Amenan pe paapaya uyetato'kon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil

Wycliffe
BIBLE TRANSLATORS

Amenan pe paapaya uyetato'kon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil

Primeira Edição,
© 1996, International Bible Society, Crossworld

Segunda Edição,
© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc., Crossworld

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons Licença
(Atribuição-Uso Não-Comercial-Vedada a Criação de Obras Derivadas)

Você pode copiar, distribuir, exibir e executar a obra sob as seguintes condições:

- ***Atribuição.*** Você deve dar crédito ao autor original, da forma especificada pelo autor ou licenciante.
- ***Uso ñão-Comercial.*** Você não pode utilizar esta obra com finalidades comerciais.
- ***Vedada a Criação de Obras Derividas.*** Você não pode alterar, transformar ou criar outra obra com base nesta.

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/

Amenan pe paapaya uyetato'kon

Jesus Cristo Yekare Mateus Nîmenuka'pî
Mateus . . . . . Mt 1

Jesus Cristo Yekare Marcos Nîmenuka'pî
Marcos . . . . . Mc 95

Jesus Cristo Yekare Lucas Nîmenuka'pî
Lucas. . . . . Lc 146

Jesus Cristo Yekare João Nîmenuka'pî
João . . . . . Jo 244

Jesus Naipontî'san Nîkupî'pîkon Yekare Atos
Atos. . . . . At 297

Sîrîrî Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Roma Ponkon Pia
Romanos . . . . . Ro 381

Sîrîrî Kaareta E'mai'non Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Coríntio Ponkon Pia
1 Coríntios 1Co 422

Sîrîrî Kaareta Itakon Ite'ka Pe Paulo Nîmenuka'pî Coríntio Ponkon Pia
2 Coríntios 2Co 461

Sîrîrî Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Galácia Ponkon Pia
Gálatas . . . . . Gl 485

Sîrîrî Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Éfeso Ponkon Pia
Efésios. . . . . Ef. 500

Sîrîrî Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Filípos Ponkon Pia
Filipenses . . . . . Fp 513

Sîrîrî Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Colossos Ponkon Pia
Colossenses . . . . . Cl 522

Sîrîrî Kaareta E'mai'non Paulo Nîmenuka'pî Tessalônica Ponkon Pia
1 Tessalonicenses . . . 1Ts 531

Sîrîrî Kaareta Itakon Ite'ka Pe Paulo Nîmenuka'pî Tessalônica Ponkon Pia
2 Tessalonicenses . . . 2Tm. 539

Sîrîrî Kaareta E'mai'non Paulo Nîmenuka'pî Timóteo Pia
1 Timóteo 1Tm. 544

Sîrîrî Kaareta Itakon Ite'ka Pe Paulo Nîmenuka'pî Timóteo Pia
2 Timóteo 2Tm. 556

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sîrîrî Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Tito Pia
Tito . . . . . Tt 564

Sîrîrî Kaareta Paulo Nîmenuka'pî Filemom Pia
Filemom . . . . . Fm. 569

Sîrîrî Kaareta Wanî Innape Jesus Ku'nenan Judeuyamî' Ton Pe
Hebreus. . . . . Hb 572

Sîrîrî Kaareta Tiago Nîmenuka'pî
Tiago. . . . . Tg 605

Sîrîrî Kaareta E'mai'non Pedro Nîmenuka'pî
1 Pedro 1Pe 614

Sîrîrî Kaareta Itakon Ite'ka Pe Pedro Nîmenuka'pî
2 Pedro 2Pe 626

Sîrîrî Kaareta E'mai'non João Nîmenuka'pî
1 João 1Jo 633

Sîrîrî Kaareta Itakon Ite'ka Pe João Nîmenuka'pî
2 João 2Jo 642

Sîrîrî Kaareta Teeseurînon João Nîmenuka'pî
3 João 3Jo 644

Sîrîrî Kaareta Judas Nîmenuka'pî
Judas. . . . . Jd 646

Apocalipse Wanî Paapa Nenpo'pî João Pia Innape Tîku'nenan Nepu'tî Ton Pe
Apocalipse. . . . . Ap 650

Vocabulário. 694

Mapas 720

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Apresentação

Apresentamos a tradução do Novo Testamento Macuxi, uma das inúmeras línguas indígenas faladas no Brasil e na Guiana. Esta tradução destina-se a mais de dezoito mil falantes dessa língua que habitam o norte do Brasil e sudoeste da República Cooperativista da Guiana. Muitos macuxis foram alfabetizados em português ou inglês e têm acesso às Escrituras, mas para a grande maioria a língua macuxi é a que fala ao coração. Foi para essas pessoas que fizemos esta tradução.

Dois princípios fundamentais orientaram este trabalho: a fidelidade na procura de palavras e expressões que traduzissem o sentido exato do texto original grego e a preocupação em tornar a tradução acessível e facilmente compreensível ao leitor comum.

A entrega da tradução do Novo Testamento para o povo macuxi responde às orações constantes de muitas pessoas em diversos países do mundo. Os macuxis convertidos e outras etnias, que conhecem o poder transformador da Escrituras, oram junto conosco para que esta tradução sirva para a expansão do reino de Deus e que a revelação do Seu amor por todos os povos e raças, na pessoa de Jesus Cristo, torne-se mais e mais conhecida entre o povo macuxi.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Î' Pî' Sîrîrî Kaareta Eseurîma

Sîrîrî pata po tu'ke kaaretakon wanî, tu'ke si'ta pî' teeseurîmasanon. Tîîse sîrîrî kaareta wanî tamî'nawîron kaaretakon yentaino pe. Maasa pra sîrîrî wanî Paapa maimu pe. Morî Yekaton Wannî iipî'pî tiaronkon pemonkonyamî' pia moropai inkamoro esa' pe teenasa' ye'nen, tekare menuka'pî emapu'tî'pîiya. (2 Tm 3.16) Mîrîrî ku'sa' Morî Yekaton Wannîya ye'nen, tamî'nawîrî awe'menukasa' sîrîrî kaareta po wanî yairî, maasa pra seru'ye' pepîn mîîkîrî Paapa. Î' kai'ma pemonkonyamî' ko'mamî e'pai awanî epu'tî yu'se Paapa wanî, mîrîrî pî' teeseurîmasen pe sîrîrî kaareta wanî.

Sîrîrî kaareta wanî pepîn, tamî'nawîrî Paapa maimu pe maasa pra inî' moro man, Paapa maimu penaro', itese' Velho Testamento. Sîrîrî kaareta wanî amenan Paapa maimu pe, maasa pra inî'rî Paapa eseurîma'pî pemonkonyamî' yarakkîrî.

Mîrîrî penaro' ya' eeseporî, î' kai'ma pata koneka'pî Paapaya, moropai pemonkonyamî', tamî'nawîrî koneka'pîiya. Moropai î' kai'ma Paapa maimu yawîrî pra pemonkon ena'pî pî' eeseurîma. Moropai mîrîrî wenai sa'mantanto' iipî'pî pemonkonyamî' yentaino pe. Moropai o'non ye'ka pe inkamoro imakui'pî ku'nenan pîika'tî Paapaya pî' eeseurîma, to' e'taruma'tîto' yapai. Moropai î' kai'ma Paapa eseurîma'pî Abraão yarakkîrî tîpemonkono pe awe'to'pe ekaremekîiya. Mîrîrî wenai ipayanyamî' wanî Paapa pemonkono pe. Judeuyamî' inkamoro, moropai Israel ponkon pe inkamoro esatî to'ya nîrî.

Moropai penaro' tîkaaretarî ya' î' kai'ma tîmaimu tîrî'pî Paapaya Moisés nurî'tî pia, tîpemonkonoyamî' nîkupî ton pe, os dez mandamentos taato' karaiwa maimu ta. Moropai inkamoro yenupa'pîiya î' wanî yairî Paapa pia moropai î' wanî yairî pra Paapa pia. Moropai î' kai'ma inkamoro ipemonkonoyamî'ya tekînkon wîî e'pai awanî moropai ipo'tî to'ya e'pai awanî Paapa yapurî pe.

Moropai penaro' Paapa kaaretarî ya' nîrî erenkaya'nîkon î' pî' Paapa maimu ekareme'nenan eseurîma pî'. Inkamoro eseurîma pîika'tîton pî', manni' itîrî tîuya taasa' Paapaya pî'. Imakui'pî yapai pemonkonyamî' pîiika'tîiya moropai mîrîrî wenai Paapa pia' wîtînto' yenpo'pîiya tîîpia to' ii'to'pe. Mîîkîrî pîika'tîton esenpo'pî Abraão paarî'pî pe, Judeu pe. Moropai imakui'pî pemonkonyamî' nîkupî'pî mo'ka'pîiya tîpona moropai aasa'manta'pî inkamoro pata'se' ya'. Mîrîrî wenai inî' yekîn wanî tîrî pepîn Paapa pia imakui'pî unkupî'pîkon yepe' pe maasa pra aasîrî Jesusya ye'ma'pî tamî'nawîrî. Mîrîrî ye'nen innape ikupî uurî'nîkonya

ya, ipemonkono pe enan. Moropai sîrîrî kaareta ya' eeseporî î' kai'ma ko'mannî ipemonkono pe.

Makusi pe sîrîrî kaareta mo'kanenanya ikupî'pî tamî'nawîronkon Makusiyamî'ya erenkato'pe moropai aronne epu'to'pe to'ya î' ta'pî Paapaya to' pî', manni'kan e'mai'nokon etatîponkon penaronkonya epu'tî'pî kaisarî. Moropai inkamoro imo'kanenanya esatî Paapa pî' morî pe epu'tîkonpa moropai innape ikupîkonpa, ipatîkarî enen aako'manto'kon eporîkonpa Paapa pia. (Jo 20.31)

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

JESUS CRISTO YEKARE

MATEUS NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta ese' wanî Mateus pe maasa pra mîîkîrî Mateusya imenuka'pî. Mîîkîrî Mateus wanî'pî Jesus nenupa'pî pe. Mîîkîrî asarî'pî Jesus yarakkîrî moropai imaimu eta'pîiya. Moropai mîîkîrîya Jesus Yekare menuka'pî.

Sîrîrî kaareta wanî e'mai'non pia'pî, manni' amenan Paapa kaaretarî pî', maasa pra moro awanî, asakî'ne Paapa kaaretarî, penaro' moropai amenan. Moropai sîrîrî kaareta wanî, e'mai'non pia'pî amenan Paapa kaaretarî po. Mîîkîrî Mateus pî' teeseurîmasen tiaron kaaretarî ya', itese' wanî Levi pe, maasa pra asakî'ne itese' wanî.

Sîrîrî kaareta menuka'pîiya 75 kono' Jesus Cristo esenpo'pî tîpo. Erenka ya, epu'tî Judeuyamî' ton pe imenuka'pîiya. Jesus Cristo wanî Judeuyamî' esa' pe, rei pe manni' yarima tîuya Paapaya taasa' epu'to'pe to'ya imenuka'pîiya. Tu'ke ite'ka sîrîrî kaareta ya' penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan nurî'san nîmenuka'pî pî' eeseurîma era'maya'nîkon. Moropai î' kai'ma Jesus Cristo iipî'pî rei pe, inkamoroya ekareme'sa' yawîrî.

Moropai Judeuyamî' pî' Mateus eseurîma'pî Jesus Cristo iipî'pî inkamoro pîika'tînen pe neken pra tîîse tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ton pe aaipî'pî. Moropai amenan pe tîpemonkonoyamî', Judeuyamî', Judeuyamî' pepîn ko'mannî'nen pe aaipî'pî. Î' kai'ma inkamoro ko'mannîpîiya ekaremekîiya. Moropai î' kai'ma tînenupa'san yarima'pî Jesusya tamî'nawîrî pata pona tekare ekareme'se ekaremekîiya. Tamî'nawîrî mîrîrî pî' teeseurîmasen mîrîrî, Mateus kaaretarî.

Jesus Cristo Tamorî'san

(Lc 3.23-38)

1 1 Sîrîrî wanî penaronkon Jesus Cristo rawîronkon pî' teeseurîmasen pe. Jesus Cristo wanî Abraão nurî'tî pa'rî pe moropai Davi nurî'tî pa'rî pe ekareme'nen pe awanî.

2 Pena Abraão wanî'pî.

Mîîkîrî wanî'pî Isaque yun pe.

Moropai Isaque wanî'pî Jacó yun pe.

Moropai Jacó wanî'pî Judá yun pe moropai itonpayamî' yun pe.

3 Moropai Judá wanî'pî monoi' pe esenpo'san yun pe, to' ese' wanî'pî Perez moropai Zerá. Inkamoro yankon wanî'pî itese' Tamar.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai Perez wanî'pî Esrom yun pe.
Moropai Esrom wanî'pî Arão yun pe.
4 Moropai Arão wanî'pî Aminadabe yun pe.
Moropai Aminadabe wanî'pî Naassom yun pe.
Moropai Naassom wanî'pî Salmom yun pe.
5 Moropai Salmom wanî'pî Boaz yun pe. Mîîkîrî yan wanî'pî Raabe.
Moropai Boaz wanî'pî Obede yun pe. Mîîkîrî yan wanî'pî itese' Rute.
Moropai Obede wanî'pî Jessé yun pe.
6 Moropai Jessé wanî'pî Davi yun pe, pata esa' pe tîwe'sen.
Moropai Davi wanî'pî Salomão yun pe. Mîîkîrî yan wanî'pî Urias no'pî rî'pî pe.
7 Moropai Salomão wanî'pî Roboão yun pe.
Moropai Roboão wanî'pî Abias yun pe.
Moropai Abias wanî'pî Asa yun pe.
8 Moropai Asa wanî'pî Josafá yun pe.
Moropai Josafá wanî'pî Jorão yun pe.
Moropai Jorão wanî'pî Uzias yun pe.
9 Moropai Uzia wanî'pî Jotão yun pe.
Moropai Jotão wanî'pî Acaz yun pe.
Moropai Acaz wanî'pî Ezequias yun pe.
10 Moropai Ezequias wanî'pî Manassés yun pe.
Moropai Manassés wanî'pî Amom yun pe.
Moropai Amom wanî'pî Josias yun pe.
11 Moropai Josias wanî'pî Jeconias yun pe moropai itonpayamî' yun pe. Mîrîrî yai Babilônia pata pona Israelponkon yaapîtî'pî Babilônia ponkonya tîpoitîrîkon pe to' e'to'pe itarumai'pî pe.
12 Babilônia pona to' yarî'pî to'ya tanne Jeconias wanî'pî. Mîîkîrî Jeconias wanî'pî Salatiel yun pe.
Moropai Salatiel wanî'pî Zorobabel yun pe.
13 Moropai Zorobabel wanî'pî Abiúde yun pe.
Moropai Abiúde wanî'pî Eliaquim yun pe.
Moropai Eliaquim wanî'pî Azor yun pe.
14 Moropai Azor wanî'pî Sadoque yun pe.
Moropai Sadoque wanî'pî Aquim yun pe.
Moropai Aquim wanî'pî Eliúde yun pe.
15 Moropai Eliúde wanî'pî Eleazar yun pe.
Moropai Eleazar wanî'pî Matã yun pe.
Moropai Matã wanî'pî Jacó yun pe.
16 Moropai Jacó wanî'pî José yun pe. Mîîkîrî José wanî'pî Jesus Cristo yan Maria niyo pe. Mîîkîrî Jesus wanî Paapa nîmenka'pî pe, Cristo pe tesa'sen pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Sîrîrî warantî Abraão nurî'tî payanî'san wanî'pî. Inkamoro wanî'pî
asakîrîrî pu' pona tîîmo'tai (14) kaisarî. Moropai Davi nurî'tî payanî'san
wanî'pî Babilônia pata pona Israelyamî' yarî to'ya pîkîrî to' wanî'pî asakîrîrî
pu' pona tîîmo'tai (14) kaisarî nîrî. Moropai mîrîrî tîpo Cristo esenpoto'
weiyu pîkîrî asakîrîrî pu' pona tîîmo'tai (14) kaisarî nîrî to' wanî'pî.

Jesus Cristo Esenpo'pî
(Lc 2.1-7)

18 Jesus Cristo esenpoto' wanî'pî sîrîrî warantî. Maria tîîse maasa
tîniyotapa tînyo ton José yarakkîrî. Tîîse irawîrî more yan pe eenasa' wanî'pî
Morî Yekaton Wannî winîpai. 19 Mîîkîrî José yarakkîrî Maria e'to' warayo'
wanî'pî Paapa maimu yawîrî tîîko'mansen pe. Mîrîrî ye'nen yarakkîrî tîwanî
namai José esenumenka'pî teesepanto'kon yaretî'ka pî', tîîse anî'ya epu'tî pra
yu'se awanî'pî. Maasa pra tewasirî Maria winîkîi imakui'pî pe anî' eseurîma
namai. 20 Mîrîrî pî' José esenumenka ko'mannîpî tanne Uyepotorîkon
narima'pî inserî esenpo'pî José pia iwe'ne'. Moropai ta'pîiya ipî': —José,
Davi nurî'tî paarî'pî, eranne' pe pra e'kî. Ano'pî pe Maria yapi'kî. Maasa pra
mîîkîrî more yan pe Maria wanî manni', mîîkîrî man Morî Yekaton Wannî
winîpainon pe. 21 Moropai mîîkîrîya more warayo' yenpo pe man. Moropai
mîîkîrî ese'tîya pe nai Jesus pe itese'. Maasa pra mîîkîrîya tîpemonkonoyamî'
pîika'tî pe man, to' nîkupî'pî imakui'pî winîpai —ta'pîiya ipî'.
22 Tamî'nawîrî mîrîrî e'kupî'pî maasa pra awe'kupî kupî sîrîrî ta'pî
Uyepotorîkonya tîmaimu ekareme'nen profeta nurî'tî pî'. 23 Ta'pîiya see warantî:

> Aurîno'pî, warayo' yarakkîrî si'pî pepîn ena pe man more yan pe.
> Moropai tînre ton yenpoiya warayo' pe.
> Mîîkîrî ese'tî to'ya pe man Emanuel kai'ma
>
> Is 7.14

ta'pîiya. Uurî'nîkon yarakkîrî Paapa wanî taato' mîrîrî Emanuel.
24 Moropai José paka'pî tîwetun ye'ka pe. Moropai î' kai'ma ta'pî Uyepotorîkon
narima'pî inserîya yawîrî ikupî'pîiya. Moropai Maria yarî'pîiya tewî' ta tîno'pî
pe. 25 Tîîse yarakkîrî awanî pra José wanî'pî. Tînre yenpoiya tîpose aako'mamî'pî
yarakkîrî tîwe'se pra. Moropai Joséya mîîkîrî inre ese'tî'pî Jesus kai'ma.

Jesus Esenposa' Era'mapî'se Itî'san Ipîkkukon

2 1 Jesus esenpo'pî Judéia pata po tîwe'sen cidade itese' Belém po.
Mîrîrî yai Judéia pata ponkon ko'mannî'nen pe Herodes wanî'pî.
Miarî ya warayo'kon epu'nenan pe tîwe'sanon wîtî'pî kaiwano' era'ma
tîuya'nîkon wenairî wei epa'kapî'to' winîpai Jerusalém pona. 2 Moropai
miarî teerepansa'kon pe ekaranmapo'pî to'ya: —O'non pata Judeuyamî'
yepotorî pe esenpo'pî more nai? —ta'pî to'ya. —Anna yi'nî pî' man
yapurîi maasa pra kaiwano', manni' Uyepotorîkon esenpo ekareme'nen
era'ma pî' anna man wei epa'kapî'to' winîkîi —ta'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Mîrîrî taa to'ya eta tîuya ye'nen, pata esa' Herodes atasi'sirunpa'pî.
Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' Jerusalém ponkon esi'nîpî'pî
mîrîrî pî'. 4 Taatasi'sirunpai tîwanî ye'nen, mîîkîrîya teepîremasanon esanon
muurukuntî'pî. Moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon
eperepî'pî. Moropai inkamoro ekaranmapo'pîiya o'non pata mîîkîrî Cristo,
Paapa nîmenka'pî esenpo e'painon kai'ma. 5 Mîîkîrî maimu yuuku'pî to'ya:
—Judéia pata po tîwe'sen Belém po. Maasa pra mîrîrî warantî Paapa maimu
ekareme'nen profeta nurî'tîya imenukasa' man —ta'pî to'ya.
6 —See warantî awe'menukasa' man:
" 'Judéia pata po tîwe'sen, Belém wanî si'mîrikkî pe.
Mîîwîni tîîse ipîkku pe pu'kuru awanî tiaronkon cidade yentai.
Maasa pra mîrîrî Belém cidade winîpai ipîkku pe tîwe'sen esenpo pe
man pemonkonyamî' esa' ton.
Mîîkîrî wanî pe man upemonkonoyamî' Judeuyamî' ye'mai'norî pe'
ta'pî Paapaya"

Mq 5.2; 2Sm 5.2

ta'pî profeta nurî'tîya.
7 Mîrîrî eta tîuya tîpo, pata esa' Herodesya aminke pai iipî'san yanno'pî tîîpia,
tamî'nawîronkonya epu'tî pra tîîse. Moropai to' ekaranmapo'pîiya: —Î'
pensa pu'kuru see mîrîrî kaiwano' esenposa' era'ma'pîya'nîkon? —ta'pîiya. 8 Moropai
to' yaipontî'pîiya to' wîtîto'pe Belém pona. Ta'pîiya to' pî': —Atîtî moropai mîîkîrî
more mîwatîi morî pe epu'tîkonpa. Moropai mîîkîrî more esenposa' eposa'ya'nîkon
ya, upî' ekareme'se maai'tîi, uurî nîrî uttîto'pe yapurîi —ta'pîiya to' pî'.
9 Mîrîrî taasa' pata esa'ya tîpo inkamoro epu'nenan wîtî'pî. E'ma taawîrî
tuutîkon ye'ka pe, inkamoroya wei epa'ka winî tînera'ma'pîkon kaiwano'
era'ma'pî. Mîrîrî kaiwano' wîtî'pî to' rawîrî, moropai eemî'pamî'pî wîttî,
ita mîîkîrî more e'to' yepoi. 10 Inkamoro wanî'pî mararî pra taatausinpai
mîrîrî kure'nan kaiwano' era'masa' tîuya'nîkon ye'nen. 11 Teerepansa'kon
pe to' ewomî'pî wîttî ta moropai mîîkîrî more eporî'pî to'ya. Isan Maria pia
awanî'pî. To' e'sekunka'pî irawîrî moropai mîîkîrî yapurî'pî to'ya. Mîrîrî
tîpo iipia tîntîrîkon pe tînarî'pîkon yettapurîka'pî to'ya. Mîrîrîkon wanî'pî
ouro pe moropai a'pusin pe moropai kara' pe. Mîrîrîkon tîrî'pî to'ya iipia.
12 Moropai Paapaya ta'pî inkamoro epu'nenan pî' to' we'ne'pî'to' ya', to'
wetun tanne. Tîwenna'pokon pe pata esa' Herodes poro to' enna'po namai.
Mîrîrî ye'nen inkamoro enna'po'pî tîpatakon ya' tiaron e'ma taawîrî.

Jesus Yen Pe Iyunmanenya Egito Pata Pona.

13 Inkamoro epu'nenan, aminke pai iipî'san enna'po'pî tanne
Uyepotorîkon narima'pî inserî esenpo'pî José pia, iwetun tanne iwe'ne'.
Moropai ta'pîiya ipî': —Epekî more isan yarakkîrî epekî Egito pata pona.
Miarî mako'mamîi, apî' î' tauya pîkîrî. Maasa pra Herodesya mîîkîrî more
yuwa pe man iwîpa kai'ma —ta'pî inserîya ipî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 Mîrîrî ye'nen José paka'pî moropai more isan yarakkîrî eepe'pî
ewaron ya' Egito pata pona. 15 Moropai to' ko'mamî'pî miarî Herodes
sa'manta tîpose. Mîrîrî e'kupî'pî pena awe'kupî kupî sîrîrî ta'pî
Uyepotorîkonya yawîrî, tîmaimu ekareme'nen profeta nurî'tî pî'.
Uurîya unmu yanno'pî Egito pata poi eepa'kato'pe

Os 11.1

ta'pî profeta nurî'tîya.
16 Inkamoro epu'nenan aminke pai iipî'san warayo'konya tenku'tîsa' epu'tî tîuya
ye'nen pata esa' Herodes ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon
moreyamî' warayo'kon tî'ka me'po'pîiya asakî'ne kono' ma'rankon Belém po.
Moropai iwoi tîîko'mansenon. Inkamoro moreyamî' asakî'ne kono' ma'rankon
tî'ka me'po'pîiya maasa pra inkamoro warayo'kon aminke pai iipî'sanya, î' pensa
kaiwano' era'ma'pî tîuya'nîkon ekareme'sa' ye'nen. 17 Mîrîrî warantî awe'kupî'pî
pena Paapa maimu ekareme'nen profeta Jeremias nurî'tîya ta'pî yawîrî.
18 Entaimepî'nîto' eseta pe man Ramá pata po.
Mîrîrî wanî karawannîto'.
Mîrîrî wanî Raquel nurî'tî payanî'san karau tînmukuyamî' sa'manta
pî'.
Mararî pra to' karau pe man anî'ya to' tî'napannîpî eserîke pra.
Maasa pra tamî'nawîronkon to' munkîyamî' e'tî'ka'pî ye'nen

Jr 31.15

ta'pî Jeremiasya.

Egito Pata Yapai To' Enna'po

19 Pata esa' Herodes sa'mantasa' tîpo Uyepotorîkon narima'pî inserî
esenpo'pî José pia iwe'ne' Egito pata po. 20 Moropai ta'pîiya: —Apakakî,
enna'pokî. More isan yarakkîrî tarîpai enna'pokî Israel pata pona. Maasa
pra manni'kan more wîî yu'se si'san sa'manta'pî man.
21 Mîrîrî ye'nen José paka'pî. More moropai isan yarakkîrî to'
enna'po'pî Israel pata pona. 22 Tîîse itekare eta'pîiya Herodes munmurî'pî
Arquelau wanî Judéia pata ko'mannî'nen pe tîyun pata'pî ya'. Mîrîrî
ye'nen eranne' pe awanî'pî, miarî ya iko'manse itîîpai pra. Moropai
tîwe'ne' inî'rî Paapa eseurîma eta'pîiya attî namai Judéia pata pona.
Mîrîrî ye'nen José wîtî'pî Galiléia pata pona Judéia pata pona pra.
23 Moropai mîîkîrî ko'mamî'pî Galiléia pata pon cidade itese' Nazaré
po. Mîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra pena awe'kupî kupî sîrîrî ta'pî
Paapa maimu ekareme'nenya. Mîîkîrî profeta nurî'tîya ta'pî yawîrî
awe'kupî'pî. See warantî ta'pîiya:
Mîîkîrî esatî to'ya pe man Nazaré pon kai'ma

Is 11.1

ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

João Batistaya Paapa Maimu Ekaremekî
(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

3 1Mîrîrî yai Jesus arentasa' tanne, João Batista nurî'tî erepamî'pî keren
pona Judéia pata po. Miarî Paapa maimu ekareme'pîtî'pî João Batistaya.
2Ta'pîiya: —Paapa yeseru yapisî pî' esenumenkatî imakui'pî ayeserukon
tîrumakai. Maasa pra aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu
eseponî pî' man! Tîpemonkonoyamî' pîika'tîiya kupî sîrîrî —ta'pîiya.
3Mîîkîrî João pî' pena Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tî
eseurîma'pî. Moropai mîîkîrîya imenuka'pî see warantî:

Pemonkon entaimepî'nî pî' man keren po.
Taiya: "Uyepotorîkon erepamî ye'marî ton konekatî.
E'ma yarakkanmokatî to'sarî eerepanto'pe", taiya

Is 40.3

ta'pî Isaíasya. Mîrîrî warantî Joãoya ta'pî pemonkonyamî' ekonekato'pe
Jesus Cristo erepamî rawîrî.
4Mîîkîrî João pon wanî'pî camelo si'potî'pî pe. Moropai iworomî
wanî'pî paaka pi'pî pe. Mîîkîrî João ya're' wanî'pî. Moropai ito'
wanî'pî kaira pe. Moropai wan wanî'pî iwuku pe. 5Mîrîrî yai
Jerusalém po tîîko'mansenon moropai tamî'nawîronkon Judéia pata po
tîîko'mansenon, moropai iren Jordão rî'pîkîrî tîîko'mansenon wîtîpîtî'pî
João pia imaimu etai. 6Inkamoroya imakui'pî pe tîwe'to'kon ekaremekî'pî
miarî. Moropai inkamoro yenpatakona'pî Joãoya iren Jordão ka.
7Mîrîrî yai Joãoya mararî pra fariseuyamî' moropai saduceuyamî' iipî era'ma'pî
tîîpia esenpatakonai. Inkamoro pî' ta'pî Joãoya: —Amîrî'nîkon wanî nari'
îkîiyamî' ye'katonkon warantî. Maasa pra imakui'pî pe awe'to'kon ayeserukon
tîrumakai pra Paapa ekore'mato' yapai e'pîika'tîpai awanîkon. Tîîse mîrîrî
warantî awe'pîika'tîkon eserîke pra naatîi. 8Mîrîrî ye'nen ayeserukon imakui'pî
pe awe'to'kon rumakatî. Morî ayeserukon ton yapi'tî tamî'nawîronkonya ayeseru
rî'pîkon rumakasa'ya'nîkon epu'to'pe. 9Moropai kîkatî Paapaya utaruma'tîkon
pepîn ipemonkono pe anna wanî ye'nen, maasa pra Abraão payanyamî' pe
anna wanî kîkatî. Î' pe pra rî mîrîrî taaya'nîkon manni' wanî. Maasa pra Abraão
payanî'san pe Paapaya seeni' tî', miakanma e'painon ayentakon. 10A'kî, wa'ka
moro man, yei ya'tîto' ton ikara kî'pî yapî'. Manni' yei morî pe teperu tîînen pepîn
ya'tîto' ton tamî'nawîrî. Moropai mîrîrî yenumî to'ya apo' ya' aaranto'pe.
11Tîîse uurîya amîrî'nîkon yenpatakona sîrîrî tuna ke neken, ayeserukon
imakui'pî ku'to'ya'nîkon rumakasa'ya'nîkon ekareme'nen pe. Tîîse uye'ma'pî
pî' tiaron iipî. Mîîkîrî wanî uurî yentai meruntî ke. Ipîkku pe awanî ye'nen
mîîkîrî pisa'sa' yewa yeukauya eserîke pra awanî, uyentai awanî ye'nen.
Mîîkîrîya amîrî'nîkon yenpatakona pe man ayesa'kon pe Morî Yekaton Wannî
e'to'pe moropai apo' ke amîrî'nîkon yenpatakona pe man. ⌊Mîrîrî warantî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ikupîiya tamî'nawîrî imakui'pî mo'kapa kai'ma.⌟ 12Maasa pra mîîkîrî yenya'
trigo sururukato' wanî. Mîrîrî ke isururukaiya. Ipi'pî kore'tapai imenkaiya.
Mîrîrî sururukasa' tîuya yara'tîiya itense' ya'. Mîrîrî pi'pîrî'pî yannukuiya
moropai ipo'tîiya apo' ya' eesi'nîpî neporîton pepîn ya' —ta'pî Joãoya to' pî'.

Jesus Yenpatakona Joãoya
(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)

13Mîrîrî yai Jesus wîtî'pî Galiléia poi iren Jordão ka, João Batistaya
tenpatakonato'pe kai'ma. 14Tîîse Joãoya teseru miakanma'pî ka'ne' pe.
Ta'pîiya: —Uurî neken yenpatakonaya e'pai tîîse uyenpatakonakî taaya
mîrîrî upî' —ta'pî Joãoya.
15Tîîse Jesusya imaimu yuuku'pî: —Tîwîrî mîrîrî warantî ikupî e'pai
awanî. Maasa pra mîrîrî warantî ikupîya yairî itu'se Paapa e'to' yawîrî
awanî. Moropai —Î' wani' pra man —ta'pî João Batistaya.
16Mîrîrî pe rî tenpatakonasai'ya tîpo, tuna kapai Jesus eseu'ka pe, ka'
esettapuruka'pî. Moropai Jesusya Paapa winîpainon Morî Yekaton Wannî
autî era'ma'pî tîpona waku'ka warantî. Moropai tîpona eereuta era'ma'pîiya.
17Moropai ka' poi Paapa eseurîmato' eta'pîiya. Ta'pî Paapaya: —Mîserî
unmu, uwakîri pu'kuru. Kure'ne ipî' uurî atausinpa —ta'pî Paapaya.

Imakui'pî Kupî Jesusya Yu'se Makui Wanî
(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 1Mîrîrî tîpo Jesus yarî'pî Morî Yekaton Wannîya keren pona
Makuiya yonpato'pe kai'ma. 2Mîîkîrî ko'mamî'pî miarî keren po.
Asakî'ne pemonkon wei (40) moropai asakî'ne pemonkon ewaron kaisarî
Jesus epîremapîtî'pî Paapa pî' tekkari tonpai pra. Mîrîrî tîpo Jesus
wanî'pî emi'ne. 3Mîrîrî tanne Makui, pemonkonyamî' yeka'nunkanen,
iipî'pî iipia. Moropai ta'pîiya ipî': —Innape see Paapa Munmu pe awanî.
Mîrîrî ye'nen seeni' tî' miakanmakî ayu pe —ta'pîiya Jesus pî'.
4Jesusya mîîkîrî maimu yuuku'pî: —Paapa maimu e'menukasa' man
see warantî:

> "Tiyu pî' neken pemonkon ko'mamî pepîn.
> Tîîse tamî'nawîrî î' taasa' Paapaya manni' yawîrî aako'mamî",

Dt 8.3

taasai'ya man —ta'pî Jesusya.
5Mîrîrî tîpo Makuiya Jesus yarî'pî Jerusalém cidaderî pona. Moropai
yanu'nîpî'pîiya kawînan panpî' epîremanto' yewî' neka'ta pona. 6Moropai
ta'pîiya Jesus pî': —Innape Paapa munmu pe awanî ye'nen, arapunkî
tarîpai. Maasa pra Paapa maimuya taasa' man:

> "Paapaya inserîyamî' yarima
> amîrî pîika'tîi to' ii'to'pe.

Inkamoroya ayapisî tenyakon ke
tî' pona a'pu pa'tîya namai”,

Sl 91.11,12

taasai'ya man —ta'pî Makuiya.
7 Jesusya imaimu yuuku'pî: —A'kî, Paapa maimu e'menukasa' man see warantî:
“Ayepotorî Paapa tonpai pra e'kî”,

Dt 6.16

taasa' Paapa maimuya man —ta'pî Jesusya.
8 Moropai inî'rî Makuiya Jesus yarî'pî kawînan wî' pona. Miarî si'ma
tamî'nawîron patakon yenpo'pîiya, morî pe pata wanî moropai ipîkku pe
awanî yenpo'pîiya Jesus pia. 9 Moropai ta'pîiya Jesus pî': —Tamî'nawîrî
sîrîrî tîrîuya e'painon aapia amîrî pe ipîkku pe awanîpa, sîrîrî uyapurîi
awe'sekunka ya —ta'pî Makuiya.
10 Jesusya mîîkîrî maimu yuuku'pî. Ta'pîiya Makui pî': —Uyeyaton,
atarimakî uupiapai. Maasa pra Paapa maimu e'menukasa' man see warantî:
“Ayepotorî neken Paapa yapurîkî.
Mîîkîrî maimu yawîrî neken ako'mankî”,

Dt 6.13

taasai'ya man —ta'pî Jesusya Makui pî'.
11 Mîrîrî tîpo Makuiya Jesus rumaka'pî. Moropai inserîyamî' iipî'pî
Jesus pia. Inkamoroya ipîika'tî'pî.

Jesus Esenyaka'ma Pia'tî Galiléia Po
(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 João Batista yarakkansa' to'ya yekare etasa' tîuya pe, Jesus
wîtî'pî Galiléia pata pona. 13 Nazaré po aako'mamî pra awanî'pî. Tîîse
Cafarnaum cidaderî pona iko'manse attî'pî. Mîrîrî wanî'pî Galiléia ku'pî
ena po tîwe'sen pe. Zebulom pata po tîwe'sen pe, moropai Naftali pata
pon pe nîrî awanî'pî. 14 Mîrîrî poro attî'pî maasa pra pena attî pe man
ta'pî Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaías nurî'tîya yawîrî.
15 Miarî Zebulom pata pona
moropai Naftali pata pona
moropai iku'pî rî'pîkîrî pata pona
moropai iren Jordão ratai pata,
manni' pata Judeuyamî' pepîn pata'se' pona a'ka erepamî kupî sîrîrî.
Mîrîrî patakon wanî Galiléia pe itese'.
16 Miarî pemonkonyamî' ko'mamî ewaron ta.
Tîîse inkamoroya kure'nan a'ka era'ma kupî sîrîrî.
Eranne' pe inkamoro ko'mamî tîîsa'mantato'kon pî',
tîîse kure'nan a'ka erepamî kupî sîrîrî to' pia

Is 9.1,2

ta'pî Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tîya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Mîrîrî pata pai Jesusya Paapa maimu ekaremekî pia'tî'pî.
Taapîtî'pîiya see warantî to' pî': —Paapa yeseru yapisî pî' esenumenkatî,
imakui'pî ankupî'pîkon tîrumakai sîrîrî pata pai. Maasa pra aminke pra
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' eseponî pî' man. Tîpemonkonoyamî'
pîika'tîiya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya pemonkonyamî' pî'.

Moro'yamî' Yapi'nenan Yanno Jesusya Asakîrîronkon
(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Mîrîrî yai Galiléia ku'pî rî'pîkîrî tuutî ye'ka pe, asakî'nankon takon
yarakkîronkon moro'yamî' yapi'nenan era'ma'pî Jesusya. Tarrafa ke inkamoro
wanî'pî Simão, tiaron itese' Pedro. Moropai itakon André wanî'pî. Moro'yamî'
yapisî pî' to' wanî'pî mîrîrî iku'pî ka. 19 Jesusya ta'pî to' pî': —Aase'nîkon
upîkîrî ayenupato'peuya'nîkon. Î' kai'ma upemonkono pe pemonkonyamî'
kupîkonpa. Moro'yamî' yapisîya'nîkon manni' warantî to' maakonpa —ta'pîiya.
20 Inkamoroya ka'ne' pe teesemi'tapai moro'yamî' yapi'to' tîuya'nîkon
rumaka'pî moropai to' wîtî'pî Jesus pîkîrî.
21 Inî'rî miarî ya panpî' tuutîi, tiaronkon takon yarakkîronkon nîrî era'ma'pî
Jesusya. Inkamoro wanî'pî Zebedeu munkîyamî' pe. Tiago moropai itakon João,
inkamoro wanî'pî tîyunkon pokonpe kanau ya'. Tîtarrafarikon rumentannî'pîtî
pî' to' tîîse Jesusya to' yanno'pî. 22 Moropai inkamoroya tîyunkon nîmî'pî
moropai tîkanaukon nîmî'pî to'ya. Moropai to' wîtî'pî Jesus pîkîrî.

Itekare Ekaremekî Pinunpa Jesusya
(Lc 6.17-19)

23 Mîrîrî yai Jesus asarî'pî tamî'nawîrî Galiléia pata poro to' epere'to'kon
yewî' tapî'. To' yenupa pinunpa'pîiya morî itekare pî'. Tamî'nawîronkon
esa' pe Paapa iipî kupî ekareme'pîtî'pîiya. Moropai pri'yawonkon pepîn
yepi'tî pinunpa'pîiya tamî'nawîron to' yeparankon yapai. 24 Mîrîrî warantî
ikupî Jesusya yekare eseta'pî tamî'nawîrî Síria pata poro. Mîrîrî ye'nen
pemonkonyamî'ya tonpakon pri'ya pra tîwe'sanon enepî'pî to'ya. Tîmoronkon
epu'nenan tamî'nawîron pî' o'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon moropai asakoi'kon
pepîn eke'nepamî'san enepî'pî to'ya to' yepi'tîto'pe Jesusya kai'ma. Moropai
inkamoro yepi'tî'pîiya tamî'nawîrî. 25 Arinîkon pemonkonyamî' wîtîpîtî'pî
Jesus pîkîrî Galiléia pata ponkon Decápolis pata ponkon Jerusalém pata
ponkon Judéia pata ponkon moropai iren Jordão ratai ponkon wîtîpîtî'pî Jesus
pia.

Wî' Po Si'ma Jesusya Itekare Ekaremekî

5 1 Arinîkon pemonkonyamî' era'ma tîuya pe Jesus enuku'pî wî' pona.
Moropai eereuta'pî. Eereutasa' tanne inenupa'san ipemonkonoyamî'
iipî'pî iipia aminke pra. 2 Moropai inkamoro yenupa pia'tî'pîiya. Ta'pîiya to'
pî':

Morî Pe E'nîto' Pî' Jesus Eseurîma
(Lc 6.20-23)

3 —Morî pe pu'kuru mannankan î' ton pra tîwe'sanon wanî.
Mannankan Paapa pia tîntîrîkon ton pra awanî epu'nenan.
Morî pe to' wanî maasa pra inkamoro esa' pe Paapa wanî moropai
ipemonkono pe to' ko'mamî.
4 Morî pe pu'kuru mannankan tîkaruwasenon wanî.
Imakui'pî pî' to' karau tanne, Paapaya to' pîika'tî taatausinpai to'
e'to'pe.
5 Morî pe pu'kuru mannankan moo tîwe'sanon, tiwinarî
teekore'masanon pepîn wanî.
Morî pe to' wanî maasa pra sîrîrî pata tîrî Paapaya to' pata'se'
ton.
6 Morî pe pu'kuru mannankan wanî kure'ne Paapa yeseru anku'pai
tîwe'sanon.
Inkamoro wanî mannankan emi'ne tîwe'sanon moropai tuna
aninnîpai tîwe'sanon warantî.
Maasa pra kure'ne yairî e'pai to' wanî ye'nen.
Morî pe to' wanî maasa pra inkamoro pia Paapaya teseru ku'to'pe
to'ya itîrî to' pia.
7 Morî pe pu'kuru mannankan pemonkonyamî' sa'namanenan wanî,
maasa pra to' sa'nama Paapaya.
8 Morî pe pu'kuru mannankan imakui'pî ton pra tîwe'sanon wanî,
maasa pra inkamoroya Paapa era'ma.
9 Morî pe pu'kuru mannankan pemonkonyamî' ekore'ma'san
mana'pokanenan wanî.
Maasa pra inkamoro mana'pokanenan esatî to'ya Paapa munkî
pe.
10 Morî pe pu'kuru mannankan tîwe'taruma'tîsanon wanî.
Yairî Paapa yeseru kupî to'ya wenai to' taruma'tî to'ya.
Inkamoro awanî taatausinpai maasa pra Paapa, tesa'kon pia to'
ko'mamî ipemonkono pe,
—ta'pî Jesusya to' pî'.
11 —Morî pe pu'kuru amîrî'nîkon wanî teuren amu'tunpakon to'ya
tanne. Moropai awinîkîi'nîkon to' eseurîma seru'ye' pe. Moropai
tu'ke imakui'pî kupî to'ya awinîkîi'nîkon upemonkono pe awanîkon
wenai. 12 Mîrîrî ye'nen taatausinpai pu'kuru e'tî mararî pra. Maasa pra
aapia'nîkon tîntîrî ton konekasa' Paapaya man ka' po. Mîrîrî warantî nîrî
pena amîrî'nîkon rawîronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'
nurî'san taruma'tî'pî to'ya, ataruma'tîuya'nîkon manni' warantî
—ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Eseurîma Pan Pî' Moropai Uweiyukon Pî'
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

13 Jesusya to' yenupa ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Amîrî'nîkon yeseru
wanî pan warantî morî pe pemonkonyamî' pîika'tîton pe. Tîîse inî'mîra
pan enasa' ya, morî pe awanî pepîn. Ipo'mîra awanî. Pan pe awanî pepîn.
Moropai mîrîrî wanî î' pe pra rî. Moropai mîrîrî papo to'ya poro pona
pemonkonyamî'ya mîrîrî yaki'tapapîtî tuutîkon kaisarî.
14 Moropai tiaron ekaremekî'pîiya. Ta'pîiya: —Amîrî'nîkon yeseru wanî
pata weiyu warantî tamî'nawîronkon nera'maton pe. A'kî, cidade konekasa'
wî' po tîwe'sen era'ma tamî'nawîronkonya e'painon. Teesera'masen pepîn
eena eserîke pra awanî, kawîne tîwanî ye'nen aronne eesera'ma ko'mannîpî.
15 Moropai anî'ya tî'kuma'tu yawittanîpî pepîn e'painon waikîra'pî
yo'koi itîrîpa. Tîîse yawittanîpîiya itaponse' pe tînkoneka'pî pona itîrîpa.
Tamî'nawîronkon wîttî ta tîwe'sanonya era'mato'pe to' weiyu'mato'peiya.
16 Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon yeseru e'pai awanî aweiyukon warantî.
Tiaronkonya ayeserukon era'mato'pe morî pe pu'kuru. Moropai mîrîrî
ayeserukon wenai inkamoroya nîrî Paapa ka' pon yapurîto'pe —ta'pîiya.

Jesus Eseurîma Moisés Nurî'tîya Yenupanto' Pî'

17 Inî'rî Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Moisés nurî'tîya ayenupato'kon
moropai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tîya
ayenupato'kon yaretî'kai uui'sa' kai'ma kîsenumenkatî. Mîrîrî yaretî'kai uui'sa'
pra wai. Tîîse uuipî'pî î' taato'pe awanî ekareme'se apî'nîkon. Moropai mîrîrî
unkupî ekareme'sai'ya yawîrî iku'to'peuya uuipî'pî. 18 Maasa yairon pî' tauya
etatî. Ka' moropai pata ataretî'ka pîkîrî, Moisésya yenupanto' ataretî'ka pepîn.
Tîîse tamî'nawîrî aako'mamî itonpa emo'ka pepîn. Tîîse tamî'nawîrî taasai'ya
yawîrî awe'kupî e'to' yawîrî tamî'nawîron ataretî'ka pîkîrî. 19 Tîîse anî'ya
Moisésya yenupanto' yawîrî ikupî tanne tîîse tiwin mîrikkî ipureme'sai'ya ya,
moropai mîrîrî ke tiaron yenupaiya ya, ikupî tîuya manni' warantî. Paapa pia
mîîkîrî wanî tiaronkon ipemonkonoyamî' ma're awanî. Tîîse anî'ya Moisésya
yenupanto' yawîrî pu'kuru ikupî ya moropai mîrîrî ke tiaronkon yenupaiya ya
innape kupî tîuya manni' warantî, mîîkîrî wanî ipîkku pe pu'kuru Paapa pia,
tiaronkon ipemonkonoyamî' yentai. 20 Maasa pra tauya sîrîrî apî'nîkon. Morî
ayeserukon awanî ya, manni'kan Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon
yeseru kaisarî moropai fariseuyamî' yeseru kaisarî, ipemonkono pe
aako'mamîkon pepîn Paapa pia. Tîîse morî panpî' to' yeseru yentai ayeserukon
e'pai awanî aako'mamîkonpa Paapa pia ipemonkono pe —ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesus Eseurîma Esewanmîrînto' Pî'

21 Jesusya ta'pî: —Pena atamokon rî'san pî' î' ta'pî epu'tî pî' naatî?
Ta'pî see warantî:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Pemonkon kî'wîtî. Anî'ya pemonkon wîîsa' ya mîîkîrî yarî e'pai
awanî ipîkku tîwe'sen juiz pia".

Êx 20.13; Dt 5.17

22 Tîîse uurîya taa sîrîrî apî'nîkon. Anî' ekore'masa' ya tonpa yarakkîrî
mîîkîrî yarî to'ya e'pai awanî ipîkku pe tîwe'sen juiz pia. Moropai anî'ya
taa ya tonpa winîkîi "Î' epu'nen pepîn amîrî", taiya ya ipî', mîîkîrî yarî
to'ya ipîkku pe tîwe'sanon to' yepurukon pia itaruma'tîto'pe to'ya.
Moropai anî'ya tonpa esatî ya, "Imakui'pî amîrî, pakko", taiya ya, nari'
pe awanî. Tîwarî e'pai awanî mîîkîrî yenumî Paapaya namai apo' ya'
aaranto'pe.
23 Mîrîrî ye'nen Paapa yapurî pe antîrî tîrîya yai tîîse awenpenata
ayonpa awinîkîi ekore'ma'pî moro awanî pî'. 24 Mîrîrî tanne, moro antîrî
nîmîkî moropai atîkî e'mai' pe ayonpa pia. Yarakkîrî ayeseru konekata.
Moropai tamî'nawîrî morî pe teekonekai enna'pokî Paapa yapurî pe antîrî
tîrîpa.
25 Mîrîrî warantî ayeyatonya ayarî ya juiz pia, ka'ne' pe ayeserukon
konekatî ayeyaton yarakkîrî apî' eeseurîma rawîrî. Mîrîrî kupîya pra
awanî ya, ayarîiya ipîkku pe tîwe'sen pia. Moropai mîîkîrî juizya amîrî
rumaka surara yenya'. Moropai mîîkîrîya ayarakkamo atarakkannîto'
ta. 26 Tauya sîrîrî apî' mîrîrî atarakkannîto' tapai eepa'ka pepîn ka'ne'
pe. Tamî'nawîrî mîrîrî ankupî'pî ye'maya pîkîrî aako'mamî —ta'pî
Jesusya.

Jesus Eseurîma Imakui'pî Pe Uno'pîkon Tîrumakai Tiaron Yarakkîrî E'nîto' Pî'

27 —Î' taasa' to'ya epu'tî pî' naatîi.
"Tîno'pî ke si'ma wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra e'tî. Moropai
tînyo ke si'ma tiaron warayo' yarakkîrî tîwe'se pra e'tî".

Êx 20.14; Dt 5.18

28 Tîîse uurîya taa sîrîrî apî'nîkon anî'ya wîri' era'ma ya, moropai
yarakkîrî e'pai tîwanî pî' eesenumenka ya, yarakkîrî mîîkîrî e'sa' mîrîrî
tewan ya'. 29 Mîrîrî ye'nen wîri' era'maya ya ayenu meruntî winon ke
imakui'pî kupîya emapu'tîiya. Mîrîrî namai imo'kakî, yenunkî imakui'pî
kupîya namai. Maasa pra asakî'ne ayenu tîîse, imakui'pî ku'sa'ya ya, attî
apo' ya' ankupî'pî wenai. Mîrîrî ye'nen morî pe panpî' awanî itenu pra
aako'mamî ya imakui'pî tîku'se pra. 30 Moropai ayenya meruntî winonya
imakui'pî kupîya emapu'tî ya, mîrîrî merenkî'kî moropai yenunkî
imakui'pî kupîya namai. Maasa pra ayenya merenkî'sa'ya ya, aako'mamî
enen ipatîkarî. Mîrîrî wanî morî pe panpî', asakî'ne ayenya tîîse apo' ya'
attî yentai —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Imakui'pî Pe Awanî
Tîno'pî Rumaka Pî' Teesenumenkasen Pia
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

31 —Taasa' to'ya man nîrî see warantî:
"Anî'ya tîno'pî rumaka ya, irumaka tîuya kaaretarî tîrîiya e'pai
awanî iipia",

Dt 24.1

taa to'ya. 32 Tîîse uurîya taa sîrîrî apî'nîkon, anî'ya tîno'pî rumaka ya
tiaron warayo' yarakkîrî awe'sa' pra tîîse, mîîkîrîya imakui'pî kupî
tîno'pîya emapu'tî mîrîrî. Maasa pra tiaron warayo' yarakkîrî awanî
emapu'tîiya aaniyotasa' ya. Moropai manni' warayo' yarakkîrî awanî
manni'ya nîrî imakui'pî kupî —ta'pî Jesusya.

Seru' Pe Unkupîkon Ton Pepîn Pî'
Eseurîman E'pai Pra Awanî

33 —Epu'nenan nîrî amîrî'nîkon pena atamokon nurî'tî pî' î' kai'ma ta'pî.
"Î' taasa'ya'nîkon ya Paapa pî', ta'pîya'nîkon yawîrî iku'tî, seru'ye' pe
tîwe'se pra",

Lv 19.12; Nm 30.2

taa to'ya. 34 Tîîse uurîya taa sîrîrî apî'nîkon. Amîrî'nîkon esenumenka see
warantî. Paapa winîkîi pra tauya ya, î' wani' awanî pepîn î' ta'pîuya yawîrî
pra ikupîuya, taaya'nîkon. Tîîse ka' winîkîi teeseurîmai pra e'tî. Maasa
pra Paapa yaponse' pe awanî mîrîrî mîîto'pe. 35 Moropai pata winîkîi tîkai
pra e'tî. Maasa pra Paapa puu yaponse' pe awanî mîrîrî mîîto'pe. Moropai
Jerusalém cidaderî winîkîi tîkai pra e'tî. Maasa pra Paapa pata'se' pe
awanî mîrîrî mîîto'pe. 36 Moropai apu'pai winîkîi tîkai pra e'tî. Maasa pra
apu'pai si'po miakanmaya pepîn e'painon aimutun pe awe'to'pe. Moropai
aimutun miakanmaya pepîn îrikkutun pe awe'to'pe. 37 Mîrîrî ye'nen î'
winîkîi takai pra e'tî, innape amaimukon wanî ekaremekîkonpa. Tîîse
amaimukon e'pai awanî see warantî: Inna, kaane, kai'ma. Maasa pra
tu'kan î' taato'ya'nîkon amaimukon wanî makui winîpai tui'sen pe.

Tiaron Pî' Ese'man E'pai Pra Awanî
(Lc 6.29-30)

38 Jesusya ta'pî: —Î' ta'pî to'ya epu'nenan amîrî'nîkon:
"Anî'ya ayenu pona apa'tî ya, mîîkîrî ayenu yai apa'tîtîponya
tîmoron epu'tî e'pai awanî akaisarî. Moropai mîrîrî warantî aye
pona apa'tîtîponya tîmoron epu'tî e'pai awanî akaisarî aye'mapa",

Êx 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa Moisés nurî'tîya yenupanto'. 39 Tîîse uurîya taa sîrîrî apî'nîkon,
amîrî winîkîi imakui'pî ku'nen pî' teese'mai pra e'kî. Anî'ya ayenpata
pona apa'tî ya, iratai winî era'tîkî apa'tîto'peiya. 40 Moropai anî'ya ayarî
ya ipîkku tîwe'sen juiz pia apon ke ye'mapa, tîwî apon mo'kaiya. Tîwî
aya'san nîrî yarîiya î' rî kî'kupîi mîîkîrî yarakkîrî. 41 Moropai anî'ya taa
ya apî': "Uyemanne yaakî aminke pu'kuru pra tiwin quilómetro kaisarî",
taiya ya, itîîpai pra awanî tanne, tîîse yaakî asakî'ne quilómetros kaisarî
yarîya e'pai awanî, tu'se awanî'pî yentai. 42 Moropai anî' erepamî ya
aapia î' rî esa'se. Mîîkîrî pia inesatî'pî tîîkî. Moropai anî' erepamî ya
aapia tîniru esa'se, a'noko'pî pe era'makî tîwî tîku'se pra —ta'pî Jesusya.

Uyeyatonkon Pe Tîwe'sen Sa'nama E'pai Awanî
(Lc 6.27-28; 32-36)

43 —Î' ta'pî to'ya epu'nenan amîrî'nîkon:
"Ayonpa awakîrikon pu'kuru sa'nama e'pai awanî. Moropai ayeyaton
ku'tî ayewanma pe",

Lv 19.18

taa to'ya. 44 Tîîse uurîya taa sîrîrî apî'nîkon, anî' ayeyatonkon pe
tîwe'sen wanî ya, mîîkîrî sa'namatî kure'ne. Moropai epîrematî mîîkîrî
ataruma'tînenkon pona. 45 Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya, ayunkon ka'
pon munkîyamî' pe awanîkonpa. Maasa pra mîîkîrîya tamî'nawîronkon
ton pe wei tîrî, morîkon ton pe moropai imakui'san ton pe. Mîîkîrîya
kono' tîrî, morî ku'nenan ton pe moropai imakui'pî ku'nenan ton pe.
46 Tîîse amîrî'nîkonya awakîrikon neken ayonpakon sa'nama ya tiaronkon
tîsa'namai pra. Tîîse î' ton pe mîrîrî warantî si'ma "Paapa winîpainon
yapisîuya", kai'ma eesenumenkakon? A'kî, mîrîrî warantî nîrî imakui'sanya,
tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanonya ikupî. 47 Moropai eeseurîmakon ya
awakîrikon neken ayonpakon yarakkîrî, tiaronkon yarakkîrî teeseurîmai
pra, î' pe pra rî awanî. Mîrîrî warantî Paapa epu'nenan pepînya nîrî ikupî.
48 Mîrîrî ye'nen yairî pu'kuru e'tî e'to' yawîrî. Yairî pu'kuru ayunkon Paapa,
ka' pon awanî manni' warantî awanîkonpa —ta'pî Jesusya.

Tîwe'taruma'tîsanon Pia Untîrîkon Pî' Eeseurîma

6 1 Jesusya taa ko'mannîpî: —Aka! tîwarî panpî' e'tî Paapa yapurî
yeseru pî'. Tiaronkonya ayera'mato'kon pe pra neken. Mîrîrî
warantî ikupîya'nîkon ya, Paapa, ayunkon ka' pon nîtîrî, iwinîpainon
yapisîya'nîkon pepîn.
2 Mîrîrî ye'nen anî' tîwe'taruma'tîsen pia î' rî tîîsa'ya'nîkon ya, "Mîrîrî kin
tîrî pî' wai koo iipia rî", kîkatî, manni'kan seru'ye' pe teesenku'tîsanonya
ikupî warantî pra. Maasa pra inkamoroya iku'pîtî Judeuyamî' epere'to'kon
yewî'kon kaisarî. Moropai pemonkonyamî' wîtîto'kon, e'makon kaisarî
pemonkonyamî'ya tapurîto'kon pe kai'ma. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn, maasa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa winîpainon yapisî to'ya pepîn. Maasa pra aasîrî pemonkonyamî'
piapai yapisî'pî to'ya. 3 Tîîse amîrîya î' rî tîrî ya, tîwe'taruma'tîsen pia
itîîkî ama' pe, anî' ayonpa pî' teekareme'se pra, î' ku'sa'ya epu'tîiya namai.
4 Mîrîrî antîrî'pî epu'tî anî'ya e'pai pra man. Tîîse ayun, tamî'nawîron
era'manenya î' ku'sa'ya era'ma. Mîrîrî wenai aapia tîntîrî tîrîiya.

Jesusya Yenupan Epîremanto' Pî'
(Lc 11.2-4)

5 —Eepîremakon ya, manni'kan seru'ye' pe tîwe'sanonya ikupî warantî kî'ku'tîi.
Maasa pra inkamoro epîremapîtî Judeuyamî' epere'to'kon yewî'kon tapî' satippe
si'ma. Moropai to' epîremapîtî e'makon, pemonkonyamî' wîtîto', e'makon
era'tîto'kon ta pî' si'ma. Tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya tera'mato'kon pe
kai'ma, mîrîrî kupî to'ya. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Inkamoroya tamî'nawîrî
tînapisîkon yapisî'pî pemonkonyamî' winîpai, Paapa winîpai î' yapisî to'ya
pepîn. 6 Tîîse mîrîrî warantî pra amîrî'nîkonya ikupî e'pai man. Eepîremakon ya,
ayewî'kon ta ewontî. Moropai ayewî'kon mana'ta yarakkantî, anî'ya ayera'makon
namai. Moropai epîrematî, manni' anî' nera'ma pepîn, Paapa pî'. Moropai mîîkîrî
tamî'nawîrî î' konekaya'nîkon era'manenya tîntîrî tîrî aapia'nîkon.
7 Eepîremato'kon yai, eepîremakon ya, se' tapairî mai tinna'popî'se pra
e'tî, manni'kan Paapa epu'nenan pepînya ikupî manni' warantî. Maasa pra
inkamoro epîrema kusan pe tiwinan mana'popîtî pî' to' ko'mamî. Mîrîrî
warantî neken Paapaya teepîremanto'kon eta kai'ma to' esenumenka. 8 Mîrîrî
ye'nen tauya sîrîrî, inkamoro warantî pra e'tî. Maasa pra Paapa ayunkonya
tamî'nawîron î' itu'se awe'to'kon epu'tî pî' man, maasa esatîya'nîkon rawîrî
epu'tî pî' man. 9 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî, epîrematî see warantî:

"Paapa anna yunkon, amîrî ka' po tîîko'mansen.
Tamî'nawîronkonya morî pe pu'kuru amîrî wanî epu'tî yu'se wai.
10 Amîrî wanî tamî'nawîronkon esa' pe.
Asi'kî anna pia, anna esa' pe awanîpa.
Itu'se awe'to' yawîrî ikupî annaya yu'se wai,
tarîni' sîrîrî non pona, morî pe pu'kuru ka' po awanî manni' warantî.
11 Sîrîrîpe itu'se anna e'to' tîîkî, anna yekkari ton.
Itîîkî anna pia î' ton pra anna wanî namai, Paapa.
12 Moropai Paapa, anna nîkupî'pî imakui'pî awinîkîi iku'kî aawanmîra,
anna wanmîra tamî'nawîronkon nîkupî'pî imakui'pî anna winîkîi
kupî annaya warantî.
13 Moropai anna pîika'tîkî, imakui'pî ena namai anna yentai.
Moropai Makui mo'kakî anna piapai, Paapa.
Maasa pra amîrî wanî anna esa' pe.
Meruntî ke amîrî wanî tamî'nawîronkon yentai ipatîkarî.
Morî pe aako'mamî ikî'pî ton pra.
Mîrîrî warantî awanî pe man".

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sîrîrî warantî epîrematî —ta'pî Jesusya.
14—A'kî, tauya sîrîrî apî'nîkon. Anî'kan nîkupî'pî imakui'pî
awinîkîi'nîkon kupîya'nîkon ya aawanmîra'nîkon, Paapa ka' ponya nîrî
tîîwanmîra ikupî, imakui'pî ankupî'pîkon. 15Tîîse aawanmîra'nîkon
imakui'pî to' nîkupî'pî kupîya'nîkon pra awanî ya, mîrîrî warantî nîrî
Ayunkonya ankupî'pîkon imakui'pî kupî pepîn tîîwanmîra.

Yekkari Wanî Tonpai Pra Epîreman Pî' Jesus Eseurîma

16Moropai ayekkarikon tonpai pra eepîremakon ya, yairî ma're
ayenpatakon tîku'se pra e'tî, manni'kan teesenku'tîsanonya ikupî manni'
warantî. A'kî inkamoroya mîrîrî warantî ikupî maasa pra tamî'nawîronkonya
tekkarikon tonpai pra teepîremakon era'mato'pe kai'ma. Ayenku'tîuya'nîkon
pepîn, aasîrî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' tera'matîpono'san winîpai
yapisî'pî to'ya. Inî' panpî' yapisî to'ya pepîn Paapa piapai. 17Tîîse amîrî'nîkon
epîrema ya, ayekkarikon tonpai pra, ayenpatakon ronatî. Moropai apu'paikon
yakinatî, 18tiaronkonya ayekkarikon tonpai pra eepîremakon epu'tî namai.
Tîîse Ayunkon neken, Paapa anî' nera'ma pepînya ayepu'tîkon ayekkarikon
tonpai pra eepîremakon. Moropai mîîkîrîya, ama' pe î' kupîya'nîkon
era'manenya tîntîrî tîrî aapia'nîkon.

Uyemannekon Pî' Jesus Eseurîma
(Lc 12.33-34, 11.34-36, 16.13, 12.22-31)

19Moropai ta'pîiya: —Tarî non po ipîkku pe awanîkon pî' teesenumenkai
pra e'tî. Maasa pra tarî mîrîrî ayemannekon, aponkon yaku o'ma'konya.
Moropai tarî ama'ye'konya ayama'runpakon. 20Mîrîrî warantî awanî
namai, ayemannekon ton konekaya'nîkon yuwatî ka' po. Miarî o'ma'ya
aponkon yaku pepîn. Miarî ayemannekon karau pepîn, aataretî'ka pepîn.
Moropai miarî ama'ye'konya ayama'runpakon pepîn. 21Miarî ikonekatî,
maasa pra o'non pata po ayemannekon konekasa'ya'nîkon ya, manni' pata
eesenumenkato'kon wanî aako'mamîkon pî' —ta'pî Jesusya.
22Jesusya ta'pî: —A'kî, î' kai'ma esenumenkan wenai yairî, yairî pra
uyeserukon wanî epu'tî, u'kuma'tuya itu'na uweiyu'makon warantî. Yairî
esenumenkan ya, anne' pe pra si'ma esenku'tîn pepîn. 23Tîîse yairî pra
esenumenkan ya, anne' pe e'nî ye'nen, esenku'tîn mîrîrî. Mîrîrî ye'nen
uuwarîrî'nîkon esenku'tînsa' ya, kure'ne pu'kuru esenku'tînsa' mîrîrî,
ewaron ta e'nî warantî.
24Moropai inî'rî ta'pî Jesusya: —Anî' wanî eserîke pra man, asakî'ne
tîkaraiwarî ke. Maasa pra tiaron yapurîiya morî pe tiaron yentai.
Moropai tiaron mu'tunpaiya tiaron maimu yawîrî awanî. Tîîse tiaron
pîinamaiya pepîn. Mîrîrî warantî Paapa poitîrî pe e'nî eserîke pra man,
inî' panpî' tîniru yu'se eseka'nunkan ya —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tarî Ko'mannîto' Pî' Esenumenkanto'

25—Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon, ayekkarikon ton pra awanî
pî' teesenumenkai pra e'tî, moropai awukukon ton pra awanî pî'.
Moropai aponkon ton pra awanî pî' kîsenumenkatî. Maasa pra tauya
sîrîrî apî'nîkon, ipîkku pe panpî' Paapa nîtîrî'pî uuko'mannîto'kon wanî
uyekkarikon yentai. Moropai intîrî'pî uyesa'kon wanî ipîkku pe panpî'
uponkon yentai. ⌊Manni' ipîkku pe tîwe'sen tîîsai'ya ya, ima're tîrîiya
nîrî.⌋ 26 Maasa esenumenkatî toronyamî' pî'. To' esenyaka'ma pepîn
tekkarikon ton pîmî pî'. Moropai tekkarikon mo'ka pî' to' esenyaka'ma
pepîn. Moropai tekkarikon yewî' ton koneka to'ya pepîn. Tîîse Ayunkonya
inkamoro ko'mannîpî mîrîrî. To' ya're' ton tîrîiya. Amîrî'nîkon kanan? Î'
kai'ma eesenumenkakon? Inkamoro toronyamî' ko'mannîpî tîuya yentai
aako'mannîpîkon Paapaya, maasa pra toronyamî' yentai awanîkon ye'nen.
27 Mîrîrî warantî teesenumenka wenai anî'ya inî' panpî' tîîko'manto' ton
kupî pepîn tarî non po. Mîrîrî ye'nen kîsenumenkatî mîrîrî pî'.
28 Tîîse î' ton pe aponkon ton pra awanî pî' eesenumenkakon mîrîrî? Maasa
esenumenkatî parî' yari'ku, kono' waiyi keren pon pî'. To' esenyaka'ma pepîn
mîrîrî eporîpa moropai tîponkon ton si'pîmî to'ya pepîn. 29 Tîîse tauya sîrîrî
apî'nîkon, to' yari'kukon wanî morî pe pu'kuru. To' warantî anî' epontî pepîn.
Teuren Salomão nurî'tî ipîkku pe tîwe'sen epontî morî tîpon ya'. Teuren tîîse
to' warantî awanî pepîn. 30 Paapaya parî' keren pon yari'kutannîpî. Tîîse
manni' parî' ko'mamî pepîn kure'ne. Sîrîrîpe eesera'ma moropai penane
awa'pi'ta. Mîrîrî kupî tîuya yentai pu'kuru Paapaya amîrî'nîkon epontî morî
pe awanîkonpa. Î' ton pe mararî mîrikkî innape ikupîya'nîkon mîrîrî?
31 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî, mîrîrî aako'manto'kon pî' teesenumenkai pra
e'tî. Kîkatî aawarîrî'nîkon: "O'non pata uya're' ton moropai uwuku ton moropai
upon ton eporîuya e'painon?" kîkatî. 32 Manni'kan Paapa epu'nenan pepînya
mîrîrî warantî taa ko'mannîpî maasa pra itu'se tîwe'to'kon pî' to' esenumenka
kure'ne. Mîrîrî warantî pra amîrî'nîkon e'pai awanî. Maasa pra ayunkon Paapa
ka' ponya tamî'nawîrî î' itu'se awe'to'kon epu'tî pî' man. 33 Tîîse e'mai' pe Paapa
yenya' eturumakatî, ayepotorîkon pe awe'to'pe. Moropai î' itu'se Paapa e'to'
yawîrî iku'tî. Mîrîrî kupîya'nîkon ya, tamî'nawîrî manni' itu'se awe'to'kon tîrîiya
aapia'nîkon. 34 Mîrîrî ye'nen penanan wei pî' teesenumenkai pra e'tî. Tîîse
sîrîrîpan pî' neken esenumenkatî. Maasa pra penanan weiyu yainon ton moro
man. Moropai wei kaisarî moro man mîrîrî weiyu yainon ton. Mîrîrî ye'nen
eerepamî rawîrî kîsenumenkatî mîrîrî pî' —ta'pî Jesusya.

Tiaronkon Pî' Atako'menkan Namai, Taa Jesusya
(Lc 6.37-38,41-42)

7 1 Jesusya ta'pî: —Tiaronkon nîkupî'pî pî' taatako'menkai pra e'tî,
anî' atako'menka namai ankupî'pîkon pî'. 2 Maasa pra tiaronkon

pî' aatako'menkakon warantî tiaron atako'menka apî'nîkon. Tiaronkon
pî' ankupî'pîkon warantî ikupîiya apî'nîkon. 3Moropai ta'pîiya inî'rî:
—Î' wani' awanî ye'nen kin ayonpa nîkupî'pî, iteseru era'maya mîrîrî
morî pe, ayeseru itentai ankupî'pî nura tera'mai pra. 4Tîîse î' ton pe
mîrîrî warantî taaya ayonpa pî'. "Maasa ayenu yawon mo'kato'peuya",
taaya si'mîrikkî pe tîwe'sen pî'. Tîîse î' wani' awanî ye'nen kure'nan yei
warantî tîwe'sen ayenu ya' era'maya pepîn? 5Amîrî'nîkon seru'ye'kon
teesenku'tîsanon aawarîrî'nîkon. E'mai' pe ayeserukon era'matî, ikonekatî
morî pe. Mîrîrî ayeseru tîkonekai ayonpa yeseru konekai attîpa.
6Moropai ta'pîiya: —Paapa maimu etatîponkon tîîse innape
iku'nenan pepîn, inkamoro ye'ka pî' kîsekareme'tî. Inkamoro wanî
sokoro' pe arinmarakayamî' warantî. Mîrîrî yu'se pra tîwanîkon wenai
awinîkîi'nîkon to' ekore'ma. Moropai morî epe'ke pe tîwe'sen diamante
itese' yenumî e'pai pra awanî porcoyamî' kore'ta. Maasa pra inkamoroya
yaki'tapapîtî. Mîrîrî warantî inkamoro Paapa maimu yu'sankon pepîn
pemonkonyamî' wanî porcoyamî' warantî —ta'pî Jesusya.

Paapa Pî' Esa'to' Pî' Jesus Eseurîma
(Lc 11.9-13)

7—Tîîse tauya sîrîrî apî'nîkon esatî pî' ako'mantî teeseta'kai pra, moropai
yapisîya'nîkon. Moropai yuwa pî' aako'mantî moropai eporîya'nîkon. Moropai
mana'ta pa'tî pî' ako'mantî moropai wîttî esa'ya yarakkanmoka. 8Maasa pra
tamî'nawîronkon esa'nenanya tînesatî'pîkon yapisî. Moropai yuwanenanya
tînuwakon eporî. Moropai mana'ta pa'tînen pia mana'ta atarakkanmoka.
9A'kî, anmukukonya tiyu ton esatî ya apî'nîkon, inesatî'pî pepîn tî'
tîrîya'nîkon e'painon iipia, ikei esa'sai'ya tanne? 10Moropai tiyo' ton
moro' esa'sai'ya tanne, inesatî'pî pepîn îkîi tîrîya'nîkon pepîn iipia?
Kaane, inesatî'pî tîrîya'nîkon e'painon. 11Amîrî'nîkon wanî imakui'pî
ku'nenan pe teuren. Tîîse anmukukon pia morî tîînenan amîrî'nîkon,
imakui'pî tîînenan pepîn. Mîrîrî morî tîrîya'nîkon manni' yentai, Paapa
ka' ponya manni'kan tîpî' esa'nenan pia morî tîrî —ta'pî Jesusya.
12—Mîrîrî ye'nen tiaronkon yarakkîrî morî ku'tî, inkamoroya nîrî
morî kupî yu'se awanîkon yawîrî. Mîrîrî warantî iku'to'pe Moisés
nurî'tîya yenupanto' wanî mîrîrî. Moropai penaronkon Paapa maimu
ekareme'nenan profetayamî'ya yenupanto' wanî mîrîrî.

Asakî'nan E'ma
(Lc 13.24)

13Moropai ta'pî Jesusya: —E'ta'ka mana'ta yai ewontî. Maasa pra awene'
mana'ta moropai awene' e'ma, mîrîrî wanî ataka'manto' ya' yaaton pe. Mîrîrî
wanî sa'me pra. Mîrîrî ye'nen tu'kankon pemonkonyamî' esenku'tîsa' wîtî mîrîrî
ataka'manto' ya'. 14Tîîse mana'ta e'ta'ka tauya manni' moropai e'ma siiruru

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîrîrî wanî yaaton pe ipatîkarî ko'mannîto' pata pona. Mîrîrî wanî sa'me. Mîrîrî ye'nen tu'kankon pepîn pemonkonyamî' wîtî mîrîrî e'ma taawîrî —ta'pî Jesusya.

Seru'ye'kon Profetayamî'
(Lc 6.43-44)

15 Moropai Jesusya ta'pî: —Tîwarî panpî' e'tî seru'ye' pe yenupatonkon
pî'. Inkamoro iipî Paapa pemonkonoyamî' yenku'tîi innape tîmaimukon
wanî kai'ma to' e'to'pe. Tîîse mîrîrî to' yeseru to' nîkupî wanî
kaikusiyamî' yeseru warantî nari' uurî'nîkon pia. 16 Mîrîrî ye'nen
amîrî'nîkonya epu'tî to' nîkupî wenai. Maasa sîrîrî epu'tî —ta'pîiya.
—Mî'nî ye' epeta pepîn e'painon uva pe. Moropai figo pe mî'nî ye' epeta
pepîn e'painon. 17 Tîîse tamî'nawîron yei morîya morî pe teperu tîrî.
Moropai yei pakkori'tasa'ya teperu tîrî imakui'pî pe. 18 Mîrîrî ye'nen yei
morîya imakui'pî pe teperu tîrî pepîn. Moropai yei pakkori'tasa'ya morî
pe teperu tîrî pepîn. 19 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî yei morî pe pra teperu
tîînen ya'tî to'ya. Moropai mîrîrî yenumî apo' ya' aaranto'pe. 20 Mîrîrî
warantî inkamoro seru'ye' pe tîwe'sanon yeseru epu'tîya'nîkon î' to'
nîkupî wenai. Mîrîrî warantî to' epu'tîya'nîkon —ta'pî Jesusya.

Anî' Ewomî Pe Nai Paapa Pia
(Lc 13.25-27)

21 Ta'pî Jesusya: —Tamî'nawîronkonya taa kupî sîrîrî upî': "Anna
yepotorî", taa to'ya. Tîîse tamî'nawîrî inkamoro mîrîrî taatîpono'san wîtî
pepîn Paapa pia. Tîîse manni'kan neken î' itu'se uyun Paapa e'to' manni'
yawîrî ikonekanenan, inkamoro neken wîtî iipia, ipemonkono pe. 22 Î'
pensa mîrîrî taa to'ya weiyu erepamî yai, tu'kankon pemonkonyamî'ya
taa kupî sîrîrî. "Anna yepotorî, anna eseurîma'pî Paapa maimu ekaremekî
pî' ayese' wenai tiaronkon pî'. Moropai amîrî anna yepotorî ese' pî'
pemonkonyamî' ya' ewomî'san imariwa'yamî' yenpa'ka'pî annaya tu'ke.
Moropai tu'ke ite'ka anî' nîkupî eserîkan pepîn ku'pîtî'pî annaya ayese'
pî'", taa to'ya kupî sîrîrî. 23 Inkamoro maimu yuukuuya kupî sîrîrî see
warantî: "Anî'kan pe awanîkon epu'tîuya pra wai. Atarimatî uupiapai.
Umaimu yu'nenan pepîn amîrî'nîkon. Imakui'pî kupî pî' tîîko'mansenon
amîrî'nîkon", tauya to' pî' —ta'pî Jesusya.

Asakî'nankonya Tewî'kon Koneka
(Lc 6.47-49)

24 Tamî'nawîrî mîrîrî taa yaretî'ka tîuya pe, Jesusya ta'pî: —Mîrîrî ye'nen
o'non ye'ka pe umaimu etanen neken pepîn tîîse iku'nen wanî? Mîîkîrî
wanî epu'nen pe pu'kuru. Awanî manni' warayo' epu'nen pe tîwe'sen
warantî. Mîîkîrîya tewî' ton koneka'pî sa'man po eesenumî namai. 25 Tewî'
konekasai'ya tanne, kono' rena'pî mararî pra. Tuna kuma'pî kure'ne ipona

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eerepamî'pî. Moropai a'situn erepamî'pî ipona yenumîpa kai'ma. Tîîse yenumîiya pra awanî maasa pra sa'man pona ikonekasa' pe awanî ye'nen.
26 Tîîse manni' umaimu etanen tîîse iku'nen pepîn pemonkon wanî, manni' yairî pra teesenumenkasen warantî. Yairî pra teesenumenka ye'nen, tewî' ton koneka'pîiya sa'man pepîn kasapan pona. 27 Tewî' konekasai'ya tanne, kono' rena'pî mararî pra. Tuna kuma'pî kure'ne ipona. Moropai a'situn erepamî'pî meruntî ke ipona. Aapîtato' ton pra awanî ye'nen yenumî'pîiya tamî'nawîrî. Î' e'nîmî pra awanî'pî —ta'pî Jesusya.

Meruntî Ke Jesus Maimu Wanî

28 Mîrîrî warantî teeseurîmato' yaretî'ka Jesusya tanne tu'kankon pemonkonyamî' esenumenka'pî mararî pra teesewankono'mai tenupatoi'ya'nîkon pî'. 29 Maasa pra mîîkîrî yeseru era'ma'pî to'ya Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon warantî pra. Tîîse epu'nen pe tenupatoi'ya'nîkon epu'tî'pî to'ya, meruntî ke tîwe'to' ke tenupaiya'nîkon epu'tî'pî to'ya.

Jesusya Erekî'pan Warayo' Yepi'tî
(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 1 Mîrîrî tîpo Jesus autî'pî wî' poi. Moropai arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî ipîkîrî. 2 Mîrîrî ya pri'ya pra tîwe'sen e'rennuku'pî iipia. Mîîkîrî sa'ne wanî'pî paran, ere' pî' tîwe'sen pe. Moropai mîîkîrî e'sekunka'pî Jesus rawîrî. Mîîkîrîya ta'pî Jesus pî': —Yepi'tîton amîrî, Uyepotorî. Uurî anepi'tîpai awanî ya, uyepi'tîkî —ta'pîiya.
3 Mîrîrî taiya ye'nen, Jesusya tenya kainumî'pî yapîpa kai'ma. Moropai ta'pî Jesusya ipî': —Inna, esepi'tîn pî' nai. Mîrîrî taa Jesusya pe rî, eesepi'tî'pî. Inî'rî ere' ton pra eena'pî. 4 Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —A'kî, esepi'tîn pî' nai tîîse anî' pî' eesepi'tîsa' kîsekaremekîi —ta'pîiya. —Tîîse atîkî teepîremasen pia î' kai'ma amîrî esepi'tîsa' era'mato'peiya iipia matîi. Moropai mîrîrî tîpo, Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî teepîremasen pia antîrî ton marîi, î' kai'ma eesepi'tîsa' ekaremekîpa tamî'nawîrî —ta'pî Jesusya.

Surara Poitîrî Yepi'tî Jesusya
(Lc 7.1-10)

5 Pemonkonyamî' yeurîma yaretî'ka tîpo, Jesus wîtî'pî Cafarnaum cidaderî pona. Miarî Cafarnaum po surarayamî' yepotorî wanî'pî Roma pata pon. Mîîkîrî poitîrî kure'ne inapurî enasa' wanî'pî pri'ya pra. Aasa'manta eserîke awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus ponaya attî'pî eporîpa kai'ma. Moropai eposa' tîuya pe ta'pîiya Jesus pî' tîpoitîrî yepi'tîto'peiya. 6 Ta'pîiya Jesus pî': —Uyepotorî, upoitîrî sa'ne man mararî pra pri'ya pra uyewî' ta. E'mî'sa'kakoi pepîn kure'ne tîmoron epu'tî pî' aako'mamî mîrîrî —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Uutî moriya yepi'tîi —ta'pîiya ipî'.
8 Mîrîrî yuuku'pî surarayamî' esa'ya: —Kaane Uyepotorî, uurî sa'ne wanî
Judeu pepîn. Mîrîrî ye'nen uyewî' ta eewomî eserîke pra nai, Judeu pe awanî
ye'nen. Tîîse amaimu ke neken taaya yu'se wanî sîrîrî upoitîrî enato'pe pri'ya,
eewomî pra tîîse —ta'pî surarayamî' esa'ya. 9 —Epu'tî pî' wai seru' pepîn.
Kure'ne uurî wanî tîîse uyesanon moro to' man, uyentainokon. Inkamoro
maimu yawîrî tîwe'sen uurî. Moropai mîrîrî warantî nîrî upemonkonoyamî'
moro to' man, surarayamî', umaimu yawîrî tî'we'sanon. Tauya ya tiwinan
pî' "atîkî" tauya ya, attî umaimu pe. Tiaron pî' "Asi'kî" tauya ya, aaipî uupia
umaimu pe. Moropai "seeni' ku'kî" tauya ya upoitîrî pî', umaimu pe ikupîiya.
Mîrîrî warantî nîrî ikupîya ya, epu'tî pî' wai awe'kupî sîrîrî. Uyentai pu'kuru
awanî ye'nen, amaimu pe awe'kupî sîrîrî —ta'pî surarayamî' yepotorîya.
10 Mîrîrî warantî taa surarayamî' yepotorîya pî' Jesus esenumenka'pî
mararî pra teesenumenkai. Moropai ta'pîiya tîpîkîrî tîwe'sanon
pemonkonyamî' pî': —Tauya sîrîrî apî'nîkon, kure'ne innape ukupî pî' nai.
Mîrîrî ye'ka eporîuya pra wai Paapa pemonkonoyamî' Judeuyamî' kore'ta
—ta'pîiya. 11 —Enpenatatî maasa sîrîrî pî'. Maasa tamî'nawîronkon esa' pe
tîwanî Paapaya yenpoto' weiyu erepansa' yai, tu'kankon pemonkonyamî'
iipî kupî sîrîrî wei epa'ka winîpai, moropai wei ewomî winîpai. Inkamoro
Judeuyamî' pepîn ereuta kupî sîrîrî Abraão nurî'tî, Isaque nurî'tî, moropai
Jacó nurî'tî yarakkîrî kure'nan entamo'kanto' ya. 12 Tîîse Judeuyamî',
Paapa pemonkono pe awanîtonkon teuren, ereuta e'pai tîîse Paapaya
to' yenumî kupî sîrîrî ewaron ta. To' ewomî pepîn Paapa pia. Iipiapai to'
ko'mamî. Miarî to' karau mararî pra. "Ane" taapîtî to'ya teekon tîpa'tîi.
13 Moropai ta'pî Jesusya surarayamî' esa' pî': —Enna'pokî ayewî' ta,
innape pu'kuru uku'to'ya yawîrî awe'kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya. Moropai
surarayamî' esa' poitîrî esepi'tî'pî ka'ne' pe Jesus maimu pe.

Tu'kankon Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)

14 Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî Pedro yewî' ta. Moropai mîîkîrî yawo'pî
era'ma'pîiya tette' ta pri'ya pra. Eekomi'masa' awanî'pî mararî
pra. 15 Mîîkîrî yenya pî' Jesusya yapisî'pî moropai mîrîrî pe rî
eekomi'makapî'pî, pri'ya eena'pî. Moropai mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî moropai
mîîkîrî yekkari ton koneka pia'tî'pîiya.
16 Ko'mamîiya pata enasa' tanne, pemonkonyamî'ya o'ma' yarakkîrî
tîwe'sanon pemonkonyamî' yarî'pî Jesus pia o'ma'kon yenpa'kato'peiya.
Moropai tîmaimu ke neken to' yenpa'ka'pîiya. Moropai tamî'nawîrî
insamoro pri'yawonkon pepîn yepi'tî'pîiya. 17 Jesusya ikupî'pî mîrîrî
warantî, maasa pra awe'kupî sîrîrî ta'pî penaro' Paapa maimu
ekareme'nen Isaías nurî'tîya yawîrî. Ta'pîiya see warantî:

Mîîkîrîya uyeparankon yaasa' man tîpona,

moropai ne'ne' pe e'nîto' mo'kasai'ya man
Is 53.4
ta'pî Isaías nurî'tîya pena.

Jesus Wenairî Itîîpai Tiaronkon Wanî
(Lc 9.57-62)

18 Mîrîrî taa tîpo, Jesus era'tî'pî tu'kankon pemonkonyamî' tîwoi
tîwe'sanon era'mai moropai tîmenka'san yaipontî'pîiya to' wîtîto'pe iku'pî
ratai pona. 19 Mîrîrî taa Jesusya tanne, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'
yenupaton erepamî'pî Jesus pî' kai. Moropai ta'pîiya: —Uyenupanen,
uurî wanî sîrîrî tarî, o'non pata attî ya, awenairî uttî —ta'pîiya. 20 Mîîkîrî
maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —A'kî, maikanyamî' yeutta mororon,
to' yewî'. Moropai toronyamî' tî'moikon yenpo yaponse' nîrî mororon.
Tîîse uurî, ka' poi iipî'pî pemonkon pe uyewî' ton pra man —ta'pî Jesusya.
21 Moropai tiaron Jesus wenairî tuutîsenya ta'pî ipî': —Uyepotorî,
maasa awenairî uutîto'pe e'mai' pe enna'po tanne uyun pia aasa'manta
pîkîrî —ta'pî tiaronya ipî'. 22 Jesusya imaimu yuuku'pî: —Tîwî inkamoro
innape umaimu ku'nenan pepînya isa'manta'san yu'na'tîi —ta'pîiya.
—Tîîse amîrî wîtî yu'se wai upîkîrî —ta'pîiya ipî'.

Jesusya A'situn Tî'napannîpî
(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Mîrîrî tîpo Jesus asara'tî'pî kanau ya' moropai attî'pî tînenupa'san pokonpe.
24 To' wîtî tanne tiwinarî ka'ne' pe kure'nan sipa sipa erepamî'pî, a'situn wanî'pî
mararî pra. To' kanau yeuronkaiya eserîke sipa sipa wanî'pî nari' pe. Mîrîrî
tanne Jesus we'nasa' ko'mamî'pî miarî kanau ya'. 25 Mîîkîrî yenpakai inkamoro
imenka'san wîtî'pî ka'ne' pe teesi'nî'se. Ta'pî to'ya: —Uyepotorî, apakakî e'tî'kan
pe man. Î' pî' awetun mîrîrî anna pîika'tîkî —ta'pî to'ya Jesus pî'.
26 Moropai Jesus e'mî'sa'ka'pî moropai ta'pîiya to' pî': —Î' wani' awanî
ye'nen eranne' pe awanîkon mîrîrî? Innape ukupîya'nîkon pepîn mîrîrî?
—ta'pî Jesusya to' pî'.
Mîrîrî taa tîpo awe'mî'sa'ka'pî moropai ta'pîiya a'situn pî' moropai tuna
pî': —Atî'napankî. Moropai tamî'nawîrî aatî'napamî'pî Jesus maimu pe.
27 Mîrîrî warantî Jesusya ikupî era'ma tîuya'nîkon ye'nen,
tamî'nawîronkon wanî'pî kure'ne teesenumenkai. Moropai inkamoroya
ta'pî tîîwarîrî'nîkon: —O'non ye'ka see warayo' mîserî imaimu yawîrî
a'situn moropai tuna e'to' —ta'pî to'ya tîîwarîrî'nîkon.

Asakî'nankon Warayo'kon Yepi'tî Jesusya
(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Moropai Jesus wîtî'pî Galiléia ku'pî rataipon pata Gadara pona.
Miarî Jesus eseu'ka tanne, kanau yapai asakî'nankon imariwa'ka'pankon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

warayo'kon wîtî'pî Jesus ponaya epose. Inkamoro iipî'pî uuruwai kore'tapai
maasa pra inkamoro ko'manto' wanî'pî uuruwai kore'ta. Inkamoro e'pîtî'pî
meruntî ke o'non ye'ka pe ikupî eserîke pra nari' pe to' wanî'pî. To' rî'pîkîrî
e'ma taawîrî wîtîn eserîke pra to' e'pîtî'pî. 29 Inkamoro entaime'pî. Ta'pî
to'ya: —Amîrî Paapa ka' pon munmu. Î' ku'se aai'sa' sîrîrî anna pî'? Anna
taruma'tîi ka'rî aai'sa'? Anna kî'taruma'tîi maasa e'taruma'tînto' weiyu
erepamî pra tîîse —ta'pî warayo'konya Jesus pî'.
30 Miarî, aminke panpî' porcoyamî' wanî'pî tu'kankon, tekkarikon
yena'nenan. 31 O'ma'konya Jesus pî' esatî'pî teeseka'nunkai inkamoro
porcoyamî' ya' teewomîkonpa kai'ma. —Anna yenpa'kaya ya, inkamoro
porcoyamî' ya' anna ewonto'pe —ta'pî to'ya. 32 —Inna moriya, atîtî
—ta'pî Jesusya to' pî'. Mîrîrî ye'nen inkamoro o'ma'kon epa'ka'pî warayo'
yapai. Moropai to' ewomî'pî porcoyamî' ya'. Tîîse mîrîrî pe rî porcoyamî'
eka'tumî'pî irama yai, to' e'soroka'pî tuna ka, moropai to' e'tî'ka'pî tîîna'se.
33 Warayo'kon porcoyamî' pî' teesenyaka'masanonya mîrîrî e'kupî
era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen inkamoro e'tîrîka'pî, moropai to' wîtî'pî cidade
pona. Miarî mîrîrî tînerama'pîkon ekaremekî'pî to'ya tamî'nawîrî. Moropai
inkamoro asakî'nankon warayo'kon imariwa'ka' pe si'san esepi'tîsa' yekare pî'
nîrî to' eseurîma'pî. 34 Mîrîrî yekare eta tîuya'nîkon ye'nen, tamî'nawîronkon
mîrîrî cidade po tîîko'mansenon wîtî'pî Jesus epose. Moropai mîîkîrî eposa'
tîuya'nîkon pe, tîpatakon yapai Jesus wîtîto'pe esatî'pî to'ya.

Jesusya Warayo' Eke'nepamî'pî Yepi'tî
(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 1 Moropai Jesus asara'tî'pî kanau ya' tuutîpa iku'pî ratai pona.
Moropai attî'pî, eerepamî'pî tîpata ya'. 2 Mîrîrî yai tiaronkon
pemonkonyamî'ya Jesus pia pri'yawon pepîn warayo' asakoi pepîn
enepî'pî tette' ta tîîse. Jesusya innape pu'kuru tîkupî to'ya epu'tî'pî.
Mîrîrî ye'nen ta'pîiya mîîkîrî pri'yawon pepîn pî': —Mooyi, meruntî ke
e'kî. Maasa pra imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uuwanmîra —ta'pîiya.
3 Mîrîrî warantî taa Jesusya eta tîuya'nîkon ye'nen, warayo'kon Moisés
nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon.
—Iseruku mîrîrî. Anî'ya imakui'pî pe warayo' e'to' mo'ka pepîn, Paapa pe
pra si'ma. Tîîse Paapaya neken imo'ka —ta'pî to'ya.
4 Mîrîrî warantî tewankon ya' to' esenumenka epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî
ye'nen ta'pîiya to' pî': —Î' ton pe see mîrîrî warantî eesenumenkakon
mîrîrî imakui'pî pe? —ta'pîiya. 5 —Imakui'pî ankupî'pî rona pî' wai taa
pî' wai mîserî pri'yawon pepîn pî'. Tîîse innape iku'sau'ya epu'tîya'nîkon
eserîke pra awanî. 6 Mîrîrî ye'nen uurîya, pemonkon pe ka' poi iipî'pîya
anera'makon ton kupî sîrîrî. Meruntî ke wai imakui'pî ronato'peuya,
seru' pe pra eseurîma epu'tîkonpa, mîîkîrî pri'yawon pepîn yepi'tîuya.
I'mî'sa'kauya, tette' yanmako'mato'peiya aasato'pe —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Mîrîrî pe rî mîîkîrî warayo' e'mî'sa'ka'pî. Moropai attî'pî tewî' ta.
8 Mîrîrî warantî ikupî Jesusya era'ma tîuya'nîkon ye'nen, pemonkonyamî'
esi'nîpî'pî mararî pra ipî'. Moropai Paapa yapurî'pî to'ya inamai'ma
mararî pra. —Tîîse sîrîrî warantî meruntî tîîsa' Paapaya era'ma sîrîrî
pemonkon pia —ta'pî to'ya.

Jesusya Mateus Eta Tîpîkîrî Attîto'pe
(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî. Tuutî ye'ka pe e'ma taawîrî
warayo' era'ma'pî Jesusya itese' Mateus. Mîîkîrî ereutasa' wanî'pî tîniru tîrî
to'ya yaponse' pia. Maasa pra mîîkîrî wanî'pî tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru
yapisî pî' teesenyaka'masen pe. Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Aase uwenairî
—ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen Mateus e'mî'sa'ka'pî moropai attî'pî Jesus pîkîrî.
10 Mîrîrî yai tu'kan entamo'kanto' wanî'pî Mateus yewî' ta. Miarî Jesus
entamo'ka tanne, tiaronkon tîniru yapi'nenan erepamî'pî to' kore'ta. Moropai
tiaronkon pemonkonyamî' Moisésya yenupanto' yawîrî pra tîwe'sanon nîrî
erepamî'pî. Inkamoro wanî'pî to' entamo'kato' yaponse' pia Jesus pokonpe
moropai Jesus nenupa'san pokonpe. 11 Mîrîrî yai tiaronkon fariseuyamî'ya
to' yeseru era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus nenupa'san ekaranmapo'pî to'ya:
—Î' wani' awanî ye'nen kin amîrî'nîkon yenupanenya tekkari yonpa mîrîrî,
inkamoro Moisésya yenupanto' yawîrî pra tîwe'sanon pemonkonyamî',
moropai tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon pokonpe si'ma?
12 Inkamoro tînenupa'san ekaranmapo to'ya eta'pî Jesusya. Moropai
yuuku'pîiya: —A'kî, pri'yawon pemonkonya tepi'tînen ton yuwa pepîn.
Tîîse pri'ya pra tîwe'senya tepi'tînen ton yuwa e'painon —ta'pî Jesusya.
13 Moropai ta'pîiya: —Paapa maimuya taasa' see warantî:

> "Paapa yapurî pe anpo'tîkon po'tîya'nîkon yu'se pra wai.
> Tîîse eetî'noko'mato'kon yu'se wai anpo'tîkon yentai",

Os 6.6

ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen î' taato'pe awanî epu'tî. Maasa pra uui'sa' pra wai
morî pe tîwe'ku'sanon yannoi, tîîse imakui'pî pe tîwanîkon epu'nenan
pemonkonyamî' yannoi uui'sa' sîrîrî —ta'pîiya.

João Batista Nenupa'sanya Jesus Ekaranmapo
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Mîrîrî tîpo João Batista nenupa'san erepamî'pî Jesus pia ekaranmapoi.
Inkamoroya ta'pî ipî': —Î' wani' awanî ye'nen anna moropai fariseuyamî'
nenupa'san epîremapîtî tu'ke ite'ka tekkarikon tonpai pra, tîîse
anenupa'sanya mîrîrî warantî ikupî pra awanî? —ta'pî to'ya Jesus pî'.
15 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —Tîneta'san pokonpe
tîwe'marimasen wanî tanne ta're'kon tonpai pra to' wanî pepîn. Tîîse
to' entamo'ka moropai to' atausinpa mararî pra. Tîîse tiwin wei mîîkîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîwe'marimasen mo'kato' weiyu erepamî kupî sîrîrî. Mîrîrî yai tekkarikon yonpa to'ya pepîn kupî sîrîrî teesewankono'makon ye'nen —ta'pî Jesusya.
16 Inî'rî to' nepu'tî ton ekaremekî'pî Jesusya. Ta'pîiya: —A'kî, anî'ya amenan kamisa wanî poi'pî iipia'pî ya'tî pepîn e'painon, ipoi'pî pon e'karakasa' irumentanî'to'pe. Maasa pra amenan emo'ka ipoi'pî poi moropai inî' panpî' awe'karaka. 17 Moropai ta'pîiya inî'rî: —Anî'ya amenan wo' yara'tî pepîn e'painon, ipoi'pî pe tîwe'sen itense' ya'. Maasa pra wo' mai'taya tense' ya'morikka. Moropai wo' eti'kamo, aama'ta. Mîrîrî namai wo' amenan yara'tî e'pai awanî amenan itense' ya' —ta'pî Jesusya. ⌊Mîrîrî ta'pîiya amenan esenupanto' pî' tenupaiya'nîkon epu'to'pe to'ya.⌋

Jesusya Wîri' Yepi'tî
Moropai Maasaron Wîri' Pîmî'sa'ka
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Miarî Jesus eseurîma ko'mannîpî tanne pemonkonyamî' pî', to' epere'to'kon esa' Judeu erepamî'pî Jesus pia. Moropai awe'sekunka'pî irawîrî. Moropai ta'pîiya Jesus pî': —Uyensi sa'mantan pî' man. Mîrîrî ye'nen aase uyewî' ta uyensi pona ayenya tîîtane'kî awennapanto'pe.
19 Mîrîrî ye'nen Jesus wîtî'pî iwenairî moropai inenupa'san nîrî wîtî'pî ipîkîrî.
20 Mîrîrî yai wîri' wanî'pî asakî'ne pu' pona tîîmo'tai kono' kaisarî mîn i'kamo pî' tîîko'mansen. Mîîkîrî iipî'pî Jesus mopai winî moropai mîîkîrîya Jesus pon ye'pi pî' yapî'pî. 21 Mîîkîrî wîri' esenumenkasa' wanî'pî see warantî: —Ipon ye'pi pî' yapîsau'ya ya, esepi'tî —kai'ma eesenumenkasa' wanî'pî.
22 Jesus era'tî'pî mîîkîrî wîri' era'mai, moropai ta'pîiya ipî': —Eranne' pe pra e'kî, ma'non. Innape ukupîya ye'nen esepi'tîn pî' nai —ta'pîiya. Moropai mîrîrî pe rî eesepi'tîsa' wanî'pî. 23 Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî to' epere'to'kon esa' yewî' ta. Teerepamî pe, pemonkonyamî'ya wîri' sa'mantasa' yeremu ye'nunpa eta'pîiya. Moropai pemonkonyamî'ya mararî pra "waawa" ta'pî, tîkaraukon ye'ka pe. 24 Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Tamî'nawîrî epa'katî tarîpai. Maasa pra mîserî more sa'mantasa' pra man iwe'nasa' neken man —ta'pîiya. Mîrîrî warantî taasai'ya ye'nen, Jesus pî' to' o'ma'ta pia'tî'pî. 25 Miarî pai inkamoro pemonkonyamî' epa'ka'pî tanne, Jesus ewomî'pî, o'non pata mîîkîrî wîri' isa'manta'pî e'to' ta. Moropai mîîkîrî yenya pî' Jesusya yapisî'pî, moropai mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî. 26 Mîrîrî ku'sa' Jesusya mîîkîrî wîri' yarakkîrî yekare eta'pî tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya, mîrîrî pata ponkonya.

Asakî'nankon Enkaru'nankon Yepi'tî Jesusya

27 Moropai Jesus wîtî'pî mîrîrî pata poi. Attî tanne, e'ma taawîrî asakî'nankon warayo'kon enkaru'nankon iipî'pî ite'ma'pî pî', tîwentaimepîtîkon ye'ka pe. Ta'pî to'ya ipî': —Amîrî Davi paarî'pî, pemonkonyamî' pîika'tîton, anna era'makî a'noko'pî pe sa'ne —ta'pî to'ya ipî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Wîttî ta Jesus ewomî'pî, moropai inkamoro enkaru'nankon
erepamî'pî Jesus pia aminke pra. Moropai inkamoro ekaranmapo'pî
Jesusya: —Innape ayepi'tîuya'nîkon kupî pî' naatî? —ta'pîiya. —Inna,
anna yepotorî —ta'pî to'ya ipî'. 29 Jesusya to' yenukon yapî'pî. Moropai
ta'pîiya: —Innape pu'kuru ukupîya'nîkon ye'nen, ayepi'tîuya'nîkon sîrîrî.
30 Moropai inkamoro yenu esepi'tîsa' wanî'pî. Inkamoro pî' ta'pî Jesusya:
—Anî'kan pî' sîrîrî eesepi'tîsa'kon manni' kîsekareme'tî —ta'pîiya.
31 Tîîse inkamoro esepi'tîsa' wîtî'pî. Moropai inkamoroya tepi'tîsa'kon
Jesusya ekaremekî'pî tamî'nawîronkon mîrîrî pata poronkon pî'.

Eseurîmakoi Pepîn Eseurîma Emapu'tî Jesusya

32 Inkamoro wîtî'pî tanne, tiaronkon pemonkonyamî'ya warayo' eseurîmakoi
pepîn yarî'pî, Jesusya yepi'tîto'pe. Mîîkîrî wanî'pî ya' o'ma' tîwe'sen pe. Mîrîrî
ye'nen eeseurîma pra awanî'pî. 33 Mîîkîrî o'ma' yenpa'ka'pî Jesusya pata'pî pe
warayo' eseurîma pia'tî'pî. Mîîkîrî eseurîmakoi pepîn era'ma tîuya'nîkon ye'nen
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî kure'ne teesenumenkai mîrîrî pî'.
Inkamoroya ta'pî: —Sîrîrî ye'ka e'kupî era'masa' pra man tarî Israel pata po.
34 Tîîse fariseuyamî'ya ta'pî: —Mîîkîrî wanî mîrîrî o'ma'kon yepuru pe tîwe'sen
winîpai meruntî yapi'nen pe. Mîrîrî ye'nen ikupîiya mîrîrî meruntî ke. Maasa pra
mîîkîrî o'ma'kon yepuruya iipia meruntî tîîsa' iku'to'peiya —ta'pî to'ya.

Jesusya Tî'noko'pî Pe Pemonkonyamî' Era'ma

35 Jesus asarî'pî cidadekon poro tamî'nawîrî moropai pemonkonyamî'
ko'manto'kon poro aasarî'pî. To' yenupa pinunpa'pîiya Judeuyamî' epere'to'kon
yewî'kon tapî'. Moropai morî itekare ekaremekî'pîiya, tamî'nawîronkon esa' pe
Paapa iipî kupî ekaremekî'pîiya. Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
yepi'tî'pîiya. Tu'kan parankon winîpai to' yepi'tî'pîiya. 36 Arinîkon
pemonkonyamî' era'ma tîuya pe, Jesusya tî'noko'pî pe to' era'ma'pî. Maasa pra
inkamoro pemonkonyamî' wanî'pî itesa' pînon carneiroyamî', ata'ka'ma'san
warantî to' era'ma'pîiya. To' e'taruma'tîsa', to' pîika'tînen ton pra era'ma'pîiya.
37 Mîrîrî ye'nen ta'pîiya tînenupa'san pî': —Maasa era'matî. Esenyaka'manto' man
mararî pra, tîîse teesenyaka'masen ton pra man. Tu'ke pra teesenyaka'masanon
man —ta'pîiya. 38 —Mîrîrî ye'nen Paapa pî' esa'tî inî' panpî' teesenyaka'masanon
tonkon yarimato'peiya, mararî pra esenyaka'manto' pî' to' esenyaka'mato'pe
—ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesusya Tîpemonkono Ton Warayo'kon Yanno
(Mc 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 1 Jesusya warayo'kon asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon yanno'pî
tîîpia. Moropai inkamoro pia meruntî tîrî'pîiya, o'ma'kon yarakkîrî
tîwe'sanon yapai to' yenpa'kato'pe to'ya tîmaimu ke. Moropai tamî'nawîron
paran winîpai to' yepi'tîto'pe to'ya to' yeparankon winîpai. 2 Inkamoro asakî'ne

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pu' pona tîîmo'tai'nîkon ese' wanî'pî see warantî. E'mai'non wanî'pî Simão,
tîîse Pedro kai'ma esatî'pî to'ya moropai itakon André. Tiago moropai itakon
João Zebedeu munkîyamî'. 3Moropai Filipe moropai Bartolomeu moropai
Tomé moropai Mateus manni' tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî'
teesenyaka'masen. Moropai Tiago Alfeu munmu moropai Tadeu. 4Moropai
Simão, manni' teepîsen Zelote taato', moropai Judas Iscariotes manni' Jesus
rumakatîpon iteyatonon pia.

Jesus Nenupa'san Esenyaka'mato'
(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

5Inkamoro warayo'kon yaipontî'pî Jesusya to' wîtîto'pe. Tîmaimu
tîrî'pîiya to' pia see warantî: —Attîkon ya, katîtî Judeuyamî' pepîn
pata ya'. Moropai Samaria cidaderî pona kewontî —ta'pîiya. 6—Tîîse
aminke Paapa piapainokon Israel ponkon kore'ta itesa' pînon
carneiro warainonkon muwatîi —ta'pîiya to' pî'. 7—Atîtî inkamoro
pî' "Aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' man", makatîi
to' pî'. "Tîpemonkonoyamî' pîika'tîiya kupî sîrîrî", makatîi. 8Moropai
ere'kîpankon mepi'tîtîi, moropai tiaron paran pî' tîwe'sanon mepi'tîtîi.
Moropai isa'manta'san mi'mî'sa'katîi. Moropai o'ma'kon yarakkîrî
tîwe'sanon yapai menpa'katîi. Mîrîrî warantî mîku'tîi te'mai pra. Maasa
pra te'mai pra sîrîrî meruntî yapisî'pîya'nîkon. Mîrîrî warantî nîrî itîîtî
antîrîkon itepe'pî tuwai pra. 9Attîkon ya î' rî kîsatî asakunikon ya'.
Ouro moropai prata moropai tîniru ena'pî kîsatî itense' ya'. 10Attîkon ya
aponkon ton kîsatî moropai a'sa'sakon ton kîsatî. Moropai ame'sipukon
kîsatî aapîtato'kon ton. Maasa pra teesenyaka'masanonya ta're'kon ton
yapisî e'pai awanî —ta'pîiya to' pî'.
11—Eerepamîkon ya cidade pona pemonkonyamî' kore'ta, eewomîkon
ya amîrî'nîkon anapi'pai tîwe'sen pemonkon muwatîi. Moropai mîîkîrî pia
mako'mantîi attîkon pîkîrî. 12Mîîkîrî pemonkon yewî' ta eewomîkon ya
makatîi tîîwanmîra e'nîto' wanî pe man sîrîrî wîttî ta. 13Anî' amîrî'nîkon
yapi'nen wanî ya morî pe mîîkîrî pia morî tîîwanmîn wanî yarakkîrî. Tîîse
amîrî'nîkon yapisîiya pra awanî ya, atîtî iipiapai, iipia tîwe'se pra. Mîrîrî
ye'nen tîîwanmîn wanî pepîn iipia, tîîse aapia'nîkon neken awanî. 14Moropai
miarî tewî'kon ta cidade po ayapisîkon to'ya pra to' wanî ya morî pe, moropai
amaimukon anetapai pra to' wanî ya, miarî pai mepa'katîi to' kore'tapai.
Moropai eepa'kakon pe miarîpai a'sa'sakon pî' atapisî'pî non pa'tîya'nîkon
e'pai awanî. Mîrîrî kupîya'nîkon ya, Paapa pia morî pe pra to' wanî,
amaimukon anetapai pra to' wanî ekaremekîya'nîkon. 15Ayenku'tîuya'nîkon
pepîn. Î' pensa pemonkonyamî' yenumî Paapaya weiyu erepamî yai to'
e'taruma'tî pe man. Mîrîrî yai to' e'taruma'tî pe man mararî pra, manni'kan
Sodoma cidaderî ponkon nurî'tî moropai Gomorra cidaderî ponkon
e'taruma'tî'pî yentai —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epu'nîto' Moropai E'taruma'tînto'
(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17)

16—Maasa î' tauya etatî. Amîrî'nîkon yarimauya sîrîrî nari'kon kaikusiyamî'
warainonkon kore'ta attîkonpa. Amîrî'nîkon wanî carneiroyamî' warantî.
Mîrîrî ye'nen tîwarî e'tî, epu'nen pe eesenku'tîkon namai. Tîîse eranmîra e'tî
tiaronkon pî' î' imakui'pî tîku'se pra nari' pe pra waku'kaimîyamî' warantî.
17 Moropai tepu'se e'tî, ayarîkon to'ya ya to' epere'to' yewî'kon ta, apî'nîkon
teeseurîmakonpa. Mîrîrî yai tiaronkonya apo'pîtîkon mîrîrî to' epere'to'kon yewî'
tapî' po'pînnîto' ke. 18 Uurî wenai mîrîrî warantî akupîkon to'ya. Pata esa' pia
ayarîkon to'ya moropai pata esanon esa' pia ayarîkon to'ya. Mîrîrî yai inkamoro
pî' umaimu ekaremekîya'nîkon. Moropai manni'kan Judeuyamî' pepîn pî' nîrî
umaimu ekaremekîya'nîkon. 19 Î' pensa amîrî'nîkon yarî to'ya yai e'taruma'tînto'
ya', kîsewankono'matî î' kai'ma amaimu ton pra awanî pî'. Maasa pra uurîya
amaimukon ton tîrî î' kai'ma epu'nen pe awanîkonpa. To' maimu yu'to'yakon ton
tîrîuya mîrîrî pe rî —ta'pî Jesusya. 20—Mîrîrî amaimukon yu'to'ya'nîkon wanî
pepîn aawarîrî'nîkon aneporî'pîkon pe. Tîîse awanî Paapa yekaton winîpainon
pe. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî eseurîma amîrî'nîkon pe.
21 Mîrîrî ye'nen tepu'se e'tî maasa pra amîrî'nîkon rumaka tiaronkon pepîn
rî ayonpakonya aasa'mantakonpa. Moropai to' yunkonyamî'ya tînmukukon
rumaka to' sa'mantato'pe nîrî. Moropai to' munkîyamî' ena tîyunkon
yeyaton pe moropai tîyunkon wîî me'po to'ya. 22 Moropai tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' yewanma pe amîrî'nîkon ena uyese' wenai. Tîîse anî'ya
yapîtanîpî ya, e'taruma'tînto' meruntî ke tîîsa'manta pîkîrî, mîîkîrî e'pîika'tî
pe man. 23 O'non pata amîrî'nîkon yewanmîrî to'ya ya, moropai amu'tunpakon
to'ya ya, cidade poi mepetîi tiaron pata pona. Maasa pra tauya sîrîrî apî'nîkon.
Eesenyaka'mato'kon yaretî'kasa'ya'nîkon eserîke pra naatîi, tamî'nawîrî
cidadekon poro Judeuyamî' pata poro, uurî, ka' poi iipî'pî erepamî rawîrî.
24 A'kî, teesenupasen wanî pepîn tenupanen yentai. Moropai tîkaraiwarî
yentai ipoitîrî wanî pepîn. 25 Tîîse teesenupasen wanî ya tenupatîpon kaisarî,
morî pe awanî. Moropai tîkaraiwarî kenan poitîrî wanî ya tîkaraiwarî kaisarî,
morî pe awanî. Itentai awanî eserîke pra. Mîrîrî ye'nen Belzebu winîpai
meruntî yapisîiya taa to'ya ya upî' itentai panpî' taa to'ya awinîkîi'nîkon,
maasa pra uwenaironkon pe awanîkon —ta'pî Jesusya.

Anî' Nama E'pai Awanî
(Lc 12.2-7)

26—Mîrîrî ye'nen eranne' pe pra e'tî inkamoro ye'kakon warayo'kon
seru'ye'kon pî'. Maasa pra tamî'nawîrî uyeserukon teesera'mai pra si'pî,
esera'ma kupî sîrîrî aronne. Moropai tamî'nawîrî î' ta'pî uurî'nîkonya
ama' pe, umaimukon esepu'tî kupî sîrîrî. 27 Mîrîrî warantî î' tauya manni'
apî'nîkon tiaronkonya eta pra tîîse mîrîrî mekareme'tîi tamî'nawîronkon

pî' epu'to'pe to'ya. Moropai uwinîpai aneta'pîkon tiaronkon neta'pî
pepîn, mîrîrî mekareme'tîi aronne tamî'nawîronkonya epu'to'pe. 28 Mîrîrî
ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Eranne' pe pra e'tî manni' amîrî'nîkon
wîînen pî'. Awîtîpo'nokon ayekatonkon wîiya eserîke pra man. Tîîse
tauya sîrîrî eranne' pe e'tî Paapa pî'. Maasa pra mîîkîrîya awîkon tarî
moropai ayekatonkon yenumîiya e'painon apo' ya' —ta'pî Jesusya.
29 Moropai ta'pîiya: —A'kî, îrîwo'yamî' ke to' e'repa epe'mîra tiwin prata
ena'pî. Tîîse inkamoro kore'ta tiwin ena ya non pona, Paapa, Uyunkonya
epu'tî. Iwanmînon pepîn inkamoro. To' ko'mannîpîiya. 30 Mîrîrî warantî
amîrî'nîkon pu'pai si'po wanî tu'ke teuren, tamî'nawîrî Paapaya epu'tî,
maasa pra iku'ne'tîsai'ya ye'nen. 31 Mîrîrî ye'nen eranne' pe pra e'tî.
Maasa pra inkamoro toronyamî' ko'mannîpî tîuya yentai Paapaya
amîrî'nîkon ko'mannîpî tamî'nawîrî —ta'pî Jesusya.

Innape Cristo Kupî Kaane
(Lc 12.8,9)

32 —Pemonkonyamî'ya taa ya aronne tiaronkonya eta tanne,
upemonkono pe tîwanî taiya ya. Mîrîrî warantî nîrî tauya Paapa ka'
pon rawîrî si'ma upemonkono mîserî tauya ipî'. 33 Tîîse anî'ya tiaronkon
rawîrî si'ma "Uurî kaane, ipemonkono pepîn uurî", taiya ya, uurîya
nîrî mîrîrî warantî taa Paapa ka' pon rawîrî si'ma. "Upemonkono pepîn
mîîkîrî", tauya —ta'pî Jesusya.

Tîwanmîn Pepîn Tîîse Eseyaton Pî' E'nîto'
(Lc 12.51-53; 14.26,27)

34 —Tîîse kîsenumenkatî morî tîwanmîn enepîuya kai'ma sîrîrî non
pona uuipî pî'. Tîîse tauya sîrîrî apî'nîkon, morî tîwanmîn ene'sau'ya pra
wai. Eseyaton pî' pemonkonyamî' wanî kupî sîrîrî uwenai.
35 Maasa pra tîyunkon yarakkîrî to' munkîyamî' wanî pe man teekore'mai.
Moropai to' munkîyamî' wîri'sanyamî' wanî pe man tîsankon
yarakkîrî teekore'mai.
Moropai to' pa'setonon wanî pe man tawo'pîkon yarakkîrî teekore'mai.
36 Mîrîrî warantî ayonpakon rî wanî pe man ayeyatonkon pe, tiaronkon
pepîn

Mq 7.6

—ta'pî Jesusya.
37 —Anî'ya tîyun, tîsan yapurî ya, uyapurî tîuya yentai mîîkîrî wanî
eserîke pra awanî upemonkono pe. Moropai anî'ya tînmukuyamî' yapurî
ya, uyapurî tîuya yentai, mîîkîrî wanî eserîke pra awanî upemonkono
pe. 38 Manni' uyapurînen wanî ya, mîîkîrîya uwenai tamî'nawîrî
tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîiya pra awanî ya, upemonkono pe eserîke
pra awanî. Moropai uwenairî aaipî eserîke pra awanî. 39 Anî'ya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpî pra awanî ya, kure'ne tîîko'manto' pînînmaiya
ye'nen tarî non po, mîîkîrîya ipatîkarî tîîko'manto' ton eporî pepîn tîîse
aasa'manta pe man. Tîîse anî'ya tîwe'taruma'tîto' nama pra awanî ya
uwenai, mîîkîrîya enen tîîko'manto' ton eporî ipatîkarî —ta'pî Jesusya.

Paapaya Uye'mato'kon
(Mc 9.41)

40 —A'kî, anî'ya amîrî'nîkon yapisî morî pe, mîîkîrî ayapisîtîponkonya
morî pe uyapisî nîrî. Moropai mîîkîrî uyapisîtîponya uyarimatîpon Paapa
yapisî nîrî. 41 Moropai morî pe Paapa maimu ekareme'nen yapi'sa' anî'ya
ya tewî' ta, morî eporîya pe man. Maasa pra yapisî'pîiya Paapa maimu
ekareme'nen pe awanî ye'nen. Mîîkîrî repa Paapaya, tîmaimu ekareme'nen
repa tîuya warantî. Moropai anî'ya morî ku'nen yapisî ya tewî' ta, morî
eporîiya pe man. Maasa pra yapisî'pîiya, morî pe mîîkîrî wanî ye'nen.
Moropai mîîkîrî repa Paapaya, morî ku'nen repa tîuya warantî. 42 Anî'ya
tuna tîrî ya, i'nî' kenan tiwin copo kaisarî upemonkonoyamî' ya'mi'pî pia,
si'mîrikkî pe tîîse iwo'paiya ya, mîîkîrî wanî upemonkono pe. Ayenku'tîuya
pepîn, mîîkîrî nîrî repa Paapaya. Iwa'kaiya pepîn —ta'pî Jesusya.

João Batista Yekare Pî' Jesus Eseurîma
(Lc 7.18-35)

11 1 Mîrîrî warantî tînenupa'san yeurîma tîpo, Jesus epa'ka'pî miarî
pai. Moropai attî'pî. Pemonkonyamî' yenupa pia'tî'pîiya. Paapa
maimu ekaremekî pinunpa'pîiya mîrîrî cidadekon poro aminke pra.
2 Mîrîrî yai João Batista wanî'pî atarakkannîto' yewî' ta. Miarî
si'ma Cristoya î' kupî yekare eta'pî Joãoya. Mîrîrî ye'nen tînenupa'san
yarima'pî Joãoya. 3 Jesus ekaranmapoi to' wîtîto'pe taato'pe to'ya:
—Amîrî manni' tarîwaya aaipîton anna nînîmîkî, kaane ka'rî tiaron moro
nai aaipîton? —ta'pî to'ya ipî'.
4 Jesusya inkamoro maimu yuuku'pî: —Enna'potî moropai João pî'
anera'ma'pîkon moropai aneta'pîkon mekareme'tîi —ta'pîiya to' pî'.
5 —Tarî enkaru'nankonya era'ma pî' man. Moropai asakoi'kon pepîn
asanî pe man. Moropai pri'yawonkon pepîn erekî'pankon esepi'tîsa' man.
Moropai pana'tî'pankonya eta pî' man. Moropai isa'manta'san e'mî'sa'kan
pî' man. Moropai Paapa maimu esekareme'nî pî' man manni'kan
pemonkonyamî' tîwe'taruma'tîsanon pî'. Tamî'nawîrî mîrîrî makatîi
João pî'. ⌊Pena Paapa nîmenka'pî pî' teeseurîmasen profeta warantî
eesekareme'sa' man.⌋ —ta'pî Jesusya. 6 —Taatausinpai pu'kuru manni'
innape pu'kuru uku'nen, tîwî tîku'se pra moropai teesenumenka yawîrî
pra unkupî pî' teesewankono'mai pra mîîkîrî wanî —ta'pîiya.
7 Inkamoro João nenupa'san wîtî'pî tanne, tîîpiapai Jesusya pemonkonyamî'
yeurîma pia'tî'pî, João Batista yekare pî': —Keren pona attîsa'kon yai, João

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yarakkîrî esepose Î' era'ma'pîya'nîkon? Konoi' yepu yarimapîtî a'situnya ka'rî?
—ta'pîiya. 8—Î' era'ma'pîya'nîkon kin, warayo' morî pe epontî'pî ka'rî morî
tîpon ya' era'ma'pîya'nîkon? A'kî, tauya sîrîrî apî'nîkon. Warayo' morî pe tîpon
ya' epontî'pî wanî ya, mîîkîrî ko'mamî e'painon morî pu'kuru wîttî ta, ipîkku
pe tîwe'sen yewî' ta —ta'pîiya. 9—Moriya ka'tî upî' î' era'ma'pîya'nîkon? Paapa
maimu ekareme'nen penaron profeta ka'rî? Inna, seru' pepîn tauya sîrîrî
apî'nîkon. Paapa maimu ekareme'nen profeta yentainon era'ma'pîya'nîkon.
10 Maasa pra mîîkîrî João wanî manni' Paapaya ta'pî yawîrî.

> "A'kî mîserî umaimu ekareme'nen yarimauya kupî sîrîrî arawîrî attîto'pe.
> Aye'marî ton konekai e'mai' pe attîto'pe",

Ml 3.1

ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya. 11—Ayenku'tîuya pepîn. Mîîkîrî João wanî
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yentai tîwe'sen pe. Tîîse anî' wanî ya
innape uurî ku'nen ipîkku pe pra si'ma, mîîkîrî esa' Paapa wanî moropai
mîîkîrî wanî João yentai —ta'pîiya. 12 Jesusya taa ko'mannîpî'pî: —Joãoya
pemonkonyamî' esa' pe Paapa ii'to' ekaremekî pia'tî'pî patapai, sîrîrî
tîpose Paapa pemonkono pe enapai arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî.
Mîrîrî anetapai to' wanî kure'ne. 13 Maasa pra tamî'nawîronkon Paapa
maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'san moropai Moisés nurî'tîya
yenupanto'ya taasa' pîikatîton iipî pe man. Moropai mîrîrî ekareme'se
João iipî'pî. 14 Mîîkîrî João wanî mîrîrî Elias pe, manni' Paapa maimu
ekareme'nen profetaya aaipî ta'pî. Mîîkîrî ku'tî innape anku'pai awanîkon
ya. 15 Sîrîrî itekare anepu'pai awanîkon ya, etatî morî pe —ta'pîiya.
16 Mîrîrî ye'nen ta'pî Jesusya: —Anî'kan warantî see sîrîrî pankon
pemonkonyamî' kupîuya e'painon? Inkamoro wanî moreyamî' poroyi'pî
po si'ma tîsu'minansenon warantî. Tiaron moreyamî' entaimepîtî to' pî'
to' pokonpe tîsu'minkonpa. 17 Ta'pî to'ya:

> "Tîwe'marimasen waiyi ye'nunpa'pî annaya amananukonpa
> tîîse amanunukon pra awanî'pîkon.
> Moropai isa'manta'pî kararunpato' yeremu kupî'pî annaya,
> tîîse akaraukon pra awanî'pîkon",

ta'pî to'ya. 18 Tonpakonya ikupî warantî pra João Batistaya tekkari yonpa
pra awanî'pî tui'sa' yai. Moropai tîwuku enîrîiya pra awanî'pî. Mîîkîrî
pî' tamî'nawîronkonya o'ma' yarakkîrî tîwe'sen pe awanî mîrîrî ta'pî.
19 Moropai uurî, ka' poi iipî'pî entamo'ka pî' moropai uwuku enîrîuya
pî' taa to'ya upî': "A'kî mîîkîrî warayo' wanî kure'ne ta're' yonpanen
pe moropai kure'ne tîwuku enî'nen pe awanî", taa to'ya. "Moropai
tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapi'nenan yonpa pe awanî mîrîrî", taa
to'ya. "Imakui'san pemonkonyamî' yonpa pe awanî", taa to'ya. Tîîse tauya
anî'ya Paapa winîpainon epu'nen yapisî ya, mîîkîrî yeseru wanî morî pe
—ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Innape Jesus Ku'nenan Pepîn Cidadekon Ponkon
(Lc 10.13-15)

20 Mîrîrî yai Jesusya mîrîrî cidadekon po, eserîkan pepîn kupî tîuya
era'matîponkon yeka'nunka'pî mararî pra, maasa pra tîmakuyikon rumakasa'
to'ya pra to' wanî ye'nen. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya to' pî': 21 —Aka sa'ne,
amîrî'nîkon Corazim cidaderî po tîîko'mansenon. Aka sa'ne, amîrî'nîkon
Betsaida cidaderî po tîîko'mansenon. Maasa pra mîrîrî ikupî eserîkan pepîn
apatakon ya' e'kupî e'ku'sa' ya, Tiro cidaderî po moropai Sidom po, miarî
tîîko'mansenonya imakui'pî pe tîwe'to'kon rumaka'pî to'ya e'painon pena.
Moropai imakui'pî rumaka tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya e'painon, moropai
saaku ya' yeka'ma'pî to'ya e'painon, urunu'pî tîrî'pî to'ya e'painon tîpu'paikon
pona, teesewankono'makon ekaremekîkonpa. 22 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn.
Tamî'nawîronkon yenumî Paapaya weiyu yai, eesewankono'makon kupî sîrîrî
mararî pra, Tiro cidaderî ponkon pemonkonyamî' esewankonoma'pî yentai.
Moropai Sidom ponkon e'taruma'tî'pî yentai, amîrî'nîkon e'taruma'tî kupî sîrîrî.
Maasa pra innape imaimu ku'sa'ya'nîkon pra awanîkon ye'nen. 23 Amîrî'nîkon
kanan Cafarnaum ponkon, ka' pona attîkon kai'ma eesenumenkakon. Tîîse ka'
pona ayanu'nîpîkon Paapaya pepîn amakuyikon wenai. Tîîse Paapaya atî'kakon
kupî sîrîrî. Maasa pra mîrîrî î' ikupî eserîkan pepîn apatakon ya' e'kupî'pî
e'ku'sa' ya Sidom cidaderî po, moro tîîko'mansenon tî'ka'pî Paapaya pepîn
e'painon sîrîrî tîpose —ta'pî Jesusya. 24 —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Paapaya
amîrî'nîkon taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra, Sodoma ponkon taruma'tî tîuya
yentai, pemonkonyamî' yenumî tîuya yai —ta'pî Jesusya.

Erî'ka'tane'tî Uupia Taa Jesusya
(Lc 10.21-22)

25 Mîrîrî yai Jesus epîrema'pî Paapa pî': —Paapa, tamî'nawîron
yepotorî amîrî. Ka' konekatîpon amîrî, moropai non konekatîpon. Morî
pe man tauya apî'. Maasa pra epu'nen pe awe'to' anenomî'pî yenposa'ya
epu'nenan pepînya ayepu'to'pe. Epu'nen pe tîwe'sanonya epu'tî namai
yenomî'pîya moropai pakko pe tîwe'sanon pia yenposa'ya epu'to'pe to'ya.
26 Inna Paapa. Sîrîrî kupî'pîya itu'se awanî yawîrî ikupî'pîya.
27 Inî'rî ta'pî Jesusya: —Uyunya tamî'nawîron tîîsa' man uupia. Anî'ya uurî,
Paapa munmu epu'tî pra man tîîse uyunya neken epu'tî. Moropai anî'ya uyun
epu'tî pra man. Tîîse uurî, inmuya neken epu'tî. Moropai manni'kanya nîrî
epu'tî, epu'tî to'ya yu'se uurî e'to'ya. Inkamoro pî' ekaremekîuya —ta'pî Jesusya.
28 Moropai ta'pîiya to' pî': —Asi'tî uupia tamî'nawîronkon amîrî'nîkon
apî'kapî'san. Amîi'ne pe imakui'pî wanî ye'nen aapî'ka'sa'kon.
Eturumakatî uupia moropai ipata'pî ya' eerî'ka'to'kon ton tîrîuya.
29 Uurîya ayenupato'kon yapi'tî. Esenupatî uyeseru pî' maasa pra
uurî eranmîra tîwe'sen mîîpan pepîn. Mîrîrî warantî eerî'ka'to'kon

eporîya'nîkon uupia. 30Maasa pra sa'me pra uyeseru wanî, ikupîkonpa.
Moropai aapia'nîkon meruntî tîrîuya amîi'mîra awe'to'pe —ta'pî Jesusya.

Jesus Wanî Erî'kannîto' Weiyu Esa' Pe
(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 1Tîîse tîîko'manse pu'kuru pra erî'ka'nîto' weiyu yai Jesusya
mararon pepîn trigo ye'ka rukku'nîtî'pî iratai winîpai tiaron
iratai pona tînenupa'san pokonpe si'ma. Mîrîrî yai emi'ne to' wanî'pî
kure'ne. Mîrîrî ye'nen inkamoroya trigo pikka pia'tî'pî moropai mîrîrî
yaku'pî to'ya. 2Mîrîrî kupî to'ya era'ma'pî fariseuyamî'ya. Inkamoroya
ta'pî Jesus pî': —A'kî, anenupa'san esenyaka'man pî' man erî'ka'nîto'
weiyu yai. Moisés nurî'tîya uyenupa'pîkon yawîrî pra, yairî pra to' wanî
mîrîrî. Erî'ka'nîto' weiyu yai to' esenyaka'ma —ta'pî to'ya.
3Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya to' pî': —Awenpenatakon
pra naatî, pena e'menuka'pî kaareta pî', î' kai'ma Davi nurî'tî pî'
teeseurîmasen? Pena emi'ne awanî'pî moropai itonpayamî' nîrî wanî'pî
emi'ne. 4Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ewomî'pî Paapa yewî' ta. Moropai Paapa
pia to' nîtîrî'pî trigo puusa' mo'ka'pîiya Moisésya yenupanto' yawîrî pra.
Moropai tonpayamî' pia itîrî'pîiya. Mîrîrî yaku'pî to'ya. Teepîremasanon
neken naku to' nîtîrî'pî yaku'pî to'ya. ⌊Tîîse mîrîrî pî' Paapa ekore'masa'
pra awanî'pî.⌋ 5Moropai Moisés nurî'tî kaaretarîya taasa' erenkasa'ya'nîkon
pra naatî? Erî'ka'nîto' weiyu yai teepîremasanon esenyaka'ma Paapa pia
tîntîrîkon po'tî pî' epîremanto' yewî' ta. Mîîwîni tîîse Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî pra to' wanî pepîn. 6Tauya sîrîrî apî'nîkon. Mîrîrî
epîremanto' yewî' era'maya'nîkon manni' yentainon tarî man —ta'pî
Jesusya. ⌊Tîpî' eeseurîma'pî epîremanto' yewî' yentai tîwanî pî'.⌋ 7—Paapa
maimu e'menukasa' see warantî:

> "Uurî wanî sîrîrî itu'se morî pe e'sa'namanto'kon tiaronkon yarakkîrî
> anpo'tîkon pe antîrîkon yu'se wanî yentai,"
>
> Os 6.6

ta'pî Paapaya. Mîrîrî epu'tîya'nîkon ya, î' taato'pe awanî, î' ku'nenan pî'
aatako'menkakon pepîn e'painon. 8Maasa pra uurî ka' poi iipî'pî wanî
erî'ka'nîto' weiyu yai, tamî'nawîronkon nîkupî ton ekareme'nen pe
—ta'pî Jesusya.

Jesusya Warayo' Itenya Apîta'pî Yepi'tî
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

9Jesus epa'ka'pî miarî pai moropai attî'pî to' epere'to'kon yewî' ta. 10Miarî
to' epere'to'kon yewî' ta tiwin warayo' wanî'pî pri'yawon pepîn itenya apîta'pî.
Mîrîrî yai miarî manni'kan fariseuyamî' wanî'pî î' kupî Jesusya anepu'pai,
teserukon yawîrî pra, "A'kî, yairî pra awanî," taakonpa kai'ma. Mîrîrî ye'nen

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ekaranmapo'pî to'ya: —Morî pe awanî e'painon? Moisés nurî'tîya yenupanto'
yawîrî pra pemonkon yepi'tîto'pe erî'ka'nîto' weiyu yai? —ta'pî to'ya.
11 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya to' pî': —Amîrî'nîkon kore'ta
tekîn kenan wanî ya, itekîn carneiro enasa' ya, itu'nakan ya' erî'ka'nîto' weiyu
yai, itesa'ya kin imo'ka pepîn e'painon, erî'ka'nîto' weiyu pe awanî ye'nen?
—ta'pîiya. 12—Moriya pemonkon wanî mîrîrî ipîkku pe, carneiro yentai.
Mîrîrî ye'nen Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî pemonkonyamî' pîika'tîto'pe
awanî mîrîrî erî'ka'nîto' weiyu yai. 13 Moropai Jesusya ta'pî mîîkîrî warayo'
pî': —Ayenya kainunkî —ta'pîiya. Moropai temekon kainumî'pîiya. Mîîkîrî
esepi'tî'pî. Tiaron itenya ratai warantî, morî pe eena'pî. 14 Tîîse mîrîrî tîpo
fariseuyamî' epa'ka'pî to' epere'to'kon yewî' tapai. Moropai inkamoroya
teserukon koneka'pî î' kai'ma Jesus wîî tîuya'nîkon pî'.

Paapa Nîmenka'san Ipoitîrîtonon

15 Mîrîrî warantî taasa' to'ya yekare epu'tî tîuya pe, Jesus wîtî'pî miarîpai.
Arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî ipîkîrî. Tamî'nawîronkon pri'yawonkon
pepîn yepi'tî'pîiya miarî. 16 Moropai inkamoro pî' ta'pî Jesusya teesepi'tîsa'kon
ekaremekî to'ya namai. 17 Sîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra awe'kupî pe
man taasa' Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaías nurî'tîya yawîrî.
18 Ta'pî Paapaya: —Mîseni' upoitîrî wanî umenka'pî pe, unsa'nama pe.
Kure'ne uurî atausinpasa' pu'kuru wanî ipî'.
Mîîkîrî pia uyekaton tîrîuya.
Moropai mîîkîrîya î' kai'ma Judeuyamî' pepîn pîika'tî kupî yekare
ekaremekî, yairî to' e'to'pe.
19 Mîîkîrî wanî teesiyu'pî'sen pe pra tiaron yarakkîrî, moropai
tîwentaimepî'sen pe pra.
Moropai e'ma tapî' mîîkîrî maimu eta pemonkonyamî'ya pepîn.
20 Itarumai'san pemonkonyamî' wanî a'tu'mîra mana ye' yaki'tapapî'sa'
warantî to' wanî. Tîîse iwaikî' tu'kaiya pepîn.
Moropai apo' iparu e'tî'ka'pî ye'nen a'tu'mîra tîwe'sen yi'nîpîiya pepîn.
Tîîse inkamoro yapîtanîpîiya pemonkonyamî' yenumî Paapaya
pîkîrî. Mîrîrî yai yairî ku'nenan wanî imakui'pî ku'nenan yentai.
21 Mîrîrî yai Judeuyamî' pepînya innape ikupî pe man.
Moropai mîîkîrî winî tîwe'pîika'tîto'kon nîmîkî pî' to' ko'mamî pe man,

Is 42.1-4

ta'pî Isaías nurî'tîya pena.

Jesus Pî' Makui Poitîrî Taa To'ya
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)

22 Mîrîrî yai warayo' enkaru'nan moropai imaimu pîn yarî'pî to'ya
Jesus pia. Maasa pra imariwa'ka' pe awanî'pî. Mîîkîrî yepi'tî'pî Jesusya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moropai mîîkîrîya era'ma pia'tî'pî moropai eeseurîma'pî nîrî. 23 Mîrîrî
kupî Jesusya era'masa' tîuya'nîkon pî', arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî
mararî pra teesewankono'mai. Moropai inkamoro esekaranmapo'pî. Ta'pî
to'ya: —Pîika'tîton, Davi nurî'tî paarî'pî, Paapa nîmenka'pî manni' pepîn
kin mîserî warayo'? —ta'pî to'ya.
24 Mîrîrî taa to'ya eta tîuya'nîkon ye'nen, fariseuyamî'ya yuuku'pî:
—Inkamoro ye'kakon imariwa'yamî' yenpa'kaiya, meruntîri ton tîîsa'
imariwa'yamî' yepotorîya mîrîrî iipia Belzebuya, maasa pra makui
mîîkîrî Belzebu —ta'pî to'ya.
25 Tîîse î' kai'ma tîpî' to' esenumenkato' epu'tî'pî Jesusya. Moropai
ta'pîiya: —A'kî, tiwinan pata ya' tîîko'mansenon wanî ya eseyaton pî',
inkamoro eseya'nama. Moropai to' e'tî'ka tamî'nawîrî. Moropai tonpakon
pokonpe tîmurukun pe tiwinan wîttî ta tîîko'mansenon wanî ya,
inkamoro ko'mamî teesiyu'pîtîkon pî' morî ton pra. Moropai to' ekore'ma
tu'ka. To' e'tî'ka tamî'nawîrî. Mîrîrî warantî meruntî ke to' wanî pepîn
e'painon. 26 Mîrîrî warantî makui ko'mamî ya, tîpemonkonoyamî'
pokonpe teesiyu'pîtî pî'. Meruntî ke awanî pepîn tîpemonkonoyamî'
pokonpe. Mîrîrî ye'nen Makuiya tîpoitîrîtonon yenpa'ka pepîn
pemonkonyamî' yapai. 27 Tîîse taaya'nîkon upî': “Belzebu meruntîri ke
o'ma'kon yenpa'kaiya mîrîrî”, taaya'nîkon upî' —ta'pîiya. —Tîîse mîrîrî
warantî awanî ya, anî'ya meruntî tîrî anenupa'sankon pia o'ma'kon
yenpa'kato'pe to'ya? Inkamoroya taa e'painon apî'nîkon: “Esenku'tî'san
pe awanîkon”, taa to'ya, ⌊Maasa pra inkamoroya meruntî yapisî warantî
yapisîuya nîrî —ta'pîiya.⌋ 28 —Tîîse Paapa yekaton meruntîri ke o'ma'kon
yenpa'kauya ya, Paapa ii'sa' man epu'tîya'nîkon ayesa'kon pe.
29 A'kî, tauya anî' ewomî pepîn e'painon, warayo' tîyurapai kenan
tewî' era'manen pe tîwe'sen yewî' ta yama'runpai. Maasa pra meruntî ke
awanî ye'nen. Tîîse e'mai' pe mîîkîrî yewa'tîpîtî yu'se wanî moropai î' rî
itemanne yama'runpato'pe.
30 Mîrîrî ye'nen ta'pî Jesusya: —Anî'ya innape ukupî pra awanî ya,
uyeyaton pe awanî mîrîrî. Moropai anî' esenyaka'ma pra awanî ya uurî
ton pe, uurî esenyaka'mato' taruma'tîiya mîrîrî —ta'pî Jesusya. 31 —Mîrîrî
wenai tauya sîrîrî apî'nîkon. Î' rî imakui'pî warayo'kon nîkupî'pî mîrîrî kupî
Paapaya tamî'nawîrî tîîwanmîra. Moropai imakui'pî pe Paapa winîkîi to'
eseurîmato'kon, mîrîrî kupîiya tîîwanmîra. Tîîse anî' eseurîma ya Morî
Yekaton Wannî winîkîi, Makui pe awanî mîrîrî kai'ma, imakui'pî pe mîrîrî
kupî Paapaya pepîn tîîwanmîra. Tîîse aako'mamî ipatîkarî imakui'pî pe
Paapa winîkîi. 32 Moropai ta'pîiya: —Anî' eseurîma ya uurî ka' poi iipî'pî
winîkîi imakui'pî pe, mîrîrî imakui'pî inkupî'pî kupî Paapaya tîîwanmîra.
Tîîse anî' eseurîma ya Morî Yekaton Wannî winîkîi imakui'pî pe, mîrîrî kupî
Paapaya pepîn tîîwanmîra sîrîrî pata po tîîse aako'mamî ipatîkarî —ta'pî
Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yei Teperu Tîînen Esepu'tî Iteperu Pîkînsa'
(Lc 6.43-45)

33 Moropai Jesusya ta'pî: —A'kî, amîrî'nîkon pî' tauya î' kai'ma yei, teperu
tîînen wanî esepu'tî iteperu wenai. Morî pe iteperu wanî ya, eesepu'tî morî
pe ite wanî. Moropai imakui'pî pe iteperu wanî ya, eesepu'tî imakui'pî pe
ite wanî nîrî. 34 Amîrî'nîkon wanî imakui'pî pe îkîiyamî' munkîyamî' wanî
imakui'pî pe warantî. Tîîse o'non ye'ka pe morî pe eeseurîmakon, imakui'pî
pe si'ma? Maasa pra ayewankon tîwe'sen yawîrî eeseurîmakon. 35 Tîîse
warayo' morî pe tîwe'sen eseurîma morî pe, maasa pra morî pe itewan wanî
ye'nen. Mîrîrî warantî nîrî warayo' imakui'pî pe tîwe'sen eseurîma imakui'pî
pe, maasa pra imakui'pî pe itewan wanî ye'nen, —ta'pîiya.
36 —Mîrîrî pî' tauya —ta'pî Jesusya. —Tiwin wei Paapaya
tamî'nawîronkon yenumî yai î' ta'pî tîuya'nîkon ekareme'se to' e'mî'sa'ka
kupî sîrîrî Paapa rawîrî. Mîrîrî tamî'nawîrî î' ta'pî tîuya'nîkon, se' tapairî
ekareme'to'pe to'ya Paapa pî' —ta'pî Jesusya. 37 —Maasa pra amaimu'pîkon
wenai Paapaya taa kupî sîrîrî: "Imakui'pî pe naatîi. Ayenumîuya'nîkon
sîrîrî", taiya. Mîîwîni pra awanî ya, morî amaimu'pîkon wenai Paapaya taa
kupî sîrîrî apî'nîkon: "Î' wani' pra man, morî pe naatîi", taiya kupî sîrîrî.

Tînera'makon Ton Esatî To'ya Jesus Pî'
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

38 Mîrîrî yai tiaronkon Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya,
moropai fariseuyamî'ya ta'pî Jesus pî': —Anna yenupanen, anna
nera'maton anî' nîkupî eserîkan pepîn kupîya yu'se anna man —ta'pî to'ya.
39 Tîîse inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —Î' warantî see sîrîrî
pankon pemonkonyamî' wanî sîrîrî imakui'pî pe pu'kuru. Anera'makon ton
esatîya'nîkon innape uurî kupîkonpa. Tîîse ikupîuya pepîn anera'makon
ton. Tîîse penaron Paapa maimu ekareme'nen Jonas nurî'tî yekare neken
epu'tîya'nîkon yu'se wai. 40 Maasa pra Jonas ko'mamî'pî seurîwî'ne wei
moropai seurîwî'ne ewaron kaisarî kure'nan moro' ro'ta ya'. Mîrîrî warantî
nîrî uurî ka' poi iipî'pî ko'mamî kupî sîrîrî seurîwî'ne wei moropai seurîwî'ne
ewaron kaisarî non ya'. 41 A'kî, tiwinano'pî wei yai, Paapaya apo' ya'
pemonkonyamî' yenumî yai Níniveponkon pemonkonyamî' nurî'tî e'mî'sa'ka
pe man. Moropai inkamoroya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: "Î' wani' awanî ye'nen
amakuyikon rumakaya'nîkon pra awanîkon?" taa to'ya. "Maasa pra pena
Jonasya itekare ekaremekî yai, umakuyikon rumaka'pî annaya," taa to'ya.
Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî tarî awanî manni' akore'ta'nîkon,
uurî wanî Jonas yentai, tîîse amakuyikon rumakaya'nîkon pepîn —ta'pîiya.
42 Inî'rî ta'pîiya: —Mîrîrî yai nîrî pata esa' pe tîwe'sen nurî'tî wîri' Sabá
poinon e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. Moropai mîîkîrîya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: "Î'
wani' awanî ye'nen innape ikupîya'nîkon pra awe'sa'kon", taiya. Maasa pra

mîîkîrî wîri' nurî'tî ii'pîtî'pî aminke pai epu'nen pe tîwe'sen Salomão nurî'tîya tenupato'pe kai'ma etai. Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. A'kî, uurî wanî akore'ta'nîkon manni' Salomão epu'nen pe si'pî yentai —ta'pî Jesusya.

O'ma' Enna'po Inî'rî Warayo' Ya'
(Lc 11.24-26)

43 Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Pemonkon yapai teepa'ka tîpo, o'ma' asarî
ko'mannîpî tuna ton pîn yapî', teerî'ka'to' ton yuwa pî'. Tîîse eporî tîuya pra
tîwanî ya, taiya: 44 "Kaane, enna'poi ya'ta yapai epa'ka ne'tîkini ya'rî" taiya.
Moropai mîîkîrî enna'po. Mîîkîrîya yapai teepa'ka'pî eporî yawon pra tîîse,
morî yeka'maiya pra tîîse. 45 Moropai mîîkîrî o'ma' wîtî iipiapai tiaronkon
o'ma'kon etai tarakkîrî to' ko'manto'pe kai'ma. Mîîkîrîya tiaronkon o'ma'kon
enepî asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî. Inî' panpî' imakui'san enepîiya
mîîkîrî warayo' ya' inkamoro ko'manto'pe. Inkamoroya mîîkîrî taruma'tî
mararî pra. Pena e'mai' pe imakui'pî tîwanî'pî yentai mîîkîrî warayo' yeseru
wanî. Maasa pra inkamoro wanî ye'nen itewan ya'. Mîrîrî warantî awanî pe
man, imakui'pî sîrîrî pankon pemonkonyamî' yarakkîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Yan Moropai Itonpayamî'
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Mîrîrî yai Jesus eseurîma ko'mannîpî tanne pemonkonyamî' pî', isan
moropai itonpayamî' ita'mi'san erepamî'pî. Inkamoroya poro po si'ma
yanno me'po'pî yarakkîrî teeseurîmakonpa. 47 Tiaronya ta'pî ipî': —A'kî,
asanya moropai ayakontononya ayanno pî' man, ayarakkîrî eseurîmapai
to' wanî —ta'pîiya ipî'.
48 Mîrîrî taiya yuuku'pî Jesusya: —Anî' ye'ka see pemonkon pî' maama'
moropai mooyi tauya e'painon? 49 Moropai tînenupa'san winîkîi era'ma'pîiya,
moropai ta'pîiya: —Tarî tiaronkon man uupia —ta'pîiya. —Insamoro pî'
maama' moropai mooyi tauya e'painon. 50 Uyun Paapa ka' pon yeseru
ku'nenan pî' mooyi moropai ma'non moropai maama' tauya. Maasa pra
Paapa maimu yawîrî tîwe'sanon wanî uyonpa pe pu'kuru —ta'pî Jesusya.

Tînmîri Pînnen Warayo'
(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 1 Mîrîrî weiyu yai Jesus wîtî'pî wîttî tapai Galiléia ku'pî yena
pona. 2 Arinîkon pemonkonyamî' ii'sa' wanî'pî tîpatakon yapai.
Inkamoroya mararî pra Jesus woima'tîsa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus
asara'tî'pî kanau ya'. Mîîkîrî e'tukka'pî tuna ka. Moropai eereuta'pî.
Moropai pemonkonyamî' e'nîmî'pî kasapan po. 3 Mîîkîrîya to' yenupa
pia'tî'pî tu'kan panton ke. Ta'pîiya:
—Warayo' wîtî'pî tînmîri pînse. 4 Tînmîri ya' tînpîmî pîmî'pîiya tîsorokai'ma.
Moropai tiaron inpîmî'pî yonpa ena'pî e'ma ena po. Mîrîrî era'ma'pî toronyamî'ya

moropai yenno'mapîtî'pî to'ya tamî'nawîrî, maasa aaro'ta pra tîîse —ta'pîiya.
5—Moropai tiaron inpîmî'pî yonpa ena'pî mararon non ya' tî' parappa pe tîwe'sen
pona. Moropai ka'ne' pe aaro'ta'pî tîîse aakaratato' pata'se' ton pra awanî'pî.
6Mîrîrî inpîmî'pî yonpa aro'ta'pî tîîse a'ne' pe pu'kuru wei a'na'pî. Mîrîrîya
ya'pi'tanîpî'pî maasa pra kure'nan ikara wîtîto' ton pra awanî ye'nen. 7Moropai
tiaron inpîmî'pî yonpa ena'pî mî'nî ye'kon kore'ta. Mîrîrî aro'ta'pî mî'nî ye'
pokonpe. Mîrîrî mî'nî ye'ya itaruma'tî'pî teperu tîrîiya pra tîîse. 8Moropai tiaron
inpîmî'pî yonpa ena'pî morî pe tîwe'sen non pona. Mîrîrî aro'ta'pî, aarenta'pî
moropai eepeta'pî. Tiaron epeta'pî 30 kaisarî moropai tiaron epeta'pî 60 kaisarî.
Moropai tiaron epeta'pî 100 kaisarî. Sîrîrî warantî morî non pona ena'pî epeta'pî,
mararî pra e'mai' pe awanî'pî yentai pu'kuru —ta'pî Jesusya.
9Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Anepu'pai awanîkon ya, etatî, epu'tî
—ta'pîiya.

Î' Tonpe Jesusya Panton Ekaremekî
(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

10Mîrîrî pe rî Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia. Inkamoroya
ekaranmapo'pî. —Î' wani' awanî ye'nen pemonkonyamî' yenupaya mîrîrî
panton pe —ta'pî to'ya ipî'.
11Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Paapa yekare anî' nepu'tî pepîn
ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon. Î' kai'ma pemonkonyamî' esa' pe Paapa iipî
ekaremekîuya sîrîrî epu'tîkonpa. Tîîse inkamoro Paapa yu'sankon pepîn pî'
aronne ekaremekîuya pepîn. Tîîse panton pe neken ekaremekîuya epu'tî to'ya
namai. 12Tîîse mararî Paapa maimu epu'tî anî'ya ya, inî' panpî' epu'nen tîrî
Paapaya iipia. Moropai epu'tîiya itu'se tîwanî pîkîrî. Tîîse Paapa maimu yu'san
pepîn awanî ya, tamî'nawîrî imo'ka Paapaya iipiapai. Mararî epu'tî tîuya
kai'ma mîîkîrî esenumenka. Tîîse Paapaya imo'ka iipiapai —ta'pî Jesusya.
13Ta'pî Jesusya: —Mîrîrî ye'nen panton pe neken to' yenupapîtîuya.
Maasa pra uyera'ma to'ya tîîse anî' pe wanî epu'tî to'ya pepîn.
Moropai umaimu eta to'ya tîîse î' taasai'ya pe awanî epu'tî to'ya
pepîn —ta'pîiya.
14—Mîrîrî ye'nen to' wanî Paapa maimuya taasa' yawîrî, penaro' Paapa maimu
ekareme'nen profeta Isaías nurî'tî kaaretarîya taasa' yawîrî. Ta'pî Paapaya pena:
"Etaya'nîkon apanakon ke
tîîse î' aneta'pîkon epu'tîya'nîkon pepîn.
Moropai era'maya'nîkon ayenukon ke.
Tîîse î' anera'ma'pîkon epu'tîya'nîkon pepîn.
15Maasa pra inkamoro pemonkonyamî' yewan ena'pî sa'man pe pu'kuru.
Tu'ke î' eta to'ya tîpanakon ke.
Tîîse epu'tî to'ya pepîn.
Moropai tenukon yenpinnuku'pî to'ya,
mîrîrî ye'nen î' era'ma to'ya pepîn.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîîse eta to'ya ya,
moropai era'ma to'ya ya,
epu'tî to'ya e'painon.
Mîrîrî wenai tîmakuyikon rumaka to'ya e'painon.
Moropai inkamoro pîika'tîuya e'painon”,

Is 6.9,10

ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya.
16—Tîîse amîrî'nîkon wanî taatausinpai pu'kuru epu'tîya'nîkon ye'nen.
Maasa pra era'maya'nîkon. Moropai etaya'nîkon ye'nen, epu'tîya'nîkon
—ta'pîiya tînenupa'san pî'. 17—Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Inna pî' pu'kuru
tauya sîrîrî. Î' anera'ma'pîkon uwinîpai, anera'mapai arinîkon penaronkon
Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî wanî'pî. Moropai yairî
tîwe'sanon arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî nîrî. Tîîse mîrîrî yai uyera'ma
to'ya eserîke pra awanî'pî. Moropai î' aneta'pîkon uwinîpai anetapai nîrî to'
wanî'pî. Tîîse eta to'ya eserîke pra to' wanî'pî nîrî —ta'pî Jesusya.

Jesusya Panton Ekaremekî

Epu'to'pe To'ya Î' Taato'pe Awanî

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Jesusya ta'pî to' pî': —Maasa etatî. Î' taa mîserî warayo' tînmîri pînnen
pantoniya ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon. 19 Inpîmî yonpa enasa' e'ma ena
pona warantî pemonkonyamî' wanî. Paapa maimu eta to'ya. Î' kai'ma Paapa
iipî tesa'kon pe kupî yekare eta to'ya. Tîîse mîrîrî pîinama to'ya pra awanî.
Mîrîrî ye'nen Makui iipî ka'ne' pe itekare to' neta'pî mo'kai. Mîîkîrîya to'
neta'pî itekare mo'ka inî'rî ipî' to' esenumenka namai —ta'pîiya. 20—Moropai
tiaronkon pemonkonyamî' wanî tî' parappa pona ena'pî warantî. Itekare eta
to'ya moropai inkamoroya yapisî mararî pra taatausinpai. 21 Tîîse inkamoroya
sa'me pu'kuru yapisî pepîn tewankon ya'. Tîîse Paapa maimu yapi'sa' to'ya
wenai tiaronkonya tîmu'tunpakon ya, irumaka to'ya ka'ne' pe. Maasa pra
ikara ton pra, yei wanî manni' warantî tî' parappa po to' apîtato' ton pra
awanî. Mîrîrî wenai itekare etato' tîuya'nîkon rumaka to'ya. 22 Moropai
tiaronkon wanî mî'nî ye'kana' ena'san warantî. Itekare eta to'ya. Mîrîrî pî'
to' atausinpa. Tîîse tiaron pensa Paapa maimu yawîrî ikupî to'ya pepîn.
Maasa pra kure'ne inkamoro esenumenka tarîron non yeseru pî'. Moropai
inkamoroya teesenku'tîi kure'ne temannekon yapurî Paapa yapurî tîuya'nîkon
yentai. Mîrîrî ye'nen inkamoro arenta pepîn Paapa munkîyamî' pe —ta'pîiya.
23—Moropai tiaronkon wanî morî non pona ena'san warantî. Inkamoroya
Paapa maimu eta to'ya moropai epu'tî to'ya. Î' kai'ma inpîmî epeta'pî warantî
eepeta'pî. Mararî panpî' eepeta'pî warantî tiaronkonya Paapa maimu kupî
mararî. Kure'ne panpî' eepeta'pî warantî tiaronkonya Paapa maimu kupî
kure'ne panpî'. Moropai tiaron epeta'pî mararî pra warantî tiaronkonya
innape Paapa maimu kupî mararî pra —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesusya Kansipu'kurai Yekare Ekaremekî

24 Jesusya inî'rî panton ekaremekî'pî. Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe
Paapa ii'to' wanî ekaremekî'pîiya. Ta'pîiya: —See warantî awanî, warayo'ya
tekkari yena'pî pîmî'pî ipapoi'ma tînmîri ya. Moropai ipîmî tîpo eemikku'pî
tewî' ta. Moropai iwe'na'pî ewaron ya' teseru ta. 25 Tîîse tamî'nawîronkon
wetun tanne, iteyaton wîtî'pî inmîri ya'. Mîîkîrîya inpîmî'pî trigo ye'
kore'ta kansipu'kurai ena'pî pîmî'pî. 26 Inpîmî'pî arenta'pî moropai eepeta
winîkîi kansipu'kurai ye' nîrî arenta'pî ipokonpe. Ikore'ta awanî'pî.
27 Mîrîrî ye'nen umî esa' poitîrîtonon wîtî'pî iipia. Moropai ta'pî to'ya
ipî': "Anna karaiwarî, amîrîya morî pîmî'pîya innape nai?" ta'pî to'ya ipî'.
Inkamoro maimu yuuku'pî to' karaiwarîya. "Inna morî pîmî'pîuya", ta'pîiya.
"Tîîse o'non pata pai kin kansipu'kurai erepansa' mîrîrî ikore'ta?" ta'pî to'ya.
28 Moropai to' maimu yuuku'pî warayo' umî esa'ya. "Uyeyatonya mîrîrî
ku'sa'" ta'pîiya. Moropai ipoitîrîtononya ta'pî ipî': "Mîrîrî kansipu'kurai
yaroka annaya yu'se nan?" ta'pî to'ya.
29 "Kaane kîsarokatî maasa" ta'pîiya. "Maasa pra yarokaya'nîkon ya trigo
ye' yarokaya'nîkon nîrî ipokonpe" ta'pîiya. 30 "Tîwî narentai tîmurukun
pe. Trigo ya'tîto' weiyu eseposa' yai, tauya ya'tînenan pî'. E'mai' pe
kansipu'kurai ya'tîtî moropai mîrîrî yaironpî'tî apo' ya' aaranto'pe. Tîîse
trigo konekatî uyewî' ta aako'manto'pe tauya to' pî'", ta'pî warayo'ya —ta'pî
Jesusya. —Mîrîrî warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai.

Mostarda Ena'pî Yekare
(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Moropai tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya tînenupa'san pî'. Ta'pîiya:
—Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' wanî ekaremekîuya sîrîrî.
Awanî see warantî: Warayo'ya tînpîmî mostarda ena'pî pîmî'pî tînmîri
ya' —ta'pîiya. 32 —A'kî, mîrîrî inpîmî mostarda ena'pî wanî si'mîrikkî
pe pu'kuru. Tiaronkon umî ya' tîpînsenkon yena'pî ma're awanî. Tîîse
aarenta yai, kure'ne aarenta tiaronkon yentai. Mîrîrî ena kure'ne yei pe.
Mîrîrî ye'nen tu'ke toronyamî' erepamî ipona. Inkamoroya taponse'kon
ton konekapîtî ipanta pona —ta'pî Jesusya. —Mîrîrî warantî awanî,
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai —ta'pîiya.

Trigo Yai'meto' Fermento Yekare
(Lc 13.20-21)

33 Tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya î' kai'ma tamî'nawîronkon esa'
pe Paapa iipî ekaremekîpa kai'ma. Ta'pîiya: —See warantî awanî. Wîri'ya
kîsere'na kore'ta fermento tîrî'pî moropai mîrîrî yai'me'pîiya. Mîrîrî ye'nen
tamî'nawîrî kîsere'na sa'mo'pî fermentoya —ta'pî Jesusya. —Mîrîrî warantî
awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Î' Ton Pe See Panton Pe Jesusya Ekaremekî
(Mc 7.33-34)

34 Tamî'nawîrî mîrîrî ekaremekî'pî Jesusya panton pe. Î' rî ekaremekîiya
pra awanî'pî panton pe pra. Tîîse panton pe neken to' yeurîma'pîiya.
35 Mîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra penaro' Paapa maimu ekareme'nen
profeta nurî'tîya taasa' yawîrî awe'ku'to'pe. Pena ta'pî profeta nurî'tîya:

Paapa maimu ekaremekîuya panton pe.
Pena sîrîrî pata koneka'pî tîuya pata pai
anî' nepu'tî'pî pepîn ekaremekîuya kupî sîrîrî

Sl 78.2

ta'pî profeta nurî'tîya.

Î' Taato'pe Kansipu'kurai Yekare Wanî Ekaremekî Jesusya

36 Mîrîrî tîpo arinîkon pemonkonyamî' nîmî'pî Jesusya. Moropai attî'pî
wîttî ta. Miarî tîîse inenupa'san erepamî'pî iipia. Inkamoroya ta'pî ipî': —Î'
taato'pe mîrîrî kansipu'kurai pantoni wanî ekareme'kî anna pî' —ta'pî to'ya.
37 Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Uurî ka' poi iipî'pî wanî tînpîmî
morî pînnen pe —ta'pîiya. 38 —Mîrîrî umî wanî tamî'nawîrî pata pe
sîrîrî non po. Inpîmî wanî Paapa pemonkonoyamî' pe, manni'kan
tesa'kon pe awe'to'pe Paapa pia eturumaka'san pe. Tîîse kansipu'kurai
wanî Makui pemonkonoyamî' pe —ta'pîiya. 39 —Moropai kansipu'kurai
pînnen wanî Makui pe. Trigo ya'tîto' weiyu tauya manni' wanî
tamî'nawîron atareti'kasa' pe. Inkamoro ya'tînenan wanî inserîyamî' pe
—ta'pîiya. 40 —Umî esa' poitîrîtononya kansipu'kurai ya'tî'pî moropai
apo' ya' yenumî'pî to'ya aaranto'pe. Mîrîrî warantî ikupî inserîyamî'ya
kupî sîrîrî tiwinano'pî weiyu yai tamî'nawîron atareti'kasa' yai
—ta'pîiya. 41 —Mîrîrî weiyu yai uurî, ka' poi iipî'pîya inserîyamî' yarima
upemonkonoyamî' kore'ta. Tiaronkonya imakui'pî kupî emapu'tînenan
menka to'ya. Moropai pemonkonyamî' imakui'pî ku'nenan menka
inserîyamî'ya tamî'nawîrî —ta'pîiya. 42 —Moropai inkamoro imakui'pî
ku'nenan pemonkonyamî' yenumî inserîyamî'ya apo' kure'nan ya'. Miarî
apo' ya' si'ma to' karau mararî pra teekon tîpa'tîi ne'ne' pe apo' wanî
ye'nen —ta'pîiya. 43 —Tîîse manni'kan yaironkon Paapa maimu yawîrî
si'san wanî kupî sîrîrî ipîkku pe, Paapa, to' yunkon pata ya'. Ipîkku pe
weiya tamî'nawîron weiyu'ma warantî to' wanî kupî sîrîrî —ta'pîiya.
—Umaimu anepu'pai awanîkon ya, mîrîrî epu'tîya'nîkon —ta'pî Jesusya.

Epe'ke Tîwe'sen Yenonsa' Yekare

44 Tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Î' kai'ma
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' wanî see warantî: Pena epe'ke

tîwe'sen yenonsa' eporî'pî warayo'ya umî ya'. Mîrîrî eposa' tîuya ya, inî'rî
yenomî'pîiya. Moropai taatausinpai attî'pî. Tamî'nawîron temanne ke
awe'repa'pî. Moropai mîrîrî yepe'pî ke manni' umî, o'non pata epe'ke tîwe'sen
yenomî tîuya ya, mîrîrî yenna'pîiya —ta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya: —Mîrîrî
warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' —ta'pîiya.

Epe'ke Diamante Yekare

45 —Moropai tiaron panton ekaremekîuya sîrîrî, î' kai'ma
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî epu'tîkonpa —ta'pî Jesusya. —Awanî
see warantî: Warayo' wanî'pî diamante yennanen. 46 Kure'nan diamante,
epe'ke eposa' tîuya ya, tamî'nawîrî temanne ke mîîkîrî e'repa'pî, mîrîrî
yepe'pîkon ke kure'nan diamante epe'ke pu'kuru eposa' tîuya yennapa
—ta'pî Jesusya. —Mîrîrî warantî awanî, tamî'nawîronkon esa' pe Paapa
iipî ya —ta'pîiya.

Moro'yamî' Wîrîrîkato' Yekare

47 Jesusya ta'pî: —Inî'rî tiaron panton ekaremekîuya sîrîrî, î' kai'ma
pemonkonyamî' esa' pe Paapa iipî epu'tîkonpa. See warantî awanî:
Moro'yamî' atawî'to'pe iku'sa' yenumî'pî warayo'konya iku'pî ka.
Inkamoroya moro'yamî' yapisî'pî tu'ke si'ta —ta'pîiya. 48 —Mîrîrî
moro'yamî' yapi'to' ya' moro'yamî' atapi'sa' yai tu'ke intapîkîrî. Mîrîrî
woroka warayo'konya a'mun pona. Mîrîrî yai warayo'kon ereuta
moro'yamî' era'mai. Moropai inkamoroya morîkon moro'yamî' menka.
To' yense' ya' to' yara'tî to'ya. Tîîse tiaronkon moro'yamî' morîkon pepîn
inkamoro papo to'ya poro pona —ta'pîiya. 49 —Mîrîrî warantî awanî
pe man, tiwin wei tamî'nawîron ataretî'ka ya. Mîrîrî yai moro'yamî'
yapi'nenan warayo'kon warantî ikupî inserîyamî'ya kupî sîrîrî. Inkamoro
wîtî imakui'pî ku'nenan pemonkonyamî' menkai yairî tîwe'sanon
kore'tapai. 50 Moropai inkamoro tîmenka'sankon yenumî inserîyamî'ya
kure'nan apo' ya'. Miarî inkamoro imakui'pî ku'nenan karau ko'mannîpî
mararî pra teekon tîpa'tîi ne'ne' pe tîwanîkon ye'nen —ta'pîiya.

Amenan Wanî Yairî Moropai Penaro'

51 Jesusya tînenupa'san ekaranmapo'pî: —Tamî'nawîrî umaimu epu'tî
pî' naatî, mîrîrî tauya manni'? —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'. —Inna,
epu'tî pî' anna man —ta'pî to'ya.
52 Mîrîrî yai ta'pî Jesusya to' pî': —Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' esenupa'san esenupa ya, uyesa'kon pe Paapa iipî kupî yekare pî'
esenupa'san, inkamoro wanî unekaremekî pî' esenupa'san wanî wîttî esa'
pe tîwe'sen warantî. Maasa pra mîîkîrîya miarî pai temannekon amenan
pe tîwe'sen mo'ka. Moropai amenan pe pra tîwe'sen mo'kaiya nîrî —ta'pî
Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Wanî Nazaré Pon Pe
(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Moropai mîrîrî pantonkon ekaremekî tîpo, Jesus epa'ka'pî moropai
attî'pî. 54 Mîrîrî yai Jesus enna'po'pî tarenta'pî pata pona. Miarî
pemonkonyamî' yenupa'pî Jesusya to' epere'to'kon yewî' ta. Moropai arinîkon
imaimu etanenan esenumenka'pî kure'ne teesewankono'mai. Inkamoro
esekaranmapopîtî'pî. Ta'pî inkamoroya: —O'non pata epu'nen pe tîwanîpa
Jesus esenupa'pî mîrîrî ye'ka anî' nîkupî eserîkan pepîn ku'to'peiya? —ta'pî
to'ya. 55 —Maasa pra mîîkîrî Jesus wanî pepîn kin manni' wîttî konekanen
munmu pe? Maria more pepîn kin mîîkîrî Jesus? Moropai Tiago, José, Simão,
Judas ruinankon pepîn mîîkîrî? —ta'pî to'ya ipî'. 56 —Moropai iwîrisitonon
tarî to' man tîîse î' kai'ma tamî'nawîrî ikupî mîîkîrî Jesusya? —ta'pî to'ya.
57 Mîrîrî wenai Jesus maimu anetapai pra miarîronkon pemonkonyamî'
wanî'pî. Tîîse ta'pî Jesusya to' pî': —Morî pe pu'kuru tamî'nawîronkonya
Paapa maimu ekareme'nen eseurîma eta. Tîîse tonpayamî' ipata
yawonkon neken wanî imaimu anetapai pra —ta'pî Jesusya.
58 Mîrîrî yai Jesusya tu'ke anî' nîkupî eserîkan pepîn kupî eserîke
pra awanî'pî miarî Nazaré po. Maasa pra innape ikupî miarîronkon
pemonkonyamî'ya pra awanî ye'nen.

João Batista Wîî To'ya
(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 1 Mîrîrî yai Galiléia pata esa' pe Herodes wanî'pî. Mîîkîrîya
tamî'nawîrî î' kupî Jesusya yekare eta'pî. 2 Moropai mîîkîrîya
ta'pî tîpemonkonoyamî' teesenyaka'masanon pî': —Seru' pepîn see João
Batista nurî'tî mîîkîrî. Awe'mî'sa'kasa' mîrîrî. Mîrîrî wenai mîîkîrîya anî'
nîkupî eserîkan pepîn ku'pîtî mîrîrî meruntî ke —ta'pîiya.
3 Mîrîrî ta'pî mîîkîrî pata esa' Herodesya maasa pra João yarakkamo
me'posa' tîuya ye'nen atarakkannîto' ta. Mîrîrî kupî'pî Herodesya, maasa pra
takon Filipe no'pî Herodias yarakkîrî awanî pî' João eseurîmasa' ye'nen. 4 Tu'ke
ite'ka João Batistaya taapîtî'pî pata esa' Herodes pî': —Paapa nekaremekî'pî
unkupîkon ton pe yairî pra, imakui'pî ku'sa'ya mîrîrî, ayakon no'pî Herodias
yarakkîrî tîwe'se —ta'pîiya. 5 Mîrîrî wenai pata esa' Herodes ekore'ma'pî. João
Batista anwîpai awanî'pî. Tîîse eranne' pe awanî'pî Judeuyamî' pî'. Maasa pra
Paapa maimu ekareme'nen pe awanî kai'ma to' esenumenka'pî.
6 Tîîse pata esa' Herodesya teesenpo'pî weiyu yai, entamo'kanto' mararon pepîn
koneka'pî. Moropai pemonkonyamî' eta'pîiya mararî pra entamo'kai to' wîtîto'pe.
Mîrîrî yai Herodias more, maasaron wîri' aurîno'pî mananu'pî, tamî'nawîronkonya
tera'ma tanne. Mîîkîrî mana'to' pî' pata esa' Herodes atausinpa'pî mararî pra.
7 Mîrîrî ye'nen ta'pîiya mîîkîrî maasaron wîri' pî': —Seru' pe pra tauya sîrîrî apî'.
Upî' î' rî itu'se awe'to' esatîya ya, tamî'nawîrî itîrîuya —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Moropai wîri' wîtî'pî tîsan Herodias pia. Ekaremekî'pîiya. Moropai
ta'pî isanya João pu'pai mesatîi. Ta'pî tîsanya yawîrî esatî'pîiya. —João
Batista pu'pai'pî yu'se wai sunpa po —ta'pîiya.
9 Mîrîrî taiya ye'nen, pata esa' Herodes ena'pî yairî ma're. Tîîse
tamî'nawîronkon tîneta'sanya eta tanne, î' itu'se awe'to' esatîya ya itîrîuya,
taasa' tîuya ye'nen, maasaron wîri' nesatî tîrî tîuya ta'pîiya, seru' pe tîwanî
namai. 10 Mîrîrî ye'nen João Batista pu'paraikkîtî me'po'pîiya atarakkannîto'
ta. 11 Mîîkîrî pu'pai'pî enepî'pî to'ya sunpa po. Mîrîrî tîrî'pî to'ya maasaron
aurîno'pî wîri' pia. Moropai mîîkîrîya tîsan pia yarî'pî. 12 Mîrîrî yekare etasa'
tîuya'nîkon pe João Batista nurî'tî nenupa'san iipî'pî iipia itesa'rî'pî era'mai.
Moropai mîîkîrî yu'na'tî'pî to'ya. Moropai mîrîrî ekareme'se to' wîtî'pî Jesus pî'.

Jesusya 5.000 Kaisaronkon Pemonkonyamî' Yekkari'tî
(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

13 Tamî'nawîron mîrîrî e'ku'sa' yekare etasa' tîuya tîpo, Jesus moropai
inenupa'san wîtî'pî kanau ya' miarîpai keren pona tuutîpa tiwinsarî.
Tîîse o'non pata awanî epu'tî'pî arinîkonya. Mîrîrî ye'nen to' epa'ka'pî
tîîko'manto'kon yapai. Moropai to' wîtî'pî a'mun poro Jesus epose.
14 Moropai miarî Jesusya to' yeporî'pî. To' erepansa' wanî'pî irawîrî, kanau
yapai tawautî pe. Jesusya kure'ne to' era'ma'pî tî'noko'pî pe, inkamoro
itî'san. Mîrîrî ye'nen pri'yawonkon pepîn sa'ne yepi'tî'pîiya, miarî tîwe'sanon.
15 Pata ko'mamî tanne, Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia. Moropai
inkamoroya ta'pî ipî': —Insamoro arinîkon pemonkonyamî' wîtîto'pe
ka'kî wîttîkon ta. Maasa pra ko'mamîiya pata enasa' man, î' ton pra
e'nî tanne tarî keren po. To' wîtîsa' ya, morî pe awanî tekkarikon ton
yennato'pe to'ya —ta'pîiya.
16 Tîîse Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Insamoro pemonkonyamî' wîtî
e'pai pra man —ta'pîiya. —Tîîse amîrî'nîkonya to' yekkari'tî e'pai man
—ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.
17 Tîîse inkamoroya yuuku'pî. Ta'pî to'ya: —Î' kai'ma see, anna pia
mia'taikin neken pão man. Moropai asakî'ne neken moro'yamî' man
—ta'pî to'ya. —Tamî'nawîronkon pia itîrîiya pepîn —ta'pî to'ya.
18 —Ene'tî moriya uupia —ta'pî Jesusya to' pî'.
19 Moropai pemonkonyamî' ereutato'pe parî' pona ta'pîiya to' pî'. Moropai
mîîkîrîya mia'taikinan pão yapisî'pî moropai asakî'nankon moro'yamî'.
Moropai tenu yanumî'pîiya ka' ekaya. Moropai eepîrema'pî yekkari wanî pona.
—Morî pe pu'kuru man Paapa —ta'pîiya. Mîrîrî tîpo pão pirikkapîtî'pîiya.
Mîrîrî tîrî'pîiya tînenupa'sanya itîîto'pe pemonkonyamî' pia. 20 Mîrîrî pî'
tamî'nawîronkon esekkari'tî'pî itu'se tîwanîkon pîkîrî. Moropai inkamoro
yekkari yonparî'pî yannuku'pî Jesus nenupa'sanya asakî'ne pu' pona tîîmo'tai
waikara'pî kaisarî. 21 Inkamoro pemonkonyamî' esekkari'tî'san wanî'pî 5.000
yairî warayo'kon, wîri'sanyamî' moropai moreyamî' tîku'ne'tîi pra to' tîîse.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Asarî Tuna Poro
(Mc 6.45-52; Lc 6.15-21)

22 Mîrîrî tîpo Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî kanau ya' to' asara'tîto'pe. Moropai
to' wîtîto'pe tîrawîrî iku'pî ratai pona. To' wîtî tanne Jesusya arinîkon yaipontî'pî
to' emi'to'pe. 23 Pemonkonyamî' emi'to'pe to' yaipontî tîpo Jesus enuku'pî wî'
pona epîremai tiwinsarî. Miarî tîîse pata ewaronpamî'pî tiwinsarî tîîse. 24 Mîrîrî
tanne, inenupa'san wanî'pî iku'pî arakkita kanau ya'. Miarî to' tîîse a'situn pe
eena'pî. Mararî pra sipa sipa pe awanî'pî. Kanau pona eerepamî'pî meruntî ke.
25 Anoinna pata tîîse, maasa erenmapî rawîrî, tuna poro Jesus asarî era'ma'pî
inenupa'sanya tîponaya'nîkon. 26 Tuna poro mîîkîrî asarî era'ma tîuya'nîkon pe,
inenupa'san wanî'pî mararî pra teesi'nî'se. Inkamoroya ta'pî: —Katonpî mîîkîrî!
To' entaime'pî teesi'nî'se mararî pra. 27 Inkamoro pî' Jesus e'pamî'pî ka'ne' pe.
Ta'pîiya to' pî': —Meruntî ke e'tî, eranne' pe pra. Uurî mîîkîrî, Jesus —ta'pîiya.
28 Moropai Pedroya ta'pî ipî': —Uyepotorî, amîrî pe pu'kuru awanî ya,
o'non pata awanî manni' pata uutîto'pe ka'kî tuna poro —ta'pîiya.
29 —Asi'kî see —ta'pî Jesusya Pedro pî'. Moropai Pedro autî'pî kanau
yapai moropai mîîkîrî asarî'pî tuna poro Jesus ekaya. 30 Mîîkîrî asarî
tanne, a'situnya ipuma'pî. Mîrîrî ye'nen eranne' pe eena pia'tî'pî. Moropai
eeseuronka pia'tî'pî. Mîrîrî ye'nen teesi'nîpî pe awentaime'pî Jesus pî'.
—Uyepotorî, upîika'tîkî! —ta'pîiya.
31 Ka'ne' pe Jesusya tenya kainumî'pî Pedro yapisîpa moropai ta'pîiya
Pedro pî': —Innape ukupîya pra awanî mîrîrî. Î' wani' awanî ye'nen
innape uurî kupîya pepîn?
32 Mîrîrî tîpo inkamoro asara'tî'pî kanau ya'. Moropai kure'nan a'situn
atî'napannîpî'pîiya. 33 Moropai inenupa'sanya Jesus yapurî'pî. Yapurî ye'ka pe
inkamoroya ta'pî: —Innape see, Paapa munmu pe amîrî wanî sîrîrî —ta'pî to'ya.

Jesusya Genesaré Pon Yepi'tî
(Mc 6.53-56)

34 Iku'pî ratai pona teerepansa'kon pe, inkamoro autî'pî. Genesaré pata pona
to' erepamî'pî. 35 Miarî mîrîrî pata po, mororonkon pemonkonyamî'ya Jesus
epu'tî'pî. Moropai inkamoroya pri'yawonkon pepîn, tamî'nawîrî mororonkon
moropai tîwoi'nîkon tîîko'mansenon ene'to'pe to'ya to' yepi'tîto'peiya. 36 Moropai
pri'yawonkon pepînya Jesus pon ye'pi pî' yapîto'pe to'ya esatî'pî to'ya. Maasa pra
ipon ye'pi pî' yapîtîponkon esepi'tîsa' wanî'pî mîîto'pe. Mîrîrî warantî to' esepi'tî'pî.

Jesus Yeseru Moropai Judeuyamî' Yeseru
(Mc 7.1-13)

15 1 Mîrîrî yai fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' yenupatonkon wîtîsa' wanî'pî Jerusalém poi Jesus yarakkîrî
eseurîmai. 2 Inkamoroya ta'pî Jesus pî':

—Î' wani' awanî ye'nen kin anenupa'san wanî pepîn utamokonya
uyenupa'pîkon yawîrî pra to' wanî? Tenyakon rona to'ya pepîn tekkarikon
yonpa tîuya'nîkon rawîrî. Mîrîrî yawîrî kupî to'ya pra awanî ye'nen
upanama'pîkon utamokonya yawîrî pra to' wanî mîrîrî —ta'pî to'ya.
3 Jesusya to' maimu yuuku'pî. Moropai ta'pîiya to' pî': —Î' wani'
kin awanî ye'nen Paapa maimuya taasa' yawîrî ikupîya'nîkon pra,
atamokonya ayenupa'pîkon yawîrî ikupî pî' aako'mamîkon? —ta'pîiya.
4 —Maasa pra Paapaya ta'pî ankupîkon ton pî'.
"Ayunkon yapurîtî moropai asankon yapurîtî",

Êx 20.12; Dt 5.16

ta'pîiya. Moropai ta'pîiya nîrî:
"Anî' eseurîma ya imakui'pî pe tun winîkîi moropai tîsan winîkîi,
mîîkîrî wîî e'pai awanî",

Êx 21.17; Lv 20.9

ta'pî Paapaya —ta'pîiya. 5 —Tîîse tiaronkon yenupaya'nîkon yairî pra.
Amîrî'nîkonya taa to' pî'. Tiaron moro awanî tîyun anpîika'tîpainon tîîse
taaya'nîkon: " 'Kaane, untîrî ton pra man uyun pia ipîika'tîto' ton, maasa pra
Paapa pia untîrî pe seeni' mo'kasau'ya sîrîrî' taato'pe to'ya", taaya'nîkon seru' pe.
6 Moriya mîrîrî warantî taaya'nîkon ya, ayunkon yapurîya'nîkon pepîn mîrîrî.
Mîrîrî warantî Paapa maimu yu'se pra awanîkon esera'ma mîrîrî, ayeserukon
neken yawîrî ikupîkonpa. 7 Seru'ye'kon teesenku'tîsanon tîîwarîrî'nîkon. Apî'nîkon
penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaías nurî'tî eseurîma'pî yairî.
8 "Morî pe eseurîmakoi'kon insanan pemonkonyamî' upî'" taa
Paapaya.
"Tîîse to' yewan wanî aminke upî'" taiya.
9 "Mîrîrî ye'nen uyapurîto' to'ya wanî î' pe pra rî.
Penaronkonya tîpanama'pîkon yawîrî tonpakon yenupa to'ya,
uurîya tîpanama'pîkon pe tîku'se" ta'pî Paapaya,

Is 29.13

ta'pî profeta Isaías nurî'tîya —ta'pî Jesusya to' pî'.

Imakui'pî Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 7.14-23)

10 Mîrîrî taa tîpo Jesusya arinîkon yanno'pî moropai ta'pîiya to'
pî': —Maasa umaimu etatî moropai epu'tîya'nîkon yuwatî —ta'pîiya.
11 —Imakui'pî pe e'nî pepîn uya're'kon unenapîkon wenai. Tîîse imakui'pî
pe e'nî imakui'pî pe eseurîma wenai, imakui'pî pî' esenumenkan wenai.
Mîrîrîya imakui'pî pe ukupîkon —ta'pîiya.
12 Mîrîrî taasai'ya tîpo, Jesus nenupa'san wîtî'pî iipia. Moropai
inkamoroya ta'pî ipî': —Uyepotorî, î' taaya manni' pî' fariseuyamî'
atasi'sirunpasa' man amaimu pî' —ta'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Jesusya ta'pî: —Tamî'nawîronkon tînpîmî'pî pepîn aro'tasa' yaroka
umî esa'ya. Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon Paapa pemonkono pe pra
tîwe'sanon mo'kaiya tîpemonkonoyamî' kore'tapai —kai'ma to' maimu
yuuku'pî Jesusya. 14 —Inkamoro ye'kakon tîpîinamai pra e'tî. Maasa pra
to' wanî enkaru'nankon warantî. Mîrîrî ye'nen tiaronkon yenupa to'ya
eserîke pra to' wanî. Enkaru'ne si'ma enkaru'nanya tiaron yarî eserîke
pra awanî. Yarî yu'se tîwanî ya to' e'soroka itu'nakan ya' sa'nîrî.
15 Mîrîrî taiya ye'nen, Pedroya Jesus pî' esatî'pî. —Mîrîrî panton
ekareme'kî anna pî' —ta'pîiya.
16 Jesusya ta'pî: —Sîrîrî tîpose pakko pe aako'mamîkon mîrîrî? —ta'pîiya.
17 —A'kî, uya're'kon unenno'makonya imakui'pî pe ukupîkon pepîn. Maasa pra
uyewankon ya' eewomî pepîn, uro'takon ya' neken yenno'ma moropai yenpa'ka.
18 Tîîse eseurîmanto' wanî uyewankon yapai teepa'kasen esenumenkanto' wenai.
Mîrîrîya ukî'pakon imakui'pî pe. 19 Maasa pra uyewankon ya' tîîko'mansen
imakui'pî wenai esenumenkan imakui'pî pe, pemonkon anwîpai e'nî, moropai
tiaron no'pî yarakkîrî e'nî, moropai se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî e'nî.
Moropai ama' pe e'nî, moropai seru'ye' pe e'nî, imakui'pî pe eseurîman
tiaronkon winîkîi. 20 Sîrîrîkon imakui'pî uyewankon ya' tîîko'mansen wenai,
imakui'pî kupî pî' ko'mannî. Mîrîrî tîîse uyenyakon tîronai pra uya're'kon
yonpasa' wenai, imakui'pî pe e'nî pepîn —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Judeupa' Pepîn Wîri' Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 7.24-30)

21 Mîrîrî pata yapai Jesus ese'ma'tî'pî. Attî'pî Tiro pata poro aminke
pra cidade pî'. Moropai Sidom pata poro attî'pî. 22 Miarî wîri' wanî'pî
Cananeu pon, Judeupa' pepîn. Jesus erepansa' tanne, mîîkîrî iipî'pî
iipia. Moropai ta'pîiya tîwentaimepîtî ye'ka pe: —Uyepotorî, amîrî wanî
Davi nurî'tî paarî'pî pe. Pîika'tîton amîrî. A'noko'pî pe sa'ne uyera'makî.
O'ma' ewonsa' man unre wîri' ya'. Mîîkîrîya tone' ikupî pî' man
—ta'pîiya.
23 Tîîse Jesusya imaimu yuuku pra awanî'pî. Mîrîrî tanne, inenupa'san
erepamî'pî iipia aminke pra. Moropai inkamoroya ta'pî: —Mîîkîrî wîri'
wîtîto'pe ka'kî, uwenairî'nîkon aaipî ko'mannîpî mîrîrî taa enepîiya.
Moropai awentaimepîtî ko'mannîpî —ta'pî to'ya.
24 Jesusya yuuku'pî: —Paapaya uyarimasa' man upemonkonoyamî'
neken pîika'tîto'peuya, Judeuyamî' ataka'ma'san, carneiro wanî itesa' pra
warantî tîwe'sanon —ta'pîiya.
25 Tîîse mîîkîrî wîri' iipî'pî Jesus rawîrî moropai awe'sekunka'pî
moropai mîîkîrîya ta'pî: —Uyepotorî, upîika'tîkî sa'ne —ta'pîiya.
26 —A'kî —ta'pî Jesusya ipî'. —More ya're' tîrî ya arinmaraka pia, morî pe
pra awanî. Mîrîrî warantî awanî apîika'tî tîuya ya, Judeupa' pe pra awanî
ye'nen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Tîîse wîri'ya ta'pî Jesus pî': —Innape man, Uyepotorî. Mîrîrî ye'ka
pe tîîse tesa'kon ya're' ya'punu'pî e'soroka enapî arinmarakayamî'ya
itaponse' yo'koi si'ma. Mîrîrî ye'nen mararî mîrikkî itîîkî uupia.
28 Jesusya ta'pî ipî': —Mîrîrî taaya ye'nen, innape ukupîya epu'tî pî'
wai, ma'non —ta'pî Jesusya. —Mîrîrî ye'nen î' taaya manni' mîrîrî
kupîuya. Moropai mîrîrî taa Jesusya pe mîîkîrî wîri' more o'ma'
yarakkîron esepi'tî'pî.

Tu'kankon Pemonkonyamî' Yepi'tî Jesusya

29 Miarî pai Jesus ese'ma'tî'pî moropai attî'pî Galiléia ku'pî rî pîkîrî.
Moropai mîîkîrî enuku'pî wî' pona moropai eereuta'pî miarî. 30 Miarî
nîrî arinîkon pemonkonyamî'ya pri'yawonkon pepîn yarî'pî. Asakoi'kon
pepîn, moropai ma'tîkî' pankon, moropai enkaru'nankon, moropai
imaimu pînon moropai tu'kan paran pî' tîwe'sanon yarî'pî to'ya Jesus pia
to' yepi'tîto'peiya kai'ma. Moropai inkamoro yepi'tî'pîiya. 31 Mîrîrî kupî
Jesusya era'ma tîuya'nîkon pî' pemonkonyamî' esenumenka'pî mararî
pra teesewankono'mai, maasa pra imaimu pîn eseurîma ye'nen, moropai
ma'tîkî' pankon esepi'tîsa' ye'nen, moropai asakoi'kon pepîn asarî ye'nen,
moropai enkaru'nankonya era'ma ye'nen. Mîrîrî pî' Judeuyamî' yepotorî
Paapa yapurî'pî to'ya mararî pra.

Jesusya 4.000 Kaisaronkon

Pemonkonyamî' Yekkari'tî
(Mc 8.1-10)

32 Jesusya tînenupa'san yanno'pî tîîpia to' yeurîmapa kai'ma moropai
ta'pîiya: —Eseurîwî'ne wei kaisarî insanan pemonkonyamî' ko'mansa'
man uupia. U'noko'pî pe to' era'ma pî' wai to' ya're' ton pra tîîse
—ta'pîiya. —To' anaipontîpai pra wai tekkarikon yonpa to'ya pra to'
tîîse. Maasa pra yai to' wîtî eserîke wanî e'ma taawîrî emi'ne tîwanîkon
pî' —ta'pîiya.
33 Inenupa'sanya Jesus ekaranmapo'pî: —O'non ye'ka pe insanan
mararonkon pepîn pemonkonyamî' yekkari ton eporî e'painon tarî keren
po si'ma? Î' ton pîn ya' e'nî tanne —ta'pî to'ya.
34 Inkamoro ekaranmapo'pî Jesusya: —Î' warapo kaisarî trigo
puusa' nai? —ta'pîiya. —Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî moropai
moro'yamî' mîrikkî —ta'pî to'ya.
35 Moropai tamî'nawîronkon pî' ta'pî Jesusya: —Non pona ereutatî
—ta'pîiya. 36 Moropai Jesusya asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisaron
trigo puusa' yapisî'pî, moropai moro'yamî' nîrî. Mîrîrî tîpo eepîrema'pî
Paapa pî'. —Morî pu'kuru amîrî, anna ya're' ton tîînen —ta'pîiya
Paapa pî'. Mîrîrî tîpo trigo puusa' pirikkapîtî'pîiya. Mîrîrî tîrî'pîiya

tînenupa'san pia itîîto'pe to'ya pemonkonyamî' pia. 37 Mîrîrî pî'
tamî'nawîronkon entamo'ka'pî teesepi'tîkon pîkîrî. Mîrîrî yonparî'pî
yannuku'pî inenupa'sanya asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî waikara'pî.
38 Inkamoro Jesus nekkari'tî'san wanî'pî warayo'kon 4.000 kaisarî
wîri'sanyamî' tîku'netîi pra moropai moreyamî'.
39 Mîrîrî tîpo Jesusya pemonkonyamî' yaipontî'pî to' wîtîto'pe. Moropai
Jesus asara'tî'pî kanau ya', moropai attî'pî Magadã pata pona.

Tînera'makon Ton Esatî To'ya
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 1 Jesus yarakkîrî eseurîmai tiaronkon fariseuyamî' moropai
tiaronkon saduceuyamî' wîtî'pî iipia. Jesus anaka'mapai
to' wanî'pî mîîto'pe. Paapa winîpaino pe mîîkîrî wanî pepîn kai'ma
to' esenumenka'pî. Mîrîrî ye'nen ka' winîpainon, tînera'makon ton
esatî'pî to'ya Jesus pî'. 2 Tîîse Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Wei
ewomî tanne suuyu pe tîwe'sen ka' pî' era'maya'nîkon ya, taawonan
amîrî'nîkon: "Penane morî pe pata wanî pe man. A'kî, ka' pî' suuyu
pe awanî", taaya'nîkon. 3 Moropai penane pu'kuru suuyu pe pata wanî
ya taaya'nîkon: "Sîrîrîpe kono' rena pe man", taaya'nîkon. Maasa pra
ka' pî' katupuru era'masa'ya'nîkon ye'nen, moropai ewaron pe pata
wanî ye'nen. Ka' era'maya'nîkon kaisarî, taapîtîya'nîkon î' e'kupî
epu'tîya'nîkon. Tîîse î' wani' awanî ye'nen anera'ma'pîkon ayenukon
ke, kupîya'nîkon pepîn innape? Î' e'kupî epu'tîya'nîkon pepîn, î' ikupî
eserîkan pepîn era'maya'nîkon tîîse —ta'pîiya. 4 —Î' ye'ka pe amîrî'nîkon
sîrîrî pankon wanî imakui'pî pe, innape ukupî ye'ka pe pra. Anera'makon
ton esatîya'nîkon upî'. Tîîse î' rî anera'makon ton kupîuya pepîn. Tîîse
tiwinan neken Jonas nurî'tî yarakkîrî e'kupî'pî. Mîrîrî epu'tîya'nîkon
yu'se wai.
Mîrîrî taa tîpo, Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî to' piapai.

Fariseuyamî' Moropai Saduceuyamî' Yeseru Fermento Warainon
(Mc 8.14-21)

5 Jesus nenupa'sanya iku'pî nuurukku'sa' yai, tîwanmîra'nîkon
tekkarikon yaasa' to'ya pra to' wanî'pî.
6 Mîrîrî yai ta'pî Jesusya: —Enpen panpî' e'tî, fariseuyamî' moropai
saduceuyamî' pî' tîwarî e'tî. Aka, tîwî to' piawon trigo sa'moto' to'
piawon nîsi —ta'pîiya.
7 Mîrîrî taiya pî' Jesus nenupa'san eseurîma'pî teken si'ma. Ta'pî to'ya:
—Mîrîrî taiya maasa pra uyekkarikon ton ene'sa' pra awanî ye'nen
—ta'pî to'ya.
8 Inkamoro eseurîmato' eta'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen to' ekaranmapo'pîiya.
Ta'pîiya: —Î' ton pe see eeseurîmakon ko'mannîpî mîrîrî, ayekkarikon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ton pra awanî pî'? Î' ye'ka pe see mararî innape uku'to'ya'nîkon awanî
mîrîrî! 9 Uupia Paapa meruntîri wanî epu'tîya'nîkon pra naatî mîîto'pe?
Epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî ayewankon ya'. Manni' unkupî pî'
awenpenatakon pra naatî? Mia'taikinan trigo puusa' pîrikkapîtî'pîuya 5.000
kaisaronkon warayo'kon yekkari'tî'pîuya. Moropai î' warapo waikara'pî
kaisarî itonparî'pî yannuku'pîya'nîkon pî' enpenatatî. 10 Moropai manni'
asakî'nan mia' pona tîîmo'tai kaisaron trigo puusa' mîrîrî ke 4.000 kaisaronkon
warayo'kon yekkari'tî'pîuya. Moropai î' warapo waikara'pî kaisarî itonparî'pî
yannuku'pîya'nîkon? 11 Mîrîrî tauya manni' epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî.
Maasa pra trigo puusa' pî' eseurîma pepîn sîrîrî. Tîîse fariseuyamî' moropai
saduceuyamî' yeseru pî' eseurîma, mîrîrî tîwarî e'tî. Mîrîrî to' yeseru wanî
kîsere'na sa'moto' fermento warantî.

12 Mîrîrî Jesus eseurîmato' epu'tî'pî inenupa'sanya. Maasa pra kîsere'na
sa'moto' pî' eeseurîma pe pra epu'tî'pî to'ya. Tîîse pemonkonyamî'
yenupato' fariseuyamî'ya moropai saduceuyamî'ya pî' eeseurîma epu'tî'pî
to'ya. To' yeseru pî' tîwarî tîwanîkonpa epu'tî'pî to'ya.

Jesus Wanî Cristo Pe Taa Pedroya
(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Moropai Jesus wîtî'pî tiaron pata poro, itese' Cesaréia Filipe. Miarî
teerepansa'kon pe tînenupa'san ekaranmapo'pîiya: —Anî' kai'ma uurî,
ka' poi iipî'pî pî' pemonkonyamî' wanî? —ta'pîiya.

14 Inkamoroya yuuku'pî: —Tiaronkonya taa apî': "João Batista nurî'tî mîîkîrî",
taa to'ya. Moropai tiaronkonya taa: "Penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta
Elias nurî'tî mîîkîrî", taa to'ya —ta'pî to'ya. —Moropai tiaronkonya taa: "Penaro'
itekare ekareme'nen profeta Jeremias nurî'tî mîîkîrî", taa to'ya. "Paapa maimu
ekareme'nenan nurî'san yonpa pe awanî", taa to'ya —ta'pî inenupa'sanya.

15 —Amîrî'nîkon kanan? Anî' pe ukupî pî' naatî? —ta'pîiya.

16 Simão Pedroya yuuku'pî: —Amîrî Paapa nîmenka'pî, Cristo. Ipatîkarî
tîîko'mansen Paapa munmu pe awanî —ta'pî Pedroya.

17 Jesusya ta'pî Pedro pî': —Mîrîrî taaya ye'nen, morî pe pu'kuru awanî sîrîrî,
Simão, João munmu —ta'pî Jesusya ipî'. —Maasa pra sîrîrî yairon epu'tîya
manni' wanî pepîn pemonkon winîpainon pe pu'kuru. Tîîse uyun ka' pon
nîtîrî'pî pe awanî aapia —ta'pî Jesusya Pedro pî'. 18 Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî
Pedro pî': —Tauya sîrîrî apî', amîrî Pedro sa'man, tî' warainon. Moropai sîrîrî
tî'parappa pona usoosirî konekauya sîrîrî. Mîrîrîya upemonkonoyamî', usoosirî
tawonkon ena pe man meruntî ke, tamî'nawîronkon yentai. Sa'mantanto' yentai
to' ena pe man, Makuiya to' taruma'tî tîîse —ta'pî Jesusya. 19 —Sîrîrî meruntî ke
uurî e'to' tîrîuya aapia. Î' taaya'nîkon umaimu pe sîrîrî non po, mîrîrî pî' inna taa
Paapaya ka' po —ta'pîiya.

20 Mîrîrî taa tîpo, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Tîîse Paapa nîmenka'pî pe
uurî wanî kîsekareme'tî anî' pî' —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Eseurîma Tîîsa'manta Pî'
Moropai Tîîwe'mî'sa'ka Pî'
(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21 Moropai mîrîrî pata pai Jesus eseurîma pia'tî'pî tîîsa'manta pî'.
Tînenupa'san pî' ta'pîiya: —Uutî e'pai awanî sîrîrî Jerusalém pona
moropai miarî Judeuyamî' esanonya moropai teepîremasanon esanonya
uyewanmarî kupî sîrîrî. Moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'
yenupatonkonya nîrî uyewanmarî kupî sîrîrî. Inkamoroya utaruma'tî
mararî pra. Inkamoroya uwî me'po kupî sîrîrî. Tîîse uusa'manta tîpo,
iteseurîno weiyu yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya.
22 Mîrîrî taiya ye'nen, Pedroya Jesus yarî'pî tiaronkon kore'tapai
tarakkîrî teeseurîmapa, imaimu yuwa'tîpa. Moropai ta'pîiya ipî':
—Uyepotorî, mîrîrî warantî eeseurîma e'pai pra man. Paapaya mîrîrî
kupî e'pai pra man ayarakkîrî —ta'pî Pedroya Jesus pî'.
23 Jesus era'tî'pî Pedro winîkîi. Moropai ta'pîiya Pedro pî': —Uupiapai
atarimakî, Makui. Uurî ma'nîpa yu'se awanî mîrîrî. Paapa esenumenka
warantî eesenumenka pra awanî mîrîrî. Tarî non po tîîko'mansenon
esenumenka warantî eesenumenka —ta'pîiya.
24 Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî'. Ta'pîiya: —Uwanîyakon pe
e'pai awanîkon ya, ayeserukon, itu'se awe'to'kon mîrumakatîi moropai
itu'se uurî e'to' ku'tî. Uwanîyakon pe e'pai awanîkon ya, e'taruma'tînto'
namapai pra e'tî. Moropai uwenairî maai'tîi —ta'pîiya. 25 —Tîîse anî'ya
tîîko'manto' pînînma ya kure'ne, tîwe'taruma'tî namaiya. Mîrîrî ye'nen
Paapa pia ipatîkarî tîîko'manto' ton eporîiya pepîn. Tîîse aminke
aako'mamî Paapa pî'. Tîîse uwenai anî'ya tîîko'manto' pînînma pra
awanî ya, tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîiya ya, ipatîkarî enen tîîko'manto'
ton eporîiya Paapa pia. 26 Tamî'nawîron sîrîrî non pon yemanne esa'
pe anî' ena ya, tîîse ipatîkarî enen tîîko'manto' ton eporîiya pra awanî
ya, eporîiya kupî pepîn rî mîrîrî. Aasa'manta yai tekaton yepe' ton
eporîiya pepîn. Awe'pîika'tî pepîn. 27 Maasa pra uurî, ka' poi iipî'pî iipî
kupî sîrîrî Paapa meruntîri yarakkîrî, inserîyamî' pokonpe. Moropai
mîrîrî yai tamî'nawîronkon pia untîrî tîrîuya kupî sîrîrî to' nîkupî'pî
wenai. 28 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn sîrîrî. Uurî, ka' poi iipî'pî pemonkon
pe wanî pe man tamî'nawîronkon esa' pe. Mîrîrî era'ma amîrî'nîkon
yonpayamî'ya pe man tîîsa'mantakon rawîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Moropai Moisés Moropai Elias
(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 1 Tiwin mia' pona tîîmo'tai wei tîpo, Jesus wîtî'pî kawînan wî' pona
tînenupa'san yonpa pokonpe. Pedro wîtî'pî moropai Tiago moropai
itakon João wîtî'pî ipokonpe. 2 Miarî Jesus yenpata etinyaka'ma'pî to' rawîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

si'ma. Inke' pe awanî'pî, wei warantî moropai ipon wanî'pî aimutun pe
pu'kuru, inke' pe apo' ya'karu warantî. 3 Mîrîrîya tiwinarî asakî'nankon
warayo'kon, Moisés nurî'tî moropai Elias nurî'tî esenpo'pî to' rawîrî. Moropai
Jesus yarakkîrî to' eseurîma era'ma'pî to'ya. 4 Mîrîrî ye'nen Pedroya ta'pî
Jesus pî': —Uyepotorî, morî pe pu'kuru e'nî man tarî. Mîrîrî ye'nen itu'se
awanî ya, eseurîwî'ne kaisarî tappîi ton konekauya sîrîrî, tiwin amîrî ton
moropai tiwin Elias ton moropai tiwin Moisés ton kai'ma —ta'pîiya.
5 Mîrîrî warantî Pedro eseurîma ko'mannîpî tanne, katupuru inke'ya
to' napontî'pî. Moropai mîrîrî kore'ta Paapa eseurîmato' eta'pî to'ya. Ta'pî
Paapaya: —Unmu mîserî uwakîri pu'kuru ipî' atausinpato'. Mîîkîrî unmu
yu'san uurî mararî pra. Mîîkîrîya î' taato' etatî —ta'pî Paapaya.
6 Paapa eseurîmato' eta tîuya'nîkon pe, Jesus nenupa'san ena'pî mararî
pra eranne' pe. Mîrîrîya to' yenkasi'pannîpî'pî. Non pona tenpatakon
erennuku'pî to'ya. 7 Tîîse Jesus iipî'pî to' pia moropai to' yapî'pîiya.
Ta'pîiya to' pî': —E'mî'sa'katî, eranne' pe tîwe'se pra e'tî —ta'pîiya to' pî'.
8 Inkamoro kuranta'pî moropai tîwoi'nîkon era'ma tîuya'nîkon ya, anî'
era'ma to'ya pra awanî'pî, tîîse Jesus neken, tiwinsarî era'ma'pî to'ya.
9 Wî' poi tawautîkon pe, Jesusya ta'pî to' pî': —Anî' pî' anera'ma'pîkon
kîsekareme'tî —ta'pîiya. Uusa'manta tîpo, uurî, ka' poi iipî'pî
e'mî'sa'kasa' tîpo ekaremekîkonpa.
10 Mîrîrî ye'nen inenupa'sanya Jesus ekaranmapo'pî: —Î' wani' kin awanî
ye'nen Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkonya taapîtî mîrîrî?
"E'mai' pe penaro' Paapa maimu ekareme'nen Elias nurî'tî iipî pe man.
Moropai mîrîrî tîpo Paapa narima'pî Cristo iipî", taa to'ya —ta'pî to'ya ipî'.
11 Jesusya yuuku'pî: —Inna, seru' pepîn Elias nurî'tî warainon ii'sa' man
tamî'nawîron konekai Paapa maimu yawîrî. 12 Aaipî'pî tîîse tarîronkonya
epu'tî pra awanî'pî. Tîîse itaruma'tî'pî to'ya itu'se tîwanîkon pîkîrî. Mîrîrî
warantî nîrî uurî ka' poi iipî'pî taruma'tî inkamoro rî pemonkonyamî'ya.
13 Mîrîrî warantî Jesus eseurîma ye'nen, inenupa'sanya imaimu epu'tî
tu'ka'pî. João Batista yekare pî' eeseurîma kai'ma to' wanî'pî.

Jesusya Maasaron Warayo' Yepi'tî
(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)

14 Arinîkon pemonkonyamî' pia to' erepansa' ya, warayo' iipî'pî
Jesus pia. Moropai irawîrî awe'sekunka'pî. 15 Mîîkîrîya ta'pî Jesus
pî': —Uyepotorî, unmu sa'ne a'noko'pî pe era'makî. O'ma' ewonsa'
man mîîkîrî ya'. Moropai yeporîiya ya, non pona yenumîiya moropai
inta arakkunta. Tu'ke ite'ka apo' ya' imasai'ya man. Moropai tuna ka
yenunsai'ya man. 16 Mîîkîrî enepî'pîuya anenupa'sanya yepi'tîto'pe
kai'ma. Tîîse yepi'tî to'ya eserîke pra to' wanî'pî —ta'pîiya ipî'.
17 Jesusya warayo' maimu yuuku'pî: —Amîrî'nîkon, sîrîrîpankonya ukupî
pra awanî innape. Imakui'san amîrî'nîkon. Î' pîkîrî ayapîtanîpîuya'nîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'pai awanî? Î' pîkîrî amîrî'nîkon yarakkîrî uuko'mamî sîrîrî? —ta'pî Jesusya.
Moropai ta'pîiya: —Mîîkîrî warayo' maasaron ene'tî uupia —ta'pîiya.
18 Mîîkîrî epa'kato'pe ta'pî Jesusya. Moropai o'ma' epa'ka'pî mîîkîrî
warayo' yapai mîrîrî pe rî. Mîrîrî ye'nen eesepi'tîsa' wanî'pî.
19 Mîrîrî ku'sa' Jesusya tîpo, inenupa'san erepamî'pî Jesus pia tiwinsarî
tîîse. Ekaranmapo'pî to'ya: —Î' wani' awanî ye'nen o'ma' tîrîka annaya
eserîke pra awanî mîrîrî? —ta'pî to'ya Jesus pî'.
20 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Maasa pra innape ukupîya'nîkon pra
awanîkon ye'nen. A'kî, innape ikupîya'nîkon ya, tîwîrî si'mîrikkî pe mîrikkî
innape iku'to'ya'nîkon tîîse, manni' mostarda yena'pî warantî tîîse, taaya'nîkon
ya seeni' wî' pî': "Seeni' patapai emo'kakî moropai atîkî" taaya'nîkon ya,
moropai amaimukon pe mîrîrî wîtî e'painon. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya,
tamî'nawîron mîrîrî ye'ka kupîya e'painon, innape ikupîya'nîkon ya —ta'pî
Jesusya. [21 —Tîîse mîîkîrî o'ma' yarakkîrî tîwe'sen yepi'tîya'nîkon e'painon
eepîremakon ye'ka pe, ayekkarikon tonpai pra tîîse. Mîrîrî warantî neken
mîserî o'ma' warainon yenpa'kaya'nîkon e'painon —ta'pî Jesusya to' pî'.]

Jesus Eseurîma Inî'rî Tîîsa'manta Pî'
Moropai Tîwe'mî'sa'ka Pî'
(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

22 Tînenupa'san pokonpe teemurukuntîi Galiléia po, Jesusya ta'pî to' pî':
—Uurî ka' poi iipî'pî rumaka tiaronkonya kupî sîrîrî uyeyatonon yenya'.
23 Moropai inkamoroya uyapisî kupî sîrîrî. Moropai uwî to'ya kupî sîrîrî.
Tîîse uwîsa' to'ya tîpo, iteseurîno weiyu yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya.
Moropai mîrîrî taa Jesusya eta tîuya'nîkon pî', inenupa'san
esewankono'masa' wanî'pî mararî pra.

Jesus Eseurîma Tîniru To' Ne'ma Pî'

24 Cafarnaum cidaderî po Jesus erepansa' tanne tînenupa'san pokonpe,
to' epîremato' yewî' ta tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon wîtî'pî Pedro
pia. Inkamoroya Pedro ekaranmapo'pî: —Amîrî'nîkon yenupanenya
tîniru tîrî pepîn anna pia? —ta'pîiya.
25 —Inna, aye'maiya'nîkon —ta'pî Pedroya. Mîrîrî taasa' to'ya tîpo,
Pedro ewomî'pî wîttî ta, Jesus e'to' ta. Moropai Jesus eseurîma'pî e'mai'
pe Pedro eseurîma pra tîîse. Ta'pîiya: —Î' kai'ma esenumenkan pî' nan,
Pedro? Anî'kanya ye'ma e'painon manni'kan ipîkkukon pata esanon
esanon reiyamî' pia tarîronkonya tiaron pata ponkonya ka'rî?
26 —Tiaron pata ponkonya ye'ma —ta'pî Pedroya. —Inna —ta'pî
Jesusya. —Tîîse tarî tîîko'mansenonya ye'ma pepîn e'painon maasa pra to'
yonpayamî' pe to' wanî ye'nen —ta'pî Jesusya. 27 —Tîîse ye'ma pra awanî
ya, ye'ma annaya pepîn taa to'ya namai ye'mapai man —ta'pî Jesusya.
—Mîrîrî ye'nen konoi' pî' atîkî iku'pî ka. E'mai'non moro' yeu'kasa'ya ya,

mîîkîrî mata ya' tîniru ena'pî eporîya. Mîrîrî e'to'pe uurî tonpe moropai amîrî tonpe, teepîremasanon pia untîrîkon pe —ta'pî Jesusya.

Anî' Wanî Ipîkku Pe Panpî' Tiaronkon Yentai
(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 1Moropai mîrîrî yai inenupa'sanya Jesus ekaranmapo'pî.
—Anî' wanî e'painon ipîkku pe panpî' anna kore'ta, Paapa pemonkonoyamî'? —ta'pî to'ya.
2Mîrîrî taa to'ya ye'nen, to' rawîrî si'ma Jesusya more yanno'pî tîîpia. Moropai mîîkîrî tîrî'pîiya to' rawîrî. 3Moropai ta'pîiya: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn, yairî tauya sîrîrî. Tiaron pe eesenumenkakon pra awanîkon ya, moropai tiaronkon ma're e'pai pra awanîkon ya, mîserî more warantî, Paapa wanî pepîn ayesa'kon pe, ipemonkono pe awanîkon pepîn. 4Mîrîrî ye'nen anî' wanî ya tiaronkon ma're e'pai, mîserî more warantî, mîîkîrî wanî ipîkku pe panpî' Paapa pemonkonoyamî' kore'ta. 5Moropai anî'ya mîserî more warainon yapisî ya tîwakîri pe, uyapurî tîuya ye'nen, mîrîrî warantî uurî nîrî yapisîiya tîwakîri pe more yapisî tîuya manni' warantî —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Nari' Pe Imakui'pî Wanî
(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

6—Tîîse anî'ya innape uku'nenan moreyamî' kore'ta tiwinan to' yonpa yenupa ya imakui'pî ku'to'peiya, mîîkîrî imakui'pî kupîiya emapu'tîtîpon taruma'tî Paapaya mararî pra. Morî pe panpî' awanî e'painon, mîîkîrî pîmî pî' kure'nan a' pe ikonekasa' tî' yewa'tî to'ya ya, moropai mîîkîrî yenumî to'ya ya iren ka'. Maasa pra mîrîrî yentai itaruma'tî Paapaya imakui'pî kupî tiaronya emapu'tîsai'ya ya. 7Aka, tîwarî e'tî, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' sîrîrî pata po tîîko'mansenon. Maasa pra imakui'pî kupî to'ya emapu'tîsanon moro awanî. Mîrîrî e'kupî e'pai awanî, tîîse manni' tiaronya imakui'pî kupî emapu'tînen, mîîkîrî taruma'tî Paapaya pe man mararî pra —ta'pî Jesusya.
8—A'kî, imakui'pî kupîya emapu'tî ayenya ya, mîrîrî ya'tîkî. Moropai a'puya nîrî imakui'pî kupîya emapu'tî ya, mîrîrî ya'tîkî moropai yenunkî imakui'pî kupîya namai. Morî pe awanî ma'tîkî' si'ma enen aako'manto' ton eporîya ya, morî pe e'to' yawîrî si'ma apo' ya' ayenumî Paapaya yentai, manni' apo' î' pensa eesi'nîpî ton pepîn ya'. 9Moropai ayenuya imakui'pî kupîya emapu'tî ya, mîrîrî ayenu ratai mo'kakî moropai mîrîrî yenunkî poro pona imakui'pî kupîya namai. Maasa pra morî pe awanî, taiken ayenu tîîse, aako'manto' ton eporîya ya, sa'nîrî tîîse apo' ya' ayenumî Paapaya yentai —ta'pî Jesusya.

Carneiro Ataka'ma'pî Yekare
(Lc 15.3-7)

10—Mîrîrî ye'nen, aka tîwarî e'tî manni'kan moreyamî' innape uku'nenan kupîya'nîkon namai ayewanmakon pe. Maasa pra tauya sîrîrî

apî'nîkon, inkamoro ko'mannî'nenankon pe inserîyamî' wanî aminke pra
Paapa pia, î' e'kupî to' yarakkîrî ekareme'nenan pe. [11 Moropai uurî, ka'
poi iipî'pî sîrîrî non pona ataka'ma'san pîika'tîi —ta'pî Jesusya.]
12 Jesusya to' nepu'tî ton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Î' kai'ma
eesenumenkakon e'painon. Warayo' wanî ya 100 kaisarî carneiroyamî'
esa' pe tîwe'se, tîîse inkamoro yonpa esepu'tî pra awanî ya tiwin, î' kupîiya
e'painon? Tîwî inkamoro 99 kaisaronkon nîmîiya tekkarikon yonpa to'ya
tanne. Moropai attî eesera'ma pra awanî manni' yuwai, innape nai? —ta'pî
Jesusya. 13 —Moropai tauya mîîkîrî eposai'ya ya, kure'ne aatausinpa.
Inkamoro 99 kaisaronkon pî' aatausinpa yentai. 14 Mîrîrî warantî nîrî
Paapa ayunkon ka' pon wanî tiwin mîrikkî more, tîpemonkonoyamî' yonpa
ataka'ma yu'se pra, imakui'pî ya' attî namai —ta'pî Jesusya.

Uyonpakonya Imakui'pî Ku'sa' Ya

15 Moropai ta'pîiya: —Ayonpaya imakui'pî ku'sa' ya awinîkîi, iipia atîkî
imakui'pî inkupî'pî konekata yarakkîrî. “Yairî pra awe'sa' nai, uyonpa”,
ka'ta ipî'. Tîîse mîrîrî konekakî sa'nîrî si'ma neken amîrî'nîkon, tiaronkon
kore'ta pra si'ma. Morî pe tîpanamato'ya eta ayonpaya ya, morî pe
awanî, maasa pra ipîika'tîya ye'nen mîrîrî winîpai. 16 Tîîse tîpanamato'ya
anetapai pra awanî ya, tiwin asakî'nankon innape Jesus ku'nenan yaakî
ayarakkîrî. Paapa maimu e'menukasa' manni' yawîrî awanîkonpa. Maasa
pra see warantî awe'menukasa' man:

> Asakî'ne eseurîwî'ne etatonkon e'pai awanî innape yairî
> eseurîmannî'pî e'to'pe,
>
> Dt 19.15

taasai'ya man. 17 Tîîse to' maimu anetapai pra awanî ya, tamî'nawîronkon
innape Jesus ku'nenan soosi tawonkon pî' ekareme'tî. Mîrîrî warantî tîîse
to' maimu anetapai pra wanî ya, mîîkîrî pî' e'tî Paapa epu'nen pepîn pî'
awanîkon warantî iku'tî, imakui'pî pe tîwe'sen warantî iku'tî —ta'pî Jesusya.
18 —Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon, mîrîrî amaimukon pî' inna taa
Paapaya. Moropai amaimukon anetapainon yapisîya'nîkon ya inî'rî
ayonpa pe mîrîrî amaimukon pî' inna taa Paapaya nîrî.
19 Moropai inî'rî tauya apî'nîkon î' rî anesatîkon asakî'ne si'ma esatîya'nîkon
ya, Paapa pî' eepîremato'kon ke, tamî'nawîrî mîrîrî eta Paapaya. Mîrîrî ye'nen
itîrî uyun ka' ponya aapia'nîkon. 20 Maasa pra o'non pata si'ma uyapurînenan
emurukuntîsa' wanî ya, asakî'nankonya eseurîwî'nankonya uyapurî ya uyese'
pî' inkamoro kore'ta uurî ko'mamî —ta'pî Jesusya.

Imakui'pî Ipoitîrî

21 Moropai Pedro wîtî'pî Jesus pia. Moropai ta'pîiya Jesus pî':
—Uyepotorî, î' warapo ite'ka uyonpa nîkupî'pî imakui'pî uwinîkîi

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ku'to'peuya uuwanmîra? Î' wani' pra man taato'peuya ipî'? —ta'pî
Pedroya. —Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai ite'ka ka'rî tauya e'painon?
22 Jesusya yuuku'pî: —Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî tauya pepîn. Tîîse
tu'ke ite'ka ka'kî, 77 kaisarî ka'kî —ta'pî Jesusya ipî'. 23 —Maasa pra mîrîrî
warantî pemonkonyamî' esa' pe tîwe'sen Paapaya ikupî tîpemonkonoyamî'
yarakkîrî. Awanî Reiya epe'mîra to' e'to' era'ma warantî —ta'pîiya. 24 —Mîrîrî
kupî pia'tî to' yepuruya epe'mîra tîwe'sanon pî'. Tiaronkon pemonkonyamî'ya
tiwin ipoitîrî enepî'pî iipia. Mîîkîrî ipoitîrî wanî'pî tepuru pia mararî pra
epe'mîra 400 milhão kaisarî. 25 Tîîse mîrîrî epe'mîra tîwe'to' ye'maiya eserîke
pra ipoitîrî wanî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pî itepuruya surarayamî' pî': "Mîserî
warayo' ke e'repatî. Moropai ino'pî ke moropai inmukuyamî' ke. Moropai
tamî'nawîrî itewî' ta tî'we'sen itemanne ke e'repatî mîrîrî yepe'pî ke epe'mîra
awe'to' ye'makonpa", ta'pîiya. 26 Mîrîrî taiya ye'nen, mîîkîrî ipoitîrî e'sekunka'pî
irawîrî. Moropai ta'pîiya tepuru pî': "Uyepuru, maasa ye'mauya nîmî'pai man.
Aye'mauya pra wanî pepîn tîîse aye'mauya tamî'nawîrî" ta'pî ipoitîrîya.
27 Mîrîrî taiya ye'nen, mîîkîrî tîpoitîrî era'ma'pî itepuruya tî'noko'pî pe
sa'ne. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya tîpoitîrî pî': "Î' wani' pra man, tîwî natîpamîi
uurî kîse'mai", ta'pîiya ipî'. Moropai attîto'pe ta'pî itepuruya tîîpiapai.
28 Tîkaraiwarî piapai tuutî pe, tiaron warayo', tepuru pia esenyaka'ma'pî
eporî'pîiya. Mîîkîrî sa'ne wanî'pî iipia itarumai'pî pe. Mîîkîrî wanî'pî mararî
epe'mîra iipia 300 kaisarî. Mîîkîrî sa'ne yapisî'pîiya i'mî pî' yapisî'pîiya.
Moropai ta'pîiya ipî': "Uupia epe'mîra awe'to' ye'makî tarîpai", ta'pîiya ipî'.
29 Mîrîrî taiya ye'nen, mîîkîrî sa'ne e'sekunka'pî irawîrî. Moropai
ta'pîiya mîîkîrî pî': "Maasa aye'mauya nîmî'pai man. Ye'mato' ton
eposau'ya. Aye'mauya pra wanî pepîn tamî'nawîrî aye'mauya" ta'pîiya.
30 Tîîse, inna î' wani' pra man, taiya pra mîîkîrî iipia epe'mîra awe'to'
wanî'pî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî yarî'pîiya ama'ye'kon atarakkanto' yewî' ta. Miarî
yarakkamo ye'ka pe ta'pîiya: "Tarî ako'mankî uupia epe'mîra awe'to' ye'maya
pîkîrî", ta'pîiya ipî'. 31 Tîîse mîrîrî warantî mîîkîrîya ikupî era'ma'pî tiaronkon
itepuru poitîrîtononya. Inkamoro ena'pî yairî ma're mararî pra, mîrîrî era'ma
tîuya'nîkon ye'nen. Tarîpai mîrîrî ekareme'se to' erepamî'pî tepurukon pia.
Moropai mîrîrî ekaremekî'pî to'ya ipî'. 32 Moropai itepuruya mîîkîrî tîpoitîrî
e'mai'non yanno me'po'pî aai'to'pe tîîpia. Mîîkîrî pî' ta'pî itepuruya: "Amîrî
imakui'pî. Teuren uupia epe'mîra awe'to' pî' î' wani' pra man moriya, taasau'ya
tanne, esatîya ye'nen. 33 Tîîse î' wani' awanî ye'nen tiaron upoitîrî era'maya
pepîn a'noko'pî pe, uurîya u'noko'pî pe ayera'ma'pî warantî?" ta'pî itepuruya
ipî'. 34 Mîrîrî yai mîîkîrî pî' itepuru ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî
tîpoitîrî rumaka'pîiya surarayamî'ya yarakkamoto'pe atarakkannîto' yewî' ta.
Mîrîrî warantî awe'taruma'tî'pî tamî'nawîrî epe'mîra tîwe'to' ye'ma tîuya pîkîrî.
35 Sîrîrî warantî uyun ka' po manni'ya ikupî kupî sîrîrî tiwin pî'
amîrî'nîkon yarakkîrî, awinîkîi'nîkon imakui'pî ayonpakon nîkupî'pî
ku'sa'ya'nîkon pra awanîkon ya, aawanmîra'nîkon —ta'pî Jesusya to' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Eseurîma No'pîrî Wanî Rumakato' Pî'
(Mc 10.1-12)

19 1 Mîrîrî warantî teeseurîma yaretî'ka tîpo, Jesus wîtî'pî Galiléia
pata poi. Awenna'po'pî Judéia pata pona. Iren Jordão ratai poro
attî'pî. 2 Mîrîrî yai arinîkon pemonkonyamî' epere'pîtî'pî iipia. Moropai
pri'yawonkon pepîn yepi'tî'pîiya miarî.
3 Tiaronkon fariseuyamî' erepamî'pî Jesus pia. Jesus anaka'mapai
to' wanî'pî iteseru era'makonpa kai'ma. Mîrîrî ye'nen ekaranmapo'pî
to'ya: —Warayo'ya tîno'pî rumakasa' ya î' wenai pra, yairî awanî mîrîrî?
Moisés nekaremekî'pîya taasa' yawîrî? —ta'pî to'ya.
4,5 Jesusya yuuku'pî: —Paapa maimu erenkasa'ya'nîkon pra naatî,
î' kai'ma Paapaya taasa' epu'tîkonpa? Awe'menukasa' see warantî:
"Tamî'nawîron koneka tîuya yai, pemonkon koneka'pî Paapaya warayo'
pe moropai wîri' pe." Moropai Paapaya ta'pî:

> "Mîrîrî ye'nen tîîno'pîta yai, warayo'ya tîsan moropai tîyun rumaka,
> inî'rî to' pia aako'mamî pepîn. Tîîse tîno'pî yarakkîrî neken
> aako'mamî. Inkamoro enasa' mîrîrî, tiwinan pemonkon warantî",

Gn 1.27, 2.24

ta'pîiya. 6 Mîrîrî ye'nen asakî'nankon warantî pra tîîse, tiwinan warantî
to' wanî. Mîrîrî warantî to' ku'sa' Paapaya ye'nen, anî'ya to' pantaka
e'pai pra man. Tîno'pî rumakaiya eserîke pra man.
7 Mîrîrî taa Jesusya ye'nen, fariseuyamî'ya Jesus ekaranmapo'pî:
—Tîîse î' ton pe Moisésya kaareta menuka me'po'pî warayo'ya tîno'pî
pia tîîto'pe? " 'Tarîpai inî'rî uno'pî pepîn amîrî' taiya ya, tîno'pî pî'
irumakaiya moropai attî", ta'pî Moisés nurî'tîya —ta'pî to'ya Jesus pî'.
8 Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Mîrîrî warantî ankupîkon ton
menuka'pîiya, maasa pra sa'me pu'kuru ayewankon wanî era'ma tîuya
ye'nen. Morî kupîya'nîkon eserîke pra awanîkon ye'nen. Tîîse pena
Paapaya pata koneka yai, mîrîrî warantî itu'se pra Paapa wanî'pî. 9 Mîrîrî
ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Warayo'ya tîno'pî rumaka ya tiaron warayo'
yarakkîrî awe'sa' pra tîîse, moropai tiaron wîri' yarakkîrî awanî ya,
imakui'pî kupî mîîkîrîya, mîrîrî Paapa winîkîi —ta'pîiya.
10 Moropai Jesus nenupa'sanya ta'pî Jesus pî': —Moriya tîno'pî rumaka
warayo'ya namai, moropai wîri'ya tînyo rumaka namai, warayo' no'pîta e'pai
pra awanî mîrîrî. Moropai wîri' etinyoma e'pai pra awanî nîrî —ta'pî to'ya.
11 Tîîse Jesusya yuuku'pî. Ta'pîiya: —Moriya kano'pîtatî taaya'nîkon
eserîke pra awanîkon tamî'nawîronkon pî'. Tîîse manni'kan warayo'kon
ino'pî pra tîîko'mansenon ton pe neken sîrîrî esenupanto' wanî. Maasa
pra Paapaya yapîtanîpî to'ya meruntîri tîîsa' ye'nen. 12 Maasa pra
inkamoro ye'kakon warayo'kon esenpo mararî, tu'ke pra yemukasa'kon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

warantî. Mîrîrî ye'nen to' no'pîta eserîke pra to' wanî, maasa pra mîrîrî warantî teesenposa'kon ye'nen. Tîîse tiaronkon warayo'kon yemuka tiaronkonya, mîrîrî warantî ino'pî pra to' e'to'pe. Moropai tiaronkon no'pîta pepîn maasa pra tesa'kon pe Paapa wanî ye'nen, to' eturumaka eesenyaka'mato' kupîkonpa. Anî' wanî ya, sîrîrî esenupanto' yawîrî iko'manpai, yapîtanîpî tîuya eserîke awanî ya, iku'kî —ta'pî Jesusya.

Jesus Moropai Moreyamî'
(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Moropai tiaronkonya moreyamî' yarî'pî Jesus pia tenya tîîto'peiya to'
pona moropai to' pîremato'peiya. Tîîse inenupa'sanya ta'pî pemonkonyamî'
pî': —Insanan moreyamî' mo'katî Jesus piapai —ta'pî to'ya. 14 Tîîse
Jesusya ta'pî to' pî': —Tîwî moreyamî' ii'to'pe uupia, to' tîmanenpai pra
e'tî —ta'pîiya tînenupa'san pî'. —Maasa pra insamoro moreyamî' warantî
Paapa pemonkonoyamî' wanî. Imîrî pe to' wanî —ta'pî Jesusya.
15 Inkamoro pona tenya tîtîse Jesus epîrema'pî. Mîrîrî tîpo attî'pî to' piapai.

Maasaron Warayo' Ipîkku Pe Tîwe'sen
(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Moropai maasaron warayo' ipîkku pe tîwe'sen erepamî'pî tiwin wei
Jesus pia. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya: —Uyenupanen, morî pu'kuru
amîrî —ta'pîiya. —Î' morî kupîuya e'painon ipatîkarî uuko'manto' ton
epoto'peuya Paapa pia? —ta'pîiya.
17 Jesusya ta'pî ipî': —Î' wani' awanî ye'nen morî amîrî taaya mîrîrî
upî'? Tiwinan morî moro man, Paapa neken mîîkîrî, tiaron ton pra man
—ta'pîiya. —Mîîkîrî pia pu'kuru aako'manto' ton yu'se awanî ya, î' taasa'
Paapa maimuya unkupîkon ton, manni' yawîrî ikonekakî —ta'pî Jesusya
warayo' pî'.
18 —Î' ye'ka see Paapa maimu yawîrî iku'to'peuya? —kai'ma Jesus
maimu yuuku'pîiya. Jesusya yuuku'pî: —Pemonkon kî'wîi moropai
se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra e'kî. Moropai tiaron
kîsama'runpai, moropai seru'ye' pe teeseurîmai pra e'kî. 19 Moropai
ayun asan namakî. Moropai ayonpa sa'namakî kure'ne aawarîrî amîrî
e'sa'nama manni' warantî —ta'pîiya.
20 Warayo'ya yuuku'pî: —Pena more pe wanî'pî patapai sîrîrî tîpose,
mîrîrîkon ku'nen uurî tamî'nawîrî —ta'pîiya. —Tîîse î' tiaron kupîuya
e'painon? —ta'pîiya.
21 Jesusya yuuku'pî: —Inna, tamî'nawîrî e'to' yawîrî anku'pai awanî
ya, tiwinano'pî ankupî ton moro man. Tamî'nawîrî ayemanne ke
e'repata, moropai mîrîrî yepe'pî mîrataikkai manni'kan sa'ne î' ton pra
tîwe'taruma'tîsanon pia. Mîrîrî warantî ikupîya ya, inî' panpî' ayemanne
ton eporîya ka' po. Moropai maaipîi uwenairî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Mîrîrî warantî taa Jesusya eta tîuya ye'nen, mîîkîrî maasaron warayo'
ipîkku esewankono'ma'pî mararî pra. Maasa pra mîrîrî anku'pai pra tîwanî
ye'nen ipîkku pe tîwe'to' pînînma'pîiya. Mîrîrî ye'nen attî'pî. 23 Mîîkîrî
esewankono'masa' era'ma tîuya pe, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —A'kî,
yairî tauya sîrîrî apî'nîkon. Sa'me pu'kuru awanî ipîkku pe tîwe'sen
eturumakato'pe Paapa yenya' tesa' pe awe'to'pe. 24 Moropai inî'rî tauya
sîrîrî sa'me pu'kuru see awanî ipîkku ewonto'pe Paapa pia, itesa' pe Paapa
e'to'pe. Mararî kameru ewomî pepîn akkusa yeutta yai, kure'ne tîwanî
ye'nen. Mîrîrî warantî ipîkku pe tîwe'sen ewomî pepîn Paapa pata'se' ya'.
⌊Maasa pra kure'ne tewan yapi'sai'ya ye'nen temanne pî'⌋ —ta'pî Jesusya.
25 Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya'nîkon pe, inenupa'san wanî'pî
teesewankono'mai mararî pra. Mîrîrî ye'nen ekaranmapo'pî to'ya Jesus
pî': —Moriya anî'kan e'pîika'tî e'painon?
26 Inkamoro era'ma'pî Jesusya moropai to' maimu yuuku'pîiya: —Anî'
e'pîika'tî wanî sa'me pu'kuru, pemonkon pia ikupîiya eserîkan pepîn.
Tîîse mîrîrîkon wanî sa'me pra mîîkîrî Paapa pia. Mîrîrî ye'nen ikupîiya
—ta'pî Jesusya.
27 Moropai Pedroya ta'pî Jesus pî': —Tamî'nawîrî anna ko'manto', anna
yewî'kon nîmî'sa' annaya sîrîrî awenairî anna wîtîto'pe kai'ma. Î' kin
yapisî annaya e'painon? —ta'pîiya.
28 Jesusya yuuku'pî: —Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî ka' poi iipî'pî
wanî kupî sîrîrî meruntî ke tiwin wei. Moropai Paapaya tamî'nawîron
koneka amenan pe. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon esa' pe ereuta kupî sîrîrî
uyaponse' pona ipîkku pata'se' ya'. Mîrîrî yai amîrî'nîkon, uwenaironkon
nîrî ereuta pe naatîi, asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'non apono'kon pona,
tamî'nawîronkon ayonpakon esa' pe awanîkonpa. Mîrîrî warantî inkamoro
Israel ponkon yepuru pe eenakon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya to' pî'. 29 Jesusya
ta'pî: —Manni' tewî' moropai tîno'pî, moropai takon tonpayamî' nîmî'nen
wanî ya uwenai, moropai tînmukuyamî' moropai tîyun, tîsan, moropai
tîpata nîmî'nen uwenai, Paapaya tannosa' yai, mararî pra mîîkîrîya yapisî
kupî sîrîrî inî' panpî' î' nîmî'pî tîuya manni' yentai. Moropai tîîko'manto'
ton ipatîkaron eporîiya tiwinano'pî wei yai. 30 Tarî sîrîrî non po tiaronkon
pemonkonyamî' wanî ipîkku pe. Tîîse Paapa pia teerepansa'kon yai, to'
wanî pepîn ipîkku pe. Tiaronkon wanî pepîn ipîkku pe sîrîrî pata po, tîîse
Paapa pia teerepansa'kon yai, ipîkku pe to' ena kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Uva Ye'kana' Teesenyaka'masanon

20 1 Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî î' kai'ma pemonkonyamî' esa' pe
Paapa iipî ekaremekîpa kai'ma. —Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa
iipî yai, awanî pe nai see warantî: Warayo' wanî'pî tekkari ye' ton uva ye'ka
pîmîtîpon pe. Mîîkîrî wîtî'pî penane pu'kuru, maasa wei epa'ka pra tîîse, tîîpia
eesenyaka'makon ton yuwai, tînmîri era'makon ton. 2 Moropai to' eseposa'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîuya pe, to' yarakkîrî eeseurîma'pî. Ta'pîiya to' pî': “Uupia eesenyaka'makon e'painon? Aye'mauya'nîkon. Tiwin wei tîîse tiwin pî' akaisarî'nîkon prata ena'pî ke aye'mauya'nîkon”. Moropai inkamoro yaipontî'pîiya to' wîtîto'pe esenyaka'mai tînmîri ya'. 3Moropai 9 horas yairî tîîse attî'pî tiaron pata sararu ke to' e'repato' pata'se' ya'. Moropai miarî tiaronkon warayo'kon era'ma'pî mîîkîrîya, î' pî' pra tîwe'sanon era'ma'pîiya. 4Inkamoro pî' ta'pî warayo'ya: “Amîrî'nîkon nîrî unmîri ya' esenyaka'matantî. Uyekkari ye'ka, uva ye'kana' eesenyaka'ma'pîkon ye'mauya morî pe”, ta'pî umî esa'ya to' pî'.

5Moropai to' wîtî'pî inmîri ya' esenyaka'mai. Ineka'ta pairî wei tîîse mîrîrî warantî tiaronkon teesenyaka'masanon eporî'pîiya, moropai wei era'tîsa' tanne, 3 horas tîîse ko'mamîiya mîrîrî warantî tiaronkon teesenyaka'masanon yarakkîrî ikupî'pîiya. 6Moropai tiaronkon teesenyaka'masanon ton eporî'pîiya ko'mamîiya 5 horas yairî tîîse tîwenna'poi pra'ca pona. Inkamoro ekaranmapo'pîiya. “Î' pî' tarî aako'mamîkon sîrîrî wei tamî'nawîrî î' tîkonekapî'se pra?” ta'pîiya. 7Inkamoroya yuuku'pî: “Anna ko'mamî sîrîrî maasa pra anî' eseurîmasa' pra man anna yarakkîrî”, ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî warayo'ya ta'pî to' pî': “Moriya unmîri ya' esenyaka'matantî uva ye'kana'”, ta'pîiya.

8Moropai to' esenyaka'mato' weiyu ataretî'kasa' yai, to' karaiwarîya teesenyaka'masanon esanon pe tîwe'sen pî' ta'pî to' yannoto'peiya. Ta'pî umî esa'ya: “To' yannokî moropai to' ye'makî ikînî'pî esenyaka'ma pia'tî'pî patapai. E'mai' pe esenyaka'ma'san pîkîrî to' ye'makî”, ta'pî umî esa'ya.

9Mîrîrî ye'nen inkamoro 5 horas tîîse ko'mamîiya esenyaka'ma'sanya tiwin pî' prata ena'pî yapisî'pî tîkaisarî'nîkon. 10Tîîse tiaronkon e'mai' pe esenyaka'ma'san esenumenkasa' wanî'pî, inkamoro yentai tepe'pîkon yapisî tîuya'nîkon kai'ma. Tîîse inkamoroya yapisî'pî kaisarî tiwin pî' prata ena'pî yapisî'pî to'ya tîkaisarî'nîkon. 11Inkamoroya tîtînirurîkon yapisî'pî moropai inkamoro wo'ma'ta pia'tî'pî tîkaraiwarîkon pî'. Tîkaisarî'nîkon tiaronkon ye'masai'ya ye'nen. 12Ta'pî to'ya tîîwarîrî'nîkon: “Insamoro warayo'kon esenyaka'ma'pî mararî, tiwin hora kaisarî neken. Uye'ma'pîkon pî' to' erepamî'pî teuren. Tîîse uurî'nîkon pena patapai wei kaisarî a'ne' pe wei moronka'pî. Tîîse inkamoroya yapisî kaisarî yapisî uurî'nîkonya”, ta'pî to'ya.

13Tîîse yuuku'pî mîîkîrî umî esa'ya tiwinan teesenyaka'masen pî'. “Uyonpa, maasa etakî, imakui'pî ku'sau'ya pra wai awinîkîi. Maasa pra tiwin prata ena'pî ke aye'mauya tauya yai, inna, morî pe man ta'pîya. Innape nai? 14Mîrîrî ye'nen sîrîrî ayepe'pî atînirurî yapi'kî moropai atîkî ayewî' ta. Mîserî warayo', ikînî'pî uneta'pî ye'mapai wai aye'ma pî' wai warantî, se' kaisarî. 15Î' anku'pai e'to' kupîuya uyemannekon ke. Moropai utînirurîkon ke ikupîuya. Tîîse mîrîrî wanî pepîn imakui'pî pe. Tîîse uyemannekon ke morî ku'sau'ya wenai akinmu mîrîrî”, ta'pî warayo'ya ipî'.

16Moropai Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî. Ta'pîiya: —Mîrîrî warantî tîpemonkonoyamî' kupî Paapaya. E'mai' pe e'kupî'san wanî kupî sîrîrî

ikînî'pî. Moropai ikînî'pî esi'san wanî kupî sîrîrî e'mai' pe, itu'se Paapa e'to' yawîrî —ta'pî Jesusya.

Inî'rî Jesus Eseurîma Tîîsa'manta Pî'

Moropai Tîîwe'mî'sa'ka Pî'
(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jerusalém pona tuutîkon pe, Jesusya tînenupa'san yarî'pî tiaron winîkîi.
Inkamoro pî' eeseurîma'pî, iponarî to' taase tuutîkon ye'ka pe e'ma taawîrî.
18 Ta'pîiya: —Wîtî'nîkon sîrîrî Jerusalém pona. Miarî uurî ka' poi iipî'pî rumaka
to'ya kupî sîrîrî teepîremasanon esanonkon pia. Moropai Moisés nurî'tîya
yenupanto' pî' yenupatonkon pia. Inkamoroya uwî me'po kupî sîrîrî. 19 Moropai
inkamoroya utîrî kupî sîrîrî Judeuyamî' pepîn pia. Inkamoro wo'ma'ta kupî
sîrîrî upî'. U'po'pîtî to'ya. Moropai upokapîtî to'ya pakî'nan pona. Tîîse
uusa'manta tîpo, iteseurîno weiyu yai, e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Zebedeu No'pîya Jesus Pî' Itu'se Tîwe'to' Esatî
(Mc 10.35-45)

20 Mîrîrî yai Zebedeu no'pî erepamî'pî tînmukuyamî' pokonpe Jesus
pia. Moropai irawîrî si'ma tîpu'pai enu'tî'pîiya non yekaya. Moropai Jesus
pî' esatî'pîiya itu'se tîwe'to' ku'to'peiya kai'ma. 21 Mîîkîrî ekaranmapo'pî
Jesusya: —Î' yu'se kin awanî mîrîrî? —ta'pîiya ipî'. Mîîkîrîya yuuku'pî:
—Tamî'nawîronkon esa' pe eena yai, insanan unmukuyamî' asakî'nankon
ereutato'pe ka'kî, tiwin ameruntîri winî, moropai tiaron kamai' winî.
Tamî'nawîronkon esa' pe to' e'to'pe awarantî —ta'pîiya Jesus pî'.
22 Jesusya ta'pî inkamoro inmukuyamî' pî': —Anesatîkon kupîuya pepîn
e'painon. Anesatîkon epu'tîya'nîkon pra naatîi. Tiaronkonya utaruma'tî
kupî sîrîrî, mîrîrî yapîtanîpîuya kupî sîrîrî. Amîrî'nîkon kanan? Uyese'
pî' awanîkon wenai tiaronkonya atarumatîkon ya, yapîtanîpîya'nîkon pe
naatî? —ta'pîiya. —Inna —ta'pî to'ya Jesus pî'.
23 Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Inna seru' pepîn. Innape uurî e'taruma'tî
warantî awe'taruma'tîkon nîrî —ta'pî Jesusya. —Tîîse tauya pepîn
apî'nîkon umeruntîri winî ereutakî, moropai kamai' winî ereutakî tauya
pepîn apî'nîkon. Maasa pra uyunya taa kupî sîrîrî manni'kan uupia
ereutatonkon tîmenka'san pî' to' ereutato'pe.
24 Mîrîrî kai'ma Jesusya to' yeurîma eta'pî inenupa'san mia'
tamî'nawîronkonya. Mîrîrî pî' to' ekore'ma'pî inkamoro asakî'nankon winîkîi.
25 Inkamoro yanno'pî Jesusya tamî'nawîrî tîîpia. Moropai ta'pîiya to' pî': —Sîrîrî
non po pata esanonya tîpemonkonoyamî' yaipontî, epu'nenan amîrî'nîkon.
Maasa pra to' esa' tîwanîkon ye'nen. 26 Tîîse amîrî'nîkon mîrîrî warantî pra
e'tî. Tonpakon yentai e'pai anî' wanî ya, to' ma're e'pai awanî. 27 Moropai anî'
esenumenka ya tonpayamî' esa' pe e'pai mîîkîrî wanî e'pai wanî to' poitîrî pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî warantî neken to' ye'mai'norî pe awanî. 28 Mîrîrî warantî uurî, ka' poi
iipî'pî yeseru wanî. Tîpoitîrî ke e'to'pe kai'ma uui'sa' pra wai. Tîîse to' poitîrî pe
e'to'pe moropai tu'kankon pîika'tîto'peuya kai'ma uuipî'pî. Arinîkon nîkupî'pî
imakui'pî yepe' pe uusa'mantato'pe kai'ma uuipî'pî —ta'pî Jesusya.

Jesusya Asakî'nankon Enkaru'nankon Yepi'tî
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Mîrîrî tîpo Jesus moropai inenupa'san wîtî tanne Jericó pata poi,
arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî to' wenairî. 30 Miarî mîrîrî e'ma taawîrî,
to' wîtîto' ena pona asakî'nankon enkaru'nankon ereutasa' wanî'pî.
Inkamoroya eta'pî mîrîrî e'ma taawîrî Jesus wîtî yekare. Mîrîrî ye'nen to'
entaimepîtî pia'tî'pî: —Uyepotorî, amîrî Davi nurî'tî paarî'pî, pîika'tîton
amîrî, a'noko'pî pe sa'ne anna era'makî —ta'pî to'ya.
31 Mîrîrî pî' arinîkonya ta'pî moo to' e'to'pe. Tîîse yuuku to'ya pra, inî'
panpî' to' entaimepîtî'pî. —Anna yepotorî, Davi nurî'tî paarî'pî, a'noko'pî
pe sa'ne anna era'makî —ta'pî to'ya.
32 Inkamoro maimu eta tîuya pe, Jesus emî'pamî'pî inkamoro pia.
Inkamoro pî' ta'pîiya: —Î' kupîuya yu'se awanîkon mîrîrî? —ta'pîiya to' pî'.
33 —Anna Yepotorî, anna yenu yenponkaya yu'se anna wanî sîrîrî,
era'mato'pe annaya —kai'ma yuuku'pî to'ya.
34 Jesusya tî'noko'pî pe sa'ne to' era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen to' yenukon
yenponka'pîiya, inî'rî era'mato'pe to'ya. Ka'ne' pe to' yenu ekoneka'pî.
Moropai inkamoro wîtî'pî Jesus wenairî.

Jesus Ewomî Jerusalém Cidaderî Pona
(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

21 1 Jerusalém pona tuutîkon pe, aminke pra rî tîîse to' erepamî'pî
pemonkonyamî' ko'manto' pata itese' Betfagé pona, Oliveira
kîrî po tîwe'sen pona. Miarîpai Jesusya asakî'ne tînenupa'san yaipontî'pî
e'mai' pe tîrawîrî to' wîtîto'pe. 2 Ta'pîiya to' pî': —Atîtî mîrîrî pata pona
e'mai' pe. Moropai miarî eerepansa'kon pe jumenta eporîya'nîkon mîîtî
ewa'tîsa' pe tînre kenan. Mîîkîrî meukatîi, moropai to' mene'tîi sa'nîrî
—ta'pîiya. 3 —Anî'ya taa ya: "Î' tonpe mîîkîrî yarîya'nîkon mîrîrî",
taa to'ya ya, "Uyepotorîkon man itu'se", makatîi ipî'. Mîrîrî warantî
taaya'nîkon ya, irumakaiya to' enepîkonpa —ta'pîiya.
4 Mîrîrî warantî awe'kupî'pî maasa pra penaro' Paapa maimu ekareme'nen
profeta nurî'tîya imenuka'pî yawîrî awe'to'pe. 5 Ta'pîiya see warantî:

Makatîi Jerusalém ponkon pî' Paapa pemonkonoyamî' pî':
"A'kî ayesa'kon iipî pe man
jumenta more pona teenu'se.
Eranmîra eerepamî pe man" makatîi to' pî'.

Zc 9.9

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî warantî penaro' Paapa maimu ekareme'nenya imenuka'pî.
6 Moropai Jesus nenupa'san wîtî'pî e'mai' pe. Moropai inkamoroya î'
kai'ma ta'pî Jesusya yawîrî ikupî'pî to'ya. 7 Inkamoroya jumenta enepî'pî
inre yarakkîrî. Inkamoroya ta'sankon tîrî'pî ipona. Moropai Jesus enuku'pî
ipona. 8 Mîîkîrî iipî era'ma tîuya'nîkon ye'nen, arinîkon pemonkonyamî'ya
ta'sankon yarenka'pî non pona, iporo Jesus wîtîto'pe kai'ma. Moropai
tiaronkonya yu' yare soroka'pî e'ma ta, irawîrî. 9 Yarakkîrî tuutîsanon
entaimepîtî'pî irawîrî si'ma, moropai ite'ma'pî pî' si'ma mararî pra:

—Yapurîpai'nîkon man Davi parî'pî pe tîwe'sen.
Morî pe pu'kuru man, aaipî'pî manni' Uyepotorîkon maimu pe
—ta'pî to'ya tîwentaimepî'se.
—Paapa ka' pon manni' yapurîpai'nîkon man —taa pî' to' ko'mamî'pî.

Sl 118.26

10 Jesus ewonsa' pe cidade pona, tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
wanî'pî tataimurunpai mararî pra. Moropai ekaranmapo'pî to'ya: —Anî'
pe see mîîkîrî wanî mîrîrî? —ta'pî to'ya.
11 Mîrîrî taa to'ya yuuku'pî arinîkonya: —Manni' Paapa maimu
ekareme'nen profeta Jesus, Galiléia pata pon, Nazaré poinon —ta'pî to'ya.

Jesus Wanî Epîremanto' Yewî' Ta
(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

12 Miarî Jerusalém po, epîremanto' yewî' ta teewomî pe, Jesusya
pemonkonyamî' eporî'pî. Carneiroyamî' ke moropai paakayamî' ke,
waku'kaimîyamî' ke tîwe'repasanon eporî'pîiya. Inkamoro yenpa'ka'pîiya
teekore'mai. Tamî'nawîrî inkamoro e'repa yaponse'kon ra'tî'pîiya. To'
tînirurî yense' ra'tî'pîiya non pona tîsorokai. 13 Moropai ta'pîiya to' pî':
—Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man see warantî. Paapaya ta'pî:

"Uyewî' wanî pe man epîremanto' yewî' pe. Tîîse amîrî'nîkonya
uyewî' ku'sa' ama'ye'kon yewî' pe",

Is 56.7; Jr 7.11

ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya.
14 Mîrîrî yai enkaru'nankon moropai ma'tîkî'pankon yarî'pî to'ya iipia,
epîremanto' yewî' ta to' esepi'tîto'pe. Inkamoro yepi'tî'pîiya. 15 Tîîse mîrîrî
ikupî eserîkan pepîn kupî Jesusya era'ma tîuya'nîkon pî' teepîremasanon
esanon moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon
ekore'ma'pî. Moropai epîremanto' yewî' ta moreyamî'ya Paapa yapurî'pî
tîwentaimepî'se. —Morî pu'kuru Paapa nîmenka'pî, Davi nurî'tî paarî'pî
man yapurîto'pe —ta'pî to'ya Jesus pî'. Mîrîrî pî' to' ekore'ma'pî mararî pra.
16 Moropai Jesus pî' ta'pî to'ya: —Î' taa to'ya eta pî' nan? —ta'pî to'ya.
Yuuku'pî Jesusya: —Innape awanî —ta'pîiya. —Î' taasa' Paapa maimuya
epu'tîya'nîkon pra kin naatî? Ta'pî Paapa maimu ekareme'nenya:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Insanan moreyamî' yenupa'pî Paapaya
tapurîto'pe to'ya morî pe pu'kuru e'to' yawîrî
Sl 8.2
taasai'ya man —ta'pî Jesusya.
17 Taa tîpo Jesusya to' nîmî'pî. Eepa'ka'pî to' pata cidade poi. Moropai
attî'pî pemonkonyamî' ko'manto' Betânia pona attî'pî. Moropai miarî
eewaronpamî'pî moropai eerenmapî'pî.

Jesusya Figo Ye' Pa'nîpî
(Mc 11.12-14, 20-24)

18 Tiaron wei yai, penane pu'kuru cidade Jerusalém pona tîwenna'po
pe, Jesus wanî'pî emi'ne. 19 Mîîkîrîya yei, figo ye' era'ma'pî e'ma ena
po. Moropai mîîkîrî wîtî'pî itekare pî' iteperu moro wanî kai'ma. Tîîse
iteperu eporîiya pra Jesus wanî'pî tîîse yare pe neken awanî'pî. Mîrîrî
ye'nen Jesusya ta'pî figo ye' pî': —Ipatîkarî teepetai pra aako'mamî
tarîpai —ta'pîiya. Moropai tiwinarî aawa'pi'ta'pî.
20 Mîrîrî era'ma'pî inenupa'sanya. Mîrîrî kure'ne teesenumenkai to'
wanî'pî, mîrîrî taasa' Jesusya pî'. Moropai inkamoroya ta'pî: —Î' kai'ma
see aawa'pi'ta mîrîrî ka'ne' pe? —ta'pî to'ya.
21 Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Jesusya ta'pî: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Yairî tauya
sîrîrî. Innape pu'kuru Paapa ku'to'ya'nîkon wanî ya yairî, mîîkîrî tîmu'tunpai
pra, mîrîrî yei figo ye' pî' iku'sau'ya manni' warantî nîrî ikupîya'nîkon e'painon,
innape iku'to'ya'nîkon wenai. Mîrîrî neken figo ye' pî' ikupîya'nîkon pepîn, tîîse
seeni' wî' pî' taaya'nîkon ya: "Seeni' apata'se' yapai amo'takî, atîkî tuna ka",
taaya'nîkon ya, moropai "Esenunkî", taaya'nîkon ya, innape iku'to'ya'nîkon
wenai, mîrîrî e'kupî e'painon —ta'pî Jesusya. 22 —Innape pu'kuru Paapa kupîi'ma
esatîya'nîkon ya, eepîremakon pe anesatîkon yapisîya'nîkon —ta'pî Jesusya.

Anî' Maimu Pe Jesusya Ikupî
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Mîrîrî tîpo Jesus enna'po'pî Jerusalém pona. Miarî epîremanto'
yewî' ta si'ma, pemonkonyamî' yenupaiya tanne, teepîremasanon
esanon, moropai Judeuyamî' esanon erepamî'pî iipia. Moropai
inkamoroya ekaranmapo'pî: —Anî' maimu pe see ko'manpara manni'kan
yenpa'ka'pîya mîrîrî? Anî'ya ikupîpa taasa' mîrîrî apî'? —ta'pî to'ya.
24 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —Uurî nîrî amîrî'nîkon
ekaranmapouya sîrîrî. Yairî ayekaranmapoto'konuya yuukuya'nîkon ya, uurî nîrî
anî' maimu pe sîrîrî ye'ka unkupî ekaremekîuya apî'nîkon —ta'pîiya. 25 —Tarîpai
yu'tî. Anî' maimu pe kin Joãoya tamî'nawîronkon yenpatakona'pî? Paapa
maimu pe ka'rî, pemonkonyamî' maimu pe ka'rî? O'non ye'ka pe epu'tî pî' naatî?
Mîrîrî taiya ye'nen to' eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon. —Inna Paapa maimu
pe taasa' ya, uurî'nîkon ekaranmapoiya eserîke awanî. "Tîîse î' tonpe innape

João Batista nurî'tî kupîya'nîkon pra awanîkon?” taiya eserîke awanî —ta'pî
to'ya. 26—Moropai pemonkon maimu pe taasa' ya, arinîkon pemonkonyamî'ya
uurî'nîkon taruma'tî eserîke awanî. Maasa pra inkamoroya João Batista nurî'tî
epu'tî'pî, Paapa maimu ekareme'nen pe awanî epu'tî'pî mîîto'pe. 27 Mîrîrî ye'nen
inkamoroya Jesus maimu yuuku'pî: —Epu'tî annaya pra man —ta'pî to'ya. —Uurî
nîrî anî' maimu pe seeni' ye'ka kupîuya ekaremekîuya pepîn —ta'pî Jesusya.

Jesusya Asakî'nankon Inmukuyamî' Yekare Ekaremekî

28 Jesusya tiaron panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Î' ye'ka pe sîrîrî
pî' eesenumenkakon eserîke awanî? Warayo' wanî'pî asakî'nankon
inmukuyamî'. Mîîkîrîya ta'pî tînmu irui pî': “Unmu, sîrîrîpe umî ya' uva
ye'kana' esenyaka'mai attî yu'se wanî sîrîrî”, ta'pîiya. 29 Tîîse mîîkîrîya tîyun
maimu yuuku'pî. “Itîîpai pra wai”, ta'pîiya. Tîîse mîrîrî tîpo awenpenata'pî
moropai attî'pî. 30 Moropai itakon pî' ta'pî itunya irui pî' ta'pî tîuya warantî:
“Inna, paapa, uutî”, ta'pîiya tîyun pî'. Tîîse attî pra awanî'pî.
31 O'non ye'ka inmuya itu'se tîyun e'to' yawîrî ikupî'pî? —ta'pî Jesusya.
Moropai inkamoroya imaimu yuuku'pî: —Manni' iruiya ikupî'pî —ta'pî
to'ya.
Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Manni'kan
tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon, moropai
manni'kan wîri'sanyamî' tesa'kon ke tîwe'repasanon se' tapairî. Imakui'san,
inkamoro ye'ka esa' pe Paapa iipî pe man amîrî'nîkon rawîrî innape
pu'kuru ikupî to'ya ye'nen. 32 Mîrîrî warantî João Batista nurî'tî iipî'pî
pena yairon pu'kuru e'ma ekareme'se. Tîîse innape mîîkîrî nekaremekî'pî
ku'sa'ya'nîkon pra awanîkon. Tîîse inkamoro tîniru yapi'nenanya innape
pu'kuru ikupî'pî. Moropai wîri'sanyamî' se' tapaironkon, itesa' pînonya
innape pu'kuru ikupî'pî. Teuren mîrîrî ye'ka era'ma tîpo, amîrî'nîkon
enpenata pra aako'mamîkon imakui'pî rumaka pî' innape ikupîkonpa
—ta'pî Jesusya.

Imakui'san Pe Teesenyaka'masanon Wanî
(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Jesusya ta'pî inî'rî: —Sîrîrî panton ekaremekîuya etatî —ta'pîiya.
—Warayo'ya tekkari ye' ton uva ye'ka pîmî'pî mararî pra. Moropai mîrîrî
iwatî'pîiya inonkon tî'kon ke. Moropai tî' yai uva yekku asu'kato' ton
koneka'pîiya. Moropai kawînan koneka'pîiya ipo si'ma tamî'nawîron era'mato'pe
tîpoitîrîtononya kai'ma. Inkamoro tînmîri era'manenan pî' ta'pîiya: “Seeni'
uyekkari yonpa ke aye'mauya'nîkon” ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî moropai
to' karaiwarî wîtî'pî tiaron pata pona. 34 Mîrîrî tîpo itekkari emîrî pia'tî'pî. Mîrîrî
ye'nen umî esa'ya tîpoitîrîtonon yarima'pî umî era'manenan pia tîmîrî ton tekkari
yonpa era'mai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Tîîse inkamoro yapisî'pî umî era'manenanya. Moropai inkamoro
taruma'tî'pî to'ya. Moropai tiaron po'pîtî'pî to'ya. Moropai tiaron ipoitîrî
wî'pî to'ya. Moropai tiaron pona tî' yenunpîtî'pî to'ya. Mîrîrî warantî
ikupî'pî to'ya ipoitîrîtonon pî'. 36 Mîrîrî tîpo inî'rî tiaronkon yarima'pî umî
esa'ya e'mai' pe to' yarima'pî tîuya yentai. Mîrîrî warantî rî ikupî'pî to'ya
inkamoro yarakkîrî. 37 Mîrîrî warantî tamî'nawîrî ikupî tîpo umî esa'ya
tînmu yarima'pî. Eesenumenka'pî maasa pra "mîserî unmu yarimasau'ya
ya, î' kupî to'ya pepîn e'painon. Inama to'ya eserîke awanî", ta'pî umî
esa'ya. 38 Tîîse mîîkîrî umî esa' munmu era'ma tîuya'nîkon pe, inkamoro
umî era'manenanya ta'pî: "A'kî, mîserî umî esa' munmu pî' î' ku'pai nai
yarakkîrî", ta'pî to'ya. "Iwîpai'nîkon uurî'nîkon pe sîrîrî umî eturumakato'pe
itun sa'manta yai, inmu pe awanî namai", ta'pî to'ya. 39 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî,
umî esa' munmu yapisî'pî to'ya yenpa'ka'pî to'ya umî yapai poro pona,
moropai iwî'pî to'ya —ta'pîiya.
40 Mîrîrî pî' to' ekaranmapo'pî Jesusya: —Î' pensa mîîkîrî umî esa'
enna'po ya, î' kupîiya eserîke awanî inkamoro umî era'matîponkon
warayo'kon yarakkîrî?
41 Inkamoroya yuuku'pî: —Inkamoro warayo'kon tînmu wîîtîponkon
tî'kaiya eserîke awanî. Mîrîrî tîpo tiaronkon warayo'kon eporîiya tînmîri
era'matonkon. Moropai inkamoroya itekkari yonpa tîrî iipia, emîrî weiyu
yai —ta'pî to'ya.
42 Inî'rî Jesusya to' ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Paapa maimu e'menukasa'
erenkasa'ya'nîkon pra kin naatî, î' taasai'ya? Sîrîrî warantî awe'menukasa':

> Wîttî konekanenanya tî' yenumî'pî, seeni' tî' wanî morî pe pra taa
> tîuya'nîkon ye'nen.
> Tîîse mîrîrî to' newanmîrî'pî tî' wanî'pî morî pe pu'kuru tiaronkon
> tî'kon to' nîmenka'pî yentai.
> Mîrîrî kupî'pî Uyepotorîkonya.
> Moropai morî pe pu'kuru awanî anna pia.

Sl 118.22,23

43 Tarîpai tauya sîrîrî amîrî'nîkon Judeuyamî' piapai imo'ka Paapaya
tîpemonkono pe pu'kuru awanîkon namai. Moropai tiaronkon esa' pe
eena. Manni'kan se' tapairî innape iku'nenan pepîn pia, Paapa maimu
yawîrî tîîko'mansenon pia itîrîiya, to' esa' pe tîwe'to'pe. 44 Anî' atare'mo
ya manni' tî' pona, mîîkîrî ma'ta mîrîrî. Tîîse manni' tî' ena ya ipona,
mîîkîrî yankaiya tamî'nawîrî.
45 Mîrîrî taa Jesusya eta'pî teepîremasanon esanonya moropai
fariseuyamî'ya. Mîrîrî epu'tî'pî to'ya, tîpî'nîkon Jesus eseurîma pe awanî.
46 Mîrîrî ye'nen Jesus yapisî tîuya'nîkon pî' to' esenumenka'pî. Tîîse arinîkon
rawîrî si'ma ikupî to'ya pra awanî'pî maasa pra eranne' pe to' wanî'pî. Maasa
pra pemonkonyamî'ya Jesus epu'tî'pî, Paapa maimu ekareme'nen pe awanî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pata Esa' Reiya Tînmu E'marimato' Festarî Koneka
(Lc 14.15-24)

22 1 Jesusya inî'rî panton ekaremekî'pî pemonkonyamî' nepu'tî
tonpe. Ta'pîiya: 2—Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai
awanî pe man sîrîrî panton warantî. Ipîkku pata esa' pe, rei pe tîwe'sen
tînmu e'marimato' festarî koneka pî' awanî'pî. 3 Mîîkîrîya tîpoitîrîtonon
yaipontî'pî to' wîtîto'pe pemonkonyamî' yannoi to' ii'to'pe tînmu festarî
pî'. Tîîse inkamoro to' neta'san iipî pra awanî'pî. Ii'pai pra to' wanî'pî.
4 Moropai inî'rî tiaronkon tîpoitîrîtonon yarima'pîiya tîmaimu yaato'pe
to'ya to' pia: "Makatîi to' pî'", ta'pîiya. " 'Tamî'nawîrî ekonekasa' man
festa yainon tonpe, taa pî' man', makatîi. 'Paakayamî' kaiwankon
tî'kasau'ya wai, taa pî' man' makatîi. 'Tamî'nawîron konekasai'ya man.
Mîrîrî ye'nen asi'tî festa pona', makatîi" ta'pîiya.
5—Tîîse innape nai, taa to'ya pra ineta'san wanî'pî. Mîrîrî ye'nen
puwana pî' tîwe'to'kon pî' to' wîtî'pî. Tiaron wîtî'pî tekînon pata'se' ya'
to' era'mapî'se. Moropai tiaron wîtî'pî temanne yewî' pe tînkoneka'pî ya'
ekaya pra. 6 Moropai tiaronkonya inkamoro ipîkku poitîrîtonon yapisî'pî
moropai to' po'pîtî'pî to'ya. Moropai to' wî'pî to'ya. 7 Mîrîrî pî' mîîkîrî
ipîkku rei ekore'ma'pî mararî pra. Inkamoro tîpoitîrîtonon wîîtîponkon
tî'ka me'po'pîiya moropai to' pata cidade po'tî me'po'pîiya.
8 Mîrîrî tîpo inî'rî tîpoitîrîtonon yanno'pîiya moropai ta'pîiya to' pî':
"Manni'kan uneta'san iipî pra man maasa pra î' pe pra rî to' wanî ye'nen"
ta'pîiya. 9 "Tarîpai atîtî seeni' e'makon taawîrî. Moropai tamî'nawîrî
pemonkonyamî' eporîya'nîkon pîkîrî to' metatîi" ta'pîiya tîpoitîrîtonon
pî'. 10 Moropai ipoitîrîtonon wîtî'pî e'makon taawîrî. Inkamoroya to'
eta'pî tamî'nawîrî to' eporî tîuya'nîkon kaisarî. To' muurukuntî'pî to'ya.
Morîkon pemonkonyamî' moropai îririkon pemonkonyamî'. Inkamoroya
mîrîrî to' pata'se' pe ikonekasa' yannîpî'pî. Intapîkîrî awanî'pî. 11 Mîîkîrî
ipîkku epa'ka'pî inkamoro etasa'kon erepansa' era'mai. Moropai mîrîrî to'
pata'se' pe tînkoneka'pî ya' eewomî'pî. Miarî warayo' era'ma'pîiya festa
pî' tîwanî pon ya' pra tîwe'sen maasa pra tiwin to' pon wanî'pî mîîto'pe.
12 Moropai mîîkîrî yekaranmapo'pîiya: "Uwanîyakon, o'non ye'ka pe
eewonsa' sîrîrî tarîwaya, festa pî' awanî pon teka'mai pra?" ta'pîiya.
Tîîse imaimu yuukuiya pra awanî'pî. 13 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ipîkku
reiya ta'pî tîpoitîrîtonon pî': "Mîserî warayo' yewa'tîtî i'pu pî' moropai
itenya pî'. Moropai yenuntî poro pona, ewaron pe tîwe'sen ya', o'non pata
karawannîto' pata'se' ya'. Mîîkîrî karawato'pe, tee ye'kaiya mararî pra
ne'ne' pe tîwanî ye'nen", ta'pî ipîkkuya —ta'pî Jesusya.
14 Moropai Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî. Ta'pîiya: —Tu'ke etasa'kon
pemonkonyamî' wanî sîrîrî Paapa pia aako'mamîtonkon. Tîîse tu'kankon
iipî pepîn Paapa pia yairî inkamoro yapi'to'peiya —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Roma Ponkon Esa' Ye'mato' Pî'
Jesus Ekaranmapo To'ya
(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Mîrîrî tîpo fariseuyamî' epa'ka'pî moropai inkamoroya teserukon
koneka'pî, î' kai'ma Jesus anapi'pai tîwanîkon pî', iiwanmîra
teeseurîmakonpa kai'ma ipî'. 16 Mîrîrî ye'nen tiaronkon warayo'kon yarima'pî
to'ya î' kupî Jesusya era'matonkon. Moropai inkamoro pokonpe pata esa'
Herodes pemonkonoyamî' wîtî'pî Jesus ekaranmapopî'se. Ta'pî to'ya:
—Anna yenupanen, yairon pe pu'kuru amîrî wanî epu'tî pî' anna man
—ta'pî to'ya. —Maasa pra yairon Paapa maimu ke yenupaton pe awanî
ye'nen. Moropai tiaronkon pemonkonyamî'ya taa ya apî': "Mîrîrî warantî
kîseurîmai". Mîrîrî taa to'ya pî' tîpîinamai tîwe'sen pepîn amîrî. Maasa
pra se' kaisarî pemonkonyamî' pî' tîwe'sen amîrî —ta'pî to'ya. 17 —Mîrîrî
ye'nen î' kai'ma epu'tî pî' nan? Yairî awanî ka'rî, kaane ka'rî, yairî pra
awanî? Uyesa'kon pe tîwe'sen Romanoyamî' esa' César ye'ma annaya ya?
18 Tîîse Jesusya î' anku'pai to' wanî tarakkîrî epu'tî'pî. Moropai ta'pîiya
to' pî': —Seru'ye'kon amîrî'nîkon. Aawarîrî'nîkon teesenku'tîsanon morî
pe tîwanîkon kai'ma. Î' wani' awanî ye'nen uuwanmîra uurî anapi'pai
awanîkon mîrîrî? —ta'pîiya. 19 Moropai ta'pîiya: —Moriya mîrîrî
ye'mato'ya'nîkon ene'tî uupia era'mato'peuya —ta'pîiya.
Mîrîrî enepî'pî to'ya. 20 Moropai inkamoro yekaranmapo'pîiya: —Anî'
ese' mîserî? Anî' yekaton sîrîrî pîrata ena'pî pî'? —ta'pîiya. 21 Inkamoroya
yuuku'pî: —Romanoyamî' esa' César ese' —ta'pî to'ya. Mîrîrî taa to'ya
ye'nen, Jesusya ta'pî: —Moriya itîîkî iipia, imîrî pe awanî ye'nen, î' ta'pî
Césarya yawîrî iku'tî. Moropai î' ku'tî ta'pî Paapaya yawîrî nîrî iku'tî
—ta'pîiya.
22 Mîrîrî taa Jesusya pî' to' esenumenka'pî mararî pra teesenumenkai,
î' taiya eta tîuya'nîkon pî'. Mîrîrî ye'nen Jesus piapai to' wîtî'pî. Î' kupî
to'ya pra awanî'pî Jesus pî'.

Sa'mantan Tîpo E'mî'sa'kan Pepîn
Taa Saduceuyamî'ya
(Mc 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Mîrîrî yai saduceuyamî' wîtî'pî Jesus pia. Inkamoro esenumenkato'
wanî'pî isa'manta'san e'mî'sa'ka pepîn taawonan pe. Mîrîrî ye'nen
isa'manta'san e'mî'sa'ka pepîn taapîtî'pî to'ya. 24 Moropai inkamoroya
ta'pî Jesus pî':
—Anna yenupanen, pena Moisés nurî'tîya anna yenupa'pî see warantî
—ta'pî to'ya. —Tiwin warayo' no'pîta, tîîse tînmu ton tepose pra
aasa'manta mîîkîrî no'pîrî'pî e'nîmî. Mîîkîrî yarakkîrî itakono'pî wanî e'pai
awanî —ta'pîiya. —Moropai more yan pe tîrui no'pîrî'pî enasa' ya, tînre

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ton yenpoiya. Mîîkîrî more pî' urui munmu'pî taiya, tînmu pe tîîse. 25 Moro
to' man anna kore'ta asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî warayo'kon.
To' ruinankon no'pîta'pî, tîîse aasa'manta'pî inmu ton pra si'ma. Mîîkîrî
no'pî rî'pî yarakkîrî itakono'pî wanî'pî. 26 Tîîse mîrîrî warantî rî mîîkîrî
nîrî sa'manta'pî inmu ton pra tîîse. Moropai to' eseurîno yarakkîrî mîrîrî
warantî awanî'pî. Moropai tamî'nawîrî to' sa'manta'pî inmuku pra to'
tîîse. Inkamoro sa'manta'pî. 27 Mîrîrî tîpo wîri' nîrî sa'manta'pî —ta'pîiya.
28 Mîrîrî ekaranmapo'pî saduceuyamî'ya Jesus pî'. Ta'pî to'ya: —Inkamoro
warayo'kon e'sa' asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî mîîkîrî wîri' yarakkîrî.
Tamî'nawîronkon e'mî'sa'ka yai o'non ye'ka warayo' no'pî pe awanî kupî
sîrîrî? —ta'pî to'ya. —Maasa pra tamî'nawîrî yarakkîrî to' e'sa' ye'nen.
29 Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Aka, eesenku'tîsa'kon mîrîrî, î'
taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya epu'tîya'nîkon pra naatîi. Meruntî
ke Paapa wanî epu'tîya'nîkon pepîn mîrîrî —ta'pî Jesusya to' pî'. 30 A'kî,
isa'manta'san e'mî'sa'ka yai tîno'pî ke anî' wanî pepîn. Maasa pra
mîrîrî to' wanî inserîyamî' warantî, ka' ponkon warantî. Mîrîrî ye'nen
tîno'pî ke to' wanî pepîn. 31 Tîîse isa'manta'san e'mî'sa'kato' pî' Paapa
eseurîmapîtî'pî pena. Mîrîrî erenkasa'ya'nîkon pra naatî? See warantî
ta'pî Paapaya:

32 "Uurî Paapa, Abraão nurî'tî yepotorî, moropai Isaque nurî'tî
yepotorî. Moropai Jacó nurî'tî yepotorî pe wanî",

Êx 3.6

ekaremekî'pîiya. Sa'mantasa' pe inkamoro ko'mamî pepîn ipatîkarî.
Paapa wanî enen tîîko'mansenon yepotorî pe. Isa'manta'san yepotorî pe
pra awanî.
33 Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya'nîkon pe, arinîkon pemonkonyamî'
wanî'pî teesenumenkai mararî pra, î' kai'ma to' yenupatoi'ya pî'.

Tamî'nawîron Paapa Nekaremekî Unkupîkon Ton Ipîkku Panpî'

(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

34 Mîrîrî tîpo fariseuyamî' eperepî'pî Jesus pia. Maasa pra saduceuyamî'
tî'napamî emapu'tîsai'ya ye'nen, to' iipî'pî iipia. 35 Warayo' epu'nen Moisés
nurî'tîya yenupanto' pî' yenupaton iipî'pî iipia maasa pra seru'ye' pe Jesus
eseurîma anepu'pai awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus ekaranmapo'pîiya.
36 —Anna yenupanen, o'non wanî mîrîrî ipîkku pe panpî' unkupîkon
ton pe Paapa nekaremekî'pî pe? —ta'pîiya.
37 Jesusya yuuku'pî:
—Ayepotorî Paapa yapurîkî tamî'nawîrî ayewan ke, moropai
tamî'nawîrî ayekaton ke. Moropai tamî'nawîrî eesenumenkato' ke

Dt 6.5

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—ta'pîiya. 38—Mîrîrî wanî e'mai'non, ipîkku pe itu'se Paapa e'to'pe.
39 Moropai itakon moro wanî manni' e'mai'non warantî rî. Taiya:
Ayonpa sa'namakî kure'ne aawarîrî amîrî e'sa'nama manni' warantî.

Lv 19.18

40 Mîrîrî warantî mîrîrî asakî'nan yawîrî ku'sa'ya'nîkon ya, tamî'nawîron sîrîrî Moisés nurî'tî nekaremekî'pî yawîrî awanîkon. Moropai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî nekaremekî'pîya taasa' yawîrî awanîkon —ta'pî Jesusya.

Anî' Munmu Pe Paapa Nîmenka'pî Wanî
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Moropai fariseuyamî' emurukuntîsa' tanne, Jesusya to' ekaranmapo'pî:
42—Î' kai'ma see eesenumenkakon mîrîrî mîîkîrî Paapa nîmenka'pî pî'? Anî' paarî'pî pe awanî mîrîrî? —ta'pîiya.
—Davi nurî'tî paarî'pî mîîkîrî —ta'pî to'ya ipî'.
Moropai inî'rî to' ekaranmapo'pî Jesusya: 43—Î' wani' awanî ye'nen kin Davi nurî'tî eseurîma'pî Paapa nîmenka'pî pî' pena? Morî Yekaton Wannîya eeseurîma emapu'tî'pî. "Uyepotorî" ta'pîya. Davi nurî'tî maimu rî'pî sîrîrî.
44 Uyepotorî pî' Paapaya ta'pî:
"Uupia ereutakî umeruntîri winîkîi
ayeyatonon yaretî'kauya pîkîrî" ta'pîiya

Sl 110.1

ta'pî Daviya, sîrîrî imaimu. 45 A'kî, Davi paarî'pî pe neken Paapa nîmenka'pî wanî ya. Î' wani' awanî ye'nen Uyepotorî taa Daviya ipî', manni'? —ta'pî Jesusya.
46 Mîrîrî taa Jesusya yuuku to'ya pra to' wanî'pî. Moropai mîrîrî patapai inî'rî Jesus anekaranmapopai pra to' ena'pî.

Fariseuyamî' Moropai Moisés Nurî'tîya Yenupanto' Pî' Yenupatonkon Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46, 20.45-46)

23 1 Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî moropai arinîkon pî'. 2 Ta'pîiya:
—Insamoro Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon, moropai fariseuyamî' esenyaka'ma amîrî'nîkon yenupa pî', Moisés nurî'tîya ikupî'pî manni' warantî. 3 Mîrîrî ye'nen to' maimu yawîrî e'pai awanîkon. Moropai tamî'nawîrî ayenupato'kon to'ya yawîrî e'pai awanîkon. Tîîse to' nîkupî, to' yeseru kî'ku'tî. Maasa pra ayenupa'pîkon tîuya'nîkon yawîrî pra to' ko'mamî ye'nen. 4 A'kî, pemonkonyamî' narîton amîi'ne pe pu'kuru tîwe'sen ewa'tî to'ya. Tîîse mîrîrî yarî pî' to' pîika'tî to'ya pepîn, mararî tenyakon yeperu yaretî ke. Mîrîrî warantî to' yenupato' to'ya pî' Jesus eseurîma'pî. ⌞Maasa pra ta'pî tîuya'nîkon yawîrî ikupî to'ya pra awanî ye'nen.⌟

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Moropai ta'pîiya: —Mîrîrî ye'ka kupî to'ya maasa pra tamî'nawîronkon
pemonkonyamî'ya tera'makon yu'se to' wanî ye'nen. Maasa era'matî,
Paapa maimu e'menukasa' menukapîtî to'ya moropai mîrîrî yewa'tî to'ya
tepinkon pî' moropai temekonkon pî' eesera'mato'pe kai'ma. Moropai
tîponkon sonpan ye'pi kupî to'ya kusan pe, mîî pe tîwanîkon ye'nen.
6 Moropai inkamoroya festa weiyu yai, teereutato'kon ton morî apono'
menka. Moropai epere'nîto' yewî' ta nîrî, morî menka to'ya tapurîto'kon
pe to'ya. 7 Moropai inkamoro wanî tamî'nawîronkon esekaremekî yu'se,
aronne panpî'. Moropai uyenupanen kai'ma tesatîkon to'ya yu'se to' wanî.
8 Tîîse inkamoro warantî "Uyepotorî" kai'ma ayonpakon esatîya'nîkon
e'pai pra man. Maasa pra tamî'nawîronkon amîrî'nîkon wanî se' warantî,
e'kaisarî ayonpakon pokonpe. Maasa pra Ayepotorîkon moro man tiwinan.
9 Moropai tarî non po anî'rî esatîya'nîkon e'pai pra man Paapa anna
yunkon kai'ma. Maasa pra amîrî'nîkon yunkon moro man, tiwinan neken
ka' pon —ta'pîiya. 10 —Moropai anî' esatîya'nîkon e'pai pra man e'mai'non
mîîkîrî tamî'nawîronkon ye'mai'norî taaya'nîkon e'pai pra man. Maasa
pra amîrî'nîkon ye'mai'norî moro man tiwinan, Cristo mîîkîrî, Paapa
nîmenka'pî. 11 Maasa pra anî' wanî ya amîrî'nîkon kore'ta ipîkku panpî'
e'pai awanî apoitîrî pe tiaronkon ma're. 12 Anî' wanî ya tiaronkon yentai
e'pai mîîkîrî kupî Paapaya to' ma're. Moropai anî' wanî ya tiaronkon ma're
e'pai, mîîkîrî kupî Paapaya tiaronkon yentai —ta'pî Jesusya.

Jesusya To' Yeseru Yewanmîrî
(Mc 12.40; Lc 11.39-42,52; 20.47)

13 —Aka tîwarî e'tî, amîrî'nîkon Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' yenupatonkon moropai fariseuyamî'. Seru'ye'kon amîrî'nîkon!
Pemonkonyamî' ma'nîpanenan pe awanîkon Paapa pemonkono pe to'
ena namai. Ayesa'kon pe Paapa kupîya'nîkon pepîn moropai tiaronkonya
ikupî tîrîya'nîkon pepîn. Maasa pra to' yenupaya'nîkon yairî pra. Mîrîrî
wenai ataruma'tîkon Paapaya kupî sîrîrî.
14 Aka tîwarî e'tî, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon
moropai fariseuyamî' morî pe tîwe'ku'senon pe awanîkon seru'ye' pe.
Maasa pra inyo isa'manta'san wîri'sanyamî' yama'runpapîtîya'nîkon ama'
pe. Moropai mîrîrî si'ma eepîremapîtîkon kure'ne kusan pe tiaronkonya
ayera'mato'konpe. Mîrîrî wenai tiaronkon yentai awe'taruma'tîkon kupî
sîrîrî —ta'pî Jesusya.
15 —Aka tîwarî e'tî, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon
moropai fariseuyamî'. Seru'ye'kon teesenku'tîsanon. Attîpîtîkon patakon
kaisarî, moropai erenkon ratai poro. Mîrîrî yai tiaronkon anku'pai
awanîkon ayeserukon warantî to' e'to'pe. Tîîse ayeserukon ya' eena'pî
wanî imakui'pî ku'nen pe ayentai'nîkon. Mîîkîrî yenumî Paapaya apo' ya'
emapu'tîya'nîkon mîrîrî warantî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16—Aka tîwarî e'tî. Maasa pra enkaru'nan warantî si'ma tiaronkon
ye'mai'norî pe e'pai awanîkon ye'nen. To' yenupaya'nîkon sîrîrî warantî:
"Anî'ya taa ya, 'Epîremanto' yewî' winîkîi mîrîrî kupîuya pe wai', taiya ya,
tîîse mîrîrî kupîiya pra awanî ya, î' wani' awanî pepîn kai'ma. Moropai taa
tiaronya ya 'Ouro epîremanto' yewî' tawon winîkîi mîrîrî kupîuya' taiya
ya, ikupîiya e'pai awanî mîrîrî". Kai'ma to' yenupaya'nîkon. 17 Pakkokon, î'
epu'nenan pepîn, enkaru'nankon amîrî'nîkon. Î' wanî ipîkku pe tîwe'sen,
ouro ou epîremanto' yewî' ka'rî ipîkku pe tapurîsen? Epîremanto' yewî'
wanî ipîkku pe panpî' maasa pra Paapa yewî' pe awanî ye'nen. Moropai
mîrîrî ouro wanî imîrî pe maasa pra itewî' ta awanî ye'nen —ta'pîiya.
18—Moropai amîrî'nîkonya tiaronkon yenupapîtî taapîtîya'nîkon. Anî'ya
taa ya, taransen mîrîrî altar winîkîi ikupîuya taiya ya moropai ikupîiya
pra awanî ya, î' wani' awanî pepîn kai'ma taaya'nîkon. Tîîse altar po
tîwe'sen itîîsa' winîkîi ikupîuya taiya ya, tîwî ikupîiya e'pai pra awanî
kai'ma to' yenupaya'nîkon. 19 Epu'nenan pepîn, amîrî'nîkon enkaru'nankon
warainonkon. Î' wanî ipîkku pe tîwe'sen? Mîrîrî to' naranî'pî yaponse' ou
ipo manni' taransen? Mîrîrî to' naranî'pî yaponse' wanî Paapa yemanne
pe, moropai ipo manni' taransen wanî imîrî pe nîrî, itemanne po awanî
ye'nen —ta'pîiya. 20—Mîrîrî ye'nen anî'ya taa ya taranse yaponse' altar
winîkîi ikupîuya taiya ya. Tamî'nawîron taransen ipo manni' winîkîi
taiya nîrî. ⌞Mîrîrî ye'nen ikupîiya e'pai awanî mîrîrî.⌟ 21 Moropai anî'ya
taa ya epîremanto' yewî' winîkîi ikupîuya taiya ya, mîîkîrîya taa nîrî
mîrîrî epîremanto' yewî' tawon, Paapa winîkîi. 22 Moropai anî'ya taa ya,
ka' winîkîi ikupîuya taiya ya, Paapa yaponse' eereutato' winîkîi taiya nîrî
moropai Paapa ereutasa' manni' winîkîi taiya nîrî. ⌞Mîrîrî ye'nen î' ta'pî
tîuya yawîrî ikupîiya e'pai awanî mîrîrî.⌟
23 Aka tîwarî e'tî amîrî'nîkon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'
yenupatonkon moropai fariseuyamî'. Maasa pra awe'taruma'tîkon kupî
sîrîrî. Yairî Paapa yapurîya'nîkon kai'ma tamî'nawîrî antîrîkon ke Paapa
repaya'nîkon, ayo'kon wosi yonpa ke nîrî irepaya'nîkon. Tîîse morî panpî'
ankupîkon ton pe ta'pî kupîya'nîkon pepîn, tiaronkon winîkîi yairî pra
awanîkon ye'nen moropai to' sa'namaya'nîkon pra awanîkon ye'nen. Î'
taasa' Paapaya yawîrî kupîya'nîkon pra awanîkon ye'nen. Tîîse tamî'nawîrî
mîrîrî kupî'pîya'nîkon e'painon tîwî ankupî'pîkon manni' tîku'se pra.
24 Tiaronkon ye'mai'norî pe e'pai awanîkon enkaru'nan warantî si'ma.
Maasa pra kankî'yamî' enasa' yainonkaya'nîkon awukukon ya' warantî
tamî'nawîrî antîrîkon ke Paapa repaya'nîkon si'mîrikkî pe tîwe'sen ke nîrî.
Tîîse kankî' yentainon kameru warainon kure'nan yenno'maya'nîkon,
maasa pra ipîkku pe panpî' ankupîkon ton Paapa nekaremekî'pî
kupîya'nîkon pepîn, tîîse mararî mîrikkî neken kupîya'nîkon.
25 Aka tîwarî e'tî, amîrî'nîkon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'
yenupatonkon, moropai fariseuyamî'. Seru'ye'kon. Awe'taruma'tîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe naatîi. Apisaukon ronapîtîya'nîkon poroporo neken, morî pe
eesera'mato'pe kai'ma. Tîîse ita nura awanî tanne. Mîrîrî ta'pî Jesusya
to' yeseru ekaremekîpa kai'ma. Maasa pra to' esenumenkato' ya' wanî
imakui'pî nura pe awanî mararî pra. Kure'ne temannekon ton yu'se to'
wanî moropai itu'se tîwe'to'kon yawîrî e'pai to' wanî. 26 Mîrîrî ye'nen
fariseuyamî' enkaru'nankon, e'mai' pe apisaukon ronatî ita, morî pe
awe'to'pe. Morî pe ita wanî ya, poroporo nîrî morî pe eesera'ma.
27 Aka tîwarî e'tî, fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' yenupatonkon. Seru'ye'kon amîrî'nîkon wanî penaron uuruwai
kî'pasa' iporo aimutun pe warantî. Iporo morî pe pu'kuru eesera'ma.
Tîîse ita, itu'na mararî pra pemonkonyamî' ye'pî rî'pî wanî. Moropai
mîrîrî wanî ikî pe pu'kuru. 28 Mîrîrî warantî amîrî'nîkon esera'ma morî
pemonkon warantî. Tîîse ayewankon ya' nura wanî mararî pra. Seru'ye'
wanî moropai tu'kan imakui'pî ku'to'ya'nîkon wanî mararî pra —ta'pî
Jesusya.

Seru'ye'kon E'taruma'tîto'
(Lc 11.47-51)

29 —Aka tîwarî e'tî fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' yenupatonkon. Seru'ye'kon amîrî'nîkonya penaronkon Paapa maimu
ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî uuruwasi ton koneka'pî morî pe
pu'kuru, inkamoro yairî ko'mamî'san yapurîya'nîkon kai'ma. 30 Moropai
taaya'nîkon: "Pena inkamoro wîîtîponkon anna tamorî'san yai anna e'sa' ya,
inkamoro Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî wî'pî annaya
pepîn e'painon, to' wî'pî to'ya warantî. Mîrîrî iku'sa' to'ya manni' warantî
ikupî'pî annaya pepîn e'painon", taaya'nîkon. 31 Anna tamorî'san taaya'nîkon
wenai, inkamoro profetayamî' wîîtîponkon payanî'san anna, taaya'nîkon.
32 Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî to' yeserurî'pî pî' ako'mantî yaretî'kaya'nîkon
pîkîrî. 33 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon wanî îkîi ye'katon munkîyamî' warantî.
Îkîiyamî' pe awanîkon. Tîîse î' kai'ma Paapaya apo' ya' ayenunto'kon winîpai
e'pîika'tîpai awanîkon mîrîrî? Awe'pîika'tîkon pepîn tiwin kin. 34 Mîrîrî
ye'nen apî'nîkon umaimu ekareme'nenan yarimauya kupî sîrîrî warayo'kon
epu'nenan, moropai yenupatonkon. Tîîse inkamoro yonpa wîîya'nîkon kupî
sîrîrî. Moropai tiaron pokapîtîya'nîkon kupî sîrîrî pakî'nan pona. Moropai
tiaronkon po'pîtîya'nîkon kupî sîrîrî epere'nîto' yewî'kon ta. Moropai to'
pokonomaya'nîkon kupî sîrîrî to' patakon cidade kaisarî. 35 Mîrîrî kupîya'nîkon
wenai ataruma'tîkon Paapaya kupî sîrîrî. Tîîse ankupî'pîkon neken wenai
pra tîîse penaronkon nîkupî'pî wenai awe'taruma'tîkon, tamî'nawîronkon
morîkon to' nîwî'san penaro' Abel nurî'tî wî'pî irui Caimya patapai, moropai
Paapa maimu ekareme'nen Baraquias munmu, profeta Zacarias nurî'tî wî'pî
to'ya pîkîrî. Manni' anwî'pîkon Paapa ton pe to' nîpo'tî yaponse' yarappana.
Paapa yewî' ta teepîremasanon neken wîtîto' pata iwî'pî to'ya. 36 Ayenku'tîuya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepîn, mîrîrî tamî'nawîron ku'sa' to'ya wenai amîrî'nîkon, sîrîrî pankon pemonkonyamî' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesusya Jerusalém Ponkon Sa'namato' Kure'ne
(Lc 13.34-35)

37 Jesusya tîmaimu yaretî'ka'pî see warantî Jerusalém ponkon
pemonkonyamî' pî': —Amîrî'nîkonya umaimu ekareme'nenan wî'pî.
Moropai tî' ke tiaronkon pa'tîpîtî'pîya'nîkon, umaimu ekareme'se
unaipontî'san. Î' warapo ite'ka amîrî'nîkon muurukuntî yu'se wanî'pî
tamî'nawîrî, kariwanaya tînmukuyamî' muurukuntî tapî'sa' yo'koi
warantî. Tîîse itu'se pra awanî'pîkon. 38 A'kî, tarîpai apatakon ena
kupî sîrîrî itesa' pra. Yawon pra eena pe man. Maasa pra Paapaya
ataruma'tîkon kupî sîrîrî. 39 Tauya sîrîrî apî'nîkon. Sîrîrî patapai inî'rî
uyera'maya'nîkon pe pra naatîi. Uyapurîto'ya'nîkon weiyu erepamî pîkîrî
aako'mamîkon. Mîrîrî yai neken, taaya'nîkon
"Mîîkîrî morî Uyepotorîkon ese' pî' tui'sen yapurîpai'nîkon",

Sl 118.26

taaya'nîkon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Epîremato' Yewî' Yarankato' To'ya Pî'

Jesus Eseurîma
(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 1 Epîremanto' yewî' tapai teepa'kakon pe, aasarî tuutîkon ye'ka
pe, Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia. Moropai inkamoro
eseurîma'pî wîttî, epîremanto' yewî' konekasa' pî'. Maasa pra morî
pe pu'kuru awanî ye'nen. 2 Jesusya to' maimu yuuku'pî. Ta'pîiya:
—Ayenku'tîuya pepîn. Seeni' wîttî kure'nan era'ma pî' naatî? Tîîse
aako'mamî pepîn kupî sîrîrî. Maasa pra tiaronkonya yaranka to' weiyu
erepamî yai. Tamî'nawîrî isoroka to'ya tiwinan tî' e'nîmî pepîn tonpa po.
Tîîse tamî'nawîrî yenumî to'ya kupî sîrîrî.

Epu'nîto' Moropai E'taruma'tînto'
(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

3 Mîrîrî tîpo Oliveira ye'ka kîrî po, Jesus ereutasa' wanî'pî. Mîrîrî tanne
inenupa'san erepamî'pî iipia, tiaronkon ton pra tîîse. Moropai Jesus
ekaranmapo'pî to'ya: —O'non ye'ka pe mîrîrî e'kupî kupî sîrîrî? O'non ye'ka
pe mîrîrî kupî to'ya epu'tî annaya e'painon? Î' esera'ma wenai aminke pra
aai'to'pe wanî moropai tamî'nawîron e'tî'ka epu'tî annaya? —ta'pî to'ya.
4 Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Tîwarî e'tî aka, anî'ya ayenku'tîkon
namai. 5 Maasa pra tu'kankon asarî kupî sîrîrî uyese' pî' teeseurîmasanon

pe tîwe'ku'se. Moropai taa to'ya: “Uurî Cristo, Paapa nîmenka'pî”, taa
to'ya. Moropai mîrîrî taa to'ya pî' tu'ke pemonkonyamî' esenku'tî kupî
sîrîrî. 6 Moropai pemonkonyamî' eseya'namato' etaya'nîkon pî' teesi'nî'se
pra me'tîi moropai teepîsanon yekare etaya'nîkon ya. Tamî'nawîrî
mîrîrî ye'ka e'kupî kupî sîrîrî, tîîse maasa pata atareti'ka pepîn.
7 Pemonkonyamî' eseya'nama tiaron pata ponkon yarakkîrî. Moropai
pemonkonyamî' esanon eseya'nama tiaronkon esanon yarakkîrî. Moropai
pata eserentîkî'ma kupî sîrîrî tiaron pata poro. Mîrîrî yai emi'nan wanî
kupî sîrîrî pata po. 8 Sîrîrî ye'ka e'kupî kupî sîrîrî manni' e'mai'non ne'ne'
epu'tî more yan pe tîwe'sen wîri'ya warantî —ta'pî Jesusya.
9 —Mîrîrî yai tiaronkonya ayapisîkon kupî sîrîrî tesanonkon pia.
Ayarîkon to'ya atarumatîto'kon pe to'ya. Moropai inkamoroya
amîrî'nîkon wîî. Moropai tamî'nawîronkonya amu'tunpakon uurî
yapurîya'nîkon wenai. 10 Mîrîrî yai tu'kankon uyapurînenanya uyapurîto'
tîuya'nîkon kupî tîwî. Maasa pra innape ukupî to'ya pra to' enasa' ye'nen,
tiaronkon yewanmîrînenan pe to' wanî kupî sîrîrî. Moropai tonpakon
rumaka to'ya kupî sîrîrî teeyatonon yenya'. 11 Mîrîrîya Paapa maimu
ekareme'nenan, profetayamî' pe tîwe'ku'sanon seru'ye'kon esenpo
kupî sîrîrî pemonkonyamî' yenku'tîi. Inkamoroya tu'ke to' yenku'tî.
12 Mîrîrî warantî imakui'pî e'paraipîka kupî sîrîrî ka'ne' pe. Mîrîrî
wenai mararonkon pepîn innape Paapa yapurînenanya Paapa yapurîto'
tîuya'nîkon yenomî inî' to' enpenata pepîn. 13 Tîîse tamî'nawîron mîrîrî
ye'ka yapîtanîpîtîpon wanî ya ikî'pî tîpose, mîîkîrî pîika'tîsa' Paapaya
mîrîrî —ta'pîiya. 14 —Moropai mîrîrî yai î' kai'ma pemonkonyamî'
esa' pe Paapa wanî esekaremekî kupî sîrîrî tamî'nawîrî pata poro.
Tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya eta kupî sîrîrî uyekare pî'. Moropai
mîrîrî yai tamî'nawîron e'tî'ka weiyu erepamî —ta'pî Jesusya.

Kure'nan E'taruma'tînto'
(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)

15 Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Penaro' Paapa maimu
ekareme'nen Daniel nurî'tî eseurîma'pî.

> “Tamî'nawîronkon yewanma pe tîwe'sen imakui'pî, Paapa newanma
> pe tîwe'sen tîrî tiaronkonya epîremanto' yewî' ta. Mîrîrî ye'ka
> pata'se' pepîn ya' itîrî to'ya”,

Dn 9.27

ta'pî Daniel nurî'tîya. Mîrîrî era'maya'nîkon yai, epu'tîya'nîkon yu'se wai î'
taato'pe awanî —ta'pîiya. 16 Mîrîrî ye'nen anî' wanî ya Judéia pata po, ka'ne'
pe eepe e'pai awanî wî' pona. 17 Moropai anî' wanî ya tewî' po ka'ne' pe awautî
e'pai awanî moropai eepe e'pai awanî, tewî' ta temanne era'mai teewonse
pra. 18 Moropai anî' wanî ya keren po mîîkîrî enna'po e'pai pra wanî tewî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta tîponkon era'mai, tîîse eepe e'pai awanî ka'ne' pe. 19 Mîrîrî yai aka sa'ne
wîri'sanyamî' more yankon moropai mana'pokonkon to' munkîyamî'. Inkamoro
e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra maasa pra ka'ne' pe to' epe eserîke pra to'
wanî ye'nen. 20 Mepîrematîi Paapa pî' maasa pra kono' yai mîrîrî ye'ka e'kupî
namai. Moropai erî'ka'nîto' weiyu yai awe'kupî namai. 21 Maasa pra kure'nan
e'taruma'tînto' iipî kupî sîrîrî. Paapaya pata koneka'pî patapai esera'ma'pî
pepîn e'kupî kupî sîrîrî ikaisaron ton pra. 22 Tamî'nawîronkon e'taruma'tî kupî
sîrîrî mararî pra. Tîîse Paapaya ipîra to' e'taruma'tîto' yaretî'ka kupî sîrîrî
maasa tînku'ne'tî'pî weiyu eseporî pra tîîse. Mîrîrî ku'sai'ya pra awanî ya enen
anî' ko'mamî pepîn e'painon. Tîîse Paapaya tînmo'kakon pînînma kure'ne
tîpemonkono pe to' wanî ye'nen. To' yaretî'ka e'taruma'tînto'ya tîrîiya pepîn.
23 Mîrîrî ye'nen anî'ya taa ya apî'nîkon: "Paapa nîmenka'pî Cristo tarî man",
taiya ya, innape mîîkîrî maimu kî'ku'tî. Moropai "Siini' pata man", taa to'ya
ya apî'nîkon, innape inkamoro ye'ka maimu kî'ku'tî. 24 Maasa pra seru'ye'kon
iipî, uurî pe tîwe'ku'sanon, Paapa maimu ekareme'nenan pe tîwe'ku'se to'
iipî. Inkamoroya anî' nîkupî eserîkan pepîn kupî pemonkonyamî' nera'makon
ton kupî, to' yenku'tîkonpa kai'ma. Mîrîrî wenai tamî'nawîronkon yenku'tî
to'ya e'painon Paapa nîmenka'san nîrî to' yenku'tî to'ya tîrî Paapaya ya. Tîîse
itîrîiya pepîn. 25 Tîîse mîrîrî rawîrî apî'nîkon ekaremekî pî' wai epu'tîkonpa.
26 —Mîrîrî ye'nen anî'ya taa ya apî'nîkon: "A'kî, sinpata man keren
po", taiya ya, era'mai katîtî. Inî'rî taa anî'ya ya apî'nîkon: "A'kî, tarî
man eesenonsa'", taa to'ya ya, innape to' maimu kî'ku'tî ayenku'tîkon
to'ya pî'. 27 Maasa pra uurî ka' poinon ii'to' wanî kupî sîrîrî aronne ama'
pe pra. E'winî pairî ka' pî' wara'napi e'sisiuka esera'ma manni' warantî
tamî'nawîronkonya era'ma uuipî yai —ta'pîiya.
28 —A'kî, o'non pata anî' sa'mantasa' ya, mîîkîrî pî' watunaiyamî'
emurukuntîsa' wanî. Mîrîrî warantî uurî iipî inkamoro imakui'pî
ku'nenan kore'ta apo' ya' to' yenunto'peuya —ta'pî Jesusya.

Ka' Poinon Ii'to' Sîrîrî Non Pona
(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)

29 Jesusya ta'pî inî'rî: —Mîrîrî yai tamî'nawîronkon e'taruma'tî'pî tîpo,
wei esi'nîpî kupî sîrîrî.
Moropai kapoi ena kupî sîrîrî a'ka pe pra.
Moropai siirikkîyamî' e'soroka kupî sîrîrî.
Moropai tamî'nawîrî ka' pî' tîwe'sanon e'tîtîtî'ka kupî sîrîrî.

Is 13.10, 34.4

30 Mîrîrî tîpo ka' poi iipî'pî pemonkon pe era'ma tamî'nawîronkon
pemonkonyamî'ya. Uuipî katupuru kore'ta a'ka pe ka' winîpai. Mîrîrî yai
tamî'nawîrî pata ponkon karau kupî sîrîrî mararî pra. Maasa pra meruntî
ke uuipî a'ka pe, wei warantî. 31 Mîrîrî yai kure'nan usinarî ye'nunpa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe upoitîrîtonon inserîyamî' yarimauya upemonkono pe umenka'san
muurukuntîi. Tamî'nawîrî patakon kaisarî to' wîtîto'pe upemonkono pe
umo'ka'san era'mai sîrîrî non po —ta'pî Jesusya.

Arawen Ye' Yekare Pî' Esenupanto'
(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)

32 Moropai inî'rî ta'pî Jesusya: —Sîrîrî figo ye' yekare pî' esenupatî.
E'mai' pe aarenta. Moropai eepantakasa' ya, aareta. Mîrîrî pî' taaya'nîkon
aminke pra kono'pîtî wanî sîrîrî taawonan amîrî'nîkon. 33 Mîrîrî warantî
nîrî ekaremekîuya manni' e'kupî era'maya'nîkon yai, Cristo enna'po
kupî sîrîrî ka' poi, taaya'nîkon. Mîrîrî warantî aminke pra uui'to' wanî
epu'tîya'nîkon. 34 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Sîrîrî ye'ka e'kupî kupî sîrîrî
seru'ye' pe pra. Tamî'nawîronkon sîrîrî pankon enenankon sa'manta
pepîn sîrîrî e'kupî rawîrî. 35 Tauya sîrîrî, tamî'nawîron ataretî'ka kupî
sîrîrî ka' moropai non, pata, tîîse umaimu ataretî'ka pepîn tiwin kin,
ipatîkarî aako'mamî —ta'pî Jesusya.

Anî'ya Iweiyu Epu'tî Pepîn
(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)

36 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Î' pensa moropai î' weiyu
yai uuipî inî'rî sîrîrî non pona epu'tîya'nîkon eserîke pra naatîi. Moropai
inserîyamî' ka' ponkonya nîrî epu'tî pra man. Moropai uurî, Paapa
munmuya epu'tî pepîn. Tîîse uyunya neken iweiyu epu'tî. 37 A'kî, pena Noé
nurî'tî wanî yai, awe'kupî'pî warantî, uurî ka' poi iipî'pî sîrîrî non pona
enna'poto' wanî pe man. 38 Maasa pra mîrîrî e'kupî rawîrî pemonkonyamî'
wanî'pî teserukon yawîrî. To' entamo'ka'pî mararî pra moropai tîwukukon
enîrî'pî to'ya. Moropai mîrîrî yai warayo'kon no'pîtapîtî'pî, moropai
wîri'sanyamî' etiyomapîtî'pî teserukon yawîrî. Mîrîrî kupî'pî to'ya
tîkanau ya' Noé nurî'tî asara'tî pîkîrî, ikupî'pî to'ya. 39 Mîrîrî kupî pî' to'
ko'manpîtî'pî maasa pra î' e'kupî epu'tî tîuya'nîkon pra tîwanîkon ye'nen.
Mîrîrî kupî pî' to' ko'mamî tanne, Paapaya pata ma'tînîpî'pî tuna ke.
Moropai tamî'nawîrî inkamoro tî'ka'pîiya. Mîrîrî warantî nîrî uurî ka'
poinon ii'to' weiyu wanî pe man. Inîmîkî to'ya pra tîîse uuipî. 40 Mîrîrî yai
asakî'nankon warayo'kon wanî teesenyaka'makon pî' tînmîri ya'. Tîîse
iwanîyakon yarîuya tiwin moropai tiaron e'nîmî. 41 Moropai asakî'ne
wîri'sanyamî' wanî teesenyaka'makon pî'. To' esenyaka'ma a'nai ye'pa pî' a'
yai. Mîîkîrî wanîyakon yarîuya tiwin moropai tiaron e'nîmî. Mîrîrî warantî
awe'kupî pe man. 42 Mîrîrî namai tîwarî panpî' ako'mantî maasa pra î' pensa
uurî ayepotorîkon erepanto' weiyu sîrîrî non pona, epu'tîya'nîkon pra naatîi.
43 Maasa esenumenkatî sîrîrî pî': A'kî, manni' wîttî esa'ya sîrîrîpe ama'ye'
erepamî epu'tî ya tewî' yama'runpai, mîîkîrîya eerepamî nîmîkî e'painon,
tewî' yama'runpaiya namai, innape nai? 44 Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ko'mamî e'pai awanî tîwarî. Maasa pra uurî ka' poinon enna'poto' weiyu
sîrîrî non pona epu'tîya'nîkon pra naatîi. Enpen e'tî unîmîkîya'nîkon pra
awanîkon tanne, ayeporîuya'nîkon namai —ta'pî Jesusya.

Ipoitîrî Yairon Moropai Yairon Pepîn
(Lc 12.41-48)

45 Inî'rî Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: —O'non ye'ka mîîkîrî tîkaraiwarî maimu
yawîrî tîwe'sen yairon moropai epu'nen? Manni' mîîkîrî ikaraiwarîya tewî'
ko'mannî'nen pe itîrî'pî. Moropai tiaronkon teesenyaka'masanon esa' pe
itîrî'pî. Moropai to' ya're' ton tîînen pe itîrî'pîiya. Moropai tamî'nawîrî ta'pî
tîkaraiwarîya yawîrî iku'nen pe awanî'pî —ta'pîiya. 46 —Taatausinpai pu'kuru
mîîkîrî ipoitîrî wanî î' pensa tîkaraiwarî erepanto' weiyu yai, maasa pra î'
ta'pî tîkaraiwarîya yawîrî iku'sa' tîuya ye'nen. 47 Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon.
Mîrîrî warantî tîkaraiwarî nîtîrî'pî ko'mannî'sai'ya ye'nen. Ikaraiwarîya mîîkîrî
tîpoitîrî pia inî' panpî' tamî'nawîron temanne tîrî iipia iko'mannî'to'peiya.
48 Tîîse mîrîrî warantî pra ipoitîrî wanî ya imakui'pî pe. Maasa pra taiya:
"Ka'ne' pe ukaraiwarî iipî pe pra man", taiya. Tîîwarîrî si'ma eeseurîma.
49 Mîrîrî ye'nen tiaronkon tîkaraiwarî poitîrîtonon tonpayamî' taruma'tî
pia'tîiya. To' po'pîtîiya to' ya're' ton tîrîiya pepîn. Moropai mîîkîrîya ta're'
yonpa mararî pra, moropai eetîmî mai' enî'nenan pokonpe. Mîrîrî kupîiya
maasa pra tîkaraiwarî iipî pra awanî ye'nen ka'ne' pe. 50 Moropai mîrîrî tîpo,
tîîko'manse pu'kuru pra ikaraiwarî erepamî. Mararî enpen pra tîîse tîpoitîrî
eporîiya. 51 Mîrîrî yai inkupî'pî era'ma tîuya pe, ikaraiwarîya itaruma'tî mararî
pra. I'po'pîtîiya, moropai yenumîiya tîmaimu yawîronkon pepîn, seru'ye'kon
pata'se' ya', tîmoron epu'to'peiya. Inkamoro seru'ye'kon pokonpe mîîkîrî karau
pe man, mararî pra tee tîpa'tîi, ne'ne' pe tîwanî ye'nen —ta'pî Jesusya.

Mia' Tamî'nawîronkon Wîri'sanyamî' Yekare

25 1 Inî'rî Jesusya panton ekaremekî'pî: —Î' kai'ma tamî'nawîronkon
esa' pe Paapa ii'to' wanî pe man, sîrîrî e'marimato' warantî
—ta'pîiya. —Mia' tamî'nawîronkon wîri'sanyamî' maasaronkon wanî'pî.
Inkamoroya tî'kuma'tukon ton lamparinha yapisî'pî moropai to' wîtî'pî
tîwe'marimasen ponaya. 2 Tîîse to' yonpayamî' wanî'pî mia'taikin kaisarî
tîwe'ne'nokon. Moropai mia'taikin to' wanî'pî tîwe'ne' pra, epu'nenan
pe to' wanî'pî. 3 Mîrîrî ye'nen inkamoro wîri'sanyamî' tîwe'ne'nokonya
tî'kuma'tukon paru ton yarî to'ya pra to' wanî'pî itense' ya', maasaron ton.
4 Tîîse tiaronkon epu'nenan wîri'sanyamî'ya tî'kuma'tukon lamparinha
paru ton yarî'pî itense' ya' maasaron ton. Inkamoroya tîwe'marimasen
iipî nîmîkî'pî. 5 Tîîse tîwe'marimasen erepamî pra aako'mamî'pî. Moropai
iwe'nunpai to' ena'pî. Moropai inkamoro we'na'pî ka'ne' pe.
6 To' we'nasa' tanne, anoinna tîwe'marimasen erepamî'pî. Mîîkîrî
erepamî ye'nen, to' entaime eta'pî wîri'sanyamî'ya. Ta'pî to'ya:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

“Tîwe'marimasen erepannî pî' man! Asi'tî iipia ka'ne' pe erepantî”, ta'pî to'ya.
7 Mîrîrî taa to'ya pe, inkamoro mia' tamî'nawîronkon maasaronkon
wîri'sanyamî' paka'pî. Moropai inkamoroya tî'kuma'tukon lamparinha
yawittanîpî'pî. 8 Tîîse inkamoro mia'taikinankon tîwe'ne'nokonya ta'pî
tiaronkon epu'nenan pî': “Anna kuma'tu paru ton ke anna repatî maasa
pra anna kuma'tu esi'nî'nî pî' man”, ta'pî to'ya.
9 Tîîse inkamoroya yuuku'pî: “Kaane, anna kuma'tu paru man anna pe
neken”. Tîîse ta'pî to'ya to' pî': “A'kuma'tukon paru ton yu'se awanîkon
ya, tîwe'repasanon pia anennatantî”, ta'pî to'ya.
10 Mîrîrî ye'nen inkamoro epu'nenan pepîn tîwe'ne'nokon wîri'sanyamî'
wîtî'pî tî'kuma'tukon paru ton yennai. Maasa inkamoro tîîse poro po
tîwe'marimasen erepamî'pî. Mîrîrî ye'nen mia'taikinankon epu'nenan
wîri'sanyamî' ewomî'pî yarakkîrî tîwe'marimasen festarî pî'. Moropai
mîrîrî tîpo mana'ta yarakkamo'pî to'ya.
11 Tîko'man pe pu'kuru pra, inkamoro wîri'sanyamî' erepamî'pî.
Moropai inkamoro entaimepîtî pia'tî'pî. Ta'pî to'ya: “Anna yepotorî, anna
ewonto'pe mana'ta yarakkanmokakî”, ta'pî to'ya.
12 Tîîse tîwe'marimasenya yuuku'pî. Ta'pîiya: “Anî'kan amîrî'nîkon?
Ayepu'tîuya'nîkon pra wai”, ta'pîiya to' pî'.
13 Moropai Jesusya teeseurîmanto' yaretî'ka'pî see warantî:
—Mîrîrî ye'nen tîwarî panpî' ako'mantî. Maasa pra î' pensa, î' weiyu
yai, erepamî weiyu epu'tîya'nîkon pra naatîi —ta'pî Jesusya.

Eseurîwî'nankon Ipoitîrîtonon
(Lc 19.11-27)

14 Inî'rî tiaron panton ekaremekî'pî Jesusya: —Tamî'nawîronkon esa' pe
Paapa ii'to' wanî pe man see warantî. Warayo' tiaron pata pona tuutîsen
wanî'pî. Tuutî rawîrî tîpoitîrîtonon yanno'pîiya moropai tîpata rumaka'pîiya
iko'mannî'to'pe to'ya. 15 Moropai mîîkîrîya tiwin pî' to' tîîse to' nenyaka'ma ton
tîniru tîrî'pî yenyaka'ma to'ya eserîke era'ma tîuya ye'nen. E'mai'non warayo'
pia itîrî'pîiya 5.000 pîrata ena'pî kaisarî. Moropai tiaron pia itîrî'pîiya 2.000
kaisarî, pîrata ena'pî. Moropai tiaron pia itîrî'pîiya 1.000 kaisarî, pîrata ena'pî.
Mîrîrî tîpo mîîkîrî wîtî'pî. 16 Mîîkîrî e'mai'non warayo' 5.000 kaisarî pîrata
ena'pî yapisîtîpon epa'ka'pî yenyaka'mai moropai mîîkîrîya mîrîrî ke tiaron
5.000 kaisarî eporî'pî. 17 Mîrîrî warantî nîrî mîîkîrî 2.000 kaisarî yapisîtîponya
yenyaka'ma'pî. Moropai tiaron eporî'pîiya mîrîrî ke 2.000 kaisarî. 18 Tîîse
tiaron warayo' 1.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon epa'ka'pî. Moropai a'ta
yaka'pîiya non yai. Moropai mîrîrî tîkaraiwarî tîniru yu'na'tî'pîiya non ya'.
19 Moropai kure'ne tîîko'mamî tîpo, to' karaiwarî enna'po'pî. Moropai
to' nîkupî'pî anepu'pai awanî'pî, to' eesenyaka'ma'pî konekapa kai'ma
to' yarakkîrî. 20 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî e'mai'non 5.000 kaisarî pîrata

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ena'pî yapisîtîpon erepamî'pî iipia, moropai 10.000 kaisarî tînirurî'pî
rumaka'pîiya. Ta'pîiya: “Seeni' manni' uupia itîrîya ne'tîkini, 5.000 pîrata
ena'pî ke tiaron eporî'pîuya 5.000 kaisarî”, ta'pîiya tîkaraiwarî pî'. 21 Mîîkîrî
pî' ta'pî ikaraiwarîya: “Morî pe pu'kuru man, innape yairî pu'kuru
ikonekasa'ya nai”, ta'pîiya. “Mîrîrî ye'nen aapia tu'kan anko'mannîpî ton
tîrîuya, morî pe eesenyaka'masa' ye'nen. Mararon tîrî'pîuya aapia, tîîse
morî pe yenyaka'masa'ya nai. Mîrîrî ye'nen asi'kî uyarakkîrî aatausinpapa”.
22 Moropai tiaron ipoitîrî 2.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon erepamî'pî
iipia. Moropai ta'pîiya tîkaraiwarî pî': “Uupia 2.000 pîrata ena'pî tîrî'pîya.
Mîrîrî ke seeni' eposau'ya sîrîrî inî' panpî' 2.000 kaisarî”, ta'pîiya.
23 Mîîkîrî pî' ikaraiwarîya ta'pî: “Morî pe pu'kuru man, upoitîrî”,
ta'pîiya. “Morî pe mararî untîrî'pî yenyaka'masa'ya nai. Mîrîrî ye'nen
inî' panpî' aapia tu'kan tîrîuya, anko'mannîpî ton. Mîrîrî ye'nen asi'kî
uyarakkîrî aatausinpapa”, ta'pîiya.
24 Mîrîrî tîpo tiaron ipoitîrî 1.000 kaisarî pîrata ena'pî yapisîtîpon
erepamî'pî iipia moropai ta'pîiya: “Ukaraiwarî, ayeseru epu'tî pî' wai,
ari'ke' pe awanî. Mararî eesenyaka'ma tanne tu'ke î' eponen pe. Moropai
o'non pata î' tîpînse pra miarî imo'kanen amîrî mararî pra. 25 Mîrîrî
ye'nen uurî wanî'pî eranne' pe amîrî pî'. Sa'man amîrî. Mîrîrî ye'nen
seeni' pîrata ayemanne yu'na'tî'pîuya itî'kauya namai. Mîrîrî mana'pouya
sîrîrî aapia yapisî'pîuya warantîrî”, ta'pîiya.
26 Mîîkîrî pî' ta'pî ikaraiwarîya: “Amîrî wanî mîrîrî imakui'pî pe, moropai
enya'ne pe awanî mîrîrî. Anenyaka'ma pe itîîsa' yenyaka'masa'ya pra
awanî. Epu'nen amîrî uyeseru, mararî esenyaka'ma tanne, tu'ke î' eponen
pe uurî wanî. Moropai î' tîpînse pra î' mo'kanen pe uurî wanî mararî pra”,
ta'pîiya. 27 “Tîîse î' wani' awanî ye'nen mîrîrî utînirurî pîrata ena'pî tîrîya
pra awanî'pî itewî' ta itaponse' pona? Sîrîrî itîîsa'ya ya enna'posa' yai, inî'
panpî' eepansa' tanne eporîuya e'painon” ta'pî ikaraiwarîya.
Mîrîrî taa tîpo tiaronkon tîpoitîrîtonon winîkîi eera'tî'pî moropai
ta'pîiya: 28 “Mîîkîrî pia manni' pîrata ena'pî mo'katî. Mîrîrî tîîtî manni' mia'
tamî'nawîron pîrata ena'pî yarakkîron pia”, ta'pîiya. 29 Tîîse ta'pî to'ya: “Î' ton
pe see mîîkîrî mia' tamî'nawîronya inî' panpî' yapisî?” ta'pî to'ya. Moropai
to' maimu yuuku'pîiya: “Inna, tauya sîrîrî apî'nîkon. Manni' tu'ke panpî'
yapisîtîponya yapisî e'pai awanî sîrîrî tu'ke panpî'. Tîîse anî' wanî ya mararon
yarakkîrî, mîrîrî konekasai'ya pra awanî ye'nen iipiapai imo'ka e'pai awanî,
î' ton pra awe'to'pe”, ta'pîiya. 30 Moropai ta'pîiya: “Tarîpai mîîkîrî enya'ne
imakui'pî pe tîwe'sen yenumî e'pai awanî ewaron ta awe'taruma'tîto'pe.
Mîîkîrî karau mararî pra miarî teekon tîpa'tîi”, ta'pîiya to' pî' —ta'pî Jesusya.

Tiwinano'pî Wei Yainon

31 Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî see warantî: —Î' pensa uurî ka' poinon
iipî'pî erepamî ya inî'rî, ipîkku pe, rei pe, tamî'nawîronkon upoitîrîtonon

inserîyamî' pokonpe uuipî. Uyaponse' pona teereutai uuipî pe man
pemonkonyamî' esa' pe. 32 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pata
ponkon emurukuntî kupî sîrîrî urawîrî. Uurîya pemonkonyamî' menka pe man,
manni' carneiroyamî' era'manenya bodeyamî' menka carneiroyamî' kore'tapai
teken to' e'to'pe warantî. 33 To' menkauya yai carneiroyamî' tîrîuya umeruntîri
winî. Moropai bodeyamî' tîrîuya kamai' winî to' e'to'pe. 34 Tarîpai mîrîrî yai,
uurî, ipîkku ayepurukonya taa kupî sîrîrî inkamoro meruntî winonkon pî':
"Asi'tî uupia amîrî'nîkon Paapa nîpîika'tî'san asi'tî. Aapia'nîkon tîntîrî pe Paapa
nîkoneka'pî yapi'tane'tî. Pena sîrîrî koneka'pî Paapaya maasa pata koneka tîuya
rawîrî, apata'se'kon ton koneka'pîiya, aapia'nîkon itîrîpa kai'ma. 35 Maasa pra
emi'ne wanî tanne uya're' ton tîrî'pîya'nîkon. Moropai tuna aninnîpai wanî
tanne uwo'pa'pîya'nîkon. Moropai ayewî'kon ta erepamî'pî, anepu'tîkon pe pra
si'ma tîîse uyapisî'pîya'nîkon ayewî'kon ta. 36 Moropai ipon pra uurî wanî'pî tîîse
upon ton tîrî'pîya'nîkon. Moropai pri'ya pra wanî tanne upî' eesenyaka'ma'pîkon.
Moropai ama'ye'kon atarakkanto' ta wanî tanne, uyera'mapî'se attî'pîkon".

37 Mîrîrî taiya manni' ekaranmapo inkamoro morîkonya. Taa to'ya:
"Anna yepotorî, î' pensa see emi'ne awanî tanne, aya're' ton tîrî'pî
annaya? Moropai tuna aninnîpai awanî tanne awo'pa'pî annaya? 38 Anna
yepotorî, î' pensa see ka'ran pe awanî tanne, anna nepu'tî pe pra awanî
tanne, ayapisî'pî annaya anna yewî' ta? Moropai î' pensa ipon pra awanî
era'ma'pî annaya apon ton tîrî'pî annaya?" taa to'ya. 39 "Moropai î'
pensa see amîrî era'ma'pî annaya pri'ya pra apî' anna esenyaka'mato'pe?
Moropai î' pensa ama'ye'kon atarakkanto' yewî' ta awanî tanne
ayera'mapî'se anna wîtî'pî?" 40 Mîrîrî yai ayepurukonya yuuku: "Tauya
sîrîrî apî'nîkon, mîrîrî kupî'pîya'nîkon manni'kan uya'mi'san pî' moropai
uyonpayamî' pî'. Tîîse inkamoro pî' pra ikupî'pîya'nîkon tîîse upî'" taiya.

41 Mîrîrî yai taa ayepurukonya kupî sîrîrî, manni'kan kamai' winonkon
pî': "Uupiapai atarimatî amîrî'nîkon Paapa nîtîrî anapi'pai'nîkon pepîn,
atîtî itu'se awanî'pîkon apo' ya'. Mîrîrî apo' Paapa nîkupî'pî makui
moropai ipemonkonoyamî' itansuriyamî' pata'se' pe. Mîrîrî ya' atîtî",
tauya. 42 "Maasa pra emi'ne wanî tanne, uya're' ton tîîsa'ya'nîkon pra
naatîi. Moropai tuna aninnîpai wanî tanne uwo'pasa'ya'nîkon pra naatîi.
43 Moropai uyapi'sa'ya'nîkon pra naatîi ayewî'kon ta ka'ran pe wanî
ye'nen. Moropai ipon pra e'taruma'tî tanne, upon ton tîîsa'ya'nîkon pra
naatîi. Moropai pri'ya pra wanî tanne, moropai ama'ye'kon atarakkanto'
ta wanî tanne, uyera'mapî'se attîsa'kon pra naatîi".

44 Mîrîrî pî' ekaranmapo to'ya kupî sîrîrî: "Anna Yepotorî, î' pensa see
emi'ne awanî era'ma'pî annaya? Moropai tuna aninnîpai awanî era'ma'pî
annaya? Moropai î' pensa anna yewî' ta eerepamî'pî anna nepu'tî pe
pra si'ma? Moropai î' pensa ipon pra awanî era'ma'pî annaya? Moropai
î' pensa pri'ya pra awanî'pî, î' pensa ama'ye'kon atarakkanto' ta awanî
tanne, ayera'mapîtî annaya pra awanî'pî?" taa to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45 Ayepurukonya yuuku pe man: “Yairî tauya sîrîrî amîrî'nîkon pî'.
Tu'ke ite'ka insanan pemonkonyamî' ipîika'tîpainokon pîika'tîsa'ya'nîkon
pra naatîi, nem tiwinan ipîkku pepîn pîika'tîsa'ya'nîkon pra naatîi.
Inkamoro pepîn neken tîîse uurî pîika'tîsa'ya'nîkon pepîn mîrîrî”.
46 Sîrîrî warantî Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî. —Mîrîrî ye'nen
insamoro wîtî pe man uupiapai, ipatîkarî to' e'taruma'tîto'pe. Tîîse morîkon
wîtî pe man uupia ipatîkarî enen to' ko'mannîto'pe —ta'pî Jesusya.

Teserukon Koneka To'ya Jesus Winîkîi
(Mc 14.1-2; Lc 22.1,2; Jo 11.45-53)

26 1 Sîrîrî warantî pemonkonyamî' yenupa tîpo, Jesusya ta'pî
tînenupa'san pî': 2 —Epu'tî pî' naatî tarîpai asakî'ne wei tîpo
entamo'kanto' weiyu wanî, itese' páscoa —ta'pîiya. —Mîrîrî yai uurî, ka'
poi iipî'pî rumaka to'ya uyeyatonon pia, pakî'nan pona ipokapî'to'pe to'ya.
3 Mîrîrî tanne teepîremasanon esanon moropai Judeuyamî'
ye'mai'norî'san eperepî'pî tepotorîkon Caifás yewî' ta. 4 Inkamoroya ta'pî:
—Ama' pe Jesus yapi'pai awanî sîrîrî iwîto'pe, era'ma arinîkonya pra
tîîse —ta'pî to'ya.
5 —Tîîse festa weiyu yai, sîrîrî ku'pai pra awanî sîrîrî. Maasa pra mîrîrî
yai ikupî'nîkon ya, pemonkonyamî' ekore'ma eserîke man uwinîkîi'nîkon
—ta'pî to'ya.

Jesus Karapaima Wîri'ya A'pusin Ke
(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

6 Jesus wanî'pî pemonkonyamî' ko'manto' pata Betânia po leproso itese'
paran pî' si'pî Simão yewî' ta. 7 Miarî wîri' erepamî'pî Jesus pia. Mîîkîrî
e'rennuku'pî aminke pra iipia. Mîîkîrîya kara' a'pusin yense' ene'sa'
wanî'pî tenya', non ka'sa' itese' alabastro. Mîrîrî ya' a'pusin wanî'pî
intapîkîrî. Mîrîrî wanî'pî epe'ke pe pu'kuru moropai Jesus entamo'ka
tanne, wîri'ya i'kanpîtî'pî ipu'pai pona.
8 Mîrîrî kupî wîri'ya era'ma tîuya'nîkon pe, Jesus nenupa'san
ekore'ma'pî ipî'. Moropai mîîkîrî ekaranmapo'pî to'ya: —Î' ton pe see
mîrîrî a'pusin kanpîtîya mîrîrî, î' pe pra rî? 9 Mîîkîrî wîri' pî' ta'pî to'ya:
—Mîrîrî i'kanpîtîya manni' a'pusin, mîrîrî ke awe'repa e'painon se'
tapairî tîma'tînî'se pra. Tîniru yapisîya e'painon mararî pra, moropai
mîrîrî ke tîwe'taruma'tîsanon pîika'tî e'painon —ta'pî to'ya.
10 Tîîse mîrîrî taa to'ya epu'tî'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya to' pî': —Î' wani'
wanî ye'nen yairî ma're wîri' kupî yu'se awanîkon mîrîrî? Mîrîrî ikupîiya
manni' wanî mîrîrî morî pe pu'kuru uurî ton pe —ta'pîiya. 11 —Î' ton pînon
sa'ne wanî mîrîrî wei kaisarî aapia'nîkon. ⌊Inkamoro anpîika'tîpai awanîkon
ya, morî tîrîya'nîkon e'painon.⌋ Tîîse uurî kaane, aapia'nîkon uuko'mamî
pepîn. 12 Mîrîrî iku'sai'ya manni' wanî mîrîrî Judeuyamî'ya isa'manta'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

karapaima manni' warantî. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. Ukarapaimasai'ya mîrîrî uusa'mantasa' yu'na'tî to'ya rawîrî. 13 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. O'non pata Paapa maimu ekaremekî to'ya eseta ya mîserî wîri' nîkupî'pî nîrî yekare eseta. Moropai mîîkîrî pî' to' enpenata —ta'pî Jesusya.

Judasya Jesus Ekaremekî Iteyatonon Pî'
(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Mîrîrî tîpo asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon Jesus nenupa'san yonpa wîtî'pî itese' Judas Iscariotes eseurîmai teepîremasanon esanon yarakkîrî. 15 Moropai mîîkîrîya ta'pî to' pî': —Î' warapo kaisarî uye'maya e'painon aapia'nîkon Jesus rumakauya ya? —ta'pîiya. Teepîremasanon esanonya ta'pî: —30 prata ena'pî kaisarî aye'ma annaya —ta'pî to'ya. Moropai mîrîrî tîrî'pî to'ya iipia. 16 Mîrîrî patapai î' kai'ma Jesus yapisî tîuya ama' pe yuwa'pî Judasya inkamoro pia irumakapa.

Jesus Entamo'ka Entamo'kanto' Itese' Páscoa Pî'
(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14,21-23; Jo 13.21-30)

17 E'mai'non wei yai, isa'moto' ton pîn trigo puusa' yaku tîuya'nîkon rawîrî, Jesus nenupa'san erepamî'pî iipia ekaranmapoi. —O'non pata see entamo'kanto' páscoa koneka annaya e'painon? —ta'pî to'ya.

18 Jesusya inkamoro maimu yuuku'pî moropai ta'pîiya: —Atîtî cidade pona. Miarî eerepansa'kon pe, warayo' wîttî esa' mîwatîi. Moropai makatîi ipî': "Uyenupanenkonya anna yarimasa' sîrîrî upata'se' ton yu'se wai ayewî' ta, moro unenupa'san yarakkîrî entamo'kato'pe páscoa pî', maasa pra uweiyu eseposa' man, taa pî' uyenupanenkon man", makatîi —ta'pîiya.

19 Moropai inenupa'sanya tîwentamo'kato'kon ton koneka'pî miarî ta'pî Jesusya yawîrî. Páscoa koneka'pî to'ya.

20 Moropai pata ewaronpamî pe, Jesus moropai inenupa'san ereuta'pî mesa pona tîwentamo'kakonpa kai'ma.

21 Mîrîrî pe rî tîwentamo'kakon ye'ka pe, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Yairî tauya sîrîrî apî'nîkon. Amîrî'nîkon kore'tawonya uyekaremekî pe man uyeyatonon pî'.

22 Mîrîrî taa Jesusya ye'nen, inenupa'san ena'pî yairî ma're mararî pra. Mîrîrî ye'nen tîîwarîrî'nîkon to' esekaranmapopîtî'pî tiwin pî'. Moropai ta'pî to'ya Jesus pî': —Uurîya mîrîrî kupî pepîn e'painon? Innape nai? —ta'pî to'ya.

23 Tîîse Jesusya yuuku'pî. Ta'pîiya: —Tiwinan ayonpakon uyarakkîrî tiwinan pratopon yanîiya, manni'ya uyekaremekî kupî sîrîrî uyeyatonon pî', mîîkîrî uyarakkîrî tekkari yonpaiya manni'ya. 24 Mîrîrî warantî uurî, ka' poi iipî'pî sa'manta e'pai awanî sîrîrî. Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' yawîrî. Tîîse aka mîîkîrî uurî ka' poi iipî'pî rumakatîpon uyeyatonon yenya'. Mîîkîrî sa'ne yenposa' isanya pra awanî ya, morî pe panpî' awanî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'painon. Maasa pra awe'taruma'tî pepîn e'painon. 25 Mîrîrî taiya ye'nen
mîîkîrî Judasya Jesus ekaranmapo'pî: —Yai pra uurî pî' taaya, uyenupanen,
innape nai? —Amîrî pe awanî ye'nen taaya mîrîrî —ta'pî Jesusya Judas pî'.

Jesus Eseurîma Tîmînî Pî'
(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25)

26 Tîwentamo'kakon ye'ka pe, Jesusya trigo puusa' yapisî'pî tenya'
moropai eepîrema'pî. Ta'pîiya: —Morî pu'kuru amîrî, uyun. Anna yuu
ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo ipîrikkapîtî'pîiya. Moropai
itîrî'pîiya to' kaisarî. Itîrî tîuya pe ta'pîiya: —Maa, sîrîrî yapi'tî. Moropai
ya'tî, maasa pra sîrîrî wanî upun pe.
27 Moropai mîrîrî tîpo uva yekku yense' pisa yapisî'pîiya. Moropai
eepîrema'pî. —Morî pu'kuru amîrî, uyun. Anna wuku ton tîrî pî' nai
—ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo itîrî'pîiya to' kaisarî. Ta'pîiya to' pî':
—Sîrîrî enî'tî tamî'nawîrî si'ma. Moropai tamî'nawîronkonya enîrî'pî.
28 Jesusya ta'pî: —Sîrîrî wanî sîrîrî umînî. Tu'kankon nîkupî'pî imakui'pî
yepe' pe i'kamouya kupî sîrîrî. Mîrîrî wenai Paapaya tu'kankon nîkupî'pî
kupî e'painon tîîwanmîra, ekaremekî'pî tîuya yawîrî —ta'pîiya.
29 —Tauya sîrîrî apî'nîkon. Inî'rî uva yekku enîrîuya pepîn kupî sîrîrî
apokonpe'nîkon tamî'nawîron esa' pe tîwanî Paapaya yenpo pîkîrî. Mîrîrî
yai amenan uva yekku enîrîuya apokonpe'nîkon inî'rî —ta'pîiya.
30 Mîrîrî tîpo to' eserenka'pî Paapa yapurî pe. Moropai to' wîtî'pî
Oliveira ye'ka kîrî pona.

Jesusya Pedro Panama
(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

31 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Sîrîrîpe ewaron ya, eranne' pe
awanîkon wenai, tamî'nawîrî eepekon pe naatîi. Moropai urumakaya'nîkon
pe naatîi, Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' yawîrî. Pena Paapaya ta'pî:

> "Carneiroyamî' era'manen wîuya yai,
> inera'makon carneiroyamî' e'paraipîka kupî sîrîrî,"
>
> Zc 13.7

ta'pî Paapaya pena. Tîpî' Jesus eseurîma'pî. 32 —Tîîse uusa'manta tîpo,
Paapaya u'mî'sa'kasa' yai, arawîrî'nîkon uutî Galiléia pona —ta'pî
Jesusya to' pî'.
33 Mîrîrî taa Jesusya yuuku'pî Pedroya: —Tamî'nawîronkonya arumaka
e'painon eranne' pe tîwanîkon wenai, tîîse uurîya arumaka pepîn,
Uyepotorî. Tîîse tiaronkonya neken ikupî.
34 Tîîse Jesusya ta'pî ipî': —Kaane Pedro, ayenku'tîuya pepîn. Sîrîrîpe ewaron
ya, maasa e'mai' pe kariwana yunkon etun rawîrî taaya pe nai. Ayekaranmapo
to'ya ya, seurîwî'ne ite'ka "unepu'tî pepîn", taaya pe nai —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Tîîse Pedroya yuuku'pî: —Unepu'tî pepîn mîîkîrî Jesus tauya pepîn.
Awî to'ya ya, uurî nîrî tîwî uwî to'ya —ta'pîiya.
Moropai tamî'nawîronkonya nîrî mîrîrî warantî ta'pî Jesus pî'.

Jesus Epîrema Tîpemonkonoyamî' Wetun Tanne
(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Moropai Jesus wîtî'pî inenupa'san pokonpe. Eewomî'pî jardim itese'
Getsêmani ya' moropai ta'pîiya: —Maasa tarî e'tî, epîremai uutî tanne
sinpata —ta'pîiya tînenupa'san pî'.
37 Mîîkîrîya Pedro yarî'pî moropai Zebedeu munkîyamî' yarî'pî takon
yarakkîrî. Mîrîrî yai Jesus esewankono'ma'pî mararî pra. Ipîra yairî ma're
awanî'pî. 38 Moropai ta'pîiya: —Esewankono'mato'ya uyewan yannî'sa'
man. Mîrîrîya uwî pe man —ta'pîiya. —Maasa tarî e'tî tîwarî panpî' e'tî
unîmîkî pî' ako'mantî.
39 Inkamoro piapai mîîkîrî atarima'pî mararî. Moropai non ekaya
tenpata enu'tî'pîiya, eepîrema'pî. Ta'pîiya: —Uyun, tamî'nawîron kupîya
e'painon. Upîika'tîkî e'taruma'tî namai. Tîîse itu'se wanî yawîrî kî'kupîi.
Itu'se awanî yawîrî neken iku'kî —ta'pîiya Paapa pî'.
40 Moropai awenna'po'pî inkamoro eseurîwî'nankon pia. Inkamoro
tînenupa'san wetun tanne, to' eporî'pîiya. Moropai ta'pîiya Pedro pî':
—Awetunkon mîrîrî tîwarî aako'mamîkon eserîke pra naatî? Mararî rî
tiwin hora kaisarî aako'mamîkon eserîke pra naatî? —ta'pîiya. 41 —Tîwarî
ako'mantî moropai epîrematî. Paapa yarakkîrî eseurîmatî, makuiya imakui'pî
kupîya'nîkon emapu'tî namai. Ayewankon ya' Paapa maimu yawîrî iko'manpai
awanîkon. Tîîse ikupîya'nîkon eserîke pra awanîkon a'tu'mîra awanîkon ye'nen.
42 Moropai inî'rî itakon ite'ka pe, attî'pî epîremai, Paapa yarakkîrî
eseurîmai. Ta'pîiya: —Paapa, e'taruma'tî namai upîika'tîkî. Tîîse mîrîrî
yu'se pra awanî ya, î' itu'se awanî manni' yawîrî iku'kî —ta'pîiya.
43 Mîîkîrîya tîwenna'posa' pe, inî'rî to' wetun tanne to' eporî'pî. Maasa
pra mararî pra iwe'nunpai to' wanî'pî mîîto'pe. Mararî ipokonpe to'
wanî eserîke pra. 44 Iteseurîno ite'ka pe, Jesus wîtî'pî to' piapai epîremai.
Moropai e'mai' pe teepîrema'pî warantî ta'pîiya.
45 Moropai awenna'po'pî inî'rî to' pia. Inkamoro ekaranmapo'pîiya:
—Sîrîrî tîpose awetunkon ko'mannîpî mîrîrî? Aasîrî man, aase'nîkon,
wîtî'nîkon. Sîrîrî pu'kuru uurî, ka' poi iipî'pî rumakato' to'ya weiyu
eseponî pî' man imakui'san yenya'. 46 E'mî'sa'katî aase'nîkon wîtîn. A'kî,
mîîkîrî warayo' iipî era'matî uyeyatonon pia utîrî ton —ta'pî Jesusya.

Jesus Yapisî To'ya
(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

47 Jesus eseurîma tanne, tiwinan inenupa'san yonpa, Judas, erepamî'pî.
Teepîremasanon esanonkon moropai Judeuyamî' panamanenan

narima'san erepamî'pî ipokonpe. Arinîke pemonkonyamî' erepamî'pî
tetawaraikon, moropai tîtaikapukon yarakkîrî. 48 Mîîkîrî Judasya
taasa' wanî'pî inkamoro Jesus yeyatonon pî'. Manni' warayo' yu'nauya
era'maya'nîkon ya, mîîkîrî anapisîkon ton. Mapi'tîi taasai'ya wanî'pî.
49 Moropai teerepamî pe, Judas wîtî'pî Jesus pia. Moropai ta'pîiya:
—Uyenupanen, tîwanmîn wanî mîîtî aapia —taa ye'ka pe, Jesus
yu'na'pîiya itenpata yai. 50 Jesusya imaimu yuuku'pî. Ta'pî Jesusya:
—Uyonpa, î' anku'pai awanî ya uyarakkîrî iku'kî ka'ne' pe. Moropai
Judas ponkon pe iipî'sanya Jesus yapisî'pî. 51 Mîrîrî kupî to'ya era'ma
tîuya'nîkon pe, Jesus nenupa'san yonpaya tetawarai mo'ka'pî. Moropai
teepîremasanon esanon yepotorî poitîrî pana ya'tî'pîiya. 52 Tîîse Jesusya
ta'pî: —Kaane, mîrîrî warantî pra, ayetawarai yeka'makî iwon ya'. Maasa
pra etawara ke epîpainon wanî ya, mîîkîrî sa'manta e'pai awanî etawara
kamo pe —ta'pî Jesusya. 53 —Uyun pî' upîika'tînenkon ton esatîuya
ya, yarimaiya pra awanî kai'ma eesenumenkakon mîrîrî? To' esatîuya
e'painon ipî'. Moropai ka'ne' pe arinîkon inserîyamî' yarima uyunya
e'painon. 54 Tîîse esatîuya e'pai pra awanî. Maasa pra sîrîrî warantî
awe'kupî pe man kai'ma, Paapa maimu e'menukasa' ye'nen. Mîrîrî e'kupî
pe man taasai'ya yawîrî.

55 Moropai Jesusya ta'pî inkamoro pemonkonyamî' pî': —Uyapi'se
aai'sa'kon sîrîrî akasuparaikon moropai akaitapukon yarakkîrî,
manni' pemonkon wîîtîpon yapisî to'ya warantî. Teuren wei kaisarî
akore'ta'nîkon wanî tanne, ayenupakon pî' epîremanto' yewî' ta, mîrîrî
ku'sa'ya'nîkon pra naatîi uyapisîkonpa. 56 Tîîse tamî'nawîrî sîrîrî e'kupî
sîrîrî maasa pra penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'
nurî'sanya imenuka'pî yawîrî.

Mîrîrî taa Jesusya pe, inenupa'sanya Jesus rumaka'pî moropai iipiapai
to' wîtî'pî. To' epe'pî.

Jesus Yarî Surarayamî'ya Teepîremasanon Esanon Rawîrî

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jo 18.12-14,19-24)

57 Inkamoro Jesus yapisîtîponkonya yarî'pî teepîremasanon esanon
yepotorî Caifás pia. Miarî to' epere'sa' wanî'pî. Moisés nurî'tî yenupato'
pî' yenupatonkon moropai Judeuyamî' panamanenan inkamoro epere'sa'
wanî'pî moro. 58 Tîîse Pedro wîtî'pî aminke Jesus pî' to' ye'ma'pî pî'.
Teepîremasanon esanon yepotorî yewî' eporî tîuya pîkîrî. Mîîkîrî e'nîmî'pî
poro po surarayamî' pokonpe miarî si'ma î' kupî to'ya era'mapa kai'ma.
59 Imakui'pî pe Jesus winîkîi teeseurîmasen ton pemonkon yuwa'pî
teepîremasanon esanonya, moropai tamî'nawîronkon ipîkkukon Judeuyamî'
yepotorîtononya. Innape Jesus nîkupî'pî ekaremekî to'ya ya, iwîkonpa
kai'ma yuwa'pî to'ya. 60 Tîîse mîrîrî warantî to' eseurîma pra awanî'pî Jesus

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

winîkîi. Teuren arinîkon eseurîma'pî seru' pe iwinîkîi. Tîîse asakî'nankonya
î' ta'pî Jesusya ekaremekî tu'ka'pî. 61 Moropai ta'pî to'ya: —See warantî
ta'pîiya epîremanto' yewî' pî': "Seeni' epîremanto' yewî' koneka'pî
pemonkonyamî'ya. Tîîse yarankauya kupî sîrîrî. Moropai i'mî'sa'kauya inî'rî
eseurîwî'ne wei tîpo", ta'pîiya —ta'pî to'ya teepîremasanon esanon pî'.
62 Mîrîrî ya, Jesus eseurîmasa' eta tîuya pe, teepîremasanon esanon
yepotorî e'mî'sa'ka'pî. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya: —A'kî imakui'pî
pe insanan warayo'kon eseurîman pî' man apî', î' kai'ma awanî pe nan?
—ta'pîiya. 63 Tîîse Jesus wanî'pî moo î' taiya pra. Inî'rî teepîremasanon
esanon yepotorîya Jesus ekaranmapo'pî: —Inna, Paapa ka' pon ese' pî' taaya
yu'se wanî sîrîrî. Amîrî Paapa nîmenka'pî Cristo, Paapa munmu amîrî?
64 Jesusya yuuku'pî: —Inna, amîrîya taa mîrîrî. Tîîse tauya sîrîrî
apî'nîkon, maasa amîrî'nîkonya uurî ka' poi iipî'pî ereutasa' era'ma kupî
sîrîrî Paapa meruntîri winî. Î' pensa sîrîrî non pona uuipî yai, katupuru
po autî era'maya'nîkon kupî sîrîrî.
65 Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya pe, teepîremasanon esanon
yepotorî ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen tîpon karaka'pîiya
teesewankono'masa' warantî tîwe'ku'se. Moropai ta'pîiya: —Innape
man. Paapa pe e'ku'nî pî' man. Inî'rî anî' yuwapai pra man iteseru pî'
teeseurîmasen ton. Maasa pra aasîrî imakui'pî pe eseurîman pî' man
Paapa winîkîi. Eeseurîma eta pî' naatîi. 66 Î' ye'ka pe mîserî ku'pai nai?
—ta'pîiya to' pî'. Yuuku'pî to'ya: —Iwîpai awanî mîrîrî, enen awanî e'pai
pra man —ta'pî to'ya.
67 Moropai mîrîrî taa tîpo, tiaronkonya tetakukon yenumî'pî itenpata pona.
Moropai ipa'tîpîtî'pî to'ya. 68 Ipa'tîpîtî ye'ka pe ta'pî to'ya: —Anî'ya apa'tîsa'
pe awanî epu'kî, innape Paapa nîmenka'pî pe awanî ya —ta'pî to'ya ipî'.

Jesus Pî' Unepu'tî Pepîn Taa Pedroya
(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18,25-27)

69 Mîrîrî tanne Pedro ereutasa' wanî'pî poro po wîttî iwa'to' pona. Moro
tîîse teepîremasanon esanon poitîrîpa' iipî'pî iipia. Moropai ta'pîiya ipî':
—Amîrî nîrî wanî'pî mîîkîrî Jesus Nazaré poinon yarakkîrî?
70 Tîîse Pedroya iwapu'tî'pî tamî'nawîronkon rawîrî si'ma. Ta'pîiya:
—Anî' pî' eeseurîmakon epu'tîuya pra wai. 71 Moropai Pedro mo'ta'pî
wîttî iwa'to' mana'ta pia. Inî'rî tiaron to' poitîrîpa'ya era'ma'pî moropai
ta'pîiya moro tîwe'sanon pî', warayo'kon pî': —Mîîkîrî wanî'pî Jesus
Nazaré pon yarakkîrî —ta'pîiya.
72 Mîrîrî pî' Pedroya ta'pî itakon te'ka pe: —Unepu'tî pepîn mîîkîrî.
Useruku pepîn sîrîrî, Paapaya uyera'ma pî' man. Seru'ye' pe pra wanî.
73 Mararî tîîko'mamîkon tîpo, moro tîwe'sanon e'rennuku'pî inî'rî
Pedro pia. Moropai ta'pî to'ya: —Maasa pra eeseurîmato'ya mîîkîrî yonpa
pe awanî ekaremekî, iwarantî eeseurîma ye'nen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

74 Mîrîrî pî' ta'pî Pedroya: —Seru' pe pra tauya sîrîrî, unepu'tî pepîn
mîîkîrî warayo'. Seru' pe eseurîma ya, Paapaya utaruma'tî e'painon.
Mîrîrî taiya tanne, kariwana yunkon e'na'pî. 75 Moropai Pedro
enpenata'pî î' kai'ma ta'pî Jesusya pî'. Maasa pra ta'pîiya: —E'mai' pe
kariwana yunkon etun rawîrî, unepu'tî pepîn mîîkîrî, taaya kupî sîrîrî
eseurîwî'ne ite'ka —ta'pîiya ipî'.
Mîrîrî tîpo Pedro epa'ka'pî miarî pai. Mararî pra tîkarau ye'ka pe attî'pî.

Jesus Yarî To'ya Pilatos Pia
(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

27 1 Pata erenmapî pe, tamî'nawîronkon teepîremasanon esanon,
moropai Judeuyamî' panamanenan emurukuntî'pî. Î' kai'ma
Jesus kupî tîuya'nîkon pî' eseurîmai iwîkonpa. 2 Moropai inkamoroya
surarayamî' yaipontî'pî Jesus yaironpîtîto'pe to'ya. Moropai mîîkîrî
rumaka'pî to'ya pata esa' Pilatos pia.

Iteyatonon Pia Jesus Rumakatîpon Judas Sa'manta
(At 1.16-19)

3 Mîrîrî warantî Jesus wîî to'ya epu'tî tîuya pe, Judas, Jesus
rumakatîpon esewankono'ma'pî mararî pra. Moropai mîrîrî wenai
Jesus rumaka'pî tîuya iteyatonon pia yepe'pî tîniru 30 prata ena'pî
tînapisî'pî mana'po'pî teepîremasanon esanon pia moropai Judeuyamî'
panamanenan pia. 4 Ta'pîiya: —Kure'ne imakui'pî ku'sau'ya sîrîrî. Maasa
pra î' konekatîpon pepîn warayo' tîrumakai aasa'mantato'pe —ta'pî
Judasya to' pî'.
Imaimu yuuku'pî to'ya: —Î' wani' kin nai, î' ton pra man anna
yarakkîrî. Tîîse amîrî yarakkîrî neken.
5 Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Judasya tîniru papo'pî epîremanto' yewî'
ta, moropai eepa'ka'pî. Moropai attî'pî, mîîkîrî e'mutunuku'pî moropai
aasa'manta'pî.
6 Mîrîrî tîniru yapisî'pî teepîremasanon esanonya moropai mîrîrî
pî' ta'pî to'ya: —Sîrîrî tîniru wanî pepîn morî pe, uurî'nîkonya itîrî ya
epîremanto' yewî' pratarî kore'ta. Maasa pra sîrîrî wanî tîîsa'mantasen
yepe'pî pe itîîsa' —ta'pî to'ya. 7 Tamî'nawîrî mîrîrî pî' teeseurîmakon tîpo
mîrîrî tîniru ke tiwin pata yenna'pî to'ya, kamote ka'nen pata'se'. Mîrîrî
pata ya' ka'ranyamî' sa'mantasa' yu'na'tîto' ton yenna'pî to'ya. 8 Mîrîrî
ye'nen mîrîrî pata to' nenna'pî esatî to'ya sîrîrî tîpose mîn pata'se' kai'ma.
Maasa pra anî' sa'mantato' wenai yenna'pî to'ya.
9 Sîrîrî warantî penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta Jeremias
nurî'tîya taasa' yawîrî awe'kupî'pî.
Inkamoroya tîniru yapisî'pî 30 prata ena'pî kaisarî. Mîrîrî warapo
aye'ma annaya ta'pî Judeuyamî'ya yawîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Moropai mîrîrî ke pata yenna'pî to'ya, kamote ka'nen pata'se'. Î'
kai'ma ta'pî Uyepotorîya yawîrî iku'to'peuya

Zc 11.12,13; Jr 19.1-13, 32.6-9

ta'pî profeta Jeremias nurî'tîya.

Jesus Wanî Pilatos Rawîrî
(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

11 Mîrîrî tanne, pata esa' Pilatos rawîrî Jesus wanî yai, Pilatosya
ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Amîrî, mîîkîrî Judeuyamî' esa' pe tîwe'sen?
—ta'pîiya. —Inna, amîrîya taa mîrîrî —ta'pî Jesusya. 12 Tîîse inkamoro
teepîremasanon esanon, moropai Judeuyamî' panamanenan maimu yuuku
Jesusya pra awanî'pî. 13 Moropai Pilatosya ta'pî: —To' maimu yuukuya pepîn.
"Mararon pepîn imakui'pî ku'sai'ya", taa pî' to' man apî'. Mîrîrî etaya pra nan?
14 Tîîse Jesus eseurîma pra awanî'pî. Moropai mîrîrî pî' pata esa'
Pilatos wanî'pî mararî pra teesenumenkai ipî'.

Jesus Rumaka To'ya Î' Ku'to'pe To'ya
(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

15 Pilatosya festa, itese' Páscoa kaisarî, tînarakkamo'pî rumaka e'pîtî'pî
atarakkannîto' tapai. Manni' pemonkonyamî' nesatî'pî teseru ya',
mîîkîrî rumakaiya. 16 Mîrîrî yai atarakkannîto' ta, tiwin warayo' wanî'pî
tamî'nawîronkon nepu'tî Barrabás. 17 Mîrîrî yai arinîkon pemonkonyamî'
emurukuntî'san ekaranmapo'pî mîîkîrî pata esa' Pilatosya. —Anî'
rumakauya yu'se naatî, Jesus Paapa nîmenka'pî, Barrabás ka'rî?
—ta'pîiya. 18 Ipî' tîkinmukon ye'nen, Jesus ene'sa' to'ya epu'tî'pî Pilatosya.
19 Moropai ipîkku pe tîwe'to' yaponse' pona Pilatos ereutasa' tanne, ino'pîya
tîmaimu yarima'pî taato' see warantî: —Mîîkîrî warayo' winîkîi î' kî'kupîi,
maasa pra morî pu'kuru mîîkîrî, î' kupîtîpon pepîn. Maasa pra sîrîrîpe uwe'ne'
e'taruma'tî pî' wai mararî pra, mîîkîrî wenai —taasai'ya wanî'pî.
20 Tîîse teepîremasanon esanonya ta'pî moropai Judeuyamî'
panamanenanya tamî'nawîronkon pî': —Barrabás rumakaya yu'se
anna man ka'tî ipî' —ta'pî to'ya. —Moropai Jesus wîî me'poto'peiya
—ta'pî to'ya. 21 Inî'rî pata esa'ya tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
ekaranmapo'pî: —O'non ye'ka rumakauya yu'se naatî? Yuuku'pî to'ya:
—Barrabás rumakakî —kai'ma imaimu yuuku'pî to'ya.
22 Inî'rî Pilatosya ta'pî to' pî': —Moriya î' kin kupîuya e'painon mîserî
Jesus manni' Cristo tesa'sen yarakkîrî? —Pakî'nan pona ipokapîtî
me'pokî —ta'pî tamî'nawîronkonya Pilatos pî'.
23 Pilatosya ta'pî inî'rî to' pî': —Î' kin imakui'pî inkupî'pî moro nai
mîîto'pe? —taiya ye'nen, tamî'nawîronkon entaimepîtî'pî —Pakî'nan
pona ipokapîtî me'pokî —ta'pî to'ya ipî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Mîrîrî warantî î' koneka tîuya eserîke pra tîwanî Jesus yarakkîrî
epu'tî'pî Pilatosya. Moropai Pilatosya tîpî' pemonkonyamî' ekore'ma
epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen tuna enepî me'po'pîiya. Moropai mîrîrî ke tenya
rona'pîiya, î' ton pra tîwanî ekaremekîpa mîîkîrî yarakkîrî, arinîkon
pemonkonyamî' rawîrî si'ma. Moropai ta'pîiya: —Uurî wanî pepîn mîserî
warayo' sa'mantanto' esa' pe. Tîîse amîrî'nîkonya ikupî sîrîrî —ta'pîiya.
25 Moropai tamî'nawîronkonya yuuku'pî: —Mîîkîrî sa'mantato' wenai,
tîwî anna pona e'taruma'tînto' nenai, moropai anna munkîyamî' pona
eena —ta'pî to'ya.
26 Mîrîrî taasa' to'ya pe, Pilatosya Barrabás rumaka'pî atarakkannîto'
tapai. Tîîse Jesus po'pî'to'pe to'ya ta'pî Pilatosya pemonkon po'pî'to' ke,
moropai irumaka'pîiya pakî'nan pona ipokapî'to'pe to'ya.

Surarayamî' Wo'ma'ta Jesus Pî'
(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)

27 Moropai surarayamî'ya Jesus yarî'pî pata esa' Pilatos yewî' ta. Moropai
tamî'nawîronkon surarayamî' emurukuntî'pî iwoi. 28 Inkamoroya Jesus
pon mo'ka'pî ipokon moropai ipata'pî ya' tiaron ta'sankon suuyu yeka'ma'pî
to'ya, ipon ton. 29 Moropai Jesus yarakko ton koneka'pî to'ya mî'nî ye' ke
rei yarakko, coroa warantî. Ipî' tîwo'ma'takon ye'nen, rei pe ikupî'pî to'ya.
Moropai rei me'sipu ye'ka tîrî'pî to'ya itenya' meruntî winî. Mîrîrîkon tîrî
tîpo, to' e'sekunka'pî irawîrî. Moropai inkamoro wo'ma'ta pia'tî'pî ipî'.
Ta'pî to'ya: —Anna yepuru pe awanî, Jesus. Amîrî wanî Judeuyamî' esa' pe
pu'kuru awanî rei pe —ta'pî to'ya. 30 Mîrîrî taa ye'ka pe, ipona tetakukon
yenumî'pî to'ya. Moropai manni' me'sipu mo'ka'pî to'ya, moropai mîrîrî ke
ipa'tîpîtî'pî to'ya ipu'pai pona. 31 Ipî' tîwo'ma'takon tîpo, ipon tîneka'ma'pîkon
suuyu mo'ka'pî to'ya. Moropai ipon pu'kuru tîmo'ka'pîkon yeka'ma'pî to'ya
inî'rî. Mîrîrî tîpo Jesus yarî'pî to'ya pakî'nan pona ipokapî'se.

Jesus Pokapîtî To'ya Pakî'nan Pona
(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

32 Miarî pai teepa'kakon pe, warayo' eporî'pî to'ya Simão itese', Cirene
cidaderî pon. Moropai mîîkîrî pî' ta'pî to'ya pakî'nan yaato'peiya mîrîrî
Jesus narî. 33 Moropai to' erepamî'pî pata'se' itese' Gólgota. Mîrîrî
Gólgota, pemonkon pu'pai rî'pî yepin, taato' mîrîrî. 34 Miarî Jesus
wuku ton tîrî'pî to'ya, vinho yai'mesa' mai' ke enî'to'peiya kai'ma.
Tîîse yonpasa' tîuya pe, itu'se pra Jesus wanî'pî. 35 Miarî ipokapîtî'pî
to'ya. Moropai Jesus pon pantakapîtîkonpa kai'ma tî' more'san pî' to'
su'mina'pî. Anî' pia tî' ena epu'tî'nîkonpa. 36 Mîrîrî tîpo to' ereuta'pî,
moropai inkamoroya Jesus koneka'pî miarîpai anî'ya imo'ka namai.
37 Inkamoroya Jesus pu'pai yepoi imenuka'pî î' wani' awanî ye'nen
ipokapîtî tîuya'nîkon kai'ma. Taato' see warantî:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

MÎSERÎ JUDEUYAMÎ' ESA' REI

kai'ma imenuka'pî to'ya. 38 Moropai Jesus pokonpe asakî'ne ama'ye'kon
pokapîtî'pî to'ya iratai winî, tiwin meruntî winî moropai tiwin kamai' winî.
39 E'ma taawîrî tuutîsanon wo'ma'ta'pî ipî' tuutîkon kaisarî.
40 —Taapîtî'pîya: "Epîremanto' yewî' yarankauya tamî'nawîrî. Moropai
mîrîrî pîmî'sa'kauya seurîwî'ne wei tîîse", ta'pîya. Innape see Paapa
munmu pe awanî ya, maasa kin see autîkî pakî'nan poi. Aawarîrî
e'pîika'tîkî —ta'pî to'ya.
41 Teepîremasanon esanon moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî'
yenupatonkon moropai Judeuyamî' panamanenan pokonpe si'ma to'
wo'ma'ta'pî Jesus pî'. 42 Ta'pî to'ya: —Tiaronkon pîika'tîpîtî'pîya tîîse î' wani'
awanî ye'nen aawarîrî awe'pîika'tî pepîn! Moriya Judeuyamî' esa' pe awanî
pepîn mîrîrî. Seru'ye' pe awanî. Maasa see autîkî mîrîrî pakî'nan poi, innape
awautîsa' era'ma annaya ya, innape akupî annaya —ta'pî to'ya ipî'. 43 —Pena
"Paapa narima'pî uurî", taapîtî'pîiya, innape Paapaya ipîika'tî tîku'se.
Moropai "Paapa munmu uurî", ta'pîiya. Maasa kin see, Paapa munmu pe
awanî ya, tîwî Paapaya ipîika'tî sîrîrîpe, era'mato'pe annaya —ta'pî to'ya.
44 Moropai mîrîrî warantî inkamoro ama'ye'kon Jesus ratai winî
ipokapî'sa'kon wo'ma'ta'pî nîrî Jesus pî'.

Jesus Sa'manta

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

45 Mîrîrî tîpo ineka'ta pairî wei tîîse, pata ewaronpamî'pî. Tamî'nawîrî
pata wanî'pî ewaron pe, 3 horas kaisarî aako'mamî'pî ewaron pe.
46 Moropai ko'mamîiya 3 horas tîîse, Jesus entaime'pî meruntî ke:
—Eloi, Eloi lamá sabactâni? —ta'pîiya tîmaimu ta. Paapa, uyun, î'
wani' awanî ye'nen urumaka pî' nan? taato' mîrîrî umaimukon ta.
47 Mîrîrî taa Jesusya eta'pî tiaronkon pemonkonyamî'ya. Moropai ta'pî
to'ya: —A'kî, Elias, taiya —kai'ma to' esenumenka'pî tîîse yairî pra etasa'
to'ya wanî'pî.
48 Ka'ne' pe tiwin yonpa eka'tumî'pî tuna yu'nanen esponja era'mai.
Mîrîrî yeuronka'pîiya uva yekku ka. Moropai mîrîrî tîrî'pîiya, yei po'tî
pî' tasi'tîi inta pona, Jesusya yu'nato'pe kai'ma. 49 Tîîse tiaronkonya ta'pî
ipî': —Kaane, tîwî mîîkîrî nîsi. Maasa Elias iipî era'mapai'nîkon pakî'nan
poi imo'kai, ipîika'tîpa —ta'pî to'ya.
50 Moropai Jesus entaime'pî meruntî ke tiwin kano'pî pe moropai
tekaton eeturumaka'pî, aasa'manta'pî.
51 Mîrîrî yai epîremanto' yewî', Paapa pata'se' yuwa'to' kamisa
e'karaka'pî arakkita pairî, kakîsiya pai mai winîkîi non ekaya. Moropai non
eserentîkî'ma'pî, moropai sa'man pe tîwe'sen tî'kon e'rataika'pî. 52 Mîrîrî yai
tu'kankon Paapa pemonkonoyamî' e'tî'ka'san uuruwasikon atarakkanmoka'pî.
Moropai inkamoro isa'manta'san e'mî'sa'ka'pî. 53 Moropai inkamoro epa'ka'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uuruwai yapai. Moropai tîîsa'manta tîpo Jesus e'mî'sa'kasa' yai inkamoro
ewomî'pî Jerusalém cidaderî pona, o'non pata tu'kankonya to' era'ma'pî.
54 Surarayamî' yepotorî Romanoya, moropai mîîkîrî yarakkîrî
tîwe'sanonya, Jesus era'ma pî' tîwe'sanon anî'ya imo'ka namai,
inkamoroya pata eserentîkî'ma era'ma'pî tamî'nawîrî mîrîrî tîwe'ku'sen.
Mîrîrî ye'nen eranne' pe to' ena'pî mararî pra. Moropai ta'pî to'ya: —A'kî,
innape Paapa munmu pe awe'sa' man —ta'pî to'ya.
55 Miarî wîri'sanyamî' wanî'pî aminke si'ma, Jesus era'ma pî'
tîwe'sanon. Inkamoro wîri'sanyamî' wanî'pî Jesus wenairî itî'san Galiléia
poi ipîika'tîi itu'se awe'to' pîkîrî. 56 Inkamoro wanî'pî Maria Madalena,
moropai Maria, Tiago moropai itakon José yankon, moropai Zebedeu
munkîyamî' yankon wanî'pî.

Jesus Yu'na'tî To'ya
(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

57 Pata ewaronpamî kupî tanne, ipîkku warayo', José itese', Arimatéia
cidaderî pon erepamî'pî. Mîîkîrî wanî'pî innape Jesus ku'nen pe.
58 Mîîkîrî José wîtî'pî Pilatos pia Jesus esa'rî'pî esa'se yu'na'tîpa, moropai
Pilatosya itîîto'pe to'ya ta'pî. 59 Mîrîrî ye'nen Jesus esa'rî'pî yapisî'pîiya.
Moropai iwontî'pîiya amenan ita'san morî pu'kuru kamisa linho ke.
60 Moropai mîîkîrî yara'tî'pîiya ituruwasi pe ikonekasa', sa'man tî'
yai, amenrî to' nîkoneka'pî ya'. Moropai mîrîrî uuruwai yettapuru pe
ikonekasa' kure'nan tî' ke yettapurî'pîiya. Moropai mîrîrî tîpo attî'pî
miarî pai. 61 Mîrîrî kupîiya era'ma'pî Maria Madalenaya moropai tiaron
Maria nîrî wanî'pî miarî. Mîrîrî uuruwai pia to' ereutasa' wanî'pî.

Surarayamî'ya Uuruwai Era'ma Iipia Si'ma

62 Tiaron wei yai, sexta feira esuwa'kasa' tanne, teepîremasanon
esanon moropai fariseuyamî' emurukuntî'pî pata esa' Pilatos pia.
63 Moropai inkamoroya ta'pî pata esa' governador pî': —Anna yepotorî,
anna enpenatan pî' man manni' seru'ye'ya ta'pî pî'. Pena enen tîwanî
yai, ta'pîiya: "Eseurîwî'ne wei tîpo e'mî'sa'ka kupî sîrîrî", ta'pîiya —ta'pî
to'ya. 64 —Mîrîrî ye'nen uuruwai era'manenan tonkon surarayamî'
yarimakî, morî pe era'mato'pe to'ya iteseurîno wei pîkîrî neken. Maasa
pra inenupa'sanya itesa'rî'pî yama'runpa namai. Moropai yama'runpa
tîpo taa to'ya: "Mîîkîrî e'mî'sa'kan pî' man", taa to'ya seru'ye' pe. E'mai'
pe seru' pe Jesus wanî'pî yentai, seru' pe to' wanî —ta'pî to'ya.
65 Mîrîrî pî' ta'pî Pilatosya: —Insamoro surarayamî' yaatî, uuruwai erasi'tîi.
Atîtî uuruwai era'mai. Morî pe mera'matîi, era'maya'nîkon pîkîrî —ta'pîiya.
66 Moropai inkamoro wîtî'pî. Inkamoroya uuruwai yettapuru
koneka'pî moronpî ke, selo pe tîku'se aatarakkanmoka namai. Moropai
era'manenan tonkon nîmî'pî to'ya, morî pe uuruwai era'mato'pe to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus E'mî'sa'ka Uuruwai Yapai
(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

28 1 Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu esuwa'kasa' tanne, e'mai'non wei
yai, domingo yai, maasa pata erenmapî pra tîîse, Maria Madalena
moropai tiaron Maria pokonpe to' wîtî'pî uuruwai pona era'mai. 2 Mîrîrî
yai ka'ne' pe kure'ne pata e'tînka'pî. Uyepotorîkon narima'pî inserî
erepamî'pî ka' poi. Mîîkîrîya uuruwai yettaputo' tî' mo'ka'pî moropai
mîrîrî pona eereuta'pî. 3 Mîîkîrî wanî'pî wara'napiya sisiu taato' warantî.
Moropai ipon wanî'pî aimutun pe, imu warantî. 4 Mîrîrî pî' mîrîrî uuruwai
era'manenan surarayamî' ena'pî eranne' pe. Mararî pra tîtîtî pe to'
esi'nî'sa' wanî'pî. Inkamoro esenumî'pî non pona, isa'manta'san warantî.
5 Mîrîrî ye'nen inserîya ta'pî inkamoro wîri'sanyamî' pî': —Eranne' pe
pra e'tî. Jesus yuwaya'nîkon epu'tî pî' wai seru' pepîn, manni' pakî'nan
pona to' nîpokapîtî'pî. 6 Tîîse tarî anî' ton pra man. Mîîkîrî e'mî'sa'kan
pî' man, ta'pî tîuya ne'tîkini yawîrî. Maasa ipata'pî era'matane'tî o'non
pata itîrî'pî to'ya pata'pî. 7 Tarîpai ka'ne' pe atîtî ekareme'se inenupa'san
pî'. "Mîîkîrî e'mî'sa'kan pî' man", ka'tantî. Moropai "Mîîkîrî wîtî pe man
arawîrî'nîkon Galiléia pona. Miarî era'maya'nîkon kupî sîrîrî", ka'tantî to'
pî'. Mîrîrî yekare ekaremekî pî' wai apî'nîkon —ta'pîiya.
8 Inkamoro wîtî'pî ka'ne' pe teeka'tunse uuruwai poi. Maasa pra mararî
pra to' esi'nî'sa' wanî'pî. Tîîse to' atausinpasa' wanî'pî nîrî mararî pra.
Mîrîrî ye'nen Jesus nenupa'san pî' ekareme'se to' wîtî'pî.
9 To' wîtî tanne, ka'ne' pe Jesusya to' eporî'pî. Moropai ta'pîiya:
—Tîwamîn wanî aapia'nîkon!
Mîrîrî taiya pe to' erepamî'pî aminke pra iipia. Inkamoro e'sekunka'pî
irawîrî. Inkamoroya Jesus puu pî' tapi'se yapurî'pî. 10 Moropai Jesusya
ta'pî: —Eranne' pe pra e'tî, tîîse atîtî uyonpayamî' pî' ekareme'se to'
wîtîto'pe Galiléia pona. Miarî uyera'mato'pe to'ya —ta'pî Jesusya.

Seru'ye' Pe Surarayamî' Wanî

11 Inkamoro wîri'sanyamî' tîîse e'ma ta, tiaronkon, uuruwai
era'manenan surarayamî' enna'po'pî cidade pona. Moropai inkamoroya
teepîremasanon esanon pî' tamî'nawîrî î' kai'ma awe'ku'sa' ekaremekî'pî.
12 Inkamoro emurukuntî'pî teserukon pî' teeseurîmakonpa Judeuyamî'
panamanenan pokonpe si'ma. Inkamoroya ikoneka'pî. Mîrîrî ye'nen
surarayamî' pia tîniru tîrî'pî to'ya mararî pra. 13 Moropai to' yaipontî'pî
to'ya: —Ka'tantî "Inenupa'san iipî'pî man, mîrîrî pe ewaron ya' anna
wetun tanne. Inkamoroya Jesus esa'rî'pî yama'runpa'pî man", makatîi.
14 Mîrîrî etasa' pata esa'ya ya, "Inna to' seruku pepîn mîrîrî", taa annaya
ipî'. Mîrîrî warantî awanî'pî man, seru' pîn taato'pe annaya. Mîrîrî ye'nen
î' e'kupî pepîn amîrî'nîkon yarakkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15 Inkamoro surarayamî'ya tîniru yapisî'pî. Moropai î' kai'ma teepîremasanon
esanonya ta'pî yawîrî ikupî'pî to'ya. Mîrîrî seru' pe to' e'to' eseta'pî Judeuyamî'
kore'ta pî' mîrîrî yai. Sîrîrî pe rî seru' pe to' e'to' ko'mamî sîrîrî tîpose.

Jesus Esenpo Tînenupa'san Pia
(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; At 1.6-8)

16 Inkamoro Jesus nenupa'san tiwin pu' pona tîîmo'tai'nîkon wîtî'pî
Galiléia pona. Inkamoro erepamî'pî wî' Jesus nekaremekî'pî pia. 17 Miarî
teerepansa'kon pe, Jesus era'ma'pî to'ya. Moropai yapurî'pî to'ya. Tîîse
tiaronkonya innape ikupî pra awanî'pî. 18 Mîrîrî ye'nen Jesus erepamî'pî
to' pia aminke pra. Moropai ta'pîiya:
—Tamî'nawîron meruntî yapisî'pîuya ka' po moropai non po. 19 Mîrîrî
ye'nen ayaipontîuya'nîkon sîrîrî. Atîtî tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
kore'ta. Moropai inkamoro mîmatîi upemonkono pe tamî'nawîrî. Innape
ukupî to'ya wenai to' menpatakonatîi uyun, Paapa ese' pî', moropai uurî,
inmu ese' pî', moropai Morî Yekaton Wannî ese' pî'. 20 Moropai inkamoro
menupatîi tamî'nawîrî î' ta'pîuya yawîrî to' komanto'pe, umaimu yawîrî.
Moropai enpenatatî aapia'nîkon uurî ko'mamî pe wai wei kaisarî.
Amîrî'nîkon rumakauya pepîn. Sîrîrî pata ataretî'ka pîkîrî aapia'nîkon
uuko'mamî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

JESUS CRISTO YEKARE
MARCOS NÎMENUKA'PÎ

Anî'ya sîrîrî kaareta menuka'pî? Warayo' itese' Marcosya imenuka'pî. Tiaron pata Paapa maimu ya' mîîkîrî esatî to'ya João Marcos kai'ma. Mîîkîrî e'sa' pra awanî'pî Jesus naipontî'san kore'ta. Jesus yarakkîrî aasarî pra awanî'pî, tîîse innape ikupî'pîiya. Moropai Jesus yekare menuka'pîiya, mîrîrî ineta'pî tiaronkon piapai moropai tînepu'tî'pî nîrî imenuka'pîiya. Tiaronkon Jesus nenupa'san esenyaka'ma tanne, inkamoro pokonpe João Marcos wanî'pî. Tiaronkon pemonkonyamî' esenumenka Pedroya tu'ke Jesus yekare ekaremekî'pî ipî'.

Î' pî' teeseurîmasen sîrîrî kaareta? Asakîrîronkon warayo'konya Jesus yekare menuka'pî. Î' kai'ma Jesus ko'mamî'pî tarî sîrîrî non po ekaremekî'pî to'ya. Tiaronya inî' panpî' menuka'pî Jesus yenupato' pî'. Tîîse Marcosya imenuka'pî Jesus nîkupî'pî pî'. Imenuka'pîiya pemonkonyamî'ya epu'to'pe, innape mararî pra meruntî ke Jesus wanî kai'ma. Moropai yaretî'ka pe ekaremekî'pîiya Jesus wîîsa' to'ya pî'. Tîîse mararî imenuka'pîiya Jesus e'mî'sa'kato' pî'. Mîrîrî ye'nen tiaronkonya inî' panpî' menuka'pî ikînî'pî pî'. Tiaronkon teesenupasanon esenumenka yai pra 70 kono' esuwa'kasa' Jesus esenpoto' tîpo, sîrîrî kaareta menuka'pî Marcosya. Moropai imenuka'pîiya Judeuyamî' ton pe pra tîîse Judeuyamî' pepîn ton pe, Jesus nîkupî'pî tarî tîwanî yai epu'to'pe to'ya.

João Batistaya Itekare Ekaremekî
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

1 1 E'pîika'tînto' yekare, Jesus, Paapa nîmenka'pî pî' teeseurîmasen
ekaremekîuya sîrîrî. Mîîkîrî Jesus Cristo wanî Paapa munmu pe.
Sîrîrî warantî penaro' Paapa maimu ekareme'nenya imenuka'pî, Isaías
nurî'tîya.
2 Paapaya ta'pî: —A'kî, umaimu ekareme'nen yaipontîuya kupî sîrîrî
arawîrî.
Mîîkîrîya aye'marî ton koneka kupî sîrîrî keren po.
Ml 3.1
3 "Uyepotorîkon erepamî ye'marî ton konekatî.
To'sarî yarakkanmokatî eerepanto'pe",
taiya kupî sîrîrî —ta'pî Paapaya.
Is 40.3

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî warantî menuka'pî Isaías nurî'tîya yawîrî Joãoya ta'pî pemonkonyamî'
ekonekato'pe Jesus Cristo erepamî rawîrî. 4 Isaíasya imenuka'pî yawîrî João
iipî'pî keren pona. Arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî iipia. Tiaronkon
yenpatakona'pîiya moro. Paapa maimu ekaremekî'pîiya. —Imakui'pî
ankupî'pîkon pî' enpenatatî teesewankono'mai —ta'pîiya. —Moropai
irumakatî, imakui'pî ankupî'pîkon ku'to'pe Paapaya tîîwanmîra. Moropai
esenpatakonatî —ta'pîiya. 5 Judéia pata poro tîîko'mansenon wîtî'pî João
pia, tamî'nawîrî. Jerusalém ponkon wîtî'pî nîrî. Imakui'pî tînkupî'pîkon
ekaremekî'pî to'ya, moropai to' yenpatakona'pî Joãoya iren Jordão ka'.
6 Mîrîrî yai João pon wanî'pî camelo si'potî'pî pe. Moropai iworomî
wanî'pî paaka pi'pî pe. Ito' wanî'pî kaira pe. Moropai wan wanî'pî iwuku
pe. ⌊Penaron Paapa maimu ekareme'nen Elias nurî'tî ko'mamî'pî warantî
aako'mamî'pî.⌋ 7 Itekare ekareme'pîtî'pîiya: —Uye'ma'pî pî' uyentainon iipî
kupî sîrîrî —taapîtî'pîiya. —Ipîkku pe awanî ye'nen i'sa'sa' yewa yeukauya
eserîke pra awanî, itarumai'pî pe wanî ye'nen. 8 Uurîya ayenpatakonakon
tuna ke. Tîîse Mîîkîrîya Morî Yekaton Wannî yarima kupî sîrîrî ayesa'kon pe
aako'manto'pe, ayewankon ya' —ta'pî Joãoya.

Jesus Esenpatakona
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Moropai Jesus iipî'pî Nazaré poi. Mîrîrî Nazaré wanî'pî Galiléia pata
po tîwe'sen pe. João Batista pia aaipî'pî. Moropai mîîkîrî Joãoya Jesus
yenpatakona'pî iren Jordão ka'. 10 Tuna kapai teeseu'ka pe, ka' esettapuruka
era'ma'pî Jesusya. Moropai Morî Yekaton Wannî autî era'ma'pîiya tîpona,
waku'kaimî warantî awautî era'ma'pîiya. 11 Ka' po si'ma Paapa eseurîma'pî:
—Amîrî unmu, uwakîri pu'kuru kure'ne apî' uurî atausinpa —ta'pîiya.

Makuiya Jesus Maa Yonpa Imakui'pî Ya'
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Mîrîrî tîpo Morî Yekaton Wannîya Jesus yarî'pî keren pona. 13 Moro
aako'mamî'pî asakî'ne pemonkon (40) wei kaisarî keren po. Kamoyamî'
pata ya' awanî'pî. Imakui'pî kupî Jesusya emapu'tî yonpa'pî Makuiya,
pemonkonyamî' yeka'nunkanenya teuren. Tîîse ikupîiya pra awanî'pî.
Moropai iipiapai Makui wîtî'pî. Mîrîrîya ka' poi inserîyamî' autî'pî iipia
moropai ipîika'tî'pî to'ya.

Jesus Esenyaka'ma Pia'tî Galiléia Pata Po
(Mt 4.12-22; Lc 4.14,15; 5.1-11)

14 João Batista yarakkamo me'po'pî iteyatonya. Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî
Galiléia pata pona. Miarî morî Paapa yekare ekaremekî pinunpa'pîiya.
15 —Aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu eseponî
pî' man. Tîpemonkonoyamî' pîika'tîiya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Imakui'pî ankupî'pîkon pî' enpenatatî teesewankono'mai. Moropai
irumakatî. Innape itekare ku'tî —ta'pîiya.
16 Galiléia ku'pî rî'pîkîrî Jesus wîtî'pî. Tuutî pe Simão era'ma'pîiya,
moropai itakon André yarakkîrî. Moro' yapi'to' tîuya'nîkon yenunpîtî
pî' to' wanî'pî, moro' yapisî pî', moro' yapi'nenan pe inkamoro wanî'pî
mîîto'pe. 17 —Aase'nîkon upîkîrî —ta'pî Jesusya to' pî'. —Moro'yamî'
yapisî pî' eesenyaka'makon ko'mannîpî sîrîrî. Tarîpai ayenupauya'nîkon
pemonkonyamî' maakonpa upemonkono pe —ta'pîiya. 18 Teesemi'tapai
moro' yapi'to' tîuya'nîkon nîmî'pî to'ya. To' wîtî'pî Jesus pîkîrî.
19 Inî' panpî' tuutîkon ye'ka pe, Zebedeu munkîyamî' era'ma'pîiya, Tiago
moropai itakon João. Tîkanaukon ya' to' wanî'pî moro' yapi'to' tîuya'nîkon
rumentannî'pîtî pî'. 20 Inkamoro yanno'pîiya. Tunkon Zebedeu nîmî'pî to'ya
kanau ya' tîpoitîrîtonon pokonpe tîîse, moropai Jesus pîkîrî to' wîtî'pî.

O'ma' Tîrîka Jesusya
(Lc 4.31-37)

21 To' erepamî'pî Cafarnaum cidaderî pona. Tonpakon Judeuyamî'
erî'ka'to' weiyu yai, Jesus ewomî'pî to' epere'to' yewî' ta moropai
tamî'nawîronkon yenupa'pîiya. 22 Kure'ne to' esenumenka'pî Jesusya
tenupato'kon pî', maasa pra tînepu'tî pî' eeseurîma epu'tî'pî to'ya, Moisés
nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon warantî pra. 23 Mîrîrî yai o'ma'
yarakkîrî tîwe'sen warayo' wanî'pî. Jesus era'ma tîuya pe mîîkîrî entaime'pî.
24 —Jesus Nazaré poinon, î' ku'se aai'sa' sîrîrî anna pî'? —ta'pîiya.
—Anna taruma'tîi aai'sa' sîrîrî? —ta'pîiya. —Ayepu'nen uurî. Amîrî morî,
Paapa piapai iipî'pî. 25 Jesusya ta'pî ipî': —Moo e'kî, mîîkîrî warayo'
yapai epa'kakî.
26 O'ma'ya warayo' perenperenma'pî. Aronne panpî' tîwentaimepîtî ye'ka
pe, eepa'ka'pî mîîkîrî yapai. 27 Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon esenumenka'pî
kure'ne. Tîmurukun pe si'ma to' eseurîma'pî. —Î' taato'pe see awanî
mîrîrî? —ta'pî to'ya. —A'kî, uneta'pîkon pepîn pî' uyenupaiya'nîkon mîrîrî.
Paapa meruntîri ke o'ma'kon yaipontîiya moropai yuuku to'ya —ta'pî to'ya.
28 Moropai pata kaisarî tamî'nawîronkon eseurîma'pî Jesus yekare pî'.
Tamî'nawîrî Galiléia pata poro to' eseurîmato' eseta'pî.

Pedro Yawo'pî Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jesus epa'ka'pî epere'nîto' yewî' tapai moropai attî'pî Tiago, João
pokonpe Simão yewî' ta. Itakon André yewî' pe nîrî awanî'pî. 30 Pri'ya pra
Simão yawo'pî wanî'pî paran pî'. Jesus erepansa' pe, mîîkîrî pri'yawon
pepîn ekaremekî'pî to'ya ipî'. 31 Iipia Jesus wîtî'pî. Itenya pî' yapisî'pîiya.
Moropai i'mî'sa'ka'pîiya. Eekomi'makapî'pî moropai to' yekkari ton
koneka pia'tî'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Ko'mamîiya wei ewomî tanne, pri'yawonkon pepîn enepî'pî to'ya
Jesus pia. O'ma'kon e'to'kon to' ya' enepî'pî to'ya nîrî. 33 Tamî'nawîronkon
mororonkon epere'sa' wanî'pî mana'ta pia. 34 Moropai arinîkon pri'yawonkon
pepîn yepi'tî'pîiya. Tu'kan paran pî' tîwe'sanon yepi'tî'pîiya. Moropai
tu'kankon o'ma'kon yenpa'ka'pîiya. Inkamoro o'ma'konya Paapa narima'pî pe
Jesus wanî epu'tî'pî. Tîîse inkamoroya tekaremekî yu'se pra Jesus wanî'pî.

Jesus Asarî Galiléia Pata Poro
(Lc 4.42-44)

35 Penane marî, pata erenmapî pra tîîse, Jesus e'mî'sa'ka'pî, moropai
attî'pî wîttîkon tapai keren pona. Miarî eepîrema'pî. 36 Tîwe'mî'sa'kakon
pe, Simão moropai yarakkîronkonya Jesus yuwa'pî. 37 Eporî'pî to'ya
moropai ta'pî to'ya ipî': —Ayuwa pî' tamî'nawîronkon man. 38 Ta'pî
Jesusya: —Tiaron pata pona wîtînpai'nîkon, miarî nîrî itekare
ekareme'to'peuya. Mîrîrî ku'se yi'nî pî' wai —ta'pîiya. Moropai to' wîtî'pî.
39 Galiléia poro Jesus wîtî'pî tamî'nawîrî. To' epere'to' yewî' tapî' itekare
ekareme'pîtî'pîiya moropai o'ma'kon yenpa'kapîtî'pîiya.

Pri'yawon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Moropai ere' pokon warayo' wîtî'pî Jesus pia, paran pokon, leprosia
itese'. Awe'sekunka'pî Jesus rawîrî. —Uyepi'tîpai awanî ya, Uyepotorî,
uyepi'tîkî —ta'pîiya Jesus pî'. 41 Jesusya era'ma'pî tî'noko'pî pe. Tenya
tîrî'pîiya ipona. —Inna, ayepi'tîuya —ta'pîiya ipî'.
42 Mîrîrî pe rî erekî' pe pra eena'pî. Eesepi'tî'pî.
43 Meruntî ke Jesusya mîîkîrî panama'pî. 44 —Anî' pî' kîsekaremekîi
—ta'pîiya. —Atîkî teepîremasanon pia ayera'mato'pe to'ya. Pena Moisés
nurî'tîya ta'pî: "Leprosia pokon esepi'tîsa' ya, asakî'ne mayayamî' tîrîiya
teepîremasanon pia, teesepi'tîsa' ye'nen", ta'pîiya. Mîrîrî warantî itîîta,
eesepi'tîsa' ye'nen. Atîkî, ka'ne' panpî' —ta'pîiya. 45 Tîîse mîîkîrî epa'ka'pî
moropai tamî'nawîronkon pî' ekaremekî'pîiya. Mîrîrî pata pai Jesus ewomî pra
eena'pî pemonkonyamî' pata ya' maasa pra arinîkon pemonkonyamî' iipî'pî
iipia. Poro po aako'mamî'pî, tîîse tamî'nawîron pata yapai arinîkon wîtî'pî iipia.

Itesa' Eke'nepamî'pî Warayo' Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 1 Pata poro taasarî tîpo, Cafarnaum pona Jesus enna'po'pî tewî' ta.
Tewî' ta awanî eta'pî tamî'nawîronkonya. 2 Arinîkon eperepî'pî iipia.
To' pata'se' ton pra awanî'pî wîttî ta moropai mana'ta po. Miarî Paapa

maimu ekaremekî pî' Jesus wanî'pî to' pî'. 3Mîrîrî tanne pemonkonyamî'
erepamî'pî. Eke'nepamî'pî warayo' ene'sa' to'ya wanî'pî Jesus pia.
Tamî'nawîrî itesa' eke'nepansa' wanî'pî. Asakîrîronkon warayo'konya
mîîkîrî yarî'pî. 4Jesus pia mîîkîrî yarî to'ya yentai awanî'pî. Mîrîrî ye'nen
wîttî pona to' enuku'pî. Maasa pra se' kaisarî wîttî wanî'pî, ineka'ta ton
pra. Moropai yamîka'pî to'ya Jesus kaisarî. Moropai mîîkîrî pri'yawon
pepîn yenu'tî'pî to'ya Jesus pia, mîrîrî a'ta yai, tette' ta tîîse. 5Innape
tîkupî to'ya epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya eke'nan pî':
—Mooyi, imakui'pî ankupî'pî rona pî' wai —ta'pîiya.
6Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupanenan ereutasa' wanî'pî moro.
Jesus maimu pî' to' esenumenka'pî tîîwarîrî'nîkon. 7—Î' ton pe mîîkîrî
eseurîma mîrîrî warantî? Anî'ya imakui'pî pe warayo' e'to' mo'ka pepîn,
Paapa pe pra si'ma, tîîse Paapaya neken imo'ka. Mîrîrî ye'nen Paapa pe
awe'ku'sa' mîrîrî —kai'ma to' esenumenka'pî. 8Mîrîrî warantî to' esenumenka
tîpî' epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen to' pî' ta'pîiya: —Î' ton pe mîrîrî warantî
eesenumenkakon mîrîrî ayewankon ya'? 9,10Imakui'pî ankupî'pî rona pî' wai
taa pî' wai mîserî pri'yawon pepîn pî'. Tîîse innape iku'sau'ya epu'tîya'nîkon
eserîke pra awanî. Mîrîrî ye'nen Uurîya, pemonkon pe ka' poi iipî'pîya
anera'makon ton kupî sîrîrî. Meruntî ke wai imakui'pî ronato'peuya —ta'pî
Jesusya. —Seru' pe pra eseurîma epu'tîkonpa, mîîkîrî pri'yawon pepîn
yepi'tîuya. I'mî'sa'kauya, tette' yanmako'mato'peiya aasato'pe —ta'pî Jesusya.
11Moropai Jesusya pri'yawon pepîn yeurîma'pî: —E'mî'sa'kakî.
Ayette' yanmako'makî. Ayewî' ta enna'pokî —ta'pîiya. 12Moropai
awe'mî'sa'ka'pî. Ka'ne' pe tette' yanmako'ma'pîiya moropai
tamî'nawîronkonya tera'ma tanne, eepa'ka'pî. Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon
esenumenka'pî kure'ne. —Morî pu'kuru, Paapa —ta'pî to'ya. —Mîrîrî
ye'ka era'manenan pepîn anna —ta'pî to'ya.

Jesus Pemonkono Pe Levi Ena
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî mîrîrî cidaderî yapai. Moropai attî'pî inî'rî
Galiléia ku'pî ka'. Miarî arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî iipia. Moropai
inkamoro yenupa pia'tî'pîiya. 14Taasarî ye'ka pe Alfeu munmu eporî'pîiya,
itese' Levi. Tîniru yapi'nen pe awanî'pî. Teesenyaka'mato' pata'se' ya'
eereutasa' wanî'pî. —Aase upîkîrî, ayenupato'peuya —ta'pî Jesusya ipî'.
Moropai attî'pî Jesus pîkîrî. 15Mîrîrî tîpo Levi yewî' ta Jesus entamo'ka
tanne, arinîkon imposto ton tîniru yapi'nenan entamo'ka'pî ipokonpe
moropai tînenupa'san pokonpe. Imakui'san pemonkonyamî' entamo'ka'pî
nîrî to' pokonpe. Arinîke to' wanî'pî Jesus pîkîrî itî'san. 16Moisés nurî'tîya
yenupanto' pî' yenupanenan moropai fariseuyamî' wanî'pî moro.
Inkamoroya Jesus era'ma'pî. Imakui'san pemonkonyamî' moropai imposto
yapi'nenan pokonpe awentamo'ka era'ma'pî to'ya. Mîrîrî pî' ta'pî to'ya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus nenupa'san pî': —Î' ton pe mîîkîrî entamo'ka imposto yapi'nenan
pokonpe, imakui'san pokonpe? ⌊Morîkon pemonkonyamî' anna warainîkon
entamo'ka pepîn imakui'san pokonpe. Imakui'pî kupîiya mîrîrî⌋ —ta'pî
to'ya. 17 Mîrîrî taa to'ya eta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya to' pî': —Pri'ya
pu'kuru e'nî ya, uyepi'tînenkon ton pemonkon yuwa pepîn. Tîîse pri'ya pra
e'nî ya, uyepi'tînenkon ton pemonkon yuwa e'painon. Mîrîrî warantî morî
pe tîwe'ku'sanon pemonkonyamî' yannoi uui'sa' pra wai. Tîîse imakui'pî pe
tîwe'ku'sanon pemonkonyamî' yannoi iipî'pî uurî. ⌊Imakui'pî pe tîwanîkon
epu'tî tîuya'nîkon ye'nen, tîpîika'tîto'kon ton yu'se to' wanî⌋ —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma

Tekkarikon Tonpai Pra Fariseuyamî' Wanî Pî'
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Judeuyamî' yeseru yairî Paapa yapurî ye'ka pe, ta're'kon tonpai pra João
Batista pemonkonoyamî' wanî'pî. Tiaronkon wîtî'pî Jesus pia moropai ta'pî
to'ya ipî': —Ta're'kon tonpai pra João pemonkonoyamî' man, fariseuyamî'
man nîrî mîrîrî warantî. Tîîse apemonkonoyamî' wanî inkamoro warantî
pra. Î' wani' awanî ye'nen uyeserukon yairî pra to' wanî mîrîrî? —ta'pî to'ya.
19 Ta'pî Jesusya to' pî': —Tîneta'san pokonpe tîwe'marimasen
wanî tanne, ta're'kon tonpai pra ineta'san wanî pepîn. To' pokonpe
tîwe'marimasen ko'mamî pîkîrî ta're'kon tonpai pra to' wanî pepîn. To'
entamo'ka, moropai to' atausinpa. 20 Uurî wanî tîwe'marimasen warantî,
moropai unenupa'san wanî ineta'san warantî. Maasa umo'ka tiaronkonya
kupî sîrîrî unenupa'san piapai. Mîrîrî yai unenupa'sanya ta're'kon yonpa
pepîn teesewankono'makon ye'nen —ta'pîiya.
21 —Ipoi'pî uponkon rumentannî'pî pepîn e'painon kamisa amenan ke.
Irumentanî'pî ya, irumentanî'to' emo'ka ipoi. Amenan emo'ka ipoi'pî poi
moropai inî' panpî' awe'karaka. 22 Moropai amenan wo', mai' pe teenasen
tîrî pepîn e'painon penaro' itense' ya', cabra pi'pî konekasa' penaro'
ya' —ta'pîiya. —Maasa pra wo', mai' pe teenasen yannîpî, moropai
awannî'sa' pe penaro' cabra pi'pî karakaiya, moropai wo' eti'kamo. Mîrîrî
epu'tî'nîkon ye'nen, amenan wo' tîrî amenan itense' ya' —ta'pî Jesusya.
⌊Mîrîrî ta'pîiya amenan esenupanto' pî' tenupaiya'nîkon epu'to'pe to'ya.⌋

Jesus Eseurîma Erî'ka'nîto' Weiyu Pî'
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Mîrîrî tîpo erî'ka'nîto' weiyu yai, Jesus asarî'pî trigo ye'kana' pî'.
Tuutîkon ye'ka pe inenupa'sanya trigo pikka'pî. 24 Mîrîrî kupî to'ya
era'ma'pî fariseuyamî'ya. —A'kî, to' esenyaka'ma mîrîrî erî'ka'nîto'
weiyu yai. Trigo pikka pî' to' man, erî'ka'nîto' weiyu yai. Moisés nurî'tîya
uyenupa'pîkon yawîrî pra to' wanî ye'nen, yairî pra to' wanî mîrîrî —ta'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to'ya. 25,26 Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Pena Judeuyamî' yepotorî
rî'pî Davi nurî'tî wanî'pî î' ton pra. Emi'ne awanî'pî tîpokonpankon
pokonpe. Abiatar wanî'pî teepîremasanon yepotorî pe mîrîrî yai. Paapa
maimu pe awe'menukasa' mîrîrî, to' nîkupî'pî. Paapa yewî' ta Davi
ewomî'pî. ⌊Moro awanî'pî trigo puusa' teepîremasanon nîtîrî'pî Paapa
pia. Paapaya taasa' wanî'pî mîrîrî tîîto'pe to'ya moropai aako'mamî
tîpo, ya'to'pe to'ya. Tîîse teepîremasanonya neken yaku taasa' Paapaya
wanî'pî.⌋ Tîîse emi'ne tîwanî ye'nen, Daviya yaku'pî moropai itîrî'pîiya
nîrî tîpokonpankon pia. ⌊Tîîse mîrîrî pî' Paapa ekore'ma pra awanî'pî.⌋
27 Pemonkonyamî' koneka'pî Paapaya e'mai' pe. Mîrîrî tîpo erî'ka'nîto'
weiyu ekaremekî'pîiya pemonkonyamî' ton pe to' pîika'tîpa kai'ma.
Pemonkonyamî' konekaiya pra awanî'pî erî'ka'nîto' weiyu yeseru pî' to'
esekatonkato'pe. 28 Moropai uurî, ka' poi iipî'pî, uurî wanî erî'ka'nîto'
weiyu yai tamî'nawîronkon nîkupî ton ekareme'nen pe —ta'pî Jesusya.

Apîta'pî Itenya Warayo' Yepi'tî Jesusya
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 1 Inî'rî Jesus ewomî'pî epere'nîto' yewî' ta. Moro awanî'pî warayo'
apîta'pî itenya. 2 Tiaronkon esenumenka'pî Jesus pî'. Erî'ka'nîto'
weiyu yai mîîkîrî yepi'tî Jesusya anepu'pai to' wanî'pî, imakui'pî
konekaiya taakonpa kai'ma. 3 —Asi'kî uupia —ta'pî Jesusya apîta'pî
itenya pî'. —E'mî'sa'kakî tamî'nawîronkonya ayera'mato'pe.
4 Tamî'nawîronkon ekaranmapo'pî Jesusya: —Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî, î' kupîuya e'painon erî'ka'nîto' weiyu yai? Morî
kupîuya ya, morî pe awanî? Imakui'pî kupîuya ya, morî pe awanî? Anî'
pîika'tîuya ya aasa'manta namai, morî pe awanî? Anî' rî wîuya ya, morî
pe awanî? O'non ye'ka pe eporî pî' naatî? Ka'tî upî' —ta'pîiya.
Tîîse moo to' wanî'pî, yuuku to'ya pra. 5 Teekore'masa' ye'ka pe, Jesus
esenumenka'pî tamî'nawîronkon pî'. Eekore'ma'pî maasa pra mîrîrî pri'yawon
pepîn sa'nama to'ya pra awanî ye'nen. —Ayenya kainunkî —ta'pîiya
apîta'pî itenya pî'. Tenya kainumî'pî warayo'ya moropai eesepi'tîsa' wanî'pî.
6 Mîrîrî tîpo fariseuyamî' epa'ka'pî epere'nîto' yewî' tapai. Moropai Herodes
pemonkonoyamî' pokonpe to' eseurîma'pî Jesus pî', iwîkonpa kai'ma.

Tiaronkon Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya

7 Moropai Jesus wîtî'pî tîpemonkonoyamî' pokonpe iku'pî ena
pona. Arinîkon Galiléia ponkon wîtî'pî nîrî. 8 Moropai Judéia ponkon,
Jerusalém ponkon, Iduméia ponkon, Jordão ratai ponkon, Tiro moropai
Sidom poro tîîko'mansenon wîtî'pî arinîke Jesus wenairî. Pri'yawonkon
pepîn yepi'tîpîtî'pîiya yekare etasa' tîuya'nîkon ye'nen to' wîtî'pî.
9,10 Arinîkon pri'yawonkon pepîn yepi'tîsai'ya wanî'pî. Tamî'nawîronkon
pri'yawonkon pepînya iwoima'tî'pî kîrîppe yapîkonpa, teesepi'tîkonpa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kai'ma. Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Kanau ene'tî,
ya' enu'to'pe. Pemonkonyamî'ya uwoima'tî pî' man kîrîppe. Arinîke to'
man —ta'pîiya. 11 Moropai imariwa'ka'pankon moropai maawariyamî'
poitîrîtononya Jesus era'masa' tîuya'nîkon ye'nen, to' esenunpîtî'pî iipia,
tentai'nîkon Jesus wanî epu'tî tîuya'nîkon ye'nen. Aronne panpî' taapîtî'pî
to'ya: —Amîrî Paapa munmu —ta'pî to'ya.
12 Moropai Jesusya to' yaipontî'pî. —Uurî kîsekareme'tî —ta'pîiya to' pî'.

Tîpemonkono Ton Warayo'kon Mo'ka Jesusya
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Moropai Jesus epa'ka'pî wî' kîrîkon kore'ta pî'. Itu'se tîwe'to'kon
pemonkonyamî' yanno me'po'pîiya. Moropai iipia to' wîtî'pî. 14 Moropai
asakî'ne pu' pona tîîmo'tai pemonkonyamî' mo'ka'pîiya tarakkîrî to'
e'to'pe to' yenupapa kai'ma, to' yarimapa kai'ma itekare ekareme'se.
15 To' meruntîri ton tîrî'pîiya, imariwa'yamî' moropai maawariyamî'
yarimato'pe to'ya pemonkonyamî' piapai. 16 Simão mo'ka'pî Jesusya
moropai ese'tî'pîiya Pedro pe. 17 Tiago, Zebedeu munmu, mo'ka'pîiya
takon João yarakkîrî. Inkamoro ese'tî'pîiya Boanerges pe. Wara'napi
warainokon taato' mîrîrî Boanerges. 18 André, Filipe, Bartolomeu, Mateus,
Tomé, Alfeu munmu itese' Tiago, Tadeu, moropai Simão teepîsen Zelote
taato', inkamoro mo'ka'pîiya tamî'nawîrî. 19 Moropai Judas Iscariotes
mo'ka'pîiya nîrî. Manni' Jesus yapisîton iteyatonon pia itîrîpa. ⌊Moropai
mîrîrî tîpo, Jesus emikku'pî tewî' ta.⌋

Jesus Eseurîma Makui Yeseru Pî'
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Mîrîrî warantî inkamoro mo'ka'pîiya tînaipontîkon ton pe. Moropai inî'rî
arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî Jesus pia. To' pî' Jesus esenyaka'ma'pî,
to' yenupa pî'. Mîrîrî ye'nen Jesus moropai inenupa'san entamo'ka yentai
awanî'pî. 21 Mîrîrî yekare eta tîuya'nîkon pe, Jesus yonpayamî'ya ta'pî:
—Ayawî' pe eena tu'kasa' man. A'kî, awentamo'ka pra awanî era'matî
—ta'pî to'ya. Era'mai to' wîtî'pî. 22 Moropai Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' yenupatonkon Jerusalém poi iipî'san eseurîma'pî. —Maawariyamî'
yepotorî poitîrî pe Jesus wanî mîrîrî, Belzebu poitîrî pe. (Makui mîîkîrî
Belzebu) Maawariyamî' yepotorî meruntîri ke maawariyamî' yaipontîiya
mîrîrî, Makui meruntîri ke —ta'pî to'ya.
23 Moropai Jesusya to' yanno'pî tîîpia. Morî panton ke to' yenupa'pîiya.
—Makuiya maawariyamî' yarima pepîn pemonkonyamî' piapai, imaimu
pe imakui'pî kupî to'ya mîîto'pe. 24 Tiwinan pata ya' tîîko'mansenon
esiyu'pîtî ya, to' ko'mamî pepîn. To' epantaka. 25 Moropai tiwinan wîttî
ta tîîko'mansenon esiyu'pîtî ya, to' ko'mamî pepîn. To' epantaka. 26 Mîrîrî
warantî Makuiya tîpoitîrîtonon yarima ya pemonkonyamî' yapai, tîîwarîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eesiyu'pîtî e'painon moropai aako'mamî pepîn, awe'tî'ka e'painon. 27 Tîîse
meruntî yewî' ta ewonpai ama'ye' wanî ya itemanne yama'runpai, e'mai'
pe meruntî ke tîwe'sen yaironpîtîiya kapuya ke. Mîrîrî tîpo yama'runpaiya
e'painon. ⌊Makui yentainon nekenya maawariyamî' yarima.⌋
28 Tamî'nawîron imakui'pî pemonkonyamî' nîkupî'pî moropai imakui'pî
pe to' eseurîma'pî Paapa winîkîi kupî Paapaya tîîwanmîra. 29 Tîîse Morî
Yekaton Wannî pî' imakui'pî pe teeseurîmasen wanî ya, inkupî'pî kupî
Paapaya pepîn tîîwanmîra. Ipatîkarî imakui'pî pe awanî Paapa pî' —ta'pî
Jesusya.
30 Mîrîrî ta'pî Jesusya, yairî pra tîpî' to' eseurîma ye'nen.
Makuiya iku'sa' meruntî ke maawariyamî' yarimato'peiya, imariwa'
yarimato'peiya, taasa' to'ya wanî'pî ipî'. Morî Yekaton Wannîya ikupî'pî
meruntî ke, tîîse mîrîrî kupî to'ya pra awanî'pî innape.

Jesus Yuwa Itonpayamî'ya
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Mîrîrî tîpo Jesus yan moropai ita'mi'san erepamî'pî. Poro po si'ma yanno
me'po'pî to'ya. 32 Arinîkon pemonkonyamî' ereutasa' wanî'pî iipia. —A'kî,
asan moropai aya'mi'san man poro po. Ayanno pî' to' man —ta'pî to'ya
ipî'. 33 Mîrîrî pî', ta'pî Jesusya: —Î' ye'ka kin pemonkonyamî' pî', maama'
moropai mooyi tauya? 34 Tîîpia ereuta'san pî' eesenumenka'pî. —Tiaronkon
tarî to' man. Inkamoro pî' maama' moropai mooyi tauya e'painon. 35 Maasa
pra itu'se Paapa e'to' ku'nen wanî ya, uyonpa pe awanî. Mîîkîrî pî', mooyi
moropai ma'non moropai maama' tauya e'painon —ta'pî Jesusya.

Warayo' Tînmîri Pînnen
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 1 Tiaron pensa inî'rî Jesusya pemonkonyamî' yenupa'pî. Iku'pî
ena po arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî iipia. Arinîke to' wanî
ye'nen, Jesus asara'tî'pî tuna katawon kanau ya' moropai eereuta'pî.
Pemonkonyamî' wanî'pî a'mun po, tamî'nawîrî. 2 Inkamoro yenupa'pîiya
morî panton ekaremekî ye'ka pe. Ta'pîiya to' pî': 3 —A'kî, warayo' wîtî'pî
tînmîri pînse. 4 Tînmîri ya' tînpîmî pîmî'pîiya isorokai'ma. Mîrîrî inpîmî
yonpa ena'pî e'ma ta. Toronyamî' iipî'pî moropai yenno'ma'pî to'ya.
5 Moro nîrî inmîri ya', tî' parappa pon non mararon pona, tiaron inpîmî
yonpa ena'pî. Mararî non wanî'pî. Mîrîrî ye'nen ka'ne' pe aaro'ta'pî.
6 Tîîse wei a'nasa' pe awa'pi'ta'pî. Kure'ne ikara wîtîto' ton pra awanî'pî.
Mîrîrî ye'nen awa'pi'ta'pî. 7 Moropai tiaron inpîmî yonpa ena'pî mî'nî
ta. Mîrîrî kore'ta aaro'ta'pî. Tîîse mî'nî ye'ya itaruma'tî'pî. Mîrîrî ye'nen
eepeta pra awanî'pî. 8 Moropai tiaron inpîmî yonpa ena'pî morî non pona.
Mîrîrî aro'ta'pî, kure'ne eena'pî, moropai eepeta'pî. Tiaron epeta'pî, tîîse
mararî iteperu wanî'pî. Tiaron epeta'pî moropai tu'ke panpî' iteperu

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wanî'pî. Tiaron epeta'pî mararî pra, tu'ke iteperu wanî'pî —ta'pîiya.
9 Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Anepu'painon wanî ya, etakî —ta'pîiya.

Î' Ankapai Mîrîrî Panton Wanî Ekaremekî Jesusya
(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

10 Mîrîrî tîpo pemonkonyamî' wîtî'pî. Tîîse asakî'ne pu' pona
tîîmo'tai'nîkon Jesus nenupa'san e'nîmî'pî. Tiaronkon e'nîmî'pî to'
pokonpe. Mîrîrî yai inkamoroya Jesus ekaranmapo'pî. —Î' taa yu'se
awanî sîrîrî morî panton ke anna pî'? —ta'pî to'ya. 11 —Ekaremekîuya
apî'nîkon —ta'pî Jesusya. —Tiaronkon nepu'tî pepîn epu'tîya'nîkon
kupî sîrîrî. Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî kupî sîrîrî
ekaremekîuya sîrîrî. Tiaronkonya epu'tî pepîn, tepotorîkon pe Paapa
kupî to'ya pra awanî ye'nen. Unekaremekî eta to'ya panton pe, tîîse
epu'tî to'ya pepîn. 12 Mîrîrî pî' Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tî
eseurîma'pî pena. Isaíasya ta'pî:

"Eta to'ya moropai era'ma to'ya,
tîîse î' pe awanî epu'tî to'ya pepîn.
Mîrîrî ye'nen imakui'pî winîpai to' era'tî pepîn.
Imakui'pî to' nîkupî'pî kupî Paapaya pepîn tîîwanmîra,"

Is 6.9,10

ta'pî Isaías nurî'tîya.
13 Unekaremekî'pî tînmîri pînnen pantoni epu'tîya'nîkon pra awanî
ya, tiaron unekaremekî epu'tîya'nîkon eserîke pra awanî nîrî —ta'pî
Jesusya. 14 —Ipapoi'ma tînmîri pînnen warayo' warantî, ekareme'nenya
itekare ekaremekî pata kaisarî. 15 E'ma ta ena'san warantî tiaronkon
wanî. Itekare eta to'ya, tîîse ka'ne' pe Makui wîtî moropai itekare,
to' neta'pî mo'kaiya, inî'rî to' enpenata namai ipî'. 16 Moropai tî' pon
non pona ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta tîuya'nîkon pe
yapisî to'ya. Mararî pra to' atausinpa. 17 Tîîse sa'me yapisî to'ya pra
awanî tewankon ya'. Mîrîrî ye'nen mararî rî to' ko'mamî mîrîrî. Itekare
wenai to' e'taruma'tîsa' ya, ka'ne' pe irumaka to'ya. Tiaronkonya to'
taruma'tîsa' ya, itekare rumaka to'ya. 18 Mî'nî ye'ka kore'ta ena'san
warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya, 19 tîîse to' yewan wanî sîrîrî
pata po tînkonekakon pî' pu'kuru. Moropai kure'ne pu'kuru temannekon
yapurî to'ya. Moropai inî' panpî' temannekon ton yu'se to' wanî. Mîrîrî
ye'kaya itekare taruma'tî. Moropai mîrîrî wenai eepeta pepîn. 20 Moropai
yanunsa' non pona ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya
moropai yapisî to'ya. Mararî tiaron inpîmî yonpa epeta'pî warantî,
tiaronkonya Paapa maimu kupî, tîîse mararî. Tu'ke panpî' tiaron epeta'pî
warantî, tiaronkonya Paapa maimu kupî kure'ne panpî'. Mararî pra
tiaron epeta'pî warantî, tiaronkonya Paapa maimu kupî mararî pra
—ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Uweiyukon Pî' Jesus Eseurîma
(Lc 8.16-18)

21 Tiaron morî panton ekaremekî'pî Jesusya: —Uweiyukon enepî pepîn
wari'sa' yo'koi itîîto'pe —ta'pîiya. —Itîrî pepîn nîrî we'nannîto' yaponse'
yo'koi, tîîse enepî itaponse' pona itîîto'pe. 22 Sîrîrî î' rî esenonsa' ya, mîrîrî
esera'ma tiaron pensa. Mîrîrî warantî morî panton unekaremekî epu'tî
tiaronkonya pepîn sîrîrî. Tîîse tiaron pensa epu'tî to'ya. 23 Anepu'pai
awanîkon ya, moo si'ma etatî —ta'pî Jesusya. 24 —Morî pe etatî —ta'pîiya
to' pî'. —Etaya'nîkon kaisarî inî' panpî' Paapa maimu epu'tîya'nîkon.
Moropai etanenanya inî' panpî' epu'tî. 25 Umaimu anepu'painon wanî ya,
Paapaya itîrî inî' panpî' epu'to'peiya. Tîîse anepu'painon pepîn wanî ya,
epu'tîiya pepîn. Maasa pra tîneta'pî kupîiya tîîwanmîra.

Unpîmîkon Ton Yena'pî Pî' Jesus Eseurîma

26 Inî'rî morî panton ekaremekî'pî Jesusya. Î' kai'ma awanî pe man
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî ya epu'to'pe to'ya. See warantî ta'pîiya:
—Warayo'ya tekkari yena'pî pîmî'pî ipapoi'ma kawai yena'pî pîmî warantî.
Moropai eemikku'pî tewî' ta. 27 Teseru ta ewaron ya' iwe'napîtî'pî moropai
wei epa'ka tanne, aapakapîtî'pî. Mîrîrî tanne, inpîmî'pî aro'ta moropai
aarenta. Tîîwarîrî aaro'ta'pî non yapai, aareta'pî. 28 Moropai aarenta'pî.
Moropai eepeta'pî. 29 Mîrîrî tîpo ya'tî'pîiya ya'tîto' weiyu eseposa' ye'nen.
Tîîse î' wani' awanî ye'nen tînpîmî'pî aro'ta epu'tîiya pra awanî'pî. Î' wani'
awanî ye'nen eepeta epu'tîiya pra awanî. ⌊Mîrîrî warantî tiaronkonya
Paapa yapisî tepotorîkon pe, itekare eta tîuya'nîkon ye'nen. Tîîse o'non
ye'ka pe Paapa esenyaka'ma epu'tî to'ya pepîn,⌋ —ta'pî Jesusya.

Mostarda Ye' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 —Tiaron morî panton ekaremekîuya sîrîrî, î' kai'ma awanî pe man
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî ya epu'tîkonpa —ta'pî Jesusya. —See
warantî arinîkon pemonkonyamî' yepotorî pe Paapa wanî pe man —ta'pîiya.
31 —Mostarda ye' ta'sen yare ena'pî wanî tamî'nawîron ena'pî ma're
simonkokon pe itena'pî. 32 Tîîse mîrîrî ena'pî pînsa', moropai aarenta, moropai
kure'ne eena tamî'nawîron parî' yentai. Mararî pra aapantatapîtî. Toronyamî'ya
taponse'kon ton koneka iporo i'nî' ya. E'mai' pe si'mîrikkî pe itena'pî wanî'pî,
tîîse maasa kure'ne ite' ena'pî. Mîrîrî warantî mararonkonya Paapa yapisî'pî
sîrîrî tepotorîkon pe. Tîîse maasa arinîkonya yapisî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.
33 Mîrîrî warantî morî panton ke itekare ekaremekî'pîiya to' pî'.
Ekaremekî'pîiya epu'tî to'ya kaisarî. 34 Panton pe pra to' yeurîmaiya
pra awanî'pî. Tîîse tîpemonkonoyamî' yarakkîrî neken tîwanî yai,
tînekaremekî'pî ekareme' tu'ka'pîiya to' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A'situn Tî'napannîpî Jesusya
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Mîrîrî ko'mamîiya yai, ta'pîiya tîpemonkonoyamî' pî': —Iyarî'nîkon.
Kuru'nî'nîkon —ta'pîiya. 36 Aasîrî kanau ya' awanî'pî. Tamî'nawîronkon
nîmî'pî to'ya moropai Jesus yarî'pî inenupa'sanya. Moropai tiaronkon
wîtî'pî tîkanaukon ya' ipîkîrî. 37 Mîrîrî iku'pî nuurukkutî to'ya tanne,
kure'nan a'situn iipî'pî tiwinarî. Sipa sipa pe tuna wanî'pî. Tuna ewomî'pî
kanau ya. Kanau yannîpî yonpa'pî tunaya. 38 Mîrîrî tanne, Jesus we'nasa'
wanî'pî kanau maikko ya'. Tî'mî ye'pî ya'santîsai'ya wanî'pî. Moropai
mîîkîrî yenpaka'pî to'ya: —Apakakî —ta'pî to'ya. —Î' ton pe sa'mantan
tanne, awetun mîrîrî î' kupîya pra? Apakakî. 39 Mîrîrîya Jesus paka'pî
moropai a'situn tî'napannîpî'pîiya tîmeruntîri ke. A'situn pî' ta'pîiya:
—Tî'napankî. Tuna pî' ta'pîiya: —Tî'napankî. Tuna nîrî tî'napannîpî'pîiya
tîmeruntîri ke. Se' kaisarî tuna eena'pî. 40 Mîrîrî tîpo ta'pîiya to' pî': —Î' ton
pe eesi'nî'pîtîkon? Innape ukupîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî, aapia'nîkon
pu'kuru wanî tanne —ta'pîiya. 41 Mîrîrî mararî pra to' esenumenka'pî ipî'.
Tîmurukun pe si'ma to' eseurîma'pî ipî': —Î' ye'ka Mîîkîrî pemonkon?
A'situn tî'napannî'nen tîmeruntîri ke moropai tuna tî'napannî'nen nîrî
tîmeruntîri ke. O'non ye'ka pe renamo awanî? —ta'pî to'ya.

O'ma'kon Tîrîka Jesusya
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 1 To' erepamî'pî iku'pî ratai pona. Gerasenoyamî' pata pona to'
erepamî'pî. 2 Kanau yapai Jesus eseu'ka pe, uuruwai kore'tapai
warayo' iipî'pî iipia. O'ma' ewonsa' wanî'pî mîîkîrî warayo' ya'.
3 Uuruwai kore'ta tîîko'mansen pe mîîkîrî wanî'pî, tî' ta, e'pîyamî' kore'ta
tîîko'mansen. 4 Tu'ke ite'ka yewa'tîpîtî'pî to'ya sa'man ferro ke itenya
pî' moropai i'pu pî'. Tîîse yewa'tî to'ya kaisarî tewa'tîto' ya'tîpîtî'pîiya
tiwinarî. Anî'ya yewa'tî yentai awanî'pî. 5 Awentaimepîtî'pî ewaron
kaisarî moropai wei kaisarî uuruwai kore'ta si'ma. Aako'manto'pe rî
awanî'pî. Awe'pa'tîpîtî'pî nîrî tî' ke.
6 Aminke si'ma Jesus era'ma tîuya pe, eeka'tumî'pî iipia moropai
awe'sekunka'pî irawîrî. Tamî'nawîronkon yentainon mîserî, kai'ma
eesenumenka'pî Jesus pî'. 7,8 Jesusya ta'pî ipî': —Mîîkîrî yapai epa'katî,
o'ma'kon —ta'pîiya. Meruntî ke warayo' entaime'pî. —Jesus amîrî ka' po
tîîko'mansen munmu. Amîrî Paapa munmu. Î' ku'se aai'sa' uyarakkîrî?
Ayeka'nunkauya sîrîrî. Paapaya eta tanne, ataruma'tîuya pepîn ka'kî
upî' —ta'pîiya. 9 Moropai Jesusya mîîkîrî ekaranmapo'pî. —Anî' ayese'?
—ta'pîiya. —Uyese' tu'kan, maasa pra arinîkon anna —ta'pîiya. 10 Mararî
pra Jesus yeka'nunka'pî o'ma'ya. —Anna kîsaipontîi tiaron pata pona
—taapîtî'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Aminke pra ikîrî po arinîkon porcoyamî' wanî'pî tekkarikon ena'nenan.
12 O'ma'konya Jesus yeka'nunka'pî. —Anna yaipontîkî porcoyamî' kore'ta
anna ewonto'pe to' ya' —ta'pî to'ya. 13 —Atîtî, moriya —ta'pî Jesusya.
O'ma'kon epa'ka'pî mîîkîrî warayo' yapai moropai porcoyamî' ya' to'
ewomî'pî. Moropai porcoyamî' eka'tumî'pî ikîrî poi tuna kata. Moropai to'
e'soroka'pî tuna ka' moropai to' anarî'pî. Arinîke to' wanî'pî, 2.000 kaisarî.
14 Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon yai, porcoyamî' era'manenan wîtî'pî.
Tînera'ma'pîkon ekaremekî'pî to'ya tamî'nawîronkon pî', cidade ponkon
pî' moropai poroponkon pî'. Mîrîrî ya pemonkonyamî' wîtî'pî o'non ye'ka
pe awanî era'mai. 15 Moropai Jesus pia to' erepamî'pî. Mîîkîrî warayo'
o'ma'kon yenpî' eporî'pî to'ya. Eereutasa' wanî'pî, tîpon ke ayawî' pe pra.
Mîîkîrî arinîkon o'ma'kon wanî'pî ya' eporî'pî to'ya mîrîrî. Mîrîrî pî' to'
esenumenka'pî. Moropai eranne' pe to' ena'pî. 16 Moropai o'non ye'ka
pe eena'pî ekaremekî'pî era'ma tîponkonya, porcoyamî' yekare moropai
warayo' o'ma'kon yenpî' yekare ekaremekî'pî to'ya. 17 Moropai Jesus
yeka'nunka'pî tamî'nawîronkonya attîto'pe tîpatakon yapai.
18 Kanau ya' Jesus asara'tî tanne, mîîkîrî warayo' o'ma'kon yenpî'
wîtî'pî iipia. —Uurî nîrî, itîîpai wai apîkîrî —ta'pîiya. 19 —Kaane —ta'pî
Jesusya. —Ayewî' ta enna'pokî ayonpayamî' pia. Paapa nîkupî'pî apî'
ekareme'ta. Tî'noko'pî pe uyera'ma'pîiya ka'ta —ta'pî Jesusya ipî'.
20 Mîîkîrî wîtî'pî. Jesus nîkupî'pî tîpî' ekaremekî pinunpa'pîiya Decápolis
poro. Moropai tamî'nawîronkon esenumenka'pî ipî'.

Jairo Yekare
(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

21 Moropai inî'rî Jesus enna'po'pî iku'pî ratai pona kanau ya.
Eerepansa' tanne, arinîkon pemonkonyamî' eperepî'pî iipia. Iku'pî ena
po Jesus wanî'pî. 22 Judeuyamî' epere'to' yewî' era'manen wîtî'pî Jesus
pia, itese' Jairo. Jesus era'ma tîuya pe, mîîkîrî Jairo esenumî'pî non
pona, Jesus rawîrî moropai yeka'nunka'pîiya. 23 —Aase, uyewî' ta uyensi
sa'manta pe man —ta'pî Jairoya Jesus pî'. —Aase uyewî' ta ayenya
tîrîpa ipona eesepi'tîto'pe aasa'manta namai —ta'pîiya. 24 Mîrîrî ye'nen
Jesus wîtî'pî ipîkîrî. Arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî to' pokonpe. Jesus
woima'tî'pî to'ya. Yatunnuku'pî to'ya.

Mîn Kannen Wîri' Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

25 Arinîkon kore'ta wîri' wanî'pî pri'yawon pepîn, mîn kannen.
Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai kono' kaisarî aako'mansa' wanî'pî pri'ya pra.
26 Arinîkon ne'ne'kon yepi'tîtonkon wanî'pî yepi'tî yu'se. Tîîse yepi'tî to'ya
pra awanî'pî. Yepi'tî to'ya tanne inî' panpî' ne'ne' eena tu'ka'pî. Inkamoro
ye'matîuya ke temanne tî'ka'pîiya wanî'pî tamî'nawîrî. Tîîse eesepi'tî pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî'pî. Inî' panpî' pri'ya pra eena'pî. 27,28 Jesus yekare etasa' mîîkîrî
wîri'ya wanî'pî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî wîri' esenumenka'pî Jesus pon ye'pi
pî' yapîsau'ya ya esepi'tî e'painon kai'ma, wîri' esenumenka'pî. Jesus poi
winî aaipî'pî moropai ipon ye'pi pî' yapî'pîiya. 29 Mîrîrî pe rî mîn asa'tî'pî,
yapîiya pe, moropai eesepi'tîsa' epu'tî'pî mîîkîrî wîri'ya.
30 Tîmeruntîri ke tiaron yepi'tîsa' tîuya epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî pe rî
eera'tî'pî arinîkon kore'ta. —Anî'ya uyapî pî' nai upon pî'? —ta'pîiya.
31 —Arinîkon pemonkonyamî' kore'ta si'ma, anî'ya upon pî' uyapî pî'
nai taaya. Pakko pe awanî mîrîrî —ta'pî Jesus pemonkonoyamî'ya ipî'.
32 Tîîse tîwoinokon pî' Jesus esenumenka'pî anî'ya ikupî'pî epu'tîpa
kai'ma. 33 Teesepi'tîsa' epu'tî tîuya ye'nen, mîîkîrî wîri' esi'nîpî'pî.
Moropai tîwe'kîkî'ma ye'ka pe attî'pî Jesus pia. Eesenumî'pî non
pona irawîrî. Moropai tekare ekaremekî'pîiya Jesus pî' tamî'nawîrî.
34 —Ma'non, innape ukupîya ye'nen eesepi'tîsa' mîrîrî —ta'pî Jesusya
mîîkîrî wîri' pî'. —Tîwanmîra atîkî. Inî'rî ayeparanya ayeporî pepîn
—ta'pîiya.

Jairo Yensi Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

35 Jesus eseurîma tanne, tiaronkon warayo'kon erepamî'pî epere'nîto'
yewî' era'manen, Jairo yewî' tapai'nîkon. —Ayensi sa'mantan pî' man.
Inî' uyenupanenkon kîsarîi —ta'pî to'ya. 36 —To' eseurîmato' tîpîinamai
pra —ta'pî Jesusya epere'nîto' era'manen pî'. —Kesi'nîpîi. Innape neken
uku'kî. Kîsewankono'mai —ta'pîiya.
37 Pedro, moropai Tiago, moropai Tiago yakon João, inkamoro neken
wîtî tarakkîrî tîrî'pî Jesusya. Tiaronkon wîtî tîrîiya pra awanî'pî.
38 Epere'nîto' yewî' era'manen yewî' ta teerepansa' pe, arinîkon
pemonkonyamî' era'ma'pî Jesusya. Tiaronkon karau moropai tiaronkon
entaimepîtî eta'pîiya. 39 Wîttî ta teewonsa' pe, ta'pîiya to' pî': —Î' ton pe
aronne awentaimepîtîkon mîrîrî? —ta'pîiya to' pî'. —Moropai akaraukon
mîrîrî? Ma'non sa'mantasa' pra man. Iwe'nasa' mîrîrî —ta'pîiya.
40 Moropai to' siira'pî Jesus pî' mîrîrî taiya ye'nen.
Tîîse poro pona to' yenpa'ka'pîiya. Moropai eewomî'pî isa'manta'pî
pia itun moropai isan, moropai eseurîwî'nankon tînenupa'san
pokonpe eewomî'pî. 41 Mîîkîrî isa'manta'pî yenya yapisî'pîiya. —Tarita
kumi —ta'pîiya ipî' tîmaimu ta. Ma'non, e'mî'sa'kakî, taato' mîrîrî
umaimukon ta. 42 Mîrîrî pe rî wîri' e'mî'sa'ka'pî moropai aasarî'pî.
Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai kaisarî ikono po awanî'pî. Kure'ne
tamî'nawîronkon esenumenka'pî eesepi'tîsa' pî'. 43 Jesusya ta'pî
tamî'nawîronkon pî': —Anî' pî' unkupî'pî kîsekareme'tî —ta'pîiya.
Moropai wîri' yun, isan pî' ta'pîiya: —Ma'non yekkari ton antîîtî
—ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Enna'po Nazaré Pona
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 1Moropai Jesus wîtî'pî mîrîrî pata pai tînenupa'san pokonpe. Tîpata
ya eerepamî'pî to' pokonpe. 2Erî'ka'nîto' weiyu yai tamî'nawîronkon
yenupa pia'tî'pîiya epere'nîto' yewî' ta. Eta tîuya'nîkon pe arinîkon
esenumenka'pî kure'ne ipî': —O'non pata mîrîrî ye'ka esenumenkanto'
ku'nen pe tîwanîpa epu'nen eporîiya? O'non ye'ka pe epu'nen pe eena'pî?
Anî' winîpai tîmeruntîri ton eporîiya anî'ya ikupî eserîkan pepîn konekapa?
—ta'pî to'ya. 3—Mîîkîrî manni' wîttî konekanen, Maria more, innape nai?
—ta'pî to'ya. —Tiago, moropai José, moropai Judas, moropai Simão rui
mîîkîrî. Tarî iwîrisitonon man —ta'pî to'ya. Moropai Jesus yu'se pra to'
ena'pî. Yapurî to'ya pra awanî'pî. 4Jesusya to' yeurîma'pî: —Tamî'nawîron
pata ya Paapa maimu ekareme'nen yapurî to'ya. Tîîse ipata ya yapurî
to'ya pepîn. Itonpayamî'ya yapurî pepîn. Itewî' tawonkonya yapurî pepîn
—ta'pîiya. 5Anî'ya ikoneka eserîkan pepîn tu'kan konekaiya yentai awanî'pî
tîpata ya. Pri'yawonkon pepîn pona tenya tîrî'pîiya, arinîkon pepîn, moropai
to' yepi'tî'pîiya. 6Kure'ne Jesus esenumenka'pî inkamoro pî', innape tîkupî
to'ya pra awanî ye'nen.

Moropai aasarî'pî tiaronkon pata yapî' to' yenupa'pîiya mîrîrî rî pata
poro to' yenupa'pîiya.

Tînenupa'san Yarima Jesusya
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon yanno'pî Jesusya tîîpia. To'
yaipontî'pîiya pata kaisarî to' wîtîto'pe asakî'ne'ne. Moropai to'
meruntîri ton tîrî'pîiya meruntî ke o'ma'kon maawariyamî' yenpa'kato'pe
to'ya. 8To' yaipontî'pîiya: —Attîkon pe î' rî kîsatî. Ame'sipukon neken
maatîi. Aya're'kon ton kîsatî. Asakunikon kîsatî. Atînirurîkon ton kîsatî.
9A'sa'sakon yeka'maya'nîkon moropai aponkon tiwin, apî'nîkon asakî'ne
pra. 10Pemonkonyamî' pata ya eerepansa'kon ya, eewomîkon to' yewî'
ta. Moropai moro pu'kuru mako'mantîi, mîrîrî pata pai attîkon pîkîrî
—ta'pî Jesusya to' pî'. 11—Tiaron pata po ayapisîkon to'ya pra awanî
ya, moropai amaimukon anetapai pra to' wanî ya, mîrîrî pata pai
matîtîi. Moropai attîkon pe a'pukon pî' non atapi'sa', mîrîrî mîsorokatîi
eepa'kakon pe. Mîrîrî kupîya'nîkon ya, Paapa maimu yu'se pra to'
wanî ye'nen Paapaya to' taruma'tî pe man ekaremekîya'nîkon mîrîrî
—ta'pîiya.

12Mîrîrî tîpo to' ese'ma'tî'pî. Inkamoroya itekare ekaremekî'pî to' pî':
—Ayeserukon winîpai enpenatatî teesewankono'mai era'tîtî —ta'pî to'ya
tamî'nawîronkon pî'. 13Moropai tu'kankon o'ma'kon yenpa'ka'pî to'ya.
Pri'yawonkon pepîn pu'pai karapaima'pî to'ya. To' yepi'tî'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

João Batista Wîî Me'po Herodesya
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Tamî'nawîrî Jesus nîkupî'pî yekare eta'pî tamî'nawîronkonya.
Mîrîrî yai pata esa' Herodesya eta'pî nîrî. Tiaronkonya taapîtî'pî: —João
Batista nurî'tî e'mî'sa'ka'pî man isa'manta'san kore'tapai. Mîrîrî ye'nen
anî'ya ikupî eserîkan pepîn kupîiya mîrîrî —taapîtî'pî to'ya. 15 Moropai
tiaronkonya ta'pî: —Elias nurî'tî mîîkîrî. Moropai tiaronkonya ta'pî:
—Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' warainon mîîkîrî.
16 Tîîse itekare eta tîuya pe Herodesya ta'pî: —João mîîkîrî,
uni'mîrîkîtî'pî ipu'pai. Tîîse awe'mî'sa'kasa' mîrîrî tîîsa'manta tîpo,
isa'manta'san kore'ta pai —ta'pîiya.
17 Maasa pra mîîkîrî rî Herodesya João yarakkamo me'po'pî tîuya ye'nen
atarakkannîto' yewî' ta. Mîrîrî kupî'pî Herodesya maasa pra takon Filipe
no'pî Herodias yarakkîrî awanî pî' João eseurîmasa' ye'nen. 18 Taapîtî'pî
Joãoya ipî': —Ayakon no'pî yarakkîrî awanî Paapa nekaremekî'pî
unkupîkon ton pe yairî pra. Imakui'pî ku'sa'ya mîrîrî —taapîtî'pîiya.
19 Mîrîrî wenai Herodes no'pî Herodias ekore'ma'pî ipî'. Moropai João
Batista anwîpai awanî'pî. —João Batista wîî me'pokî —ta'pîiya Herodes
pî'. 20 —Kaane —ta'pîiya. Mîrîrî ta'pîiya maasa pra morî pe Paapa maimu
yawîron pe João wanî epu'tî tîuya ye'nen. Moropai inama'pîiya. João
maimu eta tîuya pe aataka'ma'pî. Mîîwîni tîîse tîwakîri pe eta'pîiya.
21 Mîrîrî tanne, tîîko'mamî tîpo, Herodias esenumenka'pî teseru koneka
pî'. Moropai Herodesya entamo'kanto' koneka'pî teesenpo'pî weiyu
yai. Tîpoitîrîtonon eta'pîiya entamo'kai. Surarayamî' yepotorîtonon
eta'pîiya. Moropai ipîkkukon tîniru esanon Galiléia ponkon eta'pîiya
nîrî entamo'kai. 22 Herodias more wîri' ewomî'pî to' kore'ta imanunse.
Moropai imananu'pî. Herodes wakîri pe awanî'pî. Herodes neta'san
wakîri pe nîrî awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Herodesya ta'pî wîri' pî': —Î' rî
yu'se awanî ya, esa'kî upî' moropai anesatî'pî tîrîuya —ta'pî Herodesya.
23 —Paapaya uyera'ma pî' man. Ayenku'tîuya pepîn sîrîrî. Î' rî esatîya ya
itîrîuya. Itu'se awanî ya, upata tîrîuya arakkita pîkîrî —ta'pîiya wîri' pî'.
24 Moropai wîri' epa'ka'pî. Tîsan pia attî'pî, Herodias pia. —Î' esatîuya yu'se
awanî mîrîrî? —ta'pîiya tîsan pî'. —João Batista pu'paraikkî'to'peiya ka'kî
ipî' —ta'pî Herodiasya tînre pî'. 25 Teesemi'tapai mîîkîrî wîtî'pî Herodes pia
esa'se: —João Batista pu'paraikkîtîya'nîkon yu'se wai. Sunpa pona ipu'pai'pî
enepîya'nîkon yu'se wai uupia era'mato'peuya —ta'pî wîri'ya Herodes pî'.
26 Mîrîrî pî' Herodes esewankono'ma'pî kure'ne. Itîrîuya taasa' tîuya pî'
moropai mîrîrî etasa' tîneta'sanya pî' eesewankono'ma'pî. Mîrîrî ye'nen
wîri' pî' ani'nînmapai pra awanî'pî. 27 Moropai ka'ne' pe Herodesya
surara yaipontî'pî: —Atîkî. João pu'pai era'mata —ta'pîiya. Surara
wîtî'pî. Atarakkannîto' ta João pu'paraikkîtî'pîiya. 28 João pu'pai'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yarî'pî suraraya sunpa pona moropai itîrî'pîiya wîri' pia. Mîîkîrîya yarî'pî
tîsan pia. 29 Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe João nenupa'san wîtî'pî itesa'rî'pî
era'mai. Moropai yu'na'tî'pî to'ya.

Arinîkon Yekkari'tî Jesusya, 5,000 Kaisaronkon
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

30 Jesus naipontî'san enna'po'pî iipia. Tamî'nawîron tînkupî'pîkon moropai
pemonkonyamî' yenupa'pî tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya Jesus pî'. 31 Arinîkon
pemonkonyamî' erepanpîtî'pî to' pia Jesus era'mapî'se. Jesus moropai
inenupa'san entamo'ka eserîke pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî
tînenupa'san pî': —Aase'kon see upokonpe keren pona erî'ka'se'nîkon —ta'pîiya.
32 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon piapai to' wîtî'pî kanau ya' keren
pona, Jesus moropai inenupa'san. 33 Tîîse arinîkonya to' wîtî era'ma'pî.
Jesus nenupa'san pe to' epu'tî'pî to'ya. Itîîpai nîrî to' wanî'pî. Tîpatakon
yapai to' esemi'tîpa'pî tuutîkonpa. Inkamoro wîtî'pî a'mun poro
teeka'tunse keren pona. Jesus moropai inenupa'san rawîrî to' erepamî'pî.
34 Kanau yapai teeseu'ka pe, mararonkon pepîn pemonkonyamî' era'ma'pî
Jesusya. Carneiroyamî' itesa' pînon ataka'ma'san warantî to' era'ma'pîiya.
Mîrîrî ye'nen to' sa'nama'pîiya. Tu'kan pî' to' yenupa pia'tî'pîiya.
35 Pata ko'mamî pe, Jesus nenupa'san, ipemonkonoyamî' wîtî'pî iipia.
—Keren po e'nî tanne, pata ko'mannî pî' man. 36 Tamî'nawîronkon
yaipontîkî cidade pona, moropai poro po tîîko'mansenon pia ta're'kon ton
yennato'pe to'ya —ta'pî to'ya.
37 Tîîse to' maimu yuuku'pî Jesusya: —Amîrî'nîkonya neken to' ya're'
ton tîrî sîrîrî. —O'non ye'ka pe? —ta'pî Jesus nenupa'sanya. —Trigo
puusa' yenna annaya yu'se awanî mîrîrî mararî pra tîniru ke, tu'ke kapoi
kaisarî esenyaka'manto' yepe' yentai awanî. Mîrîrî warantî to' yekkari'tî
annaya yu'se awanî. Tîîse tîniru ton pra man —ta'pî to'ya. 38 —Î' warapo
pão moro nai aapia'nîkon? Maasa era'matantî —ta'pî Jesusya. Era'mai to'
wîtî'pî. Ekaremekî'pî to'ya Jesus pî': —Pão moro man mia'taikin neken
moropai moro'yamî' asakî'ne —ta'pî to'ya.
39,40 Mîrîrî tîpo Jesusya pemonkonyamî' pantakapîtî'pî tîponarî'ne,
tiaronkon 50 kaisarî'ne, tiaronkon 100 kaisarî'ne. To' yaipontî'pîiya parî'
pona to' ereutato'pe. 41 Mia'taikinan pão moropai asakî'nankon moro'yamî'
yapisî'pîiya tenya'. Moropai ka' ekaya tenu tanunse ipîrema'pîiya. Moropai
trigo puusa' pirikkapîtî'pîiya. Mîrîrî tîrî'pîiya tîpemonkonoyamî' pia.
Inkamoroya itîrî'pî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pia. Moro'yamî'
waikapîtî'pîiya nîrî pemonkonyamî' kaisarî. 42 Tamî'nawîronkon
entamo'ka'pî mîrîrî pî' teesepi'tîkon pîkîrî. 43 Trigo puusa' yonparî'pî
moropai moro'yamî' yonparî'pî e'nîmîsa' yara'tî'pî to'ya waikîra'pî ya'.
Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai waikîra'pî kaisarî itonparî'pî awanî'pî. 44 Jesus
nîtîrî'pî pî' entamo'ka'san warayo'kon wanî'pî 5.000 kaisarî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Asarî Tuna Poro
(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

45 Teesemi'tapai Jesusya tînenupa'san yaipontî'pî kanau ya to'
asara'tîto'pe, tîrawîrî to' wîtîto'pe iratai pona, Betsaida pona. —Attîkon
tanne pemonkonyamî' yarimauya to' emi'to'pe —ta'pîiya to' pî'.
Jesus nenupa'san ese'ma'tî'pî. Mîrîrî tîpo Jesusya ta'pî e'nîmî'san pî':
—Ayewî'kon ta atîtî see. Morî pe enna'potî. Uurî nîrî, uutî sîrîrî —ta'pîiya.
46 Teesekaremekî tîpo, Jesus wîtî'pî wî' more'pî pona epîremai tiwinsarî.
47 Pata ewaronpamî tanne, Jesus nenupa'san wanî'pî iku'pî yarakkita
kanau ya' moropai mîîkîrî wanî'pî tiwinsarî a'mun po. 48 Mîrîrî yai
meruntî a'situn ponaya kanau yawonkon wîtî'pî. Tîmoronkon tepu'se to'
e'kura' era'ma'pî Jesusya. Kariwana etun tanne attî'pî to' pia tuna poro
tî'si po. To' yuwa'ka yonpa'pîiya. 49 Tîîse aaipî era'ma'pî inenupa'sanya.
Tî'si po tuna poro aaipî era'ma tîuya'nîkon pe, o'ma' mîîkîrî kai'ma to'
esenumenka'pî ipî'. Mîrîrî pî' to' esi'nîpî'pî. To' entaimepîtî'pî. 50 To'
esi'nîpî era'ma tîuya pe, ka'ne' pe Jesus eseurîma'pî to' yarakkîrî:
—Meruntî ke e'tî, teesi'nî'se pra, maasa pra uurî Jesus —ta'pîiya to'
pî'. 51 Moropai Jesus asara'tî'pî to' kanaurî ya'. Mîrîrî pe rî a'situn
atî'napamî'pî. Mîrîrî pî' ta'pî inenupa'sanya: —Î' ye'ka see mîîkîrî
pemonkon, mîrîrî ye'ka a'situn tî'napannî'nen? 52 Jesus meruntîri era'ma'pî
to'ya trigo puusa' pirikkaiya yai. Mîîwîni tîîse iipia Paapa meruntîri wanî
epu'tî to'ya pra awanî'pî, pakko pe tîwanîkon ye'nen. Maasa pra ipî' to'
esenumenka pra awanî'pî, anî' pe awanî epu'tî to'ya pra awanî'pî.

Genesaré Ponkon Yepi'tî Jesusya
(Mt 14.34-36)

53 Iku'pî ratai pona teerepansa'kon pe to' eseu'ka'pî Genesaré pata
pona. Mîrîrî iku'pî ka tîkanaukon yewa'tî'pî to'ya. 54 Moropai kanau
yapai to' eseu'ka pe Genesaré ponkon pemonkonyamî'ya Jesus epu'tî'pî.
55 Teeka'tunse to' wîtî'pî iipia, Jesus erepansa' yekare etasa' tîuya'nîkon
ye'nen. O'non pata Mîîkîrî wanî etasa' tîuya'nîkon ya, mîîkîrî pia
pri'yawonkon pepîn yarî'pî to'ya to' yepi'tîto'peiya kai'ma. 56 Moropai
o'non pata Jesus erepansa' pia, si'mîrikkî cidade pona, kure'nan cidade
pona, cidade po pra tîîko'mansenon pia, moro pu'kuru pri'yawonkon pepîn
enepî'pî to'ya iipia, erepanto' pata'se' ya'. Moropai Jesus yeka'nunka'pî
to'ya ipon ye'pi yapîkonpa kai'ma. Moropai yapîtîponkon esepi'tî'pî.

Jesus Eseurîma Judeuyamî' Yeseru Pî'
(Mt 15.1-9)

7 1 Fariseuyamî' epere'sa' wanî'pî Jesus pia Moisés nurî'tîya yenupato'
pî' yenupatonkon kore'ta. Inkamoro Moisés nurî'tîya yenupato'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pî' yenupatonkon ii'sa' wanî'pî Jerusalém poi. 2-4 Fariseuyamî'ya
tenyakon rona tu'ke ite'ka tiwin ite'ka tîîse. Mîrîrî tîpo ta're'kon enapî
to'ya. Tamî'nawîronkon Judeuyamî' yeseru pe awanî. Tîtamokonya
tîpanama'pîkon yawîrî to' wanî mîrîrî. E'repanto' pata'se' yapai teemi'se
tîwe'ronakon pra awanî ya, ta're'kon enapî fariseuyamî'ya pepîn. Mîrîrî
warantî nîrî teserukon yawîrî tu'ke ite'ka copo ronapîtî to'ya, îinî ronapîtî
to'ya, pisa ronapîtî to'ya.

Moropai Jesus nenupa'sanya ta're'kon enapî era'ma'pî to'ya. Tîîse
fariseuyamî'ya tenyakon rona manni' warantî tenyakon rona to'ya
pra awanî'pî. 5 Mîrîrî ye'nen fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya
yenupato' pî' yenupatonkonya ta'pî Jesus pî': —Î' ton pe see utamokonya
uyenupa'pîkon yairî pra apemonkonoyamî' wanî mîrîrî? Î' ton pe
tenyakon rona tîuya'nîkon rawîrî ta're'kon enapî to'ya? 6 Jesusya ta'pî:
—Yairî pu'kuru Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tî eseurîma'pî
apî'nîkon pena. Paapa yapurînen pe pra si'ma Paapa yapurînenan
patakaya'nîkon eserîke pra naatîi seru' pe. Sîrîrî Isaías nurî'tî maimu rî'pî
inmenuka'pî:

> "Morî pe eseurîmakoi'kon insanan pemonkonyamî' upî'", taa
> Paapaya.
> "Tîîse aminke to' yewan wanî mîrîrî.
> 7 Î' pe pra rî uyapurî to'ya mîrîrî.
> Penaro'konya tîpanama'pîkon yawîrî tonpakon yenupa to'ya,
> uurîya tîpanama'pîkon pe tîku'se" taa Paapaya.

Is 29.13

Mîrîrî Isaías maimu rî'pî —ta'pî Jesusya to' pî'. 8 —Paapaya
upanama'pîkon unkupîkon ton pe mîrîrî rumakasa'ya'nîkon. Tîîse
atamokonya apanama'pîkon yawîrî awanîkon, irumakaya'nîkon pata
pe pra. 9 Paapaya upanama'pîkon rumakasa'ya'nîkon atamokonya
apanama'pîkon yawîrî awanîkonpa kai'ma. Epu'nen pe awanîkon kai'ma
eesenku'tîkon mîrîrî —ta'pî Jesusya. 10 —Moisés nurî'tîya ta'pî:

> "Ayunkon, moropai asankon yapurîtî. Imakui'pî pe anî' eseurîma ya
> tîyun winîkîi, moropai tîsan winîkîi, mîîkîrî mîwîtîi,"

Êx 20.12, Êx 21.17; Lv 20.9; Dt 5.16

ta'pîiya —ta'pî Jesusya.

11 —Mîrîrî ye'ka pe pra amîrî'nîkon eseurîma mîrîrî. Amîrî'nîkonya
taa: "Uyunkon, moropai usankon pia untîrîkon ton unmo'ka'pîkon tîrî
e'painon Paapa pia. Corbã mîrîrî. Paapa pia neken untîrî ton sîrîrî taato'
mîrîrî corbã". 12 Mîrîrî warantî taa ye'ka pe, amîrî'nîkonya taa: "Uyunkon
moropai usankon pîika'tî pra wanî ya, î' wani' pra awanî Paapa pî'".
Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon yenupaya'nîkon seru' pe —ta'pî
Jesusya. 13 —Atamokonya apanama'pîkon yawîrî awanîkon ye'nen Paapa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maimu pîinamaya'nîkon pra awanî. Tamî'nawîronkon panamaya'nîkon
ayeserukon yawîrî neken to' ko'manto'pe kai'ma. Tu'ke ayeserukon poi'pî
moro awanî mîrîrî ye'ka —ta'pî Jesusya fariseuyamî' pî'.

Jesus Eseurîma Imakui'pî Uyeserukon Pî'
(Mt 15.10-20)

14 Moropai inî'rî Jesusya tamî'nawîronkon yanno'pî tîîpia. —Umaimu
etatî moropai epu'tîya'nîkon yuwatî —ta'pîiya. 15 —Paapa pia imakui'pî
pe e'nî pepîn uya're'kon unenno'makon wenai. Tîîse imakui'pî pe e'nî
uyewankon ya tîîko'mansen imakui'pî wenai. 16 Anetapainon wanî ya,
etakî, moropai epu'kî —ta'pîiya.
17 Poro po tîwe'sanon piapai Jesus ewomî'pî wîttî ta. Mîîkîrî
ekaranmapo'pî inenupa'sanya: —Î' pî' eeseurîma manni'? —ta'pî to'ya
ipî'. 18 —Amîrî'nîkonya nîrî epu'tî pra awanîkon mîrîrî? —ta'pî Jesusya.
—Uya're'kon unenno'makonya ukupîkon pepîn imakui'pî pe. 19 Maasa
pra uyewankon ya eewomî pepîn. Uro'takon ya' neken eewomî moropai
mîrîrî tîpo iwekannîpî. Tamî'nawîron entamo'kanto' wanî morî pe.
Tamî'nawîron entamo'kanto' pî' entamo'kan e'painon —ta'pî Jesusya.
20 —Imakui'pî uyewankon ya' tîîko'mansen wanî imakui'pî pe. 21 Uyewankon
ya' tîîko'mansen imakui'pî wenai imakui'pî pî' esenumenkan, tamî'nawîronkon
wîri'sanyamî', warayo'kon poro wîtîn, ama'ye' pe e'nî, tiaron wîî, 22 moropai
tiaron no'pî, tiaron niyo yarakkîrî e'nî, moropai tiaron yemanne yu'se e'nî,
imakui'pî kupî, tiaronkon yenku'tî, nura pe e'nî, kinmuwan, imakui'pî pe
tiaron pî' eseurîman, moropai mîî pe e'nî, eranne' pe pra e'nî imakui'pî pî'.
23 Tamî'nawîrî imakui'pî pe e'nî maasa pra imakui'pî ko'mamî ye'nen uyewankon
ya'. Mîrîrî wenai imakui'pî kupî pî' ko'mannî —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

O'ma' Tîrîka Jesusya Judeupa' Pepîn More Yapai
(Mt 15.21-28)

24 Mîrîrî tîpo Jesus ese'ma'tî'pî. Tiro pata poro moropai Sidom pata poro
attî'pî. Tîîko'manto' yewî' ton eporî'pîiya. Moro tîwanî epu'tî anî'ya yu'se pra
awanî'pî. Mîrîrî ye'ka pe tîîse epu'tî'pî tiaronkonya. 25,26 Moropai wîri' wanî'pî
moro. Mîîkîrî wanî'pî Judeupa' pe pra, Siro-fenicia pon mîîkîrî. Imaimu
wanî'pî grego pe. Inre wanî'pî wîri'. O'ma' ewonsa' wanî'pî mîîkîrî more ya'.
Mîrîrî ye'nen Jesus erepansa' eta tîuya pe, attî'pî iipia. Moropai Jesus puu pia
eesenumî'pî, yeka'nunka'pîiya. Ta'pîiya Jesus pî': —O'ma' yenpa'kakî unre yapai.
27 Moropai Jesusya ta'pî: —Kaane. E'mai' pe upemonkonoyamî'
pîika'tîuya, Judeuyamî'. Amîrî Judeu pepîn. Arinmaraka pia more
ya're' tîrî ya, yairî pra awanî. Mîrîrî warantî tamî'nawîron Judeuyamî'
pîika'tîuya pra tîîse, amîrî pîika'tîuya ya, Judeu pe pra awanî tanne,
yairî pra awanî —ta'pî Jesusya. ⌞Judeuyamî'ya Judeu pepîn esatî'pî
arinmaraka pe tewanmakon pe to' kupî tîuya'nîkon ye'nen.⌟

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Tîîse wîri'ya ta'pî: —Innape man, piipi'. ⌞Arinmaraka taa
Judeuyamî'ya upî', seru' pepîn.⌟ Mîrîrî ye'ka pe tîîse moreyamî' ya're'
ya'punu'pî e'soroka enapî arinmarakayamî'ya itaponse' yo'koi si'ma.
Mîrîrî warantî arinmarakayamî' e'pîika'tî manni' warantî, upîika'tîkî
sa'ne —ta'pîiya.
29 Jesusya ta'pî ipî': —Innape ukupîya epu'tî pî' wai, mîrîrî taa pî'
nai epu'nen pe. Ayewî' ta enna'pokî. O'ma' wîtîn pî' man anre piapai
—ta'pîiya. 30 Moropai mîîkîrî emikku'pî tewî' ta. Tînre eporî'pîiya tette'
ta. O'ma' wîtî'pî wanî'pî.

Imaimu Pîn Pana'tî'pan Yepi'tî Jesusya

31 Moropai Jesus enna'po'pî Tiro pata pai. Tuutî pe Sidom pata pona
attî'pî, moropai Decápolis pata poro. Eerepamî'pî Galiléia ku'pî ka.
32 Miarî tiaronkon pemonkonyamî'ya imaimu pîn moropai pana'tî'pan
warayo' yarî'pî Jesus pia. Jesus yeka'nunka'pî to'ya: —Ayenya tîîkî ipona
eesepi'tîto'pe —ta'pî to'ya. 33 Arinîkon pemonkonyamî' piapai Jesusya
mîîkîrî mo'ka'pî tiwinsarî. Tenya yeperu tîrî'pî Jesusya mîîkîrî pana ya'.
Tetaku ma'pîiya tenya pona. Moropai mîrîrî ke inu yapî'pîiya. 34 Moropai
tî'noko'pî pe era'ma tîuya ye'nen, Jesus yettapusin enuku'pî ka' era'mai'ma.
—Epata —ta'pîiya tîmaimu ta. Esettapuruka'kî taato' mîrîrî umaimukon ta.
35 Moropai ipana esettapuruka'pî. Inu ekoneka'pî. Morî pe eeseurîma'pî.
36 Jesusya to' yaipontî'pî. —Anî' pî' unkupî'pî kîsekareme'tî —ta'pîiya
to' pî'. Tîîse yuuku to'ya pra awanî'pî. Inî' panpî' to' panamaiya
tanne, inî' panpî' ekaremekî'pî to'ya. 37 Mararî pra tamî'nawîronkon
esenumenka'pî Jesus pî': —Tamî'nawîron mîrîrî morî panpî' ku'sai'ya.
Pana'tî'pankon pana yettapurîkasai'ya moropai imaimu pînon
pemonkonyamî' konekasai'ya nîrî to' eseurîmato'pe —ta'pî to'ya.

Jesusya Arinîkon Yekkari'tî, 4.000 Kaisaronkon
(Mt 15.32-39)

8 1 Mararî tîîko'mamîkon tîpo, arinîkon eperepî'pî inî'rî Jesus pia.
To' narî'pî, to' ya're' e'tî'ka'pî. Mîrîrî ye'nen Jesusya tînenupa'san
yanno'pî tîîpia to' yeurîmapa kai'ma. 2 —Seurîwî'ne wei kaisarî insanan
ko'mansa' sîrîrî uupia —ta'pîiya. —Tarîpai to' ya're' e'tî'kan pî' man. Mîrîrî
ye'nen to' sa'nama pî' wai. 3 Iwan pe to' tîîse to' yarimauya ya tewî'kon ta,
to' enkîsi'panpîtî tuutîkon pe. Aminke pai tiaronkon ii'sa' mîrîrî —ta'pîiya.
4 —Keren po si'ma to' ya're' ton tîrî eserîke pra awanî —ta'pî
inenupa'sanya Jesus pî'.
5 —Î' warapo trigo puusa' moro nai aapia'nîkon? —ta'pî Jesusya.
—Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî man —ta'pî to'ya.
6 Tamî'nawîronkon pî' ta'pî Jesusya: —Maasa non pona ereutatî. Asakî'ne
mia' pona tîîmo'tai'non trigo puusa' yapisî'pîiya. Moropai eeseurîma'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa yarakkîrî: —Morî pu'kuru amîrî, Paapa. Anna ya're' ton tîrî pî' nai
—ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo trigo puusa' pirikkapîtî'pîiya. Tînenupa'san
pia itîrî'pîiya tamî'nawîronkon kaisarî itîîto'pe to'ya. Moropai to' kaisarî
itîrî'pî to'ya. 7 Moro'yamî' mîrikkî wanî'pî mararî to' pia. Inkamoro
nîrî yapisî'pîiya. —Morî pu'kuru amîrî, Paapa. Anna yo' ton tîrî pî' nai
—ta'pîiya Paapa pî'. —Maa. Seeni' tîîtî tamî'nawîronkon kaisarî —ta'pîiya
tînenupa'san pî'. Moropai itîrî'pî to'ya tamî'nawîronkon kaisarî. 8 Moropai
inkamoro entamo'ka'pî teesepi'tîkon pîkîrî. Inkamoroya ta're'kon yonpa
rî'pî yannuku'pî. Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai waikîra'pî kaisarî wanî'pî.
9 Entamo'ka'san wanî'pî 4.000 kaisarî. 10 Mîrîrî tîpo tamî'nawîronkon
yarima'pî Jesusya to' wîtîto'pe. Moropai to' enuku'pî kanau ya'
tînenupa'san yarakkîrî. Dalmanuta itese' pata pona to' wîtî'pî.

Tînera'makon Ton Meruntî
Esatî Fariseuyamî'ya Jesus Pî'
(Mt 16.1-4)

11 Moropai fariseuyamî' wîtî'pî Jesus pia. To' esiyu'pîtî pia'tî'pî yarakkîrî.
—Anna nera'ma ton anku'kî innape Paapa winîpai tui'sen pe ameruntîri
wanî era'mato'pe annaya —ta'pî to'ya. Mîrîrî ta'pî to'ya maasa pra innape
Paapa winîpai imeruntîri iipî kupî tîuya'nîkon pra awanî ye'nen. 12 Ne'ne'
pe itewan ku'sa' to'ya wanî'pî. —Sîrîrî pankon wanî tînera'makon ton
yu'se. Tîîse ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anera'makon ton tîrî Paapaya pepîn
—ta'pîiya. 13 Inkamoro Fariseuyamî' piapai attî'pî. Kanau ya' to' enuku'pî.
Moropai tînenupa'san pokonpe eese'ma'tî'pî iratai pona.

Fariseuyamî', Herodes Yeseru Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 16.5-12)

14 Tîîwanmîra'nîkon ta're'kon ton yarî to'ya pra awanî'pî. Trigo puusa'
tiwinan neken wanî'pî moro kanau ya'. 15 Moropai Jesusya to' panama'pî:
—Tîwarî panpî' e'tî. Tîwî fariseuyamî' piawon moropai Herodes piawon
trigo sa'moto' nîsi —ta'pîiya. 16 Teepere'se to' eseurîma'pî mîrîrî pî': —Î'
pî' taiya manni'? Uya're'kon ton ene'sa' pra awanî ye'nen mîrîrî taa pî'
man —ta'pî to'ya.
17 ⌊Trigo puusa' pî' pra eeseurîma manni'. Fariseuyamî' moropai Herodes
yeseru pî' eeseurîma.⌋ Tîîse trigo puusa' ton pra tîwanîkon pî' to' eseurîma
epu'tî'pî Jesusya. —Î' ton pe aya're'kon ton pra awanîkon pî' eeseurîmakon
mîrîrî? Uyeseru pî' eesenumenkakon pepîn. Anepu'pai pra awanîkon
mîrîrî. Ayewankon ya unekaremekî'pî enasa' pra awanî. 18 Tenu kenankon
amîrî'nîkon. Tîîse enkaru'nan warantî awanîkon. Tîpana kenankon
amîrî'nîkon. Tîîse pana'tî'pan warantî awanîkon. 19 Mia'taikin trigo
puusa' ke manni' 5.000 pemonkonyamî' ya're'tîuya yai, to' ya're' yonpa
rî'pî yanumî'pîya'nîkon. Î' warapo waikîra'pî kaisarî awanî'pî? —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai waikîra'pî kaisarî —ta'pî to'ya. 20—Moropai
asakî'ne mia' pona tîîmo'tai trigo puusa' ke 4.000 kaisaronkon
pemonkonyamî' ya're'tîuya yai, to' ya're' yonparî'pî yanumî'pîya'nîkon.
Î' warapo waikîra'pî kaisarî awanî'pî? —ta'pîiya. —Asakî'ne mia' pona
tîîmo'tai waikîra'pî kaisarî awanî'pî —ta'pî to'ya. 21—Sîrîrî tîpose uyeseru
epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî? —ta'pîiya to' pî'.

Enkaru'nan Betsaida Pon Yepi'tî Jesusya

22 Moropai to' erepamî'pî Betsaida itese' pata pona. Miarî enkaru'nan
warayo' yarî'pî tiaronkonya Jesus pia. Jesus yeka'nunka'pî to'ya
enkaru'nan yapîto'peiya kai'ma. 23 Enkaru'nan yarî'pîiya itenya pî' tapi'se
pemonkonyamî' pata yapai. Tetaku ma'pîiya enkaru'nan yenu ya'. Moropai
tenya tîrî'pîiya itenu pona. Tenya mo'ka'pîiya. —Pata era'ma pî' nan?
—ta'pîiya. 24 Teesenumenka tîpo ta'pîiya: —Inna. Pemonkonyamî' asarî
era'ma pî' wai, tîîse morî pe pra. Yei warantî to' era'ma pî' wai —ta'pîiya.
25 Inî'rî tenya tîrî'pî Jesusya itenu pona. Tenya mo'ka'pîiya. Tîwoi'nîkon
pî' teesenumenka pe, enkaru'nan yenu esepi'tî'pî. Tamî'nawîron
era'ma'pîiya morî pe. 26 Moropai mîîkîrî yarima'pî Jesusya tewî' ta:
—To'sarî atîkî. Pemonkonyamî' kore'ta katîi —ta'pîiya.

Pedroya Jesus Epu'tî Cristo Pe
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Moropai Jesus wîtî'pî tiaron pata itese' Cesaréia-Filipe poro
tînenupa'san pokonpe. Tuutîkon ye'ka pe tînenupa'san ekaranmapo'pîiya:
—Anî' pe rî ukupî pî' tarîronkonya? —ta'pîiya. 28—Tiaronkonya ta'pî:
"João Batista yekatono'pî mîîkîrî". Tîîse tiaronkonya ta'pî: "Pena itekare
ekareme'pîtîtîpon Elias yekatono'pî mîîkîrî". Moropai tiaronkonya
ta'pî: "Penaro' Paapa maimu ekareme'nen yekatono'pî mîîkîrî". Mîrîrî
warantî apî' to' eseurîma —ta'pî Jesus nenupa'sanya ipî'. 29—Amîrî'nîkon
kanan. Anî' pe uyepu'tî pî' naatî? —ta'pî Jesusya to' pî'. Pedroya ta'pî:
—Amîrî Paapa nîmenka'pî, Cristo —ta'pîiya. ⌊Paapa nîmenka'pî taato'
mîrîrî Cristo.⌋ 30—Inna. Tîîse maasa sîrîrî Paapa nîmenka'pî pe wanî
kîsekareme'tî —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma Tîîsa'manta Pî'
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Moropai Jesusya to' yenupa'pî: —Uurî ka' poi iipî'pî. Kure'ne
e'taruma'tî kupî sîrîrî. Judeuyamî' panamanenan, moropai teepîremasanon
esanon, Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon, inkamoro ena kupî
sîrîrî uyu'se pra. Uwî to'ya kupî sîrîrî. Uusa'mantasa' ko'mamî kupî sîrîrî
asakî'ne wei kaisarî moropai iteseurîno wei yai e'mî'sa'ka —ta'pîiya.
32 Mîrîrî ta'pîiya aronne, tiaronkonya epu'tî yu'se tîwanî ye'nen. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pedroya yarî'pî tiaronkon kore'ta pai. —Mîrîrî ye'ka pe teeseurîmai pra
e'kî. Mîrîrî warantî aasa'manta e'pai pra man —ta'pî Pedroya Jesus pî'.
33 Tîîse Jesus era'tî'pî tiaronkon tînenupa'san winîkîi moropai ta'pîiya
Pedro pî': —Sinpata atîkî uupiapai. Makui maimu warantî amaimu
wanî mîrîrî. Paapa esenumenka warantî eesenumenka pra awanî mîrîrî.
Eesenumenka non po tîîko'mansenon esenumenka warantî —ta'pîiya.
34 Mîrîrî tîpo tînenupa'san pokonpe tamî'nawîronkon yanno'pîiya tîîpia.
Ta'pîiya to' pî': —Uwanîyakon pe e'pai anî' wanî ya, iteseru, itu'se tîwe'to'
rumaka e'pai awanî. Uwanîyakon pe tîwanî wenai, tîwe'taruma'tîto'
namaiya e'pai pra awanî. Uwanîyakon pe tîwanî wenai, tîsa'mantato'
namaiya e'pai pra awanî. Moropai uwenairî aaipî e'pai awanî. 35 Maasa
pra anî'ya tîîko'manto' pînînma ya kure'ne, tîwe'taruma'tî namaiya. Mîrîrî
ye'nen Paapa pia ipatîkarî tîîko'manto' ton eporîiya pepîn. Tîîse aminke
aako'mamî Paapa pî'. Tîîse uwanîyakon pe tîwanî wenai, tîîko'manto'
pînînmaiya pra tîwanî ya, tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîiya ya, ipatîkarî enen
tîîko'manto' ton eporîiya Paapa pia. 36 Tamî'nawîron sîrîrî non pon manne
esa' pe anî' wanî ya, tîîse ipatîkarî enen tîîko'manto' ton eporîiya pra awanî
ya, eporîiya kupî pepîn rî mîrîrî. Aasa'manta yai tekaton yepe' ton eporîiya
pepîn, awe'pîika'tî pepîn. 37 Î' ton pra awanî sîrîrî pata po, itekaton yepe' pe.
38 Imakui'san sîrîrî pankon kore'ta uurî pî' moropai umaimu pî' anî' eppepî
ya, uurî ka' poi iipî'pî eppepî kupî sîrîrî ipî'. Uurî ka' poi iipî'pî. Inî'rî uuipî
pe wai, Paapa pia tîîko'mansenon inserîyamî' pokonpe. Uuipî yai Uyun
kaisarî wanî kupî sîrîrî meruntî ke. Mîrîrî yai eppepî kupî sîrîrî ipî'.

9 1 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn.
Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' eseporî pe man. Mîrîrî
yai tamî'nawîronkon yentai meruntî ke pu'kuru awanî epu'tî
tamî'nawîronkonya. Mîrîrî era'ma tiaronkon tarîronkonya tîîsa'mantakon
rawîrî —ta'pîiya.

Jesus Eseurîma Moisés, Elias Yarakkîrî
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Tiwin mia' pona tîîmo'tai wei tîpo, Jesus wîtî'pî kawînan wî' pona.
Pedro, moropai Tiago, moropai João wîtî'pî yarakkîrî. Inkamoro pokonpe
neken awanî'pî. Miarî Jesus etinyaka'masa' wanî'pî to' yenu kaisarî. 3 Ipon
etinyaka'masa' wanî'pî inke' pe pu'kuru. Aimutun pe awanî'pî. Uponkon
ronapîtî e'painon mararî pra tîîse mîrîrî kaisarî aimutun pe eena pepîn.
4 Moropai penaronkon era'ma'pî Jesus pokonpe tîwe'sanonya, Elias moropai
Moisés. Jesus yarakkîrî to' eseurîma era'ma'pî to'ya. 5,6 Mararî pra to'
esi'nî'sa' wanî'pî. Î' taa tîuya epu'tîiya pra Pedro wanî'pî. Mîrîrî warantî
tîîse eeseurîma'pî. Ta'pîiya tepotorî Jesus pî': —Morî pe tarî e'nî sîrîrî.
Seurîwî'ne tappîi koneka annaya sîrîrî, amîrî ton, moropai Moisés ton,
moropai Elias ton —ta'pîiya. 7 Mîrîrî taiya tanne, katupuruya to' napontî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai Paapa eseurîma'pî katupuru kore'ta si'ma. Ta'pî Paapaya: —Unmu
mîserî. Unmu yu'san Uurî. Mîserî maimu etatî —ta'pîiya. 8 Mîrîrî tîpo
tenukon yarî'pî ipokonpankonya tîwoi'nîkon, tîîse Moisés, moropai Elias
era'ma to'ya pra awanî'pî. Jesus neken era'ma'pî to'ya.
9 Wî' poi tawautîkon pe, Jesusya ta'pî to' pî': —Sîrîrî anera'ma'pîkon
kîsekareme'tî. Pemonkon pe ka' poi iipî'pî uurî sa'manta tîpo e'mî'sa'ka
kupî sîrîrî, mîrîrî tîpo ekaremekîkonpa. 10 Mîrîrî ye'nen ekaremekî
to'ya pra awanî'pî. Tîîse to' eseurîma'pî teepere'se: —Uusa'manta tîpo
e'mî'sa'ka taiya manni', î' pî' eeseurîma mîrîrî? —ta'pî to'ya.
11 Mîrîrî ye'nen Jesus ekaranmapo'pî to'ya. —A'kî. Moisés nurî'tîya
yenupato' pî' yenupatonkonya taa: "E'mai' pe Elias, penaro' Paapa maimu
ekareme'nen iipî pe man. Mîrîrî tîpo Cristo, Paapa nîmenka'pî iipî ite'ma'pî
pî'", taa to'ya. Î' wani' awanî ye'nen mîrîrî taa to'ya? —ta'pî to'ya Jesus pî'.
12 —Innape Elias warainon iipî yairî panpî' Paapa yapurîto' ku'se.
Î' wani' awanî ye'nen sîrîrî menuka'pî penaronkon Paapa maimu
ekareme'nenanya? Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe e'taruma'tî kupî sîrîrî
mararî pra. Arinîkonya uyapurî pe pra man. Mîrîrî ye'nen tepotorîkon
pe ukupî to'ya pepîn. Mîrîrî nîrî menuka'pî penaronkonya. 13 Aasîrî Elias
warainon iipî'pî. Penaronkon Paapa maimu ekareme'nenanya imenuka'pî
yawîrî imakui'pî kupî'pî tiaronkonya iwinîkîi itu'se tîwe'to'kon yawîrî
—ta'pî Jesusya. João Batista pî' eeseurîma mîrîrî.

Warayo' More'pî Yepi'tî Jesusya
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)

14 Moropai tiaronkon Jesus nenupa'san pia teerepamîkon pe, arinîkon
epere'sa' era'ma'pî to'ya to' pia. Inenupa'san pokonpe Moisés yeseru rî'pî
pî' yenupatonkon esiyu'pîtî era'ma'pî to'ya. 15 Mîrîrî pe rî Jesus era'ma
tîuya'nîkon pe, tamî'nawîronkon esenumenka'pî ipî' mararî pra moropai
to' eka'tumî'pî iipia esekareme'se. 16 —Î' pî' eeseurîmakon manni'? —ta'pî
Jesusya tamî'nawîronkon pî'. 17 —Uyenupanen —ta'pî tiaronya ipî'. Unmu
enepî pî' wai aapia. imaimu pra iku'sa' o'ma'ya ye'nen. 18 O'non pata tîîse
eporî tîuya ya, non pona yenumîiya, o'ma'ya. Moropai inta arakkunta.
Moropai tee ye'kaiya. Moropai aapîta non po si'ma. Anenupa'san pî'
esatî pî' wai o'ma' tîrîkato'pe to'ya teuren, tîîse î' kupî to'ya yentai
awanî. 19 —Sîrîrî tîpose innape ukupî to'ya pra tamî'nawîronkon wanî
—ta'pî Jesusya. —Tîko'man pe uuko'mansa' sîrîrî akore'ta'nîkon tînîn
pî' ayenupakon pî'. Mîîwîni tîîse innape ukupîya'nîkon pra awanîkon.
Mîîkîrî ene'tî uupia —ta'pîiya.
20 Mîîkîrî more enepî'pî to'ya iipia. Jesus era'ma tîuya pe, o'ma'ya more
yenumî'pî non pona. Awe'perenperenma'pî non pona. Inta arakkunta'pî.
21 —Î' pensa eporî pia'tî'pîiya? —ta'pî Jesusya iyun pî'. —More pe tîîse
eporî'pîiya. 22 Iko'noro o'ma'ya imapîtî apo' ya', moropai tuna ka' iwîpa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kai'ma. Ameruntîri yentai pra awanî ya, a'noko'pî pe anna era'makî. Anna
pîika'tîkî —ta'pî iyunya. 23—Umeruntîri moro man tîîse innape Paapa kupî
pî' nan? Innape Paapa kupîya ya, anmu yepi'tîuya. Tamî'nawîron e'kupî
e'painon innape Paapa ku'nenan ton pe —ta'pî Jesusya. 24—Innape Paapa
kupî pî' wai. Inî' panpî' innape iku'tou'ya ton ke urepakî —ta'pî more yunya.
25 Tîîpia tamî'nawîronkon emurukuntî era'ma'pî Jesusya. Mîrîrî
ye'nen ka'ne' pe o'ma' pî' ta'pîiya: —Amîrî imaimu pra anna ku'nen,
pana'tî' anna ku'nen. Epa'kakî mîserî yapai. Atîkî. Inî'rî kaiipîi mîserî
pia —ta'pî Jesusya. 26 O'ma' entaimepîtî'pî. Warayo' yenunpîtî'pîiya non
pona. Mîrîrî tîpo eepa'ka'pî. Isa'manta'pî warantî warayo' esenunsa'
wanî'pî. —A'kî. Aasa'mantasa' man —ta'pî tiaronkonya. 27 Tîîse Jesusya
i'mî'sa'ka'pî itenya pî' tapi'se. Awe'mî'sa'ka'pî. 28 Wîttî ta Jesus ewomî'pî.
—Î' wani' awanî ye'nen o'ma' tîrîka annaya yentai awanî mîrîrî? —ta'pî
inenupa'sanya ipî'. 29—Kure'ne Paapa yarakkîrî eeseurîmakon e'pai
awanî mîrîrî mîîkîrî ye'ka o'ma' tîrîkakonpa —ta'pî Jesusya to' pî'.

Inî'rî Jesus Eseurîma Tîîsa'manta Kupî Pî'
(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)

30 Moropai mîrîrî pata pai to' wîtî'pî Galiléia pata poro. Mîrîrî poro
tuutî epu'tî anî'ya yu'se pra Jesus wanî'pî, 31 maasa ma're tînenupa'san
yenupa tîuya ye'nen. To' yenupa'pîiya mîrîrî warantî: —Uurî ka' poi iipî'pî
pemonkon pe. Tiaronya uyekaremekî kupî sîrîrî uyeyatonon pî'. Inkamoroya
uyapisî kupî sîrîrî. Uwî to'ya kupî sîrîrî. Uwî to'ya tîpo, iteseurîno wei yai
e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya. 32 Î' taiya epu'tî to'ya pra awanî'pî, tîîse
anekaranmapopai pra nîrî to' wanî'pî ipî'. Maasa pra eranne' pe to' wanî'pî.

Tonpakon Yentai Tîwanîkon Kai'ma
Jesus Nenupa'san Eseurîma
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 To' erepamî'pî Cafarnaum pata pona. Tîîko'manto' wîttî ta teewomî
tîpo, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Î' pî' eesiyu'pîtîkon manni' e'ma
taawîrî yi'nî pe? 34 Yuuku to'ya pra awanî'pî. Uurî insanan yentaino
panpî' kai'ma to' esenumenkasa' wanî'pî tamî'nawîrî. Mîrîrî pî' to'
esiyu'pî'sa' wanî'pî tuutîkon pe. Mîrîrî ye'nen yuuku to'ya pra awanî'pî.
35 Jesus ereuta'pî. Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon yanno'pîiya
tîîpia. —Tamî'nawîronkon yentai e'pai awanîkon ya, to' ma're e'tî.
Tamî'nawîronkon poitîrî pe e'tî —ta'pîiya. 36 Moropai more yapisî'pîiya
itenya pî'. Yarî'pîiya to' kore'ta. Yanumî'pîiya tena'. 37—Uyapurî tîuya ye'nen,
anî'ya ipîkku pepîn yapi'sa' ya, mîserî ye'ka more warantî, uurî nîrî yapisîiya
mîrîrî. Moropai uurî yapisîiya ya, uyarimatîpon Paapa yapisîiya mîrîrî.
38—Uyenupanen —ta'pî Joãoya ipî'. —Ayese' esatî tîuya ye'ka pe,
o'ma'kon yenpa'kanen warayo' era'ma'pî annaya. Tîîse ipî' ta'pî annaya inî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ikupîiya namai, uurî'nîkon pokonpe pra awanî ye'nen. 39—Mîîkîrî pî' mîrîrî
kî'kupîi kîkatî —ta'pî Jesusya. —Uyese' esatî ye'ka pe, ikupî eserîkan pepîn
konekanen wanî ya, ka'ne' pe eeseurîma eserîke pra awanî upî' imakui'pî
pe. 40Uyeyatonkon pe pra to' wanî ya, uyonpakon pe to' wanî —ta'pîiya.
41—Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anî'ya awo'pakon ya tuna ke uurî yapurînen
pe awanîkon wenai, Paapaya mîîkîrî awo'patîponkon ye'ma —ta'pîiya.

Nari' Pe Imakui'pî Wanî
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Innape uku'nen more yenupa anî'ya ya,
imakui'pî ku'to'peiya kai'ma, mararî pra Paapaya mîîkîrî taruma'tî. A'kî, anî'
sa'manta ya tî' tewa'tîi i'mî pî' tuna ka tenunse, imakui'pî pe pu'kuru awanî.
Tîîse itentai imakui'pî pe awanî insamoro moreyamî' yonpaya imakui'pî
kupî emapu'tîiya ya. 43Imakui'pî konekaya emapu'tî ayenya ya, imerenkî'kî.
Itenya imerenkî'sa' pe ipatîkarî aako'mamî ya, morî pe panpî' awanî mîrîrî,
asakî'ne ayenya tîîse apo' ya' attî yentai, esi'nî'koi pepîn apo' ya' attî yentai.
44Miarî ipatîkarî tamî'nawîronkon e'taruma'tî mîrîrî pata ya', moropai î'
pensa apo' esi'nîpî pepîn. 45Moropai imakui'pî konekaya emapu'tî a'puya ya,
imerenkî'kî imakui'pî kupîya namai. Maasa pra morî pe panpî' awanî mîrîrî
ipatîkarî Paapa pia aako'mamî ya i'pu imerenkî'sa' pe, asakî'ne a'pu tîîse apo'
ya' attî yentai. 46Miarî ipatîkarî tamî'nawîronkon e'taruma'tî mîrîrî pata ya',
moropai î' pensa apo' esi'nîpî pepîn. 47Moropai imakui'pî konekaya emapu'tî
ayenuya ya, imo'kakî imakui'pî kupîya namai. Maasa pra morî pe panpî'
awanî mîrîrî ipatîkarî Paapa pia enen aako'mamî ya tiwin ayenu tîîse, sa'nîrî
ayenu tîîse apo' ya' attî yentai. 48Mîrîrî pî' Paapa maimuya taasa' pena:

> "Miarî ipatîkarî tamî'nawîronkon e'taruma'tî mîrîrî pata ya'
> moropai î' pensa apo' esi'nîpî pepîn."

Is 66.24

taasai'ya man. 49Tamî'nawîronkon uyapisîtîponkon e'taruma'tî sîrîrî non
po. Mîrîrî wenai, tîwe'taruma'tîkon ye'nen, inî' panpî' Paapa yapurî to'ya.
Paapa wakîri pe panpî' to' ena.

50Morî pe pu'kuru pan wanî. Tîîse inî'mîra eenasa' ya, inî'rî inî'ne
pe ikupî pepîn e'painon. Morî pan warantî, inî'ne pan wanî warantî
e'tî. Inî'ne panya uyo'kon ko'mannîpî warantî ayewankon ko'mannî'tî
morî pe, imakui'pî kupîya'nîkon namai. Mîrîrî warantî awanîkon ya
ayonpakon pokonpe tîwanmîra aako'mamîkon —ta'pî Jesusya.

Warayo'ya Tîno'pî Rumaka Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10 1Moropai Jesus wîtî'pî mîrîrî pata poi. Judéia pata poro attî'pî
moropai iren Jordão ratai poro. O'non pata arinîkon epere'sa'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya tîîpia, inkamoro yenupa'pî Jesusya. Inî'rî arinîkon eperepî'pî iipia
moropai inî'rî teseru warantî rî to' yenupa'pîiya. 2 Fariseuyamî' wîtî'pî
nîrî Jesus pia. Jesus anaka'mapai to' wanî'pî. Ta'pî to'ya ipî': —Tîno'pî
rumakasa' warayo'ya ya, yairî awanî mîrîrî? 3 —Î' ye'ka pe Moisés
nurî'tîya ankupîkon ton ekaremekî'pî? —ta'pî Jesusya. 4 —Moisésya ta'pî:
"Warayo'ya taasa' ya tîno'pî pî' kaareta pona tîmenukai, uno'pî pe
pra awanî sîrîrî tarîpai, taiya ya, tîno'pî pî' irumakaiya e'painon,"

Dt 24.1-3

ta'pîiya —ta'pî to'ya Jesus pî' 5 Tîîse Jesusya ta'pî: —Yairon pepîn
mîrîrî. Tîîse mîrîrî warantî ankupîkon ton menuka'pî Moisésya maasa
pra morî kupîya'nîkon eserîke pra awanîkon epu'tî tîuya ye'nen. 6 Tîîse
tamî'nawîron koneka tîuya yai Paapaya warayo' koneka'pî moropai wîri'.
7 Mîrîrî ye'nen warayo' no'pîta yai eemo'ka tun moropai tîsan pia pai
moropai tîno'pî yarakkîrî eena. 8 Mîrîrî ye'nen asakî'ne to' tîîse tiwinan
warantî to' ena mîrîrî. Mîrîrî ye'nen asakî'nankon warantî pra to' wanî.
Tîîse tiwinan warantî to' enasa' mîrîrî. 9 Uyepotorîkonya sa'nîrî to' wanî
emapu'tîsa' ye'nen. Anî'ya to' eturumaka emapu'tî yu'se awanî pepîn.
10 Mîrîrî tîpo wîttî ta tîîse, Jesus nenupa'sanya ekaranmapo'pî mîrîrî
taiya manni' pî'. 11 Jesusya ta'pî: —Anî'ya tîno'pî rumakasa' ya, moropai
tiaron wîri' yarakkîrî awanî ya, imakui'pî kupîiya mîrîrî tîno'pî winîkîi.
12 Moropai wîri'ya tînyo rumakasa' ya, moropai tiaron warayo' yarakkîrî
awanî ya, imakui'pî kupîiya mîrîrî tînyo winîkîi —ta'pîiya.

Moreyamî' Wîtî Jesus Pia
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Moropai tiaronkonya moreyamî' yarî'pî Jesus pia tenya tîîto'peiya
to' pona, to' pîremato'peiya. Tîîse inenupa'sanya ta'pî to' pî': —Insamoro
ye'kakon moreyamî' kîsene'tî Jesus pia. 14 Tîîse epu'tî tîuya pe Jesus
ekore'ma'pî. —Tîwî moreyamî' ii'to'pe uupia —ta'pîiya tînenupa'san
pî'. —To' tîma'nîpai pra e'tî. Maasa pra Paapa pemonkonoyamî' wanî
insanan moreyamî' warantî. Insanan warainokon innape tîku'nenan esa'
pe Paapa wanî —ta'pîiya. 15 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anî' eturumaka
pra awanî ya Paapa yenya' tesa' pe awe'to'pe, tesa'kon yenya' moreyamî'
eturumaka manni' warantî, Paapa pia tîîko'manto'kon eporî to'ya pepîn.
16 Mîrîrî tîpo moreyamî' yapisî'pî Jesusya tena'. Moropai ta'pîiya Paapa
pî': —Paapa, insanan moreyamî' ko'mannî'kî morî pe —ta'pîiya.

Ipîkku Warayo' Wîtî Jesus Pia
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Mîrîrî tîpo Jesus ese'ma'tî tanne, teeka'tunse warayo' erepamî'pî iipia.
Ikaisarî awe'sekunka'pî inama ye'ka pe. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Uyenupanen, morî amîrî —ta'pîiya. —Î' kupîuya e'painon ipatîkarî enen
uuko'manto'pe Paapa pia? —ta'pîiya. 18—Î' wani' awanî ye'nen morî amîrî
taaya manni' upî'? —ta'pî Jesusya. —Tiwinan morî moro man, Paapa neken.
Tiaron ton pra awanî. 19Uyeserukon pe Paapa nekaremekî'pî epu'nen amîrî.

Pemonkon kî'wîi,
moropai tiaron no'pî yarakkîrî tîwe'se pra e'kî,
ama'ye' pe pra e'kî,
seru'ye' pe teeseurîmai pra e'kî ayonpa pî',
ayonpa tenku'tîi pra e'kî,
ayun, moropai asan sa'namakî

Êx 20.12-16; Dt 5.16-20

Paapa nekaremekî'pî sîrîrî, tamî'nawîrî unkupîkon pe —ta'pî Jesusya.
20—Inna, uyenupanen —ta'pî warayo'ya. —Mîrîrî yawîron uurî pena
pata pai sîrîrî tîpose. 21Jesus esenumenka'pî ipî'. Itu'se awanî'pî kure'ne.
—Maasa, inî' tiwinano'pî ankupî ton moro man —ta'pîiya. —Ayemanne
ke e'repata tamî'nawîrî. Moropai itepe'pî mîtîrîi î' ton pînon sa'ne
tîwe'taruma'tîsanon pia. Mîrîrî kupîya ya, ka' po eerepansa' yai, morî
pu'kuru tîrî Paapaya aapia. Uyeseru pî' esenupai maaipîi —ta'pî Jesusya ipî'.
22Mîrîrî taa Jesusya pî' mîîkîrî a'manta'pî. Maasa pra mararon pepîn
itemanne mîîto'pe. Temanne yapurî'pîiya kure'ne pu'kuru. Mîrîrî ye'nen
kure'ne teesewankono'mai attî'pî.
23Tîwoi'nîkon pemonkonyamî' era'ma'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya
tînenupa'san pî': —Sa'me pu'kuru see awanî Paapa pia ipîkku pe tîwe'sen
eturumaka tesa' pe awe'to'pe. 24Mararî pra inenupa'san esenumenka'pî
imaimu pî'. Tîîse inî'rî Jesusya ta'pî to' pî': —Sa'me pu'kuru tîniru esanon
ewonto'pe Paapa pia ipemonkono pe, ⌊kure'ne tîninurîkon pînînma to'ya
ye'nen.⌋ 25A'kî, sa'me awanî camelo ewonto'pe akkusa yeutta yai, itentai
tîwanî ye'nen. Mîrîrî warantî ipîkku pe tîwe'senon wanî. Sa'me pu'kuru
awanî, inkamoro eturumaka pepîn Paapa pia tesa'kon pe awe'to'pe
—ta'pî Jesusya to' pî'.
26Mararî pra to' esenumenka'pî mîrîrî taiya pî'. —Mîrîrî warantî
awanî ya, anî' e'pîika'tî e'painon moriya? —ta'pî to'ya. 27Inî'rî Jesus
esenumenka'pî to' pî': —Tîîwarîrî anî' e'pîika'tî pepîn. Tîîse Paapaya
tamî'nawîronkon pîika'tî e'painon. Tamî'nawîron kupî Paapaya e'painon
—ta'pîiya. 28—A'kî —ta'pî Pedroya Jesus pî'. —Tamî'nawîron rumakasa'
annaya moropai awenairî anna ii'sa' sîrîrî.
29,30Jesusya ta'pî: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Uyapurîto' tîuya wenai itekare
ekareme'se anî' wîtî ya tonpayamî' piapai, mîîkîrîya, inî' panpî' tonpa ton eporî.
Tonpayamî' tîwîrisitonon, tîsan, tîyun moropai tînmukuyamî' piapai attî ya,
arinîke tonpa ton eporîiya, takon ton, tîwîrisi ton, tîsan ton, tînre ton. Moropai
tewî', tîpata, rumakaiya ya, inî' panpî' tu'ke tewî' ton moropai tîpata ton eporîiya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tu'ke. Moropai tiaronkonya itaruma'tî umaimu yawîrî awanî wenai, sîrîrî non
po mîrîrî warantî eporîiya. Moropai ka' po ipatîkarî mîîkîrî ko'mamî Paapa pia.
31 Tiaronkon wanî arinîkon esa' pe sîrîrî non po. Tîîse Paapa pia teerepansa'kon
yai, anî' esa' pe to' wanî pepîn. Tiaronkon wanî anî' esa' pe pra sîrîrî non po.
Tîîse Paapa pia teerepansa'kon yai, arinîkon esa' pe to' ena —ta'pî Jesusya.

Inî'rî Jesus Eseurîma Tîîsa'manta Kupî Pî'
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32-34 Jesus nenupa'san wanî'pî Jerusalém pona tuutîsanon pe, moropai
Jesus wanî'pî to' rawîrî. Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon mo'ka'pîiya
inî'rî moropai to' yenupa'pîiya tîpî', o'non ye'ka pe tîwanî kupî pî'. —A'kî
—ta'pîiya. —Jerusalém pona wîtîn sîrîrî. Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon
pe. Tiaronya utîrî kupî sîrîrî teepîremasanon esanon moropai Moisés
nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon pia. “Iwî e'pai man,” taa to'ya kupî
sîrîrî. Mîrîrî tîpo teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupato' pî'
yenupatonkonya utîrî kupî sîrîrî Judeuyamî' pepîn pia. Inkamoro wo'ma'ta
kupî sîrîrî upî'. Tetakukon yenumî to'ya upona. U'po'pîtî to'ya moropai
uwî to'ya. Uwîsa' to'ya tîpo, iteseurîno wei yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pî
Jesusya. Kure'ne inenupa'san esenumenkasa' wanî'pî ipî'. Tiaronkon to'
wenairî itî'san wanî'pî eranne' pe Jerusalém pona Jesus wîtî ye'nen.

Jesus Warantî Arinîkon Esa' Pe E'pai Tiago, João Wanî
(Mt 20.20-28)

35 Mîrîrî tîpo Tiago, moropai João wîtî'pî iipia. Zebedeu munkîyamî' inkamoro.
—Anna yenupanen —ta'pî to'ya. —Apî' anna nesatî tîrîya yu'se anna man,
anna pia —ta'pî to'ya. 36 —Î' kupîuya yu'se awanîkon? —ta'pî Jesusya to' pî'.
37 —Tamî'nawîronkon esa' pe eena yai, ereutapai anna wanî, tiwin meruntî winî,
tiwin kamai' ya' to' esa' pe anna e'to'pe awarantî —ta'pî to'ya. 38 Jesusya ta'pî:
—Anesatîkon kupîuya pepîn e'painon. Epu'tîya'nîkon pra naatîi. Tiaronkonya
utaruma'tî kupî sîrîrî. Mîrîrî yapîtanîpîuya kupî sîrîrî. Amîrî'nîkon kanan? Uyese'
pî' awanîkon wenai tiaronkonya ataruma'tîkon ya, yapîtanîpîya'nîkon e'painon?
39 —Inna. Yapîtanîpî annaya e'painon —ta'pî to'ya. —Innape e'taruma'tî warantî
awe'taruma'tîkon nîrî —ta'pî Jesusya. —Uwî tiaronkonya warantî tiaronkonya
awîkon nîrî. 40 Tîîse umeruntîri winî moropai kamai' winî ereutatî tauya pepîn
apî'nîkon. Uyunya neken taa e'painon tînmo'ka'san pî' —ta'pî Jesusya.
41 To' yonpayamî' mia' tamî'nawîronkonya to' nesatî'pî eta'pî moropai
to' ekore'ma'pî Tiago moropai João pî'. 42 Jesusya to' yanno'pî tîîpia.
—Sîrîrî non po tamî'nawîronkon esanonya tîpemonkonoyamî' yaipontî
to' taimerunpai epu'tî pî' naatîi. To' yepotorîtononya to' panama to'
teta'kai —ta'pîiya. 43 —Tîîse mîrîrî warantî pra e'tî. Ayonpakon yentai
e'pai awanîkon ya, to' ma're e'tî. 44 To' esa' pe e'pai awanîkon ya, to'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

poitîrî pe e'tî —ta'pî Jesusya to' pî'. 45—Uurî ka' poi iipî'pî aruinankon
ton pe —Jesusya ta'pî. —Tîpoitîrî ke e'to'pe kai'ma uui'sa' pra wai. Tîîse
tamî'nawîronkon pîika'tîto'peuya kai'ma uuipî'pî. Arinîkon nîkupî'pî
imakui'pî yepe' pe uusa'mantato'pe kai'ma uuipî'pî —ta'pî Jesusya.

Enkaru'nan Yepi'tî Jesusya, Itese' Bartimeu
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Mîrîrî tîpo to' wîtî'pî Jericó pata poro. Jericó pata pai to' ese'ma'tî'pî,
Jesus, inenupa'san, moropai tiaronkon arinîkon. Moropai enkaru'nan
ereutasa' wanî'pî e'ma ena pona, itese' Bartimeu. Timeu munmu mîîkîrî.
Tuutîsanon yeka'nunka pî' aako'mamî'pî tîniru tîîto'pe to'ya. 47—Jesus
Nazarépon erepansa' man —ta'pî tiaronkonya. Mîrîrî eta tîuya pe, Bartimeu
entaimepîtî pia'tî'pî. Ta'pîiya: —Jesus, Davi nurî'tî paarî'pî amîrî, pîika'tîton
amîrî. A'noko'pî pe sa'ne uyera'makî —ta'pîiya. 48 Arinîkon ekore'ma'pî ipî'.
—Moo e'kî —ta'pî to'ya ipî'. Tîîse inî' panpî' awentaimepîtî'pî, yuukuiya
pra. —Davi nurî'tî paarî'pî, a'noko'pî pe uku'kî sa'ne —ta'pîiya.
49 Jesus emî'pamî'pî imaimu eta tîuya ye'nen. —Mîîkîrî yannotî
—ta'pîiya. —Ayanno pî' Jesus man —ta'pî to'ya enkaru'nan pî'.
—Atausinpakî. E'mî'sa'kakî —ta'pî to'ya. 50 Sonpan ke awe'wontîsa'
wanî'pî. Mîrîrî tîmo'kai awe'mî'sa'ka'pî. Moropai Jesus pia attî'pî. Tiwinarî
mîîkîrî yenu esepi'tî'pî. —Ayewî' ta enna'popai awanî ya, tîwanmîra atîkî
—ta'pî Jesusya. Tîîse Jesus wenairî attî'pî. 51—Î' kupîuya yu'se awanî
apî'? —ta'pî Jesusya ipî'. —Uyenupanen, uyenu konekakî sa'ne —ta'pî
enkaru'nanya ipî'. 52—Innape uku'sa'ya ye'nen, ayepi'tîuya sîrîrî —ta'pî
Jesusya ipî'. Tiwinarî mîîkîrî yenu esepi'tî'pî. —Ayewî' ta enna'popai
awanî ya, tîîwanmîra atîkî —ta'pî Jesusya. Tîîse Jesus wenairî attî'pî.

Jerusalém Pona Jesus Wîtî
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

11 1 Oliveira ye'ka kîrî pona to' erepamî'pî. Aminke pra to' wanî'pî
Jerusalém pî'. Moro awanî'pî pata mîrikkî pemonkonyamî'
ko'manto' Betfagé moropai Betânia mîrikkî aminke pra nîrî. Oliveira
kîrî pona teerepamîkon pe, Jesusya asakî'nankon tînenupa'san yarima'pî
taponse' ton jumenta era'mai. 2 To' yarima tîuya pe ta'pîiya to' pî':
—Aminke pra pata mîrikkî man. Mîrîrî pona atîtî. Eerepansa'kon pe
jumenta more yewa'tîsa' eporîya'nîkon anî' enuku'pî pepîn ipona. Mîîkîrî
meukatîi moropai mene'tîi. 3 "Î' ton pe mîîkîrî yarîya'nîkon mîrîrî?"
taa anî'ya ya, "Uyesa'kon man itu'se," makatîi, "Maasa tîîko'manse
inna'poiya" makatîi —ta'pî Jesusya.
4 Imaimu pe to' wîtî'pî. Jumenta more yewa'tîsa' eporî'pî to'ya e'ma
ta aminke pra mana'ta pî'. Mîîkîrî yeuka'pî to'ya. 5 Mororonkonya ta'pî:
—Î' ton pe jumenta more yarîya'nîkon mîrîrî kai'ma? 6 Jesus maimu

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ekaremekî'pî to'ya, moropai yaato'pe to'ya to' rumaka'pî to'ya. 7 Jumenta
more yarî'pî to'ya Jesus pia. Teerepansa'kon pe, tîponkon tîrî'pî to'ya
ipona Jesus enu'to'pe, moropai eenuku'pî ipona. 8 Arinîkonya tîponkon
tîrî'pî e'ma tapî'. Tiaronkonya tîna'tî'pîkon yu' yare tîrî'pî nîrî. ⌊Mîrîrî
kupî'pî to'ya itekîn wîtîto'pe iporo, Jesus yapurî tîuya'nîkon ye'nen.⌋
9 Tiaronkon wîtî'pî irawîrî moropai tiaronkon ite'ma'pî pî'.
—Morî pe pu'kuru Paapa man —ta'pî to'ya mararî pra tîwentaimepî'se.
—Morî pe pu'kuru man taapai'nîkon Paapa narima'pî pî', Jesus pî'.
Mîîkîrî yapurîpai'nîkon —ta'pî to'ya.
10 —Penaronkon esa' pe Davi nurî'tî wanî'pî warantî upatakon esa' pe
mîîkîrî ena kupî sîrîrî uyesa'kon pe.
Mîîkîrî yapurîpai'nîkon.
"Morî pe pu'kuru man," taapai'nîkon.
Morî pe pu'kuru Paapa man taa ka' po tîîko'mansenonya e'pai awanî

Sl 118.25,26

—ta'pî to'ya.
11 Mîrîrî tîpo Jesus erepamî'pî Jerusalém pona. Epîremanto' yewî' ta
eewomî'pî. Tîîse pata ko'mansa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen, tamî'nawîron
era'ma tîuya tîpo eepa'ka'pî. Moropai Betânia pona attî'pî, asakî'ne pu'
pona tîîmo'tai'nîkon tînenupa'san pokonpe. Moro to' we'na'pî.

Figo Ye' Pa'nîpî Jesusya
(Mt 21.18-19)

12 Pata erenmapî pe, Betânia poi to' ese'ma'tî'pî. Jerusalém pona to'
wîtî'pî. Tuutîkon pe, emi'ne Jesus ena'pî. 13 Aminke si'ma figo ye' aretasa'
era'ma'pîiya. Mîrîrî yekare pî' attî'pî iteperu pikkai. Tîîse iteperu pra
awanî'pî. Yare neken eporî'pîiya maasa pra eepeta yai pra awanî'pî
mîîto'pe. 14 Mîrîrî yei pî' ta'pî Jesusya: —Ipatîkarî teepetai pra ako'mankî
tarîpai. Mîrîrî taiya eta'pî inenupa'sanya.

Epîremanto' Yewî' Tapai Tîwe'repasanon Tîrîka Jesusya
(Mt 21. 12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

15 Mîrîrî tîpo to' erepamî'pî Jerusalém pona. Epîremanto' yewî' ta
eewomî'pî. Epîremanto' yewî' ta si'ma tîwe'repasanon moropai yennanenan
tîrîka'pîiya. Moropai tîniru miakanmanan yaponse' ra'tî'pîiya. Mayayamî'
ke tîwe'repasanon yaponse' ra'tî'pîiya. Inkamoro tîrîka'pîiya imakui'pî kupî
to'ya ye'nen epîremanto' yewî' ta, to' e'repa ye'nen. 16 Epîremanto' yewî' tapî'
temannekon mankanan pî' ta'pîiya: —Sîrîrî poro katîtî. E'ma pepîn sîrîrî.
Epîremanto' yewî' sîrîrî —ta'pîiya. 17 Mîrîrî tîpo tamî'nawîronkon yenupa'pîiya:
—Penaro' Paapa maimu ekareme'nenya Paapa maimu menuka'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

> “Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ton pe
> epîremanto' yewî' pe uyewî' wanî mîrîrî,”
>
> Is 56.7; Jr 7.11

ta'pî Paapaya. Mîrîrî warantî imenuka'pî Paapa maimu ekareme'nenya —ta'pî Jesusya. —Tîîse ama'ye'kon yewî' pe iku'sa'ya'nîkon mîrîrî. Tarî epîremai iipî'san yenku'tîya'nîkon awe'repato'kon ke. 18 Mîrîrî eta'pî teepîremasanon esanonya moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya. Tamî'nawîronkon esenumenka kure'ne Jesusya tenupakon pî' epu'tî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen inama'pî to'ya. —Maasa o'non ye'ka pe mîîkîrî wîî'nîkon e'painon? —ta'pî to'ya.
19 Pata ewaronpamî pe, Jesus moropai inenupa'san enna'po'pî cidade poi Betânia pona. Betânia po to' we'na'pî.

Jesus Eseurîma Epîremanto' Pî'
(Mt 21.20-22)

20 Pata erenma'sa' pe, Jerusalém pona to' wîtî'pî inî'rî. Tuutîkon pe, figo ye' era'ma'pî to'ya. Awa'pi'tasa' wanî'pî irupukon pîkîrî. 21 Jesus nîkupî'pî pî' Pedro enpenata'pî. —Uyenupanen, maasa figo ye' era'makî. Anpa'nîpî'pî sa'mantasa' sîrîrî era'makî —ta'pîiya Jesus pî'. 22 Jesusya ta'pî ipî': —Innape Paapa ku'tî.
23 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. “Seeni' wî' yarimakî parau ka,” taaya'nîkon ya Paapa pî', ikupîiya. Tîîse Paapa tîmu'tunpai pra esatîya'nîkon e'pai awanî. Innape ikupîya'nîkon e'pai awanî. 24 Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî apanamauya'nîkon sîrîrî. Paapa yarakkîrî eeseurîmakon pe “Innape unesatî kupîiya pe nai,” makatîi. Imu'tunpa pra awanî ya, ikupîiya. 25 Paapa yarakkîrî eeseurîmakon yai, awinîkîi'nîkon imakui'pî ayonpakon nîkupî'pî wenai teekore'mai aako'mamîkon ya, mîrîrî ku'tî aawanmîra'nîkon. Awinîkîi'nîkon ayonpakon nîkupî'pî imakui'pî kupîya'nîkon ya aawanmîra'nîkon, ayunkon ka' po tîîko'mansenya tîwinîkîi ankupî'pîkon imakui'pî kupî nîrî tîîwanmîra. 26 Aawanmîra'nîkon ayonpakon nîkupî'pî awinîkîi'nîkon kupîya'nîkon pra awanî ya, ankupî'pîkon tîwinîkîi kupî Paapa pepîn nîrî tîîwanmîra —ta'pî Jesusya.

Anî' Maimu Pe Jesus Esenyaka'ma
Anepu'pai Judeuyamî' Esanon Wanî
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Jesus moropai inenupa'san erepamî'pî inî'rî Jerusalém pona. Epîremanto' yewî' ta Jesus asarî tanne teepîremasanon esanon moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon wîtî'pî a'yeke'tonon Judeuyamî' panamanenan yarakkîrî iipia eseurîmai. 28 —Anî' maimu pe insanan tîrîka'pîya sîrîrî epîremanto' yewî' tapai? Anî'ya ayaipontî'pî mîrîrî warantî ikupîpa? —ta'pî to'ya ipî'.
29 —Ayekaranmapouya'nîkon e'mai' pe —ta'pî Jesusya to' pî'. —Apî'nîkon unekaranmapo ekaremekîya'nîkon ya, anî' maimu pe

insanan tîrîka'pîuya ekaremekîuya nîrî apî'nîkon —ta'pîiya. 30—Anî'
maimu pe João Batistaya tamî'nawîronkon yenpatakonapîtî'pî mîrîrî?
Paapa maimu pe ka'rî? Pemonkon maimu pe ka'rî? O'non ye'ka pe epu'tî
pî' naatî? —ta'pîiya. 31 Mîrîrî taa Jesusya pî' to' eseurîma'pî teepere'se
î' ye'ka pe yuuku tîuya'nîkon epu'tîkonpa kai'ma. João Batista nurî'tî
eseurîmapîtî'pî Paapa maimu pe kai'ma tamî'nawîronkon esenumenka'pî
ipî'. Mîrîrî epu'tî'pî teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupato'
pî' yenupatonkon moropai Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tononya.
Mîrîrî ye'nen inkamoro João Batista nurî'tî yapurînenan nama'pî to'ya.
—Paapa maimu pe Joãoya to' yenpatakona'pî taasa' ya, "Î' wani' awanî
ye'nen João kupîya'nîkon pra awanî'pîkon innape moriya?" taa Jesusya
eserîke awanî —ta'pî to'ya. 32—Tîîse tiaron pemonkon maimu pe to'
yenpatakona'pîiya taasa' ya, tamî'nawîronkon ekore'ma upî'nîkon.
Imakui'pî kupî to'ya eserîke awanî upî'nîkon —ta'pî to'ya.
33 Mîrîrî ye'nen ta'pî to'ya Jesus pî': —Epu'tî annaya pra man. Mîrîrî
pî' ta'pî Jesusya: —Moriya anî' maimu pe unkupî kupîuya ekaremekîuya
pepîn nîrî —ta'pîiya.

Jesus Eseurîma Uva Ye'kana' Pî'
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 1 Moropai to' yeurîma pia'tî'pîiya panton pe: —Warayo'ya
tînmîri ton ya'tî'pî. Tekkari ton pîmî'pîiya mararon pepîn uva
ye'ka. Iwatî'pîiya inonkon tî'kon ke. Kure'nan tî' yai a'ta ton yaka'pîiya
uva yekku asu'kato' ton. Tînmîri era'manenan yaponse' ton kawînan
koneka'pîiya, ipo si'ma o'ma'kon ewomî era'mato'pe to'ya. Mîrîrî tîpo
tiaronkon warayo'kon pî' ta'pîiya: "Umîri pî' eesenyaka'makon ya
uyekkari yonpa ke aye'mauya'nîkon. Itonpa wanî uyekkari pe moropai
itonpa wanî ayekkarikon pe," ta'pîiya. "Inna. Î' wani' pra man," ta'pî
to'ya. Moropai attî'pî tiaron pata pona. 2 Mîrîrî tîpo itekkari emîrî'pî.
Mîrîrî yai tîpoitîrî yarima'pîiya, inkamoro warayo'kon pia tekkari yonpa
era'mai. Eerepamî'pî. 3 Tîîse mîîkîrî yapisî'pî to'ya. I'po'pîtî'pî to'ya. Î' rî
tîtîse pra tîîse mîîkîrî tîrîka'pî to'ya. Î' ton pra awenna'po'pî tîkaraiwarî
pia. 4 Moropai tiaron tîpoitîrî yarima'pî umî esa'ya. Mîîkîrî pa'tîpîtî'pî
to'ya ipu'pai yai. Imakui'pî kupî'pî to'ya yarakkîrî. 5 Moropai inî'rî tiaron
yarima'pîiya. Mîîkîrî wî'pî to'ya. Mîrîrî warantî tiaronkon yarimapîtî'pîiya
tiwin pî'. Moropai mîrîrî warantî inkamoro pî' imakui'pî kupî'pî to'ya to'
yarakkîrî. Tiaronkon po'pîtî'pî to'ya moropai tiaronkon wî'pî to'ya.
6 Moro awanî'pî tiwinano'pî warayo'. Umî esa' munmu mîîkîrî. Kure'ne
tînmu yapurî'pîiya. Upoitîrîtonon yapurî to'ya pra awanî'pî. Tîîse mîserî
unmu yapurî to'ya kai'ma eesenumenka'pî. Mîrîrî ye'nen tînmu yarima'pîiya.
7 Tîîse inkamoro warayo'kon pia mîîkîrî erepamî pe, ipî' to' eseurîma'pî
teepere'se. "A'kî. Umî esa' sa'manta yai, inmurî'pî pata pe umî ena. Mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ye'nen iwîpai'nîkon. Mîrîrî tîpo umî esa' sa'manta yai, upatakon pe eena
itesa' ton pra awanî ye'nen," ta'pî to'ya. 8Mîrîrî ye'nen mîîkîrî umî esa'
munmu yapisî'pî to'ya. Moropai iwî'pî to'ya. Itesa' rî'pî yenumî'pî to'ya
umî yapai —ta'pîiya. 9—Mîrîrî epu'tî tîuya pe, î' kupî uva ye'ka esa'ya
eserîke awanî? —ta'pî Jesusya to' pî'. —Tînmîri ya' attî moropai inkamoro
warayo'kon, inmu wîîtîponkon tî'kaiya eserîke awanî tamî'nawîrî. Mîrîrî
tîpo tiaronkon warayo'kon eporîiya tînmîri era'manenan ton —ta'pî
Jesusya. 10—Sîrîrî Paapa maimu e'menukasa' epu'nenan amîrî'nîkon.
Sîrîrî warantî Paapa eseurîma'pî. Sîrîrî warantî imenuka'pî to'ya:

> Tî' pe wîttî konekanenanya ta'pî: "Sîrîrî tî' wanî pepîn morî pe, wîttî
> konekato'pe", taa to'ya.
> Moropai yenumî'pî to'ya.
> Tîîse to' nenumî'pî wanî'pî morî pe pu'kuru tamî'nawîron tî' yentai.
> Tarîpai wîttî ko'mannîpîiya tamî'nawîron tî' yentai eesenumî namai.
> 11 Uyepotorîkonya to' nîrumaka'pî kupî'pî tamî'nawîron yentai.
> Kure'ne esenumenkan inkupî'pî pî'.

Sl 118.22,23

Mîrîrî warantî Paapa maimu menuka'pî penaro'konya —ta'pî Jesusya.
12Tîwinîkîi'nîkon Jesus eseurîma panton pe epu'tî'pî teepîremasanon
esanon, Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon, moropai
Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tononya. Mîrîrî ye'nen anapi'pai to'
wanî'pî. Tîîse tamî'nawîronkon nama'pî to'ya arinîke to' wanî ye'nen.
Jesus rumaka'pî to'ya. Moropai to' wîtî'pî.

Jesus Eseurîma Imposto Pî'
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13Mîrîrî tîpo fariseuyamî' yarima'pî tiaronkonya Jesus pia Herodes
pemonkonoyamî' pokonpe. Jesus anaka'mapai to' wanî'pî. Yairî pra
eeseurîma yu'se to' wanî'pî, "A'kî, imakui'pî pe eeseurîma," taakonpa
kai'ma. 14To' erepamî'pî iipia. —Anna yenupanen —ta'pî to'ya ipî'.
—Ayeseru epu'nenan anna. Seru'ye' pepîn amîrî. Ipîkkukon pepîn yentai
ipîkkukon yapurînen pepîn amîrî. Paapa yeseru ekaremekîya tiaronkon
ipîkkukon tînamai pra. Ayekaranmapo annaya sîrîrî. Uyesa'kon César
nekaremekî'pî tamî'nawîronkon ne'maton pe, tîîpia ye'ma annaya ya,
morî pe awanî? Paapa nekaremekî'pî unkupîkon ton pe yairî anna wanî
mîrîrî? —ta'pî to'ya. 15—O'non ye'ka pe epu'tî pî' nan? Ye'ma annaya
ka'rî? Ye'ma annaya pepîn ka'rî? Tîîse seru' pe tenku'tî to'ya epu'tî'pî
Jesusya. —Yairî pra amaimukon yuukuuya yu'se awanîkon epu'tî pî' wai
eeseurîmakonpa kai'ma —ta'pîiya. —Maasa, tîniru ene'tî era'mato'peuya.
16Tîniru ena'pî enepî'pî to'ya. Jesusya yapisî'pî. —Anî' ese' e'menukasa'
sîrîrî? —ta'pîiya to' pî'. —Uyesa'kon César mîîkîrî —ta'pî to'ya. 17—Inna,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moriya —ta'pî Jesusya. —Itîîkî iipia, imîrî pe awanî ye'nen. César nekaremekî'pî unkupîkon ton pe ku'tî moropai Paapa nekaremekî'pî unkupîkon ton pe ku'tî nîrî.

Mîrîrî taiya pî' ta'pî to'ya: —Akaya, epu'nen mîîkîrî.

Jesus Eseurîma E'mî'sa'kanto' Pî'
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Mîrîrî tîpo saduceuyamî' wîtî'pî Jesus pia. Saduceuyamî' inkamoro
Judeuyamî'. Tiaron pe rî to' esenumenka. Sa'mantan tîpo ipatîkarî
tîpannî kai'ma to' esenumenka. E'mî'sa'kan pepîn sa'mantan tîpo kai'ma
to' esenumenka. Inkamoro wîtî'pî Jesus pia. Moropai ekaranmapo'pî
to'ya. 19 —Anna yenupanen —ta'pî to'ya. —Moisés nurî'tîya uyeserukon
ton menuka'pî. Mîrîrî warantî ta'pîiya inmu pîn warayo' sa'manta ya
itakono'pîya ino'pî rî'pî yapisî e'pai awanî tîno'pî pe. Mîrîrî tîpo more
yan pe irui no'pîrî'pî enasa' ya tînre yenpoiya yai, "Urui munmu'pî
mîserî", taa warayo'ya tînmu pe tîîse. Mîrîrî Moisés nurî'tî nîmenuka'pî
uyeserukon ton pe. 20 Tarîpai, moro awanî'pî warayo'kon asakî'ne mia'
pona tîîmo'tai'nîkon kaisarî. To' ruinankon no'pîta'pî tîîse inmu pra
si'ma aasa'manta'pî. 21 Mîrîrî tîpo tîrui no'pî rî'pî yarakkîrî itakono'pî
wanî'pî. Tîîse mîrîrî warantî nîrî aasa'manta'pî inmu pra si'ma. Moropai
mîîkîrî yakono'pîya tîruinankon nurî'tî no'pî rî'pî yapisî'pî tîno'pî pe
mîrîrî warantî. Moropai mîrîrî warantî nîrî inmu pra si'ma aasa'manta'pî.
22 Tamî'nawîrî to' sa'manta'pî, tiwin pî' tîruinankon nurî'tî no'pî rî'pî
yarakkîrî tîwanîkon tîpo, to' e'tî'ka'pî. Moropai warayo'kon sa'manta
tîpo, mîîkîrî wîri' nîrî sa'manta'pî. 23 Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî
warayo'kon e'sa' wanî'pî. Mîîkîrî wîri' yarakkîrî inkamoro wanî'pî
inyo pe tamî'nawîrî. Innape isa'manta'san e'mî'sa'ka ya, o'non ye'ka
warayo' no'pî pe mîîkîrî wîri' wanî e'painon to' e'mî'sa'ka yai? —ta'pî
saduceuyamî'ya Jesus pî'.

24 —Paapa maimu epu'tîya'nîkon pra naatîi —ta'pî Jesusya. —Moropai
meruntî ke pu'kuru Paapa wanî epu'tîya'nîkon pra naatîi. Mîrîrî ye'nen
eesenku'tîkon mîrîrî. 25 Isa'manta'san e'mî'sa'kasa' yai, anî' wanî pepîn
tîno'pî ke. Moropai tînyo ke wîri' wanî pepîn. To' ko'mamî ka' ponkon
Paapa maimu ene'nenan inserîyamî' warantî —ta'pî Jesusya. 26 —Maasa
isa'manta'san e'mî'sa'kato' pî' ayeurîmauya'nîkon. Moisés nurî'tî
nîmenuka'pî itekare epu'nenan amîrî'nîkon. Manni' parî' aramorî'pî
aramî ekaremekî tîuya pe, tarakkîrî Paapa eseurîma'pî ekaremekî'pîiya.
Paapaya ta'pî:

"Uurî Paapa wanî Abraão nurî'tî yepotorî pe,
moropai Isaque nurî'tî yepotorî pe,
moropai Jacó nurî'tî yepotorî pe," ta'pîiya.

Êx 3.6

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta'pî Moisés nurî'tîya. 27 Ipatîkarî pemonkon tîpamî ya, itesa' pe Paapa
wanî pepîn e'painon aatîpansa' ye'nen. Enen tîîpia tîîko'mansenon esa' pe
awanî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî taa Paapaya manni' wenai enen Abraão nurî'tî
wanî, moropai Isaque nurî'tî wanî, moropai Jacó nurî'tî wanî Paapa pia
epu'tî mîrîrî. Mararî pra amîrî'nîkon esenku'tîsa' mîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma
Paapa Nekaremekî'pî Unkupîkon Ton Pî'
(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

28 Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupaton warayo' erepamî'pî to'
pia. Jesus yarakkîrî saduceuyamî' esiyu'pîtî eta'pîiya. Morî pe Jesusya
saduceuyamî' maimu yuuku eta'pîiya. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya.
—Uyeserukon ton pe Paapa nekaremekî'pî moro man. Tîîse o'non wanî
to' yentai panpî'? O'non yawîrî ko'mannî yu'se Paapa wanî kure'ne
panpî'? —ta'pîiya.
29 Jesusya ta'pî: —Sîrîrî to' yentaino panpî'. See warantî awe'menukasa':
Etatî, Israel yonparî'san. Ayesa'kon Paapa tiwinan. Tiaron ikaisaron
ton pra man.
30 Paapa yapurîtî tamî'nawîrî ayewankon ke.
Mîîkîrî ku'tî ayesa'kon pe.
Kure'ne eesenumenkato'kon ke yapurîtî.
Moropai tamî'nawîrî ameruntîrikon ke esenyaka'matî iipia.

Dt 6.4,5

Mîrîrî warantî awe'menukasa' —ta'pî Jesusya. 31 —Itonpa nîrî moro man.
Sîrîrî itonpa:
Tamî'nawîronkon pînînmatî aawarîrî eetî'nînma manni' warantî.

Lv 19.18

Mîrîrî warantî awe'menukasa' man —ta'pî Jesusya. 32 —Innape man,
uyenupanen —ta'pî mîîkîrî Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupanenya.
—Tiwinan Paapa seru' pepîn. Innape ikaisaron ton pra awanî taaya
manni' warantî. 33 Kure'ne itu'se e'nî e'pai awanî. Ipî' esenumenkan e'pai
awanî mararî pra. Meruntî ke iipia esenyaka'man e'pai awanî. Moropai
uuwarîrî'nîkon etî'nînman kaisarî tamî'nawîronkon pînînma e'pai awanî
seru' pepîn. Mîrîrî warantî ikupî ya, Paapa wakîri pe panpî' e'nî. Tîwakîri
pe ikupîiya iipia untîrîkon pe uyekînkon po'tî yentai, moropai uyekînkon
wîî yentai —ta'pîiya. 34 Epu'nen pe mîîkîrîya tîmaimu yuuku epu'tî
tîuya ye'nen, Jesusya ta'pî ipî': —Ayesa' pe Paapa yapisîya eserîke epu'tî
pî' wai. Mîrîrî tîpo tamî'nawîronkon ena'pî eranne' pe Jesus pî'. Inî'
anekaranmapopai pra to' awanî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Eseurîma Anî' Pe Cristo Wanî Pî'
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Moropai Jesusya tamî'nawîronkon yenupa'pî epîremanto' yewî' ta.
Ta'pîiya to' pî': —Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkonya taa:
"Penaro' Judeuyamî' esa' Davi nurî'tî parî'pî neken mîîkîrî Cristo, Paapa
nîmenka'pî," taa to'ya. Î' wani' awanî ye'nen mîîkîrî taa to'ya? —ta'pî
Jesusya. 36 —Cristo pî' Davi nurî'tî eseurîma'pî pena. Morî Yekaton
Wannîya eeseurîma emapu'tî'pî. Sîrîrî Davi nurî'tî maimu rî'pî:

Uyesa' pî' Paapaya ta'pî:
"Uupia ereutakî meruntî winî
ayeyatonon aretî'kauya pîkîrî" ta'pîiya.

Sl 110.1

Sîrîrî Davi maimu rî'pî. 37 Davi paa pe neken Cristo wanî ya, î' wani'
awanî ye'nen uyesa' taa Daviya manni' ipî'? —ta'pî Jesusya. Arinîkonya
Jesusya tenupakon eta'pî tîwakîrikon pe.

Jesus Eseurîma
Moisés Nurî'tîya Yenupato' Pî' Yenupatonkon Pî'
(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)

38 To' yenupa tîuya pe Jesusya ta'pî: —Tîwarî panpî' e'tî Moisés nurî'tîya
yenupato' pî' yenupatonkonya ayenku'tîkon namai. Kusan panpî' sonpan
tîponkon yeka'ma to'ya tîwakîrikon pe tiaronkon yentai tîwanîkon epu'to'pe
tamî'nawîronkonya. Tamî'nawîronkon esekaremekî yu'se to' wanî aronne
panpî' e'repanto' pata ya tîwanîkon ya. 39 Epere'nîto' yewî' ta tîwanîkon yai,
tamî'nawîronkon yenu kaisarî ereutapai to' wanî aronne panpî' teesera'makonpa.
Arinîkon kore'ta entamo'kai tuutîkon ya, e'mai' pe entamo'kapai to' wanî
tamî'nawîronkon rawîrî. 40 Tîîse inyo isa'manta'san wîri'sanyamî' yemanne
moropai to' pata mo'ka to'ya. Mîrîrî tanne kure'ne to' epîrema epîremanto' yewî'
ta morî pe tîwanîkon kai'ma tamî'nawîronkon esenumenkato'pe tîpî'nîkon. Mîrîrî
warantî inkamoro Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon wanî mîrîrî.
Mararî pra Paapaya to' taruma'tî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma Paapa Pia Wîri' Nîtîrî'pî Pî'
(Lc 21.1-4)

41 Mîrîrî tîpo Jesus ereuta'pî tîniru yapi'to' yense' pia. Paapa yapurî
pe arinîkonya tîtînirurîkon tîrî itense' ya era'ma'pîiya. Mararon
pepîn tîniru tîrî'pî arinîkonya tîniru esanonya. 42 Inyo isa'manta'pî
wîri' iipî era'ma'pîiya. Tîwe'taruma'tîsen mîîkîrî, tîniru esa' pepîn.
Mîîkîrîya asakî'ne tîniru ena'pî mîrikkî tîrî'pî itense' ya. Tiwin ite'ka
tîwentamo'kato' yepe' kaisaron tîrî'pîiya mîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

43 Mîrîrî era'ma tîuya pe, tînenupa'san pî' ta'pî Jesusya: —Mîîkîrî
era'matî. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tîwe'taruma'tîsen mîîkîrî wîri' inyo
isa'manta'pî. Tîîse tîniru yense' ya tamî'nawîronkon nîtîrî'pî yentai intîrî'pî
era'ma Paapaya tîwakîri pe. 44 Inkamoro tînirurî wanî kure'ne moropai
itonpa pe neken itîîsa' to'ya. Tîîse î' ton pra si'ma wîri'ya tîtînirurî tîrî'pî
tamî'nawîrî. Tekkari ye'mato' tîîsai'ya mîrîrî Paapa pia —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma Epîremanto' Yewî' Atanka Pî'
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 1 Epîremanto' yewî' tapai teepa'kakon pe, Jesus nenupa'pî
warayo'ya ta'pî ipî': —A'kî, seeni' epîremanto' yewî' konekasa'
to'ya morî pe, inonkon panpî' tî' ke era'makî —ta'pîiya tepotorî Jesus
pî'. 2 Jesusya ta'pî ipî': —Kure'nan seeni' wîttî era'ma pî' naatîi. Tîîse
tiaronkonya seeni' wîttî yaranka kupî sîrîrî tamî'nawîrî. Yaranka to'ya
tîpo tonpa po tiwinan tî' e'nîmî pepîn. Yenumî to'ya tamî'nawîrî.

Tînenupa'san Yeurîma Jesusya O'non Ye'ka Pe Pata Ena Kupî Pî'
(Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)

3 Mîrîrî tîpo Oliveira kîrî po Jesus ereutasa' wanî'pî tiaronkon yarakkîrî.
Moro si'ma epîremanto' yewî' era'ma'pî to'ya. Tonpakon kore'tapai
teemo'kai Pedro, moropai Tiago, moropai João, moropai André, inkamoroya
ta'pî Jesus pî': 4 —Maasa, î' pensa mîrîrî taaya manni' kupî to'ya? —ta'pî
to'ya. —O'non ye'ka pe mîrîrî kupî to'ya pe awanî epu'tî annaya e'painon?
5 Jesusya to' yeurîma pia'tî'pî. —Tîwarî e'tî, anî'ya ayenku'tîkon namai.
6 Uurî pe arinîkon e'kupî kupî sîrîrî seru' pe. “Uurî Cristo. Paapaya
uyarimasa' sîrîrî,” taa to'ya kupî sîrîrî. Mîrîrî warantî arinîkon yenku'tî
to'ya kupî sîrîrî. 7 Aminkankon pepîn eseya'nama moropai aminkankon
eseya'nama yekare etaya'nîkon. Tîîse mîrîrî pî' teesi'nî'se pra me'tîi.
Mîrîrî warantî pata wanî pe man. Tîîse maasa tamî'nawîron ataretî'ka
pepîn mîrîrî. 8 Pemonkonyamî' eseya'nama tiaron pata po tîîko'mansenon
yarakkîrî. Moropai pemonkonyamî' esanon eseya'nama tiaronkon esanon
yarakkîrî. Tu'ke ite'ka pata e'tîtîtîkka kupî sîrîrî. Iwan wanî kupî sîrîrî
kure'ne pata kaisarî'ne. Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon e'taruma'tî pia'tî
mîrîrî.
9 Tîwarî ako'mantî. Judeuyamî'ya ayapisîkon moropai tesanonkon pia
ayarîkon to'ya. Epere'nîto' yewî' ta a'po'pîtîkon to'ya. Pemonkonyamî'
esanon governadoryamî' pia moropai pemonkonyamî' esanon reiyamî'
pia ayarîkon to'ya upemonkono pe awanîkon wenai. Inkamoro pî'
nîrî uyeseru ekaremekîya'nîkon yu'se Paapa wanî. 10 Paapa yekare
ekaremekîya'nîkon e'pai awanî tamî'nawîronkon pî' sîrîrî non po. Mîrîrî
ekareme'sa'ya'nîkon tîpo, sîrîrî non ataretî'ka. 11 Moropai tesanonkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pia ayarîkon to'ya yai, “Aka, yu'tou'ya ton epu'tîuya pra wai,” kîkatî.
Aawarîrî'nîkon eeseurîmakon e'pai pra awanî. Tîîse Morî Yekaton
Wannîya anekaremekîton ekaremekî ya, mîrîrî mekareme'tîi.
12 Warayo'konya takonkon wîî me'po. Tiaronkonya tînmukukon wîî
me'po. Tiaronkon ekore'ma tunkon, moropai tîsankon pî'. Tunkon,
tîsankon wîî me'po to'ya. 13 Moropai tewanmakon pe tamî'nawîronkonya
akupîkon, upemonkono pe awanîkon wenai. Tîîse aasa'mantakon pîkîrî
uyapurîya'nîkon ya, Paapaya apîika'tîkon.
14 Penaro' Paapa maimu ekareme'nen wanî'pî itese' Daniel. Mîîkîrî
maimu rî'pî e'menukasa' pî' esenupatî. Mîîkîrîya ta'pî:

> Tamî'nawîronkon yewanma pe tîwe'sen imakui'pî tîrî tiaronkonya
> kupî sîrîrî epîremanto' yewî' ta. Mîrîrî ye'ka tîîto' pepîn mîrîrî
> teuren, tîîse moro itîrî to'ya
>
> Dn 9.27, 11.31, 12.11

ta'pî Daniel nurî'tîya. Mîrîrî kupî to'ya yai, wî'kon kore'ta Judéia pata ponkon
epe e'pai awanî —ta'pî Jesusya. 15 —Mîrîrî tauya manni' kupî to'ya ya, poro
pona teepa'kasa'kon ye'ka pe, ka'ne' pe to' epe e'pai awanî, temannekon
era'mai teewonse pra wîttî ta. 16 Tînmîrikon ya teesenyaka'makon yai mîrîrî
kupî to'ya ya, ka'ne' pe to' epe e'pai awanî tîponkon tînmo'ka'pîkon tanunse
pra. 17 Aka more yan pe tîwe'sanon moropai mana'pokonkon to' munkîyamî'
wîri'sanyamî'. Inkamoro e'taruma'tî kupî sîrîrî mîrîrî yai. To' epe eserîke pra
awanî, more yan pe tîwanîkon ye'nen, mana'pokonkon pe to' munkîyamî'
wanî ye'nen. 18 Mepîrematîi kono' yai mîrîrî imakui'pî iipî namai. Maasa
pra kono' yai aaipî ya, anî' epe eserîke pra awanî kure'ne tuna wanî ye'nen.
19 Mîrîrî warantî eena yai, enen tîwe'sanon e'taruma'tî ipîra. Sîrîrî non
koneka'pî Paapaya pata pai sîrîrî tîpose anî' e'taruma'tî pra awanî, inkamoro
e'taruma'tîto' ton kaisarî. Moropai mîrîrî warantî to' e'taruma'tî tîpo inî'
anî' e'taruma'tî pepîn mîrîrî warantî. 20 Tîko'man pe tamî'nawîronkon
e'taruma'tî ya mîrîrî warantî, enen anî'rî ko'mamî pepîn. Tîîse tînmo'ka'san
pînînma Paapaya kure'ne. Inkamoro tînmo'ka'san wenai, kure'ne tîko'man
pe tamî'nawîronkon e'taruma'tî tîrîiya pepîn. 21 Mîrîrî yai anî'ya taasa' ya
apî'nîkon: “A'kî, Paapa nîmenka'pî tarî man, Cristo,” innape mîîkîrî kî'ku'tî.
“A'kî siini' pata Cristo man” taa tiaronya ya, mîîkîrî maimu kî'ku'tî innape.
22 Maasa pra seru' uurî pe tîwe'ku'sanon iipî. “Uurî Cristo,” taa to'ya kupî
sîrîrî. Moropai seru' pe Paapa maimu ekareme'nen pe tîwe'ku'sanon iipî
kupî sîrîrî nîrî. Ikupî eserîkan pepîn kupî to'ya tamî'nawîronkon nera'ma ton
pe. Moropai mîrîrî wenai tiaronkon esenku'tî. “Innape Paapa narima'pî pe
man,” taa to'ya. Tîpemonkono pe Paapa nîmo'ka'san anaka'mapai inkamoro
seru'ye'kon wanî, mîrîrî kupî tîuya'nîkon eserîke awanî ya. 23 Mîrîrî namai
tîwarî ako'mantî. Maasa mîrîrî warantî eena pra tîîse amîrî'nîkon pî'
ekaremekî pî' wai epu'tîkonpa. Mîrîrî ye'nen tîwarî ako'mantî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tînenupa'san Yeurîma Jesusya Inî'rî Tuipî Pî'
(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

24 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon e'taruma'tî tîpo,
wei esi'nîpî pe man.
Moropai a'kare pra kapoi ena pe man.
25 Moropai sirikkîyamî' e'soroka pe man ka' poi.
Ka' pî' tîwe'sanon e'tîtî tîkka tamî'nawîrî.

Is 13.10, 34.4

26 Mîrîrî tîpo, pemonkon pe ka' poi iipî'pî uurî era'ma
tamî'nawîronkonya katupuru kore'ta. Upî' to' eseurîma mîrîrî yai:
"Ikaisaron meruntî ton pra man. Ikaisaron ipîkku ton pra man," taa
to'ya. 27 Mîrîrî yai upoitîrîtonon inserîyamî' yarimauya upemonkono
pe unmo'ka'san muurukuntîi. Tamî'nawîrî pata kaisarî to' wîtî
upemonkonoyamî' unmo'ka'san era'mai, sîrîrî non po moropai ka' po.
28 A'kî, arawen ye' yeseru epu'nenan amîrî'nîkon. Arawen ye'
ari'kutasa' ya aminke pra, "Kono' pîtî wanî sîrîrî," taaya'nîkon. 29 Mîrîrî
warantî nîrî mîrîrî ekaremekîuya manni' kupî to'ya era'maya'nîkon yai,
"Cristo enna'po kupî sîrîrî ka' poi. Eerepamî kupî sîrîrî," taaya'nîkon
mîrîrî era'maya'nîkon pî'. 30 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tamî'nawîrî
sîrîrîpe enen tîîko'mansenon sa'manta pepîn mîrîrî tauya manni' iipî
rawîrî. 31 Ka' moropai non e'tî'ka, tîîse umaimu esuwa'ka pepîn. Ipatîkarî
yairî pu'kuru aako'mamî.
32 Î' yai moropai o'non poro wei tîîse uuipî inî'rî sîrîrî non pona esepu'tî
pepîn. Ka' ponkon inserîyamî'ya epu'tî pepîn. Uurîya nîrî, epu'tî pra
man. Uyunya neken tamî'nawîrî epu'tî. 33 Tîwarî panpî' ako'mantî. Î'
pensa enna'po epu'tîya'nîkon pra naatîi. 34 See warantî awanî pe man:
Tiaron pata pona warayo' wîtî yai, tewî' tapai tîpoitîrîtonon pî' taiya,
tewî' era'ma pî' to' ko'manto'pe. To' kaisarî to' esenyaka'mato' ton
ekaremekîiya. Moropai tiaron pî' taiya: "Mana'ta po ako'mankî. Morî pe
uyewî' era'makî" taiya. 35 Uurî wanî wîttî esa' warantî. Amîrî'nîkon wanî
ipoitîrîtonon warantî. Î' pensa enna'posa' iipî epu'tîya'nîkon pra naatîi. Yai
pra pata ewaronpansa' tanne uuipî. Yai pra anoinna yai, yai pra kariwana
etun tanne, yai pra pata erenmapî tanne uuipî. 36 Mîrîrî ye'nen tîwarî
ako'mantî, erepamî namai unîmîkîya'nîkon pra tîîse. 37 Apî'nîkon tauya
manni' ekaremekîuya nîrî tamî'nawîronkon pî': Enpen panpî' ako'mantî.

Jesus Anapi'pai To' Wanî
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

14 1 Kono' kaisarî Judeuyamî' eperepî'pî isa'moto' ton pîn trigo
puusa' moropai carneiro pî' entamo'kai. Penane tîîko'manse
Judeuyamî' entamo'kato'kon weiyu wanî'pî, itese' Páscoa. Mîrîrî yai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

teepîremasanon esanon eseurîma'pî Moisés nurî'tîya yenupato' pî'
yenupatonkon yarakkîrî. —Ama' pe Jesus yapisî e'pai man iwîto'pe —ta'pî
to'ya. 2—Tîîse entamo'kan yai arinîkon kore'ta si'ma yapisî eserîke pra
man. Tamî'nawîronkon epere'sa' tanne yapisî ya, to' ekore'ma eserîke
awanî upî'nîkon. Uurî'nîkon yarakkîrî to' epî eserîke awanî —ta'pî to'ya.

Jesus Karapaima Wîri'ya A'pusin Ke
(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

3 Betânia po Jesus wanî'pî Simão yewî' ta. Manni' Simão paran pî' si'pî,
itese' leprosia. Mîîkîrî yewî' ta Jesus wanî'pî tîwentamo'ka pî'. Moropai
awentamo'ka tanne wîri' iipî'pî iipia. A'pusin enepî'pîiya, itese' nardo
tî' konekasa' itense', itese' alabastro. Nardo ke isa'manta'san kî'panenan
Judeuyamî'. Epe'ke pu'kuru awanî. Itense' pottî waikîtî'pî wîri'ya.
Moropai mîrîrî nardo kamo'pîiya Jesus pu'pai pona.
4 Mîrîrî pî' tiaronkon ekore'ma'pî. —Î' ton mîrîrî a'pusin kanpîtî mîîkîrîya î'
pe pra rî? —ta'pî to'ya tonpakon pî'. 5 Mîîkîrî wîri' pî' ta'pî to'ya: —Kane kane
amîrî. Anna pia mîrîrî tîîsa'ya ya, anna e'repa'pî e'painon. Tiwin kono' warayo'
esenyaka'mato' yepe' kaisaron, 300 denari kaisarî ye'ma'pî tiaronkonya e'painon.
Mîrîrî tîrî'pî annaya e'painon tîwe'taruma'tîsanon pia teuren —ta'pî to'ya.
6 Tîîse Jesusya ta'pî to' pî': —Tîwî mîîkîrî wîri' nîsi. Î' ton pe ipî'
eekore'makon? Morî pe pu'kuru inkupî'pî wanî uurî ton pe. 7 Wei kaisarî
tîwe'taruma'tîsanon tîniru esanon pepîn wanî sîrîrî non po. Inkamoro
anpîika'tîpai awanîkon ya, morî tîrîya'nîkon e'painon to' pia. Tîîse uurî, uutî kupî
sîrîrî aapiapai'nîkon. Uutî tîpo, morî tîrîya'nîkon pepîn e'painon uupia. 8 Ikupî
tîuya eserîkan ku'sai'ya manni', isa'manta'pî karapaima yu'na'tî rawîrî. Mîrîrî
warantî ukarapaimasai'ya mîrîrî uyu'na'tî to'ya rawîrî. 9 O'non pata uyekare
eseta ya, sîrîrî non po, mîserî wîri' nîkupî'pî yekare eseta nîrî tamî'nawîronkonya
inkupî'pî epu'to'pe. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn —ta'pî Jesusya.

Judasya Jesus Ekaremekî Iteyatonon Pî'
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Mîrîrî tîpo inkamoro asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon kore'tawon,
itese' Judas Iscariotes, wîtî'pî teepîremasanon esanon pia. —Jesus
anapi'pai awanîkon ya, apîika'tî tîuya'nîkon —ta'pîiya to' pî'. 11 —Inna,
morî pe man —ta'pî to'ya. —Anna pîika'tîya ya tîniru ke aye'ma annaya
—ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Judas esenumenka'pî kure'ne, o'non ye'ka pe
inkamoro pîika'tîto' tîuya ton pî' Jesus yapi'to'pe to'ya.

Jesus, Inenupa'san Entamo'ka Páscoa Pî'
(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14,21-23; Jo 13.21-30)

12 Isa'moto' ton pîn trigo puusa' pî' to' entamo'kato' esippia'tî yai,
páscoa pî' tîwanîkonpa carneiroyamî' tî'ka'pî to'ya. Mîrîrî yai Jesus

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nenupa'sanya ta'pî ipî': —O'non pata entamo'kanto' koneka annaya yu'se
awanî? O'non pata páscoa pî' e'nî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya.
13 Jesusya asakî'ne tînenupa'san mo'ka'pî to' yarimapa kai'ma. —Cidade
pona atîtî. Moro tuna mankanen warayo' eporîya'nîkon. Mîîkîrî wenairî matîtîi
wîttî ta eerepamî pîkîrî. 14 Wîttî ta eerepamîkon pe wîttî esa' meurîmatîi.
"Uyenupanenkonya tîmaimu yarima pî' man aapia. Upata'se' ton yu'se
wai, moro unenupa'san yarakkîrî entamo'kato'pe, páscoa pî' anna e'to'pe,
taa pî' uyenupanenkon man," makatîi —ta'pî Jesusya to' pî'. 15 —Moropai
upata'se'kon ton ekaremekîiya apî'nîkon, kure'nan sala, kawînan. Aasîrî
eekonekasa' era'maya'nîkon. Tamî'nawîron î' rî yu'se awanîkon ya moro awanî
aasîrî. Moro entamo'kanto' ton mîkonekatîi —ta'pî Jesusya.
16 Moropai Jesus nenupa'san ese'ma'tî'pî. Cidade pona to' wîtî'pî. Taa
Jesusya manni' warantî pu'kuru eporî'pî to'ya, tamî'nawîrî. Moro to'
entamo'kato' ton koneka'pî to'ya páscoa pî' to' e'to'pe.
17 Moropai pata ewaronpamî pe, Jesus wîtî'pî to' pia tîîpia e'nîmî'san
tînenupa'san yarakkîrî. 18 Entamo'kanto' yaponse' pia tîwentamo'kakon pe
Jesusya ta'pî to' pî': —Amîrî'nîkon kore'tawon tarîronya uyekaremekî kupî
sîrîrî uyeyatonon pî'. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Uyarakkîrî tîwentamo'kasenya
ikupî kupî sîrîrî —ta'pîiya. 19 Mîrîrî pî' to' esewankono'ma'pî. —Uurîya
ikupî pepîn, innape nai? —ta'pî to'ya ipî' tiwin pî' si'ma. 20 —Unenupa'san
amîrî'nîkon, asakî'ne pu' pona'nîkon. Tîîse tiwin akore'tawonkon ayonpakonya
uyekaremekî kupî sîrîrî. Uyarakkîrî awentamo'ka manni' tiwinan prato po,
mîîkîrîya uyekaremekî kupî sîrîrî. 21 Uurî ka' poi iipî'pî aruinankon pe. Paapa
maimu e'menukasa' manni' yawîrî, uusa'manta kupî sîrîrî. Tîîse aka sa'ne
mîîkîrî uyekaremekîton. Pena isanya mîîkîrî tînre yenposa' pra awanî ya, morî
pe panpî' awanî'pî e'painon. Eesenposa' pra awanî ya, awe'taruma'tî pepîn
teuren. Tîîse kure'ne awe'taruma'tî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Eseurîma Tîmînî Pî'

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

22 Tîwentamo'kakon pe Jesusya trigo puusa' yapisî'pî moropai eepîrema'pî.
—Morî pu'kuru amîrî, Paapa. Anna yekkari ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa
pî'. Mîrîrî tîpo ipîrikkapîtî'pîiya moropai itîrî'pîiya to' kaisarî. —Maa. Sîrîrî
upun —ta'pîiya. 23 Mîrîrî tîpo pisa yapisî'pîiya. —Morî pu'kuru amîrî, Paapa.
Anna wuku ton tîrî pî' nai —ta'pîiya Paapa pî'. Mîrîrî tîpo itîrî'pîiya to'
kaisarî. Tamî'nawîronkonya enîrî'pî. 24 Jesusya ta'pî to' pî': —Sîrîrî umînî.
Umînî eti'kamo kupî sîrîrî arinîkon nîkupî'pî imakui'pî yepe' pe. Mîrîrî wenai
Paapaya tamî'nawîron kupî e'painon apîika'tîto'peiya'nîkon ekareme'pîtîuya
yawîrî —ta'pîiya. 25 —Inî'rî uva yekku enîrîuya pepîn tamî'nawîronkon esa' pe
tîwanî yenpo Paapaya pîkîrî. Mîrîrî yai amenan uva yekku enîrîuya —ta'pîiya.
26 Moropai to' eserenka'pî Paapa yapurî pe. Mîrîrî tîpo to' epa'ka'pî. Oliveira
kîrî pona to' wîtî'pî. To' erepamî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesusya Pedro Panama
(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

27 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Eranne' pe awanîkon ye'nen
urumakaya'nîkon kupî sîrîrî, tamî'nawîrî. Mîrîrî warantî awe'menukasa'
Paapa kaaretarî pî'. Paapaya ta'pî:
"Carneiroyamî' era'manen wîuya
moropai carneiroyamî' e'tîrîka."

Zc 13.7

Mîrîrî warantî awe'menukasa'. Uwî to'ya kupî sîrîrî moropai amîrî'nîkon
e'tîrîka. 28 Tîîse uusa'manta tîpo, Paapaya u'mî'sa'ka. Mîrîrî tîpo Galiléia
pata pona uutî arawîrî'nîkon —ta'pî Jesusya. 29 Pedroya ta'pî ipî':
—Tamî'nawîronkonya arumaka ya, eranne' pe tîwanîkon ye'nen, uurîya
arumaka pepîn. 30 Jesusya ta'pî ipî': —Kaane, Pedro. Sîrîrî ewarono' ya'
itakon ite'ka pe kariwana etun rawîrî amîrîya taa kupî sîrîrî, "Unepu'tî
pepîn mîîkîrî Jesus". Ayenku'tîuya pepîn, seurîwî'ne ite'ka mîrîrî taaya
kupî sîrîrî —ta'pîiya. 31 Mîrîrî pî' Pedro eseurîma'pî meruntî ke. —Awî
to'ya yai uurî nîrî wîî to'ya ya, mîîwîni tîîse "Unepu'tî pepîn Jesus,"
tauya pepîn —ta'pîiya. Mîrîrî warantî nîrî ta'pî to'ya, tamî'nawîrî.

Jesus Epîrema Tîpemonkonoyamî' Wetun Tanne
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Moropai Jesus yarakkîrî to' ewomî'pî Oliveira ye'kana' pî'. Oliveira ye'ka
ese' Getsêmani. Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Tarî ereutatî uyun
Paapa yarakkîrî eseurîma tanne. 33 To' yonpayamî' piapai Pedro, moropai Tiago,
moropai João yarî'pîiya. Eranne' pe eena pia'tî'pî. Ipîra eesewankono'ma'pî.
34 Inkamoro pî' ta'pîiya: —Ipîra esewankono'man pî' wai. Esewankono'mato'ya
uwî eserîke man. Maasa, tarî e'tî. Tîwarî e'tî. Pemonkon iipî era'matî —ta'pîiya.
35 To' piapai Jesus atarima'pî mararî. Eesenumî'pî non pona epîremai.
Paapa pî' esatî'pîiya tîwe'taruma'tî namai. 36 —Paapa —ta'pîiya.
—Tamî'nawîron kupîya e'painon. Upîika'tîkî e'taruma'tî namai. Tîîse
itu'se wanî yawîrî kî'kupîi. Itu'se awanî yawîrî neken iku'kî —ta'pîiya.
37 Moropai inkamoro seurîwî'nankon pia awenna'po'pî. To' we'nasa'
eporî'pîiya. To' kurantanîpî'pîiya. Pedro pî' ta'pîiya: —Awetun mîrîrî?
Mararî tîwarî aako'mamî yentai awanî mîrîrî? 38 Tîwarî ako'mantî. Paapa
yarakkîrî eseurîmatî Makuiya ayenku'tîkon namai. Ayewankon ya Paapa
maimu yawîrî iko'manpai awanîkon, tîîse ikupîya'nîkon eserîke pra
awanîkon a'tu'mîra pu'kuru awanîkon ye'nen.
39 Moropai inî'rî to' piapai attî'pî Paapa yarakkîrî eseurîmai. E'mai' pe
mîrîrî ta'pî tîuya manni' warantî eepîrema'pî inî'rî. 40 To' pia tîwenna'posa'
pe, inî'rî to' we'nasa' eporî'pîiya. Mararî pra iwe'nunpai to' wanî'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yapîtanî'pî to'ya yentai. To' yenpaka'pîiya inî'rî. To' eppe'sa' wanî'pî
tîwe'nasa'kon pî'. Î' taa tîuya'nîkon epu'tî to'ya pra awanî'pî Jesus pî'.
41 Iteseurîno ite'ka pe Jesus wîtî'pî to' piapai epîremai. Moropai inî'rî
awenna'po'pî to' pia. —Sîrîrî tîpose awetunkon mîrîrî —ta'pîiya to'
pî'. —Aasîrî man. Uurî ka' poi iipî'pî era'mai tiaron iipî. Sîrîrî pu'kuru
utîrîiya kupî sîrîrî imakui'san warayo'kon pia. 42 E'mî'sa'katî. Wîtîn sîrîrî.
A'kî, imakui'san pia utîrîton warayo' yi'nî pî' man —ta'pîiya.

Jesus Yapisî To'ya
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

43 Moropai mîrîrî pe rî Jesus eseurîma tanne, tiwin inenupa'pî warayo'
Judas erepamî'pî. Teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' yenupatonkon, moropai Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tonon,
inkamoro narima'san erepamî'pî Judas pokonpe. Arinîke to' wanî'pî.
Tîkasuparaikon moropai tîtaikapukon ene'sa' to'ya wanî'pî.
44 Tîîse tuutîkon rawîrî Judasya taasa' wanî'pî tîpokon pe tuutîsanon
pî': —Warayo' pî' esekaremekî moropai yu'nauya. Mîîkîrî anapisîkon ton.
Mapi'tîi moropai tîwarî si'ma maatîi ayesanonkon pia —ta'pîiya. 45 Moropai
teerepamî pe Judas wîtî'pî Jesus pia. —Aapia yi'nî pî' wai —ta'pîiya tepotorî
pî'. Moropai Jesus yu'na'pîiya itenpata pî'. 46 Moropai Judas pokonpe
iipî'sanya Jesus yapisî'pî. 47 Moro awanî'pî warayo', Jesus nenupa'pî.
Mîîkîrîya teepîremasanon esanon yepotorî poitîrî wîî yonpa'pî tîkasuparai
ke. Tîîse ipuremekî'pîiya. Ipana neken ya'tî'pîiya. 48 —Uyapi'se aai'sa'kon
tiaronkonya ama'ye' yapisî warantî —ta'pî Jesusya to' pî'. —Akasuparaikon
moropai ataikîpukon ene'sa'ya'nîkon mîrîrî. 49 Wei kaisarî epîremanto'
yewî' ta akore'ta'nîkon e'pîtî'pî tamî'nawîronkon yenupa pî'. Mîrîrî kupîuya
tanne, uyapisî'pîya'nîkon wanî'pî e'painon. Tîîse ikupîya'nîkon pra awanî'pî.
Tîîse Paapa maimu e'menukasa' manni' yawîrî eenasa' mîrîrî —ta'pîiya.
50 Moropai Jesus nenupa'sanya irumaka'pî. To' epe'pî, tamî'nawîrî iipiapai.
51 Jesus yarî'pî to'ya. Tiaron warayo', maasaron wîtî'pî to' pîkîrî. Kamisa
tîîsai'ya wanî'pî ta'san pe. Mîîkîrî yapisî'pî inkamoroya ita'san pî'. 52 Tîîse
mîîkîrîya tîpon rumaka'pî. Eeka'tumî'pî ipon pra.

Imakui'pî Jesus Nîkupî'pî Yuwa To'ya
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55; 63-71; Jo 18.13-14,19-24)

53 Moropai Jesus yarî'pî to'ya teepîremasanon esanon yepotorî pia.
Teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon,
Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tonon, inkamoro epere'sa' wanî'pî
moro. 54 Aminke Jesus pî' Pedro iipî'pî ite'ma'pî pî' teepîremasanon
esanon yepotorî yewî' poro yi'pîrî pîkîrî. Moro awe'nîmî'pî. Mororonkon
surarayamî' pokonpe eereuta'pî. To' atapina'pî apo' pia. 55 Imakui'pî pe
Jesus winîkîi teeseurîmasanon yuwa'pî teepîremasanon esanon moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Judeuyamî' esanon tiaronkonya. Se' kaisarî asakî'nankon eseurîma yu'se
to' wanî'pî imakui'pî inkupî'pî pî' mîrîrî wenai iwîkonpa kai'ma teuren.
Tîîse mîrîrî warantî to' eseurîma pra awanî'pî. 56 Arinîkon eseurîma'pî
ipî' seru' pe. Tîîse se' kaisarî asakî'nankon eseurîma pra awanî'pî.
57 Tiaronkon e'mî'sa'ka'pî moropai seru' pe to' eseurîma'pî. —Jesus
eseurîma'pî epîremanto' yewî' pî' —ta'pî to'ya. 58 —See warantî ta'pîiya: "Seeni'
epîremanto' yewî' koneka'pî pemonkonyamî'ya. Tîîse yarankauya kupî sîrîrî.
Moropai seurîwî'ne wei tîpo inî'rî ikonekauya. Wîttî koneka warantî awe'koneka
pepîn manni' amenan", ta'pî Jesusya —ta'pî to'ya. Mîrîrî warantî to' eseurîma'pî
Jesus pî'. 59 Mîrîrî ye'ka pe tîîse, se' kaisarî asakî'nankon eseurîma pra awanî'pî.
60 Teepîremasanon esanon yepotorî e'mî'sa'ka'pî. To' yarakkita attî'pî.
Jesus pî' ta'pîiya: —Imakui'pî pe insanan warayo'kon eseurîman pî' man
apî'. To' maimu yuukuya pepîn? 61 Tîîse yuukuiya pra Jesus wanî'pî. Moo
awanî'pî. Inî'rî teepîremasanon esanon yepotorî eseurîma'pî: —Cristo amîrî,
Paapa munmu, Paapa nîmenka'pî? —ta'pîiya. 62 —Inna, Cristo uurî —ta'pî
Jesusya. —Ka' poi iipî'pî uurî pemonkon pe. Paapa meruntî winî ereutasa'
era'maya'nîkon kupî sîrîrî. Katupuru kore'ta uuipî era'maya'nîkon kupî sîrîrî.
63 Mîrîrî eta tîuya pe, teepîremasanon esanon yepotorî ekore'ma'pî
kure'ne. Mîrîrî ye'nen tîpon karaka'pîiya. —Inî'rî imakui'pî inkupî'pî
yuwapai pra man —ta'pîiya. 64 —Imakui'pî pe eeseurîma Paapa winîkîi
eta'nîkon man. O'non ye'ka pe epu'tî pî' naatî? Î' ye'ka pe iku'pai
nai? —ta'pîiya. —Iwîpai man —ta'pî tamî'nawîronkonya. 65 Moropai
tiaronkonya tetakukon yenumî'pî ipona. Itenpata yettapurî tîuya'nîkon
tîpo ipa'tîpîtî'pî to'ya. —Anî'ya apa'tî pî' nai? Epu'kî, Cristo pe awanî ya
—ta'pî to'ya ipî'. Moropai surarayamî'ya ipa'tîpîtî'pî tenyakon ke.

Unepu'tî Pepîn Taa Pedroya Jesus Pî'

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18; 25-27)

66 Mîrîrî tanne Pedro wanî'pî poro po. Teepîremasanon esanon yepotorî
poitîrîpa' epa'ka'pî poro pona. 67 Apo' pia Pedro atapina era'ma'pîiya.
Eesenumenka'pî ipî'. —Amîrî nîrî Jesus Nazarépon pokonpan —ta'pîiya.
68 —Kaane —ta'pî Pedroya. —Unepu'tî pepîn mîîkîrî. Mîrîrî tîpo wîttî
iwa'to' mana'ta pia attî'pî.
69 Mîrîrî poro tuutî pe, inî'rî mîîkîrî wîri'ya era'ma'pî. Mana'ta piawonkon pî'
ta'pîiya: —Mîîkîrî Jesus pemonkono —ta'pîiya. 70 —Iseruku —ta'pî Pedroya inî'rî.
Aako'mamî'pî mararî moropai mororonkon warayo'konya ta'pî ipî':
—Innape Jesus pemonkono pe awanî eserîke awanî. Galiléia pon mîîkîrî,
amîrî nîrî Galiléia pon —ta'pî to'ya. 71 Mîrîrî pî' Pedroya ta'pî: —Unepu'tî
pepîn mîîkîrî ipî' eeseurîmakon manni'. Useruku pepîn Paapaya uyera'ma
pî' man. Seru' pe eseurîma ya Paapaya utaruma'tî —ta'pîiya.
72 Mîrîrî pe rî kariwana e'na'pî itakon ite'ka pe. Mîrîrî eta'pî Pedroya.
Moropai awenpenata'pî Jesusya teurîma'pî pî'. "Itakon ite'ka pe kariwana

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

etun rawîrî, unepu'tî pepîn mîîkîrî Jesus, taaya eseurîwî'ne ite'ka," taasa' Jesusya pî' awenpenata'pî. Moropai tîkauware attî'pî, seru' pe tîwe'sa' ye'nen.

Jesus Yarî To'ya Pilatos Pia
(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

15 1 Pata erenmapî pe, teepîremasanon esanon, Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon, Judeuyamî' panamanenan a'yeke'tonon, Judeuyamî' esanon tiaronkon, inkamoro eperepî'pî tamî'nawîrî î' kupî tîuya'nîkon pî' eseurîmai. Teeseurîmakon tîpo tîpoitîrîtononkon surarayamî' pî' ta'pî to'ya: —Jesus yaironpî'tî. Moropai yaatî pata esa' Governador Pilatos pia —ta'pî to'ya. Mîrîrî warantî ikupî'pî surarayamî'ya. 2 Pilatosya Jesus ekaranmapo'pî. —Tamî'nawîron esa', rei amîrî, Judeuyamî' esa'? —ta'pîiya Jesus pî'. —Amîrîya taa mîrîrî. —ta'pî Jesusya. 3 Teepîremasanon esanon eseurîma'pî seru' pe ipî'. —Mararon pepîn imakui'pî ku'sai'ya mîrîrî —ta'pî to'ya. 4 Pilatosya ta'pî: —To' maimu yuukuya pepîn? Mararon pepîn imakui'pî ku'sai'ya taa pî' to' man apî'. 5 Tîîse inî' Jesus eseurîma pra awanî'pî. "Kaane, imakui'pî ku'sau'ya pra wai," taiya pra awanî'pî. Mîrîrî pî' Pilatos esenumenka'pî kure'ne.

Jesus Wîî Me'po Pilatosya
(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

6 Pilatos yeseru wanî'pî Páscoa pî' Judeuyamî' wanî kaisarî tiwin pî' tînarakkamo'san rumakapîtîiya. Tînepu'tîkon esa'pîtî'pî Judeuyamî'ya. Inkamoro rumakapîtî'pîiya tiwin, tiwin kono' tîîse. 7 Atarakkannîto' ta warayo'kon wanî'pî imakui'pî kupîtîponkon. Tamî'nawîronkon esanon pî' teekore'makon yai to' poitîrîtonon wîîsa' to'ya wanî'pî. To' kore'ta warayo' wanî'pî itese' Barrabás. 8 Arinîkon wîtî'pî pata esa' Pilatos pia. Ipî' ta'pî to'ya: —Tiwin anarakkamo'pî anna yonpa rumakakî. Kono' kaisarî ikupîya manni' warantî irumakakî —ta'pî to'ya ipî'.

9 —Anî' rumakauya yu'se awanîkon moriya? —ta'pî Pilatosya. —Mîserî Judeuyamî' esa' rei taaya'nîkon manni' ipî', mîserî rumakauya ka'rî —ta'pîiya. 10 Ipî' tîkinmukon ye'nen Jesus ene'sa' teepîremasanon esanonya wanî'pî epu'tî'pî Pilatosya. Mîrîrî ye'nen anrumakapai awanî'pî. 11 Tîîse teepîremasanon esanonya ta'pî tamî'nawîronkon pî': —Barrabás rumakaya yu'se anna man, ka'tî ipî' —ta'pî to'ya. Mîrîrî warantî ta'pî tamî'nawîronkonya.

12 —Tîîse mîserî kanan, Judeuyamî' esa', rei taaya'nîkon manni' ipî', î' kupîuya yu'se awanîkon ipî'? —ta'pî Pilatosya. 13 —Iwî me'pokî —ta'pî to'ya. —Pakî'nan pona ipokapîtî me'pokî. 14 —Î' wenai anwîpai awanîkon mîrîrî? —ta'pî Pilatosya. —Î' see mîrîrî imakui'pî inkupî'pî? Tîîse aronne panpî' to' entaimepîtî'pî: —Pakî'nan pona ipokapîtî me'pokî —ta'pî to'ya.

15 Tamî'nawîronkon wakîri pe e'pai Pilatos wanî'pî. Mîrîrî ye'nen Barrabás rumaka me'po'pîiya. Jesus po'pîtî me'po'pîiya pemonkon po'pî'to' ke. Mîrîrî tîpo Jesus tîrî'pîiya surarayamî' pia pakî'nan po ipokapî'to'pe to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Pî' Surarayamî' O'ma'ta
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

16 Surarayamî'ya Jesus yarî'pî pata esa' Governador Pilatos yewî' ta.
Governador yewî' ese' pretório. Tonpakon surarayamî' muurukuntî'pî to'ya
tamî'nawîrî. 17 Sonpan Jesus pon mo'ka'pî to'ya moropai suuyu sonpan rei
pon ye'ka yeka'ma'pî to'ya ipon ton ipî' tîwo'ma'takon pe. Mî'nî kapî'pî to'ya
itarako ton, rei yarakko warantî. Ipu'pai pona itîrî'pî to'ya. 18 Tîwo'ma'takon
pe ipî' to' esekaremekî'pî. —Viva Jesus. Judeuyamî' esa' amîrî. Rei amîrî
—ta'pî to'ya. Itaruma'tî'pî to'ya mîrîrî. 19 Moropai ipa'tîpîtî'pî to'ya ipu'pai
pona yei ke. Tetakukon yenunpîtî'pî to'ya ipona. Tese'mukon pona to'
enapîtî'pî ikaisarî yapurî pe, tîîse to' seruku mîrîrî. Ipî' to' o'ma'ta mîrîrî.
20 Kure'ne ipî' tîwo'ma'takon tîpo, sonpan mo'ka'pî to'ya. Sonpan ipon tîrî'pî
to'ya ipona. Mîrîrî tîpo yarî'pî to'ya pakî'nan pona ipokapî'se.

Jesus Pokapîtî To'ya Pakî'nan Po
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

21 Tuutîkon pe warayo' eporî'pî to'ya, keren poi tui'sen cidade poro
tuutîsen, itese' Simão. Cirene pon mîîkîrî, Alexandre moropai Rufo yun.
Mîîkîrî pî' ta'pî to'ya meruntî ke: —Ka'ne' pe panpî' aase sîrîrî pakî'nan
yarîpa —ta'pî surarayamî'ya ipî'. Moropai yarî'pîiya. 22 Jesus yarî'pî to'ya
Gólgota kîrî pona. Pemonkon pu'pai'pî warainon taato' mîrîrî Gólgota.
23 Moro iwuku ton tîrî'pî to'ya uva yekku yai'mesa' remédio itese' mirra
yarakkîrî ⌊ne'ne' epu'tîiya namai⌋. Tîîse enîrîiya pra awanî'pî.
24,25 Ineka'ta winîkîi wei tîîse ipokapîtî'pî to'ya pakî'nan pona. Tî'kon mîrikkî
pî' to' su'mina'pî ipon rî'pî pantakapîtî tîuya'nîkon epu'tîkonpa kai'ma. Mîrîrî
warantî ipantaka'pî to'ya. 26 MÎSERÎ JUDEUYAMÎ' ESA', REI, kai'ma kaareta pona
itekare menuka'pî to'ya. Moropai itîrî'pî to'ya pakî'nan yepoi tamî'nawîronkonya
era'mato'pe. Mîrîrî kupî'pî to'ya î' wani' awanî ye'nen ipokapî'sa' tîuya'nîkon
epu'to'pe tamî'nawîronkonya. 27 Moropai asakî'ne ama'ye'kon pokapîtî'pî
to'ya ipokonpe. Tiwin ipokapîtî'pî to'ya tiaron pakî'nan po, Jesus meruntî winî
moropai tiwin ipokapîtî'pî to'ya kamai' winî. 28 Mîrîrî warantî pena Paapa maimu
e'menukasa' yawîrî ikupî'pî to'ya. Pena Isaías nurî'tîya ta'pî:

> Mîîkîrî taruma'tî to'ya imakui'san taruma'tî to'ya warantî
>
> Is 53.12

ta'pîiya. 29 E'ma taawîrî tuutîsanon o'ma'ta'pî ipî'. —Kane kane amîrî.
"Epîremanto' yewî' yarankauya. Inî' ikonekauya. Seurîwî'ne wei tîpo
ikoneka aretî'kauya," ta'pîya seru' pe. 30 Mîrîrî kupîpa kai'ma, meruntî ke
awanî ya, aawarîrî e'pîika'tîkî. Autîkî pakî'nan poi —ta'pî to'ya Jesus pî'.
31 Teepîremasanon esanon o'ma'ta'pî nîrî ipî', Moisés nurî'tîya yenupato'
pî' yenupatonkon pokonpe si'ma. —Tiaronkon pîika'tî'pîiya. Tîîse aawarîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awe'pîika'tî pra awanî —ta'pî to'ya. 32 Jesus pî' ta'pî to'ya: —Paapa
nîmenka'pî pe awanî ya, autîkî pakî'nan poi. Awautî era'ma annaya ya, yai
pra innape Israel nurî'tî paa rî'san esa' pe awanî kupî annaya e'painon —ta'pî
to'ya. Insanan ipokonpe to' nîpokapîtî'san pakî'nan pona o'ma'ta'pî nîrî ipî'.

Jesus Sa'manta
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

33 Ineka'ta pairî wei tîîse pata ewaronpamî'pî. Ewaron pe aako'mamî'pî
wei autî tîpose. 34 Wei autîsa' tanne Jesus entaime'pî aronne. —Eloi, Eloi,
lamá sabactâni —ta'pîiya tîmaimu ta.
—Paapa, Paapa, î' wani' awanî ye'nen urumakaya sîrîrî?
Sl 22.1
—taato' mîrîrî umaimukon ta.
35 Tiaronkon ipî' teesenumenkakon ye'ka pe mîrîrî taiya eta'pî yairî
pra. Elias, Elias, taiya kai'ma to' esenku'tî'pî. Moropai ta'pî to'ya: —A'kî.
Elias nurî'tî yannoiya etatî maasa —ta'pî to'ya.
36 Tiaron eka'tumî'pî tuna yu'nanen esponja era'mai. Mîrîrî tîrî'pîiya
so'ri uva yekku ka' yu'nato'peiya. Mîrîrî tîpo yei yaretî pî' yasi'tî'pîiya. Inta
pona irennuku'pîiya yu'nato'peiya kai'ma. Mîrîrî tîpo ta'pîiya: —Maasa,
pakî'nan poi imo'kai Elias nurî'tî iipî era'mapai'nîkon —ta'pîiya.
37 Meruntî ke Jesus entaime'pî. Moropai aasa'manta'pî.
38,39 Surarayamî' yepotorî wanî'pî moro Jesus era'ma pî'. Mîrîrî warantî
aasa'manta era'ma tîuya pe, —Innape Paapa munmu pe mîserî man
—ta'pîiya. Mîrîrî tanne epîremanto' yewî' tawon Paapa pata'se' yuwa'to'
kamisa e'karaka'pî ineka'ta poi mai winîkîi. Kure'nan soren pe tîwe'sen
pe awanî'pî. Ere'sin pe nîrî awanî'pî.
40 Wîri'sanyamî' wanî'pî moro nîrî Jesus era'ma pî' aminke si'ma. Moro
to' wanî'pî Maria Madalena, Salomé, moropai tiaron Maria, José moropai
Tiago maasaron panpî' yan mîîkîrî Maria. 41 Galiléia pata po Jesus asarî
yai, inkamoro wîri'sanyamî' wanî'pî ipîkîrî asarî'san pe. Itekkari ton
koneka tîpokon pe. Tiaronkon wîri'sanyamî' wanî'pî moro nîrî, Jesus
wenairî iipî'san Jerusalém pona.

Jesus Yu'na'tî To'ya
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

42 Sábado wanî'pî Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu pe. To' yeseru wanî'pî to'
ekoneka sexta feira yai sábado yai teerî'kapîkonpa. To' ekonekato' weiyu yai
Jesus sa'manta'pî. 43 Mîrîrî ye'nen José Arimatéia pon wîtî'pî Pilatos pia. José
wanî'pî Judeuyamî' panamanen pe. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî nîmîkî
pî' tîwe'sen pe awanî'pî nîrî. Eranne' pe pra attî'pî Pilatos pia, pata ewaronpamî
tanne. Eerepamî'pî. Pilatos pî' ta'pîiya: —Jesus esa'rî'pî anmo'kapai wai
pakî'nan poi yu'na'tîto'peuya. Sábado yai pakî'nan po aako'mamî yu'se pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anna man —ta'pîiya. 44—Aasîrî aasa'mantasa' mîrîrî? —ta'pî Pilatosya.
Imu'tunpa'pîiya. Surarayamî' esa' yanno me'po'pîiya. Aaipî'pî. —Aasîrî Jesus
sa'mantasa' mîrîrî? —ta'pî Pilatosya ipî'. 45—Inna, aasîrî aasa'mantasa' man
—ta'pî surarayamî' esa'ya. —Moriya itesa'rî'pî mo'kata —ta'pî Pilatosya José
pî'. 46Mîrîrî tîpo Joséya kure'nan kamisa yenna'pî. Attî'pî tiaronkon yarakkîrî
Jesus esa'rî'pî mo'kai. Imoka'pî to'ya. Moropai iwontî'pî to'ya mîrîrî kamisa
ke. Ikîrî yai a'ta yakasa' Joséya wanî'pî isa'manta'san yense' ton pe. Kure'ne
awanî'pî. Mîrîrî ya' Jesus esa'rî'pî wonnîpî'pî to'ya Judeuyamî' yeseru yawîrî.
Moropai a'ta yettapurî'pî to'ya kure'nan tî' ke. 47Tamî'nawîrî mîrîrî kupî to'ya
era'ma'pî Maria Madalenaya moropai tiaron Mariaya, José yan Mariaya.

Tîîsa'manta Tîpo Jesus E'mî'sa'ka
(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

16 1Sábado esuwa'kasa' tîpo inkamoro wîri'sanyamî' wîtî'pî
Salomé pokonpe a'pusin yennai Jesus esa'rî'pî karapaimato' ton,
Judeuyamî' yeseru yawîrî ikupîkonpa kai'ma. 2E'mai'non wei erenmapî
pe, domingo yai to' wîtî'pî a'ta pia itesa'rî'pî karapaimai. Penane marî
pu'kuru to' ese'ma'tî'pî wei epa'kasa' tanne. 3Tuutîkon pe to' eseurîma'pî.
—Anî'ya a'ta yettapuru tî' mo'ka ewonnîto'pe? —ta'pî to'ya.
4Mîrîrî ta'pî to'ya kure'ne tî' e'sa' ye'nen. Moropai teerepamîkon pe
a'ta esettapurukasa' era'ma'pî to'ya. itettapuru era'tîsa' era'ma'pî to'ya.
5A'ta ya' to' ewomî'pî. Moro warayo' ereutasa' eporî'pî to'ya meruntî
winî. Aimutun pe ipon wanî'pî sonpan. ⌊Inserî pe awanî'pî.⌋ Mîîkîrî pî' to'
esi'nîpî'pî. 6Mîîkîrîya ta'pî to' pî': —Teesi'nî'se pra e'tî. To' nîpokapîtî'pî
pakî'nan pona yuwaya'nîkon mîrîrî. Jesus Nazarépon yuwaya'nîkon.
Tîîse tarî Jesus ton pra man. Awe'mî'sa'ka'pî man. A'kî, ipata'pî
era'matî —ta'pîiya. 7—Galiléia pona wîtîn pî' man arawîrî'nîkon. Miarî
era'maya'nîkon kupî sîrîrî apî'nîkon ta'pî tîuya manni' yawîrî. Mîrîrî
ekareme'tantî Pedro moropai tiaronkon inenupa'san pî' —ta'pîiya.
8To' epa'ka'pî. To' esi'nî'sa' wanî'pî î' taa yentai. To' e'tîtîtîkka'pî.
A'ta piapai to' eka'tumî'pî. Tuutîkon pe anî' yarakkîrî to' eseurîma pra
awanî'pî, teesi'nî'sa'kon ye'nen.

Maria Madalenaya Jesus Era'ma Enen
(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)

9Domingo yai Jesus e'mî'sa'ka'pî mîrîrî penane marî pu'kuru. Maria
Madalenaya Jesus e'mî'sa'kasa' era'ma'pî domingo yai, penane marî
pu'kuru, tiaronkonya era'ma rawîrî. Mîîkîrî Maria Madalena pena
o'ma'kon ewonsa' wanî'pî ya', asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî.
Inkamoro tîrîka'pî Jesusya. Mîîkîrîya Jesus era'ma'pî tiaronkonya era'ma
rawîrî. 10Inenupa'san esewankono'masa' karau tanne, to' pia Maria
Madalena erepamî'pî. —Jesus e'mî'sa'kasa' man —ta'pîiya to' pî'. 11—Enen

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî sîrîrî. Uyenu ke era'ma pî' wai —ta'pîiya. Tîîse innape imaimu kupî to'ya pra awanî'pî.

Jesus Era'ma Inenupa'sanya, Asakî'nankonya
(Lc 24.13-35)

12 Mîrîrî tîpo asakî'nankon inenupa'sanya Jesus era'ma'pî cidade poi tuutîkon pe. Tiaron pe eetinyaka'masa' ye'nen, ka'ne' pe epu'tî to'ya pra awanî'pî. 13 Tepu'tî to'ya emapu'tîsai'ya tîpo, to' enna'po'pî tonpakon pia ekareme'se. Tîîse innape to' maimu kupî to'ya pra awanî'pî.

Jesus Era'ma Inenupa'sanya, Tiwin Pu' Pona Tîîmo'tai'nîkonya
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; At 1.6-8)

14 Mîrîrî tîpo Jesus era'ma'pî inenupa'sanya, tiwin pu' pona tîîmo'tai'nîkonya. Tîwentamo'kakon yai era'ma'pî to'ya. Jesusya to' panama'pî. —Uyewankono'ma pî' naatîi —ta'pîiya to' pî'. —Î' ton pe see innape e'mî'sa'kasa' kupîya'nîkon pra awanîkon? E'mî'sa'ka tîpo akore'tawonkonya uyera'ma'pî enen. Mîîwîni tîîse innape ikupîya'nîkon pra awanî'pîkon. Innape anku'pai pra awanîkon mîrîrî —ta'pîiya.
15 —Pata kaisarî matîtîi. Tamî'nawîronkon pî' Paapa yekare mekareme'tîi. 16 Tiaronkonya innape Paapa yekare kupî ya moropai to' yenpatakonaya'nîkon e'pai man. Mîrîrî warantî inkamoro e'pîika'tî. Tîîse tiaronkonya innape Paapa yekare kupî pepîn. Mîrîrî ye'nen inkamoro ye'ka yarima Paapaya apo' ya' —ta'pîiya. 17 —Innape tîku'nenan kupî Paapaya meruntî ke ikupî eserîkan pepîn ku'to'pe to'ya. Mîrîrî kupî Paapaya innape itekare wanî epu'to'pe tamî'nawîronkonya. Umeruntîri ke o'ma'kon tîrîka to'ya. Tiaron to' nepu'tî pepîn tîrîuya to' maimu ton. 18 ⌊Tînepu'tîkon pe pra⌋ sokoro'pan îkîi yanunsa' to'ya ya, to' yeparantîiya pepîn. ⌊Tînepu'tîkon pe pra⌋ tîmai'pato'kon enîrî tîuya'nîkon ya to' emai'pa pepîn. Pri'yawonkon pepîn pona to' epîrema. To' yepi'tî Paapaya. Mîrîrî warantî innape Paapa ku'nenan wanî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Wîtî Ka' Pona Paapa Pia
(Lc 24.50-53; At 1.9-11)

19 To' yarakkîrî teeseurîma tîpo, Jesus wîtî'pî ka' pona. Paapaya yarî'pî tîîpia enen tîîse. Paapa meruntîri winî eereuta'pî, ikaisarî tamî'nawîronkon esa' pe tîwanîpa. 20 Inenupa'san wîtî'pî pata kaisarî itekare ekareme'se. Uyepotorîkon Jesusya to' pîika'tî'pî. Meruntî ke to' kupî'pîiya ikupî eserîkan pepîn ku'to'pe to'ya. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon wenai arinîkonya to' maimu kupî'pî innape.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

JESUS CRISTO YEKARE
LUCAS NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta Lucas nîmenuka'pî wanî Jesus Cristo yekare ekareme'nen pe. Lucas wanî'pî Paulo wanîyakon pe. Ipî' Paulo eseurîma (Co 4.14), pri'ya wonkon pepîn yepi'nen pe Lucas wanî'pî. Judeu pepîn awanî'pî. Paulo yarakkîrî to' wîtî'pî tu'ke pata poro itekare ekaremekî pinunpa'pî to'ya.

Lucasya sîrîrî kaareta menuka'pî Teófilo pia, morî pe Jesus yekare epu'to'peiya. Tamî'nawîrî Jesus ko'manto' yeseru pî' ekaremekî'pîiya. Î' kai'ma Jesus esenpo'pî ekaremekî'pîiya. Innape Jesus wanî ka' poi iipî'pî pemonkon pe ekaremekîiya. Moropai ekaremekî'pîiya î' kai'ma pemonkonyamî' pîika'tî pî', î' kai'ma to' yenupa pî', î' kai'ma Paapa yeseru yenpo pî' ekaremekî'pîiya. Moropai awe'taruma'tî pî', aasa'manta pî', awe'mî'sa'ka pî', ka' pona eenuku pî' tamî'nawîrî ekaremekî'pîiya.

Teófilo Pia Kaareta Menuka Lucasya

1 [1]Uyonpa Teófilo, tu'kankon pemonkonyamî'ya sîrîrî Jesus yekare menuka'pî ukore'ta'nîkon e'kupî'pî ekareme'nen pe. [2]Jesusya to' yenupa pia'tî'pî pata pai tamî'nawîrî inkupî'pî era'matîponkon winîpai eta'pî uurî'nîkonya, maasa pra mîrîrî itekare ekareme'pîtî'pî to'ya. [3]Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' esenupa'pî tamî'nawîrî morî pe epu'to'peuya kai'ma. Eesippia'tî'pî pata pai sîrîrî tîpo see î' e'kupî'pî pî' esenupa'pî. Moropai esenumenka'pî tamî'nawîrî morî pe imenukauya pî', amîrîya epu'tîto'pe. Mîrîrî ye'nen Teófilo, uwanîyakon, aapia imenukauya sîrîrî. [4]Yairî eesenupa'pî wanî epu'tîpa kai'ma imenukauya sîrîrî.

João Batista Esenpoto' Ekaremekî Inserîya

[5]Pena Judéia pata esa' pe tîwe'sen pe Herodes wanî yai, teepîremasen wanî'pî itese' Zacarias. Mîîkîrî wanî'pî teepîremasanon Abias ponkon yonpa pe. Mîîkîrî no'pî wanî'pî itese' Isabel. Mîîkîrî nîrî wanî'pî teepîremasen yonpa pe. Arão nurî'tî, teepîremasanon yepotorî, parî'pî pe awanî'pî. [6]Mîîkîrî ko'manpîtî'pî tîno'pî yarakkîrî morî pe, imakui'pî ton pra. Paapa rawîrî yairî to' ko'manto' wanî'pî. Tamî'nawîrî inekaremekî'pî yawîrî ikupî'pî to'ya. [7]Tîîse mîîkîrî wanî'pî inmu ton pra. Maasa pra ino'pî wanî'pî more yenponen pe pra. Moropai a'yeke'ton pe inyo wanî'pî. Ino'pî wanî'pî no'santon pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8,9 Tiwin wei teepîremasen Zacarias pokonpankon esenyaka'ma yai
epîremanto' yewî' ta, mîîkîrî Zacarias menka'pî to'ya eewonto'pe a'pusin
po'tîi Paapa yapurî pe. Mîîkîrî menka'pî to'ya teserukon yawîrî, tî'
yenumî pî'. Mîrîrî tî' ena'pî Zacarias pia. Mîrîrî ye'nen a'pusin po'tîto'
weiyu eseporî yai Zacarias ewomî'pî epîremanto' yewî' ta. 10 Mîrîrî
a'pusin aramî tanne, poro po Paapa yapurîi eperepî'san pemonkonyamî'
epîrema'pî. 11 Mîrîrî yai Uyepotorîkon narima'pî inserî esenpo'pî
Zacarias pia. Inpo'tî yaponse' winî, meruntî winîkîi satippe, o'non pata
a'pusin aramî manni' pata'se' ya' eesenpo'pî. 12 Mîîkîrî era'ma tîuya pe,
eesi'nîpî'pî mararî pra. 13 Tîîse mîîkîrî pî' ta'pî inserîya:
—Eranne' pe pra e'kî, Zacarias! Paapaya eepîremato' etasa' man,
moropai amaimu yuukuiya pe man —ta'pîiya. —Ano'pîya tînre yenpo pe
man, warayo' pe. Mîîkîrî more ese'tîya e'pai man João kai'ma —ta'pîiya.
14 —Mîîkîrî esenposa' pî' aatausinpa kure'ne. Moropai tu'kankon
pemonkonyamî' ena taatausinpai, mîîkîrî esenposa' pî'. 15 Maasa pra
kure'ne mîîkîrî warayo' wanî pe man Paapa pia. Mîîkîrîya mai' enîrî
e'pai pra awanî. Tîîse eesenpo pata pai Morî Yekaton Wannî ko'mamî
yarakkîrî itesa' pe. 16 Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya tu'ke Judeuyamî' enpenata
emapu'tî kupî, Paapa tepotorîkon epu'to'pe to'ya. 17 Mîîkîrî wanî pe
man meruntî ke, moropai Morî Yekaton Wannî naipontîton pe, penaro'
Paapa maimu ekareme'nen Elias nurî'tî wanî'pî warantî. Mîîkîrîya
morî pe pemonkonyamî' ena emapu'tî kupî sîrîrî, tîyunkon moropai
tînmukukon pokonpe. Mîrîrî warantî Paapa maimu yawîrî pra tîwe'sanon
enna'po emapu'tîiya kupî sîrîrî yairî to' e'to'pe Paapa rawîrî. Mîrîrî
warantî pemonkonyamî' Judeuyamî' ena yairî emapu'tîiya kupî sîrîrî
Uyepotorîkon erepamî yaino ton pe —ta'pî inserîya Zacarias pî'.
18 Mîrîrî ye'nen Zacariasya inserî ekaranmapo'pî. Ta'pîiya:
—O'non ye'ka pe see innape sîrîrî kupîuya e'painon? Maasa pra uurî wanî
a'yeke'ton pe sa'ne, moropai uno'pî sa'ne wanî no'santon pe nîrî —ta'pîiya.
19 Moropai mîîkîrî inserîya Zacarias maimu yuuku'pî: —Tîîse uurî
Gabriel, Paapa poitîrî, iipia tîîko'mansen. Mîîkîrî Paapaya uyarimasa' sîrîrî
ayarakkîrî eseurîmai sîrîrî morî yekare pî' —ta'pîiya. 20 —Innape î' tauya
manni' kupîya pra awanî mîrîrî. Tîîse awe'kupî kupî sîrîrî, mîrîrî weiyu
eseporî ya. Innape iku'sa'ya pra awanî ye'nen, imaimu pra eena kupî sîrîrî,
mîîkîrî anmu esenpoto' weiyu eseporî pîkîrî —ta'pî inserîya ipî'.
21 Mîrîrî tanne pemonkonyamî'ya Zacarias nîmîkî'pî poro po. Î' wani'
awanî ye'nen aako'mamî epîremanto' yewî' ta epu'tî to'ya pra awanî'pî.
22 Epîremanto' yewî' tapai teepa'ka pe, eeseurîma pra awanî'pî. Mîrîrî
ye'nen epu'tî yonpa'pî to'ya î' rî e'ku'sa' epîremanto' yewî' ta, maasa
pra eeseurîma pra awanî'pî. Tîîse tenya ke taapîtî'pîiya. Mîrîrî wenai
epu'tî'pî to'ya we'ne'pî'nîto' warainon e'ku'sa' yarakkîrî. (Paapa nenpoto'
era'ma'pîiya.)

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Moropai teesenyaka'mato' aretî'kasa' Zacariasya tîpo epîremanto'
yewî' tapai awenna'po'pî tewî' ta. 24 Mîrîrî tîpo mararî tîîko'mamî tîpo
ino'pî Isabel ena'pî more yan pe. Mîîkîrî asarî pra awanî'pî mia'taikin
kapoi kaisarî. 25 Moropai Isabelya ta'pî:
—Uyepotorîkonya upîika'tî tu'ka pî' man. Mîrîrî ye'nen anî'ya
umu'tunpa eserîke pra awanî inî'rî. "Tînre yenponen pepîn mîserî," taa
to'ya pepîn tarîpai —ta'pîiya.

Jesus Esenpoto' Ekaremekî Inserîya

26 Tiwin mia' pona tîîmo'tai kapoi kaisarî more yan pe Isabel tîîse,
Paapaya inserî Gabriel yarima'pî Nazaré cidaderî pona Galiléia pata pona.
27 Miarî inserîya itekare yarî'pî maasaron wîri' pia, warayo' yarakkîrî si'pî
pepîn. Mîîkîrî niyotasen warayo' itese' José yarakkîrî. Mîîkîrî warayo'
wanî'pî penaron rei Davi nurî'tî parî'pî pe. Mîîkîrî wîri' wanî'pî itese' Maria.
28 Mîrîrîya Maria pia mîîkîrî inserî erepamî'pî. Moropai ta'pîiya: —Morî
pe ko'mannî pî' nan, Maria? Taatausinpai e'kî. Maasa pra tîwakîri pe
Paapaya akupî pî' man. Mîîkîrî Uyepotorîkon ko'mamî aapia —ta'pîiya.
29 Mîrîrî ye'nen î' taa tîuya epu'tîiya pra Maria wanî'pî mîrîrî î' ta'pî
inserîya pî'. Teesewankono'mai eesenumenka'pî î' taa yu'se inserî wanî
epu'tî yu'se. 30 Tîîse inserîya ta'pî:
—Eranne' pe pra e'kî, Maria.
Maasa pra Paapa atausinpasa' man kure'ne amîrî pî' —ta'pîiya.
31 —Mîrîrî ye'nen more yan pe eena pe nai.
Anre ton yenpoya pe nai warayo' pe.
Moropai Mîîkîrî esatîya pe nai Jesus pe itese'.
32 Mîîkîrî wanî pe man kure'ne.
Mîîkîrî esatî Paapa tamî'nawîronkon yentainonya tînmu pe.
Mîîkîrî Paapaya ikupî kupî sîrîrî tamî'nawîronkon esa' pe
pata esa' itamo Davi nurî'tî pata'pî ya' taasa' tîuya yawîrî —ta'pîiya.
33 —Mîîkîrî ko'mamî tamî'nawîronkon Jacó payanî'san esa' pe
ipatîkarî aataretî'ka ton pe pra —ta'pî inserîya Maria pî'.
34 Mîrîrî pî' ta'pî Mariaya inserî pî': —Î' kai'ma see mîrîrî wanî mîrîrî
warayo' yarakkîrî pra uurî tîîse? —ta'pîiya.
35 Tîîse inserîya imaimu yuuku'pî. Ta'pîiya: —Morî Yekaton Wannî iipî
pe man aapia. Moropai Paapa tamî'nawîron yentainon meruntîri wanî pe
man aapia —ta'pîiya ipî'. —Mîrîrî wenai mîîkîrî more, imakui'pî ton pîn
teesenposen wanî pe man Paapa munmu pe —ta'pîiya. 36 —Enpenatakî
maasa ayonpa Isabel pî'. Pena taapîtî'pî to'ya tînre ton yenponen pepîn,
taapîtî'pî to'ya ipî'. Tîîse sîrîrî more yan pe eenasa' man. Tiwin mia'
pona tîîmo'tai kapoi kaisarî ikapoi wanî, no'santon pe tîîse —ta'pîiya.
37 —Maasa pra Paapa pia sa'man ton pra man. Î' inkupî pepîn ton pra
man Paapa pia. Tamî'nawîrî ikonekaiya —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Mariaya: —Uurî wanî Paapa poitîrîpa' pe.
Mîrîrî ye'nen î' rî e'kupî ya uyarakkîrî, Uyepotorîya ta'pî yawîrî, î' taaya
manni' î' wani' pra man —ta'pîiya.
Mîrîrî tîpo inserî wîtî'pî iipiapai.

Isabel Era'mapî'se Maria Wîtî

39 Mîrîrî tîpo Maria ekoneka'pî wî' pona tuutîpa, Judéia pata pona
tonpa Isabel pia. 40 Miarî teerepansa' pe Zacarias yewî' ta eewomî'pî.
Moropai ino'pî Isabel yarakkîrî to' atapisî'pî tîwakîri pe pu'kuru. 41 Maria
maimu eta Isabelya pe more iro'ta ya' tîwe'sen eraikka'pî taatausinpai.
Mîrîrî yai itesa' pe Morî Yekaton Wannî iipî'pî, imeruntîri ton tîrî'pîiya.
42 Moropai Isabel eseurîma'pî meruntî ke. Ta'pîiya:
—Morî pe amîrî yapurî'pî Paapaya
tamî'nawîronkon wîri'sanyamî' yapurî tîuya yentai.
Moropai mîîkîrî more yenpoya kupî
manni' nîrî yapurî Paapaya —ta'pîiya.
43 —Anî' kin uurî Uyepotorî yan ii'to'pe uyera'mapî'se, ipîkku pe pra
sa'ne wanî tanne. 44 Uupia eerepamî pe, uyarakkîrî eeseurîma yai,
uro'ta yawon unre eraikkan pî' man kure'ne, taatausinpai —ta'pîiya.
45 —Amîrîya morî yapisî kupî taatausinpai, maasa pra innape î' e'kupî
ta'pî Paapaya kupîya ye'nen —ta'pî Isabelya Maria pî'.

Maria Eserenka Paapa Yapurî Pî'

46 Moropai Mariaya ta'pî Paapa yapurî tîuya pe:
—Uyewan wanî kure'ne taatausinpai Uyepotorî pî'.
47 Moropai uyekaton atausinpasa' kure'ne
mîîkîrî upîika'tînen Paapa pî'.
48 Maasa pra uurî sa'ne tîpoitîrîpa' pî' awenpenatasa' ye'nen.
Tarîpai sîrîrî patapai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya taa upî':
“Mîîkîrî Maria yapurî'pî Paapaya” taa to'ya.
49 Mîrîrî warantî taa to'ya
maasa pra mîîkîrî meruntî Paapaya kure'ne î' ku'sa' uurî ton pe.
Mîîkîrî Paapa wanî morî pe pu'kuru imakui'pî ton pra,
tamî'nawîronkon yentai.
Maasa pra itese' taato' wanî teken morî.
50 Mîîkîrî Paapa wanî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' i'noko'manen pe,
manni'kan innape tînamanenan i'noko'maiya.
Moropai manni'kan penaronkon tamokon
moropai to' payanî'san nîrî i'noko'maiya.
51 Moropai tîmeruntîri ke
manni'kan pemonkonyamî' mîîpankon esenumenkato' imakui'pî
tîwe'sen yaretî'ka'pîiya tiwinarî,

tiaronkon ma're to' kupî'pîiya.
52 Moropai ipîkkukon reiyamî' e'to' ipîkku pe yaretî'ka'pîiya.
Ipîkku pe pra to' ena'pî.
Tîîse manni'kan morîkon mîîpankon pepîn pîika'tî'pîiya,
tiaronkon esa' pe to' e'to'pe, ipîkku pe.
53 Moropai ita're' pînon sa'ne ya're' ton tîrî'pîiya
emi'ne to' wanî namai.
Tîîse ipîkku pe tîwe'sanon pia î' tîrîiya pepîn.
54 Mîîkîrî Paapaya pena î' ta'pî tîuya yawîrî ikupî'pî penaronkon pokonpe.
Moropai tîpemonkonoyamî', Israel ponkon pîika'tî'pîiya
to' pîika'tîuya taasa' tîuya yawîrî.
55 Penaron Abraão nurî'tî pî' awenpenata'pî.
Morî kupî'pîiya Abraão ton pe.
Moropai tamî'nawîronkon ipayanî'san ton ikupîiya ipatîkarî
—ta'pî Mariaya, Paapa yapurî ye'ka pe.
56 Mîrîrî tîpo Maria ko'mamî'pî eseurîwî'ne kapoi tonpa Isabel
yarakkîrî. Moropai awenna'po'pî tewî' ta.

João Batista Esenpo

57 Moropai Isabelya tînre yenpoto' weiyu eseporî'pî. Tînre yenpo'pîiya
warayo' pe. 58 Mîrîrî pî' to' atausinpa'pî. Moropai itonpayamî' moropai
iwoi tîîko'mansenon atausinpa'pî nîrî ipokonpe. Maasa pra morî pe
Uyepotorîkon e'to' era'ma'pî to'ya Isabel yarakkîrî.
59 Mîrîrî tîpo tiwin semana tîîko'mamî tîpo more yarî'pî to'ya imere
pi'pî pottî ya'tîi teserukon yawîrî. Mîrîrî yai mîîkîrî ese' ton antîîpai to'
wanî'pî itun ese' ya Zacarias kai'ma. 60 Tîîse isanya ta'pî:
—Kaane, itese' wanî pe man João kai'ma —ta'pîiya.
61 Tîîse ta'pî itonpayamî'ya ipî': —Tîîse ayonpa ton pra man mîrîrî
ye'ka itese' —ta'pî to'ya ipî'.
62 Mîrîrî yai iyun ekaranmapo'pî to'ya, era'mato'peiya ikupî'pî to'ya,
mîîkîrî more ese' ton kupî ye'ka pe.
63 Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Zacariasya tabua esatî'pî ipona imenukapa
kai'ma. Mîîkîrîya itese' ton menuka'pî João kai'ma. Mîrîrî pî'
tamî'nawîronkon esenumenkasa' wanî'pî mararî pra. 64 Mîrîrî pe
rî Zacarias eseurîma pia'tî'pî Paapa yapurî ye'ka pe. 65 Mîrîrî etasa'
tîuya'nîkon yai, eranne' pe inkamoro iwoi tîîko'mansenon wanî'pî. Moropai
mîrîrî yekare eta'pî tamî'nawîrî Judéia pata poronkonya, wî' poronkon
tîîko'mansenonkonya. Moropai mîrîrî pî' to' eseurîmapîtî ko'mannîpî'pî.
66 Tamî'nawîronkon etatîpono'san esenumenka'pî mîrîrî pî'. Ekaranmapo'pî
to'ya: —Anî' pe see mîserî more wanî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya.
Mîrîrî warantî to' eseurîma'pî maasa pra Uyepotorîkon meruntîri wanî
ye'nen mîîkîrî yarakkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa Yapurî Zacariasya

67 Zacarias esa' pe Morî Yekaton Wannî iipî'pî. Mîrîrî ye'nen eeseurîma
pia'tî'pî î' awe'kupî ton pî'. Ta'pîiya:
68 —Uyepotorîkon Paapa yapurîpai'nîkon
maasa pra tîpemonkonoyamî' Judeuyamî' ko'mannîpî'pîiya.
Moropai mîîkîrîya to' pîika'tî'pî,
to' e'taruma'tîto' yapai to' mo'ka'pîiya.
69 Paapaya upîika'tînenkon ton esenpo emapu'tî'pî
tîpoitîrî Davi nurî'tî paarî'pî yai.
70 (Pena pata pai Paapa eseurîma'pî sîrîrî pî'
penaronkon tîmaimu ekareme'nenan profetayamî' winîpai.
Sîrîrî pî' to' eseurîma'pî pena.)
71 Mîîkîrî Paapaya upîika'tîkon tîuya ta'pî
uyeyatonkon winîpai.
Moropai tamî'nawîronkon manni'kan uurî'nîkon pî' tîwo'ma'tasanon
winîpai
upîika'tîiya'nîkon ta'pîiya.
72 Tî'noko'pî pe utamokon nurî'san era'ma tîuya ta'pîiya.
Moropai tîpemonkonoyamî' yarakkîrî teesetato' pî' tîwenpenatai pra
mîîkîrî wanî pîn.
73,74 "Ayeyatonkon winîpai apîika'tî tîuya'nîkon
tîîwanmîra uyapurîkonpa umaimu yawîrî, eranne' pe pra"
ta'pîiya utamokon Abraão nurî'tî pî'.
Mîrîrî tîmaimu tîrî'pîiya
tînena'poka tonpe pra tînkupî tonpe.
75 Mîrîrî kupîiya, morî pe pu'kuru,
imakui'pî ton pra e'nîto'pe'nîkon kai'ma iipia.
Imakui'pî kupî pî' ko'mannî namai sa'mantan pîkîrî —ta'pî
Zacariasya.
76 —Amîrî unmu, tamî'nawîronkon yentainon Paapa maimu
ekareme'nen pe awanî kupî sîrîrî,
uyepotorîkon iipî yekare ekaremekîya pe nai.
Uyepotorîkon iipî rawîrî e'ma konekaya,
Uyepotorîkon ye'marî ton.
Tamî'nawîrî konekaya morî pe Uyepotorîkon erepanto'pe
77 Maasa pra itekare ekaremekîya pe nai
pemonkonyamî' pî', e'pîika'tînto' yekare.
Mîrîrî itekare wenai imakui'pî pe tîwe'to'kon rumaka to'ya kupî sîrîrî.
Moropai mîrîrî kupî Paapaya tîîwanmîra.
78 Maasa pra Paapa wanî Uyepotorîkon pe pu'kuru uurî'nîkon
i'noko'manen pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Erenmapî ya, wei epa'ka warantî,
mîîkîrîya upîika'tînenkon ton yarima pe man uupia'nîkon.
79 Mîîkîrî narimaya ewaron ta tîîko'mansenon pemonkonyamî' weiyu'ma.
Inkamoro pîika'tîiya to' sa'mantato' winîpai.
Moropai morî tîrîiya uurî'nîkon pia,
morî pe asanîto'pe tîîwanmîra, teesewankono'mai pra
—ta'pî Zacariasya.
80 Mîrîrî tîpo mîîkîrî Zacarias munmu arenta'pî. Kure'ne aarenta'pî.
Moropai meruntî ke itewan ena'pî, itesa' pe Morî Yekaton Wannî wanî
ye'nen. Moropai aako'manpîtî'pî keren po. Israel ponkon pî' teesenpo
pîkîrî aako'mamî'pî keren po.

Jesus Esenpo
(Mt 1.18-25)

2 1 Mîrîrî yai reiyamî' esa' tîwe'sen Augustoya tamî'nawîronkonya
tese'kon menuka me'po'pî. Maasa pra tamî'nawîronkon
tîîko'mansenon anepu'pai awanî'pî mîîto'pe. 2 Mîrîrî wanî'pî
e'mai'non tese'kon menukato' to'ya. Mîrîrî yai Quirino wanî Síria
pata ko'mannî'nen pe. 3 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon enna'po'pî
tîpata'se'kon teesenpo'pîkon ya' tese'kon menukai.
4 Mîrîrî warantî José wîtî'pî Galiléia pata pon Nazaré poi Judéia pata
pon Belém pona, Davi nurî'tî esenpo'pî ya'. Miarî ya José wîtî'pî maasa
pra Davi paarî'pî pe awanî'pî. 5 Attî'pî tawasirî Maria yarakkîrî tese'kon
menukai. Mîîkîrî Maria wanî'pî more yan pe.
6 Mîrîrî yai mîîkîrî Mariaya tînre yenpoto' weiyu eseporî'pî miarî
Belém po. 7 Mîîkîrîya e'mai'non tînre yenpo'pî warayo' pe. Mîîkîrî more
ya'santî'pîiya moropai itîrî'pîiya paakayamî' ya're' yense' ya'. Maasa pra
paakayamî' yewî' ta to' wanî'pî to' pata'se' ton pra awanî'pî wîttî ta.

Carneiroyamî' Era'manenan Pia Inserîyamî' Esenpo

8 Miarî mîrîrî pata po tekînkon carneiroyamî' era'manenan wanî'pî.
Keren po si'ma tekînkon ko'mannîpî'pî to'ya. 9 Mîrîrî tanne, Uyepotorîkon
narima'pî inserî esenpo'pî to' pia. Moropai Uyepotorîkon ya'karuya
inkamoro weiyu'ma'pî. Mîrîrî pî' to' esi'nîpî'pî mararî pra. 10 Tîîse inserîya
ta'pî to' pî': —Eranne' pe pra e'tî. Kesi'nî'tî. Maasa pra morî itekare
ekareme'se yi'nî pî' wai kure'ne aatausinpakonpa. Amîrî'nîkon moropai
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' atausinpato'pe itekare ekaremekîuya
sîrîrî. 11 Maasa pra sîrîrîpe Davi nurî'tî esenpo'pî pata po, pîika'tîton
esenposa' man amîrî'nîkon ton pe. Mîîkîrî wanî Cristo, Paapa nîmenka'pî
pe, Uyepotorîkon pe —ta'pîiya. 12 —Sîrîrî warantî eporîya'nîkon yairî
pu'kuru awanî epu'tîkonpa. More eporîya'nîkon kupî sîrîrî kamisa ke
ya'santîsa' pe awanî, paakayamî' ya're' yense' ya' —ta'pîiya to' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Mîrîrî pe rî inserî pokonpe tu'kankon inserîyamî' esenpo'pî, Paapa
poitîrîtonon. Inkamoroya Paapa yapurî'pî. Ta'pî to'ya:
14 —Paapa yapurî e'pai awanî ipata ya' ka' po.
Maasa pra tarî non po tîîwanmîn tîîsa' Paapaya man
pemonkonyamî' pia,
Paapa wakîrikon pia.
15 Mîrîrî taa tîpo, inserîyamî' enna'po'pî ka' pona. Mîrîrî tîpo inkamoro
tekînkon era'manenan eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon. Inkamoroya ta'pî:
—Aase'nîkon, wîtî'nîkon Belém pona, î' e'ku'sa' era'mai Uyepotorîkon
nekaremekî'pî —ta'pî to'ya.
16 Moropai inkamoro wîtî'pî ka'ne' pe teesemi'tapai. Teerepansa'kon yai
eporî'pî to'ya, Maria moropai José. Moropai more era'ma'pî to'ya paakayamî'
ya're' yense' ya'. 17 Mîîkîrî more era'ma tîuya'nîkon tîpo inkamoro wîtî'pî, î'
ta'pî inserîya to' pî' ekareme'se. 18 Mîrîrî ekaremekî to'ya pî' tamî'nawîronkon
esenumenka'pî kure'ne teesewankono'mai. 19 Tîîse tamî'nawîrî mîrîrî pî'
Maria esenumenka'pî kure'ne. Moropai mîrîrî koneka'pîiya tewan ya',
tîwîrî teesenumenkapa. 20 Mîrîrî tîpo inkamoro tekînkon era'manenan
enna'po'pî Paapa yapurî ye'ka pe tîneta'pîkon pî' moropai tînera'ma'pîkon pî'.
Tamî'nawîrî inserîya ekaremekî'pî yawîrî awanî'pî.

More Ese'tî To'ya Jesus Pe

21 Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai wei tîpo, teserukon yawîrî more mere
pi'pî pottî ya'tîsa' to'ya yai, itese' ton tîrî'pî to'ya Jesus kai'ma, manni'
inserî nîtîrî'pî maasa Maria ro'ta ya' awe'kupî pra tîîse.

Jesus Yarî To'ya Epîremanto' Yewî' Ta

22 Moropai to' ko'mamî'pî Maria ekoneka pîkîrî teserukon yawîrî.
Maasa pra Moisés kaaretarîya taasa' wanî'pî aako'manto'pe asakî'ne
pemonkonyamî' (40) wei kaisarî. Mîrîrî tîpo José moropai Mariaya
more yarî'pî Jerusalém pona Uyepotorîkon pî' ekaremekîkonpa kai'ma.
23 Maasa pra mîrîrî warantî awe'menukasa' Uyepotorîkon maimu pe,
E'mai'ne esenpo'pî warayo' pe tînmukukon mo'kato'pe to'ya
Uyepotorîkon ton pe.
Êx 13.2,12

24 Moropai Uyepotorîkon pia tîntîrîkon tîîto'pe tîuya'nîkon, asakî'ne
waku'kaimîyamî' yarî'pî to'ya, Paapa maimuya taasa' yawîrî. Mîrîrî ton
pra awanî ya, asakî'ne wîrîwo'yamî' tîîto'pe to'ya, tînre yenpotîpono'pîkon
ekonekato'pe morî pe, taasai'ya. Mîrîrî warantî ikupî'pî to'ya.
25 Mîrîrî yai tîîko'mansen wanî'pî Jerusalém po Simeão itese'. Yairî
pu'kuru iteseru e'pîtî'pî moropai Paapa yapurînen pe awe'pîtî'pî. Moropai
pena pata pai mîîkîrîya Judeuyamî' e'taruma'tîto' winîpai to' pîika'tînen

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iipî nîmîkî'pî. Kure'ne anera'mapai awanî'pî. Moropai Morî Yekaton
Wannî wanî'pî iipia itesa' pe. 26 Maasa pra Morî Yekaton Wannîya
taasa' wanî'pî ipî': —Aasa'manta rawîrî mîîkîrî pîika'tîton tînmenka'pî
yarimasa' Uyepotorîkonya era'maya pe nai —ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen
inîmîkî'pîiya. 27 Mîrîrî ya Simeão ewomî'pî epîremanto' yewî' ta Morî
Yekaton Wannî maimu pe. Mîrîrî yai itunya moropai isanya mîîkîrî Jesus
yaasa' wanî'pî epîremanto' yewî' ta, Moisés nurî'tîya yenupanto'ya taasa'
yawîrî. 28 Era'ma tîuya pe Simeãoya mîîkîrî more yanumî'pî temekon
pona. Moropai Paapa yapurî'pîiya. Mîîkîrîya ta'pî:
29-32 —Paapa, morî pe pu'kuru nai.
Amaimu yawîrî iku'sa'ya nai.
Pîika'tîton anarima'pî era'ma pî' wai uyenu ke pu'kuru.
Mîîkîrî pîika'tîton yarimasa'ya Judeuyamî' pia neken pra
tîîse tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pia, tîpîika'tînenkon ton
yarimasa'ya
a'ka pe awe'to'pe,
î' kai'ma tîîko'manto'kon wanî epu'to'pe to'ya.
Moropai mîîkîrî pîika'tîton wenai apemonkonoyamî' Judeuyamî'
yapurî to'ya.
Tarîpai uusa'manta pe wai tîîwanmîra
maasa pra pîika'tîton era'masau'ya ye'nen
—ta'pî Simeãoya.
33 Mîrîrî warantî more pî' Simeão eseurîmasa' pî' itun moropai isan
wanî'pî kure'ne teesenumenkai. 34 Simeãoya ta'pî inkamoro pî': —Paapaya
morî tîrî pî' man aapia'nîkon —ta'pîiya. Moropai Maria Jesus yan pî'
ta'pîiya: —A'kî, mîserî more wanî sîrîrî Paapa nîmenka'pî pe, tu'kankon
Judeuyamî' pîika'tîton pe moropai tu'kankon newanmîrî tonpe. Paapaya
imenka'pî î' kai'ma morî pe tîwanî ekareme'to'peiya. Mîrîrî era'ma
tîuya'nîkon wenai tu'kankon eseurîma imakui'pî pe iwinîkîi. 35 Mîrîrî taa
tîuya'nîkon wenai imakui'pî pe tewankon wanî ekaremekî to'ya esera'ma.
Mîrîrî warantî eesewankono'mato' wanî kupî sîrîrî, Maria. Kure'ne ne'ne'
pe epu'tîya, tauraya ayewan ya'tî warantî —ta'pî Simeãoya Maria pî'.
36 Moro awanî'pî itekare ekareme'nen no'santon profetisa inyo
isa'manta'pî itese' Ana. Mîîkîrî wanî'pî Aser nurî'tî paarî'pî pe,
Fanuel yensi pe. Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai (7) kono' tîno'pîta
tîpo inyo sa'manta'pî. 37 Tarîpai mîîkîrî wanî'pî 84 kaisarî ikono po.
Aako'manpîtî'pî epîremanto' yewî' ta. Mîîkîrîya Paapa yapurîpîtî'pî
wei, ewaron kaisarî tekkari tonpai pra eepîremapîtî'pî. 38 Mîîkîrî Ana
iipî'pî inkamoro pia Simeãoya taasa' tanne. Mîrîrî yai Paapa yapurî'pîiya
mîîkîrî more yarimasai'ya ye'nen. —Morî pe man, Paapa —ta'pîiya.
Moropai tamî'nawîronkon pî' ekaremekî'pîiya mîîkîrî more yekare
inkamoro Jerusalém ponkon pîika'tînen nîmî'nenan pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nazaré Pona To' Enna'po

39 Mîrîrî tîpo tamî'nawîron Paapa maimuya taasa' yawîrî ikupî tîpo'nîkon,
José moropai Maria enna'po'pî Galiléia pata pona, tîpata Nazaré cidaderî
pona. 40 Miarî mîîkîrî more arenta'pî moropai meruntî ke eena'pî. Epu'nen
pe awanî'pî moropai Paapa wanî'pî iipia, iko'mannîpî'pîiya morî pe.

Judeuyamî' Yenupanenan Yenupa Jesusya Maasaron Pe Si'ma

41 Kono' kaisarî Jesus yuntonon wîtîpîtî'pî Jerusalém pona Páscoa
Judeuyamî' festarî pî'. 42 Mîrîrî warantî to' wîtî'pî festa pî' asakî'ne pu'
pona tîîmo'tai (12) Jesus kono po tîîse teserukon ta. 43 Tamî'nawîrî
festa ataretî'kasa' tîpo to' enna'po pia'tî'pî tewî'kon ta. Tîîse Jesus
e'nîmî'pî Jerusalém po tuntononya epu'tî pra tîîse. 44 Itun esenumenka'pî
tonpayamî' pokonpe attî kai'ma awanî'pî. Mîrîrî ye'nen to' ese'ma'tî'pî.
To' wîtî'pî tiwin wei kaisarî tîîse to' enpenata'pî ipî'. Inkamoroya yuwa'pî
itonpayamî' kore'ta pî'. 45 Tîîse eporî to'ya pîn. Mîrîrî ye'nen to' enna'po'pî
Jerusalém pona yuwai. 46 Eseurîwî'ne wei kaisarî tîîko'mamîkon tîpo,
eporî'pî to'ya epîremanto' yewî' ta. Judeuyamî' yenupanenan kore'ta
to' eseurîma eta pî' awanî'pî moropai to' yekaranmapo'pîtî'pîiya.
47 Tamî'nawîronkon mîîkîrî eseurîma etatîponkon esenumenka'pî kure'ne
teesewankono'mai. Maasa pra epu'nen pe awe'to' pî' moropai to' maimu
yu'toi'ya pî' to' esenumenka'pî kure'ne epu'tî tîuya'nîkon yentai. 48 Mîîkîrî
era'ma tîuya'nîkon yai, ituntonon esewankono'ma'pî. Mîrîrî yai isanya
ta'pî ipî': —Unre, î' wani' awanî ye'nen mîrîrî warantî awanî? Ayunya
moropai uurîya anna esewankono'ma kure'ne ayuwa pî' —ta'pîiya.
49 Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Î' ton pe see uyuwaya'nîkon mîrîrî?
Epu'tîya'nîkon pra naatî uyun yewî' ta uurî wanî e'pai awanî? —ta'pîiya.
50 Tîîse inkamoroya î' taa Jesusya epu'tî to'ya pra awanî'pî.
51 Mîrîrî tîpo Jesus enna'po'pî tuntonon pokonpe Nazaré pona moropai
aako'mamî'pî. Tuntonon maimu yawîrî awanî'pî. Tamî'nawîrî mîrîrî
iteseru tînera'ma'pî pî' isan enpenatapîtî'pî.
52 Mîrîrî yai Jesus arenta'pî, kure'ne eena'pî. Moropai epu'nen
pe awe'to' nîrî ena'pî kure'ne. Paapa wakîri pe awanî'pî moropai
pemonkonyamî' nîrî wakîri pe awanî'pî.

João Batista Eseurîmato'
(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

3 1 Reiyamî' esa' pe tîwe'sen Tibério wanî'pî Roma pata esa' pe. Mia'
tamî'nawîrî tîîse, mia'taikin kaisarî ipona kono' (15) kaisarî awanî'pî
pata esa' pe. Mîrîrî yai Pôncio Pilatos wanî'pî Judéia pata esa' pe. Herodes
wanî'pî mîrîrî yai Galiléia pata esa' pe. Moropai Herodes yakon Filipe wanî'pî
Ituréia pata esa' pe, moropai Traconites pata esa' pe. Moropai Lisânias wanî'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Abilene pata esa' pe. 2 Anás moropai Caifás wanî'pî teepîremasanon esanon
pe. Mîrîrî yai Paapa eseurîma'pî Zacarias munmu, João yarakkîrî keren po.
3 Moropai Joãoya itekare ekaremekî pinunpa'pî. Tamî'nawîrî Jordão iren
ratai poro tîîko'mansenon pî'. Taapîtî'pîiya see warantî: —Morî Paapa yeseru
yapi'tî, imakui'pî ankupî'pîkon tîrumakai tamî'nawîrî, Paapaya tîîwanmîra
iku'to'pe. Moropai esenpatakona'tî —ta'pîiya. 4 Mîrîrî warantî ekareme'pîtî'pî
Joãoya penaron profeta Isaías nurî'tîya imenuka'pî tîkaaretarî po yawîrî.
Awe'menukasa' wanî'pî see warantî:

Keren po pemonkon man tîwentaimepîtî pî'. See warantî taapîtîiya:
"Uyepotorîkon erepanto' ton konekatî.
Morî pe to'sarî ite'marî ton konekatî, eerepanto'pe.
5 Tamî'nawîron wî'kon yarappana pî' tîwe'senkon ena kupî sîrîrî
yettapusa' pe.
Moropai inonkon wî'kon wanî kupî sîrîrî se' kaisarî awe'to'pe.
Moropai wayai wayai pe tîwe'sen e'makon wanî kupî sîrîrî to'saron pe
moropai e'makon sakîsakîpankon ena kupî sîrîrî se' kaisarî.
6 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya pîika'tînto'pe
Paapa nîtîrî'pî epu'tî kupî sîrîrî," taiya

Is 40.3-5

kai'ma Isaías nîmenuka'pî. Mîrîrî yawîrî ikupî'pî Joãoya.
7 Mîrîrî yai arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî esenpatakonai João pia.
Tîîse Joãoya taapîtî'pî to' pî': —Îkîiyamî' amîrî'nîkon. Anî'ya ekareme'sa'
apî'nîkon, Paapa ekore'mato' yapai awe'pîika'tîkon kai'ma, amakuyikon
rumakaya'nîkon pra tîîse? Paapaya atarumatîkon kupî sîrîrî. 8 Mîrîrî ye'nen
ayeserukon imakui'pî ku'to'ya'nîkon rumakatî. Moropai amenan morî
ayeserukon ton yapi'tî tamî'nawîronkonya ayeserurî'pîkon rumakasa'ya'nîkon
epu'to'pe. Tîîse aawarîrî'nîkon rî kîkatî: "Paapa yapurînenan anna maasa pra
Abraão payannî'san pe anna wanî ye'nen," kîkatî. Mîrîrî taaya'nîkonya ya î'
pe pra rî awanî, awe'pîika'tîkon pepîn. Tîîse tauya sîrîrî, ayentakon Abraão
payannî'san pe tiaronkon kupî Paapaya e'painon seeni' tî'kon ke. 9 A'kî, wa'ka
moro man yei ya'tîto'pe ikara yawîrî teeperu tîînen pepîn. Mîrîrî yenumî
to'ya apo' ya' aaranto'pe. ⌊Mîrîrî warantî Paapaya ikupî kupî sîrîrî inkamoro
imakui'pî teserukon rumakatîponkon pepîn pî'.⌋
10 Mîrîrî ekaranmapo'pî pemonkonyamî'ya João pî': —Moriya î' kin
kupî annaya e'painon? —ta'pî to'ya.
11 Inkamoro maimu yuuku'pî Joãoya: —Anî' wanî ya asakî'ne ipon
mîîkîrîya itakon tîrî e'pai awanî î' ton pîn pia. Moropai anî' wanî ya tekkari
ke tiaron yentai, mîîkîrîya irataika e'pai awanî î' ton pîn pia —ta'pîiya.
12 Mîrîrî yai João pia tiaronkon tesa'kon ton pe tîniru yapisî pî'
teesenyaka'masanon erepamî'pî esenpatakonakai. Moropai João
ekaranmapo'pî to'ya. Ta'pî to'ya: —Anna yenupanen, î' kupî annaya
e'painon? —ta'pî to'ya ipî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Moropai to' maimu yuuku'pî Joãoya: —Tîniru tîînenan winîpai
kure'ne tîniru yapisîya'nîkon kai'ma ke'tî. Yapi'to'pe ta'pî yentai
yapisîya'nîkon kai'ma ke'tî —ta'pîiya.
14 Moropai tiaronkon surarayamî'ya nîrî João ekaranmapo'pî. Ta'pî
to'ya: —Anna kanan, î' kupî annaya e'painon?
Ta'pî Joãoya: —Anî'rî taruma'tîya'nîkon e'pai pra man, tîniru yu'se
awanîkon wenai, seru'ye' pe, î' inkupî'pî ton pra tîîse. Tîîse tauya taatausinpai
e'tî ayepe'pîkon anapisîkon pî' inî' panpî' itu'se tîwe'se pra —ta'pîiya.
15 Mîrîrî yai pemonkonyamî' esenumenka'pî pîika'tîton pe João yarimasa'
Paapaya kai'ma. ⌊Maasa pra Paapa nîmenka'pî Cristo nîmîkî pî' to' wanî'pî.⌋
—Yai pra Cristo mîîkîrî, Paapa nîmenka'pî pe awanî —taapîtî'pî to'ya João pî'.
16 Mîrîrî epu'tî tîuya ye'nen Joãoya ta'pî tamî'nawîronkon pî':
—Uurîya ayenpatakonakon tuna ke neken. Tîîse tiaron yi'nî pî' man
uye'ma'pî pî', ipîkku pe tîwe'sen uyentainon. Mîrîrî ye'nen uurîya mîîkîrî
pisa'sa' yewa yeuka eserîke pra awanî, itarumai'pî pe wanî ye'nen. Mîîkîrîya
amîrî'nîkon ⌊imakui'pî rumakatîponkon⌋ yenpatakona kupî sîrîrî Morî
Yekaton Wannî enato'pe ayesa'kon pe. Moropai apo' ke eesenpatakonakon
kupî sîrîrî. ⌊Mîrîrî warantî ikupîiya tamî'nawîrî imakui'pî mo'kapa kai'ma.⌋
17 Mîîkîrî yenya trigo sururukato' wanî. Mîrîrî ke isururukaiya. Ipi'pî
kore'tapai yaimenkaiya. Morîkon konekaiya itense' ya'. Mîrîrî pi'pîrî'pî
po'tîiya apo' ya' eesi'nîpî neporîton pe pra —ta'pî Joãoya.
18 Mîrîrî warantî itekare ekaremekî tîuya yai, pemonkonyamî'
panamapîtî'pîiya tu'ke teeseurîmato' ke. Maasa pra imakui'pî teserukon
rumaka to'ya yu'se awanî'pî kure'ne. 19 Mîrîrî yai pata ko'mannî'nen
Herodes panamapîtî'pîiya kure'ne imakui'pî ku'sai'ya wenai. Tîîse Herodes
ekore'ma'pî ipî'. Maasa pra takon no'pî Herodias yarakkîrî awanî pî'
eeseurîmasa' wenai. 20 Mîrîrî ye'nen inî' panpî' imakui'pî kupî'pîiya. João
yarakkamo me'po'pîiya atarakkannîto' ta inî' itekare ekaremekîiya namai.

Jesus Yenpatakona'pî Joãoya
(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

21 Tîîse mîrîrî rawîrî pemonkonyamî' yenpatakonasai'ya yai Jesus nîrî
yenpatakona'pî Joãoya. Mîrîrî yai Jesus epîrema tanne, ka' esettapuruka'pî.
22 Moropai Morî Yekaton Wannî autî'pî ipona waku'kaimî pe. Moropai
mai ka' poinon eseurîma'pî taawon see warantî: —Amîrî unmu, uwakîri
pu'kuru amîrî. Kure'ne apî' atausinpa sîrîrî —ta'pî Paapaya.

Jesus Tamorî'san
(Mt 1.1-17)

23 Mîrîrî yai teesenyaka'mato' pia'tî Jesusya yai, ikono po wanî'pî 30
kono' kaisarî. Mîîkîrî pî' to' esenumenkapîtî'pî José munmu pe awanî
kai'ma.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîîkîrî José wanî'pî Heli nurî'tî munmu pe.
24 Heli wanî'pî Matã nurî'tî munmu pe.
Matã wanî'pî Levi nurî'tî munmu pe.
Levi wanî'pî Melqui nurî'tî munmu pe.
Melqui wanî'pî Janai nurî'tî munmu pe.
Janai wanî'pî José nurî'tî munmu pe.
25 José wanî'pî Matatias nurî'tî munmu pe.
Matatias wanî'pî Amós nurî'tî munmu pe.
Amós wanî'pî Naum munmu pe.
Naum wanî'pî Esli nurî'tî munmu pe.
Esli wanî'pî Nagaí nurî'tî munmu pe.
26 Nagaí wanî'pî Máate nurî'tî munmu pe.
Máate wanî'pî Matatias nurî'tî munmu pe.
Matatias wanî'pî Semei nurî'tî munmu pe.
Semei wanî'pî Joseque nurî'tî munmu pe.
Joseque wanî'pî Jodá nurî'tî munmu pe.
27 Jodá wanî'pî Joanã nurî'tî munmu pe.
Joanã wanî'pî Resá nurî'tî munmu pe.
Resá wanî'pî Zorobabel nurî'tî munmu pe.
Zorobabel wanî'pî Salatiel nurî'tî munmu pe.
Salatiel wanî'pî Neri nurî'tî munmu pe.
28 Neri wanî'pî Melqui nurî'tî munmu pe.
Melqui wanî'pî Adi nurî'tî munmu pe.
Adi wanî'pî Cosã nurî'tî munmu pe.
Cosã wanî'pî Elmadã nurî'tî munmu pe.
Elmadã wanî'pî Er nurî'tî munmu pe.
29 Er wanî'pî Josué nurî'tî munmu pe.
Josué wanî'pî Eliézer nurî'tî munmu pe.
Eliézer wanî'pî Jorim nurî'tî munmu pe.
Jorim wanî'pî Matate nurî'tî munmu pe.
Matate wanî'pî Levi nurî'tî munmu pe.
30 Levi wanî'pî Simeão nurî'tî munmu pe.
Simeão wanî'pî Judá munmu pe.
Judá wanî'pî José nurî'tî munmu pe.
José wanî'pî Jonã nurî'tî munmu pe.
Jonã wanî'pî Eliaquim nurî'tî munmu pe.
31 Eliaquim wanî'pî Meleá nurî'tî munmu pe.
Meleá wanî'pî Mená nurî'tî munmu pe.
Mená wanî'pî Matatá nurî'tî munmu pe.
Matatá wanî'pî Natã nurî'tî munmu pe.
Natã wanî'pî Davi nurî'tî munmu pe.
32 Davi wanî'pî Jessé nurî'tî munmu pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jessé wanî'pî Obede nurî'tî munmu pe.
Obede wanî'pî Boaz nurî'tî munmu pe.
Boaz wanî'pî Salmom nurî'tî munmu pe.
Salmom wanî'pî Nassom nurî'tî munmu pe.
33 Nassom wanî'pî Aminadabe nurî'tî munmu pe.
Aminadabe wanî'pî Admim nurî'tî munmu pe.
Admim wanî'pî Arni nurî'tî munmu pe.
Arni wanî'pî Esrom nurî'tî munmu pe.
Esrom wanî'pî Farés nurî'tî munmu pe.
Farés wanî'pî Judá nurî'tî munmu pe.
Judá wanî'pî Jacó nurî'tî munmu pe.
34 Jacó wanî'pî Isaque nurî'tî munmu pe.
Isaque wanî'pî Abraão nurî'tî munmu pe.
Abraão wanî'pî Terá nurî'tî munmu pe.
Terá wanî'pî Nacor nurî'tî munmu pe.
35 Nacor wanî'pî Serugue nurî'tî munmu pe.
Serugue wanî'pî Ragaú nurî'tî munmu pe.
Ragaú wanî'pî Faleque nurî'tî munmu pe.
Faleque wanî'pî Éber nurî'tî munmu pe.
Éber wanî'pî Salá nurî'tî munmu pe.
36 Salá wanî'pî Cainã nurî'tî munmu pe.
Cainã wanî'pî Arfaxade nurî'tî munmu pe.
Arfaxade wanî'pî Sem nurî'tî munmu pe.
Sem wanî'pî Noé nurî'tî munmu pe.
Noé wanî'pî Lameque nurî'tî munmu pe.
37 Lameque wanî'pî Matusalém nurî'tî munmu pe.
Matusalém wanî'pî Enoque nurî'tî munmu pe.
Enoque wanî'pî Jarete nurî'tî munmu pe.
Jarete wanî'pî Maleleel nurî'tî munmu pe.
Maleleel wanî'pî Cainã nurî'tî munmu pe.
38 Cainã wanî'pî Enos nurî'tî munmu pe.
Enos wanî'pî Sete nurî'tî munmu pe.
Sete wanî'pî Adão nurî'tî munmu pe.
Adão wanî'pî Paapa nîkupî'pî pe.

Imakui'pî Kupî Jesusya

Emapu'tî Yonpa Makuiya Teuren
(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

4 1 Morî Yekaton Wannî yarakkîrî Jesus enna'po'pî iren Jordão kapai. Itesa' pe mîîkîrî Morî Yekaton Wannî wanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus yarî'pîiya keren pona. 2 Miarî Jesusya imakui'pî kupî yu'se Makui

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ko'mamî'pî asakî'ne pemonkon wei kaisarî. Mîrîrî yai î' tonpai pra Jesus
wanî'pî. Mîrîrî ye'nen emi'ne awanî'pî.
3 Mîrîrî yai Makuiya ta'pî ipî': —Innape Paapa munmu pe awanî. Mîrîrî
ye'nen aawarîrî ka'kî tî' pî' eetinyaka'mato'pe ayu pe —ta'pîiya.
4 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Paapa maimu
e'menukasa' man pena see warantî:
"Tiyu pî' neken pemonkon ko'mamî pepîn",

Dt 8.3

taasai'ya man —ta'pî Jesusya.
5 Mîrîrî tîpo inî'rî Makuiya Jesus yonpa'pî. Moropai yarî'pîiya kawînan
wî' pona. Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ko'manto'kon patakon
yenpo'pîiya tiwinarî. 6 Moropai ta'pî Makuiya Jesus pî': —Tamî'nawîrî sîrîrî
morî tîrîuya aapia ipîkku pe awanîpa, pemonkonyamî' esa' pe awanîpa.
Mîrîrîya meruntî ke awanî amaimu yawîrî tamî'nawîronkon ko'mamî.
Tamî'nawîrî sîrîrî uupia itîîsa' tîrîuya e'painon, anî' itu'se uurî e'to' pia.
7 Mîrîrî ye'nen tîrîuya aapia, awe'sekunka ya uyapurîi —ta'pîiya Jesus pî'.
8 Jesusya mîîkîrî maimu yuuku'pî: —Paapa maimu e'menukasa' man
see warantî:
"Ayepotorî Paapa yapurîkî. Mîîkîrî maimu yawîrî neken ako'mankî",

Dt 6.13

taasai'ya man —ta'pîiya.
9 Mîrîrî tîpo inî'rî Makuiya Jesus yarî'pî Jerusalém pona epîremanto'
yewî' neka'ta pona, kawînan panpî' pona yanu'nîpî'pîiya. Moropai
ta'pîiya Jesus pî': —Innape Paapa munmu pe awanî. Maasa arapunkî
tarîpai non pona. 10 Maasa pra Paapa maimuya taasa' man:
"Paapaya tîpoitîrîtonon inserîyamî' yarima pe man aapia
apîika'tîto'pe to'ya.
11 Tenyakon ke ayapisî to'ya
tî' pona a'pu pa'tîya namai",

Sl 91.11,12

taasai'ya man —ta'pî Makuiya ipî'. —Mîrîrî ye'nen arapunkî —ta'pîiya Jesus pî'.
12 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Tîîse Paapa maimu e'menukasa'
man see warantî:
"Ayepotorî Paapa tonpai pra e'kî",

Dt 6.16

taasai'ya man —ta'pîiya.
13 Tamî'nawîrî mîrîrî warantî Jesusya imakui'pî kupî emapu'tî yonpa'pî
Makuiya, tîîse ikupîiya pra awanî'pî. Imaimu yawîrî Jesus wanî pîn.
Mîrîrî ye'nen Makuiya irumaka'pî mararî, moropai tîîko'manse pu'kuru
pra iipia tîwenna'popa.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Esenyaka'ma Pia'tî Galiléia Pata Po
(Mt 4.12-17; Mc 1.14,15)

14 Mîrîrî tîpo Jesus enna'po'pî Galiléia pata pona. Moropai Morî
Yekaton Wannî meruntîri wanî'pî yarakkîrî. Moropai Jesus yekare eta'pî
tamî'nawîronkon mîrîrî pata ponkonya. 15 Mîîkîrîya pemonkonyamî'
yenupa'pî to' epere'to'kon yewî'kon ta pî'. Moropai mîîkîrî yapurîpîtî'pî
tamî'nawîronkonya miarî.

Nazaré Po Jesus Wanî
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

16 Mîrîrî yai Jesus wîtî'pî Nazaré cidaderî pona. Mîrîrî cidade
wanî'pî aarenta'pî pata'pî pe. Miarî teseru warantî rî sábado yai attî'pî
Judeuyamî' epere'to' yewî' ta. Moropai miarî mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî Paapa
maimu e'menukasa' erenkai. 17 Moropai tiwin warayo'ya penaro' Paapa
maimu ekareme'nen profeta Isaías nurî'tî kaaretarî tîrî'pî iipia. Mîîkîrîya
kaareta arakkanmoka'pî, moropai mîrîrî kaareta po awe'menukasa'
eporî'pî see warantî:

18 —Uyepotorî yekaton man uupia.
Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya umo'ka'pî tekare ekareme'to'peuya kai'ma
manni'kan sa'ne î' ton pînon pî'.
Moropai manni'kan to' e'pîika'tî eserîkankon pepîn,
teeyatonon newa'tî'san inkamoro rumakato'peuya umo'ka'pîiya.
Moropai enkaru'nankon sa'ne yenu yenponkato'peuya inî'rî
era'mato'pe to'ya.
Moropai tîwe'taruma'tîi tîîko'mansenon e'taruma'tî namai
to' pîika'tîto'peuya umo'ka'pîiya.
19 Moropai tîpemonkonoyamî' pia uyarima'pîiya
î' pensa to' pîika'tî Uyepotorîkonya ekareme'to'peuya
Is 58.6, 61.1,2
—ta'pîiya.
20 Mîrîrî erenkasa' tîuya tîpo, Jesusya mîrîrî kaareta yettapurî'pî. Mîrîrî
tîrî'pîiya mîîkîrî warayo' itîrîtîpon pia. Moropai eereuta'pî. Mîîkîrî yenu
pîkîrî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî mîrîrî epere'to' yewî'
ta. 21 Mîrîrî yai eeseurîma pia'tî'pî: —Innape see mîrîrî Paapa maimuya
taasa' yawîrî awe'ku'sa' man sîrîrîpe, mîrîrî etaya'nîkon manni'. ⌊Manni'
pemonkon yarima tîuya taasa' Paapaya manni' uurî⌋ —ta'pîiya.
22 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' eseurîma'pî morî pe Jesus
maimu pî'. Mararî pra teesenumenkai to' wanî'pî, morî imaimuya î' taasa' pî'.
Tîîse ta'pî to'ya tîîwarîrî'nîkon: —José munmu pepîn kin mîîkîrî? —ta'pî to'ya.
23 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Epu'tî pî' wai, sîrîrî taato' ankapai
awanîkon upî'. “Pri'yawonkon pepîn yepi'tînen amîrî. Mîrîrî ye'nen

aawarîrî esepi'tîkî, era'mato'pe annaya”, taaya'nîkon. Moropai
taaya'nîkon kupî sîrîrî: “Cafarnaum po pemonkonyamî' pri'yawonkon
pepîn yepi'tî'pîya yekare eta'pî annaya. Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî
iku'kî tarî apata ya'”, taaya'nîkon kupî sîrîrî upî' —ta'pîiya.
24 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Innape tauya apî'nîkon, Paapa
maimu ekareme'nen yapisî to'ya pepîn, itonpayamî'ya morî pe, maasa pra
innape ikupî to'ya pra awanî ye'nen —ta'pîiya. 25 —Yairon pî' eseurîma
etatî. Pena Paapa maimu ekareme'nen Elias nurî'tî wanî yai, kono' rena
pra awanî'pî seurîwî'ne kono' arakkita pairî kaisarî. Mîrîrî ye'nen kure'ne
iwan wanî'pî miarî Israel po. Moro to' wanî'pî tu'ke pu'kuru wîri'sanyamî'
inyo isa'manta'san, Elias pata ya'. 26 Tîîse inkamoro pia Elias yarimasa'
Paapaya pra man to' pîika'tîto'peiya, iwan pe to' wanî tanne. Maasa
pra innape ikupî to'ya pra awanî ye'nen. Tîîse tiaron pata pona Sidom
pata pon Sarepta itese' yarima'pî Paapaya, wîri' inyo isa'manta'pî pia
ipîika'tîto'peiya. 27 Mîrîrî warantî awanî'pî nîrî pena Eliseu nurî'tî ko'mamî
yai. Tu'ke pri'yawonkon pepîn ere' pokonkon wanî'pî, paran itese' leprosia.
Tîîse inkamoro Judeuyamî' yepi'tî Eliseuya pra awanî'pî, innape ikupî
to'ya pra awanî ye'nen. Tiwinan neken esepi'tî'pî tiaron pata pon, Síria
pata pon, Judeu pepîn Naamã itese' esepi'tî'pî —ta'pî Jesusya.
28 Mîrîrî taiya eta tîuya'nîkon yai, tamî'nawîronkon mîrîrî epere'to' yewî'
tawonkon pemonkonyamî' ekore'ma'pî mararî pra ipî'. ⌊Maasa pra epu'tî'pî
to'ya, to' pî' Jesus eseurîmasa' ye'nen.⌋ 29 Mîrîrî ye'nen Jesus yapi'se to'
e'mî'sa'ka'pî. Yapisî'pî to'ya moropai iworoka'pî to'ya poro pona. Moropai
cidade poi yarî'pî to'ya. Mîrîrî kawînan wî' ipo cidade e'to' pona yarî'pî to'ya,
mîîkîrî yenumîkonpa kai'ma miarî poi non pona. 30 Tîîse mîîkîrî epa'ka'pî
arinîkon pemonkonyamî' emurukuntî'san kore'tapai. Moropai attî'pî.

O'ma' Yarakkîrî Tîwe'sen Warayo' Yapai Yenpa'ka Jesusya
(Mc 1.21-28)

31 Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî Cafarnaum cidaderî pona, Galiléia
pata pon. Miarî to' epere'to' yewî' ta pemonkonyamî' yenupa'pîiya
erî'ka'nîto' weiyu yai. 32 Mîîkîrî maimu pî' mararî pra pemonkonyamî'
esenumenka'pî miarî. Maasa pra eeseurîmato' wanî'pî meruntî ke
pu'kuru, Paapa maimu pe awanî'pî.
33 Moro to' epere'to' yewî' ta, o'ma' yarakkîrî tîwe'sen warayo' wanî'pî.
Jesus eseurîma eta tîuya pe, mîîkîrî o'ma' entaime'pî meruntî ke pu'kuru.
34 Ta'pîiya Jesus pî': —Jesus amîrî, Nazaré pon, î' ku'se aai'sa' sîrîrî anna
pî'? Anna tî'kai ka'rî aai'sa'? —ta'pîiya. —Morî pe ayepu'nen uurî, amîrî
wanî morî pe pu'kuru. Paapa narima'pî pe awanî —ta'pîiya Jesus pî'.
35 Tîîse Jesusya ta'pî o'ma' pî': —Moo e'kî, kîseurîmai —ta'pî Jesusya.
Moropai ta'pîiya: —Mîîkîrî warayo' yapai epa'kakî. Moropai o'ma'ya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîîkîrî warayo' yenumî'pî non pona, tamî'nawîronkonya era'ma tanne.
Moropai eepa'ka'pî warayo' yapai tîpa'tîi pra.
36 Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon esenumenkasa' wanî'pî mararî pra. Moropai
inkamoroya ta'pî tîîwarîrî'nîkon: —Î' ye'ka see mîserî? Meruntî imaimu —ta'pî
to'ya. —Mîserî warayo' wanî meruntî ke pu'kuru. Maasa pra o'ma'kon pî'
taiya: "Epa'katî", taiya moropai to' epa'ka. Imaimu yawîrî to' wîtî —ta'pî to'ya.
37 Mîrîrî tîpo mîrîrî Jesus nîkupî'pî yekare esekaremekî'pî mîrîrî pata poro.

Mararonkon Pepîn
Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.14-17; Mc 1.29-34)

38 Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî to' epere'to' yewî' tapai. Moropai
attî'pî Simão yewî' ta. Miarî pri'yawon pepîn Simão yawo'pî wanî'pî.
Eekomi'masa' mararî pra. Mîrîrî ye'nen Jesusya ipîika'tîto'pe esatî'pî to'ya.
39 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî camarî pia Jesus e'rennuku'pî. Moropai ta'pîiya
paran pî': —Atî'napankî —ta'pîiya. Moropai eekomi'makapî'pî ka'ne' pe.
Moropai mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî. Moropai to' ya're' ton koneka pia'tî'pîiya.
40 Moropai pata ewaronpamî pe tamî'nawîron pri'yawonkon pepîn
tu'kan paran pî' tîwe'sanon yarî'pî to' yonpayamî'ya Jesus pia. Moropai
tenya tîrî'pîiya to' pona tiwin pî' tîîse. Moropai inkamoro yepi'tî'pîiya.
41 Moropai o'ma'kon yenpa'ka'pîiya tu'kankon pemonkonyamî' yapai.
O'ma'kon entaimepîtî'pî teepa'kakon pe. Taapîtî'pî to'ya ipî': —Amîrî wanî
Paapa munmu pe pu'kuru —ta'pî to'ya. Paapa nîmenka'pî pe Jesus wanî
epu'tî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen tîpî' to' eseurîma tîrî Jesusya pra awanî'pî.

Jesusya Itekare Ekaremekî
(Mc 1.35-39)

42 Pata erenma'sa' pe, Jesus epa'ka'pî mîrîrî cidade poi. Moropai attî'pî
keren pona. Mîîkîrî yuwa pia'tî'pî arinîkon pemonkonyamî'ya. Mîîkîrî
eposa' tîuya'nîkon pe tîîpiapai'nîkon attî yu'se pra to' wanî'pî mîrîrî
pata poro. 43 Tîîse Jesusya ta'pî to' pî': —Tiaron cidadekon po sîrîrî morî
itekare ekaremekîuya e'pai man Paapa pemonkono pe to' e'to'pe. Î'
kai'ma Paapa iipî tamî'nawîronkon esa' pe anekareme'pai wai. Maasa pra
sîrîrî tîmaimu ekareme'se Paapaya uyarima'pî —ta'pîiya.
44 Mîrîrî warantî sîrîrî itekare Paapa maimu ekaremekî pinunpa'pîiya,
to' epere'to'kon yewî'kon tapî' tamî'nawîrî mîrîrî pata poro.

Jesus Maimu Pe Mararon Pepîn
Moro'yamî' Yapisî To'ya
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

5 1 Moropai Jesus wanî'pî kasapan po Genesaré ku'pî ena po itekare
ekaremekî pî'. Arinîkon pemonkonyamî' ii'sa' wanî'pî iipia

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa maimu etai. Kîrîppe to' wanî'pî. 2 Mîrîrî yai asakî'nan kanaukon era'ma'pî Jesusya mîrîrî iku'pî ka aminke pra mîrîrî kasapan pî'. Mîrîrî kanaukon wanî'pî moro'yamî' yapi'nenan nîrennuku'pî pe moro' worokato' tîuya'nîkon ronakonpa kai'ma. 3 Mîrîrî kanau yakon ya' Jesus asara'tî'pî Simão e'to' kanau ya'. Moropai Simão pî' ta'pî Jesusya mîîkîrî atarimato'pe mararî kasapan poi. Moropai eereuta'pî kanau ya moropai inkamoro arinîkon pemonkonyamî' yenupa pia'tî'pîiya.

4 Teeseurîma aretî'ka tîpo ta'pîiya Simão pî': —Mairon ke tîwe'sen ya' kanau yaakî, moropai ayonpayamî' pokonpe si'ma mîrîrî moro' worokato'ya'nîkon yenuntî moro' yapisîkonpa —ta'pîiya.

5 Tîîse Simãoya ta'pî: —Uyenupanen, anna esenyaka'masa' sîrîrî kure'ne ewaron ya' eerenmapî pîkîrî, tîîse anî' yapisî annaya pra man. Tîîse "Yenuntî" taaya ye'nen, amaimu pe yenumî annaya sîrîrî —ta'pîiya.

6 Mîrîrî moro' worokato' yenumî'pî to'ya tuna ka. Mîrîrî ke moro'yamî' yapisî'pî to'ya mararî pra. To' worokato' to'ya ya moro'yamî' yapîtanîpî yonpa pra awanî'pî. Awe'karaka yonpa'pî tu'ke to' wanî ye'nen. 7 Mîrîrî ye'nen tiaron kanau ya' tîwe'sanonkon tonpakon yanno'pî to'ya, tîpîika'tîi'nîkon to' ii'to'pe kai'ma. Inkamoro wîtî'pî to' pia. Moropai tîkanaukon, sa'nîrî yannîpî'pî to'ya moro'yamî' ke. Inkamoro kanau eseuronka yonpa'pî amîi'ne pe moro'yamî' wanî ye'nen.

8 Mîrîrî warantî awe'kupî era'ma tîuya ye'nen, Simão Pedro e'sekunka'pî Jesus pia. Moropai ta'pîiya: —Uyepotorî, uurî sa'ne wanî imakui'pî ku'nen pe. Mîrîrî ye'nen uupiapai atarimakî. ⌊Morî pe awe'to' warantî pepîn uurî⌋ —ta'pîiya Jesus pî'.

9 Mîrîrî warantî eeseurîma'pî maasa pra moro'yamî' yapi'sa' tîuya'nîkon era'ma'pîiya. Mîrîrî ye'nen Simão moropai tiaronkon ipokonpe tîwe'sanon inkamoro esenumenka'pî mararî pra. 10 Moropai Tiago moropai João, Zebedeu munkîyamî' inkamoro Simão pokonpe si'san, nîrî esenumenka'pî mararî pra.

Moropai Jesusya ta'pî Simão pî': —Eranne' pe pra e'kî. Sîrîrî pata pai amîrî esenyaka'ma pe nai moro'yamî' yapisî pî' pra. Tarîpai eesenyaka'ma pe nai pemonkonyamî' pî', upemonkono pe to' enato'pe —ta'pîiya.

11 Moropai inkamoroya tîkanaukon yeku'na'pî kasapan pona. Miarî inîmîkî'pî to'ya tamî'nawîrî moropai to' wîtî'pî Jesus wenairî.

Leprosa Pî' Tîwe'sen Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

12 Tiaron pensa Jesus wanî'pî cidade po. Leprosa itese' paran pî' tîwe'sen wanî'pî. Mararî pra itesa' poro ere' pe awanî'pî. Mîîkîrîya Jesus era'ma'pî. Ipîkku pe awanî epu'tî tîuya ye'nen, inama tîuya pe mîîkîrî e'sekunka'pî irawîrî, non pona tenpata tîrennu'se. Moropai mîîkîrîya Jesus yeka'nunka'pî. Ta'pîiya Jesus pî': —Epu'tî pî' wai, amîrî uyepi'tî ton, Uyepotorî. Uurî anepi'tîpai awanî ya, uyepi'tîya —ta'pîiya.

13 Mîrîrî taiya ye'nen Jesusya tenya kainumî'pî. Moropai yapî'pîiya.
Moropai ta'pîiya: —Inna, ayepi'tîuya —ta'pîiya. Mîrîrî pe rî iteparan
esera'ma pra eena'pî. Eesepi'tî'pî.
14 Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Anî' pî' mîrîrî eesepi'tîsa' manni'
kîsekaremekîi. Tîîse matîi teepîremasen pia, î' kai'ma eesepi'tîsa'
era'mato'peiya. Moropai Paapa pia antîrî ton mayayamî' marîi
teepîremasen pia Moisés kaaretarîya taasa' yawîrî. Eesepi'tîsa'
epu'to'peiya mîrîrî mîkupîi —ta'pîiya ipî'.
15 Tîîse Jesusya mîrîrî ye'ka ku'sa' yekare etasa' tîuya'nîkon pe
ekaremekî'pî to'ya, tamî'nawîronkonya epu'tî'pî. Moropai mîrîrî etasa'
tîuya'nîkon pe arinîkon pemonkonyamî' iipî'pî iipia, imaimu etai moropai
esepi'tîi teparankon winîpai. 16 Tîîse tu'ke ite'ka Jesus atarimapîtî'pî
tiaronkon kore'tapai tiwinsarî epîremai. Moro eepîremapîtî'pî.

Eke'nepamî'pî Warayo' Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

17 Mîrîrî yai Jesusya pemonkonyamî' yenupa tanne, fariseuyamî'
moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon nîrî ereutasa' wanî'pî
iipia etai. Inkamoro wanî'pî iipî'san pe Galiléia pata poi, moropai Judéia
pata poi, moropai Jerusalém cidaderî poi. Jesus pia Uyepotorîkon meruntîri
wanî ye'nen, pri'yawonkon pepîn yepi'tîpîtîiya. 18 Mîrîrî yai tiaronkon
warayo'kon asakîrîronkonya pri'yawon pepîn eke'nepamî'pî enepî'pî tette'
ta tîîse, Jesusya yepi'tîto'pe kai'ma. Mîîkîrî sa'ne anawonnî'pai to' wanî'pî
Jesus rawîrî itîrîkonpa. 19 Tîîse yawonnîpî to'ya eserîke pra awanî'pî. Maasa
pra intapîkîrî mîrîrî wîttî ita to' e'to' wanî'pî, to' ewomî yentai. Mîrîrî
ye'nen mîîkîrî sa'ne pri'yawon pepîn yanu'nîpî'pî to'ya wîttî neka'ta pona.
Moropai Jesus kaisarî wîttî yamî'to' yaranka'pî to'ya. Moropai mîîkîrî sa'ne
enu'tî'pî to'ya tette' ta tîîse, pemonkonyamî' kore'ta pî' Jesus rawîrî.
20 Kure'ne innape tîkupî to'ya epu'tî tîuya ye'nen, Jesusya ta'pî mîîkîrî
pri'yawon pepîn eke'nepamî'pî pî': —Uyonpa, imakui'pî ankupî'pî kupî
pî' wai uuwanmîra —ta'pî Jesusya ipî'.
21 Mîrîrî taiya eta tîuya'nîkon pe, inkamoro Moisés nurî'tîya
yenupanto' pî' yenupatonkon moropai tiaronkon fariseuyamî' eseurîma'pî
tîîwarîrî'nîkon. —Anî' see mîserî warayo', Paapa pe tîwe'ku'sen, mîrîrî
warantî eeseurîmato'pe. Maasa pra anî'ya imakui'pî pe pemonkon e'to'
mo'ka pepîn Paapa pe pra si'ma. Tîîse Paapaya neken ikupî tîîwanmîra
—ta'pî to'ya.
22 Tewankon ya' to' esenumenka epu'tî'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya to' pî':
—Î' ton pe see mîrîrî warantî eesenumenkakon mîrîrî? —ta'pîiya. 23 —Î'
ye'ka pe awanî e'painon sa'me pra mîîkîrî warayo' eke'nepamî'pî pî' tauya
ya, “Imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uuwanmîra” tauya ya, ou “E'mî'sa'kakî
moropai asakî” tauya ya —ta'pîiya. —Sa'me pu'kuru awanî uyentai kai'ma

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eesenumenkakon —ta'pîiya. 24—Tîîse meruntî man uupia, uurî ka' poi iipî'pî
pia. Tarî non po umaimu pe uuwanmîra imakui'pî anî' nîkupî'pî ku'nen pe
wanî. Mîrîrî epu'tîkonpa mîserî eke'nepamî'pî pî' tauya sîrîrî, e'mî'sa'kakî
moropai ayette' yanmako'makî moropai atîkî ayewî' ta —ta'pîiya.
25 Mîrîrî pe rî ka'ne' pe mîîkîrî warayo' e'mî'sa'ka'pî
tamî'nawîronkonya era'ma tanne. Tette' yanmako'ma'pîiya. Moropai
attî'pî tewî' ta. Mararî pra taatausinpai Paapa yapurî'pîiya tuutî ye'ka
pe. 26 Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon ye'nen, tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
wanî'pî teesenumenkai mararî pra ipî'. Moropai inkamoroya Paapa
yapurî'pî inamai'ma mararî pra. —Sîrîrî ye'ka esenumenkanto' era'masa'
pra man tîîse sîrîrîpe era'ma sîrîrî —ta'pî to'ya.

Levi Yanno Jesusya Tîwenairî Attîto'pe
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

27 Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî. Tuutî ye'ka pe warayo'
Levi itese' ereutasa' era'ma'pîiya teesenyaka'mato' yaponse' po.
Tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masen. Mîîkîrî pî'
ta'pî Jesusya: —Aase upîkîrî —ta'pîiya. 28 Mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî moropai
tamî'nawîrî teesenyaka'mato' rumaka'pîiya. Moropai attî'pî Jesus pîkîrî.
29 Tîko'man pe pu'kuru pra kure'ne taatausinpai entamo'kanto' tu'kan
koneka'pî Leviya Jesus tonpe tewî' ta. Inkamoro kore'ta arinîke tiaronkon
tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon wanî'pî. Moropai tiaronkon
pemonkonyamî' nîrî ereutasa' wanî'pî to' kore'ta. 30 Mîrîrî yai fariseuyamî',
moropai Moisés nurî'tî yenupanto' pî' yenupatonkon, itonpayamî' pe
tîwe'sanon inkamoro ekore'ma'pî Jesus nenupa'san winîkîi. Moropai ta'pî
to'ya: —Î' wani' awanî ye'nen amîrî'nîkonya aya're'kon yonpa, moropai
awukukon enîrîya'nîkon inkamoro tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon
pokonpe, moropai tiaronkon pemonkonyamî' imakui'san to' yeserukon
pokonpe —ta'pî to'ya. ⌊Maasa pra teeserukon yawîrî nurakon
pemonkonyamî' pokonpe ta're'kon yonpa to'ya pepîn tiwin kin.⌋
31 To' maimu yuuku'pî Jesusya: —A'kî, pri'ya pu'kuru tîwe'sanonya
tepi'tînenkon ton yuwa pepîn. Tîîse pri'ya pra tîwe'sanonya neken yuwa
—ta'pî Jesusya. 32—Mîrîrî warantî morîkon pemonkonyamî' yannoi
uui'sa' pra wai. Tîîse imakui'san pemonkonyamî' yannoi uui'sa' sîrîrî,
imakui'pî to' nîkupî'pî rumakato'pe to'ya —ta'pî Jesusya.

Tekkari Tonpai Pra Epîremanto' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

33 Mîrîrî tîpo inkamoroya ta'pî Jesus pî': —João Batista nenupa'san
epîremapîtî e'pîtî tekkarikon tonpai pra. Mîrîrî warantî nîrî fariseuyamî'
nenupa'san wanî —ta'pî to'ya. —Tîîse anenupa'san wanî mîrîrî warantî
pra, ta're'kon yonpa to'ya moropai tîwukukon enîrî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34 To' maimu yuuku'pî Jesusya: —Tîneta'san pokonpe tîwe'marimasen wanî
tanne ta're'kon tonpai pra ineta'san wanî pepîn. To' pokonpe tîwe'marimasen
wanî pîkîrî ta're'kon tonpai pra to' wanî pepîn. Tîîse to' entamo'ka moropai
to' atausinpa mararî pra. 35 Tîîse tiwin wei mîîkîrî tîwe'marimasen mo'ka
tiaronkonya kupî sîrîrî. Uurî wanî tîwe'marimasen warantî, moropai
unenupa'san wanî ineta'san warantî. Umo'ka to'ya ya unenupa'sanya ta're'kon
yonpa pepîn, teesewankono'makon ye'nen —ta'pî Jesusya.
36 Moropai Jesusya panton ekaremekî'pî. ⌞Amenan esenupanto' pî',
penaron esenupanto' pî' to' esenumenkato'pe ekaremekî'pîiya.⌟ Ta'pîiya:
—A'kî, anî'ya amenan kamisa poi i'pia'pî ya'tî pepîn e'painon ipoi'pî pon
e'karakasa' rumentannî ton. Maasa pra mîrîrî ku'sai'ya ya, amenan ena
a'ta ke. Moropai ipoi'pî pon nîrî ena imakui'pî pe. Mîrîrî pia'pî imo'kasa'
e'tîrî pepîn ipoi'pî pon yarakkîrî, imakui'pî pe awanî sa'nîrî —ta'pî
Jesusya. 37 —Moropai anî'ya amenan wo' konekasa' yara'tî pepîn nîrî
e'painon penaro' ipoi'pî cabra pi'pî konekasa' ya', wo' yense' pe. Maasa
pra amenan wo' yara'tîsa'ya wo' mai'ta ya, ipoi'pî tense' ya'morikkaiya,
moropai wo' eti'kamo, aama'ta. 38 Mîrîrî namai amenan wo' konekasa'
yara'tî e'pai awanî amenan itense' cabra pi'pî konekasa' ya. Mîrîrî
warantî morî pe awanî. 39 Tîîse penaro' wo' enîrîtîponkonya amenan
wo' enîrî pepîn. Maasa pra taa to'ya: "Penaro' wo' wanî morî pe amenan
yentai". Mîrîrî ta'pî Jesusya ⌞amenan ke to' yenupa tîuya ye'nen.⌟

Erî'ka'nîto' Weiyu Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

6 1 Erî'ka'nîto' weiyu sábado yai Jesus asarî'pî trigo ye'ka kore'ta pî'
tînenupa'san pokonpe. Mîrîrî yai tuutîkon ye'ka pe inenupa'san
ena'pî emi'ne. Mîrîrî ye'nen trigo pikka'pî to'ya. Mîrîrî pi'ka'pî to'ya
tîsikiisiki'mai tenyakon ke. Mîrîrî yaku'pî to'ya. 2 Miarî tiaronkon
fariseuyamî' wanî'pî to' kore'ta. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon ye'nen ta'pî
to'ya: —Î' ton pe see trigo pikka pî' eesenyaka'makon mîrîrî? Moisés
nurî'tîya sîrîrî erî'ka'nîto' weiyu yai esenyaka'manto'pe taasa' pra man
—ta'pî to'ya.
3 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —A'kî, î' kai'ma kaareta
erenkasa'ya'nîkon pra naatî? Pena rei Davi nurî'tî nîkupî'pî pî'
teeseurîmasen? Pena emi'ne awanî'pî moropai ipokonpankon wanî'pî.
4 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ewomî'pî Paapa yewî' ta moropai Paapa pia
to' nîtîrî'pî pão mo'ka'pîiya. Moropai yaku'pîiya moropai itîrî'pîiya
nîrî tîpokonpankonya ya'to'pe. Mîrîrî pî' Paapa ekore'ma pîn,
teepîremasanon neken naku itîîsa' ya'sa' to'ya pî' —ta'pîiya. 5 Jesusya
teeseurîmato' yaretî'ka'pî see warantî: —Uurî ka' poi iipî'pî wanî
erî'ka'nîto' weiyu yai tamî'nawîronkon nîkupî ton ekareme'nen pe
—ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Itemekon Atapîmî'pî Warayo' Yepi'tî Jesusya
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

6 Tiaron pensa Jesus ewomî'pî erî'ka'nîto' weiyu yai to' epere'to' yewî'
ta. Moropai to' yenupa pia'tî'pîiya. Mîrîrî yai warayo' wanî'pî meruntî
winon itemekon atapîmî'pî. 7 Mîrîrî yai miarî tiaronkon Moisés yeserurî'pî
pî' yenupatonkon wanî'pî moropai fariseuyamî' nîrî wanî'pî. Inkamoro
wanî'pî Jesus yenu pîkîrî. Maasa pra erî'ka'nîto' weiyu yai anî' yepi'tîiya
era'makonpa kai'ma. Î' ku'sai'ya ya, ipî' teeseurîmakonpa teserukon yawîrî
pra awanî ye'nen. 8 Tîîse Jesusya to' esenumenkato'kon epu'tî'pî. Mîrîrî
ye'nen ta'pîiya mîîkîrî warayo' itemekon atapîmî'pî pî': —E'mî'sa'kakî
moropai satippe e'kî inkamoro kore'ta. Moropai warayo' e'mî'sa'ka'pî
satippe eena'pî to' kore'ta. 9 Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Uurîya
ayekaranmapokon sîrîrî. Î' kai'ma uyeserukonya taasa' nai erî'ka'nîto'
weiyu yaino pî'? Î' wanî mîrîrî, morî ku'to'pe sábado yai, morî ou
imakui'pî? Anî' pîika'tî ou tîwî anî' sa'manta tanne era'mapîtî? —ta'pîiya.
10 ⌊Tîmaimu yuuku to'ya pra ye'ka pe⌋, Jesusya tamî'nawîronkon
tîwoinokon era'ma'pî. Moropai ta'pîiya mîîkîrî warayo' pî': —Ayemekon
kainunkî. Moropai warayo'ya temekon kainumî'pî. Mîîkîrî esepi'tî'pî.
11 Mîrîrî era'masa' tîuya'nîkon ya pe to' ekore'ma'pî mararî pra. Moropai
teeseurîmakon pia'tî'pî to'ya, î' kupî tîuya'nîkon pî' Jesus winîkîi.

Tînenupatonkon Menka Jesusya, 12 Kaisaronkon
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

12 Mîrîrî tîpo mararî tîîko'manse, Jesus enuku'pî wî' pona epîremai.
Moropai ewaron iwa'ka'pîiya teepîrema pî' Paapa pî'. 13 Eerenma'sa' pe
tînenupatonkon yanno'pîiya tîîpia. Inkamoro menka'pîiya. Asakî'ne pu'
pona tîîmo'tai'nîkon menka'pîiya. Inkamoro yarimapa kai'ma itekare
ekareme'se to' menka'pîiya. Mîrîrî warantî insamoro asakî'ne pu' pona
tîîmo'tai'nîkon wanî'pî. 14 Awanî'pî Simão. Mîîkîrî ese'tî'pîiya Pedro
kai'ma. Moropai itakon André wanî'pî. Tiago moropai João moropai Filipe
moropai Bartolomeu. 15 Mateus moropai Tomé, moropai Afeu munmu itese'
Tiago, moropai Simão manni' teepîsen Zelote taato'. 16 Moropai awanî'pî
Tiago munmu, Judas. Moropai Judas Iscariotes manni' Jesus yapisîton
iteyatonon pia itîrîpa. Inkamoro menka'pîiya tînaipontîkon ton pe.

Pri'yawonkon Pepîn Pemonkonyamî' Yepi'tî Jesusya
(Mt 4.23-25)

17 Mîrîrî tîpo Jesus autî'pî wî' poi to' pokonpe wî' parakon pona. Moro
to' wanî'pî tu'kankon inenupa'san. Moropai tiaronkon pemonkonyamî'
tîpatakon poi iipî'san wanî'pî miarî. Judéia pata ponkon moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jerusalém cidaderî ponkon. Moropai Tiro cidaderî ponkon moropai Sidon
cidaderî ponkon, tuna rî'pîkîrî tîwe'sanon. 18 Inkamoro wanî'pî iipî'san
pe Jesus eseurîma etai. Moropai Jesusya tepi'tîto'kon pe teparankon
winîpai. Moropai o'ma' yarakkîrî tîwe'sanon nîrî wanî'pî miarî. Moropai
inkamoro yepi'tî'pî Jesusya. 19 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon wanî'pî Jesus
anapîpai. Maasa pra imeruntîri wenai pemonkonyamî' esepi'tî'pî. Mîrîrî
ye'nen anapîpai tamî'nawîronkon wanî'pî.

Atausinpanto' Pî' Moropai Esewankono'manto' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 5.1-12)

20 Mîrîrî yai Jesusya tînenupa'san era'ma'pî moropai ta'pîiya to' pî':
—Morî pe awanî amîrî'nîkon
î' ton pra tîwe'sanon ton pe.
Maasa pra amîrî'nîkon yapisî Paapa ayesa'konya,
tîpemonkono pe awe'to'pe'nîkon.
21 Morî pe awanî amîrî'nîkon
emi'nankon ton pe,
maasa pra awore awanîkon kupî sîrîrî.
Morî pe awanî amîrî'nîkon
tîkauware eesewankono'mato'kon pî'.
Maasa pra kure'ne asisikon kupî sîrîrî taatausinpai.
22 Morî pe awanî amîrî'nîkon,
ka' poi iipî'pî pemonkon pe uurî wenai ayewanmîrîkon to'ya ya,
ayenpa'kakon to'ya ya tîkore'tapai'nîkon,
moropai amu'tunpakon to'ya ya,
moropai tamî'nawîrî ataruma'tîkon to'ya ya,
morî pe awanî amîrî'nîkon ton pe.
23 Mîrîrî ye'nen atausinpatî, arapunpî'tî taatausinpai. Maasa pra mararon
pepîn amîrî'nîkon ton konekasa' Paapaya man ka' po. Taatausinpai e'tî, maasa
pra mîrîrî warantî inkamoro atarumatîkon to'ya manni'kan tamorî'sanya
penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî taruma'tî'pî.
24 Tîîse "ekenne" taaya'nîkon pe naatîi,
ipîkkukon pe tîwe'sanon.
Maasa pra aasîrî itu'se awe'to'kon yapisî'pîya'nîkon tamî'nawîrî.
Inî' panpî' yapisîya'nîkon pepîn —ta'pîiya.
25 —"Ekenne" taaya'nîkon pe naatîi,
amîrî'nîkon awore tîwe'sanon.
Maasa pra emi'ne awanîkon kupî sîrîrî.
"Ekenne" taaya'nîkon pe naatîi,
amîrî'nîkon tîsi'rîsanon.
Maasa pra akaraukon kupî sîrîrî teesewankono'mai.
26 "Ekenne" taaya'nîkon pe naatîi,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamî'nawîronkon pemonkonyamî' napurî'san.
Maasa pra pena mîrîrî warantî inkamoro tamorî'sanya seru'ye'kon profetayamî' yapurî'pî.
Moropai to' e'taruma'tî'pî warantî amîrî'nîkon e'taruma'tî kupî sîrîrî —ta'pîiya to' pî'.

Ayeyatonon Sa'nama E'pai Awanî
(Mt 5.38-48)

27 —Tîîse tauya amîrî'nîkon eseurîma etanenan pî' —ta'pî Jesusya.
—Ayeyatonkon sa'namatî. Moropai morî ku'tî ayewanmîrî'nenkon pî'.
28 Moropai amu'tunpanenkon yapurîtî, moropai epîrematî inkamoro
ye'kakon ataruma'tînenkon pona —ta'pîiya. 29 —A'kî, anî'ya ayenpata'mo
ya, mîîkîrî pa'tîya kîsuwai. Tîîse iratai winî era'tîkî apa'tîto'peiya inî'rî.
Moropai anî'ya aya'san yarî'pî ya, tîwî nîsi, inî' panpî' apon anapai
tîwanî ya, yaato'peiya. 30 Î' rî esatî anî'ya ya, iipia itîîkî. Tiaronya î' rî
ayemanne mo'ka'pî ya, kîsina'poi iipiapai. Mîrîrî ye'ka pe iku'tî tîwîrî
apî'nîkon mîrîrî ku'nenan yarakkîrî. 31 Tiaronkon pî' morî kupîya'nîkon
e'pai man, inkamoroya amîrî'nîkon pî' mîrîrî warantî ikupî yu'se
awanîkon, manni' warantî.
32 Awakîrikon neken sa'namaya'nîkon ya, î' pe pra rî mîrîrî ku'sa'ya'nîkon
wenai î' rî tîrî Paapaya pepîn aapia'nîkon. Maasa pra tiaronkon imakui'pî
ku'nenanya nîrî ikupî mîrîrî warantî. 33 Moropai nîrî morî pe awanîkon
manni'kan apî'nîkon morî pe tîwe'sanon pî' neken, î' pe pra rî awanîkon. Mîrîrî
ku'sa'ya'nîkon pî' Paapaya ayapurîkon pepîn. Maasa pra tiaronkon imakui'pî
ku'nenanya nîrî ikupî mîrîrî warantî. 34 Mîrîrî warantî ayemanne tîrîya'nîkon
ya, ka'ne' pe manni'kan ye'mato' esanon pia î' pe pra rî mîrîrî wanî. Aapia'nîkon
Paapaya î' rî tîrî pepîn mîrîrî ku'sa'ya'nîkon wenai. Maasa pra imakui'pî
ku'nenanya nîrî ikupî mîrîrî warantî inna'pokonpa kai'ma. 35 Tîîse mîrîrî warantî
pra ikupîya'nîkon e'pai awanî. Ayeyatonkon pe tîwe'sanon inkamoro sa'namatî.
Morî ku'tî inkamoro ton pe. Ayemannekon tîîtî inna'poya'nîkon pata pe pra.
Mîrîrî kupîya'nîkon ya Paapa nîtîrî kure'ne yapisîya'nîkon. Mîrîrî warantî
kupîya'nîkon ya, tamî'nawîronkon yentainon Paapa munkî pe awanîkon. Mîrîrî
ye'nen morî ku'tî. Maasa pra Paapa wanî morî pe pu'kuru manni'kan iwinîpai
tînapisî'pîkon "Morî pe man" taawonan pepîn pî'. Moropai îrirîkon pî' nîrî morî
pe awanî. 36 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon era'matî a'noko'pîkon pe tî'noko'pî
pe amîrî'nîkon era'ma Paapa uyunkonya manni' warantî —ta'pîiya.

Tiaronkon Yako'menkato' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 7.1-5)

37 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Tiaronkon nîkupî'pî pî'
taatako'menkai pra e'tî, Paapaya ankupî'pîkon pî' ayako'menkakon namai.
"Yairî pra awanîkon" kîkatî tiaronkon pî', mîrîrî warantî Paapaya taa namai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

apî'nîkon. Tîîse ka'tî to' pî': “Tamî'nawîrî î' rî ankupî'pîkon uwinîkîi kupî
pî' wai uuwanmîra, î' wani' pra man”, ka'tî. Mîrîrî taaya'nîkon ya, mîrîrî
warantî ankupî'pîkon kupî Paapaya tîîwanmîra. 38 Tiaronkon nesatî antîîtî
to' pia. Mîrîrî tîîsa'ya'nîkon ya, to' pia Paapaya nîrî itîrî aapia'nîkon. Mîrîrî
tîîtî kure'ne antîîpai awanîkon pîkîrî, anne' pe tîwe'se pra. Mîrîrî tîrîya'nîkon
ya mîrîrî tîîtî mararî pra tîsa'mannî'pî'se tu'ke awe'to'pe. Maasa pra mîrîrî
warantî rî itîrî Paapaya nîrî aapia'nîkon itîrî'pîya'nîkon kaisarî —ta'pîiya.
39 Jesusya to' nepu'tîton panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya see warantî:
—A'kî, enkaru'nan pemonkonya tiaron pemonkon enkaru'nan yarî pepîn
e'painon itu'nakan pe tîwe'sen ekaya. Maasa pra mîrîrî warantî to' wîtî
ya, itu'nakan ya' to' e'soroka sa'nîrî —ta'pîiya. 40 Moropai ta'pîiya inî'rî:
—A'kî, teesenupasen wanî pepîn ipîkku pe tenupanen yentai. Tîîse
teesenupato' yaretî'kasa' tîuya ya tamî'nawîrî tenupanenya tenupato'
epu'sai'ya ya iwarantî awanî. Maasa pra teesenupa'pî pîkîrî neken
tenupasai'ya ye'nen. Tenupatîpon kaisarî awanî itentai pra.
41 Moropai ta'pîiya inî'rî: —Î' wani' awanî ye'nen kin ayonpa nîkupî'pî
iteseru era'maya morî pe. Tîîse itentai ikupîtîpon pe si'ma. Ayeseru nura
era'maya pepîn ayewan ya' mararî pra tîîse. Si'mîrikkî pe tîwe'sen ayonpa yenu
yawon era'maya kure'nan yei warantî, ayenu ya' tîwe'sen tera'mai pra? —ta'pî
Jesusya iteseru imakui'pî pî'. 42 —Tîîse o'non ye'ka pe ayonpa pî' taa yu'se
awanî. “Uyakon maasa ayenu ya' tîwe'sen mo'kato'peuya” taa yu'se awanî?
Tîîse mîrîrî kure'nan ayeseru imakui'pî ankupî'pî tera'mai pra aawarîrî. Amîrî
seru'ye' pe aawarîrî morî pe tîwe'se awe'ku'sen. E'mai' pe ayeseru imakui'pî
ankupî'pî era'makî. Ayeseru konekakî morî pe. Moropai mîrîrî tîpo morî pe
tepu'se ayonpa nîkupî'pî imakui'pî pî' pîika'tîpa —ta'pî Jesusya.

Teperu Tîînen Yei Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 7.16-20; 12.33-35)

43 Mîrîrî tîpo Jesusya ta'pî: —Morî yeiya, imakui'pî pe teperu tîrî pepîn
e'painon. Moropai yei, apakkori'ta'pîya morî pe teperu tîrî pepîn. 44 Mîrîrî
ye'nen tiwin pî' yei tîîse iteperu pî' eesepu'tî. Anî'ya figo yeperu pikka pepîn
mî'nî ye' poi. Moropai uva yeperu pikka pepîn mî'nî ye' poi. 45 Tîîse warayo'
morî pe tîwe'sen, eseurîma morî pe maasa pra morî pe itewan wanî ye'nen.
Mîrîrî warantî warayo' imakui'pî pe tîwe'sen eseurîma imakui'pî pe. Maasa
pra tewan ya' tîwe'sen yawîrî eeseurîma —ta'pî Jesusya.

Asakî'nankon Wîttî Konekanen Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 7.24-27)

46 —Î' ton pe see “Uyepotorî” kai'ma uyesatîya'nîkon sîrîrî umaimu
yawîrî iku'tî ta'pîuya yawîrî ikupîi'ma pra —ta'pîiya. 47 —Tarîpai
anepu'tîkon ton ekaremekîuya sîrîrî. Manni' umaimu etanen moropai
ikonekanen wanî morî pe, innape ikupîiya ye'nen. 48 Mîîkîrî wanî manni'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

warayo' tewî' ton konekanen warantî. Mîîkîrîya non yaka itu'na moropai
tî' tîrîiya ite'se' ton, sa'me awe'to'pe tî' pona. Mîrîrî konekasai'ya tanne,
tuna yannîpî moropai ipona eerepamî. Tîîse yenumîiya pepîn, sa'man
pe awanî ye'nen. 49 Tîîse manni' umaimu etanen tîîse ikonekanen pepîn,
mîîkîrî wanî, manni' warayo' tewî' ton konekatîpon sa'man pepîn
non ya' warantî. Î' pensa tuna erepamî ya ipona, yenumîiya ka'ne' pe.
Tamî'nawîrî eesenumî, sa'me pra awanî ye'nen —ta'pî Jesusya.

Surarayamî' Yepotorî Poitîrî Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.5-13)

7 1 Pemonkonyamî' yeurîma aretî'ka tîpo, Jesus wîtî'pî Cafarnaum
cidaderî pona. 2 Miarî Cafarnaum po surarayamî' yepotorî wanî'pî
Roma pon, Judeu pepîn. Mîîkîrî poitîrî kure'ne inapurî iwakîri ipoitîrî
enasa' wanî'pî pri'ya pra. Mararî pra aasa'manta yonpasa' wanî'pî. 3 Jesus
pî' to' eseurîma etasa' tîuya yai mîîkîrî surarayamî' esa'ya tiaronkon
Judeuyamî' esa' pe tîwe'sanon yarima'pî Jesus pia to' wîtîto'pe. Jesus yanno
me'po'pîiya itewî' ta aai'to'pe mîîkîrî sa'ne ipoitîrî yepi'tîi. 4 Inkamoro wîtî'pî
epose. Moropai eposa' tîuya'nîkon ya yai, attîto'pe taa pî' to' ko'mamî'pî ipî'
tîko'man pe mîîkîrî surarayamî' esa' yewî' ta. Ta'pî to'ya: —Mîserî pîika'tîya
e'pai awanî, maasa pra morî pe tîwe'sen mîserî —ta'pî to'ya. 5 —Maasa pra
anna yonpayamî' sa'namaiya mararî pra. Moropai mîserîya epere'nîto' yewî'
ton koneka me'po'pî anna ton pe —ta'pî to'ya.

6 —Inna, moriya. Uttî yepi'tîi —ta'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen Jesus wîtî'pî to'
pokonpe. Mîîkîrî erepamî ko'mannîpî tanne, aminke pra surarayamî' esa'ya
tonpayamî' yarima'pî Jesus ponaya kai, to' wîtîto'pe. Ta'pî surarayamî' esa'ya to'
pî': —Makatîi ipî': " 'Uurî sa'ne wanî î' pe pra rî arawîrî maasa pra uyentai amîrî
wanî ye'nen, uyewî' ta eewomî eserîke pra nai', taa pî' man" makatîi. 7 "Moropai
'anî' pe pra uurî wanî uutîto'pe aapia. Tîîse taaya yu'se wai miarî si'ma, amaimu
ke upoitîrî esepi'tîto'pe ka'kî', taa pî' man", makatîi. 8 " 'Epu'tî pî' wai kure'ne
uurî wanî tîîse uyesanon moro to' wanî uyentainonkon inkamoro maimu yawîrî
tîwe'sen uurî. Moropai mîrîrî warantî nîrî uurî pemonkonoyamî' moro to' man
surarayamî' umaimu yawîrî tîwe'sanon. Tauya ya tiwinan pî': "atîkî", tauya
ya, moropai attî umaimu pe. Tiaron pî': "asi'kî", tauya ya, moropai aaipî uupia.
Moropai tauya ya upoitîrî pî': "seeni' ku'kî", tauya ya, moropai ikupîiya umaimu
pe. Mîrîrî warantî nîrî ikupîya epu'tî pî' wai tamî'nawîrî î' taaya ya, amaimu
pe awanî. Itentai pu'kuru awanî ye'nen', taa pî' man", makatîi —ta'pîiya to' pî'.
Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Jesus pia. Tamî'nawîrî ekaremekî'pî to'ya.

9 Mîrîrî taasa' mîîkîrî warayo'ya eta tîuya pî' Jesus esenumenka'pî kure'ne.
Mîîkîrî era'tî'pî arinîkon pemonkonyamî' winîkîi. Moropai ta'pîiya to' pî':
—A'kî, tauya apî'nîkon. Amîrî'nîkon Israel ponkon, Paapa pemonkonoyamî'
kore'ta sîrîrî warantî innape uku'nen era'masau'ya pra wai. Tîîse mîserî
esa'ya uku'sa' man innape, ka'ran pe tîwanî tîîse —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Mîrîrî tîpo mîîkîrî surarayamî' esa' narima'san enna'po'pî wîttî ta.
Moropai inkamoroya mîîkîrî surarayamî' esa' poitîrî eporî'pî miarî pri'ya
eesepi'tîsa' wanî'pî Jesus maimu pe.

Jesusya Wîri' Inyo Isa'manta'pî More Pîmî'sa'ka

11 Tîko'man pe pu'kuru pra tîîko'mamî tîpo, Jesus wîtî'pî Naim
cidaderî pona. Inenupa'san moropai tu'kankon pemonkonyamî' wîtî'pî
nîrî ipokonpe. 12 Mîrîrî cidade pona Jesus erepamî tanne, aminke pra
tîîse, pemonkonyamî' epa'ka'pî, isa'manta'pî esa'rî'pî yaanenan. Mîîkîrî
wanî'pî tiwinan ye' inyo isa'manta'pî wîri' more pe. Mîîkîrî pîkîrî
arinîkon pemonkonyamî' mîrîrî cidade ponkon wîtî'pî uuruwai pona.
13 Mîîkîrî sa'ne wîri' karau era'ma'pî Uyepotorîkonya tî'noko'pî pe. Mîrîrî
ye'nen wîri' pî' ta'pîiya: —Tîkarawai pra e'kî —ta'pîiya.
14 Mîîkîrî yaponse' pia eerepamî'pî. Moropai itaponse' yapî'pîiya.
Mîîkîrî yaanenan emî'pamî'pî. Moropai ta'pî Jesusya maasaron warayo'
pî': —E'mî'sa'kakî tauya apî' —ta'pîiya. 15 Mîrîrî taiya pe mîîkîrî
isa'manta'pî e'mî'sa'ka'pî tîmaikko pona. Moropai eeseurîma pia'tî'pî.
Moropai Jesusya isan pia irumaka'pî tepi'tîi.
16 Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon pî' tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
esenumenka'pî mararî pra Jesus namai'ma. Moropai inkamoroya Paapa
yapurî'pî. Ta'pî to'ya: —Mîserî see kure'nan Paapa maimu ekareme'nen
uurî'nîkon kore'ta aai'sa' sîrîrî. Paapa ii'sa' man tîpemonkonoyamî'
pîika'tîi —ta'pî to'ya.
17 Mîrîrî ku'sa' Jesusya yekare eta'pî mîrîrî Judéia patapon
pemonkonyamî'ya. Moropai mîrîrî Judéia woi tîîko'mansenonkonya epu'tî'pî.

João Batista Nenupa'san
(Mt 11.2-19)

18 João Batista nenupa'sanya tamî'nawîrî î' ku'sa' Jesusya ekaremekî'pî.
Moropai Joãoya asakî'nankon tînenupa'san yanno'pî. 19 Inkamoro
yarima'pîiya Uyepotorîkon pia ekaranmapoi to' wîtîto'pe kai'ma, taato'pe
to'ya: —"Amîrî manni' ⌊ka' poi⌋ tarîwaya aaipî ton anna nînîmîkî, tiaron
ka'rî moro nai inîmîkî annaya manni'", makatîi ipî' —ta'pî Joãoya to' pî'.
20 Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Jesus pia. Moropai ta'pî to'ya: —João Batistaya anna
yarima pî' man ayekaranmapoi. Amîrî manni' tarîwaya eerepamî ton kaane
ka'rî? Tiaron moro nai anna nînîmîkî? —ta'pî to'ya ipî'. 21 Mîrîrî taa to'ya tanne,
tu'kankon ne'ne'kon pemonkonyamî' paran pokonkon yepi'tî'pî Jesusya. Moropai
o'ma' yarakkîrî tîwe'sanonkon yapai o'ma'kon yenpa'ka'pîiya, moropai tu'kankon
enkaru'nankon yenu yenponka'pîiya. 22 Moropai inkamoro maimu yuuku'pîiya.
—Enna'potî moropai João pî' anera'ma'pîkon moropai aneta'pîkon mekareme'tîi.
Makatîi ipî' see warantî: "Tarîpai enkaru'nankonya era'ma pî' man. Moropai
asakoi pepîn asanî pî' man. Moropai erekî'pankon esepi'tîsa' man. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana'tî'pankonya eta pî' man. Moropai isa'manta'san e'mî'sa'kan pî' man. Moropai itekare Paapa winîpainon esekareme'sa' man î' ton pînon pî'”, makatîi, ⌊penaron Isaías nurî'tîya taasa' yawîrî Paapa nîmenka'pî pî'⌋ —ta'pîiya. 23—Taatausinpai pemonkonyamî' wanî, manni'kan innape uku'nenan tîwî tîku'se pra. Moropai teesenumenkakon yawîrî pra unkupî pî' teesewankono'mai pra to' wanî —ta'pîiya.

24 João Batista nenupa'san enna'po'pî tanne, Jesus eseurîma pia'tî'pî pemonkonyamî' pî' João yekare pî': —Keren pona attîsa'kon yai João yarakkîrî epose, î' era'ma'pîya'nîkon? Konoi' yepu ye' yari'mapîtî a'situnya ka'rî —ta'pîiya. 25—Î' era'mai attî'pîkon kin warayo' epontîsa' ka'rî morî pe tîpon ya' era'mai? A'kî, tauya warayo' morî pe epontî'pî morî tîpon ya' mîîkîrî ko'mamî e'painon morî pu'kuru wîttî ta ipîkku pe tîwe'sen yewî' ta —ta'pîiya. 26—Ka'tî upî', î' era'ma'pîya'nîkon? Paapa maimu ekareme'nen profeta ka'rî. Inna, tauya sîrîrî apî'nîkon. Tîîse profeta Paapa maimu ekareme'nen yentainon era'ma'pîya'nîkon. 27 Maasa pra mîîkîrî João wanî Paapa nîmenka'pî iipî rawîrî aaipîton pe, manni' Paapaya ta'pî yawîrî.

A'kî, mîserî umaimu ekareme'nen
yarimauya kupî sîrîrî
arawîrî attîto'pe,
aye'marî ton konekai e'mai' pe

Ml 3.1

ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya. 28 Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Tauya amîrî'nîkon pî', mîîkîrî Paapa maimu ekareme'nen João wanî tamî'nawîronkon warayo'kon yentai tîwe'sen pe awanî. Tîîse anî'ya innape uurî kupî ya, mîîkîrî esa' pe Paapa wanî. Mîrîrî ye'nen ipîkku pe mîîkîrî wanî João yentai —ta'pîiya.

29 Mîrîrî taiya eta'pî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanonya moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya. Inkamoro wanî'pî manni'kan yairî Paapa maimu wanî epu'nenan pe. Inkamoro wanî'pî João Batista nenpatakona'san pe. 30 Tîîse fariseuyamî' moropai Moisés yeseru rî'pî pî' yenupatonkon wanî'pî Joãoya tenpatakonakon yu'se pra. Maasa pra itu'se Paapa e'to' kupî to'ya pra, yewanmîrî'pî to'ya.

31 Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Anî'kan warantî see sîrîrî pankon pemonkonyamî' kupîuya e'painon? Î' kai'ma to' wanî? 32 Inkamoro wanî moreyamî' tîsu'minansenon warantî. Inkamoro wanî poro yi'pî po. Tiaronkon pî' to' entaimepîtî ko'mannîpî.

“Manannîto' waiyi ye'nunpa'pî annaya
tîîse amîrî'nîkon mananu pra awanî'pî”, taapîtî'pî to'ya.
“Moropai isa'manta'pî kararunpato' kupî'pî annaya
tîîse amîrî'nîkon karau pra awanî'pî”,

taapîtî'pî to'ya. 33 Inkamoro moreyamî' ye'kakon amîrî'nîkon, sîrîrî pankon wanî. ⌊Awakîrikon pe anî' ku'sa'ya'nîkon pepîn.⌋ Maasa pra João

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Batista ii'sa' yai tekkari yonpa pra awanî'pî tiaronkon pemonkonyamî'ya
yonpa warantî pra. Moropai tîwuku vinho enîrîiya pra awanî'pî.
Mîîkîrî pî' taaya'nîkon: “O'ma'kon yarakkîrî tîwe'sen pe awanî mîrîrî”,
taaya'nîkon. 34 Moropai uurî ka' poi iipî'pî entamo'ka ya, moropai
uwuku enîrîuya ya taaya'nîkon upî': “A'kî, mîîkîrî warayo' kure'ne ta're'
yonpanen. Moropai kure'ne tîwuku enî'nen, teetînsen” taaya'nîkon.
“Moropai tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon yonpa mîîkîrî. Moropai
pemonkonyamî' imakui'san pokonpe tîwe'sen mîîkîrî”, taaya'nîkon upî'.
35 Tîîse tauya anî'ya Paapa winîpainon epu'nen yapisî ya mîîkîrîya yairî
tîwanî epu'tî mîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Wanî Simão Fariseu Yewî' Ta.

36 Tiwin fariseuya Jesus eta'pî entamo'kai attîto'pe tewî' ta. Mîrîrî ye'nen
Jesus wîtî'pî itewî' ta. Moropai teerepansa' pe eereuta'pî to' yaponse' pona
takira' tekkari yonpai mesa pia. 37 Mîrîrî yai miarî cidade po wîri' wanî'pî
imakui'pî kupîtîpon. Mîîkîrîya Jesus entamo'ka yekare eta'pî mîîkîrî fariseu
yewî' ta. Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya tîkarapa a'pusin kara' yense' yarî'pî
moropai attî'pî Jesus pia. 38 Mîîkîrî wanî'pî Jesus pai winî si'ma aminke
pra tîkarau pî'. Moropai ikaruwato' ya' Jesus puu yamannîpî'pî itenu
paruya. Moropai mîrîrî tîpo tîpu'pai si'po ke Jesus puu yamannî'sa' tîuya
ya'mananîpî'pîiya. Moropai mîîkîrîya Jesus puu yu'napîtî'pîiya. Moropai
mîrîrî tîkarapa a'pusin tînarî'pî kanpîtî'pîiya Jesus puu pona.
39 Mîrîrî era'ma tîuya pe fariseu esenumenka'pî tîîwarîrî ta'pîiya:
—Mîserî warayo' wanî ya innape profeta pe, anî' pe mîserî wîri' epu'tîiya
e'painon. Imakui'pî kupîtîpon pe wanî epu'tîiya ya, ⌞yai pra awe'rennuku
tîrîiya pepîn e'painon tîîpia⌟ —ta'pîiya.
40 Mîîkîrî fariseu pî' Jesusya ta'pî: —Simão, apî' unekaremekî ton moro
man —ta'pîiya.
—Ka'kî moriya, uyenupanen —ta'pî Simãoya Jesus pî'.
41 Moropai Jesusya ta'pî: —Asakî'nankon warayo'kon wanî epe'mîra
tiwinan warayo' pî'. Mîîkîrî tîniru esa'sa'ya itîînen pî' epe'mîra to' wanî'pî.
Tiwinan ne'ma ton wanî'pî 500 prata ena'pî kaisarî. Moropai tiaron ne'ma
ton wanî'pî 50 prata ena'pî kaisarî. 42 Tîîse tiwinanya ye'ma pra awanî'pî
sa'nîrî si'ma ye'ma'pî to'ya e'painon teuren mîrîrî tînesatîpîkon. Mîrîrî
kupî'pî mîîkîrî epe'mîra to' e'to'ya iipia tîwî, ye'ma to'ya namai, ta'pîiya.
O'non ye'kaya tîwakîri pe ikupî'pî kure'ne? —ta'pî Jesusya ipî'.
43 Simãoya yuuku'pî: —Uurî pia manni' kure'ne panpî' epe'mîra
tîwe'senya tîwakîri pe ikupî'pî, ye'makî taiya pra awanî ye'nen —ta'pî
Simãoya.
—Innape man, yairî taa pî' nai —ta'pî Jesusya.
44 Mîrîrî taa tîpo Jesus era'tî'pî wîri' ekaya. Moropai ta'pîiya Simão pî': —Mîserî
wîri' era'ma pî' nan? Ayewî' ta ewonsa' tanne, amîrîya tuna tîrî pra man u'pu

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ronato' ton. Tîîse mîserîya u'pu rona sîrîrî tîkarawato' ke, tenu paru ke. Moropai
tîpu'pai si'po ke u'pu ya'mananî pî' man. 45Moropai amîrîya uyu'na pra man
ayewî' ta ewonsa' tanne. Tîîse mîserî wîri'ya yu'napîtî ko'mannîpî u'pu pî', ayewî'
ta ewomî'pî pata pai. 46Moropai amîrîya upu'pai pona akarapa yonpa tîrî pra
man. Tîîse mîserî wîri'ya tîkarapa a'pusin kamo pî' man u'pu pona —ta'pîiya.
47—Tauya apî', mîîkîrîya kure'ne uyapurî esera'ma mîrîrî. Maasa pra kure'nan
imakui'pî inkupî'pî kupîuya uuwanmîra. Tîîse manni' mararî uyapurînen mîîkîrî
nîkupî'pî kupîuya uuwanmîra mararî, mararî uyapurîiya ye'nen —ta'pî Jesusya.
48Mîrîrî yai Jesusya wîri' pî' ta'pî: —Imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai
uuwanmîra —ta'pîiya.
49Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe mesa po ereuta'san esekaranmapopîtî
pia'tî'pî tîîwarîrî'nîkon. Ta'pî to'ya: —Anî' see mîserî mîîto'pe imakui'pî
ku'nen tîîwanmîra kai'ma?
50Tîîse Jesusya ta'pî wîri' pî': —Innape pu'kuru ukupîya ye'nen,
imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uuwanmîra. Mîrîrî ye'nen atîkî
tîîwanmîra —ta'pî Jesusya wîri' pî'.

Wîri'sanyamî' Wîtî Jesus Pîkîrî

8 1Mîrîrî tîpo Jesus wîtîpîtî'pî patakon kaisarî morî yekare ekaremekî
pinunpa'pîiya pemonkonyamî' pî'. Ta'pîiya: —Tîpemonkono
pe ayapisîkon Paapaya sîrîrî, ayesa'kon pe tîwe'to'pe kai'ma to' pî'
ekareme'pîtî'pîiya. Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon (12) Jesus
nenupa'san wîtî'pî ipokonpe. 2Moropai arinîkon wîri'sanyamî' Jesus
nepi'tî'san wîtî'pî nîrî. Inkamoro wîri'sanyamî' kore'ta awanî'pî Maria
Madalena. Mîîkîrî ya' asakî'ne mia' pona (7) kaisaronkon o'ma'kon
ewonsa' wanî'pî. Tîîse Jesusya tîmeruntîri ke mîîkîrî yapai o'ma'kon
yenpa'kasa' wanî'pî. 3Moropai Joana Herodes poitîrî Cuza no'pî nîrî
wanî'pî to' kore'ta. Susana nîrî awanî'pî to' kore'ta moropai tiaronkon
wîri'sanyamî' wanî'pî. Inkamoroya temannekon yonpa ke Jesus moropai
inenupa'san pîika'tîpîtî'pî moropai to' ya're' ton tîrî'pî to'ya.

Warayo' Tînmîri Pînnen
(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

4Moro to' tîîse arinîkon pemonkonyamî' emurukuntîsa' ko'mamî'pî
Jesus eseurîma etakonpa kai'ma. Inkamoro ii'pîtî ko'mannîpî'pî tu'ke
patakon yapai. Mîrîrî tanne inkamoro yenupa'pî Jesusya morî panton ke.
5Ta'pîiya to' pî': —Warayo' wîtî'pî tînmîri pînse. Mîîkîrîya tînmîri
pîmî tanne inpîmî yonpa ena'pî e'ma ena pona. Mîrîrî yaki'tapa'pî
pemonkonyamî'ya maasa aaro'ta pra tîîse. Moropai mîrîrî era'ma'pî
toronyamî'ya moropai yenno'mapîtî'pî to'ya. 6Moropai tiaron inpîmî yonpa
ena'pî mararon non tî' parappa po tîwe'sen pona. Mîrîrî aro'ta'pî tîîse
aakaratato' pata'se' ton pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen awa'pi'ta'pî. 7Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tiaron ena'pî mî'nî ye' kore'ta. Mî'nî ye' pokonpe aarenta'pî. Moropai mîrîrî taruma'tî'pî mî'nî ye'ya. Mîrîrî ye'nen eepeta pra awanî'pî. 8 Tîîse tiaron ena'pî morî non pona. Mîrîrî aro'ta'pî aarenta'pî, moropai eepeta'pî. Mararî pra eepeta'pî e'mai' pe awanî'pî yentai pu'kuru —ta'pî Jesusya.
—Anepu'pai anî' wanî ya, etakî —ta'pîiya.

Î' Taato'pe Panton Wanî Ekaremekî Jesusya
(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)

9 Inenupa'sanya ekaranmapo'pî: —Î' taa yu'se awanî sîrîrî morî panton ke anna pî'? —ta'pî to'ya. 10 Jesusya yuuku'pî: —Paapa yeseru anepu'tîkon pepîn ekaremekîuya sîrîrî. Î' kai'ma awanî pe nai tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai ekaremekîuya sîrîrî epu'tîkonpa. Tîîse Paapa yu'sankon pepîn pî' ekaremekîuya pepîn aronne. Tîîse panton pe neken ekaremekîuya moropai epu'tî to'ya pepîn ⌊itu'se pra tîwanîkon ye'nen⌋.
Eta to'ya tîpanakon ke tîîse î' tîneta'pîkon epu'tî to'ya pepîn.
Moropai era'ma to'ya tenukon ke tîîse î' pe tînera'ma'pîkon wanî epu'tî to'ya pepîn.

Is 6.9

kai'ma penaron Isaías nurî'tîya ekaremekî'pî.
11 Ayeurîmauya'nîkon sîrîrî morî panton pî'. Manni' inpîmî wanî Paapa maimu warantî. 12 Moropai inpîmî e'ma ena pona ena'san warantî pemonkonyamî' wanî. Paapa maimu eta to'ya tîîse ka'ne' pe Makui erepamî. Itekare to' neta'pî mo'kaiya to' yewan yapai, innape ikupî to'ya namai, moropai to' e'pîika'tî namai. 13 Moropai inpîmî tî' parappa pon non pona ena'san warantî tiaronkon pemonkonyamî' wanî. Paapa maimu eta to'ya moropai yapisî to'ya kure'ne taatausinpai. Mîî pîkîrî innape ikupî to'ya. Tîîse to' yewan ya' to' esenumenkato' ton pra awanî. Mîrîrî ye'nen innape iku'to' tîuya'nîkon wenai to' e'taruma'tîto' erepamî yai, tîneta'pîkon rumaka to'ya tiwinarî. 14 Moropai inpîmî mî'nî ye' kore'ta ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya tîîse to' yewan wanî kure'ne sîrîrî pata po tînkonekakon pî'. Moropai ipîkku pe pu'kuru temannekon ton yu'se to' wanî. Moropai sîrîrî non po taatausinpato'kon yu'se to' wanî. Mîrîrî ye'nen innape ikupî pî' to' ko'mamî pepîn. Inî' panpî' Paapa yeseru yu'se pra to' wanî. 15 Tîîse inpîmî morî non pona ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya moropai innape ikupî to'ya tewankon ke. Inkamoro ko'mamî Paapa maimu yawîrî ikoneka. Mîrîrî ye'nen to' e'taruma'tîto' erepamî yai tîneta'pîkon rumaka to'ya pepîn. To' ko'mamî Paapa maimu yawîrî. Mîrîrî ye'nen to' yeseru wanî morî pe pu'kuru —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

U'kuma'tukon Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 4.21-25)

16 Inî'rî Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî. —Anî'ya tî'kuma'tu yawittanîpî tîpo yenomî pepîn wari'sa' yo'koi —ta'pîiya. —Moropai itîrî pepîn nîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

we'nannîto' yaponse' yo'koi. Tîîse enepî itaponse' pona itîîto'pe aronne
panpî' awe'to'pe tewonsenon weiyu'mato'peiya. 17 Mîrîrî warantî tamî'nawîrî
î' esenomî'pî e'naponka kupî sîrîrî tiwin wei. î' kai'ma epu'sa' pepîn esepu'tî
kupî sîrîrî. Esenomî'pî esenpo kupî sîrîrî tamî'nawîronkonya epu'to'pe.
18 Mîrîrî ye'nen, aka. Tîwarî e'tî Paapa maimu etaya'nîkon pî'. Maasa pra
imaimu anepu'painon wanî ya, Paapaya itîrî inî' panpî' epu'to'peiya. Tîîse
anepu'painon pepîn wanî ya, epu'tîiya pepîn. Mararî ineta'pî ena kupî sîrîrî
iiwanmîra, î' ton pra eena —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Jesus Yan Moropai Ita'mi'san
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

19 Jesus yan moropai ita'mi'san erepamî'pî Jesus era'mapî'se teuren. Tîîse
iipia to' e'rennuku eserîke pra awanî'pî maasa pra arinîke pemonkonyamî'
wanî ye'nen. 20 Mîrîrî tiwinanya ta'pî Jesus pî': —A'kî, asan moropai aya'mi'san
man poro po ayuwa pî', ayarakkîrî teeseurîmakonpa —ta'pîiya Jesus pî'.
21 Tîîse Jesusya ta'pî tamî'nawîronkonya eta tanne: —Maama' tauya
moropai mooyi tauya manni'kan innape Paapa maimu ku'nenan pî'
moropai ikonekanenan pî' —ta'pî Jesusya.

Jesus Maimu Pe A'situn Moropai Tuna Atî'napamî
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

22 Tiaron wei yai Jesus asara'tî'pî tînenupa'san pokonpe kanau ya'. Moropai
ta'pîiya to' pî': —Miarî'nîkon ruku'nî iku'pî ratai pona. Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî.
23 Mîrîrî iku'pî nuurukkutî tîuya'nîkon ye'ka pe, Jesus we'na'pî kanau ya'. Mîrîrî
pe rî meruntî ke a'situn ata'se'ma pia'tî'pî iku'pî ka. Moropai kanau ya' to'
e'to' yannîpî pia'tî'pî tuna ke. Nari' pe eena'pî tamî'nawîronkon mîrîrî kanau
yawonkon pia. 24 Mîrîrî ye'nen Jesus nenupa'sanya Jesus yenpaka'pî iwetun
tanne. Ta'pî to'ya teesi'nî'se: —Anna yenupanen, sa'mantan pe man, tîînase.
Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Jesus e'mî'sa'ka'pî. Moropai ta'pîiya a'situn
pî' moropai tuna pî': —Atî'napankî. Aatî'napamî'pî tamî'nawîrî.
25 Mîrîrî yai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Innape ukupîya'nîkon pra
awanîkon sîrîrî. O'non pata innape uku'to'ya'nîkon nai? ⌞Anî' pe wanî
epu'tîya'nîkon pra naatî?⌟ —ta'pîiya.
Tîîse inkamoro esenumenkasa' wanî'pî, teesewankono'mai mararî
pra teesi'nî'se. Moropai ta'pî to'ya tîîwarîrî'nîkon: —Î' ye'ka see warayo'
mîserî, imaimu yawîrî a'situn moropai tuna e'to'. "Atî'napankî" taiya ya,
aatî'napamî —ta'pî to'ya.

O'ma'kon Yenpa'ka Jesusya Warayo' Yapai
(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

26 To' erepamî'pî Galiléia iku'pî ratai po tîwe'sen Gerasa pata pona.
27 Teerepansa'kon pe Jesus eseu'ka tanne kanau yapai, warayo' iipî'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

cidade poi iponaya epose. O'ma'kon ewonsa' wanî'pî mîîkîrî warayo'
ya'. Pena pata pai aako'mansa' wanî'pî ipon ton pra. Wîttî ta awanî pra,
aako'mansa' wanî'pî. Tîîse aako'manto' e'pîtî'pî uuruwai kore'ta e'tî'ka'san
kore'ta. 28 Jesus era'ma tîuya pe mîîkîrî warayo' entaime'pî. Moropai
awe'sekunka'pî Jesus rawîrî. Moropai ta'pîiya meruntî ke: —Jesus Paapa ka'
po tîîko'mansen munmu amîrî. Î' ku'se aai'sa' uurî yarakkîrî? Esatîuya sîrîrî
apî', uurî kî'taruma'tîi. 29 Mîrîrî ta'pîiya maasa pra Jesusya o'ma' yenpa'kasa'
ye'nen yapai. Tu'ke ite'ka yapi'pîtî'pî o'ma'ya. Mîrîrî ye'nen yewa'tîpîtî'pî
to'ya i'pu pî' moropai itenya pî' sa'man ferro ke. Tîîse mîrîrî ya'tîpîtî'pîiya
to' yentai awanî ye'nen. Moropai o'ma'ya yaapîtî'pî keren pona.
30 Jesusya mîîkîrî ekaranmapo'pî: —Anî' ayese'? —ta'pîiya.
Yuuku'pîiya: —Uyese' tu'kan —ta'pîiya. Maasa pra tu'ke o'ma'kon
ewomî'pî wanî'pî mîîkîrî warayo' ya'. 31 Moropai o'ma'konya ta'pî Jesus
pî' mararî pra teka'nunkai apo' ya' tenumîiya'nîkon namai.
32 Tu'kankon porcoyamî' wanî'pî tekkarikon yena'nenan ikîrî po
aminke pra. Mîrîrî ye'nen o'ma'konya esatî'pî Jesus pî' porcoyamî'
ya' teewomîkonpa kai'ma. Moropai inna ta'pî Jesusya. 33 Mîrîrî ye'nen
o'ma'kon epa'ka'pî mîîkîrî warayo' yapai. Moropai to' ewomî'pî
porcoyamî' ya'. Mîrîrî pe rî porcoyamî' eka'tumî'pî irama yai. To'
e'soroka'pî tuna ka. Moropai to' naarî'pî.
34 Warayo'kon porcoyamî' pî' teesenyaka'masanonya mîrîrî e'kupî
era'masa' yai to' e'tîrîka'pî moropai mîrîrî yekare ekaremekî'pî to'ya
cidade po, moropai iwoi tîîko'mansenon pî'. 35 Mîrîrî ye'nen tu'kankon
pemonkonyamî' wîtî'pî mîrîrî era'mai. Miarî ya teerepamîkon pe Jesus
pia, warayo' era'ma'pî to'ya. Yapai o'ma'kon epa'ka'pî. To' esi'nîpî'pî ipî'.
Maasa pra Jesus pia eereutasa' wanî'pî. Tîpon ke awanî'pî moropai morî
pe, ayawî' pe pra. 36 Tamî'nawîronkon mîîkîrî era'ma'tîponkonya mîrîrî
ekaremekî'pî tiaronkon pemonkonyamî' pî' î' kai'ma warayo' esepi'tîsa'.
37 Mîrîrî wenai Gerasa pata ponkon ena'pî kure'ne eranne' pe. Mîrîrî
ye'nen Jesus epa'kato'pe esatî'pî to'ya tîpatakon yapai. Moropai Jesus
asara'tî'pî kanau ya' moropai attî'pî.
38 Mîîkîrî warayo' o'ma'kon yenpî' esepi'tîsa'ya Jesus yeka'nunka'pî
ipîkîrî tuutîpa kai'ma. —Uutî apîkîrî, Uyepotorî —ta'pîiya. Tîîse Jesusya
yarima'pî. Ta'pîiya: 39 —Enna'pokî ayewî' ta. Moropai î' ku'sa' Paapaya
mekaremekîi. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî warayo' enna'po'pî tamî'nawîrî cidade
poro î' ku'sa' Jesusya tîmîrî tonpe ekaremekî'pîiya pemonkonyamî' pî'.

Jairo Yensi Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

40 Inî'rî iku'pî ratai pona Jesus enna'posa' pe arinîkon pemonkonyamî'ya
Jesus yapisî'pî kure'ne taatausinpai. Maasa pra tamî'nawîronkon wanî'pî
inîmîkî pî' miarî si'ma. 41 Mîrîrî yai warayo' erepamî'pî itese' Jairo.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîîkîrî wanî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî' esa' pe tîwe'sen pe miarî.
Mîîkîrî e'sekunka'pî Jesus pia moropai Jesus wîtîto'pe esatî'pîiya tewî' ta.
42 Maasa pra tiwinan ye' itensi asakî'nan pu' pona tîîmo'tai (12) kaisaron
ikono po sa'manta ko'mannîpî ye'nen yepi'tîi attîto'pe.

Jesus wîtî ko'mannîpî tanne e'ma taawîrî arinîkon iipî'pî iwenairî.
Inkamoroya yatunnuku'pî arinîke tîwanîkon ye'nen, Jesus era'tî eserîke
pra. 43 Mîrîrî yai wîri' iipî'pî Jesus pia mîn kannen. Asakî'ne pu' pona
tîîmo'tai kono' kaisarî mîn kamo pî' aako'mansa' wanî'pî. Tamî'nawîrî
temanne tî'kasai'ya wanî'pî yepi'tî tonkon ye'ma pî' tîîse eesepi'tî pra
awanî'pî. 44 Mîîkîrî iipî'pî Jesus poi winî pî'. Moropai mîîkîrîya ipon ye'pi
pî' yapî'pî. Moropai mîrîrî pe rî mîn teeti'kansen asa'tî'pî.

45 Jesusya to' ekaranmapo'pî: —Anî'ya uyapî mîrîrî? —ta'pîiya.

Tîîse, —Anî'ya ayapî pra man —ta'pî to'ya. Mîrîrî pî' Pedroya ta'pî:
—Uyenupanen, arinîkon pemonkonyamî' man awoi. Tamî'nawîronkonya
ayatunnuku pî' man —ta'pîiya.

46 Tîîse Jesusya ta'pî: —Tîîse tiwinanya uyapî epu'tî pî' wai. Maasa pra
meruntî epa'ka epu'tî pî' wai —ta'pîiya.

47 Mîrîrî eta tîuya pe teesenomî eserîke pra awanî epu'tî'pî mîîkîrî
wîri'ya. Mîrîrî ye'nen tîwe'kîkî'ma ye'ka pe aaipî'pî. Moropai
awe'sekunka'pî Jesus pia. Tamî'nawîronkonya era'ma tanne moropai
eesekaremekî'pî. Î' ton pe yapîsa' tîuya ekaremekî'pîiya. Moropai ka'ne'
pe teesepi'tî epu'tî'pîiya. 48 Mîîkîrî pî' Jesusya ta'pî: —Ma'non, innape
ukupîya ye'nen eesepi'tîsa' sîrîrî. Tarîpai tîîwanmîra atîkî —ta'pîiya.

49 Miarî maasa Jesus eseurîma tanne Jairo poitîrî erepamî'pî Jairo
yewî' tapai. Moropai mîîkîrîya ta'pî Jairo pî': —Ayensi sa'mantan pî'
man. Mîrîrî ye'nen uyenupanenkon wîtî yu'se awanî pepîn.

50 Mîrîrî eta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya Jairo pî': —Teesi'nî'se pra e'kî.
Innape neken uku'kî. Moropai ayensi ennapamî —ta'pîiya.

51 Jairo yewî' ta teerepansa' pe, tarakkîrî Pedro, João moropai Tiago
ewomî tîrî'pîiya, moropai Jairo moropai wîri' yan, inkamoro neken.
Tiaronkon ewomî tîrîiya pra awanî'pî. 52 Mîrîrî tanne tamî'nawîronkon
wanî'pî moro tîkaraukon pî' tîwentaimepîtîkon pî', mîîkîrî wîri'
sa'mantasa' pî'. Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Tîkauware pra e'tî. Wîri'
sa'mantasa' pra man. Iwe'nasa' man —ta'pîiya.

53 Mîrîrî taiya eta tîuya'nîkon ye'nen tamî'nawîronkon siira'pî ipî'.
Maasa pra aasa'mantasa' epu'tî tîuya'nîkon ye'nen. Ta'pî to'ya: —Î' tonpe
aasa'mantasa' era'ma ye'ka pe mîrîrî taiya —ta'pî to'ya. 54 Tîîse Jesus
wîtî'pî iipia. Moropai yapisî'pîiya itenya pî'. Moropai ta'pîiya meruntî
ke: —Ma'non, e'mî'sa'kakî, kai'ma. 55 Ka'ne' pe mîîkîrî ennapamî'pî.
Enen eena'pî. Moropai awe'mî'sa'ka'pî. Moropai tekkari ton tîîto'pe to'ya
ta'pî Jesusya. 56 Mîîkîrî yuntonon esenumenkasa' wanî'pî kure'ne. Tîîse
Jesusya ta'pî ekaremekî to'ya namai tiaron pî' mîrîrî tînkupî'pî pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tînenupa'san Yaipontî Jesusya
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

9 1 Mîrîrî tîpo Jesusya tînenupa'san yanno'pî tîîpia. Asakî'ne pu' pona
tîîmo'tai'nîkon yanno'pîiya. Moropai inkamoro pia tîmeruntîri
tîrî'pîiya tîmaimu pe tamî'nawîrî o'ma'kon pemonkonyamî' ya' tîwe'sanon
yenpa'kato'pe to'ya ikupî'pîiya. Moropai pri'yawonkon pepîn yepi'tîto'pe
to'ya. 2 Moropai to' yaipontî'pîiya. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî
kupî ekareme'to'pe to'ya pemonkonyamî' pî'. Moropai pri'yawonkon
pepîn yepi'tîto'pe to'ya nîrî. 3 Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Attîkon pe î'
rî kîsatî. Ame'sipukon ton kîsatî. Aya're'kon ton kîsatî, asakunikon ton
kîsatî. Moropai atînirurîkon ton kîsatî. Moropai tu'ke aponkon ton kîsatî
tîîse tiwin aponkon maatîi. 4 Moropai miarî pemonkonyamî' kore'ta
eerepansa'kon ya, morî pe ayapisîkon wîttî esa'ya ya, moro mako'mantîi
mîrîrî wîttî ta, miarî pai awenna'pokon pîkîrî. 5 Tîîse morî pe ayapisîkon
pemonkonyamî'ya pra awanî ya, miarî tîpatakon ya', ka'ne' pe mepa'katîi
miarî pai. Moropai eepa'kakon pe a'pukon pî' atapisî'pî non mîsorokatîi.
Mîrîrî kupîya'nîkon ya Paapa maimu yu'se pra to' wanî ye'nen Paapaya to'
taruma'tî pe man ekaremekîya'nîkon mîrîrî —ta'pîiya.
6 Mîrîrî tîpo inenupa'san ese'ma'tî'pî. Moropai tamî'nawîrî cidadekon
poro to' wîtî'pî Paapa maimu ekaremekî pinunpa'pî to'ya. Moropai
pri'yawonkon pepîn yepi'tî pinunpa'pî to'ya tamî'nawîrî patakon poro.

Anî' Pe Jesus Wanî Anepu'pai Herodes Wanî'pî
(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

7 Mîrîrî yai Galiléia pata esa' pe Herodes wanî'pî. Mîîkîrîya tamî'nawîrî
î' ku'sa' Jesusya eta'pî miarî. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma teesenumenka
epu'tîiya pra awanî'pî. Maasa pra tiaronkonya taapîtî'pî ipî': —João
Batista nurî'tî e'mî'sa'kasa' —taapîtî'pî to'ya. 8 Moropai tiaronkonya
taapîtî'pî: —Elias nurî'tî esenposa' mîrîrî —taapîtî'pî to'ya. —Manni'
mîîkîrî penaron Paapa maimu ekareme'nen profeta nurî'tî e'mî'sa'kasa'
mîrîrî —ta'pî to'ya. 9 Mîrîrî pî' ta'pî mîîkîrî pata esa' Herodesya: —Tîîse
uurî mîîkîrî João pîmîrîkkîtî me'po'tîpon —ta'pîiya. —Tîîse anî' pe
mîîkîrî warayo' wanî sîrîrî. Ipî' to' eseurîma eta pî' wai —ta'pîiya.
Moropai Jesus anera'mapai pata esa' Herodes wanî'pî kure'ne.

Arinîkon Pemonkonyamî' Ya're'tî Jesusya
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

10 Mîrîrî tîpo Jesus nenupa'san enna'po'pî iipia. Moropai tamî'nawîrî
î' ku'sa' tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya ipî'. Mîrîrî tîpo tînenupa'san
pokonpe Jesus wîtî'pî Betsaida itese' pata pemonkonyamî' ko'manto' pona.
Arinîkon pemonkonyamî' piapai to' wîtî'pî tîmîrî'nîkon pe. 11 Tîîse arinîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pemonkonyamî'ya o'non pata Jesus wîtî'pî epu'tî'pî. Moropai to' wîtî'pî
ite'ma'pî pî'. Moropai miarî Jesusya to' yapisî'pî morî pe pu'kuru. Mîîkîrîya
to' yeurîma'pî. Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî kupî pî' to'
yeurîma'pîiya. Moropai pemonkonyamî' pri'yawonkon pepîn yepi'tî'pîiya.
12 Mîrîrî tanne pata ko'mamî'pî. Ko'mamîiya eena'pî. Mîrîrî ye'nen
asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon inenupa'san wîtî'pî iipia. Moropai ta'pî
to'ya ipî': —Insamoro arinîkon pemonkonyamî' yarimakî to' wîtîto'pe
wîttîkon ta pemonkonyamî' kore'ta, aminke pu'kuru pra man tarîpai
—ta'pî to'ya. —Miarî tîwanîkon ya, ta're'kon ton eporî to'ya e'painon.
Moropai tîpata'se'kon ton eporî to'ya nîrî. Maasa pra sîrîrî pata ya' keren
po e'nî man. Tarî î' ton pra man —ta'pî inenupa'sanya Jesus pî'.
13 Jesusya inkamoro maimu yuuku'pî: —Amîrî'nîkonya to' yekkari ton
tîrî e'pai man —ta'pîiya to' pî'.
Tîîse yuuku'pî to'ya: —Tîîse mia'taikin neken anna pia pão man. Moropai
asakî'ne neken moro'yamî' man. Tamî'nawîronkon pia itîrîiya pepîn —ta'pî to'ya.
—Inî' panpî' to' yekkari ton yennai anna wîtî yu'se awanî mîrîrî? —ta'pî to'ya
Jesus pî'. 14 Inkamoro pemonkonyamî' wanî'pî arinîke, 5.000 yairî warayo'kon.
Moropai Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî to' ereutato'pe taato'pe to'ya
iponarî'ne 50 kaisarî'ne ta'pîiya.
15 Jesus maimu yawîrî ikupî'pî inenupa'sanya. Moropai tamî'nawîronkon
yaipontî'pî to'ya to' ereutato'pe. 16 Mîrîrî tîpo Jesusya mia'taikinan pão
trigo puusa' yapisî'pî, moropai asakî'nankon moro'yamî'. Moropai ka'
ekaya tenu yanumî'pîiya. Moropai mîîkîrî epîrema'pî. Mîrîrî yekkari
wanî pona Paapa esatî'pîiya. —Morî pe man —ta'pîiya. Moropai mîrîrî
tîpo pão pirikkapîtî'pîiya tînenupa'san pia, mîrîrî tîîto'pe to'ya inkamoro
pemonkonyamî' kaisarî. 17 Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon asa're'tî'pî, kure'ne
itu'se tîwanîkon pîkîrî. Tîîse to' ya're' yonparî'pî e'kupî'pî. Mîrîrî yannuku'pî
Jesus nenupa'sanya asakî'ne pu' pona tîîmo'tai (12) waikara'pî kaisarî.

—Cristo Amîrî —Taa Pedroya
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

18 Tiaron pensa Jesus epîrema tanne tiwinsarî, inenupa'san erepamî'pî
iipia. Mîîkîrîya to' ekaranmapopîtî'pî: —Anî' pe rî see ukupî pî'
pemonkonyamî' nai? —ta'pîiya to' pî'.
19 Mîîkîrî maimu yuuku'pî to'ya: —Tiaronkonya taa "João Batista
nurî'tî e'mî'sa'kasa' mîîkîrî" taa to'ya. Tiaronkonya taa: "Penaron
itekare ekareme'pîtîtîpon Elias e'mî'sa'kasa' mîîkîrî", taa to'ya. Moropai
tiaronkonya taa, "Penaron Paapa maimu ekaremekîtîpon profeta
yekatono'pî e'mî'sa'kasa' mîîkîrî", taa to'ya apî' —ta'pî to'ya.
20 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Amîrî'nîkon kanan? Anî' taa pî' naatî upî'?
Mîîkîrî maimu yuuku'pî Pedroya: —Amîrî Paapa nîmenka'pî
pîika'tîton, Cristo amîrî —ta'pî Pedroya Jesus pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 —Inna, seru' pepîn, tîîse maasa Paapa narima'pî pe uurî wanî
kîsekareme'tî anî' pî' —ta'pîiya.

Tîîsa'manta Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

22 Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Ka' poi iipî'pî uurî
e'taruma'tî e'pai awanî kure'ne. Teepîremasanon esanonya uyewanmarî
e'pai awanî moropai Moisés yeserurî'pî pî' yenupatonkonya uyewanmarî
e'pai awanî kupî sîrîrî. Inkamoro ena e'pai awanî uyu'se pra, uusa'manta
e'pai awanî mîrîrî wenai. Tîîse e'mî'sa'ka e'pai awanî iteseurîno weiyu
yai —ta'pîiya.
23 Moropai Jesusya ta'pî tamî'nawîronkon pî': —Uwanîyakon pe e'pai
anî' wanî ya, wei kaisarî itu'se tîwe'to' rumakaiya e'pai awanî, tîîwarîrî
teesenumenkai. Moropai uwanîyakon pe tîwanî wenai e'taruma'tînto' namapai
pra e'pai awanî, isa'mantato' namapai pra e'pai awanî tîîse uwenairî aaipî e'pai
awanî. 24 Tîîse anî'ya tîîko'manto' pînînma ya kure'ne, tîwe'taruma'tî namaiya.
Mîrîrî ye'nen Paapa pia ipatîkarî tîîko'manto' ton eporîiya pepîn. Tîîse aminke
aako'mamî Paapa pî'. Tîîse uwanîyakon pe tîwanî wenai tîîko'manto' pînînma
pra awanî ya, tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîiya ya, ipatîkarî enen tîîko'manto' ton
eporîiya Paapa pia —ta'pîiya. 25 —A'kî, tamî'nawîron sîrîrî non pon yemanne
esa' pe anî' ena ya, tîîse ipatîkarî enen tîîko'manto' ton eporîiya pra awanî
ya, eporîiya kupî pepîn rî mîrîrî. Tîîsa'manta yai tekaton yepe' ton eporîiya
pepîn. Awe'pîi'ka'tî pepîn. 26 Jesusya ta'pî: —Anî' eppepî ya upî', moropai
umaimu esenupanto' pî', uurî ka' poi iipî'pî eppepî ipî'. Î' pensa inî'rî uuipî
weiyu yai uya'karu ke ipîkku pe, Paapa ya'karu ke yarakkîrî uuipî yai, moropai
morîkon inserîyamî' pokonpe uuipî yai eppepî ipî' —ta'pîiya. 27 —Inna pî' rî
tauya apî'nîkon. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî pe man. Î' kupîiya era'ma
amîrî'nîkon yonpayamî'ya tîîsa'mantakon rawîrî —ta'pî Jesusya.

Moisés Moropai Elias Esenpo Jesus Pia
(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)

28 Tiwin semana teeseurîmasa' tîpo, Jesus wîtî'pî kawînan wî' pona.
Tînenupa'san Pedro moropai Tiago moropai João pokonpe attî'pî
epîremai. 29 Miarî eepîrema tanne Jesus yenpata etinyaka'ma'pî. Moropai
ipon etinyaka'ma'pî aimutun pe pu'kuru. Moropai inke' pe eena'pî.
30,31 Mîrîrî pe rî asakî'nankon warayo'kon esenpo'pî iipia. Inke' pe
inkamoro wanî'pî, ka' ponkon warantî. Inkamoro yarakkîrî eeseurîma'pî.
Inkamoro wanî'pî Moisés nurî'tî pe moropai Elias pe. Inkamoro
penaronkon eseurîma Jesus yarakkîrî. Î' kai'ma aasa'manta kupî pî'
Jerusalém po pena Paapaya ta'pî yawîrî awe'kupî kupî ekaremekî'pî to'ya.
32 Mîrîrî tanne inkamoro Pedro moropai tiaronkon Jesus nenupa'san
wanî'pî iwe'nunpai. Mîrîrî ye'nen to' we'na'pî. Moropai mîrîrî tîpo to'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paka'pî. Mîrîrî yai Jesus era'ma'pî to'ya. A'ka pe pu'kuru awanî'pî.
Moropai inkamoro asakî'nankon warayo'kon iipia tîwe'sanon nîrî
era'ma'pî to'ya. 33 Mîrîrî tîpo inkamoro wîtî'pî tanne Jesus piapai,
Pedroya ta'pî Jesus pî': —Uyenupanen, morî pe pu'kuru e'nî sîrîrî tarî.
Mîrîrî ye'nen eseurîwî'ne tappîi ton koneka annaya sîrîrî. Amîrî ton
tiwin, moropai Moisés ton tiwin, moropai Elias ton nîrî tiwin —ta'pîiya.
Tîîse î' taa tîuya pe awanî epu'tîiya pra Pedro wanî'pî.
34 Eeseurîma tanne katupuruya to' napontî'pî. Inkamoro Jesus
nenupa'san ena'pî eranne' pe katupuru iipî ye'nen tîpona'nîkon.
35 Inkamoroya Paapa eseurîma eta'pî katupuru kore'ta si'ma. Ta'pî Paapaya:
—Mîserî unmu wanî unmenka'pî pe pu'kuru. Mîrîrî ye'nen eeseurîmato'
imaimu etatî —ta'pîiya. 36 Paapa eseurîma atareti'ka pe Jesus era'ma'pî
to'ya tiwinsarî. Mîrîrî tînera'ma'pîkon ekaremekî to'ya pra awanî'pî anî' pî'.

More Yepi'tî Jesusya
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

37 Tiaron wei yai wî' poi tîwautîkon pe arinîkon pemonkonyamî'
epere'sa' era'ma'pî to'ya. Jesus yarakkîrî esepopai tîwanîkon ye'nen
iipî'san. 38 Miarî tiwin warayo' wanî'pî to' kore'ta. Mîîkîrî entaimepîtî
pia'tî'pî. Ta'pîiya: —Uyenupanen, apî' tauya sîrîrî tiwinan ye' sa'ne unmu
yepi'tîya yu'se wanî ye'nen —ta'pîiya Jesus pî'. 39 —O'ma' ewonsa' man ya'.
Moropai eporîiya ya ka'ne' pe more entaime. Moropai yai attî, eesenumî
non pona inta arakkunta. Moropai o'ma'ya yenunpîtî yaki'tapapîtîiya.
Ka'ne' pe irumakaiya pepîn —ta'pî itunya. 40 —Anenupa'san pî' ta'pîuya
o'ma' yenpa'kato'pe to'ya kai'ma tîîse yenpa'ka to'ya eserîke pra awanî'pî.
Mîrîrî warantî rî aako'mamî sîrîrî —ta'pîiya.
41 Jesusya mîîkîrî maimu yuuku'pî: —Sîrîrî pankon pemonkonyamî',
makui nenku'tî'san, innape uku'nenan pepîn. O'non pîkîrî uuko'mamî
e'painon akore'ta'nîkon? O'non pîkîrî amîrî'nîkon yapîtanîpîuya
e'painon? Moriya ene'kî —ta'pî Jesusya mîîkîrî more yun pî'.
42 Mîîkîrî more enepî itunya tanne, Jesus pia mîîkîrî o'ma'ya yenumî'pî non
pona. Moropai awe'perenperenma'pî non pona. Inta arakkunta'pî. Mîîkîrî pî'
Jesus eseurîma'pî eepa'kato'pe kai'ma. Eepa'ka'pî moropai more esepi'tîsa'
wanî'pî. Mîîkîrî more rumaka'pî Jesusya itun pia pri'ya. 43 Mîrîrî kupî
Jesusya era'matîponkon tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî kure'ne
teesenumenkai. Paapa meruntîri ke ikupî Jesusya era'ma tîuya'nîkon ye'nen.

Inî'rî Tîîsa'manta Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Tamî'nawîronkon esenumenkasa' era'ma tîuya ye'nen Jesusya tînenupa'san pî'
ta'pî: 44 —Aawanmîra'nîkon kînanen î' tauya manni' pî'. Ka' poi iipî'pî uurî rumaka
to'ya kupî sîrîrî, tesanonkon yenya' uwîto'pe to'ya —ta'pîiya. 45 Tîîse î' taa Jesusya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

epu'tî to'ya pra awanî'pî. Maasa pra eenonsa' pe awanî'pî epu'tî to'ya namai. Mîrîrî ye'nen eranne' pe to' wanî'pî anekaranmapopai pra to' wanî'pî î' taa to'pe awanî.

Tonpakon Yentai E'pai To' Wanî Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

46 Jesus nenupa'san e'ku'pîtî'pî tonpakon yentai tîwanîkon kai'ma. Mîrîrî
ye'nen to' eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon mîrîrî pî': —Uurî wanî ipîkku pe panpî'
—ta'pî tiaronkonya. 47 Tîîse Jesusya mîrîrî to' eseurîmato' epu'tî'pî î' kai'ma
to' esenumenkato'. Mîrîrî ye'nen Jesusya si'mîrikkî more yapisî'pî itenya
pî' moropai yarî'pîiya tîîpia to' kore'ta. 48 Moropai ta'pîiya: —Anî'ya mîserî
more yapisî ya, tîwakîri pe pu'kuru uyapurî tîuya ye'nen, uurî nîrî yapisîiya
morî pe. Moropai uurî yapisîiya ya, manni' warantî nîrî uyarimatîpon Paapa
yapisîiya —ta'pî Jesusya. —Maasa pra mîîkîrî ama're'nîkon tîwe'sen mîîkîrî
wanî kupî sîrîrî kure'ne, moropai ipîkku —ta'pîiya.

Uyonpakon Pe Anî'kan Wanî Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 9.38-40)

49 Moropai Joãoya ta'pî Jesus pî': —Uyenupanen, warayo' era'ma'pî
annaya o'ma'kon yenpa'kanen amaimu pe. Tîîse mîîkîrî pî' ta'pî annaya
inî'rî mîrîrî warantî kîkai mîîkîrî ye'ka pî'. Maasa pra anna yonpa pe
awanî pepîn, tiaron mîîkîrî —ta'pîiya. 50 Imaimu yuuku'pî Jesusya:
—Kaane, mîrîrî kîkakî tîkai pra e'kî. Maasa pra awinîkîi î' rî kupîiya
pepîn mîrîrî, tîîse morî kupîiya mîrîrî amîrî'nîkon ton pe —ta'pî Jesusya.

Samaria Ponkonya Jesus Yapisî Pepîn

51 Ka' pona Jesus yaato' Paapaya weiyu eseporî ko'mannîpî tanne Jesus
esenumenka'pî Jerusalém pona tuutî pî'. 52 Mîrîrî ye'nen e'mai' pe tînenupa'san
yonpa yarima'pîiya to' wîtîto'pe kai'ma Samaritanoyamî' pata'se' ya'. Moropai
to' erepamî'pî miarî ya Jesus pata'se' ton ekaranmapoi. 53 Tîîse itîrî Samaria
ponkonya pra awanî'pî. Maasa pra Jerusalém pona Jesus wîtî epu'tî'pî to'ya
mîîto'pe. 54 Jesus pata'se' ton tîrî to'ya pra awanî ye'nen, Tiagoya moropai
Joãoya Jesus pî' ta'pî: —Anna yepotorî, anna epîrema yu'se nan Paapaya apo'
yarimato'pe insamoro Samaria ponkon po'tîi? —ta'pî to'ya Jesus pî'.
55 Mîrîrî taa to'ya ye'nen Jesus era'tî'pî to' winîkîi moropai to' maimu
iwa'tî'pîiya. —Maasa pra pemonkonyamî' tî'kai uui'sa' pra wai —ta'pî
Jesusya to' pî'. 56 Mîrîrî tîpo to' wîtî'pî tiaronkon pemonkonyamî' kore'ta.

Tiaronkon Wanî Itîîpai Jesus Pîkîrî
(Mt 8.18-22)

57 Mîrîrî tîpo tînenupa'san pokonpe Jesus wîtî tanne e'ma taawîrî,
tiwinan warayo'ya ta'pî Jesus pî': —Awenairî uutî o'non poro attî manni'
yairî uutî —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

58 Jesusya mîîkîrî maimu yuuku'pî: —A'kî, uwenairî ii'pai awanî ya
aaipî tîîse sa'me awanî. Maasa pra maikanyamî' yeutta mororon, mîrîrî
ya' to' erî'kapî. Moropai toronyamî'ya tî'moikon yenpoto' yaponse' nîrî
mororon. Tîîse uurî ka' poi iipî'pî uyewî' ton pra man —ta'pî Jesusya.
59 Moropai Jesusya ta'pî tiaron warayo' pî': —Aase uwenairî —ta'pîiya.
Tîîse mîîkîrîya ta'pî: —Uyepotorî, maasa e'mai' pe uyun sa'manta
tanne. Yu'na'tîuya tîpo uutî —ta'pîiya.
60 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Tîwî inkamoro innape umaimu
ku'nenan pepînya mîîkîrî isa'manta'pî yu'na'tî —ta'pîiya. —Tîîse amîrî
wîtî yu'se wai moropai î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa wanî
ekaremekîya yu'se wai —ta'pîiya ipî'.
61 Moropai tiaron warayo'ya ta'pî Jesus pî': —Awenairî uutî, Uyepotorî.
Tîîse maasa e'mai' pe uyonpayamî' pî' esekareme'se uutî sîrîrî —ta'pîiya.
62 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Anî' esenyaka'ma ya sanpa
ke, mîîkîrî esenyaka'ma e'pai awanî tîrumakai pra yaretî'ka tîuya pîkîrî. Mîrîrî
warantî mîîkîrî esenyaka'ma ya, Paapa maimu ekaremekî pî' eesenyaka'ma
ko'mannîpî e'pai awanî, penaro' teserurî'pî pî' tîwenpenatai pra. Tîîse mîîkîrî
enna'po ya, ite'ma'pî pî', î' pe pra rî awanî Paapa itesa' pia —ta'pî Jesusya.

72 Kaisaronkon Warayo'kon Yaipontî Jesusya

10 1 Mîrîrî tîpo Uyepotorîkonya tiaronkon 72 kaisarî warayo'kon
menka'pî tînaipontîtonkon. Moropai inkamoro yaipontî'pîiya
asakî'ne'ne patakon kaisarî. Cidadekon poro to' wîtîto'pe tîrawîrî o'non poro
tuutîto' yairî. 2 Moropai inkamoro yaipontî'pîiya. To' yaipontî pe ta'pîiya:
—Tu'ke to' man umaimu anetapainokon, tîîse umaimu ekareme'nenan wanî
tu'ke pra mararî pra umî yawon emîsa' warantî, tîîse ipî' teesenyaka'masanon
man mararî, imo'ka to'ya eserîke pra. Mîrîrî ye'nen esa'tî mîîkîrî umî esa'
Paapa pî' tiaronkon teesenyaka'masanontonkon yarimato'peiya —ta'pîiya.
3 Inkamoro pî' ta'pîiya: —Atîtî see, uurîya ayarimakon sîrîrî. Ayarimauya'nîkon
sîrîrî nari'kon kore'ta. Carneiro munkîyamî' yeka'ma warantî kaikusiyamî'
kore'ta ayarimauya'nîkon sîrîrî. 4 Attîkon pe kanan î' rî kîsatî. Ayette'kon yense'
asakunikon kîsatî. Moropai a'sa'sakon kîsatî. Moropai anî'rî eposa'ya'nîkon ya
e'ma ta, mîîkîrî yarakkîrî kure'ne kîseurîmatî. Tîîse teesemi'tapai matîtîi.
5 Miarî ya eerepansa'kon ya wîttî ta eewomîkon pe makatîi e'mai' pe:
“Paapaya tîwanmîn tîrî yu'se wai sîrîrî wîttî ta”, makatîi —ta'pîiya to'
pî'. 6 —Morî pe pu'kuru mîrîrî wîttî tawon warayo' wanî ya, tîwanmîn
yapisîiya Paapa winîpai. Tîîse morî pe pra mîîkîrî warayo' wanî ya,
yapisîiya pepîn. Tîîse amîrî'nîkonya yapisî. 7 Morî pe aako'mamîkon
ya mîrîrî wîttî ta. Tîîse moro mako'mantîi aya're'kon monpatîi moro,
awukukon menî'tîi moro, î' rî tîrî to'ya ya aapia'nîkon. Maasa pra
teesenyaka'masenya teesenyaka'ma'pî yepe'pî yapisî e'pai awanî. Mîrîrî
ye'nen moro mako'mantîi tiwinan wîttî ta tiaron ta tîmo'tapî'se pra.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Cidade pona eewomîkon ya, miarî morî pe ayapisîkon to'ya ya, moro
aya're'kon monpatîi to' kore'ta, î' rî tîrî to'ya. 9 Moropai miarî cidade po
pri'yawonkon pepîn mepi'tîtîi. Moropai makatîi miarî ronkon pemonkonyamî'
pî': "Aapia'nîkon Paapa nîtîrî erepannî pî' man. Ayesa'kon pe Paapa
ko'manto'pe eturumakatî itenya'," makatîi to' pî' —ta'pîiya. 10 —Tîîse morî
pe ayapisîkon to'ya pra awanî ya, miarî cidade po, moriya mepa'katîi e'ma
ta. Moropai makatîi: 11 "Itekare anetapai pra awanîkon ye'nen, anna epa'ka
sîrîrî apatakon piapai. A'kî, anna puu pî' atapisî'pî non apatakon yawon pa'tî
annaya sîrîrî. Sîrîrî kupî annaya itekare yu'se pra awanîkon ekareme'nen pe.
Tîîse sîrîrî epu'tî, Paapaya ataruma'tîkon kupî sîrîrî. Maasa pra aminke pra
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' eseporî kupî sîrîrî. Tîpemonkonoyamî'
pîika'tîiya kupî sîrîrî" makatîi to' pî' —ta'pîiya. 12 Moropai inî'rî ta'pî Jesusya:
—Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tiwinano'pî wei yai, tamî'nawîronkon yenumî
Paapaya yai, mîrîrî cidade ponkon taruma'tîiya kupî sîrîrî kure'ne manni'kan
penaronkon Sodoma ponkon taruma'tî'pî tîuya yentai.

Cidade Ponkon Pemonkonyamî'ya Jesus Yapisî Pîn
(Mt 11.20-24)

13 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Aka sa'ne Corazim cidaderî ponkon
pemonkonyamî'. Aka sa'ne Betsaida cidaderî ponkon, innape ukupîya'nîkon
pra awanîkon sîrîrî tîpose. Teuren kure'ne î' ikupî eserîkan pepîn e'kupî'pî
apatakon ya'. Tîîse innape ukupîya'nîkon pra awe'sa'kon. Sîrîrî mîrîrî ye'ka
e'ku'sa' ya Tiro cidaderî po, moropai Sidom cidaderî po, miarî ronkon
pemonkonyamî'ya tîmakuyikon rumaka'pî e'painon pena. Mararî pra
tîmakuyikon pî' to' esewankono'ma e'painon, saaku ya' teepontîi moropai
runu'pî ke teekî'pai —ta'pî Jesusya. 14 —Tamî'nawîronkon yenumî Paapaya
weiyu yai eesewankono'makon kupî sîrîrî mararî pra. Tiro cidaderî
ponkon pemonkonyamî' esewankono'ma'pî yentai. Moropai Sidom ponkon
e'taruma'tî'pî yentai amîrî'nîkon e'taruma'tî kupî sîrîrî. Maasa pra innape
imaimu ku'sa'ya'nîkon pra awanî ye'nen. 15 Aka sa'ne Cafarnaum ponkon
pemonkonyamî' ka' pona attîkon kai'ma eesenumenkakon, tîîse attîkon pe
pra naatîi amakuyikon wenai. Mîrîrî wenai apo' ya' Paapaya ayenumîkon
kupî sîrîrî —ta'pîiya to' pî'.
16 Moropai ta'pî Jesusya tînenupa'san 72 kaisaronkon pî': —Anî'kanya
amaimukon eta ya, morî pe umaimu eta to'ya mîrîrî. Tîîse anî'kanya
ayewanmîrîkon ya, inkamoroya uyewanmîrî nîrî mîrîrî. Moropai
uyewanmîrînenanya nîrî Paapa uyarimatîpon yewanmîrî mîrîrî —ta'pî
Jesusya.

72 Kaisaronkon Warayo'kon Enna'po Jesus Pia

17 Moropai inkamoro 72 kaisaronkon warayo'kon itî'san enna'po'pî Jesus
pia kure'ne pu'kuru taatausinpai. Moropai inkamoroya ekaremekî'pî Jesus pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—O'ma'kon wanî'pî anna maimu yawîrî. Maasa pra “Jesus maimu pe epa'katî pemonkonyamî' yapai”, ta'pî annaya. Mîrîrî ye'nen to' epa'ka'pî —ta'pî to'ya.
18 Mîrîrî yuuku'pî Jesusya: —Inna, mîrîrî warantî awanî maasa pra ka'ne' pe wara'napi e'sisiuka warantî, ka' poi Makui enasa' era'ma'pîuya, ⌊imeruntîri yentai Paapa wanî ye'nen⌋ —ta'pîiya. 19 —Maasa pra Uurîya pu'kuru meruntî tîrî'pî aapia'nîkon, ye'katon îkîi yaki'tapakonpa kai'ma, umaimu pe, moropai yeki'katon mari'tî yaki'tapakonpa. Moropai tamî'nawîron imakui'pî ku'nenan awinîkîi'nîkon yentai pu'kuru awanîkonpa umaimu pe. Amoronkon epu'tîya'nîkon namai meruntî tîrî'pîuya. 20 Tîîse mîrîrî pî' taatausinpai pra e'tî. Amaimukon pe o'ma'kon epa'ka pî' katausinpatî. Tîîse tauya apî'nîkon, ka' po ayese'kon menukasa' Paapaya man morî pe aako'mamîkonpa, mîrîrî pî' atausinpatî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesus Atausinpa
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Mîrîrî tîpo Morî Yekaton Wannî meruntîri yarakkîrî Jesus wanî'pî kure'ne taatausinpai. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —Uyepotorî Paapa, uyun, amîrî ka' esa' tîwe'sen. Moropai non esa' pe tîwe'sen. Morî pe man tauya apî'. Maasa pra epu'nen awe'to' anonamî'pî yenposa'ya epu'nenan pepînya epu'to'pe. Epu'nen pe tîwe'sanon piapai imo'ka'pîya itîrîpa pakko pe tîwe'sanon pia, moreyamî' warainokon pia. Mîrîrî pî' morî pe man tauya, Paapa. Mîrîrî warantî imenka'pîya moropai mîrîrî kupî'pîya. Maasa pra mîrîrî ku'sa'ya itu'se awanî ye'nen —ta'pî Jesusya.
22 Inî'rî ta'pî Jesusya: —Uyunya tamî'nawîron tîîsa' man uupia. Moropai anî'ya anî' pe wanî epu'tî pra man. Tîîse Uyunya neken epu'tî. Moropai anî'ya uyun epu'tî pra man. Tîîse uurîya neken epu'tî. Moropai anî' pe uyun wanî ekaremekîuya manni'kan epu'tî to'ya yu'se uurî e'to'kon pî' —ta'pî Jesusya.
23 Mîrîrî taa tîpo, tînenupa'san era'ma'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya teken neken to', tîîse arinîkon kore'ta pra. —Amîrî'nîkon nera'ma era'manenan wanî taatausinpai pu'kuru. 24 Maasa pra tauya sîrîrî apî'nîkon. Tu'kankon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tîya, moropai ipîkkukon pata esanon reiyamî'ya, mîrîrî anera'ma'pîkon anera'mapai to' wanî'pî teuren, tîîse era'ma to'ya eserîke pra awanî'pî. Moropai mîrîrî aneta'pîkon anetapai to' wanî'pî teuren, tîîse eta to'ya pra to' wanî'pî —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Morî Warayo' Samaria Poinon

25 Tiaron pensa warayo' Moisés yeserurî'pî pî' yenupaton e'mî'sa'ka'pî moropai Jesus ekaranmapo'pîiya maasa pra epu'nen pe awanî anepu'pai awanî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —Uyenupanen, O'non ye'ka pe see ipatîkarî enen uuko'manto' ton eporîuya e'painon?
26 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Î' kai'ma see Paapa maimu e'menukasa' mîrîrî epu'tî pî' nan? Î' kai'ma see ekareme'nen amîrî? —ta'pî Jesusya ipî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Mîîkîrîya ta'pî: —Taiya see warantî:
Ayepotorî Paapa yapurîkî ayewan ke, moropai tamî'nawîrî
eesenumenkato' ke. Moropai ameruntîri ke yapurîkî. Moropai
tamî'nawîrî epu'to'ya ke yapurîkî,
Ayonpa sa'namakî awe'sa'nama manni' warantî,
Dt 6.5; Lv 19.18
taiya —ta'pîiya.
28 Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Inna, yairî taa pî' nai. Moriya mîrîrî ku'kî.
Mîrîrî kupîya ya, yairî enen aako'manto' ton eporîya —ta'pî Jesusya.
29 Moropai warayo'ya Jesus ekaranmapo'pî maasa pra ta'pî tîuya
manni' yawîrî pra tîwanî epu'tî tîuya ye'nen. Ta'pîiya: —Anî' kin mîîkîrî
uyonpa, isa'namato'peuya? —ta'pîiya.
30 Mîîkîrîya epu'to'pe Jesusya panton ekaremekî'pî see warantî.
—A'kî, warayo' wîtî'pî Jerusalém poi Jericó pona. E'ma taawîrî tuutî
pe ama'ye'kon eporî'pîiya. Inkamoroya ipa'tîpîtî'pî, iponka'pî to'ya
moropai iwî yonpasa' to'ya wanî'pî. Moropai inkamoro wîtî'pî. 31 Mîrîrî
tîpo teepîremasen iipî'pî inîmîkîiya pra tîîse e'ma taawîrî. Moropai
mîîkîrî era'ma'pî teepîremasenya. Tîîse era'ma tîuya yai tiaron e'ma winî
iwa'ka'pîiya, iipia tuutî namai. 32 Moropai mîrîrî tîpo tiaron iipî'pî Levi
paarî'pî, to' epîremato' yewî' ta teesenyaka'masen. Mîîkîrîya era'ma'pî nîrî,
moropai mîîkîrîya iwa'ka'pî mîrîrî warantî. 33 Mîrîrî tîpo tiaron warayo'
iipî'pî Samariapon, ⌞Judeuyamî' yeyaton⌟. Eporî tîuya pe mîîkîrîya era'ma'pî
moropai eemî'pamî'pî iipia. 34 Moropai mîîkîrî pî' ta'pîiya: "Aka, sa'ne".
Mîîkîrî pîika'tî'pîiya ⌞iteyaton pe awanî'pî tîîse⌟, ipa'tîpî'to' to'ya rona'pîiya.
Moropai ite'natî yaika'pîiya óleo ke, vinho ke. Moropai yanumî'pîiya tekîn
pona moropai yarî'pîiya. Eerepamî'pî entamo'kanto' ke tîwe'repasen yewî'
ta. Moro aako'mamî'pî ipîika'tî pî'. 35 Tiaron wei yai mîîkîrîya ta'pî mîrîrî
wîttî esa' pî': "A'kî, mîserî konekaya yu'se wai" ta'pîiya. "Ipî' eesenyaka'ma
yu'se wanî sîrîrî". Mîrîrî pîrata ena'pî tîrî'pîiya asakî'ne. Mîîkîrîya ta'pî:
"Tamî'nawîrî antî'ka'pî ye'mauya sîrîrî poro uuipî ya", ta'pîiya. Mîrîrî
kupî'pî mîîkîrîya warayo' pri'yawon pepîn pî' —ta'pî Jesusya.
36 Mîrîrî ekaranmapo'pî Jesusya: —Anî' wanî inkamoro
eseurîwî'nankon warayo'kon kore'ta ipa'tîpî'sa' yonpa pe?
37 Mîrîrî yuuku'pî warayo'ya: —Manni' ipîika'tîtîpon.
—Moriya mîrîrî warantî iku'kî —ta'pî Jesusya ipî'.

Marta Moropai Itakon Maria Pia Jesus Wîtî

38 Jesus moropai inenupa'san wîtî'pî e'ma taawîrî. Moropai to'
erepamî'pî pemonkonyamî' ko'manto' pata pona. Miarî to' erepamî'pî.
Moropai tiwinan wîri' itese' Martaya tewî' ta to' pata'se' ton tîrî'pî.
39 Mîîkîrî yakon wanî'pî Maria itese'. Mîîkîrî ereuta'pî Uyepotorîkon
pia. Moropai Jesus eseurîma tanne eta pî' Maria ko'mamî'pî Jesusya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yenupanto'. 40 Mîrîrî tanne Marta wanî'pî mararî pra teesenyaka'ma pî'
tamî'nawîrî tînkoneka pî'. Mîrîrî yai Marta iipî'pî Jesus pia moropai ta'pîiya:
—Uyepotorî tiwinsarî si'ma esenyaka'ma era'ma pî' nai. Uyakonya tiwinsarî
unîmîsa' tamî'nawîron konekato'peuya. Upîika'tîi uyakon ii'to'pe ka'kî.
41 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Uyepotorîkonya. Ta'pîiya: —Marta,
eesenyaka'mato' pî' neken awanî mîrîrî. Eesenyaka'mato'ya ayakinpa
mîrîrî. 42 Tîîse morî, mîrîrî yentainon moro man. Ayakon Mariaya kure'ne
itu'se tîwe'to' mo'kasa' sîrîrî. Morî menkasai'ya sîrîrî. Anî'ya sîrîrî mo'ka
eserîke pra man Maria piapai —ta'pî Jesusya.

Epîremanto' Pî' To' Yenupa Jesusya
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 1 Tiaron pensa Jesus epîrema'pî. Mîîkîrî ataretî'kasa' tanne,
tiwinan inenupa'pî yonpaya ta'pî ipî': —Uyepotorî, anna
yenupakî anna epîremato'pe. Joãoya tînenupa'san yenupa'pî warantî
anna yenupakî —ta'pîiya.
2 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Sîrîrî warantî epîrematî —ta'pîiya.
—"Paapa, ka' pon,
amîrî neken morî pe pu'kuru wanî.
Mîrîrî taa tamî'nawîronkonya yu'se wai apî'.
Amîrî wanî tamî'nawîronkon esa' pe.
Asi'kî anna pia anna esa' pe awanîpa.
3 Anna yekkari ton antîîkî wei kaisarî î' ton pra anna wanî namai, Paapa.
4 Moropai Paapa, anna nîkupî'pî imakui'pî awinîkîi mîrîrî ku'kî
aawanmîra.
Mîrîrî warantî nîrî tamî'nawîronkon nîkupî'pî anna pî', mîrîrî kupî
annaya anna wanmîra, Paapa.
Moropai anna pîika'tîkî imakui'pî ena namai anna yentai".
Mîrîrî warantî mepîrematîi —ta'pî Jesusya.
5 Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Maasa esenumenkatî. Attîkon ya,
ayonpakon yewî' ta anoinna yairî eseurîwî'ne trigo puusa' esa'se ipî'. Moropai
taaya'nîkon "Ikei esa'se yi'nî pî' wai apî'", taaya. 6 "Maasa pra uyonpa tuutîsen
erepannî pî' man amen pu'kuru. Eemi'nepansa' ipîra, tîîse iipia untîrî ton pra
man ita're' ton" taaya. 7 Esenumenkakî, î' kai'ma ayonpaya amaimu yuuku
wîttî ta si'ma. "Upî' tîîwo'ma'tai pra e'kî. Asapontîsa' pu'kuru sîrîrî. Unna'ta
atarakkanmoka eserîke pra ye'se'tîsau'ya wai. Moropai unmukuyamî' we'nasa'
man uyena. Mîrîrî ye'nen e'mî'sa'ka eserîke pra wai trigo puusa' tîîse", taiya.
8 Tauya sîrîrî apî'nîkon —ta'pî Jesusya. —Awe'mî'sa'ka pepîn ayonpa pe tîwanî
ye'nen. Tîîse teta'kai esatî pî' aako'mamî ya awe'mî'sa'ka tu'ka itu'se tonpa
e'to' tîrîpa. Moropai tamî'nawîrî inesatî'pî tîrîiya iipia —ta'pî Jesusya.
9 —Mîrîrî ye'nen tauya apî'nîkon. Paapa esatî pî' ako'mantî teeseta'kai
pra. Moropai yapisîya'nîkon iwinîpai. Yuwa pî' ako'mantî moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eporîya'nîkon. Mana'ta pa'tî pî' ako'mantî moropai wîttî esa'ya
yarakkanmoka. 10 Maasa pra Paapa pî' tamî'nawîronkon esa'nenanya
tînesatî'pîkon yapisî. Moropai yuwanenanya tînuwakon eporî. Moropai
mana'ta pa'tînenan pia mana'ta atarakkanmoka —ta'pîiya.
11 Moropai ta'pîiya: —Amîrî'nîkon tînmuku kenankon. Anmukukonya
tiyo' ton esatî ya, îkîi tîrîya'nîkon e'painon? Kaane, itîrîya'nîkon pepîn.
12 Tiyo' ton kariwana pîmoi esatî anmukukonya ya, yeki'katon mari'tî
tîrîya'nîkon e'painon? Kaane, itîrîya'nîkon pepîn. 13 Amîrî'nîkon wanî
imakui'pî ku'nenan pe teuren, tîîse imakui'pî tîrîya'nîkon pepîn anmukukon
pia. Morî tîrîya'nîkon. Mîrîrî yentai Paapa ka' ponya morî tîrî aapia'nîkon.
Ayesa'kon pe aako'manto'pe Morî Yekaton Wannî tîrîiya anî'ya esatî ya
—ta'pî Jesusya.

Belzebuya Tîmeruntîri Tîîsa' Jesus Pia Taa To'ya
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

14 Mîrîrî tîpo arinîkon pemonkonyamî' kore'ta tîwanî ye'ka pe Jesusya
o'ma' yenpa'ka'pî tiwinan warayo' yapai. Mîîkîrî o'ma'ya warayo'
eseurîma tîrî pra awe'pîtî'pî. Tîîse Jesusya yenpa'kasa' pe ipata'pî
ya' warayo' eseurîma'pî. Mîrîrî kupî Jesusya era'masa' tîuya'nîkon pe
mararî pra teesenumenkai arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî ipî'. 15 Tîîse
tiaronkonya ta'pî: —Maawariyamî' yepotorî Belzebu meruntîri ke
maawariyamî' yenpa'kaiya mîrîrî —ta'pî to'ya. ⌊Makui mîîkîrî Belzebu.⌋
16 Moropai tiaronkon wanî'pî ipî' tîwo'ma'tasanon pe. Ta'pî to'ya:
—Anna nera'ma ton ku'kî. Ka' poinon Paapa meruntîri ke iku'kî,
innape aku'to'pe annaya —ta'pî to'ya tîîwo'ma'tai. 17 Tîîse î' kai'ma to'
esenumenkato' epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —A'kî, tiwinan
pata ya' tîîko'mansenon eseya'nama ya, to' e'tî'ka e'painon tamî'nawîrî.
Moropai tonpakon pokonpe tîmurukun pe tîîko'mansenon wanî ya,
inkamoro ko'mamî teesiyu'pî'se morî pe pra. Moropai to' ekore'ma,
to' e'tî'ka tamî'nawîrî e'painon. 18 Mîrîrî warantî Makui ko'mamî ya
tîpemonkonoyamî' pokonpe teesiyu'pîtî pî', meruntî ke awanî pepîn. Mîrîrî
tauya sîrîrî maasa pra Belzebuya tîmeruntîri tîîsa' o'ma'kon yenpa'kapa,
taaya'nîkon upî' —ta'pîiya. 19 —Tîîse mîrîrî warantî awanî ya, anî'ya
meruntî tîrî e'painon anenupa'san pia, o'ma'kon yenpa'kato'pe to'ya?
Inkamoroya taa e'painon apî'nîkon: “Esenku'tî'san pe awanîkon” taa to'ya.
20 Tîîse Paapa meruntîri ke o'ma'kon yenpa'kauya ya, Paapa ii'sa' man
akore'ta'nîkon tamî'nawîronkon esa' pe epu'tîya'nîkon.
21 Meruntî warayo' tîyurupai kenanya tewî' era'ma ya, anî'ya itemanne
yama'runpa eserîke pra awanî, meruntî ke awanî ye'nen. 22 Tîîse
itentainon moro awanî ya, mîîkîrî iipî. Iturupai mo'kaiya, mîrîrî meruntî
ke tîwanî emapu'tînen. Moropai itemanne yama'runpaiya, yarîiya.
Moropai mîrîrî pantakaiya tonpayamî' pia —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23—Mîrîrî ye'nen —ta'pî Jesusya, —Anî'ya innape ukupî pra awanî ya,
uyeyaton awanî mîrîrî. Moropai anî' esenyaka'ma pra awanî ya, uurî ton
pe uurî esenyaka'mato' taruma'tîiya mîrîrî —ta'pî Jesusya.

O'ma'kon Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 12.43-45)

24 Mîrîrî pî' Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Pemonkon yapai teepa'ka
tîpo o'ma' asarî ko'mannîpî tuna ton pîn ya pî' tîpata'se' ton yuwa pî'
teerî'kapîpa. Tîîse eporî tîuya pra tîwanî ya taiya: "Kaane enna'poi
wa'ta uyewî' ta, yapai epa'ka ne'tîkini ya'", taiya. 25 Moropai mîîkîrî
o'ma' enna'po inî'rî mîîkîrî pemonkon ya'. Mîîkîrî yeporîiya yawon
pra, morî yeka'maiya pra tîîse. 26 Moropai mîîkîrî o'ma' wîtî iipiapai
tiaronkon o'ma'kon yetai tarakkîrî to' ko'manto'pe kai'ma. To' enepîiya
asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî inî' panpî' imakui'san enepîiya mîrîrî
mîîkîrî warayo' ya'. Moropai tamî'nawîrî inkamoro ko'mamî mîîkîrî ya'.
Inkamoroya mîîkîrî taruma'tî mararî pra, pena e'mai' pe imakui'pî pe
tîwanî'pî yentai, mîîkîrî warayo' yeseru wanî inkamoro wanî ye'nen ya'
—ta'pî Jesusya.

Atausinpanto' Pî' Jesus Eseurîma

27 Mîrîrî pî' Jesus tanne, tiwin wîri' arinîkon pemonkonyamî' kore'tawon
eseurîma'pî aronne. Moropai ta'pîiya: —Paapaya morî tîîsa' wîri' pia,
manni' amîrî yenpotîpon pia, tîmannîtî ke awo'patîpon pia —ta'pî wîri'ya.
28 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Mîîkîrî yentai tîwe'sanon
manni'kan Paapa maimu etanenan. Moropai yawîrî tîîko'mansenon.
Inkamoro wanî morî pe pu'kuru —ta'pî Jesusya.

Tînera'matonkon Yu'se To' Wanî
(Mt 12.38-42)

29 Arinîkon pemonkonyamî' tîîse tîîpia tîwoi Jesus eseurîma pia'tî'pî.
Ta'pîiya see warantî: —Sîrîrî pankon pemonkonyamî' wanî sîrîrî imakui'pî pe
pu'kuru. Anera'makon ton esatîya'nîkon innape Paapa kupî ye'ka pe pra. Tîîse
ikupîuya pepîn anera'makon ton. Tîîse tiwin neken Jonas yarakkîrî e'kupî'pî
ekaremekîuya anera'makon ton. 30 Paapa maimu ekareme'nen profeta Jonas
nurî'tî era'ma'pî Nínive cidaderî ponkonya enen, aasa'mantasa' kai'ma to' e'sa'
tanne. Mîrîrî wenai Paapa meruntîri yai awe'mî'sa'kasa' epu'tî'pî to'ya. Mîrîrî
warantî uurî ka' poi esenpo'pî ii'sa' sîrîrî amîrî'nîkon kore'ta, anera'makon
ton pe —ta'pî Jesusya. 31 —A'kî, tiwinano'pî wei yai Sabá pata esa' pe tîwe'sen
nurî'tî e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. Moropai mîîkîrîya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: "Î'
ton pe innape ikupîya'nîkon pra awanîkon?" Maasa pra pena mîîkîrî wîri'
ii'pîtî'pî aminke pai epu'nen pe tîwe'sen Salomão nurî'tîya tenupato'pe
kai'ma etai. Moropai innape ikupî'pîiya. Tîîse tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

akore'ta'nîkon manni' uurî wanî mîîkîrî epu'nen pe si'pî Salomão yentai. Tîîse innape ukupîya'nîkon pra awanîkon —ta'pî Jesusya. 32—Tiwinano'pî wei yai Nínive ponkon nurî'tî nîrî e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. Moropai inkamoroya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: "Î' wani' awanî ye'nen amakuyikon rumakaya'nîkon pra awanîkon?" taa to'ya. Maasa pra inkamoroya tîmakuyikon rumaka'pî pena, Jonas nurî'tîya Paapa maimu ekaremekî yai Nínive po. Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî wanî akore'ta'nîkon mîîkîrî Jonas yentai. Mîîwîni tîîse amakuyikon rumakaya'nîkon pra awanîkon —ta'pî Jesusya.

Ayesa'kon Weiyu'panen Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —A'kî, anî'ya tî'kuma'tu yawittanîpî pepîn e'painon î' rî yo'koi itîrîpa. Tîîse itîrîiya e'painon itaponse' pona, maasa pra tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya era'mato'pe kai'ma, morî pe a'ka pe awanî ye'nen. 34 Jesusya ta'pî: —A'kî, ayenukon wanî ayesa'kon weiyu'manen pe morî pe tamî'nawîron ayeserukon era'makonpa. Tîîse imakui'pî pe ayenukon wanî ya, î' era'maya'nîkon pepîn, î' kupîya'nîkon epu'tîya'nîkon pepîn. Ewaron ta tîwe'sen warantî awanîkon, a'ka ta pra. Mîrîrî warantî ayewankon wanî. Morî pe Paapa maimu pî' eesenumenkakon ya, ayewankon ya', tamî'nawîrî aako'manto'kon wanî morî pe. Tîîse imakui'pî pe eesenumenkakon ya ayewankon ya' imakui'pî pe nîrî aako'manto'kon wanî. 35 Mîrîrî ye'nen tîwarî e'tî eesenumenkato'kon ya imakui'pî ewomî namai, morî pe a'ka pe aako'mamîkon tanne, aama'tanîpîiya'nîkon namai. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya ewaron ta awanîkon pepîn. 36 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî ayesa'kon wanî mîrîrî a'ka pe. Maasa pra yairon pî' pu'kuru eesenumenkakon ye'nen. Ewaron ta tîwe'sen warantî pra awanîkon. A'ka ta tîîko'mansen pe awanîkon morî pe —ta'pîiya.

Fariseu Yewî' Ta Jesus Wîtî
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

37 Jesus eseurîma atareti'ka pe tiwinan fariseuya Jesus eta'pî tewî' ta entamo'kai attîto'pe. Moropai Jesus wîtî'pî, mîîkîrî ereuta'pî imesarî pia. 38 Tîîse mîîkîrî pî' fariseu esenumenka'pî. Maasa pra teserukon yawîrî awe'rona pra awanî ye'nen tîwentamo'ka rawîrî.

39 Mîrîrî epu'tî tîuya ye'nen, ta'pî Uyepotorîkonya fariseu pî': —Amîrî'nîkon fariseuyamî'ya apisaukon moropai aparaturikon ronapîtî iko'noro tîîse iporo neken. Awe'ronakon morî pe eesera'mato'pe, tîîse itu'na ayewankon ya' nura pe awanîkon tanne. ⌊Mîrîrî ta'pîiya to' yeseru ekaremekîpa kai'ma. To' yewan ya' to' esenumenkato'kon wanî imakui'pî pe, nura pe awanî, mararî pra.⌋ 40 Moropai ta'pîiya: —Pakkokon epu'nenan pepîn amîrî'nîkon. Anî'ya kin mîrîrî pisa kupî'pî poroporo. Mîîkîrî poroporo ikupîtîpono'pîya ita ikupî'pî nîrî? Moropai ayesa'kon neken pra ku'sa' Paapaya pra, tîîse ayewankon nîrî

kupî'pîiya. Mîrîrî sa'nîrî nura pe pra yu'se Paapa wanî epu'tîya'nîkon pra
naatî? 41 Mîrîrî ye'nen morî pe aako'manto'pe yuwatî. Tîwe'taruma'tîsanon
pîika'tîtî. To' pia antîrîkon yonpa tîîtî to' yemanne ton pe. Mîrîrî tîrîya'nîkon
ya, morî pe pu'kuru awanîkon, nura pe pra —ta'pî Jesusya to' pî'.
42 —Aka tîwarî e'tî amîrî'nîkon, fariseuyamî'. Maasa pra
awe'taruma'tîkon pe naatîi. E'to' yawîrî Paapa yapurîya'nîkon kai'ma,
antîrîkon ayo'kon wosi yonpa ke Paapa repaya'nîkon. Tîîse morî panpî'
antîrîkon pe ta'pî tîrîya'nîkon pra awanîkon. Tiaronkon winîkîi yairî pra
awanîkon ye'nen moropai Paapa sa'namaya'nîkon pra awanîkon ye'nen.
Mîrîrî kupîya'nîkon e'pai awanî'pî sa'nîrî. Paapa pia antîrîkon tîrîya'nîkon
moropai tiaronkon sa'namaya'nîkon e'pai awanî'pî.
43 Aka tîwarî e'tî fariseuyamî' maasa pra awe'taruma'tîkon pe naatîi. Maasa
pra tiaronkon yentai awanîkon kai'ma eesenumenkakon ye'nen. Morî pe
teekonekai eereutakon epere'nîto' yewî' ta. Moropai arinîkon pemonkonyamî'
emurukuntîsa' kore'ta awanîkon yai, tiaronkonya ayapurîkon yu'se awanîkon.
Mîî pe awanîkon ye'nen awe'taruma'tîkon pe naatîi.
44 Aka, tîwarî e'tî. Maasa pra amîrî'nîkon wanî penaro' uuruwai
eesepu'tî pra ena'pî warantî. Epu'tî tîuya'nîkon pra nura kore'ta
pemonkonyamî' asarî iporo —ta'pî Jesusya.
45 Mîrîrî taa Jesusya ye'nen, tiwin Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonya
ta'pî Jesus pî': —Uyenupanen, mîrîrî warantî anna pî' nîrî eeseurîma epu'tî pî'
anna man. Anna yeseru winîkîi eseurîman pî' nai —ta'pîiya.
46 Jesusya imaimu yuuku'pî: —Amîrî'nîkon nîrî tîwarî e'tî, Moisés
nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon. Maasa pra awe'taruma'tîkon kupî
sîrîrî. Maasa pra yairî pra tiaronkon yenupa pî' aako'mamîkon wenai.
Tamî'nawîrî sa'me ayeserukon kupî tiaronya yu'se awanîkon. Tîîse
amîrî'nîkonya mîrîrî kupîya'nîkon pra awanîkon nem mararî.
47 Tîwarî e'tî. Maasa pra awe'taruma'tîkon kupî sîrîrî. Amîrî'nîkonya
pena Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî uruwasi ton
koneka'pî morî pe. 48 Mîrîrî ye'nen "Inna to' wîîpai man", ta'pîya'nîkon.
Atamokon nurî'sanya inkamoro wîîsa' moropai inkamoro uruwasi ton
koneka'pîya'nîkon. Mîrîrî wenai awe'taruma'tîkon kupî sîrîrî. 49 Mîrîrî ye'nen
Paapaya ta'pî epu'nen pe tîwanî ye'nen: "Umaimu ekareme'nenan yarimauya
kupî sîrîrî to' kore'ta profetayamî'. Tîîse inkamoro yonpayamî' wîî to'ya kupî
sîrîrî. Moropai to' yonparî'san taruma'tî to'ya umaimu wenai", ta'pî Paapaya
—ta'pî Jesusya. 50 —Mîrîrî kupî'pî penaronkonya umaimu ekareme'nenan
tî'ka'pî to'ya. Mîrîrî wenai sîrîrîpe enen tîwe'sanon pemonkonyamî' taruma'tî
Paapaya kupî sîrîrî. 51 Penaro' Abel nurî'tî wî'pî irui Caimya patapai. Moropai
profeta Zacarias nurî'tî wî'pî to'ya pîkîrî. Manni' anwî'pîkon Paapa ton pe
to' nîpo'tî yaponse' yarappana Paapa yewî' ta teepîremasanon neken wîtîto'
pata iwî'pî to'ya. Tamî'nawîronkon wî'pî ku'sa' to'ya wenai tamî'nawîronkon
sîrîrîpankon pemonkonyamî' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52—Aka tîwarî e'tî amîrî'nîkon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'
yenupatonkon. Maasa pra pemonkonyamî' anenupakonya yairon epu'tî
eserîke pra awanî. Maasa morî yairon tekareme'se pra yenomî'pîya'nîkon
ayeserukon neken ekaremekîkonpa kai'ma. Mîrîrî wenai to' e'pîika'tî
eserîke pra. Amîrî'nîkon e'pîika'tî pepîn moropai inkamoro e'pîika'tî
namai to' ma'nîpa pî' aako'mamîkon —ta'pî Jesusya to' pî'.
53,54 Mîrîrî taa tîpo Jesus epa'ka'pî mîîkîrî fariseu yewî' tapai. Mîîkîrî
eseurîmasa' pî' fariseuyamî' moropai inkamoro Moisés nurî'tîya
yenupanto' pî' yenupatonkon ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen
mîîkîrî yekaranmapopîtî'pî to'ya. Maasa pra yairî pra Jesus eseurîma
yu'se to' wanî'pî imakui'pî kupîkonpa kai'ma iwinîkîi.

Tiaronkon Yenku'tîto' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 10.26-27)

12 1 Mararî pra iku'ne'tî yentai pemonkonyamî' emurukuntî'pî Jesus
eseurîma etakonpa iipia. Mararî pra kîrîppe to' wanî'pî ipata'se'
ton pra tiaronkon pona to' erepanpîtî'pî tu'ke tîwanîkon ye'nen. Mîrîrî
yai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî' e'mai' pe: —Tîwarî e'tî fariseuyamî'
yeseru pî', tiaronkon yenku'tî to'ya pî' morî pe tîwanîkon kai'ma.
2 Tamî'nawîrî to' nîkupî'pî to' yeseru eesera'ma pra si'pî e'naponka
kupî sîrîrî aronne. Moropai to' yeseru î' kai'ma teesenonse to' nîkupî'pî
esepu'tî kupî sîrîrî mîrîrî yai tamî'nawîrî. 3 Mîrîrî warantî tamî'nawîrî
î' ta'pî'nîkon ewaron ta si'ma anî'ya eta pra tîîse, mîrîrî eseta kupî sîrîrî
tarîpai ewaron ta pra, tîîse a'ka ta. Moropai ama' pe eeseurîma'pî ayewî'
ta si'ma taatarakkanse anî'ya eta nama pe, mîrîrî esekaremekî kupî sîrîrî
tamî'nawîronkonya eta tanne ama' pe pra —ta'pî Jesusya.

Anî' Nama E'pai Awanî
(Mt 10.28-31)

4 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî to' pî': —Uyonpayamî' tauya sîrîrî apî'nîkon.
Eranne' pe ke'tî manni'kan pemonkonyamî' ataruma'tînenkon pî'. Tiaron pensa
awîkon to'ya kupî sîrîrî. Mîrîrî pî' eranne' pe pra e'tî. Awîsa'kon to'ya tîpo
inî'rî î' kupî to'ya pepîn. Ayesa'kon neken wîî to'ya tîîse ayekatonkon wîî to'ya
eserîke pra awanî. 5 Tîîse tauya sîrîrî apî'nîkon. Anî' namaya'nîkon e'pai awanî.
Paapa namatî. Maasa pra mîîkîrîya awîkon kupî sîrîrî. Ayesa'kon wîiya moropai
ayekatonkon yenumîiya apo' ya'. Mîrîrî ye'nen tauya inî'rî apî'nîkon, Paapa
namatî, tiaron pemonkon namaya'nîkon yentai apo' ya' ayenumîiya namai —ta'pî
Jesusya. 6 —⌞Pemonkonyamî' pî' eranne' pe pra e'kî. Tîîse Paapa nama e'pai man
maasa pra uurî'nîkon ko'mannî'nen pe awanî ye'nen.⌟ A'kî, to' e'repa mia'taikin
toronyamî' simonkokon ke epe'mîra. Tîîse Paapaya inkamoro toronyamî' epu'tî
maasa pra iwanmînonkon pepîn inkamoro. 7 Inkamoro toronyamî' ma'rankon
yentai amîrî'nîkon epu'tîiya. Apu'pai si'po ku'ne'tîsai'ya tamî'nawîrî. Mîrîrî ye'nen

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eranne' pe pra e'tî. Amîrî'nîkon wanî pepîn iiwanmîra maasa pra tu'kankon toronyamî' yentai amîrî'nîkon wanî Paapa pia —ta'pî Jesusya.

Cristo, Ka' Poi Iipî'pî Pemonkon Uurî
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî to' pî': —Anî'ya taa ya, "Inna uurî
Jesus pemonkono pe wanî", taiya ya pemonkonyamî' pî', uurî ka' poi
iipî'pîya taa nîrî mîrîrî warantî Paapa poitîrîtonon inserîyamî' pî'. "Inna
mîserî upemonkono", tauya to' pî'. 9 Tîîse anî'ya taa ya: "Uurî kaane Jesus
pemonkono pepîn uurî. Yapurînen pepîn uurî", taawon awanî ya, mîîkîrîya
uwapu'tî. Mîrîrî warantî nîrî uurî ka' poi iipî'pîya iwapu'tî Paapa poitîrîtonon
inserîyamî' pî'. "Upemonkono pepîn mîserî" tauya to' pî' —ta'pî Jesusya.
10 Moropai ta'pîiya: —Anî' eseurîma ya uurî ka' poi iipî'pî winîkîi
mîrîrî imakui'pî inkupî'pî kupî Paapaya eserîke awanî tîîwanmîra.
Tîîse anî' eseurîma ya imakui'pî pe Morî Yekaton Wannî winîkîi, mîrîrî
imakui'pî inkupî'pî kupî Paapaya pepîn tîîwanmîra. Tîîse aako'mamî
mîrîrî ipatîkarî imakui'pî pe awanî Paapa pî'.
11 Moropai ta'pîiya tînenupa'san pî': —Tauya sîrîrî apî'nîkon.
Amîrî'nîkon yarî to'ya epere'nîto' yewî'kon ta apî'nîkon
teeseurîmakonpa. Pata esa' pe tîwe'sen moropai ipîkku pe tîwe'sen rawîrî
Paapa maimu ekaremekîya'nîkon wenai. Mîrîrî pî' teesewankono'mai
pra e'tî. "Î' see taato'peuya ko'ye" kîkatî aawarîrî'nîkon. "Î' kai'ma see
epeto'pe" tîkai pra e'tî. 12 Maasa pra inkamoro ipîkkukon rawîrî si'ma î'
kai'ma eeseurîmato'kon ton ke ayenupakon Morî Yekaton Wannîya mîrîrî
yai, to' maimu yu'to'yakon ton tîrîiya —ta'pî Jesusya to' pî'.

Pakko Pe Ipîkku Warayo' Wanî

13 Inkamoro arinîkon yeurîma Jesusya tanne to' kore'ta tîwe'sen
warayo' eseurîma'pî. Ta'pîiya Jesus pî': —Uyenupanen, anna yunkon
nurî'tî yemannerî'pî innîmî'pî, mîrîrî rataikato'pe uyakonya ka'kî
arakkita pairî uurî ton —ta'pîiya Jesus pî'.
14 Imaimu yuuku'pî Jesusya: —Uyonpa, mîrîrî uurî esenyaka'mato' pepîn.
O'non ye'ka pe see mîrîrî kupîuya epu'tî pî' nan? Mîrîrî kupîuya eserîke pra wai
—ta'pîiya ipî'. 15 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pî' eeseurîma'pî. Ta'pîiya: —Tîwarî
e'tî, î' itu'se awe'to'kon pî'. Kure'ne î' itu'se awe'to'kon yu'se kîsenumenkatî. Maasa
pra kure'ne temanne ke tîwe'sen pe tîwanî wenai, morî pe aako'mamî pepîn.
16 Mîrîrî yekare pî' to' yenupapa kai'ma Jesusya warayo' ipîkku
yekare ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Warayo' wanî'pî yemanne ke. Moropai
mîîkîrîya ta're' ton pîmî'pî mararî pra. Moropai eepeta'pî mararî pra
moropai imo'ka'pîiya kure'ne. 17 Mîrîrî pî' mîîkîrî esenumenka pia'tî'pî
tîîwarîrî. Ta'pîiya: "Uya're' pata'se' ton pra nai koo. Mararî pra tîîse rî"
ta'pîiya. "O'non pata ikonekauya e'painon", kai'ma eesenumenka'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 Mîîkîrîya ta'pî: “Aa, epu'tî pî' wai tarîpai”, ta'pîiya. Tîîwarîrî
eesenumenka'pî. Ta'pîiya: “Seeni' e'mai'non itewî' pe unkoneka'pî
yarankauya sîrîrî inî'rî kure'ne panpî' ikonekato'peuya. Mîrîrî ta
tamî'nawîrî ikonekato'peuya, mîrîrî e'mai' pe itesa' pe wanî'pî pokonpe,
amenan konekato'peuya”, ta'pîiya. 19 “Moropai tauya upî'rî uuwarîrî. Morî
pu'kuru warayo' tamî'nawîron esa' amîrî itu'se awe'to' man tamî'nawîrî
aapia. Tarîpai tu'ke kono' kaisarî itesa' pe aako'mamî. Tarîpai erî'ka'kî
enapî pî' ako'mankî. Moropai enîrî pî' ako'mankî moropai atausinpa pî'
ako'mankî tauya” ta'pî warayo' ipîkkuya tîpî'rî, morî pe tîîko'mamî kai'ma.
20 Tîîse mîîkîrî pî' Paapaya ta'pî: “Pakko, amîrî î' epu'nen pepîn, î'
tepu'se pra teeseurîmasen. Maasa pra sîrîrîpe ewaron ya' aasa'manta
kupî pe nai. Anî'rî wanî epu'tî pî' nan mîrîrî mararon pepîn aya're'
ankoneka'pî yarakkîrî?” ta'pî Paapaya ipî'.
21 Moropai ta'pî Jesusya: —Sîrîrî warantî awe'kupî mîrîrî inkamoro
ye'kakon ipîkku pe tîwe'sanon. Maasa pra tîmîrî'nîkon pe neken
temannekon yannuku pî' to' ko'mannî. Tamî'nawîrî itesa' pe tîwe'to'kon
pî' tewankon yapi'sa' to'ya. Tîîse Paapa pia ipîkku pe pra to' wanî. Î' ton
pînon inkamoro maasa pra Paapa maimu yawîrî pra to' wanî ye'nen, î' rî
yapisî to'ya pepîn iwinîpai —ta'pî Jesusya.

Î' Itu'se Awe'to'kon Pî' Teeseka'nunkai Pra E'tî
(Mt 6.25-34)

22 Mîrîrî warantî to' yeurîma tîpo, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Mîrîrî
ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Aako'manto'kon pî' teesewankono'mai pra e'tî.
Ayekkarikon ton pra awanî pî' aponkon ton pra awanî pî' kîsewankono'matî.
23 Maasa pra uurî'nîkon ko'manto' ko'mannîpî Paapaya. Moropai uyesa'kon
ko'mannîpîiya. Mîrîrî wanî mîrîrî uya're'kon moropai uponkon yentai.
Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' teesenumenkai pra e'tî. 24 Maasa esenumenkatî.
Manni'kan toronyamî' esenyaka'ma pepîn tekkarikon ton pîmî pî'. Moropai
imo'ka pî' to' esenyaka'ma pepîn. Moropai itewî'kon ton koneka to'ya pepîn.
Tîîse Paapaya inkamoro ko'mannîpî mîrîrî. To' ya're' ton tîrîiya emi'nan
moronka to'ya namai. Amîrî'nîkon kanan? î' kai'ma awanîkon? Inkamoro
toronyamî' ko'mannîpî tîuya yentai Paapaya aako'mannîpîkon. Maasa pra
inkamoro toronyamî' yentainokon amîrî'nîkon. 25 Teesenumenkato'kon
wenai anî'ya tîîko'manto'kon ton yenka pepîn inî' panpî' tîîko'mamîpa,
nem mararî. 26 Mîrîrî kupîya'nîkon eserîke pra awanîkon ye'nen î' ton pe
aako'mamîkon teesewankono'mai î' itu'se awe'to'kon pî'.
27 Maasa esenumenkatî kono' waiyi pî'. Eesenyaka'ma pepîn tîpon
si'pîmî pî'. Mîîwîni tîîse morî pe to' yari'ku wanî. Tauya sîrîrî apî'nîkon,
pena Salomão nurî'tîya tîpon ton yeka'ma'pî morî pu'kuru mîrîrî kono'
waiyi warainon yeka'ma'pîiya maasa pra itesa' pe tîwanî ye'nen, ipîkku pe
tîwanî ye'nen. 28 Tîîse mîîkîrî epontîsa' yentai morî pe pu'kuru kono' waiyi

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wanî. Mîrîrî warantî parî' yari'kutannîpî Paapaya kure'ne aako'mamî
pra tîîse. Ka'ne' pe rî aatî'napamî. Mîrîrî yentai uurî'nîkon pontîiya morî
pe. Mîrîrî warantî rî tîîse mararî innape ikupîya'nîkon. 29 Mîrîrî ye'nen
aya're'kon pî' moropai awukukon pî' ayewankon tapi'se pra e'tî. Mîrîrî pî'
teesewankono'mai pra e'tî. 30 Maasa pra manni'kan Paapa epu'nen pepîn
yeseru mîrîrî. Moropai tamî'nawîrî î' itu'se awe'to'kon epu'tî pî' Paapa
man. Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' teesewankono'mai pra e'tî. 31 Tîîse Paapa
yenya' eturumakatî, ayepotorîkon pe awe'to'pe. Moropai itu'se Paapa e'to'
kupîya'nîkon yuwatî. Mîrîrî kupîya'nîkon ya, tamî'nawîrî manni' itu'se
awe'to'kon tîrîiya aapia'nîkon —ta'pî Jesusya.

Ka' Po Tîwe'tî'kasen Pepîn Konekatî
(Mt 6.19-21)

32 Moropai ta'pîiya: —Mîrîrî ye'nen unmukuyamî', innape Paapa kupî
pî' ako'mantî eranne' pe tîwe'se pra. Maasa pra Paapa, ayunkonya tîwakîri
pe tîntîrî tîrî pe man aapia'nîkon. Tesa'kon pe itenya' eturumaka'san pia
itîrîiya. 33 Mîrîrî ye'nen î' itesa' pe awe'to'kon ke e'repatî. Moropai mîrîrî
yepe'pî tîniru tîîtî manni'kan î' ton pînon pia. Mîrîrî wenai ayemannekon
yense' ton eporîya, tîwe'tî'kasen pepîn ka' po. Moropai mîrîrî ya' itesa'
pe awe'to'kon konekaya ka' po. Maasa pra miarî aataretî'ka pepîn.
Moropai miarî ama'ye'ya yama'runpa pepîn. Moropai miarî ka' po anî'rî
o'ma'ya aponkon ayemannekon yaku pepîn. Ipatîkarî morî pe aako'mamî.
34 Maasa pra miarî ka' po ayemannekon konekasa'ya'nîkon manni' pata
eesenumenkato'kon wanî nîrî miarî aako'mamîkon pî' —ta'pî Jesusya.

Tîkaraiwarîkon Nîmî'nenan

35 Moropai inî'rî ta'pî Jesusya: —Morî pe teekonekai e'tî tamî'nawîrî
ankonekakon ton konekakonpa. Morî pe aponkon yeka'matî. Moropai
a'kuma'tukon tawittanî'se e'tî. Î' rî e'kupî era'makonpa —ta'pîiya. 36 —Manni'kan
pemonkonyamî' tîkaraiwarîkon tîwe'marimasen festarî pona itî'pî enna'po nîmîkî
pî' tîwe'sanon warantî e'tî. Inîmîkî to'ya tanne, to' karaiwarî erepamî ya, mana'ta
pa'tîiya. Ka'ne' pe mana'ta yarakkanmoka to'ya eewonto'pe, maasa pra inîmîkî
tîuya'nîkon ye'nen. 37 Morî pe pu'kuru inkamoro ipoitîrîtonon wanî. Maasa
pra to' karaiwarîya to' eporî to' we'nasa' pra awanî ye'nen, tînîmîkî pî' to' tîîse.
Tauya apî'nîkon mîîkîrî to' karaiwarîya tîpon miakanma tîpoitîrîtonon yekkari
ton tîrîpa. Moropai taiya to' pî': "Ereutatî mesa pia", taiya. Moropai inkamoro
pî' to' karaiwarî esemi'tîpa to' yekkari ton tîrî pî'. Mîrîrî warantî awanî kupî
sîrîrî Uyepotorîkon iipî nîmî'nenan ton pe. 38 Mîîkîrî to' karaiwarî erepamî ya,
kure'ne tîîko'mamî tîpo, anoinna eerepamî pra awanî ya, eerenmapî ya eerepamî
ya, aatausinpa tîpoitîrîtonon pî', inîmîkî pî' to' ko'mamî ye'nen. 39 Maasa
esenumenkatî sîrîrî pî'. Sîrîrîpe ama'ye'ya temanne yama'runpa epu'tî warayo'
wîttî esa'ya ya, inîmîkî pî' wîttî esa' ko'mamî e'painon, temanne yama'runpaiya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

namai. 40 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Amîrî'nîkon nîrî mîrîrî warantî
enpen ako'mantî, maasa pra î' pensa uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe enna'poto'
weiyu sîrîrî non pona epu'tîya'nîkon pra naatîi. Enpen e'tî aawanmîra'nîkon
unîmîkîya'nîkon pra awanîkon tanne ayeporîuya'nîkon namai —ta'pî Jesusya.

Asakî'nankon Ipoitîrîtonon, Morî, Imakui'pî
(Mt 24.45-51)

41 Mîrîrî warantî Jesus eseurîma ye'nen Pedroya Jesus ekaranmapo'pî.
Ta'pîiya: —Uyenupanen, mîrîrî eeseurîmato' wanî mîrîrî anna
anenupa'san neken panamato'ya pe, tamî'nawîronkon ton pe ka'rî?
—ta'pî Pedroya Jesus pî'.
42 Jesusya yuuku'pî panton ke. Ta'pîiya: —Eseurîma sîrîrî anî' pî' o'non
ye'kakon ikaraiwarî nîmo'ka'pî tewî' ko'mannî'nen pe maasa pra mîîkîrî
wanî imaimu yawîrî, morî pe tîwe'sen pe moropai epu'nen pe awanî,
manni' mîîkîrî ikaraiwarîya tewî' ko'mannî'nen pe. Moropai tiaronkon
tîpoitîrîtonon esa' pe to' ya're' ton tîînen pe. Moropai tamî'nawîrî ta'pî
tîkaraiwarîya yawîrî iku'nen. 43 Mîîkîrî tîpoitîrî eporî ikaraiwarîya
teerepansa' ya morî pe pu'kuru. Maasa pra tamî'nawîrî tîkaraiwarîya taasa'
yawîrî iku'sai'ya ye'nen. Mîîkîrî wanî morî pe pu'kuru iipia. 44 Mîrîrî ye'nen
tauya sîrîrî apî'nîkon. Mîrîrî warantî tîkaraiwarî nîtîrî'pî ko'mannîpîiya
ye'nen inî' panpî' ikaraiwarîya tamî'nawîron tîrî iko'mannî'to'peiya. 45 Tîîse
mîrîrî warantî pra ipoitîrî wanî ya, tîîse taiya ya: "Ka'ne' pe aaipî pe pra
man". Mîrîrî ye'nen tiaronkon ipoitîrîtonon tîîpia tîkaraiwarî nîrumaka'san
taruma'tî pia'tîiya to' po'pîtîiya, moropai to' ya're' ton tîrîiya pepîn emi'ne
to' tîîse. Tîîse mîîkîrî ko'mamî ta're' enapî pî' moropai tîwuku enîrî pî'
mararî pra. Maasa pra tîkaraiwarî iipî pra awanî ye'nen. Moropai mîîkîrî
etîmî pia'tî mararî pra imakui'pî kupîiya. 46 Mîrîrî tîpo tîîko'manse pu'kuru
pra, ikaraiwarî erepamî tînîmîkîiya pra tîîse, mararî enpen pra awanî
tanne. Mîrîrî yai inkupî'pî era'ma tîuya pe ikaraiwarî ekore'ma mararî pra
moropai iwîiya. Moropai yenumîiya imaimu yawîrî iko'mamî'san pepîn
pata'se' apo' ya'. Mîrîrî e'kupî Paapa maimu yawîrî pra tîwe'sanon yarakkîrî.
47 Ipoitîrîya epu'tî tamî'nawîrî î' inkupî pe ta'pî tîkaraiwarîya tîîse mîrîrî
tîku'se pra aako'mansa' ya, teekonekai pra aako'mansa' ya, moropai ta'pîiya
yawîrî iku'sai'ya pra ipoitîrî e'sa' ya, mîîkîrî po'pîtî ikaraiwarîya ipîra,
tîmoron epu'to'peiya. 48 Tîîse manni' ipoitîrî î' ta'pî tîkaraiwarîya epu'nen
pepîn. Tîkaraiwarî maimu yawîrî awanî pepîn maasa pra epu'tî tîuya pra
tîwanî ye'nen. Tîîse yairî pra mîîkîrî e'to' wanî wenai ikaraiwarîya i'po'pîtî
tîîse mararî mîîkîrî tiaron ma're, maasa pra tepu'se pra awe'sa' ye'nen.
Sîrîrî warantî uupia'nîkon mararî pra tîntîrî'pî miakanno'pî ekaranmapoiya
kupî sîrîrî. Taiya: "Î' kai'ma aapia untîrî'pî yapurî'pîya? Yapurî'pîya ou
yewanmîrî'pîya?" taiya kupî sîrîrî upî'nîkon. Maasa pra mararî pra itîîsai'ya
ya uupia'nîkon, inî' panpî' epopai awanî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Wenai Esiyu'pînîto'
(Mt 10.34-36)

49 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Uurî iipî'pî apo' ene'to'peuya
sîrîrî non pona pemonkonyamî' kore'ta. Aasîrî mîrîrî yawittasa' yu'se
wanî sîrîrî teuren. 50 Tîîse kure'ne e'taruma'tî kupî sîrîrî. Tîîse kure'ne
e'taruma'tîto' ataretî'kasa' yu'se wanî sîrîrî. 51 Tîîse amîrî'nîkon esenumenka
morî ene'sau'ya kai'ma sîrîrî non pona. Tîîse tauya sîrîrî apî'nîkon,
morî tîwamîn ene'sau'ya pra wai tîîse eseyaton pî' pemonkonyamî'
wanî kupî sîrîrî uwenai. To' eseya'nama kupî sîrîrî. 52 Tauya sîrîrî, sîrîrî
patapai pemonkonyamî' mia'taikinankon tiwinan wîttî ta tîwe'sanonkon
ena kupî sîrîrî eseyaton pî'. Seurîwî'nankon ekore'ma kupî sîrîrî
asakî'nankon yarakkîrî. Moropai inkamoro asakî'nankon wanî teekore'mai
eseurîwî'nankon yarakkîrî. Uyese' wenai mîrîrî warantî to' ekore'ma.
53 Moropai tînmukukon winîkîi teekore'mai to' yunkonyamî' innape uku'sa'
to'ya wenai, uyese' wenai. Moropai tunkon winîkîi to' munkîyamî' wanî
teekore'mai, uyese' wenai. Moropai to' yankonyamî' wanî îri pe tînmukukon
wîri'sanyamî' winîkîi, innape uku'sa' to'ya wenai. Moropai to' munkîyamî'
nîrî teekore'mai tîsankon winîkîi uyese' wenai. Moropai tîpa'sekon winîkîi
to' yawo'pîtonon wanî teekore'mai. Moropai to' pa'setonon wanî teekore'mai
tawo'pîkon yarakkîrî. Uyese' wenai tu'kankon ekore'ma kupî sîrîrî. Innape
uku'nenan pî' innape uku'nenan pepîn ekore'ma uwenai —ta'pî Jesusya.

Î' Ye'ka Pe Pata Wanî Epu'to'
(Mt 16.2-3)

54 Jesusya pemonkonyamî' panama'pî. Ta'pîiya to' pî': —A'kî, wei
epa'ka winî katupuru enuku era'maya'nîkon ya îrikkutun pe. Taawonan
amîrî'nîkon, kono' rena pe man sîrîrîpe, taaya'nîkon. Moropai innape
aarena ta'pîya'nîkon yawîrî. 55 Moropai a'situn ata'se'ma ya, wei ewomî
winîpai, mîrîrî pî' taaya'nîkon. Wei pe pata wanî pe man. Innape
wei pe awanî, a'ne' pe awanî ta'pîya'nîkon yawîrî. 56 Amîrî'nîkon
pemonkonyamî' teesenku'tîsanon, epu'nenan pe tîwanîkon kai'ma
eesenumenkakon! Tamî'nawîrî î' pata po tîwe'ku'sen epu'tîya'nîkon morî
pe. Mîrîrî ekaremekîya'nîkon e'to' yawîrî pata po tîwe'ku'sen moropai ka'
pî' tîwe'ku'sen. Tîîse î' wani' awanî anera'ma'pîkon ayenukon ke ⌊î' ikupî
eserîkan pepîn unkupî'pî ayenukon kaisarî⌋ mîrîrî kupîya'nîkon pepîn
innape. Î' ton pe ekaremekîya'nîkon pepîn? —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ayeyaton Pe Tîwe'sen Yarakkîrî Morî Konekatî
(Mt. 5.25-26)

57 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Tîîse î' wani' awanî ye'nen
aawarîrî'nîkon epu'tîya'nîkon pepîn î' wanî yairon pe. 58 A'kî, ayeyaton

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

iipî ya ayarîpa ipîkku pe tîwe'sen juiz pia. E'mai' pe ayarîiya rawîrî î' rî
inkupî'pî awinîkîi konekaya yuwakî yarakkîrî, mîîkîrî juiz pia ayarîiya
namai. Tîîse ikonekasa'ya pra awanî ya juiz yenya' arumakaiya. Moropai
juizya arumaka surarayamî' yenya' moropai surarayamî'ya ayarakkamo
atarakkannîto' ta. 59Tauya sîrîrî apî'nîkon mîrîrî atarakkannîto' tapai
eepa'kakon pepîn. Tamî'nawîrî mîrîrî ankupî'pîkon ye'maya'nîkon pîkîrî
aako'mamîkon —ta'pî Jesusya to' pî'.

Imakui'pî Unkupî'pîkon Rumakato' Pî' Jesus Eseurîma

13 1Moro to' wanî'pî tiaronkon pemonkonyamî'. Inkamoro eseurîma
pia'tî'pî Jesus pî' î' kai'ma Galiléia pataponkon warayo'kon tî'ka
me'po'pî Pilatosya pî'. —Paapa pia tîntîrîkon po'tîi to' ii'sa' tanne, to' tî'ka
me'po'pîiya —ta'pî to'ya Jesus pî'. 2Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Î' wani'
awanî ye'nen insamoro warayo'kon tî'ka me'po'pîiya mîrîrî warantî. Î'
kai'ma to' pî' eesenumenkakon? Tiaronkon yentai imakui'pî ku'sa' to'ya
wenai, to' taruma'tî'pî Paapaya taaya'nîkon ka'rî? 3Kaane, mîrîrî wenai
pra —ta'pî Jesusya. —Tauya sîrîrî apî'nîkon, tamî'nawîrî awanîkon
tanne amîrî'nîkon enpenata pra awanîkon ya imakui'pî ankupî'pîkon
rumaka pî', inkamoro sa'manta'pî manni' warantî aasa'mantakon kupî
sîrîrî tamî'nawîrî —ta'pîiya. 4—Moropai manni'kan 18 kaisaronkon
isa'manta'san Siloé pata'se' winî Jerusalém po. Î' wani' awanî ye'nen
inkamoro pona mîrîrî to' nîkoneka'pî kawînan esenumî'pî, moropai to'
tî'ka'pîiya. Î' kai'ma to' pî' eesenumenkakon, kure'ne ka'rî imakui'pî
ku'sa' to'ya tiaronkon yentai Jerusalém po? 5Kaane, Mîrîrî wenai pra to'
sa'manta'pî. Tîîse tauya sîrîrî apî'nîkon tamî'nawîrî amîrî'nîkon sa'manta
kupî sîrîrî. Amakuyikon rumaka pî' eesenumenkakon pra awanîkon ya,
inkamoro sa'manta'pî warantî aasa'mantakon —ta'pî Jesusya.

Figo Ye' Teperu Tîînen Pepîn Pî' Jesus Eseurîma

6Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Warayo'ya tekkari ye'
ton, figo ye' itese' pîmî'pî tînmîri ya'. Moropai tîko'man pe tîîko'mamî
tîpo, eepetasa' era'mai attî'pî. Tîîse eporîiya pra itesa' wanî'pî. Mîrîrî
ye'nen î' kupî tîuya pî' eesenumenka'pî. 7Moropai mîîkîrî itesa'ya ta'pî
mîrîrî tekkari ye'ka era'manen warayo' tîpoitîrî pî': "A'kî, uuipî'pî
eseurîwî'ne kono' kaisarî seeni' figo yeperu era'mai eepetasa' kai'ma,
tîîse iteperu eporîuya pra uurî e'pîtî'pî. Mîrîrî ye'nen ya'tîkî î' pe pra
si'ma ko'mannî pî' man. Tiaronkon pata'se' mo'kasai'ya man teepetai pra.
Mîrîrî ye'nen ma'tîi", ta'pîiya tîpoitîrî pî'.
8Tîîse ipoitîrîya ta'pî tîkaraiwarî pî': "Maasa tîwî nîsi moro,
ukaraiwarî, mîrîrî figo ye' sîrîrî neken kono' iwa'kato'peiya. Tiwin kono'pî
pe esenyaka'ma irupukon woi yakauya moropai iwî'nî'pannî'nen ton
tîrîuya irupukon pona eepetato'pe", ta'pî ipoitîrîya. 9"Mîrîrî ku'sau'ya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tanne sîrîrî kono' pî' eepeta ya, morî pe awanî. Tîîse figo tîrîiya pra awanî ya, mîrîrî ya'tî me'poya", ta'pî ipoitîrîya tîkaraiwarî pî' —ta'pî Jesusya.

Jesusya Wîri' Ma'takî'pan Yepi'tî'pî

Erîka'nîto' Weiyu Yai

10 Jesusya pemonkonyamî' yenupa'pî Judeuyamî' epere'to' yewî' ta si'ma
sábado, erî'ka'nîto' weiyu yai. 11 Moro awanî'pî pri'ya pra tîwe'sen wîri'. Mîîkîrî
ko'mansa' wanî'pî pri'ya pra 18 kono' kaisarî. O'ma'ya pri'ya pra iku'sa' wanî'pî.
Mîîkîrî sa'ne asapîtî'pî murui murui pe awe'mî'sa'ka pra. Mîîkîrî esepi'tî eserîke
pra awanî'pî. 12 Mîîkîrî era'ma tîuya pe Jesusya yanno'pî tîîpia. Moropai
ta'pîiya wîri' pî': —Ma'non, ayeparan winîpai esepi'tîn pî' nai —ta'pî Jesusya.
13 Moropai tenya tîrî'pîiya ipona moropai mîîkîrî ekoneka'pî. Inî'rî murui pe pra
eena'pî. Moropai mîrîrî tîpo mîîkîrî wîri'ya Paapa yapurî'pî mararî pra.
14 Tîîse mîrîrî kupî Jesusya era'ma tîuya ye'nen Judeuyamî' epere'to' yewî'
esa' pe tîwe'sen ekore'ma'pî mararî pra Jesus winîkîi, maasa pra sábado
weiyu yai wîri' yepi'tîiya ye'nen. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya pemonkonyamî' pî':
—Tiwin mia' pona tîîmo'tai wei kaisarî esenyaka'manto'. Mîrîrî yai aaipîkon
eesepi'tîkonpa, tîîse sábado, erî'ka'nîto' weiyu yai pra —ta'pîiya to' pî'.
15 Mîrîrî yuuku'pî Uyepotorîkonya. Ta'pîiya: —Seru'ye' amîrî, epu'nen
pepîn. Sábado yai î' kupî pepîn taaya'nîkon tîîse attîkon sábado yai
paakayamî' yewî' ta ayekînkon yeukai, to' yarîkonpa tuna enî'to'pe to'ya.
Mîrîrî epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî? Ewa'tîsa' pe si'ma tuna enîrîiya
pepîn mîîto'pe. 16 Mîrîrî warantî mîserî wîri' wanî sîrîrî yewa'tîsa' pe, Makui
newa'tî'pî pe aako'mansa' kure'ne 18 kono' kaisarî. Mîîkîrî wanî Abraão
nurî'tî paarî'pî pe, ayonpakon pe Judeupa' pe awanî. Î' wani' awanî ye'nen
kin sábado yai mîîkîrî esepi'tî eserîke pra awanî mîrîrî teparan winîpai?
—ta'pî Jesusya.
17 Mîrîrî taa Jesusya pî' inkamoro ipî' tîwo'ma'tasanon eppepî
mararî pra maasa pra to' yeseru yenpo'pîiya. Tîîse tiaronkon arinîkon
pemonkonyamî' wanî'pî taatausinpai kure'ne î' ikupî eserîkan pepîn
Jesus nîkupî'pî pî'. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon yai to' atausinpa'pî.

Mostarda Ena'pî Pî' Jesus Eseurîma

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

18 Moropai Jesusya panton ekaremekî'pî to' nepu'tî ton. Ta'pîiya: —Î' kai'ma
see awanî pe nai Paapa iipî yai tamî'nawîronkon esa' pe? Î' warantî awanî
ekaremekîuya e'painon? —ta'pîiya. 19 —See warantî awanî pe man. Seeni'
mostarda ena'pî wanî si'mîrikkî pe pu'kuru. Tîîse mîrîrî pîmî'pî warayo'ya
tînmîri ya'. Moropai mîrîrî aro'ta'pî, aarenta'pî, kure'ne eena'pî yei pe. Moropai
mîrîrî pona toronyamî' erepamî'pî tî'moikon yaponse' ton konekapîtî'pî to'ya,
mîrîrî yei panta pona —ta'pîiya. ⌞—Mîrîrî warantî Paapa pemonkonoyamî'
wanî mararî tîîse to' epamî —ta'pî Jesusya.⌟

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Trigo Yai'meto' Fermento Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 13.33)

20 Moropai inî'rî Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Î' ye'ka panton
ekaremekîuya e'painon? Î' kai'ma awanî pe nai, Paapa iipî yai pemonkonyamî'
esa' pe? 21 Awanî pe man trigo yai'meto' warantî. Mîrîrî yapisî'pî wîri'ya
moropai kîsere'na kore'ta mararî itîrî'pîiya, iku'ne'tîto' yai. Moropai yai'meiya
tamî'nawîrî, mîrîrî ye'nen yai'mesa' pe kîsere'na wanî tamî'nawîrî —ta'pî
Jesusya. ⌞—Mîrîrî warantî Paapa pemonkonoyamî' mararonkon wanî
tu'kankon kore'ta sîrîrî non po. Tîîse maasa Paapa pemonkonyamî' epansa'
tamî'nawîrî pata po, anî'ya era'ma pra tîîse⌟ —ta'pî Jesusya.

E'ta'ka Mana'ta
(Mt 7.13-14; 21-23)

22 Jerusalém pona tuutî Jesus wîtî'pî e'ma taawîrî. Tuutî pe Jesusya
pemonkonyamî' yenupa'pî cidade po. Moropai tiaronkon yenupa'pîiya
to' pata'se'kon kaisarî to' ko'manto'kon ya' to' yenupa'pîiya. 23 Mîrîrî
yai warayo'ya Jesus ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Uyenupanen, tu'kankon
pepîn neken pemonkonyamî' e'pîika'tî kupî sîrîrî? —ta'pîiya Jesus pî'.
Mîrîrî ta'pî Jesusya: —Moro man ka' po mana'ta e'ta'ka. 24 Mîrîrî
ye'nen mîrîrî yai eewomîkon yuwatî teeseka'nunkai. Maasa pra tauya
apî'nîkon tu'kankon pemonkonyamî' wanî kupî sîrîrî itîîpai ka' pona,
tîîse to' ewomî eserîke pra awanî.
25 Maasa pra mîîkîrî wîttî esa' e'mî'sa'kasa' ya moropai mana'ta
yarakkamoiya. Moropai amîrî'nîkon wanî poro po eewomîkon eserîke pra
Paapa pia ka' pona. Taaya'nîkon mana'ta pa'tîi'ma, “Anna yepotorî, anna
yawonnî'kî aapia”, taaya'nîkon. Tîîse mîîkîrîya amaimukon yuuku kupî
sîrîrî see warantî: “Anî'kan amîrî'nîkon? Ayepu'tîkonuya pra wai, o'non
pata pai'nokon pe awanîkon?” taiya kupî sîrîrî apî'nîkon.
26 Moropai taaya'nîkon: “Anna manni'kan apokonpe anna yekkari
yonpa annaya ne'tîkini. Apokonpe anna wuku enîrî'pî annaya. Moropai
anna yenupa'pîya anna kore'ta awanî yai cidade po”, taaya'nîkon ipî'.
27 Tîîse taiya inî'rî apî'nîkon: “Anî'kan amîrî'nîkon? Ayepu'tîuya'nîkon
pra wai. O'non pata pai'nokon pe awanîkon?” Moropai taiya: “Atarimatî
tamî'nawîrî amîrî'nîkon imakui'pî kupî pî' tîîko'mansenon”, taiya apî'nîkon.
28 Miarî si'ma Abraão nurî'tî moropai Isaque nurî'tî, moropai Jacó nurî'tî,
moropai tamî'nawîronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'
nurî'tî era'maya'nîkon kupî sîrîrî Paapa pia. Tîîse amîrî'nîkon poro po,
eewomîkon eserîke pra. Inkamoro era'maya'nîkon pî' mararî pra akaraukon
kupî sîrîrî ipî', amoron epu'tî kupî sîrîrî, eewomîkon eserîke pra awanî
ye'nen. 29 Mîrîrî yai tu'kankon pemonkonyamî' erepamî kupî sîrîrî, wei
epa'ka winîpai, moropai wei ewomî winîpai. Moropai tamî'nawîrî pata po

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîîko'mansenon, inkamoro ewomî entamo'kanto' pî' tîîwanmîra tesa'kon
Paapa pia. To' pata'se'kon ton moro awanî Paapa pia. ⌊Tîîse amîrî'nîkon
ewomî eserîke pra awanî.⌋ 30 Maasa pra inkamoro tiaronkon pîkîronkon
ipîkkukon pepînon ewomî kupî sîrîrî e'mai' pe iipia. Tîîse ipîkkukon, ⌊e'mai'
pe Paapa maimu etanenan⌋ tiaronkon yentainokon ewomî pepîn. ⌊Maasa
pra innape imaimu ku'sa' to'ya pra awanî ye'nen⌋ —ta'pî Jesusya.

Jesus Esewankono'ma
Jerusalém Ponkon Pemonkonyamî' Pî'
(Mt 23.37-39)

31 Mîrîrî pe rî tiaronkon fariseuyamî' iipî'pî Jesus pia. Moropai ta'pî
to'ya ipî': —Attî e'painon tarîpai maasa pra amîrî wîî tîuya taa pî'
Herodes man —ta'pî to'ya Jesus pî'.
32 Jesusya to' maimu yuuku'pî. Ta'pîiya to' pî': —Atîtî iipia mîîkîrî
pia. Moropai makatîi mîîkîrî maikan warainon seru'ye' pî', uurîya taa
sîrîrî mîrîrî ekareme'tantî ipî'. Uutî eserîke pra wai sîrîrî maasa pra
esenyaka'ma sîrîrî. O'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon pemonkonyamî'
yepi'tîuya sîrîrî. Moropai pri'ya pra tîwe'sanon yepi'tîuya sîrîrî. Sîrîrîpe
mîrîrî pî' uuko'mamî moropai penane. Mîrîrî tîpo neken uweiyu
iku'ne'tîsa' yai erepamî miarî Jerusalém pona, mîrîrî makatîi mîîkîrî pî'.
33 Maasa pra mîrîrî kupî pî' uuko'mamî e'pai man. Moropai tarî uwî to'ya
eserîke pra man. Maasa pra Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'
wîî to'ya Jerusalém po neken —ta'pî Jesusya.
34 Moropai Jesus esewankono'ma'pî, ikaruwa'pî Jerusalém ponkon
pemonkonyamî' wenai. Moropai ta'pîiya: —Amîrî'nîkon Paapa maimu
ekareme'nenan profetayamî' wîîtîponkon. Aapia'nîkon tîmaimu
ekareme'nen to' yarimasa' Paapaya tanne iwî'pîya'nîkon tî' ke. Î' warapo
ite'ka amîrî'nîkon sa'nama'pîuya tamî'nawîrî awanîkon tanne. Manni'
kariwanaya tapîri yo'koi tînmukuyamî' yannuku warantî, uupia amîrî'nîkon
eperepî yu'se wanî'pî teuren tîîse yuukuya'nîkon pra awanî'pîkon. 35 Tarîpai
apata'se'kon e'nîmî kupî sîrîrî ⌊innape ukupîya'nîkon pra awanîkon ye'nen⌋.
Uutî sîrîrî aapiapai'nîkon. Tarîpai tauya sîrîrî apî'nîkon, sîrîrî patapai inî'rî
uyera'maya'nîkon pe pra naatîi. Uyapurîto'ya'nîkon weiyu erepamî pîkîrî
aako'mamîkon. Mîrîrî yai neken taaya'nîkon:

"Mîîkîrî morî pu'kuru see Uyepotorîkon ese' pî' tui'sen yapurîpai'nîkon",

Sl 118.26

taaya'nîkon kupî sîrîrî —ta'pîiya.

Pri'yawon Pepîn Yepi'tî Jesusya Sábado Yai

14 1 Tiwin wei sábado yai Jesus eta'pî fariseuyamî' esanon
yonpaya tewî' ta entamo'kai attîto'pe kai'ma. Jesus wîtî'pî

moropai mîîkîrî pî' to' esenumenka'pî kure'ne, sábado yai î' rî kupîiya
anera'mapai tîwanîkon ye'nen, yairî pra iteseru wanî ekaremekîkonpa
kai'ma. 2Miarî Jesus rawîrî tiwin warayo' wanî'pî pri'yawon pepîn.
Mîîkîrî wanî'pî i'si moropai itemekon awoipî'pî pe. 3Mîîkîrî era'ma
tîuya ye'nen Jesusya Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon
moropai fariseuyamî' ekaranmapo'pî. Ta'pîiya to' pî': —Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî pri'yawon pepîn yepi'tîuya erî'ka'nîto' weiyu yai morî
pe awanî, kaane ka'rî? Î' kai'ma taasai'ya nai? —ta'pîiya.
4Tîîse î' kai'ma Jesus maimu yuuku to'ya pra to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen
mîîkîrî pri'yawon pepîn warayo' yapisî'pî Jesusya. Moropai yepi'tî'pîiya.
Moropai attîto'pe ta'pîiya ipî'. 5Moropai inkamoro pî' ta'pî Jesusya:
—Amîrî'nîkon kore'ta tînmu kenan wanî ya, mîîkîrî munmu itekîn enasa'
ya, itu'nakan ya' sábado yai, sábado pe awanî ye'nen imo'kai attî pepîn
e'painon ka'ne' pe?
6Mîrîrî yuuku to'ya eserîke pra awanî'pî.

Tiaronkon Ma're E'nîto' Pî' Jesus Eseurîma

7Mîrîrî taa tîpo entamo'kanto' pî' etasa'kon yako'menka'pî Jesusya. Maasa
pra yaponse' wanî ereutanto'kon menka'pî to'ya mesa pia. Morîkon ponarî
to' ereuta'pî ipona ipîkku pe tiaronkon yentai to' e'to'pe. Mîrîrî era'ma tîuya
ye'nen, Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî to' pî'. 8Ta'pîiya to' pî': —A'kî,
anî'ya amîrî'nîkon etasa' ya tîîno'pîtasen festarî pî' tauya sîrîrî kereutatî
morî ereutanto' pona. Maasa pra ipîkku pe tîwe'sen ayentai'nîkon etasa'
wîttî esa'ya yai pra. 9Moropai taiya apî'nîkon: “Anî'ya amîrî eta'pî tarîni'
ereutapa?” taiya e'painon. Moropai taiya apî': “Atarimakî mîseni' ipîkku
ereutato'pe”, taiya apî'. Mîrîrî yai aweppepî kure'ne. Tiaronkon rawîrî apono'
morî ma're tîwe'sen pona eereuta. 10Tauya apî'nîkon, etasa' pe apono' morî
ma're tîwe'sen pona ereutatî. Moropai mîîkîrî ayetatîponkonya ayera'makon.
Moropai taiya apî'nîkon: “Uwanîyakon, tarîwaya ereutatane'kî. Sîrîrî
ereutanto' morî pona”, taiya. Mîrîrî warantî kure'ne ayapurî to'ya esera'ma
tamî'nawîronkon ipîkkukon etasa'kon rawîrî —ta'pî Jesusya. 11—Maasa pra
anî' e'ku'sa' ya ipîkku pe moropai mîî pe, mîîkîrî ena kupî sîrîrî tiaronkon
ma're. Aweppepî kupî sîrîrî. Tîîse anî' e'sa' ya ipîkku pe pra, moropai mîî pe
pra, mîîkîrî yapurî to'ya, ipîkku pe eena —ta'pî Jesusya.
12Moropai ta'pî Jesusya tetatîpono'pî pî': —Î' pensa entamo'kanto'
konekaya yai, manni'kan neken ayetatîponkon ayonpakon moropai
ayakonkon moropai ayakontarikon ipîkku pe tîwe'sanon neken ketai. Maasa
pra inkamoroya mîrîrî ye'ka kupî tîuya'nîkon ya amîrî yeta awentamo'kai
attîpa kai'ma. Mîrîrî warantî ankupî'pî ye'ma inkamoroya. 13Tîîse î'
pensa mîrîrî ye'ka konekaya yai, manni'kan sa'ne î' ton pînon moropai
ma'tîkî'pankon, enkaru'nankon, moropai asakoi'kon pepînon sa'ne etakî to'
ii'to'pe entamo'kanto' pî'. 14Mîrîrî warantî ikupîya ya, morî yapisîiya Paapa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

winîpai. Maasa pra inkamoroya sa'ne mîrîrî ankupî'pî ye'ma pepîn, ye'mato' ton pra tîwanîkon ye'nen. Tîîse Paapaya aapia ye'ma, î' pensa morî yairon pe tîwe'sanon e'mî'sa'ka weiyu yai aye'maiya —ta'pî Jesusya.

Kure'nan Entamo'kanto'
(Mt 22.1-10)

15 Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya pe, mesa pia ipokonpe tîwe'sen warayo' eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Paapa, tamî'nawîronkon esa' pia entamo'kanto' pî' teewonsen wanî kupî sîrîrî taatausinpai —ta'pîiya.
16 Mîrîrî ye'nen Jesusya tiaron panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Tiwin warayo'ya pemonkonyamî' eta'pî arinîke to' ii'to'pe tewî' ta, maasa pra kure'nan entamo'kanto' tîrî tîuya ye'nen. 17 Moropai iweiyu eseporî'pî entamo'kanto' weiyu. Mîrîrî ye'nen tîpoitîrî yaipontî'pîiya attîto'pe pemonkonyamî' yannoi. Taato'peiya ka'ne' pe asi'tî entamo'katane'tî entamo'kanto' esenposa' man aasîrî taato'peiya kai'ma etasa'kon pemonkonyamî' pî'.
18 Tîîse mîîkîrîya tetakon tanne tiwin pî' si'ma ta'pî to'ya: "Uutî eserîke pra wai." E'mai'non pemonkonya ta'pî ipî': "Umîri ton yennasau'ya sîrîrî. Mîrîrî ye'nen era'mai uutîto' man. Mîrîrî uutî eserîke pra wai, mîrîrî tauya manni' ku'kî tîwî" ta'pîiya.
19 Moropai tiaronya ta'pî: "Uutî eserîke pra wai maasa pra mia' tamî'nawîrî uyekînnon ton paakayamî' yennasau'ya wai. Inkamoro era'mai uutîto' man. Maasa pra morî pe to' esenyaka'ma anera'mapai wai. Mîrîrî ye'nen uutî eserîke pra wanî sîrîrî. Tîîse mîrîrî ku'kî tîwî", ta'pîiya ipî'.
20 Moropai tiaronya ta'pî ipî': "Uurî, uutî eserîke pra wai. Maasa pra amen pu'kuru ino'pîtasen pe wanî sîrîrî. Mîrîrî ye'nen uutî pepîn", ta'pîiya.
21 Mîrîrî tîpo tîkaraiwarî pia ipoitîrî enna'po'pî. Moropai tamî'nawîrî ekaremekî'pîiya tîkaraiwarî pî'. Mîrîrî pî' ikaraiwarî ekore'ma'pî mararî pra. Moropai ta'pîiya inî'rî: "Ka'ne' pe atîkî tiaronkon etata inî'rî, rua taawîrî cidade poro tîwe'sanon etata. Moropai tamî'nawîrî to' metai to' menepîi manni'kan î' ton pînon, moropai ma'tîkî'pankon moropai enkaru'nankon, moropai asakoi'kon pepînon inkamoro menepîi", ta'pîiya.
22 Tîîko'manse mararî ipoitîrîya ta'pî tîkaraiwarî pî': "Tamî'nawîrî ta'pîya yawîrî iku'sau'ya sîrîrî. Tîîse tu'ke to' pata'se' ton moro man", ta'pîiya.
23 Mîîkîrî maimu yuuku'pî ikaraiwarîya. "Moriya, atîkî, aminke e'ma taawîrî to' etata, to' ii'to'pe to' meka'nunkai. Maasa pra uyewî' yannî'sa' to'ya anera'mapai wanî sîrîrî. 24 Tauya sîrîrî inkamoro e'mai' pe etasa'konya sîrîrî entamo'kanto' yonpa eserîke pra awanî. Maasa pra tetakon tanne yu'sa' to'ya pra awanî ye'nen", ta'pîiya —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anî' Wanî Jesus Wanîyakon Pe
(Mt 10.37-38)

25 Mîrîrî taa tîpo Jesus wîtî tanne arinîkon pemonkonyamî'ya Jesus
wenaima'pî. Inkamoro yeurîmai eera'tî'pî moropai ta'pîiya to' pî': 26 —A'kî,
manni' uyapurînen wanî ya mararî, mîîkîrî wanî eserîke pra awanî upemonkono
pe, uwanîyakon pe. Maasa pra tîyun moropai tîsan pînînmaiya ya, moropai
tîno'pî, moropai tînmukuyamî', moropai tonpayamî' pînînmaiya ya, moropai
kure'ne tîîwarîrî eetî'nînma, uurî pînînma tîuya yentai, mîrîrî ye'nen uurî
wanîyakon pe eserîke pra awanî —ta'pîiya. 27 —Anî' wanî ya uwenai
e'taruma'tîpai pra, mîrîrî ye'nen uyapurîiya pepîn yapîtanîpîiya pra tîwanî ye'nen.
Itu'se tîwe'to' yawîrî iko'manpai awanî. Mîîkîrî wanî pepîn uwanîyakon pe.
28 A'kî, anî' esenumenka ya kawînan ton koneka pî' e'mai' pe
î' warapo kaisarî tîtînirurî wanî era'maiya e'pai awanî. Yaretî'ka
eserîke awanî epu'tîuya ikonekaiya. Mîrîrî epu'se eesenumenka
e'pai awanî. 29 Tîîse mîrîrî tepu'se pra mîrîrî kawînan ton koneka
tîuya pî' teesenyaka'mato' asara'tîsai'ya ya, moropai itînirurî e'tî'ka
eesenyaka'mato' ataretî'ka pra tîîse. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon pî'
tamî'nawîronkon atako'menka ipî'. 30 "A'kî see yaretî'kaiya pra awanî
era'matî", taa to'ya.
31 Moropai ta'pîiya inî'rî: —A'kî, ipîkku pata esa' pe tîwe'sen rei
eseya'nama ya tiaron winîkîi, eesenumenka e'pai awanî teeseya'nama
rawîrî. Iipia awanî 10.000 kaisaronkon surarayamî'. Tîîse iteyaton pia to'
wanî 20.000. Mîîkîrî ereuta e'pai awanî esenumenkai to' eseya'nama eserîke
awanî epu'se, meruntî ke to' wanî epu'se. 32 Meruntî ke pra to' wanî ya, attî
pepîn epîi. Tîîse mîîkîrî tiaron rei pî' kai tîmaimu yarimaiya namai epîn pe
pra man kai, morî pe e'nîpai man kai —ta'pî Jesusya. 33 —Mîrîrî warantî
teesenumenkai pra amîrî'nîkon wanî eserîke pra awanî upemonkono pe,
tamî'nawîrî ayeserukon, ayemannekon rumakaya'nîkon pra awanîkon ya
—ta'pî Jesusya.

Pan Inî'mîra Tîwe'sen pî' Jesus Eseurîma
(Mt 5.13; Mc 9.50)

34 Tiaron ekaremekî'pî Jesusya to' nepu'tî ton. Ta'pîiya: —Pan
wanî morî pe, awe'to' yawîrî wanî ya. Tîîse awe'to' yawîrî pra awanî
ya, morî pe awanî pepîn. Inî'mîra awanî ipo'mîra. 35 Morî pe awanî
pepîn yapurîto'pe. Î' ton pe rî yapurî eserîke pra awanî. Î' ye'rî pînsa'
wî'nî'pannîpîiya eserîke pra awanî. Mîrîrî ye'nen ipapo.
Sîrîrî etaya'nîkon pî' esenumenkatî aneta'pîkon pî' —ta'pî Jesusya.
⌞—Mîrîrî warantî awanîkon pe man, tamî'nawîrî ayewankon ke
uyapurîya'nîkon pra awanîkon ya,⌟ —ta'pîiya tîpemonkonoyamî' pî',
inî'mîra pan wanî warantî to' yeseru wanî namai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Carneiro Ataka'ma'pî
(Mt 18.12-14)

15 1 Tu'kankon tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî'
teesenyaka'masanon iipî'pî Jesus pia eeseurîma etakonpa. Moropai
imakui'san pemonkonyamî' iipî'pî. 2 Fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya
yenupanto' pî' yenupatonkon nîrî wanî'pî. Inkamoro wo'ma'ta'pî Jesus
winîkîi. Ta'pî to'ya: —Imakui'pî ku'nenan pemonkonyamî' pokonpe tîwe'sen
mîserî warayo'. Moropai to' pokonpe ta're' yonpanen —ta'pî to'ya ipî'.
3 Mîrîrî ye'nen to' nepu'tî ton ekaremekî'pî Jesusya panton pe.
4 Ta'pîiya: —Amîrî'nîkon tiwin pî' si'ma ayekînnan carneiroyamî' esa'
pe awanî ya, 100 kaisarî. Tiwin aataka'ma'pî ya, yuwai attî e'painon.
Innape nai? —ta'pîiya. —Inkamoro 99 kaisaronkon nîmîya e'painon
keren po. Moropai attî mîîkîrî ataka'ma'pî yuwai eporîya pîkîrî. 5 Mîîkîrî
eposa'ya ya, kure'ne taatausinpai awanî eposa'ya ye'nen. Moropai mîîkîrî
mana'poya amota pona tanunse. 6 Ayewî' ta eerepansa' pe, ayonpayamî'
awoinonkon etaya. Moropai taaya ayonpayamî' pî': "Atausinpanpai'nîkon
upokon pe. Maasa pra uyekîn ataka'ma'pî eposau'ya ye'nen", taaya'nîkon
e'painon tiwin pî' si'ma. 7 Tauya mîrîrî warantî nîrî Paapa atausinpanto'
wanî kupî sîrîrî ka' po. Pemonkon imakui'pî pe tîwe'sen enpenatasa' yai
tînkupî'pî imakui'pî rumaka tîuya pî'. Ipî' Paapa atausinpa manni'kan 99
kaisaronkon, yairon pe tîwe'sanon pî' taatausinpa yentai —ta'pî Jesusya.

Prata Ena'pî Esenumî'pî

8 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Tiwin wîri' wanî'pî mia' tamî'nawîrî prata
ena'pî esa' pe. Tîîse tiwin esenumî ya mîrîrî yuwaiya e'painon, innape nai?
Mîrîrî eporîpa wîri'ya tî'kuma'tu yawittanîpî, moropai tewî' kuimaiya. Morî pe
yuwai'ma tînîn eporî tîuya pîkîrî yuwaiya. 9 Moropai eposa' tîuya yai tonpayamî'
tîwoinokon etaiya. Moropai taiya to' pî': "Atausinpanpai'nîkon man upokonpe.
Maasa pra upîratari esenumî'pî eposau'ya ye'nen", taiya. 10 Mîrîrî warantî nîrî
Paapa poitîrîtonon inserîyamî' atausinpa kure'ne, tiwinan pemonkon imakui'pî
ku'nen enpenata yai imakui'pî pe tîwe'to' rumaka tîuya pî' —ta'pî Jesusya.

Warayo' Tîyun Pia Pai Ataka'ma'pî

11 Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Warayo' wanî'pî
asakî'nankon inmukuyamî'. 12 Tiaron pensa inmu yakon maasaron
panpî'ya ta'pî tîyun pî': "Paapa, ayemanne rataikakî uyemanne ton tîrîpa,
mîrîrî uurî pia antîrî ton aasa'manta yai. Maasa pra sîrîrî itu'se wai",
ta'pîiya. Moropai itunya temanne rataika'pî irui yemanne yarakkîrî.
13 Kure'ne pu'kuru pra wei tîîko'mamî tîpo temanne yannuku'pî mîîkîrî
warayo' maasaronya tamî'nawîrî. Moropai attî'pî tamî'nawîrî temanne
yarakkîrî tiaron pata pona aminke. Miarî itesa' pe tîwe'to' temanne

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yaretî'ka'pîiya. Festa pî' tîwanî ke, tîsu'min ke imakui'pî kupî'pîiya. 14 Moropai
tamî'nawîrî yaretî'ka'pîiya tanne, mîrîrî pata ya' emi'nan wanî'pî mararî
pra. Moropai mîîkîrîya tîmoron epu'tî pia'tî'pî miarî. 15 Mîrîrî ye'nen
teesenyaka'mato' ton yuwa'pîiya mîrîrî pata ya' tîwe'sen pî' mîrîrî warantî
tîwe'pîika'tîpa kai'ma. Mîîkîrîya mîîkîrî yarima'pî tîfazendarî pona tekînon
porcoyamî' ko'mannî'se attîto'pe kai'ma, ta'pîiya. 16 Tîîse miarî mîîkîrî
wanî'pî emi'ne ita're' ton pra awanî'pî. Porcoyamî' ya're' anna'pai awanî'pî
tîîse anî'ya porcoyamî' ya're' yonpa tîrî pra awanî'pî. Î' tîrî to'ya pra awanî'pî.
17 Mîîkîrî esenumenka pia'tî'pî tîîwarîrî. Ta'pîiya: "Î' waraponkon
uyun poitîrîtonon teesenyaka'masanon uyun pia tîîse to' ya're' mararon
pepîn e'tî'kakoi pepîn. Tîîse î' pî' uurî sa'manta sîrîrî tarî emi'nan pî'.
18 Enna'po paapa yewî' ta. Moropai tauya paapa pî': 'Paapa, imakui'pî
kupî'pîuya Paapa ka' pon winîkîi, moropai awinîkîi', tauya paapa pî'",
ta'pîiya. 19 "Mîrîrî ye'nen 'Anmu pe wanî pepîn sîrîrî, tîîse apoitîrîtonon
warantî uku'kî', tauya paapa pî'", ta'pî mîîkîrî warayo'ya. 20 Moropai
aataponka'pî miarîpai moropai awenna'po'pî tîyun yewî' ta.
Mîîkîrî iipî ko'mannî pe e'ma taawîrî aminke era'masa' itunya wanî'pî.
Moropai tî'noko'pî pe era'ma'pîiya mararî pra. Mîîkîrî tînmu ponaya
eeka'tumî'pî yapi'se. Yapisî'pîiya tîwakîri pe moropai yu'na'pîiya.
21 Moropai mîîkîrîya ta'pî tun pî': "Paapa, imakui'pî kupî'pîuya Paapa
ka' pon winîkîi moropai awinîkîi", ta'pîiya. "Mîrîrî ye'nen anmu pe wanî
pepîn sîrîrî tîîse apoitîrîtonon warantî uku'kî", ta'pîiya.
22 Tîîse itunya ta'pî tîpoitîrîtonon pî': "Ka'ne' pe ipon morî ene'tî, moropai
yeka'matî itenya pokon nîrî ene'tî, yeka'matî itenya pî'. Moropai i'sa'sa'
ene'tî yeka'matî i'pu pî'! 23 Moropai kaiwan manni' paaka more ene'tî.
Moropai iwîtî. Moropai atausinpanpai'nîkon man mîserî unmu pokonpe
entamo'kanto' pî'. 24 Maasa pra mîserî unmu sa'manta'pî kai'ma wanî'pî
teuren tîîse awanî sîrîrî. Ataka'ma'pî pe awanî'pî, tarîpai eeseposa' sîrîrî",
ta'pî mîîkîrî warayo' yunya. Mîrîrî ye'nen to' atausinpa'pî entamo'kanto' pî'.
25 Mîrîrî e'kupî'pî tiaron inmu irui tîîse tînmîri ya'. Mîîkîrî enna'posa'
iipî tanne, aminke pra wîttî pî' eta'pîiya eserenkanto'. Mararî pra
awanî'pî to' mananu esetasa'. 26 Mîîkîrîya tîyun poitîrî yanno'pî. Moropai
ekaranmapo'pîiya. "Î' see mîrîrî?" ta'pîiya. 27 Mîîkîrî to' poitîrîya
yuuku'pî: "Ayakon enna'posa' erepannî pî' man wîttî ta enen, pri'ya.
Mîrîrî ye'nen ayunya kaiwan paaka more wîî me'po pî' man", ta'pîiya.
28 Mîrîrî yekare eta tîuya ye'nen, mîîkîrî inmu irui ekore'ma'pî. Moropai
ewonpai pra awanî'pî wîttî ta. Mîrîrî itun epa'ka'pî poro pona iipia. Moropai
eewonto'pe taa pî' itun ko'mamî'pî ipî'. 29 Tîîse tîyun maimu yuuku'pîiya. Ta'pîiya:
"Î' warapo kono' kaisarî uuko'mansa' sîrîrî aapia esenyaka'ma pî' apoitîrî warantî.
Amaimu tîyu'pî'se pra î' taato'ya ku'sau'ya amaimu yawîrî. Mîrîrî tanne tiwin
mîrikkî carneiro more tîîsa'ya pra nai uupia uyonpayamî' pokonpe festa tîkonekai
atausinpato' ton", ta'pîiya. 30 "Tîîse mîîkîrî anmu, ayemanne tîîsa'ya tî'ka'tîpon,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

imakui'pî kupî ke wîri'sanyamî' ataka'ma'san yarakkîrî tîwanî ke. Moropai
mîîkîrî enna'posa' yo' ton paaka kaiwan wîî me'posa'ya”, ta'pîiya.
31 Mîîkîrî maimu yuuku'pî iyunya. Ta'pîiya: “Unmu, amîrî uupia
tîîko'mansen. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron uyemanne wanî sîrîrî
ayemanne pe”, ta'pîiya. 32 “Tîîse sîrîrî entamo'kanto' koneka me'pouya
emapu'tîsa' sîrîrî atausinpanto' esera'mato'pe kai'ma. Maasa pra mîserî
ayakon sa'manta'pî kai'ma e'sa' tanne enen eerepansa' man. Ataka'ma'pî
pe awanî'pî tarîpai eeseposa' man”, ta'pîiya —ta'pî Jesusya.

Ipîkku Pe E'nîto' Yapurî Pî' Jesus Eseurîma

16 1 Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Warayo' wanî'pî tîkaraiwarî
yemanne ko'mannî'nen pe. Tîîse mîîkîrî pî' to' eseurîma pia'tî'pî
morî pe e'to' yawîrî eesenyaka'ma pra awanî ye'nen. Tîkaraiwarî tînirurî
yaretî'ka pî' aako'mamî'pî. 2 Mîrîrî epu'sa' tîuya pe ikaraiwarîya yanno'pî
tîîpia aai'to'pe. Moropai mîîkîrî ekaranmapo'pîiya. “Inna pî' rî apî'
to' eseurîma manni' ayeseru pî'?” ta'pîiya ipî'. Moropai ta'pî mîîkîrî
ikaraiwarîya ipî': “Tarîpai sîrîrî pata pai mîrîrîkon ankupî'pî konekaya
yu'se wanî sîrîrî. Tamî'nawîrî yannu'kî morî pe awe'to'pe, tiaron pia
irumakapa. Maasa pra mîrîrî warantî awanî ye'ka pe tamî'nawîron
uyemanne ko'mannî'nen pe awanî eserîke pra nai”, ta'pî ikaraiwarîya ipî'.
3 Mîrîrî taasa' tîkaraiwarîya pî' mîîkîrî esenumenka'pî tîîwarîrî.
“Epa'kato'pe taa pî' kin ukaraiwarî man koo, î' see ku'to'peuya ko'ye.
Maasa pra epa'kasa' ya uuwarîrî esenyaka'ma non yaka pî' eserîke pra
wai, meruntî ke pra wai. Moropai esenyaka'ma pra wanî ya tiaronkon pî'
tîniru esatîuya eserîke pra eppe'nî pî' wai”, ta'pîiya tîîwarîrî. 4 Moropai
eesenumenka'pî. “Kaane, epu'tî pî' wai tarîpai î' kupîuya”, ta'pîiya.
“Uyonpayamî' yausinpauya, î' pensa ukaraiwarîya uyenpa'kasa' yai
tewî'kon ta uyapi'to'pe to'ya”, ta'pîiya.
5 Moropai mîrîrî taa tîpo mîîkîrî tîkaraiwarî pia epe'mîra tîwe'sanon
yanno'pîiya, tamî'nawîrî. Moropai tiwin pî' to' ekaranmapo'pîiya. E'mai'non
pî' ta'pîiya: “î' warapo kaisarî epe'mîra tîwe'sen amîrî ukaraiwarî pia?”
ta'pîiya. 6 Moropai mîîkîrîya yuuku'pî: “100 kaisarî óleo yense'”, ta'pîiya.
“Seeni' era'makî epe'mîra awe'to'. Ereutakî moropai imenukakî
arakkita pairî 50 kaisarî neken”, ta'pî mîîkîrîya. Mîrîrî warantî
yausinpa'pîiya tîwakîri pe mîîkîrîya ikupî'pî.
7 Moropai tiaron pî' ta'pîiya: “Amîrî kanan? Î' warapo kaisarî epe'mîn
amîrî?” Moropai mîîkîrîya yuuku'pî. “1.000 waikara'pî kaisarî trigo”, ta'pîiya.
“Sîrîrî era'makî epe'mîra awe'to'. Ereutakî moropai imenukakî 800
kaisarî”, ta'pîiya ipî'. Mîrîrî warantî tonpa ton eporî'pîiya î' pensa
teepa'kasa' yai to' pia tîwanîpa.
8 Moropai mîîkîrîya mîrîrî warantî iku'sa' yekare eta'pî ikaraiwarîya. Î'
kai'ma tonpayamî' ton yausinpa pî' eesenumenkasa' wenai yapurî'pîiya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mararî pra ⌊Imakui'pî ku'sai'ya tîîse⌋ —ta'pî Jesusya. Mîrîrî pî' Jesus
eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Pemonkonyamî' sîrîrî pata yeseru yawîronkon
wanî epu'nenan pe pu'kuru. Maasa morî eporîkonpa î' ton pra tîwanîkon
namai, teserukon koneka to'ya. Manni'kan Paapa maimu yawîronkon,
yairî tîwe'sanonya ikoneka yentai ikoneka to'ya. —ta'pîiya. 9—Mîrîrî
ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Tiaronkon pîika'tîya'nîkon yuwatî ipîkku pe
awe'to'kon ke. Mîrîrî ku'sa'ya'nîkon tîpo, î' pensa tamî'nawîrî nîmîya'nîkon
ye'ka pe aasa'mantakon ya, Paapaya ayapi'to'pe'nîkon ka' po —ta'pîiya.
10—A'kî tauya sîrîrî, anî' wanî mararon mîrikkî tîîse yapurî epu'nen pe
tîwe'sen mîrîrî ye'nen mîîkîrîya mararon pepîn yapurî epu'tî yairî. Tîîse
anî' wanî ya mararon pî' ama'ye' pe, mîrîrî warantî nîrî mararon pepîn
pî' ama'ye' pe awanî. 11 Tîîse amîrî'nîkonya ipîkku pe awe'to'kon yapurî
epu'tî pra awanî ya tarî non po, o'non ye'ka pe see ipîkku pe awe'to'kon
tîrî Paapaya e'painon, ka' pon aapia'nîkon? 12 Moropai î' kai'ma tiaronkon
yemanne ko'mannîpî epu'tîya'nîkon pra awanîkon tanne î' kai'ma Paapaya
amîrî'nîkon pia ayemannekon ton tîrî e'painon aapia'nîkon? —ta'pîiya to' pî'.
13 Moropai ta'pî Jesusya: —Asakî'nankon tîkaraiwarîtonon poitîrî
pe anî' wanî eserîke pra awanî. Maasa pra tiaron yapurîiya morî pe,
moropai tiaron mu'tunpaiya. Tiaron maimu yawîrî awanî tîîse, tiaron
pîinamaiya pepîn. Mîrîrî warantî Paapa poitîrî pe e'nî tanne, ipîkku pe
e'nîto'pe tîniru yu'se eseka'nunkan eserîke pra awanî —ta'pî Jesusya.

Paapa Maimu E'tî'ka Pepîn
(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

14 Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe fariseuyamî' eseurîma'pî imakui'pî pe
Jesus winîkîi. Maasa pra kure'ne inkamoroya tîniru yapurî'pî mîîto'pe.
15 Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Amîrî'nîkon e'kupî morî pe tiaronkon
rawîrî awanîkon kai'ma. Tîîse Paapaya eesenumenkato'kon epu'tî tanne
ayewankon yawon. Mîrîrî amîrî'nîkon atapurîto' wanî pemonkonyamî'
pia wanî morî pe, taaya'nîkon tîîse Paapaya yewanmîrî —ta'pîiya.
16 Moropai ta'pîiya: —Moisés nurî'tî nîmenuka'pî moropai Paapa
maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî nîmenuka'pî ekaremekî'pî
to'ya João Batista nurî'tî erepamî pîkîrî sîrîrî non pona. Mîrîrî pata
pai amenan itekare ekaremekî'pî to'ya. Î' kai'ma Paapa pemonkono pe
pemonkonyamî' enato'pe ekaremekî to'ya sîrîrî tîpose. Mîrîrî ye'nen tu'ke
pemonkonyamî' eseka'nunka Paapa pemonkono pe tîwanîkonpa. Ka'ne'
pe Paapa yenya' to' eturumaka tesa'kon pe awe'to'pe. 17 Mîrîrî warantî
awanî tîîse penaro' Moisés nîmenuka'pî Paapa maimu ko'mamî yairî
ipatîkarî. Ka' moropai non atareti'ka, tîîse Paapa maimu e'tî'ka pepîn,
nem tiwin mai ena pepîn yairî pra —ta'pî Jesusya.
18 Moropai ta'pîiya: —Warayo'ya tîno'pî rumaka tîpo tiaron wîri'
yarakkîrî awanî ya, kure'ne imakui'pî kupîiya mîrîrî, Paapa maimu

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yawîrî pra awanî. Moropai anî' wanî ya wîri' tînyo rumakatîpon
yarakkîrî, mîîkîrîya imakui'pî kupî mîrîrî Paapa winîkîi, imaimu
e'menukasa' yawîrî pra awanî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ipîkku Pe Tîwe'sen Pî' Moropai Lázaro Pî' Jesus Eseurîma

19 Moropai Jesusya ta'pî: —Tiwin warayo' wanî'pî ipîkku pe tîwe'sen.
Mîîkîrîya tîpon yeka'mapîtî'pî morî epe'ke. Aako'manpîtî'pî morî pe
maasa pra tamî'nawîron esa' pe awanî'pî. Wei kaisarî ita're' wanî'pî
mararî pra. Mîrîrî ye'nen î' pî' eesenumenka pra aako'mamî'pî ipîkku
pe tîwanî ye'nen. 20 Mîrîrî yai nîrî tiaron warayo' wanî'pî. î' ton pîn
sa'ne, tîwe'taruma'tîsen, sa'ne. Moropai paran pokon, erekî'pan itesa'
poro itese' Lázaro. Mîîkîrî sa'ne yaapîtî to'ya e'pîtî'pî mîîkîrî ipîkku
pe tîwe'sen yewî' mana'ta pia maasa pra aasarî eserîke pra awanî pî'.
21 Miarî mîîkîrî ipîkku mesari poi ita're' ya'punu'pî e'sorokasa' anonpapai
awe'pîtî'pî. Mîîkîrî sa'ne erekî' yame'ka'pî arinmarakayamî'ya.
22 Moropai mîîkîrî sa'ne sa'manta'pî. Moropai mîîkîrî era'mai
inserîyamî' ii'sa' wanî'pî. Yarî'pî to'ya utamokon Abraão nurî'tî pia. Miarî
aako'mamî'pî iipia kure'nan entamo'kanto' ta, taatausinpai pu'kuru.
Tîîko'manse pu'kuru pra mîîkîrî ipîkku warayo' sa'manta'pî nîrî ite'ma'pî
pî'. Mîîkîrî yu'na'tî'pî to'ya. 23 Mîîkîrîya tîmoron epu'tî'pî mararî pra
isa'manta'san pata'se' ya', apo' ya' si'ma. Miarî si'ma mîîkîrîya tîtamo
Abraão nurî'tî era'ma'pî aminke morî pata ya'. Moropai Lázaro nurî'tî
era'ma'pîiya iipia morî ya'. 24 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî entaime'pî. Ta'pîiya
Abraão pî': "Amoko a'noko'pî pe sa'ne uyera'makî. Mîrîrî ye'nen Lázaro
ii'to'pe ka'kî upîika'tîi. Tenya yeperu teuronkai tuna ka moropai aai'to'pe
unu pona itîîse. Maasa pra tarî umoron epu'tî pî' wai apo' ya'", ta'pîiya.
25 Tîîse Abraão nurî'tîya imaimu yuuku'pî. Ta'pîiya: "Upa'ri, enpenatakî
non po aako'mamî'pî pî', morî pe pu'kuru aako'mamî'pî tîîwanmîra,
tamî'nawîron esa' pe awanî'pî. Morî pe awanî'pî aapia. Tîîse Lázaro sa'ne
ko'mamî'pî tîmoron tepu'se miarî. Tarîpai Lázaro nurî'tî man morî pe pu'kuru
tamî'nawîron mîrîrî winîpai. Taatausinpai awanî sîrîrî tarî. Tîîse amîrîya
amoron epu'tî mîrîrî. 26 Mîrîrî tanne kure'nan a'ta moro man uurî'nîkon
yarappana. Mîrîrî ye'nen tarîron uupiawon wîtî eserîke pra man miarî ya'
aapia. Moropai miarîpoinon iipî eserîke pra man nîrî tarîwaya uupia", ta'pîiya.
27,28 "Amoko", ta'pî ipîkku warayo'ya. "Mîrîrî warantî awanî ya, Lázaro
yarimakî uyonpayamî' kore'ta attîto'pe. Maasa pra uyakontonon moro to'
man mia'taikinankon inkamoro pî' ekareme'se attîto'pe ka'kî, tarîwaya
e'taruma'tînto' ya' to' iipî namai", ta'pîiya.
29 Tîîse Abraão nurî'tîya ta'pî: "Ayonpayamî'ya itekare eta e'painon.
Kaareta Moisés nurî'tî nekaremekî'pî miarî man to' pia. Moropai profetayamî'
nurî'tîyamî' nekaremekî'pî miarî man. Mîrîrî winîpai eta to'ya", ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 “Tîîse ‘Inna’ taa to'ya pepîn, Amoko”, ta'pî ipîkku warayo' nurî'tîya.
“Tîîse isa'manta'pî e'mî'sa'kasa' ya moropai mîîkîrîya ekaremekî ya,
‘inna’ taa to'ya. Imakui'pî tînkupîkon rumaka to'ya e'painon”.
31 Tîîse yuuku'pî Abraãoya: “Kaane, ‘Inna’ taa to'ya pepîn. Inkamoro
itekare ekareme'nenan Moisés nurî'tî moropai profetayamî' nurî'tîyamî'
nekaremekî eta to'ya pra awanî ya, mîrîrî warantî nîrî isa'manta'pî
e'mî'sa'kasa' eseurîmato' pî' ‘Inna’ taa to'ya pepîn”, ta'pî Abraão nurî'tîya
—ta'pî Jesusya.

Tiaron Nîkupî'pî Awinîkîi'nîkon Ku'tî Aawanmîra'nîkon
(Mt 18.6-7,21-22; Mc 9.42)

17 1 Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî: —Imakui'pî kupî tiaronkonya
emapu'tînen ton moro awanî sîrîrî non po tîwîrî. Tîîse imakui'pî
kupî tiaronya emapu'tîtîponya “ekenne” taa kupî sîrîrî. 2 A'kî, anî'
sa'manta ya, tî' tewa'tîi i'mî pî' tuna ka tenunse imakui'pî pe awanî. Tîîse
itentai imakui'pî pe awanî insamoro moreyamî' yonpaya imakui'pî kupî
emapu'tîiya ya, mararî pra awe'taruma'tî mîrîrî wenai. 3 Mîrîrî ye'nen
tauya, aka, tîwarî e'kî mîrîrî warantî imakui'pî kupîya'nîkon namai.
Ayakonya imakui'pî ku'sa' ya, ka'kî ipî': “Imakui'pî mîrîrî, uyakon,
kî'kupîi”, taaya ipî'. “Inna” taiya ya, morî pe pu'kuru awanî. Mîrîrî ye'nen
aawanmîra inkupî'pî imakui'pî ku'kî. 4 Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai (7)
ite'ka tiwin wei tîîse imakui'pî ku'sa' ayakonya ya awinîkîi moropai
aapia aai'pîtî ko'mannîpî taiya apî': “Kure'ne imakui'pî kupî pî' wai tîîse
enpenatasa' sîrîrî mararî pra. Mîrîrî ye'nen aawanmîra unkupî'pî ku'kî”,
taiya ya, aawanmîra iku'kî —ta'pî Jesusya.

Innape Jesus Ku'to'

5 Inkamoro Jesus nenupa'sanya esatî'pî Jesus pî'. Ta'pî to'ya: —Anna
yepotorî, inî' panpî' innape aku'to' annaya ku'kî —ta'pî to'ya Jesus pî'.
6 Moropai Jesusya to' maimu yuuku'pî. Ta'pîiya to' pî': —Mîrîrî
mostarda ena'pî mîrikkî si'mîrikkî warantî mararî innape Paapa
kupîya'nîkonya ya, taaya'nîkon e'painon seeni' yei pî': “atarokakî
tamî'nawîrî akara rapairî” moropai attî. “Tuna ka' e'pînta” taaya'nîkon ya
moropai attî e'painon amaimukon yawîrî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ipoitîrî Nîkupî Ton Pî' Jesus Eseurîma

7 Moropai Jesusya inî'rî ta'pî tînenupa'san pî': —Amîrî'nîkon wanî ya
tîpoitîrî ke taapai'nîkon man. Mîîkîrî esenyaka'ma ya anmîrikon ya', mîrîrî
warantî pra awanî ya ayekînkon carneiroyamî' era'maiya keren po si'ma.
Mîîkîrî erepansa' pe teesenyaka'mato' yapai taaya'nîkon pepîn e'painon
ipî': “Asi'kî, ereutakî awentamo'kapa”, taaya'nîkon pepîn. 8 Tîîse taaya'nîkon
e'painon: “Ka'ne' pe entamo'kanto' yenpokî mesa pona entamo'kato'pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moropai uwuku enî'to'peuya. Mîrîrî tîpo uye'ma'pî pî' awentamo'kapa”,
taaya ipî'. 9 Taasa' tîuya yawîrî mîrîrî ku'sai'ya pî' “Morî pe pu'kuru man”
taaya'nîkon e'painon ipî'? Kaane, maasa pra eesenyaka'mato' mîrîrî mîîto'pe,
amaimukon yawîrî awe'to'pe —ta'pî Jesusya. 10 —Mîrîrî warantî amîrî'nîkon
wanî e'pai awanî. Tamî'nawîrî ankupîkon pe ta'pî kupîya'nîkon ya taaya'nîkon
e'pai awanî: “Teesenyaka'masanon anna. Mîrîrî ye'nen anna yapurî anna
karaiwarîya yu'se anna wanî pepîn, anna nîkoneka pe ta'pî kupî annaya
ye'nen. Mîrîrî ku'sa' annaya pî' mîî pe anna atapurî pepîn anna karaiwarî
maimu yawîrî ikupî annaya ye'nen”, taaya'nîkon e'pai awanî —ta'pî Jesusya.

Mia' Tamî'nawîronkon Pri'ya Pra Tîwe'sanon Yepi'tî Jesusya

11 Mîrîrî tîpo Jesus wîtî ko'mannîpî'pî Jerusalém pona. Mîîkîrî wîtî'pî
Samaria moropai Galiléia pata kî'pî ya pî'. 12 Miarî Jesus erepamî tanne
pemonkonyamî' ko'manto' ya mia' tamî'nawîronkon pri'ya pra tîwe'sanon
warayo'kon wanî'pî. Inkamoro wanî'pî ere' itese' leprosia pokonkon. Inkamoro
iipî'pî Jesus ponaya tîîse to' emî'pamî'pî aminke pemonkonyamî' kore'ta to'
ewomî pra. 13 Moropai inkamoro entaimepîtî'pî. Moropai ta'pî to'ya Jesus pî':
—Jesus anna yenupanen, a'noko'pî pe sa'ne anna era'makî —ta'pî to'ya ipî'.
14 To' era'ma tîuya pe Jesusya ta'pî to' pî': —Atîtî teepîremasen pia.
Moropai amîrî'nîkon esepi'tîsa' era'mato'peiya makatîi ipî' —ta'pî Jesusya
to' pî'. Jesus maimu yawîrî to' wîtî'pî.
E'ma taawîrî to' wîtî tanne to' esepi'tî'pî. 15 Moropai to' yonpa
esepi'tîsa' enna'po'pî. Samariapon mîîkîrî. Teesepi'tîsa' wenai Paapa
yapurî ye'ka pe awenna'po'pî. Meruntî ke aatausinpato' maimu wanî'pî.
16 Jesus pia teerepamî ye'ka pe awe'sekunka'pî irawîrî yapurî tîuya
ye'nen. —Morî pe pu'kuru man, Jesus —ta'pîiya.
17 Moropai Jesusya ta'pî: —A'kî, mia' tamî'nawîronkon pepîn kin warayo'kon
esepi'tî manni'? O'nonkan tiaronkon to' enna'po pra awanî. 18 Tîîse î' ton pe
mîserî ka'ran samariapon enna'posa' sîrîrî Paapa yapurîi? —ta'pî Jesusya.
19 Moropai ta'pî Jesusya ipî': —E'mî'sa'kakî moropai atîkî. Eesepi'tîsa' nai
maasa pra innape uku'sa'ya ye'nen —ta'pî Jesusya Samariapon pî'.

Tamî'nawîronkon Esa' Pe Paapa E'to' Pî' Jesus Eseurîma

(Mt 24.23-28, 37-41)

20 Tiaronkon fariseuyamî'ya Jesus ekaranmapo'pî. Ta'pî to'ya: —Î'
pensa see tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu eseporî kupî sîrîrî?
—ta'pî to'ya. Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Tamî'nawîronkon esa' pe
Paapa ii'to' weiyu erepamî pepîn, î' rî teera'masanon pokonpe, anî'ya
era'mato'pe —ta'pîiya. 21 —Anî'ya taa eserîke pra awanî, a'kî, sîrîrî
era'makî, mooni pata man taa pepîn. Maasa pra tamî'nawîronkon esa' pe
Paapa e'to' wanî pe man akore'ta'nîkon —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Mîrîrî ye'nen ta'pîiya tînenupa'san pî': —A'kî, tiwin wei uurî ka' poi
iipî'pî anera'mapai awanîkon kupî sîrîrî. Pemonkonyamî' esa' pe uurî
wanî anera'mapai awanîkon. Tîîse era'maya'nîkon pepîn. 23 Moropai
tiaronkonya taa apî'nîkon: "Aasîrî eerepansa' man. Sîrîrî era'makî, miarî
man" taa seru'ye'konya apî'nîkon. Inkamoro ye'ka maimu yawîrî katîtî
seru'ye' pe yuwai. 24 Maasa pra uurî iipî'pî ka' poi ii'to' weiyu wanî mîrîrî
manni' wara'napi e'sisiuka ka' parakon patapai iratai winîkîi eesera'ma
manni' warantî. Tamî'nawîronkonya era'ma kupî sîrîrî, ama' pe pra.
Mîrîrî warantî awanî kupî sîrîrî. 25 Tîîse maasa e'mai' pe uurî ka' poi
iipî'pî e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra. Moropai uurî uyewanmarî to'ya
sîrîrî pankonya yewanmîrî uyu'se pra to' wanî.
26 Pena Noé nurî'tî wanî yai pemonkonyamî' ko'mamî'pî tîîwanmîra.
Mîrîrî warantî pemonkonyamî' ko'mamî uurî ka' poi iipî'pî ii'to' weiyu
erepamî pîkîrî —ta'pî Jesusya. 27 —Pena morî pe tamî'nawîronkon
wanî'pî. To' entamo'ka'pî moropai tîwukukon enîrî'pî to'ya. Moropai
warayo'kon no'pîta'pî, wîri'sanyamî' etinyoma'pî. To' ko'mamî'pî morî
pe tîkanau ya' Noé nurî'tî asara'tî weiyu erepamî tîpose to' ko'mamî'pî.
Mîrîrî yai kure'nan tuna ke Paapaya pata ma'tanîpî'pî. Moropai inkamoro
pemonkonyamî' tî'ka'pîiya tamî'nawîrî.
28 Mîrîrî warantî nîrî awe'kupî'pî pena Ló ko'manpîtî yai. Tamî'nawîronkon
wanî'pî morî pe to' entamo'ka'pî, moropai tîwukukon enîrî'pî to'ya. Moropai
to' esennapîtî'pî, to' e'repapîtî'pî, moropai to' e'pîmî'pî. Moropai tewî'kon ton
koneka'pî to'ya. Tîîwanmîra to' wanî'pî. 29 Ló epa'kato' Sodoma poi weiyu
erepamî pîkîrî to' ko'mamî'pî morî pe. Moropai mîrîrî tîpo kono' rena'pî
ka' poi apo' pe mararî pra moropai ikî pe, enxofre itese' aarena'pî. Mîrîrîya
pemonkonyamî' tî'ka'pî tamî'nawîrî. 30 Mîrîrî warantî pemonkonyamî'
ko'mamî uurî ka' poi iipî'pî ii'to' weiyu erepamî pîkîrî —ta'pî Jesusya.
31 —Mîrîrî yai anî' wanî ya tewî' po mîîkîrî autî eserîke pra awanî î'
rî temanne yapisîpa. Moropai anî' wanî ya, tînmîri ya, mîîkîrî enna'po
pepîn tewî' ta. Tîîse ka'ne' pe eepe e'pai awanî —ta'pî Jesusya. 32 —Maasa
enpenatatî Ló nurî'tî no'pî nurî'tî pî'. Te'ma'pî pî' enna'popai tîwanî
yai aasa'manta'pî. 33 Anî' eseka'nunka ya kure'ne isa'mantapai pra
tîîko'manto'kon pînînmaiya ya, mîîkîrî sa'manta kupî sîrîrî. Tîîse uwenai anî'
e'taruma'tî ya, tîîsa'manta namaiya pra awanî ya, mîîkîrî e'pîika'tî ipatîkarî.
34 Tauya sîrîrî yairon pî'. Mîrîrî ewarono' ya, asakî'nankon pemonkonyamî'
wetun ya, tiwinan cama po. Tiwinan neken wîtî kupî sîrîrî, iwanîyakon e'nîmî
kupî sîrîrî. 35 Moropai asakî'nankon wîri'sanyamî' trigo ye'pa pî' tîwe'sanon
sa'nîrî si'ma. Tiwin neken iwanîyakon wîtî kupî sîrîrî. Moropai iwanîyakon
e'nîmî kupî sîrîrî. 36 Moropai asakî'nankon warayo'kon wanî ya umî ya, tiwin
neken iwanîyakon wîtî kupî sîrîrî moropai iwanîyakon e'nîmî kupî sîrîrî.
37 Mîrîrî pî' Jesus nenupa'sanya ekaranmapo'pî. Ta'pî to'ya: —Anna
yepotorî, o'non pata awe'kupî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya Jesus pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya panton ke. Ta'pîiya: —A'kî, o'non pata paaka sa'mantasa' ya tu'ke watunaiyamî' emurukuntîsa' esera'ma. ⌊Mîrîrî warantî awe'kupî yai, epu'tîya'nîkon, eesera'ma aronne.⌋ —ta'pî Jesusya.

Wîri' Inyo Isa'manta'pî

18 1 Jesusya panton ekaremekî'pî tînenupa'san yenupapa kai'ma tîwîrî teepîremakon to' ko'manto'pe tîrumakai pra. 2 Ta'pîiya to' pî': —Cidade po awanî'pî warayo' juiz ipîkku pe tîwe'sen. Mîîkîrî wanî'pî Paapa namanen pepîn tîîwarîrî itu'se tîwe'to' yawîrî tîîko'mansen, moropai tiaronkon pemonkonyamî' namanen pepîn. 3 Moro rî mîrîrî cidade po wîri' wanî'pî inyo isa'manta'pî. Tiaronya mîîkîrî taruma'tî'pî. Yairî pra mîîkîrî wanî'pî iwinîkîi. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ipîkku pe tîwe'sen juiz pia attîpîtî e'pîtî'pî tîpîika'tîto'peiya kai'ma mîrîrî pî'. Ta'pîiya: "Upîika'tîkî mîîkîrî upî' tîwo'ma'tasen pî' ka'kî inî'rî aawo'ma'ta namai. Tamî'nawîrî ikonekakî", ta'pîiya.

4 Tîîse mîîkîrî sa'ne inyo isa'manta'pî pîinamaiya pra awanî'pî. Aako'mamî'pî mararî pra wei kaisarî tîîse iko'noro esatî pî' mîîkîrî wîri' ko'mamî'pî. Moropai mîrîrî pî' ta'pîiya, teesenumenkai: "Inna seru' pepîn. Paapa namanen pepîn uurî moropai tiaronkon pemonkonyamî' pîinamanen pepîn uurî ipîkku wanî ye'nen. 5 Tîîse mîserî wîri'ya yeta'ka ko'mannîpî ye'nen iteseru konekauya sîrîrî. Maasa pra iteseru konekauya pra awanî ya mararî pra epu'tîuya yentai uyaka'maiya inî' î' epu'tî ton pe pra", ta'pî mîîkîrî juizya. Mîrîrî ye'nen ipîika'tî tu'ka'pîiya —ta'pî Jesusya.

6 Mîrîrî pî' Uyepotorîkonya ta'pî tînenupa'san pî': —Esenumenkatî î' kai'ma manni' juiz yairon pepîn eseurîmato' pî'. Imakui'pî pe tîwanî tîîse imaimu yuuku tu'ka'pîiya. 7 Mîrîrî warantî pra Paapa wanî, tîîse morî pe awanî. Mîrîrî ye'nen morî kupîiya tîmenka'san tîpemonkonoyamî' ton pe, manni'kan tîwe'pîika'tîto'kon esatî pî' tîwe'sanon wei kaisarî moropai ewaron kaisarî. To' pîika'tîpa Paapa ko'mamî ka'rî? Kaane, ikupîiya kupî tîuya taasa' tîuya yawîrî. 8 Tauya sîrîrî apî'nîkon. Ikupî Paapaya tîpemonkonoyamî' ton pe. Mîrîrî kupîiya ka'ne' pe tîîko'manse pra. Tîîse uurî ka' poi iipî'pî erepanto' weiyu yai sîrîrî non pona, innape Paapaya teepîremato'kon yuuku epu'nenan eporîuya, to' e'taruma'tî tîîse? —ta'pî Jesusya.

Fariseu Moropai Tîniru Yapisî Pî' Teesenyaka'masen Epîrema

9 Tiaronkon yairî tîwanîkon kai'ma tîwe'ku'sanon moropai tiaronkon yentai tîwe'ku'sanon pî' sîrîrî panton ekaremekî'pî Jesusya. 10 Ta'pîiya: —Asakî'nankon warayo'kon wîtî'pî epîremanto' yewî' ta epîremai. Tiaron wanî'pî fariseu pe. Tiaron wanî'pî tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masen pe. 11 Moropai fariseu e'mî'sa'ka'pî satippe epîremai. Moropai eepîrema'pî tîpona see warantî. Ta'pîiya: "Paapa, ayapurî pî' wai

kure'ne. Maasa pra uurî wanî pepîn tiaronkon pemonkonyamî' warantî. Tu'ke
î' yu'se tîwe'sen pepîn uurî. Moropai seru'ye' pe uurî wanî pepîn. Moropai
imakui'pî ku'nen pepîn. Uurî se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'sen pepîn
tiaronkon warayo'kon warantî. Paapa ayapurî pî' wai nîrî maasa pra mîseni'
warayo' tîniru yapisî pî' teesenyaka'masen warainon pepîn uurî imakui'pî
pe. 12 Epîremakoi uurî asakî'ne ite'ka tiwin semana tîîse uyekkari tonpai
pra. Moropai aapia untîrî tîînen uurî esuwa'kakoi pepîn, tamî'nawîrî une'ma
uyemanne yonpa tîînen uurî", ta'pîiya teepîrema ye'ka pe.
13 Tîîse tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masen
wanî'pî aminke. Moropai kure'ne aweppe'sa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen tenu
yanumîiya pra awanî'pî ka' ekaya. Tîîse tîmannîtî mun pa'tî'pîiya kure'ne
teesewankono'mai. Moropai ta'pîiya Paapa pî': "Paapa, a'noko'pî pe
sa'ne uyera'makî. Maasa pra kure'ne imakui'pî kupîtîpon uurî," kai'ma
eepîrema'pî —ta'pî Jesusya.
14 —Mîrîrî ye'nen apî'nîkon tauya sîrîrî. Mîîkîrî warayo' teetî'noko'masen
maimu eta'pî Paapaya. Moropai mîîkîrî pîika'tî'pîiya. Teetî'noko'masen
warayo' enna'po'pî tewî' ta morî pe tîîwanmîra Paapa yarakkîrî. Tîîse
tiaron e'mai' pe epîrema'pî pîika'tîiya pra awanî'pî. Maasa pra anî' atapurî
ya tîîwarîrî tiaron yentai mîîkîrî eppepî kupî sîrîrî imakui'pî kupî tîuya pî'.
Tîîse anî' wanî ya tîweppe'se imakui'pî pe tîwanî wenai, mîîkîrî wanî kupî
sîrîrî taatausinpai. Maasa pra Paapaya yapurî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Moreyamî' Yanno Jesusya
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

15 Mîrîrî tîpo tiaronya moreyamî' yarî'pî Jesus pia to' pîremato'peiya
kai'ma. Tîîse Jesus nenupa'sanya mîrîrî era'ma tîuya'nîkon pe ta'pî
to' pî': —Î' ton pe mîrîrî warantî ikupîya'nîkon, î' ton kon moreyamî'
enepîya'nîkon Jesus pia —ta'pî to'ya. 16 Tîîse Jesusya inkamoro moreyamî'
yanno'pî tîîpia to' ii'to'pe. Moropai ta'pîiya: —Tîwî inkamoro moreyamî'
naiipîi uupia. To' tîma'nîpai pra e'tî. Maasa pra Paapa pemonkonoyamî'
wanî insamoro moreyamî' warantî. Paapa, tesa'kon winîpai morî eporî
to'ya. 17 Inna pî' rî tauya apî'nîkon. Anî' wanî Paapa pemonkono pe e'pai,
mîî pe pra insanan moreyamî' warantî e'pai awanî, innape Paapa kupîi'ma.
Moropai itenya' eeturumaka e'pai awanî tesa' pe awe'to'pe —ta'pî Jesusya.

Ipîkku Pe Tîwe'senya Jesus Ekaranmapo
(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

18 Judeuyamî' esa' pe tîwe'senya Jesus ekaranmapo'pî. —Uyenupanen,
morî pu'kuru amîrî, —ta'pîiya Jesus pî'. Moropai ta'pîiya: —Î' kupîuya
e'painon ipatîkarî enen uuko'manto' ton epoto'peuya Paapa pia? —ta'pîiya.
19 Jesusya ta'pî ipî': —Î' wani' awanî ye'nen "Morî amîrî", taaya mîrîrî
upî'? Tiwinan morî moro man, mîîkîrî Paapa, tiaron ton pra man. Mîîkîrî

neken morî —ta'pîiya. 20 Moropai Jesusya yuuku'pî. Ta'pîiya: —Paapa
nekaremekî'pî unkupîkon ton epu'nen amîrî.

Se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra, moropai pemonkon
kî'wîi. Moropai ama'ye' pe tiaronkon kîsama'runpai moropai
seru'ye' pe teeseurîmai pra e'kî. Moropai ayun, asan maimu
yawîrî e'kî

Êx 20.12-16; Dt 5.16-20

—ta'pîiya.
21 Moropai mîîkîrî warayo'ya ta'pî: —More pe wanî'pî patapai sîrîrî
tîpose mîrîrî ku'nen uurî tamî'nawîrî —ta'pîiya.
22 Mîrîrî taiya eta tîuya pe ta'pî Jesusya: —Inna seru' pepîn tîîse
tiwinano'pî ankupî ton moro man. Tamî'nawîrî ayemanne ke e'repata
moropai itepe'pî mîtîrîi manni'kan sa'ne tîwe'taruma'tîsanon pia. Mîrîrî
warantî ikupîya ya, inî' panpî' ayemanne ton eporîya mîrîrî ka' po.
Moropai mîrîrî tîpo maaipîi uwenairî —ta'pî Jesusya ipî'. 23 Mîrîrî taa
Jesusya ye'nen, mîîkîrî warayo' esewankono'ma'pî mararî pra, ipîkku pe
pu'kuru tîwanî ye'nen. Mîrîrî anku'pai pra awanî'pî.
24 Mîîkîrî esewankono'masa' era'ma tîuya ye'nen Jesusya ta'pî: —A'kî,
sa'me pu'kuru see awanî Paapa yenya' ipîkku pe tîwe'sen eturumaka tesa'
pe awe'to'pe. 25 Mîrîrî wanî kameru ewomî warantî akkusa yeutta yai,
sa'me awanî. Tîîse itentai awanî mîîkîrî ipîkku ewonto'pe Paapa pia, itesa'
pe awe'to'pe, ⌊maasa pra kure'ne tewan yapi'sai'ya ye'nen temanne pî'.⌋
26 Mîrîrî taiya etatîponkonya ekaranmapo'pî. Ta'pî to'ya: —Moriya anî'
kin e'pîika'tî e'painon?
27 Jesusya yuuku'pî: —Î' sa'me tîwe'sen pemonkon pia sa'me pu'kuru,
ikupîiya yentai. Tîîse mîîkîrî Paapa pia sa'me pra awanî. Mîrîrî ye'nen
ikupîiya —ta'pî Jesusya.
28 Moropai Pedroya ta'pî Jesus pî': —A'kî, tamî'nawîron anna ko'manto'
rumakasa' annaya sîrîrî, awenairî anna ii'to'pe kai'ma —ta'pîiya.
29 —Inna seru' pepîn —ta'pî Jesusya. —Moropai apî'nîkon yairî tauya.
Tesa' pe Paapa wanî ye'nen tewî' nîmî'nen, moropai tîno'pî nîmî'nen,
moropai takon nîmî'nen, moropai tonpayamî' nîmî'nen, moropai tînmuku
nîmî'nen, Paapaya tannosa' wenai, 30 mîîkîrîya eporî kupî sîrîrî tîîko'manto'
ton inî' panpî', tîîko'manto' ton tarî tamî'nawîrî tînnîmî'pî yentai. Moropai
tiwinano'pî weiyu yai, ipatîkarî tîîko'manto' ton eporîiya —ta'pî Jesusya.

Inî'rî Tîîsa'manta Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

31 Moropai mîrîrî tîpo Jesusya tînenupa'san yarî'pî tiaron winîkîi
moropai ta'pîiya to' pî': —A'kî, wîtî'nîkon sîrîrî Jerusalém pona. Miarî
tamî'nawîrî profetayamî' nurî'san nîmenuka'pî yawîrî awe'kupî pe man,
uurî, pemonkon pe ka' poi iipî'pî winîkîi. 32 Miarî uurî rumaka to'ya pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

man pemonkonyamî' Judeuyamî' pepînon yenya'. Moropai inkamoroya
umu'tunpa kure'ne moropai uyewanmarî to'ya. Moropai tetakukon
yenumî to'ya upona. 33 Moropai u'po'pîtî to'ya. Moropai uwî to'ya. Tîîse
uwîsa' to'ya tîpo iteseurîno wei yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya.
34 Mîrîrî taiya epu'tî to'ya pra inenupa'san wanî'pî. Maasa pra Jesus
eseurîmato' wanî'pî aronne pra epu'tî to'ya yentai. Mîrîrî ye'nen î' taa
yu'se Jesus wanî epu'tî to'ya pra inenupa'san wanî'pî.

Enkaru'nan Yepi'tî Jesusya
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-55)

35 Mîrîrî tîpo Jesus erepamî ko'mannîpî tanne Jericó cidaderî pona, tiwin
pemonkon enkaru'nan sa'ne ereutasa' wanî'pî e'ma ena pona. Mîîkîrî sa'ne
wanî'pî tîniru esatî pî' tîmîrî ton, ⌊teesenyaka'ma eserîke pra awanî ye'nen.⌋
36 Mîîkîrî sa'ne moro tîîse arinîkon pemonkonyamî' wîtî mîrîrî e'ma taawîrî
eta'pîiya. Moropai ekaranmapo'pîiya: —Î' see mîrîrî? —ta'pîiya. 37 Moropai
ta'pî to'ya ipî': —Manni' Jesus Nazaré poinon wîtî sîrîrî —ta'pî to'ya.
38 Mîrîrî taa to'ya ye'nen mîîkîrî sa'ne enkaru'nan entaimepîtî pia'tî'pî.
Ta'pîiya: —Jesus amîrî rei Davi nurî'tî parî'pî pîika'tîton, a'noko'pî pe
sa'ne uyera'makî —ta'pî enkaru'nanya.
39 Mîîkîrî entaimepîtî ye'nen e'mai' pe tuutîsanonya ta'pî ipî': —Moo
e'kî, î' pî' awentaimepîtî —ta'pî to'ya. Tîîse yuukuiya pra inî' panpî'
meruntî ke awentaimepîtî'pî. —A'noko'pî pe uyera'makî —ta'pîiya.
40 Moropai tuutî ye'ka pe Jesus emî'pamî'pî. Moropai —Ene'tî uupia
—ta'pî Jesusya. Tîîpia erepannîpî'pî to'ya pe Jesusya ekaranmapo'pî.
41 —Î' kupîuya yu'se awanî ayarakkîrî? —ta'pî Jesusya ipî'. —Uyepotorî,
inî'rî anera'mapai wai —ta'pî warayo'ya.
42 Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Era'maya, innape ukupîya ye'nen
eesepi'tîsa' sîrîrî —ta'pî Jesusya ipî'. 43 Moropai mîrîrî pe rî mîîkîrî
warayo' enkaru'nanya era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus wenairî attî'pî
Paapa yapurî ye'ka pe. Mîrîrî Jesus nîkupî'pî era'ma tîuya'nîkon ye'nen,
tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya Paapa yapurî'pî nîrî.

Zaqueu Wanî'pî Jesus Anera'mapai

19 1 Moropai mîrîrî tîpo Jesus ewomî'pî Jericó cidaderî poro attî'pî.
2 Mîrîrî cidade po awanî'pî warayo' ipîkku pe tîwe'sen itese'
Zaqueu. Mîîkîrî wanî'pî tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapi'nenan
yepuru pe tîwe'sen pe. 3 Mîîkîrî wanî'pî anî' pe Jesus wanî anepu'pai.
Tîîse era'maiya eserîke pra awanî'pî maasa pra arinîke pemonkonyamî'
wanî ye'nen. Moropai nonpairî tîwanî ye'nen era'maiya pîn. 4 Mîrîrî
ye'nen mîîkîrî eka'tumî'pî inkamoro arinîkon pemonkonyamî' rawîrî.
Moropai mîîkîrî enuku'pî yei pona Jesus era'mapa kai'ma. Maasa pra
mîrîrî poro Jesus wîtîto' wanî'pî mîîto'pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Mîrîrî yei yo'koi teerepamî pe kakîsiya Jesusya era'ma'pî. Moropai
ta'pîiya Zaqueu pî': —Zaqueu, ka'ne' pe autîkî maasa pra sîrîrîpe ayewî'
ta uutî e'pai awanî —ta'pîiya. 6 Mîrîrî taiya ye'nen, Zaqueu autî'pî ka'ne'
pe, moropai Jesus yapisî'pîiya tîwakîri pe taatausinpai tewî' ta.
7 Mîrîrî era'ma'pî tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya. Mîrîrî ye'nen
inkamoro eseurîma pia'tî'pî, ipî' tîwo'ma'takon ye'nen. Ta'pî to'ya: —A'kî, î'
ton pe see imakui'pî mîserî warayo' yewî' ta Jesus ewomî mîrîrî? —ta'pî to'ya.
8 Moropai Zaqueu e'mî'sa'ka'pî eseurîmai. Moropai ta'pîiya
Uyepotorîkon pî': —A'kî, sîrîrî patapai ipîkku uwe'to' yemanne
yonpa tîrîuya arakkita pairî pemonkonyamî' sa'ne î' ton pînon
tîwe'taruma'tîsanon pia. Moropai tauya î' rî yama'runpasau'ya ya,
manni'kan pemonkonyamî' unama'runpa'san pia inna'pouya to' yemanne
mo'ka'pîuya yentai, saakîrîrî ite'ka to' pia inna'pouya —ta'pîiya.
9 Mîrîrî yai mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Sîrîrîpe mîserî warayo' yewî'
tawonkon pîika'tî Paapaya sîrîrî, imakui'pî to' nîkupî'pî ku'sai'ya man
tîîwanmîra. Mîserî warayo' wanî Abraão paarî'pî pe pu'kuru. Moropai
Abraão nurî'tîya innape Paapa kupî'pî warantî, innape ukupîiya. Mîrîrî
wenai awe'pîika'tîsa' man —ta'pîiya. 10 —Maasa pra ka' poi uurî iipî'pî
insanan pemonkonyamî' warainokon, ataka'ma'san yuwai. Moropai
Paapa pia to' enna'poto'pe to' pîika'tîi iipî'pî uurî —ta'pî Jesusya.

Mia' Tamî'nawîron Prata Ena'pî Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 25.14-30)

11 Moropai Jesusya inkamoro teeseurîma etatîpono'san nepu'tî ton pe
panton ekaremekî'pî. Maasa pra aminke pra to' erepamî ko'mannîpî Jerusalém
pona. Teerepamî pe tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî ka'ne' pe kai'ma
to' esenumenka epu'tî'pîiya mîîto'pe. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma awanî pe man
epu'to'pe to'ya, ekaremekî'pîiya. 12 Ta'pî Jesusya: —A'kî, warayo' wanî'pî
tîpemonkonoyamî' kenan, moropai ipîkku pe tîwe'sen. Mîîkîrî wîtî'pî tiaron pata
pona aminke, pata esa' pe teenapa kai'ma, moropai mîrîrî tîpo tîwenna'popa rei
pe. 13 Tîîse maasa tuutî rawîrî tîpoitîrîtonon mia' tamî'nawîronkon warayo'kon
yanno'pîiya tîîpia. Moropai inkamoro pia to' kaisarî tiwin pî' pîrata ena'pî
tîrî'pîiya. Moropai ta'pîiya to' pî': "A'kî, sîrîrî pîrata ke puwana konekatî inî'
panpî' eporîkonpa. Mîrîrî kupî pî' ako'mantî enna'po pîkîrî", ta'pîiya. Moropai
attî'pî. 14 Tîîse mîrîrî patayawonkon pemonkonyamî'ya yewanmîrî'pî. Pata esa'
pe eena yu'se pra to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen pemonkonyamî' yarima'pî to'ya
ite'ma'pî pî' kai to' wîtîto'pe ipî': "Pata esa' pe amîrî ena yu'se anna wanî pra
man, apemonkonoyamî' pe anna wanî pepîn", taato'pe to'ya kai'ma ipî'.
15 Tîîse mîîkîrî warayo' ena'pî pata esa' pe, rei pe, to' maimu yentai.
Moropai mîîkîrî enna'po'pî tewî' ta. Moropai mîîkîrîya inkamoro
tîpoitîrîtonon to' pia pîrata ena'pî tîntîrî'san yanno'pî to' ii'to'pe. Î'
warapo mîrîrî pîrata ke eposa' to'ya anepu'pai awanî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 E'mai'non erepamî'pî iipia moropai ta'pîiya: “Ukaraiwarî, manni'
pîrata ena'pî itîrîya ne'tîkini uupia mîrîrî ke inî' panpî' eporî'pîuya mia'
tamî'nawîrî kaisaron”, ta'pîiya.
17 Mîîkîrî pî' ta'pî ikaraiwarîya: “Morî pe man. Atausinpan pî' wai.
Innape teesenyaka'masen pe awanî epu'tîuya sîrîrî. Maasa pra yairî mîrîrî
mararon ku'sa'ya. Mîrîrî ye'nen mia' tamî'nawîron cidadekon esa' pe
akupîuya”, ta'pîiya ipî'.
18 Moropai tiaron ipoitîrî iipî'pî moropai ta'pîiya: “Ukaraiwarî, manni'
pîrata ena'pî uupia itîrî ne'tîkini ke inî' panpî' eporî'pîuya mia'taikinan
kaisaron”, ta'pîiya.
19 Mîrîrî pî' ikaraiwarî atausinpa'pî. “Morî pe man. Mîrîrî ye'nen
mia'taikin cidadekon esa' pe akupîuya”, ta'pî ikaraiwarîya ipî'.
20 Moropai tiaron ipoitîrî iipî'pî. Ta'pîiya ipî': “Ukaraiwarî, manni'
uupia itîrîya ne'tîkini pîrata ena'pî seeni' iwontîsau'ya kamisa ya'.
Enonsau'ya sîrîrî itîpannîpîuya namai. 21 Maasa pra amîrî wanî
teesenyaka'mai pra tu'ke î' eponen pe. Moropai î' tîpînse pra mararî pra
mo'kanen amîrî. Mîrîrî ye'nen eranne' pe wanî'pî apî'”.
22 Mîîkîrî maimu yuuku'pî ikaraiwarîya. “Imakui'pî pe amîrî wanî,
enya'ne pe. Puwana pî' awanîpa taasa' tanne, ikonekasa'ya pra awanî.
Mîrîrî ye'nen mîrîrî amaimu wenai ayu'se pra wai. Epu'tî'pîya sa'man pe
pu'kuru uurî wanî teesenyaka'mai pra tu'ke î' eponen uurî, moropai î'
tîpînse pra mararî pra mo'kanen uurî. 23 Tîîse î' wani' awanî ye'nen mîrîrî
untîrî'pî pîrata ena'pî utînirurî tîrîya pra awanî'pî itewî' ta itaponse'
pona? Sîrîrî itîîsa'ya ya, inî' panpî' eepansa' tanne eporîuya e'painon”.
24 Moropai ta'pîiya moro tîîpia tîwe'sanon pî': “Mîîkîrî pia manni'
pîrata ena'pî mo'katî iipiapai. Moropai itîîtî mîîkîrî mia' tamî'nawîron
yapisîtîpon pia”.
25 Tîîse ta'pî to'ya: “Anna karaiwarî, tîîse mîîkîrî pia man mia'
tamî'nawîron pîrata ena'pî”, ta'pî to'ya.
26 Inkamoro maimu yuuku'pî to' karaiwarîya. “Tîîse tauya apî'nîkon, manni'
tu'ke panpî' eporîtîponya yapisî e'pai awanî inî' panpî' tu'ke. Tîîse anî' wanî
ya tu'kan pepîn yarakkîrî mîrîrî konekasai'ya pra awanî ye'nen, mîrîrî mo'ka
e'pai awanî iipiapai, î' ton pra awe'to'pe”, ta'pîiya. 27 Moropai ta'pîiya: “Tarîpai
inkamoro uyeyatonon ene'tî tesa'kon pe uurî wanî yu'se pra si'san, inkamoro
tî'katî tamî'nawîrî era'mauya tanne”, ta'pî to' karaiwarîya —ta'pî Jesusya.

Jerusalém Pona Jesus Erepamî
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

28 To' yeurîma tîpo Jesus wîtî'pî to' rawîrî Jerusalém pona. 29 Inkamoro
erepamî'pî Oliveira ye'ka wî' pona. Mîrîrî wanî'pî aminke pra Betfagé
moropai Betânia pî'. Miarî pai Jesusya asakî'ne tînenupa'san yaipontî'pî
tîrawîrî to' wîtîto'pe. 30 Tîmaimu tîrî'pîiya to' pî' see warantî. —Atîtî e'mai' pe

mîrîrî vila pona, miarî eerepamîkon pe jumenta more mîrikkî eporîya'nîkon
ewa'tîsa' pe. Anî' enuku'pî pepîn. Mîîkîrî meukatîi moropai mene'tîi. 31 Anî'ya
amîrî'nîkon yekaranmapo ya: "Î' ton pe mîîkîrî yeukaya'nîkon", taa to'ya ya
apî'nîkon: "Uyesa'kon man itu'se", makatîi —ta'pî Jesusya.
32 Mîrîrî ye'nen inkamoro Jesus naipontî'san wîtî'pî. Moropai
tamî'nawîrî Jesusya ta'pî yawîrî jumenta more yewa'tîsa' to'ya eporî'pî
to'ya. 33 Mîîkîrî yeuka to'ya tanne itesanonya to' ekaranmapo'pî: —Î' ton
pe mîîkîrî yeukaya'nîkon mîrîrî? —ta'pî to'ya to' pî'.
34 Inkamoroya ta'pî: —Uyenupanenkon man itu'se. Mîrîrî ye'nen yarî
annaya sîrîrî —ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen yaato'pe to'ya, irumaka'pî to'ya.
35 Mîrîrî jumenta more yarî'pî to'ya Jesus pia. Moropai inkamoroya
tîponkon mo'ka'pî moropai itîrî'pî to'ya jumenta more pona. Moropai
Jesus enuku tanne ipîika'tî'pî to'ya. 36 Mîîkîrî po Jesus wîtî tanne
pemonkonyamî'ya tîponkon mo'kapîtî'pî moropai e'ma taawîrî yarenka'pî
to'ya iporo Jesus wîtîto'pe yapurî tîuya'nîkon ye'nen.
37 Mîrîrî Oliveira ye'ka wî' poi tawautîkon pe, arinîkon pemonkonyamî'
inenupa'san atausinpa pia'tî'pî. Moropai Paapa yapurî'pî to'ya aronne
tîwentaimepî'se, tamî'nawîron Jesus nîkupî'pî ikupî eserîkan pepîn
era'masa' tîuya'nîkon ye'nen. 38 Inkamoroya taapîtî'pî mararî pra:

—Morî pe pu'kuru man.
Paapaya uyesa'kon pe yarimasa' sîrîrî.
Morî pe Uyepotorîkon maimu pe aaipî mîrîrî.
Morî pe pu'kuru Paapa,
ka' pon man tîîwanmîra uurî'nîkon yarakkîrî.
Paapa yapurîpai'nîkon man

Sl 118.26

—ta'pî to'ya.
39 Mîrîrî taa to'ya ye'nen, tiaronkon fariseuyamî' to' kore'ta
tîwe'sanonya ta'pî Jesus pî': —Anna yenupanen inkamoro ayapurî pî' to'
wanî mannan tî'napanto'pe panpî' ka'kî to' pî' —ta'pî to'ya.
40 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —Tauya sîrîrî apî'nîkon, mîrîrî
warantî inkamoroya uyapurî e'pai awanî. To' atî'napamî ya, tî' inta
ton pîn entaimepîtî kupî sîrîrî. Eseurîmakoi pepîn eseurîma kupî sîrîrî
uyapurî pî' —ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesus Karau

41 Miarî teerepamî pe Jerusalém cidaderî era'ma'pî Jesusya. Era'ma tîuya yai
ikaruwa'pî. 42 Moropai ta'pîiya: —Sîrîrîpe anî'ya tîwamîn enepî epu'tîya'nîkon
ya, epu'tîya'nîkon e'painon. Tîîse itu'se pra awanîkon. Tarîpai epu'tîya'nîkon
eserîke pra naatîi —ta'pîiya Jerusalém ponkon winîkîi. 43 —Tarîpai wei erepamî
kupî sîrîrî ayeyatonkonya ayuwatîkon kupî sîrîrî. Awoima'tîkon to'ya eepekon
eserîke pra. 44 Inkamoroya tamî'nawîrî amîrî'nîkon tîîko'mansenonkon tî'ka kupî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sîrîrî. Mararî î' e'nîmî pepîn kupî sîrîrî apatakon ya'. Maasa pra apîika'tîi'nîkon Paapa narima'pî epu'tîya'nîkon pra awanîkon ye'nen —ta'pî Jesusya.

Epîremanto' Yewî' Ta Jesus Ewomî
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

45 Moropai Jesus ewomî'pî epîremanto' yewî' ta moropai mîîkîrîya
pemonkonyamî' tîwe'repasanon yenpa'ka'pîiya epîremanto' yewî' tapai.
46 Ta'pîiya: —Paapa maimu e'menukasa' man see warantî:
Paapaya ta'pî: "Uyewî' wanî mîrîrî epîremanto' yewî' pe",

Is 56.7; Jr 7.11

ta'pî Paapaya pena. Tîîse amîrî'nîkonya iku'sa' mîrîrî ama'ye'kon yewî'
pe —ta'pî Jesusya.
47 Mîrîrî tîpo Jesusya to' yenupa'pî epîremanto' yewî' ta wei kaisarî.
Mîrîrî wenai teepîremasanon esanon moropai Moisés nurî'tîya
yenupanto' pî' yenupatonkon moropai pemonkonyamî' esanon wanî'pî
anwîpai. 48 Tîîse mîrîrî kupî to'ya eserîke pra awanî'pî. Maasa pra
tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya tamî'nawîrî si'ma eeseurîmato' eta'pî
mararî pra tîtî'napanse.

Anî' Maimu Pe Jesus Ko'mamî'pî
(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

20 1 Tiaron wei yai Jesusya Paapa maimu ke pemonkonyamî'
yenupa tanne epîremanto' yewî' ta teepîremasanon esanon
moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon, moropai
pemonkonyamî' panamanenan iipî'pî Jesus pia. 2 Moropai inkamoroya
Jesus yekaranmapo'pî. —Ka'kî anna pî' epu'to'pe annaya, anî' maimu
pe inkamoro tîwe'repasanon yenpa'ka'pîya mîrîrî moropai to' yenupaya
mîrîrî? Anî'ya mîrîrî kupîpa taasa' mîrîrî amîrî pî'? —ta'pî to'ya.
3 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —Uurî nîtîrî
ayekaranmapouya'nîkon sîrîrî tarîpai umaimu yu'tî —ta'pîiya. 4 —Anî'ya
kin yenpatakonanto'pe João Batista nurî'tîya ta'pî? Paapaya ka'rî,
pemonkonyamî'ya ka'rî? —ta'pî Jesusya to' pî'.
5 Mîrîrî taa Jesusya ye'nen tîîwarîrî'nîkon to' eseurîma'pî tiaronkon
pokonpe. —Î' kai'ma see imaimu yu'to'pe'nîkon? Maasa pra Paapa maimu
pe ta'nîkon ya, uurî'nîkon yekaranmapoiya eserîke wanî. "Moropai î' wani'
awanî ye'nen João kupîya'nîkon pra awanîkon innape"? taiya eserîke
awanî upî'nîkon. 6 Moropai pemonkon maimu pe taasa'nîkon ya, arinîkon
pemonkonyamî'ya uurî'nîkon taruma'tî. Sa'mantan pîkîrî tî' ke uurî'nîkon
pa'tîpîtî to'ya eserîke awanî. Maasa pra inkamoroya innape pu'kuru Paapa
maimu ekareme'nen pe João nurî'tî wanî'pî epu'tî kai'ma —ta'pî to'ya
tîîwarîrî'nîkon. 7 Mîrîrî ye'nen Jesus maimu yuuku'pî to'ya see warantî:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Epu'tî annaya pra man anî' maimu pe Joãoya yenpatakona'pî —ta'pî
to'ya.
8 Mîrîrî pî' Jesusya nîrî ta'pî: —Uurî nîrî anî' maimu pe inkamoro
tîwe'repasanon epîremanto' yewî' ta si'ma yenpa'ka'pîuya moropai to'
yenupauya anî' maimu pe ekaremekîuya pepîn —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ipoitîrîtonon Imakui'pî Pe Tîwe'sanon
(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)

9 Moropai Jesusya to' yeurîma pia'tî'pî panton pe: —Warayo'ya tînmîri ton
ya'tî'pî. Moropai uva ye'ka pîmî'pîiya mararî pra tekkari ye' ton. Mîrîrî tînmîri
era'manenan tonkon eporî'pîiya itesa' to' e'to'pe tuutî ye'nen. Moropai mîrîrî
tîpo attî î' tiaron pata pona iko'manse. 10 Moropai aasîrî itekkari emîrî weiyu
eseporî'pî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya tiwin tîpoitîrî yarima'pî tekkari yonpa
era'mai attîto'pe kai'ma moropai attî'pî. Tîîse inkamoro inmîri esa' tîwe'sanonya
mîîkîrî ipoitîrî pa'tîpîtî'pî. Moropai mîîkîrî yarima'pî to'ya awenna'poto'pe î'
ton pra. 11 Moropai inî'rî ikaraiwarîya tiaron tîpoitîrî yarima'pî to' pia attîto'pe.
Mîîkîrî nîrî pa'tîpîtî'pî to'ya ipîra imakui'pî kupî'pî to'ya yarakkîrî. Moropai
mîîkîrî yarima'pî to'ya awenna'poto'pe î' ton pra. 12 Moropai inî'rî tîpoitîrîtonon
teeseurîno yarima'pîiya to' pia attîto'pe. Tîîse mîrîrî warantî nîrî ipa'tîpîtî'pî
inkamoro umî era'manenanya moropai yenpa'ka'pî to'ya attîto'pe.
13 Tîpoitîrîtonon pî' mîrîrî ku'sa' to'ya tîpo to' karaiwarî esenumenka'pî. "Î'
kupîuya e'painon ko'ye. Kaane epu'tî pî' wai", ta'pîiya. "Uwakîri pu'kuru unmu
yarimauya sîrîrî, mîserî yarimasau'ya ya, î' kupî to'ya pepîn ipî' maasa pra
unmu pe awanî ye'nen. Inama to'ya epu'tî pî' wai" kai'ma eesenumenka'pî.
14 Tîîse mîîkîrî umî esa'ya tînmu yarimasa' era'ma tîuya'nîkon ye'nen
inkamoro umî era'manenya ta'pî: "A'kî mîserî inmu wîîpai'nîkon, maasa
pra î' pensa tîyun sa'manta yai mîserî ena umî esa'. Uurî'nîkon pe awe'to'pe
iwîpai'nîkon", ta'pî to'ya. 15 Mîrîrî ye'nen inkamoroya mîîkîrî umî esa'
munmu yapisî'pî yenpa'ka'pî to'ya umî yapai poro pona. Moropai iwî'pî to'ya.
Mîrîrî ekaranmapo'pî Jesusya to' pî': —Î' kupî mîîkîrî umî esa'ya
kupî sîrîrî? 16 Tînmîri ya attî moropai inkamoro warayo'kon tînmu
wîîtîponkon tî'kaiya moropai tiaronkon warayo'kon eporîiya eserîke
awanî tînmîri era'manenan ton kon —ta'pîiya.
Mîrîrî eta tîuya'nîkon ye'nen ta'pî to'ya: —Paapaya mîrîrî warantî ikupî
e'pai pra man —ta'pî to'ya.
17 Tîîse Jesusya inkamoro era'ma'pî, moropai ta'pîiya: —Mîrîrî ye'nen î' taato'pe
Paapa maimu e'menukasa' awanî mîrîrî? Sîrîrî warantî Paapa eseurîma'pî:

> Wîttî konekanenanya tî' yenumî'pî morî pe pra seeni' tî' wanî taa
> tîuya'nîkon ye'nen. Moropai yenumî'pî to'ya.
> Tîîse mîrîrî tî' to' nenumî'pî wanî morî pe pu'kuru to' nîmenka'pî
> yentai. Moropai wîttî ko'mannîpîiya eesenumî namai

Sl 118.22

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta'pî Paapaya pena. 18 Moropai ta'pî Jesusya: —Anî' atare'mo ya, sîrîrî tî'
pona mîîkîrî ma'ta mîrîrî. Tîîse sîrîrî tî' ena ya ipona, mîîkîrî yankaiya
tamî'nawîrî.

Uyesa'kon Ye'mato' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

19 Mîrîrî tîpo Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai
teepîremasanon esanonya tîwinîkîi'nîkon Jesus eseurîma pe awanî
epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen anapi'pai to' wanî'pî teuren tîîse arinîkon
pemonkonyamî' nama'pî to'ya. 20 Jesus anarainamapai to' wanî ye'nen
î' kupîiya era'ma tonkon warayo'kon ye'ma'pî to'ya. Moropai inkamoro
yaipontî'pî to'ya Jesus yekaranmapo'pî'se to' wîtîto'pe. Yairî tîwanîkon
kai'ma Jesus yekaranmapo'pî to'ya. Tîîse yairî pra Jesus yeseru
anera'mapai to' wanî'pî kinî, mîîkîrî rumakakonpa pata esa' yenya'.
21 Mîrîrî ye'nen inkamoroya ekaranmapo'pî: —Anna yenupanen, manni'
eeseurîmato' wanî epu'tî pî' anna man yairî pu'kuru awanî. Moropai
epu'tî pî' anna man nîrî e'sentai pra tiaronkon panamaya tîîse se' kaisarî
to' panamaya yairon pe pu'kuru itu'se Paapa e'to' yawîrî warayo'kon
panamaya. 22 Moropai ta'pî to'ya Jesus pî': —O'non ye'ka pe awanî
e'painon uyesa'kon pe tîwe'sen César romanoyamî' esa' ye'ma annaya ya
ka'kî anna pî'. Morî pe awanî, kaane, ka'rî? Uyeserukon yawîrî, Moisés
nurî'tîya yenupanto' yawîrî awanî, kaane ka'rî?
23 Tîîse Jesusya î' anku'pai to' wanî tarakkîrî epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen
ta'pîiya to' pî': 24 —Mîrîrî pîrata ena'pî ene'tî uupia —ta'pîiya. —Anî' ese'
sîrîrî ipokon, anî' yekaton sîrîrî ipokon? —ta'pîiya. Moropai yuuku'pî
to'ya: 25 —César yekaton mîrîrî —ta'pî to'ya. Moropai Jesusya ta'pî to'
pî': —Mîrîrî wanî imîrî pe. Moriya morî ku'tî unkupîkon ton pe mîîkîrî
César nekaremekî'pî ku'tî. Moropai morî ku'tî unkupîkon ton pe Paapa
nekaremekî'pî ku'tî —ta'pîiya.
26 Mîrîrî warantî yairî Jesus wanî ye'nen, o'non ye'ka pe yapisî to'ya
eserîke pra to' wanî'pî, pemonkonyamî' rawîrî si'ma. Mîrîrî ye'nen inkamoro
atî'napamî'pî inî'rî to' eseurîma pra. Kure'ne teesenumenkai to' wanî'pî ipî'.
Maasa pra yairî to' maimu yuukuiya ye'nen, epu'nen pe Jesus wanî ye'nen.

E'mî'sa'kanto' Pî' Jesus Ekaranmapo To'ya
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

27 Moropai mîrîrî tîpo saduceuyamî' manni'kan innape isa'manta'san
e'mî'sa'ka ku'nenan pepîn erepamî'pî Jesus pia. 28 Moropai inkamoroya ta'pî
Jesus pî': —Anna yenupanen, pena Moisésya unkupîkon ton menuka'pî see
warantî anna nîkupî ton. Warayo' inmuku pîn sa'manta ya, itakono'pî wanî
e'pai awanî ino'pîrî'pî yarakkîrî inmu ton epoto'peiya. 29 Moro awanî'pî asakî'ne
mia' pona tîîmo'tai kaisarî itonpayamî'. Inkamoro ruinankon a'yeke'ton panpî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

no'pîta'pî. Teuren tîîse aasa'manta'pî tînmu ton pra tîîse. 30 Moropai itakono'pî
wanî'pî ino'pîrî'pî yarakkîrî tîîse aasa'manta'pî mîrîrî warantî inmu pra si'ma.
31 Moropai to' eseurîno'pî wanî'pî mîîkîrî yarakkîrî tîîse mîrîrî warantî awanî'pî
inkamoro asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nîkon yarakkîrî awe'kupî'pî tamî'nawîrî
to' sa'manta'pî inmu pra si'ma. 32 Mîrîrî tîpo to' no'pîrî'pî nîrî sa'manta'pî.
33 Tarîpai inkamoro e'mî'sa'ka yai, o'non ye'ka no'pî pe awanî kupî sîrîrî. Maasa
pra tamî'nawîronkon e'sa' yarakkîrî —ta'pî Saduceuyamî'ya Jesus pî'.
34 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Sîrîrî pata po
warayo'kon no'pîta moropai wîri'sanyamî' niyota. 35 Tîîse manni' wei
yai Paapaya isa'manta'san, manni'kan tîîpia morîkon pîmî'sa'ka yai
inî'rî to' no'pîta pepîn. 36 Moropai ipatîkarî enen to' ko'mamî. Inî'rî
to' sa'manta pepîn. Maasa pra inserîyamî' warantî to' wanî. Paapa
munkî pe to' wanî maasa pra to' pîmî'sa'kasai'ya ye'nen. 37 Sîrîrî pî'
pena Moisésya eseurîmapîtî'pî aronne, isa'manta'san e'mî'sa'ka kupî pe
man, taapîtî'pîiya. Enenan pe to' wanî ekaremekîiya maasa pra pena
manni' yai apo' taaransen ya' yarakkîrî Paapa eseurîma yai. Mîrîrî
menuka'pîiya:

> Paapa wanî Abraão nurî'tî yepotorî pe moropai Isaque nurî'tî
> yepotorî pe, moropai Jacó nurî'tî yepotorî pe awanî
>
> Êx 3.6

ekaremekî'pîiya. 38 Mîrîrî ekaremekî'pîiya enenankon yepotorî pe Paapa
wanî ekaremekîpa kai'ma. Tîîse isa'manta'san yepotorî pe Paapa wanî
pepîn. Maasa pra Paapaya epu'tî enen tamî'nawîronkon inmukuyamî'
wanî.
39 Mîrîrî pî' tiaronkon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkonya ta'pî
Jesus pî': —Morî pe eseurîman pî' nai, anna yepotorî —ta'pî to'ya. 40 Tîîse inî'
panpî' Jesus ekaranmapo to'ya pra to' wanî'pî. Maasa pra eranne' pe to' wanî'pî.

Paapa Naipontî'pî Pî' Jesus Ekaranmapo To'ya
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

41 Moropai mîrîrî pe rî Jesusya to' ekaranmapo'pî: —O'non ye'ka
pe Paapa nîmenka'pî wanî mîrîrî Davi nurî'tî paarî'pî pe taaya'nîkon?
42 Tîîse mîîkîrî Davi nurî'tîya ta'pî Salmo kaaretarî ya' see warantî:

> Uyepotorîya ta'pî Uyepotorî pî':
> "Ereutakî umeruntîri winîkîi.
> 43 A'pu yo'koi ayeyatonon tîrîuya pîkîrî",
>
> Sl 110.1

ta'pîiya. 44 Mîrîrî warantî Davi nurî'tîya esatî'pî tepotorî pe, tentai awanî
ye'nen. Mîrîrî ye'nen o'non ye'ka pe iparî'pî pe neken awanî e'painon?
—ta'pî Jesusya to' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moisés Nurî'tîya Yenupanto' Pî' Yenupatonkon Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

45 Mîrîrî pî' Jesus eseurîma eta pî' pemonkonyamî' wanî tanne, ta'pîiya
tînenupa'san pî': 46 —Aka! Tîwarî e'tî inkamoro Moisés nurî'tîya yenupanto'
pî' yenupatonkon pî'. Maasa pra morî pe teepontîi to' asarî, morî pe
tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya tera'matonkon pe kai'ma. Inkamoro yapurî
to'ya pra'ca poro. Mîrîrî warantî ipîkku e'pai to' wanî. Moropai morî ereutanto'
pona to' ereuta epere'nîto' yewî'kon ta pî' tiaronkon yentai. Moropai taponse'kon
ton menka to'ya tîwentamo'kato'kon weiyu yai ipîkku pe tîwanîkon ye'nen.
47 Mîrîrî kupî to'ya inyo isa'manta'san yenku'tî tîuya'nîkon tîîse, moropai to'
yemanne yama'runpa to'ya. Mîrîrî kupî tîuya'nîkon ye'ka pe to' epîrema mararî
pra tîko'man pe, morî pe tîwanîkon era'mato'pe tiaronkonya kai'ma. Tîîse mîrîrî
wenai to' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî kure'ne pu'kuru —ta'pî Jesusya.

Wîri' Inyo Isa'manta'pî Nîtîrî
(Mc 12.41-44)

21 1 Mîrîrî tîpo Jesusya pemonkonyamî' yako'menka'pî epîremanto'
yewî' ta. Moropai ipîkkukonya tîniru tîrî itense' ya' era'ma'pîiya.
2 Moropai tiwinan wîri' inyo isa'manta'pîya nîrî itîrî era'ma'pîiya.
Mîîkîrî sa'ne wanî'pî î' ton pra tîwe'sen. Tîîse asakî'ne pîrata ena'pî
mîrikkî tîrî'pîiya tekkari yennato'pan tîrî'pîiya tamî'nawîrî. 3 Mîrîrî pî'
Jesusya ta'pî: —Tauya sîrîrî apî'nîkon, a'kî mîserî sa'ne wîri' inyo ton
pîn teuren tîîse pîrata ena'pî tîrî pî' man tamî'nawîronkonya itîrî manni'
yentai. 4 Maasa pra inkamoro ipîkkukonya itîrî pî' man itonpa pe neken
tamî'nawîrî pra. Tîîse mîserî sa'ne wîri'ya tekkari yennato' tîuya pan tîrî
pî' man tamî'nawîrî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Epîremanto' Yewî' E'tî'ka Kupî Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

5 Mîrîrî tîpo tiaronkon pemonkonyamî' eseurîma'pî epîremanto' yewî'
pî'. Morî pe awanî pî' to' eseurîma'pî. Tî'kon ikonekasa' wanî'pî morî pe
pu'kuru. Morî pe to' nîtîrî'pî era'ma'pî to'ya. Mîrîrî pî' to' eseurîma ye'nen
Jesusya ta'pî to' pî': 6 —A'kî, seeni' wîttî yaranka to'ya weiyu erepamî kupî
sîrîrî tamî'nawîrî seeni' era'maya'nîkon manni'. Yaranka to'ya yai mararî
tî' e'nîmî pepîn tiaron tî' pona, tîîse tamî'nawîrî yenumî to'ya —ta'pîiya.

E'taruma'tînto' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

7 Mîrîrî pî' inenupa'sanya ekaranmapo'pî: —Î' pensa sîrîrî yaranka
to'ya? —ta'pî to'ya. —O'non ye'ka pe awanî kupî sîrîrî mîrîrî e'kupî kupî
ya? —ta'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Jesusya yuuku'pî: —Tîwarî panpî' e'tî anî'ya ayenku'tîkon namai.
Maasa pra tu'ke to' asarî kupî sîrîrî uyese' pî' teeseurîmasanon. Moropai
taa to'ya: “Uurî Paapa narima'pî imenkasa' uurî”, taa to'ya. “Mîîkîrî
erepansa' sîrîrî”, taa to'ya. Tîîse inkamoro ye'kakon maimu yawîrî pra
e'tî. 9 Moropai teesi'nî'se pra e'tî, teepîsanon yekare etaya'nîkon ya yai
tesanonkon yarakkîrî moropai teeyatonon yarakkîrî. Maasa pra e'mai' pe
mîrîrî ye'ka e'kupî e'pai awanî mîrîrî. Tîîse mîrîrî neken ikî'pî taa eserîke
pra man.
10 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Pataponkon eseya'nama kupî
sîrîrî tiaronkon pataponkon yarakkîrî. Tiaronkonya tiaron pataponkon wîî
—ta'pîiya. 11 —Moropai tiaronkon pata po non eserentîkî'ma kupî sîrîrî
mararî pra. Moropai emi'nan, iwan wanî kupî sîrîrî mararî pra. Moropai
paran wanî kupî sîrîrî pata po. Mîrîrî ye'ka nari' wanî moropai kure'nan
esewankono'manto' ton esenpo kupî sîrîrî ka' pî' tera'masen pepîn.
12 Tîîse maasa mîrîrî ye'ka tamî'nawîron e'kupî rawîrî amîrî'nîkon
yarî to'ya kupî sîrîrî uyese' wenai. Ataruma'tîkon to'ya kupî
sîrîrî. Amîrî'nîkon yarî to'ya to' epere'to'kon yewî' ta apî'nîkon
teeseurîmakonpa. Moropai mîrîrî tîpo atarakkannîto' yewî' ta ayarîkon
to'ya. Uyese' wenai amîrî'nîkon yarî to'ya ipîkkukon pata esanon pia,
moropai pata esanon reiyamî' pia. 13 Mîrîrî yai uyese' pî' eeseurîmakon
kupî sîrîrî. Paapa maimu ekaremekîya'nîkon inkamoro ipîkkukon pî'
—ta'pî Jesusya. 14 —Mîrîrî ye'nen sîrîrî pata pai teesenumenkai pra e'tî,
î' kai'ma inkamoro ye'ka maimu yuukukonpa, imaimu pra eesuwa'kakon
namai. Î' kai'ma eseurîmakonpa pî' kîsenumenkatî. 15 Maasa pra uurîya
amaimukon ton tîrî. Moropai uurîya epu'nen pe awe'to'kon ton tîrî.
Inkamoro ayeyatonkonya yapîtanîpî yentai moropai amaimukon wa'ka
to'ya yentai mîrîrî kupîuya. 16 Amîrî'nîkon wanî atarakkannîto' yewî' ta
tiaronkon pepîn rî ayunkon moropai aruinankon moropai ayonpakonya
rî amîrî'nîkon yeka'ma. Inkamoroya rî tiaronkon ayonpakon wîî kupî
sîrîrî. 17 Uyese' wenai tamî'nawîronkonya amu'tunpakon kupî sîrîrî.
Ayewanmîrîkon to'ya. 18,19 Mîrîrî ye'nen innape ukupî pî' ako'mantî
tîrumakai pra. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkonya ya, awe'pîika'tîkon
tamî'nawîrî, tiwin kin aama'takon pepîn —ta'pî Jesusya.

Jerusalém Cidaderî E'tî'ka Kupî Sîrîrî
(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)

20 Inî'rî Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Î' pensa Jerusalém cidade woima'tîsa'
surarayamî'ya yai mîrîrî epu'tîya'nîkon. Tiwinarî tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' tî'ka to'ya kupî pe tiwinarî tiwinan tînîmîi pra. 21 Mîrîrî
ye'nen anî' wanî ya Judéia pata po, ka'ne' pe eepe e'pai awanî wî' pona.
Moropai anî' wanî ya cidade po, ka'ne' pe eepa'ka e'pai awanî. Moropai anî'
wanî ya keren po, awenna'po e'pai pra awanî cidade pona. 22 Maasa pra mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wei yai kure'nan e'taruma'tînto' wanî pe man. Mîrîrî e'kupî maasa pra Paapa
maimuya taasa' manni' yawîrî. 23 Aka sa'ne manni'kan wîri'sanyamî' more
yankon pia îri pe awanî. Maasa pra to' epe eserîke pra awanî ye'nen. Moropai
manni'kan simonkokon to' munkîyamî' mana'pokonkon inkamoro pia îri
awanî. Inkamoro e'taruma'tî kupî sîrîrî mîrîrî yai. Mîrîrî yai e'taruma'tînto'
wanî kure'nan sîrîrî non po. Sîrîrî warantî tîpemonkonoyamî' Judeuyamî'
taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî. 24 Moropai mîrîrî yai inkamoro wîî to'ya kupî
sîrîrî kasupara ke. Moropai tiaronkon yarî to'ya atarakkannîto' yewî' ta
patakon poro. Moropai Judeuyamî' pepînya Jerusalém ponkon tî'ka kupî sîrîrî
tamî'nawîrî yaretî'ka to'ya, iku'ne'tî weiyu esuwa'ka pîkîrî —ta'pî Jesusya.

Ka' Poi Iipî'pî Jesus Ii'to' Weiyu
(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)

25 Moropai inî'rî Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Era'ma
ton e'kupî kupî sîrîrî wei pî' moropai kapoi pî' moropai sirikkîyamî'
pî', moropai non po, moropai tamî'nawîron pata ponkon ena kupî sîrîrî
kure'ne teesewankono'mai, eranne' pe, nari' pe eena kupî sîrîrî. Mararon
pepîn sipa sipa pe tuna wanî etun warainon eta tîuya'nîkonya yai to'
esi'nîpî. 26 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon warayo'kon wîtîpîtî kupî sîrîrî
yai mararî pra mîrîrî ye'ka e'kupî era'ma tîuya'nîkon yai. Maasa pra
tamî'nawîron ka' pî' tîwe'sanon e'soroka mîrîrî yai mîîto'pe. 27 Mîrîrî yai
uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe iipî era'ma to'ya kupî sîrîrî katupuru
po. Meruntî ke pu'kuru wanî mîrîrî yai. Moropai kure'nan morî pu'kuru
Paapa ya'karu ta wanî era'ma to'ya. 28 Tauya sîrîrî mîrîrî ye'ka e'kupî
era'maya'nîkon ya innape uyapurîtî meruntî ke a'tu'mîra teenai pra.
Moropai enpen e'tî unîmîkî pî'. Maasa pra mîrîrî warantî awe'kupî ya,
awe'pîika'tîkon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Panton Pe Yei Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)

29 Mîrîrî tîpo inî'rî to' nepu'tî ton panton ekaremekî'pî Jesusya. Ta'pîiya:
—Arawen ye' yeseru epu'nenan amîrî'nîkon moropai tiaron yei yeseru.
30 Mîrîrî era'maya'nîkon see warantî. Arawen ye' ari'kuta ya, mîrîrî
epu'tîya'nîkon mîrîrî aminke pra kono'pîtî wanî, mîrîrî areta ye'nen. 31 Mîrîrî
warantî nîrî mîrîrî tera'masen ton e'kupî era'maya'nîkon ya, epu'tîya'nîkon
aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu eseporî kupî sîrîrî
epu'tîya'nîkon. Mîrîrî yai tesa'kon pe Paapa wanî tamî'nawîronkonya epu'tî.
32 Mîrîrî ye'nen enpenatatî sîrîrî itekare pî'. Mîrîrî e'kupî kupî sîrîrî
maasa tamî'nawîronkon sa'manta pra tîîse. Inkamoro enen to' wanî
mannan sa'manta pepîn mîrîrî e'kupî rawîrî era'ma to'ya kupî sîrîrî.
33 Tamî'nawîron ataretî'ka ka' moropai non ataretî'ka inî' eesera'ma pepîn,
tîîse umaimu ataretî'ka pepîn. Ipatîkarî aako'mamî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîwarî Ako'mantî

34 Mîrîrî ye'nen ta'pî Jesusya: —Tîwarî panpî' ako'mantî enpen. Sîrîrî non
po ankonekakon pî' teesenumenkai pra moropai kure'ne festa pî' tîwe'se
pra. Moropai kure'ne mai' pe tîwe'sen tenî'se pra ako'mantî. Kure'ne tarî
aako'manto'kon yu'se pra. Awanmîra'nîkon mîrîrî weiyu erepamî namai
inîmîkîya'nîkon pra tîîse. Mîrîrî weiyu yai wanî manni' kamo ye'marî ta
iwîto' ton tîîsa' warantî. Inîmîkîiya pra tîîse kamo iipî te'marî taawîrî moropai
iwîiya. 35 Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon e'taruma'tîto' wanî kupî sîrîrî
tamî'nawîrî sîrîrî pata po. 36 Mîrîrî ye'nen tîwarî enpen e'tî. Moropai epîrematî
tamî'nawîron mîrîrî awe'kupî manni' e'taruma'tînto' yapîtanîpîkonpa.
Moropai innape uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe kupî pî' ako'mantî, uuipî yai
yairî awanîkonpa —ta'pî Jesusya. Mîrîrî warantî pemonkonyamî' yenupa'pî
Jesusya.
37 Moropai wei kaisarî Jesusya to' yenupa'pî epîremanto' yewî' ta. Tîîse
ewaron ya eepa'kapîtî'pî. Moropai mîîkîrî ko'manpîtî'pî pata erenmapî
pîkîrî oliveira ye'ka wî' po. 38 Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
wîtîpîtî'pî pata erenmapî pra tîîse epîremanto' yewî' ta eeseurîma etai.
Mîrîrî warantî Jesusya to' yenupa'pî.

Jesus Anwîpai To' Wanî
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)

22 1 Penane tîîko'manse Judeuyamî' entamo'kato' weiyu wanî'pî
to' festarî itese' Páscoa. Mîrîrî yai isa'moto' ton pîn trigo
puusa' yaku to'ya e'pîtî'pî kono' kaisarî. 2 Mîrîrî yai teepîremasanon
esanon eseurîma'pî Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon
yarakkîrî î' kai'ma ama' pe Jesus anwîpai tîwanîkon pî'. Aronne
ikupî to'ya pra awanî'pî maasa pra arinîkon pemonkonyamî' nama
tîuya'nîkon ye'nen.

Iteyaton Yenya' Jesus Rumaka Judasya
(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)

3 Mîrîrî yai Makui ewomî'pî Judas Iscariotes yewan ya'. Mîîkîrî
Judas wanî'pî Jesus nenupa'san asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon
yonpa pe. 4 Mîîkîrî Judas wîtî'pî eseurîmai teepîremasanon esanon
pia. Moropai to' epîremato' yewî' era'manenan esanon pia. Î' kai'ma
Jesus rumaka tîuya to' pia ekareme'se attî'pî. 5 Mîrîrî taa Judasya
ye'nen inkamoro wanî'pî mararî pra taatausinpai. Mîrîrî ye'nen Judas
pia tîniru tîrî tîuya'nîkon ta'pî to'ya itepe'pî pe. 6 Mîrîrî pî' Judasya
—Morî pe man —ta'pî. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma Jesus anapi'pai tîwanî
pî' Judas esenumenka'pî arinîkonya era'ma pra tîîse, to' wanmîra
ama' pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Entamo'kanto' Yanpuruma'pî To'ya
(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)

7 Isa'moto' ton pîn trigo puusa' pî' to' entamo'ka weiyu erepamî'pî. Mîrîrî
yai Judeuyamî'ya carneiroyamî' tî'ka e'pai awanî'pî tîwentamo'kato'kon
ton mîrîrî festa itese' Páscoa yai. 8 Mîrîrî yai nîrî Jesusya asakî'ne
tînenupa'san yonpa mo'ka'pî to' yarimapa kai'ma. Inkamoro wanî'pî Pedro
moropai João. Inkamoro pî' ta'pîiya see warantî: —Atîtî cidade pona
Páscoa pî' entamo'kanto' ton konekatantî e'mai' pe —ta'pîiya to' pî'.
9 Inkamoroya Jesus pî' ekaranmapo'pî: —O'non pata'se' entamo'kanto'
ton koneka annaya yu'se awanî? —ta'pî to'ya.
10 Jesusya yuuku'pî: —Maasa etatî —ta'pîiya. —Cidade pona
eewomîkon pe moro warayo' tuna mankanen eporîya'nîkon.
Mîîkîrî wenairî matîtîi wîttî ta eerepamî pîkîrî. 11 Moropai wîttî ta
eerepansa'kon pe wîttî esa' pî' makatîi: "Uyenupanenkonya anna
yarimasa' sîrîrî tîpemonkonoyamî' pokonpe tîwentamo'ka Páscoa pî'
pata'se' ton wîttî ekaranmapoi", makatîi —ta'pîiya. 12 —Mîîkîrîya
kure'nan wîttî ekaremekî apî'nîkon tamî'nawîron mesakon ita tîwe'sen
wîttî kawînpan ekaremekîiya. Mîrîrî ta entamo'kanto' ton mîkonekatîi
—ta'pî Jesusya.
13 Moropai inkamoro wîtî'pî. Moropai tamî'nawîrî î' kai'ma Jesusya
ta'pî yawîrî wîttî eporî'pî to'ya. Moropai miarî entamo'kanto' ton
koneka'pî to'ya Jesus ton pe.

Entamo'kanto' Pî' To' Wanî
(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1Co 11.23-25)

14 Moropai mîrîrî tîpo, miarî Jesus ereuta'pî entamo'kai mesa pia
tînenupa'san pokonpe. 15 Moropai ta'pîiya tînenupa'san pî': —Kure'ne
amîrî'nîkon pokonpe sîrîrî Páscoa pî' entamo'kapai uurî wanî'pî
uurî e'taruma'tîto' rawîrî —ta'pîiya. 16 —Tauya sîrîrî apî'nîkon.
Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Sîrîrî entamo'kanto' wanî î' e'kupî
ekareme'nen pe. Inî'rî apokonpe'nîkon entamo'ka pepîn î' e'kupî
awe'ku'sa' pîkîrî. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon tîpemonkonoyamî' esa' pe
tîwanî Paapaya yenpo. Tîîse mîrîrî yai uyarakkîrî awentamo'kakon.
17 Mîrîrî tîpo Jesusya pisa yapisî'pî. Moropai eepîrema'pî. —Paapa,
morî pu'kuru amîrî. Anna wuku ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. Moropai
itîrî'pîiya tînenupa'san pia. Ta'pîiya: —Maa, seeni' yapi'tî moropai
akaisarî'nîkon ita'nî'tî —ta'pîiya. 18 —Tauya sîrîrî apî'nîkon.
Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Uusa'manta rawîrî inî'rî sîrîrî uva yekku
enîrîuya kupî pepîn sîrîrî apokonpe'nîkon, tamî'nawîronkon esa'
pe tîwe'to' yenpo Paapaya pîkîrî. Tîîse mîrîrî yai inî'rî upokonpe
enîrîya'nîkon tarîpai —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Eseurîma Tîpun Pî' Moropai Tîmînî Pî'

19 Moropai mîrîrî tîpo trigo puusa' yapisî'pîiya moropai eepîrema'pî.
—Paapa, morî pu'kuru amîrî. Anna yuu ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. Moropai
mîrîrî pîrikka'pîiya moropai itîrî'pîiya tînenupa'san kaisarî. —Maa,
sîrîrî wanî sîrîrî upun pe, uyesa' pe. Sîrîrî warantî uyesa' waikapîtî to'ya
kupî sîrîrî amîrî'nîkon nîkupî'pî imakui'pî wenai. Mîrîrî ye'nen upî'
awenpenatakon pe sîrîrî ya'tî —ta'pîiya. 20 Tîwentamo'kakon tîpo mîrîrî
warantî nîrî to' wuku ton tîrî'pîiya pisa ya'. Moropai ta'pîiya: —Sîrîrî uva
yekku wanî sîrîrî umînî pe. Mîrîrî wanî mîrîrî uurî'nîkon esetato' amenan
pe. Maasa pra uusa'manta yai umînî kamouya amîrî'nîkon yepe' pe.
21 Tîîse maasa era'matî. Manni' uyeyatonon pî' uyekaremekî ton tarî
man. Uupia eereutasa' entamo'kai uyarakkîrî ayonpakon rî. Mîîkîrîya
uyekaremekî pe man —ta'pîiya. 22 —Maasa pra uurî ka' poi iipî'pî
sa'manta kupî sîrîrî Paapaya ta'pî yawîrî. Tîîse mîîkîrî sa'ne uurî
ekaremekîtîpon uyeyaton pî' e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra —ta'pîiya.
23 Mîrîrî pî' inkamoro inenupa'san esekaranmapo'pîtî'pî, tiaronkon
tonpakon pokonpe. —Anî' see mîîkîrî ekaremekîton, anî' pî' taiya mîrîrî?
—ta'pî to'ya tîîwarîrî'nîkon.

Anî' Wanî Ipîkku Pe Panpî'

24 Mîrîrî tîpo inenupa'san eseurîma'pî mararî pra ipîkku pe anî'
wanî anepu'pai tîwanîkon pî' tîkore'ta'nîkon. 25 Inkamoro maimu
yuuku'pî Jesusya: —A'kî, pata esanon reiyamî' wanî tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' esa' pe. Moropai pata esanon governadoryamî' wanî
pemonkonyamî' yaipontînen pe. Moropai tamî'nawîronkon tapurîkon
yu'se to' wanî. Ipîkkukon yeseru mîrîrî. 26 Tîîse amîrî'nîkon kore'ta mîrîrî
warantî pra e'tî. Anî' ipîkku pe panpî' tîwe'sen wanî ya akore'ta'nîkon,
mîîkîrî e'pai awanî to' ma're panpî'. Moropai anî' to' yaipontînen ipîkku
pe tîwe'sen wanî ya, mîîkîrî e'pai awanî to' poitîrî pe. 27 Anî' wanî mîrîrî
ipîkku pe tîwe'sen warantî? Manni' entamo'ka ereuta'pî ou manni' to'
entamo'kato' ton tîrîiya manni'? Inna, ipîkku pe tîwe'sen mesa pona
eereutasa' manni'. Tîîse uurî wanî manni' to' ma're tîwanî ye'nen to'
yekkari ton tîînen warantî akore'ta'nîkon.
28 Tîîse amîrî'nîkon kupîuya kupî sîrîrî ipîkkukon pe. Maasa pra amîrî'nîkon
ko'mansa' uyarakkîrî. Uurî e'taruma'tî tanne urumakaya'nîkon pra awanîkon
ye'nen. 29 Mîrîrî ye'nen Uyunya uupia meruntî tîrî'pî tamî'nawîronkon
esa' pe ukupî'pî warantî, amîrî'nîkon nîrî kupîuya pemonkonyamî' esa' pe
awanîkonpa. 30 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon entamo'ka moropai awukukon
enîrîya'nîkon kupî sîrîrî uyarakkîrî upata'se' ya', taatausinpai. Moropai
amîrî'nîkon ereuta kupî sîrîrî uyaponse' pona. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' Judeuyamî' esa' pe eenakon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pedro Yeurîma Jesusya
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

31 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Simão, maasa etakî morî
pe. Paapaya Makuiya ayonpato' pata'se' ton tîîsa' man ayewankon ya'.
Mîrîrî ye'nen ayonpaiya kupî sîrîrî. Apî' eesenyaka'ma manni' trigo
pîmîtîponya imenka yare kore'tapai warantî, apî' ayonpaiya imakui'pî
kupîpa. 32 Tîîse apona epîrema ko'mansa' sîrîrî kure'ne innape ukupî
pî' aako'mamîpa. Moropai î' pensa imakui'pî kupîya yai moropai uupia
awenna'po ya, kure'ne ayonpayamî' meruntîtannîpîi —ta'pî Jesusya.
33 Moropai Pedroya yuuku'pî: —Î' pensa amîrî e'taruma'tî ya uurî nîrî
e'taruma'tî. Moropai aasa'manta ya, ayarakkîrî uusa'manta nîrî —ta'pîiya.
34 Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Apî' tauya, etakî. Sîrîrîpe kariwana etun
rawîrî eseurîwî'ne ite'ka unepu'tî pepîn mîîkîrî taaya kupî sîrîrî —ta'pî
Jesusya Pedro pî'.

Tînenupa'san Yeurîma Jesusya

35 Moropai Jesusya tînenupa'san ekaranmapo'pî: —Manni' yai
ayarimauya'nîkon yai isakuni pra moropai abolsarikon ton pra, moropai
a'sa'sakon ton pra. Î' itu'se awe'to'kon ton pra awanî'pî? —ta'pî Jesusya.
—Kaane, tamî'nawîrî wanî'pî —ta'pî to'ya.
36 Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Sîrîrî patapai tiaron pe awanî kupî sîrîrî.
Anî' wanî ya tîbolsari ke moropai tîsakuni ke yapisîya e'pai awanî
mîrîrî. Tîîse anî' ikasuparai ton pîn wanî ya, ta'san ke awe'repa e'pai
awanî mîrîrî tîkasuparai ton yennapa. ⌊Maasa pra nari' pe awanî kupî
sîrîrî.⌋ 37 Maasa pra Paapa maimuya taasa' yawîrî awe'kupî e'pai awanî
uyarakkîrî. Taasai'ya see warantî:

> Mîîkîrî wanî mîrîrî
> manni'kan pemonkon wîîtîponkon pokonpe
> iku'sa' to'ya mîrîrî.
>
> Is 53.12

taasai'ya. Mîrîrî ye'nen apî'nîkon tauya, uyarakkîrî mîrîrî e'kupî pe man.
38 Moropai inenupa'sanya ta'pî ipî': —Anna yepotorî, asakî'ne kasupara
man tarî ukore'ta'nîkon —ta'pî to'ya ipî'. Mîrîrî pî' —Aasîrî man —ta'pîiya.

Oliveira Ye'ka Kîrî Pona Jesus Wîtî
(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

39 Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî teserukon yawîrî oliveira
ye'ka kîrî pona. Moropai inenupa'san nîrî wîtî'pî ipokonpe. 40 Miarî
tîpata'se'kon ya' teerepamîkon pe, ta'pîiya tînenupa'san pî': —Epîrematî
meruntî ke imakui'pî ewomî namai ayewankon ya'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41 Mîrîrî taa tîpo to' pî' Jesus atarima'pî to' piapai aminke pu'kuru
pra. Moropai mîîkîrî e'sekunka'pî miarî moropai eepîrema'pî. 42 Ta'pîiya:
—Uyun, tamî'nawîron kupîya e'painon. Upîika'tîkî e'taruma'tî namai.
Tîîse itu'se uurî wanî yawîrî kî'kupîi. Tîîse itu'se awanî yawîrî iku'kî
—ta'pîiya. 43 Moropai ka' poi inserî iipî'pî iipia. Mîîkîrîya meruntî ke
ikupî'pî. 44 Kure'ne teesewankono'mai Jesus epîrema'pî inî' panpî'.
Mîrîrî yai eepîrema tanne eewaito' atasu'ka'pî mararî pra. Mîn warantî
aatasu'ka'pî non pona.
45 Miarî teepîrema tîpo awe'mî'sa'ka'pî. Mîîkîrî enna'po'pî o'non
pata tînenupa'san wanî manni' pata. Moropai inkamoro tînenupa'san
eporî'pîiya to' wetun tanne. Maasa pra inkamoro esewankono'masa'
wanî'pî mararî pra. 46 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Î' wani' awanî
ye'nen awetunkon pu'kuru mîrîrî? Apakatî moropai epîrematî imakui'pî
ena namai ayentai'nîkon. Imakui'pî kupîya'nîkon namai epîrematî —ta'pî
Jesusya to' pî'.

Jesus Yapisî To'ya
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

47 Jesus eseurîma ko'mannîpî tanne, tiwin inenupa'san yonpa Judas
pokonpe arinîkon pemonkonyamî' Jesus yapi'se tui'sanon erepamî'pî
Jesus pia. Mîîkîrî Judas wanî'pî to' ye'mai'norî pe. Mîrîrî yai Jesus
pia emî'pamî'pî yu'napa. 48 Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Judas, mîrîrî
warantî uyu'naya ke uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe rumakaya mîrîrî
uyeyatonon yenya'? —ta'pîiya.
49 Mîrîrî kupî to'ya era'ma tîuya'nîkon yai Jesus pî' inenupa'sanya
ta'pî: —Anna yepotorî, anna kasuparai yapisî annaya sîrîrî inkamoro
pemonkonyamî' yarakkîrî anna epîto'pe? —ta'pî to'ya Jesus pî'.
50 Moropai tiwinan to' yonpaya teepîremasanon esanon yepotorî poitîrî
pana ya'tî'pî tîkasuparai ke meruntî winon taiken.
51 Tîîse Jesusya ta'pî to' pî': —Kaane, mîrîrî warantî pra —ta'pîiya.
Moropai Jesusya mîîkîrî warayo' pana yapisî'pî moropai ipata'pî ya'
itîrî'pîiya, yepi'tî'pîiya.
52 Mîrîrî pe rî teepîremasanon esanon pî' moropai epîremanto' yewî'
era'manenan esanon pî' moropai Judeuyamî' esanon inkamoro tapi'se
iipî'san pî' ta'pî Jesusya: —Amîrî'nîkon ii'sa' mîrîrî akasuparaikon
moropai akaitapukon yarakkîrî uyapi'se manni' pemonkon ama'ye' si'pî
yapi'se tui'sen warantî? 53 Akore'ta'nîkon uuko'manpîtî'pî wei kaisarî
epîremanto' yewî' ta ayenupakon pî'. Tîîse mîrîrî yai uyapisîya'nîkon
pra awanî'pîkon. Tîîse sîrîrî imakui'pî kupîya'nîkon weiyu eseposa'
sîrîrî. Moropai Makui esenyaka'mato' meruntîri ke mîrîrî kupîya'nîkon
sîrîrî ewaron ta si'ma imakui'pî pe awanîkon ye'nen —ta'pî Jesusya to'
pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Mîîkîrî Unepu'tî Pepîn —Taa Pedroya
(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

54 Moropai inkamoroya Jesus yapisî'pî. Moropai yarî'pî to'ya teepîremasanon
esanon yepotorî yewî' ta. Moropai inkamoro ye'ma'pî pî' aminke si'ma Pedroya
to' wenaima'pî, iipia awe'rennuku pra awanî'pî. 55 Mîrîrî tanne, apo' awittanî'sa'
to'ya wanî'pî wîttî poro yi'pîrî po taatapinato'kon ton. Mîrîrî pia Pedro wîtî'pî
moropai eereuta'pî apo' pia pemonkonyamî' apo' pia ereuta'san kore'ta. 56 Mîrîrî
tanne teepîremasanon poitîrîpa'ya Pedro era'ma'pî apo' pia eereutasa'. Moropai
ta'pîiya ipî': —A'kî mîserî warayo' wanî nîrî Jesus yarakkîrî.
57 Tîîse Pedroya kaane ta'pî wîri' pî': —Unepu'tî pepîn mîîkîrî —ta'pîiya.
58 Mîrîrî tîpo mararî tîîko'manse tiaron warayo'ya era'ma'pî moro
rî. Moropai ta'pîiya ipî': —Amîrî itonpa ipokonpe tîwe'sen —ta'pîiya.
—Kaane, itonpa pepîn uurî —ta'pî Pedroya.
59 Mîrîrî tîpo tiwin hora tîîko'manse tiaronya ta'pî: —Inna, seru' pepîn,
mîserî nîrî wanî'pî mîîkîrî yarakkîrî. Maasa pra Galiléia pon mîîkîrî —ta'pîiya.
60 Tîîse Pedroya yuuku'pî: —Kaane, uyepu'tî pepîn pî' eseurîman pî'
nai, tiwin kin mîîkîrî unepu'tî pepîn —ta'pîiya. Mîrîrî taa Pedroya tanne,
kariwana yunkon e'na'pî. 61 Mîrîrî pe rî Uyepotorîkon era'tî'pî Pedro era'mai.
Morî pe era'ma'pîiya. Tera'ma Uyepotorîkonya ye'nen Pedro enpenata'pî î'
ta'pî Uyepotorîkonya pî'. —Sîrîrîpe maasa kariwana etun pra tîîse eseurîwî'ne
ite'ka unepu'tî pepîn mîîkîrî taaya kupî sîrîrî —ta'pî Uyepotorîkonya pî' Pedro
enpenata'pî. 62 Mîrîrî pe rî Pedro epa'ka'pî moropai attî'pî tîkarau ye'ka pe
mararî pra. Eesewankono'ma'pî î' kai'ma seru'ye' tîwe'sa' pî'.

Jesus Po'pîtî To'ya
(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

63 Inkamoro warayo'kon Jesus era'manenanya imu'tunpa'pî mararî pra.
Moropai ipa'tîpîtî'pî to'ya. 64 Jesus yenpata yettapurî'pî to'ya moropai
taapîtî'pî to'ya: —Anî'ya apa'tîsa' epu'tî pî' nan? —ta'pî to'ya Jesus pî'.
65 Mîrîrî warantî tu'ke î' rî see taapîtî'pî to'ya imu'tunpa tîuya'nîkon ye'nen.

Ipîkku Pe Tîwe'sen Pia Jesus Yarî To'ya
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

66 Moropai erenma'sa' pe Judeuyamî' esanon moropai teepîremasanon
esanon, moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon pokonpe
to' emurukuntî'pî î' kupî tîuya'nîkon pî' eseurîmai. Moropai Jesus enepî
me'po'pî to'ya inkamoro ipîkkukon emurukuntîsa' pia. 67 Inkamoroya
Jesus ekaranmapo'pî: —Ka'kî anna pî'. Amîrî wanî Paapa nîmenka'pî pe,
inarima'pî pe awanî? —ta'pî to'ya.
To' maimu yuuku'pîiya: —Inna, Paapa narima'pî uurî tauya ya
apî'nîkon innape ikupîya'nîkon pepîn. 68 Moropai mîrîrî pî' uurîya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ayekaranmapokon ya, umaimu yuukuya'nîkon pepîn. 69 Tîîse tauya
sîrîrî patapai uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe ereuta kupî sîrîrî Paapa
meruntîri winî meruntî ke pu'kuru.
70 Mîrîrî taiya ye'nen tamî'nawîronkonya ekaranmapo'pî: —Moriya,
amîrî wanî Paapa munmu pe? —Inna, yairî amîrî'nîkonya taa mîrîrî
—ta'pî Jesusya.
71 Moropai inkamoroya ta'pî: —Inî'rî etapai pra man. Aasîrî iwinîpai
eta'nîkon man. Î' kai'ma tîpî' eeseurîma imaimu eta man —ta'pî to'ya.

Pilatos Pia Jesus Yarî To'ya
(Mt 27.1-2,11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

23 1 Mîrîrî tîpo tamî'nawîronkon emurukuntî'san e'mî'sa'ka'pî
moropai surarayamî'ya Jesus yarî'pî pata esa' Pilatos pia. 2 Miarî
ipî' tîîwo'ma'takon ye'nen to' eseurîma'pî ipî'. Ta'pî to'ya: —Mîserî
warayo' yapisî pî' anna man, pemonkonyamî' panama pî' aako'mamî
tanne. Uyesa'kon ye'ma to'ya namai taa pî' aako'mamî to' pî'. Moropai îri
to' e'to'pe iwinîkîi. Moropai tîpî'rî eeseurîma Paapa narima'pî pe tîwanî
ekaremekî pî' aako'mamî. Ipîkku pe, rei pe tîwanî taiya —ta'pî to'ya.
3 Mîrîrî ye'nen Pilatosya Jesus ekaranmapo'pî: —Inna, amîrî wanî
mîrîrî Judeuyamî' yepuru pe, rei pe? —Inna amîrîya taa mîrîrî —ta'pî
Jesusya Pilatos pî'.
4 Moropai Pilatosya ta'pî teepîremasanon esanon pî' moropai arinîkon
pemonkonyamî' pî': —A'kî, Î' rî mîserî warayo' nîkupî'pî imakui'pî ton
pra man iwinîkîi imakui'pî ku'to'pe —ta'pî Pilatosya.
5 Tîîse inkamoroya inî' panpî' seru' pe ikupî'pî iwinîkîi. —Imakui'pî
ku'sai'ya mararî pra. Maasa pra tamî'nawîrî Judéia pata poro
pemonkonyamî' panamasai'ya kure'ne imakui'pî ku'to'pe to'ya
uyeserukon winîkîi. To' panama pia'tî'pîiya sinpata Galiléia po, tarîpai
tarîwaya eerepansa' sîrîrî. Mîrîrî warantî to' panamaiya to' esiyu'pîtîto'pe
—ta'pî to'ya.

Herodes Pia Jesus Yarima Pilatosya

6 Mîrîrî taa to'ya eta tîuya ye'nen Pilatosya to' ekaranmapo'pî: —Galiléia pon
mîîkîrî warayo'? —ta'pîiya. 7 Mîrîrî pata Galiléia esa' pe Herodes wanî ye'nen
Pilatosya Jesus yarî me'po'pî pata esa' Herodes pia. Maasa pra Herodes nîrî
wanî'pî Jerusalém po festa pî' aai'sa'. Mîîkîrî pia yarî me'po'pîiya. 8 Kure'ne
taatausinpai mîîkîrî pata esa' Herodes wanî'pî Jesus era'ma tîuya ye'nen. Maasa
pra itekare pî' to' eseurîmapîtî etapîtî'pîiya. Mîrîrî ye'nen kure'ne anera'mapai
awe'pîtî'pî. Î' ikupî eserîkan pepîn kupî Jesusya anera'mapai awanî'pî. 9 Mîîkîrîya
tu'kan pî' Jesus ekaranmapopîtî'pî. Tîîse Jesusya imaimu yuuku pra awanî'pî.
Inna, kaane taiya pra awanî'pî. 10 Moropai teepîremasanon esanon moropai
Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon eseurîma'pî mararî pra iwinîkîi.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Mîîkîrî pata esa' Herodes moropai ipoitîrîtonon surarayamî' wo'ma'ta'pî Jesus
pî' tewanmakon pe. Ipî' tîwo'ma'takon ye'nen ipon ton mîî pe tîwanîkon pon
yeka'ma'pî to'ya Jesus pon pe. Moropai mîrîrî yarakkîrî yarima'pî to'ya inî'rî
pata esa' Pilatos pia attîto'pe. 12 Mîrîrî rawîrî Herodes wanî'pî Pilatos yeyaton pe.
Tîîse mîrîrî yai morî pe to' enasa' wanî'pî inî'rî eseyaton pî' pra to' wanî'pî.

Jesus Wîîto'pe To'ya Irumaka Pilatosya
(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.16)

13 Moropai pata esa' Pilatosya teepîremasanon esanon, moropai
Judeuyamî' esanon moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
emurukuntî'pî. 14 Moropai ta'pîiya to' pî': —Amîrî'nîkonya mîserî warayo'
enepî'pî uupia moropai ta'pîya'nîkon pemonkonyamî' panamasai'ya
awinîkîi imakui'pî pe to' e'to'pe ta'pîya'nîkon teuren. Tîîse î' rî imakui'pî
inkupî eporîuya pra wai. Tu'ke ite'ka ekaranmapo pî' wai teuren
tamî'nawîrî etaya'nîkon tanne. Tîîse eeseurîma'pîkon warantî î' ton pra
man iwinîpai —ta'pî Pilatosya. 15 —Moropai pata esa' Herodesya nîrî î'
eporî pra man iwinîpai. Mîrîrî ye'nen yarimasai'ya sîrîrî uupia. Mîrîrî
ye'nen î' kupî eserîke pra man mîserî warayo' winîkîi. Imakui'pî inkupî'pî
ton pra tîîse iwî eserîke pra man. 16 Tîîse i'po'pîtî me'pouya neken sîrîrî
pemonkon po'pî'to' ke moropai irumakauya attîto'pe —ta'pî Pilatosya.
17 Maasa pra kono' kaisarî páscoa festa pî' tîwanîkon yai ama'ye'
atarakkannîto' tawon rumakato' Pilatosya e'pîtî'pî. 18 Tîîse
tamî'nawîronkon entaime'pî: —Kaane, aasa'manta e'pai man kî'rumakai.
Tîîse manni' neken anna yonpa Barrabás mîîkîrî atarakkannîto' ta
manni' rumakakî —ta'pî to'ya. 19 Mîîkîrî Barrabás wanî'pî atarakkannîto'
ta maasa pra imakui'pî koneka'tîpon pata esa' winîkîi moropai pemonkon
wîîtîpon.
20 Jesus anrumakapai tîwanî ye'nen inî'rî Pilatosya arinîkon
pemonkonyamî' ekaranmapo'pî. 21 Tîîse inî' panpî' arinîkon
entaimepîtî'pî. Ta'pî to'ya: —Pakî'nan pona ipokapîtî me'pokî —ta'pî
to'ya Pilatos pî'.
22 Mîrîrî taa to'ya ye'nen iteseurîno ite'ka pe Pilatosya ta'pî to' pî':
—Î' wenai ipokapîtî yu'se awanîkon. Î' imakui'pî ku'sai'ya pra man. Î'
wenai pra rî anwîpai pra wai. Tîîse pemonkon po'pî'to' ke neken i'po'pîtî
me'pouya sîrîrî moropai irumakauya —ta'pî Pilatosya.
23 Tîîse yuuku to'ya pra inî' panpî' meruntî ke to' entaimepîtî'pî. Pakî'nan
pona ipokapî tîuya yu'se to' wanî'pî. To' entaimepî'to' wanî'pî mararî
pra, î' taa Pilatosya yentai. 24 Mîrîrî ye'nen Pilatosya Jesus rumaka'pî
aasa'mantato'pe pakî'nan po esatî'pî to'ya yawîrî. 25 Moropai mîîkîrî
warayo' atarakkannîto' tawon to' nesatî'pî rumaka'pî. Manni' imakui'pî
kupîtîpon pata esa' winîkîi, moropai pemonkon wîîtîpon. Moropai Jesus
rumaka'pîiya to' pia î' itu'se tîwe'to'kon ku'to'pe to'ya yarakkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Pokapîtî To'ya Pakî'nan Pona
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

26 Moropai surarayamî'ya Jesus yarî'pî. Tuutîkon pe e'ma ta tiwin
warayo' eporî'pî to'ya itese' Simão. Cirene cidaderî pon keren poi tui'sen.
Mîîkîrî yapisî'pî to'ya. Moropai mîrîrî pakî'nan Jesus narî tîrî'pî to'ya
Simãoya yaato'pe Jesus ye'ma'pî pî'.
27 Mîrîrî arinîkon pemonkonyamî' wîtî'pî iwenairî. Inkamoro kore'ta tiaronkon
wîri'sanyamî' wanî'pî. Moropai to' karawa'pî mararî pra î' kupî to'ya era'ma
tîuya'nîkon ye'nen Jesus pî'. 28 Inkamoro era'mai Jesus era'tî'pî. Moropai ta'pîiya
to' pî': —Wîri'sanyamî', Jerusalém ponkon î' pî' akaraukon uwenai?
Uwenai pra tîîse apî'nîkon neken akaruntî moropai anmukukon pî' akaruntî.
Maasa pra awe'taruma'tîkon pe naatîi. 29 Maasa pra e'taruma'tînto' weiyu erepamî kupî
sîrîrî. Mîrîrî yai tamî'nawîronkonya taa kupî sîrîrî. Morîkon pu'kuru wîri'sanyamî'
manni'kan more yenponenan pepîn, more yenpotîponkon pepîn, more
wo'pa'tîponkon pepîn tîmannîtîkon ke. Inkamoro wanî kupî sîrîrî taatausinpai.
⌊Maasa pra tînmukukon e'taruma'tî era'ma to'ya pepîn.⌋ 30 Tamî'nawîronkonya taa
kupî sîrîrî, e'taruma'tînto' weiyu erepamî yai. Kure'nan wî' pî' taa to'ya kupî sîrîrî:

"Anna pona enakî,
anna sa'mantato'pe anna e'taruma'tî ye'nen", taa to'ya.

Moropai kawînan ikîrî pî' taa to'ya: "Anna yenonkî anna esera'ma namai",
taa to'ya. 31 A'kî, uurî e'taruma'tî tîîse mararî, apo' keme a'pi'ta'pî pepîn
aramî mararî warantî. Tîîse amîrî'nîkon wanî apo' keme a'pi'ta'pî aramî
warantî awe'taruma'tîkon kupî sîrîrî mararî pra. Mîrîrî ye'nen apî'nîkon
akaruntî uwenai pra —ta'pî Jesusya to' pî'.
32 Mîrîrî tîpo asakî'ne ama'ye'kon moropai pemonkon wîîtîponkon
yarî'pî to'ya Jesus yarakkîrî to' sa'mantato'pe. 33 Moropai to' erepamî'pî
pata'se' itese' pemonkon pu'pai pî' taato' pata'se' ya'. Moropai moro
Jesus pokapîtî'pî to'ya. Moropai asakî'ne ama'ye'kon tiwin meruntî winî,
moropai tiaron kamai' winî, Jesus wanî'pî to' yarakkita. 34 Moropai
Jesusya ta'pî: —Paapa, insanan sa'ne pemonkonyamî' nîkupî ku'kî
aawanmîra. Î' kupî tîuya'nîkon epu'tî to'ya pra to' man —ta'pî Jesusya.
Mîrîrî tîpo tî'kon simonkokon pî' to' su'mina'pî Jesus pon rî'pî
pantakapîtî tîuya'nîkonpa kai'ma. 35 Arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî
moro era'ma pî'. Judeuyamî' esanon wo'ma'ta ko'mannîpî tanne Jesus pî'
ta'pî to'ya: —Tiaronkon pemonkonyamî' pîika'tîpîtî'pîiya tîîse î' wani'
awanî ye'nen awe'pîika'tî pepîn. Innape pîika'tîton pe Paapa narima'pî pe
tîwanî ya, awe'pîika'tî —ta'pî to'ya.
36 Moropai surarayamî' nîrî wo'ma'ta'pî ipî'. Iipia to' erepanpîtî'pî
moropai iwuku ton ⌊tamî'nawîronkon nenîrî⌋ vinho epe'mîn enepî'pî to'ya
iipia. 37 Moropai inkamoroya ta'pî ipî': —Innape see Judeuyamî' yepotorî
pe awanî ya, aawarîrî see e'pîika'tîkî —ta'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Moropai mîrîrî pakî'nan ipo Jesus e'to' pî' kawîne awe'menukasa'
wanî'pî see warantî: MÎSERÎ JUDEUYAMÎ' YEPOTORÎ taato' e'menukasa'.
39 Moropai inkamoro ama'ye'kon ipokonpe pakî'nan po to' nîpokapîtî'san
yakon wo'ma'ta'pî ipî'. Ta'pîiya: —Paapa narima'pî pepîn kin amîrî?
Pîika'tîton pepîn amîrî? Aawarîrî e'pîika'tîkî moropai anna pîika'tîkî nîrî.
40 Tîîse tiaron iratai winonya ta'pî mîîkîrî tîîwo'ma'tasen pî': —Moo
e'kî. Paapa namaya pra awanî mîrîrî? Tamî'nawîrî uurî'nîkon sa'manta
kupî epu'tîya pra nan, ipokonpe? 41 Uurî'nîkon e'taruma'tîto' wanî sîrîrî
unkupî'pîkon imakui'pî wenai. Tîîse mîserî î' imakui'pî inkupî'pî ton pîn
uurî'nîkon warantî. 42 Mîrîrî tîpo mîîkîrî iratai winon, meruntî winonya
ta'pî Jesus pî': —Î' pensa tamî'nawîronkon esa' pe eena ya, upî' sa'ne
menpenatai, Jesus —ta'pîiya.
43 Jesusya mîîkîrî maimu yuuku'pî: —Ayenku'tîuya pepîn. Apî' tauya
sîrîrî. Sîrîrîpe uyarakkîrî awanî pe nai Paapa pia, morî ya', paraíso itese'
—ta'pî Jesusya ipî'.

Jesus Sa'manta
(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)

44 Mîrîrî tîpo ineka'ta po eena ko'mannîpî tanne wei esi'nîpî'pî. Inî'rî
pata weiyu'maiya pra, eewaronpamî'pî. Aako'mamî'pî 3 horas pîkîrî wei
ton pra. 45 Moropai epîremanto' yewî' yuwato' Paapa pata'se' yuwa'to'
kamisa e'karaka'pî arakkita pairî awe'rataika'pî. Awe'naponka'pî Paapa
pata'se'. 46 Mîrîrî pe rî Jesus entaime'pî meruntî ke aronne. Ta'pîiya Paapa
pî': —Paapa, uyekaton rumakauya sîrîrî aapia —ta'pîiya. Mîrîrî taa tîpo
mîîkîrî sa'manta'pî.
47 Mîrîrî warantî awanî era'ma tîuya ye'nen surarayamî' esa'ya Paapa
yapurî'pî. Moropai ta'pîiya: —Innape mîserî warayo' man î' rî imakui'pî
kupîtîpon pe pra —ta'pîiya.
48 Tamî'nawîronkon mîrîrî kupî to'ya era'mai eperepî'sanya î' e'kupî
era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen to' enna'po'pî, mararî pra teesewankono'mai
tewî'kon ta. Tîmannîtîkon mun pa'tîpîtî ye'ka pe teserukon ta kure'ne
teesewankono'masa'kon ye'nen. 49 Tamî'nawîronkon Jesus yonpayamî'
moropai wîri'sanyamî' Galiléia pata poi itî'san ipîkîrî inkamoroya era'ma'pî.
Aminke si'ma tamî'nawîrî î' e'kupî Jesus yarakkîrî era'ma'pî to'ya.

Jesus Esa'rî'pî Yu'na'tî To'ya
(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

50,51 Mîrîrî yai to' kore'ta tiwin warayo' wanî'pî. Judéia pata po
tîwe'sen Arimatéia cidaderî pon itese' José. Morî pe yairî tîwe'sen
mîîkîrî. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî nîmîkî pî' tîwe'sen pe
mîîkîrî wanî'pî. Mîîkîrî wanî'pî nîrî Judeuyamî' panamanen pe tîwe'sen
pe. Tîîse î' kai'ma tiaronkon Judeuyamî' panamanenan eseurîmato' pî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inna taatîpon pe pra awanî'pî. 52 Mîrîrî ye'nen José wîtî'pî Pilatos pia
moropai Jesus esa'rî'pî esatî'pîiya ipî'. 53 Moropai imo'ka'pîiya pakî'nan
poi. Mîîkîrî wontî'pîiya kamisa ke. Moropai uuruwai tî' yai yakasa' ya'
yeka'ma'pîiya. Mîrîrî uuruwai wanî'pî isa'manta'pî yu'na'tî'pî pepîn.
Mîrîrî ya' yeka'ma'pîiya. 54 Mîrîrî kupî'pîiya aminke pra Judeuyamî'
erî'ka'to' weiyu e'sara'tî rawîrî, sábado weiyu rawîrî.
55 Moropai inkamoro wîri'sanyamî' Galiléia poi Jesus pîkîrî itî'san
wîtî'pî uuruwai pona José pokonpe. Inkamoroya uuruwai era'ma'pî.
Moropai o'non ye'ka pe Jesus esa'rî'pî tîrî to'ya uuruwai ya' era'ma'pî
to'ya. 56 Moropai mîrîrî tîpo to' enna'po'pî wîttî ta. Moropai inkamoroya
kara' a'pusin yanpuruma'pî moropai óleo teserukon yawîrî Jesus esa'rî'pî
karapaimakonpa.
Moropai Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu yai to' erî'kapî'pî teserukon yawîrî.

Jesus E'mî'sa'ka
(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

24 1 Moropai Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu sábado esuwa'kasa'
tîpo, domingo yai wîri'sanyamî' wîtî'pî uuruwai pona penane
pu'kuru wei epa'ka pra tîîse. Mîrîrî a'pusin yarî'pî to'ya Jesus esa'rî'pî
karapaimakonpa tînkoneka'pîkon yarî'pî to'ya. 2 Miarî uuruwai pona
teerepamîkon pe, inkamoro wîri'sanyamî'ya tî' uuruwai yettapuru pe to'
nîtîrî'pî era'ma'pî imo'kasa' pe. 3 Moropai inkamoro ewomî'pî uuruwai
ya' Jesus esa'rî'pî karapaimai. Tîîse Uyepotorîkon Jesus esa'rî'pî eporî
to'ya pra to' wanî'pî.
4 Mîrîrî ye'nen î' kupî tîuya'nîkon epu'tî to'ya pra to' ena'pî. Mîrîrî pe
rî ka'ne' pe asakî'nankon warayo'kon esenpo'pî to' rawîrî. Inkamoro pon
wanî'pî morî pe pu'kuru inke' awanî'pî. 5 Moropai inkamoro wîri'sanyamî'
esi'nîpî'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen inkamoroya tenpatakon enu'tî'pî
non ekaya to' e'muruika'pî. Moropai inkamoro warayo'konya ta'pî to'
pî': —Î' wani' awanî ye'nen anî' yuwaya'nîkon mîrîrî isa'manta'san
kore'ta aasa'mantasa' pra tîîse? —ta'pî to'ya wîri'sanyamî' pî'. 6 —Mîîkîrî
ton pra man tarî. Awe'mî'sa'ka pî' man. Awenpenatakon pra naatî î'
kai'ma apî'nîkon ta'pîiya pî' Galiléia pata po tîwanî yai? —ta'pî to'ya.
7 —"Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe rumaka to'ya kupî sîrîrî imakui'san
pemonkonyamî' yenya'. Mîrîrî tîpo pakî'nan pona upokapîtî to'ya. Moropai
e'mî'sa'ka iteseurînon wei yai", ta'pîiya —ta'pî to'ya.
8 Mîrîrî taa to'ya ye'nen inkamoro wîri'sanyamî' enpenata'pî î' kai'ma
Jesus eseurîma'pî pî'. 9 Moropai inkamoro enna'po'pî uuruwai poi. Moropai
inkamoroya î' tînera'ma'pîkon uuruwai po ekaremekî'pî Jesus nenupa'san
pî' 11 kaisaronkon pî' moropai tiaronkon pemonkonyamî' pî'. 10 Inkamoro
wîri'sanyamî' wanî'pî itî'san uuruwai pona see warantî: Maria Madalena,
moropai Joana, moropai Maria Tiago yan, moropai tiaronkon wîri'sanyamî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

To' pokonpe itî'sanya ekaremekî'pî Jesus naipontî'san pî'. 11 Tîîse innape
inkamoro wîri'sanyamî' eseurîmato' kupî to'ya pra Jesus nenupa'san
wanî'pî. To' wo'ma'ta kai'ma to' wanî'pî innape ikupî to'ya pra. 12 Tîîse tiwin
to' yonpa, Pedro e'mî'sa'ka'pî. Moropai eeka'tumî'pî ka'ne' pe uuruwai pona.
Miarî teerepansa' uuruwai ya' era'mai awe'muruika'pî tîîse kamisa neken
Jesus ya'santî'pî neken era'ma'pîiya. Anî' ton pra era'ma'pîiya. Mîrîrî tîpo
mîîkîrî enna'po'pî wîttî ta mararî pra teesenumenkai î' kai'ma awe'ku'sa' pî'.

Emaús Wîtîto' E'ma Po Jesus Esenpo
(Mc 16.12-13)

13 Mîrîrî yai rî asakî'ne Jesus nenupa'san wîtî'pî pemonkonyamî'
ko'manto' mîrikkî itese' Emaús pona. Mîrîrî wanî'pî aminke pu'kuru pra
tîwe'sen pe Jerusalém pî' 10 quilómetros kaisarî. 14 Inkamoro eseurîma
yarî ko'mannîpî'pî tuutîkon e'ma taawîrî î' kai'ma Jerusalém po e'kupî'pî
pî'. 15 Mîrîrî pî' to' eseurîma'pî. Mîrîrî tanne Jesus iipî'pî to' pîkîrî,
moropai to' pokonpe attî'pî e'ma taawîrî. 16 Mîîkîrî tîpîkîrî'nîkon tui'sen
era'ma'pî Jesus nenupa'sanya tîîse anî' pe awanî epu'to' to'ya e'tîrî pra
awanî'pî. 17 Inkamoro ekaranmapo'pî Jesusya tuutî ye'ka pe. —Î' pî'
eeseurîmakon mîrîrî e'ma taawîrî attîkon ye'ka pe? —ta'pîiya.

Moropai inkamoro emî'pamî'pî tuutîkon ye'ka pe teesewankono'mai.
18 Moropai tiaron iwanîyakon Cléopasya ta'pî ipî': —Amîrî wanî
Jerusalém po tîîko'mansen pe pu'kuru tîîse î' e'kupî'pî miarî epu'tîya pra
awanî, sîrîrî wei esuwa'ka manni' pî'? —ta'pîiya.

19 —Î' kin e'kupî'pî? —ta'pî Jesusya ipî'.

—Manni' Jesus Nazaré pon yarakkîrî awe'kupî'pî —ta'pî to'ya. —Mîîkîrî
warayo' wanî'pî Paapa maimu ekareme'nen pe profeta pe. Moropai Paapa
winîpainon pe tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya epu'tî'pî Paapa meruntîri
yarakkîrî awanî. Maasa pra î' ikupî eserîkan pepîn kupî'pîiya tîmaimu ke.
20 Teepîremasanon esanonya moropai uyesanonkonya irumaka'pî iwîto'pe
to'ya kai'ma. Moropai pakî'nan pona ipokapî'to'pe to'ya itîrî'pî to'ya.
21 Mîîkîrîya uyeyatonon winîpai umo'kakon ko'mannîpî kai'ma anna wanî'pî.
Tîîse amenrî mîini ko'manpara ne'rî î' kupî'pî to'ya yarakkîrî. 22 Tîîse anna
yonpayamî' wîri'sanyamî'ya anna esenumenka emapu'tî pî' man. Maasa pra
inkamoro wîtîn pî' man erenmapî ya' uuruwai pona. 23 Moropai inkamoroya
Jesus esa'rî'pî eporî pra man miarî uuruwai ya'. Tîîse tîwenna'poi inkamoroya
inserîyamî' neken era'ma tîuya'nîkon ekaremekî pî' man. Moropai inkamoro
inserîyamî'ya taasa' man to' pî'. “Enen mîîkîrî wanî”, taasa' to'ya man.
24 Moropai tiaronkon anna yonpayamî' wîtîn pî' man innape awanî era'mai
uuruwai pona. Moropai innape era'ma pî' to', wîri'sanyamî'ya ekaremekî
warantî. Tîîse Jesus era'ma to'ya pra man —ta'pî Cléopasya.

25 Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya to' pî': —Î' kai'ma see epu'tîya'nîkon pra
aako'mamîkon mîrîrî? Innape iku'sa'ya'nîkon pepîn mîrîrî. Î' kai'ma Paapa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maimu ekareme'nenan penaronkon profetayamî' eseurîma'pî epu'tîya'nîkon
pra awanîkon? 26 Maasa pra mîrîrî warantî Paapa narima'pî iwinîpainonya
tîmoron epu'tî e'pai awanî'pî. Mîrîrî tîpo neken tîwe'taruma'tî tîpo Paapa
pia eereuta e'pai awanî ka' po ipîkku pe, Paapa ya'karu ta —ta'pîiya.
27 Moropai tamî'nawîrî î' kai'ma Paapa maimu e'menukasa' tîpî' ekaremekî
pia'tî'pîiya. E'mai'non Moisés kaaretarî patapai moropai tamî'nawîronkon
Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nîmenuka'pî pîkîrî.
28 Mîrîrî pemonkonyamî' ko'manto' pona teerepamîkon tanne Jesusya
tuutî ko'mannîpî warantî ikupî'pî. 29 Moropai inkamoroya yeka'nunka'pî
mîrîrî pata ya' aako'manto'pe tîpokon pe'nîkon. Ta'pî to'ya: —Anna
pokonpe e'nîpai man. Maasa pra pata ko'mannî pî' man. Ewaron
erepannî pî' man —ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Jesus ewomî'pî to' pokonpe.
Moropai aako'mamî'pî asakî'nankon tînenupa'san pokonpe.
30 Mîîkîrî ereuta'pî mesa pia to' pokonpe entamo'kai. Moropai mîîkîrîya
trigo puusa' yapisî'pî. Moropai eepîrema'pî. —Paapa morî pe man anna yuu
ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. Moropai mîrîrî trigo puusa' pîrikka'pîiya moropai
inkamoro asakî'nankon pia itîrî'pîiya. 31 Mîrîrî kupîiya wenai inkamoroya
Jesus pe awanî epu'tî'pî. Epu'to' to'ya erepamî'pî mîrîrî yai. Tîîse inî'rî
era'ma to'ya pra to' ena'pî. To' yenu yapai eesenomî'pî ka'ne' pe. 32 Moropai
tîîwarîrî'nîkon to' eseurîma'pî. Tiaronya ta'pî: —A'kî, mîîkîrî pe awanî ye'nen
eeseurîmato'ya uyewankon yeurîma ne'tîkini uyeurîmaiya'nîkon tanne e'ma
taawîrî. Moropai Paapa maimu pî' uurî'nîkon yeurîma'pîiya aronne.
33 Moropai inkamoro e'mî'sa'ka'pî ka'ne' pe, moropai to' wîtî'pî
Jerusalém pona. Miarî teerepamîkon pe inkamoro Jesus nenupa'san 11
kaisaronkon emurukuntîsa' eporî'pî to'ya tiaronkon pokonpe. 34 Moropai
inkamoro tiaronya ekaremekî'pî to' pî': —Innape Uyepotorîkon
e'mî'sa'ka'pî man. Tîîse Simãoya Uyepotorîkon era'ma pî' man —ta'pî to'ya.
35 Mîrîrî tîpo inkamoro asakî'nankonya î' e'ku'sa' e'ma taawîrî
tarakkîrî'nîkon ekaremekî'pî nîrî to' pî'. Moropai î' kai'ma Uyepotorîkon
pe awanî epu'tî tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya. Maasa pra trigo puusa'
pîrikkaiya wenai epu'tî'pî to'ya.

Tînenupa'san Pia Jesus Esenpo
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; At 1.6-8)

36 Mîrîrî tînera'ma'pîkon ekaremekî to'ya tanne Jesus esenpo'pî
to' kore'ta ka'ne' pe. Mîîkîrîya ta'pî to' pî': —Tîîwanmîra e'tî
teesewankono'mai pra —ta'pîiya.
37 Mîrîrî pî' to' wanî'pî teesi'nî'se. Teesi'nî'sa'kon ye'ka pe to'
esenumenka'pî ipî' woro'yan kai'ma. 38 Tîîse mîîkîrîya ta'pî to' pî': —Î'
wani' awanî ye'nen eesi'nî'sa'kon mîrîrî? Î' wani' awanî ye'nen innape
ukupîya'nîkon pra aako'mamîkon sîrîrî tîpose? 39 A'kî, era'matî maasa
uyenya wanî a'ta ke prego yetta'pî. Moropai u'pu era'matî. Moropai uurî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

era'matî, uurî mîîkîrî manni'rî uurî. Maasa uyapîtî innape ukupîkonpa
woro'yan pe pra wanî epu'tîkonpa. Maasa pra woro'yan wanî pepîn tîpun
ke, moropai te'pî ke, uurî era'maya'nîkon manni' warantî.
40 Mîrîrî taa tîuya ye'ka pe, tenya moropai tî'pu yenpo'pîiya era'mato'pe
to'ya kai'ma. 41 Tîîse inkamoroya maasa innape wanî kupî pra awanî'pî.
Maasa pra kure'ne taatausinpai to' wanî'pî mararî pra teesenumenkakon ye'ka
pe Jesus esenposa' pî'. Inkamoro ekaranmapo'pî Jesusya: —Ayekkarikon rî
moro nai annapîkon? —ta'pîiya. 42 Moropai inkamoroya moro' puusa' pia'pî
tîrî'pî iipia. 43 Mîîkîrîya yapisî'pî moropai awentamo'ka'pî era'ma to'ya tanne.
44 Mîrîrî tîpo ta'pîiya to' pî': —Pena akore'ta'nîkon wanî yai
eseurîma'pî apî'nîkon ekaremekî'pîuya î' kai'ma uyarakkîrî awe'kupî ton
pî'. Moisés kaaretarî eseurîma'pî upî'. Moropai penaronkon Paapa maimu
ekareme'nenan profetayamî' nîmenuka'pî eseurîma'pî upî'. Moropai
Salmos kaaretarî eseurîma'pî upî'. Tamî'nawîrî mîrîrî ta'pî Paapa maimu
yawîrî awe'kupî e'pai awanî'pî uyarakkîrî ta'pî sa'rî —ta'pîiya.
45 Moropai Jesusya Paapa maimu epu'tî to'ya emapu'tî'pî. 46 Moropai
ta'pîiya: —Mîrîrî awe'menukasa' manni'ya taa mîîkîrî Paapa nîmenka'pî,
inarima'pî e'taruma'tî pe man aasa'manta pe man. Moropai iteseurînon
wei yai awe'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya. Tîpî'rî eeseurîma'pî.
47 —Moropai inî'rî awe'menukasa' mîrîrî, itekare esekaremekî pata kaisarî.
Î' kai'ma imakui'pî tînkupî'pîkon rumaka pemonkonyamî'ya ya, Paapaya
tîîwanmîra to' makui kupî. Tamî'nawîronkon pî' itekare ekaremekî e'pai
awanî. E'mai' pe isara'tî e'pai awanî Jerusalém cidaderî po. 48 Amîrî'nîkon
wanî mîrîrî ekareme'nenan pe maasa pra era'masa'ya'nîkon ye'nen aasîrî.
49 Moropai uurîya Paapa winîpainon yarima kupî sîrîrî. Yarima tîuya ta'pî
Paapaya mîîkîrî yarimauya aapia'nîkon. Tîîse maasa inîmî'tî tarî cidade
po si'ma meruntî iipî nîmî'tî ayesa'kon pe aako'manto'pe —ta'pî Jesusya.

Ka' pona Jesus Yanu'nîpî'pî Paapaya
(Mc 16.19-20; At 1.9-11)

50 Mîrîrî tîpo Jesusya to' yarî'pî cidade poi tiaron pemonkonyamî'
ko'manto' Betânia itese' pona. Miarî teerepansa'kon pe Jesusya tenya
kainumî'pî kakîsiya, moropai —Morî pe ako'mantî —ta'pîiya to' pî'.
51 Inkamoro yarakkîrî teeseurîma ye'ka perî Jesus atarima'pî to' piapai.
Moropai Paapaya yanu'nîpî'pî ka' pona. 52 Inkamoroya yapurî'pî miarî
si'ma. Moropai to' enna'po'pî Jerusalém pona mararî pra taatausinpai.
53 Inkamoro ko'mamî'pî mîrîrî tîpo epîremanto' yewî' ta tîîko'man pe.
Miarî si'ma Paapa yapurî'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

JESUS CRISTO YEKARE
JOÃO NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta wanî Jesus Cristo yekare pî' teeseurîmasen itasakîrîno'pî pe. Tarî non po Jesus Cristo ko'manto' pî' ekaremekîiya. Tiwinanya inenupa'san kore'ta tîwanî imenuka'pî, João itese'. Tiaron pe imenuka'pîiya manni'kan Mateus, Marcos, Lucas, inkamoro nîmenuka'pî warantî pra imenuka'pîiya. Maasa pra tu'ke to' nekaremekî'pî pî' eeseurîma pra awanî'pî. Î' kai'ma Makuiya Jesus yonpa'pî keren po ekareme'sai'ya pra awanî'pî. Moropai î' kai'ma Jesus etinyaka'ma'pî a'ka pe inenupa'sanya era'ma tanne ekareme'sai'ya pra awanî'pî. Moropai inenupa'san pokonpe Jesus entamo'kato', Jesus sa'manta rawîrî ekareme'sai'ya pra awanî'pî. Moropai î' kai'ma Jesus epîrema'pî Getsêmani pata'se' ya' ekareme'sai'ya pra awanî'pî. Tamî'nawîrî mîrîrî pî' ekareme'sai'ya pra awanî'pî. Tîîse eeseporî î' kai'ma Jesus eseurîma'pî wîri' samaria poinon yarakkîrî. Moropai î' kai'ma ipîkku Nicodemos yarakkîrî Jesus eseurîma'pî ewaron ya' to' eseporî yai. Moropai Lázaro pîmî'sa'ka'pî Jesusya pî' ekaremekî'pîiya. Moropai î' kai'ma tînenupa'san yeurîma'pî Jesusya tîîsa'manta rawîrî.

Moropai capítulo 20.31 yai, Joãoya ekaremekî î' ton pe imenuka'pî tîuya pî'. Taiya, anî'ya sîrîrî kaareta erenka ya, innape Jesus ku'to'pe. Jesus wanî rei pe, manni' Paapa narima'pî pe taasa' tîuya yawîrî. Tarî sîrîrî non pona Paapa narima'pî pe awanî'pî Paapa munmu pe pu'kuru. Mîrîrî kupî anî'ya ya innape, ipatîkarî enen ko'manto' eporîiya Paapa pia.

Mai Ena'pî Pemonkon Pe

1 [1]Eesippia'tî yai moro Mai tesa'sen wanî'pî. Mîîkîrî Mai wanî'pî Paapa pia. Moropai mîîkîrî Mai wanî'pî Paapa pe. [2]Mîîkîrî rî wanî'pî Paapa pia tamî'nawîron esippia'tî yai.

[3]Mîîkîrî wenai tamî'nawîron koneka'pî Paapaya. Î' rî ekoneka pra awanî'pî mîîkîrî ton pra tîîse. [4]Awanî'pî enen ko'mannîto' esa' pe. Enen ko'mannîto' iipiapainon, mîrîrîya pemonkonyamî' weiyu'ma'pî morî pe Paapa epu'to'pe to'ya. [5]Ewaron ya' pu'kuru awitta pî' aako'mamî tîîse ewaron ta tîîko'mansenon, imakui'sanya mîrîrî a'ka yi'nîpî eserîke pra awanî'pî.

[6]Paapaya warayo' yarima'pî, itese' João. [7]Mîîkîrî iipî'pî eseurîmai, manni' a'ka pe tîwe'sen pî' eseurîmai, tamî'nawîronkonya a'ka pe tîwe'sen

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ku'to'pe innape tîmaimu wenai. 8 A'ka pe tîwe'sen pepîn mîîkîrî João,
tîîse Paapaya yaipontî'pî a'ka pe tîwe'sen yekare ekareme'se. 9 Mîîkîrî
a'ka pe tîwe'sen manni' wanî'pî innape, yenku'tîton pe pra. Mîîkîrî
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' weiyu'manen iipî'pî sîrîrî pata pona.
10 Mîîkîrî asarî'pî sîrîrî non poro, tînkoneka'pî pu'kuru poro,
tîîse mîîkîrî pe epu'tî to'ya pra, sîrîrî non po tîîko'mansenon
wanî'pî. 11 Tarîwaya tîpata pe tînkoneka'pî pona aaipî'pî. Tîîse
ipemonkonoyamî'ya yapisî pra awanî'pî. 12 Tîîse tapisîtîponkon pia
itîrî'pîiya Paapa munkî pe to' enato'pe, manni'kan innape tîkupîtîponkon
pia. 13 Paapa munkî pe inkamoro esenpo'pî, pemonkon pe esenpon
warantî pra. Itu'se tîwe'to' yawîrî to' esenpo pra awanî'pî. Moropai itu'se
anî'rî e'to' yawîrî pra, tîîse itu'se tîwanî ye'nen, Paapaya ikupî'pî.
14 Mîîkîrî Mai esenpo'pî pemonkon pe. Uurî'nîkon kore'ta
aako'mamî'pî. Morî pu'kuru iteseru era'ma'pî annaya. Mîrîrî wenai î'
kai'ma iyun Paapa yeseru wanî epu'tî'pî annaya. Innape pu'kuru awanî,
morî pe pu'kuru mîîkîrî e'to' wanî, tiwinan Paapa munmu yeseru pe.
15 João nurî'tî eseurîmapîtî'pî ipî' see warantî: —Mîîkîrî warayo' pî'
uurî eseurîmapîtî ne'tîkini —ta'pîiya. —Uye'ma'pî pî' Mîîkîrî iipî, tîîse
uyentai awanî, maasa pra uurî ton pra tîîse Mîîkîrî wanî'pî —ta'pîiya.
16 Iwinîpai morî epe'mîn yapi'nenan uurî'nîkon tamî'nawîrî. Kure'ne
morî tîîsai'ya. Morî tîîsai'ya morî pe tîwanî ye'nen, morî antîîpai tîwanî
ye'nen. 17 Moisés nurî'tî yai Paapaya tîmaimu tîrî'pî unkupîkon ton pe. See
warantî ako'mantî awe'taruma'tîkon namai, kai'ma. Tîîse Jesus Cristo yai,
yairon Paapa epu'tî moropai î' kai'ma morî epe'mîn tîrîiya epu'tî. 18 Anî'ya
Paapa era'masa' pra man sîrîrî tîpose. Tîîse tiwinan Paapa munmu, Paapa
pia pu'kuru tîîko'mansen, mîîkîrîya Paapa yeseru ekareme'sa' sîrîrî.

João Batista Yekare
(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

19 Jerusalém poi teepîremasanon moropai tonpakon Levitayamî'
yarima'pî Judeuyamî' esanonya João pia ekaranmapoi: —Anî'
amîrî? —ta'pî to'ya. 20 See warantî to' maimu yuuku'pîiya. Aronne
eesekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Uurî Paapa nîmenka'pî, pîika'tîton pepîn.
Cristo pepîn uurî. 21 Moropai ta'pî to'ya: —Anî' kin amîrî moriya? Elias
nurî'tî ka'rî amîrî? Joãoya ta'pî: —Kaane. Inî'rî ta'pî to'ya: —Pena
Paapa maimu ekareme'nen, manni' Moisés nurî'tî nekaremekî'pî aaipî
ton manni' ka'rî awanî? —ta'pî to'ya. —Kaane —ta'pîiya. 22 —Anî' pe
kin awanî mîrîrî? —ta'pî to'ya. —Anna pî' ka'kî ekareme'to'pe annaya
anna yarimatîponkon pî'. Î' taa pî' nan anna pî'? —ta'pî to'ya. 23 Joãoya
yuuku'pî: —Uurî keren po eseurîmakoi Isaías nurî'tî nekaremekî'pî.
"Uyepotorîkon ye'marî ton konekatî to'sarî pu'kuru

Is 40.3

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tauya tamî'nawîronkon pî'". Pena Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tî nekaremekî'pî ⌊pemonkonyamî' ekonekato'pe Uyepotorîkon iipî rawîrî⌋ —ta'pîiya to' pî'.

24 Inkamoro João pia erepamî'san wanî'pî fariseuyamî' narima'san pe. 25 Inî'rî João ekaranmapo'pî to'ya: —Cristo pe pra awanî, moropai Elias pe pra awanî, moropai manni' Paapa maimu ekareme'nen, Moisés nurî'tî nekaremekî'pî pe pra awanî. Mîrîrî ye'nen î' ton pe pemonkonyamî' yenpatakonaya? —ta'pî to'ya. 26 To' maimu yuuku'pî Joãoya: —Inna, pemonkonyamî' yenpatakonauya tuna ke neken, tîîse tiaron man akore'ta'nîkon, anepu'tîkon pepîn. 27 Mîîkîrî pî' tauya manni' uye'ma'pî pî' eerepamî, tîîse uyentai awanî. Uyentai pu'kuru awanî ye'nen, i'sa'sa' yewa yeukauya pepîn, itarumai'pî pe pu'kuru wanî ye'nen —ta'pîiya.

28 Tamî'nawîrî sîrîrî esuwa'ka'pî Betânia pata po iren Jordão ratai po, pemonkonyamî' yenpatakona pî' João wanî'pî pata.

Carneiro, Paapa Nîtîrî'pî

29 Mîrîrî tîpo tiaron wei yai, tîîpia Jesus iipî era'ma'pî Joãoya. Jesus era'mai'ma ta'pîiya tamî'nawîronkon pî': —A'kî, manni' Paapa nîmenka'pî aasa'mantato'pe Carneiro era'matî. Mîserîya tamî'nawîronkon nîkupî'pî imakui'pî mo'ka —ta'pî Joãoya. 30 —Mîserî pî' tauya manni', uye'ma'pî pî' tiaron iipî tîîse uyentai awanî, uurî ton pra tîîse awanî'pî mîîto'pe, tauya ne'tîkini. 31 Mîîkîrî pe mîserî epu'tîuya pra awanî'pî. Tîîse uuipî'pî pemonkonyamî' yenpatakonai Israelponkonya mîserî epu'to'pe —ta'pî Joãoya.

32 Moropai João eseurîma'pî Jesus pî': —Ka' poi Morî Yekaton Wannî autî era'ma'pîuya ipona waku'kaimî warantî. Moropai ipo aako'mamî'pî. 33 Mîîkîrî pe awanî epu'tîuya pra awanî'pî. Tîîse tuna ke pemonkonyamî' yenpatakonai uyarimatîponya ta'pî upî': "Warayo' pona Morî Yekaton Wannî autî moropai ipo aako'mamî era'maya ya, mîîkîrî pe awanî epu'tîya. Mîîkîrîya pemonkonyamî' yenpatakona Morî Yekaton Wannî e'to'pe to' esa' pe", ta'pîiya upî'. 34 Moropai era'ma'pîuya moropai tamî'nawîronkon pî' tauya sîrîrî: "Paapa munmu mîserî" —ta'pî Joãoya.

Jesus Nenupa'san E'mai'nokon

35 Inî'rî tiaron wei yai awanî'pî João moropai inenupa'san asakî'nankon. 36 Mîrîrî poro Jesus wîtî era'ma'pî Joãoya. Ta'pîiya tînenupa'san pî': —A'kî, mîîkîrî carneiro Paapa nîtîrî ton aasa'mantato'pe uurî'nîkon ton pe —ta'pîiya.

37 Moropai mîrîrî eta tîuya'nîkon ye'nen, João nenupa'san asakî'nankon wîtî'pî Jesus pîkîrî. 38 Mîrîrî pe, Jesus era'tî'pî. Te'ma'pî pî' to' iipî era'ma'pîiya. Ta'pîiya to' pî': —Î' yuwaya'nîkon? —ta'pîiya. Yuuku'pî to'ya: —Rabi, (anna yenupanen taato' mîrîrî) —O'non pata tîîko'mansen amîrî? —ta'pî to'ya. 39 —Aase'nîkon maasa era'mai —ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrîya ipîkîrî to' wîtî'pî. Aako'manto' era'ma'pî to'ya moropai iipia to'
ko'mamî'pî pata ko'mamî tîpose. To' erepansa' wanî'pî 4 horas yairî tîîse.
40 Tiwinan mîîkîrî João maimu etatîpon Jesus pîkîrî itî'pî wanî'pî
Simão Pedro yakon itese' André. 41 Jesus piapai tuutî tîpo, tîrui yuwai
attî'pî. Eporî'pîiya. Ta'pîiya tîrui pî': —Messias pe Paapa nîmenka'pî
pîika'tîton eporî pî' anna man. (Messias taa Judeuyamî'ya moropai
Cristo taa grego maimu ta) 42 Moropai tîrui yarî'pîiya Jesus pia. Jesus
esenumenka'pî Pedro pî' moropai ta'pîiya: —Amîrî Simão, João munmu.
Tarîpai ayese'tîuya Pedro pe. (Tî' taato' mîrîrî Pedro, grego maimu ta.)

Jesusya Filipe, Natanael Yanno

43 Mîrîrî tîpo tiaron wei yai Jesus ese'ma'tî'pî Galiléia pona. Tuutî pe
Filipe eporî'pîiya. —Aase uwenairî —ta'pîiya Filipe pî'.
44 Betsaida po tîîko'mansen mîîkîrî Filipe, André, Pedro cidaderî po.
45 Filipe wîtî'pî Natanael yuwai. Eporî'pîiya. Ta'pîiya Natanael pî': —A'kî
warayo' Moisés nurî'tî moropai penaro'kon Paapa maimu ekareme'nenan
profetayamî' nurî'tî nekaremekî'pî tîkaaretarîkon po, manni' mîîkîrî
eporî pî' anna man. Jesus mîîkîrî eporî pî' anna man, Jesus mîîkîrî
Nazaré poinon, José munmu —ta'pîiya. 46 Natanaelya yuuku'pî: —Nazaré
pata poi morî epa'ka eserîke pra man —ta'pîiya. Filipeya ta'pî: —Maasa
aase era'mai —ta'pîiya.
47 Tîîpia Natanael iipî era'ma'pî Jesusya. Tîwoi'nîkon pî' ta'pîiya: —A'kî,
Israel pon pu'kuru mîîkîrî warayo' seru'ye' pepîn —ta'pîiya. 48 Mîrîrî
eta'pî Natanaelya. —O'non ye'ka pe uyepu'tî pî' nan? —ta'pîiya Jesus
pî'. Jesusya yuuku'pî: —Filipe, ayannouya pra tîîse, ayera'ma pî' wai
figo ye' yo'koi awanî tanne. 49 Mîrîrî pî' Natanaelya ta'pî: —Uyenupanen,
amîrî Paapa munmu. Amîrî anna Israelyamî' yepotorî. 50 Jesusya ta'pî
ipî': —Innape ukupî pî' nai ayera'ma pî' wai figo ye' yo'koi tauya manni'
wenai. Tîîse mîrîrî yentainon era'maya pe nai. 51 Ayenku'tîuya pepîn. Ka'
esettapuruka era'maya pe nai, moropai inserîyamî' enuku moropai to'
autî era'maya pe nai uurî, pemonkon pe ka' poi iipî'pî pia —ta'pî Jesusya.

E'marimanto' Pia Jesus Wîtî

2 1 Asakî'ne wei tîpo, e'marimanto' wanî'pî Caná cidaderî po, Galiléia
pata ya'. Jesus yan wanî'pî moro. 2 Jesus moropai inenupa'san
yeta'pî to'ya e'marimanto' pona to' wîtîto'pe. 3 Moropai miarî to' wuku
e'tî'ka'pî. Mîrîrî pî' Jesus yanya ta'pî ipî': —To' wuku e'tî'kan pî' man
—ta'pîiya. 4 Jesusya yuuku'pî: —Maama', amîrî mîrîrî uurî pepîn. Maasa
uweiyu erepansa' pra man —ta'pîiya. 5 Ta'pî isanya wîttî esa' poitîrîtonon
pî': —Î' rî taiya ya apî'nîkon, mîrîrî ku'tî —ta'pîiya.
6 Awanî'pî moro tî' konekasa' kamotikon pe tiwin mia' pona tîîmo'tai
kaisarî, tuna yense' pe teserukon yawîrî Judeuyamî' e'ronato'pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Awanî'pî kure'ne tuna yapi'nenan 80, 100 litros kaisarî yapi'nenan.
7 Jesusya ta'pî wîttî esa' poitîrîtonon pî': —Tuna ke kamotikon yannî'tî
—ta'pîiya. Yannîpî'pî to'ya intapîkîrî. 8 Ta'pîiya to' pî': —Tarîpai imo'katî.
Yaatî entamo'kanto' yepuru pia. Mîrîrî kupî'pî to'ya.
9 Mîrîrî enîrî'pî entamo'kanto' yepuruya tuna konekasa' uva yekku
pe. Mîrîrî pe awanî epu'tîiya pra awanî'pî, tîîse wîttî esa' poitîrîtononya
epu'tî'pî. Warayo' tîwe'marimasen yanno'pîiya. 10 Ta'pîiya ipî': —Uyonpa,
uyeserukon wanî tiaron pe. Entamo'kan yai, morî panpî' wo' yenpo to'ya.
Moropai tamî'nawîronkonya enîrî mararî pra. Mîrîrî tîpo itîrî to'ya morî
ma'ran. Tîîse mîrîrî warantî pra ikupî pî' nai. E'mai' pe morî ma'ran yenpo
pî' nai. Morî panpî' yenpa'ka pî' nai kînnî'pî —ta'pîiya tîwe'marimasen pî'.
11 Mîrîrî anî' nîkupî eserîkan pepîn kupî'pî Jesusya e'mai' pe pu'kuru
to' nera'ma ton pe. Galiléia pata po tîwe'sen Caná cidaderî po ikupî'pîiya.
Moropai tîmeruntîri yenpo'pîiya. Moropai inenupa'sanya ikupî'pî innape.
12 Mîrîrî tîpo to' autî'pî Caná poi Cafarnaum pona. To' wanî'pî Jesus, isan,
itakontonon moropai inenupa'san. Cafarnaum po to' ko'mamî'pî mararî.

Epîremanto' Yewî' Ta Jesus Wîtî
(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

13 Aminke pra Judeuyamî' festarî wanî yai, itese' páscoa Jesus wîtî'pî
Jerusalém pona, mîrîrî pî' tîwanîpa kai'ma. 14 Moro, epîremanto'
yewî' ta pemonkonyamî' eporî'pîiya paakayamî', carneiroyamî',
waku'kaimîyamî' ke, tîwe'repasanon moropai tîniru miakanmanenan.
Moro teesenyaka'mato'kon pî' to' eporî'pîiya. 15 Mîrîrî ye'nen to' po'pî'to'
ton koneka'pîiya e'seusa ke. Mîrîrî ke to' yenpa'ka'pîiya epîremanto'
yewî' tapai tekînkon carneiroyamî' paakayamî' pokonpe. Tîniru
miakanmanenan tînirurî soroka'pîiya, moropai to' yaponse'kon, to'
mesarikon ra'tî'pîiya. 16 Waku'kaimîyamî' ke tîwe'repasanon pî' ta'pîiya:
—Ayekînkon yaatî tarîpai. Uyun yewî' kî'ku'tî awe'repato'kon yewî' pe.
17 Mîrîrî kupîiya pî' inenupa'san esenumenka'pî. Pena awe'menukasa'
Paapa maimu pî' to' enpenata'pî. Paapa maimuya taa:

> —Yairî ayewî' ko'mamî yu'se wai kure'ne. Mîrîrî yu'se e'to' enasa'
> uyesa' pe

Sl 69.9

—taiya. Mîrîrî pî' Jesus nenupa'san enpenata'pî.
18 Mîrîrî kupîiya wenai Judeuyamî'ya ta'pî ipî': —Anî' maimu pe
inkamoro yenpa'ka pî' nan? Yairî nai kupî annaya yu'se awanî ya, anna
esenumenkato' ton ku'kî, anî'ya ikupî eserîkan pepîn. Î' konekaya innape
aku'to'pe annaya? —ta'pî to'ya. 19 Jesusya yuuku'pî: —Sîrîrî Paapa yewî',
yarankatî moropai seurîwî'ne wei kaisarî tîîse i'mî'sa'kauya inî'rî —ta'pîiya
to' pî'. 20 Judeuyamî'ya yuuku'pî: —46 kono' kaisarî sîrîrî wîttî koneka pî'
to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen seurîwî'ne wei kaisarî ikonekaya pepîn tiwin kin.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 Tîîse to' esenku'tîsa' wanî'pî, wîttî pî' Jesus eseurîma kai'ma, tîîse
tîpî' eeseurîma tanne. 22 Moropai aasa'mantato' yapai awe'mî'sa'ka tîpo,
Jesus nenupa'san enpenata'pî mîrîrî ta'pîiya pî'. Moropai innape Paapa
maimu e'menukasa' kupî'pî to'ya moropai Jesus maimu nîrî.

Tamî'nawîronkon Pemonkonyamî' Yeseru

Epu'tî Jesusya

23 Moro Jerusalém po páscoa pî' Jesus wanî tanne, arinîkonya
ikupî'pî innape anî'ya ikupî eserîkan pepîn kupîiya era'ma tîuya'nîkon
ye'nen. 24 Tîîse Jesus eturumaka pra awanî'pî to' yenya', maasa pra
tamî'nawîronkon yewan epu'tî tîuya ye'nen. 25 Anî'ya pemonkon yeseru
pî' teurîma yu'se pra awanî'pî, pemonkon yewan ya' tîîko'mansen
epu'tîiya mîîto'pe.

Nicodemos Yarakkîrî Jesus Eseurîma

3 1 Moro awanî'pî warayo' itese' Nicodemos. Awanî'pî fariseu pe,
Judeuyamî' panamanen pe. 2 Mîîkîrî wîtî'pî Jesus pia ewaron ya'. Jesus
pî' ta'pîiya: —Uyenupanen, yenupaton amîrî Paapa piapainon. Amîrî epu'tî
pî' anna man. Ankupî'pî anna nera'ma ton kupî anî'ya eserîke pra awanî,
Paapa ton pra awanî ya iipia —ta'pîiya. 3 Jesusya yuuku'pî: —Ayenku'tîuya
pepîn. Itakon te'ka pe pemonkon esenpo pra awanî ya, itepotorî pe Paapa wanî
pepîn. Mîîkîrî pata'se' era'maiya pepîn. 4 Nicodemosya ta'pî: —O'non ye'ka pe
pemonkon esenpo inî'rî a'yeke'ton pe si'ma? Inî'rî tîsan ro'ta ya' eewomî itakon
te'ka pe teesenpopa ka'rî? —ta'pîiya. 5 Mîrîrî pî' Jesusya ta'pî: —Ayenku'tîuya
pepîn. Pemonkon esenpo e'pai awanî esenponî'pî warantî moropai Morî
Yekaton Wannî yai esenpon nîrî. Asakî'ne ite'ka eesenpo pra awanî ya, Paapa
wanî pepîn itesa' pe, ipata ya' eewomî pepîn. 6 Ipun pe eesenpo'pî wanî ipun
pe rî neken. Morî Yekaton Wannî yai eesenpo'pî wanî yekaton awanî pe. 7 Inî'rî
eesenpo e'pai man tauya manni' pî' teesewankono'mai pra e'kî. 8 A'kî, a'situn
a'ta'se'ma itu'se tîwe'to' yawîrî. A'situn pe awanî epu'tî maasa pra eeseta ye'nen,
tîîse o'non pata pai aaipî epu'tî pepîn. Moropai o'non pata poro attî epu'tî
pepîn. Mîrîrî warantî epu'tî Morî Yekaton Wannî yai esenpo'pî pemonkon wanî
tîîko'manto' ke, eesenpo emapu'tîsai'ya ye'nen —ta'pî Jesusya.
9 Ta'pî Nicodemosya: —O'non ye'ka pe awanî mîrîrî? 10 Jesusya
yuuku'pî: —Israel ponkon yenupanen pe si'ma mîrîrî epu'tîya pra awanî
mîrîrî? 11 Ayenku'tîuya pepîn. Anna eseurîma anna nepu'tî pî' moropai
anna nera'ma'pî ekaremekî annaya. Tîîse anna maimu kupîya pra awanî
innape. 12 Sîrîrî non po ko'mannîto' yeseru pî' ayeurîmauya tanne, innape
ikupîya pra awanî ya, ka' ponkon yeseru ekaremekîuya ya, o'non ye'ka pe
mîrîrî kupîya e'painon innape? 13 Anî' enu'sa' pra man sîrîrî tîpose Paapa
pata'se' ya'. Tîîse uurî, pemonkon pe esenpo'pî uurî autî'pî ka' poi.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 Pena Moisés nurî'tîya bronze konekasa' îkîi pe pîmî'sa'ka'pî keren po.
Mîrîrî warantî uurî, ka' poi iipî'pî pîmî'sa'ka to'ya e'pai awanî pakî'nan
pona. 15 Mîrîrî kupî to'ya e'pai awanî innape uku'nenan ko'manto'pe
ipatîkarî Paapa pia —ta'pîiya.
16 —Maasa pra tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yu'se Paapa
wanî'pî ipîra teeseka'nunkai. Mîrîrî ye'nen tiwinan tînmu tîrî'pîiya,
innape iku'nenan wîtî namai apo' ya', ipatîkarî enen to' ko'manto'pe
tîîpia. 17 Tînmu yarimaiya pra Paapa wanî'pî sîrîrî non pona, apo' ya'
tamî'nawîronkon yarimai, tîîse yarima'pîiya to' pîika'tîpa kai'ma, tînmu
wenai —ta'pîiya. 18 —Innape iku'nen wîtî pepîn apo' ya'. Tîîse innape
iku'nen pepîn wîtî ko'mannîpî sîrîrî apo' ya', maasa pra tewan yapisîiya
pra awanî, tiwinan Paapa munmu pî'. 19 To' wîtî ko'mannîpî apo' ya'
maasa pra pemonkonyamî' wanî a'ka yu'se pra, tamî'nawîronkon
weiyu'masa' a'kaya tanne. Tîîse ewaron yu'se to' wanî, maasa pra
imakui'pî kupî pî' to' ko'mamî. 20 Imakui'pî pî' tîîko'mansenonya
tîweiyu'mato'kon kupî tewanmakon pe. A'ka ya' to' ewomî pepîn,
"Imakui'pî kupî pî' naatîi", taa anî'ya namai tîpî'nîkon. 21 Tîîse Paapa
maimu yairon yawîron ewomî a'ka ya', tînkoneka, teseru esera'mato'pe,
innape itu'se Paapa e'to' yairî awanî esepu'to'pe —ta'pî Jesusya.

João Batista Yentai Jesus Wanî

22 Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî Judéia pata pona tînenupa'san pokonpe.
Moro aako'manpîtî'pî to' pokonpe. Pemonkonyamî' yenpatakona'pîiya
moro. 23 João Batista nîrî wanî'pî pemonkonyamî' yenpatakona pî' Enom
pata po, aminke pra Salim pata pî', maasa pra tuna wanî'pî moro mararî
pra. Pemonkonyamî' wîtî'pî João pia moropai to' esenpatakona'pî,
24 mîîkîrî João yarakkamo to'ya pra tîîse maasa.
25 Mîrîrî yai João Batista nenupa'san esiyu'pîtî'pî Judeu yarakkîrî Paapa
wakîri pe ko'mannîto' yeseru pî', to' ronato' pî'. 26 To' wîtî'pî João pia.
—Anna yenupanen —ta'pî to'ya. —Amîrî pia awanî'pî manni' Jordão ratai
po, ipî' eeseurîma ne'tîkini mîîkîrî man nîrî pemonkonyamî' yenpatakona
pî'. Moropai tamî'nawîronkon wîtî iipia —ta'pî to'ya. 27 Joãoya ta'pî:
—Î' rî eporî eserîke pra man Paapaya itîrî pra awanî tanne. 28 Pena
Paapa nîmenka'pî pîika'tîton pepîn uurî, taapîtî'pîuya. Irawîrî Paapa
narima'pî uurî, taapîtî'pîuya. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. 29 E'marimanto' yai
warayo' awe'mari'maton pia wîri' tîrî to'ya ino'pî pe, tiaron pia pra. Tîîse
awe'mari'maton yonpa wanî moro. Tîno'pî pe yapisîiya eta itonpaya. Mîrîrî
eta tîuya pî' awe'mari'maton yonpa atausinpa mararî pra. Mîrîrî warantî
uurî atausinpan pî' wai kure'ne. 30 Mîîkîrî Cristo yapurî tamî'nawîronkonya
e'pai awanî. Mîrîrî ye'nen urumaka to'ya e'pai awanî —ta'pî Joãoya.
31 —Mîîkîrî ka' poi iipî'pî man tamî'nawîron yentai. Tîîse uurî wanî
sîrîrî non pon pe. Sîrîrî non po tîîko'mansenon yeseru pî' eseurîma.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîîse ka' poi iipî'pî man tamî'nawîron yentai. 32 Tînera'ma'pî, tîneta'pî,
mîrîrî pî' eeseurîma. Tîîse anî'ya innape imaimu kupî pepîn. 33 Anî'ya
innape imaimu kupî ya, seru'ye' pe pra Paapa wanî taiya mîrîrî. 34 Maasa
pra Mîîkîrî Paapa narima'pîya Paapa maimu ekaremekî mîrîrî. Mararî
Tekaton tîrî Paapaya pepîn Mîîkîrî pona tîîse mararî pra itîrîiya. 35 Tînmu
pînînma Iyunya mararî pra. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron rumakasai'ya man
itenya'. 36 Mîîkîrî Paapa munmu ku'nen wanî ya innape, ipatîkarî enen
tîîko'manto' ton eporîiya. Moropai innape Paapa munmu ku'nen pepînya
enen ko'mannîto' era'ma pepîn. Tîîse Paapa ekore'mato' ko'mamî ipo.

Wîri' Samaria Pon Yarakkîrî Jesus Eseurîma

4 1,2 João Batista pemonkonoyamî' yentai tîpemonkonoyamî' ton
eporî'pî Jesusya, moropai inkamoro yenpatakona'pî inenupa'sanya.
Jesusya anî' yenpatakona pra awanî'pî. Mîrîrî yekare etasa' fariseuyamî'ya
epu'tî'pî Uyepotorîkonya. 3 Mîrîrî epu'tî tîuya pe, Judéia pata poi Galiléia
pata pona attî'pî inî'rî. 4 Samaria pata poro attî e'pai awanî'pî.
5 To' erepamî'pî Samaria pon cidade pona itese' Sicar. Aminke pra
awanî'pî José nurî'tî pata'se' iyun Jacó nîtîrî'pî. 6 Moro awanî'pî tuna
Jacó nurî'tî naka'pî pena. Jesus eke'nepansa' wanî'pî tuutî ke. Eereuta'pî
tuna yakasa' pia. Awanî'pî ineka'ta pairî wei tîîse.
7 Wîri' iipî'pî tuna mo'kai, Samaria pon. Ta'pî Jesusya ipî': —Uwuku
ton tuna ne'kî —ta'pîiya. 8 Maasa pra inenupa'san ewonsa' wanî'pî cidade
ta tekkarikon ton yennai.
9 Mîîkîrî wîri' Samaria ponya ta'pî ipî': —Amîrî Judeu. Uurî sa'ne
wîri' Samaria pon. Î' wani' awanî ye'nen awuku ton esatîya upî'? —ta'pî
wîri'ya ipî'. (Maasa pra Judeuyamî' yeseru wanî to' eseurîma pepîn
Samaria ponkon yarakkîrî). 10 Jesusya yuuku'pî: —Paapa nîtîrî'pî epu'tîya
ya, moropai anî' pe tîwuku ton esatîtîpon epu'tîya ya, ipî' awuku ton
esatî'pîya e'painon. Moropai itîrî'pîuya e'painon aako'manto' ton tîînen
ipatîkarî. 11 Mîrîrî pî' wîri'ya ta'pî: —Uyepuru, tuna mo'kato' ton pra
awanî aapia. Itu'nakan pe pu'kuru tuna yakasa' man. O'non pata pai
aako'manto' ton tîînen, tuna taaya manni' eporîya? 12 Penaron utamokon
nurî'tî Jacó naka'pî sîrîrî tuna tîmîrî ton pe moropai tînmukuyamî'
tekînon ton pe. Moropai sîrîrî tîpose aako'mamî uurî'nîkon ton pe. Amîrî
Jacó nurî'tî yentainon? 13 Jesusya yuuku'pî: —Anî'ya sîrîrî tuna enîrî ya,
inî'rî tuna aninnîpai eena. 14 Tîîse untîrî tuna enîrî anî'rîya ya, mîîkîrî
ko'mamî ipatîkarî tuna aninnîpai teenai pra. Untîrî ko'mamî itekaton ya'
moropai ipatîkarî aako'manto' ton tîrîiya. 15 Wîri'ya ta'pî ipî': —Uyepuru,
mîrîrî ye'ka tuna ke uwo'pakî, inî'rî tuna aninnîpai ena namai, inî'rî tuna
era'mai uuipî namai tarîwaya —ta'pîiya.
16 Jesusya ta'pî ipî': —Anyo yannota moriya —ta'pîiya. 17 Wîri'ya
yuuku'pî: —Inyo pîn uurî. Jesusya ta'pî: —Yairî eseurîman pî' nai, inyo

pîn uurî taa pî' nai. 18 Mia'taikin kaisarî anyotonon e'sa' man, moropai
sîrîrî anyo pepîn warayo' yarakkîrî awanî. Yairî eseurîman pî' nai.
19 Wîri'ya ta'pî ipî': —Uyepuru, Paapa maimu ekareme'nen pe awanî
epu'tî pî' wai. 20 Anna yonpayamî' penaronkonya Paapa yapurî'pî tarî
sîrîrî wî' po. Tîîse amîrî'nîkon Judeuyamî'ya taa, Jerusalém po neken
pemonkonyamî'ya Paapa yapurî e'pai awanî, taaya'nîkon.
21 Mîrîrî yuuku'pî Jesusya: —Wîri', innape uku'kî. Awanî kupî
sîrîrî tarî Paapa yapurîya'nîkon pepîn. Moropai Jerusalém po nîrî
uyunkon yapurîya'nîkon pepîn. 22 Amîrî'nîkon man anî' yapurîya'nîkon
epu'tîya'nîkon pra naatîi. Anî' yapurî annaya epu'tî pî' anna man, maasa
pra tamî'nawîronkon pîika'tîton iipî ekareme'sa' Paapaya Judeuyamî'
winîpai. 23 Tîîse awanî kupî sîrîrî moropai sîrîrî pu'kuru awanî see
warantî, Uyunkon yapurînenan seru'ye'kon pepînya yapurî tekatonkon
ke moropai seru'ye' pe pra. Mîrîrî ye'kakon tapurînenan ton yuwa
Paapaya. 24 Paapa man Yekaton Wannî pe. Yapurînenanya yapurî e'pai
man tekatonkon ke, seru'ye' pe tîwe'se pra —ta'pî Jesusya. 25 Wîri'ya ta'pî
ipî': —Paapa nîmenka'pî itese' Cristo, mîîkîrî iipî pe man. Mîrîrî epu'tî pî'
wai. Teerepamî yai tamî'nawîron ekaremekîiya upî'nîkon. 26 Jesusya ta'pî
ipî': —Uurî mîîkîrî, amîrî yarakkîrî eeseurîma manni'.
27 Mîrîrî tanne, Jesus nenupa'san erepamî'pî. Kure'ne to' esenumenka'pî
wîri' yarakkîrî eeseurîma era'ma tîuya'nîkon pî'. Tîîse Jesus ekaranmapo
to'ya pra awanî'pî. Î' esatî pî' nan ipî'? Î' wani' awanî ye'nen mîîkîrî wîri'
yarakkîrî eeseurîma manni'? taa to'ya pra awanî'pî.
28 Mîrîrî ya tuna yense' rumaka'pî wîri'ya. Cidade poro attî'pî.
Pemonkonyamî' pî' ta'pîiya: 29 —Maasa aase'kon upîkîrî, tamî'nawîron
unkupî'pî ekareme'nen era'mai. Yai pra Cristo pe awanî tai'se —ta'pîiya
to' pî'. 30 Mîrîrî ye'nen cidade poi to' epa'ka'pî Jesus pia.
31 Mîrîrî tanne Jesus nenupa'san eseurîma'pî yarakkîrî: —Anna yenupanen,
esekkari'tîkî —ta'pî to'ya ipî'. 32 Tîîse Jesusya ta'pî to' pî': —Uyekkari man
anepu'tîkon pepîn. 33 Mîrîrî pî' inenupa'sanya ta'pî tîpî'nîkon: —Itekkari ton
tîîsa' tiaronya ka'rî? —ta'pî to'ya. 34 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Itu'se
uyarimatîpon e'to' ankonekapai uuko'mamî. Inekaremekî'pî esenyaka'mato' ton
pe anku'pai wanî. Mîrîrî man uyekkari pe, uyo' pe —ta'pîiya. 35 —Amîrî'nîkonya
taa: “Maasa asakîrîrî kapoi tîpo aasîrî uyekkarikon emîrî kupî sîrîrî”,
taaya'nîkon. Tîîse tiaron perî uurî esenumenkato' wanî. Pata era'matî. Aasîrî
pemonkonyamî' man itekare anetapainokon. Manni' uyekkarikon emîsa' mo'ka
pî' teesenyaka'masanon warainokon yu'se awanî, inkamoro pemonkonyamî'
pî' itekare ekareme'to'pe to'ya. 36 Mîrîrî pî' teesenyaka'masenya tepe' ton eporî.
Teperu ton eporîiya tîwe'tî'kasen pepîn. Ipatîkarî enen to' ko'mamî. Mîrîrî ye'nen
sa'nîrî to' atausinpa. Ipîmîtîpon atausinpa ipikkatîpon yarakkîrî, tiaronkon maasa
tîuya'nîkon ye'nen Paapa pemonkono pe. 37 See warantî taawonan amîrî'nîkon,
“Warayo'ya tekkari ton pîmî, tîîse tiaron ipîmîtîpon pepînya ipikka”. Innape

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî mîrîrî. 38 Amîrî'nîkon yarima'pîuya pemonkonyamî' pia. Mîrîrî to' pî'
amîrî'nîkon esenyaka'masa' pra awanî'pî. Tiaronkon esenyaka'masa' wanî'pî to'
pî'. Tîîse amîrî'nîkon maimu pe uyapurî'pî to'ya. Tiaronkon esenyaka'ma pia'tî'pî
aretî'ka'pîya'nîkon mîrîrî —ta'pî Jesusya.
39 Moropai arinîkon Samaritanoyamî' mîrîrî cidade po
tîîko'mansenonya Jesus kupî'pî innape, manni' wîri'ya ekareme'sa'
etasa' tîuya'nîkon ye'nen, —Tamî'nawîron unkoneka'pî ekaremekî
pî' man taasai'ya ye'nen —ta'pîiya ne'tîkini pî'. 40 Mîrîrî ye'nen iipia
teerepamîkon pe yeka'nunka'pî to'ya tîîpia'nîkon aako'manto'pe kai'ma.
Moro aako'mamî'pî asakî'ne wei kaisarî.
41 Moropai tiaronkonya nîrî Jesus kupî'pî innape imaimu eta
tîuya'nîkon wenai. 42 Manni' wîri' pî' ta'pî to'ya: —E'mai' pe innape
ikupî'pî annaya amaimu wenai. Tîîse tarîpai imaimu eta pî' anna man,
anna pe pu'kuru. Innape tamî'nawîronkon pîika'tîton pe awanî epu'tî pî'
anna man —ta'pî to'ya.

Ipîkku Munmu Yepi'tî Jesusya

43 Asakî'ne wei tîîko'mamî tîpo, Jesus ese'ma'tî'pî miarî pai Galiléia pata
pona. 44 Tîîko'manto' pata pona tuutî ye'ka pe, ta'pîiya: —Paapa maimu
ekareme'nen yapurî tamî'nawîronkonya. Tîîse ipata ya' tîîko'mansenonya
yapurî pepîn. 45 Moropai Galiléia pona eerepamî'pî. Eerepamî pe Galiléia
po tîîko'mansenonya yapisî'pî morî pe, tamî'nawîron inkoneka'pî
Jerusalém po era'masa' tîuya'nîkon ye'nen. Inkamoro nîrî wanî'pî itî'san
pe Jerusalém pona Judeuyamî' entamo'kato' yapi'se.
46 Mîrîrî, Caná cidaderî pona eerepamî'pî Galiléia pata ya', moro uva
yekku pe tuna miakanma'pî tîuya pata ya'. Moropai Cafarnaum po awanî'pî
warayo' ipîkku. Mîîkîrî munmu wanî'pî pri'ya pra. 47 Judéia poi Galiléia
pona Jesus erepansa' yekare eta tîuya pe, iipia attî'pî. Yeka'nunka'pîiya.
—Aase uyewî' ta unmu yepi'tîi. Aasa'manta pe man —ta'pîiya. 48 Jesusya
ta'pî ipî': —Anî'ya ikupî eserîkan pepîn e'kupî era'maya'nîkon pra awanî
ya, innape ukupîya'nîkon pepîn, eesenumenkato'kon ton meruntî yenpouya
pra awanî ya. 49 Tîîse mîîkîrî ipîkkuya ta'pî ipî': —Uyepuru, aase see
erepannîto'pe unmu sa'manta rawîrî —ta'pîiya. 50 Jesusya ta'pî ipî':
—Ayewî' ta enna'pokî. Anmu man pri'ya pu'kuru.
Mîrîrî taa Jesusya pe, ikupî'pî warayo'ya innape. Tewî' ta
awenna'po'pî. 51 Moropai mîîkîrî wîtî tanne, tîpoitîrîtonon eporî'pîiya,
tîîpia tui'sanon. Ta'pî to'ya ipî': —Pri'ya pu'kuru anmu man. 52 To'
ekaranmapo'pîiya: —Î' yai eesepi'tî pia'tî'pî mîrîrî? —ta'pîiya.
—Ko'manpara wei era'tî tanne (1 hora) eekomi'makapî'pî —ta'pî
to'ya. 53 —Pri'ya pu'kuru anmu man —ta'pî Jesusya yai pu'kuru
eekomi'makapî'pî mîrîrî. Mîrîrî epu'tî'pî warayo'ya moropai innape Jesus
kupî'pîiya. Itewî' ta tîîko'mansenonya ikupî'pî nîrî innape.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54 Mîrîrî itekare itakon te'ka pe meruntî anî'ya ikupî eserîkan pepîn
koneka'pî Jesusya mîrîrî Galiléia pona teerepamî tîpo Judéia poi.

Tuna Yense' Betesda Po Pri'yawon Pepîn

Yepi'tî Jesusya

5 1 Tîko'man pe tîîko'mamî tîpo Jesus wîtî'pî Jerusalém pona,
Judeuyamî' festarî weiyu eseporî yai. 2 Jerusalém cidaderî woima'tîto'
mana'ta kure'nan yai awanî carneiroyamî' ewonto'. Aminke pra mîrîrî pî'
tuna yense' wanî'pî, itese' Betesda. Tuna yense' woi awanî pemonkonyamî'
ko'manto' tappîikon, mia'taikin kaisarî. 3 Mîrîrî tappîikon ta pemonkonyamî'
wanî'pî arinîkon pri'yawonkon pepîn, enkaru'nankon, tîkîipankon,
eke'nepamî'san, tamî'nawîrî. Tuna eserentîkî'ma nîmîkî pî' to' wanî'pî.
4 Maasa pra tiaron pensa inserî autîpîtî'pî mîrîrî tuna ka, moropai tuna
eserentîkî'ma pe e'mai'non pri'yawon pepîn, tuna ka teenasen esepi'tî'pî.
5 Moro awanî'pî pri'yawonkon pepîn kore'ta warayo', pri'yawon pepîn
nîrî. 38 kono' kaisarî aako'mansa' wanî'pî pri'ya pra. 6 Moro mîîkîrî
esenunsa' era'ma'pî Jesusya. Tîko'man pe aako'mansa' epu'tî'pî Jesusya.
Mîrîrî ye'nen ta'pîiya pri'yawon pepîn pî': —Esepi'tîpai nan? —ta'pîiya.
7 Pri'yawon pepînya yuuku'pî: —Uyepotorî, tuna eserentîkî'ma yai,
upîika'tînen ton pra awanî, tuna pia uyarî ton, ya' enato'pe. Moropai
tînîn pî' uuwarîrî uutî tanne, tiaron ewomî urawîrî —ta'pîiya. 8 Jesusya
ta'pî ipî': —E'mî'sa'kakî. Awe'nato' yaponse' konekakî moropai asakî.
9 Mîrîrî pe rî mîîkîrî esepi'tî'pî. Tîwe'nato' yaponse' koneka'pîiya
moropai aasarî'pî. Erî'ka'nîto' weiyu yai awanî'pî mîrîrî. 10 Mîrîrî ye'nen
Judeuyamî'ya esepi'tî'pî warayo' panama'pî. —Erî'ka'nîto' weiyu pe
man —ta'pî to'ya ipî'. —Yairî pra awe'nato' yaponse' yarî pî' nai sábado
yai, uyeserukon yawîrî pra. 11 Yuuku'pîiya: —Kaane, awe'nato' yaponse'
yanunkî, asakî, taa pî' uyepi'tîtîpon man —ta'pîiya. 12 —Anî' see mîîkîrî,
awe'nato' yaponse' yanunkî, asakî taatîpon? —ta'pî to'ya ipî'. 13 Tîîse
anî'ya tepi'tîsa' epu'tîiya pra mîîkîrî wanî'pî. Yepi'tî tîpo Jesus esonomî'pî
moro arinîkon kore'ta mîîto'pe.
14 Mîrîrî tîpo Jesusya yeporî'pî epîremanto' yewî' ta. Ta'pî Jesusya
ipî': —A'kî, eesepi'tîsa' nai. Inî'rî imakui'pî kî'konekai ayeparanrî'pî
yentainonya ayeporî namai.
15 Moropai mîîkîrî wîtî'pî Judeuyamî' pia. —Jesus mîîkîrî uyepi'tîtîpon
—ta'pîiya to' pî'. 16 Mîrîrî kupî'pî Jesusya erî'ka'nîto' weiyu yai. Mîrîrî
ye'nen Judeuyamî' wanî'pî antaruma'tîpai. 17 Tîîse to' pî' ta'pîiya:
—Sîrîrîpe Uyun esenyaka'ma ko'mannîpî. Uurî nîrî esenyaka'mato' pî'
uuko'mamî mîrîrî warantî —ta'pîiya. 18 Erî'ka'nîto' weiyu yai Judeuyamî'
ko'manto' yawîrî Jesus ko'mamî pra awanî'pî. Moropai Paapa pî'
eeseurîma'pî tun pe awanî pî', Paapa kaisarî tîwanî pî'. Mîrîrî wenai iwî
yu'se Judeuyamî' eseka'nunka'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapaya Imeruntîri Ton Tîrî Tînmu Pia

19 Mîrîrî ye'nen Jesusya to' yeurîma'pî: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn.
Uuwarîrî î' rî kupîuya eserîke pra awanî. Uyunya ikupî era'mauya ya, uurîya
nîrî ikupî. Î' rî ku'nen pe Paapa wanî ya, uurî nîrî inmu iku'nen pe wanî,
mîrîrî warantî rî. 20 Paapa wanî tînmu yapurînen pe. Tamî'nawîrî tînkoneka
ekaremekîiya tînmu pî'. Moropai anera'ma'pîkon yentai teesenyaka'mato'
ekaremekîiya kupî sîrîrî tînmu pî' mîrîrî pî' eesenumenkakonpa. 21 Paapa
wanî isa'manta'san pîmî'sa'kanen pe. Inî'rî enen to' e'to' ton tîrîiya.
Mîrîrî warantî nîrî itu'se tîwe'to' yawîrî enen ko'mannîto' ton tîrî inmuya.
22 Paapaya taa pra awanî anî'rî pî' "Imakui'pî amîrî. Atîkî apo' ya'". Mîrîrî
ye'ka teesenyaka'mato' rumakasai'ya tînmu pia. 23 Mîrîrî kupî'pîiya
tamî'nawîronkonya tapurî kaisarî tînmu yapurîto'pe to'ya. Anî'ya inmu
yapurî pra awanî ya, Paapa nîrî tînmu yarimatîpon yapurîiya pepîn.
24 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Umaimu yawîrî awanîkon ya, moropai
innape uyarimatîpon kupîya'nîkon ya, ipatîkarî aako'mamîkon pe
naatîi uupia. "Imakui'san amîrî'nîkon, atîtî apo' ya'", tauya eserîke
pra awanî apî'nîkon. Sa'mantanto' esuwa'kasa', enen aako'mamîkon
pe naatîi. 25 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Awanî kupî sîrîrî moropai sîrîrî
pu'kuru awanî see warantî. Tiaronkon Paapa winîpai tîîko'manto'kon
yapisîtîponkon pepînya Paapa munmu maimu eta pe man. Moropai
inkamoroya yapisî kupî sîrîrî. 26 Maasa pra tîîwarîrî enen Paapa ko'mamî
warantî, enen tînmu ko'mamî nîrî. Mîrîrî ye'nen itîrîuya eserîke
awanî inkamoro pia. 27 Moropai tînmu pia meruntî tîrî'pî Paapaya
pemonkonyamî' repato'peuya morî ke moropai e'taruma'tînto' ke. Maasa
pra uurî wanî ka' poi iipî'pî pemonkon pe.
28 Mîrîrî tauya manni' pî' tîmu'tunpai pra e'tî. Awanî kupî sîrîrî,
tamî'nawîronkon isa'manta'sanya umaimu eta kupî sîrîrî. 29 Mîrîrî yai to'
e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. Morî kupîtîponkon e'mî'sa'ka kupî sîrîrî ipatîkarî
enen tîwanîkonpa uupia. Moropai imakui'pî kupîtîponkon yenumî
Paapaya kupî sîrîrî ipatîkarî to' e'taruma'tîto'pe —ta'pî Jesusya.

Jesus Pî' Teeseurîmasanon

30 —Uuwarîrî î' rî kupîuya pepîn. Paapaya uyaipontî yawîrî
pemonkonyamî' repauya. Yairî to' repauya mîrîrî maasa itu'se e'to'
kupîuya pepîn mîrîrî. Tîîse itu'se uyarimatîpon e'to' kupîuya.
31 Uuwarîrî, tiwinsarî si'ma, uyeseru pî' eseurîmasa' ya, seru'ye' pe
wanî e'painon. 32 Tîîse moro man tiaron uyeseru pî' teeseurîmasen.
Yairî upî' eeseurîmato' man, seru' pe pra. Epu'tî pî' wai. 33 João Batista
ekaranmapo me'po'pîya'nîkon upî' moropai yairon ekaremekî'pîiya.
34 Uurî, pemonkon maimu yapurînen pu'kuru pepîn. Tîîse mîrîrî tauya
apî'nîkon pîika'tîto'peuya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 João e'pîtî'pî u'kuma'tukon warantî ewaron ya'. U'kuma'tukonya
uweiyu'makon pî' atausinpan warantî aatausinpa'pîkon João pî' tîko'man
pe pra. 36 Tîîse João maimu yentainon uyeseru ekareme'nen moro
wanî. Esenyaka'mato' Paapa nîtîrî'pî, aretî'kato'peuya anera'makon
ton kupîuya wenai Paapa narima'pî pe uyepu'tî tamî'nawîronkonya
e'painon. 37 Moropai uyarimatîpon Paapa eseurîmasa' nîrî upî', tînmu
pe wanî pî'. O'non pata imaimu etatîponkon pepîn amîrî'nîkon. Mîîkîrî
era'matîponkon pepîn amîrî'nîkon. 38 Moropai imaimu ko'mamî pra
awanî ayewankon ya' maasa pra innape inarima'pî kupîya'nîkon pra
awanî. 39 Paapa maimu pî' eesenupakon ipatîkarî enen aako'manto'kon
ton eporî yu'se. Moropai uurî pî' eseurîmakoi Paapa maimu. 40 Tîîse upî'
enen aako'manto'kon ton esatîya'nîkon pepîn.
41 Morî pe upî' pemonkonyamî' eseurîma yu'se wai, tauya pepîn. Mîrîrî
ye'ka yuwauya pepîn. 42 Tîîse ayewankon ya' Paapa pînînmaya'nîkon pra
awanîkon. Mîrîrî epu'tî pî' wai. 43 Aapia'nîkon uui'sa' sîrîrî Paapa maimu pe,
inarima'pî pe, tîîse uyapisîya'nîkon pra awanî'pîkon. Tîîwarîrî tiaron ii'sa'
ya, yapisîya'nîkon eserîke awanî. 44 Apî'nîkon morî pe ayonpakon eseurîma
yu'se eeseka'nunkakon tanne, innape ukupîya'nîkon eserîke pra awanî. Morî
pe tiwinan Paapa eseurîmato' apî'nîkon yuwaya'nîkon pepîn. 45 Paapa pî'
imakui'pî pe pu'kuru to' man tauya pî' kîsenumenkatî. Tauya pepîn. Moro
man apî'nîkon eseurîmaton, imakui'pî pe awanîkon ekareme'nen pe. Moisés
nurî'tî mîîkîrî, anna napurî ton taaya'nîkon ne'tîkini ipî'. 46 Tîîse innape
Moisés nurî'tîya yenupanto' kupîya'nîkon awanî ya, uurî nîrî kupîya'nîkon
e'pai awanî innape. Maasa pra upî' Moisés nurî'tî eseurîma'pî. 47 Tîîse
innape Moisés nurî'tî yenupato' kupîya'nîkon pra awanî ya, innape umaimu
kupîya'nîkon pepîn nîrî —ta'pî Jesusya.

5.000 Kaisaronkon Ya're'tî Jesusya
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 1 Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî Galiléia ku'pî ratai pona. Mîrîrî iku'pî
ese' wanî'pî tiaron pe nîrî, Tiberíades itese'. 2 Moropai arinîkon
pemonkonyamî' wîtî'pî ite'ma'pî pî'. Ipîkîrî to' wîtî'pî pri'yawonkon
pepîn yepi'tîpîtîiya era'ma tîuya'nîkon ye'nen anî'ya ikupî eserîkan
pepîn era'ma tîuya'nîkon ye'nen. 3 Moropai Jesus enuku'pî wî' pona
tînenupa'san pokonpe. Wî' po to' ereuta'pî. 4 Moropai awanî'pî
Judeuyamî' entamo'kato' weiyu aminke pra, itese' páscoa.
5 Arinîkon pemonkonyamî' erepamî tîîpia era'ma'pî Jesusya. Moropai Filipe pî'
ta'pîiya: —O'non pata to' yuu ton yenna e'painon to' entamo'kato'pe? 6 Tîîse î' taa
Filipeya anepu'pai awanî'pî. Aasîrî î' kupî tîuya epu'tî'pîiya. 7 Filipeya ta'pî: —To'
yuu yepe' ton pe 200 wei kaisarî esenyaka'mannî'pî yepe'pî tî'kasa' ya, mîîwîni
tîîse to' ma're awanî. Tamî'nawîronkonya iipia'pî mîrikkî yapisî eserîke pra awanî
—ta'pîiya. 8 Moropai awanî'pî Jesus nenupa'pî itese' André, Simão Pedro yakon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîîkîrîya ta'pî Jesus pî': 9—Moro man more pia cevada puusa', pão, mia'taikin
kaisarî moropai moro'yamî' asakî'ne. Tîîse arinîkon yepi'tîiya eserîke pra awanî.
10 Mîrîrî eta tîpo, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Tamî'nawîronkon ereutato'pe
non pona ka'tî to' pî'. Parî' pe awanî'pî moro. Mîrîrî ye'nen Jesus maimu pe to'
ereuta'pî non pona. Warayo'kon wanî'pî 5.000 yairî. 11 Moropai pão manni'
yapisî'pî Jesusya moropai ta'pîiya Paapa pî': —Morî pe man Paapa. Anna yuu
ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. Moropai to' kaisarî itîîpîtî me'po'pîiya. Mîrîrî warantî
nîrî moro'yamî' tîrî'pîiya, itu'se to' e'to' pîkîrî. 12 Awore tamî'nawîronkon ena'pî.
Mîrîrî tîpo tînenupa'san pî' ta'pî Jesusya: —Iipia'san e'nîmî'sa' yannu'tî aama'ta
namai. 13 Imaimu yawîrî ikupî'pî to'ya. Mia'taikin kaisarî cevada puusa' yonparî'pî
yannuku'pî to'ya. 12 waikara'pî kaisarî itîrî'pîiya, entamo'ka'san yuu yonparî'pîya.
14 Mîrîrî kupî Jesusya pî' pemonkonyamî' esenumenka'pî. Ta'pî to'ya:
—Mîserî Paapa maimu ekareme'nen pena inekaremekî'pî, sîrîrî non pona
tui'sen mîîkîrî. 15 Mîrîrî ye'nen anapi'pai to' wanî'pî tesa'kon pe awe'to'pe
rei pe kai'ma. Mîrîrî to' esenumenkato' epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî yu'se pra
tîwanî ye'nen attî'pî inî'rî tiwinsarî wî' pona.

Tuna Poro Jesus Asarî
(Mt 14.22-33; Mc 6.45-52)

16 Pata ko'mamî pe Jesus nenupa'san autî'pî iku'pî ena pona. 17 Kanau
ya' to' asara'tî'pî. Moropai to' ese'ma'tî'pî Cafarnaum pona, iku'pî ratai
pona. Moropai pata ewaronpamî'pî maasa to' pia Jesus erepansa' pra
tîîse. 18 Mîrîrî tanne, a'situn pe eena'pî mararî pra. Sipa sipa pe tuna
ena'pî. 19 Aminke ma're to' wîtîsa' tanne, yai pra 5 ou 6 km., tuna poro
Jesus asarî era'ma'pî to'ya tîponaya'nîkon. Mararî pra to' esi'nîpî'pî ipî'.
20 Tîîse Jesusya ta'pî to' pî': —Jesus uurî. Teesi'nî'se pra e'tî.
21 Eerepamî'pî to' pia. Taatausinpai yapisî'pî to'ya kanau ya'. Mîrîrî pe
rî to' erepamî'pî iku'pî ratai pona tuutîto'kon ya'.
22 Tiaron wei yai arinîkon pemonkonyamî' Jesus ye'ma'pî pî' itî'san
e'nîmî'pî iku'pî ena po. Inkamoroya Jesus yuwa'pî. Tiwinan kanau
pata'pî neken eporî'pî to'ya kasapan po, Jesus nenupa'san yense' pata'pî.
Tînenupa'san pokonpe Jesus asara'tî pra awanî era'ma'pî to'ya. Mîrîrî
epu'tî'pî to'ya. Jesus ton pra to' ese'ma'tî'pî. 23 Tîîse tiaronkon kanaukon
erepansa' wanî'pî aminke pra Jesusya pemonkonyamî' yekkari'tî'pî Paapa
yarakkîrî teeseurîma pata', Tiberíades cidaderî poinokon kanaukon.
Mîrîrî era'ma'pî to'ya. 24 Anî' ton pra awanî era'ma'pî to'ya, Jesus ton pra
moropai inenupa'san ton pra. Mîrîrî ye'nen to' asara'tî'pî kanau ya' nîrî
moropai to' wîtî'pî Cafarnaum cidaderî pona Jesus yuwai.

Uyukon Ton Paapa Nîtîrî

25 Iku'pî ratai po Jesus eporî tîuya'nîkon pe, ekaranmapo'pî to'ya: —Anna
yenupanen, î' pensa eerepamî'pî tarîni'? —ta'pî to'ya. 26 Jesusya ta'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to' pî': —Ayenku'tîya'nîkon pepîn. Uurî yuwa pî' naatîi awore awanîkon
pîkîrî ayekkari'tîsau'ya'nîkon wenai. Mîrîrî anî'ya ikupî eserîkan pepîn
ku'sau'ya era'maya'nîkon tanne, tîîse î' taato'pe awanî epu'tîya'nîkon
pepîn. 27 Ayekkarikon ton pî' kîseka'nunkatî mîrîrî tîwe'tî'kasen pî'. Tîîse
esenyaka'matî untîrî ayekkarikon pî', ipatîkarî enen aako'manto'kon
tîînen pî'. Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe mîrîrî ye'ka tîînen. Maasa pra
tîwakîri pe Uyunkon Paapaya uyaipontî'pî itîîto'peuya. 28 —Î' kupî annaya
yu'se Paapa wanî? —ta'pî to'ya Jesus pî'. 29 Jesusya ta'pî: —Innape Paapa
narima'pî ku'tî. Mîrîrî kupîya'nîkon yu'se Paapa wanî mîrîrî. 30 Mîrîrî
pî' ta'pî to'ya: —Innape akupî annaya yu'se awanî ya, anna nera'ma ton
konekakî. Mîrîrî era'ma annaya moropai innape akupî annaya. Î' konekaya?
—ta'pî to'ya. 31 —Anna tamokon Moisés nurî'tî yarakkîronkon entamo'ka'pî
Paapa nîtîrî'pî pî' itese' maná, keren po. Paapa kaaretarîya taa:
“To' yuu ton tîrî'pîiya ka' poinon, to' entamo'kato'pe”,

Êx 16.4; Ne 9.15; Sl 78.24,25

taiya —ta'pî to'ya Jesus pî'. 32 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Moisés nurî'tî
nîtîrî'pî pepîn mîrîrî penaronkon yuu ton, ⌊tîîse mîrîrî Paapa nîtîrî'pî⌋. Tîîse
uyun nîtîrî sîrîrîpe aapia'nîkon yairon, ayukon ton ka' poinon. 33 Mîrîrî
ayukon ton Paapa nîtîrî iipî ka' poi moropai enen tîîko'manto'kon ton tîrîiya
sîrîrî non po tîîko'mansenon pia. 34 Moropai ta'pî to'ya Jesus pî': —Anna
yenupanen, anna yuu ton mîrîrî ye'ka tîîkî ipatîkarî. 35 Ta'pî Jesusya to'
pî': —Uurî mîîkîrî, manni' ayukon ton, ipatîkarî aako'manto'kon tîînen.
Paapa anepu'painon iipî ya uupia, epu'tîiya. Moropai innape ukupîtîpon
ena morî pe, itu'se tîwe'to' pîkîrî. 36 Tauya ne'tîkini uyera'ma pî' naatîi.
Mîîwîni tîîse innape ukupîya'nîkon pra naatîi. 37 Tîîse Paapa nîtîrî'san
pemonkonyamî' iipî uupia tamî'nawîrî. Moropai uupia tui'sen yaipontîuya
pepîn uupiapai. 38 Maasa pra itu'se e'to' ku'se uui'sa' pra wai ka' poi.
Tîîse itu'se uyarimatîpon e'to' ku'se iipî'pî uurî. 39 Paapaya uyarima'pî.
Tîntîrî'san ko'mannîpîuya yu'se Paapa wanî, tamî'nawîrî, tiwinan ataka'ma
namai. Moropai tamî'nawîronkon insanan pîmî'sa'kauya yu'se awanî
tîîsa'mantakon tîpo tiwinano'pî wei yai. Mîrîrî yu'se Paapa wanî. 40 Paapa
munmu pe uyera'matîponkon, innape ukupîtîponkon ko'mamî yu'se uyun
wanî ipatîkarî. To' pîmî'sa'kauya yu'se Paapa wanî tiwinano'pî wei yai.
41 Tîîse ipî' Judeuyamî' atako'menka'pî, —Uurî ayukon pe ka' poi iipî'pî
—taiya ye'nen. 42 Taapîtî'pî to'ya: —José munmu mîserî warayo', Jesus
itese' —ta'pî to'ya. —Iyun moropai isan anna nepu'tî. Innape nai? O'non
ye'ka pe “Ka' poi iipî'pî uurî”, taiya mîrîrî? —kai'ma to' eseurîmapîtî'pî
tîîwarîrî'nîkon.
43 Jesusya ta'pî to' pî': —Ama' pe kîseurîmatî upî'. 44 Tîîwarîrî anî'
iipî pepîn uupia. Tîîse Paapa uyarimatîponya enepî ya, eerepamî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai i'mî'sa'kauya tiwinano'pî wei yai. 45 Penaro'kon Paapa maimu
ekareme'nenan maimu rî'pîya taa see warantî:
Moropai Paapaya inkamoro yenupa, tamî'nawîronkon.
Is 54.13
Mîrîrî warantî awe'menukasa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen anî'rîya Paapa
maimu etasa' ya, moropai Paapa pî' eesenupasa' ya, uupia aaipî. 46 Anî'ya
Paapa era'masa' pra man tîîse uurî, iipiapainon. Uurî Paapa era'matîpon.
47 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anî'ya innape uku'sa' ya, ipatîkarî enen
tîîko'manto' ton eposai'ya mîrîrî. 48 Inna, uurî ayukon, enen ko'mannîto'
tîînen. 49 Atamokon nurî'san Moisés piawonkon entamo'ka'pî ka' poi
Paapa nîtîrî'pî pî', maná pî', tîîse to' sa'manta'pî. 50 Tîîse sîrîrî man
ayukon pe ka' poinon. Mîrîrî pî' entamo'ka'san sa'manta pepîn. 51 Uurî
mîîkîrî ayukon, enenan, ka' poi iipî'pî. Uurî pî' anî' entamo'ka ya,
ipatîkarî aako'mamî enen. Ayukon pe untîrî wanî upun pe. Upun tîrîuya
kupî sîrîrî pemonkonyamî'ya tîîko'manto'kon epoto'pe enen ipatîkarî
—ta'pî Jesusya.
52 Mîrîrî pî' Judeuyamî' esiyu'pîtî'pî tîmurukun pe si'ma. —O'non
ye'ka pe mîserî warayo'ya tîpun tîrî anna yo' pe? 53 Moropai Jesusya ta'pî
to' pî': —Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe, upun pî' awentamo'kakon
pra awanî ya, umînî enîrîya'nîkon pra awanî ya, enen awanîkon pepîn.
54 Upun yanîtîpon, umînî enîrîtîpon, mîîkîrîya ipatîkarî enen tîîko'manto'
ton eporî moropai i'mî'sa'kauya tiwinano'pî wei yai. 55 Upun wanî
ayo'kon yairon pe moropai umînî wanî awukukon yairon pe. 56 Upun pî'
entamo'ka'pî, umînî enîrîtîpon ko'mamî uupia moropai uuko'mamî iipia.
57 Paapa, enen tîîko'mansenya uyaipontî'pî moropai enen uko'mannîpîiya.
Mîrîrî warantî nîrî upî' entamo'ka'pî ko'mannîpîuya enen. 58 Mîrîrî ye'nen
tauya ka' poi iipî'pî uurî wanî awentamo'kakonpa. Atamokon rî'san
entamo'ka'pî maná pî' tîîse to' sa'manta'pî. Mîrîrî warantî pra sîrîrî wanî.
Sîrîrî tauya uurî pî' entamo'ka'pî ko'mamî ipatîkarî enen —ta'pî Jesusya.
59 Mîrîrî warantî Jesusya to' yenupa'pî Judeuyamî' epere'to' yewî' ta
Cafarnaum cidaderî po.

Arinîkon Inenupa'sanya Jesus Rumaka

60 Tîîse arinîkon Jesus maimu pî' teesenupasanon esewankono'ma'pî
imaimu pî'. —Sa'me pu'kuru imaimu man —ta'pî to'ya. —Anî'ya innape
ikupî eserîke pra man.
61 Tîmaimu pî' tînenupa'san atako'menka epu'tî'pî Jesusya. —Mîrîrî pî'
eesewankono'makon mîrîrî? —ta'pîiya to' pî'. 62 —Mîrîrî pî' aataka'makon
ya, î' kai'ma eesenumenkakon uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe enuku ka'
pona era'maya'nîkon ya, manni' uuko'mamî'pî pata pona? 63 Mîrîrî enen
ko'mannîto' pî' eseurîma manni' wanî Morî Yekaton Wannî winîpaino
pe. Tîîwarîrî pemonkonya yeporî pepîn. Apî'nîkon unekaremekî'pî wanî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ayekatonkon ton pe moropai enen aako'manto'kon tîînen pe. 64 Tîîse
tiaronkon amîrî'nîkonya innape ukupî pra man —ta'pî Jesusya to' pî'.
Aasîrî Jesusya innape tîku'nenan pepîn epu'tî'pî moropai anî'ya
tekaremekî teyatonon pî' epu'tî'pîiya. 65 Ta'pîiya to' pî': —Mîrîrî warantî
awanî ye'nen anî' iipî pepîn uupia Paapaya enepî pra awanî ya, tauya
ne'tîkini.
66 Mîrîrî yai arinîkon Jesus nenupa'sanya irumaka'pî. Inî'rî ipîkîrî to' wîtî
pra awanî'pî. 67 Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî' asakî'ne pu' pona
tîîmo'tai'nîkon, (12) kaisaronkon pî': —Amîrî'nîkon kanan? Urumakaya'nîkon
nîrî? 68 Tîîse Simão Pedroya ta'pî ipî': —Uyepotorî, anî' pia anna wîtî? Amîrî
neken ipatîkarî enen anna ko'manto' yekare esa'. 69 Innape akupî pî' anna
man. Cristo pe awanî epu'tî pî' anna man. Enen tîîko'mansen Paapa munmu
pe awanî —ta'pîiya. 70 Jesusya ta'pî: —Unmo'ka'san amîrî'nîkon asakî'ne pu'
pona tîîmo'tai'nîkon, (12) kaisaronkon, moropai akore'ta'nîkon man tiwinan
Makui poitîrî. 71 (Mîrîrî ta'pîiya Simão munmu Judas Iscariotes pî'. Maasa pra
mîîkîrî Judas wanî tîîse asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon, (12) kaisaronkon
yonpa pe, mîîkîrîya tekaremekî maasa, mîrîrî epu'tî'pî Jesusya.)

Judeuyamî' Festarî Pona Jesus Wîtî

7 1 Mîrîrî tîpo Jesus asarî'pî Galiléia pata yapî' tîîse Judéia pata ya'
eewomî pra awanî'pî. Maasa pra Judéia ponkon Judeuyamî' wanî'pî
Jesus anwîpai. 2 Judeuyamî' festarî weiyu eseporî'pî itese' tîtappîikon
festarî. 3 Mîrîrî yai Jesus yakontononya ta'pî ipî': —Judéia pona matîi
ayeseru ankupî era'mato'pe anenupa'sanya. 4 Tamî'nawîronkonya tepu'tî
yu'san anî' wanî ya, ama' pe î' rî kupîiya pepîn. Anî'ya ikupî eserîkan
pepîn ankonekapai awanî ya, aronne mîkonekai tamî'nawîronkon
esenumenkato'pe apî' —ta'pî to'ya.
5 Mîrîrî ta'pî to'ya maasa pra innape ikupî tîuya'nîkon pra awanî ye'nen.
6 Jesusya ta'pî to' pî': —Î' wani' pra amîrî'nîkon wîtî mîrîrî. Tîîse uurî uutî
pepîn. Uweiyu erepansa' pra man. 7 Tewanmakon pe tamî'nawîronkonya
akupîkon pepîn, tîîse tewanmakon pe uku'sa' to'ya. Imakui'pî pe to' wanî
kai'ma to' panamanen uurî to' yewanma pe. 8 Entamo'kanto' pona matîtîi.
Uurî uutî pepîn sîrîrî maasa. Uweiyu erepansa' pra man.
9 Mîrîrî taa tîpo Jesus ko'mamî'pî moro Galiléia po.
10 Moropai itakontonon wîtî'pî festa pona. Mîrîrî tîpo Jesus nîrî wîtî'pî
to' ye'ma'pî pî', tîîse ama' pe attî'pî anî'ya tepu'tî namai. 11 Jesus yuwa
pî' Judeuyamî' wanî'pî entamo'kanto' yai. —O'non pata awanî? —ta'pî
to'ya. —Aai'sa' pra ka'rî awanî? 12 Arinîkon eseurîmapîtî'pî ipî'. —Morî
pe mîîkîrî man —kai'ma tiaronkon eseurîma'pî. Tîîse tiaronkonya ta'pî:
—Kaane, morî pepîn mîîkîrî. Pemonkonyamî' yenku'tînen mîîkîrî —ta'pî
to'ya. 13 Tîîse ama' pe to' eseurîmapîtî'pî ipî'. Aronne to' eseurîma pra
awanî'pî tepotorîkon nama tîuya'nîkon ye'nen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pemonkonyamî' Yenupa Jesusya Festa Po

14 Moropai festa arakkita pairî tîîse, Jesus ewomî'pî Judeuyamî'
epîremato' yewî' ta. Moro pemonkonyamî' yenupa'pîiya. 15 Jesusya
tenupakon pî' Judeuyamî' esenumenka'pî kure'ne. —O'non ye'ka mîserî
warayo' esenupa'pî pepîn teuren, tîîse uurî'nîkon yenupaiya epu'nen ke?
—kai'ma to' eseurîma'pî.
16 Jesusya ta'pî to' pî': —Esenumenkato' ke ayenupauya'nîkon pepîn
mîrîrî, tîîse uyarimatîpon maimu pî' ayenupauya'nîkon. 17 Itu'se Paapa
e'to' anku'painon wanî ya, mîîkîrîya epu'tî anî' maimu pe eseurîma,
uuwarîrî pra, tîîse Paapa maimu pe.
18 Tîîwarîrî tîpî'rî teeseurîmasen wanî ya, ipîkku pe e'pai awanî mîrîrî.
Tîîse uurî, ipîkku pe uyarimatîpon wanî epu'tî yu'se wanî. Mîrîrî ye'nen
yairon uurî. Imakui'pî unkupî'pî ton pra man. 19 Paapa maimu ankupîkon
ton ekaremekî'pî Moisés nurî'tîya. Mîrîrî man aapia'nîkon tîîse mîrîrî
yawîrî aako'mamîkon pra naatîi. Î' wani' awanî ye'nen uurî anwîpai
awanîkon mîrîrî?
20 Mîrîrî yuuku'pî to'ya Jesus maimu: —Imariwa'ka' pe nai. Anî'se
mîîkîrî anwîpainon? —ta'pî to'ya. 21 Jesusya ta'pî: —Tiwin ikoneka
pî' wai, ikupî eserîkan pepîn erî'ka'nîto' weiyu yai. Tîîse mîrîrî pî'
eesewankono'makon, erî'ka'nîto' weiyu yai iku'sau'ya pî'. 22 Tîîse erî'ka'nîto'
weiyu yai anmukukon mere pi'pî ya'tîya'nîkon, maasa pra Moisés nurî'tîya
ayeserukon ton tîrî'pî aapia'nîkon ikupîkonpa. Tîîse mîrîrî wanî Moisés
nurî'tî winîpainon pepîn tîîse penaronkon, irawîronkon itamokon nurî'san
winîpainon. 23 Mîrîrî warantî Moisés nurî'tîya yenupato' esuwa'ka namai
anmukukon mere pi'pî ya'tîya'nîkon erî'ka'nîto' weiyu yai. Î' wani' awanî
ye'nen eekore'masa'kon pri'yawon pepîn yepi'tîsau'ya pî'? —ta'pîiya.
24 —Teesenumenkai pra "Imakui'pî pe man", taaya'nîkon e'pai pra man.
Morî pe esenumenkatî tînîn pî' eeseurîmakon rawîrî yairî eeseurîmakonpa.

Cristo Pe Jesus Wanî Pî' Tiaronkon Esenumenka

25 Moropai tiaronkon Jerusalém ponkon eseurîma'pî tonpakon yarakkîrî.
—Mîîkîrî naka anwîpai to' wanî manni'? 26 A'kî, aronne eeseurîma moropai
î' taa to'ya pra awanî ipî'. "Paapa nîmenka'pî Cristo pe awanî" kai'ma
uyesa'kon esenumenka ipî' ka'rî —ta'pî to'ya. 27 —Tîîse Cristo pepîn
mîîkîrî. Anna nepu'tî mîserî warayo' o'non pata painon. Tîîse Cristo, Paapa
nîmenka'pî iipî yai, o'non pata pai aaipî epu'tî anî'ya pepîn —ta'pî to'ya.
28 Tamî'nawîronkon yenupa pe epîremanto' yewî' ta, Jesus entaime'pî
aronne: —Inna, uyepu'nenan amîrî'nîkon —ta'pîiya. —O'non pata paino
pe wanî epu'tî pî' naatîi, tîîse uuwarîrî iipî'pî pepîn uurî. Uyarima'tîpon
wanî yairon pe pu'kuru. Mîîkîrî epu'nenan pepîn amîrî'nîkon. 29 Tîîse
uurî epu'nen. Iipiapainon uurî. Inarima'pî uurî —ta'pîiya to' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Mîrîrî yai Jesus anapi'pai to' wanî'pî, tîîse anî'ya yapisî pra awanî'pî,
maasa pra iweiyu erepansa' pra awanî ye'nen. 31 Moropai arinîkonya
innape Jesus kupî'pî. —Cristo pe awanî eserîke epu'tî pî' anna man.
Maasa pra Cristo, Paapa nîmenka'pî erepamî yai, mîserî warayo'
nîkupî'pî yentai konekaiya eserîke pra man —ta'pî to'ya.
32 Mîrîrî warantî pemonkonyamî' eseurîma eta'pî fariseuyamî'ya
moropai teepîremasanon esanonkonya tîwakîrikon pe pra. Mîrîrî
ye'nen epîremanto' yewî' era'manenan yarima'pî to'ya Jesus yapi'se.
33 Moropai Jesusya ta'pî tamî'nawîronkon pî': —Mararî uuko'manto' man
amîrî'nîkon kore'ta. Mîrîrî tîpo uutî pe wai uyarimatîpon pia. 34 Uutî'pî
pata'pî ya' uyuwaya'nîkon kupî sîrîrî tîîse uyeporîya'nîkon pepîn.
Moropai uupia attîkon eserîke pra awanîkon nîrî —ta'pîiya.
35 Mîrîrî taiya pî' Judeuyamî' eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon. —O'non pata
mîîkîrî wîtî mîrîrî anî'ya teporî namai? Yai pra Judeuyamî' Gregoyamî'
pata poro e'paraipîka'san kore'ta attî ka'rî Gregoyamî' yenupai. 36 O'non
ye'ka pe awanî koo? Î' pî' eeseurîma esepu'tî pra man. Uyuwaya'nîkon
kupî sîrîrî tîîse uyeporîya'nîkon pepîn. Moropai uupia aaipîkon pepîn nîrî
taiya manni' —kai'ma to' eseurîma'pî.
37 Mîrîrî tîpo Judeuyamî' festarî ataretî'ka weiyu yai awanî'pî. Ipîkku
panpî' mîrîrî wei wanî'pî to' ataretî'ka ye'nen. Mîrîrî yai Jesus e'mî'sa'ka'pî
to' kore'ta. Aronne awentaime'pî. —Tuna aninnîpainon wanî ya, uupia asi'kî
moropai awuku ton eporîya. 38 Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' yawîrî,
innape uku'nen yewan yapai kure'ne teepa'kasen tuna wanî pe man, manni'
enen ko'mannîto' tîînen —ta'pîiya. 39 Tîîse tuna pî' eeseurîma pepîn mîrîrî.
Morî Yekaton Wannî pî' eeseurîma. Manni' innape Jesus ku'nenanya yapisî
pe man, tewankon ya' aako'manto'pe. Tîîse Morî Yekaton Wannî erepansa'
pra awanî'pî. Maasa pra Jesus enna'posa' pra awanî'pî tun pia.
40 Mîrîrî warantî Jesus eseurîma eta tîuya'nîkon pe arinîkonya innape ikupî'pî.
—Mîîkîrî man, Paapa narima'pî tîmaimu ekareme'nen pe, manni' Moisés
nurî'tî nekaremekî'pî manni' —ta'pî to'ya. 41 Tiaronkonya ta'pî: —Mîîkîrî man
pîika'tîton Paapa nîmenka'pî pe. Tîîse mîrîrî pî' tiaronkonya ta'pî: —Paapa
nîmenka'pî pe pra man. Maasa pra Cristo iipî pepîn Galiléia poi. 42 Paapa
maimuya taa penaro' Davi nurî'tî parî'pî pe Cristo wanî. Moropai Davi nurî'tî
ko'mamî'pî Belém po, moroni' Cristo esenpo pe man, taasai'ya man —ta'pî to'ya.
43 Mîrîrî wenai to' esiyu'pîtî'pî. 44 Tiaronkon wanî'pî Jesus anapi'pai
yarakkamokonpa. Tîîse anî'ya yapisî pra awanî'pî.

Innape Jesus Kupî Judeuyamî' Esanonya Pepîn

45 Epîremanto' yewî' era'manenan enna'po'pî tesanonkon pia,
teepîremasanon esanonkon moropai fariseuyamî' pia. —Î' wani' awanî
ye'nen enepîya'nîkon pra awanî? —ta'pî to'ya. 46 —O'non pata morî pe
mîîkîrî eseurîma warantî anî' eseurîma etasa' annaya pra man —ta'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to'ya. 47—Amîrî'nîkon esenku'tîsa' nîrî ka'rî —ta'pî fariseuyamî'ya to'
pî'. 48—Epu'nenan pepîn amîrî'nîkon. Anna wanî ayesa'kon pe moropai
fariseuyamî', epu'nen pe anna wanî. Moropai annaya ikupî pra man innape
—ta'pî to'ya. 49—Insanan pemonkonyamî' poroponkon Paapa maimu
epu'nenan pepîn. E'taruma'tînto' ya' tuutîsanon insanan —ta'pî to'ya.
50Moropai tiaron to' yonpa wanî'pî to' kore'tawon itese' Nicodemos. Mîîkîrî
manni' ewaron ya' Jesus pia iipî'pî pena. Mîîkîrîya ta'pî: 51—Uyeserukon
wanî e'mai' pe pemonkon maimu eta moropai iteseru pî' esenumenkan. Mîrîrî
tîpo imakui'pî pe awanî esepu'tî, morî pe awanî esepu'tî. Tîîse uyeserukon
yairî pra imakui'pî mîîkîrî taa pî' uurî'nîkon man, tetai pra —ta'pîiya. 52Ta'pî
to'ya Nicodemos pî': —Amîrî Galiléia pon nîrî ka'rî. Maasa Paapa maimu pî'
esenupakî. Galiléia poi tîmaimu ekareme'nen ton yarima Paapaya taasa' pra
man —ta'pî to'ya. 53Mîrîrî tîpo to' e'paraipîka'pî tewî'kon kaisarî.

Wîri' Imakui'pî Koneka'tîpon

8 1Moropai Jesus wîtî'pî wî' itese' Oliveira pona. 2Tiaron wei yai
attî'pî penane marî Judeuyamî' epîremato' yewî' ta. Moro arinîkon
pemonkonyamî' eperepî'pî iipia. To' kore'ta eereuta'pî moropai to'
yenupa'pîiya. 3Mîrîrî pî' awanî tanne, fariseuyamî' moropai Moisés
nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkonya wîri' enepî'pî iipia imakui'pî
koneka'tîpon. Mîîkîrî enepî'pî to'ya Jesus pia, tamî'nawîronkonya
era'ma tanne. 4Ta'pî to'ya Jesus pî': —Anna yenupanen, mîseni' wîri'
eporî pî' anna man warayo' yarakkîrî tîîse tînyo pepîn. Yarakkîrî
awanî tanne eporî pî' anna man. 5Moisés nurî'tîya ta'pî: “Tînyo kenan
wîri' e'sa' ya tiaron warayo' yarakkîrî mîwîtîi tî' ke”. Tîîse amîrî
esenumenkato' anepu'pai anna wanî —ta'pî to'ya. 6Tîîse Jesus pî' to'
o'ma'ta kinî ipî' teeseurîmakonpa kai'ma. Jesus e'muruika'pî moropai
kasapan menuka'pîiya tenya yeperu ke. ⌊Etaiya pra man kai'ma to'
esenumenka'pî ipî'.⌋ 7Inî' panpî' ipî' ekaranmapopîtî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen
awe'mî'sa'ka'pî. To' pî' ta'pîiya: —Akore'tawonkon anî' wanî ya imakui'pî
ton pîn, mîîkîrîya e'mai' pe tî' yenumî yu'se wai iwîpa —ta'pîiya. 8Inî'rî
awe'muruika'pî moropai non menuka'pîiya. 9Mîrîrî taa Jesusya pî' to'
esenumenka'pî. Imakui'pî pe tîwanîkon epu'tî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen to'
eppepî'pî. To' wîtî'pî iipiapai tiwin pî'. A'yeke'ton panpî' wîtî'pî e'mai' pe.
Ite'ma'pî pî' a'yeke'tonon pu'kuru pepîn wîtîpîtî'pî tiwin pî', tamî'nawîrî.
Jesus e'nîmî'pî moropai wîri'. 10Jesus e'mî'sa'ka'pî. Wîri' era'ma'pîiya
tîîse ipî' eseurîma'san wîtî'pî wanî'pî. Ta'pîiya wîri' pî': —O'nonan see
inkamoro imakui'pî ankoneka'pî ekaremekî'tîponkon? Aasa'manta e'pai
man taa to'ya pra nai? —ta'pîiya. 11—Inna, uyepotorî, uwî to'ya pra man
—ta'pî wîri'ya ipî'. —Moriya aasa'manta e'pai man tauya pepîn nîrî —ta'pî
Jesusya. —Atîkî apata ya'. Tîîse inî' imakui'pî kî'konekai iku'sa'ya manni'
warantî —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pemonkonyamî' Weiyu'manen Pe Jesus Wanî

12 Mîrîrî tîpo Jesusya pemonkonyamî' yeurîma'pî inî'rî. —Uurî wanî
non po tîîko'mansenon weiyu'manen pe. Anî' iipî ya uwenairî asarî pepîn
ewaron ta, tîweiyu eposai'ya ye'nen, tîîko'manto' ton tîînen. 13 Mîrîrî pî'
fariseuyamî'ya ta'pî: —Aawarîrî apî'rî eeseurîma tiaronya taa pra man
apî'. Mîrîrî ye'nen anî'ya innape akupî pepîn. 14 Mîrîrî yuuku'pî Jesusya.
Ta'pîiya: —Innape upî'rî eseurîma, tîîse useruku pepîn. O'non pata
pai iipî'pî uurî epu'tî pî' wai. O'non pata pona uutî epu'nen uurî. Tîîse
amîrî'nîkonya epu'tî pepîn o'non pata pai uuipî'pî moropai o'non pata
pona uutî. 15 Amîrî'nîkon esenumenka upî' anepu'tîkon anera'ma'pîkon
yawîrî. Mîrîrî wenai seru'ye' wanî kai'ma eeseurîmakon. Tîîse uurîya
anî' yako'menka pepîn, anî' yenumîuya pepîn sîrîrî. 16 Tîîse anî'
yako'menkauya ya, yairî eseurîma, seru'ye' pra, maasa pra uuwarîrî
eseurîma pepîn unepu'tî pe. Uyun nîrî eseurîma, uupia tîîko'mansen,
uyarima'tîpon. 17 Moisés nurî'tîya yenupanto'ya taa:

> Tiwinan pemonkon eseurîma ya,
> tiwinsarî si'ma innape ikupî pepîn.
> Tîîse asakî'nankon eseurîma ya se' kaisarî,
> innape awanî mîrîrî.

Dt 17.6; 19.15

Ayeserukon mîrîrî. 18 Uurî eseurîmasa' e'to' pî' anî' pe wanî pî'. Moropai
uyarimatîpon Paapa eseurîmasa' upî' eseurîma'pî kaisarî. Mîrîrî ye'nen
ayeserukon yawîrî innape awanî —ta'pî Jesusya.
19 Fariseuyamî'ya ta'pî ipî': —O'non patawon ayun? Jesusya ta'pî: —Uurî
epu'nenan pepîn amîrî'nîkon. Uyun epu'nenan pepîn nîrî. Anî' pe wanî
epu'nen pe awanîkon ya, anî' pe uyun wanî epu'tî'pîya'nîkon e'painon nîrî.
20 Mîrîrî warantî pemonkonyamî' yenupa'pî Jesusya Judeuyamî' epîremato'
yewî' ta aminke pra to' nîtîrî yense' pî'. Anapi'pai tiaronkon wanî'pî tîîse
yapisî to'ya pra awanî'pî, maasa pra iweiyu eseposa' pra awanî ye'nen.
21 Moropai inî'rî Jesusya to' yeurîma'pî: —Uurî uutî kupî sîrîrî tarîpai.
Uutîsa' yai, uyuwaya'nîkon kupî sîrîrî tîîse uyeporîya'nîkon pepîn.
Apona'nîkon amakuyikon ko'mamî tanne aasa'mantakon. O'non pata uutî
ya attîkon pepîn. 22 Mîrîrî taa Jesusya pî' Judeuyamî' esenumenka'pî.
—O'non pata pona attî? —kai'ma to' eseurîma'pî. —Amîrî'nîkon wîtî
pepîn upîkîrî taiya manni'. Awe'wî ka'rî? —ta'pî to'ya. 23 Inî'rî Jesus
eseurîma'pî to' pî': —Amîrî'nîkon man tarîronkon pe. Sîrîrî non po
tîîko'mansenon amîrî'nîkon. Tîîse uurî wanî ka' poino pe. Sîrîrî non pon
pepîn uurî. 24 Uurî mîîkîrî ta'pîuya sa'rî, mîîkîrî pe ukupîya'nîkon pra
awanîkon ya innape, aasa'mantakon, amakuyikon e'ronasa' pra tîîse.
Mîrîrî ye'nen amakuyikon ko'mamî tanne aasa'mantakon tauya manni'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—ta'pîiya to' pî'. 25 Jesus pî' ta'pî to'ya: —Anî' kin amîrî, moriya? Jesusya
yuuku'pî: —Amîrî'nîkon yeurîma pia'tî'pîuya pata pai, ta'pîuya anî' pe
wanî. 26 Mararon pepîn eseurîmato' man amîrî'nîkon pî', imakui'pî pe
awanîkon pî'. Uyarimatîpon wanî seru'ye' pepîn. Yairî awanî. Mîîkîrî
nekaremekî'pî upî' ekareme'nen pe wanî tamî'nawîronkon pî' —ta'pîiya.
27 Tîyun pî' Jesus eseurîma mîrîrî, tîîse epu'tî to'ya pra awanî'pî. 28 Moropai
Jesusya ta'pî to' pî': —Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe, uurî pîmî'sa'kaya'nîkon
pe naatîi pakî'nan pona. Mîrîrî tîpo Paapa munmu pe uyepu'tîya'nîkon kupî
sîrîrî. Uuwarîron pe pra uyepu'tîya'nîkon pe naatîi. Paapaya upanamasa'
yawîrî ayeurîmauya'nîkon sîrîrî. 29 Uupia uyarimatîpon man. Urumakaiya pra
man. Maasa pra itu'se Uyun e'to' ku'nen pe wanî —ta'pîiya. 30 Mîrîrî warantî
Jesus eseurîma eta tîuya'nîkon pe arinîkonya innape ikupî'pî.

Abraão Nurî'tî Munkîyamî'

31 Mîrîrî ye'nen Jesusya ta'pî Judeuyamî' pî', innape tîku'nenan pî': —Umaimu
yawîrî aako'mamîkon ya, upemonkono pe awanîkon. 32 Moropai yairon
epu'tîya'nîkon kupî sîrîrî. Moropai mîrîrî wenai amo'kasai'ya'nîkon, anî' poitîrî pe
awanîkon namai —ta'pîiya. 33 Mîrîrî pî' ta'pî to'ya: —Abraão nurî'tî payannî'san
anna. O'non pata anî' poitîrî pe anna e'sa' pra man. Î' wani' awanî ye'nen anî'
poitîrî pe pra eenakon taaya manni'? 34 Jesusya ta'pî to' pî': —Useruku pepîn.
Imakui'pî ku'nen pe awanîkon ya, amakuyikon enasa' man ayentai'nîkon, ipoitîrî
pe awanîkon. 35 Ipoitîrî wanî ya, aako'mamî pepîn ipatîkarî tesa' yewî' ta. Ipoitîrî
pe neken mîîkîrî wanî. Tîîse inmu wanî ya, mîîkîrî ko'mamî ipatîkarî tîyun yewî'
ta, inmu pe tîwanî ye'nen. 36 Tîîse uurî Paapa munmuya amo'kakon ya, anî'rî
poitîrî pe awanîkon pepîn tarîpai. Imakui'pî yentai awanîkon. 37 Abraão nurî'tî
payannî'san amîrî'nîkon seru' pepîn. Tîîse uurî anwîpai awanîkon sîrîrî. Maasa
pra awakîrikon pe pra unekaremekî eta pî' naatîi, anku'pai pra awanîkon ye'nen.
38 Uurî, uyunya uyenupa'pî ekaremekîuya apî'nîkon. Moropai amîrî'nîkon nîrî
ayunkonya apanama'pîkon yawîrî awanîkon —ta'pî Jesusya. 39 Ta'pî to'ya Jesus
pî': —Anna man Abraão nurî'tî payannî'san pe. Jesusya yuuku'pî: —Abraão
yonpa pe awanîkon ya, morî ku'nen pe awanîkon morî ku'nen pe Abraão nurî'tî
wanî'pî warantî. 40 Tîîse uurî anwîpai awanîkon, yairî ayeurîmasau'ya'nîkon
tanne, Paapaya uyeurîma'pî yawîrî. Mîrîrî ye'ka ku'nen pe pra Abraão nurî'tî
wanî'pî. 41 Innape ayunkon yeseru yawîrî ayeserukon wanî mîrîrî, tîîse
Abraão nurî'tî yeseru yawîrî pra —ta'pî Jesusya. Ta'pî to'ya Jesus pî': —Paapa
munkîyamî' anna. Paapa man anna yun pe. Iyun pîn more warantî anna wanî
pepîn sîrîrî —ta'pî to'ya.

Makui Munkîyamî'

42 Tîîse Jesusya ta'pî: —Uurî iipî'pî Paapa piapai. Uuwarîrî iipî'pî pepîn
tîîse uyarimatîpon maimu pe pu'kuru uuipî'pî. Ayunkon pe Paapa wanî ya,
u'nînmaya'nîkon e'painon, uyonpa pe awanîkon ye'nen. 43 Umaimu epu'tîya'nîkon

pra awanî. Mîrîrî ye'nen aataka'makon ayeurîmauya'nîkon pî'. 44 Amîrî'nîkon
yun wanî Makui pe. Itu'se mîîkîrî e'to' ku'nen pe awanîkon. Pemonkon wîînen
pe mîîkîrî e'sa' pena pata pai. Seru'ye' pe awanî, maasa pra yairî awe'to' ton
pra awanî ye'nen. Seru'ye' pe awe'sa' ya, teseru ta awanî mîrîrî. Seru'ye' mîîkîrî
moropai seru'ye'kon yunkon pe awanî. 45 Seru'ye' pe pra ayeurîmauya'nîkon.
Tîîse innape umaimu kupîya'nîkon pra awanîkon. 46 "Imakui'pî ankoneka'pî
moro man, epu'nen uurî", taa anî'ya pepîn upî'. Imakui'pî ku'sau'ya pra wai.
Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Î' wani' awanî ye'nen umaimu kupîya'nîkon pra awanî
innape? 47 Paapa pemonkono wanî imaimu etanen pe moropai yawîron pe. Tîîse
amîrî'nîkonya Paapa maimu yapurî pepîn, yawîrî pra awanîkon. Maasa pra Paapa
pemonkono pe pra awanîkon ye'nen —ta'pî Jesusya.

Abraão Nurî'tî Ton Pra Tîîse Jesus Wanî'pî

48 Mîrîrî pî' Judeuyamî'ya ta'pî Jesus pî': —Kane kane amîrî,
Samaria poinon. O'ma' yense' pe nai —ta'pî to'ya. 49 Jesusya ta'pî:
—O'ma' yense' pepîn uurî. Uyun yapurîuya sîrîrî. Tîîse amîrî'nîkonya
uyapurî pra man. 50 Uurî yapurî pemonkonyamî'ya yuwauya pepîn.
Tîîse mîrîrî yuwa tiaronya, uyunya. Moropai yairî mîîkîrî wanî
pemonkonyamî' yako'menkanen pe. 51 Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Yairî
ayeurîmauya'nîkon. Umaimu yawîrî aako'mamîkon ya, aasa'mantakon
pepîn tiwin kin —ta'pî Jesusya. 52 Judeuyamî'ya ta'pî ipî': —Mîrîrî taaya
pî' o'ma' yense' pe ayepu'tî pî' anna man. Abraão nurî'tî sa'manta'pî,
moropai penaro' Paapa maimu ekareme'nenan sa'manta'pî nîrî. Tarîpai
amîrîya taa: "Umaimu yawîrî anî' ko'mamî ya, aasa'manta pepîn",
kai'ma. 53 Anna tamo Abraão nurî'tî yentai awanî kai'ma eesenku'tîsa',
Paapa maimu ekareme'nenan yentai awanî kai'ma eesenku'tîsa'. Anî' pe
renamo awanî kai'ma eesenku'tîsa' mîrîrî? —ta'pî to'ya. 54 Jesusya ta'pî:
—Uuwarîrî morî uurî tauya ya, î' pe pra rî awanî mîrîrî. Anî'ya uyapurî
pepîn mîrîrî pî'. Tîîse uuwarîrî atapurî pepîn. Uyunya ta'pî upî': "Morî
Mîîkîrî". "Mîîkîrî anna yepotorî" taanenan amîrî'nîkon, manni'ya ta'pî.
55 Uyun epu'sa'ya'nîkon pra naatîi. Tîîse uurî mîîkîrî epu'nen pu'kuru.
Uurî nîrî epu'nen pepîn kai'ma eseurîma ya, seru'ye' pe awanî, seru'ye'
pe awanîkon warantî. Maasa pra mîîkîrî epu'tîuya ye'nen moropai
imaimu yawîrî iku'nen uurî. 56 Atamokon Abraão nurî'tî esenumenka'pî
uuipî weiyu pî'. Mîrîrî pî' aatausinpa'pî. Kure'ne aatausinpa'pî uuipî epu'tî
tîuya pî' —ta'pî Jesusya. 57 Judeuyamî'ya ta'pî ipî': —Aseruku mîrîrî,
pena Abraão nurî'tî sa'manta'pî. Amîrî 50 kono' ma're akonopo man.
Abraão nurî'tî era'matîpon pepîn amîrî. Aseruku —ta'pî to'ya. 58 Jesusya
ta'pî to' pî': —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Abraão nurî'tî ton pra tîîse
moro wanî'pî. Ipatîkaron uurî. 59 Mîrîrî taiya pî' to' ekore'ma'pî. Inonkon
tî'kon yanumî'pî to'ya, iwîkonpa kai'ma. Tîîse Jesus esonomî'pî arinîkon
kore'ta. Eepa'ka'pî Judeuyamî' epîremato' yewî' tapai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Enkaru'nan Yepi'tî Jesusya

9 1 Moropai tuutî pe, warayo' era'ma'pîiya, enkaru'nan. Enkaru'ne eesenpo
pe mîîkîrî wanî'pî. 2 Inenupa'sanya era'ma'pî nîrî. Jesus pî' ta'pî to'ya:
—Anna yenupanen, anî' nîkupî'pî imakui'pî wenai mîserî warayo' esenpo'pî
enkaru'ne? Tînkoneka'pî wenai ka'rî? Tîsan, tun nîkoneka'pî wenai ka'rî?
3 Jesusya ta'pî: —Anî' nîkoneka'pî imakui'pî wenai mîserî warayo' e'taruma'tî
pra man, inkupî'pî wenai moropai itun, isan nîkupî'pî wenai. Paapaya
iku'sa' pra man enkaru'ne. Enkaru'ne eesenpo'pî Paapa esenyaka'mato' ipî'
era'mato'pe arinîkonya. 4 Uyarimatîpon esenyaka'mato' kupî pî' ko'mannî
e'pai man wei pe awanî tanne. Ewaron ke eena kupî sîrîrî. Mîrîrî yai anî'
esenyaka'ma eserîke pra awanî kupî sîrîrî. 5 Sîrîrî non po uuko'mamî pîkîrî
pemonkonyamî' weiyu'ma pî' uuko'mamî —ta'pî Jesusya. 6 Mîrîrî taa tîpo,
Jesusya tetaku yenumî'pî non pona. Mîrîrî ke non ki'ma'pîiya. Enkaru'nan
yenu kî'pa'pîiya mîrîrî ke. 7 Moropai ta'pîiya enkaru'nan pî': —Tuna yense'
itese' Siloé ka' e'pîta —ta'pîiya. ("Yarima'pî" taato' mîrîrî Siloé umaimukon ta.)
Attî'pî Jesus maimu pe. Awe'pî'pî moropai eesepi'tî'pî. Enkaru'ne pra eena'pî.
Tamî'nawîron era'ma'pîiya. 8 Mîrîrî yai tiaronkonya era'ma'pî, itonpayamî'
moropai tiaronkonya. Mîîkîrî epu'tî'pî to'ya enkaru'nan pe. —A'kî mîîkîrî
era'makî —ta'pî to'ya. —Mîîkîrî manni' enkaru'nan. Tîpîika'tîto' ton esatî
pî' aako'manpîtî'pî manni' tamî'nawîronkon pî' —ta'pî to'ya. 9 Mîrîrî pî'
tiaronkonya ta'pî: —Inna, mîîkîrî mîîkîrî seru' pepîn. Tîîse tiaronkonya ta'pî:
—Kaane, mîîkîrî pepîn. Enkaru'nan warainon seru' pepîn, tîîse tiaron pe
man, enkaru'ne pra. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî pî' ekaranmapo'pî to'ya. Ta'pîiya to'
pî': —Inna, uurî mîîkîrî —ta'pîiya. 10 Ta'pî to'ya ipî': —O'non ye'ka pe ayenu
esepi'tîsa' mîrîrî? 11 Ta'pîiya to' pî': —Warayo' itese' Jesusya non ki'ma pî' man
mararî mîrikkî. Moropai uyenu kî'pa pî' man ike. Moropai taa pî' man upî',
"E'pîta Siloé itese' tuna ka'". Mîrîrî ye'nen wîtîn pî' wai. E'pîn pî' wai. Tarîpai
tamî'nawîrî era'ma pî' wai —ta'pîiya. 12 —O'non see mîîkîrî ayepi'tîtîpon?
—ta'pî to'ya ipî'. —Epu'tîuya pra wai —ta'pîiya.

Fariseuyamî'ya Enkaru'nan Esepi'tîsa' Ekaranmapo

13 Mîrîrî tîpo enkaru'nan esepi'tîsa' yarî'pî to'ya fariseuyamî' pia.
14 Maasa pra erî'ka'nîto' weiyu yai Jesusya non ki'ma'pî manni'
enkaru'nan yenu yepi'tîpa. 15 Mîrîrî wenai fariseuyamî'ya ekaranmapo'pî
esepi'tî'pî pî': —O'non ye'ka pe aku'sai'ya mîrîrî? —ta'pî to'ya. Ta'pîiya
to' pî': —Uyenu kî'pa'pîiya ikuisa' ke. E'pî'pî, tarîpai tamî'nawîrî
era'mauya sîrîrî. 16 Fariseuyamî'ya ta'pî ipî': —Paapa piapainon pepîn
mîîkîrî Jesus. A'kî, erî'ka'nîto' weiyu yai eesenyaka'masa' Paapa maimu
yawîrî pra era'makî —ta'pî to'ya. Tîîse tiaronkonya ta'pî: —Imakui'pî
pe Jesus wanî ya, ikoneka eserîkan pepîn kupîiya pepîn e'painon?
Imakui'pî pe awanî pepîn. Se' kaisarî pra to' esenumenka'pî Jesus pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Inî'rî enkaru'nan esepi'tîsa' pî' ta'pî to'ya: —Amîrî kanan? Ayepi'tîtîpon
mîîkîrî. Î' kai'ma esenumenkan pî' nan ipî'? —ta'pî to'ya. Yuuku'pîiya:
—Mîîkîrî man Paapa maimu ekareme'nen pe —ta'pîiya.
18 Moropai Judeuyamî'ya enkaru'nan esepi'tî'pî mu'tunpa'pî. Innape
enkaru'ne tîîko'mamî tîpo eesepi'tîsa' kupî to'ya pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen
isan moropai iyun yanno me'po'pî to'ya. Judeuyamî' pia to' erepamî'pî.
19 Ta'pî Judeuyamî'ya tînanno'sankon pî': —Anmukukon pe mîseni' warayo'
nai? Yuuku'pî to'ya: —Inna, anna more mîserî. Inî'rî ta'pî Judeuyamî'ya
to' pî': —Enkaru'ne esenpo'pî mîserî? —Inna —ta'pî to'ya. —Moriya o'non
ye'ka pe itenu esepi'tîsa' mîrîrî? —ta'pî Judeuyamî'ya to' pî'. 20 —Anna
munkî pe mîserî epu'tî pî' anna man. Enkaru'ne eesenpo'pî moropai
tîko'man pe aako'mansa' enkaru'ne. 21 Tîîse o'non ye'ka pe eesepi'tîsa' epu'tî
annaya pra man. Anî'ya yepi'tîsa' epu'tî annaya pra man. Tîîse more pepîn
mîserî. Ekaranmapotî see ipî'. Tîîwarîrî ekaremekîiya —ta'pî iyun, isanya
Judeuyamî' pî'. 22 Mîrîrî warantî to' eseurîma'pî eranne' pe tîwanîkon ye'nen.
Maasa pra Judeuyamî' esanon eseurîmasa' wanî'pî, innape Jesus, Paapa
nîmenka'pî kupîtîpon yenpa'ka epere'nîto' yewî' tapai kai'ma to' eseurîma'pî.
Mîrîrî pî' to' esi'nîpî'pî. 23 Mîrîrî wenai ta'pî iyunya: —A'yeke'ton pe man.
Ekaranmapotî ipî'. 24 Inî'rî mîîkîrî pî' ta'pî to'ya: —A'kî, Paapaya uyepi'tîsa'
ka'kî. Maasa pra mîîkîrî Jesus man imakui'pî ku'nen pe, epu'tî pî' anna man.
25 Yuuku'pîiya: —Imakui'pî pe mîîkîrî wanî epu'tîuya pra wai. Sîrîrî neken
epu'tî pî' wai. Enkaru'ne wanî'pî tîîse sîrîrî era'mauya. 26 Inî'rî ta'pî to'ya ipî':
—Î' koneka'pîiya apî'? O'non ye'ka pe ayenu yepi'tî'pîiya? 27 Ta'pîiya to' pî':
—Aasîrî ekaremekî pî' wai apî'nîkon, tîîse innape ikupîya'nîkon pra naatîi.
Î' wani' awanî ye'nen anetapai awanîkon inî'rî? Ipemonkono pe enapai
awanîkon ka'rî? —ta'pîiya. 28 Mîrîrî pî' to' ekore'ma'pî. Esepi'tî'pî pî' to'
wo'ma'ta'pî. —Amîrî man ipemonkono pe. Anna kaane. Anna man Moisés
nurî'tîya yenupanto' yawîrî esenupa'san pe. 29 Innape Paapaya tîmaimu
ekaremekî'pî Moisés nurî'tî pî'. Mîrîrî epu'tî pî' anna man. Tîîse mîîkîrî epu'tî
annaya pra man, o'non pata paino pe awanî.
30 Mîrîrî taa to'ya pî' ta'pî warayo'ya: —Esenumenkanto' mîrîrî. O'non
pata pai mîîkîrî erepansa' epu'tîya'nîkon pra awanî. Tîîse uurî enkaru'nan
yenu yepi'tîsai'ya mîrîrî. 31 Paapaya imakui'pî ku'nenan maimu yuuku
pepîn. Tamî'nawîronkonya epu'tî mîrîrî. Tapurînen kupî Paapaya meruntî
ke. Itu'se tîwe'to' ku'nen kupîiya meruntî ke. 32 More pe esenpo'pî
enkaru'ne. A'yeke'ton pe wanî tanne uyenu yepi'tîsai'ya. Sîrîrî pata
esippia'tî'pî pata pai eesetasa' pra man, enkaru'nan esepi'tîsa' sîrîrî warantî.
Tîîse iku'sai'ya mîrîrî. 33 Paapa piawon pe pra mîîkîrî wanî ya, mîrîrî ye'ka
kupî'pîiya pepîn e'painon —ta'pî warayo'ya to' pî'. 34 Ipî' to' ekore'ma'pî.
—Kane, kane, amîrî. Imakui'pî amîrî. Imakui'pî ya' pu'kuru esenpo'pî
amîrî. Anna panamaya pepîn —ta'pî to'ya ipî'. Moropai yenpa'ka'pî to'ya
tîkore'tapai'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa Winîkîi Enkaru'nankon

35 Mîrîrî eta'pî Jesusya, warayo' yenpa'kasa' to'ya yekare. Moropai
yuwai attî'pî. Eporî'pîiya. Ta'pî Jesusya ipî': —Ka' poi iipî'pî pemonkon
pe, Paapa narima'pî kupî pî' nan innape? —ta'pîiya. 36 —Anî'se mîîkîrî?
Upî' ka'kî innape iku'to'peuya, —ta'pîiya. 37 Jesusya ta'pî: —Era'ma pî'
nai, ayarakkîrî eeseurîma manni', uurî. 38 Warayo'ya ta'pî: —Uyepotorî,
innape akupî pî' wai. Moropai Jesus yapurî'pîiya. 39 Jesusya ta'pî:
—Pemonkonyamî' nîkupî'pî imakui'pî yenpoi uuipî'pî sîrîrî non pona,
enkaru'nankonya era'mato'pe moropai era'manenan enato'pe enkaru'ne.
Tiaronkon wanî enkaru'ne, tîîse to' esenumenkato' wanî enkaru'ne pra.
Tewankon ke uyepu'tî to'ya. Tiaronkon wanî pri'ya pu'kuru to' yenu, tîîse
teesenumenkato'kon ke uyera'ma to'ya pepîn, innape ukupî tîuya'nîkon
pra awanî ye'nen. 40 Moro awanî'pî tiaronkon fariseuyamî' iipia. Mîrîrî
taiya eta'pî to'ya. Tîîse —Enkaru'ne pra anna man, Paapa epu'nenan
anna —ta'pî to'ya. 41 Jesusya ta'pî: —Enkaru'ne anna man, epu'tî annaya
kai'ma eesenumenkasa'kon ya amakuyikon kupî'pî Paapaya e'painon
tîîwanmîra. Tîîse amîrî'nîkonya taa: "Enkaru'ne pra anna man". Mîrîrî
ye'nen Paapaya amakuyikon ku'sa' pra man tîîwanmîra —ta'pîiya.

Carneiroyamî' Ko'mannî'nen

10 1 Moropai Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî fariseuyamî' pî':
—Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Anî' ewomî ya carneiroyamî'
ko'manto' kurarari ta, mana'ta yai pra, mîîkîrî wanî ama'ye' pe.
Carneiroyamî' yama'runpai eewomî mîrîrî. 2 Tîîse carneiroyamî'
esa' ewomî mana'ta yai pu'kuru. 3 Mana'ta era'manenya mana'ta
yarakkanmoka carneiroyamî' esa' ewonto'pe. Moropai carneiroyamî'
esa'ya tekînon yanno tiwin pî', to' ese' pî'. Imaimu epu'tî to'ya. Iipia to'
iipî. Moropai to' yarîiya parî' yuwai. 4 Tekînon yarîiya. To' rawîrî attî
moropai ite'ma'pî pî' to' wîtî, imaimu pî' tesa'kon pe epu'tî tîuya'nîkon
ye'nen. 5 Tînepu'tîkon pepîn pemonkon ye'ma'pî pî' to' wîtî pepîn.
Imaimu pî' tiaron pe epu'tî to'ya moropai iipiapai to' epe.

Mîrîrî warantî Jesusya fariseuyamî' yeurîma'pî. 6 Mîrîrî carneiroyamî'
pantoni ekaremekî'pî Jesusya to' pî' tîîse o'non ye'ka pe tenupaiya'nîkon
epu'tî to'ya pra awanî'pî.

7 Inî'rî Jesusya ta'pî: —A'kî, uurî mana'ta, carneiroyamî' ewonto'
warainon. 8 Tiaronkon iipî'pî urawîrî Paapa maimu pe pra, tîîse ama'ye'kon
iipî warantî. Carneiroyamî' anama'runpapai ama'ye'kon wanî warantî,
pemonkonyamî' yaka'mapai to' wanî'pî, inkamoro yenku'tîi. Tîîse Paapa
pemonkonoyamî'ya pu'kuru to' maimu eta pra awanî'pî. 9 Uurî wanî mana'ta
warantî, pemonkonyamî' man carneiroyamî' warantî. Uwenairî anî' ewomî
ya, tîpîika'tîto' ton eporîiya î' ton pra awanî pepîn. Morî pe eewomî moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eepa'ka tîîwanmîra tekkari ton eporîiya. 10 Ama'ye' wanî carneiroyamî'
anama'runpapai. To' yama'runpaiya moropai to' tî'kaiya. Mîrîrî warantî pra
uui'sa'. Uurî uui'sa' sîrîrî enen upemonkonoyamî' ko'manto' ton tîîse, morî pe
to' ko'manto'pe, sîrîrî tîpose tîîko'mamî'pîkon yentai.
11 Uurî carneiroyamî' era'manen warainon morî. Uurîya uuko'manto' tîrî
carneiroyamî' pîika'tîto'peuya. 12 Tiaron pemonkon wanî ya, carneiroyamî'
esa' pe pra, tîîse carneiroyamî' esa' poitîrî pe, teeseka'nunkai
carneiroyamî' pîika'tîiya pepîn, imîrî pe pra to' wanî ye'nen. O'ma'
carneiro yapi'nen kaikusi iipî era'ma tîuya ya, eepe. Moropai o'ma'ya
carneiroyamî' pîrai'pîka moropai tiaron yapisîiya. 13 Carneiroyamî'
era'manen epe maasa pra carneiroyamî' esa' pia teesenyaka'masen pe
tîwanî ye'nen. Itekînnan pe pra carneiroyamî' wanî. To' pînînmaiya pepîn.
14 Uurî man mîrîrî warantî pra. Carneiroyamî' esa' warainon
uurî, morî. Upemonkonoyamî' epu'nen uurî tamî'nawîrî. Moropai
upemonkonoyamî'ya uyepu'tî tesa'kon pe wanî. 15 Mîrîrî warantî Paapaya
uyepu'tî tamî'nawîrî. Moropai Paapa epu'nen uurî. Moropai uuko'manto'
tîrîuya upemonkonoyamî' ton pe, inkamoro pîika'tîto'peuya. 16 Tiaronkon
upemonkonoyamî' man tarîronkon pepîn. Moropai inkamoro nîrî enepîuya
e'pai awanî uupia, tarîronkon pokonpe. Moropai umaimu eta to'ya kupî
sîrîrî. Awanî kupî sîrîrî tiwinan upemonkono pe to' ena moropai tiwinan
uurî to' esa'. 17 Uuwarîrî enen e'to' tîrîuya kupî sîrîrî. Moropai uusa'manta
e'mî'sa'kato'pe enen. Mîrîrî wenai uyunya u'nînma. 18 Anî'ya uwî pepîn
itu'se pra wanî tanne. Isa'mantapai wai. Uuwarîrî e'tîrî, uusa'mantato'pe.
Moropai uuwarîrî e'mî'sa'ka kupî sîrîrî uusa'manta tîpo. Mîrîrî warantî
e'to'pe kai'ma Uyunya uyarima'pî —ta'pî Jesusya.
19 Judeuyamî' esiyu'pîtî'pî inî'rî Jesusya tenupato'kon pî'. Se' kaisarî
pra to' esenumenka'pî Jesus pî'. 20 —Î' wani' awanî ye'nen imaimu eta pî'
aako'mamîkon —ta'pî tiaronkonya. —Aataka'masa'kon mîrîrî. O'ma' yense'
pe man —ta'pî to'ya. 21 Tîîse tiaronkonya ta'pî: —Kaane, imariwa'ka'pan
yeseru yairî pra uyenupaiya'nîkon mîrîrî. Moropai imariwa'ya anî' kupî
pepîn meruntî ke enkaru'nan yenu konekato'peiya —ta'pî to'ya.

Judeuyamî'ya Jesus Kupî Pepîn Innape

22 Mîrîrî tîpo teserukon yawîrî Judeuyamî' eperepî'pî Jerusalém po
epîremanto' yewî' ekareme'se inî'rî Paapa yewî' pe teepîremato'kon wenai,
kono' yai awanî'pî. 23 Jesus asarî'pî Judeuyamî' epîremato' iwa'to' ta itese'
Salomão pata'se'. 24 Iwoi Judeuyamî' eperepî'pî. Ipî' ta'pî to'ya: —Î' wani'
awanî ye'nen anna yaka'ma pî' aako'mamî? Paapa nîmenka'pî pe awanî ya,
aronne esekareme'kî innape epu'to'pe annaya —ta'pî to'ya. 25 Jesusya ta'pî:
—Aasîrî esekaremekî'pî apî'nîkon, tîîse innape ukupîya'nîkon pra awanî'pîkon.
Uyun ese' yai unkoneka'pîya uyekaremekî mîrîrî, anî' pe wanî. 26 Tîîse innape
ukupîya'nîkon pra awanî, maasa pra uyekînnon carneiroyamî' kore'tawonkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepîn amîrî'nîkon. Upemonkono pe pra awanîkon. 27 Uyekînnonya umaimu
epu'tî tesa'kon maimu pe. To' epu'nen uurî uyekîn pe. Uwenairî to' wîtî.
28 Ipatîkarî to' ko'manto' ton tîrîuya. Ipatîkarî to' ko'mamî, to' sa'manta pepîn,
Paapa piapai to' ko'mamî pepîn tiwin kin. Uyenya' to' wanî moropai uyenya
pai anî'ya to' mo'ka pepîn. 29 Uyunya to' tîrî'pî uupia. Uyun yentainon ton pra
man. Uyun yenya' to' wanî moropai itenya pai anî'ya to' mo'ka pepîn. 30 Uurî
moropai Uyun tiwinan. 31 Mîrîrî taiya pî' Judeuyamî' ekore'ma'pî. Inkamoroya
tî'kon yanumî'pî Jesus wîîkonpa. 32 Mîrîrî pî' Jesusya ta'pî: —Tu'ke ite'ka
morî ku'sau'ya ya Uyun meruntîri ke. O'non unkoneka'pî wenai uwî yu'se
awanîkon? 33 Judeuyamî'ya ta'pî: —Morî konekasa'ya wenai awî annaya
pepîn, tîîse imakui'pî pe eeseurîmasa' ye'nen Paapa pî'. Amîrî pemonkon. Tîîse
pemonkon pe si'ma Paapa pe awanî kai'ma eeseurîma. Imakui'pî mîrîrî —ta'pî
to'ya. 34 Jesusya ta'pî: —Awe'menukasa' man Paapa kaaretarî pî' see warantî.
Pemonkonyamî' pî' ta'pîiya:

"Yepotorî Wannî warainokon amîrî'nîkon".

Sl 82.6

35 Paapa maimu mîrîrî. Yairî pra man taa pepîn. Mîîkîrî Paapa maimu
menukatîponya ta'pî tiaronkon pemonkonoyamî' pî' Paapa warantî
awanîkon. 36 Î' wani' awanî ye'nen imakui'pî pe eseurîman pî' nai,
taaya'nîkon upî', uurî Paapa munmu tauya wenai? Paapa nîmo'ka'pî uurî
tîmîrî pe, Paapa naipontî'pî uurî. 37 Uyun nîkupî pî' esenyaka'ma pra
awanî ya, umaimu kî'kupîi innape. 38 Tîîse uyun nîkupî pî' esenyaka'ma
era'maya'nîkon ya, innape unkupî'pî ku'tî. Umaimu anku'pai pra awanîkon
ya innape, mîîwîni tîîse unkoneka'pî ku'tî innape. Uurî pia Paapa ko'mamî,
moropai Paapa pia uuko'mamî ku'tî innape —ta'pîiya to' pî'. 39 Mîrîrî pî' to'
ekore'ma'pî inî'rî. Yapisî yonpa'pî to'ya. Tîîse to' piapai attî'pî.
40 Jordão ratai pona attî'pî, e'mai' pe João Batistaya pemonkonyamî'
yenpatakona'pî pata'pî ya'. Moro aako'mamî'pî. 41 Arinîkon
pemonkonyamî' wîtî'pî iipia. Ta'pî to'ya: —Anî'ya ikupî eserîkan pepîn
konekaiya pra João nurî'tî wanî'pî, tîîse inekaremekî'pî Jesus pî' man
innape, tamî'nawîrî. 42 Miarî arinîkonya ikupî'pî innape.

Lázaro Sa'manta'pî

11 1 Warayo' wanî'pî pri'ya pra, itese' Lázaro. Mîîkîrî ko'mamî'pî Betânia
pata po, manni' Maria, Marta ko'manto' ya'. 2 Manni' Maria itenaru,
mîîkîrî Jesus puu karapaimatîpon kara' ke moropai i'pu ya'mananîpî'pîiya
tîpu'pai si'po ke. Mîîkîrî pii enasa' wanî'pî pri'ya pra. 3 Lázaro yenaru'tononya
tîmaimukon yarima'pî Jesus pia. —Anna yepotorî, tone' anna pii man pri'ya
pra, ani'nînma manni' —kai'ma tîmaimukon yarima'pî to'ya.
4 Jesus pia itekare yarî'pî to'ya. Mîrîrî eta tîuya pe Jesusya ta'pî
tînenupa'san pî': —Aasa'mantato'pe eeseparantîsa' pepîn mîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Eeseparantîsa' meruntî ke Paapa wanî epu'to'pe tamî'nawîronkonya,
moropai morî pe pu'kuru inmu wanî epu'to'pe to'ya nîrî. 5 Kure'ne Lázaro
pînînma'pî Jesusya. Moropai itenaru'tonon pînînma'pîiya nîrî, Marta
moropai itakon. 6 Pri'ya pra Lázaro wanî yekare eta tîpo, Jesus ko'mamî'pî
asakî'ne wei. 7 Mîrîrî tîpo tînenupa'san pî' ta'pîiya: —Aase'nîkon see Judéia
pata pona inî'rî. 8 Mîrîrî pî' inenupa'sanya ta'pî: —Anna yenupanen, amen
awî yu'se Judeuyamî' esanon wanî'pî tî' ke Judéia po. Inî'rî itîîpai awanî
ka'rî to' kore'ta? 9 Panton pe to' maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —A'ka
pe awanî wei epa'ka pata pai eewomî pîkîrî. A'ka pe awanî tanne asanî ya
atare'mon pepîn. 10 Ewaron ya' pata era'ma pepîn uweiyukon ton pra awanî
ya —ta'pîiya. 11 Mîrîrî taa tîpo inî'rî Jesusya ta'pî to' pî': —Uyonpakon
Lázaro we'nannî pî' man, tîîse iipia uutî ikurantanî'se. 12 Inenupa'sanya
ta'pî: —Uyepotorî, morî pe iwe'nasa' ya, eesepi'tî pia'tîsa' mîrîrî. 13 Lázaro
erî'kapî kai'ma to' esenumenkasa' mîrîrî, tîîse Lázaro sa'mantasa' pî' Jesus
eseurîma kinî tanne. 14 Mîrîrî ye'nen aronne Jesusya ta'pî to' pî': —Lázaro
sa'mantasa' man. 15 Uwakîri pe iipia e'sa' pra wai, mîrîrî wenai inî' panpî'
innape ukupîya'nîkon kupî sîrîrî. Iipia wîtînpai'nîkon. Aase'nîkon see
—ta'pîiya. 16 Moropai Tomé tiaron itese' monoi'ya ta'pî tonpayamî' pî':
—Aase'nîkon see ipîkîrî sa'mantai wîtîn ipokonpe —ta'pîiya.

E'mî'sa'kanto'pe Moropai Enen Ko'mannîto'pe Jesus Wanî

17 To' wîtî'pî. Moropai to' erepamî'pî Betânia pona. Aasîrî Lázaro nurî'tî
yu'na'tîsa' to'ya wanî'pî asakîrîrî wei kaisarî. 18 Aminke pra Betânia wanî'pî
Jerusalém cidaderî pî', 3 km. kaisarî. 19 Mîrîrî ye'nen arinîkon Judeuyamî'
wîtî'pî Marta, Maria pia to' pîika'tîi, to' pirankon sa'mantasa' ye'nen.
20 Jesus erepansa' yekare eta tîuya pe Marta epa'ka'pî iipia. Tîîse Maria
e'nîmî'pî wîttî ta. 21 Ta'pî Martaya Jesus pî': —Uyenupanen, tarî awe'sa' ya,
piipi' sa'manta'pî pepîn e'painon. 22 Mîrîrî epu'tî pî' wai, sîrîrî pu'kuru î' rî
esatîya ya Paapa pî' itîrîiya —ta'pîiya. 23 Jesusya ta'pî ipî': —Api e'mî'sa'ka
pe man. 24 Martaya ta'pî: —Epu'tî pî' wai. Tiwinano'pî wei yai, isa'manta'san
kore'tapai apemonkonoyamî' e'mî'sa'ka yai, piipi' nîrî e'mî'sa'ka. 25 Jesusya
ta'pî: —Uurî e'mî'sa'kanto' moropai enen ko'mannîto'. Innape uku'nen
sa'mantasa' ya, mîîkîrî ennapamî. 26 Moropai enenankon innape uku'nenan
ko'mamî enen ipatîkarî. Innape awanî epu'tî pî' nan? —ta'pî Jesusya ipî'.
27 —Inna uyepotorî —ta'pîiya. —Paapa nîmenka'pî amîrî. Paapa munmu
amîrî, manni' ka' poi aaipî ton tarîwaya. Innape akupî pî' wai —ta'pîiya.

Jesus Karau

28 Mîrîrî taa tîpo awenna'po'pî wîttî ta takon Maria yannoi. Ta'pîiya
Maria pî': —Uyenupanenkon erepannî pî' man. Ayanno pî' man —ta'pîiya
ipî' ama' pe, tiaronkonya eta namai'ma. 29 Mîrîrî eta tîuya pe Maria
epa'ka'pî ka'ne' pe Jesus pia. 30 Poro po Jesus wanî'pî aminke mararî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to' ko'manto' pî', Marta yarakkîrî teeseporî'pî pata'. 31 Ka'ne' pe Maria
epa'ka era'ma tîuya'nîkon pe Judeuyamî' iipia ereuta'san ipîika'tînenan
pe wîtî'pî ipîkîrî. —A'kî —ta'pî to'ya, —Uuruwai pona attî moro
esewankono'mai ikarunse. 32 Jesus pia teerepamî pe Maria esenumî'pî.
Moropai ta'pîiya: —Uyepotorî, tarî awe'sa' ya, piipi' sa'manta'pî pepîn
e'painon. Ikarawa'pî. 33 Maria moropai Judeuyamî' Maria yarakkîronkon
karau era'ma tîuya pe Jesus esewankono'ma'pî tewan ya. Kure'ne
eesewankono'ma'pî. 34 Ta'pîiya to' pî': —O'non pata yu'na'tî'pîya'nîkon?
Aase era'mapî'se, Uyepotorî —ta'pî to'ya ipî'. 35 Jesus karawa'pî. 36 Mîrîrî
pî' Judeuyamî'ya ta'pî: —A'kî, kure'ne isa'manta'pî pînînmaiya era'makî.
37 Tîîse tiaronkonya ta'pî: —Enkaru'nan yenu konekatîpon mîserî warayo'.
Î' wani' awanî ye'nen isa'manta'pî pîika'tîiya pra awanî'pî mîrîrî?

Lázaro E'mî'sa'ka

38 Inî'rî Jesus esewankono'ma'pî tewan ya'. Eerepamî'pî uuruwai pia.
A'ta pe awanî'pî tî' yai moropai itettapuru wanî'pî tî' pe. 39 Jesusya ta'pî:
—Itettapuru mo'katî. Isa'manta'pî yenaru Martaya ta'pî: —Uyepotorî, ikî
pe aakatasa' sîrîrî. Asakîrîrî wei kaisarî aako'mansa' —ta'pîiya. 40 Jesusya
ta'pî ipî': —Aasîrî taa pî' wai apî' innape ukupîya ya, Paapa meruntîri
era'maya, innape nai? 41 Mîrîrî uuruwai yettapurîka'pî to'ya. Moropai
ka' tera'ma ye'ka pe Jesus epîrema'pî. —Paapa —ta'pîiya, —Uwakîri pe
umaimu eta pî' nai. 42 Tîwîrî rî umaimu etanen amîrî. Epu'tî pî' wai. Tîîse
uwoi to' mannan wanî epu'tî to'ya pra. Anarima'pî pe wanî epu'to'pe to'ya,
taa pî' wai apî'. 43 Mîrîrî taa tîpo, awentaime'pî aronne: —Lázaro, epa'kakî.
44 Mîrîrîya isa'manta'pî epa'ka'pî satippe. Yaironpî'sa' pe awanî'pî, itenya
moropai i'pu pîkîrî, isa'manta'pî yaironto' kamisa ke. Itenpata yettapusa'
wanî'pî nîrî kamisa ke. Jesusya ta'pî: —Yeukatî. Moropai yeuka'pî to'ya.

Jesus Wîî Yu'se Judeuyamî' Wanî
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Arinîkon Judeuyamî' Maria pia iipî'sanya Jesus nîkoneka'pî
era'ma'pî. Mîrîrî wenai innape ikupî'pî to'ya. 46 Tîîse tiaronkon
epa'ka'pî. Fariseuyamî' pia to' wîtî'pî. Jesus nîkoneka'pî ekaremekî'pî
to'ya fariseuyamî' pî'. 47 Fariseuyamî' moropai teepîremasanon esanon
eperepî'pî Judeuyamî' panamanenan yarakkîrî Jesus pî' eseurîmai. Ta'pî
to'ya: —O'non ye'ka pe ikupî eserîkan pepîn ku'sa' Jesusya. 48 Tîwî ikupî
ya tamî'nawîronkonya innape ikupî tesa'kon pe. Moropai mîrîrî wenai
Romanoyamî' iipî. Umeruntîrikon mo'ka to'ya. Epîremanto' yewî' soroka
to'ya. Moropai upemonkonokon mo'ka to'ya. Î' kupî e'pai awanî? —ta'pî
to'ya. 49 Moropai Caifás eseurîma'pî. Mîîkîrî wanî'pî teepîremasanon
esanon yepotorî pe mîrîrî kono' pî'. Mîîkîrî eseurîma'pî: —Epu'nenan
pepîn amîrî'nîkon —ta'pîiya. 50 —Eesenumenkasa'kon pra naatîi. Jesus

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sa'manta e'pai man. Tiwinan sa'manta e'pai awanî tamî'nawîronkon
ton pe, Romanoyamî'ya utî'kakon namai iwenai. 51 Tîîwarîrî teeseurîma
kai'ma eesenumenka'pî. Tîîse teepîremasanon esanon yepotorî pe
awanî ye'nen, Paapaya tîmaimu tîrî'pî mîrîrî iipia. Tamî'nawîronkon
Judeuyamî' ton pe Jesus sa'manta kupî ekaremekî'pîiya mîrîrî. 52 Moropai
teken Judeuyamî' ton pe aasa'manta pepîn mîrîrî, tîîse pata kaisaronkon
ton pe. Paapa munkî pe tîwe'sanon e'paraipîka'san muurukuntî Jesusya
kupî sîrîrî, tîîpia tiwinan warantî to' e'to'pe. 53 Moropai mîrîrî warantî
Caifás eseurîma tîpo, Judeuyamî' eseka'nunka'pî Jesus wîî yu'se. 54 Mîrîrî
epu'tî tîuya ye'nen Jesus asarî pra eena'pî aronne Judeuyamî' kore'ta.
Attî'pî Jerusalém poi keren rî'pîkîron pata pona itese' Efraim. Moro
aako'mamî'pî tînenupa'san pokonpe.

55 Judeuyamî' epere'to' weiyu wanî'pî aminke pra, itese' Páscoa. Mîrîrî
pî' enpen tîwanîkon ye'nen arinîkon wîtî'pî Jerusalém pona irawîrî
ikonekai, Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî. Imakui'pî pe teenasa'kon
ye'nen to' wîtî'pî e'ronai teserukon yawîrî. 56 Jesus yuwa'pî to'ya moro,
tîîse eporî to'ya pra awanî'pî. Ipî' to' eseurîma'pî. —Aaipî pepîn ka'rî
—kai'ma to' eseurîma'pî. 57 Fariseuyamî' moropai teepîremasanon
esanonya tîmaimukon yenpa'ka'pî. O'non pata Jesus ko'mamî epu'nen
wanî ya, ekareme'to'peiya, yapisîkonpa kai'ma.

Betânia Po Jesus Wîtî
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

12 1 Tiwin mia' pona tîîmo'tai wei kaisarî Páscoa weiyu rawîrî, Jesus
wîtî'pî Betânia pona Lázaro ko'manto' ya'. Manni' isa'manta'pî
pîmî'sa'ka'pî tîuya ko'manto' ya' attî'pî. 2 Entamo'kanto' koneka'pî to'ya
moro Jesus ton pe. Marta esenyaka'ma'pî to' yekkari ton pî' moropai Lázaro
ereuta'pî tiaronkon pokonpe Jesus pia. 3 Mariaya kara' yapisî'pî, morî
epe'ke itese' nardo. Jesus puu karapaima'pîiya mîrîrî ke. Mîrîrî tîpo i'pu
ya'mananîpî'pîiya tîpu'pai si'po ke. Ipîra kara'pî kin a'pusin pe awanî'pî
wîttî ta pî'. 4 Mîrîrî pî' inenupa'pî itese' Judas Iscariotes eseurîma'pî.
Teyatonkon pî' Jesus ekaremekîton mîîkîrî. Mîîkîrî eseurîma'pî. 5 —Î'
wani' awanî ye'nen mîrîrî kara' ke awe'repa pra awanî? —ta'pîiya.
—Kure'ne tîniru, tiwin kono' kaisarî esenyaka'man yepe' kaisarî ye'ma'pî
to'ya e'painon tîniru ke. Mîrîrî tîîpîtî e'painon î' ton pînon pia —ta'pîiya.
6 Tîîse iseruku mîrîrî. Î' ton pînon pî' eesenumenka pepîn. Tîmîrî ton pe
itu'se awanî'pî maasa pra ama'ye' pe tîwanî ye'nen. Jesus nenupa'san
tînirurî yense' yaanen pe tîwe'sen pe tîwanî ye'nen imo'kapîtî'pîiya.
7 —Tîwî Maria nîsi —ta'pî Jesusya. —Uusa'manta kupî sîrîrî. Mîrîrî ton
pe ukarapaimasai'ya mîrîrî. 8 Î' ton pînon man arinîke pu'kuru. Sîrîrî non
po to' e'tî'ka pepîn tamî'nawîrî. Tîîse uurî, uutî kupî sîrîrî aapiapai'nîkon
—ta'pî Jesusya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lázaro Wîî Yu'se Judeuyamî' Wanî

9 Betânia po Jesus wanî epu'tî'pî arinîkon Judeuyamî'ya. Mîrîrî ye'nen
to' wîtî'pî Jesus era'mapî'se moropai isa'manta'pî e'mî'sa'kasa' pî'
esenumenkai. 10 Mîrîrî ye'nen teepîremasanon esanon wanî'pî Lázaro wîî
yu'se. 11 Maasa pra iwenai arinîkon Judeuyamî'ya Jesus kupî'pî innape
epu'tî tîuya'nîkon ye'nen.

Jerusalém Ta Jesus Ewomî
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Arinîkon pemonkonyamî' epere'sa' wanî'pî festa pî' tîwanîkonpa
kai'ma Jerusalém pona. Jesus iipî epu'tî tîuya'nîkon pe iponaya to'
wîtî'pî. 13 Yu' yare maripa ye' warainon yarî'pî to'ya. Aaipî era'ma
tîuya'nîkon pe to' entaimepîtî pia'tî'pî.
—Morî pe man —taa pia'tî'pî to'ya.
—Morî mîserî, yepuru wanî,
Paapa uyepotorîkon naipontî'pî,
Israel ponkon yepotorî pe,
Sl 118.25,26
—taapîtî'pî to'ya. 14 Moropai Jesusya tekîn ton yeporî'pî jumenta more.
Ipona eenuku'pî, Paapa maimu e'menukasa' yawîrî. 15 See warantî
awe'menukasa' wanî'pî:
Teesi'nî'se pra e'tî,
Paapa pemonkonoyamî' Sião ponkon,
a'kî, ayesa'kon iipî pe man
jumenta more po
⌞penaronkon ayesa'kon reiyamî' warantî⌟
Zc 9.9
kai'ma Paapa maimu e'menukasa' wanî'pî.
16 Tîîse mîrîrî yawîrî Jesus wanî epu'tî inenupa'sanya pra awanî'pî.
Jesus sa'manta'pî moropai awe'mî'sa'kasa' tîpo neken to' enpenata'pî
penaronkon nekaremekî'pî pî'. Moropai mîrîrî yai neken innape mîrîrî
yawîrî Jesus wanî'pî epu'tî'pî to'ya.
17 Moropai arinîkon pemonkonyamî', manni'kan isa'manta'pî
Lázaro pîmî'sa'ka Jesusya era'ma'tîponkon eseurîma ko'mannîpî'pî
inkoneka'pî pî'. 18 Mîrîrî wenai tiaronkon epa'ka'pî Jerusalém
yapai Jesus epose isa'manta'pî pemonkon pîmî'sa'kasai'ya etasa'
tîuya'nîkon ye'nen. Arinîke to' wanî'pî. 19 Moropai mîrîrî pî'
fariseuyamî' esenumenka'pî tonpayamî' pokonpe. —A'kî, î' ku'sa'
pra man —ta'pî to'ya. —Tamî'nawîronkon wîtîn pî' man iipia,
uurî'nîkon ton pra. Moropai innape iku'sa' to'ya mîrîrî —ta'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gregoyamî' Wanî Jesus Anera'mapai

20 Judeuyamî' festarî pî' tîwanîkonpa tiaronkon gregoyamî' ii'sa'
wanî'pî Jerusalém pona nîrî Judeuyamî' yarakkîrî. 21 Insanan wîtî'pî
eseurîmai Filipe yarakkîrî. Mîîkîrî Filipe wanî'pî Galiléia pata yawon
Betsaida cidaderî poinon. Mîîkîrî pia to' wîtî'pî. —Jesus anera'mapai
anna wanî —ta'pî to'ya. 22 To' nesatî'pî ekaremekî'pî Filipeya André
pî' moropai sa'nîrî to' wîtî'pî ekareme'se Jesus pî'. 23 Moropai Jesusya
ta'pî to' pî': —Inna, maasa pra uweiyu erepansa' man. Uurî ka' poi
iipî'pî pemonkon pe yapurî Judeuyamî' pepînya kupî sîrîrî. Maasa
pra ipîkku pe Paapaya uyenpo kupî sîrîrî. 24 Ayenku'tîuya pepîn. Trigo
yena'pî yu'na'tîsa' pra awanî ya, tiwinsarî aako'mamî. Tîîse yu'na'tîsa'
ya, moropai ipi'pî katasa' ya, moropai aaro'tasa' ya, kure'ne itîrîiya
e'painon. 25 Mîrîrî warantî sîrîrî non po ko'mannîto' pînînma ya tîwîrî
e'tî'kan. Tîîse sîrîrî non po ko'mannîto' ti'nînmai pra ka' po ipatîkarî
ko'mannîto' eporî kupî sîrîrî. 26 Upoitîrî pe e'pai anî' wanî ya, uwenairî
aaipî e'pai awanî. Uuko'manto' ya' upoitîrî ko'mamî nîrî. Upoitîrî pe anî'
esenyaka'masa' ya, uyunya nîrî yapurî —ta'pî Jesusya.

Tîîsa'manta Ekaremekî Jesusya

27 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Uyekaton esewankono'man pî'
man. Î' tauya e'painon? Paapa, umo'kakî e'taruma'tîto' winîpai tauya
pepîn maasa pra sîrîrî warantî e'taruma'tîi iipî'pî uurî. 28 Paapa, ayese'
yapurîto'pe tamî'nawîronkonya iku'kî —ta'pî Jesusya. Moropai mai eseta'pî
ka' poi. —Aasîrî morî pe uyese' yapurî to'ya awenai moropai inî' panpî'
yapurîto'pe to'ya ikupîuya pe wai —ta'pî maiya. 29 Moropai arinîkon
Jesus piawonkonya eta'pî mai eseurîma. Mîrîrî ye'nen tiaronkonya ta'pî:
—Wara'napi pe man. Moropai tiaronkonya ta'pî: —Inserî eseurîman pî'
man yarakkîrî. 30 Jesusya ta'pî to' pî': —Uurî wenai Paapa eseurîmasa'
pra man, tîîse eeseurîmasa' amîrî'nîkon ton pe innape ukupîkonpa.
31 Sîrîrî non po tîîko'mansenon yeseru imakui'pî pe taruma'tîto' weiyu
erepansa' man. Moropai sîrîrî imakui'pî yepotorî yenpa'ka Paapaya pe
man. 32 Pakî'nan pona u'mî'sa'ka to'ya pe man tîpokapî'se moropai mîrîrî
wenai uupia tamî'nawîronkon enepîuya —ta'pîiya. 33 O'non ye'ka pe tîwî
to'ya ekaremekîiya mîrîrî. 34 Tiaronkonya ta'pî ipî': —Paapa kaaretarî
po eeseporî ipatîkarî Cristo ko'mamî kai'ma. Tîîse amîrîya taa, “Uurî ka'
poi iipî'pî pemonkon pe sa'manta kupî sîrîrî pakî'nan po”. Anî' see amîrî,
moriya? —ta'pî to'ya ipî'. 35 Jesusya ta'pî to' pî': —A'kaya aye'marîkon
weiyu'ma ko'mannîpî mararî. Innape iku'kî sîrîrî ewaron ya', aataka'makon
namai. Ewaron ya' eenakon ya, o'non pata attîkon epu'tîya'nîkon pepîn.
36 Tarî wanî tanne aweiyu'manenkon pe innape uku'tî upemonkono pe
awanîkonpa, a'ka ta tîîko'mansenon pe awanîkonpa, Paapa epu'nenan pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî taa yaretî'ka tîuya pe, Jesus wîtî'pî to' piapai moropai eesenomî'pî.
37 Tamî'nawîrî mîrîrî ekoneka eserîkan pepîn koneka'pîiya to' nera'makon
tonpe. Mîîwîni tîîse innape ikupî to'ya pra awanî'pî. 38 Mîrîrî warantî
awanî'pî Isaías nurî'tî nîmenuka'pî yawîrî. Pena Isaías nurî'tîya ta'pî:

Uyepotorî, anî'ya innape unekaremekî'pîkon ku'sa' pra man.
Tîmeruntîri yenposa' Paapaya,
tîîse ikupî to'ya pra man innape

Is 53.1

ta'pîiya. 39 Innape ikupî to'ya eserîke pra awanî'pî. Maasa pra Paapaya to'
yenu yenkaru'nannîpî'pî Isaías nurî'tîya ta'pî yawîrî.

40 Paapaya to' yenu yenkaru'nannîpî'pî.
Moropai to' yewan sa'mannî'sai'ya.
Mîrîrî kupî'pîiya era'ma to'ya namai tenukon ke.
Moropai epu'tî to'ya namai tewankon ya'.
Moropai imakui'pî poi to' era'tî namai
moropai to' yepi'tîuya pepîn.

Is 6.10

ta'pîiya. 41 Mîrîrî warantî Isaías nurî'tî eseurîma'pî maasa pra ipîkku pe
Cristo e'to' yenpo'pî Paapaya ipî'. Jesus Cristo pî' eeseurîma'pî pena.
42 Mîîwîni tîîse arinîkon Judeuyamî' esanonya innape Jesus kupî'pî
Paapa nîmenka'pî pe awanî. Tîîse aronne to' esekaremekî pra awanî'pî
fariseuyamî'ya tenpa'kakon namai, teepere'to'kon yewî' tapai. 43 Maasa
pra tonpakonya tapurîkon yu'se to' wanî'pî Paapaya tapurîkon yu'se
tîwanîkon yentai.

44 Moropai Jesus entaime'pî: —Innape uku'nen wanî ya, uyarimatîpon
kupîiya nîrî innape. 45 Uyera'maiya ya, uyarimatîpon era'maiya nîrî.
46 Pemonkonyamî' weiyu'manen pe uui'sa' sîrîrî non pona Paapa epu'to'pe
to'ya. Moropai innape uku'nen ko'mamî namai ewaron ta, Paapa tepu'se pra
uui'sa' sîrîrî. 47 Umaimu etanen wanî ya, yawîrî pra aako'mamî tîîse, mîîkîrî
yenumîuya pepîn. Maasa pra pemonkonyamî' taruma'tîi uui'sa' pra wai,
tîîse to' pîika'tîi uuipî'pî. 48 Tîîse anî'ya taasa' ya, ayu'se pra wai, moropai
umaimu kupîiya pra wanî ya innape, yapisîiya pra awanî ya, taruma'tîton
moro man. Mîrîrî wanî umaimu, eseurîma'pî manni'ya taruma'tî pe man
tiwinano'pî wei yai. 49 Uuwarîrî eseurîmasa' pra wai. Paapa, uyarimatîponya
upanama'pî. "See warantî neken meseurîmai" ta'pîiya upî'. 50 Moropai epu'tî
pî' wai imaimuya ipatîkarî pemonkon ko'manto' ton ekaremekî. Mîrîrî
ye'nen eseurîma ya, Paapa nekaremekî'pî neken upî' ekaremekîuya.

Jesusya Tînenupa'san Puu Rona

13 1 Moropai entamo'kanto' rawîrî Páscoa itese' Jesusya tîweiyu
erepansa' epu'tî'pî. Sîrîrî non poi tuutî Paapa pia epu'tî'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîpemonkonoyamî' sîrîrî non ponkon sa'nama'pîtî'pîiya moropai sîrîrî î'
kai'ma inkamoro sa'nama tîuya yenpo'pîiya tîîsa'manta pîkîrî.
2 Jesus wanî'pî tînenupa'san pokonpe entamo'kanto' pî'. Makuiya
teesenumenkato' tîîsa' wanî'pî Judas pia, Simão Iscariotes munmu pia.
Teyatonon pî' Jesus ekaremekî pî' eesenumenka emapu'tî'pî Makuiya.
3 Moropai Jesusya epu'tî'pî tunya tamî'nawîron rumakasa' tenya'.
Moropai tuipî'pî Paapa piapai epu'tî'pîiya. Paapa pia tîwenna'po kupî
epu'tî'pîiya. 4 Tamî'nawîrî mîrîrî epu'tî tîuya pe Jesus e'mî'sa'ka'pî,
tîpon mo'ka'pîiya, moropai ta'san yewa'tî'pîiya. 5 Mîrîrî tîpo tuna
kamo'pîiya pisa ya' moropai tînenupa'san puu rona pia'tî'pîiya moropai
ya'mananîpî'pîiya ta'san yewa'tîsa' ke.
6 Moropai Simão Pedro pia eerepansa' ya, Pedroya ta'pî ipî':
—Uyepotorî, u'pu ronaya mîrîrî?
7 Jesusya yuuku'pî: —Unkupî epu'tîya pra awanî sîrîrî tîîse maasa
epu'tîya.
8 Pedroya ta'pî: —Kane, kane, amîrîya u'pu ronaya e'pai pra man
—ta'pîiya. —A'pu ronauya tîrîya pra awanî ya, upemonkono pe awanî
pepîn tarîpai —ta'pî Jesusya.
9 Mîrîrî pî' Simão Pedroya ta'pî: —Uyepotorî, moriya u'pu neken
kî'ronai tîîse uyenya, upu'pai nîrî ronakî.
10 Jesusya ta'pî: —Tîwe'pîsen wanî nura pe pra, inî'rî awe'pî pepîn tî'pu
neken ronaiya. Amîrî'nîkon wanî e'pîsanon warantî morî pe, nura pe pra,
tîîse tiwinan man imakui'pî pe. 11 (Jesusya epu'tî'pî anî'ya tekaremekî
teyatonon pî'. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya mîrîrî tiwinan man imakui'pî pe.)
12 Jesusya to' puu rona tîpo, tîpon yeka'ma'pîiya moropai eereuta'pî
inî'rî tîpata'pî ya'. Moropai to' pî' ta'pîiya: —Î' ku'sau'ya apî'nîkon
epu'tî pî' naatî? —ta'pîiya. 13 —Anna yenupanen, anna yepotorî taa pî'
naatîi upî'. Yairî man maasa pra ayepotorîkon pe wanî. 14 Tîîse uurîya,
ayepotorîkonya, ayenupanenkonya a'pukon rona pî' man. Mîrîrî warantî
ayonpakon puu ronaya'nîkon e'pai awanî. 15 Anera'matonkon tîrî pî'
wai aapia'nîkon, iku'sau'ya warantî ikupîkonpa, ayonpakon yarakkîrî.
16 Ayenku'tîuya pepîn, ipoitîrî wanî pepîn tîkaraiwarî yentai. Moropai
inarima'pî wanî pepîn tarima'tîpon yentai. 17 Mîrîrî epu'tî pî' naatîi
tarîpai. Mîrîrî yawîrî ikupîya'nîkon ya, taatausinpai aako'mamîkon.

Jesusya Teeyatonon Yenya' Tîrumakatîpon Ekaremekî
(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)

18 Tamî'nawîronkon amîrî'nîkon pî' eseurîma pra wai. Unmenka'san
epu'tî pî' wai. Tîîse Paapa kaaretarî e'menukasa' yairî e'pai awanî. See
warantî awe'menukasa':

Warayo' uyarakkîrî tekkari enapîtîpon enasa' uyeyaton pe.

Sl 41.9

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî warantî awe'menukasa' mîrîrî.
19—Mîrîrî ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon awe'kupî pra tîîse.
Awe'ku'sa' ya, innape ukupîkonpa anî' pe wanî ta'pîuya manni'.
20Yairî tauya sîrîrî. Morî pe anî' unarima'pî yapisîtîpon wanî ya,
uurî pu'kuru yapisîiya moropai uyapisîtîponya uyarima'tîpon yapisî
nîrî.
21Mîrîrî taa tîpo, kure'ne Jesus esewankono'ma'pî moropai aronne
ta'pîiya: —Innape taa pî' wai. Tiwinan amîrî'nîkon kore'tawonya
uyekaremekî kupî sîrîrî uyeyatontonon pî'.
22Mîrîrî pî' inenupa'san esera'ma'pî, anî' pî' taiya epu'tî to'ya pra
awanî'pî. Mîrîrî pî' to' esenumenka'pî kure'ne. 23Tiwin inenupa'pî
Jesus nîsa'nama ereutasa' wanî'pî Jesus pia. 24Mîîkîrî pî' Simão Pedro
esenpinîku'pî, anî' pe awanî ekareme'to'pe Jesusya.
25Mîrîrî ye'nen aminke pra awe'rennuku'pî Jesus pia moropai ta'pîiya:
—Uyepotorî, anî' pe nai? —ta'pîiya.
26Jesusya yuuku'pî: —Manni' uyu kipîuya moropai iipia tîrîuya,
mîîkîrî —ta'pîiya. Moropai tiyu yapisî'pîiya moropai ikipî'pîiya tuma ka,
itîrî'pîiya Judas pia, Simão Iscariotes munmu pia. 27Moropai Judasya
yapisî'pî. Mîrîrî yapisîiya tanne Makui ewomî'pî ya'. Jesusya ta'pî Judas
pî': —Ankoneka konekata teesemi'tapai.
28Tiaronkon iipiawonkonya epu'tî pra awanî'pî, î' taiya pe
awanî epu'tî to'ya pra. 29Tiaronkon esenumenka'pî. Jesus moropai
ipemonkonoyamî' tînirurî yense' yaanen pe Judas wanî epu'tî'pî
to'ya. Mîrîrî ye'nen Jesusya ekaremekî'pî attîto'pe festa yemanne
ton yennai ou î' ton pînon pia tîniru tîîto'peiya kai'ma tiaronkon
esenumenka'pî. 30Moropai tiyu yapisî tîpo, Judas epa'ka'pî ka'ne' pe
to' kore'tapai. Moropai ewaron pe awanî'pî.

Amenan Unkupîkon Ton Ekaremekî Jesusya

31Judas epa'ka pe, Jesusya ta'pî: —Tarîpai ka' poi iipî'pî pemonkon
pe, uurî yapurî pî' pemonkonyamî' man. Moropai Paapa yapurî pî'
pemonkonyamî' man uurî wenai. 32Moropai Paapa yapurî to'ya ya, uurî
ekaremekî Paapaya tamî'nawîronkon pî', morî pe wanî ekaremekîiya
kupî sîrîrî tîîwarîrî.
33Unmukuyamî', aapia'nîkon tîko'man pe uuko'mamî pepîn.
Uyuwaya'nîkon kupî sîrîrî, tîîse tauya apî'nîkon. Judeuyamî' esanon pî'
unekaremekî'pî, mîrîrî ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon. O'non pata uutî ya,
attîkon eserîke pra awanî.
34Moropai amenan ankupîkon ton ekaremekîuya sîrîrî. Ayonpakon
sa'namatî. Asa'nama'pîuya'nîkon warantî to' sa'namatî. 35Ayonpakon
sa'namaya'nîkon ya, upemonkonoyamî' pe awanîkon epu'tî
tamî'nawîronkonya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pedro Nekaremekî Ton Ekaremekî Jesusya
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simão Pedroya ta'pî ipî': —Uyepotorî, o'non pata pona attî mîrîrî?
—ta'pîiya. Jesusya yuuku'pî: —Upîkîrî attî eserîke pra awanî o'non pata
uutî ya. Tîîse maasa uwenairî attî —ta'pîiya.
37 —Uyepotorî, î' wani' awanî ye'nen awenairî uutî eserîke pra awanî?
—ta'pî Pedroya. —Amîrî ton pe uusa'manta eserîke wanî sîrîrî —ta'pîiya.
38 Jesusya yuuku'pî: —Innape nai? Uurî ton pe naka aasa'manta?
Ayenku'tîuya pepîn. Kariwana yunkon etun rawîrî, "Unepu'tî pepîn
mîîkîrî", taaya kupî sîrîrî. Eseurîwî'ne ite'ka taaya kupî sîrîrî —ta'pîiya.

Paapa Pia Wîtînto' Pe Jesus Wanî

14 1 Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Teesewankono'mai pra
e'tî. Aasîrî innape Paapa kupî pî' naatîi. Uurî nîrî ku'tî innape.
2 Maasa pra tu'ke ko'mannîto' moro man Uyun yewî' ta. Î' ton pra awanî
ya, tauya nîrî e'painon. Tîîse uutî sîrîrî aako'manto'kon ton konekai.
3 Moropai amîrî'nîkon ton pe ikonekasau'ya ya, uuipî inî'rî amîrî'nîkon
era'mai, uupia aako'mamîkonpa. O'non pata uuko'mamî ya, miarî nîrî
uupia aako'mamîkonpa. 4 O'non pata uutîto' epu'tî pî' naatîi.
5 Mîrîrîya Toméya ta'pî Jesus pî': —Uyepotorî, o'non pata pona attî
epu'tî annaya pra man. O'non ye'ka pe wîtînto', e'ma epu'to'pe annaya?
6 Jesusya yuuku'pî. —Uurî e'ma, innarî, moropai ko'mannîto'. Anî' wîtî
pepîn Paapa pia tîwî uurî tîku'se —ta'pîiya. 7 —Innape uyepu'tîya'nîkon
ya, Uyun nîrî epu'tîya'nîkon. Moropai sîrîrî pata pai innape Paapa
epu'tîya'nîkon. Maasa pra aasîrî Mîîkîrî era'masa'ya'nîkon.
8 Filipeya ta'pî Jesus pî': —Uyepotorî, era'mato'pe annaya Paapa
yenpokî. Mîrîrî neken yu'se anna man. 9 Jesusya ta'pî: —Pena pata pai
uurî wanî aapia'nîkon. Mîîwîni tîîse Filipe, uyepu'tîya pra nan? Filipe,
anî'ya uyera'masa' ya, Paapa nîrî era'masai'ya. Mîrîrî ye'nen î' ton pe
Paapa yenpokî taaya manni'? 10 Paapa ya' uurî wanî moropai uurî ya'
Paapa wanî kupîya pra nan innape? —ta'pîiya Filipe pî'.
Moropai tînenupa'san pî' ta'pîiya: —Mîrîrî tauya manni' uwinîpainon
pepîn, tîîse Paapa, uupia tîîko'mansenya itu'se tîwe'to' kupî uurî wenai.
11 Paapa ya' uurî wanî moropai uya' Paapa wanî tauya manni' ku'tî
innape. Tîîse sa'me awanî ye'nen innape mîrîrî kupîya'nîkon pra awanî
ya, innape uku'tî unkupî wenai. 12 Ayenku'tîuya pepîn. Anî'ya innape
ukupî ya, unkupî'pî warantî ikupîiya. Moropai unkupî'pî yentai ikupîiya
maasa pra Paapa pia uutî kupî sîrîrî. 13 Mîrîrî wenai umaimu pe î' rî
anesatîkon tîrîuya aapia'nîkon. Mîrîrî ye'nen uurî wenai morî pe Paapa
yapurî tu'ke pemonkonyamî'ya. 14 Moropai tauya inî'rî umaimu pe î' rî
anesatîkon, mîrîrî kupîuya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Morî Yekaton Wannî Iipî Ekaremekî Jesusya

15 U'nînmaya'nîkon ya ayaipontîtou'ya'nîkon yawîrî ako'mantî. 16 Moropai
Paapa pî' esatîuya sîrîrî, apanamanenkon ton tiaron, yairon pî' teeseurîmasen
yarimato'peiya aapia'nîkon aako'manto'pe ipatîkarî. 17 Sîrîrî non po
tîîko'mansenonya mîîkîrî yapisî eserîke pra awanî maasa pra era'ma to'ya eserîke
pra awanî, epu'tî to'ya pepîn. Tîîse amîrî'nîkonya epu'tî maasa pra aako'mamî
apokonpe'nîkon, ayewankon ya' awanî. 18 Uutî ya, tiwinsarî awe'nîmîkon
pepîn aako'mannî'nenkon ton pra, tîîse inî'rî enna'po kupî sîrîrî aapia'nîkon.
19 Maasa mararî sîrîrî pata po tîîko'mansenonya uyera'ma pepîn inî'rî. Tîîse
amîrî'nîkonya inî'rî uyera'ma kupî sîrîrî. Moropai inî'rî enen uuko'mamî ye'nen,
amîrî'nîkon ko'mamî nîrî enen ipatîkarî. 20 Mîrîrî wei yai, Paapa pia uuko'mamî
epu'tîya'nîkon kupî sîrîrî. Moropai uya' aako'mamîkon, amîrî'nîkon ya'
uuko'mamî warantî. Tiwin e'nî sîrîrî. 21 Anî' unekaremekî'pî yapisîtîpon, moropai
mîrîrî unekaremekî'pî yawîron, mîîkîrî u'nînmanen. Mîîkîrî u'nînmanen sa'nama
uyunya. Uurîya nîrî isa'nama moropai iipia uuipî, esekaremekî uyepu'to'peiya,
ta'pî Jesusya to' pî'. 22 Mîrîrîya ta'pî Judasya. (Mîîkîrî Judas Iscariotes pepînya,
tiaron) Mîîkîrîya ta'pî Jesus pî': —Uyepotorî, o'non ye'ka pe anna pia aaipî tîîse
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pia aaipî pepîn? 23 Jesusya yuuku'pî: —Anî'ya
u'nînma ya, mîîkîrî ko'mamî unekaremekî'pî yawîrî. Uyunya isa'nama, moropai
anna erepamî iipia moropai anna ko'mamî iipia —ta'pîiya. 24 —Tîîse u'nînmanen
pepîn ko'mamî pepîn unekaremekî'pî yawîrî. Mîrîrî unekaremekî'pî uwinîpainon
pepîn tîîse Paapa winîpainon. 25 Mîrîrî ekaremekî'pîuya akore'ta'nîkon wanî
yai. 26 Tîîse panamaton, Morî Yekaton Wannî, Paapa narimaton uyenta,
mîîkîrîya amîrî'nîkon yenupa kupî sîrîrî tamî'nawîron pî'. Moropai tamî'nawîrî
unekaremekî'pî pî' ayenpenatanîpîiya'nîkon kupî sîrîrî.
27 Tîwanmîra awe'to'kon nîmîuya aapia'nîkon. Mîrîrî ke arepauya'nîkon.
Mîrîrî untîrî sîrîrî non po tîîko'mansenon nîtîrî warainon pepîn. Mîrîrî
ye'nen teesewankono'mai pra e'tî, eranne' pe pra. 28 Uutî sîrîrî aapiapai'nîkon
moropai inî'rî enna'po aapia'nîkon tauya eta pî' naatîi. U'nînmaya'nîkon
ya, aatausinpakon e'painon. Maasa pra emikku sîrîrî uyun pia. Mîîkîrî
uyun uyentainon. 29 Mîrîrî ekaremekî pî' wai apî'nîkon uutî rawîrî. Mîrîrî
yai uutî ya, innape ikupîkonpa. 30 Inî'rî kure'ne eseurîma eserîke pra wai
amîrî'nîkon yarakkîrî. Maasa pra sîrîrî pata esa' iipî kupî sîrîrî. ⌊Mîîkîrî
Makui⌋ uyentainon pepîn. 31 Tîîse î' rî taa Paapaya ya, mîrîrî kupîuya, Paapa
yapurîuya epu'to'pe tamî'nawîronkon sîrîrî pata po tîîko'mansenonya.
Aase'nîkon sîrîrî pata pai.

Uva Ye' Warainon Jesus

15 1 Mîrîrî tîpo Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Uurî wanî uva
ye' warantî, yairon. Amîrî'nîkon wanî ipantakon warantî.
Moropai Uyun wanî iko'mannî'nen warantî. 2 Mîîkîrî Uyunya tamî'nawîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ipanta epetakoikon pepîn ya'tî moropai ipantakon mararî epetakoikon
yapî'kaiya morî pe awe'to'pe, inî' panpî' eepetato'pe. 3 Amîrî'nîkon
wanî ipanta yapî'kasa' warantî maasa pra aasîrî amîrî'nîkon enasa'
man morî pe, ayenupatou'ya'nîkon wenai. Imakui'pî ankupî'pîkon
mo'kasa' Paapaya —ta'pîiya. 4 —Ako'mantî uupia, moropai uuko'mamî
aapia'nîkon. Irupukon pî' ipanta atapi'sa' pra awanî ya, eepeta pepîn.
Tîîse aako'mamî ya irupukon pî' eepeta. Mîrîrî warantî amîrî'nîkon wanî.
Upî' aako'mamîkon pra awanî ya, morî pe aako'mamîkon pepîn. Morî pe
aako'mamîkon eserîke pra awanîkon, a'tu'mîra awanîkon ye'nen.
5 Uurî uva ye' warainon, amîrî'nîkon ipantakon warainokon. Anî'
ko'mamî ya uupia, moropai iipia uuko'mamî ya, mîîkîrîya morî kupî
kure'ne umeruntîri wenai. Tîîse uurî ton pra si'ma morî kupîiya eserîke
pra awanî tiwin kin. 6 Ipantakon imo'kasa' awa'pi'tasa' yannuku to'ya.
Mîrîrî soroka to'ya apo' ya' aaranto'pe. Mîrîrî warantî anî' ko'mamî pra
awanî ya uupia, mîîkîrî yenumî Paapaya pe man. 7 Aako'mamîkon ya uupia
moropai umaimu ko'mamî ya aapia'nîkon î' itu'se awe'to'kon esatîya'nîkon
moropai yapisîya'nîkon. 8 Kure'ne morî kupîya'nîkon ya, amîrî'nîkon wanî
upemonkono pe epu'tî tamî'nawîronkonya. Moropai mîrîrî wenai taa to'ya,
“Inna, morî pe Paapa man”, taa to'ya. 9 Uyunya u'nînma warantî amîrî'nîkon
pînînmauya. Mîrîrî ye'nen ako'mantî uupia, a'nînmatou'ya'nîkon pî'
aatausinpakonpa. 10 Mîrîrî warantî unekaremekî'pî yawîrî aako'mamîkon
ya, upî' aatarimakon pepîn. A'nînmatou'ya'nîkon pî' aako'mamîkon
taatausinpai. Mîrîrî warantî uyun maimu yawîrî uuko'mamî ye'nen iipia
uuko'mamî moropai u'nînmaiya pî' atausinpa. 11 Mîrîrî ekaremekî pî' wai
apî'nîkon aatausinpakonpa uurî atausinpasa' warantî, aatausinpato'kon
e'to'pe mîîpîkîrî pra. 12 Unekaremekî'pî yawîrî iku'tî. Ayonpakon sa'namatî
asa'namauya'nîkon manni' warantî. 13 Anî' sa'manta ya tonpa ton pe,
mîîkîrî wanî tonpa sa'namanen pe kure'ne. Inî' panpî' tonpa sa'namatoi'ya
ton pra awanî, mîrîrî yentainon. 14 Uyonpa pe pu'kuru awanîkon, umaimu
yawîrî awanîkon ya. 15 Inî'rî upoitîrî tauya pepîn apî'nîkon maasa pra
tîkaraiwarîya î' kupî epu'tî ipoitîrîya pepîn. Tîîse uyonpa pe pu'kuru
awanîkon maasa pra tamî'nawîrî upî' Paapa nekaremekî'pî ekaremekî'pîuya
apî'nîkon. 16 Amîrî'nîkonya uurî menkasa' pra man. Tîîse uurîya amîrî'nîkon
menka'pî. Moropai ayaipontî'pîuya'nîkon Paapa yeseru ekaremekîkonpa
tamî'nawîronkon pî'. Moropai mîrîrî wenai morî pe to' ko'mamî ipatîkarî.
Mîrîrî warantî awanîkon ya, î' rî anesatîkon tîrî Paapaya aapia'nîkon.
17 Mîrîrî ye'nen ankupîkon ton ekaremekîuya sîrîrî. Ayonpakon sa'namatî.

Jesus Wenaironkon E'taruma'tî Pe Man

18 Sîrîrî non po tîîko'mansenonya amîrî'nîkon kupî ya tewanmakon pe,
mîrîrî warantî uurî kupî'pî to'ya e'mai' pe. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. 19 Sîrîrî
non po tîîko'mansenon yonpa pe awanîkon ya, asa'namakon to'ya e'painon,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîîse to' yonpa pe pra awanîkon maasa pra amo'ka'pîuya'nîkon to' kore'ta pai.
Mîrîrî ye'nen tewanmakon pe amîrî'nîkon kupî to'ya. 20 Unekaremekî'pî pî'
enpenatatî. Ipoitîrî wanî pepîn tîkaraiwarî yentai. Mîrîrî warantî utaruma'tî
to'ya ya, ataruma'tîkon to'ya nîrî. Umaimu yawîrî to' wanî ya, amaimukon
yawîrî nîrî to' wanî. 21 Tamî'nawîrî mîrîrî kupî to'ya uurî wenai. Maasa pra
uyarima'tîpon, uyun epu'tî to'ya pepîn. 22 Uui'sa' pra awanî ya, moropai
to' yarakkîrî eseurîmasa' pra awanî ya, imakui'pî pe tîwanîkon epu'tî to'ya
pepîn e'painon. Tîîse epu'tî to'ya. Mîrîrî ye'nen, "Imakui'pî pe anna wanî
epu'tî annaya pra man", taa to'ya eserîke pra awanî. 23 Anî'ya tewanma pe
ukupî ya, Uyun nîrî kupîiya tewanma pe. 24 To' kore'ta anî'ya ikupî eserîkan
pepîn ku'sau'ya pra awanî ya, imakui'pî ku'sa' tîuya'nîkon epu'tî to'ya pepîn.
Tîîse unkupî'pî era'ma'pî to'ya. Mîîwîni tîîse uurî moropai uyun ku'sa' to'ya
tewanmakon pe. 25 Tîîse mîrîrî kupî'pî to'ya Paapa maimu e'menukasa'
yawîrî to' e'to'pe. Pena Moisésya Paapa maimu menuka'pî see warantî:

> Î' rî kupîuya pîn to' winîkîi. Mîîwîni tîîse tewanmakon pe ukupî
> to'ya.
>
> Sl 35.19; 69.4

taasai'ya.

26 Panamaton iipî pe man. Mîîkîrî Yekaton Wannî, Innape teeseurîmasen,
Paapa piapai tui'sen. Mîîkîrî yarimauya kupî sîrîrî Paapa piapai aapia'nîkon
moropai uyeseru pî' ayenpenatanîpîiya'nîkon kupî sîrîrî. 27 Moropai
amîrî'nîkon nîrî eseurîma kupî sîrîrî uyeseru pî' maasa pra uyarakkîrî
aako'manpîtî'pîkon ayenupakon pia'tî'pîuya pata pai sîrîrî tîpose.

16 1 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Mîrîrî ekaremekî'pîuya
apî'nîkon innape Paapa ku'to'ya'nîkon kupîya'nîkon namai
tîwî. 2 Teepere'to'kon yewî'kon tapai amîrî'nîkon yenpa'ka to'ya kupî
sîrîrî. Moropai inî' panpî' ikupî to'ya. Maasa awî tîuya'nîkon yai, Paapa
wakîri pe awanî kai'ma to' esenumenka kupî sîrîrî. 3 Mîrîrî warantî
ataruma'tîkon to'ya kupî sîrîrî, maasa pra uurî moropai uyun epu'tî
tîuya'nîkon pra awanî ye'nen. 4 Aasîrî mîrîrî ekaremekî'pîuya apî'nîkon.
Moropai mîrîrî koneka to'ya yai, awenpenatakon kupî sîrîrî.

Morî Yekaton Wannî Esenyaka'mato'

E'mai' pe upemonkono pe amîrî'nîkon ena pia'tîsa' pe mîrîrî
ekaremekîuya pra wanî'pî. Maasa pra aapia'nîkon uurî wanî ye'nen. 5 Tîîse
uutî kupî sîrîrî uyarima'tîpon pia. Mîîwîni tîîse uyekaranmapoya'nîkon
pra naatîi. Anî'ya "O'non pata pona attî?" taa pra awanî, tiwin kin. 6 Mîrîrî
ekaremekîuya ye'nen, eesewankono'masa'kon kure'ne. 7 Tîîse yairî tauya
sîrîrî. Uutîsa' ya, morî pe awanî kupî sîrîrî aapia'nîkon. Uutîsa' pra awanî ya,
panamatonkon iipî pepîn aapia'nîkon. Tîîse uutîsa' ya, mîîkîrî yarimauya
aapia'nîkon. 8 Mîîkîrî iipî non po tîîko'mansenon pia. Aaipî ya, to' pî'
ekaremekîiya. Imakui'pî pe to' wanî ekaremekîiya kupî sîrîrî. Moropai î' pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yairon wanî ekaremekîiya. Moropai Paapaya to' yenumî kupî ekaremekîiya
kupî sîrîrî. 9Moropai ekaremekîiya yairî pra to' wanî imakui'pî tînkupî'pî
pî' maasa pra innape ukupî to'ya pra awanî. 10Moropai ekaremekîiya
yairî pra to' esenumenka yairon pî'. Maasa pra ka' pona uutî, tarî
uyera'maya'nîkon pepîn inî'rî. Mîrîrî yai Paapaya uyapisî morî pe, iwakîri
pe. Mîrîrî wenai yairon pe wanî epu'tî to'ya. 11Moropai Paapaya imakui'pî
taruma'tî ekaremekîiya maasa pra aasîrî Paapaya imakui'pî yepotorî,
Makui, taruma'tî pe man. 12Inî' panpî' anekareme'pai wai apî'nîkon tîîse
sîrîrî yapîtanîpîya'nîkon pepîn. 13Tîîse Mîîkîrî, yairon pî' teeseurîmasen
erepansa' ya, tamî'nawîrî yairon Paapa piapainon pî' ayenupaiya'nîkon.
Tîîwarîrî eeseurîma pepîn tîîse tîneta'pî ekaremekîiya moropai awe'kupîton
maasa ekaremekîiya nîrî. 14Uyapurîiya, maasa pra uwinîpainon tîneta'pî pî'
eeseurîma. 15Tamî'nawîrî Paapa wanî manni' itesa' pe, uurî nîrî itesa' pe.
Mîrîrî ye'nen tauya, uwinîpainon tînapisî'pî, aapia'nîkon itîrî Morî Yekaton
Wannîya, unekaremekî ekaremekîiya apî'nîkon.

Esewankono'manto' Moropai Atausinpanto'

16Maasa mararî tîîko'manse uyera'maya'nîkon pepîn moropai inî'rî
mararî tîîko'manse tîpo uyera'maya'nîkon. 17Mîrîrîya inenupa'san
esekaranmapo'pî tîpî'nîkon: —Î' taiya pe awanî mîrîrî? “Maasa
mararî uyera'maya'nîkon pepîn moropai inî' aako'mamîkon tîpo,
uyera'maya'nîkon inî'rî,” ta'pîiya sa'rî. Moropai taiya nîrî: “Uutî uyun
pia ye'nen uyera'maya'nîkon pepîn.” Î' taiya pe awanî? —ta'pî to'ya.
18—Maasa mararî tîpo ta'pîiya sa'rî î' taiya pe awanî epu'tî pra man
mîrîrî. Mîrîrî warantî to' eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon.
19Tîpî' anekaranmapopai to' wanî epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen
ta'pîiya to' pî': —Maasa mararî uyera'maya'nîkon pepîn taa pî' wai
moropai inî'rî maasa uyera'maya'nîkon inî'rî taa pî' wai. Î' taiya pe
awanî? —ta'pîiya to' pî'. 20—Innape taa pî' wai apî'nîkon. Akaraukon kupî
sîrîrî tîîse non po tîîko'mansenon atausinpa. Eesewankono'makon tîîse
mîrîrî eesewankono'mato'kon era'tî inî'rî aatausinpato'kon pe moropai
aatausinpakon. 21Wîri' mîîkîrî tînre esenpo kupî ya, eesewankono'makoi.
Maasa pra tîwe'taruma'tî weiyu eseposa' ye'nen. Tîîse tînre esenposa'
tîpo, inî'rî tîwe'taruma'tîto' pî' awenpenata pepîn. Tîîse more esenposa'
pî' aatausinpa. 22Mîrîrî warantî awanîkon. Esewankono'man pî' naatîi
tîîse inî'rî ayera'mauya'nîkon moropai aatausinpakon kupî sîrîrî. Mîrîrî
aatausinpato'kon mo'ka anî'ya eserîke pra awanî.
23Mîrîrî yai uyekaranmapoya'nîkon pepîn. Ayenku'tîuya'nîkon
pepîn. Î' rî anesatîkon Paapa pî' itîrîiya aapia'nîkon upemonkono pe
awanîkon ye'nen. 24Sîrîrî tîpo see Paapa pî' esatîya'nîkon pra awanîkon.
Upemonkono pe si'ma esatî moropai yapisîya'nîkon. Mîrîrîya kure'ne
aatausinpakon. Aatausinpato'kon wanî tîwîrî, mîîpîkîrî pra.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Imakui'pî Yentai Jesus Wanî

25 Mîrîrî ekaremekî pî' wai panton pe, aronne pra. Tîîse maasa uweiyu
eseporî kupî sîrîrî. Mîrîrî yai ekaremekîuya pepîn panton pe tîîse aronne
ayekaremekîuya'nîkon Paapa pî'. 26 Mîrîrî weiyu yai, Paapa pî' esatîya'nîkon
aawarîrî'nîkon uyese' yai upemonkono pe awanîkon ye'nen. Paapa pî'
esatîuya pepîn amîrî'nîkon ton pe. 27 Maasa pra Paapaya asa'namakon.
Asa'namaiya'nîkon maasa pra uyapurîya'nîkon ye'nen moropai innape
ukupî'pîya'nîkon, Paapa winîpainon pe. 28 Paapa piapai iipî'pî uurî, sîrîrî non
pona. Moropai inî'rî sîrîrî non nîmîuya kupî sîrîrî. Enna'po kupî sîrîrî Paapa pia.
29 Mîrîrî pî' inenupa'sanya ta'pî ipî': —Aronne eseurîman pî' nai tarîpai,
panton pe pra —ta'pî to'ya. 30 —Tamî'nawîron epu'tî pî' nai epu'tî pî'
anna man tarîpai. Î' tiaronkon esenumenka epu'tî pî' nai ayekaranmapo
to'ya pra tîîse. Mîrîrî wenai Paapa winîpaino pe awanî kupî pî' anna man
innape. 31 Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Tarîpai innape naka ukupî pî'
naatî? —ta'pîiya to' pî'. 32 —Maasa panpî' amîrî'nîkon e'tîrîka kupî sîrîrî.
Maasa pu'kuru pra attîkon kupî sîrîrî ayewî'kon ta, unîmîya'nîkon kupî
sîrîrî tiwinsarî. Mîîwîni tîîse tiwinsarî uuko'mamî pepîn maasa pra uyun
wanî uupia. 33 Mîrîrî ekaremekî pî' wai tîîwanmîra awanîkonpa Paapa
winîkîi, uponaron pe awanîkon ye'nen. Tarî sîrîrî non po imakui'pîya
ataruma'tîkon, tîîse meruntî ke e'tî. Maasa pra imakui'pî yentai wanî'pî.

Paapa Yarakkîrî Jesus Eseurîma

17 1 Mîrîrî taa tîpo, Jesusya tenu yanumî'pî ka' yekaya. Moropai
eepîrema'pî. Paapa pî' ta'pîiya:
—Paapa, uweiyu eseposa' man. Ipîkku pe e'to' yenpokî, ipîkku pe
awe'to' yenpoto'peuya. Morî pe pu'kuru awanî, meruntî ke awanî
epu'to'pe tamî'nawîronkonya. 2 Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' esa'
pe ukupî'pîya. Ukupî'pîya antîrî'pî tîîto'peuya upemonkonoyamî' pia
ipatîkarî to' ko'manto'pe. 3 Sîrîrî enen ko'mannîto' ipatîkaron wanî amîrî
epu'to'pe to'ya. Amîrî tiwinan Paapa, yairon, tiaron ton pîn. Moropai
uurî Jesus Cristo epu'to'pe to'ya, anarima'pî sîrîrî non pona. Mîrîrî
epu'tî to'ya ya, enen to' ko'mamî ipatîkarî. 4 Esenyaka'mato' pe antîrî'pî
aretî'ka'pîuya. Mîrîrî wenai meruntî ke awanî, morî pe awanî yenpo'pîuya
tamî'nawîronkon pî'. 5 Paapa, aapia wanî tanne morî, meruntî tîîkî uupia
itîrî'pîya warantî moro aapia wanî yai, pata ekoneka pra tîîse.
6 Sîrîrî non po tîîko'mansenon kore'tapai apemonkonoyamî' mo'ka'pîya.
Inkamoro tîrî'pîya uupia. To' pî' ayeseru ekaremekî'pîuya ayepu'to'pe to'ya.
Moropai amaimu yawîrî to' e'sa' man. 7 Tarîpai epu'sa' to'ya, tamî'nawîrî
unekaremekî'pî, tamî'nawîrî unkupî'pî wanî awinîpaino pe. 8 Maasa pra upî'
anekaremekî'pî ekaremekî pî' wai to' pî'. Moropai etasa' to'ya. Innape see
awinîpainon pe wanî epu'tî to'ya. Moropai uyarima'pîya ku'sa' to'ya innape.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 To' pona epîrema sîrîrî maasa pra apemonkono pe to' wanî ye'nen.
Tamî'nawîronkon non po tîîko'mansenon pona epîrema pepîn tîîse
manni'kan antîrî'san neken pona epîrema. 10 Tamî'nawîronkon
upemonkonoyamî' wanî apemonkono pe moropai apemonkonoyamî'
nîrî wanî upemonkono pe. Moropai inkamoro wenai morî pe pu'kuru
wanî, meruntî ke wanî epu'tî tamî'nawîronkonya. 11 Sîrîrî non
po uuko'mamî pepîn inî'rî. Uutî kupî sîrîrî aapia. Tîîse inkamoro
apemonkonoyamî' ko'mamî tarî. Paapa, morî anî' warainon pepîn,
inkamoro ko'mannî'kî. Ameruntîri ke to' ko'mannî'kî, uupia tîîsa'ya
manni' ke to' pîika'tîkî tiwin to' ko'manto'pe, tiwin ko'mannî manni'
warantî. 12 To' yarakkîrî wanî ya, to' ko'mannîpî'pîuya, ameruntîri
ke. Mîrîrî ameruntîri antîrî'pî ke to' ko'mannîpî'pîuya. Moropai anî'
ataka'ma pra man, tîîse tiwinan neken aataka'maton. Innape awanî'pî,
amaimu e'menukasa' yawîrî aataka'ma'pî. 13 Tarîpai uutî sîrîrî aapia,
moropai mîrîrî warantî tauya tarî si'ma inkamoro upemonkonoyamî'
atausinpato'pe kure'ne, mîî pîkîrî pra. Uurî atausinpa warantî to'
atausinpato'pe. 14 Anekaremekî'pî ekaremekî'pîuya to' pî'. Moropai non
po tîîko'mansenonya tewanmakon pe to' ku'sa', maasa pra tonpakon
pe pra to' wanî ye'nen, uurî warantî, tonpakon pe pra. 15 Sîrîrî pata
yapai to' mo'kakî tauya pepîn. Tîîse esatîuya to' ko'mannî'kî Makuiya
to' yapisî namai. 16 Non po tîîko'mansenon yonpa pepîn uurî. Mîrîrî
warantî to' yonpa pe pra nîrî upemonkonoyamî' man. 17 Inkamoro
yenupakî amaimu pî', apemonkono pe to' e'to'pe imakui'pî tîku'se pra.
Maasa pra amaimu wanî yairon pe. 18 Uyarima'pîya warantî non pona,
to' yarimauya pe wai pata poro. 19 Insanan ton pe eturumaka sîrîrî
aapia. Innape insanan upemonkonoyamî' nîrî eturumakato'pe aapia,
to' yaipontîpa apoitîrî pe.

20 Insanan pona neken epîrema pepîn, tîîse tiaronkon pona
innape akupîtonkon pona, insanan maimu wenai. Inkamoro pona
nîrî epîrema sîrîrî. 21 Esatîuya tamî'nawîronkon upemonkonoyamî'
e'to'pe tiwin. Paapa, uurî ya' amîrî wanî warantî moropai amîrî
ya' uurî wanî warantî to' ku'kî uurî'nîkon ya' to' e'to'pe. Tiwin to'
ko'manto'pe tamî'nawîronkon non po tîîko'mansenonya uyarima'pîya
ku'to'pe innape. 22 Ipîkku pu'kuru e'to', antîrî'pî uupia, mîrîrî ke to'
repa'pîuya tiwin to' e'to'pe, tiwin e'nî warantî. 23 Uuko'mamî to' pia
moropai aako'mamî uupia. Mîrîrî ya tiwin pu'kuru to' wanî. Mîrîrî
warantî non po tîîko'mansenonya epu'tî uyarima'tîpon amîrî moropai
upemonkonoyamî' yu'se awanî, uyu'se awanî warantî. 24 Inkamoro
antîrî'san. Moropai uupia upata ya' to' ko'mamî yu'se wai. Moropai
morî uyeseru antîrî'pî era'ma to'ya. Morî uyeseru tîrî'pîya maasa pra
u'nînma'pîya pena pata pai pata ekonekasa' rawîrî. 25 Paapa, yairon
amîrî. Non po tîîko'mansenonya ayepu'tî pepîn, tîîse ayepu'tî pî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wai. Moropai insanan unenupa'sanya epu'tî uyarima'tîpon pe awanî.
26 Ayeseru ekaremekî pî' wai to' pî' moropai mîrîrî pî' uuko'mamî
tiaronkon sa'namato'pe to'ya u'nînmaya warantî. Moropai
uuko'manpîtî inkamoro kore'ta, to' yewan ya' tiwin e'nîto'pe.
Mîrîrî warantî Jesus epîrema'pî, Paapa yarakkîrî eeseurîma'pî.

Jesus Yapisî To'ya

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 1 Teepîrema tîpo, Jesus epa'ka'pî tînenupa'san yarakkîrî moropai
iwîtî rukku'nîtî'pî to'ya, Cedrom itese'. Moro iratai po Oliveira
ye'ka wanî'pî. Miarî tînenupa'san pokonpe eewomî'pî. 2 Mîrîrî Oliveira
ye'ka epu'tî'pî Judasya iteyatonon pî' Jesus ekareme'nenya. Epu'tî'pîiya
maasa pra miarî Jesusya tînenupa'san muurukuntîpîtî'pî. 3 Mîrîrî ye'nen
moro Oliveira ye'kana' Judas erepamî'pî. Epîremanto' yewî' era'manenan
enepî'pîiya moropai tiaronkon enepî'pîiya. Teepîremasanon esanon
moropai fariseuyamî' narima'san, arinîke to' wanî'pî. Tîkasuparaikon
moropai tîtaikapukon moropai tîweiyukon, tî'kuma'tukon ke to' erepamî'pî.
4 Jesus epa'ka'pî to' ponaya moropai to' ekaranmapo'pîiya, tamî'nawîrî î'
kupî to'ya tîpî' epu'tîi'ma. Ta'pîiya to' pî': —Anî' yuwaya'nîkon? —ta'pîiya.
5 Inkamoroya yuuku'pî: —Jesus, Nazaré pon —ta'pî to'ya. —Uurî mîîkîrî
—ta'pîiya. (Judas, iteyatonon pî' Jesus ekareme'nen, mîîkîrî wanî
mîrîrî inkamoro pokonpe.) 6 Uurî mîîkîrî, taasa' Jesusya pe, inkamoro
atarima'pî moropai to' esenumî'pî non pona. 7 Moropai inî'rî Jesusya to'
ekaranmapo'pî: —Anî' yuwaya'nîkon? —ta'pîiya to' pî'. —Jesus, Nazaré
pon —ta'pî to'ya. 8 —Uurî mîîkîrî tauya sa'rî. Uurî yuwaya'nîkon ya, moriya
tîwî insanan unenupa'san nîtîi —ta'pî Jesusya to' pî'. 9 Mîrîrî ta'pîiya
tîmaimu yawîrî awe'ku'to'pe manni' Paapa nîtîrî'san ko'mannîpî'pîuya
anî' ataka'ma pra man ta'pîiya ne'tîkini. Innape tîmaimu e'to'pe taiya
mîrîrî warantî. 10 Mîrîrîya Simão Pedroya tîkasuparai mo'ka'pî moropai
teepîremasanon esanon yepotorî poitîrî pana ya'tî'pîiya. Mîîkîrî ipoitîrî
ese' Malco. 11 Mîrîrî pî' Jesusya ta'pî Pedro pî': —Tîwî akasuparai nîsi,
yeka'makî iwon ya' —ta'pîiya. —Itu'se Paapa e'to' yawîrî e'taruma'tî pepîn
naka? Kaane, e'taruma'tî sîrîrî Paapa naipontî'pî pe.

Anás Pia Jesus Yarî To'ya

12 Mîrîrî tîpo Jesus yapisî'pî to'ya, surarayamî'ya moropai to' esa'ya,
moropai teepîremasanon esanon narima'sanya yapisî'pî, itenya yewa'tî'pî
to'ya. 13 Moropai e'mai' pe yarî'pî to'ya Anás pia. Anás mîîkîrî Caifás
yawo. Mîrîrî kono' yai teepîremasanon esanon yepotorî pe Caifás wanî'pî.
14 Mîîkîrî Caifásya Judeuyamî' esanon panamasa' wanî'pî tiwin warayo'
sa'manta yu'se wanî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ton pe kai'ma to'
panamasai'ya wanî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pedroya Taa, Jesus Unepu'tî Pepîn
(Mt 26.57-58, 69-70; Mc 14.53-54, 66-88; Lc 22.54-57)

15 Moropai Simão Pedro moropai tiaron inenupa'pîya Jesus wenaima'pî.
Mîîkîrî tiaron inenupa'pî teepîremasanon esanon yepotorî nepu'tî. Mîrîrî
ye'nen attî'pî Jesus pîkîrî itewî' poroyi'pîrî pîkîrî, 16 poro po Pedro ko'mamî
tanne wîttî woima'tîto' mana'ta pia. Mîrîrîya tiaron inenupa'pî, manni'
teepîremasanon esanon yepotorî nepu'tî'pî, mîîkîrî enna'po'pî mana'ta
piawon wîri' yarakkîrî eseurîmai. Eeseurîma'pî moropai Pedro ewomî
tîrî'pîiya. 17 Moropai mîîkîrî mana'ta piawon wîri'ya ta'pî Pedro pî': —Mîîkîrî
warayo' nenupa'pî amîrî? —ta'pîiya. —Kaane, uurî pepîn —ta'pî Pedroya.
18 Mîrîrîya Pedro wîtî'pî ipoitîrîtonon kore'ta apo' pia tîwe'sanon pia. Moropai
teepîremato'kon yewî' era'manenan pia. To' atapina'pî tîntîruka'pîkon pia,
komi' pe pata wanî ye'nen. Satippe Pedro atapina'pî to' pokonpe.

Teepîremasanon Esanon Yepotorîya

Jesus Ekaranmapo
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Mîrîrî tanne teepîremasanon esanon yepotorîya Jesus ekaranmapo'pî
inenupa'san pî' moropai inekaremekî'pî pî'. 20 Jesusya yuuku'pî:
—Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yeurîmapîtî'pîuya aronne, ama' pe pra.
Epere'nîto' yewî'kon ta, epîremanto' yewî' ta, to' yenupapîtî'pîuya tîmurukun
pe awanîkon tanne. Î' tauya pra wanî'pî ama' pe. 21 Mîrîrî ye'nen î' ton pe
uyekaranmapoya? Inkamoro umaimu etatîponkon mekaranmapoi, î' taasau'ya
to' pî'. Mîrîrî epu'tî pî' to' man morî pe. 22 Mîrîrî taasa' Jesusya pe, tiwin
epîremanto' yewî' era'manenya Jesus yenpatamo'pî. Moropai ta'pîiya: —Î' ton
pe see mîrîrî ye'ka pe eseurîman mîrîrî teepîremasanon esanon yepotorî pî'?
—ta'pîiya Jesus pî'. 23 Jesusya yuuku'pî: —Yairî pra eseurîmasa' ya, makai
tamî'nawîronkon pî' î' kai'ma eseurîmasa'. Tîîse yairî eseurîman pî' wai. Î' wani'
awanî ye'nen upa'tîya mîrîrî? —ta'pî Jesusya mîîkîrî pî'. 24 Mîrîrîya Anásya Jesus
yarima'pî taironpî'se Caifás pia, teepîremasanon esanon yepotorî pia.

Inî'rî Pedroya Taa, Mîîkîrî Unepu'tî Pepîn
(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Mîrîrî tanne Simão Pedro atapina ko'mannîpî'pî satippe si'ma. Moropai
tiaronkon iipiawonkonya ta'pî ipî': —Mîîkîrî warayo' nenupa'pî nîrî amîrî
ka'rî? Tîîse Pedroya ta'pî: —Kaane uurî pepîn —ta'pîiya. 26 Mîrîrîya tiwin
teepîremasanon esanon yepotorî poitîrîya ta'pî. Mîîkîrî pana Pedro na'tî'pî
yonpa pe awanî'pî. Mîîkîrîya ta'pî Pedro pî': —Amîrî ka'rî ayera'mauya
ne'tîkini mîîkîrî yarakkîrî Oliveira ye'kana' e'nî ne'tîkini —ta'pîiya. 27 Inî'rî
Pedroya ta'pî: —Kaane. Mîrîrî pe rî kariwana yunkon e'na'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pilatosya Jesus Ekaranmapo
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Moropai eerenmapî ya Jesus yarî'pî to'ya Caifás yewî' tapai Governador
Pilatos yewî' ta. Tîîse Judeuyamî' esanon wanî'pî ewonpai pra, tîwe'kî'pakon
namai Judeuyamî' pepîn kore'ta. Maasa pra Páscoa entamo'kanto' pî'
e'pai to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen to' ewomî pîn. 29 Mîrîrî ye'nen poro pona
Pilatos epa'ka'pî to' pia. Moropai ta'pîiya to' pî': —Î' imakui'pî inkupî'pî
taaya'nîkon mîrîrî, mîserî nîkupî'pî? —ta'pîiya. 30 Yuuku'pî to'ya. —A'kî,
imakui'pî ku'sai'ya pra awanî ya, aapia ene'sa' annaya pepîn e'painon. Tîîse
imakui'pî kupîtîpon mîserî —ta'pî to'ya. 31 Mîrîrî ye'nen ta'pî Pilatosya to'
pî': —Amîrî'nîkon mîîkîrî yeseru yako'menkatî aawarîrî'nîkon moropai
itaruma'tîtî ayeserukon yawîrî. Tîîse yuuku'pî to'ya: —Amîrî'nîkon
Romanoyamî'ya anî' wîî me'po annaya tîrî pepîn —ta'pî to'ya. 32 Mîrîrî
warantî to' eseurîma'pî mîrîrî, Jesus nekaremekî'pî pî' innape awe'to'pe.
Maasa pra î' kai'ma tîîsa'manta ekareme'sa' Jesusya wanî'pî. 33 Pilatos
ewomî'pî tewî' ta moropai Jesus yanno me'po'pîiya. Mîrîrîya Jesus
ekaranmapo'pîiya: —Judeuyamî' esa' amîrî, rei amîrî? —ta'pîiya Jesus
pî'. 34 Jesusya yuuku'pî: —Uyekaranmapoya awinîpai ka'rî ou tiaronkonya
ekareme'sa' mîrîrî apî' —ta'pîiya. 35 Pilatosya ta'pî: —Judeu pepîn uurî.
Amîrî yonpayamî' moropai teepîremasanon esanonya arumakasa'
mîrîrî uyenya' —ta'pîiya. —Î' kupî pî' nan? —ta'pîiya. 36 —Sîrîrî non po
pemonkonyamî' yaipontîuya pepîn to' esa' pe. Mîrîrî warantî ikupîuya ya,
upoitîrîtonon eseya'nama e'painon Judeuyamî' esanonya uyapisî namai.
Tîîse mîrîrî ye'ka pe pra kupîuya tarî sîrîrî non po. Maasa pra sîrîrî non
winîpainon pepîn uurî —ta'pîiya. 37 Mîrîrî ye'nen Pilatosya ta'pî ipî':
—Moriya rei pe awanî mîrîrî? Jesusya ta'pî: —Amîrîya taa mîrîrî, yairon
mai. Esenpo'pî moropai uuipî'pî sîrîrî non pona yairon ekareme'se. Mîrîrî
ton pe neken erepamî'pî. Moropai yairon anetapainonya umaimu pîinama.
38 Pilatosya ta'pî: —Î' mîrîrî yairon? —ta'pîiya.

Mîrîrî tîpo Pilatos epa'ka'pî pemonkonyamî' pia moropai ta'pîiya to'
pî': —Imakui'pî inkupî'pî eporîuya pra wai. Î' wenai pra iwîme'pouya
eserîke pra wai —ta'pîiya. 39 —Tîîse ayeserukon yawîrî kono' kaisarî
Páscoa yai, tiwin unarakkamo'pî rumakauya aapia'nîkon. Mîserî
amîrî'nîkon Judeuyamî' rei rumakauya yu'se naatî? 40 Mîrîrî yuuku'pî
to'ya tîwentaimepî'se. —Kaane, mîîkîrî pepîn. Barrabás rumakaya yu'se
anna man —ta'pî to'ya. (Barrabás mîîkîrî ama'ye'.)

Tamî'nawîronkon Pemonkonyamî' Entaimepîtî Jesus Wîîkî Kai'ma
(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

19 1 Mîrîrî tîpo Pilatosya Jesus po'pîtî me'po'pî. 2 Surarayamî'ya
itarako ton koneka'pî mî'nî ke. Moropai yeka'ma'pî to'ya

ipu'pai pona, moropai suuyu sonpan rei pon ye'ka yeka'ma'pî to'ya
ipî' tîîwo'ma'takon pe. 3Moropai iipia to' erepanpîtî'pî. Taapîtî'pî to'ya
ipî': —Viva Jesus, Judeuyamî' esa' amîrî. Rei amîrî —kai'ma taa pî' to'
ko'mamî'pî. Moropai mîîkîrî yenpatamopîtî'pî to'ya.
4Moropai inî'rî Pilatos epa'ka'pî moropai ta'pîiya Judeuyamî' pî':
—A'kî, mîîkîrî yenpa'ka me'po pî' wai era'makonpa. Imakui'pî inkupî'pî
eporîuya pra wai. Î' wenai pra iwî me'pouya eserîke pra wai. 5Mîrîrî
ye'nen Jesus epa'ka'pî mî'nî ye' tarakko pe tîîse moropai suuyu sonpan
tîpon ya'. Mîrîrîya Pilatosya ta'pî to' pî': —A'kî, mîserî warayo' man.
Era'matî! —ta'pîiya.
6Mîîkîrî era'ma tîuya'nîkon pe teepîremasanon esanon moropai to'
poitîrîtonon entaimepîtî'pî. —Iwî me'pokî, iwî me'pokî pakî'nan pona
—taapîtî'pî to'ya.
Moropai Pilatosya ta'pî to' pî': —Kaane, uurî pepîn. Amîrî'nîkon neken
tarîpai. Itu'se awanîkon ya, ipokapîtîtantî pakî'nan pona, iwîtî —ta'pîiya.
—Tîîse uurî pia morî pe era'ma pî' wai. Î' wenai pra iwîtî tauya eserîke
pra wai.
7Tîîse Judeuyamî'ya yuuku'pî: —Moisés nurî'tî nekaremekî'pî yawîrî
aasa'manta e'pai awanî. Maasa pra Paapa munmu pe awe'kupî —ta'pî to'ya.
8Mîrîrî eta tîuya pe, Pilatos esi'nîpî'pî inî' panpî'. 9Moropai eewomî'pî
tewî' ta inî'rî. Moropai Jesus ekaranmapo'pîiya. —O'non pata painon
amîrî? —ta'pîiya. Tîîse Jesusya yuuku pîn. 10Pilatosya ta'pî ipî':
—Umaimu yuukuya pepîn? Enpenatakî, ayesa' uurî. Arumakauya
e'painon, awî me'pouya e'painon —ta'pîiya Jesus pî'.
11Jesusya yuuku'pî: —Aawarîrî uyesa' pe awanî pepîn. Uyesa' pe awanî
maasa pra Paapaya itîîsa' mîrîrî aapia. Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya, ayenya'
urumakatîponya, imakui'pî ku'sa' mîrîrî, imakui'pî ku'sa'ya yentai.
12Mîrîrî eta tîuya ye'nen, Jesus anrumakapai Pilatos wanî'pî. Tîîse
Judeuyamî' entaimepîtî'pî. —Irumakaya ya, César yeyaton pe awanî
—ta'pî to'ya. —Anî' e'kupî ya rei pe César yentai e'pai awanî. César
pîinamaiya pepîn.
13Mîrîrî eta tîuya pe Jesus yenpa'ka me'po'pî Pilatosya. Moropai
eereuta'pî taponse' pona miarî pata tî' ka'sa' pona. (Judeuyamî' maimu ta
Gabatá). 14Awanî'pî sexta-feira Páscoa konekato' weiyu pe. Moropai wei
enu'sa' wanî'pî. Mîrîrî yai Pilatosya ta'pî Judeuyamî' esanon pî': —A'kî,
ayesa'kon mîîkîrî, rei mîîkîrî —ta'pîiya.
15Moropai to' entaimepîtî'pî. —Iwî me'pokî, iwî me'pokî pakî'nan
pona —taapîtî'pî to'ya. —Ayesa'kon wîî me'pouya yu'se naatî? —ta'pî
Pilatosya. —Itesa' pînon anna —ta'pî to'ya. —César neken anna esa'
—ta'pî teepîremasanon esanonya.
16Mîrîrî tîpo Pilatosya Jesus rumaka tu'ka'pî Judeuyamî' yenya'
iwîto'pe to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Pokapîtî To'ya Pakî'nan Po
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Mîrîrî ye'nen surarayamî'ya yarî'pî. Jesus epa'ka'pî cidade poi.
Pakî'nan yarî'pîiya tîwîto' yaponse' ton. Eerepamî'pî pata ese' pemonkon
pu'pai'pî warainon. (Judeuyamî' maimu ta Gólgota.) 18 Moro ipokapîtî'pî
to'ya pakî'nan po. Moropai tiaronkon nîrî asakî'nankon warayo'kon
pokapîtî'pî to'ya iratai winî Jesus wanî'pî to' arakkita.
19 Moropai Pilatosya tabua pona imenuka'pî moropai itîrî me'po'pî
pakî'nan pona.

JESUS NAZARÉ PON, JUDEUYAMÎ' ESA'

taato' e'menukasa' wanî'pî. 20 Mararonkon pepîn Judeuyamî'ya mîrîrî erenka'pî
maasa pra Jesus wî'pî to'ya aminke pra cidade pia. Moropai mîrîrî e'menukasa'
wanî'pî eseurîwî'nankon maimukon ta. Judeuyamî' maimu ta, romanoyamî'
maimu ta, moropai gregoyamî' maimu ta awe'menukasa' wanî'pî. 21 Moropai
teepîremasanon esa'ya ta'pî Pilatos pî': —Judeuyamî' esa' kai'ma kî'menukai
tîîse "Judeuyamî' esa' uurî", ta'pî mîserîya taato' menukakî —ta'pî to'ya.
22 Pilatosya yuuku'pî: —Î' unmenuka'pî ko'mamî mîrîrî warantî. Tiaron
pe imo'tannîpîuya pepîn —ta'pîiya.
23 Pakî'nan pona Jesus pokapîtî surarayamî'ya tîpo, ipon yanumî'pî
to'ya moropai pantaka'pî to'ya tîkaisarî'nîkon, saakîrîronkon. Sonpan nîrî
yanumî'pî to'ya. Mîrîrî sonpan morî tiwin ika'sa', iisi'pînto' ton pîn. 24 Mîrîrî
ye'nen ta'pî to'ya tîpî'nîkon: —Ipon karaka namai, tî' yenunpai'nîkon anî'
yemanne pe sonpan wanî epu'to'pe'nîkon —ta'pî to'ya.
Mîrîrî kupî'pî to'ya Paapa maimu e'menukasa' e'to'pe innape. See
warantî awe'menukasa':

> Upon pantaka'pî to'ya tîkore'ta'nîkon moropai sonpan,
> anî' pon pe awe'nîmî epu'tîkonpa tî' yenumî'pî to'ya.
>
> Sl 22.18

Mîrîrî ye'nen mîrîrî kupî'pî surarayamî'ya.
25 Mîrîrî tanne aminke pra Jesus pakî'nanon pia wîri'sanyamî' wanî'pî
satippe. Jesus yan moropai itakon moropai Clopas no'pî, itese' Maria,
moropai Maria Magdala pon, inkamoro wanî'pî aminke pra. 26 Moropai
tîsan era'ma tîuya pe, moropai tînenupa'pî, tîsa'namanen, era'ma tîuya pe,
Jesusya ta'pî tîsan pî': —Era'makî, anre mîîkîrî tarîpai —ta'pîiya. 27 Mîrîrî
tîpo ta'pîiya tînenupa'pî pî': —Era'makî, asan mîîkîrî tarîpai —ta'pîiya.
Moropai mîrîrî pata pai inenupa'pîya isan yarî'pî tewî' ta aako'manto'pe.

Jesus Sa'manta
(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Tîîko'mamî tîpo, Jesusya tamî'nawîrî aretî'kasa' tîuya epu'tî'pî.
Moropai ta'pîiya: —Tuna aninnîpai wai. Mîrîrî ta'pîiya innape Paapa

maimu e'menukasa' e'to'pe yairî. 29 Moro pisa wanî'pî intapîkîron uva
yekku so'ritasa' yense'. Mîrîrî ye'nen tu'nasen esponja tîrî'pî to'ya wo'
ka. Moropai amansa' tanne, esponja mo'ka'pî to'ya. Hissopo ye' pona
tîrî'pî to'ya, moropai i'mî'sa'ka'pî to'ya inta ya'. 30 Mîrîrî yu'na'pî Jesusya
moropai ta'pîiya: —Tamî'nawîron ataretî'kasa' man. Mîrîrî taa tîuya
yaretî'ka pe awe'muruika'pî moropai aasa'manta'pî.

Jesus Yara'ta Yaso'ka To'ya

31 Mîrîrî Páscoa konekato' weiyu yai, moropai penane wanî sábado ipîkku,
páscoa pî' to' e'to'. Mîrîrî ye'nen isa'manta'san esa'rî'pî ko'mamî pakî'nan po
yu'se pra Judeuyamî' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Pilatos pia. Ta'pî to'ya ipî':
—Inkamoro pîsi waikîpîtî me'pokî ka'ne' panpî' to' sa'mantato'pe moropai to'
esa'rî'pî mo'kato'pe annaya pakî'nan po to' ko'mamî namai sábado yai —ta'pî
to'ya ipî'. 32 Mîrîrî ye'nen surarayamî' wîtî'pî. E'mai'non pakî'nan pon pîsi
waikîpîtî'pî to'ya. Mîrîrî tîpo tiaron pîsi waikîpîtî'pî to'ya Jesus yarakkîronkon.
33 Tîîse Jesus pia teerepamîkon yai, era'ma'pî to'ya aasîrî aasa'mantasa' wanî'pî.
Mîrîrî ye'nen i'si waikîpîtî to'ya pra awanî'pî. 34 Tîîse tiwin suraraya tîkasuparai
ke ya'so'ka'pî Jesus yara'ta yai. Mîrîrî pe rî imînî moropai tuna ti'kamo'pî mararî
pra. 35 Mîrîrî era'matîpon uurî. Moropai ekaremekîuya sîrîrî innape ikupîkonpa.
Mîrîrî unekaremekî wanî yairî. Moropai mîrîrî wanî innape epu'tîuya. 36 Mîrîrî
e'kupî'pî Paapa maimu e'menukasa' e'to'pe innape. See warantî awe'menukasa':

Tiwin ite'pî waikîpîtî to'ya pepîn tiwin kin

Êx 12.46; Nm 9.12; Sl 34.20

taato'. 37 Moropai inî'rî Paapa maimu e'menukasa' see warantî:

Pemonkonyamî'ya tîna'so'ka'pîkon era'ma pe man

Zc 12.10

taato' mîrîrî.

Jesus Yu'na'tî To'ya
(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Mîrîrî tîpo José Arimatéia ponya Pilatos pî' esatî'pî, Jesus esa'rî'pî
yu'na'tîpa kai'ma. Mîîkîrî José wanî'pî Jesus wenaimetîpon pe tîîse ama'
pe, maasa pra Judeuyamî' esanon nama'pîiya. 39 Moropai Nicodemos,
manni' Jesus pia itî'pî ewaron ya'. Mîîkîrî wîtî'pî José yarakkîrî. A'pusin
yarî'pîiya 35 quilos kaisarî yai'mei mirra, aloé yarakkîrî. 40 Moropai
Jesus esa'rî'pî wontî'pî to'ya kamisa ke a'pusin teka'mai, Judeuyamî'
yeseru yawîrî isa'manta'pî esa'rî'pî konekato' tîuya'nîkon yawîrî.
41 Moropai jardim wanî'pî Jesus wî'pî to'ya pata pia aminke pra. Moro
wanî'pî amenan uuruwai, tî' yawon isa'manta'pî ton pînon. 42 Moropai
Judeuyamî' festarî weiyu ekonekato' wanî ye'nen mîrîrî uuruwai ya'
Jesus esa'rî'pî yeka'ma'pî to'ya aminke pra awanî ye'nen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus E'mî'sa'ka
(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 1 Domingo erenmapî yai, ewaron ke tîîse Maria Madalena
wîtî'pî uuruwai pona. Moropai era'ma'pîiya, tî' kure'nan wanî'pî
era'tîsa' inna'ta poi. 2 Mîrîrî era'ma tîuya pe Maria ekatumî'pî Simão
Pedro pia moropai tiaron inenupa'pî Jesus nîsa'nama'pî pia. Moropai
ta'pîiya to' pî': —Uyepotorîkon yarî'pî to'ya man uuruwai yapai moropai
o'non pata yaasa' to'ya epu'tî annaya pra man.
3 Mîrîrî ye'nen Pedro moropai tiaron inenupa'pî wîtî'pî uuruwai pona.
4 Sa'nîrî to' ekatumî'pî tîîse tiaron inenupa'pî ka'ne' panpî' eeka'tumî'pî
Pedro eka'tumî yentai. Mîrîrî ye'nen eerepamî'pî uuruwai pona Pedro rawîrî.
5 Moropai awe'muruika'pî kamisa era'ma'pîiya tîîse eewomî pra awanî'pî.
6 Ite'ma'pî pî' Pedro erepamî'pî. Tiwinarî Pedro ewomî'pî uuruwai ya', tî'
yawon ya'. Moro kamisa era'ma'pîiya. 7 Moropai Jesus pu'pai woinon kamisa
era'ma'pîiya tiaron kamisa piapai aminke ma're. Yanmako'masa' pe awanî'pî.
8 Mîrîrî tîpo tiaron inenupa'pî ewomî'pî Pedro ye'ma'pî pî'. Era'ma'pîiya, innape
Jesus e'mî'sa'kasa' kupî'pîiya. 9 (Mîîwîni tîîse Paapa maimu e'menukasa' epu'tî
to'ya pra awanî'pî, awe'mî'sa'ka e'pai awanî taato'.) 10 Mîrîrî tîpo to' emikku'pî.

Jesus Esenpo Maria Pia
(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

11 Maria ko'mamî'pî satippe tîkarawa'pî. Tîkarau ye'ka pe
awe'muruika'pî moropai uuruwai ya' era'ma'pîiya. 12 Moro inserîyamî'
asakî'nankon era'ma'pîiya, aimutun to' pon. To' ereutasa' wanî'pî Jesus
pata'pî ya', tiwin ipu'pai pata'pî ya', tiaron i'pu pata'pî ya'.
13 Moropai ta'pî to'ya Maria pî': —Wîri', î' pî' akarau mîrîrî? Mariaya
yuuku'pî: —Inna, uyepotorî yarî'pî to'ya man moropai o'non pata yarî'pî
to'ya epu'tîuya pra wai. 14 Mîrîrîya eera'tî'pî moropai Jesus era'ma'pîiya.
Tîîse Jesus pe awanî epu'tîiya pra awanî'pî.
15 Jesusya ta'pî ipî': —Wîri', î' pî' akarau mîrîrî? Anî' yuwaya?
—ta'pîiya. Jardim ko'mannî'nen kai'ma Maria esenumenka'pî. Mîrîrî
ye'nen ta'pîiya: —Inna, uyonpa, amîrîya ka'rî yaasa' nai ka'kî upî' o'non
pata yarî pî' nan uutîto'pe era'mai? —ta'pîiya.
16 Jesusya ta'pî ipî': —Maria —ta'pîiya.
Mîrîrî pî' eera'tî'pî iponaya moropai ta'pîiya Judeuyamî' maimu ta:
—Rabôni —ta'pîiya. (Uyenupanen taato' mîrîrî.) 17 —Uurî kîsapisî —ta'pî
Jesusya ipî'. —Maasa enuku pra wai uyun pia. Tîîse atîkî uyonpayamî'
pia. Makai to' pî' enna'po uyun pia, mîîkîrî wanî to' yun pe nîrî, Paapa
unapurîton moropai to' napurîton nîrî pia uutî. 18 Mîrîrî ye'nen Maria
wîtî'pî inenupa'san pia moropai ekaremekî'pîiya. —Uyepotorîkon era'ma
pî' wai, see ye'ka pe taa pî' man —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tînenupa'san Pia Jesus Esenpo
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Pata ko'mamî'pî mîrîrî domingo yai. Mîrîrî yai inenupa'san epere'sa'
atarakkansa' wanî'pî maasa pra Judeuyamî' esanon pî' eranne' pe to'
wanî'pî. Mîrîrî tanne Jesus iipî'pî to' kore'ta satippe awanî'pî. Moropai
ta'pîiya to' pî': —Tîîwanmîra e'tî. 20 Mîrîrî taa tîuya tîpo, tenya prego
yetta'pî moropai tara'ta yaino yenpo'pîiya. Mîrîrî pî' inenupa'san
atausinpa'pî tepotorîkon era'ma tîuya'nîkon pî'.
21 Inî'rî Jesusya ta'pî to' pî': —Tîîwanmîra e'tî. Sîrîrî non pona uyunya
uyarimasa' warantî ayarimauya'nîkon —ta'pîiya. 22 Mîrîrî tîpo to'
puma'pîiya. —Morî Yekaton Wannî yapi'tî —ta'pîiya to' pî'. 23 —Anî'
nîkupî'pî imakui'pî kupîya'nîkon ya aawanmîra'nîkon, Paapaya nîrî ikupî
tîîwanmîra. Tîîse anî' nîkupî'pî imakui'pî kupîya'nîkon pra awanî ya,
aawanmîra'nîkon, mîrîrî warantî aako'mamî mîrîrî.

Jesus Esenpo Tomé Pia

24 Moropai Tomé, tiwin inenupa'pî tiaronkon inenupa'san yarakkîrî
pra awanî'pî Jesus iipî'pî yai. (Mîîkîrî Tomé wanî'pî asakî'ne itese', Tomé
moropai monoi'.) 25 Mîrîrî ye'nen tiaronkon inenupa'sanya ekaremekî'pî.
—Uyepotorîkon era'ma pî' anna man —ta'pî to'ya ipî'. Tîîse Toméya ta'pî
to' pî': —Innape akupîuya'nîkon pepîn. Uyenya eperu ke itenya pokato'
pata'pî ya' yapîuya pra tîîse innape ikupîuya pepîn. Yara'ta ya'so'kasa' ya'
uyenya yeka'mauya pra tîîse innape ikupîuya pepîn —ta'pî Toméya to' pî'.
26 Moropai eseurîwî'ne mia' pona tîîmo'tai (8) wei tîpo, inî'rî inenupa'san
epere'sa' wanî'pî wîttî ta. Moropai Tomé wanî'pî to' pokonpe. Mana'takon
atarakkansa' wanî'pî. Mîîwîni tîîse Jesus esenpo'pî to' kore'ta, awanî'pî satippe.
Moropai ta'pîiya to' pî': —Tîîwanmîra e'tî —ta'pîiya. 27 Moropai ta'pîiya Tomé
pî': —Ayenya yeka'makî uyenya ya', era'makî. Moropai uyara'ta yai ayenya
yawonnî'kî innape ukupîpa. Innape pra uurî kî'kupîi —ta'pîiya Tomé pî'.
28 Mîrîrîya Toméya yuuku'pî: —Uyepotorî, Paapa unapurîton —ta'pîiya.
29 Jesusya ta'pî ipî': —Innape ukupî pî' nan uyera'maya ye'nen? Tîîse
tiaronkon uyera'ma'tîponkon pepîn inkamoro, tîîse innape ukupî to'ya.
Mîrîrî wenai to' atausinpa.

Î' Ton Pe Sîrîrî Kaareta Menuka Tîuya Ekaremekî Joãoya

30 Moropai mararî pra anî' nîkupî eserîkan pepîn kupî'pî Jesusya
tînenupa'sanya era'ma tanne. Tîîse sîrîrî kaareta pona imenukasau'ya pra
wai. 31 Tîîse unmenuka'san menuka'pîuya innape Jesus wanî Cristo, Paapa
nîmenka'pî pe kupîkonpa. Innape Paapa munmu pe Jesus wanî kupîkonpa.
Moropai innape ikupîya'nîkon ye'nen, aako'mamîkon enen ipatîkarî iipia.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Galiléia Po Jesus Esenpo Tînenupa'san Pia

21 1 Mîrîrî tîpo, inî'rî Jesus esenpo'pî tînenupa'san pia Tiberíades
ku'pîrî ena po to' tîîse. Sîrîrî warantî awanî'pî. 2 Tîmurukun pe
to' wanî'pî. Simão Pedro, Tomé, manni' itese' monoi', Natanael, Galiléia
pon Caná poinon, Zebedeu munkîyamî', moropai tiaronkon asakî'nankon
Jesus nenupa'san wanî'pî. 3 Moropai Simão Pedroya ta'pî tiaronkon pî':
—Tarrafa pî' uutî sîrîrî —ta'pîiya. —Inna iyarî, anna wîtî nîrî —ta'pî
to'ya ipî'. Mîrîrî ye'nen to' asara'tî'pî kanau ya'. Tiwin ewaron erenmapî
pîkîrî anî' yapisî to'ya pra awanî'pî.
4 Wei epa'ka tanne, Jesus esenpo'pî tuna ena pona satippe. Tîîse Jesus
pe awanî epu'tî inenupa'sanya pra awanî'pî.
5 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Uyonpayamî', anî' yapisîya'nîkon pra
naatî? —ta'pîiya. —Inna, anî' ton pra man —ta'pî to'ya.
6 Jesusya ta'pî to' pî': —Tarrafa yenuntî kanau meruntî winî, moro'yamî'
yapisîkonpa. Moropai yenumî'pî to'ya moropai inî'rî mîrîrî yeku'na to'ya
eserîke pra awanî'pî maasa pra mararî pra moro'yamî' atapi'sa' wanî'pî.
7 Moropai inenupa'pî Jesus nîsa'nama'pîya ta'pî Pedro pî':
—Uyepotorîkon mîîkîrî —ta'pîiya. Mîrîrî eta tîuya pe Pedroya tîpon
yeka'ma'pî maasa pra tîpon mo'kasai'ya wanî'pî. Moropai aarapumî'pî
tuna ka'. 8 Tiaronkon inenupa'san wîtî'pî Pedro pîkîrî tuna ena pona
kanau ya', tarrafa yeku'na'pî to'ya. Maasa pra aminke pra tuna ena pona
to' wanî'pî. Yai pra 100 metros kaisarî to' wanî'pî. 9 Tîwautîkon pe apo'
era'ma'pî to'ya, moro'yamî' wanî'pî ipo moropai pão.
10 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Anapisî'pîkon moro'yamî' yonpa
ene'tî —ta'pîiya to' pî'.
11 Simão Pedro asara'tî'pî moropai tarrafa ku'na'pîiya. Mararonkon
pepîn moro'yamî' wanî'pî. 153 kaisarî wanî'pî. Mîîwîni tîîse tarrafa
e'karakasa' pra awanî'pî. 12 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Asi'tî
entamo'kai —ta'pîiya. Moropai "Anî' amîrî?" kai'ma taa anî'ya pra
awanî epu'tî'pî to'ya. 13 Mîrîrîya Jesus wîtî'pî, pão yanumî'pîiya, to' pia
itîrî'pîiya. Mîrîrî warantî moro' yanumî'pîiya itîrî'pîiya nîrî to' pia.
14 Mîrîrî wanî teeseurînon ite'ka pe Jesus esenpo'pî tînenupa'san pia
tîwe'mî'sa'ka tîpo.

Jesus Eseurîma Pedro Yarakkîrî

15 Tîwentamo'kakon tîpo, Jesusya ta'pî Simão Pedro pî': —Simão, João
munmu amîrî. Uurî sa'namaya insananya usa'nama yentai?
Yuuku'pî Pedroya: —Inna, uyepotorî. Asa'nama pî' wai, epu'tî pî' nai
—ta'pîiya.
Jesusya ta'pî: —Upemonkonoyamî' ko'mannî'kî, ayekînnan
carneiroyamî' ko'mannîpîya warantî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Moropai itakon te'ka pe Jesusya ta'pî Pedro pî': —Simão, João
munmu amîrî. Innape pu'kuru usa'nama pî' nan? —ta'pîiya.
—Inna, uyepotorî —ta'pî Pedroya. —Asa'nama pî' wai epu'tî pî' nai.
Jesusya ta'pî: —Moriya upemonkonoyamî' ko'mannî'kî ayekînnan
ko'mannîpîya warantî.
17 Teeseurînon te'ka pe Jesusya ta'pî: —Simão, João munmu amîrî. Uurî
sa'nama pî' nan?
Mîrîrî pî' Pedro esewankono'ma'pî. Maasa pra Jesusya
tekaranmapopîtî'pî eseurîwî'ne ite'ka kaisarî, —Uurî sa'nama pî' nan?
—taiya ye'nen. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya ipî': —Uyepotorî, tamî'nawîron
epu'nen amîrî. Asa'nama pî' wai epu'nen amîrî nîrî.
Jesusya ta'pî: —Moriya upemonkonoyamî' ko'mannî'kî ayekînnan
ko'mannîpîya warantî —ta'pîiya. 18 Ayenku'tîuya pepîn, pena maasa awanî
ya apon ton yeka'mapîtî'pîya moropai itu'se awe'to' ya' attîpîtî'pî. Tîîse
a'yeke'ton pe eena ya, ayenya yekainumîya tiaronya ayewa'tîto'pe moropai
ayarî to'ya o'non pata itu'se awe'to' pepîn ya'. 19 Mîrîrî taa tîuya pe, Jesus
eseurîma'pî î' kai'ma Pedro sa'mantato' pî'. Moropai aasa'mantato' wenai,
tiaronkonya Paapa yapurî. Mîrîrî tîpo Jesusya ta'pî ipî': —Upîkîrî aase.
20 Moropai Pedro era'tî'pî, tiaron inenupa'pî era'ma'pîiya, manni' Jesus
nîsa'nama'pî, Jesus pia awanî manni' entamo'kanto' Páscoa itese' weiyu yai,
Jesus pî' ekaranmapotîpon —Uyepotorî, anî'ya amîrî ekaremekî ayeyatonon
pî'? —taiya ne'tîkini. Mîîkîrî era'ma'pî Pedroya. 21 Mîrîrî era'ma tîuya
ye'nen Pedroya ta'pî Jesus pî': —Uyepotorî, î' e'kupî mîserî yarakkîrî?
22 Jesusya yuuku'pî: —Mîîkîrî ko'mamî yu'se wanî ya uuipî pîkîrî,
mîîkîrî yarakkîrî î' ton pra nai. Tîîse amîrî, upîkîrî aase —ta'pîiya. 23 Mîrîrî
ye'nen tiaronkon itonpayamî'ya taa ko'mannîpî'pî manni' inenupa'pî,
aasa'manta pepîn kai'ma to' eseurîmapîtî'pî. Tîîse mîrîrî ye'ka pe pra Jesus
eseurîma'pî. —Aasa'manta pepîn —taiya pra awanî'pî. Tîîse, —Uuipî pîkîrî
aako'mamî yu'se wanî ya, mîîkîrî yarakkîrî î' ton pra nai —ta'pîiya.
24 Manni' inenupa'pî mîrîrî ekareme'nen mîîkîrî, imenukatîpon nîrî,
moropai inekaremekî'pî yairî epu'tî pî' anna man.
25 Moropai mararon pepîn Jesus nîkupî'san. Mîrîrî e'menukasa' wanî
ya, tu'ke kaareta yannîpîiya e'painon, sîrîrî pata yentai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

JESUS NAIPONTÎ'SAN NÎKUPÎ'PÎKON YEKARE

ATOS

Î' pî' teeseurîmasen pe sîrîrî kaareta wanî? Sîrîrî kaareta ese' wanî Jesus naipontî'san nîkupî'pîkon. Sîrîrî kaareta eseporî Lucas kaaretarî pîkîrî, maasa pra pemonkon yepi'nen itese' Lucasya imenuka'pî nîrî. 80 ou 90 kono' esuwa'kasa' Jesus esenpo'pî pata pai, imenuka'pîiya.

Î' kai'ma itekare esekaremekî'pî Jesus naipontî'san wenai, mîrîrî pî' teeseurîmasen pe sîrîrî kaareta wanî. Morî Yekaton Wannî ena'pî Jesus naipontî'san esa' pe moropai imeruntîri wenai, itekare ekaremekî pî' pinunpapîtî'pî to'ya, tu'ke pata poro. E'mai' pe Jerusalém po itekare ekaremekî'pî to'ya. Miarî pai to' wîtîpîtî tiaronkon pemonkonyamî' ko'manto'kon poro Judéia pata ponkon. Mîrîrî pata pai, to' wîtîpîtî'pî tiaron pata pona, itese' Samaria. Mîrîrî tîpo mararonkon pepîn pata poro itekare ekareme'se to' wîtîpîtî'pî. (At 1.8)

Moropai tamî'nawîronkon Jesus naipontî'san pî' eeseurîma pepîn, tîîse Pedro moropai Paulo pî' eeseurîma tiaronkon pî' eeseurîma yentai. E'mai' pe capítulo 1—12 pîkîrî Pedro pî' eeseurîma. Mîrîrî tîpo capítulo 13 pata pai Paulo pî' eeseurîma aataretî'ka pîkîrî. Morî Yekaton Wannîya Pedro yarima'pî Judeuyamî' kore'ta Judéia pata poro. Tîîse Paulo yarima'pîiya Judeuyamî' pepîn kore'ta tu'ke pata poro. Mîrîrî î' e'kupî'pî Pedro yarakkîrî moropai Paulo yarakkîrî, mîrîrî menuka'pî Lucasya. Ineta'pî tiaronkon piapai, moropai inera'ma'pî pî' eeseurîma'pî sîrîrî kaareta po.

Morî Yekaton Wannî Yarima Tîuya Pî' Jesus Eseurîma'pî

1 1,2 Tiófilo, manni' kaareta aapia unmenuka'pî wanî Jesus yekare ekareme'nen pe. Tamî'nawîrî î' kupî'pî Jesusya teesenyaka'ma pia'tî'pî pata pai ka' pona tarî Paapaya pîkîrî ekareme'nen pe awanî. Î' ikupî eserîkan pepîn ku'pîtî'pîiya, moropai pemonkonyamî' yenupapîtî'pîiya ekareme'nen pe awanî. Moropai tînaipontî'san pia tîmaimu tîrî'pîiya Morî Yekaton Wannî wenai to' nîkupî ton pe.

3 Inkamoro pia Jesus esenpo'pî enen tîîsa'manta tîpo. Asakî'ne pemonkon (40) wei tîîko'mamî pîkîrî eesenpopîtî'pî to' pia tu'ke ite'ka.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîîkîrî nîkupî'pî era'ma'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen enen awanî epu'tî'pî
to'ya aasa'mantasa' pe ikupî to'ya pîn. Moropai tînaipontî'san yarakkîrî
eeseurîmapîtî'pî Paapa yeseru pî'. Î' kai'ma Paapa iipî tamî'nawîronkon
esa' pe ekareme'pîtî'pîiya to' pî'. 4 Moropai tiwin ite'ka tînaipontî'san
pere'sa' tîuya yai tîmaimu tîrî'pîiya to' pia. Ta'pîiya: —Maasa tarî e'tî
Jerusalém po Paapa nîtîrî yapisîkonpa. Inîmî'tî. Maasa pra yarima
tîuya taasai'ya man apî'nîkon. Mîrîrî warantî rî uurîya nîrî ta'pî
—ta'pî Jesusya. 5 —A'kî, Joãoya imakui'pî tînkupî'pîkon rumakanenan
yenpatakona'pî tuna ke pena. Tîîse inî' panpî' yapisîya'nîkon kupî sîrîrî.
Mararî tîîko'manse aapia'nîkon Morî Yekaton Wannî erepamî kupî sîrîrî
ayesa'kon pe, aako'manto'pe ipatîkarî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ka' Pona Jesus Yarî Paapaya

6 Mîrîrî tîpo Jesus naipontî'san emurukuntî'pî ipokonpe ⌊Oliveira kîrî
po⌋. Mîrîrî yai ekaranmapo'pî to'ya: —Anna Yepotorî, î' pensa anna
kupîya kupî sîrîrî anna pata esa' pe anna ko'manto'pe anna warîrî, sîrîrî
ka'rî, maasa ka'rî? —ta'pî to'ya Jesus pî'.
7 Jesusya yuuku'pî: —Mîrîrî epu'tîya'nîkon yu'se Paapa wanî pra man.
Uyun Paapaya neken epu'tî, iweiyu iku'ne'tîsa' tîuya ye'nen —ta'pîiya to'
pî'. 8 —Tîîse meruntî yapisîya'nîkon kupî sîrîrî Morî Yekaton Wannî ena
yai ayesa'kon pe. Mîrîrî yai meruntî ke uyekare pî' eeseurîmakon kupî
sîrîrî Jerusalém po, moropai Judéia pata po, Samaria pata po, moropai
tamî'nawîrî patakon kaisarî —ta'pîiya to' pî'. 9 Mîrîrî taasai'ya tîpo, Jesus
yanu'nîpî'pî Paapaya ka' pona, era'ma to'ya tanne. Moropai inî' era'ma
to'ya pra to' ena'pî. Maasa pra katupuruya yettapurî'pî.
10 Tîîse tîwîrî era'ma'pî to'ya ka' yekaya. Jesus era'ma yu'se to' tîîse,
tiwinarî asakî'nankon warayo'kon esenpo'pî aimutunkon to' ponkon
to' pia. 11 Inkamoroya ta'pî to' pî': —Warayo'kon Galiléia ponkon, anî'
era'ma yu'se awanîkon? —ta'pî to'ya. —Manni' Jesus akore'ta'nîkon wanî
manni' wîtîn pî' man. Ka' pona yanu'nîpî pî' Paapa man —ta'pî to'ya.
—Tîîse teenuku manni' warantî, awenna'po kupî sîrîrî inî'rî katupuru po
—ta'pî to'ya to' pî'.

Matias Menka To'ya
Judas Nurî'tî Pata'pî Ya' Awe'to'pe

12 Mîrîrî tîpo Jesus naipontî'san enna'po'pî Oliveira ye'kon kîrî poi
Jerusalém pona. Aminke pu'kuru pra itaminkeno awanî'pî. 13 Jerusalém
cidaderî pona teerepamîkon pe, to' ewomî'pî kawonpan po tîwe'sen wîttî
ta, o'non pata Pedro pokon e'to' ta. Insamoro wanî'pî miarî, João moropai
Tiago, moropai André, moropai Filipe, moropai Tomé, moropai Bartolomeu,
moropai Mateus, moropai tiaron Tiago, Alfeu munmu, moropai Simão
Zelote, moropai Judas, mîîkîrî yun ese' wanî'pî Tiago pe nîrî. 14 Inkamoro

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wanî'pî teepîremakon pî' tîwîrî wei kaisarî tîmurukun pe si'ma. Inkamoro
kore'ta Jesus yan wanî'pî moropai Jesus ya'mi'san nîrî wanî'pî to' pokonpe.
Moropai tiaronkon wîri'sanyamî' nîrî wanî'pî to' kore'ta.
15 Tiwin wei to' emurukuntîsa' tanne, Pedro e'mî'sa'ka'pî to'
kore'tapai eseurîmai. Inkamoro emurukuntî'san wanî'pî 120 kaisarî.
Moropai ta'pîiya to' pî': 16 —Uyonpayamî', eesera'maton pî' kinî Morî
Yekaton Wannî eseurîma'pî pena utamokon Davi nurî'tî pî' —ta'pîiya.
—Judas nurî'tî yekare pî' eeseurîma'pî pena. Mîîkîrî Judas wanî'pî
Jesus yapi'nenan Judeuyamî' esanon ye'mai'norî pe. 17 Mîîkîrî wanî'pî
uurî'nîkon yonpa pe ukore'ta'nîkon. Maasa pra imenkasa' pe awanî'pî
eesenyaka'mato'pe uurî'nîkon pokonpe —ta'pî Pedroya.
18 (Mîîkîrî Judasya tînmîri ton yenna'pî mîrîrî tîniru Jesus rumakapîtîuya
Judeuyamî' esanon yenya' yepe'pî ke. Miarî tînmîri ya' mîîkîrî ena'pî kawîne
pai. Mîrîrî yai iro'ta e'karaka'pî moropai non pona isiwisikkî e'soroka'pî.
Moropai aasa'manta'pî. 19 Tamî'nawîronkon Jerusalém po tîîko'mansenonya
mîrîrî epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen ipata'se' esatî'pî to'ya Aceldama kai'ma, tîîse to'
maimu ta awanî'pî mîn pata'se' kai'ma esatî'pî to'ya.)
20 Mîrîrî ye'nen Pedroya ta'pî: —Sîrîrî e'menukasa' pena Salmo
kaaretarîya ta'pî:

Mîîkîrî ataretî'ka kupî sîrîrî.
Mîrîrî ye'nen anî' ko'mamî pepîn itewî' ta,

Sl 69.25

kai'ma Salmo kaaretarî po awe'menukasa' mîrîrî. Moropai inî'rî ta'pî
Salmo kaaretarîya:

Tiaronya ipata'pî yapisî e'pai awanî
eesenyaka'mato' rî'pî konekaton ya',

Sl 109.8

taiya mîrîrî —ta'pî Pedroya.
21,22 —Mîrîrî ye'nen tiaron warayo' menkapai awanî sîrîrî uurî'nîkon
pokonpe eesenyaka'ma ton. Tîîse mîîkîrî warayo' menkapai man
teeseurîmasen innape Uyepotorîkon Jesus e'mî'sa'ka'pî pî'. Tîîse
imenkapai man manni' uurî'nîkon pokonpe Joãoya Jesus yenpatakona
yai moropai ka' pona Paapaya Jesus yanu'nîpî pîkîrî, aasarî'pî
upokonpe'nîkon —ta'pî Pedroya.
23 Mîrîrî ye'nen to' esenumenka'pî. Asakî'ne warayo'kon menka'pî
to'ya tîpokon pe'nîkon asarî'san. Inkamoro ese' wanî'pî José. Mîîkîrî
ese' wanî'pî eseurîwî'ne kaisarî, Barsabás moropai Justo kai'ma esatî'pî
to'ya. Iwanîyakon ese' wanî'pî Matias. Inkamoro menka'pî to'ya. 24 Mîrîrî
tîpo inkamoro pona to' epîrema'pî. Ta'pî to'ya Paapa pî': —Paapa,
anna yepotorî, amîrî tamî'nawîronkon yewan epu'nen. Mîrîrî ye'nen
insanan anna yonpayamî' ekareme'kî o'non ye'ka mo'kaya amîrî ton

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe eesenyaka'mato'pe, Jesus naipontî'pî pe. 25 Maasa pra anna yonpa
Judas anna pokonpe esenyaka'ma'pîya teesenyaka'mato' rumaka'pî inî'
anku'pai pra eena'pî. Moropai mîîkîrî wîtî'pî e'taruma'tînto' pata'se' ya'.
Mîrîrî ye'nen anî' ekaremekîya anna pokonpe eesenyaka'ma ton José
Matias ka'rî. Mîrîrî warantî to' epîrema'pî. 26 Mîrîrî tîpo inkamoroya
asakî'ne tî' yapisî'pî. Mîrîrî asakî'nan tî' pî' to' ese' e'menukasa' wanî'pî
José moropai Matias. Moropai teserukon ta mîrîrî tî' yenumî'pî to'ya
e'mai'non tî' to' nenumî'pî wanî'pî Matias ese' yarakkîron. Mîrîrî warantî
mîîkîrî ena'pî Jesus naipontî'san pokonpe teesenyaka'masen pe.

Pentecoste Festa Pî' To' Tîîse
Morî Yekaton Wannî Erepamî

2 1 Judeuyamî' festarî weiyu esepor̂i yai, itese' Pentecoste,
tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan emurukuntî'pî tiwinan wîttî ta.
2 Mîrîrî yai to' emurukuntîsa' tanne, ka'ne' pe ka' winîpainon kure'nan
a'situn ata'se'masa' iipî warainon eta'pî innape Jesus ku'nenanya. Kure'ne
awanî ye'nen mîrîrî wîttî tawonkonya eta'pî. 3 Moropai mîrîrî era'ma'pî
wîttî tawonkonya. Apo' awittasa' ya'se'masa' a'situnya warantî innape
Jesus ku'nenan ekaya. Eesekainunpîtî'pî to' kaisarî tiwin pî' to' tîîse,
era'ma'pî to'ya. 4 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon esa' pe Morî Yekaton Wannî
ena'pî. Moropai to' eseurîma emapu'tî'pîiya tiaronkon maimukon ta.
5 Inkamoro kore'ta Jerusalém po Judeuyamî' Paapa yapurînenan
wanî'pî aminke pai festa pona iipî'san. Tamî'nawîrî patakon poinokon
wanî'pî. 6 Mîrîrî a'situn warainon eta tîuya'nîkon yai, to' emurukuntî'pî.
Mîrîrî yai innape Jesus ku'nenan eseurîma tiaronkon maimukon ta eta'pî
to'ya. Tîîse eta'pî inkamoro aminke pai iipî'sanya tîmaimukon pe awanî.
Mîrîrî pî' to' esenumenka'pî kure'ne. 7 Ta'pî to'ya: —Insamoro warayo'kon
Galiléiaponkon. A'kî umaimukon ta to' eseurîma. 8 Tîîse î' kai'ma mîrîrî
warantî umaimukon ta to' eseurîma mîrîrî? —ta'pî to'ya. 9-11 —Maasa pra
uurî'nîkon wanî aminke pai iipî'san pe. Pártia patapai'nîkon pe, Média
pata pai'nîkon pe, Elão pata pai'nîkon pe, Mesopotâmia pata pai'nîkon
pe, Judéia pata pai'nîkon pe, Capadócia pata pai'nîkon pe, Ponto pata
pai'nîkon pe, Ásia pata pai'nîkon pe, Frígia pata pai'nîkon pe, Panfília
pata pai'nîkon pe, Egito pata pai'nîkon pe, Líbia pata woinîkon nîrî wanî,
aminke pra awanî Cirene pî', Roma poinokon pe, Creta pata pai'nîkon pe
moropai Arábia pata pai'nîkon pe. Judeuyamî' moropai Judeuyamî' pepîn
Paapa yapurînenan, tamî'nawîrî aminke pai'nîkon pe e'nî tanne tiwin pî'
si'ma umaimukon eta sîrîrî ukaisarî'nîkon. Paapa nîkupî'pîkon kure'nan
pî' umaimukon eta sîrîrî ukaisarî'nîkon. Paapa nîkupî'pîkon kure'nan pî'
to' eseurîma mîrîrî umaimukon ta eta sîrîrî —ta'pî to'ya.
12 Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon wanî'pî kure'ne teesenumenkai to'
winîkîi. Î' e'ku'sa' epu'tî to'ya pra awanî'pî. To' esekaranmapopîtî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Î' taato'pe see sîrîrî wanî sîrîrî? —kai'ma ta'pî to'ya. 13 Tîîse moro to'
kore'ta tiaronkon wanî'pî to' patakapîtî pî' tîwe'sanon. Inkamoroya ta'pî
to' pî': —A'kî, insamoro warayo'kon etînsa' mîrîrî. E'tari pe to' wanî
mîrîrî —kai'ma ta'pî to'ya to' winîkîi.

Pedro Eseurîmato' To' Pî'

14 Tîîse Pedro e'mî'sa'ka'pî tiwin pu' pona tîîmo'tai'nîkon Jesus
naipontî'san pokonpe. Mîîkîrî eseurîma'pî meruntî ke arinîkonya
eta tanne. —Uyonpayamî', Judeuyamî' Jerusalém ponkon moropai
tamî'nawîronkon amîrî'nîkon tarîwaya iipî'san. Maasa eseurîma
etatî î' taato'pe mîrîrî wanî ekaremekîuya sîrîrî etatî —ta'pîiya.
15 —Insamoro warayo'kon etînsa' kai'ma eesenumenkakon mîrîrî to' pî'
—ta'pîiya. —Tîîse kaane, insamoro wanî maasa î' enîrîtîponkon pepîn
insamoro. Penane pu'kuru anna wanî sîrîrî î' yonpa annaya pra man
—ta'pîiya. 16 —A'kî, pena Paapa maimu ekareme'nen profeta Joel nurî'tî
nekaremekî'pî era'maya'nîkon sîrîrî —ta'pî Pedroya to' pî'.
17 —Ta'pî Paapaya: "See warantî ikupîuya kupî sîrîrî
tamî'nawîron atarетî'ka rawîrî," ta'pî Paapaya.
"Morî Yekaton Wannî yarimauya kupî sîrîrî
tamî'nawîronkon esa' pe, aako'manto' pe.
Mîîkîrî Morî Yekaton Wannî wenai,
to' eseurîma kupî sîrîrî uyekare pî'.
Moropai anmukukon pia nîrî yarimauya
moropai ayensitonon pia nîrî yarimauya.
Inkamoro eseurîma kupî sîrîrî mîîkîrî wenai umaimu pî'", ta'pî Paapaya.
"Maasaronkon we'ne'pîtî warantî
yairon epu'tî to'ya kupî sîrîrî
tînera'ma'pîkon pepîn.
A'yeke'tonon we'ne'pîtî tîwetun ya'
mîrîrî epu'tî to'ya kupî sîrîrî.
Mîrîrî wenai to' eseurîma kupî sîrîrî.
18 Moropai manni'kan upoitîrî pe tîwe'sanon,
inkamoro pia nîrî Morî Yekaton Wannî yarimauya kupî nîrî sîrîrî.
Inkamoro eseurîma kupî nîrî sîrîrî uyekare pî',
tamî'nawîronkon pî' ekaremekî to'ya.
19 Moropai teesera'masen kupîuya kupî sîrîrî
anera'makon ton ka' pî'.
Moropai teesera'masen kupîuya kupî sîrîrî non po,
Mîrîrî wanî kupî sîrîrî mîn warantî.
Moropai apo' warantî
moropai were'tî warantî kure'ne era'maya'nîkon,
20 Moropai teesera'masen kupîuya inî'rî ka' pî'

wei ena kupî sîrîrî ewaron pe,
moropai kapoi ena kupî sîrîrî mîn warantî,
Mîrîrî e'kupî kupî sîrîrî
manni' ipîkku weiyu eseporî rawîrî,
uuipî rawîrî tamî'nawîron yaretî'kai.
21 Mîrîrî yai tîwenpenatasen awanî ya,
taawon wanî ya,
Paapa, upîika'tîkî.
Paapa, aapia iko'manpai wai
taawon wanî ya, mîîkîrî pîika'tîuya”, ta'pî Paapaya

Jl 2.28-32

ta'pî mîîkîrî profeta Joel nurî'tîya pena —ta'pî Pedroya.
22 Mîrîrî pî' Pedro eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Warayo'kon,
amîrî'nîkon Israel pemonkonoyamî', eseurîma Jesus Nazaré poinon yekare pî'
etatî —ta'pîiya. —Mîîkîrî Paapa naipontî'pî era'ma'pîya'nîkon. Î' ikupî eserîkan
pepîn kupîiya wenai, kure'nan teesera'masen pepîn kupîiya wenai, Paapa
winîpaino pe awanî epu'tî'pîya'nîkon ukore'ta'nîkon tîwanî yai. 23 Mîîkîrî
rumaka'pîya'nîkon imakui'san warayo'kon yenya'. Inkamoroya ipokapîtî'pî
pakî'nan pona. Mîrîrî warantî amîrî'nîkonya iwî'pî itu'se Paapa e'to' yawîrî.
Pena mîrîrî kupîya'nîkon rawîrî Paapaya epu'tî'pî. 24 Moropai Paapaya mîîkîrî
Jesus pîmî'sa'ka'pî. Awe'taruma'tîto' yapai imo'ka'pîiya. Sa'mantanto' yentai
ikupî'pîiya, maasa pra isa'manta'san kore'ta aako'mamî eserîke pra awanî'pî.
25 Mîrîrî pî' utamokon Davi nurî'tî eseurîma'pî pena. Mîîkîrî Jesus pî' ta'pîiya:
Uyepotorî era'ma pî' uuko'mamî aminke pra uupia,
maasa pra mîîkîrî wanî umeruntîri winî.
Mîrîrî ye'nen uurî wanî pepîn eranne' pe
maasa pra uupia aako'mamî ye'nen.
26 Mîrîrî ye'nen taatausinpai
uyewan wanî sîrîrî,
umaimu wanî kure'ne atausinpa'pî maimu pe.
Tîîse uurî wanî tîîsa'mantasen pe
tîîse eranne' pe pra uuko'mamî uusa'mantato' pî',
27 Maasa pra uurî sa'manta yai
uuko'mamî pepîn non yo'koi isa'manta'san kore'ta.
Urumakaya pepîn.
Moropai apoitîrî imakui'pî ton pîn
sa'mantasa' ko'mamî pepîn,
itesa'rî'pî kata pepîn,
i'mî'sa'kaya kupî ye'nen.
Mîrîrî nîmîkî pî' uuko'mamî,
28 Uyepotorî, mîrîrî yairon epu'tou'ya ton ke
uyenupa'pîya ipatîkaron uuko'manto' ton epoto'pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî ye'nen taatausinpai pu'kuru uurî wanî sîrîrî.
Maasa pra uupia aako'mamî ye'nen,

Sl 16.8-11

ta'pî Davi nurî'tîya —ta'pî Pedroya.
29 Moropai Pedro eseurîma ko'mannîpî. Ta'pîiya: —Uyonpayamî',
maasa eseurîma etapai'nîkon, penaron manni' utamokon Davi nurî'tî
yekare pî'. Mîîkîrî ko'manpîtî'pî tamî'nawîronkon esa' pe pena. Tîîse
aasa'manta'pî. Mîrîrî tîpo yu'na'tî'pî to'ya, mîîkîrî uruwasi man
uurî'nîkon kore'ta. 30 Mîîkîrî e'pîtî'pî Paapa maimu ekareme'nen pe.
Mîrîrî ye'nen epu'tî'pîiya, î' taasa' Paapaya inna'poka tîuya pata pe pra.
Mîîkîrî payanyamî' rî'san kore'ta Paapaya ipîkku pata esa' ton yarima
tîuya, ekaremekî'pî Davi nurî'tî wanî'pî warantî awe'to'pe.
31,32 —Moropai epu'tî'pîiya î' kupî Paapaya. Mîrîrî ye'nen eeseurîma'pî
Cristo pîmî'sa'kato' Paapaya pî'. Ta'pîiya see warantî: "Mîîkîrî sa'manta tîpo
isa'manta'san kore'ta aako'mamî pepîn Mîrîrî ye'nen itesa'rî'pî kata pepîn",
taa Davi nurî'tîya manni' Jesus pîmî'sa'kato' Paapaya pî'. 33 Mîrîrî kupî'pîiya.
Mîîkîrî e'mî'sa'kasa' era'ma'pî annaya. I'mî'sa'kasai'ya tîpo, Paapaya yarî'pî
ka' pona. Ta'pîiya ipî': "Umeruntîri winîkîi ereutakî," ta'pîiya. Moropai Morî
Yekaton Wannî yarima pî' man, yarima tîuya ta'pî tîuya yawîrî. Mîîkîrî
erepansa' sîrîrî anna esa' pe. Mîîkîrî wenai eseurîma sîrîrî amîrî'nîkon
maimu ta. Mîrîrî era'maya'nîkon sîrîrî, etaya'nîkon sîrîrî. 34,35 Davi
eseurîmasa' pra man tîpî' maasa pra mîîkîrî enu'sa' pra man ka' pona tesa'
yarakkîrî. Tîîse eeseurîma'pî Cristo enuku'pî pî'. Ta'pîiya see warantî:
"Paapaya ta'pî Uyepotorî pî':
'Umeruntîri winîkîi ereutakî
maasa ayeyatonon yentai akupîuya pîkîrî,' ta'pîiya"

Sl 110.1

ta'pî Davi nurî'tîya. 36 Mîîkîrî manni' anwî'pîkon antaruma'tî'pîkon
pîmî'sa'ka Paapaya yai ikupî'pîiya kure'ne Uyepotorîkon pe, tînmenka'pî
pe. Tamî'nawîronkon Judeuyamî', mîrîrî epu'tîya'nîkon e'pai awanî
—ta'pî Pedroya to' pî'.
37 Mîrîrî eta tîuya'nîkon pî' yairî ma're to' ena'pî kure'ne to'
esewankono'ma'pî. Moropai ta'pî to'ya Pedro pî' moropai tiaronkon Jesus
naipontî'san pî': —Uyonpayamî', î' kupî annaya e'painon? Mîrîrî warantî
Paapaya anna taruma'tî namai kai'ma.
38 Mîrîrî yuuku'pî Pedroya: —Enpenatatî imakui'pî ankupî'pîkon pî'
moropai irumakatî tamî'nawîrî Paapaya tîwanmîra iku'to'pe. Mîrîrî tîpo
esenpatakonatî innape Jesus kupîya'nîkon wenai. Tamî'nawîrî tîwanmîra
iku'sa' tîuya tîpo Paapaya Morî Yekaton Wannî yarima ayesa'kon pe
—ta'pî Pedroya to' pî'. 39 —Maasa pra mîrîrî pî' Paapa eseurîma'pî
pena Morî Yekaton Wannî yarima tîuya pî', amîrî'nîkon pia moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anmukukon pia yarima tîuya moropai tamî'nawîronkon aminkankon pia
yarima tîuya manni'kan tînmenkakon pia yarima tîuya —ta'pîiya.
40 Mîrîrî warantî Pedroya to' panama'pî, to' teka'nunkai. Ta'pîiya to' pî':
—Epa'katî imakui'pî kupî pî' tîwe'sanon kore'ta pai. Maasa pra inkamoro
taruma'tî Paapaya yai, ataruma'tîiya'nîkon namai awe'pîika'tîto'kon
yuwatî —ta'pî Pedroya.
41 Mîrîrî tîpo innape Pedro maimu kupî tîuya'nîkon ye'nen to'
esenpatakona'pî. To' wanî'pî 3.000 kaisarî yonpa. Mîrîrî tîpo innape
Jesus ku'nenan pokonpe to' emurukuntîpîtî'pî. 42 Mîrîrî yai Paapa maimu
ke to' yenupa'pî Jesus naipontî'sanya. Tekkarikon yonpa tîuya'nîkon yai
tîmurukun pe to' e'pîtî'pî. Moropai teepîremakon yai tîmurukun pe to'
e'pîtî'pî. Mîrîrî warantî to' ko'mamî'pî innape Jesus kupî tîuya'nîkon ye'nen.

Innape Jesus Ku'nenan Yeseru

43 Mîrîrî yai Jesus naipontî'sanya î' ikupî eserîkan pepîn ku'pîtî'pî.
Esenumenkanto' kure'nan ku'pîtî'pî to'ya. Mîrîrî ku'pîtî to'ya wenai,
tu'kankon pemonkonyamî' esenumenka'pî. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon wenai
tamî'nawîronkonya to' nama'pî. 44 Moropai tamî'nawîronkon innape Jesus
ku'nenan ko'mamî'pî tîmurukun pe. Moropai î' itesa' pe tîwe'to'kon mîrîrî
tîrataikai to' wanî'pî se' kaisarî. 45 Inkamoro e'repa'pî temannekon ke,
tînmîrikon ke. Mîrîrî yepe'pî yapi'sa' tîuya'nîkon yai, mîrîrî yarataika'pî
to'ya itu'se tiaronkon e'to' kaisarî. Mîrîrî kupî'pî to'ya tîwakîrikon pe,
mîî pe pra. 46 Moropai wei kaisarî to' emurukuntîpîtî'pî Judeuyamî'
epîremato' yewî' ta. Moropai tewî'kon kaisarî tekkarikon yonpapîtî'pî to'ya
tîwakîrikon pe, taatausinpai, e'sentai pra. 47 Inkamoroya Paapa yapurîpîtî'pî
tamî'nawîron pî'. Mîrîrî to' yeseru wenai, tiaronkon pemonkonyamî'ya
tîwakîrikon pe to' era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen wei kaisarî Paapa yapurînenan
epamî'pî. Maasa pra Uyepotorîkonya mîrîrî warantî ikupî'pî, mîrîrî warantî
innape tîku'nenan e'pîika'tîto'pe kai'ma. Mîrîrî warantî arinîke to' ena'pî.

Pedroya Ma'takî'pan Warayo' Yepi'tî

3 1 Tiwin wei Pedro wîtî'pî João yarakkîrî Judeuyamî' epîremato'
yewî' ta epîremai. Ko'mamîiya to' wîtî'pî teeserukon ta, Judeuyamî'
eperepîtî'pî ko'mamî kaisarî epîremai. 2 Moro warayo' ma'takî pe tîwe'sen
e'pîtî'pî mîrîrî to' epîremato' mana'ta po. Morî itese' manni' mana'ta pia
itonpayamî'ya yaapîtî'pî wei kaisarî teewonsenon nîtîrî tîniru yapi'to'peiya
kai'ma. Mîîkîrî awanî'pî asakoi pepîn teesenpo'pî pata painon.
3 Mîrîrî yai mîîkîrî pri'yawon pepîn ma'takî'pan warayo' sa'neya Pedro,
João era'ma'pî, mana'ta po tîwe'senya. Mîîkîrîya to' era'masa' tîuya pe
tenya kainumî'pî to' nîtîrî tîniru yapisîpa kai'ma. 4,5 Mîrîrîya Pedro João
ko'mamî'pî mîîkîrî yenu pîkîrî. Moropai ta'pî Pedroya ipî': —Anna era'makî
—ta'pîiya. Mîîkîrîya to' era'ma'pî î' to' nîtîrî yapisîpa kai'ma eesenumenka'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

teuren. 6 Tîîse ta'pî Pedroya see warantî: —A'kî, î' rî ton pra man tîniru ton
pra man aapia untîrî ton. Tîîse Cristo nîtîrî'pî Paapa meruntîri upîika'tîto'
Jesusya manni' Nazaréponya, tarî man uupia. Mîrîrî ke apîika'tîuya. Mîrîrî
ye'nen Jesus maimu pe tauya apî', asakî —ta'pîiya. 7 Moropai meruntî
winon itenya pî' yapisî'pî Pedroya. I'mî'sa'ka'pîiya, mîîkîrî pri'yawon pepîn
sa'ne. Mîrîrî pe rî mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî, morî pe satippe aapîta'pî inî' ike'ne
awanî pra. 8 Mîrîrî tîpo mîîkîrî atausinpasa' arapunpîtî'pî kure'ne. Mîrîrî
ye'nen mîîkîrîya Paapa yapurî'pî tîwakîri pe taatausinpai moropai to' pîkîrî
eewomî'pî Judeuyamî' epîremato' yewî' ta. 9 Mîrîrî yai era'ma'pî arinîkonya.
Mîîkîrî pri'ya pra tîwe'sen e'mî'sa'kasa'ya Paapa yapurî era'ma'pî to'ya.
10 Mîrîrî ye'nen to' esenumenka'pî kure'ne ipî'. —Manni' mîîkîrî, pri'ya
pra tîwe'sen mana'ta po e'mî'sa'kakoi pepîn. Î' kai'ma see awe'mî'sa'kasa'
mîrîrî? —Kai'ma to' esenumenka'pî teesewankono'mai ipî'.

Arinîkon Pemonkonyamî' Yeurîma Pedroya

11 Mîrîrî tîpo mîîkîrî warayo' Pedro João nepi'tî'pî wanî'pî to' ra'
pîkîrî. Mîîkîrî era'ma tîuya'nîkon wenai, pemonkonyamî' esenumenka'pî
kure'ne. Moropai to' eka'tumî'pî epîremanto' yewî' waikatoi varanda
ta itese' Salomão pata'se' ya', o'non pata Pedro João moropai warayo'
ike'nan esepi'tîsa' wanî manni' pata. 12 Mîrîrî yai arinîkon erepamî era'ma
tîuya pe ta'pî Pedroya to' pî': —Uyonpayamî', î' wani' awanî ye'nen
eesewankono'makon mîrîrî? Î' kai'ma eesenumenkakon mîrîrî anna pî'?
Î' wani' awanî ye'nen anna yenu pîkîrî aako'mamîkon? Mîserî warayo'
esepi'tîsa' wenai anna meruntîri ke yepi'tîsa' annaya kai'ma awanîkon?
Morî anna yeseru wenai tîmeruntîri tîîsa' Paapaya kai'ma awanîkon
ka'rî? 13 Mîîkîrî esepi'tîsa' mîrîrî anna meruntîri wenai pra tîîse manni'
Paapa poitîrî Jesus meruntîri wenai. Manni' anna tamokon Abraão nurî'tî
napurî'pî, moropai Isaque nurî'tî napurî'pî moropai Jacó nurî'tî napurî'pî.
Mîîkîrî Paapaya Jesus kupî'pî kure'ne. Tîîse amîrî'nîkonya irumaka'pî
ipîkku pe tîwe'sanon ayesa'kon pia. Mîîkîrî rumaka'pîya'nîkon Pilatos
yenya' mîîkîrî anrumakapai awanî tanne tîîse "kaane" ta'pîya'nîkon itu'se
pra awanî'pîkon. 14 Mîîkîrî wanî'pî morî pe tîwe'sen pe imakui'pî ton pra
tîwe'sen pe, tîîse mîîwîni tîîse iwanmîrî'pîya'nîkon. —Mîîkîrî rumakakî
—taaya'nîkon pra awanîkon Pilatos pî'. Tîîse tiaron warayo' pemonkon
wîîtîpon rumakato'peiya ta'pîya'nîkon. 15 Mîrîrî warantî amîrî'nîkonya
uurî'nîkon ko'manto' esa' pe tîwe'sen wîî me'po'pî. Tîîse mîîkîrî
pîmî'sa'ka'pî Paapaya. Mîrîrî epu'tî pî' anna man maasa pra era'ma'pî
annaya. 16 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî Jesus meruntîri wenai mîserî warayo'
esepi'tîsa' sîrîrî. Maasa pra innape ikupî'pîiya. Mîrîrî ye'nen Jesusya
yepi'tî'pî tamî'nawîronkon amîrî'nîkonya era'ma tîmapu'tîi.
17 —Uyonpayamî', amîrî'nîkonya iwî me'po'pî pakko pe awanîkon ye'nen,
tamî'nawîrî ayesa'kon pokonpe si'ma. Mîrîrî epu'tî pî' wai. 18 Tîîse mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kupî'pî Paapaya. Pena penaronkon profetayamî' nurî'tîya ekaremekî'pî,
î' kai'ma Paapa narima'pî pîika'tîton pe e'taruma'tî kupî. Mîrîrî yawîrî
ikupî'pî Paapaya ta'pî tîuya yawîrî. 19 Mîrîrî ye'nen enpenatatî imakui'pî
ankupî'pîkon pî', irumakatî, ayeserukon mo'tanî'tî. Moropai Paapa
pia eturumakatî tîîwanmîra imakui'pî ankupî'pîkon ku'to'peiya. Iipia
eturumakatî ayekatonkon meruntîri ton tîîto'peiya. 20 Iipia eturumakatî
aapia'nîkon manni' Jesus tînmenka'pî pîika'tîton yarimato'peiya. 21 Tîîse
mîîkîrî wanî sîrîrî ka' po aaipî pra. Tamî'nawîron miakanma tîuya weiyu
pîkîrî aako'mamî, mîrîrî weiyu pî' Paapa eseurîma'pî penaronkon tîmaimu
ekareme'nenan profetayamî' wenai. 22 Moisés nurî'tîya ta'pî:

"Paapaya tîmaimu ekareme'nen yarima kupî sîrîrî,
amîrî'nîkon kore'ta uurî yarimasa' tîuya warantî.
Mîîkîrî maimu ekareme'nen wanî kupî sîrîrî akore'ta'nîkon
ayonpakon pe.
Maasa etatî morî pe î' taiya apî'nîkon.
23 Anî'ya imaimu eta pra awanî ya,
mîîkîrî mo'kaiya kupî sîrîrî tîpemonkonoyamî' kore'ta pai.
Inî'rî tîpemonkono pe pra ikupîiya.
Mîîkîrî wîiya kupî sîrîrî,"

Dt 18.15,18,19

ta'pî Moisés nurî'tîya —ta'pî Pedroya.
24 —Tamî'nawîronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'
nurî'tîya sîrîrî ekaremekî'pî. E'mai'ne Samuelya ekaremekî'pî. Moropai
mîrîrî tîpo ite'ma'pî pî' tiaronkonya ekaremekî'pî. Sîrîrî yai eesera'ma
manni' ekaremekî'pî to'ya. 25 Î' etanto' Paapaya pena inkamoro wenai,
mîrîrî wanî sîrîrî amîrî'nîkon ton pe. See warantî ekaremekî'pî Paapaya
Abraão pî' pena. Ta'pîiya:

"Apayanrî'san wenai tamî'nawîronkon
sîrîrî pata po tîîko'mansenon pia morî
tîrîuya kupî,"

Gn 22.18; 26.4

ta'pîiya Abraão pî'. Mîrîrî wanî sîrîrî amîrî'nîkon ton pe maasa pra
amîrî'nîkon wanî ipayanyamî' rî'san pe. 26 Mîrîrî ye'nen Paapaya tîpoitîrî
menka'pî moropai yarima'pîiya e'mai' pe amîrî'nîkon pîika'tîton pe,
morî ku'to'peiya amîrî'nîkon ton pe, moropai imakui'pî ankupî'pîkon
rumakakonpa akaisarî'nîkon tiwin pî' si'ma.
Mîrîrî warantî Pedro eseurîma'pî to' pî'.

Pedro, João Yarî To'ya Judeuyamî' Esanon Pia

4 1 Pedro moropai João wanî'pî pemonkonyamî' yenupa pî'. Mîrîrî tanne,
Judeuyamî' esanon teepîremasanon esanon erepamî'pî to' kore'ta.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai tiaronkon saduceuyamî' moropai epîremanto' yewî' era'manenan
esa'. 2Inkamoroya pemonkonyamî' yenupa to'ya eta'pî, to' eseurîma.
Pedro eseurîma'pî Jesus Cristo pîmî'sa'ka'pî Paapaya pî'. —Mîrîrî ye'nen
Jesus Cristo e'mî'sa'kasa' wenai isa'manta'san e'mî'sa'ka nîrî —ta'pîiya.
Mîrîrî eta tîuya'nîkon pî' to' eseta'ka'pî, to' maimu pî'. To' ekore'ma'pî to'
winîkîi. 3Mîrîrî ye'nen to' yapisî me'po'pî to'ya. Moropai to' yarakkamo'pî
to'ya mîrîrî ewaron neken yuwa'kato'pe to'ya, maasa pra ko'mamîiya pata
wanî'pî mîîto'pe. 4Tîîse mîrîrî yai to' nekaremekî'pî itekare etatîpono'sanya
innape Jesus kupî'pî arinîke. Mîrîrî ye'nen inkamoro innape Jesus ku'nenan
ena'pî inî' panpî'. Tarîpai 5.000 kaisarî to' wanî'pî.

5Mîrîrî erenma'sa' pe miarî Jerusalém po to' emurukuntî'pî,
inkamoro ipîkkukon pe tîwe'sanon, yenupatonkon moropai tiaronkon
pemonkonyamî' esa' pe tîwe'sanon emurukuntî'pî. 6Inkamoro kore'ta to'
wanî'pî teepîremasanon esanon yepotorî Anás itese' moropai Caifás, João,
Alexandre moropai tiaronkon Anás yonpayamî'. 7Mîrîrî yai inkamoro
Jesus naipontî'san arakkansa' tîuya'nîkon enepî'pî to'ya inkamoro
ipîkkukon rawîrî. Mîrîrî ye'nen to' ekaranmapo'pî to'ya. —O'non ye'ka pe
see mîrîrî kupîya'nîkon mîrîrî? Anî' meruntîri ke ikupîya'nîkon mîrîrî?
Anî' maimu pe mîrîrî kupîya'nîkon? —ta'pî to'ya to' pî'. Anepu'pai to'
wanî'pî maasa pra warayo' esepi'tîsa' era'masa' tîuya'nîkon ye'nen.

8Morî Yekaton Wannî wanî'pî Pedro yarakkîrî. Mîrîrî ye'nen Pedro
eseurîma'pî eranne' pe pra. Ta'pîiya to' pî': —Amîrî'nîkon ipîkkukon
pemonkonyamî' esanon, epu'nenan, mîserî warayo' yepi'tîsa' annaya
wenai anna yekaranmapoya'nîkon. Mîrîrî anepu'pai awanîkon. Tarîpai
etatî, —ta'pî Pedroya to' pî'. 9,10Moropai ta'pîiya: —Mîîkîrî manni' Jesus
Nazaré poinon, manni' anwî'pîkon anpokapîtî'pîkon pakî'nan pona,
mîîkîrî pîmî'sa'kasa' Paapaya. Mîîkîrî meruntîri wenai, mîîkîrî maimu
pe eesepi'tîsa' mîrîrî —ta'pî Pedroya to' pî'. 11Ta'pî Pedroya inî'rî to' pî':
—Manni' mîîkîrî Paapaya taasa':

> "manni' wîttî konekanenya imakui'pî pe tî' wanî kai'ma yenunsa',
> ipîinamaya pra awanîkon, iwanmîrîya'nîkon.
> Mîîkîrî kupî'pî Paapaya ipîkku pe,"

Sl 118.22

mîîkîrî Jesus. 12Mîîkîrî pia neken e'pîika'tînto' eseporî mîrîrî. Inî'rî
tiaron iwarainon ton pra man sîrîrî pata po upîika'tînenkon ton. Mîîkîrî,
Paapa nîtîrî'pî neken wanî uurî'nîkon pîika'tîton pe, —ta'pî Pedroya.

13Pedro eseurîma eta tîuya'nîkon yai inkamoro emurukuntî'san
esenumenka'pî kure'ne to' pî'. Ta'pî to'ya: —Î' kai'ma see to' eseurîma mîrîrî
pî' esenupa'sanon pepîn teuren tîîse eranne' pe pra to' wanî. Moriya insamoro
wanî sîrîrî Jesus yarakkîrî asarî'san pe kai'ma —ta'pî to'ya. 14Mîrîrî ye'nen moo
to' wanî'pî. Î' taa to'ya pîn Jesus naipontî'san pî'. Maasa pra mîîkîrî warayo'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eke'nan to' nepi'tî'pî wanî'pî to' pia. 15 Mîrîrî tîpo to' yenpa'ka'pî to'ya poro
pona. Moropai tîîwarîrî'nîkon to' esiyu'pîtî'pî to' eseurîmato' pî'. 16 —Î' kupî
e'painon to' yarakkîrî. Ikupî eserîke pra awanî to' winîkîi maasa pra tamî'nawîrî
Jerusalém po anî' nîkupî eserîkan pepîn ku'sa' to'ya epu'sa' tamî'nawîronkonya
man. Yenomî eserîke pra man, to' nîkupî'pî —ta'pî to'ya. 17 —Tîîse taapai awanî
sîrîrî to' pî' inî'rî Jesus pî' to' eseurîma namai tiaronkon pemonkonyamî'ya eta
namai, to' eseurîmato' Jesus pî' emî'pannî'pai awanî sîrîrî —ta'pî to'ya.
18 Moropai to' yawonnîpî'pî to'ya inî'rî. Moropai ta'pî to'ya: —Inî'rî
pemonkonyamî' yenupaya'nîkon yu'se pra anna wanî sîrîrî. Inî'rî mîîkîrî
warayo' pî' Jesus pî' eeseurîmakon yu'se pra anna man. Atî'napantî mîrîrî
pîkîrî tîîse —ta'pî to'ya to' pî'. 19,20 Tîîse î' kupî to'ya yentai awanî'pî.
Mîrîrî pî' Pedroya ta'pî: —Inna, annaya tîwî ikupî eserîke pra man. Anna
eseurîma tîrumakai pra maasa pra anna nera'ma'pî, anna neta'pî mîrîrî
ekaremekî annaya, —ta'pî to'ya. Moropai ta'pî to'ya: —Amîrî'nîkonya
taa aawarîrî'nîkon rî eesenumenkakon mîrîrî î' wanî yairî Paapa ton pe.
Amaimukon yawîrî anna wanî kai'ma. Amîrî'nîkon nama annaya Paapa
ka'rî nama annaya. Mîrîrî epu'tîya'nîkon e'pai awanî —ta'pî Pedroya.
21 Mîrîrî tîpo inî' î' kupî to'ya eserîke pra to' wanî'pî. Maasa pra
pemonkonyamî'ya Paapa yapurî'pî warayo' to' napi'tî'pî era'ma
tîuya'nîkon ye'nen. Mîrîrî ye'nen to' eseurîma'pî neken to' yarakkîrî.
—Inî'rî kîseurîmatî mîîkîrî Jesus pî'. Eeseurîmakon yu'se anna wanî pra
man —ta'pî to'ya to' pî'. Moropai to' epa'ka'pî, î' kupî to'ya yentai awanî'pî
mîîto'pe. 22 Mîîkîrî warayo' esepi'tî'pî kono po awanî'pî 40 kono' yentai.

Innape Jesus Ku'nenan Epîrema

23 Atarakkannîto' yewî' tapai teepa'ka tîpo'nîkon Pedro, João wîtî'pî
tonpayamî' pia, innape Jesus ku'nenan pia. Inkamoroya ekaremekî'pî to' pî',
î' taasa' a'yeke'tonon Judeuyamî' yenupanenanya moropai teepîremasanon
esanonya. 24 Mîrîrî eta tîuya'nîkonya yai tamî'nawîrî si'ma to' epîrema pia'tî'pî
Paapa pî'. Ta'pî to'ya: —Anna yunkon, Paapa, amîrî pata koneka'tîpon,
moropai ka' koneka'tîpon. Moropai tuna koneka'tîpon. Moropai tamî'nawîron
sîrîrî pata po tîîko'mansen koneka'pîya. 25 Moropai pena eeseurîma'pî Morî
Yekaton Wannî yai anna tamokon Davi nurî'tî apoitîrî eseurîma wenai. Ta'pîya:

> "Î' wani' awanî ye'nen pemonkonyamî', Judeuyamî' pepîn ekore'ma
> uwinîkîi.
> 26 Î' wani' awanî ye'nen Uwinîkîi imakui'pî kupî tîuya'nîkon pî' to'
> esenumenka.
> Tîîse î' kupî to'ya eserîke pra awanî.
> Ipîkkukon reiyamî' pata esanon pokonpe to' emurukuntî'pî
> teepîkonpa Uyarakkîrî moropai pîika'tîton unarima'pî yarakkîrî.
> Tîîse mîrîrî wanî î' pe pra rî",

Sl 2.1,2

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta'pîya, pena Davi nurî'tî eseurîmato' wenai.
27 A'kî, pena Davi nurî'tî yai eeseurîma'pî, Paapa. Mîrîrî warantî awe'kupî'pî
sîrîrî amen. To' eseta'pî î' rî kupîkonpa pemonkonyamî' esa' pe tîwe'sen
Herodes pokonpe moropai pata esanon Pôncio Pilatos pokonpe. To' eseta'pî
anna yonpayamî' moropai anna yonpayamî' pepîn pokonpe teserukon
konekakonpa kai'ma. Mîîkîrî anarima'pî pîika'tîton imakui'pî ton pîn Jesus
winîkîi, teepîto'kon yeseru konekakonpa to' eperepî'pî. Mîrîrî eseta'pî pena
innape rî awe'kupî sîrîrîpe eesepu'tîto'pe kai'ma. 28 Mîrîrî warantî pena
eeseurîma'pî manni' yawîrî sîrîrî awe'kupî esera'ma sîrîrî, Paapa. Sîrîrî
warantî ikupî'pî to'ya maasa pra awe'ku'to'pe ta'pîya. Mîrîrî warantî ta'pîya
itu'se awanî ye'nen, meruntî ke awanî ye'nen. 29 Anna yunkon, Paapa,
tamî'nawîrî epu'tî pî' nai î' kai'ma anna winîkîi to' eseurîmasa' epu'tî pî' nai,
anna taruma'tî tîuya'nîkon pî' to' eseurîmasa'. Tîîse Paapa, apoitîrîtonon
anna pia meruntî tîîkî, meruntî ke amaimu pî' anna eseurîmato'pe inî' panpî'.
30 Moropai Paapa, anna pia itîîkî apoitîrî imakui'pî ton pîn Jesus wenai anî'
nîkupî eserîkan pepîn ku'to'pe annaya, pri'yawonkon pepîn yepi'tîto'pe
annaya ameruntîri ke. ⌊Mîrîrî era'ma tîuya'nîkonya yai pemonkonyamî'
esenumenkato'pe kure'ne ameruntîri pî'⌋, —kai'ma to' epîrema'pî Paapa pî'.
31 To' epîrema ataretî'ka pe, tîwakîri pe Paapaya eta'pî. Mîrîrî ye'nen
ita to' e'to' wîttî eserentîkî'ma'pî. Moropai Morî Yekaton Wannî ena'pî
to' esa' pe inî' panpî' meruntî ke to' e'to'pe. Mîrîrî tîpo inî' panpî' itekare
ekaremekî'pî to'ya meruntî ke.

Tamî'nawîrî Itesa' Pe Tîwe'to'kon Kupî To'ya Tiwinan Yemanne Warantî

32 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan esenumenkapîtî'pî
se' kaisarî. To' esenumenkato' e'pîtî'pî tiwin. Moropai to' yeseru e'pîtî'pî î'
kai'ma to' ko'manto' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen anî'ya taa pra awanî'pî to' kore'ta:
—Uyemanne sîrîrî uurî sîrîrî —kai'ma to' esenumenka pîn. Tîîse tamî'nawîrî
itesa' pe tîwe'to'kon kupî'pî to'ya tiwinan yemanne warantî. 33 Mîrîrî yai Jesus
pîmî'sa'ka'pî Paapaya ekareme'pîtî'pî to'ya meruntî ke. Mîrîrî ye'nen kure'ne
morî pe to' e'to' ton tîrî'pî Paapaya to' pia. 34,35 Moropai temannekon ke to'
e'repa yai, tewî'kon ke, tînmîrikon ke, itepe'pî yapisî to'ya, moropai mîrîrî enepî
to'ya tamî'nawîrî Jesus naipontî'san yenya itîrî to'ya. Moropai mîrîrî yonpa tîrî
Jesus naipontî'sanya to' pia, itu'se to' e'to' kaisarî. Mîrîrî ye'nen anî' e'taruma'tî
pra awanî'pî to' kore'ta. Mîrîrî kupî'pî to'ya tamî'nawîrî teesenumenkato'kon ke.
36,37 Inkamoro kore'ta tiwin warayo' wanî'pî itese' José. Mîîkîrî
e'repa'pî tînmîri ke. Itepe'pî yapisî'pîiya moropai enepî'pîiya tamî'nawîrî
Jesus naipontî'san yenya tîwe'taruma'tîsanon pîika'tîto'pe Jesus
naipontî'sanya kai'ma. Mîîkîrî warayo' wanî'pî Levi nurî'tî paarî'pî pe.
Ipata ese' wanî'pî eesenpo'pî pata Chipre wono po. Mîîkîrî e'pîtî'pî to'
pîika'tînen pe. Mîrîrî ye'nen esatî'pî Jesus naipontî'sanya Barnabé kai'ma,
tiaron meruntîri ton tîînen taato' mîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ananias Safira Yekare

5 1 Mîrîrî tîpo tiaron warayo' wanî'pî itese' Ananias. Mîîkîrî wanî'pî
tîno'pî kenan. Ino'pî ese' wanî'pî Safira. Mîîkîrî esenumenka'pî
tîwe'repa pî' tînmîri ke, ⌊itepe'pî tîrîpa kai'ma Jesus naipontî'san pia. Mîrîrî
ke tîwe'taruma'tîsanon pîika'tîto'pe to'ya⌋. 2 Tîîse tamî'nawîrî itîrîiya pîn
tamî'nawîrî tîrîuya taa tîpo. Itonpa yarakkîrî awe'nîmî'pî. Mîrîrî epu'tî'pî
ino'pîya. Mîrîrî tîpo yapisî'pîiya itepe'pî. Mîrîrî tîrî'pîiya Pedro pia itonpa
pe, tamî'nawîrî tîrîiya pîn. 3 Mîrîrî ye'nen ta'pî Pedroya ipî':
—Î' wani' awanî ye'nen mîrîrî warantî Makui pata'se' ton tîrîya ayewan
ya? —ta'pî Pedroya ipî'. —Î' ton pe mîrîrî warantî seru'ye' pe awanî
Morî Yekaton Wannî winîkîi —ta'pîiya. —Î' ton pe tamî'nawîrî itîrîya
pra awanî'pî itîrîuya taa tîpo? 4 Maasa pra anmîri wanî'pî amîrî pe pena.
Moropai awe'repasa' tîpo itepe'pî wanî nîrî amîrî pe. Tîîse î' ton pe
yenku'tî yu'se eesenumenkasa' anna winîkîi pra neken tîîse Paapa winîkîi?
5 Mîrîrî taa Pedroya, eta tîuya pe Ananias esenumî'pî, aasa'manta'pî.
Mîrîrî e'ku'sa' eta tîuya'nîkon pe arinîkon ena'pî eranne' pe. 6 Mîîkîrî
yapi'se warayo'kon erepamî'pî, kamisa ke ya'santî'pî to'ya. Moropai
yenpa'ka'pî to'ya poro pona. Mîîkîrî yu'na'tî'pî to'ya.
7 Mîrîrî tîpo, tîko'man pe pu'kuru pra ino'pîrî'pî erepamî'pî, î'
e'ku'sa' epu'tîiya pra tînyo yarakkîrî. 8 Mîîkîrî ekaranmapo'pî Pedroya:
—Ka'kî upî' —ta'pîiya. —Seeni' neken wanî tamî'nawîrî anmîrikon ke
awe'repa'pîkon yepe'pî pe? —ta'pîiya.
—Inna —ta'pî Safiraya. 9 Tîîse ta'pî Pedroya:
—Î' ton pe see mîrîrî warantî Paapa epu'to' ton tîrîya'nîkon sîrîrî?
Ataruma'tîiya'nîkon pepîn kai'ma? Seru'ye' pe awanîkon Morî Yekaton
Wannî winîkîi —ta'pîiya. Moropai ta'pî Pedroya: —A'kî, mîrîrî warantî
anyo seru'wasa' wenai aasa'manta'pî. Mîîkîrî yu'na'tî warayo'konya
amenrî to' ataretî'ka —ta'pîiya. —Moro to' man inkamoro yu'na'tîtîponkon
—ta'pîiya. —Inkamoroya ayarî nîrî sîrîrî ayu'na'tîi —ta'pî Pedroya ipî'.
10 Mîrîrî eta tîuya pe, Safira esenumî'pî Pedro rawîrî aasa'manta'pî.
Mîîkîrî yenpa'ka'pî warayo'konya moropai yu'na'tî'pî to'ya inyo
yu'na'tî'pî tîuya'nîkon winîkîi. 11 Mîrîrî eta tîuya'nîkonya yai, innape
Jesus ku'nenan ena'pî eranne' pe. Moropai tamî'nawîronkon mîrîrî
yekare etanenan pemonkonyamî' nîrî wanî'pî eranne' pe.

Jesus Naipontî'sanya Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî

12 Tu'ke ite'ka Jesus naipontî'sanya tu'ke ikupî eserîkan pepîn ku'pîtî'pî.
Moropai esenumenkanto' ku'pîtî'pî to'ya pemonkonyamî' nera'maton
pe. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan emurukunpîtî'pî
epîremanto' yewî' waikatoi varanda ta itese' Salomão pata'se' ya'.
13 Tiaronkon emurukuntî pra awanî'pî to' pokonpe maasa pra eranne'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe tîwanîkon ye'nen. Tîîse to' eseurîmapîtî'pî morî pe to' pî'. 14 Moropai
arinîkon warayo'kon moropai wîri'sanyamî'ya nîrî innape Uyepotorîkon
kupî'pî tîwîrî. Mîrîrî wenai arinîke to' ena'pî. 15 Mîrîrî Jesus naipontî'san
nîkupî'pî era'ma tîuya'nîkon wenai, pri'yawonkon pepîn enepî'pî to'ya
o'non poro Pedro wîtîto' e'ma ta. Tette' ta to' tîîse inkamoro tîrî'pî
to'ya e'ma ena pona, mîrîrî taawîrî Pedro wîtî yai, itekatonya mîîkîrî
napontîsa' yai eesepi'tîto'pe kai'ma. 16 Moropai arinîkon pemonkonyamî'
Jerusalém woi tîîko'mansenonya tiaronkon pri'yawonkon pepîn
nîrî enepî'pî. Moropai o'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon enepî'pî to'ya.
Tamî'nawîrî inkamoro esepi'tî'pî mîrîrî warantî.

Jesus Naipontî'san Taruma'tî To'ya

17 Moropai teepîremasanon esanon yepotorî moropai mîîkîrî
yarakkîronkon, Judeuyamî' esanon saduceuyamî', inkamoro kinmuwa'pî
Jesus naipontî'san winîkîi. 18 Ta'pî to'ya: —To' arakkanpai awanî sîrîrî
inî'rî to' eseurîma namai —ta'pî to'ya. Moropai to' yapisî me'po'pî to'ya
moropai to' arakkamo me'po'pî to'ya imakui'pî kupîtîponkon kore'ta.
19 Mîrîrî ewaron ya', Paapaya inserî yarima'pî to' pia. Mîîkîrîya mana'ta
arakkanmoka'pî. Moropai to' yenpa'ka'pîiya mîrîrî atarakkannîto' yewî'
tapai. 20 Ta'pî inserîya Jesus naipontî'san pî':
—Atîtî, epîremanto' yewî' ta pemonkonyamî' yenupatantî. Sîrîrî
itekare ekareme'tantî, tamî'nawîrî ipatîkarî enen ko'mannîto' yekare
—ta'pî inserîya Jesus naipontî'san pî'.
21 Moropai inserî maimu yawîrî to' wîtî'pî penane pu'kuru to' ewomî'pî
epîremanto' yewî' ta. Inkamoroya to' yenupa'pî miarî.
Mîrîrî tîpo mîrîrî wei yai, teepîremasanon esanon yepotorî moropai
mîîkîrî yarakkîronkon Judeuyamî' esanon emurukuntî'pî tamî'nawîrî
pemonkonyamî' esa' pe tîwe'sanon eseta'pî teeseurîmakonpa tekarekon
pî', tonpakon saduceuyamî' pokonpe. Inkamoro emurukuntîsa'ya ta'pî:
—To' era'matantî, inkamoro arakkansa'kon —ta'pî to'ya. 22,23 Moropai
surarayamî' wîtî'pî atarakkannîto' yewî' ta. Eporî'pî to'ya atarakkannîto'
yewî' atarakkansa' wanî'pî. Surarayamî' era'manenanya era'ma
ko'mannîpî mana'ta po si'ma. Tîîse î' e'ku'sa' epu'tî to'ya pra awanî'pî
mîrîrî yai. Mîrîrî arakkanmoka'pî to'ya tîîse Jesus naipontî'san eporî to'ya
pîn. Anî' ton pra awanî'pî. Tarîpai î' kai'ma tîwanîkon epu'tî to'ya pra to'
ena'pî. To' enna'po'pî tesa'kon pia. Ekaremekî'pî to'ya, tamî'nawîrî.
—Î' kai'ma to' epa'ka'pî epu'tî annaya pra man. Mana'ta man
arakkansa' pe —ta'pî to'ya.
24 Mîrîrî eta tîuya'nîkon ya yai, to' esanonya î' kupî tîuya epu'tî pîn nîrî to'
warantî. 25 Tîîse mîrîrî pe rî warayo' erepamî'pî. Ta'pîiya: —A'kî manni'kan
atarakkannîto' yewî' ta to' wanî manni'kan man sinpata epîremanto' yewî'
ta pemonkonyamî' yenupa pî' —ta'pî warayo'ya to' pî'. 26,27 Mîrîrî eta

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîuya'nîkon pe tiwinarî surarayamî' esanonya ta'pî surarayamî' pî': —Ka'ne' pe to' era'matantî. To' wîtî'pî. To' enepî'pî to'ya. Î' kupî to'ya pîn to' winîkîi maasa pra pemonkonyamî'ya tîpa'tîpîtîkon nama'pî to'ya tî' ke. Moropai to' ene'sa' to'ya yai, inkamoro pî' ta'pî Judeuyamî' esanon pe tîwe'sanonya: —Mîrîrî warantî "Inî'rî pemonkonyamî' kîsenupatî mîîkîrî Jesus ese' pî'", ta'pî annaya apî'nîkon yuukuya'nîkon pra awanîkon sîrîrî. 28 Ankupî'pîkon era'matî maasa î' ku'sa'ya'nîkon mîîkîrî ese' pî' eeseurîmakon ke pemonkonyamî' Jerusalém cidaderî ponkonya etasa' era'matî. Mîrîrî warantî tîîse anna Judeuyamî' esanonya Jesus wî'pî taa pî' aako'mamîkon mîrîrî.

29 Tîîse Pedroya moropai tiaronkon Jesus naipontî'sanya inkamoro maimu yuuku'pî. Ta'pî to'ya: —Paapa maimu yawîrî e'nîpai awanî sîrîrî warayo'kon maimu yawîrî e'nî yentai. 30 Mîîkîrî Paapa penaronkon utamokon napurî'pî mîîkîrî Paapaya Jesus pîmî'sa'ka'pî amîrî'nîkonya iwî me'posa' tîpo, pakî'nan pona ipokapîtî me'posa'ya'nîkon tanne. 31 Mîîkîrî Jesus kupî'pî Paapaya tîmeruntîri winî eereutato'pe, tamî'nawîronkon esa' pe, moropai upîika'tînenkon pe. Paapaya itîrî'pî manni'kan tîpemonkonoyamî' Judeuyamî'ya imakui'pî pe tîwe'to'kon rumaka ya tîîwanmîra Paapaya iku'to'pe —ta'pî to'ya to' pî'. 32 —Mîrîrî ekaremekî annaya sîrîrî maasa pra era'ma pî' anna man tamî'nawîrî. Moropai Morî Yekaton Wannîya nîrî yenpo pî' man tamî'nawîrî. Mîîkîrî Morî Yekaton Wannî Paapa narima'pî tîmaimu yawîrî tîîko'mansenon pia —ta'pî Pedroya to' pî'.

33 Mîrîrî eta tîuya'nîkonya yai, inkamoro Judeuyamî' esanon emurukuntî'san ekore'ma'pî inî' panpî' to' winîkîi. Mîrîrî to' tî'ka tîuya'nîkon pî' to' eseurîma'pî. 34 Tîîse moro awanî'pî warayo' to' kore'ta. Mîîkîrî fariseu itese' Gamaliel to' yenupanen Judeuyamî' yeseru pî'. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon nînama pe awanî'pî. Mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî. Ta'pîiya to' pî':

—Jesus naipontî'san yenpa'katî maasa poro pona ka'ne' perî —ta'pîiya. Moropai to' yenpa'ka'pî to'ya. 35 Moropai eeseurîma pia'tî'pî arinîkon emurukuntî'sanya eta tanne.

—A'kî, uyonpayamî' —ta'pîiya. —Aka, î' kupîya'nîkon kai'ma kîsenku'tîtî insamoro Jesus naipontî'san winîkîi. Maasa ekaremekîuya etatî —ta'pîiya. 36 —Pena pu'kuru pra warayo' wanî'pî itese' Teudas. Mîîkîrî wanî'pî pemonkon esa' pe arinîkon 400 kaisaronkon esa' pe Teudas wanî'pî. Ipîkku pe tîwe'to'pe awe'kupî'pî. Tîîse iwî'pî to'ya. Mîrîrî tîpo inenupakon rî'san e'paraipîka'pî. Inî'rî ipokonpe tîwanî'pîkon warantî pra to' ena'pî. Mîrîrî warantî to' ataretî'ka'pî —ta'pîiya. 37 —Moropai inî'rî tiaron wanî'pî Judas itese' Galiléia pon —ta'pîiya. —Manni' yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ku'ne'tî to'ya yai, mîîkîrî wanî'pî mîrîrî warantî. Ipîkku pe tîwe'to'pe awe'kupî'pî. Ipemonkonoyamî' wanî'pî tu'ke inenupakon. Tîîse mîîkîrî wî'pî to'ya. Moropai inkamoro inenupa rî'san e'paraipîka'pî —ta'pîiya. 38 —Mîrîrî warantî naka inkamoro wanî. Mîrîrî ye'nen tîwî to' ku'pai'nîkon, maasa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pra pemonkon yeseru pe awanî ya, î' pe pra rî to' nenupa'san wanî —ta'pî
Gamalielya. 39—Tîîse mîrîrî warantî pra Paapa meruntîri pe to' wanî tanne,
î' kupîya'nîkon kai'ma kîsenku'tîtî. Mîrîrî warantî ikupî pî' eesenumenkakon
ya, Paapa winîkîi imakui'pî kupîya'nîkon mîrîrî —ta'pîiya to' pî'.
40 Mîrîrî tîpo mîîkîrî Gamaliel eseurîmato' kupî'pî to'ya innape. Mîrîrî
ye'nen, —Jesus naipontî'san yawonnî'tî —ta'pî to'ya. To' yawonnîpî'pî
to'ya. To' po'pîtîtîpo'nîkon inkamoro rumaka'pî to'ya. To' rumaka pe
ta'pî to'ya: —Atîtî, inî'rî eeseurîmakon yu'se anna wanî pra man mîîkîrî
Jesus ese' pî' —ta'pî to'ya. 41 Moropai Pedro tiaronkon Jesus naipontî'san
epa'ka'pî arinîkon emurukuntî'san kore'tapai taatausinpai maasa pra
Jesus yekare pî' ekaremekî tîuya'nîkon wenai tîwe'taruma'tîkon epu'tî
to'ya eserîke awanî. Mîrîrî warantî si'ma, to' atausinpasa' wanî'pî kure'ne.
Inkamoro wîtî'pî. 42 Inkamoroya wei kaisarî Paapa maimu ekareme'pîtî'pî
epîremanto' yewî' ta moropai tuutîkon pe wîttîkon kaisarî. Pîika'tîton pe
Jesus Paapa narima'pî wanî ekareme'pîtî'pî to'ya tîwîrî, tîrumakai pra.

Asakî'ne Mia' Pona Tîîmo'tai'nîkon Menka To'ya Jesus Naipontî'san Pîika'tînenan Pe

6 1 Tîko'man pe pu'kuru tîîko'manse pra Judeuyamî' innape
Jesus ku'nenan ena ko'mannîpî'pî arinîke. Tiaronkon wanî'pî
mîrîrî yai grego maimu ta teeseurîmasanon pe moropai tiaronkon
wanî'pî aramaico pe teeseurîmasanon pe. Mîrîrî yai inkamoro grego
maimu ta teeseurîmasanon esiyu'pîtî pia'tî'pî maasa pra tonpakon
inyo isa'manta'san pîika'tî to'ya pra awanî to' yekkari ton ke era'ma
tîuya'nîkon wenai. 2 Mîrîrî ye'nen Jesus naipontî'sanya to' muurukuntî'pî.
Inkamoro eseurîma'pî î' kai'ma to' pîika'tî tîuya'nîkon pî'. Mîrîrî ye'nen
ta'pî to'ya:
—Morî pe pra awanî Paapa maimu pî' eseurîman rumakasa' ya
manni'kan tîwe'taruma'tîsanon neken pîika'tîto'pe. Tîîse ekareme'pai
awanî sîrîrî tîrumakai pra —ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen to' esenumenka'pî
mîrîrî esenyaka'manto' kupîtonkon menka tîuya'nîkon pî'. 3 Mîrîrî ye'nen
ta'pî to'ya: —Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai warayo'kon menkapai'nîkon.
Warayo'kon manni'kan epu'nenan yairî tîwe'sanon to' yeseru innape Jesus
ku'nenan, Morî Yekaton Wannî maimu yawîrî tîwe'sanon menkapai'nîkon.
Insamoro pia sîrîrî esenyaka'manto' rumakapai'nîkon man iku'to'pe to'ya.
4 Tîîse annaya irumaka pepîn tîîse wei tî'ka annaya e'pai awanî epîreman
pî' kure'ne moropai itekare ekaremekî pî' —ta'pî to'ya.
5 Inkamoro Jesus naipontî'san maimu eta tîuya'nîkon yai inna ta'pî
tamî'nawîronkonya. Mîrîrî ye'nen Estêvão mo'ka'pî to'ya. Mîîkîrî
eturumakasa' wanî'pî Morî Yekaton Wannî yenya' ipoitîrî pe tîwe'to'pe.
Moropai tiaronkon menka'pî to'ya nîrî ipokonpe. Filipe moropai Prócoro,
Nicanor, Timão, Pármenas, Nicolau Antioquia pon. Mîîkîrî wanî'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Judeu pe pra tîîse Judeuyamî' epîremato' yawîrî tîwe'sen pe awanî'pî.
6 Mîrîrî tîpo inkamoro warayo'kon enepî'pî to'ya Jesus naipontî'san pia.
Moropai inkamoro epîrema'pî to' pu'pai pona tenyakon tîrî'pî to'ya Paapa
esenyaka'mato' ku'to'pe to'ya kai'ma. 7 Mîrîrî warantî Paapa maimu
esekaremekî'pî innape Jesus ku'nenan wenai. Mîrîrî yai inî' panpî'
innape Jesus ku'nenan ena ko'mannîpî'pî arinîke Jerusalém po. To'
kore'ta mararî pra teepîremasanonya nîrî innape Jesus kupî'pî.

Estêvão Yapisî To'ya

8 Mîîkîrî warayo' Estêvão wanî'pî kure'ne Paapa nîpîika'tî'pî pe. Mîrîrî
ye'nen Paapa meruntîri wanî'pî iipia. Mîrîrî wenai î' ikupî eserîkan
pepîn moropai kure'nan esenumenkanto' kupî'pîiya pemonkonyamî'
nera'maton pe. 9 Tîîse mîrîrî wenai Estêvão winîkîi tiaronkon iipî'san
Judeuyamî' Cirene cidaderî poi moropai Alexandria cidaderî poi wo'ma'ta
pia'tî'pî. Inkamoro wanî'pî epere'nîto' yewî' tawonkon pena to' poitîrî pe
si'san. Tarîpai to' poitîrî pe pra to' enasa'. Inkamoro moropai tiaronkon
Judeuyamî' iipî'san Cilícia pata poi moropai Ásia pata poinokon, inkamoro
wo'ma'ta pia'tî'pî Estêvão pî'. Mîrîrî ye'nen iteseru anepu'pai to' wanî'pî
yairî pra awe'to', imakui'pî pe awe'to', î' kupîkonpa kai'ma yarakkîrî.
10 Tîîse Estêvãoya tamî'nawîrî yapîtanîpî'pî yairî to' maimu yuuku'pîiya.
Maasa pra Morî Yekaton Wannî wanî'pî iipia. 11 Mîrîrî ye'nen inkamoroya
tiaronkon pemonkonyamî' ye'ma'pî eeseurîmatonkon seru'ye' pe iwinîkîi.
—Inna era'ma'pî annaya. Imakui'pî pe Moisés yeseru winîkîi eeseurîma'pî.
Moropai Paapa winîkîi eeseurîma'pî eta'pî annaya kai'ma —ta'pî to'ya.
12 Mîrîrî warantî inkamoroya Judeuyamî' esanon moropai Moisés nurî'tîya
yenupato' pî' yenupatonkon moropai pemonkonyamî' meruntîtannîpî'pî inî'
panpî', Estêvão winîkîi î' ku'to'pe to'ya kai'ma. Moropai mîrîrî tîpo Estêvão
yapisî'pî to'ya moropai yarî'pî to'ya. Judeuyamî' esanon pe tîwe'sanon rawîrî
yarî'pî to'ya. 13 Moropai tiaronkon pemonkonyamî' yuwa'pî to'ya inî'rî
iwinîkîi eseurîmatonkon seru'ye' pe. Inkamoroya ta'pî: —Mîrîrî eta'pî annaya
eeseurîmato' epîremanto' yewî' winîkîi moropai Moisés nurî'tîya yenupanto'
winîkîi. Mîrîrî pî' teeseurîma pî' aako'mamî. 14 Jesus Nazaréponya
epîremanto' yewî' yanmaka moropai tamî'nawîrî Moisés yeseru mo'tanîpîiya
kupî sîrîrî taapîtîiya eta'pî annaya. Mîrîrî warantî to' eseurîma'pî seru'ye' pe.
15 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon emurukuntî'sanya Estêvão era'ma'pî
morî pe. Mîîkîrî yenpata wanî'pî inserî yenpata warantî era'ma'pî to'ya.

Estêvão Eseurîmato' To' Pî'

7 1 Mîrîrî tîpo teepîremasanon esanon yepotorîya Estêvão
ekaranmapo'pî: —Inna pî' rî to' eseurîma mîrîrî? —ta'pîiya.
2 Yuuku'pî Estêvãoya: —Uyonpayamî' uyuntonon, eseurîma etatî
—ta'pîiya. —Pena morî pu'kuru a'ka pe tîwe'sen Paapa esenpo'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

utamokon Abraão nurî'tî pia, maasa Mesopotâmia pata po aako'mamî
tanne, Harã pona iko'manse attî pra tîîse. 3 Mîîkîrîya ta'pî Abraão pî':
"Apata yapai epa'kakî.
Apemonkonoyamî' kore'tapai atîkî,
o'non pata apata'se' ton ekaremekîuya manni' pata ya'",
Gn 12.1
ta'pîiya. 4 Mîrîrî ye'nen Abraão wîtî'pî Caldéia poi iko'manse Harã pata
pona. Mîrîrî tîpo, itun sa'mantasa' tîpo, Paapaya mîîkîrî enepî'pî sîrîrî pata
pona o'non pata uurî'nîkon ko'mamî manni' pata ya'. 5 Mîîkîrî pia Paapaya
iwaikkatoi pe sîrîrî pata tîîsa' pra man mîrîrî yai. Tîîse tamî'nawîrî itîrî
tîuya taasai'ya wanî'pî. Moropai apayanrî'san pata'se' pe awanî kupî sîrîrî,
taasai'ya wanî'pî inmuku ton pra tîîse. 6 Mîrîrî tîpo Paapaya ta'pî Abraão pî':
"Inkamoro apayanyamî' rî'san ko'mamî pe man tiaron pata po
ka'ran pe.
Mîrîrî pata ponkon poitîrî pe to' ko'mamî pe man 400 kono' kaisarî.
Inkamoro e'taruma'tî pe man mararî pra tiaronkon poitîrî pe mîrîrî
to' pata ya' si'ma",
ta'pîiya.
7 Moropai Paapaya ta'pî Abraão pî':
"Inkamoro amîrî'nîkon taruma'tîponkon taruma'tîuya pe wai",
ta'pîiya.
"Upemonkonoyamî' mo'kauya pe wai sîrîrî pata po si'ma upoitîrî pe
to' e'to'pe",
Gn 15.13,14
ta'pîiya Abraão pî'. 8 Mîrîrî ye'nen Paapa eseta'pî Abraão yarakkîrî.
Moropai Abraão nîkupî ton tîrî'pîiya, tînmukukon esenposa' yai tiwin
semana kaisarî aako'mansa' tîpo Abraãoya Isaque mere pi'pî pottî
ya'tîto'pe. Mîrîrî yawîrî Abraãoya ikupî'pî. Mîrîrî warantî Isaqueya nîrî
ikupî'pî tînmu Jacó yarakkîrî. Moropai Jacóya manni'kan tînmukuyamî'
pî' ikupî'pî mîrîrî warantî —ta'pî Estêvãoya.
9 Inkamoro pî' Estêvão eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Manni'kan
penaronkon utamokon rî'san Jacó munkîyamî' nurî'tîya tonpakon José
yewanmîrî'pî maasa pra tentai'nîkon tîyunkonya yapurî ye'nen. Mîrîrî ye'nen
ike to' e'repa'pî Egito ponkon pia to' poitîrî pe awe'to'pe kai'ma. Tîîse mîîkîrî
yarakkîrî Paapa wanî'pî. 10 Mîrîrî ye'nen Paapaya ipîika'tî'pî awe'taruma'tîto'
yapai. Egito pata esa' rei Faraó pia José wanî yai Paapaya mîîkîrî kupî'pî
tîwakîri pe era'mato'pe Faraóya. Mîrîrî ye'nen Faraóya ta'pî ipî': "Epu'nen pe
awanî wenai, tarîpai pata esa' pe eena pe nai kai'ma. Pata esa' pe eena pe nai
moropai uyewî' tawonkon esa' pe nîrî eena pe nai", ta'pîiya José pî'.
11 Mîrîrî tîpo kure'ne iwan wanî'pî Egito pata po moropai Canaã pata
po. Mîrîrî yai utamokon nurî'tîya kure'ne iwan epu'tî'pî. 12 Mîrîrî yai Jacó

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nurî'tîya yekkari wanî yekare eta'pî Egito po trigo wanî. Mîrîrî ye'nen
tînmukuyamî' yarima'pîiya tekkarikon ton yennai. 13 Itakon te'ka pe to'
wîtîsa' yai José esekaremekî'pî anî' pe tîwanî tonpayamî' pî'. Mîrîrî warantî
José yonpayamî' epu'tî'pî Faraóya. 14 Moropai ta'pî Joséya Jacó nurî'tî
wîtîto'pe Egito pona. Mîrîrî ye'nen Jacó wîtî'pî 75 kaisarî tîpemonkonoyamî'
pokonpe. 15 Miarî Egito po mîîkîrî utamokon Jacó ko'mamî'pî tîîsa'manta
pîkîrî. 16 Mîrîrî tîpo inmukuyamî' rî'san utamokon e'tî'ka'pî. Mîrîrî tîpo to'
esa'rî'pî menna'po'pî to'ya Siquém pata pona to' yu'na'tîi. Maasa pra miarî
utamokon Abraão nurî'tî nenna'pî pe awanî'pî. Hamor payanyamî' rî'san pî'
mîrîrî pata yenna'pîiya moropai ye'ma'pîiya tîniru ke tîpata pe awe'to'pe.
17 Abraão pî' î' kupî tîuya ta'pî tîuya kupî Paapaya pra tîîse mîrîrî weiyu
eseporî tanne, utamokon epansa' wanî'pî mararî pra Egito pata po. 18 Mîrîrî
yai tiaron Faraó ena'pî pata esa' pe José epu'nen pepîn. 19 Mîîkîrîya
utamokon nurî'tî yenku'tî'pî moropai to' taruma'tî'pîiya kure'ne. Mîrîrî
yai to' munkîyamî' teesenposanon yenpa'ka me'po'pîiya to' e'tî'kato'pe.
20 Mîrîrî kore'ta Moisés esenpo'pî morî more. Mîîkîrî tîwarîkka'pî isanya
itunya eseurîwî'ne kapoi kaisarî. 21 Mîrîrî tîpo mîîkîrî yenpa'kasa' to'ya
tanne Moisés eporî'pî pata esa' Faraó yensiya. Mîîkîrî tîwarîkka'pîiya tînre
pe. 22 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî esenupa'pî tamî'nawîrî Egito ponkon esenupato'
pî'. Epu'nen pe awanî'pî. Ipîkku pe awanî'pî. Moropai teeseurîma epu'nen
pe awanî'pî. Î' rî kupîiya yai morî pe awanî'pî —ta'pî Estêvãoya.
23 —Mîrîrî tîpo a'yeke'ton pe teenai asakî'ne pemonkon kono' kaisarî
tîwanî ye'ka pe Moisés esenumenka'pî ipemonkonoyamî' anera'mapai
tîwanî pî'. 24 Mîrîrî yai teepîsanon era'ma'pîiya, Egito pon moropai tonpa
Judeu yarakkîrî. Mîîkîrî taruma'tînen pî' eese'ma'pî, moropai iwî'pîiya.
25 Mîrîrî pî' Moisés esenumenka'pî, uurî wenai upemonkonoyamî'ya
epu'tî tîpîika'tîkon Paapaya kai'ma, tîîse epu'tî to'ya pîn. 26 Mîrîrî tîpo
erenma'sa' pe inî'rî tiaronkon teepîsanon era'ma'pîiya. Inkamoro pia
attî'pî. Inkamoro wanî'pî itonpayamî' Judeuyamî' pe. Inkamoro pîika'tî
kai'ma eesenumenka'pî. To' rataikai attî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya:
"Warayo'kon, amîrî'nîkon uyonpayamî', ayakon yarakkîrî eekore'ma
mîrîrî î' wani' awanî ye'nen?" ta'pîiya to' pî'.
27 Tîîse manni' tîwanîyakon taruma'tînenya Moisés tukka'pî. Ta'pîiya:
"Amîrî e'kupî mîrîrî anna yepuru pe. O'non ye'ka pe anna esa' pe akupî
annaya kai'ma awanî mîrîrî?" ta'pîiya ipî'.
28 "Uurî anwîpai awanî mîrîrî, ko'manpara Egito pon warayo' wî'pîya
warantî?"

Êx 2.14

ta'pîiya ipî'. 29 Mîrîrî eta tîuya pe Moisés epe'pî. Attî'pî Egito pata poi
Midiã pata pona ko'manse. Miarî Moisés munkîyamî' ton esenpo'pî
asakî'ne —ta'pî Estêvãoya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30—Asakî'ne pemonkon kono' (40) kaisarî Moisés ko'mansa' tanne, inserî
esenpo'pî iipia. Mîîkîrî esenpo'pî keren po apo' mî'nî ye' taransen ya', manni'
wî' itese' Sinai mîrîrî pia. 31 Mîrîrî ye'nen Moisésya era'ma'pî mîrîrî apo'
teesewankono'mai kure'ne teesenumenkai. Mîrîrî era'mai awe'rennuku'pî
inî' panpî' morî pe era'mapa kai'ma. Mîrîrî yai Paapa maimu eta'pîiya.
32 "Uurî atamokon nurî'tî yepotorî, Abraão nurî'tî napurî'pî,
moropai Isaque nurî'tî napurî'pî, moropai Jacó nurî'tî napurî'pî",

Êx 3.6

ta'pîiya. Mîrîrî taiya eta tîuya yai, Moisés esi'nîpî'pî awe'tîtîka'pî kure'ne.
Eranne' pe tîwanî ye'nen era'maiya pîn. 33 Moropai Paapa eseurîma'pî.
Ta'pîiya ipî':
"A'sa'sa' mo'kakî, maasa pra sîrîrî pata wanî morî pe maasa pra uurî
wanî ye'nen tarî",
ta'pîiya.
34 "Upemonkonoyamî' e'taruma'tî
era'ma pî' wai kure'ne Egito po.
To' karau eta pî' wai.
Mîrîrî ye'nen inkamoro pîika'tîi
awenna'popa Egito pona.
Ayarimauya sîrîrî",

Êx 3.5,7,8,10

ta'pîiya. Mîrîrî warantî Paapa eseurîma'pî Moisés yarakkîrî —ta'pî Estêvãoya.
35—Mîîkîrî Moisés manni' innape ikupî to'ya pra awanî'pî. Ta'pî
to'ya ipî': "Anna yepotorî pe kai'ma awanî? Anna yepotorî pe akupî
annaya pra man tiwin kin", ta'pî to'ya ipî'. Tîîse Paapaya iku'sa' wanî'pî
to' pîika'tîto'peiya kai'ma. Manni' mî'nî ye' taransen yawon esenpo'pî
winîpai Paapaya taasa' epu'tî'pîiya. 36 Mîîkîrî Moisésya tîpemonkonoyamî'
Judeuyamî' mo'ka'pî Egito poi. Mîrîrî yai ikupî eserîkan pepîn kupî'pîiya,
kure'nan esenumenkanto' kupî'pîiya, manni' tuna Suuyu tuna kure'nan
nuurukkutî to'ya yai. Moropai asakî'ne pemonkon kono' tîîko'mamî
yai, keren po Moisésya ikupî'pî to' nera'maton pe —ta'pî Estêvãoya.
37—Mîîkîrî Moisésya ta'pî tîpemonkonoyamî' pî':
"Apîika'tînenkon ton yarima Paapaya pe man,
tîmaimu ekareme'nen uyarima'pî tîuya warantî",
ta'pîiya to' pî'.
"Ayonpakon perî tîwe'sen iipî pe man",

Dt 18.15

ta'pîiya to' pî'. 38 Mîîkîrî Moisés ko'mamî'pî keren po inkamoro
tîpemonkonoyamî' pokonpe. Miarî mîîkîrî wanî'pî utamokon nurî'tî
pokonpe, moropai manni' inserî warainon ponkon pe awanî'pî wî' itese'
Sinai pia yarakkîrî eeseurîma'pî. Mîrîrî yai mîîkîrî Moisésya Paapa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

winîpainon itekare ipatîkarî enen ko'mannîto' pî' teeseurîmasen yapisî'pî.
Mîrîrî ekaremekî'pîiya uurî'nîkon pî'.
39 Miarî keren po tîwanîkon yai, innape Moisés kupî utamokon rî'sanya
pra awanî'pî tesa'kon pe awanî. Mîrîrî ye'nen itentai to' ena'pî. Mîrîrî
ye'nen enna'popai to' wanî'pî Egito pona. 40 Ta'pî to'ya Arão pî':
"Unapurîkon ton konekakî e'mai' pe tuutîsanonya yaato'pe,
to' wenairî wîtînto'pe. Maasa pra Moisés o'non poro renamo attî'pî mîrîrî,
uurî'nîkon mo'ka'tîpon Egito pata poi.
O'non pata awanî esepu'tî pra awanî sîrîrî",

Êx 32.1

ta'pî to'ya. 41 Mîrîrî ye'nen Arãoya ikoneka'pî to' napurî ton. Paaka
more warantî ikoneka'pîiya. Moropai mîîkîrî paaka more yapurî'pî
to'ya. Yapurî tîuya'nîkon wenai tekînkon wî'pî to'ya yapurîkonpa
kai'ma. Festa pî' to' wanî'pî moropai kure'ne to' atausinpa'pî mîîkîrî
tîkoneka'pîkon yapurî tîuya'nîkon pî'. 42 Mîrîrî ye'nen Paapa atarima'pî
to' pia pai moropai to' rumaka'pîiya sirikkîyamî' yapurîto'pe to'ya. Mîrîrî
kupî'pî to'ya Paapa maimu ekareme'nenanya taasa' yawîrî. See warantî
imenuka'pî to'ya pena. Paapaya ta'pî inkamoro Judeuyamî' pî':
"Uyapurîkonpa ayekînkon wîîsa'ya'nîkon pepîn mîrîrî
asakî'ne pemonkon kono' kaisarî (40) keren po awanîkon yai?
43 Amîrî'nîkonya anapurîkon pe ankoneka'pîkon
itese' Moloque yarî'pî itewî' ton tappîi tîkonekai.
Mîrîrî warantî rî nîrî anapurîkon Renfã yarî'pîya'nîkon.
Mîrîrî ankupî'pîkon kaiwano' warainon awanî'pî yapurîkonpa.
Mîrîrî wenai apatakon yapai amîrî'nîkon yarî me'pouya kupî sîrîrî
aminke, Babilônia mîî winîkîi",

Am 5.25-27

ta'pî Paapaya. Mîrîrî warantî penaron Paapa maimu ekareme'nenanya
imenuka'pî —ta'pî Estêvãoya.
44 —Pena utamokon nurî'sanya tappîi koneka'pî mîrîrî ta si'ma Paapa
yapurîkonpa. Mîrîrî tappîi ta Paapa wanî'pî to' yarakkîrî keren po. Mîrîrî
tappîi koneka'pî to'ya iku'to'pe Moisésya ta'pî Paapaya yawîrî. Moisés pia
Paapa nenpo'pî manni' warantî ikoneka'pî to'ya. 45 Mîrîrî tappîi yapi'sa'
to'ya wanî'pî. Moropai tîtamokon nurî'tî sa'manta yai ipayanyamî' rî'san
pia awe'nîmî'pî. Tuutîkon yai mîrîrî tappîi yarî'pî to'ya Josué pîkîrî sîrîrî
pata pona. Mîrîrî yai to' eseya'nama'pî sîrîrî pata ya tîîko'mansenon
yarakkîrî. Inkamoro mo'ka'pî to'ya maasa pra Paapaya to' yenpa'ka'pî
inkamoro pata'pî ya' tîpemonkonoyamî' ko'manto'pe. Mîrîrî tîpo mîrîrî
tappîi e'nîmî'pî tarî to' kore'ta tesa'kon pe Davi wanî pîkîrî. 46 Mîîkîrî
Davi era'ma'pî Paapaya tîwakîri pe. Mîrîrî ye'nen Daviya Paapa pî'
esatî'pî epîremanto' yewî' ton konekapa kai'ma, utamokon Jacó nurî'tî

napurî'pî yapurîpa kai'ma. 47 Tîîse ikonekaiya pîn. Inmurî'pî Salomãoya
neken Paapa yapurîto' yewî' ton koneka'pî —ta'pî Estêvãoya.
48 —Tîîse mîrîrî wîttî itenya ke warayo' nîkoneka'pî ta pî' Paapa
ko'mamî eserîke pra awanî. Maasa pra kure'nan mîîkîrî tamî'nawîronkon
yentainon. 49 Mîrîrî pî' Paapa maimu ekareme'nen eseurîma'pî. Ta'pîiya
pena see warantî:

"Uuko'manto' wanî ka' po,
miarî si'ma tamî'nawîron ko'mannîpîuya.
Mîrîrî ye'nen sîrîrî pata wanî si'mîrikkî pe.
Ipona u'pu tîrîuya eserîke awanî.
50 ⌊Kure'ne itentai wanî ye'nen⌋
î' ye'ka see wîttî konekaya'nîkon ita uuko'manto' ton?
O'non pata pata nai uurî erî'ka'to' ton?
Tamî'nawîrî unkoneka'pî pe awanî
epu'tîya'nîkon pra naatî?"

Is 66.1,2

ta'pî Paapaya ta'pî Profetaya.
51 Moropai Estêvão eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Î' wani' awanî
ye'nen yuukuya'nîkon pra awanîkon mîrîrî? Paapa epu'nenan pepîn
warantî awanîkon. Î' wani' awanî ye'nen sa'me pu'kuru ayewankon
kupîya'nîkon? Î' wani' awanî ye'nen Paapa maimu anetapai pra
awanîkon? Atamokon nurî'tî warantî awanîkon. Inkamoroya Morî
Yekaton Wannî yewanmîrî'pî warantî yewanmîrîya'nîkon. 52 Inkamoroya
pena Paapa maimu ekareme'nenan taruma'tî'pî. Morî Paapa poitîrî iipî
pî' teeseurîmasanon tî'ka'pî to'ya nîrî. Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkonya
mîîkîrî rumaka'pî iwîto'pe to'ya. 53 Paapa winîpainon ankupîkon ton
yapisî'pîya'nîkon inserîyamî' wenai tîîse mîrîrî yawîrî pra aako'mamîkon
mîrîrî —ta'pî Estêvãoya.

Estêvão Wîî To'ya Tî' Ke Tîpa'tîpî'se

54 Eta tîuya'nîkon ya teepîremasanon wanî'pî teekore'mai kure'ne Estêvão
winîkîi. 55 Mîrîrî yai Morî Yekaton Wannî wanî'pî Estêvão esa' pe. Mîrîrî
yai ka' yekaya era'ma'pîiya. Paapa era'ma'pîiya a'ka pe awanî. Moropai
Jesus era'ma'pîiya Paapa meruntîri winî aapîta'pî'sa' satippe. 56 Mîrîrî
ye'nen ta'pîiya: —A'kî, ka' esettapurukasa' era'ma pî' wai. Moropai Paapa
narima'pî manni' pemonkon pe era'ma pî' wai imeruntîri winî —ta'pîiya.
57 Tîîse anetapai pra tîwanîkon wenai tîpanakon yettapurî'pî to'ya.
Moropai meruntî ke tîwentaimepîtîkon ye'ka pe Estêvão winîkîi to'
iipî'pî. 58 Moropai inkamoroya yapisî'pî yenpa'ka'pî to'ya cidade poi.
Mîîkîrî pa'tî'pî pia'tî'pî to'ya tî'kon ke. Mîrîrî yai tîponkon mo'ka'pî to'ya
mîîkîrî warayo' maasaron Saulo pia irumaka'pî to'ya era'mato'peiya
kai'ma Estêvão pa'tî tîuya'nîkon tanne. 59 Mîrîrî yai tîpa'tîpîtî to'ya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tanne Estêvãoya Jesus yanno'pî. Ta'pîiya: —Uyepotorî Jesus, uyekaton yapi'kî aapia uuko'manto'pe —ta'pîiya. 60 Mîrîrî tîpo awe'sekunka'pî moropai mîîkîrî entaime'pî meruntî ke. Ta'pîiya: —Uyepotorî, insamoro kîtaruma'tîi imakui'pî to' nîkupî wenai. Mîrîrî taa tîpo Estêvão sa'manta'pî. Mîrîrî era'ma'pî manni' maasaron Sauloya. Estêvão wîî taa to'ya pî' inna taasai'ya wanî'pî.

Innape Jesus Ku'nenan Taruma'tî Sauloya

8 1,2 Estêvão wîî to'ya tîpo tiaronkon innape Jesus ku'nenan Jerusalém ponkon karawa'pî mararî pra. Moropai inkamoroya Estêvão esa'rî'pî yu'na'tî'pî. Mîrîrî weiyu yai innape Jesus ku'nenan manni'kan Jerusalém ponkon e'taruma'tî pia'tî'pî innape Jesus kupî to'ya wenai. Moropai kure'nan inkamoro ataimerunpa'pî moropai to' wîtîpîtî'pî Judéia pata pona moropai tiaron Samaria pata pona. Tîîse Jesus naipontî'san neken ko'mamî'pî miarî Jerusalém po.

3 Mîrîrî yai Sauloya innape Jesus ku'nenan taruma'tîpîtî'pî. Innape Jesus ku'to' to'ya anaretî'kapai awe'pîtî'pî. Mîrîrî wenai to' yuwapîtî'pîiya to' yewî'kon ta pî' tewonpî'se to' yapi'pîtî'pîiya. To' tîworoka'pî'se to' yenpa'kapîtî'pîiya to' yewî' tapai atarakkannîto' yewî' ta to' yarîpa.

4 Mîrîrî wenai innape Jesus ku'nenan pemonkonyamî' ataimerunpa'pî moropai to' e'paraipîka'pî. To' wîtîpîtî'pî patakon kaisarî. Miarî tuutîsa'kon yai itekare ekaremekî'pî to'ya, tîwî ikupî to'ya pra.

Filipe Wîtî Samaria Pona Itekare Ekareme'se

5 Inkamoro yonpa Filipe wîtî'pî Samaria pata pona. Miarî itekare pî' eeseurîma'pî nîrî. Jesus wanî Paapa nîmenka'pî pe ekareme'pîtî'pîiya. 6 Moropai miarîronkon pemonkonyamî'ya imaimu eta'pî morî pe tîîtî'napanse to' wanî'pî. Moropai Paapa meruntîri ke î' ikupî eserîkan pepîn kupî Filipeya era'ma'pî to'ya. 7 Imakui'pî yekaton yarakkîrî tîwe'sanon pemonkonyamî' inkamoro yapai imariwa'yamî' yenpa'kaiya era'ma'pî to'ya. Moropai tiaronkon pri'yawonkon pepîn eke'nankon moropai asakoi'kon pepîn inkamoro yepi'tî Filipeya era'ma'pî to'ya. 8 Mîrîrî ye'nen kure'ne taatausinpai mîrîrî cidade ponkon pemonkonyamî' wanî'pî.

Pia'san Pe Tîwe'sen Simão Yekare

9 Miarî mîrîrî cidade po tîîko'mansen warayo' wanî'pî itese' Simão. Mîîkîrî Simão e'pîtî'pî pia'san pe tîwe'sen. Miarî Samaria pata ponkonya Simão yeseru era'mapîtî'pî. Î' ikupî eserîkan pepîn ku'pîtîiya. To' esenumenka'pî kure'ne. Mîrîrî ye'nen ipîkku pe Simão atapurî'pî to' rawîrî. 10 Mîrîrî ye'nen taapîtî'pî Samaria pata ponkonya, ipîkkukon moropai î' ton pînon, tamî'nawîronkonya taapîtî'pî ipî': —A'kî, mîserî warayo' yeseru wanî mîrîrî. Paapa meruntîri ke ikupî eserîkan pepîn ku'pîtîiya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kai'ma. Meruntî mîîkîrî anna napurîton taa pî' to' ko'mamî'pî. 11 Kure'ne
to' esenumenka'pî ipî'. Maasa pra pena pata pai î' kupîiya era'mapîtî'pî
to'ya Samaria pata po. Mîrîrî ye'nen iwenairî to' wîtîpîtî'pî î' ikupî
eserîkan pepîn ku'pîtîiya ye'nen. 12 Mîrîrî kore'ta Filipe maimu eta'pî to'ya,
Jesus yekare ekaremekîiya ye'nen. Paapa wanî tamî'nawîronkon esa'
pe taa Filipeya wenai innape ikupî'pî to'ya. Mîrîrî eta tîuya'nîkon wenai
innape ikupî'pî to'ya. Moropai warayo'kon pî' moropai wîri'sanyamî' pî'
nîrî, innape Jesus kupî to'ya wenai to' yenpatakona'pîiya. 13 Inkamoro
kore'ta nîrî mîîkîrî Simão pia'sanya innape ikupî'pî. Mîrîrî ye'nen
eesenpatakona'pî nîrî. Mîrîrî tîpo Filipe yarakkîrî aasarî'pî itekare
ekaremekî pî' Filipe wanî tanne. Mîrîrî yai ikupî eserîkan pepîn ku'pîtî
Filipeya era'ma'pîiya. Moropai Simão esenumenkapîtî'pî ipî' kure'ne.
—Filipe nîrî ka'rî ikupî eserîkan pepîn ku'nen —taapîtî'pîiya ipî'.
14 Mîrîrî yai Jerusalém ponkon Jesus naipontî'sanya Samariaponkonya
innape Jesus ku'sa' yekare eta tîuya'nîkon ye'nen, Pedro João yarima'pî
to' yekare etai, innape to' wanî etai. 15,16 Mîrîrî yai Pedro João yarakkîrî
teerepamîkon yai inkamoro innape Jesus kupîtîpono'san eporî'pî to'ya.
To' pona to' epîrema'pî Morî Yekaton Wannî enasa' pra awanî ye'nen
to' esa'. Innape Jesus ku'sa' to'ya neken awanî'pî, mîrîrî wenai to'
esenpatakonasa' wanî'pî. 17 Mîrîrî ye'nen to' pu'pai pona tenyakon tîrî'pî
to'ya. Moropai to' epîrema'pî Morî Yekaton Wannî enato'pe to' esa' pe.
18 Mîrîrî era'ma'pî Simãoya. Warayo' pu'pai pona mia' tîîsa' yai Morî
Yekaton Wannî iipî kai'ma eesenumenka'pî. 19 Mîrîrî ye'nen ta'pîiya Pedro
pî': —Mîrîrî nîrî meruntî yu'se wai. Anî' pu'pai pona uyenya tîîsau'ya
ya, Morî Yekaton Wannî enato'pe itesa' pe —ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen tîniru
kainumî'pîiya Pedro pia, mîrîrî yepe' ton pe.
20 Tîîse imaimu yuuku'pî Pedroya: —Atîkî apo' ya' atînirurî yarakkîrî,
maasa pra Paapa meruntîri anennapai wai kai'ma eesenumenka yairî pra
—ta'pîiya. 21 —Anna pokonpe Paapa esenyaka'mato' pî' eesenyaka'ma
eserîke pra nai. Maasa pra yairî pra ayeseru awanî ye'nen, Paapa winîkîi
seru'ye' pe awanî ye'nen. 22 Esewankono'makî yairon pepîn eesenumenkato'
winîpai irumakakî Paapa pî' tîîwanmîra iku'to'peiya —ta'pîiya. 23 —Maasa
pra anna pî' kinmuwanî pî' nai kure'ne anna winîkîi, î' kupî annaya
era'maya ye'nen —ta'pî Pedroya ipî'. —Kure'ne imakui'pî pe ayeseru wanî,
ayentai imakui'pî enasa' man, —ta'pîiya. Tarîpai eesenumenka'pî mîrîrî
ta'pî Pedroya pî', Paapaya ayenumî apo' ya' ta'pîiya pî'.
24 Mîrîrî ye'nen Simãoya ta'pî: —Moriya esa'tî uurî ton pe Paapa pî'
—ta'pîiya. —Esa'tî apo' ya' uyenumîiya namai, manni' taaya'nîkon
manni' ya' —ta'pî Simãoya.
25 Mîrîrî tîpo, Paapa maimu ekaremekî tîpo Pedro João enna'po'pî
Jerusalém pona Samaria poi. Mîrîrî pe, tuutîkon pe e'ma taawîrî Samaria
pata poronkon pî' itekare ekaremekî'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Etiopia Pon Yarakkîrî Filipe Eseurîma

26 Samaria po Filipe wanî tanne, Uyepotorîkon narima'pî inserî
eseurîma'pî Filipe yarakkîrî. —Ekonekakî moropai atîkî e'ma taawîrî
—ta'pî inserîya. Filipe ekoneka'pî moropai attî'pî Jerusalém poi tuutîsen
e'ma Gaza pona taawîrî. Mîrîrî e'ma wanî'pî tu'ke pemonkonyamî'
wîtîto'pe pra. 27,28 Moropai Filipe wîtî'pî miarî ya'. Mîrîrî e'ma ta warayo'
eporî'pî Filipeya. Paapa yapurîi wîtî'pî Jerusalém pona mîîkîrî eporî'pîiya,
tîwenna'posen tîpata Etiopia pon. Rainha poitîrî pe tîwe'sen, miarî tîniru
konekanen pe awanî'pî, teesenyaka'masanon pia itîînen pe. Mîrîrî ye'nen
Rainha Candace poitîrî pe awanî'pî kure'ne. Mîîkîrîya Paapa maimu
ekareme'nen profeta Isaías nurî'tî kaaretarî erenka'pî tuutî pe tararan
po si'ma. 29 Mîrîrî yai Morî Yekaton Wannîya ta'pî Filipe pî': —Ka'ne' pe
e'rennu'kî iipia —ta'pîiya. —Atîkî yarakkîrî —ta'pî Morî Yekaton Wannîya.
30 Mîrîrî ye'nen Filipe eka'tumî'pî ka'ne' pe. Moropai mîrîrî profeta
Isaías kaaretarî erenka mîîkîrî warayo'ya eta'pî Filipeya. Moropai
ekaranmapo'pîiya. —Mîrîrî erenkaya manni' epu'tî pî' nan? —ta'pî
Filipeya ipî'.
31 Tîîse mîrîrî yuuku'pî warayo'ya: —O'non ye'ka pe epu'tîuya e'painon
anî'ya ekaremekî pra tîîse? —ta'pîiya Filipe pî'. —Enu'kî uupia eereutapa
—ta'pîiya. 32 Mîîkîrî warayo' nîrenka'pî profeta Isaías nurî'tî kaaretarî
wanî'pî see warantî:

Carneiro yapisî to'ya moropai yarî to'ya iwîto' pata'se' ya'.
Mîîkîrî itekîn wanî moo,
î' ku'nenan tîsi'po ya'tînenan winîkîi.
Mîrîrî warantî nîrî mîîkîrî wanî,
î' taiya pepîn tîwinîkîi imakui'pî ku'nenan pî'.
33 Mîîkîrî wanî itaruma'tîsa' pe
tîîse anî'ya taa pra awanî ipî'.
Morî mîîkîrî î' imakui'pî kupîtîpon pepîn,
taa anî'ya pra awanî.
Tarî aako'manto' ataretî'ka inmuku ton pra tîîse.
Mîrîrî ye'nen anî' eseurîma eserîke pra awanî
inmukuyamî' rî'san pî', moropai ipayanyamî' rî san pî'.

Is 53.7,8

Mîrîrî warantî ekaremekî'pî Isaías nurî'tîya pena.
34 Mîrîrî ye'nen warayo'ya ta'pî Filipe pî': —Moriya, upî' ekareme'kî
sîrîrî anî' pî' kin mîîkîrî profeta Isaías eseurîma mîrîrî? Tîpî' rî ka'rî,
tiaron pî' ka'rî eeseurîma? —ta'pî warayo'ya Filipe pî'. 35 Mîrîrî ye'nen
Filipeya ekaremekî pia'tî'pî mîrîrî profeta Isaías kaaretarî eseurîma
manni' wanî mîrîrî. —Jesus yekare pî' teeseurîmasen pe. Mîîkîrî
taruma'tî'pî to'ya tîîse mîîkîrîya î' taa pîn tîtaruma'tînan pî' tîwînenan

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pî'. Tamî'nawîrî mîîkîrîya apî'tanîpî'pî î' tîkai pra —ta'pî Filipeya. Mîrîrî
warantî Jesus yekare ekaremekî'pî Filipeya.
36 Tuutîkon ye'ka pe teeseurîmakon pe to' erepamî'pî tuna ena pona. Mîrîrî
ye'nen ta'pî mîîkîrî warayo'ya: —A'kî tuna tarî man, —ta'pî warayo'ya.
Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —Esenpatakona ya, î' wani' awanî pepîn? 37 Ta'pî
Filipeya: —Tamî'nawîrî ayewan ke innape ikupî pî' nan? —ta'pî Filipeya.
—Inna, innape Jesus Cristo kupî pî' wai Paapa munmu pe awanî —ta'pî
warayo'ya Filipe pî'. 38 Moropai mîîkîrî warayo'ya tararan emî'pannîpî
me'po'pî moropai to' autî'pî sa'nîrî. To' ena'pî tuna ka, moro yenpatakona'pî
Filipeya. 39 Mîrîrî tîpo tuna kapai to' eseu'ka pe, Morî Yekaton Wannîya
Filipe yarî'pî. Inî' eesera'ma pra eena'pî. Warayo'ya inî' era'ma pra eena'pî
tîîse mîrîrî tîpo warayo' wîtî'pî tîpata pona kure'ne taatausinpai. 40 Mîrîrî
tîpo tiwinarî Filipe esepu'tî'pî. Azoto cidaderî po tîwanî epu'tî'pîiya. Moropai
mîîkîrîya tuutî pe itekare ekaremekî pinunpa'pî patakon poro Paapa wanî
pîika'tîton pe, Cesaréia cidaderî pona teerepamî tîpose.

Sauloya Innape Jesus Kupî
(At 22.6-16; 26.12-18)

9 1 Jerusalém po tîwanî yai Sauloya innape Jesus ku'nenan
taruma'tîpîtî'pî. Taapîtî'pîiya to' pî': —Innape Jesus ku'to'yakon
rumakaya'nîkon pra awanîkon ya, atî'kauya'nîkon —ta'pîiya. Moropai
attî'pî teepîremasanon esanon yepotorî pia. 2 Mîîkîrî wîtî'pî kaareta esa'se
imaimu yaponse' tiaronkon innape Jesus ku'nenan taruma'tîi Damasco
po Judeuyamî' epere'to' yewî' ta tuutîpa kai'ma. Maasa pra mîrîrî
kaareta wenai Jesusya tenupato'kon yawîrî tîîko'mansenon ekaremekî
Judeuyamî' esanonya ya, to' yarîpa Jerusalém pona, warayo'kon moropai
wîri'sanyamî' atarakkannîto' yewî' ta.
3 Mîrîrî tîpo attî'pî. Aminke pra eerepamî winîkîi Damasco pona e'ma
ta a'ka ena'pî Saulo pona. 4 Mîîkîrî esenumî'pî non pona. Moropai mai
teeseurîmasen eta'pîiya.
—Saulo, î' wani' ye'nen utaruma'tîya mîrîrî? —ta'pî maiya. 5 Moropai
Sauloya ta'pî: —Anî' kin amîrî, uyepotorî? —ta'pî Sauloya. Moropai
Maiya ta'pî: —Uurî Jesus. Itaruma'tî pî' aako'mamî manni' —ta'pî maiya.
6 Moropai ta'pîiya: —E'mî'sa'kakî, erepankî Damasco pona. Miarî î'
ankupî ton ekaremekî to'ya.
7 Moropai warayo'kon yarakkîrî tuutîsanon emî'pamî'pî tîîse î' taa
to'ya pra awanî'pî. Mai teeseurîmasen eta'pî to'ya tîîse anî' era'ma to'ya
pîn. 8 Moropai Saulo e'mî'sa'ka'pî non poi moropai tenu yenponka'pîiya
tîîse anî' era'maiya pra awanî'pî. Enkaru'ne eenasa' wanî'pî. Mîrîrî
ye'nen itonpayamî' yarakkîronkonya itenya pî' yarî'pî Damasco pona.
9 Mîîkîrî ko'mamî'pî eseurîwî'ne wei kaisarî î' tera'mai pra. Mîrîrî yai
ta're' yonpaiya pîn moropai î' enîrîiya pîn.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Miarî wanî'pî Damasco po warayo' Jesus nenupa'pî itese' Ananias.
Mîîkîrîya Uyepotorîkonya tannoto' eta'pî tîîwe'ne'pîtî warantî maasa
pra iwe'nasa' pra tîîse. Ta'pî Uyepotorîkonya ipî': —Ananias —ta'pîiya.
Yuuku'pîiya: —Tarî wai —ta'pî Ananiasya.
11 —Ekonekakî moropai atîkî mîrîrî ito'saron e'ma taawîrî Judas yewî'
ta. Miarî warayo' yuwata Tarso pon itese' Saulo. Mîîkîrî man teepîrema
pî' —ta'pîiya. 12 —Teepîrema kore'ta tîwe'ne'pîtî warantî warayo' esenpo
era'ma'pîiya. Amîrî era'ma'pîiya mîrîrî. Tenya tîrîiya ipu'pai pona inî'rî
era'mato'peiya kai'ma —ta'pî Uyepotorîkonya Ananias pî'.
13 Tîîse Ananiasya Uyepotorîkon maimu yuuku'pî see warantî:
—Mîîkîrî warayo' yekare pî' tu'kankon eseurîma etasau'ya wai. Innape
amîrî ku'nenan winîkîi, Jerusalém ponkon innape tepotorîkon ku'nenan
taruma'tîiya etasau'ya wai. 14 Mîîkîrî erepansa' sîrîrî Damasco pona
kaareta yarakkîrî. Tarîronkon innape Jesus ku'nenan ekareme'sa'
Judeuyamî', teepîremasanon esanonya ya, to' yarîiya Jerusalém pona.
Inkamoro apî' esa'nenan yarîiya atarakkannîto' yewî' ta —ta'pîiya.
15 Tîîse Uyepotorîkonya ta'pî Ananias pî': —Atîkî maasa pra mîîkîrî
warayo' menkasau'ya sîrîrî uurî ton pe, eesenyaka'mato'pe uurî ekaremekî
pî' manni'kan Judeuyamî' pepîn pî' moropai to' esa'kon pî' moropai
Judeuyamî' pî' nîrî. 16 Uurîya ekaremekî sîrîrî mîîkîrî Sauloya tîmoron
epu'to'pe uwenai, tamî'nawîrî umaimu ekaremekî tîuya wenai —ta'pîiya.
17 Mîrîrî ye'nen Ananias wîtî'pî ito'saron e'ma taawîrî Judas yewî'
ta. Miarî mîîkîrî warayo' eporî'pîiya. Saulo pu'pai pona tenya tîrî'pîiya
moropai ta'pîiya: —Uyakon Saulo, Uyepotorîkonya uyarima pî' man aapia.
Manni' Jesus Damasco ye'marî ta era'maya ne'tîkiniya uyarima pî' man
inî'rî era'mapa kai'ma, moropai Morî Yekaton Wannî enato'pe ayesa' pe
—ta'pîiya. 18 Mîrîrî taiya pe itenu yapai moro' pi'pî warainon e'soroka'pî.
Moropai Sauloya era'ma pia'tî'pî inî'rî. Mîrîrî pe rî awe'mî'sa'ka'pî moropai
eesenpatakona'pî. 19 Mîrîrî tîpo tekkari yonpa'pîiya moropai pena tîwanî'pî
warantî meruntî ke eena'pî. Moropai mîîkîrî ko'mamî'pî tu'ke pu'kuru pra
wei kaisarî innape Jesus ku'nenan kore'ta Damasco po.

Sauloya Itekare Ekaremekî Pia'tî Damasco po

20 Mîrîrî pe rî Damasco po mîîkîrî Sauloya itekare ekaremekî pia'tî'pî
Judeuyamî' epere'to' yewî'kon ta pî'. Mîîkîrîya ekaremekî e'pîtî'pî:
—Jesus wanî Paapa munmu pe —taapîtî'pîiya.
21 Mîrîrî eta tîuya'nîkon wenai to' wanî'pî teesenumenkai ipî'. Ta'pî to'ya:
—A'kî, manni' mîîkîrî Saulo Jesus yapurînenan inkamoro taruma'tîpîtîtîpon.
Mîîkîrîya to' taruma'tîpîtî'pî. Tarîpai mîîkîrî iipî'pî tarîwaya innape Jesus
ku'nenan taruma'tîpa kai'ma to' yapi'se, inkamoro yarîpa teepîremasanon
esanon pia to' rumakapa kai'ma —ta'pî to'ya ipî'. 22 Tîîse ekaremekî'pîiya
inî' panpî' meruntî ke: —Mîîkîrî Jesus Paapa nîmenka'pî pîika'tîton pe wanî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yairon pe. Meruntî ke ekaremekî'pîiya. Mîrîrî ye'nen Judeuyamî' Damasco
ponkonya imaimu wa'tî eserîke pra awanî'pî. Kure'ne to' esenumenka'pî ipî'.
23 Mîrîrî tîpo tîko'man pe wei tîîko'mamî tîpo, inkamoro Judeuyamî'
emurukuntî'pî teeseurîmakonpa. Inkamoroya teeserukon koneka'pî î' kupîkonpa
iwinîkîi. Ta'pî to'ya: —Iwîpai awanî sîrîrî —ta'pî to'ya. 24 Tîîse mîrîrî yekare
eta'pî Sauloya. Mîrîrî ye'nen î' kupî to'ya kupî tîwinîkîi epu'tî'pîiya. Inkamoro
ko'mamî'pî mîrîrî cidade yewa'to' woi mana'ta era'ma pî' Saulo epa'ka ya
yapisîkonpa, iwîkonpa kai'ma. Mîîkîrî nîmîkî pî' to' ko'mamî'pî ewaron wei
iwîkonpa kai'ma. 25 Tîîse ewaron ya innape Jesus ku'nenan Saulo nenupa'sanya
Saulo yeka'ma'pî kure'nan waikara'pî ya'. Mîrîrî ya' tîîse yenu'tî'pî to'ya cidade
iwa'to' poi winîkîi poro pona. Mîrîrî warantî Saulo wîîto' to'ya esuwa'ka'pî.

Jerusalém Po Saulo Wanî

26 Moropai mîîkîrî wîtî'pî Jerusalém pona. Miarî innape Jesus ku'nenan
anepu'pai awanî'pî to' pokonpe tîwanîpa maasa pra innape Jesus ku'sa'
tîuya ye'nen. Tîîse eranne' pe to' wanî'pî ipî' maasa pra tenku'tîiya'nîkon
nama tîuya'nîkon ye'nen. 27 Tîîse Barnabé erepamî'pî. Saulo yarî'pîiya Jesus
naipontî'san pia moropai eerepamî'pî. Ekaremekî'pîiya to' pî': —Sauloya
Jesus era'ma'pî e'ma ta. Moropai yarakkîrî eeseurîma'pî. Mîrîrî ye'nen Saulo
wanî tarîpai Jesus maimu pe teesenyaka'masen pe. Damasco po meruntî ke
itekare ekareme'pîtî'pîiya —ta'pî Barnabéya to' pî'. 28 Mîrîrî pata pai Sauloya
Uyepotorîkon maimu ekaremekî pia'tî'pî Jerusalém poro meruntî ke. 29 Moropai
grego maimu ta teeseurîmasanon yarakkîrî eeseurîmapîtî'pî. Tîîse to' wakîri pe
pra eeseurîma'pî. Mîrîrî ye'nen iwî tîuya'nîkon pî' to' esenumenka'pî. 30 Mîrîrî
yekare etasa' tîuya'nîkon ye'nen innape Jesus ku'nenanya Saulo yarî'pî Cesaréia
cidaderî pona. Mîrîrî pata pai yarimakonpa kai'ma Tarso cidaderî pona attîto'pe
to'sarî.
31 Mîrîrî tîpo innape Jesus ku'nenan e'taruma'tîto' tî'napansa' wanî'pî
Judéia pata po moropai Galiléia pata po moropai Samaria pata po. Mîrîrî
ye'nen inî' panpî' arinîke innape Jesus ku'nenan ena ko'mannîpî'pî,
maasa pra Morî Yekaton Wannîya tîpîika'tîkon wenai. Mîrîrî warantî
kure'ne Uyepotorîkon namapîtî'pî to'ya.

Enéias Yekare

32 Pedroya innape Jesus ku'nenan era'mapîtî'pî patakon kaisarî. Mîrîrî
yai attî'pî Lida cidaderî pona to' era'mapî'se. 33 Miarî warayo' eporî'pîiya
eke'nepamî'pî itese' Enéias. Aako'mansa' wanî'pî eseurîwî'ne mia' pona tîîmo'tai
kono' kaisarî tîwe'mî'sa'kai pra. 34 Mîîkîrî pî' ta'pî Pedroya: —Enéias, Jesus
Cristoya ayepi'tî. Mîrîrî ye'nen e'mî'sa'kakî. Ayette' yanmako'makî —ta'pîiya.
Mîrîrî eta tîuya pe Enéias e'mî'sa'ka'pî. Moropai eesepi'tîsa' wanî'pî. 35 Mîrîrî
yai mîîkîrî e'mî'sa'kasa' era'ma tîuya'nîkonya yai Lida ponkonya innape Jesus
kupî'pî. Moropai Sarona ponkonya nîrî innape ikupî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Dorcas Yekare

36 Jope cidaderî po awanî'pî wîri' innape Jesus ku'nen. Mîîkîrî
ese' wanî'pî Tabita, Grega maimu ta Dorcas. Mîîkîrî e'pîtî'pî morî
ku'pîtî'pîiya. Tîwe'taruma'tîsanon pîika'tîpîtî'pîiya. 37 Mîrîrî kore'ta, tiwin
wei pri'ya pra Dorcas ena'pî. Moropai aasa'manta'pî. Mîîkîrî esa'rî'pî
rona'pî to'ya. Mîrîrî tîpo yarî'pî to'ya kawînpan wîttî ta. 38 Tîîse Pedro
yekare eta'pî innape Jesus ku'nenanya Lida cidaderî po, aminke pra Jope
pî'. Mîrîrî ye'nen asakî'ne warayo'kon yaipontî'pî to'ya ekareme'se Pedro
pî'. To' wîtî'pî. Moropai Pedro eporî'pî to'ya miarî. Ta'pî to'ya ipî':
—Pedro, aase ka'ne' pe Jope pona —ta'pî to'ya. 39 Moropai Pedro
ekoneka'pî. Attî'pî to' pîkîrî. Eerepamî'pî miarî, mîrîrî ita to' e'to'
wîttî ta. Tîîse kawînpan pe wîttî wanî'pî. Mîrîrî ye'nen o'non pata
mîîkîrî isa'manta'pî yaasa' to'ya pata' Pedro yawonnîpî'pî to'ya. Miarî
wîri'sanyamî' wanî'pî, inyo isa'manta'san. Inkamoro karawa'pî kure'ne.
Ta'pî to'ya Pedro pî': —A'kî Tabita nîsi'pîmî'pî upon seeni' pena enen
tîwanî yai —ta'pî to'ya ipî'. Maasa pra inyo isa'manta'san pon ton
si'pînpîtî'pîiya mîîto'pe.
40 Moriya ta'pî Pedroya to' pî': —Epa'katî poro pona. Mîrîrî tîpo to'
epa'ka'pî tanne, Pedro e'sekunka'pî moropai eepîrema'pî. Mîrîrî tîpo
teepîrema ataretî'ka pe, eera'tî'pî isa'manta'pî winîkîi. Moropai ta'pîiya
ipî': —Tabita, e'mî'sa'kakî —ta'pîiya. Moropai tenu yarakkamo'pî
Tabitaya moropai Pedro era'ma tîuya pe awe'mî'sa'ka'pî tîmaikko pona.
Pedro era'ma'pîiya. 41 Moropai Pedroya itenya pî' yapisî'pî. Ipîika'tî'pîiya
i'mî'sa'ka pî'. Mîrîrî tîpo pemonkonyamî' innape Jesus ku'nenan yanno'pî
Pedroya, inyo isa'manta'san pokonpe. Moropai Dorcas yenpo'pîiya
to' yenu ya' enen. 42 Mîrîrî yekare eta tîuya'nîkon wenai innape
Uyepotorîkon kupî'pî tu'kankon Jope cidaderî ponkonya. 43 Mîrîrî tîpo
Pedro ko'mamî'pî paaka pi'pî sakari'manen Simão yewî' ta. Tu'ke wei
kaisarî aako'mamî'pî Jope po.

Cornélioya Pedro Yanno Me'po

10 1 Cesaréia cidaderî po warayo' wanî'pî itese' Cornélio. Mîîkîrî
wanî'pî 600 kaisaronkon surarayamî' Itália ponkon esa' pe
tîwe'sen pe. 2 Mîîkîrî wanî'pî Paapa yapurînen pe. Tîpemonkonoyamî'
pokonpe si'ma Paapa yapurî'pî to'ya. Moropai tu'ke morî ku'pîtî'pîiya,
Judeuyamî' î' ton pînon tîpakkori'tasanon pîika'tîpîtî'pîiya. Moropai wei
kaisarî eepîremapîtî'pî Paapa pî'.
3 Tiwin wei ko'mamîiya Cornélio we'ne'pîtî warantî awanî'pî
iwe'nasa' pra tîîse. Era'ma'pîiya Uyepotorîkon narima'pî. Inserî wanî
tîîpia era'ma'pîiya. Mîîkîrîya ta'pî ipî': —Cornélio. 4 Eranne' pe si'ma
inserî era'ma'pîiya. Moropai ekaranmapo'pî Cornélioya: —Î' wani' nai,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uyepotorî? —ta'pîiya. Inserîya yuuku'pî. Ta'pîiya ipî': —Paapaya tîwakîri
pe eepîremato' etasa' man, maasa pra î' ton pînon pîika'tîsa'ya ye'nen.
Apî' Paapa atausinpasa' man —ta'pî inserîya ipî'. 5—Mîrîrî ye'nen
apemonkonoyamî' yarimakî Jope cidaderî pona to' wîtîto'pe, warayo' itese'
Simão Pedro yannoi to' wîtîto'pe —ta'pîiya. 6—Mîîkîrî wanî Paaka pi'pî
sakari'manen, tuna ena po aako'mamî manni' Simão yewî' ta —ta'pîiya.
7Mîrîrî tîpo inserî wîtî'pî Cornélio piapai. Mîrîrî ye'nen Cornélioya
asakî'ne tîpoitîrîtonon yanno'pî ka'ne' pe, moropai tiwin surara to'
pokonpe. Mîîkîrî surara wanî'pî Paapa yapurînen pe nîrî. Moropai Cornélio
esenyaka'mato' ku'nen pe awanî'pî. Inkamoro yarima'pîiya Jope cidaderî
pona. 8Cornélioya to' pî' tamî'nawîrî î' ta'pî inserîya tîpî' ekaremekî'pî to' pî':
—A'kî sîrîrîpe uyewî' ta ko'mamîiya epîrema tanne, Paapa narima'pî inserî
esenpon pî' man —ta'pîiya to' pî'. —Mîîkîrîya taa pî' man upî': "Asakî'ne
apemonkonoyamî' yarimakî to' wîtîto'pe warayo' itese' Pedro yannoi Jope
cidaderî pona", taa pî' man —ta'pîiya. —Mîrîrî ye'nen atîtî —ta'pîiya.
9Tiaron wei yai to' wîtî'pî Jope cidaderî pona aminke pra to' erepamî
tanne, Jope cidaderî pî' ineka'ta pairî wei tîîse, Pedro enuku'pî wîttî
neka'ta pona epîremai. Miarî eepîrema tanne inkamoro warayo'kon
erepamî'pî Jope cidaderî pona. 10Moropai Pedroya emi'nan epu'tî'pî
tekkari anonpapai ena'pî. Maasa pra tekkarikon ton koneka wîri'ya tanne
Pedro we'ne'pîtî warantî awanî'pî. 11Tîîwe'ne'pî'to' ya' era'ma'pîiya ka'
esettapurukasa'. Mîrîrîya kure'nan kamisa warainon autî'pî ewa'tîsa'
pe asakîrîrî yaretîkon pî'. Mîrîrî autî'pî non tîpose iipia. 12Mîrîrî ya'
tu'ke si'kore'ta kamoyamî' moropai o'ma'kon tîro'takon po taasa'senon
moropai toronyamî' wanî era'ma'pî Pedroya. 13Mîrîrî yai Pedroya mai
eta'pî, Paapa eseurîmato'. Ta'pî maiya Pedro pî': —E'mî'sa'kakî ayo' ton
wîîkî insanan yonpa moropai entamo'kakî —ta'pîiya ipî'.
14Tîîse Pedroya yuuku'pî: —Kaane Uyepotorî. Maasa pra inkamoro
ye'kakon anna nanîkon pepîn. Yanîuya eserîke pra wai —ta'pî Pedroya.
15Moropai inî'rî Paapa eseurîma'pî Pedro yarakkîrî. —Inkamoro ye'ka
anna nanîkon pepîn tîkai pra e'kî uurî nîkupî'san pî' —ta'pî Paapaya
Pedro pî'.
16Mîrîrî warantî Paapa eseurîma'pî eseurîwî'ne ite'ka. Ta'pîiya:
—Insanan yonpa wîîkî, entamo'kakî —ta'pîiya. Mîrîrî tîpo mîrîrî kamisa
warainon menna'po'pî Paapaya ka' pona.
17Mîrîrî tîpo Pedro esenumenka'pî mîrîrî tîwe'ne'pî'to' pî'. Î' taato'pe
epu'tîiya pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen awanî'pî yairî ma're eena'pî. Mîrîrî
tanne, warayo'kon Cornélio narima'san erepamî'pî. O'non pata Simão
yewî' wanî ekaranmapo tîuya'nîkon tîpo to' emî'pamî'pî mana'ta pia.
18To' emî'pamî'pî wîttî esa' yanno'pî to'ya. Moropai ekaranmapo'pî to'ya.
—O'non pata warayo' nai Pedro itese' tarî nai? —ta'pî to'ya.
19Pedro esenumenka ko'mannîpî tanne tîwe'ne'pî'to' pî', Morî Yekaton

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wannîya ta'pî: —Pedro, a'kî, eseurîwî'nankon warayo'kon erepannî pî'
man. Inkamoroya ayuwa pî' man —ta'pî Morî Yekaton Wannîya ipî'.
20 Moropai ta'pîiya Pedro pî': —Ekonekakî autîkî to' pia. Tîîwanmîra atîkî
teesewankono'mai pra, uutî naka ta'ye' tîkai pra atîkî. Maasa pra uurîya to'
yarimasa' sîrîrî, to' ii'to'pe tarîwaya aapia —ta'pî Morî Yekaton Wannîya.
21 Mîrîrî ye'nen Pedro autî'pî to' pia. Moropai ta'pîiya warayo'kon pî':
—Uurî Pedro, tarî wai. Mîîkîrî yuwaya'nîkon manni' uurî —ta'pîiya. —Î'
kai aai'sa'kon sîrîrî? —ta'pîiya to' pî'.
22 Inkamoroya yuuku'pî: —Surarayamî' esa' Cornélioya anna yarimasa'
sîrîrî —ta'pî to'ya. —Mîîkîrî warayo' wanî morî pe pu'kuru maasa pra
Paapa yapurîiya ye'nen. Mîrîrî ye'nen kure'ne tînamasen pe awanî
Judeuyamî' rawîrî. Mîîkîrî wenai Paapa narima'pî inserîya taasa' ipî'
ayanno me'poto'peiya tewî' ta attîpa kai'ma. Moropai î' kai'ma amîrî
eseurîma anetapai awanî —ta'pî to'ya ipî'. 23 Moropai Pedroya ta'pî to'
pî': —Ewontî —ta'pîiya warayo'kon pî'. Moropai to' ewomî'pî. Tiwin
ewaron yuwa'ka'pî to'ya miarî yarakkîrî.
Eerenma'sa' pe Pedro ekoneka'pî. Moropai to' pîkîrî attî'pî. Moropai
tiaronkon Jope ponkon innape Jesus ku'nenan Judeuyamî' wîtî'pî nîrî
to' pokonpe. 24 Moropai tiaron wei yai to' erepamî'pî Cesaréia cidaderî
pona. Mîrîrî yai Cornélio moropai itonpayamî' nepu'tîkon emurukuntîsa'
wanî'pî miarî itewî' ta. Maasa pra to' etasai'ya wanî'pî Pedro erepamî
nîmîkîkonpa kai'ma. 25 Mîrîrî yai Pedro erepamî'pî. Eewomî tanne
Cornélio iipî'pî iponaya. Mîîkîrî e'sekunka'pî Pedro eporî tîuya pe
yapurîpa kai'ma. 26 Tîîse Pedroya ta'pî ipî': —E'mî'sa'kakî. Maasa pra uurî
awarainon warayo', Paapa warainon pepîn uurî —ta'pî Pedroya ipî'.
27 Moropai teeseurîmakon ye'ka pe, Pedro ewomî'pî Cornélio yewî' ta.
Miarî arinîke pemonkonyamî' emurukuntîsa' wanî'pî itewî' ta. Moropai
Pedro eseurîma pia'tî'pî to' pî'. Ta'pîiya: —Epu'nenan amîrî'nîkon anna
Judeuyamî' yeseru. Anna emurukuntî eserîke pra awanî amîrî'nîkon
Judeuyamî' pepîn pokonpe —ta'pî Pedroya to' pî'. 28 —Tîîse Paapaya
ekareme'sa' sîrîrî upî', anî' kupîuya namai tiaronkon yentai. Anî' menkauya
namai tamî'nawîrî se' kaisarî to' konekato'peuya, morî pe to' ku'to'peuya
ta'pîiya upî' —ta'pî Pedroya. 29 —Mîrîrî ye'nen uyannosa'ya'nîkon ye'nen
uui'sa' sîrîrî uwakîri pe pu'kuru —ta'pîiya. —Mîrîrî ye'nen anepu'pai wanî
sîrîrî kure'ne î' ton pe uyannosa'ya'nîkon —ta'pîiya to' pî'.
30 Mîrîrî yuuku'pî Cornélioya: —Eseurîwî'ne wei esuwa'kasa' man. Mîrîrî
rawîrî epîrema tanne, uyewî' ta ko'mamîiya tiwinarî warayo' esenpo'pî
aimutun ipon uupia —ta'pîiya. 31 —Mîîkîrîya ta'pî upî': “Cornélio, Paapaya
eepîremato' etasa' man tîwakîri pe maasa pra tîîpakkori'tîsanon pîika'tîsa'ya
wanî morî pe”, ta'pîiya upî'. 32 Moropai ta'pîiya: “Pemonkonyamî' yarimakî
Jope cidaderî pona to' wîtîto'pe warayo' itese' Pedro yannoi. Mîîkîrî wanî
paaka pi'pî sakari'manen Simão yewî' ta, tuna ena po tîîko'mansen”, ta'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inserîya upî' —ta'pî Cornélioya. 33—Mîrîrî ye'nen ayanno me'po'pîuya. Morî
pe pu'kuru awanî sîrîrî aai'sa' ye'nen anna kore'ta. Anna epere'sa' sîrîrî
tarî Paapa pia pu'kuru. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma Uyepotorîkonya î' taasa' apî'
ekaremekîya etato'pe annaya kai'ma —ta'pî Cornélioya Pedro pî'.

Pedro Eseurîmato' To' Pokonpe

34 Mîrîrî ye'nen Pedro eseurîma pia'tî'pî. —Uyonpayamî' —ta'pîiya.
—Eseurîma sîrîrî î' kai'ma uyarakkîrî esekaremekî'pî une'ta'pî
ekaremekîuya sîrîrî. Anna Judeuyamî' pîika'tî Paapaya epu'nenan
uurî'nîkon. Amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn pîika'tîiya pepîn kai'ma
esenumenkakoi'kon anna. Tîîse sîrîrî pata pai epu'tî pî' wai tarîpai Paapa
wanî tamî'nawîronkon pîika'tînen pe. 35 Tamî'nawîronkon wakîmanen
pe se' kaisarî, e'sentai pra. Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî amîrî'nîkon pî'.
Tamî'nawîronkon innape tîku'nenan, yairî tîîko'mansenon wakîma
Paapaya pata kaisaronkon. 36 Sîrîrî itekare ekaremekî'pî Paapaya
anna pî', tîpemonkonoyamî' Judeuyamî' pî'. Ekaremekî'pîiya î'
kai'ma tîpemonkono pe uurî'nîkon kupîiya innape Jesus Cristo ku'sa'
uurî'nîkonya wenai. Mîîkîrî wanî tamî'nawîrî e'nî tanne uyesa'kon pe.
37,38 Epu'tîya'nîkon î' e'ku'sa' tarî Israel pata poro. E'mai' pe Judéia pata
po João Batistaya ekaremekî'pî sîrîrî itekare. Taapîtî'pîiya: “Imakui'pî pe
awe'to'kon rumakatî moropai esenpatakonatî”, taapîtî'pîiya. Mîrîrî tîpo
tamî'nawîrî Israel pata poro itekare esekaremekî'pî. Mîrîrî yai Paapaya
tîmeruntîri tîrî'pî Jesus Nazaré poinon pia. Morî Yekaton Wannî wenai
itîrî'pîiya. Mîrîrî meruntî yarakkîrî Jesus esenyaka'ma pia'tî'pî Galiléia
pata po. Mîrîrî yai morî ku'pîtî'pî Jesusya pemonkonyamî' pî'. Makui
nîtaruma'tî'san pîika'tî'pîiya maasa pra Paapa wanî ye'nen tîîpia. Mîrîrî
ku'pîtî'pî Jesusya tarî tîwanî yai. 39 Mîrîrî era'ma'pî annaya. Tamî'nawîrî
inkupî'pî tarî anna pata po, Jerusalém po era'ma'pî annaya. Mîrîrî tîpo
Judeuyamî', ipemonkonoyamî'ya iwî'pî, ipokapîtî'pî to'ya pakî'nan pona.
40 Mîrîrî tîpo, eseurîwî'ne wei tîîko'manse Paapaya i'mî'sa'ka'pî. Paapa
meruntîri yai awe'mî'sa'kasa' eesenpo'pî anna kore'ta. 41 Mîîkîrî era'masa'
tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya pra man, tîîse Paapa nîmenka'san
annaya neken era'ma'pî. Anna yekkari yonpa'pî annaya. Anna wuku enîrî'pî
annaya ipokonpe si'ma awe'mî'sa'kasa' tîpo. 42 Mîîkîrîya anna menka'pî
moropai anna yaipontî'pî itekare ekareme'to'pe annaya. Mîrîrî yai itekare
ekaremekî annaya yai taato'pe annaya pemonkonyamî' pî'. Paapaya Jesus
ku'sa' ipîkku pe tamî'nawîronkon esa' pe. Mîîkîrîya taa kupî sîrîrî anî'
wîtî ka' pona, anî' wîtî apo' ya'. Mîrîrî warantî ikupî'pî Paapaya. 43 Sîrîrî
ekaremekî'pî penaronkon, Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'
nurî'sanya. Mîrîrî eseposa' sîrîrî. Mîrîrî ye'nen anî'ya innape Jesus kupî ya
tamî'nawîrî imakui'pî inkupî'pî kupî Paapaya tîîwanmîra tînmu Jesus Cristo
wenai. Mîrîrî warantî ekaremekî'pî to'ya pena —ta'pî Pedroya to' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Judeuyamî' Pepîn Esa' Pe Morî Yekaton Wannî Ena

44 Mîrîrî yai Pedro eseurîma tanne, itekare pî' etanenan
pemonkonyamî' Judeuyamî' pepîn Cornélio yewî' ta tîwe'sanon esa' Morî
Yekaton Wannî ena'pî. 45,46 Mîrîrî ye'nen Judeuyamî' pepîn eseurîma
tiaron mai ta, eta'pî Judeuyamî' Pedro yarakkîrî iipî'sanya Paapa
yapurî'pî to'ya. Morî pe anna pîika'tîsa' Paapaya sîrîrî taa to'ya eta'pî
Judeuyamî'ya. Mîrîrî pî' innape Jesus ku'nenan Judeuyamî' Jope poi
iipî'san Pedro yarakkîrî esewankono'ma'pî kure'ne to' pî'. Ta'pî to'ya:
—A'kî, Paapaya Judeuyamî' pepîn pia nîrî Morî Yekaton Wannî tîrî ka'rî
uurî'nîkon warantî —ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Pedroya ta'pî to' pî':
47 —Insamoro Judeuyamî' pepîn esa' pe Morî Yekaton Wannî enan pî'
man uurî'nîkon esa' pe tîwanî manni' warantî. Mîrîrî ye'nen anî'ya taa
eserîke pra awanî to' esenpatakona pepîn taa eserîke pra awanî —ta'pî
Pedroya.
48 Moropai to' esenpatakona'pî innape Jesus Cristo ku'sa' to'ya ye'nen.
Mîrîrî tîpo ta'pî to'ya Pedro pî': —Anna kore'ta ako'mankî î' warapo rî
wei kaisarî —ta'pî to'ya Pedro pî'.

Judeuyamî' Pepîn E'pîika'tîsa' Wanî

Ekaremekî Pedroya Jerusalém Ponkon Pî'

11 1 Cesaréia po Pedro wanî tanne, Judéia pata ponkon Jesus
naipontî'san moropai tiaronkon innape Jesus ku'nenanya
Judeuyamî' pepîn yekare eta'pî. Î' kai'ma Paapaya to' pîika'tî'pî eta'pî
to'ya. Mîrîrî kore'ta Pedro erepamî'pî. 2 Mîrîrî yai Jerusalém pona Pedro
erepamî pe, Pedro pî' to' o'ma'ta pia'tî'pî. Ta'pî to'ya ipî': 3 —Inkamoro
uurî'nîkon yeseru warainonkon pepîn kore'ta aako'mansa' mîrîrî. Î' ton
pe inkamoro yekkari enasa' ya yairî pra to' yeseru era'mai'ma —ta'pî
to'ya. —Yairî pra awe'sa' mîrîrî uyeserukon yawîrî pra kai'ma to'
o'ma'ta'pî Pedro pî'.
4 Mîrîrî tîpo Pedroya tamî'nawîrî tarakkîrî e'kupî'pî, tînera'ma'pî
ekaremekî'pî eta to'ya tanne, ikî'pî pata pai. Mîrîrî eta'pî to'ya
tamî'nawîrî î' kai'ma Pedro eseurîma. Ta'pîiya: 5 —A'kî Jope cidaderî po
si'ma uurî we'ne'pîtî warantî wanî'pî, uurî epîrema tanne era'ma'pîuya
ka' esettapuruka moropai kamisa waraino kure'nan autî'pî ka' poi
asakîrîrî yaretî pî' ewa'tîsa' pe. Mîrîrî autî'pî non pona uupia —ta'pî
Pedroya to' pî'. 6 —Moropai era'ma'pîuya. Mîrîrî ya' tu'ke kamoyamî'
wanî'pî moropai o'ma'kon, non poro tîro'takon po taasa'senan wanî'pî,
moropai toronyamî' wanî'pî —ta'pîiya. 7 —Mîrîrî yai mai, Paapa maimu
eta'pîuya. Ta'pîiya upî': “Pedro, e'mî'sa'kakî ka'ne' pe ayo' ton wîîkî
moropai entamo'kakî”, ta'pî Paapaya upî' eta'pîuya —ta'pî Pedroya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8—Tîîse yuuku'pîuya: “Kaane, Uyepotorî, inkamoro ye'kakon yanîuya
eserîke pra wai, anna Judeuyamî' nanîkon pepîn, nura pe to' wanî
ye'nen”, ta'pîuya —ta'pîiya.
9—Tîîse inî'rî Paapa maimu eta'pîuya. See warantî: “Inkamoro
ye'kakon pî' nurakon yanîuya pepîn tîkai pra e'kî. Uurî nîkupî'san
inkamoro tansenonkon pe”, ta'pî Paapaya upî' —ta'pî Pedroya.
10—Eseurîwî'ne ite'ka Paapa eseurîma'pî upî'. Ta'pîiya: “E'mî'sa'kakî, ayo'
ton wîîkî, entamo'kakî unkupî'san pî' nura tîkai pra”, ta'pîiya. Mîrîrî tîpo
mîrîrî kamisa yanu'nîpî'pî Paapaya ka' pona —ta'pî Pedroya.
11—Mîrîrî tanne eseurîwî'nankon warayo'kon uyannoi itî'san erepamî'pî
Cesaréia poi. Mîrîrî ita uurî e'to' wîttî Simão yewî' ta to' erepamî'pî —ta'pî
Pedroya. 12—Mîrîrî ye'nen upî' ta'pî Morî Yekaton Wannîya. To' pîkîrî uutîto'pe
teesewankono'mai pra, tîîwanmîra uutîto'pe, ta'pîiya. Moropai to' pîkîrî uutî
yai insamoro tiwin mia' pona tîîmo'tai kaisarî innape Jesus ku'nenan wîtî'pî
nîrî uyarakkîrî Jope poi. Mîrîrî yai tamî'nawîrî anna erepamî'pî. Moropai
anna ewomî'pî Cornélio yewî' ta. 13—Mîîkîrîya ekaremekî'pî anna pî' î' kai'ma
tiwinarî inserî esenpo'pî tewî' ta eepîrema tanne Ta'pîiya ipî': “Pemonkonyamî'
anarimakî to' wîtîto'pe Jope cidaderî pona warayo' yannoi itese' Pedro”, ta'pî
inserîya ipî' —ta'pî Pedroya. 14—“Mîîkîrîya î' kai'ma Paapaya taasa' ekaremekî
yai innape Jesus kupîya'nîkon moropai Paapaya apîika'tîkon tamî'nawîrî
apemonkonoyamî' pokonpe”, ta'pî inserîya ipî' —ta'pî Pedroya.
15—Moropai eseurîma pia'tî'pî to' kore'ta si'ma, mîrîrî pe rî Morî Yekaton
Wannî ena'pî to' esa' pe tamî'nawîrî e'mai' pe uurî'nîkon Judeuyamî' esa'
pe tîwanî warantî —ta'pî Pedroya. 16—Mîrîrî yai enpenata'pî pena Joãoya
ta'pî pî'. “Uurîya amîrî'nîkon yenpatakona tuna ke, tîîse uye'ma'pî pî' aaipî
manni'ya Morî Yekaton Wannî ke yenpatakona, mîrîrî warantî Morî Yekaton
Wannî ena ayesa'kon pe”, ta'pî Joãoya wanî yairî —ta'pî Pedroya. 17—Pena
ta'pî Joãoya yawîrî innape Judeuyamî' pepînya Paapa winîpainon Morî
Yekaton Wannî ko'mamî to' esa' pe. Mîîkîrî uurî'nîkon esa' pe awanî manni'
innape Uyepotorîkon pe Jesus Cristo kupî yai uyesa'kon pe eena'pî. Mîrîrî
ye'nen anî' kin uurî Paapa yentai e'ku'to'pe? —ta'pî Pedroya.
18 Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe Pedro pî' tîwo'ma'tato'kon tî'napannîpî'pî
to'ya. Tarîpai Paapa yapurî'pî to'ya. Ta'pî to'ya: —Paapaya Judeuyamî'
pepînya innape tîku'to' weiyu ton tîîsa', imakui'pî to' nîkupî'pî ku'sai'ya
tîîwanmîra. Mîrîrî ye'nen ipatîkarî enen ko'mannîto' eposa' to'ya, kai'ma
Paapa yapurî'pî to'ya.

Innape Jesus Ku'nenan Antioquia Ponkon Yekare

19 Innape Jesus ku'nenan e'paraipîkasa' wanî'pî tîtaruma'tîkon to'ya
wenai, Estêvão sa'manta'pî pata'pî ya. Tiaronkon wîtî'pî Fenícia pona
moropai Chipre pona, moropai Antioquia pona. Mîrîrî warantî Paapa
maimu ekaremekî'pî to'ya Judeuyamî' pî' neken. 20 Tîîse tiaronkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Judeuyamî' Chipre po tîwe'sanon moropai Cirene ponkon wîtî'pî
Antioquia pona. Miarî itekare ekaremekî pia'tî'pî to'ya Judeuyamî' pepîn
pî'. Inkamoroya Uyepotorîkon pe Jesus wanî ekaremekî'pî Judeuyamî'
pepîn pî'. 21 Inkamoro yarakkîrî Uyepotorîkon meruntîri wanî'pî. Mîrîrî
itekare eta tîuya'nîkon yai tu'ke pemonkonyamî'ya innape Jesus kupî'pî.
Mîrîrî ye'nen Uyepotorîkon pia to' eturumaka'pî.
22 Mîrîrî tîpo sîrîrî itekare Judeuyamî' pepîn yekare, eta'pî innape
Jesus ku'nenan Jerusalém ponkonya. Mîrîrî ye'nen Barnabé yarima'pî
to'ya, to' yekare etai Antioquia pona. 23 Miarî Antioquia pona teerepansa'
pe Barnabéya î' kai'ma Judeuyamî' pepîn pîika'tîsa' Paapaya era'ma'pî.
Kure'ne morî pe Paapa e'to' pî' aatausinpa'pî. Mîrîrî ye'nen inî' panpî' to'
panama'pîiya yairî tewankon ke Uyepotorîkon yapurî pî' to' ko'manto'pe
kai'ma. 24 Mîîkîrî Barnabé esa' pe Morî Yekaton Wannî wanî'pî. Innape Jesus
ku'nen pe awanî'pî. Mîrîrî ye'nen morî pe awanî'pî innape iteseru wanî'pî.
Mîrîrî wenai tu'kankon eturumaka'pî Uyepotorîkon pia innape yapurîkonpa.
25 Moropai mîrîrî tîpo Barnabé wîtî'pî Tarso cidaderî pona Saulo yuwai.
26 Mîîkîrîya Saulo eposa' tîuya yai enepî'pî Antioquia pona. Inkamoro
Saulo Barnabéya innape Jesus ku'nenan muurukuntîpîtî'pî tiwin kono'
to' kore'ta tîwanîkon yai. Miarî arinîkon pemonkonyamî' yenupapîtî'pî
to'ya. Miarî Antioquia po innape Jesus ku'nenan esatî pia'tî'pî
pemonkonyamî'ya e'mai' pe crente kai'ma.
27 Mîrîrî yai tiaronkon profetayamî' Paapa maimu ekareme'nen wîtîsa'
wanî'pî Jerusalém poi Antioquia pona. 28 Tiwin wanî'pî itese' Ágabo.
Mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî eseurîmai Morî Yekaton Wannî meruntîri yai. Ta'pîiya:
—Awanî pe man kure'nan iwan tamî'nawîrî pata po —ta'pîiya. Mîîkîrîya
taasa' yawîrî awe'kupî'pî pena pata esanon reiyamî' esa' pe Cláudio wanî
yai. 29 Mîrîrî ye'nen innape Jesus ku'nenan esenumenka tiaronkon innape
Jesus ku'nenan Judéia ponkon pîika'tî tîuya'nîkon pî'. Mîrîrî itîrî tîuya'nîkon
pîkîrî itîrî'pî to'ya. 30 Moropai mîrîrî tîniru yarima'pî to'ya Barnabé moropai
Saulo pî', mîrîrî tîîto'pe to'ya soosi esanon pia Jerusalém po.

Pedro Epa'ka Atarakkannîto' Yewî' Tapai

12 1 Mîrîrî yai pata esa' rei Herodesya innape Jesus ku'nenan taruma'tî
pia'tî'pî. 2 Mîîkîrîya Tiago João rui wîî me'po'pî kasupara ke. 3 Mîrîrî
warantî Judeuyamî'ya tîwakîrikon pe mîrîrî kupî mîîkîrî Herodesya era'ma'pî.
Mîrîrî ye'nen Herodesya Pedro yapisî me'po'pî atarakkannîto' yewî' ta
yarakkamopa kai'ma. Mîrîrî kupî'pîiya tîfestarîkon weiyu yai. 4 Mîîkîrî yapisî
me'posa' tîuya yarakkamo'pî Herodesya atarakkannîto' yewî' ta. Mîrîrî yai
era'manenan ton surarayamî' yaipontî'pî asakîrîrî'ne. To' wanî'pî asakî'ne
Pedro yarakkîrî ita. Tiaronkon wanî'pî asakî'ne mana'ta pia si'ma era'manenan
pe. Mîrîrî warantî ikupî'pî Herodesya maasa pra mîrîrî tîfestarîkon Páscoa
itese' pata'pî pe anekareme'pai awanî'pî pemonkonyamî' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Mîrîrî yai Pedro wanî'pî atarakkannîto' yewî' ta. Mîîkîrî era'manenan
wanî'pî iipia. Mîrîrî tanne innape Jesus ku'nenan epîrema ko'mannîpî'pî
Pedro pona. Kure'ne to' epîrema'pî eepa'kato'pe kai'ma. 6 Tîîse
mîrîrî tanne ta'pî Herodesya: —Penane î' kai'ma Pedro eseurîma
etauya kupî sîrîrî pemonkonyamî' pî' to' rawîrî si'ma. Moropai î' taa
pemonkonyamî'ya etauya Pedro winîkîi —ta'pî Herodesya.

Mîrîrî ewarono' ya, Pedro we'na'pî asakî'nankon surarayamî'
yarappana. Ewa'tîsa' to'ya wanî'pî sa'man ferro ke itenya pî' se' yataimîrî.
Tiaronkon wanî'pî mana'ta pia si'ma era'manenan. 7 Mîrîrî pe rî ka'ne' pe
Uyepotorîkon narima'pî Inserî esenpo'pî atarakkannîto' yewî' ta. Kure'nan
a'ka wanî'pî. Mîrîrîya Inserîya Pedro yapî'pî iratai winî tenmakai. Ta'pîiya:

—Ka'ne' pe e'mî'sa'kakî. Mîrîrî taiya pe sa'man ferro emo'ka'pî
tîîwarîrî itenya poi.

8 Ta'pî inserîya ipî': —Aworîmî atunnu'kî, a'sa'sa' yeka'makî, aya'san yanunkî,
aase uyarakkîrî —ta'pîiya. 9 Mîrîrî ye'nen Pedro epa'ka'pî atarakkannîto' tapai
attî'pî inserî wenairî. Tîîse epu'tîiya pîn, tenpa'ka inserîya pe awanî. Tîîwe'ne'pîtî
warantî ikupî'pîiya. 10 To' wîtî'pî mana'ta piawonkon iwaka'pî to'ya. Moropai
kure'nan mana'ta ferro ke ikonekasa', eporî to'ya pe aatarakkanmoka'pî
tîîwarîrî. Moropai to' epa'ka'pî. To' wîtî'pî kure'nan e'ma taawîrî. Tuutîkon pe
ka'ne' pe inserî esera'ma pra eena'pî. Tiwinsarî Pedro e'nîmî'pî.

11 Pedroya ta'pî tîîwarîrî: —Tarîpai epu'tî pî' wai, innape awanî. Uyepotorîya
inserî yarimasa' umo'kato'peiya Herodes yenya yapai. Moropai tamî'nawîrî î'
anku'pai Judeuyamî' esanon wanî uyarakkîrî esuwa'kasa' sîrîrî —ta'pîiya.

12 Î' esuwa'kasa' epu'tî tîuya tîpo, tarakkîrî Pedro wîtî'pî Maria, João
Marcos yan yewî' ta. Miarî arinîke pemonkonyamî' epere'sa' tanne
epîremai eerepamî'pî. 13 Mîîkîrîya mana'ta pa'tî'pî. Ka'ne' pe to' poitîrîpa'
Rode itese' wîtî'pî anî' pe awanî era'mai. 14 Tîîse Pedro maimu pe epu'tî
tîuya ye'nen, aatausinpa'pî kure'ne. Eeka'tumî'pî ka'ne' pe ekareme'se
teepîremasanon pî' mana'ta tarakkanmokai pra. —Pedro pe man
—ta'pîiya. 15 Tîîse innape ikupî to'ya pra awanî'pî.

—Aseruku, î' pî' aataka'ma —ta'pî to'ya ipî'. Tîîse yuukuiya pra.
—Inna, useruku pepîn —ta'pîiya. Moropai ta'pî to'ya: —Moriya Pedro pia
tîwe'sen inserî pe awanî mîrîrî —ta'pî to'ya.

16 Mîrîrî tanne Pedroya mana'ta pa'tîpîtî ko'mannîpî'pî. Moropai mana'ta
arakkanmoka'pî to'ya. Innape Pedro pe awanî era'ma tîuya'nîkon ye'nen,
teesi'nî'se to' wanî'pî. 17 Mîîkîrîya tenya ke ta'pî moo, to' atî'napanto'pe.
Moropai î' kai'ma uyepotorîkonya tîmo'kasa' atarakkannîto' yewî' tapai
ekaremekî'pîiya to' pî'. —A'kî, Uyepotorîkonya inserî yarimasa' wanî'pî
umo'kai. Mîrîrî ekareme'tantî Tiago pî' moropai innape Jesus ku'nenan
uyonpayamî' pî' —ta'pîiya. Mîrîrî tîpo eepa'ka'pî attî'pî tiaron pata pona.

18 Moropai erenma'sa' pe surarayamî' wanî'pî morî pe pra, teesiyu'pî'se
tataimurunpai to' wanî'pî. Î' e'kupî'pî epu'tî to'ya pra awanî'pî Pedro yarakkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Î' kai'ma see eepa'ka'pî mîrîrî? —ta'pî to'ya. 19 Inkamoro yaipontî'pî
Herodesya yuwai to' wîtîto'pe kai'ma. Tîîse eporî to'ya pra awanî'pî.
Mîrîrî anepu'pai Herodes wanî'pî tiaronkon mana'ta era'manenan winîpai.
Tamî'nawîrî epu'sa' tîuya tîpo, to' tî'ka me'po'pîiya. Mîrîrî tîpo Herodes wîtî'pî
Judéia pata poi Cesaréia cidaderî pona. Miarî mîîkîrî ko'mamî'pî mararî.

Herodes Sa'manta

20 Mîrîrî yai mîîkîrî pata esa' Herodes ekore'masa' Tiro cidaderî po
tîîko'mansenon pî' moropai Sidom ponkon pî'. Mîrîrî ye'nen inkamoro wanî'pî
iipia itîîpai, yarakkîrî eeseurîmapai. Maasa pra morî pe yarakkîrî ekonekapai
to' wanî'pî. Maasa pra miarî pai ipata yapai tekkarikon ton yapi'nenan pe to'
wanî'pî mîîto'pe. Mîrîrî ye'nen tiaronkon menka'pî to'ya to' wîtîto'pe iipia.
Tîîse e'mai' pe to' eseurîma'pî Blasto mîîkîrî Herodes poitîrî pe tîwe'sen
yarakkîrî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî eseurîma'pî Herodes yarakkîrî. Mîrîrî yai
Herodesya to' yarakkîrî teeseurîma weiyu ton mo'ka'pî. 21 Mîrîrî teeseurîmato'
weiyu pe tînmo'ka'pî eseposa' yai Herodes epontî'pî. Pata esa' pe tîwanî pon
yeka'ma'pîiya. Moropai mîîkîrî ereuta'pî taponse' pona pemonkonyamî'
rawîrî. Eeseurîma'pî. 22 Mîîkîrî eeseurîma eta tîuya'nîkon yai pemonkonyamî'
entaimepîtî'pî: —A'kî, warayo' pe neken awanî pepîn tîîse unapurîkon pe nîrî
awanî —ta'pî to'ya. Mîrîrî taa to'ya pî', —Kaane, anapurîkon pepîn uurî. Mîrîrî
warantî uurî tapurîi pra e'tî, Paapa neken yapurîtî —taiya pra awanî'pî.
23 Mîrîrî ye'nen Uyepotorîkonya inserî yarima'pî mîîkîrî
yeparantîto'peiya kai'ma. Mîrîrî ye'nen mîrîrî pe rî yeparantî'pîiya.
Mo'yamî'ya isiwisikkî yanî'pî. Moropai aasa'manta'pî.
24 Tîîse Paapa maimu esekaremekî ko'mannîpî'pî. Mîrîrî ye'nen inî' panpî'
tiaronkon pemonkonyamî'ya innape ikupî'pî. Moropai arinîke to' ena'pî.
25 Mîrîrî tîpo Barnabé Sauloya teesenyaka'mato'kon yaretî'ka'pî
moropai inkamoro enna'po'pî Jerusalém poi Antioquia pona. Mîrîrî yai
inkamoroya João Marcos yarî'pî tarakkîrî'nîkon.

Barnabé, Saulo Yarima To'ya
Paapa Maimu Ekareme'se

13 1 Miarî innape Jesus ku'nenan kore'ta Antioquia po Paapa maimu
ekareme'nenan profetayamî' moropai yenupatonkon wanî'pî.
Barnabé, Simão meekoro kai'ma tesa'sen moropai Lúcio Cirene pon, Manaém
manni' pata esa' Herodes yarakkîrî arenta'pî moropai Saulo. Inkamoro wanî'pî
innape Jesus ku'nenan kore'ta Antioquia po. 2 Tiwin wei inkamoroya Paapa
yapurî tanne tekkarikon tonpai pra, Morî Yekaton Wannîya ta'pî to' pî':
—Barnabé Saulo nîkupî ton ku'sau'ya wai. Mîrîrî ye'nen inkamoro mo'katî
akore'tapai'nîkon mîrîrî ku'to'pe to'ya —ta'pîiya to' pî'. 3 Mîrîrî ye'nen to'
epîrema'pî tekkarikon tonpai pra. Barnabé Saulo pu'pai pona tenyakon tîrî'pî
to'ya to' yarimakonpa kai'ma. Mîrîrî tîpo to' esekaremekî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chipre Wono Po Itekare Ekaremekî To'ya

4 Morî Yekaton Wannîya Saulo Barnabé yarima yai, inkamoro wîtî'pî
Selêucia cidaderî pona. Miarî teerepansa'kon tîpo inkamoro asara'tî'pî
apo'yen ya' tuutîkonpa Chipre wono pona. To' asara'tî'pî to' wîtî'pî
Salamina cidaderî pona. 5 Miarî teerepansa'kon yai inkamoro eseurîma
pia'tî'pî Paapa maimu ekaremekî pî'. Judeuyamî' epere'pî'to'kon kaisarî
to' eseurîma pia'tî'pî Paapa maimu ekaremekî pî'. Mîrîrî yai João Marcos
wanî'pî to' pokonpe. 6 Mîrîrî tîpo inî'rî to' ese'ma'tî'pî. Inkamoro wîtî'pî
mîrîrî iwono kî'pîya tîwe'sen Pafos cidaderî pona.

Miarî teerepansa'kon yai pia'san eporî'pî to'ya, î' e'kupî kupî sîrîrî
ekareme'nen pe, tîîse seru'ye' Judeu itese' Barjesus. 7,8 Tîîse grego maimu
ta Elimas kai'ma esatî to'ya. Mîîkîrî Barjesus wanî'pî miarîron pata esa'
pe tîwe'sen wanîyakon pe awanî'pî. Mîîkîrî pata esa' ese' wanî'pî Sérgio
Paulo. Mîîkîrî wanî'pî epu'nen pe. Mîrîrî wenai Saulo Barnabé yanno
me'po'pîiya Paapa maimu anetapai tîwanî ye'nen to' winîpai. Inkamoroya
itekare ekaremekî'pî. Tîîse mîrîrî pî' inna taiya yu'se pra mîîkîrî pia'san
wanî'pî. Mîrîrî warantî Jesus naipontî'san maimu wa'tî'pîiya. 9 Tîîse
Saulo, tiaron itese' Paulo wanî'pî Morî Yekaton Wannî yarakkîrî tîwe'sen
pe. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî pia'san yenu pîkîrî Paulo wanî'pî. 10 Ta'pîiya
ipî': —Amîrî wanî Makui munmu pe —ta'pîiya. —Amîrî wanî seru'ye' pe
tiaronkon yenku'tî pî' tîîko'mansen pe. Amîrî wanî tamî'nawîron morî
yewanmîrînen pe. Î' ton pe see yairon Uyepotorîkonya uyenupato'kon
miakanmaya seru'ye' pe —ta'pî Pauloya. 11 —Tarîpai Paapaya ataruma'tî
sîrîrî —ta'pî Pauloya ipî'. —Î' warapo wei kaisarî î' era'maya pepîn a'ka
era'maya pepîn. Enkaru'ne eena sîrîrî tarîpai —ta'pî Pauloya ipî'.

Mîrîrî taiya pe mîîkîrî yenu ewaronpamî'pî î' era'maiya pra eena'pî. Mîîkîrî
ataka'ma pia'tî'pî. Mîrîrî ye'nen itenya pî' taanen ton yuwa'pî mîîkîrîya. 12 Mîrîrî
era'ma tîuya yai mîîkîrî pata esa' Sérgio Paulo mîîkîrîya Paapa maimu kupî'pî
innape. Kure'ne eesenumenka'pî î' kai'ma uyenupato'kon Uyepotorîkonya pî'.

Antioquia Cidaderî Pona To' Wîtî, Pisídia Pata Pona

13 Paulo moropai itonpayamî' inkamoro asara'tî'pî apo'yen ya', Pafos cidaderî
poi. To' erepamî'pî Perge pona. Mîrîrî Perge wanî'pî Panfília pata po tîwe'sen
pe. Miarî pai João Marcos enna'po'pî Jerusalém pona. 14 Tîîse tiaronkon wîtî'pî
Perge poi Antioquia cidaderî pona. Mîrîrî Antioquia wanî'pî Pisídia pata po
tîwe'sen pe. Miarî Antioquia po Sábado yai Judeuyamî' epere'to'kon yewî' ta
to' wîtî'pî. Moropai to' ereuta'pî. 15 Miarî inkamoroya Moisés nurî'tî kaaretarî
erenka'pî moropai Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî kaaretarî
nîrî erenka'pî to'ya. Mîrîrî tîpo mîrîrî Judeuyamî' epere'nîto' yewî'kon esa'
pe tîwe'senya pemonkonyamî' eseurîmato'pe to' yarakkîrî ta'pî. Mîrîrî ye'nen
ta'pî to'ya to' pî': —Uyonpayamî', amîrî'nîkon pî' tauya î' rî ankapai awanîkon

ya eseurîmapai awanîkon ya, eseurîmatî pemonkonyamî' yausinpato' ton
ekareme'tî —ta'pî to'ya to' pî'.
16 Mîrîrî ye'nen Paulo e'mî'sa'ka'pî. Tîwe'mî'sa'ka pe tenya ke ta'pîiya.
Maasa moo e'tî. Moropai ta'pîiya: —Uyonpayamî', eseurîma etatî maasa
amîrî'nîkon tarî awanîkon Judeuyamî' moropai Judeuyamî' pepîn Paapa
yapurî pî' awanîkon —ta'pîiya. 17 Moropai Paulo eseurîma pia'tî'pî:
—Pena Paapaya utamokon menka'pî Egito pata po to' wanî yai. Miarî
arinîke to' epanto'pe to' menka'pî Paapaya. Moropai mîîkîrî Paapaya
yarî to' mo'ka'pî Egito poi tîpemonkonoyamî' kure'nan tîmeruntîri ke.
18 Inkamoro yarî'pîiya to' pata ya' to' enna'po yai. Tîîse to' yapîtanîpî'pî
mîîkîrî Paapaya keren po asakî'ne pemonkon (40) kono' kaisarî. 19 Mîrîrî
tîpo tîpemonkono pata ton tîrî'pîiya. Mîîkîrîya Canaã po tîîko'mansenon
asakî'ne mia' pona tîîmo'tai pata ponkon tî'ka'pî. Mîrîrî wenai mîrîrî pata
esa' pe inkamoro ipemonkonoyamî' enato'pe kai'ma Canaã pata po. 20 To'
ko'mamî'pî 450 kono' kaisarî sîrîrî tîpatakon esa' pe teenakon pîkîrî.
Miarî pemonkon nîrî menka'pî Paapaya î' pensa tiaronkonya to'
taruma'tî yai to' pîika'tînen ton. Mîrîrî warantî pemonkon menka pî' Paapa
ko'mamî'pî Samuel esenpoto' weiyu erepamî pîkîrî. 21 Ipemonkonoyamî'ya
tesa'kon ton esatî yai Paapaya imenka'pî Saul itese'. Quis munmu
pe awanî'pî. Benjamim payannî'san yonpa pe awanî'pî. Mîîkîrî Saul
ko'mamî'pî pata esa' pe asakî'ne pemonkon (40) kono' kaisarî. 22 Mîrîrî tîpo
Paapaya imo'ka'pî. Moropai tiaron pata esa' ton menka'pîiya, Davi. Mîîkîrî
pî' Paapa eseurîma'pî. “Mîîkîrî Davi wanî Jessé munmu pe. Mîîkîrî wanî
uwakîri pe pu'kuru maasa pra tamî'nawîrî iku'kî tauya ikupîiya” ta'pîiya.
23 Mîîkîrî payannî'san kore'ta Paapaya Jesus tîrî'pî Judeuyamî'
pîika'tînen ton pe taasa' tîuya yawîrî. 24 Tîîse mîîkîrî iipî rawîrî e'mai'
pe Paapaya João Batista nurî'tî yarima'pî. Mîîkîrîya Paapa maimu
ekaremekî'pî Judeuyamî' pî'. Ta'pîiya: “Amakuyikon rumakatî moropai
esenpatakona'tî”, taapîtî'pîiya. 25 Mîrîrî teesenyaka'mato' yaretî'ka tîuya
kupî yai João Batistaya ta'pî pemonkonyamî' pî': “Anî' kai'ma uurî pî'
eesenumenkakon? Manni' annîmîkîkon kai'ma upî' awanîkon, Paapa
naipontî ton kai'ma”, ta'pîiya. “Tîîse mîîkîrî pepîn uurî. Maasa pra mîîkîrî
wanî kure'ne uyentai ipîkku pe tîwe'sen pe. Mîrîrî ye'nen i'sa'sa' yewa
yeukauya eserîke pra wanî î' pe pra rî wanî ye'nen”, ta'pî João Batistaya.
26 Uyonpayamî', Abraão payannî'san —ta'pî Pauloya. —Amîrî'nîkon
Judeuyamî' moropai Judeuyamî' pepîn, Paapa yapurînenan. E'pîika'tînto'
yekare ekaremekîuya etatî —ta'pîiya. —Sîrîrî itekare wanî tamî'nawîronkon
ton pe. Sîrîrî itekare esekaremekî Jerusalém po tamî'nawîrî Judeuyamî' pî'
moropai to' esanon pî'. 27,28 Tîîse mîrîrî epu'tî to'ya pra to' wanî. Pîika'tîton
pe Jesus wanî epu'tî to'ya pra wanî. Teuren sábado kaisarî eta to'ya Paapa
maimu ekareme'nenan profetayamî' kaaretarî erenka to'ya epu'tî to'ya
teuren. Mîrîrî warantî tîîse ikupî'pî to'ya tepu'se pra. Mîîwîni tîîse Jesus

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yewanmîrî to'ya itu'se pra to' wanî. Î' rî see imakui'pî inkupî'pî ton pra tîîse,
mîîkîrî rumaka'pî to'ya Pôncio Pilatosya iwî me'poto'pe kai'ma. Tamî'nawîrî
awe'menukasa' Paapa kaaretarîya taasa' yawîrî ikupî'pî to'ya tepu'se pra.
29 Mîrîrî tîpo mîîkîrî esa'rî'pî mo'ka'pî to'ya pakî'nan poi. Mîrîrî yu'na'tî'pî
to'ya. 30 Tîîse mîîkîrî pîmî'sa'ka'pî Paapaya. Mîrîrî tîpo tu'ke wei tîîko'mamî
yai, eesenpopîtî'pî tînaipontî'san pia. Galiléia poi tuutîsanon Jerusalém
pona tîpokon pe pia eesenpo'pî. 31 Mîrîrî ye'nen inkamoroya ekaremekî sîrîrî
Judeuyamî' pî' tamî'nawîrî Jesus e'mî'sa'kasa'.
32 Anna wanî sîrîrî tarî akore'ta'nîkon —ta'pî Pauloya. —Mîrîrî morî
yekare pî' anna eseurîmato'pe apî'nîkon ekareme'to'pe annaya —ta'pîiya.
33 —Pena utamokon pî' î' ta'pî tîuya kupî'pî Paapaya amen uurî'nîkon ton
pe. Jesus pîmî'sa'ka'pîiya. Pena mîrîrî e'menukasa' Salmo kaaretarî ya'
capítulo 2. Ta'pî Paapaya:

"Unmu amîrî.
Sîrîrîpe ayun pe wanî
ekaremekîuya sîrîrî tamî'nawîronkon pî'."

Sl 2.7

ta'pî Paapaya. Jesus pî' Paapa eseurîma'pî mîrîrî —ta'pî Pauloya.
34 Sîrîrî Paapa eseurîma'pî Jesus e'mî'sa'ka pî' itesa'rî'pî kata pepîn
kai'ma eeseurîma'pî. Ta'pîiya see warantî:

"Î' ta'pîuya yawîrî Davi pî', mîrîrî kupîuya",

Is 55.3

ta'pîiya. 35 Moropai inî'rî Paapa maimu e'menukasa' ya eeseporî mîrîrî,
Salmo kaaretarî ya'. Ta'pî Paapa maimu ekareme'nenya, see warantî:

"Apoitîrî sa'manta
tîîse mîîkîrî esa'rî'pî
kupîya pepîn tîwî aakatato'pe",

Sl 16.10

ta'pîiya. ⌊Tîîse Davi pî' eeseurîmasa' pra awanî'pî.⌋
36 —Maasa pra tîîko'mamî yai Daviya ikupî'pî î' kupîiya yu'se Paapa
wanî'pî. Mîrîrî tîpo Davi sa'manta'pî moropai yu'na'tî'pî to'ya itesa'rî'pî
itamorî'san nurî'tî uruwasi pia. Moropai itesa'rî'pî kata'pî. 37 Tîîse Paapa
nîmî'sa'ka'pî mîîkîrî esa'rî'pî kata pra awanî'pî. Aako'mamî ipatîkarî
—ta'pî Pauloya.
38 Uyonpayamî', tamî'nawîrî amîrî'nîkonya sîrîrî epu'tî e'pai man,
Jesus wenai imakui'pî ankupî'pîkon kupîiya tîîwanmîra. Epu'tîya'nîkon
e'pai man Jesus wenai imakui'pî ton pra enan innape ikupî ya. 39 Moisés
yeserurî'pî kupî pî' aako'mamîkon ya apîika'tîkon pepîn amakuyikon mo'ka
pepîn tîîse tauya manni' apî'nîkon. 40 Paapa maimu ekareme'nen profeta
nekaremekî'pî epu'tîya'nîkon e'pai man, mîrîrî warantî awanîkon namai.
41 Mîrîrî ekaremekîuya apî'nîkon. Ta'pî Paapaya:

"Aka, upî' tîîwo'ma'tasanon eranne' pe e'tî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Esenumenkatî, tîwarî e'tî.
Maasa pra anera'makon ton kupîuya kupî sîrîrî,
innape ikupîya'nîkon yentai,
mîrîrî etaya'nîkon tîîse”.

Hc 1.5

ta'pî Paapaya. Mîrîrî warantî Paulo eseurîma'pî.
42 Paulo Barnabé epa'ka yai mîrîrî Judeuyamî' epere'to' yewî' tapai to'
epa'ka yai inkamoro pemonkonyamî'ya to' eta'pî inî'rî to' ii'to'pe tiaron
sábado yai inî' panpî' itekare ekareme'se. 43 Mîrîrî tîpo Judeuyamî' moropai
Judeuyamî' pepîn Judeuyamî' yeseru yawîrî ena'san, inkamoro wîtî'pî to'
pîkîrî. Inkamoro yeurîma'pî to'ya î' kai'ma to' ko'manto'pe innape Paapa
kupî'pî tîrumakai pra to' ko'manto'pe maasa pra morî pe tîwe'to' ke to'
pîika'tîsa' Paapaya ye'nen. Mîrîrî warantî to' yeurîma'pî to'ya.
44 Mîrîrî tîpo tiaron sábado yai to' wîtî'pî Saulo Barnabé. Mîrîrî
yai arinîke to' wanî'pî tamî'nawîrî yonpa cidade ponkonya Paapa
maimu etato'pe. 45 Mîrîrî yai to' era'ma tîuya'nîkon yai Judeuyamî'
esenumenka'pî imakui'pî pe. To' kinmuwa'pî. Mîrîrî ye'nen imakui'pî pe
Paulo winîkîi to' eseurîma'pî î' kai'ma eeseurîmato' wenai.
46 Imakui'pî pe tîwinîkîi'nîkon Judeuyamî' eseurîma epu'tî tîuya'nîkon
ye'nen Paulo Barnabé eseurîma'pî inî' panpî' meruntî ke. Ta'pî to'ya to'
pî': —A'kî, sîrîrî Paapa maimu ekaremekî annaya e'pai awanî e'mai'
pe amîrî'nîkon Judeuyamî' pî'. Tîîse î' wani' awanî ye'nen mîrîrî yu'se
pra awanîkon sîrîrî. Innape ikupîya'nîkon pra awanîkon. Mîrîrî ye'nen
ipatîkarî enen ko'mannîto' iwanmîrîya'nîkon mîrîrî. Mîrîrî ye'nen anna
wîtî manni'kan Judeuyamî' pepîn pî' ekareme'se. 47 Maasa pra sîrîrî
ekareme'to'pe annaya ta'pî Paapaya pena. Paapaya itîrî'pî. Ta'pîiya:
“Amîrî kupîuya sîrîrî a'ka warantî
manni'kan Judeuyamî' pepîn kore'ta.
Itekare pî' eeseurîma wenai
Paapa maimu eta tamî'nawîronkonya.
Mîrîrî warantî tîwe'pîika'tîto'kon eporî to'ya”,

Is 49.6

ta'pî Paapaya pena.
48 Mîrîrî ye'nen mîrîrî eta tîuya'nîkon yai Judeuyamî' pepîn
atausinpasa' wanî'pî maasa pra innape Jesus ku'sa' tîuya'nîkon ye'nen.
Morî pe era'ma'pî to'ya mîrîrî Paapa maimu Paulo nekaremekî'pî
yapurî'pî to'ya. Inkamoro menkasa' Paapaya wanî'pî ipatîkarî to'
komanto'pe. Mîrîrî ye'nen innape ikupî'pî to'ya.
49 Mîrîrî warantî Paapa maimu esekaremekî'pî tamî'nawîrî mîrîrî pata
po. 50 Tîîse Judeuyamî'ya tesa'kon pe tîwe'sen pî' ta'pî imakui'pî ku'to'pe
to'ya Paulo winîkîi. Mîrîrî ye'nen wîri'sanyamî' ipîkkukon Judeuyamî'
yeseru ya' ena'san meruntîtannîpî'pî to'ya imakui'pî ku'to'pe to'ya Paulo

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Barnabé winîkîi. Mîrîrî ye'nen Paulo Barnabé taruma'tî pia'tî'pî to'ya.
Moropai to' yenpa'ka'pî to'ya mîrîrî pata yapai. 51 Moropai inkamoro
Jesus naipontî'sanya non atapi'sa' tî'sa'sa'kon pî' soroka'pî teserukon ta
Paapa yenya' to' rumaka tîuya taato', maasa pra itekare anetapai pra
to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen inkamoro wîtî'pî Icônio cidaderî pona. 52 Tîîse
innape Jesus ku'nenan Antioquia ponkon wanî'pî taatausinpai kure'ne
maasa pra Morî Yekaton Wannî wanî'pî to' esa' pe.

Icônio Cidaderî Po
Paulo Barnabéya Itekare Ekaremekî

14 1 Icônio cidaderî po tîwanîkon yai mîrîrî warantî rî Paulo Barnabé
wanî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî'kon ta. To' ewomî'pî. Meruntî
ke Paapa maimu ekaremekî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen tu'ke Judeuyamî' pepîn
moropai Judeuyamî'ya innape Jesus kupî'pî. 2 Tîîse Judeuyamî' innape
iku'nenan pepîn eseurîma'pî Judeuyamî' pepîn yarakkîrî innape Jesus
ku'nenan taruma'tîto'pe to'ya. 3 Mîrîrî yai Paulo Barnabé ko'mamî'pî tu'ke
wei kaisarî miarî Paapa maimu ekaremekî pî' meruntî ke. Î' kai'ma morî pe
tîwe'to' wenai, unkupî'pîkon wenai pra Uyepotorîkonya upîika'tîkon pî' to'
eseurîma'pî. Mîrîrî ye'nen Paapaya meruntî ke Jesus naipontî'san e'to' ton
tîrî'pî. Maasa pra era'mato'pe pemonkonyamî'ya yairon pe e'pîika'tînto' yekare
wanî. Mîrîrî ye'nen tînaipontî'san pia meruntî tîrî'pîiya. Î' ikupî eserîkan pepîn
moropai kure'nan esenumenkanto' ku'to'pe to'ya kai'ma Paapaya itîrî'pî.
4 Mîrîrî yai to' e'menkasa' wanî'pî. Tiaronkonya inna ta'pî Judeuyamî' maimu
pî' moropai tiaronkon wanî'pî Jesus naipontî'san winîkîi tîwe'sanon pe. 5 Mîrîrî
ye'nen Jesus naipontî'san winîkîi tiaronkon eseurîma'pî Judeuyamî' moropai
Judeuyamî' pepîn Paulo yu'se pra tîwanîkon ye'nen. Moropai inkamoro
esanon pokonpe î' anku'pai tîwe'to'kon kupî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen ta'pî to'ya:
—Iwîpai'nîkon awanî sîrîrî tî'kon ke —ta'pî to'ya. 6 Moropai mîrîrî yekare
eta tîuya'nîkon yai Paulo Barnabé epe'pî Listra cidaderî pona moropai Derbe
cidaderî pona. Mîrîrî wanî'pî Licaônia pata po tîwe'sen pe. Mîrîrî patakon poro
to' wîtî'pî. 7 Miarî mîrîrî warantî Paapa maimu ekaremekî'pî to'ya.

Listra Cidaderî Po Moropai Derbe Cidaderî Po Itekare Ekaremekî To'ya

8 Miarî Listra cidaderî po teerepansa'kon yai warayo' eporî'pî to'ya.
Ma'takî pe eesenpo'pî. Teesenpo'pî pata pai asakoi pe pra awanî'pî.
Maasa pra eke'nan pe awanî'pî. 9 Mîîkîrîya Paapa maimu ekaremekî
Pauloya eta'pî. Moropai mîîkîrî era'ma tîuya pe Pauloya epu'tî'pî,
innape Paapaya tepi'tî kupî'pîiya. 10 Mîrîrî ye'nen ta'pîiya ipî', meruntî
ke: —E'mî'sa'kakî satippe. Asakî taiya pe mîîkîrî warayo' arapumî'pî.
Moropai awe'mî'sa'ka'pî satippe eena'pî. Moropai aasarî pia'tî'pî.
11 Mîrîrî kupî Pauloya era'ma tîuya'nîkon yai arinîkon pemonkonyamî'
insamoro entaimepîtî'pî tîmaimukon ta. Ta'pî to'ya: —Paapayamî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

erepansa' man ukore'ta'nîkon warayo'kon warantî —ta'pî to'ya. 12 Mîrîrî
ye'nen inkamoro ese' ton tîrî'pî to'ya to' kaisarî Júpiter kai'ma Barnabé
esatî'pî to'ya. Moropai Paulo esatî'pî to'ya, Mercúrio kai'ma. Maasa pra
teeseurîmasen pe awanî'pî. 13 Mîîkîrî Jupiter soosirî wanî'pî cidade poro
po. Mîrîrî ye'nen Jupiter pî' teepîremasenya tîntîrî ton yenepî'pî mîrîrî
cidade ewonto' pia to' yapurîkonpa. Morî yenepî'pîiya yei yari'ku moropai
coroa to' pia tîntîrî ton to' yapurîpa kai'ma. Moropai tekînkon anwîpai to'
wanî'pî teserukon ta Paulo Barnabé yapurîkonpa.
14 Tîîse mîrîrî yekare etasa' tîuya'nîkon yai Paulo Barnabéya
teesewankono'makon pe tîponkon karakapîtî'pî. Moropai to' eka'tumî'pî
ka'ne' pe arinîkon kore'ta. To' entaime'pî meruntî ke. 15 Ta'pî to'ya:
—Pemonkonyamî', î' ton pe mîrîrî warantî ikupî yu'se awanîkon anna
winîkîi. Anna wanî pepîn Paapa warantî, Paapa pe. Tîîse anna wanî
amîrî'nîkon warantî warayo'kon pe —ta'pî to'ya. —Tîîse anna wanî sîrîrî
tarî akore'ta'nîkon Paapa maimu ekareme'to'pe annaya. Inî'rî mîrîrî
ye'ka yapurîya'nîkon namai irumakakonpa sîrîrî Paapa maimu ekaremekî
annaya apî'nîkon —ta'pî to'ya. —Tîîse Paapa pia neken enna'potî. Paapa
yapurîtî ipatîkarî tîîko'mansen. Manni' ka' koneka'tîpon moropai pata
koneka'tîpon tuna koneka'tîpon tamî'nawîron sîrîrî pata po tîîko'mansen
Paapa nîkoneka'pî. Mîrîrî koneka'tîpon pia enna'potî —ta'pî to'ya to' pî'.
16 —Pena Paapaya ikupî'pî pemonkonyamî' ko'manto'pe itu'se tîwe'to'kon
yawîrî. Maasa pra tepu'tî to'ya pra awanî ye'nen. 17 Mîrîrî tanne Paapaya
anî' pe tîwanî ekareme'pîtî'pî tîwîrî morî kupî tîuya wenai epu'to'pe
to'ya kai'ma. Mîîkîrî Paapaya kono' yarima ka' poi. Mîîkîrî Paapaya
uyekkarikon emîsa' mo'ka weiyu ton tîrî. Mîîkîrî Paapaya uyekkarikon
ton tîrî. Mîîkîrî Paapaya atausinpanto' tîrî uyewankon ya' —ta'pî to'ya.
18 Mîrîrî taa tîpo tekînon anwîpai to' ko'mamî'pî inkamoro yapurîpa,
mîrîrî namai to' eseka'nunka tîîse.
19 Mîrîrî tîpo iipî'san Antioquia cidaderî poi moropai Icônio cidaderî poi
inkamoroya arinîkon meruntîtannîpî'pî Paulo taruma'tîto'pe to'ya. Mîrîrî
ye'nen Paulo pa'tîpîtî pia'tî'pî to'ya tî'kon ke. Iworoka'pî to'ya moropai
poro pona cidade poi aasa'mantasa' kai'ma. 20 Tîîse mîîkîrî pia innape
Jesus ku'nenan emurukuntî'pî iwoi. Moropai mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî inî'rî.
Inî'rî eewomî'pî mîrîrî cidade ta. Moropai tiaron wei yai Paulo Barnabé
wîtî'pî Derbe cidaderî pona.

Antioquia Pona Paulo Barnabé Enna'po

21 Miarî Derbe cidaderî pona teerepansa'kon pe Paapa maimu ekaremekî'pî
Paulo Barnabéya. Mîrîrî yai tu'ke innape Jesus kupî'pî to'ya. Mîrîrî tîpo to'
enna'po'pî Listra cidaderî pona Icônio cidaderî pona moropai Antioquia Pisídia
pata po tîwe'sen pona. 22 Miarî innape Jesus ku'nenan panama'pî to'ya inî'
panpî' meruntî ke innape iku'to' to'ya e'to'pe to' pîika'tî'pî to'ya. Maasa pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uyesa'kon pe Paapa yu'se e'nî ya, mararî pra e'taruma'tînto' yapîtanîpî e'pai
awanî kai'ma to' yeurîma'pî to'ya. 23 Mîrîrî tîpo soosi esanon ton menka'pî Jesus
naipontî'sanya soosikon kaisarî. Inkamoro pona to' epîrema ko'mannîpî'pî
tekkarikon tonpai pra esatî'pî to'ya Paapa pî'. Manni' innape to' nîkupî'pî pî'
esatî'pî to'ya, to' pîika'tîto'peiya to' meruntîri ton tîîto'peiya kai'ma. 24 Mîrîrî
tîpo Paulo Barnabé enna'po'pî Pisídia pata poro to'sarî to' wîtî'pî Panfília pata
pona teerepamîkon pîkîrî. 25 Miarî inkamoroya Paapa maimu ekaremekî'pî nîrî
Perge po. Mîrîrî tîpo to' wîtî'pî Atália peyakî pona to' erepamî'pî.
26 Tarîpai inkamoro asara'tî'pî mîrîrî Atália peyakî po apo'yen
ya' tuutîkonpa Antioquia cidaderî pona Síria pata po tîwe'sen pona.
Mîrîrî pata wanî'pî pena inkamoro Paulo Barnabé rumaka to'ya Paapa
esenyaka'mato' ku'to'pe to'ya pata'pî pe. Morî pe Paapa e'to' wenai mîrîrî
teesenyaka'mato'kon aretî'kasa' to'ya wanî'pî. 27 Mîrîrî ye'nen miarî
teerepanse tamî'nawîronkon pemonkonyamî' muurunkuntî'pî to'ya innape
Jesus ku'nenan moropai inkamoro pî' î' kupî'pî Paapaya ekaremekî'pî to'ya.
Inkamoro eseurîma'pî ekaremekî'pî to'ya î' ku'sa' Paapaya tîwenai'nîkon.
Mîrîrî ekaremekî'pî to'ya. Moropai î' kai'ma Paapaya Judeuyamî' pepîn
pîika'tî'pî, mîrîrî ekaremekî'pî to'ya to' pî'. 28 Mîrîrî tîpo inkamoro Paulo
Barnabé ko'mamî'pî kure'ne miarî innape Jesus ku'nenan kore'ta.

Jesus Naipontî'san Moropai Soosi Esanon Pokonpe Paulo Barnabé Emurukuntî.

15 1 Antioquia po tîwanîkon yai tiaronkon Judeuyamî'ya Judéia
poi iipî'sanya innape Jesus ku'nenan yenupa'pî teserukon ta.
Ta'pî to'ya to' pî' see warantî: —Anî'ya tîmere pi'pî pottî ya'tîsa' pra
awanî ya, awe'pîika'tî eserîke pra awanî. Maasa pra Moisésya ta'pî yawîrî
ikupî anî'ya pra awanî ye'nen awe'pîika'tî eserîke pra awanî —taapîtî'pî
to'ya. 2 Mîrîrî eta tîuya'nîkonya yai Paulo moropai Barnabéya inna taa
pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen inkamoro to' yenupatîponkon pokonpe to'
eseurîma'pî. —Mîrîrî ye'ka pepîn —ta'pî to'ya. Tîîse inkamoroya yuuku
pra awanî'pî. Maasa pra teserukon yawîrî ikupî to'ya yu'se tîwanîkon
ye'nen. Mîrîrî yeseru koneka tîuya'nîkon pra awanî ye'nen innape Jesus
ku'nenanya Paulo moropai Barnabé moropai tiaronkon innape Jesus
ku'nenan yarima'pî Jerusalém pona to' wîtîto'pe inî' panpî' mîrîrî yekare
epu'se to' wîtîto'pe kai'ma Jesus naipontî'san pia, moropai soosi esanon
pia. 3 Inkamoro ese'ma'tî'pî Antioquia poi. Tuutîkon pe to' wîtî'pî Fenícia
pata poro, moropai Samaria pata poro. Mîrîrî yai inkamoroya î' kai'ma
Judeuyamî' pepînya innape Jesus ku'sa' ekaremekî'pî miarî to' pî'. Mîrîrî
yekare eta tîuya'nîkon ya yai to' ena'pî kure'ne taatausinpai mîrîrî pî'.
4 Mîrîrî yai Jerusalém pona to' erepamî yai inkamoro pata'se' ton
tîrî'pî innape Jesus ku'nenanya, moropai inaipontî'sanya moropai soosi
esanonya to' pata'se' ton tîrî'pî. Inkamoroya mîrîrî pe rî î' kupî'pî Paapaya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ekaremekî'pî tîwenai'nîkon. Judeuyamî' pepînya innape Jesus kupî'pî
imaimu eta tîuya'nîkon wenai. Mîrîrî ekaremekî'pî to'ya to' pî'. 5Mîrîrî tanne
moro to' wanî'pî fariseuyamî' innape Jesus kupîtîponkon. Inkamoroya ta'pî:
—Judeuyamî' pepînya tîmere pi'pî pottî ya'tî to'ya e'pai awanî mîrîrî. Î'
kai'ma Moisésya taasa' yawîrî ikupî e'pai awanî mîrîrî —ta'pî fariseuyamî'ya.
—Mîrîrî warantî pra to' wanî ya, to' e'pîika'tî pepîn —ta'pî to'ya.
6Mîrîrî ye'nen inkamoro Jesus naipontî'san, moropai soosi esa' pe
tîwe'sanon pokonpe to' emurukuntî'pî, mîrîrî yeseru konekakonpa
kai'ma. 7Mîrîrî pî' kure'ne teeseurîmakon aretî'ka pe, Pedro e'mî'sa'ka'pî
moropai ta'pîiya: —Uyonpayamî', epu'nenan amîrî'nîkon morî pe î' kai'ma
Paapaya umenka'pî akore'tapai'nîkon pena pu'kuru pra, sîrîrî tîmaimu
ekareme'to'peuya kai'ma Judeuyamî' pepîn pî', mîrîrî Jesus yekare eta
tîuya'nîkon yai innape iku'to'pe to'ya. 8A'kî, Paapaya tamî'nawîronkon
yewan epu'nenya Morî Yekaton Wannî yarima'pî to' esa' pe aako'manto'pe
uurî'nîkon pia yarima'pî tîuya warantî. Mîrîrî wenai epu'tî pî' uurî'nîkon
man innape to' e'pîika'tîsa' man. 9Maasa pra imakui'pî to' nîkupî'pî mo'ka'pî
Paapaya innape tîkupî to'ya wenai. Mîrîrî warantî nîrî uurî'nîkonya innape
ikupî yai unkupî'pîkon imakui'pî mo'ka'pîiya. Mîrîrî ye'nen Paapaya
uurî'nîkon era'ma se' kaisarî, e'sentai pra. 10Tîîse î' wani' awanî ye'nen
taaya'nîkon tiaronkon pî', "Moisésya taasa' yawîrî e'pai awanîkon," mîrîrî
yawîrî pra e'nî tanne, mîrîrî yawîrî pra utamokon nurî'tîyamî' e'sa' tanne.
Tîîse î' wani' awanî ye'nen tiaronkonya mîrîrî amîi'ne yarî yu'se awanîkon
yarî yentainon. Mîrîrî warantî taaya'nîkon wenai Paapa ekore'ma yu'se ka'rî
awanîkon apî'nîkon. 11Mîrîrî ye'ka pe pra neken. Maasa pra e'pîika'tînsa'
epu'tî tî'noko'pî pe Jesusya uurî'nîkon ku'sa' wenai. Mîrîrî morî pe Paapa
e'to' wenai nîrî inkamoro Judeuyamî' pepîn e'pîika'tîsa' man —ta'pî Pedroya.
12Tîîse mîrîrî tîpo Pedro eseurîma eta tîuya'nîkon tîpo moo to' wanî'pî,
inî'rî Paulo moropai Barnabé eseurîma etakonpa. Inkamoroya î' kai'ma
ikupî eserîkan pepîn kupî'pî moropai kure'nan esenumenkanto' kupî'pî
Paapaya to' wenai. Mîrîrî ekaremekî'pî to'ya. Judeuyamî' pepîn pîika'tîsa'
Paapaya ekaremekî'pî to'ya. 13Paulo Barnabé eseurîma atareti'ka pe,
Tiago e'mî'sa'ka'pî. Moropai ta'pîiya: —Uyonpayamî', maasa eseurîma
etatî —ta'pîiya. 14—Amenrî Simão eseurîma atareti'ka eta'nîkon man.
Paapaya tiaronkon menkasa' tîmîrî ton pe Judeuyamî' pepîn kore'tapai
tîpemonkono pe to' e'to'pe kai'ma. Mîrîrî ye'nen epu'tî'nîkon Judeuyamî'
pepîn sa'namanen pe Paapa wanî. 15Pena sîrîrî pî' Paapa maimu
ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî eseurîma'pî. Imenuka'pî to'ya see
warantî: 16Paapaya ta'pî:

"Maasa uuipî kupî sîrîrî Judeuyamî',
Davi payanî'san pîika'tîi.
Î' pe pra rî inkamoro wanî,
tîîse morî pe to' konekauya kupî sîrîrî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pena to' e'sa' warantî.
⌊Maasa pra inkamoro esa' ton
tîrîuya kupî sîrîrî to' yonpa ke rî,
inkamoro ko'manto'pe morî pe.⌋
17 Mîrîrî unkupî'pî era'ma tîuya'nîkon wenai
uyuwa Judeuyamî' pepînya.
Inkamoro wanî unmenka'san pe
uurî ton pe to' e'to'pe."

Am 9.11,12

Sîrîrî pî' Paapa eseurîma'pî ikonekatîpon. 18 Î' kai'ma ikupî tîuya
ekaremekî'pîiya pena tîmaimu ekareme'nenan wenai —ta'pî Tiagoya.
19 —Mîrîrî ye'nen uurî esenumenkato' wanî uurî'nîkonya taa e'pai pra
awanî Moisés maimuya taasa' yawîrî to' ko'mannîto'pe. Mîrîrî warantî
awanî ya, sa'me awanî Judeuyamî' pepîn pia, innape Jesus ku'nenan
pia. 20 Uurî esenumenka kaareta anmenukapai awanî sîrîrî to' pia. Taato'
to' pî', to' yeseru penaro' rumakato'pe to'ya, mia' ke ikonekasa' pia, to'
napurî ton pe to' nîtîrî'pî sararu yanî to'ya namai. Moropai taapai awanî
nîrî to' pî', se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî to' wanî namai, moropai
wîri'sanyamî' wanî namai se' tapairî warayo'kon yarakkîrî. Taapai awanî
nîrî i'mî ye'pî waikî'sa' yanî to'ya namai mîn epa'kasa' pra tîîse. Inî'rî
imînî yarakkîrî yanî to'ya namai. 21 Maasa pra mîrîrî warantî to' wanî
ya, inkamoro yewanmîrî to' yeseru yairî pra to' wanî ye'nen. Maasa pra
mîrîrî yekare epu'tî Judeuyamî'ya pena pata pai Moisés maimuya taasa'
eta pî' to' ko'manpîtî sábado kaisarî to' epere'to' yewî'kon ta. Mîrîrî
ye'nen mîrîrî teserukon rumakato'pe to'ya —ta'pî Tiagoya.

Judeuyamî' Pepîn Pia Kaareta Yarima To'ya

22 Tiago eseurîmasa' tîpo, Jesus naipontî'sanya moropai soosi esanonya,
tamî'nawîron innape Jesus ku'nenan pokonpe si'ma Antioquia pona
kaareta yarîtonkon warayo'kon menka'pî, Paulo moropai Barnabé
pokonpe attîtonkon. Judas itese' waikatoi Barsabás, moropai Silas
asakî'ne neken to' menka'pî to'ya. Insamoro epu'tî'pî innape Jesus
ku'nenanya yairî to' yeseru wanî. 23 Inkamoro yaipontî'pî to'ya mîrîrî
kaareta yaato'pe to'ya kai'ma. Ta'pî to'ya:

Anna Jesus naipontî'san moropai soosi esanonya taa anna wanî
ayonpakon pe innape Jesus kupî'nîkon wenai. Mîrîrî ye'nen anna
maimu man amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn Antioquia ponkon
moropai Síria ponkon moropai Cilícia ponkon pia.
24 Akore'ta'nîkon anna yonpayamî' wîtîsa' yai kure'ne
ayewankono'ma'pîkon to'ya epu'tî pî' anna man. Inkamoroya î' kai'ma
ayenupasa'kon ya anna maimu pe pra awanî mîrîrî. 25 Mîrîrî ye'nen annaya

tamî'nawîrî si'ma teesetai insamoro warayo'kon yarima sîrîrî aapia'nîkon,
uyonpayamî'. To' wîtî sîrîrî uwakîrikon pu'kuru uyonpayamî' Paulo,
Barnabé pokonpe. 26 Insamoro Paulo Barnabéya itekare ekaremekî pî' to'
ko'mamî'pî. Mîrîrî wenai to' anwîpai tiaronkon wanî'pî Uyepotorîkon Jesus
Cristo yekare ekaremekî to'ya wenai. 27 Mîrîrî ye'nen Judas moropai Silas
yarima annaya sîrîrî amîrî'nîkon pia ayarakkîrî'nîkon to' eseurîmato'pe
morî pe sîrîrî kaareta anna nîmenuka'pî pî'. Inkamoroya ekaremekî morî
pe apî'nîkon. 28 Sîrîrî yekare koneka'pî Morî Yekaton Wannîya moropai
annaya. Inî'rî Moisés maimuya taasa' yawîrî awanîkon e'pai pra awanî.
Maasa pra mîrîrî yawîrî awanîkon ya sa'me awanî. Tîîse ankupîkon ton
ekaremekî annaya epu'tîkonpa. 29 Mîrîrî ye'nen mia' ke ikonekasa' to'
napurî ton pe pia to' nîtîrî'pî sararu yanîya'nîkon namai. Moropai i'mî ye'pî
tîwaikkî'se iwîsa' yanîya'nîkon namai, imînî yarakkîrî. Moropai imakui'pî
kupî pî' eesenumenkakon namai, se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî
awanîkon namai. Moropai wîri'sanyamî' wanî namai se' tapairî warayo'kon
yarakkîrî. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya, morî pe awanîkon.
Mîrîrî warantî kaareta menuka'pî to'ya.

30 Mîrîrî tîpo inkamoro Paulo Barnabé moropai Judas Silas ese'ma'tî'pî
Antioquia pona. Mîrîrî kaareta yarî'pî to'ya. Miarî teerepansa'kon pe
innape Jesus ku'nenan muurukuntî'pî to'ya moropai mîrîrî kaareta
rumaka'pî to'ya to' pia. 31 Moropai mîrîrî kaareta erenkasa' tîuya'nîkon
tîpo taatausinpai to' wanî'pî. Î' taasa' kaaretaya epu'tî'pî to'ya mîrîrî
yai. Mîrîrî ye'nen kure'ne to' atausinpa'pî. 32 Mîrîrî tîpo Paapa maimu
ekareme'nenan Judas, Silas eseurîma'pî. Inkamoroya to' meruntîtannîpî'pî
inî' panpî'. Mîrîrî ye'nen taatausinpai to' wanî'pî. 33 Mîrîrî tîpo to'
ko'mamî'pî mararî wei kaisarî moropai to' enna'po'pî Jerusalém
pona taipontî'tîponkon pia. Mîrîrî ye'nen to' esekaremekî'pî. Moropai
inkamoroya ta'pî: —Inna, morî pe atîtî —ta'pî to'ya to' pî'. 34 Tîîse
teesekaremekî tîpo e'nîmîpai Silas wanî'pî. Mîrîrî ye'nen awe'nîmî'pî.

35 Moropai Paulo Barnabé e'nîmî'pî nîrî Antioquia po. Innape Jesus
ku'nenan yenupa'pî to'ya. Moropai tiaronkonya nîrî to' yenupa'pî Paapa
maimu pî'.

Paulo Moropai Barnabé Epantaka

36 Mîrîrî tîpo Pauloya ta'pî Barnabé pî': —Enna'ponpai awanî sîrîrî
uyonpakon innape Jesus kupîtîpono'san yekare etapî'se cidadekon poro
—ta'pîiya. —Manni' o'non poro uurî'nîkonya itekare ekaremekî ne'tîkini
mîrîrî poro wîtînpai awanî sîrîrî —ta'pîiya. —Morî pe to' ko'mamî yekare
etai —ta'pîiya. 37 Mîrîrî yai Barnabéya ta'pî: —João Marcos yaapai man
—ta'pîiya. 38 Tîîse Pauloya yuuku'pî: —Kaane, attî e'pai pra man. Maasa
pra pena uupiapai'nîkon Panfília pata poi awenna'po'pî. Tamî'nawîrî
uurî'nîkon asato' poro aasa'sa' pra wanî'pî —ta'pîiya. Tîîse, —Kaane

—ta'pî Barnabéya. —Attî e'pai man. Tîîse yuukuiya pra Paulo wanî'pî.
39 Mîrîrî pî' to' eseurîma'pî mîrîrî wenai. Mîrîrî tîpo to' epantaka'pî Paulo
Barnabé yarakkîrî. Mîrîrî ye'nen Barnabéya João Marcos yarî'pî tarakkîrî.
To' asara'tî'pî apo'yen ya' tuutîkonpa Chipre wono pona. 40 Tîîse Pauloya
Silas menka'pî tarakkîrî attîto'pe kai'ma. Moropai inkamoro pona to'
epîrema'pî. Ta'pî to'ya: —Paapa, morî amîrî. Mîrîrî morî pe awe'to'
wenai insanan pîika'tîkî morî pe to' wîtîto'pe —ta'pî to'ya. Mîrîrî tîpo to'
ese'ma'tî'pî. 41 Mîrîrî yai Paulo Silas wîtî'pî to'sarî Síria pata poro moropai
Celícia pata poro. Inkamoroya mîrîrî warantî innape Jesus ku'nenan
yausinpa'pî mîrîrî yai tuutîsa'kon yai, taatausinpai to' ko'manto'pe kai'ma.

Timóteo Wîtî Paulo, Silas Yarakkîrî

16 1 Moropai Paulo wîtî'pî Derbe cidaderî pona moropai Listra
cidaderî pona. Miarî Listra po Timóteo ko'manpîtî'pî. Paapa
yapurînen pe awanî'pî. Mîîkîrî yan wanî'pî Judeupa' pe moropai innape
Jesus ku'nen pe. Tîîse iyun wanî'pî Judeu pe pra tîîse grego pe. 2 Morî pe
Timóteo ko'manpîtî'pî, tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenanya epu'tî'pî
Listra ponkon moropai Icônio ponkonya. —Morî pe Timóteo yeseru man
—taapîtî'pî to'ya. 3 Timóteo anapai Paulo wanî'pî tarakkîrî'nîkon. Tîîse
imere pi'pî pottî ya'tîsai'ya pra iyun wanî'pî. Maasa pra Judeu pe pra
awanî'pî. Mîrîrî epu'tî'pî tamî'nawîronkonya Judeuyamî' yeseru yawîrî
pra awanî ye'nen ⌊to' kore'ta aasarî eserîke pra awanî'pî.⌋ Mîrîrî ye'nen
imere pi'pî pottî ya'tî me'po'pî Pauloya tarakkîrî'nîkon attîto'pe. 4 Moropai
Paulo, Silas wîtî'pî Timóteo yarakkîrî. To' wîtî'pî. Tu'ke cidadekon poro
to' wîtî'pî. Kaareta pinunpa'pî to'ya. Mîrîrî kaareta wanî'pî Jerusalém
ponkon eseurîmato'. Mîrîrî kaareta pona Jesus naipontî'san nekaremekî'pî
moropai innape Jesus ku'nenan esanon nekaremekî'pî. Mîrîrî pinunpa'pî
Paulo pokonya. —Mîrîrî kaaretaya taasa' yawîrî ko'mannîpai'nîkon
—taapîtî'pî to'ya. 5 Mîrîrî warantî meruntî ke innape Jesus ku'nenan
ena'pî. Inî' panpî' epu'tî'pî to'ya moropai inî' panpî' innape ikupî'pî to'ya.
Moropai tu'ke panpî' to' epamî'pî wei kaisarî.

Paulo We'ne'pîtî Macedônia Pon Warayo' Yarakkîrî

6 Moropai Paulo pokon wîtî'pî. Mîrîrî yai Morî Yekaton Wannîya ta'pî
to' pî': —Katîtî Ásia pata pona Paapa maimu ekareme'se —ta'pîiya.
Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Frígio-Galácia pata poro. 7 Moropai to' erepamî'pî
Mísia pata pona. Mîrîrî yai Bitínia pata pona itîîpai to' wanî'pî teuren.
Tîîse inî'rî Morî Yekaton Wannîya to' wîtî tîrî pra awanî'pî. 8 Mîrîrî
ye'nen Mísia pata yuwa'ka'pî to'ya moropai to'sarî to' wîtî'pî Trôade
pona. 9 Mîrîrî ewarono' ya' Paulo we'ne'pîtî warantî wanî'pî. Mîrîrî
tîîwe'ne'pî'to' ya' warayo' era'ma'pîiya, Macedônia poinon. Mîîkîrî
warayo'ya Paulo yeka'nunka'pî. Taapîtî'pîiya: —Asi'kî Macedônia pona,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anna pîika'tîi asi'kî —kai'ma taapîtî'pîiya, mîîkîrî warayo'ya. Mîrîrî
warantî Paulo we'ne'pîtî'pî. 10 Moropai Paulo we'ne'pîtî tîpo anna
ekoneka'pî Macedônia pona anna wîtîto'pe. Maasa pra anna wîtî yu'se
Paapa wanî epu'tî'pî annaya, itekare ekareme'se to' pî'.

Lídia, Filípos Ponya Innape Jesus Kupî

11 Mîrîrî ye'nen anna asara'tî'pî apo'yen ya' Trôade poi. Miarî pai anna
wîtî'pî to'sarî Samotrácia wono pona. Moropai tiaron wei yai anna wîtî'pî
anna erepamî'pî Neápolis peyakî pona. 12 Miarî pai anna wîtî'pî Filípos
pona. Mîrîrî Filípos cidaderî wanî'pî ipîkku pe tîwe'sen Macedônia pata
pon. Romanoyamî' ko'manto'pe awanî'pî. Moro anna ko'mamî'pî mararî.
13 Moropai sábado yai anna epa'ka'pî cidade yapai iren ena pona. Moro
Judeuyamî' epîremato' pata wanî kai'ma anna esenumenka'pî. Mîrîrî ye'nen
anna wîtî'pî. Moropai moro anna ereuta'pî moropai anna eseurîma'pî
wîri'sanyamî' itî'san epîremai yarakkîrî. 14 Mîrîrî ya wîri' wanî'pî itese'
Lídia, Tiatira cidaderî pon. Mîîkîrî wanî'pî teesenyaka'masen suuyu kamisa
morîkon ke tîwe'repa pî'. Mîîkîrî wanî'pî Paapa yapurînen pe. Mîrîrîya anna
eseurîma eta'pîiya. Moropai Paapaya eesenumenkato' ton tîrî'pî î' taasa'
Pauloya ku'to'peiya innape. 15 Mîrîrî tîpo mîîkîrî moropai itewî' tawonkon
esenpatakona'pî. Mîrîrî tîpo ta'pîiya anna pî': —Innape Uyepotorîkon ku'nen
pe wanî tarîpai, epu'tîya'nîkon ya, maai'tîi uyewî' ta iko'manse —ta'pîiya
anna pî'. Mîrîrî ye'nen imaimu wenai anna wîtî'pî itewî' ta.

Atarakkannîto' Yewî' Ta Paulo Silas Yarî To'ya

16 Mîrîrî tîpo tiwin wei yai epîremanto' pata pona anna wîtî tanne,
ikaraiwarî poitîrîpa'ya anna eporî'pî. Mîîkîrî wanî'pî o'ma' yarakkîrî tîwe'sen
pe. Mîîkîrî eseurîmapîtî'pî pemonkonyamî' yarakkîrî maasa awe'kupîton pî'
to' yarakkîrî. Mîrîrî wenai mîîkîrî karaiwarîtononya tu'ke tîniru yapi'pîtî'pî.
17 Mîîkîrîya anna wenaimepîtî'pî tîwentaimepî'se. Taapîtî'pîiya: —Insanan
warayo'kon wanî Paapa ipîkku poitîrîtonon pe. Apî'nîkon e'pîika'tînto'
yekare ekareme'nenan insamoro —kai'ma taapîtî'pîiya. 18 Tu'ke wei kaisarî
aako'manpîtî'pî mîrîrî taa pî'. Mîrîrî pî' Paulo eseta'ka tu'ka'pî. Moropai
teera'tîi ta'pîiya o'ma' pî': —Tauya apî', Jesus Cristo maimu pe epa'kakî
mîîkîrî yapai —ta'pîiya. Mîrîrî taiya pe rî o'ma' epa'ka'pî tiwinarî.
19 Moropai mîîkîrî karaiwarîtononya epu'tî'pî. Inî'rî tîniru yapisî to'ya
pepîn maasa pra inî'rî awe'kupîton pî' mîîkîrî aurîno'pî eseurîma eserîke
pra awanî'pî o'ma' epa'kasa' ye'nen. Mîrîrî ye'nen Paulo, Silas yapisî'pî
to'ya. Yarî'pî to'ya mîrîrî cidade esanon pia, ipîkkukon pia. 20 Moropai to'
enepî tîuya'nîkon pe, ta'pî to'ya ipîkkukon pî': —Judeuyamî' insamoro,
imakui'pî kupî to'ya tarî upatakon po. 21 To' yeseru uyeserukon warantî
pra man. To' yeseru yawîrî uurî'nîkon ko'mamî eserîke pra man,
Romanoyamî' uurî'nîkon mîîto'pe —ta'pî to'ya tesa'kon pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon pemonkonyamî' entaimepîtî'pî Paulo moropai
Silas winîkîi. Moropai to' esanonya to' pon mo'ka'pî to' po'pîtî me'pokonpa.
Moropai to' po'pîtî me'po'pî to'ya yei ke. 23 Mararî pra to' po'pîtî tîuya'nîkon
tîpo to' yarakkamo'pî to'ya atarakkannîto' yewî' ta. Moropai ta'pî to'ya
atarakkannîto' ko'mannî'nen pî': —Insanan warayo'kon ko'mannî'kî morî
pe to' epa'ka namai —ta'pî to'ya ipî'. 24 Mîrîrî eta tîuya pe atarakkannîto'
ko'mannî'nenya Paulo, Silas yarî'pî quarto ta, itu'nakan ta moropai to' puu
yeka'ma'pî to'ya yei amîi'ne yai. Mîrîrî warantî ikupî'pîiya to' epa'ka namai
maasa pra itesa'ya ta'pî —Morî pe to' ko'mannî'kî —kai'ma mîîto'pe.
25 Mîrîrîya anoinna yairî Paulo, Silas epîrema'pî moropai to' eserenka'pî,
Paapa yapurî'pî to'ya tiaronkon tarakkîronkonya eta tanne. 26 Mîrîrî yai
tiwinarî pata e'tîtîtîkka'pî kure'ne. Moropai atarakkannîto' yewî' e'tîtîtîkka'pî
mana'takon esettapuruka'pî tamî'nawîrî. Moropai tamî'nawîronkon
yewa'tîto'kon atarakkanmoka'pî. 27 Mîrîrî yai to' ko'mannî'nen paka'pî.
Moropai mana'takon esettapurukasa' era'ma tîuya yai eranne' pe eena'pî.
Tamî'nawîronkon ama'ye'kon epen pî' man kai'ma eesenumenka'pî. Mîrîrî
ye'nen tîkasuparai mo'ka'pîiya tîwe'wîpa kai'ma. 28 Tîîse Paulo entaime'pî
aronne: —Aawarîrî ke'wîi tamî'nawîrî anna man tarî —ta'pîiya.
29 Mîrîrî eta tîuya pe ta'pîiya ipoitîrî pî': —Uweiyu ton era'mata
—ta'pîiya. Moropai eeka'tumî'pî Paulo, Silas pia. Tîwe'tîtî'ka pe
awe'sekunka'pî to' pia eranne' pe tîwanî ye'nen. 30 Moropai to' yarî'pîiya
atarakkannîto' yewî' tapai. Moropai ta'pîiya to' pî': —Uyonpayamî', î'
ku'to'peuya e'pîika'tîto'pe —ta'pîiya.
31 Moropai yuuku'pî Paulo, Silasya: —Jesus ku'kî innape —ta'pî to'ya
ipî'. —Innape ikupîya ya, apîika'tî Paapaya, amîrî moropai ayonpayamî'
—ta'pî to'ya. 32 Moropai Uyepotorîkon maimu pî' mîîkîrî yeurîma'pî to'ya
tiaronkon itewî' tawonkon pokonpe. 33 Moropai mîrîrî yai Paulo, Silas
ye'netîkon rona'pîiya. Mîrîrî tîpo mîîkîrî esenpatakona'pî tonpayamî'
yarakkîrî. 34 Teesenpatakonasa' tîpo Paulo, Silas yarî'pîiya tewî' ta. Miarî
to' ya're' ton yenpo'pîiya. Moropai kure'ne aatausinpasa' wanî'pî mîîkîrî
moropai tonpayamî' innape Paapa ku'sa' tîuya'nîkon ye'nen.
35 Eerenma'sa' pe surarayamî' yarima'pî cidade ponkon esanonya
atarakkannîto' yewî' ta. Teerepansa'kon pe ta'pî to'ya: —Inkamoro Paulo,
Silas yenpa'kakî to' wîtîto'pe —ta'pî surarayamî'ya. 36 Mîrîrî ye'nen
atarakkannîto' ko'mannî'nenya to' maimu ekaremekî'pî Paulo, Silas pî'.
Ta'pîiya: —Surarayamî' yarimasa' cidade ponkon esanonya man tarî
amîrî'nîkon rumakato'peuya —ta'pîiya. —Mîrîrî ye'nen attîkon eserîke
awanî tîîwanmîra —ta'pîiya.
37 Tîîse ta'pî Pauloya: —Kaane, anna wîtî pepîn. Anna po'pîtî'pî to'ya
tamî'nawîronkonya era'ma tanne, anna Romanoyamî' tîîse. Moropai ama'
pe anna anarimapai to' wanî tarîpai, tiaronkonya epu'tî namai. Tîîse tîwî
to' naiipîi anna rumakato'pe to'ya tîîwarîrî'nîkon —ta'pî Pauloya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Moropai î' taasa' Pauloya ekaremekî'pî surarayamî'ya tesa'kon pî'.
Moropai Paulo, Silas wanî Romanoyamî' pe eta tîuya'nîkon pe to' esa'
ena'pî eranne' pe. 39 Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Paulo, Silas pia. Morî pe
to' eseurîma'pî to' yarakkîrî: —Î' wani' pra man, tarîpai —ta'pî to'ya.
Moropai atarakkannîto' yewî' tapai Paulo, Silas yarî'pî to'ya. Moropai
cidade yapai to' epa'kato'pe yeka'nunka'pî to'ya. 40 Atarakkannîto'
yewî' tapai teepa'kakon ya to' wîtî'pî Lídia yewî' ta. Miarî innape Jesus
ku'nenan era'ma'pî to'ya. Moropai to' meruntîtannîpî'pî to'ya. Mîrîrî tîpo
to' ese'ma'tî'pî mîrîrî Filípos cidaderî poi.

Tessalônica Cidaderî Pona Paulo, Silas Wîtî

17 1 Inkamoro wîtî'pî Anfípolis cidaderî poro moropai Apolônia
cidaderî poro. Moropai to' erepamî'pî Tessalônica cidaderî
pona. Miarî Judeuyamî' epere'to' yewî'kon ta to' wîtî'pî teserukon
ta. 2 Seurîwî'ne sábado kaisarî to' wîtîpîtî'pî. Mîrîrî ya Paapa maimu
e'menukasa' pî' pemonkonyamî' yeurîma'pî to'ya miarî, teserukon
yawîrî. 3 Pauloya ekareme'pîtî'pî î' kai'ma pîika'tîton Paapa nîmenka'pî
e'taruma'tîpai awanî'pî ekaremekî'pîiya. Mîrîrî tîpo aasa'mantasa'
tîpo, Paapaya i'mî'sa'ka ekaremekî'pîiya nîrî. Mîîkîrî Jesus yekare pî'
eeseurîma'pî: —Mîîkîrî Jesus pîika'tîton Paapa narima'pî tauya sîrîrî
apî'nîkon —ta'pîiya. 4 Mîrîrî yai Paulo, Silas teurîmakon yai, innape
ikupî'pî arinîkon pemonkonyamî'ya. Tiaronkon Judeuyamî'ya moropai
Paapa yapurînenan gregoyamî'ya moropai arinîkon wîri'sanyamî'
ipîkkupa' pe tîwe'sanonya nîrî ikupî'pî innape.
5 Tîîse innape iku'nenan pepîn Judeuyamî' inkamoro kinmuwa'pî
to' winîkîi. Inkamoroya pemonkonyamî' se' tapaironkon rî eseporo rî
tîwe'sanon warayo'kon yanno'pî. Î' rî see imakui'pî ku'to'pe to'ya Paulo
winîkîi. Inkamoroya mararî pra pemonkonyamî' ekore'ma emapu'tî'pî
Paulo, Silas winîkîi. Mîrîrî yai to' ekatumî'pî Paulo, Silas yuwai Jasom
yewî' ta. ⌊Mîrîrî yai tî' yenunpîtî'pî to'ya mararî pra Jasom yewî' pona
inna'ta ya'morikka'pî to'ya⌋ tîîse Paulo eporî to'ya pîn. 6 Mîrîrî ye'nen eporî
tîuya'nîkon warantî pra Jason woroka'pî to'ya. Yarî'pî to'ya ipîkku pe
tîwe'sen rawîrî, pemonkonyamî' rawîrî. Moropai tiaronkon innape Jesus
ku'nenan pokonpe to' yarî'pî to'ya. Ta'pî to'ya: —Insamoro warayo'kon
imakui'pî kupî pî' to' wanî sîrîrî cidade po. Ikupî'pî to'ya sinporo tarîpai to'
erepansa' tarîwaya imakui'pî ku'se —kai'ma to' eseurîma'pî. 7 —Inkamoro
wanî'pî Jasom yewî' ta tîîse î' kai'ma yairî ipîkkukon yeseru yawîrî ikupî
to'ya pepîn. Yairî pra to' ko'mamî —ta'pî to'ya. —Tiaron uyesa'kon moro
man taa pî' to' ko'mamî, itese' Jesus —taa to'ya. 8 Mîrîrî eta tîuya'nîkon
ya arinîkon pemonkonyamî' moropai to' esanon wanî'pî inî' panpî' îri pe
to' winîkîi. 9 Mîrîrî ye'nen ipîkkukonya ta'pî Jason moropai tiaronkon pî',
tîniru ye'mato'pe to'ya kai'ma. Mîrîrî tîpo to' rumaka'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Beréia Cidaderî Pona Paulo, Silas Wîtî

10 Mîrîrî tîpo eewaronpansa' pe tiaronkon innape Jesus ku'nenanya
Paulo, Silas yarî'pî Beréia cidaderî pona. Miarî eerepansa'kon yai to'
wîtî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî'kon ta. 11 Miarî pemonkonyamî' wanî'pî
morî pe panpî' Paapa maimu anetapai to' wanî'pî Tessalônica ponkon
warantî pra. Paapa maimu eta'pî to'ya tîwakîrikon pe. Mîrîrî ye'nen
wei kaisarî to' esenupa'pîtî'pî Paapa maimu e'menukasa' pî', anepu'pai
tîwanîkon ye'nen. Innape Paulo nekaremekî'pî wanî anepu'pai to'
wanî'pî kure'ne. 12 Mîrîrî warantî tu'kankon Judeuyamî'ya innape Jesus
kupî'pî. Moropai tu'ke gregoyamî' moropai wîri'sanyamî' gregayamî'
ipîkkupa'konya innape ikupî'pî nîrî.
13 Mîrîrî yai Beréia po Paulo, Silasya Paapa maimu ekaremekî eta'pî
Tessalônica ponkon Judeuyamî'ya. Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî miarî ya to'
yekare pî'. Inkamoroya pemonkonyamî' pî' ta'pî imakui'pî ku'to'pe to'ya
to' winîkîi. 14 Mîrîrî yekare eta tîuya'nîkon yai, innape Jesus ku'nenanya
Paulo yarî'pî tuna ena pona apo'yen ya' aasara'to'pe tîîse Silas moropai
Timóteo e'nîmî'pî Beréia po. 15 Inkamoro innape Jesus ku'nenan morî pe
Paulo yarakkîrî tîwe'sanonya yarî'pî Atenas pona. Mîrîrî tîpo inkamoro
Paulo pokonpe itî'san enna'po'pî Beréia pona. Inkamoroya Paulo maimu
yarî'pî Silas moropai Timóteo pia to' yannoto'. Ka'ne' pe to' wîtîto'pe
tepose Atenas pona ta'pî Pauloya.

Atenas Cidaderî Po Itekare Ekaremekî To'ya

16 Silas, Timóteo pokon eerepamî nîmîkî pî' Paulo ko'mamî'pî Atenas po
si'ma. Mîrîrî yai to' napurîkon mia' ke ikonekasa' era'ma'pî Pauloya miarî.
Mîrîrî pî' eesewankono'ma'pî kure'ne Paapa yapurî to'ya pra awanî ye'nen.
17 Mîrîrî ye'nen Judeuyamî' epere'to' yewî' ta eeseurîma'pî Judeuyamî'
moropai Judeuyamî' pepîn yarakkîrî, Paapa yapurînenan. Moropai wei
kaisarî eeseurîmapîtî'pî tamî'nawîronkon epere'to' cidade arakkita tîwe'sen
to' pata'se'. Miarî arinîkon erepamî. Mîrîrî ye'nen Paulo eseurîmapîtî'pî to'
pokonpe morî pe. Ekareme'pîtî'pîiya itekare. 18 Mîrîrî yai yenupatonkon
wanî'pî tiaronkon pemonkonyamî', inkamoro wanî'pî Epicureuyamî'
moropai Estóicoyamî'. Inkamoro eseurîma'pî Paulo yarakkîrî nîrî. Mîrîrî
Paulo eseurîma'pî epu'tî to'ya pîn. Mîrîrî ye'nen to' esekaranmapo'pî.
Ta'pî to'ya: —Î' see taa yu'se mîserî wanî sîrîrî, epu'tî pra tîîse? —ta'pî
to'ya. —Pakko pe ka'rî awanî —ta'pî to'ya ipî'. Tiaronkonya yuuku'pî.
Ta'pî to'ya: —Paapa anî' nepu'tî pepîn pî' eeseurîma mîrîrî —ta'pî to'ya.
Maasa pra Paulo eseurîma'pî Jesus pîika'tîton pî'. Jesus wanî pîika'tîton pe
ekaremekî'pîiya. Moropai mîrîrî tîpo Paapaya i'mî'sa'ka'pî pî' eeseurîma'pî.
19 Mîrîrî ye'nen Paulo yarî'pî to'ya tiaron ipîkkukon eperepî pata'se' ya'.
Mîrîrî wanî'pî Areópago ta. Moropai ta'pî to'ya Paulo pî': —Anepu'pai anna

man mîrîrî anekaremekî'pî kai'ma amenan esenupanto' ekaremekî manni'
—ta'pî to'ya. 20—Mîrîrî amîrî eseurîma manni' wanî mîrîrî epu'tî annaya
pra man. Î' pî' eeseurîma? —ta'pî to'ya. —Mîrîrî ye'nen anetapai anna
man —ta'pî to'ya. 21 Mîrîrî warantî ta'pî to'ya maasa pra tamî'nawîronkon
wanî'pî amenan yekare anetapaino pe. Inkamoro wanî'pî Atenas ponkon
moropai tiaronkon pata poinokon, moropai miarî tîîko'mansenon pe.
Inkamoroya î' rî yekare ekareme'pîtî'pî tîwakîrikon pe.
22 Mîrîrî yai Paulo e'mî'sa'ka'pî mîrîrî to' pata'se' Areópago ta
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' rawîrî. Ta'pîiya: —Warayo'kon, Atenas
po tîîko'mansenon, ayera'makon pî' wai wei kaisarî tamî'nawîrî awanîkon
mia' ke ikonekasa' yapurînenan pe, yapurîya'nîkon eepîremakon yai.
23 Maasa pra cidade poro uuipî yai, eepere'to'kon yewî' pata'se'kon kaisarî
era'ma pî' wai tiwin ayekînkon wîîsa'ya'nîkon yai, po'tî'ya'nîkon yaponse'
pî'. Mîrîrî pî' awe'menukasa' era'ma pî' wai —ta'pî Pauloya. —PAAPA ANÎ'
NEPU'TÎ PEPÎN taato'. Inna, seru' pepîn anî' nepu'tîkon pepîn pî' yapurî
pî' ko'mannî pî' naatîi, epu'tîi'ma pra. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ekaremekîuya
manni' epu'tîya'nîkon yu'se wai —ta'pîiya.
24—Mîîkîrî Paapa wanî pata koneka'tîpon pe moropai tamî'nawîrî sîrîrî pata
po tîîko'mansen koneka'tîpon. Mîîkîrî wanî uyepotorîkon pe ka' ko'mannî'nen
pe, pata ko'mannî'nen pe. Mîîkîrî Paapa ko'mamî pepîn warayo'kon nîkoneka'pî
wîttî ta. 25 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî Paapa wanî pepîn î' koneka yu'se tîmîrî ton
pe. Maasa pra mîîkîrî Paapaya uurî'nîkon ko'manto' ton tîrî. Mîîkîrî Paapaya
uyettapusinkon ton tîrî. Tamî'nawîron tîrîiya uupia'nîkon. 26 E'mai'non warayo'
koneka'pîiya mîîkîrî ko'manto'pe sîrîrî pata po. Mîîkîrî wenai tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' ko'manto'pe. Maasa pra to' weiyu ku'ne'tî'pî Paapaya enen
to' ko'manto' weiyu. Moropai to' pata ton ekaremekî'pî Paapaya tiwin pî' to'
ko'manto'pe tîpatakon ya. Tamî'nawîrî ikupî'pîiya. 27 Mîîkîrî Paapaya ikupî'pî
tîwa'to'pe kai'ma yuwa yai epoto'pe'nîkon. Maasa pra aminke pra mîîkîrî
wanî uurî'nîkon pî' tiwin pî' e'nî tanne. 28 Î' wani' awanî ye'nen maasa pra ipî'
ko'mannî ye'nen. Ipîkînsa' ko'mannî sîrîrî. Manni'kan ayonpakon epu'nenanya
taa manni' warantî. "Uurî'nîkon wanî inmukuyamî' pe nîrî" taa to'ya.
29 Inmuku pe e'nî ye'nen, î' ton pe mia' ke ikonekasa' anapurîkon ton
konekaya'nîkon? Mîrîrî warantî eesenumenkakon e'pai pra man. Maasa
pra Paapa wanî pepîn mîrîrî ouro prata moropai tî' konekasa' warantî.
30 Pena Paapaya tîwî anapurîkon yapurîkonpa ikupî'pî, epu'tîya'nîkon pra
awanîkon ye'nen. Maasa pra tepu'tîya'nîkon yu'se awanî tarîpai. Tîîse
sîrîrî pata pai Paapaya tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya imakui'pî
tînkupî'pîkon rumaka yu'se awanî. 31 Maasa pra wei ku'ne'tîsai'ya î'
pensa pemonkonyamî' imakui'pî rumaka'tîponkon pepîn yenumî tîuya
weiyu ku'ne'tî'pîiya. Mîrîrî kupîiya mîîkîrî tiwin warayo' tînmenka'pî
wenai. Mîrîrî epu'tî tamî'nawîronkonya maasa pra mîîkîrî warayo'
sa'mantasa' pîmî'sa'ka'pî Paapaya. Mîrîrî ta'pî Pauloya to' pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32 Mîrîrî eta tîuya'nîkon yai Jesus e'mî'sa'ka'pî yekare tiaronkon siira'pî
ipî'. Tîîse tiaronkonya ta'pî: —Mîrîrî ekaremekîya e'pai man inî' panpî'
maasa epu'to'pe annaya —ta'pî to'ya. 33 Mîrîrî tîpo Paulo wîtî'pî miarî
pai. 34 Mîrîrî yai tiaronkon warayo'konya innape Jesus kupî'pî. Inkamoro
kore'ta warayo' wanî'pî Dionísio itese'. Areópago ponkon kore'ta tîwe'sen.
Moropai wîri' nîrî itese' Dâmarisya innape ikupî'pî moropai tiaronkon.

Coríntio Cidaderî Po Itekare Ekaremekî To'ya

18 1 Mîrîrî tîpo Paulo wîtî'pî Atenas cidaderî poi Coríntio
cidaderî pona. 2 Miarî Coríntio cidaderî po Judeu wanî'pî
itese' Áquila. Mîîkîrî wanî'pî Ponto pata po esenpo'pî pe. Pena pu'kuru
pra rî erepamî'pî pe to' awanî'pî Itália poi tîno'pî Priscila yarakkîrî.
Inkamoro ii'sa' wanî'pî maasa pra reiyamî' esa' pe tîwe'sen Cláudioya
tamî'nawîronkon Judeuyamî' yenpa'ka ye'nen. Epa'ka'pî pe awanî'pî
Roma poi. 3 Mîîkîrî era'mapî'se Paulo wîtî'pî eesenyaka'mato' ya'. Mîrîrî
yai Pauloya era'ma'pî teesenyaka'mato' kupîiya. Mîrîrî ye'nen miarî iipia
Paulo esenyaka'ma'pî tappîikon ton konekapîtî pî' to' esenyaka'ma'pî.
4 Tîîse sábadokon kaisarî attîpîtî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî'kon ta
Paapa maimu ekareme'pîtî'pîiya meruntî ke. Maasa pra innape Jesus kupî
Judeuyamî'ya moropai Gregoyamî'ya yu'se Paulo wanî'pî.
5 Moropai Silas, Timóteo pokon erepansa' yai Macedônia pata poi
mîrîrî ye'nen Paulo esenyaka'ma pra eena'pî inî'rî. Tîîse Paapa maimu
ekaremekî pî' neken eesenyaka'ma'pî wei kaisarî. Taapîtî'pîiya: —Jesus
wanî Paapa nîmenka'pî pe upîika'tînenkon pe —taapîtî'pîiya. 6 Tîîse
miarîronkon wanî'pî itu'se pra. To' ekore'ma'pî Paulo pî' itu'se pra
tîwanîkon ye'nen. Mîrîrî ye'nen tîpon pî' atapisî'pî kutupan tu'ma'pîiya,
moropai ta'pîiya to' pî': —Aataka'masa'kon ya aawarîrî'nîkon awanîkon
wenai. Innape ikupîya'nîkon pra awanîkon wenai aataka'masa'kon. Tîîse
uwenai pra —ta'pîiya to' pî'. —Tarîpai itu'se pra awanîkon ye'nen uutî
sîrîrî Judeuyamî' pepîn pî' Paapa maimu ekareme'se —ta'pîiya.
7 Mîrîrî warantî to' nîmî'pîiya. Paulo wîtî'pî Tício yewî' ta. Mîîkîrî
ko'mamî'pî miarî. Tício wanî'pî tiaron itese' wanî'pî Justo kai'ma esatî to'ya.
Mîîkîrî wanî'pî Judeu pe pra tîîse Paapa yapurînen pe awanî'pî. Mîîkîrî yewî'
ta aako'mamî'pî. Mîîkîrî yewî' wanî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî' pia aminke
pra tîwe'sen pe. 8 Miarî Crispo itese' wanî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî' esa'
pe tîwe'sen. Mîîkîrîya innape Jesus kupî'pî tamî'nawîrî tîpemonkonoyamî'
pokonpe si'ma. Moropai tu'kankon Coríntio cidaderî ponkonya Paapa maimu
eta'pî moropai innape ikupî'pî to'ya. Mîrîrî wenai to' esenpatakona'pî.
9 Mîrîrî tîpo tiwinan ewarono' ya' Paulo we'ne'pîtî warantî Paapa eseurîma
eta'pîiya. Ta'pî Paapaya: —Eranne' pe pra e'kî. Tîîse itekare ekaremekî pî'
ako'mankî pemonkonyamî' pî' maasa pra tu'ke upemonkonoyamî' man
tarî sîrîrî cidaderî po —ta'pî Paapaya. 10 —Maasa pra uurî ko'mamî aapia.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anî'ya î' rî imakui'pî kupî eserîke pra awanî aapia wanî tanne —ta'pîiya.
—Eseurîmakî teeseta'kai pra. 11 Mîrîrî ye'nen Paulo ko'mamî'pî tiwin kono'
arakkita pairî kaisarî miarî Paapa maimu ekaremekî pî' to' kore'ta.
12 Mîrîrî yai pata esa' Cláudioya Gálio tîrî'pî pata esa' pe awe'to'pe
Grécia pata po. Mîrîrî yai Judeuyamî' emurukuntî'pî iipia. Inkamoroya
Paulo yapisî'pî. Mîîkîrî yarî'pî to'ya pata esa' Gálio pia. 13 Ta'pî to'ya ipî':
—A'kî mîserî warayo' man pemonkonyamî'ya Paapa yapurî yu'se tîîse
uyeserukon yawîrî pra —ta'pî to'ya.
14 Mîrîrî yai Paulo eseurîma pia'tî tanne, Gálioya ta'pî Judeuyamî' pî':
—Sîrîrî mîserî warayo'ya î' kupî epu'tîuya pra wai. Pemonkon wîîsai'ya
pra man tîîse eeseurîma neken wenai enesa'ya'nîkon uupia. 15 Mîrîrî
ye'ka pî' apîika'tî tîuya'nîkon î' tauya eserîke pra wai. Aawarîrî'nîkon
ayeserukon ta ikonekaya'nîkon mîrîrî —ta'pîiya to' pî'. 16 Moropai to'
yenpa'ka'pîiya. 17 Tarîpai mîîkîrî Judeuyamî' epere'to' yewî' esa' pe
tîwe'sen mîîkîrî Sóstenes yapisî'pî to'ya moropai i'po'pîtî'pî to'ya, mîîkîrî
pata esa' Gálio rawîrî si'ma. Mîîkîrî pî' —Aka sa'ne —taiya pra Gálio
wanî'pî, era'mapîtî'pîiya ipîika'tîiya pra.

Áquila Wîtî Éfeso Cidaderî Pona Tîno'pî Yarakkîrî.

18 Mîrîrî yai Paulo ko'mamî'pî tu'ke wei kaisarî innape Jesus ku'nenan
pokonpe Coríntio cidaderî po. Mîrîrî tîpo eesekaremekî'pî to' pî'. Moropai
aasara'tî'pî apo'yen ya' Síria pona tuutîpa, Áquila moropai Priscila
pokonpe. Moropai apo'yen ya' taasara'tî rawîrî Cencréia po tîwanî ye'ka
pe Paulo epîrema'pî. Eesekaremekî'pî Paapa esenyaka'mato' koneka tîuya
ekaremekî'pîiya. Eeturumaka'pî itenya'. Mîrîrî ye'nen tîpu'pai si'po ya'tî'pîiya,
mîrîrî ekareme'to' tîuya. 19 Moropai to' asara'tî'pî apo'yen ya'. Moropai inkamoro
erepamî'pî Éfeso cidaderî pona. Moro Áquila Priscila e'nîmî'pî. Mîrîrî yai Paulo
ewomî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî'kon ta. Mîrîrî yai Judeuyamî' yarakkîrî
eeseurîma'pî Paapa maimu pî'. 20 Mîrîrî ye'nen Paulo ko'manto'pe ta'pî to'ya
tîkore'ta'nîkon tu'ke wei kaisarî. Tîîse aako'mamî pra awanî'pî. Inna taiya pra
awanî'pî. 21 Mîîkîrîya ta'pî tuutî pe: —Enna'po yu'se Paapa wanî ya, enna'po
akore'ta'nîkon —ta'pîiya. Mîrîrî tîpo Paulo asara'tî'pî apo'yen ya'. Attî'pî Éfeso
poi. 22 Mîîkîrî wîtî'pî Cesaréia pona. Mîîkîrî ko'mamî pîn apo'yen yapai teepa'ka
pe rî attî'pî Jerusalém pona. Miarî Jerusalém po innape Jesus ku'nenan pî'
eesekaremekî'pî ka'ne' pe pu'kuru moropai attî'pî Antioquia Síria pata pon pona.
23 Tîko'man pe pu'kuru pra tîîko'mamî tîpo miarî, attî'pî. Mîîkîrî
wîtî'pî Galácia pata poro moropai Frígia pata poro. Mîrîrî yai tuutî pe
innape Jesus ku'nenan meruntîtannîpî'pîiya inî' panpî'.

Apoloya Itekare Ekaremekî

24 Éfeso po pra Paulo tîîse tiaron pata poro aasarî tanne Judeu erepamî'pî
Éfeso cidaderî pona itese' Apolo. Mîîkîrî wanî'pî Alexandria cidaderî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

po esenpo'pî pe. Mîîkîrî wanî'pî morî pe itekare ekareme'nen pe. Morî
pe Paapa maimu e'menukasa' epu'nen pe awanî'pî. Mîîkîrî wanî mararî
pra Paapa maimu yeseru pî' esenupa'pî pe. 25 Mîrîrî ye'nen eeseurîmato'
e'pîtî'pî morî pe taatausinpai yenupaton pe Jesus Cristo yekare pî'. Yairî
awe'pîtî'pî. Tîîse mîîkîrî wanî'pî João Batista nekaremekî'pî itekare
epu'nen pe neken awanî'pî. 26 Mîîkîrî eseurîma pia'tî'pî Judeuyamî'
epere'to' yewî'kon ta meruntî ke. Mîîkîrî eseurîma eta'pî Áquila moropai
Priscilaya. Mîrîrî ye'nen yarî'pî to'ya tewî'kon ta. Inî' panpî' Paapa maimu
pî' yeurîmakonpa kai'ma. Î' kai'ma pemonkonyamî' pîika'tî Paapaya pî'
yeurîmakonpa kai'ma yairî panpî' epu'to'peiya.

27 Mîrîrî tîpo Apolo esenumenka yai tuutî pî' Grécia pata pona. Inarî ton
kaareta menuka'pî innape Jesus ku'nenanya miarîronkon innape Jesus
ku'nenan pia. Esatî'pî to'ya to' pî' morî pe yapi'to'pe to'ya kai'ma tewî'kon
ta. Mîrîrî kaareta ke to' eseurîma'pî mîrîrî warantî. Miarî teerepansa' yai
mararî pra inkamoro innape Jesus ku'nenan pîika'tî'pîiya, manni'kan morî
pe tîwe'to' wenai Paapa nîpîika'tî'san. 28 Miarî Judeuyamî' eseurîmapîtî
yai Apolo wanî'pî to' maimu yentai imaimu. Eeseurîmapîtî'pî to' yentai,
tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya era'ma tanne. Mîrîrî ye'nen î' taa
Judeuyamî'ya eserîke pra awanî'pî maasa pra to' yentai imaimu wanî'pî.
Eeseurîmapîtî'pî Paapa nîmenka'pî wanî pîika'tîton pe ekareme'pîtî'pîiya.
Jesus wanî Paapa nîmenka'pî pe upîika'tînenkon pe taasa' imaimu
e'menukasa'ya yawîrî ekareme'pîtî'pîiya Judeuyamî' pî' miarî.

Éfeso Po Pauloya Itekare Ekaremekî

19 1 Coríntio cidaderî po Apolo wanî tanne Paulo wîtî'pî a'mun
poro. Mîîkîrî erepamî'pî Éfeso cidaderî pona. Miarî innape
Jesus ku'nenan eporî'pîiya. Moropai inkamoro ekaranmapo'pî Pauloya.
2 Ta'pîiya to' pî': —Morî Yekaton Wannî ena'pî ayesa'kon pe innape
ikupîya'nîkon yai? —ta'pîiya to' pî'.

Inkamoroya yuuku'pî: —Mîîkîrî Morî Yekaton Wannî moro awanî
epu'tî annaya pra man —ta'pî to'ya ipî'.

3 Mîrîrî pî' ta'pî Pauloya: —Î' ye'ka kin itekare pî' eesenupa'pîkon? Î'
ye'ka itekare pî' inna ta'pîya'nîkon? —ta'pîiya. Yuuku'pî to'ya: —João
Batista nekaremekî'pî, itekare pî' inna ta'pî annaya. Mîrîrî wenai anna
esenpatakona'pî —ta'pî to'ya ipî'.

4 Pauloya ta'pî to' pî': —Joãoya itekare ekareme'pîtî'pî manni'kan
imakui'pî pe tîwe'to'kon rumakanenanya irumakato'pe kai'ma. Irumakasa'
to'ya tîpo to' esenpatakonato'pe taapîtî'pîiya —ta'pî Pauloya. —Moropai
Joãoya nîrî taapîtî'pî Judeuyamî' pî' innape ikupî to'ya e'pai awanî.
"Manni' uye'ma'pî pî' tui'sen tauya manni'", mîîkîrî epu'tî to'ya yu'se
awanî'pî. Mîîkîrî João ye'ma'pî pî' tui'sen wanî Jesus pe —ta'pîiya. 5 Mîrîrî
taiya eta tîuya'nîkon yai, inkamoro esenpatakona'pî innape Uyepotorîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Cristo kupî tîuya'nîkon wenai. 6 Mîrîrî tîpo Pauloya tenya tîrî'pî to'
pu'pai pona moropai eepîrema'pî. Mîrîrî pe rî Morî Yekaton Wannî ena'pî
to' esa' pe. Mîrîrî ye'nen inkamoroya tiaronkon maikon kupî pia'tî'pî.
Moropai inkamoroya Paapa maimu ekaremekî pia'tî'pî. 7 Inkamoro wanî'pî
asakî'ne pu' pona tîîmo'tai yonpa warayo'kon.
8 Mîrîrî yai eseurîwî'ne kapoi kaisarî Paulo wîtîpîtî'pî Judeuyamî'
epere'to' yewî' ta. Mîîkîrî eseurîmapîtî'pî meruntî ke pemonkonyamî'
pî'. Eeseurîmapîtî'pî Paapa maimu pî' maasa pra tamî'nawîronkon esa'
pe Paapa wanî epu'tî to'ya yu'se tîwanî ye'nen. 9 Tîîse tiaronkonya
innape ikupî pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen imakui'pî pe to' eseurîmapîtî'pî
Uyepotorîkonya uyenupato'kon winîkîi, tamî'nawîronkon rawîrî si'ma.
Mîrîrî tîpo Paulo epa'ka'pî moropai attî'pî innape Jesus ku'nenan
pokonpe. Moropai mîîkîrî eseurîmapîtî'pî wei kaisarî pemonkonyamî'
yenupanen Tiranoya pemonkonyamî' yenupato' yewî' ta si'ma. 10 Mîrîrî
kupî'pîiya asakî'ne kono' kaisarî mîrîrî Ásia pata ponkon Judeuyamî'
moropai Judeuyamî' pepînya Paapa maimu eta pîkîrî.

Ceva Munkîyamî' Yekare

11 Moropai ikupî eserîkan pepîn kure'nan esenumenkanto' ku'pîtî'pî
Paapaya Paulo winîpai. 12 Moropai Paulo pu'pai ya'san kamisa yaapîtî'pî
to'ya pri'yawonkon pepîn pia. Mîrîrî tappîi to' esepi'tîto'pe kai'ma. Mîrîrî tîpo
o'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon pia yarî'pî to'ya nîrî. Inkamoro yapai o'ma'kon
yenpa'ka'pîiya. Mîrîrî warantî Paapaya Paulo yapurî'pî tîmeruntîri ke.
13,14 Miarî awanî'pî teepîremasanon esa' Judeu itese' Ceva. Mîîkîrî
munkîyamî' wanî'pî asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nîkon. Inkamoro e'pîtî'pî
pia'sanyamî' pe. Inkamoroya pemonkonyamî' yapai o'ma'kon yenpa'ka
Pauloya Jesus meruntîri ke era'ma'pî. Moropai mîrîrî warantî anku'pai
to' wanî'pî. Inkamoro wîtî'pî pemonkonyamî' o'ma'kon yarakkîronkon
kore'ta. Moropai ta'pî to'ya mîîkîrî o'ma' pî': —Pauloya ta'pî warantî
taa annaya. Jesus ese' pî' epa'katî —ta'pî Ceva munkîyamî'ya. 15 Mîrîrî
yai yuuku'pî tiwinan o'ma'ya. Ta'pîiya to' pî': —Jesus epu'nen uurî,
moropai Paulo epu'nen uurî. Tîîse anî'kan amîrî'nîkon? Amîrî'nîkon
wanî pepîn Jesus pemonkonoyamî' pe —ta'pîiya to' pî'. 16 Moropai o'ma'
yarakkîronya Ceva munkîyamî' pa'tîpîtî'pî. Mîîkîrî wanî'pî meruntî ke
to' yentai. Moropai to' epe'pî wîttî tapai. To' wanî'pî ne'ne' pe pu'kuru
moropai to' pon karakapî'sai'ya wanî'pî.
17 Mîrîrî eta'pî tamî'nawîronkon Éfeso ponkon pemonkonyamî'ya,
Judeuyamî'ya moropai Judeuyamî' pepînya. To' wanî'pî eranne' pe kure'ne.
Mîrîrî ye'nen ta'pî to'ya: —Morî pe Uyepotorîkon Jesus man. Tamî'nawîron
yentainon pe awanî —ta'pî tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya. 18 Moropai
innape Jesus kupîtîponkon iipî ko'mannîpî'pî Paulo pia. Inkamoro
erepamî'pî tamî'nawîronkon rawîrî. Inkamoroya ta'pî: —Anna wanî'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pia'sanyamî' pe. Tîîse mîrîrî rumaka annaya sîrîrî —ta'pî to'ya. 19 Mîrîrî
yai yawa'wîkon moropai kaaretakon, tarenkon yaponse' enepî'pî to'ya.
Moropai mîrîrî arannîpî'pî to'ya tamî'nawîronkonya era'ma tanne.
Epe'ke'kon pe pu'kuru kaaretakon taren yaponse' wanî'pî, 50.000 prata
pun kaisarî. 20 Mîrîrî warantî Paapa meruntîri era'ma'pî pemonkonyamî'ya.
Arinîkon enapîtî'pî Jesus pemonkono pe. Innape Jesus kupî'pî arinîkonya.

To' Esiyu'pîtî Éfeso Po

21 Mîrîrî tîpo Paulo esenumenka'pî tuutî pî' Macedônia pata poro
moropai Acaia pata poro moropai Jerusalém pona. Moropai ta'pîiya:
—Jerusalém poi itîîpai wanî Roma pona. 22 Mîrîrî yai Pauloya
asakî'nankon warayo'kon tîpîika'tînenan yarima'pî Macedônia pata pona,
Timóteo moropai Erasto. Maasa pra inî' panpî' wei iko'manpai Paulo
wanî'pî Ásia pata po.
23 Mîrîrî yai kure'nan esiyu'pî'nîto' wanî'pî Éfeso cidaderî po
Uyepotorîkonya uyenupato'kon wenai. 24 Mîrîrî ya warayo' wanî'pî
Demétrio itese'. Mîîkîrî wanî'pî teesenyaka'masen pe inke'kon prata
konekapîtî pî'. Mîrîrî konekapîtî'pîiya tînapurîkon wîri' itese' Diana
soosirîkon warantî tîîse simonkokon pe mîrikkî tîwe'repapa kai'ma. Mîrîrî
ke awe'repapîtî'pî. Mîrîrî yepe'pî yapi'pîtî'pîiya mararî pra. Moropai
yarakkîrî teesenyaka'masanon ye'mapîtî'pîiya mîrîrî yepe'pî ke. 25 Mîîkîrîya
inkamoro tîpokon pe teesenyaka'masanon yanno'pî. Moropai tiaronkon
prata pî' teesenyaka'masanon yanno'pîiya. Ta'pîiya to' pî': —Uyonpayamî',
epu'nenan amîrî'nîkon uurî'nîkonya kure'ne esenyaka'mannî'pî yepe'pî
yapi'se. 26 Tîîse sîrîrî pata pai inî'rî yapisî eserîke pra awanî epu'tî pî'
wai —ta'pîiya. —Tarîpai sîrîrî pata pai era'maya'nîkon sîrîrî. Moropai
etaya'nîkon î' kai'ma mîserî Paulo eseurîma moropai ikupîiya. Taapîtîiya
unapurîkon Diana winîkîi, mîîkîrî warayo'kon nîkoneka'pî wanî pepîn
Paapa pe. Paapa warantî awanî pepîn. Yairon pe awanî pepîn taapîtîiya.
Mîrîrî taa tîuya ke pemonkonyamî' ra'tîsai'ya man mararî pra, tarîronkon
moropai tamî'nawîrî yonpa Ásia pata poronkon. Mîrîrî ye'nen inî'rî
unapurîkon yapurî to'ya eserîke pra eena pe man. Î' pe pra rî eena pe man
—ta'pîiya. 27 —Mîrîrî warantî awanî ya, uurî'nîkon esenyaka'mato' pîinama
pemonkonyamî'ya pepîn. Inî'rî yenna to'ya eserîke pra awanî. Mîrîrî
era'ma pî' wai —ta'pîiya. —Mîrîrî neken pepîn tîîse unapurîkon Diana
yapurî pemonkonyamî'ya pepîn inî'rî Î' pe pra rî eenasa' ye'nen Paulo
maimu wenai. Mîrîrî warantî awanî ya, tamî'nawîronkon tarîronkonya
mîîkîrî yapurî pepîn moropai tiaron pataponkonya yapurî pepîn.
28 Mîrîrî eta tîuya'nîkon yai arinîkon ena'pî teekore'mai mararî pra.
Inkamoro entaimepîtî pia'tî'pî. Ta'pî to'ya: —Ipîkku pe Diana unapurîkon
wanî tiaronkon yentainon kai'ma —ta'pî to'ya. 29 Mîrîrî to' entaimepî'to'
eta'pî tamî'nawîronkon cidadeponkonya. Inkamoro arinîkonya mîîkîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aristarco moropai Gaio, Paulo ponkon pe asarî'san Macedônia ponkon
yapisî'pî moropai to' woroka'pî to'ya, arinîkon emurukuntîto' pata'se' ya'.
30 Mîrîrî yai arinîkon yarakkîrî eseurîmapai Paulo wanî'pî tîîse innape
Jesus ku'nenanya irumaka pra awanî'pî iwî to'ya namai. 31 Tiaron ipîkku
pe tîwe'senya Paulo yonpayamî'ya tîmaimukon yarima'pî Paulo wîtî
namai miarî ya arinîkon emurukuntîto' pata'se' ya'.
32 Mîrîrî yai arinîkon wanî'pî î' taa tîuya'nîkon epu'tî to'ya pra. Mararî
pra to' eseurîma'pî. Tiaronkon eseurîma'pî tiaron pe. Tiaronkonya ta'pî
tiaron pe tîmaimukon epu'tî to'ya pra. Mîrîrî ye'nen î' wani' to' wanî
epu'tî arinîkonya pra awanî'pî. 33 Tiaronkon esenumenka'pî: —Yai pra
Alexandre wenai ka'rî mîrîrî kupî to'ya kai'ma. Maasa pra Alexandre
yaasa' to'ya wanî'pî arinîkon rawîrî. Mîîkîrîya tenya ke moo e'tî ta'pî.
Maasa pra eseurîmapai awanî'pî tîwinîpaino pe pra awanî anekareme'pai
awanî'pî. Tîîse yuuku to'ya pra awanî'pî. 34 Tîîse Judeu pe awanî epu'sa'
tîuya'nîkon yai inî' panpî' to' entaimepîtî'pî tamî'nawîrî. Asakî'ne hora
kaisarî to' entaimepîtî'pî. Ta'pî to'ya: —Ipîkku pe Diana man, unapurîkon
anna Éfesoponkon yepotorî pe kai'ma to' entaimepîtî'pî.
35 Mîrîrî yai mîrîrî cidade ponkon esa' pe tîwe'sen wîtî'pî to' kore'ta.
Mîîkîrîya to' atî'napannîpî tîuya yuwa'pî. Ta'pîiya: —Warayo'kon,
Éfesoponkon tamî'nawîronkonya epu'tî maasa pra mîîkîrî unapurîkon
kure'nan Diana wanî tarî cidade po uurî'nîkon kore'ta. Mîîkîrî moropai
iwarainon ikonekasa' ka' poi ena'pî, mîrîrî wanî usoosirîkon ta. Inkamoro
ko'mannî'nenan pe e'nî. 36 Innape awanî epu'tî tamî'nawîronkonya.
Mîrîrî ye'nen moo atî'napanî'tî Î' epu'tî ye'ka pe pra teesenumenkai pra
morî pe epu'tîya'nîkon yuwatî —ta'pîiya. 37 —Inkamoro warayo'kon
ene'sa'ya'nîkon. Tîîse î' ku'sa' to'ya pra man soosirîkon winîkîi moropai
î' ku'sa' to'ya pra man unapurîkon Diana winîkîi. 38 Tîîse Demétrio
moropai ipokonpe teesenyaka'masanon winîkîi î' rî ku'sa' to'ya ya,
iweiyu ton imo'ka e'pai man ipîkkukon rawîrî to' yaato'pe. Mîrîrî to'pe
inkamoro wanî mîrîrî ipîkkukon. Inkamoroya neken ikoneka e'painon.
39 Tîîse anî' moro awanî ya, awinîkîi'nîkon mîrîrî koneka e'pai man
arinîkon pokonpe teepere'se uyeserukonya taasa' yawîrî. 40 Mîrîrî warantî
e'nî ya, uurî'nîkon pî' taa Roma esa' pe tîwe'senya, î' epu'nenan pepîn
amîrî'nîkon, apemonkonoyamî' ko'mannîpîya'nîkon pepîn taiya eserîke
awanî uurî'nîkon pî'. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma ekaremekî eserîke pra awanî
ipî'. 41 Mîrîrî taa tîpo mîîkîrîya tamî'nawîronkon yaipontî'pî to' wîtîto'pe.

Paulo Wîtî Macedônia Pata Poro
Moropai Grécia Pata Poro

20 1 Pemonkonyamî' arinîkon atî'napansa' tanne, innape Jesus ku'nenan
yanno'pî Pauloya. Moropai inkamoro meruntîtannîpî'pîiya. Moropai
to' pî' eesekaremekî'pî. Mîrîrî tîpo attî'pî Macedônia pata pona. 2 Tuutî pe

mîrîrî pata poro attî'pî. Mîrîrî yai innape Jesus ku'nenan meruntîtannîpî'pîiya
mararî pra. Mîrîrî tîpo Grécia pona eerepamî'pî. 3Miarî Paulo ko'mamî'pî
eseurîwî'ne kapoi kaisarî. Miarî pai tuutî pî' Paulo esenumenka tanne Síria
pata pona Judeuyamî' yekare eta'pîiya yapisî tîuya'nîkon pî' to' eseurîmasa' î'
rî kupîkonpa iwinîkîi. Mîrîrî ye'nen Macedônia pata poro Paulo esenumenka'pî
tîwenna'po pî'. 4Mîîkîrî pokonpe pemonkonyamî' wîtî'pî. Sópatro, Pirro
munmu Beréia cidaderî pon, Aristarco moropai Segundo, Tessalônica ponkon,
Gaio Derbe pon, Tíquico, moropai Trófimo Ásia pata poinokon moropai
Timóteo. 5Inkamoro wîtî'pî e'mai' pe. Moropai inkamoroya anna nîmî'sa'
wanî'pî Trôade cidaderî po. 6To' festarî weiyu pata'pî yai, mîrîrî festa awanî'pî
isa'moto' ton pîn trigo puusa' ya'to' to'ya weiyu pe. Mîrîrî tîpo anna wîtî'pî
Filípos cidaderî poi. Mia'taikin wei anna wîtî tîpo anna erepamî'pî to' pia
Trôade pona. Moro anna ko'mamî'pî tiwin semana kaisarî.

Éutico Sa'mantasa' E'mî'sa'ka

7Moropai domingo yai anna emurukuntî'pî innape Jesus ku'nenan
pokonpe. Mîrîrî yai anna yekkari yonpa'pî annaya tîmurukun pe si'ma.
Mîrîrî Paulo eseurîma yai tu'kankon emurukuntîsa' tanne anoinna pîkîrî
eeseurîma'pî maasa pra eerenma'sa' pe attîto' wanî'pî. 8Miarî tu'ke
lamparinha awittanî'sa' wanî'pî o'non pata anna emurukuntîto' ta kawînpan
wîttî ta. 9Mîrîrî yai maasaron warayo' wanî'pî itese' Éutico enu'sa' wanî'pî
janela pona. Mîrîrî yai Paulo eseurîma ko'mannîpî'pî. Eeseurîma ko'mannîpî
tanne, mîîkîrî ena'pî iwe'nunpai. Mîrîrî pe rî iwe'na'pî ka'ne' pe. Mîîkîrî
ena'pî kawînpan wîttî teeseurînon quarto janelarî poi. Mîîkîrî yapisî'pî
to'ya, tîîse aasa'mantasa' wanî'pî. 10Moropai Paulo autî'pî iipia moropai
awe'morikka'pî moropai i'mî woi yapisî'pîiya. Moropai ta'pîiya to' pî':
—Teesi'nî'se pra e'tî. Mîîkîrî sa'mantasa' pra man tîîse enen man —ta'pîiya.
11Mîrîrî tîpo inî'rî Paulo enuku'pî kawînpan wîttî ta. Miarî tekkari
yonpa'pîiya. Mîrîrî yai Paulo eseurîma ko'mannîpî'pî pata terenma'nî'se.
Mîrîrî tîpo awautî'pî moropai attî'pî. 12Moropai mîîkîrî warayo' yarî'pî to'ya
itewî' ta enen. Mîrîrî yai kure'ne taatausinpai to' wanî'pî miarî.

Éfeso Soosirî Esanon Pî' Paulo Esekaremekî

13Anna wîtî'pî apo'yen ya' Assôs Peyakî pîkîrî maasa pra miarî
Paulo nîmîkî'pî annaya. Maasa pra miarî tînîmî'to'pe annaya taasai'ya
wanî'pî. Mîîkîrî ii'to' wanî'pî a'mun poro mîîto'pe. 14Anna eseposa' yai
Assôs peyakî po moropai anna asara'tî'pî apo'yen ya'. Anna wîtî'pî anna
erepamî'pî Mitilene cidaderî pona. 15Miarî pai anna wîtî'pî erenma'sa' pe.
Aminke pra Quio wono pî' irî'pîkîrî anna wîtî'pî. Tiaron wei yai Samos po
anna wanî'pî. Mîrîrî tîpo tiwin wei anna erepansa' pe Mileto peyakî pona.
16Mîrîrî yai Paulo esenumenkasa' wanî'pî Éfeso cidaderî pona emî'panpai
pra. Maasa pra tîko'man pe iko'manpai pra awanî'pî Ásia pata po.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Eesemi'tîpasa' wanî'pî erepanpai ka'ne' pe Jerusalém pona, Judeuyamî'
festarî weiyu itese' Pentecoste esippia'tî rawîrî teerepamîpa kai'ma.
17 Miarî Mileto po si'ma Pauloya soosi esanon Éfeso ponkon yanno
me'po'pî to' yarakkîrî teeseporîpa kai'ma. 18 Inkamoro erepansa' pe
Pauloya ta'pî to' pî': —Epu'nenan amîrî'nîkon o'non ye'ka pe uuko'mansa'
sîrîrî wei eesuwa'ka manni' yai, tîmurukun pe e'nî yai, Ásia pata pona
erepamî'pî pata pai. 19 Mîrîrî yai uurî esenyaka'ma'pî Uyepotorî ton pe
ikupî'pîuya ipoitîrî pe. Tiaronkon ma're wanî'pî to' yentai e'kupî pîn.
Tiaron pensa ukaruwa'pî sa'man weiyu erepansa' yai upona. Maasa pra
tu'ke ite'ka Judeuyamî' wanî'pî imakui'pî anku'pai uwinîkîi Paapa maimu
ekaremekîuya wenai. Mîîwîni tîîse esenyaka'ma'pî Uyepotorî ton pe.
20 Amîrî'nîkonya nîrî epu'tî apîika'tîto'peuya'nîkon î' kai'ma tamî'nawîrî
itekare ekaremekî'pîuya. Amîrî'nîkon yenupa'pîuya arinîkon rawîrî si'ma
moropai ayewî'kon ta pî'. 21 Mîrîrî yai taapîtî'pîuya yairî Judeuyamî' pî'
moropai Judeuyamî' pepîn pî': —Awenpenatakon e'pai awanî imakui'pî
ankupî'pîkon pî'. Paapa yapurîtî innape Uyepotorîkon Jesus Cristo ku'tî
—taapîtî'pîuya.
22 Tarîpai uutî sîrîrî Jerusalém pona. Morî Yekaton Wannîya uyarima
sîrîrî innape imaimu yawîrî ikupîuya tîîse î' e'kupî epu'tîuya pra wai
miarî. 23 Mîrîrî warantî Morî Yekaton Wannîya taasa' wenai epu'tîuya
o'non pata erepansa' ya moro e'taruma'tîto' ton wanî, atarakkamoto'pe
wanî. 24 Tîîse mîrîrî pî' uusa'mantato' pî' eranne' pe wanî pra wai. Î'
wanî morî pe uurî pia tamî'nawîrî esenyaka'mato'pe Uyepotorî Jesus
nekaremekî'pî kupîuya tamî'nawîrî taretî'kai. Mîrîrî esenyaka'mato'
wanî sîrîrî. See ye'ka Paapa maimu ekaremekîuya pemonkonyamî' pî',
pemonkonyamî' pîika'tîto' Paapaya epe'mîra.
25 —Kure'ne akore'ta'nîkon uuko'mansa' wai uyesa'kon pe Paapa wanî
ekaremekî pî'. Tarîpai inî'rî uyera'maya'nîkon pe pra naatîi sîrîrî. Mîrîrî
epu'tî pî' wai. 26 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Anî'kan ataka'masa' ya,
tîpanamato'kon yawîrî pra to' wanî ya, uwenai pra aataka'masa'kon mîrîrî.
27 Maasa pra uurîya tîwî Paapa maimu ku'sa' pra man, apî'nîkon ekaremekî
pî' uuko'mansa' wai. Tamî'nawîrî î' itu'se Paapa e'to' ekaremekî'pîuya.
28 Mîrîrî ye'nen tauya, aawarîrî'nîkon etî'nînmatî moropai tiaronkon konekatî
manni' carneiroyamî' ko'mannî'nenya to' koneka warantî. Maasa pra
Morî Yekaton Wannîya amîrî'nîkon kupî'pî carneiroyamî' ko'mannî'nenya
tekînon ko'mannî'pî warantî Paapa pemonkonoyamî' innape Jesus ku'nenan
ko'mannîpîkonpa. Inkamoro wanî inenna'san pe tînmu Jesus Cristo mînî
ke aasa'manta yai. 29 Maasa pra epu'tî pî' wai uutî'pî yentakaya amîrî'nîkon
pia yenku'tî ton seru'ye' erepamî akore'ta'nîkon. Inkamoro erepamî kaikusi
erepamî warantî carneiroyamî' yapi'se. Inkamoroya innape Jesus ku'nenan
taruma'tî. 30 Mîrîrî yai seru'ye' pe ayonpakon rî e'to' weiyu erepamî.
Tiaronkon amîrî'nîkon innape Jesus ku'nenan yenku'tî to'ya teserukon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kupîkonpa. Mîrîrî yai Jesus rumakaya'nîkon. 31 Mîrîrî ye'nen tîwarî e'tî.
Enpenatatî eesenupa'pîkon pî' wei ewaron kaisarî eseurîwî'ne kono' kaisarî
ayenupa'nîkon pî' uuko'mansa' tiwin pî' awanîkon tanne. Tiaron pensa
ukaruwa'pî awenai'nîkon. Mîrîrî pî' enpenatatî.
32 Tarîpai Paapa yenya' arumakauya'nîkon sîrîrî, morî pe amîrî'nîkon
ko'mannî'to'peiya tîmaimu ke. Maasa pra tîmaimu wenai morî pe tîwe'to'
pî' ayenupaiya'nîkon. Mîrîrî wenai inî' panpî' aarentakon imîrî ton pe.
Morî tîrîiya aapia'nîkon. Tamî'nawîrî tîpemonkonoyamî' konekaiya.
33 Uurîya î' rî esa'sa' pra man, apratarî, ourorî uponton rî esa'sau'ya pra
wai anî' pî'. 34 Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. Uurî esenyaka'ma'pî uyenya ke. Î'
epoto'peuya kai'ma uurî ton pe moropai upokonpe teesenyaka'masanon
uyonpayamî' ton pe. 35 Tamî'nawîrî mîrîrî esenyaka'ma'pî wenai
epu'tîya'nîkon. Teesenyaka'mai tiaronkon tîwe'taruma'tîsanon pîika'tîto'
ton eporî mîrîrî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî nîrî ako'mantî. Moropai
enpenatatî Uyepotorîkon Jesus maimu pî'. Ta'pîiya: "Anî'ya itîîsa' ya
mîîkîrî wanî taatausinpai manni' intîrî yapisî'pîtîpon atausinpa yentai",
ta'pîiya —ta'pî Pauloya.
36 Tamî'nawîrî teeseurîma yaretî'ka tîpo Paulo moropai innape Jesus
ku'nenan e'sekunka'pî to' epîrema'pî. 37 Mîrîrî taa tîpo tamî'nawîronkon
karawa'pî taatapi'se Paulo pokonpe. Kure'ne teesewankono'mai to' wanî'pî
î' ta'pî Pauloya pî', inî'rî uyera'maya'nîkon kupî pepîn sîrîrî taasai'ya pî'.
38 Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Paulo wenairî apo'yen ya' aasara'tî pîkîrî.

Jerusalém Pona Paulo Wîtî

21 1 Mîrîrî tîpo anna esekaremekî'pî to' pî' moropai anna asara'tî'pî
apo'yen ya' anna wîtîto'pe to'sarî Cós wono rî pîkîrî. Moropai
anna erepamî'pî tiaron wei yai Rodes peyakî pona. Moropai miarî pai
anna wîtî'pî Pátara cidaderî pona anna erepamî'pî. 2 Moropai anna
epa'ka'pî apo'yen yapai. Tiaron apo'yen eporî'pî annaya tuutîsen Fenícia
pona. Mîrîrî ya' anna asara'tî'pî. Anna wîtî'pî. Moropai anna erepamî'pî
Chipre wono pia. 3 Tîwîrî anna wîtî'pî Chipre poi winî pî' meruntî winî
Síria winîkîi. Moropai anna erepansa' pe Tiro cidaderî pona, moro
anna autî'pî, maasa pra apo'yen yapai î' kon rî mo'kato' to'ya wanî'pî
mîîto'pe. 4 Miarî tiaronkon innape Jesus ku'nenan eporî'pî annaya.
Inkamoro pokonpe anna ko'mamî'pî tiwin semana kaisarî. Inkamoroya
taa ko'mannîpî'pî Morî Yekaton Wannîya taasa' wenai Paulo wîtî namai
Jerusalém pona. 5 Tîîse anna wîtîto' weiyu eseposa' yai anna ese'ma'tî'pî.
Moropai inkamoro innape Jesus ku'nenan wîtî'pî tîno'pîkon yarakkîrî
tînmukukon pokonpe anna pîkîrî. Aminke cidade poi inkamoro pokonpe
anna wanî'pî. Miarî anna e'sekunka'pî kasapan po moropai anna
epîrema'pî. 6 Mîrîrî tîpo anna esekaremekî'pî to' pî'. Anna wîtî'pî apo'yen
ya. Anna wîtî tanne inkamoro enna'po'pî tewî'kon ta.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Mîrîrî tîpo anna wîtî'pî Tiro cidaderî poi anna erepamî'pî Ptolemaida
pona. Miarî innape Jesus ku'nenan eporî'pî annaya. Moropai to' pî'
anna esekaremekî'pî. Inkamoro kore'ta tiwin wei yuwa'ka'pî annaya.
8 Erenma'sa' pe anna ese'ma'tî'pî miarî pai moropai anna erepamî'pî
Cesaréia pona. Miarî innape Jesus ku'nenan ton pe pemonkonyamî' ena
emapu'tînen wanî'pî itese' Filipe. Mîîkîrî yewî' ta anna ewomî'pî. Moro
anna ko'mamî'pî. Mîîkîrî Filipe wanî'pî manni'kan asakî'ne mia' pona
tîîmo'tai'nîkon (7) inmenkasa'kon Jerusalém po yonpa pe. 9 Mîîkîrî
munkîyamî' wanî'pî saakîrîrî wîri'sanyamî' inyo pînon. Inkamoroya Paapa
maimu ekareme'pîtî'pî. Î' awe'kupî kupî pî' ekareme'nenan pe to' wanî'pî.
10 Tiaron pensa anna erepansa' tîpo Paapa maimu ekareme'nen erepansa'
wanî'pî Judéia pata poi itese' Ágabo. 11 Mîîkîrî iipî'pî anna pia. Moropai
Paulo woromî yapisî'pîiya. Mîîkîrîya tenya yewa'tîpîtî'pî moropai tî'pu.
Moropai ta'pîiya: —Sîrîrî wanî Morî Yekaton Wannî nekaremekî'pî pe. See
warantî seeni' woromî ton esa' yewa'tî Judeuyamî'ya kupî sîrîrî Jerusalém
po. Mîîkîrî rumaka to'ya kupî sîrîrî Judeuyamî' pepîn yenya —ta'pîiya.
12 Mîrîrî eta annaya yai tiaronkon innape Jesus ku'nenan pokonpe
si'ma Paulo yeka'nunka'pî annaya attî namai Jerusalém pona. 13 Tîîse
Pauloya yuuku'pî: —Î' pî' see akaraukon mîrîrî? Yairî ma're ukupî pî'
natîi —ta'pîiya. Moropai ta'pîiya: —Uurî wanî sîrîrî uyaironpî'to' pî'
neken eranne' pe pra wai moropai Jerusalém po uwî to'ya pî' eranne' pe
wanî pepîn sîrîrî. Uyepotorî Jesus wenai eranne' pe pra wai eturumakasa'
sîrîrî —ta'pîiya. 14 Iwatî annaya eserîke pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen
irumaka'pî annaya. Mîrîrî ye'nen ta'pî annaya ipî': —Moriya itu'se Paapa
e'to' ku'kî —ta'pî annaya.
15 Mîrîrî tîpo anna yemanne koneka'pî annaya. Moropai anna wîtî'pî
Jerusalém pona. 16 Anna wîtî yai Cesaréia poi tiaronkon innape Jesus
ku'nenan wîtî'pî anna pokonpe. Inkamoroya anna yarî'pî wîttî ta anna
e'to' ton ta. Mnasom yewî' ta, Chipre wono poinon pe tîwe'sen. Pena pata
painon innape Jesus ku'nen pe awanî'pî. Mîîkîrî yewî' ta anna ko'mamî'pî.

Paulo Erepamî Jerusalém Pona

17 Jerusalém pona anna erepansa' yai innape Jesus ku'nenanya anna
yapisî'pî tîwakîrikon pe taatausinpai. 18 Erenma'sa' pe Paulo wîtî'pî
anna pokonpe soosi esa' Tiago yarakkîrî teeseporîpa kai'ma. Mîrîrî yai
tamî'nawîronkon inkamoro soosi esanon emurukuntîsa' wanî'pî miarî.
19 Moropai inkamoro pî' Paulo esekaremekî'pî. Moropai tamî'nawîrî
taasarî'pî pî' Paulo eseurîma'pî î' kai'ma Paapaya Judeuyamî' pepîn
pîika'tî'pî ekaremekî'pîiya to' pî'.
20 Mîrîrî yekare eta tîuya'nîkon ya inkamoro emurukuntî'san soosi
esanonya ta'pî: —Morî pe man, Paapa —ta'pî to'ya. Moropai ta'pî to'ya Paulo
pî': —Morî pe era'makî maasa uyakon tarî tu'ke iku'ne'tî yentai Judeuyamî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

man innape Jesus ku'nenan pe. Tîîse inkamoro wanî mîrîrî mîrîrî warantî
si'ma teserukon kupî to'ya mîrîrî kure'ne. Moisés kaaretarîya taasa' yawîrî to'
ko'mamî. 21 Inkamoroya etasa' î' kai'ma Judeuyamî' yenupasa'ya tiaron pata
po tîwe'sanon, teserukon rumakato'pe to'ya kai'ma. Moropai to' yenupasa'ya
teserukon tînmukukon mere pi'pî pottî ya'tî to'ya namai, Judeuyamî'
yeserukon kupî to'ya namai. 22 Inkamoroya innape amîrî erepansa' epu'tî
sîrîrî tarî. Mîrîrî ye'nen î' see kupî e'painon? 23 Morî pe awanî e'painon
amîrîya ikupîya see warantî maasa pra tarî to' man uurî'nîkon kore'ta
asakîrîronkon warayo'kon. Inkamoroya î' kupî Paapa ton pe ta'pî tîuya'nîkon
kupî. 24 Mîrîrî ye'nen atîkî to' pokonpe î' taasa' Moisés nurî'tîya yenupanto'
yawîrî kupîkonpa, yairî Paapa yapurîkonpa kai'ma. Moropai to' nîtîrî ton pe
carneiroyamî' ye'mata Paapa yapurîto'pe to'ya, moropai tîpu'paikon si'po
ya'tîto'pe to'ya nîrî. Mîrîrî warantî ikupîya ya, tamî'nawîronkonya epu'tî,
awinîkîi to' eseurîmato' wanî seru'ye' pe kai'ma. Yairî aako'mamî Moisés
kaaretarîya taasa' yawîrî epu'tî to'ya. 25 Tîîse Judeuyamî' pepîn pî' innape
Jesus ku'nenan pia kaareta yarima'pî uurî'nîkonya. To' pî' taato' see warantî:
"Paaka sararuri kîsantî mia' ke ikonekasa' pia to' nîtîrî'pî tînapurîkon pe.
Moropai imînîrî'pî kîsantî. Moropai inî'rî i'mî ye'pî tîwaikkî'se iwîsa' kîsantî.
Moropai ta'pî se' tapairî warayo'kon wanî namai wîri'sanyamî' yarakkîrî.
Moropai wîri'sanyamî' wanî namai se' tapairî warayo'kon yarakkîrî" mîrîrî
warantî Judeuyamî' pepîn pî' ta'pî uurî'nîkonya —ta'pî to'ya.
26 Mîrîrî ye'nen eerenma'sa' pe inkamoro asakîrîronkon yarakkîrî
Paulo wîtî'pî Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî kupîkonpa. Moropai
teepîremasanon pia to' wîtî'pî epîremanto' yewî' ta, ekareme'se paaka to'
nîpo'tî ton ye'ma tîuya ta'pî Pauloya. Morî pe to' enato'pe Paapa winîkîi
kai'ma. Moropai iweiyu ton mo'ka'pî to'ya tekînkon po'tî tîuya'nîkon
weiyu ton. Mîrîrî warantî ikupî'pî to'ya Moisés kaaretarîya taasa' yawîrî.

Paulo Yapisî To'ya

27 Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'no wei atareti'ka ko'mannîpî tanne
tiaronkon Judeuyamî' Ásia patapoinîkonya Paulo era'ma'pî epîremanto'
yewî' ta. Inkamoroya arinîkon Judeuyamî' yausinpa'pî inî' panpî' Paulo
winîkîi to' ekore'ma'to'pe kai'ma. 28 Moropai Paulo yapisî'pî to'ya. Moropai
inkamoro entaimepîtî pia'tî'pî. —Judeuyamî' anna pîika'tîtî. Mîserî warayo'
pemonkonyamî' yenupa pinunpanen. Eerepansa' man tarî uurî'nîkon
kore'ta. Moisés kaaretarîya yenupanto' winîkîi eeseurîma îri pe, moropai
epîremanto' yewî' winîkîi. Moropai inkamoro yarakkîrî tîwe'sanon
Judeuyamî' pepîn ewonsa' man uyeserukon yawîrî pra. 29 Mîrîrî ta'pî to'ya
maasa pra Trófimo Éfeso pon era'masa' tîuya'nîkon ye'nen Paulo yarakkîrî
cidade po. To' esenumenka'pî Pauloya yaasa' kai'ma epîremanto' yewî' ta.
30 Mîrîrî yai to' esiyu'pî'to' eta'pî cidade ponkonya. Mîrîrî ye'nen
pemonkonyamî' eka'tunsa' wanî'pî to' pia. Inkamoroya Paulo

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yapisî'pî moropai iworoka'pî to'ya epîremanto' yewî' tapai. Mîrîrî
tîpo mana'ta yarakkamo'pî to'ya. 31 Inkamoroya Paulo wîî kupî tanne,
Romanoyamî' pe tîwe'sanon surarayamî' esa'ya itekare eta'pî, Jerusalém
po to' ekore'masa' yekare. 32 Moropai ka'ne' pe ipemonkonoyamî'
yanno'pîiya manni'kan ipîkkukon pokonpe. Moropai to' eka'tumî'pî
to' kore'ta. Surarayamî' esa' era'ma tîuya'nîkon ye'nen, arinîkon Paulo
pa'tîpî'nenanya ipa'tîpî' tîuya'nîkon emî'pannîpî'pî.
33 Mîrîrî yai surarayamî' esa' iipî'pî Paulo pia moropai yaironpîtî
me'po'pîiya asakî'ne sa'man ferro ke. Moropai ekaranmapo'pîiya: —Anî' kin
mîserî warayo'? Î' konekasai'ya nai mîîto'pe? —ta'pîiya. 34 Mîrîrî yai arinîkon
entaimepîtî'pî tiaronkonya î' taa tîuya'nîkon epu'tî pra awanî'pî. Tiaron pe
to' maimu wanî'pî. Tiaron sinkaya inî'rî eesepu'tî pra. Mîrîrî ye'nen î' epu'tî
surarayamî' esa'ya eserîke pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen surarayamî' yaipontî'pî
to' esa'ya Paulo yaato'pe to'ya tewî'kon ta. 35 Aminke pra wîttî ta enu'nîto'pe
ikonekasa' poro to' wîtî yai Paulo yanumî'pî to'ya kawîne yarîkonpa. Maasa
pra iwenairî arinîkon iipî'pî teekore'mai Paulo winîkîi tîwanîkon ye'nen. 36 To'
entaimepîtî'pî inî' panpî' iwenairî si'ma: —Iwîtî iwîtî —ta'pî to'ya.

Pemonkonyamî' Yarakkîrî Paulo Eseurîma.

37 Mîrîrî tewî'kon ta tawonnîpî to'ya tanne, Pauloya ta'pî surarayamî'
esa' pe tîwe'sen pî': —Amîrî yarakkîrî eseurîma e'painon? —ta'pîiya.
Surarayamî' esa'ya yuuku'pî: —O'non ye'ka pe see eeseurîma mîrîrî
Grego pe? 38 Amîrî ka'rî wanî manni' Egito pon pe. Manni' 4.000
surarayamî' kaisarî yaanen keren pona uyesa'kon yarakkîrî epîi? —ta'pîiya.
39 Pauloya yuuku'pî. Ta'pîiya: —Uurî wanî Judeu pe. Esenpo'pî
Tarso cidaderî po. Ipîkku cidade Celícia pata po. Mîrîrî ye'nen maasa
eseurîmapai wai pemonkonyamî' yarakkîrî —ta'pîiya.
40 Mîrîrî ye'nen surarayamî' esa'ya eeseurîmato'pe ipata'se' ton tîrî'pî.
Moropai Paulo wanî'pî satippe mîrîrî wîttî ta enu'nîto'pe ikonekasa'
po. Mîîkîrîya tenya ke moo e'tî ta'pî pemonkonyamî' pî'. Moropai
tamî'nawîronkon atî'napansa' tanne eeseurîma'pî Judeuyamî' maimu pe.
Ta'pîiya:
(At 9.1-19; 26.12-18)

22 1 —Uyonpayamî', uyakontonon uyuntonon maasa eseurîma etatî.
2 Î' kai'ma esekaremekî apî'nîkon amîrî'nîkon rawîrî si'ma.
Judeuyamî' maimu pe eeseurîma eta tîuya'nîkon ye'nen arinîkon
atî'napamî'pî. Moo to' wanî'pî.
Moropai ta'pî Pauloya: 3 —Uurî wanî Judeu pe pu'kuru. Esenpo'pî pe
wanî Tarso cidaderî po Celícia pata po. Tîîse uurî wanî e'tîwarî'ka'pî pe tarî
Jerusalém po. Mîrîrî ye'nen uurî wanî manni' yenupaton Gamaliel nenupa'pî
pe. Mîrîrî ye'nen uurî wanî esenupa'pî pe kure'ne utamokon yeserurî'pî pî'
uyeserukon pî'. Mîrîrî ye'nen uurî wanî'pî Paapa ton pe esenyaka'mapai nîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîrîrî yai. 4 Tarîronkon amîrî'nîkon wanî manni' warantî. Mîrîrî yai Jesusya
tenupato'kon tîîko'mansenon taruma'tîpîtî'pîuya. Tiaron pensa to' sa'manta'pî
uwenai. Warayo'kon moropai wîri'sanyamî' yapi'pîtî'pîuya tarakkannîto'
yewî' ta to' yaapîtî'pîuya. 5 Mîrîrî epu'tî pî' teepîremasanon esanon yepotorîya
morî pe, moropai panamatonkon esanonya sîrîrî tauya manni' epu'tî yairî
awanî, maasa pra kaareta esa'se uutî'pî to' pia, uutîto'pe kai'ma Damasco
pona innape Jesus ku'nenan Judeuyamî' yapi'se to' ene'to'peuya to' tewa'tîi
sa'man ferro ke kai'ma tarîwaya Jerusalém pona to' taruma'tîi.
6 Ta'pî Pauloya: —Damasco pona uutî tanne neka'ta pairî wei ena
ko'mannîpî tanne a'kaya uweiyu'ma'pî mararî pra, mîrîrî pe rî. 7 Moropai uurî
esenumî'pî moropai ka' winîpainon mai eta'pîuya. "Saulo, î' ton pe utaruma'tî
pî' aako'mamî mîrîrî?" ta'pîiya. 8 Mîîkîrî ekaranmapo'pîuya. "Anî' kin amîrî,
uyepotorî?" ta'pîuya. Moropai ta'pîiya upî': "Uurî Jesus Nazaré poinon manni'
itaruma'tî pî' aako'mamî manni'" ta'pîiya. 9 Mîrîrî yai upokonpe tuutîsanon
warayo'konya mîrîrî a'ka era'ma'pî. Tîîse mai uyarakkîrî teeseurîmasen
eta to'ya pra awanî'pî. 10 Moropai inî'rî ekaranmapo'pîuya ipî'. "Uyepotorî
î' kupîuya e'painon?" ta'pîuya. Moropai ta'pîiya upî': "E'mî'sa'kakî atîkî
Damasco pona. Miarî ankupî ton ekaremekîuya. Mîrîrî ekaremekî to'ya apî'",
ta'pîiya. 11 Mîrîrî a'kaya uweiyu'ma'pî pata pai enkaru'ne enasa' wanî'pî.
Mîrîrî ye'nen upokonpe tuutîsanonya uyenya pî' uyarî'pî Damasco pona.
12 Mîrîrî yai Damasco po warayo' wanî'pî itese' Ananias. Mîîkîrî wanî'pî
Paapa yapurînen pe. Moropai uyeserukon yawîrî tîwe'sen pe. Tamî'nawîronkon
Judeuyamî' Damasco ponkonya inama'pî. 13 Mîîkîrî erepamî'pî uupia. Mîîkîrîya
ta'pî upî': "Uyakon Saulo, inî'rî enkaru'ne pra enakî", ta'pîiya upî'. Mîrîrî pe
rî enkaru'ne pra ena'pî. Mîîkîrî era'ma'pîuya. 14 Mîîkîrîya ta'pî upî': "Saulo,
penaronkon utamokon nurî'tî napurî'pî Paapaya amîrî menkasa' î' itu'se tîwe'to'
epu'tîpa kai'ma, moropai mîîkîrî yairon pe tîwe'sen era'mapa kai'ma moropai
yarakkîrî eeseurîmapa", ta'pîiya. 15 "Maasa pra imîrî ton pe ekaremekîya
pe nai tamî'nawîrî iwinîpai anera'ma'pî moropai aneta'pî ekaremekîya pe
nai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pî'. 16 Tîîko'manse pra e'mî'sa'kakî
uyepotorîkon pî' awe'pîika'tîto' esa'kî, imakui'pî ankupî'pî ku'to'pe Paapaya
tîîwanmîra", ta'pîiya upî'. "Moropai innape ikupîya wenai esenpatakonakî".
17 Paulo eseurîma ko'mannîpî'pî: —Enna'po'pî Jerusalém pona. Mîrîrî
yai epîrema tanne epîremanto' yewî' ta uwe'ne'pîtî warantî awanî'pî.
18 Uyepotorî era'ma'pîuya. Mîîkîrîya ta'pî upî': "Ka'ne' pe tarîpai
Jerusalém poi epa'kakî maasa pra tarîronkon pemonkonyamî'ya eta
pepîn upî' eeseurîmato'", ta'pîiya.
19 Mîrîrî yuuku'pîuya. Uyepotorî inkamoroya morî pe epu'tî pî' to' man
maasa pra uurî wîtîpîtî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî'kon ta. Mîrîrî yai
innape Jesus ku'nenan yapi'pîtî'pîuya. To' po'pîtî'pîuya. Mîrîrî epu'tî pî' to'
man. 20 Moropai Estevão manni' Uyepotorîkon pî' teeseurîmasen wîî taa
to'ya yai inna ta'pîuya. Mîrîrî ye'nen to' pon yapisî'pî uurîya iwî to'ya tanne.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 Uyepotorîkonya ta'pî upî': “Atîkî maasa pra ayarimauya sîrîrî aminke
umaimu ekareme'se attîpa Judeuyamî' pepîn pî'”

Romano Pe Tîwanî Ekaremekî Pauloya

22 Arinîkonya Paulo eseurîma eta'pî. Tîîse Judeuyamî' pepîn pî'
eeseurîmasa' ye'nen to' entaimepîtî pia'tî'pî mararî pra meruntî ke.
Ta'pî to'ya: —Poro pona yenpa'katî. Iwîtî. Inî'rî enen wanî e'pai pra man
—ta'pî to'ya.
23 Inkamoro entaimepîtî'pî tîponkon tapi'se kakîsiya yenunpîtî'pî to'ya.
Moropai kutupan yenunpîtî'pî to'ya ka' yekaya tîwentaimepîtîkon ye'ka
pe. 24 Mîrîrî ye'nen surarayamî' esa'ya tîpemonkonoyamî' yaipontî'pî
Paulo yapi'to'pe to'ya miarî mîrîrî wîttî sa'man pe ikonekasa' ta yaato'pe
to'ya. Moropai to' yaipontî me'po'pîiya i'po'pî'to'pe to'ya. Maasa pra î'
ton pe Judeuyamî' ekore'ma'pî tîpî' ekaremekîiya yu'se awanî'pî. 25 Tîîse
maasa tewa'tî to'ya tanne i'po'pîtîkonpa Pauloya ipîkku pe tîwe'sen surara
ekaranmapo'pî. —Morî pe awanî e'painon pemonkon Romano pe tîwe'sen
po'pî'to'pe, “Mîîkîrî taruma'tîtî” Juizya taasa' pra tîîse? —ta'pîiya.
26 Mîrîrî eta tîuya pe ipîkku pe tîwe'sen mîîkîrî surara wîtî'pî tesa'kon
pia. Ta'pîiya: —Aka î' taasa'ya manni' pî' manni' warayo' man upatakon
pon pe, Romano pe —ta'pîiya. Mîrîrî warantî ta'pîiya maasa pra mîîkîrî
ye'ka tîpatakon yawon pe tîwe'sen po'pîtî to'ya eserîke pra awanî'pî.
27 Surarayamî' esa' wîtî'pî ka'ne' pe Paulo yarakkîrî eseurîmai.
Ekaranmapo'pîiya: —Ka'kî upî'. Amîrî wanî upatakon pon pe, Romano
pe? —ta'pîiya. —Inna —ta'pî Pauloya.
28 Tarîpai surarayamî' esa'ya ta'pî: —Uurî nîrî wanî. Tîîse kure'ne
tîniru tî'ka'pîuya Romano pe e'to'pe kai'ma —ta'pî surarayamî' esa'ya.
Tîîse ta'pî Pauloya: —Uurî esenpo'pî Romano pe maasa pra uyun wanî
Romano pe —ta'pîiya.
29 Mîrîrî ye'nen ka'ne' pe inkamoro warayo'kon Paulo
ekaranmapo'pî'nenan iipia si'ma inkamoroya Paulo rumaka'pî. Moropai
mîîkîrî to' esa' esi'nîpî'pî maasa pra Romano pe Paulo epu'tî tîuya ye'nen.
Moropai Paulo yaironpîtî me'posa' tîuya ye'nen i'po'pî'to'pe to'ya. Mîrîrî
pî' eranne' pe mîîkîrî ena'pî.

Teepîremasanon Esanon Rawîrî Paulo Enepî To'ya.

30 Erenma'sa' teepîremasanon esanon muurukuntî me'po'pî surarayamî'
esa'ya. Maasa pra î' wani' awanî ye'nen Judeuyamî' ekore'masa'
anepu'pai awanî'pî Paulo winîkîi. Mîrîrî ye'nen Paulo rumaka me'po'pîiya
moropai Paulo enepî me'po'pîiya to' rawîrî.

23 1 Mîrîrî yai Pauloya inkamoro emurukuntî'san era'ma'pî.
Moropai ta'pîiya to' pî': —Uyonpayamî' uurî wanî sîrîrî tîpose î'
rî imakui'pî unkupî'pî ton pra Paapa winîkîi —ta'pîiya. 2 Mîrîrî eta tîuya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe Ananias teepîremasanon esanon yepotorîya pemonkonyamî' Paulo
pia tîwe'sanon yaipontî'pî inta pona ipa'tî to'pe to'ya kai'ma. 3 Mîîkîrî
teepîremasanon esanon pî' ta'pî Pauloya: —Paapaya ataruma'tî mîrîrî
wenai. Amîrî wanî mîrîrî moro eereutasa' Moisés kaaretarîya taasa'
yawîrî utaruma'tîpa kai'ma tîîse î' ton pe upa'tî me'poya mîrîrî? Moisés
kaaretarîya taasa' yawîrî pra awanî mîrîrî. Seru'ye' pe awanî mîrîrî
—ta'pîiya.

4 Inkamoro Paulo pia tîwe'sanonya ta'pî ipî': —Î' ton pe see mîrîrî
warantî uyesa'kon pe tîwe'sen Paapa poitîrî winîkîi imakui'pî pe
eeseurîma? —ta'pî to'ya.

5 Mîrîrî yuuku'pî Pauloya: —Uyonpayamî', teepîremasanon esanon
yepotorî pe awanî epu'tîuya pra wai —ta'pîiya.

—Inna seru' pepîn Paapa maimu e'menukasa'ya taasa'
pemonkonyamî' esa' pe tîwe'sen winîkîi imakui'pî pe eseurîman
namai.

Êx 22.28

6 Inkamoro arinîkon emurukuntî'san kore'ta tiaronkon saduceuyamî'
moropai fariseuyamî' era'ma tîuya ye'nen Paulo eseurîma'pî meruntî
ke. Ta'pîiya: —Uyonpayamî', Uurî wanî fariseu pe. Maasa pra uyun
fariseu. Tarî wanî sîrîrî itaruma'tîsa' pe maasa pra innape isa'manta'san
e'mî'sa'kato' kupîuya wenai. 7 Mîrîrî taiya eta tîuya'nîkon ye'nen
inkamoro arinîkon eseurîma pia'tî'pî mîrîrî pî'. Teeseurîmakonpa to'
epantakapîtî'pî mîrîrî pî'. 8 Maasa pra saduceuyamî' wanî'pî innape
isa'manta'san e'mî'sa'ka ku'nenan pe pra. Moropai inserîyamî' moro
to' wanî ku'nenan pe pra to' wanî'pî. Moropai pemonkon yekaton
moro awanî ku'nenan pe pra to' wanî'pî. Tîîse tamî'nawîrî mîrîrî kupî
fariseuyamî'ya innape. Mîrîrî epu'tî'pî to'ya tamî'nawîrî.

9 Mîrîrî ye'nen to' entaimepîtî pia'tî'pî inî' panpî'. Inkamoro kore'ta
tîwe'sanon Moisés yeseru rî'pî pî' yenupatonkon fariseuyamî' yonpayamî'
e'mî'sa'ka'pî. Inkamoroya ta'pî to' pî': —Î' rî imakui'pî era'ma annaya
pra man mîserî warayo' winîkîi. Yai pra inserî eseurîmasa' yarakkîrî.
Mîîwîni pra awanî ya yekaton awanî eseurîmasa' yarakkîrî —ta'pî
to'ya. 10 Tîîse to' ekore'mato' tî'napamî pra awanî'pî. Mararî pra to'
ekore'ma'pî. Mîrîrî ye'nen surarayamî' esa' esi'nîpî'pî Paulo merenkîpîtî
to'ya kai'ma. Mîrîrî ye'nen surarayamî' autî'pî ka'ne' pe ta'pîiya Paulo
mo'kato'pe to'ya to' kore'tapai. Inî'rî yaato'pe to'ya mîrîrî wîttî sa'man
pe ikonekasa' ta.

11 Moropai tiaron ewarono' ya' Uyepotorîkon esenpo'pî Paulo pia.
Mîîkîrîya ta'pî ipî': —Meruntî ke e'kî. Aasarî tarî Jerusalém po uyekare
pî' eeseurîmasa' nai. Tarîpai attî kupî sîrîrî uyekare pî' eseurîmai Roma
cidaderî pona —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paulo Anwîpai To' Wanî.

12 Erenma'sa' pe Judeuyamî' emurukuntî'pî teserukon konekai î' koneka
tîuya'nîkon pî'. Inkamoroya ta'pî tekkarikon yonpa to'ya pepîn tuna î' rî
enîrî to'ya pepîn Paulo wîî tîuya'nîkon pîkîrî. Mîrîrî ye'nen tîmaimukon
mana'poka to'ya eserîke pra awanî'pî. 13 Inkamoro warayo'kon wanî'pî
teserukon koneka'tîponkon asakî'ne pemonkon (40) yentai to' wanî'pî.
14 Inkamoro wîtî'pî eseurîmai teepîremasanon esanon yarakkîrî moropai
Judeuyamî' esanon yarakkîrî. Ta'pî to'ya: —Anna yeseru koneka pî' anna
man yairî anna yekkari yonpa annaya pepîn moropai î' rî enîrî annaya pepîn
Paulo wîî annaya pra awanî ya —ta'pî to'ya. —Mîrîrî taa annaya sîrîrî apî':
15 Surarayamî' esa' yaipontîtî Paulo yaato'peiya aapia'nîkon. Manni' ipî' "Inî'rî
iwinîpai î' anepu'pai anna wanî", makai ipî' —ta'pî to'ya. —Anna wanî sîrîrî
inîmîkî pî' iwîto'pe annaya e'ma ta eerepamî pra tîîse maasa —ta'pî to'ya.
16 Tîîse mîrîrî to' eseurîmato' eta'pî Paulo yenaru more warayo'ya.
Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ewomî'pî surarayamî' yewî' ta moropai Paulo pî'
ekaremekî'pîiya tamî'nawîrî. 17 Mîrîrî ye'nen Pauloya ipîkku pe tîwe'sen
surara yanno'pî. Moropai ta'pîiya: —Mîserî maasaron yaakî ayesa'kon
pia. Maasa pra inekaremekî ton moro man ipî'.
18 Mîîkîrî yarî'pîiya surarayamî' esa' pia. Moropai ta'pîiya ipî':
—Sinpata manni' arakkansa' manni' Pauloya uyanno pî' man. Moropai
"Mîserî warayo' maasaron yaakî iipia", taa pî' man. "Inekaremekî ton
moro man ipî'", taa pî' man —ta'pîiya.
19 Surarayamî' esa'ya warayo' maasaron yapisî'pî itenya pî' moropai
yarî'pîiya tiaron winîkîi. Ekaranmapo'pîiya: —Î' moro nai anekaremekî
ton upî'? —ta'pîiya.
20 Mîîkîrîya yuuku'pî: —Judeuyamî'ya taa pî' man penane Paulo yarîpa
panamatonkon esa' pe tîwe'sanon pia inî'rî iwinîpai î' anepu'pai to' wanî,
taa pî' to' man. Tîîse to' seruku kinî —ta'pîiya. 21 —Tîîse mîrîrî pî' inna
kîkai maasa pra asakî'ne pemonkon kaisarî yentai warayo'kon wanî e'ma
ta Paulo nîmîkî pî' iwîkonpa. Inkamoroya teserukon konekasa' yairî.
Tekkarikon yonpa to'ya pepîn moropai î' rî enîrî to'ya pepîn Paulo wîî
tîuya'nîkon pîkîrî. Mîrîrî ku'sa' to'ya man aasîrî. Tîîse amaimu neken
nîmîkî pî' to' ko'mamî mîrîrî î' taaya —ta'pîiya.
22 Surarayamî' esa'ya yuuku'pî: —Mîrîrî taaya manni' upî' mîrîrî
kîsekaremekîi anî' pî'. Moropai ta'pîiya mîîkîrî maasaron warayo' pî': —Atîkî.

Cesaréia Pona Paulo Yarî To'ya

23 Mîrîrî tîpo surarayamî' esa'ya asakî'ne ipîkku pe tîwe'sanon
surarayamî' yanno'pî. Moropai ta'pîiya to' pî': —Surarayamî' mo'katî
200 kaisarî moropai 70 kaisarî kaware po attîtonkon mo'katî. Moropai
200 kaisarî to' mo'katî manni'kan teepîto'kon yarakkîrî attîtonkon nari'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe to' wîtîto'pe Cesaréia cidaderî pona. Mîrîrî ye'nen to' ekonekato'pe
sîrîrî ewarono' ya to' ese'ma'tîto'pe 9 horas tîîse —ta'pîiya. 24—Moropai
kawareyamî' epotî Paulo wîtîto' ton ipo. Mîîkîrî yaatî morî pe anî'ya
mîrîrî poro iwî namai. Murumakatîi pata esa' Félix pia.
25 Mîrîrî tîpo surarayamî' esa'ya kaareta menuka'pî. Taato' see warantî:
26 Awanî kure'nan pata esa' pe tîwe'sen pe Félix. Sîrîrî kaareta
menukauya aapia anepu'tî ton ekaremekîuya apî'.
27 Judeuyamî'ya mîserî warayo' yapisî'pî moropai iwî yonpa'pî
to'ya tîîse upatakon pon pe Romano pe awanî epu'sau'ya yai, mîîkîrî
mo'ka'pîuya pemonkonyamî' pokonpe si'ma iwî to'ya namai. 28 Mîrîrî
anepu'pai uurî wanî'pî î' wenai iwinîkîi Judeuyamî' ekore'masa'.
Mîrîrî ye'nen yarî me'po'pîuya panamatonkon Judeuyamî' esanon
rawîrî. 29 Mîrîrî tîpo epu'tî'pîuya î' inkupî'pî ton pra awanî. Mîrîrî
ye'nen arakkamouya eserîke pra awanî'pî. Moropai iwî eserîke pra
awanî'pî î' wenai pra. Tîîse iwinîkîi to' ekore'masa' wanî'pî. Maasa pra
to' yeseru yawîrî pra iteseru wanî ye'nen. 30 Mîrîrî tîpo epu'tîuya yai
Paulo wîîkonpa teserukon konekasa' Judeuyamî'ya yai esenumenka'pî
aapia yarimauya pî'. Î' anku'pai tîwanîkon ya aapia tîîse iku'to'pe to'ya
kai'ma. Mîrîrî neken ekaremekîuya. Uyese' Cláudio Lísias.
Mîrîrî warantî imenuka'pîiya.
31 Mîrîrî warantî tesa'kon maimu yawîrî surarayamî' wanî'pî. Mîrîrî
ye'nen Paulo yapisî'pî to'ya moropai yarî'pî to'ya ewaron ya Antipátride
cidaderî pîkîrî. 32 Erenma'sa' pe tiaronkon surarayamî' enna'po'pî
tewî'kon ta tîîse kawareyamî' po tuutîsanon neken wîtî'pî Paulo pokonpe.
33 Inkamoroya yarî'pî Cesaréia cidaderî pona. Teerepansa'kon pe kaareta
rumaka'pî to'ya pata esa' Félix pia moropai Paulo rumaka'pî to'ya nîrî
iipia. 34 Mîrîrî kaareta era'ma tîuya yai pata esa'ya Paulo ekaranmapo'pî.
—O'non pata pon amîrî? Moropai Pauloya yuuku'pî: —Celícia pata pon
—ta'pîiya. 35 Mîrîrî epu'tî tîuya pe ta'pîiya ipî': —Moriya inkamoro apî'
tîwo'ma'tasanon erepansa' yai mîrîrî yai anepu'pai wai —ta'pîiya. Mîrîrî
pe rî yaipontî'pîiya pata esa' Herodes yewî' ta aako'manto'pe.

Paulo Eseurîma Tîpî' Félixya Epu'to'pe

24 1 Mîrîrî yai mia'taikin wei kaisarî tîîko'mamîkon tîpo
teepîremasanon esanon yepotorî Ananias moropai tiaronkon
Judeuyamî' esanon moropai tiwin to' ton pe teeseurîmasen Tértulo
itese'. Inkamoro erepamî'pî pata ko'mannî'nen Félix pia. Miarî Paulo
winîkîi to' eseurîma'pî. 2 Moropai Paulo yannosa' to'ya tîpo, tîmîrî'nîkon
pe teeseurîmasen eseurîma pia'tî'pî mîîkîrî pata ko'mannî'nen rawîrî
si'ma. Ta'pîiya: —Amîrî wanî kure'nan pe pu'kuru pata ko'mannî'nen
pe. Mîrîrî ye'nen morî pe pata ko'mannîpîya epu'nen pe awanî ye'nen.
Mîrîrî ye'nen anna ko'mamî tîîwanmîra morî kupî pî' aako'mamî morî pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anna Judeuyamî' ko'manto'pe kai'ma. 3Mîrîrî ye'nen “morî pe man” taa
annaya apî' tamî'nawîrî î' ku'sa'ya ye'nen anna ton pe tarî neken pra tîîse
tamî'nawîrî upatakon poro. 4Tîîse kure'ne pu'kuru sîrîrî pî' eseurîmapai
pra wai eeseta'ka namai tîîse esatîuya maasa inî' panpî' mararî eseurîma
etakî —ta'pîiya.
5—Mîserî warayo' epu'tî pî' anna man. Yasi'sirunpaton pe awanî.
Mîîkîrî wanî Judeuyamî' ekore'ma emapu'tînen pe tamî'nawîrî pata poro.
Moropai mîîkîrî wanî pakkokon esa' pe, manni'kan Jesus Nazaré poinon
yapurînenan esa' pe. 6Mîrîrî neken pepîn tîîse epîremanto' yewî' kî'pa
yu'se awanî, Judeuyamî' pepîn yawonnî pî' yu'se awanî. Uyenupato'kon
Moisés kaaretarîya yawîrî pra, mîrîrî ye'nen yapisî'pî annaya,
itaruma'tîto'pe annaya kai'ma uyeserukonya taasa' yawîrî, teuren. 7Tîîse
surarayamî' esa' Lísiasya surarayamî' yarimasa' wanî'pî imo'kai anna
pia pai. 8Mîrîrî tîpo mîîkîrî Lísiasya inkamoro ipî' teeseurîmasanonya
yaipontîsa' sîrîrî ipî' eseurîmai to' ii'to'pe arawîrî si'ma. Mîîkîrî
ekaranmapoya yai innape awanî epu'tîya moropai etaya iwinîpai innape
awanî epu'tîya innape anna eseurîmasa' iwinîkîi. Mîîkîrî to' ton pe
teeseurîmasen Tértulo eseurîma'pî to' rawîrî yairon pî'.
9Moropai ta'pî Judeuyamî'ya: —Yairon pî' taiya mîrîrî —ta'pî to'ya.
10Mîrîrî tîpo mîîkîrî pata ko'mannî'nenya Paulo era'ma'pî. Moropai
tîpu'pai ke wîu ta'pîiya eeseurîmato'pe kai'ma. Moropai Paulo eseurîma'pî:
—Epu'tî pî' wai tu'ke kono' kaisarî pemonkonyamî' Judeuyamî' esa' pe
aako'mansa'. Mîrîrî ye'nen uwakîri pe pu'kuru upî'rî esekaremekî amîrîya
epu'to'pe sîrîrî arawîrî si'ma —ta'pîiya. 11—Tiaronkon ekaranmapokî,
taato'pe to'ya apî' î' kai'ma Jerusalém po uuko'mamî'pî yekare asakî'ne
pu' pona tîîmo'tai wei kaisarî (12) neken miarî Paapa yapurîi uutîsa' yai.
12Judeuyamî'ya uyera'masa' pra man epîremanto' yewî' ta to' pokonpe
î' kai'ma esiyu'pî'sa' pra wai. To' epere'to'kon yewî' ta pî' î' kai'ma to'
ekore'masau'ya pra wai. Moropai o'non poro uutîsa' yai to' pata poro î'
ku'sau'ya pra wai. 13Mîrîrî ye'nen anî'ya innape mîrîrî ku'sau'ya ekaremekî
eserîke pra awanî sîrîrî seru' pe —ta'pîiya. 14—Tîîse yairî tauya sîrîrî apî'.
Innape Jesusya yenupanto' ku'nen uurî. Judeuyamî'ya taa yairî pra Jesusya
yenupanto' wanî, Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî pra. Tîîse seru'ye'
pe Judeuyamî' wanî mîrîrî pî'. Tîîse sîrîrî warantî Paapa yapurînen uurî.
Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî Moisés kaaretarîya taasa' manni' ku'nen uurî
innape. Moropai Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' kaaretarî
nîrî ku'nen uurî. 15Innape Paapa winîpainon nîmî'nen uurî to' warantî,
tamî'nawîronkon e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. Morîkon e'mî'sa'ka kupî sîrîrî.
Moropai imakui'san e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. 16Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî
Paapa winîkîi morî ku'nen uurî moropai warayo'kon winîkîi nîrî.
17Moropai inî'rî ta'pî Pauloya: —Jerusalém poi uutî tîpo tu'ke
kono' yuwa'ka'pîuya. Tîîse enna'po'pî inî'rî. Maasa pra uyonpayamî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîwe'taruma'tîsanon pîika'tîto' ton tîniru enepî'pîuya. Moropai Paapa
yapurîi carneiro po'tîi uuipî'pî Jerusalém pona. 18 Moropai tamî'nawîrî
Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî iku'sau'ya tîpo, morî pe e'to'pe Paapa
pia, mîîkîrî yapurîuya tanne Judeuyamî'ya uyeporî'pî epîremanto' yewî'
ta. Arinîke pemonkonyamî' e'sa' pra man. Mîrîrî yai yairî pra î' ku'sau'ya
pra wai epîremanto' yewî' ta to' winîkîi. 19 Tîîse tiaronkon Judeuyamî'
Ásia pata po tîwe'sanon wanî'pî. Inkamoroya uyera'ma'pî miarî moropai
uwinîkîi to' eseurîma'pî imakui'pî pe. Mîrîrî ye'nen inkamoro neken iipî
e'pai wanî mîrîrî apî' ekareme'se unkupî'pî pî'. Î' ton pe see to' ii'sa' pra
nai? 20 Tîîse tarîwaya iipî'sanya ekaremekî e'pai awanî, panamatonkon
rawîrî uyasa' to'ya yai. 21 Mîrîrî yai î' unkupî'pî eposa' to'ya pra awanî'pî.
Tîîse eseurîma'pî neken epu'tî pî' wai meruntî ke. Ta'pîuya: "Tarî wanî
sîrîrî itaruma'tîsa' pe maasa pra isa'manta'san e'mî'sa'kato' kupîuya
ye'nen innape" —ta'pîiya.

22 Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe mîîkîrî pata ko'mannî'nen Félix wanî'pî
Jesusya yenupanto' epu'nen pe. Mîrîrî ye'nen î' taiya pîn mîrîrî pî'. Tîîse
ta'pîiya: —Maasa surarayamî' esa' Lísias ii'sa' yai mîrîrî ayeseru konekauya
—ta'pîiya. Mîrîrî warantî yaretî'ka'pîiya. 23 Mîrîrî tîpo pata ko'mannî'nenya
ipîkku pe tîwe'sen surara pî' ta'pî. Paulo era'manen ton surara tîîto'peiya
ta'pîiya. Moropai tîîwanmîra itonpayamî' iipî ya era'mapî'se î' wani' pra
awanî. Î' rî tîrî to'ya iipia itîîto'pe to'ya ipîika'tîto'pe to'ya kai'ma.

24 Tiaron pensa pata ko'mannî'nen Félixya tîno'pî Drusila Judeupa'
yarakkîrî si'ma Paulo yanno me'po'pî eeseurîmato'pe î' kai'ma innape Jesus
Cristo ku'to' tîuya pî'. 25 Tîîse Paulo eseurîmato' eta tîuya pe î' kai'ma Paapa
pia morî pe e'nîpai moropai î' kai'ma uuwarîrî'nîkon etî'nînman e'pai awanî
ekaremekîiya ipî'. Moropai î' kai'ma tiwinano'pî wei yai pemonkonyamî' pî'
taa Paapaya yai anî' wîtî ka' pona, anî' wîtî apo' ya' yekare ekaremekîiya eta
tîuya pî' pata ko'mannî'nen ena'pî eranne' pe. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —Aasîrî
man atîkî. Inî'rî anetapai wanî ya, ayanno me'pouya —ta'pîiya. 26 Mîrîrî
neken pepîn, tîîse pata ko'mannî'nen wanî'pî Pauloya tîîpia tîniru tîrî yu'se,
mîrîrî tîîsai'ya pe irumakapa kai'ma. Mîrîrî ye'nen yanno me'po'pîtî'pîiya
tu'ke ite'ka moropai yarakkîrî eeseurîmapîtî'pî mîrîrî yu'se tîwanî ye'nen.

27 Asakî'ne kono' kaisarî pata ko'mannî'nen pe tîwanî tîpo Félix
epa'ka'pî. Moropai mîîkîrî pata'pî ya Pórcio Festo ena'pî pata
ko'mannî'nen pe. Judeuyamî' wakîri pe e'pai tîwanî ye'nen Paulo nîmî'pî
Félixya tarakkannîto' yewî' ta.

Paulo Eseurîma Tîpî' Festoya Epu'to'pe

25 1 Seurîwî'ne wei Cesaréia cidaderî pona teerepansa' tîpo pata
ko'mannî'nen pe ena'pî Festo wîtî'pî Jerusalém pona. 2 Mîrîrî
yai teepîremasanon esanon moropai Judeuyamî' esanonya Paulo winîkîi
imakui'pî pe teeseurîmato'kon ekaremekî pia'tî'pî. 3 Mîrîrî ye'nen esatî'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to'ya mîîkîrî pata ko'mannî'nen pî'. Ta'pî to'ya: —Paulo yarima yu'se
anna wanî sîrîrî tarîwaya Jerusalém pona aai'to'pe —ta'pî to'ya. Tîîse
to' yeseru wanî'pî Paulo wîî tîuya'nîkon pî' to' esenumenkasa' e'ma ta.
4 Tîîse pata ko'mannî'nenya yuuku'pî: —Paulo man miarî aaipî eserîke
pra aatarakkansa' man —ta'pîiya. 5 —Tîîse enna'po sîrîrî miarî ya amenrî,
moropai itu'se awanîkon ya imakui'pî inkupî'pî pî' eseurîmapai awanîkon
ya, uwenairî aase'nîkon, miarî si'ma ipî' eeseurîmakonpa —ta'pîiya to' pî'.
6 Mîrîrî tîpo seurîwî'ne mia' pona tîîmo'tai wei ou mia' tamî'nawîrî wei
kaisarî pata ko'mannî'nen ko'mamî'pî miarî Jerusalém po. Moropai mîrîrî
tîpo awenna'po'pî Cesaréia cidaderî po. Mîrîrî tîpo erenma'sa' Cesaréia po
eereuta'pî î' kupîtîponkon pî' teeseurîmakon pata'se' ya'. Moropai Paulo
yanno me'po'pîiya. 7 Paulo iipî'pî moropai mîîkîrî woima'tî'pî Judeuyamî'
Jerusalém poi iipî'sanya mîrîrî pe rî. Inkamoro eseurîma pia'tî'pî iwinîkîi.
Mararî pra kure'nan to' eseurîma'pî. Tîîse anî'ya ikupî eserîke pra awanî
innape maasa pra era'ma'tîpon ton pra awanî ye'nen.
8 Mîrîrî yai Paulo eseurîma'pî tîpî'rî. Ta'pîiya: —Î' rî imakui'pî ku'sau'ya
pra wai. Moisés kaaretarîya taasa' winîkîi î' ku'sau'ya pra wai. Moropai
î' ku'sau'ya pra wai epîremanto' yewî' ta, î' kai'ma eseurîmasa' pra wai
iwinîkîi. Moropai imakui'pî ku'sau'ya pra wai reiyamî' esa' pe tîwe'sen
winîkîi —ta'pîiya.
9 Inkamoro Judeuyamî' wakîri pe e'pai tîwanî ye'nen pata
ko'mannî'nenya Paulo ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Itîîpai nan Jerusalém
pona miarî upî' mîrîrî ayeseru ekaremekîpa?
10 Mîrîrî yuuku'pî Pauloya: —Uurî wanî sîrîrî tarî mîîkîrî reiyamî' esa' pe
tîwe'sen poitîrî pia. Mîîkîrî poitîrî pe awanî ye'nen amîrîya ikoneka e'pai
awanî sîrîrî tarî. Î' rî unkupî'pî wanî ya mîrîrî konekapa awanî sîrîrî tarî
—ta'pî Pauloya. —Judeuyamî' winîkîi î' ku'sau'ya pra wai. Mîrîrî epu'tî pî'
nai morî pe. 11 Tîîse yairî pra uurî e'sa' ya sîrîrî pata esa' winîkîi, imaimu
yawîrî pra e'sa' ya, mîrîrî wenai uurî anwîpai awanîkon ya, î' wani' pra man.
Eturumakasa' sîrîrî uusa'mantato'pe. Tîîse se' tapairî seru'ye'kon seru'ye'
tîwe'sanon maimu winîpai inkamoro ye'ka yenya' urumakaya'nîkon eserîke
pra naatîi —ta'pîiya. —Tîîse tauya apî', reiyamî' esa' pe tîwe'sen pia neken
uyarimatî —ta'pîiya. —Upî' î' anku'pai tîwanî ya iku'to'peiya —ta'pî Pauloya.
12 Mîrîrî ye'nen î' kupî tîuya epu'tîiya pra Festo wanî'pî. Mîrîrî ye'nen
teeseurîma tîpo tîpemonkonoyamî' yarakkîrî moropai ta'pîiya Paulo pî':
—Reiyamî' esa' pe tîwe'sen pia urumakatî taaya manni'. Moriya innape
nai attî pe nai moriya —ta'pî pata ko'mannî'nenya Paulo pî'.

Rei Agripa Yarakkîrî Festo Eseurîma Paulo Yekare Pî'

13 Mîrîrî tîpo tîko'man pe pu'kuru tîîko'manse pra rei Agripa iipî'pî
tîno'pî Berenice yarakkîrî Cesaréia pona pata ko'mannî'nen pe eena'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Festo era'mapî'se. Moropai esekareme'se ipî'. 14 Miarî tîwanîkon yai
tiaron pensa pata ko'mannî'nen Festoya Agripa pî' Paulo yekare
ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —A'kî, tarî warayo' man pata ko'mannî'nen Félix
nînîmî'pî tarakkanto' yewî' ta —ta'pîiya. 15 —Jerusalém pona uutîsa'
yai teepîremasanon esanonya moropai Judeuyamî' esanon eseurîma'pî
iwinîkîi. Inkamoroya esatî'pî iwî me'poto'peuya kai'ma.
16 Tîîse ta'pîuya to' pî': "Anna Romanoyamî'ya mîrîrî kupî eserîke
pra man î' rî ku'sai'ya epu'tîi'ma pra. Maasa pra anna yeseru pe awanî
pepîn. Tîîse teepîremasanon esanon yanno e'pai awanî î' inkupî'pî pî'
to' eseurîmato'pe. Yairî pra î' taasa' to'ya ya, moro awanî tîpî' eeseurîma
eserîke awanî", ta'pîuya to' pî'. —Mîrîrî anna yeseru man —ta'pîiya. 17 To'
erepansa' yai tarîwaya erenma'sa' pe ereuta'pî eseurîmanto'kon pata'se'
ya. Moropai mîîkîrî warayo' enepî me'po'pîuya. 18 Tîîse inkamoro iipî'pî,
teeseurîmasanon kure'ne imakui'pî inkupî'pî pî' to' eseurîma kai'ma
wanî'pî teuren, tîîse î' inkupî'pî pî' to' eseurîma pra awanî'pî. 19 Tîîse
to' eseurîmato' wanî'pî neken, kure'ne teepîremato'kon wenai. Moropai
tiwin warayo' isa'manta'pî pî' Paulo eseurîma wenai itese' Jesus pî'.
Maasa pra Pauloya taapîtî'pî: —Mîîkîrî sa'mantasa' pra man enen awanî
sîrîrî —taapîtî'pî Pauloya wenai. 20 Mîrîrî ye'nen î' kai'ma to' yeseru
koneka epu'tîuya pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Paulo ekaranmapo'pîuya,
Jerusalém pona itîîpai awanî miarî ipî' to' eseurîmato' konekato'peuya
kai'ma. 21 Tîîse Pauloya yuuku'pî: —Esatî'pîiya reiyamî' esa' pe tîwe'sen
pia neken itîîpai tîwanî ta'pîiya. Miarî î' rî kupîiya epu'to'peiya kai'ma.
Mîrîrî ye'nen ta'pîuya tîwîrî tarî aako'mamî, mîrîrî ayarimato'peuya
weiyu pîkîrî pata esanon pia —ta'pîiya.
22 Tamî'nawîrî eta tîuya tîpo reiya ta'pî Festo pî': —Maasa mîîkîrî
warayo' eseurîmato' anetapai wai —ta'pî Agripaya.
—Penane etaya —ta'pî Festoya ipî'.

Paulo Eseurîma Eta Rei Agripaya

23 Erenma'sa' pe to' eseurîmato' pata'se' ya' moropai ino'pî Bereniceyamî'
erepansa' yai to' pata'se' ya' morî pe to' erepamî'pî teepontîi, taatari'ku'tîi
inkamoro pokonpe surarayamî' ipîkku pe tîwe'sanon nîrî ii'sa' wanî'pî,
mîrîrî cidade poi. Moropai pata ko'mannî'nen Festoya Paulo enepî me'po'pî.
24 Moropai Festoya ta'pî Agripa pî': —Tamî'nawîrî tarî amîrî'nîkon wanî.
Mîserî warayo' era'ma sîrîrî. Mîserî winîkîi Judeuyamî' tarîronkon
moropai Jerusalém ponkon eseurîma ko'mannîpî mîrîrî. Upî' taa pî' to'
ko'mamî. "Aasa'manta e'pai man", taa to'ya —ta'pîiya. 25 —Tîîse î' rî
imakui'pî inkupî'pî era'mauya pra wai. Î' wenai iwî me'pouya eserîke pra
wai. Tîîse eesesatî'pî warantî reiyamî' esa' pe tîwe'sen pia itîîpai, mîrîrî
kupîuya imaimu yawîrî. 26 Tîîse sîrîrî tîpose î' kai'ma kaareta menuka
epu'tîuya pra wai iteseru pî' teeseurîmasen. Mîrîrî ye'nen rei pia mîserî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

enepîuya arawîrî'nîkon. Ekaranmapoto'peya'nîkon kai'ma. Mîrîrî warantî
eeseurîmasa' ya mîrîrî ekaremekîuya e'painon kaareta ke —ta'pîiya.
—Maasa pra imakui'pî pe awanî itekare epu'tîi'ma pra atarakkannîto'
taawon yarimauya eserîke pra man reiyamî' esa' pe tîwe'sen pia. 27 Mîrîrî
ye'ka pe tîîse yarimasau'ya ya î' pe pra rî awanî —ta'pîiya.

26

1 Mîrîrî tîpo ta'pî rei Agripaya Paulo pî': —Eeseurîmato' pî'
eseurîmakî, ayekare pî' rî —ta'pîiya.
Moropai Pauloya tenya ke weu ta'pî to' pî' teeseurîmapa kai'ma.
Ta'pîiya: 2 —Rei Agripa, sîrîrîpe morî pe pu'kuru esepu'nî pî' wai maasa
pra eseurîmato' pata'se' ton tîrîya ye'nen, upî' Judeuyamî' wo'ma'tato'
pî' eseurîmato'pe itîrîya ye'nen. 3 Maasa pra amîrîya morî pe anna
Judeuyamî' yeseru epu'tî tamî'nawîrî. Moropai epu'tî pî' nai, tiaron
pensa anna esenumenkato' wanî pepîn tiwin, tîîse tiaron pe anna
esenumenka anna yonpa yeseru pî'.
4 Insanan Judeuyamî'ya epu'tî pî' man. Î' kai'ma uuko'mamî'pî maasaron
pe wanî'pî pata pai. Î' kai'ma uuko'mansa' more pe wanî'pî pata pai upata ya'
moropai Jerusalém po uuko'mansa' epu'tî pî' to' man. 5 Epu'nenan insamoro uurî
wanî'pî fariseu pe. Mîrîrî ye'nen uuko'manpîtî'pî meruntî ke Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî. Mîrîrî ye'nen taa inkamoroya e'painon yairon pî' eseurîma
itu'se tîwanîkon ya, maasa pra epu'tî tîuya'nîkon ye'nen. 6 Tarîpai tarî wanî sîrîrî
itaruma'tîsa' pe maasa pra inîmîkî pî' uuko'mamî sîrîrî î' kupî tîuya ta'pî Paapaya
utamokon nurî'tî pî'. Maasa isa'manta'san pîmî'sa'kaiya. Mîrîrî nîmîkî pî'
uuko'mamî ye'nen itaruma'tîsa' pe wanî sîrîrî. 7 Uurîya neken inîmîkî pepîn tîîse
tamî'nawîronkon Judeuyamî'ya nîrî inîmîkî pî' utamokon Jacó payannî'sanya
a'ka ya', ewaron ya', Paapa yapurînenanya inîmîkî, Paapaya itîrî. Mîrîrî nîmîkî
pî' uuko'mamî wenai uurî winîkîi Judeuyamî' wo'ma'ta sîrîrî, Rei Agripa —ta'pî
Pauloya. 8 Moropai tiaronkon pî' ta'pîiya: —Î' wani' awanî ye'nen kin innape
Paapaya isa'manta'san pîmî'sa'ka kupîya'nîkon pepîn —ta'pî Pauloya.
(At 9.1-19; 22.6-16)
9 Inî'rî ta'pîiya: —Pena uurî esenumenkapîtî'pî. Tamî'nawîron Jesus
Nazaré poino yapurînenan winîkîi imakui'pî pe ku'pîtî'pîuya inî'rî
innape ikupî to'ya namai. 10 Mîrîrî yai iku'pîtî'pîuya Jerusalém po
teepîremasanon esanon pia to' maimu yaponse' kaareta esa'se innape
Jesus ku'nenan Paapa pemonkonoyamî' yapi'se uutîto' pî'. Moropai to'
wîî to'ya yai tiaronkonya î' taaya, inna taapîtî'pîuya —ta'pîiya. 11 —Tu'ke
ite'ka uurîya to' taruma'tî'pî to' epere'to' yewî'kon ta pî', Jesus winîkîi
imakui'pî pe to' eseurîmato'pe. To' yewanmîrîuya ye'nen, uutîpîtî'pî
tiaron cidadekon poro to' taruma'tîi —ta'pîiya.
12 Paulo eseurîma ko'mannîpî'pî: —To' antaruma'tîpai wanî ye'nen
uutî'pî Damasco cidaderî pona teepîremasanon esanon maimu yaponse'
kaareta yarî'pîuya. 13 Tîîse e'ma ta ineka'ta pairî wei ena tanne a'kaya
uweiyu'ma'pî mararî pra, ka' poinonya uweiyu'ma'pî —ta'pîiya rei pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—A'ka wei yentainon. Mîrîrîya uweiyu'ma'pî moropai uyonpayamî'
upokonpe tuutîsanon nîrî. 14 Mîrîrî ye'nen anna esenumî'pî non pona.
Moropai mai eta'pîuya Judeuyamî' maimu pe. Ta'pîiya: “Paulo, î' ton
pe utaruma'tîya? Aawarîrî e'taruma'tîn pî' nai. Manni' paaka ewa'tîsa'
erepanpîtî tîwa'tîto' pona warantî awanî mîrîrî, Saulo”, taawon eta'pîuya.
15 Mîîkîrî ekaranmapo'pîuya. “Anî' amîrî uyepotorî?” ta'pîuya.
Mîrîrî tauya ya uyepotorî pî' ta'pîiya: “Uurî Jesus manni' utaruma'tîya
manni'” ta'pîiya. 16 Moropai ta'pîiya: “E'mî'sa'kakî maasa pra
aapia esenposa' sîrîrî amo'kato'peuya kai'ma upoitîrî pe tiaronkon
pemonkonyamî' pî' anera'ma'pî ekaremekîpa kai'ma. Sîrîrî anera'ma'pî
pî' eseurîmakî moropai inî'rî î' ekaremekîuya mîrîrî pî' nîrî eseurîmakî.
17 Judeuyamî' pia moropai Judeuyamî' pepîn pia ayarimauya sîrîrî. Mîrîrî
ye'nen apîika'tîuya sîrîrî inkamoroya awî namai” ta'pîiya. 18 “Inkamoroya
innape ukupî kupî sîrîrî mîrîrî ekaremekîya wenai. Ewaron tapai
to' epa'ka a'ka ta Makui pia pai to' mo'kaya Paapa pia innape ukupî
to'ya wenai imakui'pî to' nîkupî'pî kupîuya uuwanmîra. Mîrîrî ye'nen
inkamoro ena kupî sîrîrî upemonkono pe umenka'san pe”, ta'pîiya upî'
—ta'pî Pauloya.
19 Paulo eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Rei Agripa uwe'ne'pîtî
warantî Paapaya uyannoto' ka' po si'ma, mîrîrî taasai'ya yawîrî ikupî'pîuya.
20 Mîrîrî ye'nen e'mai' pe imaimu ekaremekî pia'tî'pîuya Damasco po.
Moropai Jerusalém po moropai tamî'nawîrî Judéia pata poro moropai
Judeuyamî' pepîn pî'. Taapîtî'pîuya imakui'pî ankupî'pîkon rumakatî.
Enna'potî Paapa yapurîi. Morî kupî pî' ako'mantî, awenpenatasa'kon
esera'mato'pe. 21 Mîrîrî tauya wenai Judeuyamî'ya uyapisî'pî epîremanto'
yewî' ta wanî tanne. Uwî yu'se to' wanî'pî mîrîrî wenai. 22 Tîîse Paapaya
upîika'tî'pî sîrîrî tîpose. Mîrîrî ye'nen tarî wanî sîrîrî itekare ekaremekî
pî' tamî'nawîronkon ton pe. Manni'kan tîwe'taruma'tîsanon ton pe
moropai ipîkku pe tîwe'sanon ton pe. Mîrîrî ye'nen tauya Paapa maimu
ekareme'nenan profetayamî'ya ta'pî warantî, moropai Moisés kaaretarîya
ta'pî warantî tauya see warantî. 23 Paapa nîmenka'pî, Cristo, e'taruma'tî
e'pai awanî moropai mîîkîrî e'mî'sa'ka e'pai awanî tamî'nawîronkon
isa'manta'san e'mî'sa'ka rawîrî e'pîika'tînto' yekare ekaremekîpa kai'ma
Judeuyamî' ton pe moropai Judeuyamî' pepîn ton pe nîrî awe'mî'sa'ka'pî.
24 Mîrîrî warantî tîpî'rî Paulo eseurîma tanne pata ko'mannî'nen
Festo entaime'pî. Ta'pîiya: —Paulo, ayawî' pe awanî mîrîrî, kure'ne
eesenupa'pîya ayawî' pe aku'sa' mîrîrî —ta'pîiya.
25 Tîîse Pauloya Festo maimu yuuku'pî: —Pata ko'mannî'nen, Festo,
ayawî' pe wanî pepîn sîrîrî —ta'pîiya. —Eseurîma sîrîrî yairon pî'.
26 Mîrîrî ye'nen ta'pî Pauloya rei pî': —Rei Agripa, uurî eseurîma e'painon
arawîrî si'ma meruntî ke maasa pra tamî'nawîrî mîrîrî epu'tîya epu'tîuya
ye'nen. Maasa pra mîrîrî eseurîma manni' Cristo e'mî'sa'ka pî' mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

epu'tî tamî'nawîronkonya maasa pra teesenonse pra awe'ku'sa' ye'nen
tîîse aronne. 27 Mîrîrî ye'nen tauya innape Paapa maimu ekareme'nenan
profetayamî' ku'nen amîrî? Innape to' kupîya epu'tî pî' wai.
28 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Rei Agripaya: —Mîrîrî warantî innape Jesus
kupîuya yu'se aako'mamî mîrîrî mîîto'pe?
29 Moropai Pauloya ta'pî: —Paapa pî' esatîuya sîrîrî warantî tîîko'manse
pra innape ikupîkonpa amîrî neken pepîn tîîse tamî'nawîrî insanan
eseurîma eta to'ya manni'kan ena yu'se wanî uurî warantî. Tîîse uurî
warantî taatarakkanse pra —ta'pî Pauloya.
30 Mîrîrî tîpo Rei Agripa moropai ino'pî Berenice, moropai pata
ko'mannî'nen Festo, moropai tamî'nawîronkon to' pokonpe tîwe'sanon
e'mî'sa'ka'pî. 31 Inkamoro wîtî'pî teeseurîmakon ye'ka pe. —Mîserî
warayo'ya î' ku'sa' pra man tîîsa'mantapa, yarakkamopa kai'ma —ta'pî
to'ya.
32 Rei Agripa eseurîma'pî pata ko'mannî'nen Festo yarakkîrî Paulo
yekare pî': —Irumaka e'painon tîîse Reiyamî' esa' pe tîwe'sen César
yarakkîrî eseurîmapai tîwanî taasai'ya man. Mîrîrî ye'nen yarimapai man
iipia, Roma pona attîto'pe —ta'pî to'ya.

Roma Pona Paulo Wîtî

27 1 Mîrîrî ye'nen apo'yen eposa' tîuya'nîkon yai, Paulo moropai
tiaronkon atarakkannîto' tawonkon rumaka'pî to'ya surarayamî'
esa' pe tîwe'sen Júlio yenya' to' yaato'peiya kai'ma Roma cidaderî pona.
Moropai anna ataponka'pî Cesaréia poi. Anna wîtî'pî. Uurî wanî'pî Paulo
pokonpe moropai tiaronkon atarakkannîto' tawonkon kore'ta. 2 Mîrîrî yai
Aristarco, Macedônia pata pon Tessalônica poinon wanî'pî anna kore'ta.
Mîrîrî yai anna asara'tî'pî apo'yen kure'nan Adramítio peya'pon ya', anna
wîtîto'pe kai'ma Ásia peyakî poro.
3 Tiaron wei yai anna erepamî'pî Sidon peyakî pona. Mîrîrî yai morî pe
Júlio wanî'pî Paulo winîkîi. Mîrîrî yai ta'pîiya ipî': —Eepa'kapai awanî ya,
epa'kakî. Ayonpayamî' anera'mapai awanî ya, atîkî to' pia —ta'pîiya. Moropai
eepa'ka'pî tonpayamî' pia î' rî to' nîtîrî yapisîpa kai'ma. 4 Inî'rî tiaron wei yai,
anna ataponka'pî Sidon peyakî poi. Anna wîtî'pî pîrau wono po tîwe'sen pata
itese' Chipre mîîwinî pî'. Maasa pra kure'ne anna ponaya a'situn wanî'pî. Mîrîrî
ye'nen tî'nan winî anna wîtî'pî. 5 Anna wîtî'pî ito'sarî anna wîtî'pî Cilícia pata
pona teerepanse pra. Moropai Panfília pata pona teerepanse pra. Tîîse anna
erepamî'pî Mirra peyakî pona. Mirra wanî'pî Lícia po. 6 Moro surarayamî' esa'
Júlioya tiaron apo'yen Alexandria peyakîpon eposa' wanî'pî tuutîsen Roma
pona. Mîrîrî ye'nen uurî moropai Paulo moropai tiaronkon atarakkannîto'
tawonkon yenpa'ka'pî to'ya anna asara'tîto'pe mîrîrî apo'yen Roma pona
tuutîsen ya'. 7 Mîrîrî tîpo anna ataponka'pî Mirra peyakî poi. Tînîn pî' anna
wîtî'pî maasa pra kure'ne sipa sipa wanî ye'nen. Tu'ke wei kaisarî anna wîtî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai anna erepamî'pî aminke pra Cnido peyakî pia. To'sarî anna wîtî pra
wanî'pî maasa pra kure'ne a'situn wanî ye'nen. Anna wîtî'pî pîrau wono itese'
Creta, mîrîrî rî pîkîrî Samona woi. 8 Mîrîrî warantî anna wîtî'pî tînîn pî' kure'ne
a'situn wanî ye'nen. Moropai anna erepan tu'ka'pî pata'se' ya' itese' Bons Portos
peyakî pona. Mîrîrî peyakî wanî'pî aminke pu'kuru pra tîwe'sen Laséia pata pî'.
9 Tîko'man pe tu'ke wei kaisarî anna wîtî ko'mannîpî ye'nen, kure'ne
a'situn e'to' weiyu erepamî'pî. Maasa pra Judeuyamî' festarî weiyu
esuwa'kasa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen nari' pe awanî'pî. Anna wîtî eserîke pra.
10 Mîrîrî ye'nen Pauloya ta'pî warayo'kon apo'yen esanon pî': —Tarîpai
wîtîn e'pai pra man maasa pra wîtînnîkon ya, eseuronkan moropai
apo'yen ya' tîwe'sen yen pe. Moropai uurî'nîkon naarî e'tî'kan —ta'pîiya.
11,12 Tîîse mîîkîrî apo'yen esa' wanî'pî itîîpai. Moropai apo'yen yaanen nîrî
wanî'pî itîîpai. Ta'pî to'ya: —Tarî si'ma kono'pîtî iwa'ka eserîke pra man
maasa pra kure'ne a'situn wanî. Mîrîrî ye'nen wîtînnîkon, Fenice peyakî
pona. Moro Creta po e'nî ya, kure'ne a'situn ton pra awanî mîrîrî pata po
—ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen innape apo'yen yaanen maimu kupî'pî Júlioya
moropai apo'yen esa'ya. To' maimu wanî'pî Paulo maimu yentai.

Kure'nan A'situn Erepamî

13 A'situn iipî'pî kamai' winîpai a'tu'mîra, mararî awanî'pî. Mîrîrî
ye'nen î' ta'pî tîuya'nîkon yawîrî apo'yen esanon moropai yaanenanya
teesenumenka'pîkon yawîrî wîtîn ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen apo'yen
yapîtanî'to'pe yenunsa' tuna kata ferro kure'nan amîi'ne mîrîrî ku'na'pî
annaya apo'yen pona. Moropai anna ese'ma'tî'pî. Anna wîtî'pî aminke pra
Creta wono a'mun winî rî pîkîrî anna wîtî'pî. 14 Tîîse mîrîrî yai kure'nan
a'situn iipî'pî ka'ne' pe manni' meruntî winîpainon, Creta wono winîpai
aaipî'pî. Mîrîrîya apo'yen tukka'pî ka'ne' pe meruntî ke. To'sarî yarî yu'se
yaanenan tîîse to' taruma'tî'pîiya yapîtanîpî to'ya yentai. 15 Ira'tîpîtî'pî
a'situnya. Mîrîrî ye'nen tîwî a'situnya yaato'pe irumaka'pî to'ya. 16 Iwono
si'mîrikkî kamai' winî tîwe'sen itese' Clauda yuwa'ka'pî annaya. 17 Tîîse
moro tîwe'taruma'tîi kanau apo'yen ra' pîkîrî iwa'tîsa'. Inkamoro apo'yen ya'
teesenyaka'masanonya iku'na'pî apo'yen pona. Moropai mîrîrî tîpo apo'yen
yewa'tî'pî to'ya tamî'nawîrî tîwoima'tîi sa'man ke. Inkamoro wanî'pî
eranne' pe maasa pra apo'yen wîtî eserîke awanî'pî Líbia pata winîkîi
kasapan pona. Mîrîrî ye'nen kamisa apo'yen ya' tîwe'sen, a'situn yapi'nen pe
tîwe'sen satippe iwa'tîsa' yei pî', mîrîrî yeuka pî' to' esenumenka'pî. Moropai
inu'tî'pî to'ya, mîrîrî apo'yen yaato'pe a'situnya kai'ma. 18 Kure'nan a'situn
ko'mamî'pî mararî pra. Teeseuronkakon kai'ma to' esenumenka'pî. Mîrîrî
yai apo'yen ya' teesenyaka'masanonya apo'yen ya' tîwe'sen mannekon papo
pia'tî'pî tuna ka. Apo'yen eseuronka namai amîi'mîra e'nîto'pe. 19 Erenma'sa'
pe apo'yen ya' teesenyaka'masanonya apo'yen yawon itemannekon
yewa'tîpî'to' kon mîrîrî soroka'pî nîrî tuna ka, amîi'mîra awe'to'pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Moropai anna ko'manpîtî'pî. Tu'ke wei kaisarî annaya wei moropai
kaiwano'yamî' era'ma eserîke pra awanî'pî ewaron pe awanî ye'nen, asakî'ne
semana kaisarî. Mîrîrî tanne a'situn ko'mamî'pî mararî pra meruntî ke.
Mîrîrî ye'nen anna esewankono'ma pia'tî'pî anna e'pîika'tî eserîke pra awanî
ye'nen. 21 Mîrîrî ye'nen anna yekkari yonpa annaya pepîn tu'ke wei kaisarî.
Mîrîrî ya Paulo e'mî'sa'ka'pî to' kore'ta. Ta'pîiya: —Uyonpayamî', î' kai'ma
eseurîma ne'tîkini epu'tîya'nîkon e'pai awanî'pî. Creta po ko'mannîto'pe'nîkon
sîrîrî warantî e'nî pepîn e'painon, yi'nîsa' pra awanî ya —ta'pîiya. 22 —Tîîse
esatîuya sîrîrî apî'nîkon. Eranne' pe pra e'tî. Maasa pra anî' sa'manta pepîn
uurî'nîkon kore'ta. Apo'yen neken yen pe kupî sîrîrî —ta'pî Pauloya. 23 —Sîrîrî
tauya maasa pra Uyepotorîya sîrîrî ewarono' ya manni' uyepotorî unapurî
Paapaya inserî yarimasa' uupia. 24 Mîîkîrîya taa pî' man upî': "Paulo, eranne'
pe pra e'kî. Maasa pra amîrî wîtî e'pai man reiyamî' esa' pe tîwe'sen César
pia. Mîrîrî ye'nen Paapaya morî kupî pî' man amîrî pî'. Anî' sa'manta pepîn
tamî'nawîronkon manni'kan apokonpe tuutîsanon", ta'pîiya upî'. 25 Mîrîrî
ye'nen tauya uyonpayamî', meruntî ke eranne' pe pra e'tî. Maasa pra innape
Paapa kupî pî' wai, î' ta'pî tîuya kupîiya epu'tîuya ye'nen. 26 Tîîse iwono pona
a'situnya uyarîkon sîrîrî, miarî esu'na'tîn kasapan pona —ta'pîiya to' pî'.

Apo'yen Ata'morikka

27 Asakî'ne semana kaisarî anna yarî'pî a'situnya pîrau po, itese'
Mediterrâneo. Mîrîrî tîpo ewaron ya', anoinna yairî, apo'yen ya'
teesenyaka'masanonya a'mun winîkîi anna wîtî epu'sa' wanî'pî. 28 Mîrîrî
ye'nen kusan e'seusa yenumî'pî to'ya yaretî pî' amîi'ne yewa'tîsa' to'ya
wanî'pî imairono epu'tîkonpa kai'ma. Mîrîrî mairono wanî'pî 36 metros
kaisarî. Tîîse mararî tîîko'mamîkon tîpo inî'rî iku'ne'tî'pî to'ya. Itîrî'pîiya
27 metros kaisarî. 29 Inkamoro ena'pî eranne' pe apo'yen e'pa'tî tî' pona
nama tîuya'nîkon ye'nen. Mîrîrî ye'nen yapîtanî'to'kon ferro amîi'ne'kon
mîrîrî ma'pî to'ya apo'yen maikko winî emî'panto'pe kai'ma. Mîrîrî tîpo
to' epîrema'pî ka'ne' pe pata erenmapî yu'se tîwanîkon ye'nen. 30 Mîrîrî
yai apo'yen ya' teesenyaka'masanon wanî'pî epepai apo'yen yapai. Maasa
pra nari' pe awanî'pî. Mîrîrî ye'nen inkamoroya apo'yen po tîwe'sen
kanau ma'pî tuna ka. Apo'yen yapîtanî'to' maa annaya sîrîrî ipottî
winî kai'ma to' eseurîma'pî tîîse seru'ye' to' wanî'pî epepai tîwanîkon
ye'nen. 31 Mîrîrî yai ta'pî Pauloya surarayamî' esa' Júlio pî' moropai
surarayamî' pî'. Ta'pîiya: —Inkamoro apo'yen ya' teesenyaka'masanon
wîtî'pî ya, î' kai'ma awe'pîika'tîkon e'painon? —ta'pîiya. 32 Mîrîrî ye'nen
surarayamî'ya mîrîrî kanau yewa'tîto' e'seusa ya'tî'pî moropai irumaka'pî
to'ya tuna ka' to' epe namai.
33 Mîrîrî ewarono' erenmapî pra tîîse Paulo wanî'pî tekkarikon
yonpa tamî'nawîronkonya yu'se. Ta'pîiya: —Asakî'ne semana kaisarî
aako'mansa'kon a'situn tî'napamî nîmîkî pî' emi'ne awanîkon. 34 Mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ye'nen ayekkarikon yonpaya'nîkon e'pai awanî —ta'pîiya. —Tarîpai
mararon î' rî anena'tî, meruntî ke awanîkonpa, enen aako'mamîkonpa
aasa'mantakon namai. Maasa pra anî' sa'manta pepîn, î' e'kupî pepîn
amîrî'nîkon yarakkîrî —ta'pîiya. 35 Mîrîrî pe rî Pauloya trigo puusa'
yapisî'pî, Paapa pî' eepîrema'pî tamî'nawîronkon rawîrî si'ma, moropai
mîrîrî trigo puusa' pîrikkapîtî'pîiya, moropai enapî pia'tî'pîiya. 36 Mîrîrî eta
tîuya'nîkon pe taatausinpai to' ena'pî moropai tekkarikon yonpa'pî to'ya.
37 Inkamoro pemonkonyamî' wanî'pî apo'yen yawonkon wanî'pî tamî'nawîrî
to' tîîse, 276 kaisarî. 38 Tamî'nawîronkonya tekkarikon yonpasa' tîpo, trigo
yense'kon yenumî'pî to'ya tuna ka amîi'mîra apo'yen enato'pe kai'ma.

To' Erepamî A'mun Pona Tîîsa'mantai Pra

39 Pata erenma'sa' pe, apo'yen ya' teesenyaka'masanonya pata epu'tî
pra awanî'pî. Tîîse inkamoroya tuna esei'meto'ya era'ma'pî, kasapan pe
tîwe'sen. Mîrîrî ye'nen to' esenumenka'pî miarî ya' apo'yen yaapai awanî
sîrîrî, miarî aako'manto'pe ta'pî to'ya. 40 Mîrîrî ye'nen inkamoroya apo'yen
yapîtanî'to'pe to' nîma'pî ferrokon amîi'ne'kon mîrîrî yewakon ya'tî'pî.
Moropai mîrîrî tîpo to' nairekon yeuka'pî to'ya. Mîrîrî ke to' e'kura'pî. Mîrîrî
tîpo kamisa e'mai'non ipottî winon pîmî'sa'ka'pî to'ya a'situn yapi'to'peiya,
mîrîrî a'mun winîkîi apo'yen wîtîto'pe kai'ma. 41 Tîîse a'situnya yarî'pî.
Moropai apo'yen erepamî'pî kasapan pona e'mai'non ipottî, mîrîrî
eesu'na'tî'pî. Mîrîrî ye'nen imaikko winî kure'ne sipa sipaya ipa'tîpîtî'pî.
Mîrîrî ye'nen ya'morikka'pîiya. Tîîse maasa to' erepamî pra tîîse apo'yen
esu'na'tîsa' wanî'pî kasapan pona. Mîrîrî ye'nen miarî awe'nîmî'pî.
42 Moropai inkamoro apo'yen ya' surarayamî' esenumenka'pî. Inkamoro
anî'kan arakkansa'kon apo'yen ya' tînarîkon tî'ka tîuya'nîkon pî'. To'
tî'kapai awanî sîrîrî. Maasa pra a'mun pona teerepansa'kon ya to' epe
namai ta'pî to'ya. 43 Tîîse inkamoro maimu yuuku'pî to' esa'ya. Júlioya
ta'pî to' pî'. Maasa pra Paulo wîî to'ya yu'se pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen
ta'pîiya: —Manni'kan tîpînanukon epu'nenan inkamoro enato'pe
e'pai awanî mîrîrî to' pînato'pe kasapan pona —ta'pîiya. 44 Moropai
—Manni'kan tîpînanukon epu'nenan pepîn inkamoro e'pîika'tî e'pai awanî
mîrîrî yei pona to' enuku moropai apo'yen pia'pî pona tiaronkon enuku.
Mîrîrî warantî to' wîtî e'painon a'mun yekaya —ta'pî Júlioya. Mîrîrî
warantî to' e'pîika'tî yu'se awanî'pî mîîto'pe. Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî
anna e'pîika'tî'pî tamî'nawîronkon a'mun pona anî' e'pa'tî pra awanî'pî
moropai anî' sa'manta pra awanî'pî. Tamî'nawîrî anna e'pîika'tî'pî.

Malta Wono Po To' Wanî

28 1 Tamî'nawîrî anna e'pîika'tîsa' yai o'non pata anna wanî ta'pî
to'ya. Mîrîrî yai epu'tî'pî annaya mîrîrî iwono itese' Malta po
anna wanî. 2 Mîrîrî yai miarî tîîko'mansenonya anna koneka'pî morî pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî yai kono' rena ko'mannîpî'pî mararî pra miarî. Moropai komi' pe
awanî'pî. Mîrîrî ye'nen kure'nan apo' tîruka'pî to'ya, arinîkon atapinato'
ton. 3 Mîrîrî yai apo' keme ya'punu'pî yannuku'pî Pauloya, apo' keme ton.
Mîrîrî apo' keme yannukuiya tanne, îkîi wanî'pî moro. Mîîkîrî ya'nannîpî
pia'tî'pî apo'ya. Mîrîrî ye'nen îkîi kuranta'pî moropai Paulo ye'ka'pîiya
itenya pî'. 4 Mîrîrî era'ma'pî miarî tîîko'mansenonya. Îkîi e'weyeukasa'
Paulo yenya pî' era'ma'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen inkamoroya ta'pî
tîîwarîrî'nîkon rî: —Anî' pe mîserî warayo' wanî pe awanî? Pemonkon
wîîtîpon pe awanî eserîke awanî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî sa'manta e'pai
awanî. Mîrîrî tînkupî'pî ye'mato'peiya. Mîîkîrî sa'manta pîn tuna ka'
taana'se, tîîse aako'mamî pepîn kupî sîrîrî. Kai'ma to' esenumenka'pî.
5 Tenya pî' tîwe'sen îkîi ma'pî Pauloya apo' kore'ta. Tîîse î' kupîiya pra
awanî'pî. Tîîwanmîra awanî'pî ne'ne' epu'tîiya pra. 6 Inkamoroya itenya
îkîi ne'ka'pî wo'ma'ta nîmîkî'pî, awoipî nîmîkî'pî to'ya. Tîîse î' wani' pra
awanî'pî. Î' wani' pra epu'tî pî' aako'mamî era'ma tîuya'nîkon wenai,
inkamoroya teserukon miakanma'pî. Ta'pî to'ya ipî': —Paapa pe awanî
mîrîrî moriya —ta'pî to'ya.
7 Miarî awanî'pî warayo' itese' Público, patakon esa' pe tîwe'sen, mîrîrî
iwono esa' pe tîwe'sen. Mîîkîrîya anna yapisî'pî tîpata ya morî pe. Moropai
seurîwî'ne wei kaisarî anna ko'mamî'pî iipia. 8 Mîîkîrî Público yun wanî'pî
miarî pri'ya pra tîwe'sen. Eekomi'ma'pî moropai nuwasu' pî' tîwe'sen.
Mîîkîrî pia Paulo ewomî'pî quarto ta moropai ipona tenya tîîse eepîrema'pî.
Mîîkîrî esepi'tî'pî. 9 Mîrîrî tîpo pri'yawonkon pepîn mîrîrî iwono po
tîwe'sanon iipî'pî Paulo pia. Inkamoro esepi'tî'pî. 10 Miarî anna wanî yai
inkamoroya tu'ke î' rî tîrî'pî anna yekkari ton. Moropai anna asara'tî yai
apo'yen ya tu'ke itîrî'pî to'ya nîrî anna pia. Itu'se anna e'to' mîrîrî ara'tîsa'
to'ya wanî'pî tu'ke apo'yen ya', anna wîtî pe, anna yekkari ton.

Roma Cidaderî Pona Paulo Erepamî

11 Mîrîrî yai seurîwî'ne kapoi kaisarî anna ko'mansa' tîpo, mîrîrî iwono
po anna asara'tî'pî apo'yen ya'. Alexandria cidaderî poinon itese' wanî'pî
ipî' e'menuka'pî pe paapayamî' monoi'pankon kai'ma. Mîrîrî apo'yen
wanî'pî moro iwono po si'ma kono'pîtî yuwa'ka'tîpon pe. Mîrîrî pata pai
anna wîtî'pî. 12 Moropai anna erepamî'pî Siracusa cidaderî pona. Miarî
anna ko'mamî'pî seurîwî'ne wei kaisarî. 13 Miarî pai anna wîtî'pî moropai
anna erepamî'pî Régio cidaderî pona. Erenma'sa' pe anna wîtî tanne a'situn
erepamî'pî anna ye'ma'pî pî' winîpai tui'sen meruntî ke. Mîrîrî ye'nen
asakî'ne wei tîîse anna erepamî'pî Potéoli cidaderî pona. Mîrîrî pîkîrî
apo'yen ya' anna wîtî'pî. 14 Miarî cidade po innape Jesus ku'nenan eporî'pî
annaya. Inkamoroya anna eta'pî tîîpia'nîkon tiwin semana kaisarî anna
ko'manto'pe kai'ma. 15 Mîrîrî tîpo anna ese'ma'tî'pî Roma pona. Mîrîrî yai
innape Jesus ku'nenan Roma ponkonya anna yekare etasa' tîuya'nîkon yai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inkamoro wîtîsa' wanî'pî anna ponaya cidade itese' Pra'ca de Ápio pona.
Moropai tiaronkon wîtîsa' wanî'pî tiaron cidade pona itese' Três Vendas
pona. Inkamoro era'ma tîuya yai Paapa pî' —Morî pe man —ta'pî Pauloya.
Mîrîrî tîpo kure'ne aatausinpa'pî. 16 Roma pona teerepansa'kon yai tîîwarîrî
Paulo ko'manto'pe irumaka'pî to'ya tiwin surara itesa' ton yarakkîrî.

Atarakkansa' Pe Pauloya Itekare Ekaremekî

17 Seurîwî'ne wei teerepansa'kon tîpo, Pauloya Romaponkon epere'to' yewî'
esanon Judeuyamî' yanno me'po'pî tîîpia to' ii'to'pe. Inkamoro erepansa' yai
to' pî' ta'pîiya: —Uyonpayamî', î' ku'sau'ya pra wai uyonpakon Judeuyamî'
winîkîi. Uyeserukon pe utamokon nîtîrî'pî to' napisî'pî pî' uuko'mansa'
sîrîrî, tîrumakai pra. Mîîwîni tîîse Judeuyamî'ya uyapisî'pî Jerusalém po.
Inkamoroya urumaka'pî Romanoyamî' pia. 18 Inkamoroya uyekaranmapo'pî
moropai uurî anrumakapai to' wanî'pî. Maasa pra î' rî unkupî'pî ton pra
wanî ye'nen, î' kupîkonpa uyarakkîrî. 19 Tîîse urumaka Judeuyamî'ya yu'se
pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen to' esatî'pîuya to' pî' rei esa' pe tîwe'sen César
pia, uyeseru pî' eseurîmapai wanî ye'nen. Uyeseru pî' neken eseurîmato'pe.
Uyonpayamî' î' kupîtîponkon uwinîkîi, inkamoro yeseru pî' eseurîma pepîn.
20 Mîrîrî anekareme'pai wanî ye'nen amîrî'nîkon pî' esatî'pîuya aaipîkonpa.
Sîrîrî warantî eseurîmapai wanî ye'nen amîrî'nîkon pokonpe tîîse uurî wanî
sîrîrî tarî yewa'tîsa' pe sa'man ferro ke, maasa pra manni' Judeuyamî'ya
inîmîkî ko'mannîpî manni', mîîkîrî pî' eseurîma wenai uyewa'tîsa' to'ya sîrîrî.
21 Mîrîrî ye'nen inkamoroya ta'pî: —Kaareta yapi'sa' annaya pra man,
apî' teeseurîmasen Judeuyamî' piapai'nîkon. Uyonpakon miarî painon
ii'sa' pra man ayekare ekareme'se anna pî'. Î' kai'ma apî' eeseurîmaton
imakui'pî pe awanî'pî ekaremekîton ii'sa' pra man —ta'pî to'ya. 22 Tîîse
î' kai'ma ayekare pî' eeseurîma anetapai anna man. Maasa pra eta'pî
annaya man tamî'nawîronkon patakon kaisarî imakui'pî pe inkamoro
innape Jesus ku'nenan to' kore'ta amîrî e'to'kon winîkîi to' eseurîma.
23 Mîrîrî ye'nen teesepoto'kon weiyu ton mo'ka'pî to'ya Paulo eseurîma
etakonpa kai'ma. Mîrîrî weiyu eseposa' yai inkamoro arinîkon wîtî'pî
Paulo pia. Inkamoro ko'mamî'pî penane pata pai ewaron erepamî pîkîrî.
Paapa maimu ekaremekî'pîiya î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa
iipî ekaremekî'pîiya to' pî'. Moisés nurî'tî kaaretarîya taasa' yawîrî
moropai Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' kaaretarîya taasa'
yawîrî ekaremekî'pîiya. Maasa pra innape Jesus Paapa narima'pî kupî
to'ya yu'se tîwanî ye'nen. 24 Mîrîrî yai tiaronkonya innape ikupî'pî. Tîîse
tiaronkonya innape ikupî pra awanî'pî. 25 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon
wîtî'pî iipia pai tîîwarîrî'nîkon teesiyu'pî'se. Tîîse to' wîtî rawîrî Pauloya
ta'pî to' pî': —Yairon pî' pena Morî Yekaton Wannî eseurîma'pî. Paapa
maimu ekareme'nen Profeta Isaías nurî'tî winîpai amîrî'nîkon tamokon
pî' eeseurîma'pî. Ta'pî Paapaya Isaías pî':

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Atîkî moropai ka'kî insanan pemonkonyamî' pî'.
26 'Amîrî'nîkonya etapîtî ko'mannîpî
tîîse epu'tîya'nîkon pepîn sîrîrî tîpose.
Amîrî'nîkonya era'mapîtî tu'ke ite'ka
tîîse î' kai'ma innape awanî era'maya'nîkon pepîn'
makai to' pî'" ta'pîiya.
27 "Maasa pra insamoro pemonkonyamî' yewan wanî
sa'man pe pu'kuru.
Anetapai pra to' wanî.
Mîrîrî ye'nen inkamoroya tîpanakon yettapuru
eta tîuya'nîkon namai.
Tenukon yenpi'nu'sa' to'ya
anera'mapai pra tîwanîkon ye'nen.
Mîrîrî ye'nen epu'tî to'ya pepîn.
Mîrîrî warantî pra to' wanî ya,
tenukon ke era'ma to'ya e'painon
moropai eta tîuya'nîkonya tîpanakon ke
epu'tî to'ya e'painon.
Teesenumenkato' ke to' esenumenka ya
epu'tî to'ya e'painon.
Inkamoro enna'po e'painon uupia uyapurîi.
Mîrîrî warantî awanî ya,
inkamoro pîika'tîuya e'painon",

Is 6.9,10

ta'pî Paapaya Isaías pî' —ta'pî Pauloya.
28 —Mîrîrî ye'nen epu'tîya'nîkon e'pai awanî î' kai'ma Paapaya
Judeuyamî' pepîn pîika'tîto' ton yarimasa'. Inkamoroya sîrîrî itekare
eta kupî sîrîrî —ta'pî Pauloya to' pî'. [29 Mîrîrî taa Pauloya etatîpo'nîkon
Judeuyamî' wîtî'pî iipiapai teekore'mai, tîîwarîrî'nîkon teesiyu'pî'se.]
30 Asakî'ne kono' kaisarî Paulo ko'mamî'pî kapoi kaisarî te'masen
wîttî ta. Mîrîrî ye'ma'pîtî'pîiya. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon tîîpia
tuutîsanon pokonpe awe'pîtî'pî. 31 Mîîkîrîya î' kai'ma to' yenupapîtî'pî
tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ena to' pî' ekareme'pîtî'pîya to' pî'.
Moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo yekare pî' eeseurîmapîtî'pî meruntî
ke tîîpia teerepansenon kaisarî. Anî'ya imanenpa pra ekareme'pîtî'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

ROMA PONKON PIA

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya. Mîîkîrî Paulo wanî'pî Jesus naipontî'pî pe. Imenuka'pîiya moropai yarima'pîiya innape Jesus ku'nenan pia, manni'kan cidade itese' Roma ponkon. To' pia itîpai awanî'pî moropai inî' panpî' tiaronkon pia itîpai awanî'pî manni'kan inkamoro mîîwîni'nokon. Mîrîrî ye'nen sîrîrî kaareta menuka'pîiya, î' kai'ma Jesus yekare wanî epu'to'pe to'ya. Aronne ekaremekî'pîiya Jesusya yenupato' pî' moropai ipatîkarî ko'mannîto' eporî umeruntîrikon wenai pra, tîîse epe'mîra Paapaya itîrî morî pe tîwe'to' wenai. Innape ikupî ya, Jesus piawon pe ena moropai ipatîkarî enen ko'mannîto' ton itîrîiya.

Tiaron pî' eeseurîma nîrî. Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî imakui'pî ku'nenan pe, imakui'pî pe tîwe'to' wenai. Mîrîrî ye'nen e'taruma'tînto' eporî Paapa winîpai. Mîîkîrî Jesusya neken morî pe e'nîto'pe emapu'tî Paapa pia. Moropai ekaremekî'pîiya î' kai'ma Morî Yekaton Wannîya upîika'tîkon inî'rî imakui'pî kupî namai. Ekaremekî'pîiya î' kai'ma Judeuyamî' moropai Judeuyamî' pepîn nîrî anpîika'tîpai Paapa wanî.

Moropai aataretî'ka pe ekaremekî'pîiya î' kai'ma innape Jesus ku'nenan ko'manto'pe morî pe, teesiyu'pî'se pra, moropai innape Jesus ku'nenan pepîn yarakkîrî inkamoro ko'manto'pe morî pe.

---

1 [1] Uurî Pauloya sîrîrî kaareta menuka aapia'nîkon. Uurî wanî Jesus
Cristo poitîrî pe. Moropai Paapa nîmenka'pî pe wanî, moropai
inaipontî'pî pe. Jesus Cristo yekare ekareme'nen pe e'to'pe kai'ma
umenka'pîiya. [2] Pena pata pai sîrîrî e'pîika'tînto' yekare ekaremekî'pî
Paapaya, mannankan penaronkon tîmaimu ekareme'nenan winîpai.
Eeseurîma'pî î' kupî tîuya pî'. Moropai mîrîrî e'menukasa' sîrîrî Paapa maimu
yaponse' po. [3] Mîrîrî eeseurîma'pî wanî'pî teeseurîmasen pe Paapa munmu
pî', manni' Uyepotorîkon Jesus Cristo pî'. Eesenpo'pî warayo' pe manni'
Davi nurî'tî parî'pî pe awanî'pî. [4] Moropai kure'ne tîmeruntîri ke Paapaya
ekaremekî'pî, tînmu pe pu'kuru Jesus wanî kai'ma. Mîrîrî ikupî'pîiya
Morî Yekaton Wannî wenai, isa'manta'san kore'tapai Jesus e'mî'sa'ka
yai. Mîîkîrî wanî Uyepotorîkon pe Jesus Cristo. [5] Mîîkîrî wenai morî pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa wanî'pî uyarakkîrî. Mîrîrî ye'nen uyaipontî'pîiya, Cristo poitîrî pe
esenyaka'mato'pe, anî' tîmenkai pra tamî'nawîronkon Judeuyamî' pepîn pî'
imaimu ekareme'to'peuya, mîîkîrî Cristo ton pe. Moropai innape iku'to'pe
tiaronkonya innape ikupî tîuya'nîkon wenai Paapa maimu yawîrî to' e'to'pe.
6 Inkamoro kore'ta amîrî'nîkon wanî sîrîrî Roma cidaderî ponkon. Moropai
ayannosa'kon Paapaya wenai, Jesus Cristo pemonkono pe awanîkon.
7 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon amîrî'nîkon, Paapa nîsa'namakon
moropai inanno'san tîpemonkono pe pu'kuru awanîkonpa, amîrî'nîkon
pia imenukauya sîrîrî.

Paapa, uyunkonya moropai Uyepotorîkon Jesus Cristoya aapia'nîkon
morî epe'mîn tîrî yu'se wai. Moropai tîwanmîn tîrî to'ya yu'se wai.

Pauloya Paapa Yapurîto' Roma Ponkon Wenai

8 E'mai' pe Uyepotorî Paapa yapurîuya Jesus Cristo nîkupî'pî wenai.
Maasa pra tamî'nawîrî pata ponkonya innape iku'to'ya'nîkon yekare
etasa' man. 9 Maasa pra Paapaya epu'tî apona'nîkon epîrema tîwîrî.
Manni' Paapa unapurî tamî'nawîrî uyewan ke Jesus Cristo, inmu yekare
ekaremekî ye'ka pe yapurîuya. 10 Esatîuya Paapa pî' î' kai'ma amîrî'nîkon
era'mapî'se uutî yu'se tîwanî ya, uutî weiyu ton tîîto'peiya. 11 Maasa pra
uurî esenumenkato' wanî kure'ne amîrî'nîkon anera'mapai. Akore'ta'nîkon
wanî ya, amîrî'nîkon anenupapai wai, mîrîrî ayenupatou'ya'nîkon wenai,
inî' panpî' meruntî ke eenakonpa. 12 Maasa tauya sîrîrî amîrî'nîkon pî'
tamî'nawîrî uurî'nîkon tîîse, uurî moropai amîrî'nîkon wanî ipîika'tîsa'
pe mîrîrî yai. Innape uurîya iku'to' wenai amîrî'nîkon e'pîika'tî moropai
innape iku'to'ya'nîkon wenai uurî e'pîika'tî.
13 Uyonpayamî', epu'tîya'nîkon yu'se wai, tu'ke ite'ka esenumenka
amîrî'nîkon pia itîîpai, tîîse tîwîrî umanenpanen ton esenpo. Mîrîrî
wenai uutî pra wanî. Itîîpai wanî'pî amîrî'nîkon yenupato'pe. Moropai
akore'tawonkonya iku'to'pe innape, î' kai'ma manni'kan tiaronkon
Judeuyamî' pepînya ikupî'pî warantî. 14 Maasa pra sîrîrî wanî unkupî
tonpe tamî'nawîronkon yarakkîrî manni'kan eranne'kon pî' moropai
eranmînon pî'. Moropai epu'nenan pî' moropai epu'nenan pepîn pî'
itekare ekareme'to'peuya. 15 Mîrîrî ye'nen uurî wanî sîrîrî e'pîika'tînto'
yekare anekareme'pai amîrî'nîkon Roma ponkon pî' nîrî.

Jesus Cristo Yekare Wenai
Innape Iku'nenan Pîika'tî Paapaya

16 Maasa pra uurî eppepî eserîke pra wai Jesus Cristo yekare
ekaremekîuya pî'. Maasa pra innape mîrîrî yekare kupî anî'ya ya,
tîmeruntîri ke Paapaya ipîika'tî imakui'pî inkupî'pî winîpai. Anna
Judeuyamî', e'mai' pe itekare etatîponkon pîika'tî Paapaya moropai
amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn pîika'tîiya nîrî mîrîrî yekare etaya'nîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wenai. 17 Maasa pra mîrîrî e'pîika'tînto' yekareya î' kai'ma morî pe
pemonkon kupî Paapaya ekaremekî. Penaronkon yapisî'pîiya innape tîkupî
to'ya wenai. Moropai sîrîrîpe pemonkonyamî' yapisîiya nîrî innape tîkupî
to'ya wenai. Mîrîrî warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man:

> Paapa pia morî pe tîwe'sen ko'mamî e'pai man innape Paapa kupî
> tîuya'nîkon wenai,
>
> Hc 2.4

taasai'ya man.

Pemonkonyamî' Ko'mamî
Si'kore'ta Imakui'pî Kupî Pî'

18 Moropai epu'tî'nîkon man î' kai'ma Paapa ekore'ma tamî'nawîrî
imakui'pî pemonkonyamî' nîkupî'pî winîkîi. Moropai mîîkîrî Paapa,
ka' ponya to' taruma'tî kure'ne mîrîrî wenai. Paapa nama to'ya pepîn
tiwin kin. Moropai mîrîrî imakui'pî teserukon wenai tiaronkon taruma'tî
to'ya yairon epu'tî to'ya namai. 19 Pemonkonyamî'ya Paapa epu'tî e'pai
awanî'pî. Maasa pra aronne awanî mîîkîrî epu'to'pe to'ya. Tamî'nawîron
sîrîrî pata pon koneka'pî Paapaya, mîrîrî tera'mai pemonkonyamî'ya
tepu'to'pe kai'ma. 20 Mîrîrî koneka'pîiya pata pai, Paapa yeseru esera'ma
aronne. Meruntî ke pu'kuru awanî, Paapa pe pu'kuru awanî esepu'to'pe.
Anî'ya era'ma pepîn tîîse inkoneka'pî winîpai epu'tî e'pai awanî. Mîrîrî
ye'nen anî' e'wapu'tî eserîke pra awanî, —Paapa epu'nen pepîn uurî
—kai'ma. 21 Teuren Paapa epu'tî ye'ka pe yapurî to'ya pra awanî, tapurî
yu'se tîîse. Taa to'ya pra awanî Paapa pî': —Morî pe pu'kuru man,
Paapa —taa to'ya pepîn. Tîîse inkamoro esenumenkato' wanî se' tapairî,
pakko pe to' wanî teesenumenkato'kon ya'. Mîrîrî ye'nen yairon pî' to'
esenumenka eserîke pra awanî. 22 Epu'nen pe tîwanîkon kai'ma taa to'ya,
tîîse pakko pe to' wanî. 23 Mîrîrî ye'nen manni' Paapa, tîîsa'mantasen
pepîn, yapurî e'pai tîîse mia' ke ikonekasa' yapurî to'ya, pemonkon
warantî ikonekasa'. Moropai toron tawainunsen warantî ikonekasa',
moropai sîrîrî pata po taasa'senon o'ma'kon warantî ikonekasa', moropai
manni'kan non poro tîro'takon poro taasa'senon warainokon yapurî to'ya.
Mîrîrî warantî inkamoro yapurî to'ya pakko pe tîwanîkon ye'nen.
24 Mîrîrî ye'nen Paapaya inkamoro pemonkonyamî' rumaka'pî tîwî itu'se
tîwe'to'kon nura kupî pî' to' ko'manto'pe. Moropai inkamoroya kure'nan
eppe'nîto' kupî tîpunkon rî ke. 25 Inkamoroya yairî Paapa yapurîto' ku'sa'
tîwî seru' pe, Paapa nîkoneka'pî yapurîkonpa. Tîîse manni' ikonekatîpon
yapurî to'ya pepîn, manni' tapurî yu'se tîwe'sen tîwîrî. Innape man.
26 Mîrîrî ye'ka imakui'pî kupî pemonkonyamî'ya wenai Paapaya
inkamoro rumaka'pî, mararî pra nura eppe'nîto' kupî pî' to'
ko'manto'pe itu'se tîwe'to'kon pîkîrî. Mîrîrîya wîri'sanyamî'ya nura
kupî'pî, tîwarainokon wîri'sanyamî' yarakkîrî to' wanî'pî, warayo'kon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yarakkîrî pra. 27 Moropai warayo'konya wîri'sanyamî' yarakkîrî
tîwe'to'kon rumaka'pî, tîwarainokon warayo'kon yarakkîrî kure'nan
eppe'nîto' kupîkonpa. Mîrîrî ye'nen tînkupî'pîkon imakui'pî wenai
tîwe'taruma'tîto'kon yapisî to'ya.
28 Î' kai'ma yairon Paapa anepu'pai pra tîwe'sa'kon wenai, tîwî Paapaya
to' rumaka'pî, yairon pepîn pî' to' esenumenka se' tapairî, manni'
iku'painon pepîn nura kupîkonpa. 29 Inkamoro yewan ya' tu'ke awanî
si'kore'ta imakui'pî. Mîrîrî kupî pî' to' ko'mamî. Î' itesa' pe tiaron e'to' yu'se
to' wanî. Moropai tiaron pî' imakui'pî pe to' esenumenka. Moropai tiaron
pî' to' kinmuwa, moropai tiaron wîî to'ya. Moropai tiaronkon yarakkîrî
eseyaton pî' to' wanî. Moropai seru'ye' pe to' wanî. Moropai tonpakon
wanî to' yewanma pe. Moropai imakui'pî pe tonpakon winîkîi to' eseurîma
ko'mannîpî. 30 Moropai —Imakui'pî mîîkîrî —taa to'ya tiaronkon winîkîi.
Moropai Paapa wanî to' yewanma pe. Moropai tiaronkon mu'tunpa to'ya.
Moropai mîî pe to' atapurî tiaronkon yentai e'pai tîwanîkon pî'. Moropai
tu'ke imakui'pî kupî tîuya'nîkon yeseru ton yuwa to'ya. Moropai tunkon
nama to'ya pepîn. 31 Î' yairî, î' yairî pra epu'tî to'ya pepîn. Moropai î' ta'pî
tîuya'nîkon yawîrî tîmaimukon kupî to'ya pepîn. Moropai to' wanî î' kai'ma
tiaronkon sa'nama eserîke pra. 32 Inkamoroya î' kai'ma Paapaya ta'pî epu'tî
mîrîrî. Paapaya ta'pî: —Anî' ko'mamî ya, mîrîrî imakui'pî kupî pî' mîîkîrî
sa'manta pe man —ta'pîiya. Tîîse mîrîrî epu'tîi'ma ikupî pî' to' ko'mamî
tîrumakai pra. Moropai itentainon panpî' kupî to'ya. Maasa pra tiaronkon
imakui'pî ku'nenan pî' taa to'ya: —Mîrîrî kupîya'nîkon manni' man morî
pe, î' wani' pra man —taa to'ya tiaronkon pî'.

Paapaya Pemonkonyamî' Yako'menka Pe Man

2 1 Mîrîrî ye'nen amîrî nîrî taruma'tî Paapaya e'pai man, ankupî'pî
wenai. Amîrî manni' tiaronkon yako'menka pî' tîwe'sen. Taaya
eserîke pra nai tiaronkon yako'menkanen pe si'ma: —Uurî unkupî'pî ton
pra wai —taaya eserîke pra nai. Mîrîrî taaya tiaronkon winîkîi, aawarîrî
ankupî'pî ton pra awe'kupî'pî kai'ma awanî tanne, tîîse inkamoro
nîkupî'pî warantî iku'sa'ya. Mîrîrî ye'nen aawarîrî rî eesewanmîrî mîrîrî.
—Inkamoro taruma'tî Paapaya e'pai man —taaya'nîkon tanne, amîrî
nîrî taruma'tîpai awanî. 2 Tîîse î' pensa Paapaya mîrîrî ye'ka imakui'pî
ku'nenan yako'menka ya, epu'tî man yairon pe pu'kuru awanî. 3 Tîîse
amîrî uyonpa, mîrîrî imakui'pî kupîya ye'ka pe, tiaronkon yako'menkaya.
Inkamoro taruma'tî Paapaya tanne, —Utaruma'tîiya pepîn —kai'ma
eesenumenka. Tîîse —Kaane —tauya, Paapaya ataruma'tî nîrî. 4 Morî pe
Paapa e'to' kupî pî' nan tîwî? Morî pe awanî wenai utaruma'tîiya pepîn,
kai'ma eesenumenka? Inna, morî mîîkîrî, ka'ne' pe anî' taruma'tî yu'se
e'koi pepîn. Moropai mîrîrî wenai anî' esenumenka yu'se awanî imakui'pî
tînkupî'pî winîpai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Tîîse amîrî yewan wanî sa'me, moropai yuukuya pra aako'mamî.
Mîrîrî wenai inî' panpî' awe'taruma'tî kupî pe nai, î' pensa Paapa
ekore'ma imakui'pî kupîtîponkon yarakkîrî weiyu yai. Moropai mîrîrî
yai pemonkonyamî' taruma'tîiya yairî. 6 Maasa pra Paapa maimu
e'menukasa'ya taasa' man:

—Mîîkîrîya itîrî pe man, î' kai'ma anî' nîkupî'pî wenairî
inyakanmaiya.

Sl 62.12; Pv 24.12

7 Tiaronkon morî itu'se Paapa e'to' kupî pî' tîîko'mansenon pia itîrîiya,
ipatîkarî enen to' ko'manto' ton, mîrîrî taataretî'kasen pepîn. Moropai
morî tapurîto'kon yuwa pî' tîîko'mansenon pia itîrîiya. 8 Tîîse manni'kan
tîîwarîrî'nîkon, itu'se tîwe'to'kon pî' neken tîîko'mansenon taruma'tîiya.
Yairon yewanmîrî tîuya'nîkon wenai, imakui'pî kupî pî' to' ko'mamî.
Inkamoro pî' Paapa ekore'ma to' nîkupî'pî wenai. Mîrîrî ye'nen to'
taruma'tîiya pe man. 9 Paapaya e'taruma'tînto' tîrî pe man mararî pra
tamî'nawîronkon manni'kan imakui'pî ku'nenan ton pe, Judeuyamî' ton
pe moropai Judeuyamî' pepîn ton pe nîrî. 10 Tîîse Paapaya manni'kan
morî ku'nenan pia morî tîrî. Inkamoro yapurîiya, moropai tîwanmîn
tîrîiya to' pia. Tamî'nawîronkon morî ku'nenan Judeuyamî' pia moropai
Judeuyamî' pepîn pia nîrî itîrîiya. Mîrîrî warantî Paapaya ikupî. 11 Maasa
pra yairî Paapa wanî tamî'nawîronkon yarakkîrî, anî' tîmenkai pra.

12 Manni'kan Judeuyamî' pepînya Paapa maimu Moisés nurî'tîya
yenupanto' epu'tî pra awanî. Tîîse imakui'pî to' nîkupî'pî wenai inkamoro
taruma'tî Paapaya, tîmaimu epu'tî to'ya pra tîîse. Moropai Judeuyamî'
Paapa maimu Moisés nurî'tîya yenupanto' epu'nenan teuren. Mîîwîni tîîse
yawîrî to' ko'mamî pepîn, imakui'pî kupî to'ya. Mîrîrî wenai inkamoro
taruma'tî Paapaya, tîmaimu yawîrî pra to' wanî ye'nen. 13 Maasa pra
Paapa pia inkamoro ye'ka, eta pe neken etanenan wanî pepîn morî
pe. Tîîse manni'kan, tîmaimu yawîrî iku'nenan, inkamoro pî' taa
Paapaya: —Morîkon amîrî'nîkon. 14 Judeuyamî' pepînya Moisés nurî'tîya
yenupanto' Paapa maimu epu'tî pepîn. Tîîse î' pensa teesenumenkakon
yawîrî Paapa maimu kupî to'ya ya, epu'tî ye'ka pe pra inkamoroya
teesenumenkato'kon yawîrî morî kupî teuren Moisés nurî'tîya yenupanto'
Paapa maimu epu'tîi'ma pra. 15 Morî tînkupîkon wenairî eesepu'tî to'
yewan ya' awanî Paapa yeseru to' nîkupî ton. Maasa pra tewankon ya' to'
esenumenkato'ya ekaremekî î' wanî yairon pe. Tiaron pensa epu'tî to'ya
yairî pra tîwanîkon, moropai tiaron pensa yairî tîwanîkon epu'tî to'ya, to'
esenumenkato' ya'. 16 Maasa awanî pe man sîrîrî warantî. Jesus Cristoya
pemonkonyamî' yako'menka kupî sîrîrî Paapa maimu pe. Mîrîrî weiyu yai
tamî'nawîron pemonkonyamî' esenumenkato' anî' nepu'tî pepîn yenpo pe
man. Mîrîrî ekaremekî manni' itekare unekaremekîya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anî' Wanî Judeu Pe Pu'kuru

17 Amîrî'nîkon kanan? Judeuyamî' pe amîrî'nîkon wanî. Taaya'nîkon:
—Moisés nurî'tîya yenupanto' epu'nenan anna. Moropai mîî pe aatapurîkon
Paapa epu'nen pe, ipemonkono pe awanîkon ye'nen. 18 Itu'se Paapa e'to'
epu'nen pe aatapurîkon. Moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' esenupa'pî
pe aatapurîkon. Mîrîrî ye'nen yairon epu'nen pe awanîkon. 19 Taaya'nîkon:
—Seru' pepîn anna wanî manni'kan epu'nenan pepîn yenupanenan pe
—taaya'nîkon, manni'kan enkaru'nankon pinunpanenan warantî. Moropai
—Anna wanî manni'kan ewaron ya' tîwe'sanon weiyu pe tîwe'sanon warantî
—taaya'nîkon. 20 Moropai taaya'nîkon: —Anna wanî manni'kan pakkokon
epu'nenan pepîn pîika'tînenan pe, moropai to' yenupanenan pe, epu'nen pe to'
enato'pe —taaya'nîkon. Inna, seru' pepîn epu'tî pî' naatîi tamî'nawîrî Moisés
nurî'tîya yenupanto' winîpai tamî'nawîrî î' yairî tîwe'sen. 21 Amîrî'nîkon
atapurî tiaronkon yenupanen pe awanîkon pî'. Tîîse î' wani' awanî ye'nen
aawarîrî eesenupakon pepîn? Taaya'nîkon tiaronkon pî' ama'ye' pe tîwe'se
pra. Mîrîrî taa tîpo, î' ton pe ama'ye' pe awanîkon? 22 Moropai taaya'nîkon
tiaronkon pî' se' tapairî tiaron no'pî yarakkîrî tîwe'se pra. Mîrîrî taa tîpo, î'
ton pe tiaron no'pî yarakkîrî awanîkon? Moropai mia' ke ikonekasa' to' napurî
yewanmîrînenan amîrî'nîkon. Tîîse î' ton pe inkamoro ye'ka yapurîto' to'ya
yemanne yama'runpaya'nîkon mîrîrîkon to' pata'se' yapai? 23 Amîrî'nîkon
atapurî tanne, mîî pe Paapa maimu epu'tîya'nîkon pî'. Tîîse amîrî'nîkon wanî
Paapa yeppe'nî'nenan pe mararî pra, maasa pra imaimu yawîrî pra awanîkon
wenai. 24 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man:

> Imakui'pî amîrî'nîkon Judeuyamî' nîkupî'pî wenai Judeuyamî' pepîn
> eseurîma imakui'pî pe Paapa winîkîi
>
> Is 52.5; Ez 36.22

taasai'ya man.

25 Paapa pemonkonoyamî' amîrî'nîkon Judeuyamî', amerekon pi'pî
ya'tîto'ya'nîkon wanî ye'nen. Mîrîrî wanî morî pe seru' pepîn, yairî Moisés
nurî'tîya yenupanto' yawîrî ikupîya'nîkon ya. Tîîse yawîrî pra awanîkon
ya, manni' tîmere pi'pî ya'tîtîpon pepîn warantî awanîkon, ya'tîto'ya'nîkon
wanî se' tapairî mîîto'pe. 26 Mannankan Judeuyamî' pepîn wanî, tîmerekon
pi'pî ya'tîtîponkon pe pra si'ma, tîîse Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî
ikupî to'ya ya, moriya Paapaya inkamoro era'ma tîpemonkonoyamî' pe,
manni'kan tîmere pi'pî ya'tîtîponkon warantî. 27 Moropai Judeuyamî'
pepînya Paapa maimu yawîrî iku'sa' wenai, amîrî'nîkon wanî imakui'pî
pe eesepu'tî. Maasa pra inkamoro wanî pepîn imere pi'pî ya'tîsa'kon pe,
moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' epu'tîtîponkon pe pra. Mîîwîni tîîse
imaimu yawîrî to' e'sa'. Tîîse amîrî'nîkon imere pi'pî ya'tîsa'kon pe si'ma,
moropai awe'menukasa' epu'nen pe si'ma, yawîrî pra awe'sa'kon. Mîrîrî
ye'nen imakui'pî pe awanîkon eesepu'tî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Mîrîrî ye'nen anî' wanî Judeu pe pu'kuru seru' pepîn imere pi'pî ya'tîsa'
pe yairî? Mannankan Judeuyamî' tîmerekon pi'pî ya'tînenan? Kaane.
Mîrîrî neken ku'nenan wanî pepîn Judeu pe pu'kuru. 29 Tîîse yaironkon
Judeuyamî' wanî mannankan teesera'masen ton tîpi'pîkon ya'tînenan pe
pra, tîîse itu'na to' yewan ya' etinyaka'ma'pî pe to' yeseru wanî, inkamoro
wanî Judeu pe pu'kuru. Maasa pra Morî Yekaton Wannî esenyaka'masa' to'
yewan miakanma pî'. Manni' Moisés nurî'tîya yenupanto'ya ikupî eserîke
pra awanî. Mîrîrî ye'nen inkamoro ye'ka pemonkonyamî' wanî Paapa
napurîkon pe, pemonkonyamî' napurîkon pe pra.

3 1 Judeuyamî' pî' tarîpai, o'non ye'ka pe esenumenkan pî' naatî?
Judeuyamî' pepîn yentai pra to' wanî kai'ma esenumenkan pî'
naatî? Yai pra tîmerekon pi'pî ya'tîsa'kon pe to' wanî tanne, î' pe pra rî
awanî kai'ma eesenumenkakon? 2 Kaane, Paapaya to' yeseru ton tîrî'pî
mararî pra tiaronkon Judeuyamî' pepîn yentai. Maasa pra pena e'mai' pe
Paapaya tîmaimu tîrî'pî Judeuyamî' pia, mîrîrî esa' pe to' e'to'pe.
3 Tîîse tiaronkon Judeuyamî' wanî pîn mîrîrî yawîrî, innape ikupî to'ya
pra awanî'pî. Yawîrî pra to' wanî ye'nen, î' taasa' tîuya yawîrî Paapaya
ikupî pepîn ka'rî? 4 Kaane, ikupîiya. ⌊Pemonkonyamî' pîika'tîiya taasa' tîuya
yawîrî⌋. Seru'ye' pe Paapa wanî pepîn tiwin kin. Tîwîrî Paapa ko'mamî
e'pai awanî yairon pe pu'kuru, teuren tamî'nawîronkon wanî tanne seru'ye'
pe. A'kî, Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man, tîpî' teeseurîmasen pe:

> Paapa, amîrî wanî yairon pe pu'kuru teeseurîmasen pe.
> Teuren taa to'ya tanne apî', yairon pepîn amîrî, taa to'ya ya,
> tîîse yairon pe pu'kuru awanî eesepu'tî,

Sl 51.4

taasai'ya man.
5 Imakui'pî unkupî'pîkon wenai, utarumatîiya'nîkon pra awanî ya, morî pe
Paapa e'to' eesera'ma. Mîrîrî ye'nen —Utaruma'tîiya e'pai pra awanî maasa
pra imakui'pî unkupî'pî wenai morî pe Paapa e'to' era'ma pemonkonyamî'ya
—taa to'ya. 6 Tîîse kaane, mîrîrî warantî awanî pepîn. Yairon pe awanî ya,
o'non ye'ka pe kin pemonkonyamî' yako'menkaiya e'painon? 7 Tîîse anî'ya
taa ya, seru' uurî e'to'ya, inî' panpî' morî pe Paapa e'to' moropai yairî awe'to'
yenpo, aronne panpî' morî pe eesera'mato'pe. Mîrîrî ye'nen î' ton pe Paapaya
uurî taruma'tî imakui'pî unkupî'pî wenai? 8 Tiaronkon eseurîma anna pî'.
Tiaron pe anna yenupa Pauloya. Taa to'ya see warantî: —Moriya imakui'pî
ku'pai'nîkon man, mîrîrî kupî wenai morî ii'to'pe Paapa winîpai —taa to'ya.
Tîîse î' pe pra rî taa to'ya. Epu'tî to'ya pepîn. Mîrîrî ye'nen inkamoro, mîrîrî
warantî eeseurîma'san e'taruma'tî pe man, maasa pra itu'se to' e'sa' wenai.

Pemonkon Yairon Ton Pra Man Tiwin Kin

9 Mîrîrî ye'nen morî pe panpî' uurî'nîkon Judeuyamî' era'ma Paapaya,
manni'kan Judeuyamî' pepîn yentai kai'ma eesenumenkakon? Kaane,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maasa pra aasîrî ta'pîuya wai, imakui'pî pe tamî'nawîronkon wanî,
Judeuyamî' moropai Judeuyamî' pepîn. 10 Î' kai'ma Paapa maimu
e'menukasa'ya taasa':
Tiwin kin anî' yairon pemonkon ton pra man.
11 Tiwin kin anî' yairon epu'nen ton pra man.
Tiwin kin anî' ton pra man Paapa yarakkîrî tîîko'mamî yuwanen.
12 Tamî'nawîronkon wanî aminke tîwe'sanon pe Paapa pî'.
Mîrîrî wenai tamî'nawîronkon wanî î' pe pra rî.
Anî' morî kupî yuwanen ton pra man tiwin kin.

Sl 14.1-3; Sl 53.1-3; Ec 7.20

13 Inkamoro maimu wanî
isa'manta'pî pemonkon esa'rî'pî katasa' warantî.
Ikî pe awanî. Seru'ye' pe to' maimu wanî imakui'pî pe.
Moropai mîrîrî tîmaimukon ke
pemonkon wîî to'ya teeseurîmakon ke.
Mîrîrî to' eseurîmato' wanî
manni' îkîiya ye'kansa' ya sa'mantan,
manni' kaisarî seru'ye' pe yenku'tînto' to'ya wanî.

Sl 5.9; 140.3

14 Mîrîrî to' mata yapai,
mararî pra imakui'pî pe to' eseurîmato' epa'ka.
Tonpakon mîi'ma to'ya tîmaimukon ke.

Sl 10.7

15 Inkamoroya ka'ne' pe tiaronkon taruma'tî
iwî tîuya'nîkon pîkîrî.
16 O'non poro to' taasarî'pîkon
tiaronkon taruma'tî to'ya.
17 Tiwin kin inkamoroya
morî pe e'nî tîwanmîra epu'tî pepîn.

Is 59.7,8

18 Moropai anî' esenumenka pepîn tiwin kin
Paapa nama tîuya'nîkon pî',

Sl 36.1

taasa' Paapa maimuya man.
19 A'kî, epu'tî'nîkon man uurî'nîkon Judeuyamî' pia î' kai'ma
tamî'nawîron panamanto' tîrî'pî Paapaya Moisés nurî'tî wenai. Itîrî'pîiya
—Inna, morî uurî —taa namai. Tîîse, —Paapa pia imakui'pî uurî
—taato'pe, maasa pra tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî imakui'pî
pe. 20 Mîrîrî ye'nen anî' wanî pepîn morî pe Paapa rawîrî, Moisés
nurî'tîya yenupanto' yawîrî tîwanî wenai. Tîîse mîrîrîya imakui'pî pe
e'nîto' epu'tî emapu'tî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Innape Iku'to' Wenai Yairî Enan Paapa Pia

21 Tîîse yairon pe pemonkon e'to'pe Paapaya neken ikupî, Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî e'nî wenai pra. Paapaya ikupî ekaremekî'pî penaronkon
Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tîya. Tarîpai eesepu'tî sîrîrî
î' kai'ma Paapaya ikupî. 22 Paapaya pemonkon era'ma morî pe innape Jesus
Cristo ku'toi'ya wenai. Mîrîrî kupîiya tamî'nawîronkonya innape ikupî wenai,
anî' menkaiya pepîn. Tamî'nawîronkon se' kaisarî to' kupîiya. 23 Maasa pra
Paapa pia tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya imakui'pî ku'sa'. Moropai
imakui'pî teserukon wenai morî pe itu'se Paapa e'to' eposa' to'ya pra awanî'pî.
24 Tîîse morî pe tîwe'to' wenai Paapaya to' pîika'tî tînmu Jesus Cristo wenai,
î' ye'ma anî'ya wenai pra. Jesus Cristo sa'manta'pî pemonkonyamî' ye'mapa.
Mîrîrî wenai imakui'pî to' nîkupî'pî mo'ka'pîiya. Mîrîrî ye'nen —Yairon pe
awanîkon —taa Paapaya to' pî'. 25 Tînmu tîrî'pîiya aasa'mantato'pe. Tîmînî
kamo'pî Cristoya imakui'pî to' e'to' mo'kato'pe. Innape ikupî to'ya wenai
Paapaya to' era'ma yairon pe. Mîrîrî wenai yairon pe tîwanî ekaremekî'pîiya.
Maasa pra penaronkon Cristo esenpo rawîrî esi'san nîkupî'pî imakui'pî wenai
to' taruma'tîsai'ya pra man. Inîmîkî'pîiya tînmu iipî'pî pîkîrî. 26 Tîîse tarîpai
î' kai'ma yairon pe tîwe'to' ekaremekîiya Jesus Cristo nîkupî'pî wenai, mîrîrî
yairon pe tîwe'to' wenai innape Jesus Cristo ku'nenan kupîiya yairî to' e'to'pe.
27 Mîrîrî yairî Paapaya ku'nîsa' wenai atapurîn e'painon? Kaane, tiwin kin
atapurîn pepîn. Î' wani' awanî ye'nen? Î' yu'se Paapa wanî yairî e'nîto'pe? Morî
unkupîkon wenai, iipia ko'mannî ka'rî? Kaane, mîrîrî wenai pra, tîîse innape
Jesus Cristo ku'to' uurî'nîkonya wenai, morî pe e'nî Paapa yarakkîrî. 28 Mîrîrî
warantî era'ma'nîkon î' kai'ma pemonkon kupî Paapaya morî pe innape Cristo
kupîiya wenai, Moisés nurî'tîya panamanto' yawîrî awe'to' wenai pra. 29 Anî'
kin mîîkîrî Paapa? Manni'kan Judeuyamî' neken Yepotorî ka'rî? Moropai
manni'kan Judeuyamî' pepîn Yepotorî nîrî ka'rî? Inna, seru' pepîn. Paapa mîîkîrî
tamî'nawîronkon Yepotorî pe tîwe'sen. 30 Mîrîrî ye'nen Paapa wanî tiwin. Morî
pe Judeuyamî' era'maiya moropai morî pe Judeuyamî' pepîn era'maiya nîrî,
tîîse innape Cristo kupî to'ya wenai. 31 Tarîpai î' taa pe nai, Moisés nurî'tîya
yenupanto' pî'? —Tîwî nasi. Inî' anetapai pra wai, maasa pra innape Jesus
ku'nen uurî tarîpai —taa e'pai nai? Kaane, mîrîrî warantî taa e'pai pra man.
Maasa pra innape Jesus ku'nen pe enansa' ye'nen, yawîrî ko'mannî emapu'tîiya.

Morî Pe Abraão Era'ma'pî Paapaya
Innape Tîku'toi'ya Wenai

4 1 Î' taa e'painon penaron Abraão anna Judeuyamî' tamo nurî'tî
pî'? Î' kai'ma morî pe eena'pî Paapa yarakkîrî? 2 Abraão era'ma'pî
Paapaya morî pe, morî inkupî'pî wenai pra. Inkupî'pî wenai morî pe
iku'sa' Paapaya ya, aatapurî'pî e'painon teuren tîîse mîrîrî wenai pra.
3 Tîîse Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':

Abraãoya innape Paapa kupî'pî. Mîrîrî innape tîku'toi'ya wenai morî
pe era'ma'pî Paapaya.

Gn 15.6

taasai'ya man.
4 A'kî, anî' esenyaka'ma'pî ya, tepe'pî yapisîiya e'pai awanî. Mîrîrî itepe'pî
wanî ese ye'ka pe rî, epe'mîra tîtîsen warantî pra, eesenyaka'ma'pî yepe'pî
pe awanî. 5 Î' kupî pî' teeseka'nunkai pra tîîse, anî'ya innape Paapa kupî ya,
innape tîku'toi'ya wenai Paapaya era'ma morî pe, imakui'pî ku'sai'ya tanne
teuren tîîse Paapaya morî pe mîîkîrî kupî. 6 Mîrîrî warantî ekaremekî'pî Davi
nurî'tîya. Eeseurîma'pî manni'kan yairî Paapa nîkupî'san yekare pî'. Imakui'pî
to' nîkupî'pî wenai to' taruma'tîiya pra awanî'pî. See warantî taasai'ya man:
7 Taatausinpai manni'kan
imakui'pî to' nîkupî'pî
ku'sa' Paapaya tîîwanmîra.
Moropai tîronasai'ya'nîkon pî'
to' atausinpa.
8 Taatausinpai inkamoro wanî,
maasa pra Paapaya to' nîkupî'pî imakui'pî wenai,
to' taruma'tî pepîn.

Sl 32.1,2

taasai'ya man.
9 Sîrîrî atausinpanto' pî' Davi nurî'tî eseurîmato' wanî manni'kan
Judeuyamî' neken ton pe? Kaane, mîrîrî wanî manni'kan Judeuyamî' pepîn
ton pe nîrî. Maasa pra ta'pî Paapa maimu e'menukasa'ya tauya ne'tîkini:
—Abraãoya Paapa kupî'pî innape moropai mîrîrî pîkînsa',
morî pe Abraão kupî'pî Paapaya.

Gn 15.6

—taasai'ya man. 10 Î' wani' awanî ye'nen Abraão era'ma'pî Paapaya yairî?
Pena Abraãoya tîmere pi'pî ya'tîsa' ye'nen, ka'rî? Kaane, mîrîrî ku'sai'ya
rawîrî aasîrî Paapaya taasa' Abraão pî': —Morî pe awanî. 11 Moropai morî
pe Paapaya Abraão ku'sa' tîpo, tîmere pi'pî pottî ya'tî'pî Abraãoya. Mîrîrî
inkupî'pî wanî'pî ekareme'nen pe. Î' kai'ma innape ikupîiya wenai, yairî
Paapaya ikupî'pî ekareme'nen pe, maasa tîmere pi'pî pottî ya'tîsai'ya pra
tîîse. Mîrîrî warantî Abraão wanî tamî'nawîronkon manni'kan innape
Paapa ku'nenan yunkon pe, teuren tîmerekon pi'pî ya'tîtîponkon pepîn.
Inkamoro ku'sa' Paapaya morî pe innape tîku'to' to'ya wenai, Abraão
ku'sa' tîuya warantî. 12 Moropai awanî manni'kan tîmerekon pi'pî pottî
ya'tîtîponkon yunkon pe nîrî. Tîîse mîrîrî ya'tîsa' to'ya wenai neken
pra, tîîse î' kai'ma Abraão yeseru kupî to'ya wenai to' yunkon pe awanî,
innape Paapa ku'to' to'ya wenai. Pena tîmere pi'pî pottî ya'tî Abraãoya
rawîrî innape Paapa kupî'pî warantî to' wanî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Î' Kupî Tîuya Ta'pî Tîuya Kupî Paapaya
Abraão Nurî'tî Yarakkîrî

13 Paapaya ta'pî Abraão nurî'tî pî' pena: —Sîrîrî pata tîrîuya pe wai
apata pe moropai apayanyamî' rî'san pata pe nîrî. Mîrîrî ta'pî Paapaya
Abraão pî' Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî awanî wenai pra. Tîîse
morî iku'sa' tîuya wenai Paapaya ta'pî, innape tîmaimu kupîiya ye'nen.
14 Tîîse Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî tîwe'sanon pia neken, —Sîrîrî
pata esa' pe awanî pe man —taasai'ya pra man. Maasa pra mîrîrî warantî
taasai'ya ya, innape iku'to' to'ya wanî e'painon î' pe pra rî. Moropai î'
taato' Paapaya wanî e'painon î' pe pra. 15 Maasa pra anî'ya yapisî pepîn
Paapa winîpai, mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî pra awanî ye'nen.
Tîîse uurî'nîkon taruma'tî Paapaya pe man. Tîîse mîrîrî Moisés nurî'tîya
yenupanto' ton pra awanî ya, anî'ya epu'tî pepîn e'painon î' kai'ma
imakui'pî pe tîwanî. ⌊Tîîse moro man⌋. Utaruma'tîkon Paapaya pe man.
16 Tîîse innape ikupî wenairî neken Paapaya itîrî uupia'nîkon. Mîrîrî
pîkînsa' eesepu'tî î' kai'ma kai'ma epe'mîra Paapaya itîrî uupia'nîkon.
—Itîrîuya —ta'pî Paapaya tamî'nawîronkon Abraão payannî'san pia.
Mîrîrî kupîiya pepîn manni'kan neken Judeuyamî' Moisésya yenupanto'
esanon pia, tîîse manni'kan innape Paapa iku'nenan Abraãoya innape
ikupî'pî warantî tîwe'sanon pia nîrî itîrî'pîiya. Maasa pra Abraão wanî
tamî'nawîronkon uurî'nîkon innape iku'nenan yunkon pe. 17 Maasa pra
Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':

—Abraão, akupîuya pe wai tu'kankon pemonkonyamî' tamokon pe

Gn 17.5

—ta'pîiya. Abraão nurî'tî wanî uyunkon pe, mîrîrî warantî î' ta'pî tîuya
yawîrî ikupî'pî Paapaya, manni' Paapa, innape Abraão nîkupî'pî, manni'
Paapa isa'manta'san pîmî'sa'kanen, moropai manni' î' teesera'masen
pepîn esera'ma emapu'tînen.
18 Abraãoya innape ikupî tîuya wenai î' kupîiya nîmîkî'pî. Teuren
î' pensa ikupîiya epu'tî ye'ka pe pra tîîse inîmîkî'pîiya. Mîrîrî wenai
tu'kankon pemonkonyamî' tamokon pe eena'pî. Î' kai'ma Paapa maimu
e'menukasa'ya ta'pî see warantî:

—Apayanyamî' wanî pe man tu'ke

Gn 15.5

—ta'pîiya. 19 Mîrîrî yai Abraão kono po wanî'pî eseuwarapo kono' 100
kaisarî. Tîîse mîrîrî warantî si'ma eesenumenkato' e'pîtî'pî î' kai'ma
a'yeke'ton pe teenasa' pî', moropai î' kai'ma eesenumenka'pî tîno'pî Sara
pî', tînre ton yenpoiya pra awanî ye'nen. Tîîse innape iku'toi'ya wanî'pî
tîwîrîrî, iiwanmîra eena pra. 20 Mîrîrî ye'nen Abraãoya innape iku'to' tîuya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kupî pra awanî'pî tîîwanmîra. Moropai —Innape naka Paapaya ikupî pe nai
—taiya pra awanî'pî. Tîîse innape iku'toi'ya wanî'pî inî' panpî' meruntî ke.
Moropai mîîkîrîya Paapa yapurî'pî. —Morî pe Paapa man —taapîtî'pîiya.
21 Maasa pra meruntî ke Paapa wanî epu'tî'pîiya. Moropai tamî'nawîrî
î' kupî ta'pî tîuya yawîrî ikupî Paapaya epu'tî'pîiya. Mîrîrî ye'nen
inîmîkî'pîiya. 22 Mîrîrî ye'nen innape ikupî Abraãoya wenai —Morî pe
mîîkîrî kupî'pî Paapaya —taato' e'menukasa' man. 23 Mîîkîrî ton pe neken
awe'menukasa' pra awanî'pî tîîse uurî'nîkon ton pe nîrî awe'menukasa'
wanî'pî. 24 Maasa pra innape Paapa kupî'nîkon wenai, manni' Paapa
Uyepotorîkon Jesus Cristo pîmî'sa'ka'tîpon kupî innape. Uurî'nîkon kupîiya
yairî, innape Cristo kupî wenai. 25 Maasa pra Jesus rumaka'pî Paapaya
aasa'mantato'pe umakuyikon unkupî'pîkon wenai. Moropai mîîkîrî
pîmî'sa'ka'pî Paapaya. Mîrîrî pîkînsa' yairî uurî'nîkon kupî Paapaya.

Morî Pe E'nî Paapa Yarakkîrî

5 1 Tarîpai Paapaya uurî'nîkon ku'sa' yairî innape tîku'to' uurî'nîkon
wenai. Teuren pena upî'nîkon eekore'masa' wanî'pî tîîse Uyepotorîkon
Jesus Cristo wenai, teekore'mai pra eena'pî moropai aminke pra tarakkîrî
e'nîto'pe ukupî'pîiya'nîkon. 2 Moropai tarakkîrî ko'mannî emapu'tî'pîiya
innape ikupî'nîkon wenai. Mîrîrî ya morî yapisî pî' ko'mannî iwinîpai. Mîrîrî
ye'nen atausinpansa' sîrîrî, tîwarantî e'nîto'pe uurî'nîkon kupî Paapaya
ye'nen. Mîrîrî pî' ta'nîkon: —Morî pe man, Paapa. 3 Moropai mîrîrî pî' neken
pra tîîse atausinpan nîrî tarî e'taruma'tînto' pî'. Maasa pra epu'tî'nîkon man
e'taruma'tînto' wanî yapîtanîpî emapu'tînen pe. 4 Mîrîrî yapîtanî'sa' ye'nen,
inî' panpî' morî pe e'nî, Paapa wakîri pe. Mîrîrî pîkînsa' inî' panpî' inîmîkî pî'
e'nîto'kon tîrîiya. 5 Mîrîrî warantî inîmîkî'nîkon tanne, Paapaya uurî'nîkon
yenku'tî pepîn tiwin kin. Maasa pra Paapaya uurî'nîkon sa'nama'pî kure'ne.
Morî Yekaton Wannî tîrî'pîiya uyewankon ya' aako'manto'pe. Mîîkîrî
ko'mamî wenai, epu'tî î' kai'ma Paapaya usa'namakon kure'ne.

6 Maasa pra pena uyentai'nîkon imakui'pî wanî tanne, Cristo
sa'manta'pî uurî'nîkon ton pe. Manni' yai Paapa nîmenka'pî yai,
aasa'manta'pî imakui'san, Paapa namanenan pepîn ton pe. 7 A'kî,
sa'me pu'kuru awanî, manni' yairon ku'nen pata'se' anî' eturumaka
tîîsa'mantapa. Yai pra moro naka nai tiaron pemonkon pata'se' ya'
anî' eturumaka tîîsa'mantato'pe morî pe awanî wenai. 8 Tîîse î' kai'ma
Paapaya usa'namato'kon tîuya ekaremekî sîrîrî. Imakui'san pe uurî'nîkon
wanî tîîse, Cristo sa'manta'pî uurî'nîkon pîika'tîpa.

9 Pakî'nan po Cristo sa'manta'pî yai, tîmînî kamo'pîiya. Mîrîrî wenai
uurî'nîkon nîkupî'pî ye'masai'ya. Mîrîrî ye'nen morî pe uku'sai'ya'nîkon
Paapa yarakkîrî. Kure'ne upîika'tîiya'nîkon. Moropai epu'tî'nîkon inî'rî
Paapa ekore'ma pepîn upî'nîkon, utaruma'tîiya'nîkon pepîn, Cristo
nîkupî'pî wenai. 10 Teuren pena aminke e'nî'pî Paapa pî' teeyaton pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'nî ye'nen. Tîîse tîîpia e'nîto'pe uurî'nîkon mana'poka'pîiya tînmu sa'manta'pî wenai. Tarîpai uurî'nîkon wanî Paapa piawon pe pu'kuru. Mîrîrî warantî upîika'tî'pîiya'nîkon tînmu sa'mantato' wenai, moropai tîwîrî upîika'tîiya'nîkon tîîpia erepannî pîkîrî. Maasa pra enen tînmu ko'mamî ye'nen. 11 Mîrîrî pî' neken pra atausinpan tîîse Paapa pemonkono pe e'nî pî' nîrî atausinpan, Uyepotorîkon Jesus Cristo nîkupî'pî wenai. Maasa pra mîîkîrîya uurî'nîkon kupî'pî Paapa wanîyakon pe, iipiawon pe pu'kuru e'nîto'pe.

Adão Yekare Moropai Cristo Yekare

12 Pena e'mai'non warayo' Adão sa'manta'pî imakui'pî tînkupî'pî wenai. Mîrîrî pata pai imakui'pî ku'nenan pemonkonyamî' sa'manta tînkupî'pîkon wenai. Mîrîrî pîkînsa' tîîsa'mantasen pe tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî. 13 Pena maasa Moisés pia tîmaimu rumaka Paapaya pra tîîse, imakui'pî kupî pî' pemonkonyamî' ko'mamî'pî sîrîrî pata po. Tîîse Paapaya taasa' pra man to' pî': —Moisés pia untîrî'pî umaimu yawîrî awe'sa'kon pra naatîi —taasai'ya pra man, maasa itîîsa' tîuya pra tîwanî ye'nen. 14 Mîîwîni tîîse tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî tîîsa'mantasen pe sîrîrî, Adão nurî'tî wanî'pî pata pai Moisés nurî'tî wanî'pî pîkîrî, maasa pra imakui'pî kupî'pî to'ya. Paapa maimu yawîrî pra Adão wanî'pî warantî pra inkamoro wanî'pî tîîse imakui'pî kupî'pî to'ya. Mîîkîrî Adão nurî'tî wanî'pî manni' aaipî kupî manni' ekareme'nen pe.

15 Tîîse manni' epe'mîra Paapa nîtîrî uupia'nîkon, mîrîrî wanî pepîn manni' Adão nurî'tî nîkupî'pî warantî. Maasa pra epu'tî'nîkon Adão nîkupî'pî wenai tu'kankon pemonkonyamî' wanî'pî tîîsa'mantasanon pe, Adão nurî'tî sa'mantasa' warantî tîwe'sanon pe. Tîîse inî' panpî' epu'tî'nîkon morî pe Paapa e'to' wanî mîrîrî warantî pra. Maasa pra tiwinan nîkupî'pî wenai, tu'kankon pemonkonyamî' pîika'tî'pî Paapaya. Morî panpî' itîrîiya epe'mîra, tiwinan warayo' wenai. Mîîkîrî wanî Jesus Cristo pe. 16 Moropai awanî tiaron pe Paapa nîtîrî uupia'nîkon, mîîkîrî tiwinan warayo', Adão nîkupî'pî imakui'pî warantî pra. Mîrîrî imakui'pî pîkînsa' Paapaya uyenunto'kon wanî'pî. Mîîwîni tîîse Jesus nîkupî'pî wenai Paapaya ta'pî uurî'nîkon pî' —Morî pe awanîkon —ta'pîiya teuren kure'ne imakui'pî kupî tîpo. 17 Inna seru' pepîn mîîkîrî tiwinan warayo' nîkupî'pî imakui'pî wenai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ena'pî tîsa'mantasanon pe. Tîîse itentai innape awanî tiaron warayo' manni' Jesus Cristo nîkupî'pî wenai ipatîkarî pemonkonyamî' ko'mamî enen iipia. Tamî'nawîronkon mannankan morî pe Paapa nîkupî'sanya î' kai'ma tîîko'manto'kon eporî Jesus Cristo wenai amenan pe tîîko'manto'kon yarakkîrî, mîrîrî epe'mîra intîrî tenapisîkon wenai.

18 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî tiwinan nîkupî'pî imakui'pîya tamî'nawîronkon pemonkonyamî' sa'manta emapu'tî'pî. Tîîse tiwinan nîkupî'pî yairon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wenai to' e'pîika'tîto'kon ton tîrî'pîiya inî'rî to' sa'manta namai. Moropai
to' ko'manto' ton tîrî'pîiya to' pia. 19 A'kî, tiwinan warayo' Paapa maimu
yawîron pepîn nîkupî'pî wenai, tamî'nawîronkon ena'pî imakui'san
pe. Mîrîrî warantî nîrî tiwinan warayo' Paapa maimu yawîrî tîwe'sen
nîkupî'pî wenai uurî'nîkon kupî Paapaya morî pe.
20 Moisésya yenupanto' wanî inî' panpî' imakui'pî pe e'nî epu'tî
emapu'tînen pe, yawîrî e'nîsa' ye'nen. Tîîse î' pensa imakui'pî pe e'nî
epu'tî emapu'tîsai'ya ya, î' kai'ma umakuyikon yentai Paapa wanî
epu'tî emapu'tîiya, epe'mîra upîika'tîiya'nîkon wenai. 21 Mîrîrî warantî
isa'manta'san pe uurî'nîkon wanî unkupî'pîkon imakui'pî wenai. Mîrîrî
warantî nîrî Paapaya morî pe uku'sa'kon wenai uurî'nîkon wanî ipatîkarî
enen tîîko'mansenon pe Uyepotorîkon Jesus Cristo nîkupî'pî wenai.

Î' Kai'ma Cristo Yarakkîrî Ko'mannîto'

6 1 Mîrîrî ye'nen o'non ye'ka pe esenumenkan pî' naatî? Î' kupî'nîkon e'pai
nai? Imakui'pî kupî pî' ka'rî ko'mannî, inî' panpî' morî pe Paapa e'to'
enato'pe itentai? 2 Kaane, mîrîrî ku'pai pra man. Maasa pra uurî'nîkon wanî
isa'manta'pî warantî, imakui'pî ku'nen pe pra. Mîrîrî warantî e'nîpai'nîkon
man imakui'pî kupî namai. 3 Î' kai'ma innape awanî epu'nen amîrî'nîkon,
î' pensa uurî'nîkon esenpatakona yai tiwin enanî'pî Cristo yarakkîrî. Mîrîrî
ye'nen esenpatakonanto'ya ekaremekî î' kai'ma Cristo sa'mantasa' warantî
uurî'nîkon sa'manta'pî nîrî yarakkîrî. 4 Mîrîrî warantî Cristo esu'na'tî'pî
warantî uurî'nîkon esu'na'tî'pî nîrî yarakkîrî. Moropai Cristo pîmî'sa'ka'pî
Paapaya isa'manta'san kore'tapai tîmeruntîri ke. Mîrîrî warantî nîrî uurî'nîkon
e'mî'sa'ka'pî, uurî'nîkon ko'manto'pe amenan pe uyeserukon e'to'pe.
5 Inna, seru' pepîn uurî'nîkon sa'manta'pî Cristo yarakkîrî, î' kai'ma
Cristo sa'manta'pî manni' warantî. Moropai tîîsa'manta tîpo, Cristo
e'mî'sa'ka'pî warantî uurî'nîkon nîrî e'mî'sa'ka'pî yarakkîrî. 6 Mîrîrî
ye'nen inî'rî manni' uyeserukon rî'pî penaro' uyewankon ya' tîwe'sen
yawîrî pra uurî'nîkon enasa'. Pakî'nan po Cristo sa'manta'pî warantî
sa'mantansa' ye'nen, inî'rî imakui'pî anku'pai pra enansa'. Mîrîrî warantî
aataretî'ka'pî. Mîrîrî ye'nen uyentai'nîkon imakui'pî ena pepîn tiwin kin.
7 Maasa pra anî' sa'mantasa' ya Cristo yarakkîrî, mîîkîrî wanî imakui'pî
yentai. Itesa' pe imakui'pî wanî pepîn, yawîrî aako'mamî namai.
8 Isa'manta'san pe e'nî ye'nen Cristo yarakkîrî, yarakkîrî nîrî
ko'mannî. Innape awanî. 9 Moropai epu'tî'nîkon man Cristo e'mî'sa'ka'pî
sa'mantanto' winîpai. Mîrîrî ye'nen inî'rî aasa'manta pepîn, sa'mantanto'
yentai eenasa' ye'nen. 10 Tîîsa'manta yai, aasa'manta'pî tiwin ite'ka
imakui'pî unkupî'pîkon yaretî'kapa kai'ma tamî'nawîrî. Moropai
aako'mamî tarîpai ipatîkarî Paapa wakîri pe pu'kuru.
11 Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon e'kupî isa'manta'pî warantî
awanîkonpa imakui'pî kupîya'nîkon namai, tîîse Paapa wakîri pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanîkonpa, maasa pra Jesus Cristo yarakkîrî aako'mamîkon ye'nen.
12 Mîrîrî ye'nen ayentai'nîkon imakui'pî ena kî'tîîtî. Ayeserukon rî'pî
penaro' yawîrî ikupîya'nîkon kai'ma ke'tî. 13 Mîrîrî warantî imakui'pî
pata'se' ton tîrîya'nîkon e'pai pra man, tîîse eturumakatî neken Paapa
pia, itu'se tîwe'to' ku'to'peiya amîrî'nîkon yarakkîrî, ipemonkono pe
awanîkon ye'nen. Maasa pra amîrî'nîkon wanî'pî pena isa'manta'san pe,
tarîpai amîrî'nîkon kupî'pîiya enen tîîko'mansenon pe. Mîrîrî ye'nen iipia
eturumakatî tamî'nawîrî morî ku'nenan pe awanîkonpa. 14 Tarîpai inî'rî
ayesa'kon pe imakui'pî ko'mamî pepîn, ayentai'nîkon eena pepîn. Maasa
pra amîrî'nîkon ko'mamî pepîn Moisésya yenupanto' rî'pî kupî pî', tîîse
aako'mamîkon tarîpai morî pe Paapa e'to' ya'.

Paapa Poitîrî Pe E'nî

15 Tauya apî'nîkon. Moisésya yenupanto' yawîrî pra enansa' ye'nen,
imakui'pî kupî'nîkon e'painon morî pe Paapa e'to' ya' enansa' ye'nen?
Kaane, tiwin kin ikupî eserîke pra man. 16 Maasa pra epu'nenan
amîrî'nîkon morî pe. Anî' eturumakasa' ya, tesa'kon yenya', mîîkîrî
ko'mamî ipoitîrî pe. Tîwîrî itesa'ya itu'se tîwe'to' yawîrî iku'to'peiya
yaipontî ko'mannîpî. Mîrîrî warantî amîrî'nîkonya imenka e'pai
awanî tarîpai. Imakui'pî kupî pî' aako'mamîkon ya, inyakano'pî wanî
sa'mantanto'pe. Mîîwîni pra Paapa maimu yawîrî aako'mamîkon ya,
amîrî'nîkon kupîiya yairon pe pu'kuru aako'mamîkonpa. 17 Tîîse taa
annaya, morî pe pu'kuru Paapa man. Maasa pra amîrî'nîkon wanî'pî
pena imakui'pî maimu yawîrî tîwe'sanon pe. Tarîpai amîrî'nîkon wanî
Paapa maimu yawîrî tîwe'sanon pe tamî'nawîrî ayewankon ke. Maasa pra
eesenupa'pîkon ipî' mîrîrî yapisî'pîya'nîkon. 18 Amîrî'nîkon pîika'tî'pîiya
imakui'pî winîpai amo'kakonpa. Moropai amîrî'nîkon ena'pî Paapa poitîrî
pe. Manni' yairon itu'se Paapa e'to' ku'nen pe eena'pîkon.
19 Eseurîma sîrîrî mîrîrî to' poitîrî pî', maasa pra mararî neken
epu'nen pe awanîkon ye'nen. A'kî, pena amîrî'nîkon wanî imakui'pî
poitîrî pe. Eeturumakasa'kon wanî'pî tamî'nawîrî imakui'pî si'ta kupî
pî' aako'mamîkonpa. Tarîpai tauya, eturumakatî Paapa poitîrî pe,
aako'manto'kon e'to'pe morî pe, Paapa yarakkîrî, imakui'pî ton pra. 20 Pena
imakui'pî kupî pî' awanîkon yai, tiwin kin î' pensa itu'se Paapa e'to' yawîrî
iku'sa'ya'nîkon pra naatîi. 21 Pena mîrîrî kupî pî' aako'mamîkon yai, î' morî
yapisî'pîya'nîkon? Yapisîya'nîkon pra naatîi, tîîse eesewankono'manto'kon
neken awanî'pî tîweppe'se. Maasa pra mîrîrî ku'sa' miakanno'pî wanî mîrîrî
sa'mantanto'pe. 22 Tîîse mîrîrî winîpai amîrî'nîkon epa'ka'pî imakui'pî
yapai. Tarîpai amîrî'nîkon wanî Paapa pemonkono pe pu'kuru. Mîrîrî ye'nen
morî eporîya'nîkon. Maasa pra aako'manto'kon yeseru wanî Paapa ton pe
î' anku'pai eesepu'tîkon. Moropai mîrîrî miakanno'pî wanî epu'tîya'nîkon
ipatîkarî ko'mannîto'pe. 23 Maasa pra imakui'pî kupî pî' ko'mannîto'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

miakanno'pî wanî mîrîrî sa'mantanto'pe. Tîîse uupia'nîkon Paapa nîtîrî epe'mîra, manni' Uyepotorîkon Jesus Cristo yarakkîrî ko'mannî wenai, mîrîrî miakanno'pî wanî mîrîrî ipatîkarî enen ko'mannîto'pe.

Wîri' Etinyoma'pî Yekare

7 1 Tarîpai, î' kai'ma tauya sîrîrî? Amîrî'nîkon wanî penaronkon atamokon yenupanto' epu'nenan pe. Mîrîrî yawîrî e'nîpai awanî enen ko'mannî pîkîrî. 2 See warantî awanî. Wîri' tinyoma'pî ko'mamî e'pai awanî tînyo yarakkîrî neken, mîrîrî ayeserukon yawîrî. Î' pensa enen tinyo ko'mamî pîkîrî yawîrî awanî e'pai awanî. Tîîse tînyo sa'manta'pî tîpo, eeturumaka tiwinsarî inî'rî yarakkîrî awanî pepîn. 3 Tîîse mîrîrî warantî pra tinyo sa'mantasa' pra tîîse, wîri' wanî ya tiaron warayo' yarakkîrî, imakui'pî kupî mîîkîrîya mîrîrî. Tîîse tînyo sa'manta'pî tîpo, tiaron warayo' yarakkîrî eetinyoma ya, mîrîrî wanî pepîn imakui'pî pe, maasa pra inyo sa'manta'pî ye'nen.

4 Mîrîrî warantî awanî amîrî'nîkon yarakkîrî, uyonpayamî'. Maasa pra pena Moisés nurî'tîya yenupanto' awanî'pîkon. Tîîse Cristoya aku'sa'kon mîrîrî yentai maasa pra pena Cristo sa'manta'pî yai, amîrî'nîkon sa'manta'pî nîrî yarakkîrî kai'ma. Tarîpai amîrî'nîkon wanî Cristo pemonkono pe. Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon wanî imîrî pe, Cristo manni' Paapa nîmî'sa'ka'pî, mîîkîrî yarakkîrî aako'manto'pe. Moropai aako'mamîkon morî pe ayeserukon Paapa ton pe. 5 Maasa pra pena ko'mannî'pî imakui'pî itu'se e'nîto' yawîrî ikupî pî', Moisés nurî'tîya yenupanto' epu'tîi'ma pra. Tîîse mîrîrî epu'sa' yai, inî' panpî' imakui'pî anku'pai e'nîto' epu'tî'pî. Moropai mîrîrî kupî'pî wenai epu'tî'pî mîrîrî miakanno'pîiya sa'mantanto'pe. 6 Tîîse tarîpai uurî'nîkon wanî imo'kasa' pe mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto' winîpai, maasa pra isa'manta'san pe e'nî'pî, mîrîrîya uurî'nîkon yaipontî pepîn inî'rî. Tîîse mîrîrî winîpai emo'kannî'pî, Paapa wakîri pe e'nîto'pe. Pena Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî pra tîîse, Morî Yekaton Wannîya upîika'tîkon amenan pe ko'manto'pe Paapa wakîri pe.

Moisés Nurî'tîya Yenupanto'ya Imakui'pî Pe E'nîto' Yenpo

7 Moriya î' kai'ma eesenumenkakon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'. Mîrîrî wanî kupîya'nîkon imakui'pî pe? Kaane, mîrîrî wanî pepîn imakui'pî pe. Maasa pra mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto' wenai, imakui'pî pe uurî e'to' epu'tî'pîuya. Sîrîrî mîrîrî ton pra awe'sa' ya, î' kai'ma imakui'pî pe e'to' epu'tî'pîuya e'painon? Mîrîrî wenai epu'tî'pîuya maasa pra ta'pîiya:

—Tiaronkon ayonpa yemanne yu'se pra e'kî

Êx 20.17; Dt 5.21

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—ta'pîiya upî'. 8 Tîîse mîrîrî etasau'ya pe, epu'tî'pîuya imakui'pî pe
awanî, tiaron yemanne yu'se wanî ye'nen. Mîrîrî warantî Moisés nurî'tîya
yenupanto'ya uyenumenka'pî. Tîîse mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto'
ton pra awe'sa' ya, î' kai'ma imakui'pî pe e'to' epu'tî'pîuya pepîn e'painon.
9 Pena uuko'mamî'pî Paapa wakîri pe kai'ma maasa Moisés nurî'tîya
yenupanto' etauya pra awanî yai. Tîîse etasau'ya tîpo, epu'tî'pîuya î'
kai'ma imakui'pî pe uurî wanî. Maasa pra mîrîrî yawîrî pra wanî ye'nen.
10 Moropai Paapa piapai aminke wanî epu'tî'pîuya. Teuren Moisés nurî'tîya
yenupanto' tîrî'pî Paapaya, yawîrî tîîko'mansen ko'manto'pe Paapa pia
ipatîkarî, upîika'tîiya pra awanî'pî. Maasa pra mîrîrî yawîrî uuko'mamî
eserîke pra awanî ye'nen. Mîrîrî wenai iipiapai uuko'mamî ipatîkarî
epu'tî'pîuya. 11 Maasa pra imakui'pîya uyenku'tî'pî Moisés nurî'tîya
yenupanto' wenairî. Mîrîrî yawîrî wanî wenai ipatîkarî uuko'mamî kai'ma
esenumenka tanne umo'ka'pîiya Paapa piapai, yawîrî pra wanî ye'nen.
12 A'kî, Moisés nurî'tîya yenupanto' wanî morî pe. Moropai yawîrî
ko'mankî ta'pîiya wanî yairî morî pe ko'mannîto'pe yawîrî. 13 Mîrîrî
taasai'ya tanne, mîrîrî morî pe tîwe'senya sa'mantanto' enepî'pî uupia?
Kaane, tiwin kin mîrîrîya sa'mantanto' ene'sa' pra man, tîîse imakui'pî
yu'se e'to'ya ene'sa'. Paapa nîtîrî'pî unkupî ton ku'sau'ya pra wanî wenai
mararî pra imakui'pî pe uyera'ma Paapaya epu'tî'pîuya.

Morî Kupî Yu'se E'nî Tanne
Imakui'pî Kupî pî' Ko'mannîto'

14 Epu'tî'nîkon man unkupîkon ton Moisés nurî'tîya yenupanto' wanî'pî
Morî Yekaton Wannî winîpai. Tîîse uurî wanî pemonkon pe. Moropai
eturumaka imakui'pî yu'se e'to' ku'to'peuya. Mîrîrî ye'nen uyentai
imakui'pî enasa', uyesa' pe eenasa'. 15 Mîrîrî ye'nen î' kupîuya epu'tîuya
pra awanî. Maasa pra î' itu'se pra e'to' kupîuya uwakîri pe, itu'se e'to'
kupîuya pra tîîse. 16 Anku'pai e'to' pepîn kupîuya tauya ya, mîrîrî wenai
eesepu'tî, innape Paapa nîtîrî'pî unkupîkon ton wanî yairî. 17 Maasa
pra uyeseru yenpoiya ye'nen, uurîya mîrîrî kupî pepîn tîîse uyewan ya'
tîwe'sen, imakui'pîya ikupîuya emapu'tî. 18 Maasa pra epu'tî pî' wai, morî
ton pra awanî uyewan ya', tîîse uyewan ya' wanî uyeseru penaro'. Teuren
morî anku'pai esenumenka tanne, tîîse ikupîuya pepîn. 19 Anku'pai pra
e'to', mîrîrî neken kupîuya. Mîrîrî ye'nen morî anku'pai esenumenkato'
kupîuya pra awanî tîîse, imakui'pî anku'pai pra esenumenkato' mîrîrî
neken kupîuya. Mîrîrî warantî uyeseru wanî. 20 Tîîse anku'pai pra e'to'
kupîuya ya, uurîya ikupî pepîn mîrîrî. Tîîse imakui'pî tîîko'mansen
uyewan ya' wenai ikupîuya.
21 Mîrîrî warantî î' esuwa'ka epu'tî pî' wai uyarakkîrî. Î' pensa morî
kupî pî' esenumenka tanne, mîrîrî kupîuya pra imakui'pî neken kupîuya.
22 Teuren î' kai'ma unkupî ton pe Paapa eseurîma'pî wanî uwakîri pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pu'kuru. 23Tîîse tiaron uyeseru era'mauya, mîrîrî uya' tîîko'mansen.
Morî anku'pai wanî tanne ikupîuya pra awanî emapu'tînen. Manni' uya'
tîwe'senya uyentai imakui'pî ena emapu'tî. 24Mîrîrî pîkînsa' kure'ne
esewankono'masa' wanî, imakui'pî wanî ye'nen. Anî'ya see umo'ka
e'painon imakui'pî kupî pî' uuko'manto' winîpai, manni' sa'mantanto'
ya' uyaanen winîpai? 25Tîîse epu'tî pî' wai, moro awanî tiwinan,
Uyepotorîkon Jesus Cristo. Mîrîrî ye'nen tauya Paapa pî': —Morî pe man,
maasa pra Jesus Cristo wenai upîika'tîsa'ya ye'nen —tauya.

Sîrîrî warantî uuko'manpîtî. Esenumenkato' ya' itu'se Paapa e'to'
anku'pai e'pîtî teuren, tîîse moro awanî uuko'manto' ya', itu'se Paapa
e'to' pepîn uyentainon.

Morî Yekaton Wannî Wanî Uyesa'kon Pe

8 1Tarîpai inî'rî î' ton pra man tiwin kin mannankan Jesus Cristo
yarakkîrî tîwe'sanon sa'mantato' ton. 2Maasa pra Morî Yekaton
Wannî Paapa nîtîrî'pîya to' mo'kasa' ye'nen sa'mantanto' yapai. Mîîkîrîya
ko'mannîto' ton tîrî'pî Jesus Cristo yarakkîrî ko'mannî'nîkon wenai. Mîrîrî
ye'nen uurî'nîkon mo'ka'pîiya imakui'pî yapai moropai sa'mantanto'
yapai epu'tî'nîkon. 3Mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto' nîmo'ka eserîkan
pepîn a'tu'mîra e'nî wenai. Mîrîrî uyeserukon imakui'pî kupî pî' ko'mannî
emapu'tînen mo'ka'pî Paapaya. Imo'ka'pîiya see warantî. Tiwinan tînmu
yarima'pîiya sîrîrî non pona. Aaipî'pî pemonkon pe eesenpo'pî uurî'nîkon
warantî. Mîrîrî imakui'pî pe e'nîto' yaretî'kapa kai'ma aaipî'pî. 4Paapaya
mîrîrî kupî'pî Moisés yenupanî'pî yawîrî e'nîto'pe'nîkon kai'ma. Tîîse
yawîrî ko'mansa' pra awanî. Tîîse ko'mannî'nîkon î' kai'ma Morî Yekaton
Wannî Paapa nîtîrî'pîya uyenupa'pîkon yawîrî. Inî'rî ko'mannî pepîn
uyeserukon itu'se e'nîto' yawîrî.

5Maasa pra ko'mannî'nîkon ya uyeserukon unkupîkon ko'mannîpî
pî' esenumenkan pî'. Esenumenkanto' wanî mîrîrî pe rî. Tîîse
esenumenkan ya î' kai'ma Morî Yekaton Wannî nîkupî pî' mîrîrî wanî
itu'se awe'to' yawîrî. 6Tîîse î' kai'ma itu'se e'nîto' yawîrî esenumenkan pî'
ko'mannî'nîkon ya, mîrîrî esenumenka'nî'pî miakanmaiya sa'mantanto'
ke. Tîîse î' kai'ma Morî Yekaton Wannî esenumenka warantî esenumenkan
ya, mîrîrî wanî ko'mannîto'pe moropai tîîwanmîra e'nîto'pe. 7Mîrîrî
ye'nen itu'se tîwe'to'kon yawîrî teesenumenkasanon pemonkonyamî'ya
Paapa yapurî pra awanî mîrîrî. Tîîse Paapa yeyaton pe to' ko'mamî mîrîrî,
maasa pra teserukon yawîrî to' ko'mamî ye'nen, Paapa maimu yawîrî ikupî
to'ya eserîke pra awanî ye'nen. 8Mîrîrî ye'nen itu'se tîwe'to'kon yawîrî to'
ko'mamî wenai Paapa wakîri pe to' wanî pepîn tiwin kin.

9Tîîse amîrî'nîkon ko'mamî pepîn mîrîrî warantî ayeserukon rî'pî kupî pî'.
Tîîse aako'mamîkon î' kai'ma itu'se Morî Yekaton Wannî e'to' yawîrî, innape
ayewankon ya' Morî Yekaton Wannî Paapa nîtîrî'pî ko'mamî ye'nen. Tîîse

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anî' wanî ya, manni' Morî Yekaton Wannî Cristo nîtîrî'pî ton pra itewan ya',
ipemonkono pe awanî pepîn. 10 Tîîse ayewankon ya' Morî Yekaton Wannî
ko'mamî ye'nen teuren tîîsa'mantasen pe awanîkon tanne, amakuyikon
wenai, tîîse Morî Yekaton Wannî Paapa nîtîrî'pî wanî tîîko'mansen pe.
Maasa pra amîrî'nîkon ku'sa' tîuya ye'nen yairî Paapa piawon pe. 11 Mîîkîrî
Morî Yekaton Wannî Paapa winîpainon ko'mamî ya ayewankon ya', Paapa,
Jesus pîmî'sa'ka'tîpon sa'mantanto' winîpai, mîîkîrîya morî aako'manto'kon
tîrî nîrî, manni' ayewankon ya' tîîko'mansen wenai ikupîiya.
12 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', unkupîkon ton moro man, Paapa poitîrî
pe e'nî ye'nen. Inî'rî pena ikupî pî' ko'mannî'pî yawîrî ko'mannî e'pai pra
man. 13 Î' wani' awanî ye'nen ayeserukon rî'pî kupî pî' aako'mamîkon ya,
aasa'mantakon. Tîîse Morî Yekaton Wannî Paapa nîtîrî'pîya apîika'tîkon
ya, mîrîrî eesenumenkato'kon ayeserukon winîpai amîrî'nîkon sa'manta
pepîn tîîse enen aako'mamîkon. 14 Maasa pra tamî'nawîronkon manni'kan
Morî Yekaton Wannî Paapa nîtîrî'pî pia tîîko'manto'kon rumakatîponkon
inkamoro wanî Paapa munkî pe pu'kuru. 15 Maasa pra Morî Yekaton
Wannî Paapa nîtîrî'pî amîrî'nîkon pia eranne' pe inamakonpa pra tîîse
Morî Yekaton Wannî tîrî'pîiya tînmuku pe aku'to'peiya'nîkon. Moropai
tînmuku pe aku'sa'kon Morî Yekaton Wannîya pata pai taaya'nîkon
Paapa pî': —Paapa, uyun amîrî —taaya'nîkon ayunkon pe eenasa' ye'nen.
16 Morî Yekaton Wannî Paapa nîtîrî'pî ko'mamî uyewankon ya' wenai,
ta'nîkon: —Uurî tarîpai Paapa munmu. Moropai Morî Yekaton Wannîya
nîrî taa: —Amîrî wanî Paapa munmu pe —taiya. 17 Maasa pra uurî'nîkon
wanî inmukuyamî' pe. Mîrîrî ye'nen î' pensa tîpemonkonoyamî' pia morî
tîrîiya yai, uurî'nîkonya nîrî yapisî. Moropai Cristo e'taruma'tî'pî warantî
tîwe'taruma'tîi ko'mannî'sa' ya, î' pensa Cristo pia tîntîrî pe tînkoneka'pî
tîrîiya yai, uurî'nîkon nîrî wanî iipia yapi'to'pe. Mîrîrî wenai morî
yapisîiya kaisarî uurî'nîkonya nîrî inapisî yonpa yapisî.

Î' Kai'ma Tiwinano'pî Wei Yai E'nî Pe Nai

18 Esenumenka î' kai'ma tarî e'taruma'tînto' pî'. Mîrîrî wanî mararî neken
taataretî'kasen pe. Tîîse maasa panpî' era'ma'nîkon kupî sîrîrî kure'nan
mîrîrî yentainon morî esera'ma kupî sîrîrî. 19 Maasa panpî' tiwinano'pî
wei yai Paapaya tînmukuyamî' pe e'nî yenpo kupî sîrîrî. Mîrîrî nîmîkî pî'
tamî'nawîronkon Paapa nîkupî'san sîrîrî pata ponkon ko'mamî sîrîrî. Moropai
o'ma'kon tarî non po tîwe'sanon tîîko'mansenonya inîmîkî ko'mannîpî sîrîrî.
20 Maasa pra sîrîrî pata po Paapa nîkupî'pî wanî morî pe pra. Teuren pena
morî pe awanî'pî. Mîrîrî tîpo imakui'pî pe eena'pî. Tîîse mîrîrî warantî itu'se
tîwanî ye'nen Paapaya ikupî'pî tîwîrîrî awe'ku'sa' pra man mîrîrî warantî.
21 Tîîse Paapaya ta'pî: —Tiwinano'pî wei yai aataretî'ka pe man. Inî'rî
aako'mamî pepîn mîrîrî warantî tîîse eetinyaka'ma. Mîrîrî yai morî pe eena
kupî sîrîrî morî pe Paapa munkîyamî' eena kaisarî morî pe Paapaya ikupî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Epu'tî'nîkon man sîrîrî tîpo see tamî'nawîron Paapa nîkupî'pî
eseka'nunka ko'mannîpî ne'ne' pe tîwe'to' pî', manni' wîri' eseka'nunka
ko'mannîpî tînre yenpo tîuya yai eesenpo pîkîrî aako'mamî warantî.
23 Mîrîrî Paapa nîkupî'pî tamî'nawîronya neken tîmoron epu'tî pepîn
tîîse uurî'nîkon nîrî manni'kan Paapa nîtîrî'pî Morî Yekaton Wannî
yapisîtîponkonya nîrî tîmoronkon epu'tî ko'mannîpî. Paapaya Morî
Yekaton Wannî tîrî'pî uurî'nîkon pia e'mai' pe. Tîîse mîrîrî yai
tamî'nawîrî morî pe uurî'nîkon ku'sai'ya pra man. Mîrîrî ye'nen tiwin
wei ikupî tîuya ekareme'nen pe neken, Paapaya itîrî'pî uyewankon
ya'. Mîrîrî ye'nen î' pensa Paapaya ikupî nîmîkî pî' ko'mannî sîrîrî.
Morî pe tînmukuyamî' kupîiya weiyu yai Paapaya morî pe ukupîkon
kupî sîrîrî. 24 Î' wani' awanî ye'nen kin iwaikkatoi pe uurî'nîkon
e'pîika'tîsa' sîrîrî, inîmîkî pî' ko'mannî temapu'tîi. Tîîse aapia'nîkon
tamî'nawîrî awe'pîika'tîsa'kon kai'ma eesenumenkakon mîrîrî? Kaane,
maasa e'pîika'tînsa' pra man tamî'nawîrî mîrîrî ye'nen inîmîkî pî'
ko'mannî'nîkon sîrîrî. Mîrîrî warantî tamî'nawîrî e'pîika'tîsan pe e'nî
ya, inîmîkî pî' ko'mannî pepîn e'painon. 25 Mîrîrî ye'nen inîmîkî pî'
ko'mannî'nîkon sîrîrî manni' uurî'nîkon nera'ma'pî pepîn weiyu erepamî
nîmîkî pî' ko'mannî'nîkon sîrîrî teeseta'kai pra.
26 Mîrîrî warantî Morî Yekaton Wannî Paapa nîtîrî'pîya uurî'nîkon
pîika'tî. A'tu'mîra uurî'nîkon epu'tî tîuya wenai upîika'tîiya'nîkon. Î'
kai'ma Paapa yarakkîrî eseurîmanpai e'nî tanne eseurîman eserîke pra
awanî tîîse mîîkîrî Morî Yekaton Wannî eseurîma Paapa yarakkîrî î'
ankapai e'nîto' epu'tîiya. Mîrîrî ekaremekîiya teeseka'nunkai uurî'nîkon
ton pe. Esatîiya Paapa pî' uurî'nîkon ton pe. Mîrîrî warantî uurî'nîkon
pîika'tîiya. 27 Moropai Paapa wanî pemonkonyamî' yewan era'manen
pe inepu'tî pe awanî. Moropai Morî Yekaton Wannî esenumenkato'
epu'nen pe nîrî awanî. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma tîpemonkonoyamî' ton pe î'
esatîiya epu'tîiya. Moropai mîrîrî inesatî wanî itu'se tîwe'to' yawîrî epu'tî
Paapaya.
28 A'kî, epu'tî'nîkon man, tamî'nawîrî î' teesuwa'kasen manni'kan Paapa
yapurînenan yarakkîrî mîrîrî pî' Paapa esenyaka'ma morî pe manni'kan
kupîpa. Mîrîrî kupîpa kai'ma uyarakkîrî'nîkon uurî'nîkon yanno'pîiya.
Î' kai'ma itu'se tîwanî yawîrî ikupîpa kai'ma. 29 Maasa pra pena pata
pai tîmîrî pe Paapaya menkannî'pî moropai upantaka'pîiya'nîkon
tînmu warantî uurî'nîkon enato'pe kai'ma mîrîrî kupî'pîiya. Moropai
mîrîrî ku'sa' tîuya tîpo tînmu wanî e'mai' pe uruinankon pe
uurî'nîkon wanî ita'mi'san pe. 30 Mîrîrî warantî uyanno'pîiya'nîkon
moropai upantaka'pîiya'nîkon. Uyanno'pîiya'nîkon neken pepîn tîîse
ukupî'pîiya'nîkon morî pe uurî'nîkon e'to'pe. Yairî uurî'nîkon e'to'pe
neken pra tîîse tarakkîrî morî yapisî tînmuya yai yarakkîrî uurî'nîkonya
morî yapi'to'pe ikupî'pîiya. Mîrîrî warantî e'nîto'pe ikupî'pî Paapaya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Uyepotorîkon Jesus Cristo Wenai Paapaya Usa'namato'kon

31 Tamî'nawîron mîrîrî Paapa nîkupî'pî pî' î' ta'nîkon e'painon? Paapaya
uurî'nîkon pîika'tîsa' tanne, anî' wanî e'painon uyentai'nîkon Paapa yarakkîrî
e'nî tanne? Î' ton pra man. 32 Mîîkîrî Paapaya taasa' pra man tiwin kin see
warantî: —Unmu tiwinan yarimauya pepîn aasa'mantato'pe inkamoro ton pe
—taasai'ya pra man. Tîîse itîrî'pîiya i'nînma ye'ka pe pra tamî'nawîronkon
uurî'nîkon ton pe. Mîîkîrî tînmu tîîsa' tîuya pata pai tamî'nawîron morî tîrîiya
pepîn e'painon uupia'nîkon? Itîrîiya. 33 Anî' kin eseurîma e'painon uurî'nîkon
Paapa nîmenka'san winîkîi Paapaya rî ta'pî anî' eseurîma pepîn to' winîkîi
maasa pra yairî pu'kuru unkupî'san inkamoro. 34 Anî'ya taa eserîke pra
man uurî'nîkon pî': —Imakui'pî ku'sa' to'ya —taiya ya upî'nîkon, î' pe pra rî
awanî. Î' wani' awanî ye'nen? Maasa pra Cristo sa'manta'pî uurî'nîkon ton pe
moropai awe'mî'sa'ka'pî isa'manta'san kore'tapai. Mîîkîrî wanî enen Paapa
meruntîri winî eereutasa'. Mîîkîrîya esatî ko'mannîpî Paapa pî' uurî'nîkon
ton pe. 35 Mîrîrî ye'nen o'non pîkîrî see Cristoya usa'namato'kon kî'pî wanî
sîrîrî? E'taruma'tînto' pîkîrî ka'rî? Kaane, sa'man tîwe'sen upona'nîkon pîkîrî
ka'rî? Tiaronkon pemonkonyamî'ya utaruma'tîto'kon pîkîrî? Emi'ne ita're'
pra e'nî pîkîrî? Î' ton pra itemanne ton pra e'nî pîkîrî? Nari' ya' ko'mannî
pîkîrî, sa'mantanto' upona'nîkon teerepansen pîkîrî ka'rî? Kaane, tîwîrîrî
uupia'nîkon aako'mamî ipatîkarî. 36 Mîrîrî warantî e'taruma'tînto' pî' Paapa
maimu e'menukasa'ya taasa' man see warantî:

> Awenai anna, apemonkonoyamî' wanî sîrîrî
> nari' ya' sa'mantanto' ya' wei kaisarî.
> Mîrîrî ye'nen anna koneka pî' to' man
> manni' carneiro aasa'manta ton weiyu yai warantî

Sl 44.22

taasai'ya man. 37 Mîrîrî warantî awe'kupî tanne, tamî'nawîron mîrîrî yentai
e'nîto'pe ukupîiya'nîkon, mîîkîrî manni' uurî'nîkon sa'namatîponya. 38 A'kî
epu'tî pî' wai seru'ye' pe pra. Î'ya tiwin kin uurî'nîkon pantaka pepîn
moropai umo'kaiya'nîkon eserîke pra awanî Paapa, usa'namatîponkon
yenya pai. Sa'mantanto'ya moropai enen ko'mannîto'ya moropai ka'
po tîîko'mansenon inserîyamî'ya, moropai tarî ipîkku pe tîwe'sanonya
moropai Makui pemonkonoyamî'ya moropai sîrîrîpe eesera'ma ko'mannîpî
manni'ya moropai maasa eesera'ma kupî manni'ya uurî'nîkon mo'ka
eserîke pra man. 39 Moropai ka' kawînan tera'masenya moropai maiwinîkîi
tu'nakan pe tîwe'senya moropai tamî'nawîron Paapa nîkupî'pîya uurî'nîkon
pantaka pepîn moropai mo'kaiya pepîn Paapa yenya pai, kure'ne
usa'namasai'ya'nîkon ye'nen. Maasa pra uurî'nîkon wanî Jesus Cristo
Uyepotorîkon pemonkono pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa Moropai Ipemonkono, Israelponkon

9 1Î' tauya etatî yairon pî' eseurîma sîrîrî. Uurî wanî Cristo pemonkono
pe. Mîrîrî ye'nen seru'ye' pe eseurîma pepîn. Moropai î' kai'ma
esenumenkato' itu'na tîwe'sen mîrîrî ekaremekî Morî Yekaton Wannîya
innape yairî eseurîmasa' seru'ye' pra. 2Mîrîrî tanne esewankono'man pî'
wai kure'ne uyewan ya'. ⌞Maasa pra upemonkonoyamî' wanî pra awanî
ye'nen Cristo pemonkono pe.⌟ 3Mîrîrî ye'nen inkamoro upemonkonoyamî'
e'taruma'tîsa', î' kai'ma to' e'pîika'tî eserîke pra era'mauya. Mîrîrî ye'nen
tauya e'painon Paapa pî': —Paapa, inkamoro e'taruma'tîto' pata'se' ya'
uutîto'pe pa'nî'kî Cristo piapai, inkamoro uyonpayamî' wîtî namai —tauya
e'painon Paapa pî'. 4Maasa pra inkamoro wanî'pî tîpemonkonoyamî'
pe Paapa nîmenka'san pe. Moropai Paapaya to' kupî'pî tînmukuyamî'
pe. Mîrîrî ye'nen morî pe tîwe'to' tîrî tîuya ta'pîiya to' pia. Moropai
penaronkon to' yunkonyamî' yarakkîrî Paapa eseta'pî. Moropai Moisés
pia inkamoro nîkupî ton tînekaremekî'pî tîrî'pîiya. Moropai Paapaya ta'pî
inkamoro pî': —Sîrîrî warantî amîrî'nîkonya yairî uyapurî e'pai man.
Moropai inkamoroya î' kupî tîuya taato' Paapaya yapisî'pî. 5Inkamoro
wanî Abraão nurî'tî payanî'san pe. Moropai Cristo nîrî wanî to' yonpa
pe tarî tîwanî yai pemonkon pe. Mîîkîrî wanî Paapa pe. Tamî'nawîron
yentaino pe awanî. Mîrîrî ye'nen itese' yapurî'nîkon e'pai man. "Morî pe
pu'kuru man" taa e'pai man tîwîrîrî. Mîrîrî warantî e'pai man.
6Pena Paapaya inkamoro kupî'pî morî pe. Tîîse sîrîrî inkamoro ko'mamî
pepîn imaimu yawîrî. Mîrîrî ye'nen î' ta'pî tîuya yawîrî ikupî Paapaya
pepîn kai'ma eesenumenkakon? Kaane, maasa pra tamî'nawîronkon
Israelponkon wanî pepîn Paapa pemonkono pe. 7Maasa pra Paapa pia
tamî'nawîronkon Abraão payanî'san wanî pepîn ipayanî'san pe pu'kuru. Î'
wani' awanî ye'nen? Paapaya ta'pî Abraão nurî'tî pî':

> —Manni'kan neken anmu Isaque payanî'san inkamoro neken wanî
> anmukuyamî' pe
>
> Gn 21.12

—ta'pîiya Abraão pî'. 8Mîîkîrî manni' esenpo'pî Abraão nurî'tî munmu
manni' esenpo pe man ta'pî Paapaya yawîrî. Mîîkîrî wanî Paapa nîmenka'pî
pe moropai mîîkîrî payanî'san wanî Paapa nîmenka'san pe nîrî. Tîîse
tiaron manni' esenpo'pî Abraão munmu pe wanî pepîn Paapa nîmenka'pî
pe. Moropai ipayanyamî' rî'san nîrî wanî pepîn Paapa nîmenka'san pe.
Maasa pra mîîkîrî esenpo taasai'ya pra Paapa man mîîto'pe. 9Tîîse ta'pîiya:

> —Inî'rî uuipî tiaron kono' yai aapia ayera'mapî'se.
> Mîrîrî yai uui'sa' ya,
> ano'pî Saraya tînre yenpo pe man tiwin warayo' pe,
>
> Gn 18.10,14

—ta'pîiya Abraão pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10-12 Moropai inî'rî ta'pîiya manni'kan Rebeca munkîyamî' pî'
eeseurîma'pî. Inkamoro yunkon pe Isaque Paapa nîmenka'pî wanî'pî.
Mîrîrî warantî Paapaya inkamoro asakî'nankon menka'pî maasa tîsankon
ro'ta ya' to' tîîse itu'se tîwanî yawîrî ikupî'pîiya maasa to' esenpo pra tîîse.
Mîrîrî ye'nen Paapa eseurîma'pî tîmîrî pe Rebeca yarakkîrî. Ta'pîiya:

—A'kî Rebeca, manni' anre e'mai' pe esenpo kupî manni',
mîîkîrî wanî pe man ite'ma'pî pî' eesenpo kupî manni' mîîkîrî poitîrî
pe awanî pe man

Gn 25.23

—ta'pîiya Rebeca pî'. Mîrîrî ta'pî Paapaya maasa to' esenpo pra tîîse
moropai imakui'pî ku'sa' to'ya pra tîîse moropai morî ku'sa' to'ya
pra tîîse Paapaya imenka'pî tiwin, itese' Jacó. 13 Pena Paapa maimu
e'menukasa'ya taasa' man see warantî:

—Manni' Jacó wanî'pî unsa'nama pe kure'ne, unmenka'pî pe awanî'pî.
Mîrîrî ye'nen ipayanyamî' rî'san nîrî sa'namauya.
Tîîse manni' Esaú nîmî'pîuya, imenka'pîuya pra.
⌊Mîrîrî ye'nen ipayanyamî' rî'san nîrî menka'pîuya pra awanî'pî.⌋

Ml 1.2,3

—taasai'ya man.
14 Î' ta'nîkon nai moriya mîrîrî pî'? Paapa wanî morî pe pra mîrîrî
kupîiya ye'nen ta'nîkon ka'rî? Kaane. 15 Maasa pra ta'pîiya pena Moisés
nurî'tî pî' tîmaimu e'menukasa' manni' po:

Uurî etî'noko'mato' wanî
manni' itu'se uurî e'to' pî' neken.
Moropai uurî e'wakîma to' wanî
manni' anwakîmapai uurî e'to' pî',

Êx 33.19

ta'pîiya. 16 Mîrîrî ye'nen mîrîrî ye'ka pe awanî pepîn anku'pai pemonkon
esenumenka yawîrî awanî pepîn, yeka'nunkaiya yawîrî awanî pepîn, tîîse
teetî'noko'mato' yawîrî neken Paapaya imenka. 17 Mîrîrî pî' pena Paapa maimu
Moisés nurî'tî nîmenuka'pîya ta'pî pata esa' pe tîwe'sen Faraó nurî'tî pî'. Ta'pîiya:

—Uurîya mîrîrî warantî pata esa' pe akupî'pî.
Mîrîrî aku'sau'ya wenai î' kai'ma umeruntîri esera'mato'pe awenai
tamî'nawîrî pata po,
kure'ne ipîkku pe wanî epu'to'pe tamî'nawîronkonya

Êx 9.16

—ta'pîiya. 18 Mîrîrî warantî Paapaya teetî'noko'mato' kupî manni' itu'se
tîwe'to' yarakkîrî moropai itewan sa'mannîpîiya itu'se tîwanî yawîrî
ikupîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîpemonkono Pe Tiaronkon Menkato' Paapaya

19 Amîrî'nîkon yonpaya taa upî': —Mîrîrî warantî awanî ya, o'non
ye'ka pe Paapaya uyeserukon yako'menka e'painon kin? Anî' wanî pepîn
tiwin kin itu'se Paapa e'to' yentai? 20 Tîîse uwanîyakon, anî' amîrî Paapa
yarakkîrî eesiyu'pîtîpa? Maasa era'makî. Manni' kamoteya taa pepîn
tîkapîtîpon pî':

—Î' ton pe sîrîrî warantî uka'sa'ya?

Is 29.16; 45.9

—taiya pepîn. Maasa pra kamote kapîtîponya ikapî itu'se tîwe'to' yawîrî.
21 Mîîkîrîya ikapî e'painon asakî'ne kamote mîrîrî rî non ke, tiwin ikapî
e'painon morî pe moropai tiaron kapîiya e'painon mararî rî. O'non ye'ka
pe itu'se tîwanî yawîrî ikapîiya.

22 Mîrîrî warantî Paapaya ikupî'pî itu'se tîwe'to' yawîrî. Mannankan
imakui'pî ku'nenan yaretî'kapai awanî'pî. Teuren kure'ne inkamoro
yapîtanîpî'pîiya to' tarumatî tîuya pra maasa pra itu'se awanî'pî,
kure'ne teekore'mai tîwanî moropai kure'ne tîmeruntîri wanî epu'to'pe
tamî'nawîronkonya. 23 Moropai tiaronkon, mannankan i'noko'ma'sanya
epu'to'pe î' kai'ma morî pe tîwe'to' wanî, mannankan pia morî tîrî tîuya ka'
po to' ko'manto'pe tîîpia. Î' kai'ma pena teesenumenka'pî yawîrî ikupî'pîiya.
Anî' amîrî esiyu'pî yarakkîrî mîrîrî warantî iku'sai'ya pî'? 24 Mîrîrî
ikupî'pî Paapaya Judeuyamî' ton pe neken pra tîîse ikupî'pîiya manni'kan
Judeuyamî' pepîn ton pe nîrî. Uurî'nîkon yanno'pîiya. 25 See warantî
imenuka'pî pena Paapa maimu ekareme'nen Oséias nurî'tîya tîkaaretarî po:

Mannankan upemonkono pe pra esi'san
inkamoro esatîuya tarîpai upemonkono pe.
Mannankan unwakîma'san pepîn
inkamoro wakîmauya

Os 2.23

ta'pî Paapaya Oséias wenai. 26 Moropai inî'rî moro rî ta'pîiya:

Paapaya ta'pî: —Amîrî'nîkon wanî pepîn upemonkono pe
tîîse tarîpai amîrî'nîkon wanî
uurî Paapa, ipatîkarî tîîko'mansen, munkîyamî' pe —ta'pî Paapaya,

Os 1.10

ta'pîiya.

27 Moropai pena Paapa maimu ekareme'nen Isaías nurî'tî eseurîma'pî
Israelyamî' pî'. Ta'pîiya:

Israelyamî' wanî mararî pra
kasapan warantî tîwe'sanon pe
tîîse inkamoro kore'tapai
mararî neken e'pîika'tî'san wanî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Maasa pra tiaronkon aretî'ka Paapaya kai'ma
pena ta'pî tîuya yawîrî ikupîiya.
Tiwinarî tu'kankon pemonkonyamî'
yaretî'kaiya kupî sîrîrî

Is 10.22,23

ta'pîiya. 29 Moro rî Isaías nurî'tî eseurîma'pî pena. Ta'pîiya:
Sîrîrî Paapa meruntî pu'kuruya
upayankon rî'san nîmî'sa' pra awanî ya,
tamî'nawîrî uurî'nîkon yaretî'ka'pîiya e'painon.
Pena Sodoma cidaderî po awanî'pî warantî
e'tî'ka'nî'pî e'painon.
Uurî'nîkon yaretî'ka'pîiya e'painon.
Moropai Gomorra ponkon yaretî'ka'pîiya warantî.
Tîîse tiaronkon upayankon rî'san pîika'tî'pîiya

Is 1.9

ta'pîiya.

Israelyamî'ya Jesus Maimu Kupî Pra Awanî Innape

30 Î' ta'nîkon pe nai mîrîrî pî' moriya? Ta'nîkon ka'rî Judeuyamî' pepîn pî', Paapaya tîpemonkonoyamî' pe tapisîkon yuwasa' to'ya pra tîwanî pî'? Tîîse Paapaya to' yapisî'pî innape tîku'to' to'ya wenai. 31 Tîîse manni'kan Judeuyamî', Paapa nîmenka'sanya î' kai'ma Paapaya tapisîkon yuwa'pî tîîse tiwin kin eporî to'ya pra awanî'pî. Î' kai'ma Moisés nurî'tîya tenupa'pîkon yawîrî yuwa'pî to'ya tîîse eporî to'ya pra awanî'pî. 32 Î' wani' awanî ye'nen? Eporî to'ya pîn maasa pra Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî tîwanîkon wenai, morî pe tîwe'ku'sa'kon kai'ma, tîîse innape ikupî tîuya'nîkon yawîrî pra. Mîrîrî ye'nen inkamoro e'pu'ma'pî tî' pona. 33 Pena Paapa maimu ekareme'nenya ekareme'sa' yawîrî to' e'pu'ma'pî.
Maasa era'matî
tî' tîrîuya sîrîrî seeni' wî' pona.
Mîrîrî pona to' e'pu'ma kupî sîrîrî.
Ipoi to' e'pu'masa' ya
to' atare'mo kupî sîrîrî.
Tîîse manni' innape iku'nenan
inkamoro wanî pepîn tîweppe'se ipî'

Is 8.14; 28.16

ta'pî Paapa maimu e'menukasa'ya.

10 1 Uyonpayamî', tamî'nawîrî uyewan ke esenumenka î' kai'ma Judeuyamî' e'pîika'tî yu'se esenumenka, moropai esatî pî' uuko'mamî Paapa pî' inkamoro ton pe. 2 Maasa pra epu'tî pî' wai inkamoro wanî innape Paapa yapurînen pe tîwe'ku'sanon pe teuren. Tîîse innape Paapa yapurîto' to'ya wanî pepîn yairon pe, epu'tî to'ya pepîn. 3 Epu'tî to'ya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepîn î' kai'ma tarakkîrî morî pe pemonkon kupî Paapaya. Mîrîrî ye'nen
yuwa to'ya tîwinîpai'nîkon, morî pe Paapaya tîkupîkon tîrî to'ya pepîn.
Teesenumenkakon yawîrî inkamoroya ikupî, morî pe tîwe'ku'se. 4 Tîîse Cristo
wanî Moisésya yenupanto' rî'pî yentai tîwe'sen pe. Mîrîrî ye'nen manni'kan
innape iku'nenan wanî yairî pu'kuru. Mîrîrî pîkînsa' Paapaya to' yapisî.
5 Pena Moisés nurî'tîya imenuka'pî tîkaaretarî po. Î' kai'ma
pemonkonyamî' yapisî tîuya ta'pî Paapaya yairî Moisésya yenupanto'
yawîrî to' wanî wenai. See warantî ta'pîiya:

—Anî'ya tamî'nawîrî mîrîrî Moisésya yenupanto' yawîrî ikupî ya
mîîkîrîya tîîko'manto' ton eporî,
mîrîrî yawîrî tîwanî ye'nen

Lv 18.5

—ta'pîiya. 6 Tîîse innape iku'to'ya ekaremekî: anî' nîkupî eserîkan pepîn
ku'pai pra awanî morî pe e'nîto'pe Paapa yarakkîrî. Maasa pra ta'pîiya
see warantî:

—Mîrîrî warantî teesenumenkai pra e'tî.
Anî' enuku pe nai ka' pona Cristo era'mai?

Dt 30.12

7 Teesekaranmapoi pra e'tî.

Anî' autî pe nai sa'manta'san kore'ta Cristo pîmî'sa'kakonpa miarî
pai?

Dt 30.13

—ta'pîiya. 8 Tamî'nawîrî mîrîrî ku'pai pra awanî maasa pra mîrîrî pî'
pena Moisés eseurîma'pî:

—A'kî aminke pra Paapa maimu man aapia'nîkon epu'tîkonpa,
antakon ya' man. Moropai ayewankon ya' man

Dt 30.14

—ta'pîiya. Mîrîrî itekare anna nekaremekî'pî manni'. 9 Mîrîrî pî'
eeseurîma ya, anta ke taaya ya, Jesus wanî ayepotorî pe moropai innape
ikupîya ya ayewan ke î' kai'ma Paapaya i'mî'sa'ka'pî isa'manta'san
kore'tapai, awe'pîika'tî. 10 Maasa pra uyewankon ke innape ikupî'nîkon ya
moropai innape Cristo kupî ekaremekî'nîkon ya untakon ke, e'pîika'tîn.
11 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man see warantî:

—Anî'ya innape mîîkîrî kupî ya,
mîîkîrî wanî pepîn tîweppe'se tîwinîkîi

Is 28.16

—taasai'ya man. 12 Mîrîrî taiya tamî'nawîronkon pî' manni'kan
Judeuyamî' pî' moropai Judeuyamî' pepîn pî' maasa pra tianperî
pîika'tînto' ton pra awanî ye'nen sa'nîrî to' tîîse. Tamî'nawîronkon
yepotorî pe tîwanî ye'nen, tîpî' tîwe'pîika'tîto'kon ton esa'nenan

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pîika'tîiya. 13 Taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya manni' warantî
pîika'tîiya.
—Manni' uyepotorîkon pî' tîwe'pîika'tîto' ton esa'nen ya e'pîika'tî

Jl 2.32

—taasai'ya man.
14 Yai pra tiaronya taa: —Tîîse o'non ye'ka pe see innape ikupî ye'ka
pe pra esatî to'ya e'painon? Moropai o'non ye'ka pe innape ikupî to'ya
e'painon itekare etatîpon pînon? Moropai o'non ye'ka pe eta to'ya
e'painon anî'ya itekare ekareme'sa' pra tîîse? 15 Moropai o'non ye'ka
pe itekare esekaremekî e'painon anî' ekareme'nen yarimasa' pra tîîse?
⌊Tîîse mîrîrî ekareme'nen yarimasa' Paapaya.⌋ A'kî, Paapa maimu
e'menukasa'ya taasa' man see warantî:
—O'non ye'ka pe morî pe eesera'ma e'painon itekare ekareme'nenya
ekaremekî ya

Is 52.7

—taasai'ya man.
16 Tîîse eta tîuya'nîkon ya, tamî'nawîronkonya innape mîrîrî itekare
ku'sa' pra awanî'pî. Mîrîrî pî' pena itekare ekareme'nen Isaías nurî'tî
eseurîma'pî. Ta'pîiya see warantî:
—Uyepotorî, anî'ya see innape itekare anna nekaremekî'pî kupî
e'painon?

Is 53.1

—ta'pîiya. 17 Tîîse innape iku'to' wanî itekare eta wenai. Moropai
itekare wanî manni' ekareme'nenya Cristo yekare ekaremekî wenai.
18 Moriya ekaranmapouya. Inkamoroya kin itekare esekaremekî etasa'
pra nai? Kaane, eta'pî to'ya. Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' warantî:
Tamî'nawîrî pata po tîîko'mansenon
pemonkonyamî'ya imaimu etasa' man

Sl 19.4

taasai'ya man. 19 Inî'rî ekaranmapouya. Mîrîrî yekare etasa' Israelyamî'ya
yai epu'tî to'ya pra kin nai? Mîrîrî yuuku'pî pena Moisés nurî'tîya.
Imenuka'pîiya see warantî:
Paapaya ta'pî: —Amîrî'nîkon kinmuwa kupî sîrîrî
tiaronkon pemonkonyamî' amîrî'nîkon pepîn pîika'tîuya wenai.
Inkamoro pemonkonyamî' epu'nenan pepîn
pakkokon pîika'tîsau'ya wenai
eekore'makon upî' —ta'pîiya.

Dt 32.21

kai'ma imenuka'pîiya. 20 Moropai pena Isaías nurî'tî eseurîma'pî meruntî
ke panpî'. Ta'pîiya:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa esenpo'pî manni'kan tîwanenan pepîn pia,
moropai tesa'nenan pepîn pia eesekaremekî'pî

Is 65.1

ta'pîiya. 21 Tîîse inkamoro Israelyamî' pî' Isaías nurî'tî eseurîma'pî. Ta'pîiya:
Wei kaisarî Paapa wanî'pî to' anpîika'tîpai teuren
tîpîika'tîto'kon Paapaya yu'se pra yewanmîrî'pî to'ya.
Inkamoroya tewankon sa'mannî'sa' wanî'pî
Paapa maimu aniyu'pai pra tîwanîkon ye'nen

Is 65.2

ta'pîiya.

Paapaya Israelyamî' I'noko'ma

11 1 Mîrîrî ye'nen ekaranmapouya tarîpai. Paapaya
tîpemonkonoyamî' yewanmîrî'pî? Kaane, tiwin kin to'
yewanmîrîsai'ya pra man. Maasa pra uurî pîika'tî'pîiya. Uurî wanî
inkamoro yonpa pe tîwe'sen pe. Uurî wanî Abraão nurî'tî payanî'pî pe
tîwe'sen pe moropai manni' Benjamim nurî'tî paarî'pî pe wanî. 2 Paapaya
manni'kan tîpemonkonoyamî' tîmenka'san yewanmîrîsa' pra man.
Inkamoro epu'tî'pîiya pena maasa pata koneka tîuya pra tîîse. Epu'nenan
amîrî'nîkon î' kai'ma Paapa maimu e'menukasa'ya taasa'. Manni' Elias
nurî'tî eseurîma'pî Paapa pemonkonoyamî' winîkîi. 3 See warantî ta'pîiya:
—Uyepotorî, inkamoroya amaimu ekareme'nenan tî'ka'pî moropai
inkamoroya ayapurî pe tînpo'tîkon yaponse' soroka'pî.
Tarîpai uurî neken e'nîmîsa' sîrîrî tiwinsarî tarîpai inkamoro wanî
uurî anwîpai

1 Rs 19.10,14

—ta'pîiya. 4 Î' kai'ma mîîkîrî maimu yuuku'pî Paapaya? Ta'pîiya see warantî:
—Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai mil (7.000) kaisarî warayo'kon wanî.
Inkamoro mannankan ikonekasa' to' napurî pe Baal itese'
yapurînenan pepîn. Tîîse uurî neken yapurî to'ya

1 Rs 19.18

—ta'pîiya. 5 Mîrîrî warantî awe'ku'sa' sîrîrî. Tîîse morî pe Paapa e'to'
wenai to' wanî arinîke pra tîîse moro to' man Paapa nîmenka'san tîmîrî
ton pe. 6 Itu'se tîwe'to' wenai Paapaya to' menkasa' î' to' nîkupî'pî wenai
pra, maasa pra to' nîkupî'pî wenai Paapaya to' menkasa' ya, moriya to'
esenyaka'mato' yepe' pe itîrî Paapaya e'painon, epe'mîra itîrîiya pepîn.
7 Î' taa pe nai mîrîrî pî'? Ta'nîkon ka'rî Israelyamî' tamî'nawîronkonya
yairî tîwe'to'kon yuwa'pî teeseka'nunkai, tînkupî'pîkon wenai. Tîîse
eposa' to'ya pra awanî'pî. Tu'kankon pepîn neken, Paapa nîmenka'sanya
eporî'pî. Tîîse tiaronkon wanî Paapaya tannoto'kon anetapai pra.
8 Inkamoro pî' Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapaya ayewankon sa'mannî'sa'
moropai eesenumenkato'kon nîrî.
Mîrîrî ye'nen inkamoroya era'ma eserîke pra awanî tenukon ke
moropai eta to'ya eserîke pra awanî tîpanakon ke

Dt 29.4; Is 29.10

ta'pîiya. 9 Moropai Davi nurî'tî eseurîma'pî mîrîrî pî'. Ta'pîiya:
To' atausinpato' weiyu yai
to' ena e'pai man morai' ya'
to' esenku'tîi,
inkamoro e'to'pe itaruma'tîsa'kon pe,
10 to' ku'kî, inkamoro yenu e'to'pe enkaru'ne
moropai tîîwarîrî tîwe'morikkai to' e'to'pe
tîmoronkon epu'to'pe to'ya tînkupî'pîkon wenai

Sl 69.22,23

ta'pîiya.
11 Tarîpai ekaranmapouya. Inkamoro Judeuyamî' atare'mosa' yai to' atare'mo'pî tamî'nawîrî î' eporîkonpa pra? Kaane, tîîse inkamoroya imakui'pî ku'sa' wenai manni'kan Judeuyamî' pepîn e'pîika'tîto'kon iipî'pî. Mîrîrî pîkînsa' Judeuyamî' kinmuwato'pe tîwinîpai to' e'pîika'tîsa' wenai. 12 Judeuyamî' nîkupî'pî imakui'pî wenai kure'nan morî pe Judeuyamî' pepîn e'to' wanî. Tîîpia'nîkon tîntîrî pe Paapa nîkupî'pî yapisî to'ya pra Judeuyamî' wanî wenai Judeuyamî' pepîn pia itîrî'pîiya. Tîîse î' pensa inkamoro Judeuyamî' enna'po ya, tîîpia'nîkon Paapa nîtîrî yapisî to'ya ya, î' kai'ma morî pe panpî' tamî'nawîronkon wanî inî' panpî' itentai, inkamoro wenai.

Yei Panta Mo'tanî'sa' Tiaron Parakon Pona Warainokon

13 Tarîpai eseurîma sîrîrî amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn pî'. Maasa pra uurî wanî Paapa naipontî'pî pe itekare ekareme'se amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn kore'ta. Mîrîrî esenyaka'mato' pî' atausinpa. 14 Yai pra mîrîrî kupîuya wenai uyonpayamî' ikinmuwa emapu'tîuya. Mîrîrî pîkînsa' yai pra tiaronkon e'pîika'tî emapu'tîuya. 15 Maasa pra Judeuyamî' wanî yewanmîrîsa' pe, mîrîrî pîkînsa' Judeuyamî' pepîn ena'pî Paapa yonpa pe. Mîrîrî tîpo o'non ye'ka pe awanî e'painon, inkamoro yapisî Paapaya yai? To' wanî e'painon manni' isa'manta'san e'mî'sa'ka inî'rî enen tîwanîkonpa warantî. 16 A'kî, e'mai'non ikei ekisa' wanî ya morî pe itîîto'pe Paapa pia, moriya tamî'nawîron itonpakon nîrî ikeikon wanî morî pe, imîrî ton pe. Moropai yei kara wanî ya morî pe Paapa pia itîîto'pe, moriya ipanta nîrî wanî morî pe, imîrî pe. Mîrîrî warantî Judeuyamî' wanî. Paapa pemonkono pe to' tamokon e'sa' wenai to' payanî'san nîrî wanî ipemonkono ton pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Oliveira ye' pînsa' imainanpasa' panta waikatî to'ya. Moropai mîrîrî
pata'pî ya' tiaron oliveira ye' imainanpasa' pepîn ese ye'karî panta tîrî
to'ya tiaron mainanpasa' pata'pî ya'. A'kî tauya amîrî'nîkon Judeuyamî'
pepîn wanî manni' oliveira ye' ese ye'karî warantî. Tarîpai amîrî'nîkon
awe'pîika'tîto'kon yapi'sa'ya'nîkon inkamoro Judeuyamî' wenai. 18 Mîrîrî
ye'nen amîrî'nîkonya ipanta rî'pî yewanmîrî e'pai pra awanî. Mîrîrî pî' mîî
pe aatapurîkon e'pai pra man. Maasa pra amîrî'nîkon wanî tarîpai ipanta
pe warantî. Ipantaya ikara yapîtanîpî eserîke pra man tîîse ikaraya neken
ipanta yapîtanîpî. Mîrîrî ye'nen taaya'nîkon eserîke pra man: —Anna wanî
Judeuyamî' yentai tîwe'sanon pe —taaya'nîkon eserîke pra naatîi. 19 Mîrîrî
ye'nen taaya'nîkon: —Ipanta ya'tîsa' to'ya mîrîrî anna pata'se' ton pe, Paapa
pemonkono pe anna e'to'pe. 20 Inna, seru' pepîn. Tîîse enpenatatî inkamoro
ya'tî'pî Paapaya maasa pra innape ikupî to'ya pra awanî ye'nen. Tîîse
amîrî'nîkon tîrî'pî Paapaya oliveira ye' pî' manni' warantî maasa pra innape
ikupîya'nîkon ye'nen. Mîrîrî pî' mîî pe taatapurîi pra e'tî. Tîîse eranne'
pe e'tî mîrîrî pî', Paapaya aya'tîkon namai. 21 Mîrîrî ye'nen aka tîwarî e'tî.
Paapaya Judeuyamî' tîmenka'san pu'kuru taruma'tîto' tîuya ku'sa' pra man
tîwî. Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon taruma'tîiya pepîn kai'ma kîsenumenkatî.
22 Maasa era'matî Paapa wanî morî pe seru' pepîn moropai nari' pe
nîrî awanî. Mîîkîrî wanî nari' pe manni'kan tena'tî'san winîkîi. Tîîse
morî pe awanî awinîkîi'nîkon tîwîrîrî innape tîkupî pî' aako'mamîkon
ye'nen. Mîîwîni pra awanî ya amîrî'nîkon nîrî ya'tîiya. 23 Tîîse î' pensa
Judeuyamî'ya tîwî teserukon kupî ya moropai innape ikupî to'ya
ya to' enna'po inî'rî ipata'se'kon ya', Paapaya to' enna'po emapu'tî.
24 Amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn wanî manni' oliveira se' tapairon panta
ya'tîsa' moropai itîîsa' tiaron panta pata'pî ya' warantî. Manni' oliveira
ye' imainanpasa' pona itîîsa' pe. Judeuyamî' wanî manni' oliveira ye'
imainanpasa' warantî. Mîrîrî ye'nen Paapaya ikupî sa'me pra î' kai'ma
mîrîrî oliveira ye' pî' yannuku tîuya ipanta tena'tî'pî.

Morî Pe Paapa E'to' Tamî'nawîron Pî'

25 Uyonpayamî', anî' nepu'tî pepîn yairon epu'tîya'nîkon yu'se wai,
aawarîrî'nîkon epu'nen pe awanîkon kai'ma eesenumenkakon namai.
Maasa pra Israelyamî'ya innape iku'to' pepîn ko'mamî pepîn ipatîkarî.
Tîîse to' ko'mamî tamî'nawîrî innape ikupîtonkon Judeuyamî' pepînya
innape iku'sa' pîkîrî. 26 Mîrîrî warantî neken tamî'nawîrî Israelyamî'
e'pîika'tî taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya manni' warantî.

Pîika'tîton iipî pe man.
Moropai mîîkîrîya tamî'nawîronkon
Jacó payanî'san nîkupî'pî imakui'pî
mo'ka pe man.

27 Mîrîrî warantî to' yarakkîrî eseta kupî sîrîrî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîrîrî imakui'pî to' nîkupî'pî mo'kauya yai

Is 59.20,21; 27.9; Jr 31.33,34

ta'pîiya.

28 Inkamoro Judeuyamî'ya Paapa maimu yewanmîrîsa' wenai Paapa
yeyaton pe to' ena'pî, amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn wenai. Tîîse Paapaya
to' menkasa' wenai to' ena Paapa yonpa pe. Penaronkon tamokon wenai
to' ena'pî. 29 Maasa pra î' pensa Paapaya î' ta'pî tîuya teesenumenkato'
miakanma pepîn, manni'kan tînmenka'san tîmîrî ton pe yarakkîrî.
Moropai inkamoro kupîiya morî pe. 30 Amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn pena
Paapa maimu yawîrî pra awanî'pîkon. Tîîse tarîpai amîrî'nîkon era'ma'pî
Paapaya tî'noko'pî pe, maasa pra Paapa maimu yawîrî pra Judeuyamî'
e'sa' ye'nen. 31 Mîrîrî warantî tî'noko'pî pe Paapaya ayera'ma'pîkon ye'nen,
Judeuyamî'ya nîrî tî'noko'mato'kon Paapaya yapisî, inkamoro wanî Paapa
maimu yawîrî pra tîîse. 32 Mîrîrî ye'nen Paapaya tamî'nawîrî to' ku'sa' to'
e'to'pe yarakkansa' warantî tîmaimu yawîrî pra to' e'sa' ye'nen. Mîrîrî
kupî'pîiya teetî'noko'mato' yenpopa kai'ma tamî'nawîronkon ton pe.

33 Ipîkku pe pu'kuru Paapa wanî epu'tî yentai.
Moropai î' kai'ma kure'ne epu'nen pe awanî
ekaremekî yentai.
Anî'ya kin teseru konekasa' Paapaya epu'tî e'painon?
Anî'ya Paapa esenumenkato' epu'tî e'painon?

34 Anî'ya kin Paapa esenumenkato' epu'tî e'painon?
Anî'ya kin ipanama e'painon?

Is 40.13

35 Anî'ya kin î' tîrî'pî Paapa pia,
itepe'pî yapisîpa iwinîpai?

Jó 41.11

36 Tamî'nawîron wanî Paapa nîkoneka'pî pe. Tamî'nawîron ko'mannîpîiya
tîmîrî pe awanî. Morî pe pu'kuru man Paapa tauya tîwîrîrî.

Paapa Esenyaka'mato' Ku'to'pe Eturumakan

12 1 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', kure'ne Paapaya u'noko'masa'kon
wenai î' kai'ma antîrîkon tîrîya'nîkon iipia tarîpai? Kure'ne
esatîuya sîrîrî. Eturumakatî Paapa pia tamî'nawîrî awe'to'kon yawîrî.
Aako'mamîkon pîkîrî mîîkîrî pî' neken teesenumenkai ako'mantî morî
pe. Mîrîrî warantî aako'mamîkon ya Paapa wakîri pe awanîkon moropai
yairî Paapa yapurîya'nîkon mîrîrî. 2 Sîrîrî pata yeseru pî' tîwe'sanon
pemonkonyamî' warantî pra e'tî. Tîîse tîwî Paapaya ayeserukon,
eesenumenkato'kon miakanmato'pe eturumakatî. Mîrîrî warantî neken
epu'tîya'nîkon î' itu'se Paapa e'to' wanî, moropai awe'to' yawîron pe
awanî epu'tîya'nîkon, moropai awakîrikon pe awanî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Morî pe pu'kuru tîwanî wenai uupia sîrîrî esenyaka'mato' ton tîrî'pî Paapaya.
Mîrîrî ye'nen tauya apî'nîkon tamî'nawîrî awanîkon tanne. Tiaron yentai
ke'ku'tî morî pe kai'ma. Tîîse eesenumenkakon yai yairî esenumenkatî. Tiwin
pî' si'ma apî'nîkon rî atako'menkatî. Yairî esenumenkatî ankupîkon ton tîîsa'
Paapaya pî', î' kai'ma awe'to'kon pî' innape iku'to'ya'nîkon yawîrî. 4 Maasa pra
tiwin uyesa'kon wanî tanne, tu'ke ipantakon wanî, uyemekon, u'pukon kai'ma.
Tu'ke to' wanî tanne se' kaisarî to' wanî pepîn. Tiwin pî' eesenyaka'mato' wanî
tiaron pe tiwin pî' tîîse. 5 Mîrîrî warantî uurî'nîkon wanî tu'ke e'nî tanne. Tiwin
uyesa'kon wanî Cristo yarakkîrî e'nî ye'nen. Mîrîrî warantî tiwin e'nî tiaronkon
pokonpe. Tu'ke uyesa'kon epantakapî'sa' esenyaka'ma tiwin pî' warantî e'nî, tiwin
uyesa'kon tîîse. 6 Mîrîrî ye'nen tiwin pî' si'ma î' kai'ma yapi'sa' epe'mîra yapurî
yuwapai'nîkon. Mîrîrî yapisî'pî epe'mîra Paapaya itîîsa' ye'nen ukaisarî'nîkon.
Mîrîrî Paapa nîtîrî'pî wanî ya, itekare ekareme'to'pe, mîrîrî ku'pai'nîkon î' kai'ma
innape iku'sa'nîkon ye'nen. 7 Tîîse yapurîto'pe awanî ya moriya yapurîpai'nîkon.
Tîîse yenupanto'pe awanî ya, moriya to' yenupapai'nîkon. 8 Tîîse tiaronkon
yausinpato'pe awanî ya, moriya to' yausinpapai'nîkon. Anî'ya temanne rataika
ya tiaronkon pia, moriya mîrîrî ku'kî yairî pu'kuru. Tîîse anî' wanî ya ipîkku pe,
tiaronkon esa' pe, inkamoro panamaya yuwakî epu'tîi'ma aka. Anî'ya tiaronkon
pîika'tî ya, moriya to' pîika'tîkî awakîri pu'kuru taatausinpai.

9 Mîrîrî warantî awe'sa'namato' e'to'pe yairî morî pe. Imakui'pî yu'se
tîwe'se pra e'tî tîîse morî kupîya'nîkon yuwatî. 10 Eetî'nînmato'kon wenai
tiaronkon sa'namaya'nîkon e'pai man, Cristoya asa'namakon warantî,
ayonpakon pe pu'kuru to' tîku'se. 11 Paapa ton pe teesenyaka'mai e'tî
enya'ne pe pra. Uyepotorîkon yapurîtî taatausinpai ayewankon ya'.
12 Taatausinpai pu'kuru inîmîkî pî' ako'mantî. Awe'tarumatîto'kon
yapîtanî'tî meruntî ke, teesewankono'mai pra. Tîîse eepîremakon pî'
ako'mantî tîrumakai pra. 13 Ayonpakon innape iku'nenan pia î' rî itesa'
pe awe'to'kon yonpa antîîtî, manni'kan sa'ne î' ton pînon pia. Moropai
tamî'nawîronkon aapia'nîkon tui'sanon yapi'tî morî pe ayewî'kon ta.

14 Manni'kan amîrî'nîkon pî' tîwo'ma'tasanon wanî ya, inkamoro
pîika'tîto'pe Paapaya esatî Paapa pî' morî tîîto'peiya to' pia. Mîrîrî morî
tîîto'peiya esatî to' taruma'tîiya namai. 15 Atausinpatî taatausinpasanon
pokonpe. Moropai akaruntî manni'kan tîkaruwasenon pokonpe.
16 Ako'mantî tîmurukun pe tiaronkon pokonpe tiaron yentai mîî pe
tîwe'ku'se pra. Tîîse ayonpa pe to' ku'tî, ipîkkukon pepîn moropai
tîwe'taruma'tîsanon. Epu'nen pe tîwe'ku'se pra e'tî.

17 Imakui'pî pe tiaron tîrepai pra e'tî. Tîîse morî ke neken irepatî. Morî
kupîya'nîkon yuwatî tamî'nawîronkon nera'ma ton pe. 18 Epu'tîya'nîkon
pîkîrî morî kupîya'nîkon yuwatî, morî pe aako'mamîkonpa tiaronkon
pokonpe. 19 Uyonpayamî' tiaronkon pî' eese'makon tuwai pra e'tî. Maasa
pra Paapaya inkamoro taruma'tî kupî sîrîrî mîîto'pe. Mîrîrî pî' taasa'
Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Uurî ese'ma pe wai inkamoro yarakkîrî uyeseru konekauya pe wai

Dt 32.35

—ta'pî Paapaya 20 Tîîse mîrîrî taasa' Paapa maimuya manni' yawîrî iku'tî.
Mîîkîrî apî'nîkon tîwo'ma'tasen wanî ya emi'ne,
mîîkîrî ya're' ton tîîtî.
Moropai tuna aninnîpai awanî ya,
mîîkîrî wo'patî.
Mîrîrî kupîya'nîkon ya yarakkîrî,
mararî pra mîîkîrî yeppe'nîpîya'nîkon

Pv 25.21,22

taasai'ya man 21 Ayentai'nîkon imakui'pî ena kî'tîîtî. Tîîse imakui'pî yentai awanîkon yuwatî morî kupîya'nîkon wenai.

Î' Kai'ma Ipîkku Pe Tîwe'sanon Maimu Yawîrî E'nî

13 1 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon e'pai awanî ipîkkukon maimu yawîrî. Maasa pra inkamoro wanî tamî'nawîrî Paapa nîkupî'san pe mîîto'pe. Moropai intîrî'san pe to' wanî. 2 Tîîse inkamoro maimu yawîrî pra anî' wanî ya, mîîkîrî wanî pepîn Paapa maimu yawîrî maasa pra Paapaya to' tîîsa' tanne. Mîrîrî warantî teesenumenkasen wanî ya, tîîwarîrî rî mîîkîrî esewanmîrî mîrîrî. 3 Mîrîrî ye'nen inkamoro imakui'pî ku'nenen wanî eranne' pe, mîîkîrî ipîkku pe tîwe'sen pata esa' pî'. Tîîse manni'kan morî ku'nenan wanî pepîn eranne' pe ipî'. Mîrîrî ye'nen eranne' pe e'pai pra awanî ya, moriya morî ku'kî moropai mîrîrî kupîya ya, mîîkîrîya ayapurî. 4 Maasa inkamoroya Paapa esenyaka'mato' koneka mîrîrî amîrî'nîkon tonpe. Tîîse imakui'pî kupîya ya, eranne' pe e'kî maasa pra meruntî ke mîîkîrî wanî amîrî taruma'tîiya. Inkamoro wanî Paapa esenyaka'mato' ku'nenan pe. Moropai pemonkon imakui'pî ku'nen taruma'tînen pe to' wanî. 5 Mîrîrî warantî ipîkkukon pe tîwe'sanon maimu yawîrî awanîkon e'pai awanî inkamoroya ataruma'tîkon namai. Moropai mîrîrî wenai neken pra tîîse eesenumenkato'kon wenai.

6 Mîrîrî ye'nen ane'makon ye'matî ipîkkukon esenyaka'mato'pe maasa pra Paapa ton pe to' esenyaka'ma ipoitîrî pe. 7 Mîrîrî ye'nen epe'mîra awe'to'kon ye'matî iipia. Tamî'nawîrî epe'mîra awe'to'kon ye'matî. Inkamoro namatî tamî'nawîrî ipîkku pe tîwe'sanon yapurîtî.

Î' Kai'ma Tiaronkon Koneka Yeseru

8 Tiaronkon pia epe'mîra tîwe'se pra e'tî. Tîîse kure'ne epe'mîra awe'to'kon e'pai awanî, î' kai'ma, tiaronkon sa'namato'ya'nîkon ke. Maasa pra anî'ya tiaronkon sa'nama ya, mîîkîrî wanî mîrîrî Paapa maimuya taasa' yawîrî. 9 Paapa maimuya taasa' see warantî:

—Tiaron no'pî yarakkîrî tîwe'se pra moropai pemonkon kî'wîi.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ama'ye' pe tîwe'se pra tiaron yemanne yu'se pra

Êx 20. 13-15,17; Dt 5.17-19,21

—taasai'ya man. Tamî'nawîrî mîrîrîkon wanî Paapa maimuya taato'pe.
Moropai ta'pîiya:
—Tiaronkon sa'namatî, aawarîrî awe'sa'nama manni' warantî

Lv 19.18

—ta'pîiya. 10 Anî'ya tiaronkon sa'nama ya, imakui'pî kupîiya pepîn to'
winîkîi. Maasa pra e'sa'namanto' wanî Paapa maimuya taasa' manni'
tamî'nawîrî yawîrî.
11 Mîrîrî ye'nen mîrîrî yawîrî ikupîya'nîkon e'pai awanî. Maasa pra aasîrî
e'pîika'tînto' weiyu eseporî kupî sîrîrî. Mîrîrî ye'nen pakan e'pai man. Maasa
pra aminke pra e'pîika'tînto' weiyu wanî sîrîrî pena innape ikupî pia'tî yai
awanî'pî warantî pra. 12 Ewaron pe tîwe'sen atareti'kasa' sîrîrî. Tarîpai a'ka
pe tîwe'sen erepansa' sîrîrî. Mîrîrî ye'nen ewaron ya si'ma imakui'pî kupî pî'
ko'mannîto' yemî'pannîpî yuwapai man. Tîîse a'ka ta si'ma meruntî ke e'nî
yuwapai'nîkon man. 13 Tîwîrî ko'mannîpai'nîkon man a'ka ta, a'ka ta tîwe'sen
pemonkon wanî warantî, imakui'pî pe tîwe'se pra moropai teetînsen pe pra,
moropai se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra, mîrîrî ye'ka nura
tîku'se pra, moropai teekore'masen pe pra, moropai ikinmuyen pe tîwe'se
pra. 14 Tîîse Jesus Cristo winîpainon yapi'tî eeseya'namakonpa mîrîrî ye'ka
winîkîi, î' kai'ma aawarîrî'nîkon itu'se apunkon e'to' yawîrî tîku'se pra.

Ayakon Winîkîi Teeseurîmai Pra E'kî

14 1 Manni' a'tu'mîra tîwe'sen akore'ta'nîkon innape Jesus kupî tîuya
ye'ka pe mîîkîrî yapi'tî awakîrikon pe. Mîîkîrî yarakkîrî teesiyu'pî'se
pra e'tî, î' taiya ya apî'nîkon. 2 A'kî, tiaronkonya taa tamî'nawîron pî'
entamo'kan. Tîîse tiaronkon teesenumenkato'kon ya' a'tu'mînanya taa:
—Kaane, tamî'nawîron enapî eserîke pra man, ipînsa' neken enapî —taa
to'ya. 3 Mîrîrî ye'nen anî'ya tamî'nawîron tena'sen enapî ya, mîîkîrî ipînsa'
neken ena'nen kupî e'pai pra awanî tewanma pe. Mîrîrî ye'ka ipînsa' tena'sen
ena'nenya tamî'nawîrî ena'nen yewanmîrî eserîke pra awanî. Maasa pra
Paapaya tîwakîri pe mîîkîrî yapi'sa' ye'nen. 4 Anî'kan amîrî'nîkon tiaronkon
poitîrî pe tîwe'sanon pî' eeseurîmakonpa? Maasa pra mîîkîrî esa'ya neken taa
eserîke awanî, morî pe awanî, morî pe pra awanî kai'ma. Moropai morî pe
awanî taiya maasa pra mîrîrî warantî itesa'ya ikupî.
5 Tiaronkon esenumenka mîrîrî weiyu wanî tiaron wei yentai kai'ma.
Moropai tiaronkon esenumenka se' kaisarî wei wanî kai'ma. Mîrîrî ye'nen
yairî tîwanîkon kai'ma to' wanî teesenumenkakon yawîrî. 6 Tîîse manni'
ipîkku pe mîrîrî weiyu ku'nen wanî ya, mîîkîrîya Paapa yapurîto'pe ikupî
mîrîrî. Moropai manni' tamî'nawîron ena'nenya nîrî Paapa yapurîto'pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ikupî mîrîrî. Morî pe pu'kuru man taiya Paapa pî'. Moropai ipînsa' neken
ena'nenya Paapa yapurîpa ikupî mîrîrî. Taiya: —Morî pe pu'kuru man
—taiya Paapa pî'. 7 Maasa pra anî' ton pra man tîîwarîrî tîîko'mansen
moropai tîîwarîrî tîîsa'mantasen ton pra man. Ko'mannîto' wanî
uyepotorîkon pia. 8 Sa'mantan ya moriya sa'mantan mîrîrî uyepotorîkon
ton pe. Mîîwîni pra awanî ya, enen e'nî ya, sa'mantan ya awanî
Uyepotorîkon tonpe.
9 Maasa pra Yepotorî Wannî pe tîwanîpa kai'ma Cristo sa'manta'pî
moropai awennapamî'pî. Mîrîrî ye'nen isa'manta'san yepotorî pe awanî
moropai enenankon yepotorî pe awanî. 10 Tîîse, î' wani' awanî ye'nen
ayakon yewanmîrîya? Amîrî kanan, î' ton pe ayakon yu'se pra awanî?
A'kî, tamî'nawîrî uurî'nîkon eseporî kupî sîrîrî Paapa rawîrî. Mîrîrî
yai Paapaya uyako'menkakon kupî sîrîrî. 11 Maasa pra Paapa maimu
e'menukasa'ya taasa' man:

> —Innape Uurîya taasa' sîrîrî
> î' pensa inna'pokauya pata pe pra —ta'pî Uyepotorîkonya.
> —Urawîrî neken tamî'nawîronkon e'sekunka pe man unamai.
> Mîrîrî yai inkamoroya taa kupî sîrîrî tamî'nawîrî si'ma:
> "Amîrî wanî tamî'nawîronkon yako'menkaton pe", —ta'pî
> Uyepotorîkonya.
>
> Is 45.23

taasai'ya man. 12 Mîrîrî ye'nen tiwin pî' si'ma ukaisarî'nîkon unkupî'pîkon
ekaremekî kupî sîrîrî Paapa pî', ⌊tiaron pî' pra⌋.

Imakui'pî Ya' Ayakon Ena Kîsemapu'tîi

13 Mîrîrî ye'nen tiaronkon mu'tunpato' uurî'nîkonya
emî'pannî'pai'nîkon man. Moropai taaya'nîkon e'pai awanî: —Î' kupîuya
pepîn uyakon mauya namai imakui'pî ya'. 14 Uyepotorîkon yarakkîrî e'nî
wenai, epu'tî pî' wai tena'sen nura ton pra awanî. Tîîse anî' esenumenka
ya tena'sen pî' nura pe awanî kai'ma, moropai enapîiya, mîîkîrîya
imakui'pî kupî mîrîrî tîwinîkîi. Mîrîrî ye'nen imakui'pî pe eena tîmîrî
pe. 15 Yairî ma're ayakon ena emapu'tîya anenapî enapîya wenai, ayakon
sa'namaya yuwaya pepîn mîrîrî, manni' imîrî ton pe Cristo sa'manta'pî
tanne. Mîrîrî warantî ayekkari enapîya wenai ayakon kî'ma'nîpai.
16 Mîrîrî warantî imakui'pî pe tiaronkon eseurîma kî'mapu'tîtî
awinîkîi'nîkon, morî kupîya'nîkon kai'ma eesenumenkasa'kon tanne.
17 Maasa pra Paapa wanî uyesa'kon pe esepu'tî uyekkarikon enapî
wenai pra, uwukukon enîrî wenai pra, tîîse uyonpakon sa'nama wenai
eesepu'tî. Moropai morî pe uyonpakon yarakkîrî ko'mannî wenai,
moropai taatausinpai ko'mannî wenai Morî Yekaton Wannî nîtîrî'pî
wenai, mîrîrî warantî Paapa pemonkono pe e'nî esepu'tî. 18 Anî'ya mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

warantî Cristo yapurî ya, Paapa wakîri pe awanî. Moropai tonpayamî'
nîrî wakîri pe awanî.
19 Mîrîrî ye'nen tîwanmîra e'nî yuwapai'nîkon. Moropai uyonpakon
meruntîri'tîpai'nîkon. 20 Manni' Paapa nîpîika'tî'pî kî'taruma'tîi.
Tamî'nawîrî yekkari wannî wanî tena'sen pe. Tîîse î' rî enapî wenai
imakui'pî ya' uyonpakon ena emapu'tî ya, yairî pra awanî mîrîrî. 21 Tîîse
morî pe panpî' awanî uyo'kon rumaka ya, uwukukon rumaka ya, î' rî
rumaka ya, imakui'pî ya' uyonpakon ena namai.
22 Tîîse amîrî'nîkon yairî eesenumenkato'kon tena'sen pî', tenî'sen pî',
mîrîrî warantî eesenumenkakon pî' aako'mamîkon tîîse moo, teesiyu'pî'se
pra ayonpakon yarakkîrî. Paapaya neken epu'tî mîrîrî. Taatausinpai mîîkîrî
wanî teesenumenkato' yawîrî î' rî ku'nen pe, maasa pra yairî tîwanî
epu'tîiya. —Yairî pra awanî tai'se —taiya pepîn. 23 Tîîse manni' a'tu'mînya
tiyo' yanî ya teesenumenkato' yawîrî pra, imakui'pî kupîiya mîrîrî. Maasa
pra —Yairî naka ikupîuya sîrîrî ta'ye' —taiya. —Mîrîrî ye'nen yairî pra
awanî tai'se —kai'ma mîrîrî kupî anî'ya ya, imakui'pî kupîiya.

Tiaronkon Pî' Teesenumenkai Ko'mannî E'pai Awanî

15 1 Tîîse uurî'nîkon innape iku'nenan manni'kan meruntî ke
tîwe'sanon, moriya tiaronkon a'tu'mîra tîwe'sanon pîika'tî
e'pai awanî. To' yeseru yapîtanîpî e'pai awanî to' tîyu'pî'se pra.
2 Tîwin pî' si'ma ukaisarî'nîkon tiaronkon pîika'tî e'pai awanî morî pe
to' ko'manto'pe, inî' panpî' innape iku'to'pe to'ya. Upî'nîkon neken
teesenumenkai pra to' pîika'tî e'pai awanî. 3 Maasa pra tîîwarîrî Cristo
etî'nînmasa' pra man. Tîîse Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man.
—Paapa, mîrîrî awinîkîi imakui'pî ku'to' to'ya yapisî'pîuya upona.

Sl 69.9

—ta'pîiya. 4 Pena tamî'nawîrî awe'menukasa' manni' Paapa maimu po,
mîrîrî wanî uyenupanenkon pe. Inîmîkî pî' e'nîto' ton tîrîiya. Moropai
atausinpanto' ton tîrîiya. Î' taasa' tîuya kupî Paapaya nîmîkî pî' ko'mannî.
Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî yapîtanîpî eserîke awanî.
5 Manni' Paapa, tînîmî'to' tîînen moropai atausinpanto' tîînenya
tiwin eesenumenkato'kon tîrî yu'se wai aapia'nîkon, Jesus Cristo
esenumenkato' yawîrî eesenumenkakonpa. 6 Mîrîrî warantî itîrî Paapaya
tapurîkonpa, tamî'nawîrî awanîkon tanne tiwin eesenumenkato'kon tîîse,
manni' Paapa, Jesus Cristo Uyepotorîkon yun yapurîkonpa.

Paapa Maimu Wanî Judeuyamî' Pepîn Tonpe

7 Mîrîrî ye'nen tiaronkon yapi'tî akore'ta'nîkon to' e'to'pe, î' kai'ma
Cristoya amîrî'nîkon yapisî'pî warantî. Moropai mîrîrî wenai Paapa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yapurî tu'kankonya. 8 Maasa pra Cristo eturumaka'pî Judeuyamî' pia to'
poitîrî warantî, î' kai'ma innape pu'kuru î' taasa' Paapaya ekaremekîpa
kai'ma. Maasa pra mîrîrî kupî'pîiya î' taasai'ya yawîrî penaronkon anna
tamokon pî'. 9 Moropai Judeuyamî' pepînya Paapa yapurîto'pe nîrî morî
pe awe'to' wenai. Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' warantî:

Mîrîrî ye'nen ayapurî pî' wai kure'ne
Judeuyamî' pepîn kore'ta si'ma.
Moropai ayapurî pî' wai
ayapurîto' eserenkanto' ke

2 Sm 22.50; Sl 18.49

ta'pîiya: 10 Moropai ta'pîiya inî'rî:

Amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn, atausinpatî.
Paapa yapurînenan pokonpe
inmenka'san ipemonkonoyamî' pokonpe si'ma

Dt 32.43

ta'pîiya. 11 Moropai inî'rî ta'pîiya:

Tamî'nawîronkon Judeuyamî' pepînya
tepotorîkon yapurî e'pai awanî.
Moropai kure'ne tamî'nawîronkon
pemonkonyamî'ya yapurî e'pai awanî.

Sl 117.1

ta'pîiya. 12 Moropai Isaías nurî'tîya ta'pî nîrî:

Jessé nurî'tî payanî'san yonpa wanî pe man pata esa' pe.
Manni'kan Judeuyamî' pepîn esa' pe awanî pe man.
Inkamoroya inîmîkî ko'mannîpî

Is 11.10

ta'pîiya.
13 Paapaya, inîmî'to' ton tîînenya aatausinpato'kon ton tîrî yu'se wai.
Moropai tîîwanmîra awe'to'kon ton tîrîiya yu'se wai aapia'nîkon, innape
iku'nenan pia. Mîrîrî wenai Morî Yekaton Wannî meruntîri yai morî intîrî
nîmîkî pî' aako'mamîkon, teeseta'kai pra.

A'tu'mîra Paulo Esepu'to'

14 Uyonpayamî' ayepu'tîkon pî' wai î' kai'ma amîrî'nîkon wanî morî pe
pu'kuru. Moropai epu'nen pe pu'kuru awanîkon moropai tiaronkon panama
epu'nen pe awanîkon epu'tî pî' wai. 15 Tîîse sîrîrî kaareta menukauya pe
kure'ne teesenumenka ye'ka pe, aronne sîrîrî eseurîmato' menukauya.
Amîrî'nîkon yenpenatanî'to'pe eesenupa'pîkon pî'. Sîrîrî konekauya maasa
pra Paapaya itîîsa' ye'nen esenyaka'mato'pe. Uwakîri pe ikupîuya. 16 Maasa
pra Cristo maimu pe teesenyaka'masen pe wanî manni'kan Judeuyamî'
pepîn tonpe. Uurî esenyaka'ma manni' teepîremasen esenyaka'ma warantî
Paapa maimu ekaremekî pî' pemonkonyamî'ya Paapa yapurîto'pe. Mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

warantî itekare ekaremekîuya inkamoro Judeuyamî' pepîn e'to'pe Paapa
pia untîrî'san pe to' e'to'pe. Moropai tîwakîri pe Paapaya to' yapisî, Morî
Yekaton Wannî nîrona'san pe to' wanî wenai.
17 Mîrîrî ye'nen Cristo Jesus yarakkîrî wanî ye'nen uurî atausinpa
kure'ne. Moropai Paapa ton pe esenyaka'ma pî' atausinpa. 18 Uurî pe rî
eseurîma eserîke pra wai, tîîse Cristo nîkupî'pî pî' neken eseurîma, manni'
uyarakkîrî inkupî'pî wenai. Mîrîrî kupî'pîiya uwenai Judeuyamî' pepînya
innape Paapa maimu kupî'pî. Mîrîrî e'sa' man mîrîrî unekaremekî'pî eta
to'ya wenai, moropai uyeseru era'ma to'ya wenai. 19 Moropai Morî Yekaton
Wannî meruntîri wenai anî' nîkupî eserîkan pepîn kupîuya wenai innape
ikupî'pî to'ya. Mîrîrî warantî asarî ye'ka pe Jerusalém poro moropai
Ilírico pata poro asarî ye'ka pe itekare ekaremekî'pîuya. Awe'to' yawîrî
Jesus Cristo pî' eseurîma'pî. 20 Kure'ne eseka'nunka'pî tîwîrî Paapa maimu
ekareme'to'peuya manni'kan Jesus yekare etatîpono'san pepîn pî', o'non
pata ya' tiaronkon wîtî'pî pepîn ya' itekare ekareme'se. A'kî, tewî' koneka
anî'ya pepîn tiaronya tewî' koneka pata'se' ya'. Mîrîrî warantî uutî pepîn
o'non pata ya' tiaron wîtî'pî itekare ekareme'se ya'. 21 Î' kai'ma Paapa
maimu e'menukasa'ya taasa' manni' warantî:

Manni'kan î' pensa ipî' eseurîman
etatîpono'san pepînya era'ma kupî sîrîrî.
Moropai eta tîuya'nîkon wenai
innape ikupî to'ya kupî sîrîrî,

Is 52.15

ta'pîiya.

Paulo Esenumenka Roma Pata Pona Tuutî Pî'

22 Mîrîrî pî' esenyaka'ma ye'nen, tu'ke ite'ka aapia'nîkon uutî eserîke pra
awanî'pî. 23 Tîîse sîrîrî esenyaka'mato' yaretî'kasau'ya wai sîrîrî pata po. Pena
tu'ke kono' kaisarî esenumenka pî' uuko'mansa' wai amîrî'nîkon anera'mapai
wanî pî'. 24 Tarîpai mîrîrî kupîuya pî' esenumenka sîrîrî. Espanha pona uutî
pe amîrî'nîkon era'mauya pî' esenumenka sîrîrî. Moropai upîika'tîya'nîkon
yu'se wanî sîrîrî Espanha pona uutîto' pî', mararî akore'ta'nîkon uuko'mamî
tîpo. 25 Tîîse sîrîrî uutî sîrîrî Jerusalém pona, Paapa pemonkonoyamî' ton
pe miarî. 26 Maasa pra Jesus yapurînenan Macedônia ponkon moropai
Acaia ponkonya tîntîrîkon tîrî'pî taatausinpai manni'kan Jerusalém ponkon
tîwe'taruma'tîsanon pîika'tîto'pe. 27 Maasa pra Judeuyamî' winîpai morî
e'pîika'tînto' yapisî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Judeuyamî' pepînya to' pîika'tî
e'pai awanî nîrî, itesa' pe tîwe'to'kon ke. 28 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî to'
nîtîrî'pî rumakasau'ya ya Jerusalém ponkon pia, miarî pai uutî mîrîrî
Espanha pata pona. Mîrîrî yai uutî pe amîrî'nîkon anera'mapai wanî sîrîrî.
29 Mîrîrî yai amîrî'nîkon pia erepansa' yai, epu'tî pî' wai kure'ne morî Cristo
nîtîrî'pî pî' eseurîma ayarakkîrî'nîkon, tamî'nawîrî itu'se awe'to'kon pîkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Esatîuya uyonpayamî', Uyepotorîkon Jesus Cristo wenai. Moropai kure'ne
etî'nînmanto' Morî Yekaton Wannî nîtîrî'pî wenai esenyaka'man tîmurukun
pe. Mîrîrî ye'nen upîika'tîtî eepîremato'kon ke upona. 31 Upona epîrematî Jesus
epu'nenan pepîn Judéia ponkonya uwî namai. Moropai uurî esenyaka'mato'
e'to'pe Paapa pemonkonoyamî' tonpe miarî. 32 Mîrîrî aapia'nîkon uutî itu'se
Paapa wanî ya, akore'ta'nîkon erepamî kure'ne taatausinpai. Mîrîrî yai
apîika'tîuya'nîkon moropai upîika'tîya'nîkon nîrî. 33 Moropai Paapa, tîwanmîn
tîînen wanî aapia'nîkon yu'se wai. Mîrîrî wanî e'pai man.

Paulo Esekaremekî Pemonkonyamî' Pî'

16 1 Apî'nîkon manni' uwîrisikon Febe Cesaréia soosirî ta
teesenyaka'masen ekaremekîuya. 2 Mîîkîrî yapi'tî morî pe maasa pra
uwîrisikon pe awanî ye'nen. Yapi'tî uyepotorîkon Jesus Cristo pemonkono
pe awanî ye'nen. Morî pe yapi'tî Paapa pemonkonoyamî'ya ikupî warantî.
Ipîika'tîtî tamî'nawîrî î' itu'se awe'to' ke, iipia itîîtî. Maasa pra mîîkîrîya tu'ke
pemonkonyamî' pîika'tî'pî mararî pra, moropai upîika'tî'pîiya nîrî.

3 Umaimu yarimauya Priscila pia moropai Áquila pia. Maasa pra
inkamoro wanî uyonpayamî' pe. Jesus Cristo ton pe esenyaka'ma
yonparî'san pe to' wanî. 4 Inkamoro sa'manta yonpa'pî uurî
pîika'tîkonpa. Mîrîrî ye'nen kure'ne to' pî' morî pe man tauya.
Uurîya taa neken pra tîîse tamî'nawîronkon Judeuyamî' pepîn
Paapa yapurînenanya taa nîrî.

5 Moropai umaimu man tamî'nawîronkon manni'kan to' pokonpe
emurukuntî'san pî' nîrî.

Moropai umaimu man Ipêneto manni' e'mai' pe Ásia patapai innape
Cristo ikupîtîpon pia.

6 Moropai Maria pia nîrî, manni' kure'ne amîrî'nîkon ton pe
eesenyaka'ma'pî.

7 Moropai Andrônico pia nîrî. Moropai Júnias pia, inkamoro upata
ya' tîwe'sanon Judeuyamî', upokonpe atarakkannîto' ta si'san.
Inkamoro Jesus naipontî'san epu'tî'nîkon morî pe. Pena e'mai' pe
urawîrî innape Jesus ku'nen pe to' ena'pî.

8 Moropai Amplíato pia nîrî. Mîîkîrî wanî uwakîri pe pu'kuru
uyepotorî pemonkono pe awanî ye'nen.

9 Moropai Urbano uyonpakon esenyaka'man yonpa pia.

Moropai uwakîri uyonpa Estáquis pia nîrî.

10 Moropai Apeles manni' kure'ne innape Cristo kupî tîuya wenai
tîmoron epu'tîtîpon pia.

Moropai Aristóbulo pemonkonoyamî' pia umaimu man.

11 Moropai Herodião upata ya' tîwe'sen Judeu pia.

Moropai tamî'nawîrî uyonpakon Narciso pemonkonoyamî' innape
Jesus ku'nenan pia.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Umaimu man wîri'sanyamî' pia nîrî, Trifena moropai Trifosa
manni'kan uyepotorîkon tonpe esenyaka'ma'san pia.
Moropai Pérside mîîkîrî nîrî esenyaka'ma'pî nîrî to' warantî.
13 Moropai umaimu yarimauya Rufo manni' uyepotorîkon
nîmenka'pî tîmîrî pe eesenyaka'mato'pe, mîîkîrî pia umaimu man.
Moropai isan pia nîrî maasa pra mîîkîrîya kure'ne tînre warantî
ukupî'pî mîîto'pe.
14 Moropai Asíncrito, Flegonte. Moropai Hermes moropai Pátrobas
moropai Hermas moropai tamî'nawîrî manni'kan innape Jesus
kupîtîponkon to' pia tîwe'sanon pia umaimu man.
15 Moropai Filólogo moropai Júlia moropai Nereu moropai itakon
moropai Olimpas moropai tamî'nawîronkon to' pia tîwe'sanon
Paapa pemonkonoyamî' pia umaimu man.
16 Tiaronkon sa'namaya'nîkon pe to' pî' atapi'tî taatausinpai.
Tamî'nawîronkon Cristo pemonkonoyamî'ya aapia'nîkon
tîmaimukon yarima sîrîrî.

Tiwinkano'pî Paulo Esekareme'to'

17 Uyonpayamî' esatîuya sîrîrî apî'nîkon. Aka tîwarî e'tî, manni'kan
amîrî'nîkon pantaka yu'se tîwe'sanon pî'. Maasa pra apanamato'kon yairî pra
apanamakon to'ya. Î' kai'ma eesenupa'pîkon yairî pra to' wanî. Inkamoroya
innape iku'to'ya'nîkon manenpa to'ya. Mîrîrî ye'nen to' pia pai atarimatî. 18 Maasa
pra sîrîrî ye'ka yapurînenanya Cristo yapurî eserîke pra man. Uyepotorî yapurî
to'ya pepîn. Tîîse to' esenumenka kure'ne itu'se tîwe'to'kon pî' neken. Morî pe
tîwe'ku'se tiaronkon yeurîma to'ya seru'ye' pe. Mîrîrî wenai pakkokon, mararî
epu'nenan yenku'tî to'ya. 19 Tîîse amîrî'nîkon wanî Paapa maimu yawîrî epu'sa'
tamî'nawîronkonya. Mîrîrî wenai kure'ne taatausinpai uurî wanî amîrî'nîkon
pî'. Mîrîrî ye'nen epu'nen pe awanîkon yu'se wai morî winîkîi. Tîîse imakui'pî
winîkîi, pakko pe e'ku'tî.
20 Moropai Paapa tîwanmîn esa'ya makui kupî sîrîrî ama're'nîkon. Maasa
pra Paapa wanî itentai. Morî pe uyepotorîkon Jesus Cristo nîtîrî aapia'nîkon
wanî.
21 Timóteo, manni' esenyaka'ma wanîyakonya tîmaimu yarima
aapia'nîkon. Moropai upata yawonkon Lúcio, Jasom moropai Sosípatro,
inkamoroya nîrî tîmaimukon yarima aapia'nîkon.
22 Uurî Tércioya sîrîrî Paulo kaaretarî menuka sîrîrî. Umaimu
yarimauya tamî'nawîronkon innape Cristo ku'nenan pia.
23 Moropai Gaio upata'se' ton tîrîtîpon, manni' o'non pata Paapa
pemonkonoyamî' pokonpe emurukuntî pata'se' ton tîrî tîponya tîmaimu
yarima aapia'nîkon. Moropai Erasto manni' esenyaka'ma'pî nîrî mîrîrî cidade
po mîîkîrîya tîmaimu yarima. Moropai uyonpakon Quartoya tîmaimu yarima
aapia'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tiwin Kono'pî Pe Teepîrema Pe Paapa Yapurîto' Pauloya

[24 Morî epe'mîn tîrî Uyepotorîkon Jesus Cristoya yu'se wai, tamî'nawîrî
amîrî'nîkon pia.] 25 Paapa yapurî'nîkon imaimu unekaremekî'pî wenai. Maasa
pra mîrîrî Jesus Cristo pî' teeseurîmasen pe awanî. Paapaya amîrî'nîkon
koneka meruntî ke awanîkonpa, innape iku'to'ya'nîkon pî'. Mîrîrî wanî
yairon pe Paapa maimuya taasa' yawîrî, manni' penaronkon nepu'tî'pî
pepîn esonomî'pî. 26 Tarîpai mîrîrî yairon wanî ekareme'sa' pe maasa pra
penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'ya ekaremekî'pî. Mîrîrî
menuka'pî to'ya. Mîrîrî kupî'pî to'ya î' ta'pî Paapaya yawîrî. Mîrîrî esepu'tî'pî
tarîpai tamî'nawîrî pata po, mîrîrî ku'to'pe pemonkonyamî'ya innape moropai
yawîrî to' e'to'pe. 27 Manni' Paapa tiwinano'pî tamî'nawîron epu'nen mîîkîrî
wanî tapurîsen pe ipatîkarî. Uyepotorîkon Jesus Cristo wenai yapurî'nîkon.
Mîrîrî warantî e'pai man. Moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo e'to' wanî yu'se
wai aapia'nîkon tamî'nawîrî awanîkon tanne. Mîrîrî warantî itu'se wai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA E'MAI'NON KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

CORÍNTIO PONKON PIA

Paulo, Jesus Cristo naipontî'pîya sîrîrî kaareta menuka'pî. Moropai yarima'pîiya innape Jesus ku'nenan pia miarî cidade itese' Coríntio ponkon. Mîîkîrî Pauloya itekare ekareme'sa' wanî'pî miarî tîwanî yai. Mîrîrî eta tîuya'nîkon ya, innape Jesus kupî'pî to'ya moropai Jesus maimu yawîrî to' ko'mamî pia'tî'pî.

Î' wani' awanî sîrîrî kaareta menuka'pîiya, maasa pra e'mai' pe inkamoro Coríntio ponkonya kaareta yarima'pî iipia. Î' kai'ma tîîko'mamî anepu'pai to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen Paulo yekaranmapo'pî to'ya. To' kaaretarî yapi'sa' tîuya ya, sîrîrî kaareta menuka'pîiya, to' maimu yuukupa. Moropai to' yekare etasai'ya wanî'pî, morî pe innape iku'se pra to' ko'mamî yekare. Mîrîrî ye'nen sîrîrî kaareta menuka'pîiya teserukon miakanmato'pe to'ya, Paapa wakîri pe to' ko'manto'pe. Mîrîrî ekaremekî'pîiya sîrîrî kaareta ya'.

---

1 1 Uurî Pauloya sîrîrî kaareta menuka sîrîrî aapia'nîkon, uyonpakon
Sóstenes yarakkîrî si'ma. Uurî wanî Paapa nanno'pî pe itu'se tîwanî
yawîrî, Jesus Cristo naipontî ton pe.
2 Aapia'nîkon sîrîrî kaareta menukauya innape Jesus ku'nenan Coríntio
cidaderî ponkon pia. Amîrî'nîkon Paapa nanno'san tîpemonkono pe
awanîkonpa, innape Jesus Cristo kupîya'nîkon wenai. Moropai sîrîrî
kaareta wanî tamî'nawîron pata ponkon ton pe, manni'kan Uyepotorîkon
Jesus Cristo pî' tîwe'pîika'tîto'kon esa'nenan ton pe. Maasa pra mîîkîrî
Uyepotorîkon wanî to' yepotorî pe nîrî.
3 Epe'mîra tîntîrî tîrî Paapaya yu'se wai aapia'nîkon, uyonpayamî'.
Moropai tîwanmîra awe'to'kon ton nîrî tîrîiya yu'se wai. Mîrîrî warantî
itîrî Uyepotorîkon Jesus Cristoya yu'se wai aapia'nîkon.

Paapa Nîtîrî Uupia'nîkon Cristo Wenai

4 —Morî pe man —tauya tîwîrî Paapa pî', maasa pra epe'mîra morî
tîrî'pîiya aapia'nîkon Jesus Cristo piawonkon pe awanîkon ye'nen.
5 Maasa pra Cristo pia si'ma, mararî pra apîika'tî'pîiya'nîkon tamî'nawîron

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pî'. Jesus Cristo yekare epu'nenan pe awanîkon emapu'tî'pîiya,
moropai mîrîrî ekareme'nenan pe awanîkon emapu'tî'pîiya. 6 Maasa
pra imaimu etaya'nîkon ya yai anna winîpai, innape ikupî'pîya'nîkon
aawanmîra'nîkon awanî pra. 7 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî Morî Yekaton
Wannî nîtîrî yapisî'pîya'nîkon, itu'se awe'to' yawîrî ikupîkonpa. Î'ton
pra awanîkon pepîn, Uyepotorîkon Jesus Cristo ii'to' weiyu erepamî
nîmîkî pî' awanîkon tanne. 8 Paapaya amîrî'nîkon ko'mannîpî meruntî
ke awanîkonpa, yairî ayeserukon e'to'pe. Mîrîrî ye'nen Uyepotorîkon
Jesus Cristo iipî yai, tîweppe'se pra awanîkon imakui'pî ankupî'pîkon
wenai. 9 ⌞—Imakui'pî amîrî —anî'ya taa pepîn apî'nîkon.⌟ Maasa pra
tîwîrî Paapaya ikupî î' taasa' tîuya yawîrî, manni' amîrî'nîkon yannotîpon
Uyepotorîkon tînmu Jesus Cristo yarakkîrî aako'mamîkonpa imaimu
yawîrî. Mîîkîrîya ikupî pe man maasa pra taasa' tîuya ye'nen.

Pîrai'pî Coríntio Ponkon Wanî

10 Uyonpayamî', kure'ne esatîuya sîrîrî Uyepotorîkon Jesus Cristo
maimu pe. Morî pe ako'mantî tîîwo'ma'tai pra, eesiyu'pîtîkon namai.
Morî pe, yairî tiwin eesenumenkato'kon e'to'pe esatîuya sîrîrî. 11 Maasa
pra Cloé yonpayamî' winîpai ayekarekon eta'pîuya. Ekaremekî'pî to'ya
î' kai'ma tîîwo'ma'tai aako'mamîkon yekare. 12 Ayekarekon eta'pîuya
see warantî: Taapîtîya'nîkon aawo'ma'takon ye'nen: —Uurî Paulo
yapurînen. Tiaronya taa: —Uurî Apolo yapurînen —taiya. Tiaronya taa:
—Uurî Pedro yapurînen. Moropai tiaronya taa: —Uurî Cristo yapurînen
—taiya.
13 Mîrîrî pî' tauya. Mîrîrî taakonpa tu'ke Cristo e'rataikapî'sa' nai? Moropai
uurî, Paulo pokapîtî'pî to'ya pakî'nan pona amîrî'nîkon ton pe uyapurîkonpa?
Innape Jesus kupîya'nîkon yai, Paulo ese' pî' eesenpatakona'pîkon upemonkono
pe awanîkonpa? Kaane, uyese' yai anî' yenpatakonasau'ya pra wai.
14 Atausinpasa' kure'ne Paapa pî' maasa pra anî' yenpatakonasau'ya pra wai
amîrî'nîkon kore'ta. Tîîse Crispo moropai Gaio neken yenpatakona'pîuya.
15 Mîrîrî ye'nen anî'ya taa eserîke pra awanî: —Paulo ese' pî' esenpatakona'san
anna —taaya'nîkon eserîke pra awanî. 16 Kaane, enpenatan pî' wai tiaronkon
unenpatakona'san pî', Estéfanas moropai ipemonkonoyamî'. Inkamoro neken,
tiaronkon pî' enpenata pra wai. 17 Mîrîrî pî' atausinpasa', maasa pra Cristoya
uyarimasa' pra man pemonkonyamî' yenpatakonai tîîse uyarima'pîiya itekare
ekareme'to'peuya. Uyarima'pîiya morî pe umaimu pe eseurîmato'pe pra,
epu'nen pe wanî pî' eseurîmato'pe pra. Tîîse Cristo sa'manta'pî pakî'nan po
yekare ekareme'to'peuya aronne, umaimu pî', uyeseru pî' pemonkonyamî'
esenumenka namai. Tîîse itekare pî' to' esenumenkato'pe, moropai innape
iku'to'pe to'ya, tekare ekareme'se uyarima'pîiya. Mîrîrî warantî pakî'nan po
Cristo sa'mantato' yekareya innape ikupî emapu'tî. Morî anna eseurîmato'ya
emapu'tî pepîn.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cristo Nîkupî'pî Wenai Epu'nen Pe Paapa E'to' Esera'ma Moropai Meruntî Ke Awanî Esepu'tî

18 Maasa pra pakî'nan po Cristo sa'manta'pî upîika'tîkonpa yekare wanî
apo' ya' tuutîsanon pia, î' pe pra rî. Tîîse uurî'nîkon awe'pîika'tîtonkon
pia mîrîrî yekare wanî upîika'tîto'kon pe Paapaya itîîsa'. Mîrîrî wenai
kure'ne Paapa wanî meruntî ke epu'tî'nîkon. 19 Maasa pra Paapa maimu
e'menukasa' man see warantî:

—Epu'nen pe tîwanîkon kai'ma epu'nenan esenumenka.
Tîîse epu'nen pe to' e'to' yaretî'kauya pe wai.
Moropai epu'nen pe pra to' kupîuya pe wai

Is 29.14

—ta'pî Paapaya.

20 Mîrîrî warantî epu'nenan pe tîwe'sanon nepu'tî ku'sa' Paapaya
mîrîrî î' pe pra rî. Mîrîrî ye'nen o'non pata mîîkîrî morî pe teeseurîma
epu'nen nai sîrîrî non po? O'non pata Moisés nurî'tîya yenupanto'
epu'nen pe tîwe'sen nai? O'non pata sîrîrî pata yeseru pî' teesenupasen
nai? Inkamoro nepu'tî ku'sa' Paapaya mîrîrî î' pe pra rî, maasa pra
inkamoro nepu'tîya anî' pîika'tî pepîn tiwin kin. 21 Sîrîrî warantî Paapaya
ikupî'pî. Maasa pra epu'nen pe tîwe'to'kon wenai pemonkonyamî'ya
tepu'tî tîrî Paapaya pepîn, epu'nen pe tîwanî ye'nen. Tîîse Paapaya
ta'pî: —Pemonkonyamî' innape umaimu ku'nenan pîika'tîuya Cristo
sa'manta'pî wenai —ta'pîiya. Mîrîrî yekare ekaremekî annaya. Î' pe pra
rî awanî pî' tiaronkon esenumenka tanne, tîîse pîika'tîton pe awanî
kinî. 22 Î' pe pra rî itekare wanî kai'ma Judeuyamî' esenumenka maasa
pra inkamoro Judeuyamî'ya tînera'makon ton esatî ko'mannîpî yairî
itekare wanî epu'tîkonpa. Mîrîrî warantî Judeuyamî' pepîn esenumenka,
maasa pra epu'nen pe tîwe'to'kon yuwa ko'mannîpî to'ya, yairî itekare
anepu'pai tîwanîkon ye'nen. Tîîse epu'tî to'ya pepîn mîrîrî wenai. 23 Tîîse
anna nekaremekî pakî'nan po Cristo sa'manta'pî yekare. Mîrîrî wanî
Judeuyamî' newanmîrî pe. Moropai Judeuyamî' pepîn pia mîrîrî yekare
wanî î' pe pra rî. 24 Tîîse manni'kan Judeuyamî' moropai Judeuyamî'
pepîn, Paapa nanno'san pia mîrîrî yekare wanî meruntî ke, moropai
epu'nen pe. Maasa pra mîrîrî wenai epu'nen pe Paapa e'to' esera'ma
moropai kure'ne imeruntîri esera'ma. 25 Mîrîrî Cristo sa'manta'pî wanî'pî
tiaronkon pia, î' pe pra rî warantî, tîîse epu'nen pe kinî awanî'pî, kure'ne
epu'nen pe pemonkonyamî' wanî yentai. A'tu'mîra awanî kai'ma e'nî
tanne, tîîse meruntî ke awanî'pî, pemonkonyamî' meruntîri yentai,
maasa pra upîika'tînenkon pe tîwanîpa kai'ma.

26 Uyonpayamî', enpenatatî maasa î' kai'ma Paapaya ayannosa'kon yai.
Amîrî'nîkon wanî'pî pemonkonyamî' rawîrî pakko pe. Mararonkon pepîn
epu'nenan pepîn wanî'pî akore'ta'nîkon. Moropai akore'ta'nîkon mararonkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepîn meruntîkon pepîn wanî'pî. Moropai mararonkon pepîn ipîkkukon pepîn
wanî'pî. Mîîwîni tîîse amenka'pîiya'nîkon. 27 Maasa pra Paapaya pakkokon
menka'pî epu'nen pe tîwe'sanon yeppe'nîpîpa. Moropai meruntî ke tîwe'sanon
yeppe'nîpîpa a'tu'mînan menka'pîiya. 28 Moropai manni'kan pemonkonyamî'
yewanmîrîkon menka'pîiya. Moropai manni'kan ipîkkukon pepîn menka'pîiya.
Moropai î' pe pra rî tîwe'sanon menka'pîiya. Insamoro menka'pîiya, maasa
pra epu'nen pe tîwe'sanon e'to' epu'nen pe wanî ekaremekîpa kai'ma, î' pe
pra rî. 29 Mîrîrî ye'nen anî'ya taa eserîke pra awanî: —Epu'nen pe wanî ye'nen
umenkasa' Paapaya. Ipîkku pe wanî ye'nen umenkasa' Paapaya —taa eserîke
pra awanî. Mîrîrî warantî anî' atapurî pepîn Paapa rawîrî. 30 Tîîse Paapaya
ikupî wenai, uurî'nîkon wanî Jesus Cristo yarakkîrî tîwe'sanon pe. Mîîkîrî
Cristoya uurî'nîkon ton pe î' kupî tîuya pî' Paapa esenumenka epu'tî'nîkon
emapu'tî'pî. Maasa pra mîîkîrî wenai, uurî'nîkon enasa' man yairî Paapa pia.
Mîîkîrî wenai morî pe Paapaya uurî'nîkon yapisî tîpemonkono pe. Moropai
mîîkîrî nîkupî'pî wenai, uye'masai'ya'nîkon imakui'pî winîpai. Mîrîrî wanî
epu'nen pe Paapa e'to'pe. 31 Mîrîrî ye'nen Paapa maimuya taasa' yawîrî
iku'pai'nîkon. Taasai'ya see warantî:

> —Anî' atapurî ya, mîîkîrî atapurî e'pai awanî,
> tamî'nawîrî Uyepotorîkon nîkupî'pî pî' tarakkîrî
>
> Jr 9.24

—taasai'ya man.

Cristo Epu'to' Ke Itekare Ekaremekî Pauloya

2 1 Uyonpayamî', akore'ta'nîkon wanî yai, tiaronkon yentai epu'nen pe
wanî pî' eseurîmasa' pra wai. Moropai tu'ke mai pî' eseurîmasa' pra
wai. Tîîse yairon Paapa nekaremekî'pî pî' eseurîma'pî apî'nîkon. 2 Maasa pra
akore'ta'nîkon wanî yai, tamî'nawîron esenumenkato' kupî'pîuya uuwanmîra.
Tîîse uurî'nîkon ton pe pîika'tîto'pe Cristoya pakî'nan po tîîsa'manta'pî pî'
neken eseurîmato'pe kai'ma esenumenka'pî. 3 Amîrî'nîkon kore'ta uutîsa' yai,
a'tu'mîra wanî'pî. Eranne' pe wanî'pî amîrî'nîkon pî', mararî pra e'kîkî'ma'pî.
4 Mîrîrî itekare ayenupa'pîuya'nîkon. Mîrîrî e'sa' pra man morî pe umaimu
wanî wenai pra, moropai epu'nen pe wanî wenai pra. Tîîse akore'takon
meruntîkon Morî Yekaton Wannî nîkupî'pî era'ma'pîya'nîkon, anî' nîkupî
eserîkan pepîn. Mîrîrî wenai epu'tî'pîya'nîkon, yairî unekaremekî'pî wanî.
5 Mîrîrî ye'nen innape iku'to'ya'nîkon wanî pepîn, epu'nen pe pemonkon e'to'
wenai pra, tîîse Paapa meruntîri wenai innape iku'sa'ya'nîkon.

Paapa Wanî Epu'nen Pe Ekaremekî Cristo Naipontî'sanya

6 Tîîse Paapa maimu yawîronkon kore'ta wanî yai, epu'nen pe Paapa
nekaremekî'pî wanî pî' ekaremekî annaya. Tîîse eseurîmato' wanî pepîn
sîrîrî non ponkon nepu'tî pî' pra moropai manni'kan pemonkonyamî' esanon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe tîwe'sanon nepu'tî pî' pra, manni'kan ipatîkarî pemonkonyamî' esa' pe
tîîko'mansenon pepîn. 7 Tîîse mîrîrî unekaremekî wanî Paapa winîpainon
pe, pemonkonyamî'ya epu'tî pepîn, Paapa nenomî'pî pe awanî. Mîrîrî Cristo
sa'manta'pî wenai pemonkonyamî' pîika'tî tîuya pî' Paapa esenumenka'pî
pena, tîwarantî morî pe uurî'nîkon e'to'pe. Pena eesenumenka'pî maasa sîrîrî
pata koneka tîuya rawîrî. 8 Pemonkonyamî' esanon pe tîwe'sanon, sîrîrî non
ponkonya mîrîrî epu'tî pra awanî'pî. Sîrîrî epu'sa' tîuya'nîkon ya, mîîkîrî
ipîkku, pata esa' pe tîwe'sen, tepotorîkon winîpainon pokapîtî'pî to'ya pepîn
e'painon pakî'nan pona. 9 Mîrîrî warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':

> Paapaya î' koneka'pî manni'kan tapurînenan ton pe,
> anî'ya era'masa' pra man sîrîrî tîpose.
> Moropai etasai'ya pra man.
> Mîrîrî pî' eesenumenkasa' pra man tiwin kin

Is 64.4

taasai'ya man. 10 Tîîse Paapaya uurî'nîkonya epu'tî emapu'tî'pî, Morî
Yekaton Wannî winîpai. Mîîkîrî Morî Yekaton Wannîya tamî'nawîrî
Paapa esenumenkato' epu'tî. Mîrîrî uurî'nîkon nepu'tî pepîn epu'tîiya
tamî'nawîrî. 11 Anî'ya pemonkon esenumenkato' epu'tî pepîn, tîîse
tîîwarîrî eesepu'tî. Mîrîrî warantî Paapa esenumenkato' epu'tî anî'ya
eserîke pra awanî. Tîîse Morî Yekaton Wannîya neken tamî'nawîrî epu'tî.
12 Uurî'nîkon esenumenka pepîn tarî non po tîîko'mansenon Paapa
epu'nenan pepîn esenumenka warantî. Maasa pra inkamoro winîpai
uurî'nîkon esenumenkato' wanî pepîn. Tîîse Morî Yekaton Wannî Paapa
winîpainonya uurî'nîkon esenumenka emapu'tî tamî'nawîron Paapa
nîtîrî'pî pî' uupia'nîkon, itu'se tîwanî ye'nen.
13 Mîrîrî ye'nen mîî pe anna eseurîma pepîn, anî'ya anna yenupa'pî
yawîrî. Tîîse yairon pî' anna eseurîma Morî Yekaton Wannîya anna
yenupa'pî yawîrî. Mîrîrî yawîrî Paapa esenumenkato' ekaremekî annaya,
anna yenupa'pî Morî Yekaton Wannîya yawîrî. 14 Tîîse manni' pemonkon,
Morî Yekaton Wannî yapisîtîpon pepîn, mîîkîrî wanî iipiapainon anetapai
pra. Î' kai'ma see Morî Yekaton Wannîya yenupato' epu'tîiya eserîke pra
awanî. Maasa pra Morî Yekaton Wannî wenai neken pemonkonya epu'tî
mîrîrî. 15 Tîîse manni' pemonkon, manni' Morî Yekaton Wannî yarakkîrî
tîwe'sen, mîîkîrî atako'menka tamî'nawîron tîwe'ku'sen pî', maasa pra
Morî Yekaton Wannîya epu'tîiya emapu'tîsa'. Tîîse mîîkîrî Morî Yekaton
Wannî yarakkîrî tîwe'sen pî' anî' atako'menka eserîke pra awanî. 16 Mîrîrî
warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man. See warantî taiya:

> Anî'ya Uyepotorîkon esenumenkato' epu'tî pepîn.
> Anî'ya Uyepotorîkon panama pepîn

Is 40.13

taasai'ya man. Tîîse uurî'nîkon esenumenka Cristo esenumenkato' warantî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa Poitîrîtonon Anna

3 1Tîîse uyonpayamî', amîrî'nîkon yarakkîrî eseurîma eserîke pra
awanî'pî Morî Yekaton Wannî yarakkîrî tîwe'sanon yarakkîrî
eseurîma warantî. Sîrîrî pata po tîîko'mansenon pemonkonyamî'
yarakkîrî eseurîma warantî amîrî'nîkon pî' eseurîma e'pai awanî'pî.
Maasa pra moreyamî'ya î' epu'tî pra warantî awanîkon sîrîrî tîpose.
Î' yairî awanî epu'tîya'nîkon pepîn, î' kai'ma Cristo maimu yawîrî
aako'mamîkon epu'tîya'nîkon pepîn. 2Cristo nekaremekî'pî manni'
sa'me pra tîwe'sen pî' neken ayenupa'pîuya'nîkon. Sa'man panpî' pî'
ayenupa'pîuya'nîkon pîn, maasa pra epu'tîya'nîkon pra awanî'pîkon,
more warantî. Manni' more, mana' pî' tîwe'senya neken mana' yu'na,
maasa tekkari yonpaiya pra awanî. Tîîse sîrîrî tîpose mîrîrî warantî
aako'mamîkon, epu'tîya'nîkon pra. 3Maasa pra amîrî'nîkon ko'mamî
sîrîrî itu'se awe'to'kon yawîrî, itu'se Morî Yekaton Wannî e'to' yawîrî
pra. Aako'mamîkon aakinmuwakon pî' moropai eesiyu'pîtîkon pî'.
Mîrîrî warantî aako'mamîkon ya, eesepu'tî, itu'se awe'to'kon yawîrî
aako'mamîkon. Moropai manni'kan pemonkonyamî', sîrîrî pata
po tîîko'mansenon ko'mamî warantî aako'mamîkon. 4Maasa pra
taapîtîya'nîkon: —Uurî Paulo nekaremekî'pî yawîron, moropai tiaronya
taa manni': —Uurî Apolo nekaremekî'pî yawîron. Mîrîrî taaya'nîkon ya,
ayeserukon wanî mîrîrî Paapa epu'nenan pepîn yeseru warantî.

5Anî' pe mîîkîrî Apolo wanî? Moropai anî' pe uurî, Paulo wanî? Ipîkku
pe anna wanî pepîn, anapurîkon ton. Tîîse anna wanî Paapa poitîrîtonon pe
neken. Mîrîrî ye'nen Uyepotorîkon maimu ekaremekî annaya yai, innape
ikupî'pîya'nîkon. Mîrîrî kupî annaya tiwin pî' anna kaisarî si'ma, maasa
pra anna nîkupîton si'ta taasa' Uyepotorîkonya ye'nen. 6Manni' warayo'ya
tînpîmî pîmî warantî Paapa maimu ekaremekî'pîuya apî'nîkon. Moropai
mîîkîrî warayo' nîpîmî'pî yamannî'pîtî tiaron warayo'ya aaro'tato'pe
warantî, Apoloya amîrî'nîkon yenupa'pî. Tîîse inkamoro ipîmî'tîpono'sanya
yaro'tannîpî pepîn. Tîîse Paapaya neken yaro'tannîpî. Mîrîrî warantî nîrî
amîrî'nîkon innape iku'to' kupî Paapaya kure'ne, annaya ikupî pepîn.
7Mîrîrî ye'nen manni' warayo' ipîmîtîpono'pî moropai yamannî'pîtîpono'pî
wanî pepîn mîrîrî ipîkku pe, tîîse yarentanîpîtîpon, Paapa wanî mîrîrî
ipîkku pe. 8Mîrîrî ye'nen inkamoro esenyaka'ma'san ipîmî pî' moropai
yamannî'pîtî pî' inkamoro wanî se' kaisarî maasa pra to' esenyaka'masa'
ye'nen sa'nîrî. Ipîmîtîpon wanî aaro'ta yu'se, yamannî'pî'nen wanî aarenta
yu'se. Mîrîrî ye'nen teesenyaka'ma'pîkon yepe'pî yapisî to'ya tiwin pî'
tîkaisarî'nîkon teesenyaka'ma'pîkon pîkîrî. 9Mîrîrî warantî anna wanî.
Maasa pra uurî moropai Apolo yarakkîrî anna wanî teesenyaka'masanon
pe Paapa yarakkîrî. Moropai amîrî'nîkon wanî Paapa umîri pe warantî
teesenyaka'masanon esenyaka'mato'pe akore'ta'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai amîrî'nîkon wanî tewî' pe Paapa nîkonekakon warantî.
10 Mîrîrî ye'nen uurî wanî wîttî koneka pî' teesenyaka'masen warantî.
Wîttî konekanenya yapîtanî'nen ton sa'man tîrî. Manni' warantî uurîya
itekare Cristo yekare ekaremekî akore'ta'nîkon innape ikupîkonpa. Mîrîrî
koneka'pîuya epe'mîra uupia Paapa nîtîrî'pî ke ikoneka'pîuya. Uye'ma'pî pî'
tiaronkonya ikoneka. Mîrîrî ye'nen tîwarî tiaronkonya ikoneka e'pai awanî,
morî pe ikonekakonpa ayenupa'pîuya'nîkon yawîrî. 11 Maasa pra aasîrî
Paapaya Jesus Cristo tîrî'pî. Wîttî konekanenya sa'man tîrî'pî ite'se' ton
warantî, Paapaya itîrî'pî uye'se'kon pe awe'to'pe. Anî'ya tiaron tîrî eserîke pra
awanî, uyapîtanî'nenkon ton. Mîrîrî warantî tiaron yekare pî' ayenupakon
to'ya eserîke pra awanî. 12 Moropai Paapa poitîrîtonon esenyaka'ma
ko'mannîpî mîrîrî pî'. Pemonkonyamî' yenupa to'ya, wîttî konekanenanya
wîttî koneka warantî. Morî pe tiaronkonya wîttî koneka ourokon ke, moropai
pratakon ke, moropai morîkon tî'kon ke. Mîrîrî wanî ipatîkarî tîîko'mansen
pe. Tîîse mîrîrîkon pona tiaronkonya ikoneka se' tapairî, yeikon ke, moropai
parî'kon ke, kuwai yarekon ke. Tîîse mîrîrî esera'ma kupî sîrîrî tiwin wei,
tîîko'mansen pe pra awanî. 13 Î' pensa tuipî yai, Cristoya epu'tî kupî sîrîrî,
î' ye'ka wanî sa'man pe tîwe'sen pe. Tiwin pî' to' kaisarî aronne eesera'ma.
Maasa pra apo' ke Cristoya yarannîpî tîuya yai, anî'ya pemonkonyamî'
yenupa yairî, epu'tîiya apo' ke, yairon aramî pepîn. Tîîse yei, parî', kuwai
yare aramî. Mîrîrî warantî awanî Paapa pemonkonoyamî'ya yenupato' pe,
yairî pra tîwe'sen pe. 14 Tîîse anî'ya mîrîrî sa'man pona wîttî konekasa'
ya, morî tîîko'mansen ke, mîrîrî inkoneka'pî yarannîpî apo'ya pepîn.
15 Tîîse tîîko'mansen pepîn ke inkoneka'pî aramî tamî'nawîrî. Mîrîrî ye'nen
eesenyaka'ma'pî yepe'pî tîrî Paapaya pepîn, maasa pra yairî ikonekasai'ya
pra awanî ye'nen. Mîîkîrî wanî pe man, tewî' aramî tanne, inamai warayo'
epa'ka warantî. Î' ton pra tîwanî ye'ka pe awe'pîika'tî. Mîrîrî warantî mîîkîrî
e'pîika'tî, î' yapisî pra Paapa winîpai.

16 Itewî' pe Paapa ko'manto'pe awanîkon epu'tîya'nîkon pra naatî? Morî
Yekaton Wannî ko'mamî amîrî'nîkon ya' itewî' pe awanîkon ye'nen. 17 Mîrîrî
ye'nen anî'ya Paapa yewî' taruma'tî ya, mîîkîrî taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî. Yairî
pra ipemonkonoyamî' yenupaiya ye'nen, mîîkîrî seru'ye' pe tîwe'sen taruma'tî
Paapaya mararî pra. Maasa pra Paapa yewî' mîrîrî morî inmo'ka'pî imakui'san
kore'tapai. Amîrî'nîkon, Paapa yewî' pe tîwe'sanon wanî inmo'ka'san pe tîmîrî ton
pe.

18 Anî' esenku'tî e'pai pra man. Akore'ta'nîkon epu'nen pe tîwanî kai'ma
tîwe'sen pî' tauya sîrîrî. Maasa pra mîîkîrî esenku'tîsa' mîrîrî. Mîîkîrîya epu'nen
pe tîwe'to' yenumî e'pai awanî. Tiaronkon pia mîîkîrî ena e'pai awanî epu'nen pe
pra, pakko pe tîwe'sen warantî. Mîrîrî warantî neken epu'nen pe pu'kuru awanî,
epu'nen pe Paapa wanî warantî. 19 Manni' epu'nen pe tîwe'sen wanî ya teseru pî'
neken, mîîkîrî era'ma Paapaya î' pe pra rî. Mîrîrî warantî awe'menukasa' wanî'pî
pena:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapaya inkamoro epu'nenan pe tîwe'ku'sanon nepu'tî yenpo î'
pe pra rî. To' esenumenkato' wenai, to' yeseru wenai, aronne
eesera'ma yairî pra to' wanî

Jó 5.13

taasai'ya wanî'pî. 20 Moropai inî'rî awe'menukasa' wanî'pî see warantî:
Inkamoro ye'kakon ipîkkukon pe tîwe'sanon esenumenkato' wanî î'
pe pra rî epu'tî Uyepotorîkonya

Sl 94.11

taasai'ya man. 21 Mîrîrî ye'nen pemonkon piapai î' yuwaya'nîkon
e'pai pra awanîkon, apîika'tîiya'nîkon. Tamî'nawîron tîîsa' Paapaya
î' ton pra awanîkon namai. 22 Moropai insamoro Apolo, Pedro, uurî,
anna wanî apîika'tînenkon ton pe anna yapurîkonpa pra. Moropai
aako'manto'kon wanî iwinîpainon pe. Moropai sa'mantanto' wanî Paapa
nîtîrî'pî pe, tîîpia amîrî'nîkon ko'manto'pe ipatîkarî. Sîrîrî awe'kupî
manni' amîrî'nîkon yarakkîrî, moropai maasa awe'kupî ton, mîrîrî wanî
tamî'nawîrî amîrî'nîkon ton pe itîrî'pîiya. Tamî'nawîrî sîrîrî tîrî'pîiya,
awe'pîika'tîto'kon ton. 23 Moropai amîrî'nîkon wanî Cristo pemonkono
pe, mîîkîrî poitîrîtonon pe. Moropai Cristo wanî Paapa narima'pî pe,
tamî'nawîronkon esa' pe awe'to'pe.

Jesus Cristo Naipontîkon

4 1 Amîrî'nîkonya anna epu'tî yu'se anna wanî Cristo poitîrîtonon pe.
Anî'kan nepu'tî pîn imaimu ekareme'nenan pe anna wanî Cristo
maimu pe. Mîrîrî epu'tîya'nîkon yu'se anna wanî. 2 Sîrîrî warantî yairî
Paapa poitîrî pe tîwe'sen wanî e'pai awanî tepotorî ton pe. Mîîkîrî pia
yairon pe awanî imaimu yawîrî awanî ye'nen. 3 Tîîse amîrî'nîkon kore'ta
tiaronkonya taa ya upî': —Yairon mîîkîrî î' kupîtîpon pepîn —taaya'nîkon
ya eesenumenkato'kon yawîrî, î' pe pra rî see, epu'tîya'nîkon pra awanî
ye'nen. Mîrîrî warantî uurîya taa ya upî'rî: —Morî uurî —tauya ya, î' pe
pra rî awanî, maasa pra epu'tîuya pra awanî ye'nen. 4 Yairî pra î' ku'sau'ya
pra wai, teuren tamî'nawîrî epu'tîuya pra wai. Yai pra î' ku'sau'ya wai
unepu'tî pepîn. Tîîse anî'ya uyepu'tî, Uyepotorîkonya neken epu'tî. Mîrîrî
ye'nen mîîkîrîya neken taa upî', yairî pra awanî, yairî awanî. 5 Mîrîrî
ye'nen mîrîrî warantî kîkatî tiaronkon nîkoneka'pî pî', maasa mîrîrî
weiyu erepamî pra tîîse. Tîîse Uyepotorîkonya mîrîrî taa weiyu erepamî
nîmî'tî. Mîîkîrîya neken yenpo kupî sîrîrî, unepu'tî'pîkon pepîn. Moropai
mîîkîrîya î' kai'ma uyewankon ya' esenumenka'nî'pî yenpo. Mîrîrî yai,
tiwin pî' e'nî tanne, Paapaya uyapurîkon kupî sîrîrî unkupî'pîkon pîkîrî.
6 Uyonpayamî', eseurîma sîrîrî uurî pî' moropai Apolo pî' eesenupakonpa,
î' kai'ma tiaron pemonkon yapurîya'nîkon ya yai, tiwinan yapurîkonpa
pra. Maasa pra anî' yeseru wanî morî pe epu'to'pe'nîkon, taasa' Paapaya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

man mîîto'pe. Imaimu e'menukasa' wenai epu'tî'nîkon, anî' esenumenkato'
wenai pra, î' rî tiaron wenai pra. Mîrîrî ye'nen mîrîrî yawîrî iku'tî. Mîrîrî
Paapa maimu yawîrî awanîkon ya, tiwin Cristo naipontî'pî kupîya'nîkon
pepîn tiaronkonya ikupî yentai. 7 Mîrîrî warantî awanîpa anî'ya kin
ipîkku pe akupî'pî tiaronkon yentai? Paapaya itîîsa' pra nai, mîrîrî aapia
manni' tamî'nawîrî? Tîîse î' wani' awanî ye'nen ipîkku pe aatapurîkon
aawarîronkon pe tîwe'ku'se. Paapa nîtîrî'pî pe pra tîku'se aatapurîkon.
8 Aapia'nîkon tamî'nawîron epu'nen esa' pe awanîkon kai'ma tîîse î' ton
pra si'ma, pakko pe eenasa'kon man. —Ipîkkukon pe tamî'nawîrî epu'nen
tîîsa' Paapaya anna pia —taaya'nîkon. Moropai tîwî anna, Cristo naipontî'san
kupî'pîya'nîkon, anna maimu yawîrî pra awanîkon. Tiaronkon esa' pe
awe'kupî'pîkon reiyamî' pe. Mîrîrî warantî awanîkon ya, ayarakkîrî'nîkon
anna nîrî wanî e'painon, reiyamî' pe. Tîîse mîrîrî warantî awanî pepîn. 9 Maasa
pra uupia Paapaya manni'kan pemonkonyamî' tewanmarî'senon pata'se' ya'
anna tînaipontî'san tîrî'pî. Mîrîrî ye'nen anna wanî warayo'kon manni'kan
pemonkon wîîtîpono'san warantî aasa'manta ton pe tamî'nawîronkonya
era'ma tanne. Mîrîrî warantî anna wanî, pemonkonyamî'ya moropai
inserîyamî'ya nîrî era'ma tanne. 10 Cristo wenai epu'nen pe anna e'to' tarîron
rumaka'pî annaya imaimu ekareme'to'pe annaya kai'ma. Mîrîrî wenai pakko
pe warantî anna wanî sîrîrî. Tîîse amîrî'nîkon kaane, epu'nen pe awe'kupîkon
Cristo pemonkono pe awanîkon ye'nen. Tîîse anna wanî a'tu'mîra tîwe'sanon
pe, anna maimu pîinama pra anî'ya e'pai awanî. Tîîse amîrî'nîkon e'kupî
meruntî ke, ipîkku pe amaimukon wanî. Moropai anna wanî tamî'nawîronkon
newanmîrîkon pe. Tîîse amîrî'nîkon e'kupî tamî'nawîronkon napurîkon
pe. Mîrîrî warantî eesenumenkakon anna pî'. 11 Tîîse î' kai'ma awanî anna
yarakkîrî ekaremekîuya sîrîrî. Sîrîrî tîpose anna e'taruma'tî ko'mannî'sa'
man. Emi'nan pî' moropai tuna aninnîpai anna e'to' pî'. Anna pon ton pra
mararon ye'rî sa'ne, anna pon pe tîîse. Anna po'pîtî to'ya. Moropai morî pe
anna ko'mamî pata'se' ton pra anna wanî. 12 Moropai anna esenyaka'mapîtî
taapî'ka'se mararî pra, anna yekkari yonpato'pe annaya kai'ma. Mîrîrî yai
anna winîkîi imakui'pî pe teeseurîmasanon pî', morî pe anna wanî to' winîkîi.
Mîrîrî warantî anna taruma'tî to'ya tanne, yapîtanîpî annaya, anna ekore'ma
pra. 13 Anna pî' to' wo'ma'ta yai, to' maimu yuuku annaya morî pe, îri pe pra.
Mîîwîni tîîse anna kupî to'ya nura emurukuntîsa' poro pona tîpa'sen warantî.
Moropai sîrîrî tîpose anna wanî to' pia nura warantî.
14 Tîîse mîrîrî warantî amîrî'nîkon yeppe'nî'to'peuya imenukauya
pepîn tîîse ayunkon pe ayenupato'pîuya'nîkon unmukuyamî' warantî
awanîkon ye'nen. 15 Innape Jesus kupî'pîya'nîkon pata pai tu'kankon
ayenupatonkonya ayenupa'sa'kon tanne, tîîse ayunkon epu'tîya'nîkon
e'pai awanî tiwin. Uurî neken wanî ayunkon pe, maasa pra e'mai' pe
Jesus Cristo yekare ekaremekî'pîuya apî'nîkon innape ikupîkonpa.
16 Mîrîrî ye'nen uyeseru warantî ayeserukon yu'se wanî. 17 Mîrîrî wenai,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uwakîri unmu Timóteo yarimauya sîrîrî aapia'nîkon. Mîîkîrî wanî unmu pe innape Jesus kupîtîpon pe moropai yairon pe awanî ye'nen. Mîîkîrî yarimauya apîika'tîi'nîkon, attîto'pe ayenpenatanî'se'nîkon uyeseru unkupî kupîkonpa. Î' kai'ma Cristo yekare pî' pemonkonyamî' yenupauya tamî'nawîronkon soosikon tapî' ekareme'nen pe yarimauya.

18 Tiaronkon wanî amîrî'nîkon kore'ta mîî pe, innape akore'ta'nîkon uutî pepîn kai'ma. 19 Tîîse itu'se Uyepotorîkon wanî ya, uutî ka'ne' pe amîrî'nîkon era'mapî'se. Mîrîrî yai erepansa' pe inkamoro mîî pe tîwe'sanon epu'tîuya. Î' kupî to'ya teeseurîmakon yawîrî epu'tîuya, î' tîku'se pra, tîmaimukon pe neken to' eseurîma ko'mannîpî epu'tîuya. 20 Maasa pra uyesa'kon pe Paapa ena ya, umaimukon ke neken eseurîman pepîn mîrîrî, tîîse imeruntîri wenai Cristo maimu yawîrî ko'mannî, morî tîku'se. 21 Mîrîrî ye'nen uuipî yai o'non ye'ka pe uuipî yu'se awanîkon? Ayako'menkauya'nîkon teekore'mai ka'rî uuipî yu'se awanîkon, umaimu yawîrî pra awanîkon ye'nen? Morî pe ka'rî uuipî yu'se awanîkon, umaimu yawîrî awanîkon ye'nen?

Innape Jesus Ku'nenya Imakui'pî Kupî

5 1 Akore'ta'nîkon imakui'pî kure'nan e'kupî ko'mannîpî yekare eta pî' wai. Inkamoro Paapa epu'nenan pepînya mîrîrî ye'ka kupî pepîn e'painon. Tîîse eta pî' wai warayo' wanî akore'ta'nîkon tîyun no'pî tîmamaikîrî yarakkîrî tîwe'sen. 2 Tîîse o'non ye'ka pe mîrîrî ye'ka e'kupî tanne akore'ta'nîkon mîî pe awanîkon kai'ma awanîkon? Mîrîrî ye'ka e'ku'sa' pî' aweppepîkon pra awanîkon. Teesewankono'mai e'tî mîrîrî pî', ayonpakon sa'mantasa' pî' eesewankono'makon warantî. Mîîkîrî warayo' mîrîrî imakui'pî kupîtîpon, mîîkîrî yenpa'katî akore'tapai'nîkon. 3 Uurî wai tarî akore'ta'nîkon pra miarî ayarakkîrî'nîkon eseurîmato'pe. Tîîse apokonpe'nîkon wanî sîrîrî esenumenkato' ke î' kai'ma e'kupî'pî akore'ta'nîkon pî' esenumenka ye'nen. Cristo naipontî'pî pe wanî ye'nen, uurî esenumenkasa' wai î' kupî e'pai awanî pî' mîîkîrî yarakkîrî, Uyepotorîkon Jesus maimu pe mîîkîrî warayo', imakui'pî kupîtîpon yenpa'ka e'pai awanî. 4 Mîrîrî ye'nen î' pensa eemurukuntîkon yai, akore'ta'nîkon nîrî e'pai wai esenumenkato' ke. Uyepotorîkon Jesus Cristo wanî nîrî akore'ta'nîkon. 5 Mîîkîrî meruntîri yai mîîkîrî warayo' imakui'pî kupîtîpon rumakatî Makui yenya', itaruma'tîto'peiya inkupî'pî wenai. Mîrîrî wenai tîwe'taruma'tî epu'tî tîuya ya, awenpenatato'pe imakui'pî tînkupî'pî rumaka pî'. Mîrîrî warantî neken awenpenatasa' ya, Uyepotorîkonya pîika'tî tuipî weiyu yaino ton pe.

6 Mîrîrî ye'ka pî' mîî pe awanîkon e'pai pra man. Maasa epu'tîya'nîkon e'pai man. Mararon isa'moto' wanî ya, kîsere'na kore'ta, tamî'nawîrî isa'moiya e'painon. Mîrîrî warantî imakui'pî ku'sa' tiwinanya ya, tamî'nawîronkon amîrî'nîkon taruma'tîiya. 7 Mîrîrî ye'nen mîrîrî imakui'pî pe tîwe'sen yenpa'katî akore'tapai'nîkon imakui'pî ton pra, morî pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanîkonpa. Mîrîrî warantî iku'tî, Judeuyamî'ya iku'pîtî'pî warantî.
Tewî'kon tapai isa'moto' mo'ka'pî to'ya moropai carneiro more wî'pî to'ya,
festa pî' to' e'to'pe. Maasa pra to' enpenatapîtî'pî î' pensa tesanonkon piapai
teepa'kato'kon pî'. Mîrîrî pî' to' atausinpa'pî kure'ne. Moropai manni'
carneiro more wîîsa' wanî warantî, Cristo wîîsa' wanî'pî uurî'nîkon mo'kapa
kai'ma imakui'pî piapai. 8 Mîrîrî ye'nen uurî'nîkon kore'tapai imakui'pî
yenpa'kanpai'nîkon, morî pe atausinpanto'pe, amenan ko'mannîto'
pî'. Cristo, uurî'nîkon ton pe aasa'manta'pî manni' pî' enpenatan pe
yapurîpai'nîkon man, imakui'pî ton pra si'ma. Tîîse penaron imakui'pî
uyeserukon tîrumakai, yairon pe pu'kuru si'ma yapurîpai'nîkon man.
9 Manni' tiaron kaareta menuka'pîuya aapia'nîkon ta'pîuya apî'nîkon,
manni'kan nura ku'nenan, se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî, warayo'
yarakkîrî tîwe'sanon pokonpe awanîkon namai. 10 Mîrîrî ta'pîuya, tîîse
manni'kan Paapa epu'nenan pepîn piapai aatarimakonpa taasau'ya pra
wai. Inkamoro wanî imakui'pî ku'nenan pe, se' tapairî wîri' yarakkîrî
tîwe'sanon pe. Moropai tonpakon winîpai î' yu'se teeseka'nunkasanon
pe, moropai ama'ye'kon pe tîwe'sanon pe, moropai mia' ke ikonekasa'
yapurînenan pe. Inkamoro pî' eseurîmasa' pra wai to' kore'ta ko'mannî
namai. Maasa pra inkamoro kore'tapai atariman ya, sîrîrî non yapai
epa'kan e'painon, sa'mantan e'painon inkamoro pokonpe e'nî namai.
11 Tîîse tauya manni' apî'nîkon. Manni' ayonpakon, innape Jesus ku'nen
taiya manni', tîîse teseru tîîse yairî pra. Iteseru wanî wîri'sanyamî'
yarakkîrî tîwe'sen pe, moropai tiaronkon winîpai î' yu'se tîwe'sen pe
kure'ne, moropai mia' ke ikonekasa' yapurînen pe, moropai teetînsen
pe, moropai imakui'pî pe tiaronkon winîkîi teeseurîmasen pe, moropai
ama'ye' pe tîwe'sen pe. Mîîkîrî ye'ka ayonpakon yarakkîrî awanîkon
eserîke pra naatîi. Ipokonpe si'ma ayekkarikon yonpaya'nîkon eserîke pra
naatîi. Atarimatî iipiapai.
12,13 Uurîya Paapa epu'nenan pepînon yeseru yako'menka eserîke
pra man, tîîse Paapaya neken inkamoro ye'kakon yako'menka. Tîîse
amîrî'nîkonya ayonpakon, innape Jesus ku'nenan yeseru yako'menka e'pai
awanî. Maasa pra mîrîrî warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':

> —Mîîkîrî warayo' imakui'pî kupîtîpono'pî yenpa'katî
> akore'tapai'nîkon

Dt 17.7; 19.19; 21.21; 22.21,24; 24.7

—taasai'ya. Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî iku'tî.

Tonpakon Sa'namanenan Pepînon

6 1 Amîrî'nîkon kore'ta, innape Jesus ku'nenan, ayonpakon wanî ya,
asakî'ne inkamoro esiyu'pîtî ya, î' ton pe inkamoro yarîya'nîkon
innape Jesus ku'nen pepîn ipîkku pe tîwe'sen juiz pia? Î' wani' awanî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ye'nen moro inkamoro innape Jesus ku'nenan, Paapa pemonkonoyamî'
pokonpe si'ma iteseru konekaya'nîkon pepîn? 2 Epu'tîya'nîkon pra kin naatî,
Paapa pemonkonoyamî'ya Paapa epu'nenan pepîn yeseru yako'menka
kupî sîrîrî? Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî yako'menkaya'nîkon kupî
ye'nen, moriya sîrîrî mîrîrî îri pe ayonpakon e'to' konekaya'nîkon yuwatî.
3 Epu'tîya'nîkon pra kin naatî inserîyamî' yeseru yako'menka uurî'nîkonya?
Mîrîrî yentai atako'menkan e'pai awanî tarî ko'mannîto' pî'. 4 Mîrîrî
ye'nen anî' teesiyu'pî'sen wanî ya, Paapa epu'nen pe tîwe'sen menkatî î'
rî mîîkîrî nîkupî'pî iteseru konekato'peiya. —Ipîkku pepîn mîîkîrî —tîkai
pra ipî' maasa pra morî pe ikupîiya Paapa epu'nenan pepînya ikupî yentai.
5 Akore'ta'nîkon manni' ayonpakon innape Jesus ku'nen ton pra kin nai
mîrîrî ye'ka koneka ton? Mîrîrî pî' aweppepîkon eserîke pra naatî? 6 Moro
awanî epu'tî pî' wai akore'ta'nîkon. Tîîse amîrî'nîkonya ayonpakon yarî,
moro iteseru konekapai tîîse. Tîîse yarîya'nîkon manni' ipîkku pe tîwe'sen
juiz Paapa epu'nen pepîn pia mîîkîrîya iteseru konekato'pe kai'ma.

7 Mîrîrî warantî ayonpakon esiyu'pîtî wenai, yairî pra awanîkon
esepu'tî. Imakui'pî kupîtîpono'pî wanî ya mîrîrî yapîtanîpîya'nîkon e'pai
awanî, îri pe yarakkîrî tîwe'se pra. Ayama'runpatîpono'pî wanî ya, tîwî
nîsi yarakkîrî awo'ma'tato' ton kîseporîi. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya,
morî pe panpî' awanî. 8 Tîîse mîrîrî warantî pra amîrî'nîkonya imakui'pî
kupî. Moropai ayonpakon yama'runpaya'nîkon. Ayonpakon winîkîi mîrîrî
kupî pî' aako'mamîkon, innape Jesus ku'nenan winîkîi.

9,10 Yairî awanî epu'tî pî' naatîi imakui'pî ku'nenanya tîîko'manto'kon ton
eporî pepîn Paapa pia, tesa'kon pe mîîkîrî wanî pepîn. Î' yapisî to'ya pepîn
iwinîpai. Teesenku'tîi pra e'tî inkamoro ye'kakon pî'. Maasa pra inkamoro
wanî se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'sanon pe, moropai mia' ke
ikonekasa' yapurînenan pe, moropai tiaronkon no'pî yarakkîrî tîwe'sanon
pe, moropai warayo'kon yarakkîrî nura ku'nenan pe, moropai ama'ye'kon
moropai î' yu'se teeseka'nunkasanon pe, moropai teetînsenon pe moropai
imakui'pî pe tiaronkon winîkîi teeseurîmasanon pe moropai seru'ye'
yenku'tîtonkon pemonkon yama'runpapa. Insamoro ye'kakonya î' yapisî
pepîn tiwin kin Paapa winîpai, maasa pra Paapa wanî pepîn to' esa' pe.
11 Pena amîrî'nîkon kore'ta tiaronkon wanî'pî mîrîrî warantî. Tîîse mîrîrî
imakui'pî ankupî'pîkon rona'pî Paapaya morî pe awanîkonpa imakui'pî ton
pra. Moropai mîrîrî neken kupî'pîiya pra, tîîse tîmîrî ton pe awanîkonpa
amo'ka'pîiya'nîkon, Uyepotorîkon Jesus Cristo sa'manta'pî wenai. Moropai
Morî Yekaton Wannî, Paapa winîpainon wenai morî pe akoneka'pîiya'nîkon.

Î' Kai'ma Paapa Ton Pe Uyesa'kon Yapurîto'

12 Tiaronya taa upî': —Tamî'nawîrî anku'pai e'to' kupîuya eserîke awanî
imakui'pî pe pra. Mîrîrî pî' tauya ipî': —Inna seru' pepîn, tamî'nawîrî
ikupîya, tîîse yai pra mîrîrî wanî pepîn morî panpî' amîrî ton pe. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tiaronya taa upî': —Î' rî kupîuya e'painon itu'se wanî pîkîrî, î' wani' pra
awanî. Mîrîrî pî' tauya sîrîrî: —Inna, seru' pepîn. Tîîse mîrîrî ena tîrîuya
pepîn e'painon uyentai. 13 Yai pra nura ku'nen wanî imakui'pî tînkupî'pî
anwapu'tîpai moropai umaimu yuukuiya see warantî: —Yekkari wannî wanî
Paapa nîkupî'pî pe ena'to'pe. Moropai uro'takon wanî uyekkarikon yense'
pe Paapa nîkupî'pî pe. Mîrîrî ye'nen î' rî enapîuya, itu'se uurî e'to' pîkîrî,
î' wani' pra awanî. Mîrîrî pî' tauya sîrîrî: —Inna, seru' pepîn. Mîrîrî to'pe
ikupî'pî Paapaya, tîîse mîrîrî yaretî'kaiya kupî sîrîrî sa'nîrî. ⌊Tîîse uyesa'kon
yaretî'kaiya pepîn.⌋ Uyesa'kon ku'sai'ya pra man nura ku'to'pe uyonpakon
yarakkîrî. Moropai se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî e'nîto'pe iku'sai'ya
pra man. Tîîse ukupî'pîiya'nîkon Uyepotorîkon yapurîto'pe, moropai
Uyepotorîkonya uyesa'kon yapurîto'pe tîmîrî ton pe. 14 Mîrîrîto'pe uurî'nîkon
pîmî'sa'ka Paapaya, Uyepotorîkon pîmî'sa'ka'pî tîuya warantî tîmeruntîri ke.
15 Epu'tîya'nîkon pra kin naatî, Cristo piawon pe e'nî ye'nen, itesa'
waikatoi pe uyesa'kon wanî, manni' pemonkon waikatoi pe itemekon
wanî manni' warantî? Mîrîrî warantî si'ma Cristo waikatoi pe tîwe'sen
mo'kauya e'painon, manni' wîri' se' tapairon yarakkîrî e'to'pe? Mîrîrî
kupîuya pepîn e'painon tiwin kin. 16 Moropai epu'tîya'nîkon pra kin naatî,
warayo' e'sa' ya se' tapairon wîri' yarakkîrî tiwin to' ena sa'nîrî Paapa
maimu e'menukasa'ya taasa' yawîrî? Taasai'ya see warantî:
—Inkamoro asakî'nankon ena tiwin to' esa', sa'nîrî to' wanî ye'nen

Gn 2.24

—taasai'ya. 17 Mîrîrî warantî anî' wanî ya Uyepotorîkon yarakkîrî
tîwe'sen pe, mîîkîrî wanî nîrî yarakkîrî. Mîîkîrî Uyepotorîkon yarakkîrî
uyekatonkon wanî tiwin.
18 Mîrîrî ye'nen se' tapairî wîri' yarakkîrî tîwe'se pra e'tî. Maasa pra
tiaron imakui'pî kupîya'nîkon ya ayesa'kon e'taruma'tî pepîn. Tîîse
se' tapairî wîri' yarakkîrî awanîkon ya, aawarîrî'nîkon ayesa'kon
taruma'tîya'nîkon mararî pra, tiaron imakui'pî yentai. 19 Mîrîrî ayesa'kon
wanî epu'tîya'nîkon pra kin naatî? Paapa Yekaton ko'manto' pe awanî.
Moropai Paapa winîpaino pe awanî. Mîrîrî ye'nen aawarîronkon pe
awanîkon pepîn mîrîrî. 20 Tîîse tîmîrî pe Paapaya amîrî'nîkon yenna'pî.
Moropai aye'ma'pîiya'nîkon pakî'nan pona tînmu sa'mantato' ke tîmîrî
ton pe. Mîrîrî ye'nen Paapa yapurî pe ayesa'kon yapurîya'nîkon epu'tî.

Tîîno'pîtasenon Panamato'

7 1 Tarîpai uyekaranmapoto'ya'nîkon pî' ayeurîmauya'nîkon sîrîrî. Inna
seru' pepîn warayo' no'pîta pra awanî ya, morî pe awanî. 2 Tîîse tu'ke
imakui'pî ku'to' moro awanî. Mîrîrî namai, se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî
awanî namai, warayo' no'pîta e'pai awanî, aako'manto'pe tîno'pî yarakkîrî.
Moropai mîrîrî warantî nîrî wîri' etinyoma e'pai awanî tînyo yarakkîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aako'manto'pe. 3,4 Mîrîrî ye'nen warayo' ino'pîta'pî ko'mamî e'pai awanî morî
pe tîno'pî yarakkîrî. Mîrîrî ye'nen warayo'ya —Uno'pî yarakkîrî e'pai pra wai
—taa eserîke pra awanî. Maasa pra imîrî pe awanî ye'nen. Mîrîrî warantî
nîrî wîri'ya —Unyo yarakkîrî e'pai pra wai —taa eserîke pra awanî. Maasa
pra imîrî pe awanî ye'nen. 5 Mîrîrî ye'nen inkamoro etî'nînma pepîn tînyo
yarakkîrî moropai tîno'pî yarakkîrî, —Ayarakkîrî e'pai pra wai —tîkai pra.
Tîîse sa'nîrî tîwe'to'kon mî'pannîpî e'pai awanî, itu'se tîwanîkon ya. Inkamoro
eseta e'pai awanî tîweiyukon ton tîku'ne'tîi teepîremakon pî' taatapisîkonpa.
Mîrîrî iku'sa' tîuya'nîkon tîpo, inî'rî morî pe to' ena tîno'pî yarakkîrî. Maasa
pra yapîtanîpî to'ya eserîke pra awanî ya, Makuiya imakui'pî kupî to'ya
emapu'tî. Mîrîrî namai sa'nîrî to' ena e'pai awanî, tîno'pî yarakkîrî.
6 Mîrîrî warantî esenumenkato' pî' tauya sîrîrî, ikupîkonpa
ayaipontîuya'nîkon pepîn. 7 Uurî pia morî pe awanî, tamî'nawîronkon
wanî ya uurî warantî, ino'pî ton pra. Teuren tîîse tiwin pî' e'nî tanne,
Paapaya uyeserukon ton tîîsa' mîrîrî. No'pîtanto' yeseru ton tîrîiya
tiaronkon pia moropai ino'pî pra ko'mannî yeseru ton tîrîiya tiaronkon
pia.
8 Tarîpai eseurîma sîrîrî maasaronkon ino'pî pînon pî', moropai
inyo isa'manta'san pî'. Tauya, morî pe awanî e'painon tîîno'pîtai pra
aako'mamîkon ya, uurî warantî. 9 Tîîse yapîtanîpîya'nîkon eserîke pra
awanîkon ya, moriya ano'pîtatî. Maasa pra morî pe awanî aano'pîtakon
ya, pînîn pî' aako'mamîkon yentai, ano'pîkon yarakkîrî aako'mamîkonpa.
10 Tarîpai eseurîma sîrîrî manni'kan ino'pîta'san pî' moropai
etinyoma'san pî'. Sîrîrî tauya manni' uwinîpainon pepîn tîîse
Uyepotorîkon winîpainon unkupîkon ton pe inekaremekî'pî. 11 Wîri'
etinyoma'pîya tînyo rumaka eserîke pra awanî. Irumakasai'ya ya,
tiwinsarî aako'mamî e'pai awanî, tiaron yarakkîrî tîwe'se pra. Mîîwîni
pra awanî ya, tînyo yarakkîrî tîîko'manto'pe etina'paka e'pai awanî.
Moropai warayo' ino'pîta'pîya tîno'pî rumaka eserîke pra awanî.
12 Tarîpai tauya sîrîrî tiaronkon pî'. Uyepotorîkonya taasa' pra man
tarî tîwanî yai, tîîse uurîya taa sîrîrî. Manni' warayo' innape Jesus
ku'nen, mîîkîrî no'pî wanî ya innape Jesus ku'nen pe pra, tîîse morî pe
to' ko'mamî ya sa'nîrî, inyoya irumaka eserîke pra awanî. 13 Moropai
wîri' innape Jesus ku'nen, inyo wanî ya innape Jesus ku'nen pe pra,
tîîse inkamoro ko'mamî ya morî pe, ino'pîya irumaka eserîke pra awanî.
14 Maasa pra mîîkîrî warayo' innape Jesus ku'nen pepîn mîîkîrî pîrema
Paapaya innape Jesus ku'nen pe ino'pî wanî wenai. Moropai tiaron
warayo' innape Jesus ku'nen mîîkîrî no'pî wanî innape Jesus ku'nen pe
pra. Tîîse Paapaya ino'pî pîrema, innape Jesus ku'nen pe inyo wanî wenai.
Tîîse mîrîrî warantî pra awanî ya, morî pe mîîkîrî munkîyamî' wanî pepîn
Paapa yarakkîrî, ipemonkono pe pra to' wanî ye'nen. Tîîse tîpemonkono
pe inyo wanî wenai, Paapaya to' pîrema, to' ko'mannîpîiya morî pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15 Mîrîrî ye'ka pe pra awanî ya, mîîkîrî warayo' innape Jesus ku'nen
pepîn wanî ya, iko'manpai pra innape Jesus ku'nen tîno'pî yarakkîrî,
moropai wîri' innape Jesus ku'nen pepîn wanî ya, iko'manpai pra tînyo
innape Jesus ku'nen yarakkîrî, moriya tîwî eepa'ka. Mîrîrî warantî
eepa'ka'pî ya, î' wani' pra man. Yarakkîrî pu'kuru aako'mamî e'pai pra
awanî. Maasa pra uurî'nîkon yanno'pî Paapaya morî pe ko'mannîto'pe
tîîwanmîra, tîno'pî ke, tînyo ke. 16 Tîîse innape Jesus kupîiya pra tîîse,
yarakkîrî aako'mamî ya, î' pensa innape Jesus kupî anyoya epu'tîya pra
nai. Yai pra innape ikupîiya awenai. Moropai warayo' î' pensa innape
Jesus kupî mîîkîrî ano'pîya epu'tîya pra nîrî nai. Yai pra innape ikupîiya
awenai. Mîrîrî ye'nen ayu'se awanî ya, yarakkîrî ako'mankî.

Paapa Maimu Yawîrî Neken Ayeserukon Miakanmatî

17 Akaisarî'nîkon tiwin pî' si'ma mîrîrî Uyepotorîkon nîtîrî'pî aapia'nîkon
yawîrî ikupî pî' ako'mantî. Moropai o'non ye'ka pe awanî'pîkon
pena Paapaya ayannokon yai, mîrîrî warantî ako'mantî. Mîrîrî pî'
tamî'nawîronkon yenupa'pîuya soosikon kaisarî. 18 Mîrîrî ye'nen anî' wanî
ya, Judeuyamî' yeseru yawîrî tîmere pi'pî pottî ya'tîtîpon wanî ya innape
Jesus kupîiya rawîrî, mîrîrî warantî rî aako'mamî e'pai awanî, Judeu pe
awe'to' tenonse pra. Mîrîrî warantî nîrî anî' wanî ya, Judeuyamî' yeseru
yawîrî pra Paapaya tanno rawîrî, mîrîrî warantî aako'mamî e'pai awanî,
tîmere pi'pî pottî ta'tîi pra. 19 Maasa pra mîrîrî ye'kaya î' kupî pepîn
mîîto'pe. Judeuyamî' yeseru ya' awanî ka'rî, kaane, tîîse î' e'pai awanî
innape Paapa maimu yawîrî aako'mamî e'pai awanî. 20 Mîrîrî ye'nen tiwin
pî' si'ma o'non ye'ka pe awanî'pîkon pena Paapaya ayannokon yai, mîrîrî
yawîrî ako'mantî. 21 Pena Paapaya ayanno ya, to' poitîrî pe kin awe'sa' pra
nan? Moriya ako'mankî to' poitîrî pe. Î' wani' awanî pepîn. Tîîse î' pensa
to' poitîrî pe pra eenato' weiyu erepamî ya, moriya epa'kakî. 22 Maasa pra
tesa' kenankon inkamoro yanno Uyepotorîkonya ya, tarîpai inkamoro
wanî Paapa pia itesa' pra. Maasa pra Paapaya to' mo'kasa' ye'nen,
imakui'pî piapai. Mîrîrî warantî tesa' kenankon pepînon wanî mîrîrî
Paapa pia ipoitîrî pe. 23 Maasa pra tamî'nawîronkon amîrî'nîkon ye'masa'
Paapaya sîrîrî, se' kaisarî. Mîrîrî ye'nen Paapa maimu yawîrî ako'mantî
imîrî pe awanîkon ye'nen, tiaron pemonkono pe pra. 24 Mîrîrî ye'nen
uyonpayamî', tiwin pî' si'ma akaisarî'nîkon o'non ye'ka pe awanî'pîkon
ayanno'pîkon Paapaya yai, mîrîrî yawîrî ako'mantî.

Inyo Isa'manta'san Pî' Moropai Maasaronkon Pî' Paulo Eseurîma

25 Tarîpai tauya sîrîrî maasaronkon pî'. Uyepotorîkon winîpainon pepîn
tîîse uurî esenumenkato' sîrîrî. Tîîse innape eseurîmato' kupîya'nîkon
eserîke awanîkon, maasa pra yairî tîwe'sen uku'sa' Uyepotorîkonya,
tî'noko'pî pe uyera'masai'ya wenai. 26 Mîrîrî ye'nen uurî esenumenkato'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wanî warayo' ko'mamî e'pai awanî, tîwanî manni' warantî. Maasa
pra ko'mannîto' wanî sa'me mîîto'pe. 27 Tîîse amîrî wanî ya tîno'pî
ke, ano'pî yarakkîrî teeturumakai pra e'kî. Tîîse ino'pî pra awanî ya,
moriya ako'mankî ino'pî pra. 28 Tîîse aano'pîtasa' ya, mîrîrî wanî pepîn
imakui'pî pe. Moropai maasaron wîri' etinyoma ya, mîrîrî nîrî wanî
pepîn imakui'pî pe. Tauya sîrîrî maasa pra amîrî'nîkon anpîika'tîpai wanî
ye'nen, sa'me ino'pîta'san ko'manto' yeseru wanî ye'nen, mîrîrî warantî
ayeserukon wanî namai.

29 Uyonpayamî' î' ankapai e'to' pî' tauya sîrîrî. Tîîko'manse pu'kuru
pra ko'mannîto' atareti'ka pe man. Mîrîrî ye'nen tîno'pî ke awanîkon ya,
mîîkîrî pî' neken kîsenumenkatî. —Paapa pata'se' ton pra man —tîkai
pra e'tî. 30 Moropai esewankono'manto' erepansa' ya upona'nîkon, mîrîrî
pî' neken kîsenumenkatî. Moropai aatausinpato'kon erepansa' ya, ipîkku
pe mîrîrî pî' neken kîsenumenkatî. Maasa pra ipatîkarî aako'mamî pepîn.
Moropai ayemannekon ton yenna pî' kîsenumenkai ipîkku pe. Maasa pra
mîrîrîkon wanî taatareti'kasen pe. 31 Mîrîrî ye'nen ipîkku pe tamî'nawîrî
sîrîrî pata yemanne pî' kîsenumenkatî. Maasa pra tamî'nawîron sîrîrî
pata po tîwe'sanon atareti'ka kupî sîrîrî. ⌊Mîrîrî ye'nen ipîkku pe Paapa
yapurî pî' ko'manpai'nîkon.⌋

32 Tu'kan esenumenkanto' winîpai amîrî'nîkon anpîika'tîpai wanî sîrîrî.
Mîrîrî ye'nen warayo' ino'pî ton pîn mîîkîrî esenumenka Uyepotorîkon ton pe
teesenyaka'ma pî' maasa pra anapurîpai tîwanî ye'nen. 33 Tîîse warayo' tîno'pî
kenan esenumenkato' wanî tu'ke, sîrîrî non po tîîko'manto' yeseru pî'. Mîrîrî
kupîiya, maasa pra tîno'pî anapurîpai tîwanî ye'nen. 34 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî
esenumenkato' wanî asakî'ne kaisarî. Eesenumenka tarî tîîko'manto' yeseru
pî' moropai eesenumenka Uyepotorîkon ton pe eesenyaka'mapai tîwanî
pî'. Mîrîrî warantî nîrî wîri'sanyamî' wanî. Manni'kan inyo isa'manta'san
moropai inyo pînon, inkamoro esenumenka Uyepotorîkon ton pe
teesenyaka'makon pî', tiaron pî' teesenumenkai pra. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî
to' eturumaka Uyepotorîkon yenya' eesenyaka'mato' kupîkonpa. Tîîse
manni'kan wîri'sanyamî' tînyo kenankon inkamoro esenumenka sîrîrî pata po
tîîko'manto'kon yeseru pî'. Maasa pra tînyokon anapurîpai tîwanîkon ye'nen.

35 Mîrîrî warantî tauya sîrîrî amîrî'nîkon pî' maasa pra amîrî'nîkon
anpîika'tîpai wanî ye'nen. —Sîrîrî warantî iku'tî —tauya pepîn. Tîîse
yairon kupîya'nîkon yu'se wanî. Moropai Uyepotorîkon esenyaka'mato'
kupîkonpa itenya' eeturumakakon yu'se wanî, tu'ke teesenumenkai pra.

36 Taawasirî pî' —Ayarakkîrî uuno'pîta —taasa' warayo'ya tîpo,
aako'mamî ya ino'pî pe pra moropai mîrîrî pî' eesenumenka yairî pra
tîwanî pî', maasa pra taasa' tîuya yawîrî ikupîiya pepîn. Moropai kure'ne
eesenumenka ya tawasirî yarakkîrî tîwanî pî', aano'pîta e'pai awanî.
Maasa pra yapîtanîpîiya yentai awanî ye'nen. Mîrîrî kupîiya ya, imakui'pî
pe awanî pepîn. Morî pe awanî, aano'pîta ya. 37 Tîîse tawasirî yarakkîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîwanî pî' eesenumenka pra awanî ya, ino'pîtapai pra tîwanî ye'nen, î'
wani' awanî pepîn, tamî'nawîrî yapîtanîpîiya ya. Imakui'pî kupîiya pepîn
mîrîrî. 38 Tarîpai manni' tîîno'pîtasen no'pîta ya, imakui'pî pe awanî
pepîn, tîîse morî pe awanî. Moropai manni' tîîno'pîtasen pepîn ko'mamî
ya ino'pî pra, î' wani' awanî pepîn nîrî. Mîrîrî wanî morî pe panpî',
maasa pra ino'pî ton pra awanî ye'nen.
39 A'kî, wîri' tînyo kenan ko'mamî e'pai awanî tînyo yarakkîrî, enen
tînyo wanî pîkîrî tîrumakai pra. Tîîse tiaron pensa tînyo sa'mantasa'
tîpo, mîîkîrî eturumaka tiwinsarî, inyo pra. Mîîkîrî ko'mamî itu'se tîwanî
pîkîrî. Etinyomapai tîwanî ya, eetinyoma e'pai awanî, innape Jesus
ku'nen yarakkîrî. 40 Tîîse uurî pia eetinyoma pra awanî ya, morî pe panpî'
aako'mamî e'painon mîrîrî warantî rî. Sîrîrî uurî esenumenkato' neken
pepîn, tîîse uurî pia mîrîrî warantî nîrî Morî Yekaton Wannî esenumenka.

Mia' Ke Ikonekasa' Pia To' Nîtîrî Entamo'kanto'

8 1 Tarîpai eseurîmato' mo'tanîpîuya sîrîrî. Eseurîma sîrîrî mia' ke
ikonekasa' pia to' nîtîrî'pî entamo'kanto' yanî eserîke awanî pî',
kaane ka'rî. Mîrîrî pî' taaya'nîkon manni' warantî, tamî'nawîrî uurî'nîkon,
innape iku'nenanya epu'tî pî' man, innape iku'nenan pepînya epu'tî yentai.
⌊Mia' ke ikonekasa' nama pepîn. Mîrîrî ye'nen to' nîtîrî'pî entamo'kanto'
yanî ya, î' wani' awanî pepîn, imakui'pî pe awanî pepîn.⌋ Tîîse mîrîrî
esenumenkanto' wanî pîika'tîton pe pra, tîîse mîî pe uurî'nîkon ku'nen pe.
Tîîse morî pe panpî' e'sa'naman yeseru wanî mîrîrî, tiaronkon pîika'tîto'pe,
maasa pra to' sa'nama wenai. 2 Anî' esenumenka ya, î' epu'nen pe tîwanî
kai'ma, tîîse tamî'nawîrî epu'tîiya pepîn, î' anepu'pai tîwanî. 3 Tîîse anî'
Paapa yapurînen wanî ya, innape epu'tîiya, î' kai'ma tîîko'mamî tonpakon
yarakkîrî. Moropai mîrîrî era'ma Paapaya tîwakîri pe.
4 Mîrîrî ye'nen mîrîrî entamo'kanto' mia' ke ikonekasa' pia to' nîtîrî'pî
yanî pî' apanamauya'nîkon sîrîrî. Mîrîrî mia' ke ikonekasa' wanî anî'
pe pra rî epu'tî man. Tîîko'mansen pe pra awanî. Tîîse tiwinan moro
awanî, Paapa neken epu'tî man. 5 Tîîse taa to'ya, tu'ke paapayamî' wanî,
ka' po tîwe'sanon moropai non po tîwe'sanon. Moropai tu'ke yepotorî
wannîyamî' wanî taa to'ya, tîîse to' esenku'tîsa'. 6 Tîîse uurî'nîkon pia
Paapa wanî epu'tî man tiwinan neken. Mîîkîrî wanî uyunkon pe moropai
mîîkîrîya tamî'nawîron koneka'pî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ton pe uurî'nîkon
ko'mamî. Moropai epu'tî man tiwin Uyepotorîkon wanî, mîîkîrî Jesus
Cristo. Moropai mîîkîrî wenai tamî'nawîron ekoneka'pî. Mîrîrî ye'nen
mîîkîrî wenai uurî'nîkon ko'mamî sîrîrî.
7 Tîîse tamî'nawîronkon innape iku'nenanya mîrîrî epu'tî pra awanî.
Tiaronkon esenumenka sîrîrî tîpose penaro' teserukon pî'. Entamo'kanto'
wanî mîîkîrî mia' ke ikonekasa' pia itîîsa' pe yapurîto'pe kai'ma to'
esenumenka. —Mîrîrî ye'nen entamo'kanto' yanîuya ya, mîrîrî yapurîuya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

imakui'pî pe —taa to'ya. Mîrîrî wenai ne'ne' pe to' esenumenkato'
kupîiya, maasa pra imakui'pî pe awanî kai'ma, yanî to'ya ye'nen. 8 Tîîse
uurî'nîkon pia entamo'kanto' wenai pra Paapaya uurî'nîkon yapisî.
Yansa'nîkon ya, mîrîrî yansa' wenai morî panpî' e'nî pepîn Paapa pia.
Moropai yansa' pra awanî ya, mîrîrî warantî rî morî panpî' e'nî pepîn.
9 Mîîwîni tîîse, tîwarî e'tî mîrîrî yansa'ya'nîkon pî', yansa'ya'nîkon pra
awanîkon pî'. Teesenumenkato'kon yawîrî pra, imakui'pî ya' tiaronkon
a'tu'mîra tîwe'sanon ena emapu'tîya'nîkon namai, tîwarî e'tî. 10 Anî' wanî
ya a'tu'mîra tîwe'sen, mîîkîrîya amîrîya î' kupî era'ma, î' wani' awanî pepîn
kai'ma iku'sa'ya epu'tîi'ma. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî wanî awarantî anku'pai,
mia' ke ikonekasa' pia to' nîtîrî'pî ananpai awanî. 11 Mîrîrî warantî mîîkîrî
ayonpa a'tu'mîra tîwe'sen ataka'ma emapu'tîya. Î' wanî yairî, î' wanî
yairî pra epu'tîiya pra eena ikupîya. Manni' ayonpa, imîrî ton pe Cristo
sa'mantasa' tanne, imakui'pî ya' eena emapu'tîya. 12 Sîrîrî warantî mîrîrî
yanî ayonpaya emapu'tîya, yairî pra awanî kai'ma teesenumenka ye'ka
pe, moropai mîrîrî wenai, ne'ne' pe eesenumenkato' kupî pî' aako'mamî
ya, moriya imakui'pî kupîya mîrîrî Cristo winîkîi. 13 Moriya uurî pia mîrîrî
entamo'kanto' wenai, imakui'pî ya' uyonpa ena emapu'tîuya ya, inî'rî mîrîrî
ye'ka pî' entamo'ka pepîn, imakui'pî kupî uyonpaya emapu'tîuya namai.

Teseru Pî' Paulo, Jesus Naipontî'pî Eseurîma

9 1 Uyaipontînen ton pra man, tîîse Paapaya neken uyaipontî. Mîrîrî
wenai, uurîya kin î' kupî pepîn e'painon, î' wanî yairî epu'tîuya pîkîrî?
Jesus naipontî'pî pepîn kin uurî? Inna, inaipontî'pî pe wanî, maasa pra
Uyepotorîkon Jesus era'matîpon uurî. Moropai amîrî'nîkon wanî innape
iku'nenan pe, uyepotorî ton pe esenyaka'ma'pî wenai. 2 Teuren tiaronkonya
Jesus naipontî'pî pe ukupî pepîn. Tîîse amîrî'nîkonya ukupî maasa pra
innape uku'sa'ya'nîkon ye'nen. Innape Jesus naipontî'pî pe wanî esepu'tî
aronne, maasa pra Jesus yapisî'pîya'nîkon ayesa'kon pe, umaimu wenai.
3 Tiaron pensa Jesus naipontî'pî pe pra uku'sa' tiaronkonya yai,
inkamoro maimu yuukuuya mîrîrî warantî. 4 Jesus naipontî'pî pe wanî
ye'nen, î' rî tîrî to'ya ya uupia, uwuku ton tîrî to'ya moropai uyo' ton
tîrî to'ya esenyaka'ma tanne, yapisîuya pepîn kin e'painon? Kaane,
yapisîuya e'painon, tiaronkon Jesus naipontî'sanya yapisî warantî.
5 Moropai ino'pîtapai esenumenka ya, innape Jesus ku'nen wîri' yarakkîrî
upîkîrî yarîuya pepîn e'painon? Inna, yarîuya e'painon, tiaronkon Jesus
naipontî'sanya iku'sa' warantî, moropai Jesus ya'mi'san warantî, moropai
Pedro warantî. 6 Yai pra uurî moropai Barnabé, anna neken esenyaka'ma
kin e'painon anna yekkari yonpato'pe annaya? Kaane, awinîpai'nîkon
yapisî annaya e'painon, Jesus naipontî'san pe anna wanî ye'nen.
7 O'non pata kin surara pe tîwe'sen esenyaka'ma yekare eta'pî anî'ya
tekkari ton yonpapa. Tekkari yepe' ton pî' eesenyaka'masa' pra man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Manni' warayo' tekkari ye' ton pîmîtîponya tînpîmî'pî yeperu enapî
pepîn kin e'painon? Kaane, enapîiya, teesenyaka'ma'pî yepe' pe. Moropai
tiaron, paakayamî' esa' pe tîwe'sen, mîîkîrîya to' manatî yekku mo'ka
pepîn e'painon, tîwuku ton? Kaane, imo'kaiya, itepe' pe. 8 Mîrîrî ye'nen
warayo'kon maimu pî' neken eseurîma pepîn sîrîrî. Tîîse moro man
penaro' Moisés nurî'tî nekaremekî'pî Paapa maimuya taasa' mîrîrî
warantî. 9 Taasai'ya man see warantî:

—Trigo pikka pî' ayekîn paaka yenyaka'maya'nîkon tanne,
inta kewa'tîtî. Tîwî trigo yonpa tekkarikon yonpaiya

Dt 25.4

—taasai'ya man. Mîîkîrî paaka neken pî' Paapa eseurîma naka sîrîrî?
10 Anna pî' ka'rî eeseurîma sîrîrî? Inna, anna, teesenyaka'masanon
pî' taiya sîrîrî. Manni' teesenyaka'masen ipîmî pî' moropai mîîkîrî
iteperu mo'kanen inkamoro esenyaka'ma tîmîrî'nîkon ton itonpa
mo'kakonpa kai'ma. 11 Mîrîrî warantî mîîkîrî ipîmîtîponya ipîmî
warantî, itekare ekaremekî'pî annaya akore'ta'nîkon. Mîrîrî yepe'pî
warantî awinîpai'nîkon antîrîkon anapi'pai anna wanî sîrîrî, anna
yekkari yennato' ton. 12 Tiaronkon, Paapa ton pe teesenyaka'masanonya
awinîpai'nîkon antîrîkon yapisî tîuya'nîkon nîmîkî tekkarikon yennato'
ton. Mîrîrî warantî annaya nîrî yapisî nîmîkî pepîn kin e'painon? Inna,
awinîpai'nîkon yapisî annaya e'painon.

Awinîpai'nîkon yapisî annaya e'pai tîîse, yapisî annaya pra man. Tîîse
tamî'nawîrî yapîtanîpî'pî annaya. Mararî pra anna esenyaka'ma'pî anna
yekkari yennato'pe, Cristo maimu ekaremekî annaya tanne. Mîrîrî kupî'pî
annaya, maasa pra mîrîrî itekare ekaremekî annaya manenpaiya namai.
13 A'kî, epu'nenan amîrî'nîkon, epîremanto' yewî' ta teesenyaka'masanon
tekkarikon yonpa mîrîrî teesenyaka'mato'kon winîpai. Moropai epu'nenan
nîrî amîrî'nîkon, manni'kan tînpo'tîkon pe pemonkonyamî' nenepî'san
po'tînenanya tiyo'kon ton mo'ka, mîrîrî to' nenepî'pî yonpa. 14 Mîrîrî
warantî nîrî, Uyepotorîkonya ta'pî manni'kan imaimu ekareme'nenanya
tekkarikon ton yapisî e'painon, innape imaimu ku'nenan winîpai.

15 Tîîse sîrîrî tîpose, mîrîrî warantî e'sa' pra wai. Moropai mîrîrî ye'ka
anesa'pai wanî pî' kaareta menukauya pepîn sîrîrî aapia'nîkon. Maasa
pra anî' pî' î' tesa'se pra esenyaka'ma pî' atausinpa kure'ne. Mîrîrî
ye'nen mîrîrî uyeseru mo'ka anî'ya tîrîuya pepîn. Iwan pî' uusa'manta
e'pai awanî, uyepe' ton anesa'pai wanî yentai. Maasa pra epe'mîra
Cristo maimu ekaremekî pî' atausinpa mararî pra. 16 Tîîse mîrîrî Cristo
yekare ekaremekîuya pî' mîî pe atapurî pepîn sîrîrî. Maasa pra itu'se
wanî yawîrî ikupîuya pepîn sîrîrî. Tîîse unkupî ton pe uyepotorîya itîîsa'
wenai, ikupîuya. Maasa pra mîrîrî e'pîika'tînto' yekare ekaremekîuya
pra awanî ya, “ekenne” tauya e'painon, Paapaya utaruma'tî e'painon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Tîîse uuwarîrî uurî esenyaka'mato'pe wanî ya, itu'se wanî yawîrî,
moriya itepe'pî nîmîkîuya e'painon. Tîîse sîrîrî esenyaka'mato' Paapa
nîtîrî'pî unkupî ton pe. Mîrîrî ye'nen itu'se e'to' yawîrî pra, tîîse itu'se
Paapa e'to' yawîrî ikupîuya. 18 Mîrîrî ku'sau'ya wenai î' ye'ka see itepe'pî
yapisîuya e'painon? Anî' nîtîrî yapisîuya pepîn. Î' yapisîuya e'pai tîîse, î'
tesa'se pra awinîpai'nîkon, itekare ekaremekî pî' uuko'mamî. Mîrîrî ye'ka
ekaremekîuya ye'nen, taatausinpai pu'kuru wanî. ⌞Maasa pra ikupîuya
Cristoya uyaipontî'pî iku'to'peuya yentai.⌟

19 Uurî wanî uyesa' tîwe'sen ton pra, tîîse tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' poitîrî pe e'kupî. Î' rî kupîuya e'painon itu'se e'to'
pîkîrî, teuren ikupîuya pepîn, maasa pra inkamoro kore'ta tu'ke panpî'
pemonkonyamî'ya innape Cristo maimu kupî yu'se wanî ye'nen. 20 Mîrîrî
ye'nen Judeuyamî' kore'ta wanî yai, to' warantî wanî'pî. To' yeseru
kupî'pîuya, maasa pra inkamoroya innape ikupî yu'se wanî ye'nen.
Tîîse uuwarîrî wanî ya, to' yeseru Moisés nurî'tî nekaremekî'pî yawîrî
uuko'mamî pepîn. Tîîse to' kore'ta wanî ya, to' yeseru yawîrî uuko'mamî
to' pokon pe. Maasa pra inkamoroya innape Jesus kupî yu'se wanî
ye'nen. 21 Mîrîrî warantî nîrî, Judeuyamî' pepîn kore'ta wanî ya, Moisés
yeserurî'pî yawîrî pra, inkamoro Judeuyamî' pepîn warantî. Maasa pra
inkamoroya innape nîrî itekare kupî yu'se wanî ye'nen. (Mîrîrî kupîuya
yai, Paapa maimu yawîrî pra wanî pepîn tauya tîîse, imaimu yawîrî wanî
maasa pra Cristo poitîrî pe wanî ye'nen.) 22 Moropai tiaronkon a'tu'mînan,
mararî Cristo maimu epu'nenan inkamoro kore'ta wanî ya, to' yeseru
warantî uyeseru wanî, to' yewankono'mauya namai. Maasa pra inkamoro
ena yu'se wanî ye'nen meruntî ke panpî'. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon
kore'ta wanî ya, inkamoro yeseru kupîuya, inkamoro yonpakon
pîika'tîto'peuya. —Aka, yairî pra iteseru wanî —taa to'ya namai, ikupîuya.

23 Mîrîrî kupîuya tamî'nawîrî maasa pra Cristo yekare eta
tamî'nawîronkonya yu'se wai. Moropai inkamoro pokonpe Cristo
winîpainon morî pu'kuru yapi'to'peuya, mîrîrî kupîuya. 24 A'kî, epu'nenan
amîrî'nîkon. To' eka'tunto' ya' tamî'nawîronkon teeka'tunsenon eka'tumî
ikî'pî winîkîi. Tîîse tamî'nawîronkonya to' nîtîrî yapisî pepîn. Maasa pra
yairî pra inkamoro eka'tumî. Tîîse manni'kan neken, yairî teeka'tunsanonya
to' nîtîrî yapisî. Mîrîrî warantî, morî pe ako'mantî Paapa nîtîrî yapisîkonpa.
Yairî awanîkonpa Cristo maimu yawîrî ako'mantî. 25 A'kî, tamî'nawîronkon
manni'kan pemonkonyamî' tiaronkon yentai meruntî ke awanîkonpa.
Teeka'tumîkonpa ekoneka, î' tiaron tîku'se pra, tiwinan kupî pî' to' ko'mamî.
Maasa pra mîrîrî ku'sa' tîuya'nîkon tîpo, tiaronkon yentai to' e'sa' ya, to'
napisî ton moro awanî mîrîrî, aro' pe. Tîîse mîrîrî to' napisî'pî ko'mamî
pepîn ipatîkarî. Tîîse morî pe uurî'nîkon ekoneka sîrîrî non po, tiwin pî'
si'ma Paapa yeseru pî' taatapi'se, uyarakkokon, aro' yapi'to'pe'nîkon,
ipatîkarî tîîko'mansen. 26 Mîrîrî ye'nen uurî eka'tumî pepîn se' tapairî. Tîîse

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ito'sarî eka'tumî manni' warayo' teeka'tunto' kî'pî ya' teeka'tunsen warantî.
Moropai uurî wanî manni' warayo' se' tapairî î' pa'tîpî'sen warantî pra,
tîîse uuko'mamî morî pe tepu'se. 27 Mîrîrî ye'nen tesa' ye'tîno'pîiya ne'ne'
epu'tî tîuya namai, manni' warantî uurî etî'nînma morî pe, imakui'pî kupîya
namai. Maasa pra tiaronkon pî' mîrîrî itekare ekaremekîuya tîpo, Paapa pia
uurî erepamî ya, —Cristo maimu yawîrî pra aako'mansa' nai —taiya namai,
yawîrî uuko'mamî.

Mia' Ke Ikonekasa' Yapurî To'ya Namai Pauloya To' Panama

10 1 Uyonpayamî', awenpenatakon yu'se wanî sîrîrî penaronkon
utamokon rî'san manni'kan Judeuyamî', Moisés nurî'tî pîkîrî
itî'san yarakkîrî e'kupî'pî pî'. Inkamoro yarî'pî Paapaya tamî'nawîrî
katupuru wenairî moropai inkamoro rukku'nîpî'pî Paapaya tamî'nawîrî
kure'nan pîrana, suuyu itese' arakkita pî', tîmeruntîri ke. 2 Mîrîrî warantî
tamî'nawîronkon inkamoro esenpatakona'pî Moisés wenairî to' wîtîto'pe,
Cristo wenairî wîtînto'pe esenpatakonan warantî. Maasa pra katupuru,
Paapa winîpainon wenairî to' wîtî ye'nen, moropai pîrana arakkita pî'
to' wîtî ye'nen, Moisés wenairî to' wîtî'pî ipemonkono pe. 3 Moropai
inkamoroya tamî'nawîrî si'ma Paapa nîtîrî'pî yekkari wanî enapî'pî keren
po. 4 Moropai inkamoroya tamî'nawîrî si'ma tîwukukon pe Paapa nîtîrî'pî
enîrî'pî tî' yai. Manni' tî' wanî'pî Cristo warantî, maasa pra mîîkîrîya
inkamoro ko'mannîpî'pî. 5 ⌊Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon ko'mannîpî'pî
Paapaya.⌋ Teuren mîîwîni tîîse tu'kankon wanî'pî Paapa maimu yawîrî
pra. Mîrîrî wenai, Paapaya to' tî'ka pinunpa'pî keren poro.
6 Tarîpai seeni' tamî'nawîron e'kupî'pî pî' esenumenkan e'pai man,
penaronkon pemonkonyamî' wanî'pî warantî uurî'nîkon wanî namai,
imakui'pî yu'se e'nî namai. 7 Mîrîrî ye'nen mia' ke ikonekasa' kîsapurîtî,
penaronkonya yapurî'pî warantî pra. Maasa pra awe'menukasa' man
Paapa kaaretarî po. Taawon see warantî:

—Inkamoro Paapa pemonkonoyamî' ereutasa' entamo'kanto' pî',
moropai tekkarikon yonpa'pî to'ya.
Moropai tîwukukon enîrî'pî to'ya.
Moropai mîrîrî tîpo, inkamoro mananu'pî taatausinpai.
Mîrîrî kupî'pî to'ya mia' ke ikonekasa' yapurîkonpa

Êx 32.6

—taasai'ya man. 8 Mîrîrî warantî nîrî se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî
e'nî e'pai pra man, pena ikupî'pî to'ya warantî. Pena mîrîrî ku'sa' to'ya
wenai, tu'ke 23.000 kaisarî pemonkonyamî' wî'pî Paapaya tiwin wei tîîse.
9 Mîrîrî warantî penaronkonya Paapa yonpa'pî warantî, Cristo yonpapai
pra man. Maasa pra pena mîrîrî warantî Paapa yonpasa' to'ya wenai,
îkîiyamî' tîrî'pî Paapaya to' ye'kapî'to'pe to'ya, moropai to' e'tî'ka'pî.
10 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkonya ayesanonkon, Cristo nîtîrî'pî yasi'sirunpa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'pai pra man, penaronkonya tesanonkon Paapa nîtîrî'pî yasi'sirunpa'pî
warantî. Moropai mîrîrî wenai Paapaya inserî yarima'pî to' tî'kai.
11 Tamî'nawîrî sîrîrî e'kupî'pî utamokon penaronkon yarakkîrî.
Mîrîrî wanî uurî'nîkon nepu'tî ton pe sîrîrîpe, î' kai'ma Paapaya ikupî
tîmaimu yawîrî pra tîîko'mansenon yarakkîrî. Moropai mîrîrî menuka'pî
penaronkonya, sîrîrîpe uurî'nîkon pî' ekareme'nen pe, sîrîrî pankon
tîîko'mansenon. Maasa pra uurî'nîkon ko'manto' man pata ataretî'ka kupî
tanne. 12 Mîrîrî ye'nen anî' esenumenka ya yairî tîwanî kai'ma, meruntî
ke tîwanî pî', aka, mîîkîrî ye'ka esenumî, Paapa piapai aatarima. Mîrîrî
namai, tîwarî mîîkîrî ko'mamî e'pai awanî, imakui'pî kupî tîuya namai.
13 Imakui'pî anku'pai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' e'to', mîrîrî
rî erepamî sîrîrî apona'nîkon. Tîîse ayentainokon awanî tîrî Paapaya
pepîn. Maasa pra taasa' tîuya yawîrî ikupîiya. Imakui'pî yapîtanîpîkonpa
meruntî tîrîiya aapia'nîkon, imakui'pî kupîya'nîkon namai.
14 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî' uwakîrikon pu'kuru mia' ke ikonekasa'
kîsapurîtî. 15 Sîrîrî eseurîmato', epu'nenan pî' eseurîma sîrîrî, amîrî'nîkon
pî'. Mîrîrî ye'nen eseurîmato' pî' esenumenkatî, yairî, yairî pra
ikupîya'nîkon pî'. 16 Cristo sa'manta'pî pî' enpenatatî. Uurî'nîkon ton pe
tîmînî kansai'ya pî' enpenatan, mîrîrî uwukukon enîrî yai. Moropai trigo
puusa' yaku'nîkon yai, uurî'nîkon yarakkîrî Cristo ko'mamî, maasa pra
uurî'nîkon ton pe tîîsa'mantasa' wenai. Ipemonkono pe e'nî eesepu'tî,
mîrîrî wenai. 17 Teuren arinîke e'nî tanne, mîrîrî tiwinan trigo puusa'
pîrikkapî'sa' yaku uurî'nîkonya, tiwin pî' si'ma. Moropai mîrîrî ya'sa'
wenai, tiwin e'nî ipemonkono pe esepu'tî.
18 Maasa enpenatatî Judeuyamî' pî' manni'kan Paapa yapurîkonpa to' nîpo'tî
yonpa yaanenan pî'. Mîrîrî yanî to'ya wenai, inkamoro pia Paapa ko'mamî
tîpemonkono pe to' kupî tîuya ye'nen. 19 Î' ankapai wanî epu'tî pî' naatî mîrîrî
yekare pî'? Mîrîrî mia' ke ikonekasa' pia to' narî'pî entamo'kanto' wanî tiaron
pe? Kaane, entamo'kanto' rî wanî. Mîrîrî mia' ke ikonekasa' wanî to' yepotorî pe
pu'kuru? 20 Kaane, mîrîrî pî' eseurîma pepîn sîrîrî. Tîîse tauya manni'kan pî' mia'
ke ikonekasa' yapurînenanya tînpo'tîkon yarî kinî imakui'san o'ma'kon pia, makui
poitîrîtonon pia, Paapa pu'kuru pia pra. Inkamoro wanî esenku'tîsa'kon pe. Mîrîrî
ye'nen mîrîrî ye'ka ku'nenan kore'ta awanîkon yu'se pra wai. Inkamoro ye'kakon,
makui poitîrîtonon yarakkîrî aako'mamîkon yu'se pra wai. 21 Mîrîrî warantî si'ma
Cristo sa'manta'pî pî' enpenatan pe tenî'sen enîrî ye'ka pe, makui poitîrîtonon
pia to' narî'pî pî' entamo'kan eserîke pra man. Mîrîrî wenai asakî'ne yapurî e'pai
pra man. 22 Mîrîrî kupî'nîkon ya, Uyepotorîkon ekore'ma yu'se e'nî mîrîrî? Mîrîrî
kupî'nîkon wenai Uyepotorîkon yentai meruntî ke e'nî kai'ma e'nî mîrîrî?
23 Tiaronkonya taa: —"Mîrîrî kî'ku'tî", taa Paapaya pra awanî ya, î'
itu'se e'nîto' kupî uurî'nîkonya î' wani' pra —taa to'ya. Inna seru' pepîn.
Tamî'nawîrî tîku'sen wanî morî pe, î' anku'pai e'nîto' kupî, tîîse mîrîrî
tamî'nawîron unkupîkon wanî pepîn morî pe, tiaronkon pîika'tîiya pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî ya. 24 Mîrîrî ye'nen anî'ya itu'se tîwe'to' yawîrî ikupî e'pai pra
man. Tîîse tiaronkon pîika'tîto'pe ikupî e'pai man.
25 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî tansen, to' e'repato' yennaya'nîkon ya,
yennatî anî' tekaranmapoi pra. Mia' ke ikonekasa' itîîsa' mîrîrî? tîkai
pra yennatî. Mîrîrî wanî imakui'pî pe awanî kai'ma teesenumenkai pra
yennaya'nîkon. 26 Anî' yekaranmapoya'nîkon pepîn maasa pra Paapa
maimuya taasa' man

—Sîrîrî pata esa' pe, moropai tamî'nawîrî sîrîrî pata po tîîko'mansen esa' pe Uyepotorîkon wanî

Sl 24.1

—taasai'ya man.
27 A'kî, pemonkon, innape Jesus ku'nen pepînya ayetakon ya, tewî' ta
ipîkîrî attî ya entamo'kai, tamî'nawîrî intîrî aapia yonpakî, î' wani' pra.
—O'non pata pai seeni' eporî pî' nan? —taa e'pai pra man. Yairî, yairî
pra yanîya'nîkon epu'tîkonpa, anî' kîsekaranmapotî. 28 Tîîse mîrîrî tanne,
tiaronya taa ya apî': —Seeni' entamo'kanto' wanî morî pe pra, maasa
pra mia' ke ikonekasa' pia yaasa' sîrîrî —taiya ya apî', mîrîrî yanîya e'pai
pra man. Maasa pra mîrîrî yansa' ya, imakui'pî pe awanî kai'ma tiaron
esenumenka. Moropai mîrîrî teesenumenkato' yawîrî pra ikupîiya emapu'tîya
namai, mîrîrî kîsanîi. 29 Amîrî pia imakui'pî pe awanî pepîn, tîîse mîîkîrî pia
imakui'pî pe awanî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî esenumenka wenai, mîrîrî yanîya
pepîn. Maasa pra —Î' wani' awanî pepîn mîrîrî yanîuya ya —eesenumenka
ya, î' wani' kin awanî ye'nen tiaronya unkupî ton ekaremekî e'painon,
teesenumenka yawîrî? 30 Morî pe man Paapa, taasau'ya tanne uyekkari pî'
tîîse, î' wani' kin awanî ye'nen mîrîrî pî' tiaronkon wo'ma'ta?
31 Mîrîrî pî' tauya sîrîrî. Î' amîrî'nîkon nenapî moropai aninnîrîkon,
tamî'nawîrî î' kupîya'nîkon manni', mîrîrî ku'tî Paapa yapurîto'pe
tiaronkonya, ankupîkon era'masa' tîuya'nîkon ya. 32 Tiaronkon ma'nîpanen
pe pra ako'mantî, innape Jesus ku'to'pe to'ya, manni'kan Judeuyamî'ya
iku'to'pe, moropai Judeuyamî' pepînya nîrî, moropai a'tu'mînankon
innape Jesus ku'nenan ko'manto'pe inî' panpî' Paapa maimu yawîrî.
33 Mîrîrî ku'tî, uurîya ikupî manni' warantî. Tîwakîrikon pe uku'to'pe
tamî'nawîronkonya tamî'nawîrî î' kupîuya. Mîrîrî kupîuya upî'rî
esenumenka wenai pra, tîîse tamî'nawîronkon e'pîika'tî yu'se wanî ye'nen.

11 1 Mîrîrî ye'nen uurîya ikupî manni' warantî ikupîya'nîkon yu'se
wai, î' kai'ma Cristo nîkupî'pî warantî ikupî pî' uuko'mamî yawîrî.

Î' Kai'ma Wîri'sanyamî' E'to' Soosi Ta Yekare

2 Apî'nîkon atausinpan pî' wai kure'ne, maasa pra uyeseru pî',
unekaremekî'pî pî' awenpenatakon ye'nen. Moropai î' kai'ma esenupa'pî
pî' ayenupa'pîuya'nîkon yawîrî ikupî pî' aako'mamîkon ye'nen,
atausinpasa' sîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Tîîse moro man unekaremekî ton, anepu'tîkon ton. Tamî'nawîronkon
warayo'kon pu'pai pe Cristo wanî. Moropai warayo'kon wanî tîno'pîkon
pu'pai pe. Moropai Paapa wanî Cristo pu'pai pe. Mîrîrî epu'tîya'nîkon
yu'se wai. 4 Mîrîrî ye'nen ankupîkon ton ekaremekîuya sîrîrî. Warayo'ya
teepîrema ye'ka pe, moropai Paapa maimu ekaremekî tîuya ye'ka pe,
tîpu'pai ya'santîsa' ya, mîîkîrîya Cristo, tesa' pe tîwe'sen yeppe'nîpî
mîrîrî. 5 Tîîse wîri'ya tîpu'pai ya'santîsa' pra awanî ya, tînyo kenan
yeseru pe, mîrîrî warantî si'ma eepîrema ya, moropai Paapa maimu
ekaremekîiya ya, tesa' pe tîwe'sen, tînyo yeppe'nîpîiya mîrîrî. Mîrîrî
warantî awanî, manni' wîri'ya tîpu'pai ya'tîsa' ya, tînyo yeppe'nîpî
manni' warantî. ⌊Maasa pra pemonkonyamî' esenumenka ipî' see
warantî, eseporo rî tîwe'sen pe mîîkîrî wanî kai'ma.⌋ Mîrîrî wenai tînyo
yeppe'nîpîiya, tîpu'pai ya'santîsa' tîuya pra awanî ya. 6 Moriya tîpu'pai
ya'tîiya e'pai awanî, ya'santî tîuya pra awanî ya, tînyo kenan yeseru
yawîrî. Tîîse tîpu'pai ya'tîsa' pî' tîweppepî epu'tî wîri'ya ya, moriya
tîpu'pai ya'santîiya e'pai awanî. 7 Tîîse warayo'ya tîpu'pai ya'santî yu'se
awanî pepîn. Maasa pra tîwarantî mîîkîrî warayo' kupî'pî Paapaya,
tiaronkonya tapurîto'pe, tînkupî'pî warayo' wenai. Tîîse wîri' koneka'pî
Paapaya, tiaronkonya inyo yapurîto'pe, ino'pî wenai. 8 Moropai iwenai
inyo yapurî to'ya nîrî maasa pra warayo' ku'sa' Paapaya pra man wîri'
winîpai, tîîse wîri' kupî'pî Paapaya warayo' winîpai. 9 Moropai warayo'
konekasa' Paapaya pra man tîno'pî pîika'tînen pe, tîîse wîri' koneka'pî
Paapaya inyo pîika'tînen pe. 10 Mîrîrî ye'nen tînyo maimu pe wîri'
e'pai awanî. Tîpu'pai ya'santî wîri'ya ya, tîpu'pai pe warayo' wanî
ekaremekîiya. Mîrîrî era'ma inserîyamî'ya tîwakîrikon pe.
11 Mîîwîni tîîse Paapa pia, sa'nîrî to' wanî ipîkku pe. Warayo' wanî wîri'
yu'se moropai wîri' wanî warayo' yu'se. Tiwinsarî to' ko'mamî pepîn,
tîîse sa'nîrî to' ko'mamî. 12 Maasa pra warayo' winîpai wîri' konekasa'
Paapaya. Moropai wîri' winîpai warayo' esenpo emapu'tî'pîiya. Mîrîrî
ye'nen tamî'nawîrî mîrîrî wanî Paapa nîkupî pe. 13 Tarîpai esenumenkatî
aawarîrî'nîkon î' wanî yairî Paapa pî' wîri' epîrema ya, tînyo kenan
yeseru pe pra, tîpu'pai ta'santîi pra? 14 Maasa pra warayo' wanî ya
kusan pe ipu'pai, wîri' pe pra si'ma mîîkîrî eppepî maasa pra iteseru
pepîn mîîto'pe. 15 Tîîse wîri' kusan pe ipu'pai wanî ya morî pe awanî.
—Ema'non pe awanî —taa to'ya. Maasa pra iteseru pe itîîsa' pe awanî,
mîrîrî ipu'pai ya'san warantî kusan pe awe'to'pe. 16 Tîîse akore'ta'nîkon
anî' wanî ya, —Kaane, wîri' yeseru wanî tiaron pe —taiya ya, î' kai'ma
see tauya e'painon? Maasa pra —Tînyo kenan yeseru pe tîpu'pai ya'santî
wîri'ya e'pai man —taa annaya tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan
pî'. Tiaron pe anî' panama annaya pepîn. Moropai tamî'nawîronkon
tiaronkon innape Jesus ku'nenan kore'ta, wîri'sanyamî' ko'mamî mîrîrî
warantî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Entamo'kanto' Uyepotorîkon Sa'manta Pî' Enpenatan Pe
(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Lu 22.14-20)

17,18 Tarîpai amîrî'nîkon anpanamapai wanî sîrîrî ayeserukon wenai.
Maasa pra mîrîrî ayekarekon eta'pîuya moropai innape anku'pîtîkon
kupî'pîuya. Tîîse mîrîrî pî' ayapurîuya'nîkon pra wai, maasa pra soosi
ta eeperepîtîkon kaisarî eesiyu'pîtîkon pî' awanîkon. Mîrîrî wenai anî'
pîika'tîya'nîkon pepîn. Tîîse tiaronkon yaka'maya'nîkon. Paapa yeseru
yawîrî to' ko'mamî pepîn amîrî'nîkon nîkupî wenai. 19 A'kî, yai pra
amîrî'nîkon kore'ta moro to' wanî e'menka'san, awe'pantakasa'kon.
Moropai mîrîrî wenai tamî'nawîronkonya epu'tî, anî'kan wanî yairî
tîwe'sanon pe, Cristo yeseru yawîrî tîwe'sanon pe. 20 Î' pensa eeperepîkon
yai entamo'kai, mîrîrî eeperepîto'kon wanî pepîn Uyepotorîkon
sa'mantato' pî' awenpenatato'kon pe. 21 Maasa pra awentamo'kakon
yai, tiwin pî' si'ma awentamo'kato'kon yanîya'nîkon taasare'tîi, emi'ne
tiaronkon tîîse. Moropai amîrî'nîkonya enîrî awukukon kure'ne eetîmîkon
pîkîrî, tiaronkon pia î' tîrîya'nîkon pra. 22 Mîrîrî warantî ikupîkonpa
ayewî'kon ton pra kin nai? Ayewî'kon ta si'ma awentamo'kakon awukukon
enîrîya'nîkon e'painon itu'se awanîkon pîkîrî. Tîîse ayonpayamî'ya era'ma
tanne, mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya, Paapa pemonkonoyamî' innape
Jesus ku'nenan yewanmîrîya'nîkon esepu'tî mîrîrî. Moropai manni'kan
sa'ne î' ton pra tîwe'sanon inkamoro yeppe'nîpîya'nîkon mîrîrî. Mîrîrî
kupîya'nîkon wenai î' kai'ma tauya e'painon apî'nîkon? Ayapurîuya'nîkon
ka'rî mîrîrî pî'? Kaane mîrîrî pî' ayapurîuya'nîkon pra wai.
23 Maasa pra sîrîrî Uyepotorîya uyenupato' uupia intîrî'pî mîrîrî
ekaremekî'pîuya apî'nîkon. Uyepotorîkon Jesus yapisî to'ya yai, mîîkîrîya
trigo puusa' yapisî'pî moropai eepîrema'pî Paapa pî'. —Morî pe anna yuu
ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. 24 Mîrîrî taasa' tîuya tîpo, mîrîrî trigo puusa'
pîrikka'pîiya moropai ta'pîiya: —Sîrîrî wanî sîrîrî uyesa' warantî, maasa
pra sîrîrî uyesa' tîrîuya sîrîrî, uusa'manta amîrî'nîkon ton pe. Mîrîrî
ye'nen sîrîrî ya'tî uusa'manta pî' awenpenatakon pe. 25 Mîrîrî warantî
nîrî tîwentamo'kakon tîpo, pisa yapisî'pîiya moropai ta'pîiya: —Sîrîrî
uva yekku wanî umînî warantî. Maasa pra uusa'mantato' wanî amenan
pe î' kai'ma Paapa yarakkîrî pemonkonyamî' esetato' pe. Moropai î'
kai'ma tîpemonkono pe Paapaya pemonkonyamî' kupî sîrîrî umînî wenai
—ta'pîiya. —Sîrîrî enî'kî, moropai enîrî pî' ako'mantî, amîrî'nîkon ton
pe iku'sau'ya pî' awenpenatakonpa. 26 Mîrîrî ye'nen sîrîrî yakuya'nîkon
kaisarî moropai uva yekku enîrîya'nîkon kaisarî Jesus iipî pîkîrî,
aasa'manta'pî pî' awenpenatakon ekaremekîiya mîrîrî.
27 Mîrîrî ye'nen se' tapairî anî'ya trigo puusa' yaku ya, moropai imînî
pe uva yekku enîrîiya ya, yairî pra awanî. Imakui'pî kupîiya, tîmîrî
ton pe Uyepotorîkon sa'mantato' yapurîiya pepîn. 28 Mîrîrî namai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Uyepotorîkon winîpainon trigo puusa' yaku rawîrî, moropai uva yekku
enîrî rawîrî, tiwin pî' si'ma î' uurî'nîkon nîkupî'pî yako'menka e'pai
awanî. Moropai mîrîrî ekoneka e'pai awanî, morî pe e'nîto'pe Paapa
yarakkîrî. Mîrîrî tîpo yaku moropai enîrî. 29 Maasa pra uurî'nîkon ton
pe Jesus sa'manta'pî pî' teesenumenkai pra, anî'ya trigo puusa' yaku ya,
yakuiya se' tapairî. Moropai mîrîrî uva yekku enîrîiya se' tapairî. Moropai
mîrîrî wenai mîîkîrî taruma'tî Paapaya. 30 Mîrîrî warantî enî'sa'ya'nîkon
ye'nen, amîrî'nîkon kore'ta tu'ke pri'ya pra awanîkon moropai a'tu'mîra
awanîkon. Moropai tiaronkon sa'manta'pî mîrîrî wenai. 31 Mîrîrî namai
uurî'nîkon esera'ma e'pai awanî, uyeserukon yako'menka e'pai awanî, î'
ton pra esepu'nîto'pe esenumenkanto' ya'. Mîrîrî warantî e'nî ya, Paapaya
uurî'nîkon taruma'tî pepîn. 32 Tîîse mîrîrî warantî imakui'pî pe e'nî ye'nen,
Uyepotorîkonya uurî'nîkon taruma'tî mîrîrî uyeserukon rumakato'pe,
imakui'pî ku'nenan pokonpe uurî'nîkon yenumî tîuya namai apo' ya'.
33 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', î' pensa eeperepîkon ya, Uyepotorîkon
sa'mantato' pî' tîwenpenatai awentamo'kato'kon pî', tiaronkon
nîmî'tî to' pokonpe awentamo'kakonpa. 34 Tîîse anî' wanî ya emi'ne
akore'ta'nîkon, mîîkîrî entamo'ka e'pai awanî tewî' ta, eeperepîkon
rawîrî, Paapaya atarumatîkon namai. Mîrîrî pî' neken tauya sîrîrî. Tiaron
moro man eseurîmato', tîîse akore'ta'nîkon erepansa' yai, mîrîrî pî'
ayeurîmauya'nîkon.

Morî Yekaton Wannî Nîtîrîkon

12 1 Uyonpayamî', eseurîma sîrîrî î' kai'ma Morî Yekaton Wannî
nîtîrî pî' esenyaka'manto'pe Paapa tonpe. Mîrîrî epu'tîya'nîkon
yu'se wai. 2 Maasa pra pena Paapa epu'tîya'nîkon pra awanîkon yai, mia'
ke ikonekasa' eseurîmakoi pepîn yapurî'pîya'nîkon teesenku'tîi. 3 Mîrîrî
ye'nen epu'tîya'nîkon yu'se wai, î' wanî Paapa eseurîma Morî Yekaton
Wannî wenai. Moropai mîrîrî wanî pra awanî ya, î' wanî tiaron eseurîma.
Sîrîrî warantî epu'tîya'nîkon: Morî Yekaton Wannî maimu pe anî'
eseurîma ya, eeseurîma pepîn: —Jesus taruma'tîtî —taiya pepîn, maasa
pra Morî Yekaton Wannî wanî ye'nen iipia. Moropai Morî Yekaton Wannî
ton pînya —Uyepotorî pe Jesus wanî —taa pepîn, maasa pra iipia Morî
Yekaton Wannî ton pra awanî ye'nen.
4 Morî Yekaton Wannî nîtîrî yeseru wanî tu'ke. Tîîse tamî'nawîrî
mîrîrî tîrîtîpon wanî tiwin. 5 Mîrîrî intîrî'pî esenyaka'manto' yeseru wanî
mîrîrî tu'ke, tîîse mîîkîrî uyepotorîkon wanî tiwin. 6 Tiwin pî' e'nî tanne,
esenyaka'man epu'nen pe Morî Yekaton Wannî nîtîrî ke. Tîîse tiwinan
Paapaya uurî'nîkon yenyaka'ma tiwin pî' e'nî tanne esenyaka'manto'
ku'to'pe.
7 Mîrîrî ye'nen eesepu'tî, anî' pia Morî Yekaton Wannî wanî iteseru wenai.
Maasa pra î' rî kupîiya, ikupîiya tamî'nawîronkon pîika'tîto'pe. Mîrîrî ton pe

Paapaya itîrî'pî tiwin pî' uurî'nîkon kaisarî. 8 See warantî ikupîiya: Tiwinan
pia epu'nen pe awe'to' ton tîrîiya, tiaronkon yeurîmato'peiya Paapa yeseru
pî'. Moropai tiaron pia itîrîiya pakko pepîn eeseurîmato'pe, Paapa maimu pî'
pemonkonyamî'ya epu'to'pe î' kai'ma tîpîika'tîkon Paapaya. 9 Mîîkîrî Morî
Yekaton Wannîya itîrî tiaron pia innape tîku'toi'ya ton, eepîremato'pe. Moropai
tînesatî yapisî tîuya epu'tîiya. Moropai tiaron pia meruntî tîrîiya pri'yawonkon
pepîn yepi'tîto'peiya. 10 Moropai tiaron pia meruntî tîrîiya ikupî eserîkan
pepîn ku'to'peiya. Moropai tiaron pia itîrîiya itekare Paapa winîpainon
ekareme'to'peiya tiaronkon pî'. Moropai tiaron pia epu'nen tîrîiya mîrîrî
itekare tîwinîpaino pe awanî epu'to'peiya, moropai tiaron winîpaino pe awanî
epu'to'peiya nîrî, Morî Yekaton Wannî winîpaino pe pra. Moropai tiaron pia
itîrîiya tiaronkon maikon ku'to'peiya to' maimu tepu'se pra. Moropai tiaron pia
itîrîiya, mîrîrî ye'ka tiaronkon maikon ekareme'to'peiya, î' taasa' mîrîrî maiya
ekareme'to'peiya. 11 Tamî'nawîrî mîrîrîkon wanî mîîkîrî Morî Yekaton Wannî
nîkupî pe. Mîîkîrîya itîrî si'ta tiwin pî' e'nî tanne, itu'se tîwanî pîkîrî.

Tiwin Uyesa'kon Tîîse Tu'ke Iwaikkatoi Wanî

12 Mîrîrî warantî ikupîiya, maasa pra Cristo yarakkîrî uurî'nîkon e'to'
wanî pemonkon esa' warantî. Tiwin pemonkon esa' tîîse tu'ke itemanne
wanî i'pukon, moropai itenyakon, itenukon mîrîrîkon wanî tu'ke. Mîrîrî
tîîse tu'ke tiwinan pemonkon pe awanî. Mîrîrî warantî uurî'nîkon wanî,
Cristo esa' pe. 13 Tamî'nawîronkon uurî'nîkon Judeuyamî', moropai
Judeuyamî' pepîn moropai itesa' pînon moropai tesa' kenankon wanî
tiwin. Maasa pra uurî'nîkon yenpatakona tîuya yai Morî Yekaton
Wannîya uurî'nîkon kupî'pî tiwin, uyesa'kon pe awe'to'pe. Mîîkîrî
Morî Yekaton Wannî tîrî'pî Paapaya tiwin pî' e'nî tanne uurî'nîkon pia
aako'manto'pe uyarakkîrî'nîkon.
14 A'kî, pemonkon esa' wanî pepîn iwaikkatoi pe iku'sa' pe. Tîîse awanî
tamî'nawîrî itemanne wanî yarakkîrî. 15 Mîrîrî warantî tîîse i'puya taa
ya: —Î' wani' awanî ye'nen itenya pe pra uurî wanî'pî? Ipî' e'pai pra wai
—taiya eserîke pra awanî. Maasa pra iwaikkatoi pe tîwanî ye'nen, ipoi
eemo'ka eserîke pra awanî. 16 Moropai ipanaya taa ya: —Î' wani' awanî
ye'nen itenu pe pra uurî wanî'pî? Mîrîrî ye'nen emo'ka sîrîrî ipoi —taiya
eserîke pra awanî, iwaikkatoi pe tîwanî ye'nen. 17 Tîîse tamî'nawîrî
itenu pe awanî ya, o'non ye'ka pe î' rî eta uurî'nîkonya e'painon?
Moropai tamî'nawîrî ipana pe awanî ya, î' kai'ma î' pu'nîku e'painon?
Î' pu'nîku pepîn. 18 Tîîse Paapaya tiwin pî' e'nî tanne ipata'se'kon ya'
itîrî'pî uyesa'kon pî' itu'se tîwanî yawîrî. 19 Tîîse tamî'nawîrî tiwin e'pai
itemanne wanî ya, itesa' ton pra awanî e'painon. 20 Tîîse tiwin pra, tu'ke
itemanne awanî tîîse, tiwin itesa' awanî.
21 Mîrîrî ye'nen itenuya taa eserîke pra awanî itenya pî': —Ayu'se pra wai
—taiya eserîke pra awanî. Moropai ipu'paiya taa eserîke pra awanî i'pu pî':

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Ayu'se pra wai —taiya eserîke pra awanî. 22Maasa pra mîrîrî a'tu'mîra
panpî' tîwe'sen temanne yu'se uyesa'kon wanî. 23Moropai mîrîrî î' pe pra
rî awanî kai'ma esenumenkanto' teuren tîîse mîrîrî wakîma e'pai awanî.
Moropai mîrîrî napontî morî pe e'nîto'pe. Moropai iwaikkatoikon imakui'pî
pe panpî' tîwe'sen mîrîrî yenomî e'pai awanî, tiaronkonya era'ma namai.
24Tîîse tiaronkon morîkon panpî' kupî pepîn mîrîrî warantî. Mîrîrî warantî
Paapaya tu'ke si'ta ikupî'pî uyemannekon ton. Mîrîrî ye'nen morî pe tîwe'sen
yenomî pepîn, tîîse imakui'pî panpî' tîwe'sen mîrîrî yenomî e'pai awanî.
25Mîrîrî warantî ikupîiya, mîrîrî uyesa'kon yemanne esenyaka'manto'pe
tîmurukun pe, î' iwaikkatoi e'taruma'tî namai, tîîse morî pe, e'to' yawîrî
ko'mannîto'pe. 26Mîrîrî ye'nen tiwin iwaikkatoiya tîmoron epu'tî ya,
tamî'nawîrî uyesa'konya epu'tî ikaisarî. Mîîwîni pra awanî ya, morî pe
tiaron iwaikkatoi yapurî anî'ya ya, tamî'nawîrî uyesa'kon yapurîiya nîrî.
27Mîrîrî warantî tiwin pî' e'nî tanne, uurî'nîkon wanî sîrîrî Cristo esa'
pe. Iwaikkatoi pe e'nî sîrîrî. 28Mîrîrî ye'nen Paapaya tîpemonkonoyamî'
tîrî'pî to' pata'se'kon ya' tonpayamî' kore'ta to' esenyaka'mato'pe. E'mai'
pe tînaipontîkon ton tîrî'pîiya to' pata'se' ya'. Moropai to' ye'ma'pî
pî' tîmaimu ekareme'nenan tîrî'pîiya. Moropai inkamoro ye'ma'pî
pî' pemonkonyamî' yenupanenan. Moropai mîrîrî tîpo tîku'sen pepîn
ku'nenan. Moropai mîrîrî tîpo pri'yawonkon pepîn yepi'tînenan. Moropai
tiaronkon pîika'tînenankon. Moropai tiaronkon ye'mai'norî tonkon.
Moropai tiaronkon maikon ku'nenan tonkon, ipî' teesenupai pra.
Tamî'nawîrî inkamoro tîrî'pîiya tîpemonkonoyamî' kore'ta soosi ta to'
esenyaka'mato'pe. 29Tîîse inkamoro wanî pepîn tamî'nawîrî taipontîsanon
pe. Moropai Paapa maimu ekareme'nenan pe tamî'nawîronkon wanî
pepîn. Moropai pemonkonyamî' yenupanenan pe tamî'nawîronkon
wanî pepîn. Moropai tamî'nawîronkonya tîku'sen pepîn kupî pepîn.
30Moropai tamî'nawîronkonya pri'ya pra tîwe'sanon yepi'tî pepîn. Moropai
tamî'nawîronkonya tiaron maikon kupî pepîn teesenupai pra ipî'. Moropai
tamî'nawîronkonya î' taasa' mîrîrî tiaronkon maikonya ekaremekî pepîn.
31Tîîse morî panpî' Morî Yekaton Wannî nîtîrî yu'se e'tî, mîrîrî yapisîkonpa.
Tarîpai mîrîrî warantî aako'mamîkon tanne, ipîkku panpî' ankupîkon
ton ekaremekîuya sîrîrî.

E'sa'namanto'

13 1Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' maimu kupîuya ya morî pe,
moropai inserîyamî' maimu nîrî kupîuya ya, tîîse e'sa'namato'
ton pra awanî ya, î' pe pra rî awanî e'painon. Î' rî tauya ya, tauya se'
tapairî, turun turun taawon warantî, maasa pra tiaron yeurîmauya
umaimu ke neken, mîîkîrî tîsa'namai pra. 2Moropai uurîya morî pe Paapa
maimu ekaremekî ya, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pî' epu'nen pe
wanî ye'nen, moropai tamî'nawîron epu'tîuya ya, anî' nepu'tî pepîn,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîîse Paapa nepu'tî epu'tîuya ya, moropai kure'ne innape ikupîuya wenai
wî' mo'tanîpîuya ya, ipata'se' yapai tiaron pata pona, tîîse e'sa'namato'
ton pra awanî ya tiaronkon yarakkîrî î' pe pra rî uurî wanî. 3 Moropai
tamî'nawîrî uyemanne pe tîwe'sen tîrîuya ya, tîwe'taruma'tîsanon pia to'
pîika'tîto'peuya, moropai ⌊Paapa esenyaka'mato' wenai⌋ uusa'mantato'pe
eturumaka ya, upo'tîto'pe to'ya, tîîse e'sa'namato' ton pra si'ma mîrîrî
kupîuya ya, î' pe pra rî awanî. Î' eporîuya pepîn mîrîrî wenai.
4 Maasa pra e'sa'namanto' wanî teekore'masen pe pra, morî pe awanî.
Moropai e'sa'namanto' wanî ikinmuwanî emapu'tînen pe pra. Moropai
mîî pe e'nî emapu'tînen pepîn, tiaronkon yentai atapurîn emapu'tînen
pepîn. 5 E'sa'namanto' yarakkîrî e'nî ya, tiaronkon tînamai pra eseurîman
pepîn. Moropai uuwarîrî'nîkon neken esenumenkan pepîn tîîse tiaronkon
pî' nîrî enpenatan. Atatasi'sirunpai pra e'nî pepîn, tiaronkon kupî pepîn
uyewanmakon pe, uwinîkî'nîkon to' nîkupî'pî wenai, tîîse to' sa'nama.
6 E'sa'namanto' yarakkîrî tîwe'sen pemonkon atausinpa pepîn imakui'pî
pî'. Tîîse aatausinpa yairon pî'. 7 Pemonkon tonpa sa'namanen ko'mamî
pepîn teesewankono'mai tonpa pî'. Tîîse innape ikupî pî' aako'mamî.
Tîwîrî mîîkîrîya morî kupî nîmîkî pî' aako'mamî teeseta'kai pra.
Tamî'nawîrî yapîtanîpîiya.
8 Sîrîrî e'sa'namanto' wanî ipatîkarî tîîko'mansen pe taataretî'kasen pe
pra. Tîîse mîrîrî warantî pra Morî Yekaton Wannî nîtîrî wanî. Maasa pra
Paapa maimu ekareme'nenanya ekaremekî yaretî'ka. Tamî'nawîrî î' e'kupî
to' nekaremekî'pî e'ku'sa' wanî. Moropai tiaronkon maikon ku'nenan
nîkupî ataretî'ka. Inî'rî to' eseurîma pepîn tiaronkon mai pe. Moropai Morî
Yekaton Wannî epu'nen ke tiaronkon panama anî'ya ya, maasa mîrîrî to'
esenyaka'mato' ataretî'ka. Inî'rî tiaronkon yenupa to'ya pepîn. 9 Maasa pra see
warantî awanî sîrîrî. Sîrîrî tîpose Paapa winîpainon epu'nen wanî tamî'nawîrî
pra, mîî pîkîrî neken epu'tî. Mîrîrî ye'nen Paapa yeseru pî' pemonkonyamî'
yenupa mararî, e'to' yawîrî pra. 10 Tîîse î' pensa Cristo erepamî yai sîrîrî non
pona, awanî kupî sîrîrî e'to' yawîrî, mîî pîkîrî pra tîîko'mansen pe. Mîrîrî yai
mîî pîkîrî tîwe'sen pî' eseurîman pepîn, inî'rî yapurî pepîn.
11 A'kî, see warantî awanî: Pena more pe wanî yai, eseurîmato'
e'pîtî'pî more eseurîmato' warantî. Moropai esenumenkato' e'pîtî'pî
more esenumenkato' warantî. Tarîpai sîrîrîpe uuto'pansa' ye'nen, inî'rî
more esenumenka warantî esenumenka pra wai. Maasa pra inî' panpî'
epu'tîuya ye'nen. 12 Tîîse sîrîrî tîpose tamî'nawîrî epu'tî pepîn, î' kai'ma
Paapa yeseru wanî. Ipoi'pî wanamari ya' esera'man warantî awanî, maasa
pra mararî, iwaikkatoi pe esera'man. Sîrîrîpe mararî epu'tîuya, tîîse
mîrîrî yai e'to' yawîrî epu'tîuya, tamî'nawîrî uyepu'tî Paapaya warantî.
13 Tîîse sîrîrî tîpose Morî Yekaton Wannî nîtîrî'pî, unkupîkon ton pe
ko'mamî sîrîrî. Innape ikupî pî' ko'mannî e'pai awanî. Moropai iwinîpai
tamî'nawîrî morî intîrî yapisî nîmîkî pî' ko'mannî e'pai awanî. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tiaronkon sa'nama pî' ko'mannî e'pai awanî. Moropai mîrîrî kore'ta
e'sa'namanto' wanî ipîkku pe, tiaronkon yentai.

Morî Yekaton Wannî Nîtîrî Tiaron

14 1 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', kure'ne awe'sa'namakon
e'pai awanî. Moropai mîrîrî Morî Yekaton Wannî nîtîrîkon
yuwaya'nîkon e'pai awanî. Tîîse mîrîrî kore'ta pemonkonyamî' pî' Paapa
maimu ekaremekî yuwaya'nîkon e'pai awanî. Mîrîrî yu'se awanîkon e'pai
awanî inî' panpî', tiaron yuwaya'nîkon yentai. 2 Maasa pra anî' eseurîma
ya tîku'sen pepîn mai ta, mîîkîrî eseurîma mîrîrî Paapa pî' neken,
pemonkonyamî' pî' pra. Tîîse eeseurîma tekaton ke neken, yairon anî'
nepu'tî pepîn pî'. Mîrîrî ye'nen anî'ya eeseurîmato' epu'tî pepîn. 3 Tîîse
anî'ya Paapa maimu ekaremekî ya, ekaremekîiya pemonkonyamî' ton
pe, to' pîika'tîto' ton pe, to' meruntîtannî'to'pe moropai meruntî ke to'
e'to'pe. 4 Tîîse anî' teeseurîmasen wanî ya tîku'sen pepîn mai ta, mîîkîrî
e'pîika'tî tîîwarîrî. Tîîse anî'ya Paapa maimu ekaremekî ya, mîîkîrîya
tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan pîika'tî.

5 Tamî'nawîronkon amîrî'nîkonya tîku'sen pepîn mai kupî yu'se wai
seru' pepîn. Tîîse mîrîrî yentai Paapa maimu ekaremekîya'nîkon yu'se wai.
Maasa pra anî'ya Paapa maimu ekaremekî ya, mîîkîrî wanî mîrîrî manni'
mai tîku'sen pepîn ku'nen yentai, tamî'nawîronkonya imaimu eta warantî
pra. Tîîse anî'ya mîrîrî imaimu ekareme'sa' ya tiaronkonya epu'to'pe, mîrîrî
warantî nîrî tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan pîika'tîiya e'painon.
6 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', î' pensa akore'ta'nîkon erepansa' eseurîma ya
tîku'sen pepîn mai ta epu'tîya'nîkon e'painon? Kaane, epu'tîya'nîkon pepîn.
Tîîse epu'tîya'nîkon e'painon Paapaya itîîsa' ya eseurîmato'pe amîrî'nîkon
pî' epu'nen tîîsa' Paapaya ya, tîmaimu î' e'kupî ekareme'to'peuya.
Amîrî'nîkon yenupato'peuya itîîsai'ya ya, mîrîrî epu'tîya'nîkon e'painon.

7 Mîrîrî warantî nîrî to' waiyi te'nunpasen flauta wanî, moropai harpa.
Ye'nunpanenya ye'nunpa î' kupî tîuya'nîkon epu'to'pe etanenanya. Tîîse
aronne ye'nunpaiya pra awanî ya, o'non ye'ka pe mîrîrî epu'tî to'ya
e'painon? Epu'tî to'ya pepîn. 8 A'kî, suraraya tîsinarî ye'nunpa ya, tonpayamî'
ekonekato'pe ye'nunpaiya. Tîîse morî pe aronne ye'nunpaiya pra awanî ya,
itonpayamî' ekoneka pepîn e'painon epîi tuutîkonpa. 9 Mîrîrî warantî nîrî
amîrî'nîkon eseurîmato' wanî. Tiaronkonya î' taato'ya'nîkon pe awanî epu'tî
pepîn, maasa pra tiaron mai ta eeseurîmakon ye'nen. Mîrîrî amaimu eta
to'ya pepîn tiwin kin. Mîrîrî ye'nen eeseurîmato'kon wanî î' pe pra rî anî'ya
epu'tî pepîn. 10 Inna seru' pepîn, tu'ke mai man sîrîrî non po se' kaisaron
pepîn. Tîîse tiwin pî' si'ma iku'nenanya tîmaimukon epu'tî. 11 Tîîse uurîya
tiaron maimu eta ya, î' taato'pe epu'tîuya pepîn, umaimu pe pra awanî
ye'nen. Moropai mîrîrî warantî nîrî mai ku'nenya umaimu epu'tî pepîn.
Mîrîrî ye'nen ka'ran pe awanî upî', tiaron pe awanî umaimu etaiya pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî ye'nen. 12 Moriya mîrîrî Morî Yekaton Wannî nîtîrî yu'se awanîkon ya,
yuwatî, tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan pîika'tîto'kon ton.
13 Mîrîrî yu'se awanîkon ye'nen, anî' wanî ya teeseurîmasen tîku'sen
pepîn mai ta, mîîkîrîya esatî e'pai awanî Paapa pî', mîrîrî mai tînkupî
ekareme'toi'ya ton tîîto'peiya, pemonkonyamî'ya epu'to'pe. 14 A'kî, uurî
epîrema ya tiaron mai ta, uyekaton ke epîrema, tîîse mîrîrî mai pî'
esenumenka pra, î' taato'pe awanî. 15 Mîrîrî ye'nen î' kupîuya e'pai man?
Sa'nîrî ikupîuya, epîrema e'pai man tîku'sen pepîn mai ta uyekaton ke,
moropai umaimu ta nîrî epîrema epu'tîi'ma esenumenkato' ya'. Mîrîrî
warantî eserenka tîku'sen pepîn mai ta uyekaton ke, moropai umaimu ta
nîrî eserenka epu'tîi'ma. 16 Maasa pra tîku'sen pepîn mai ta eepîremakon
ya ayekatonkon ke, o'non ye'ka pe tiaron pemonkonya eepîremato'kon
epu'tî, amaimukon epu'tî tîuya warantî pra? Mîrîrî ye'nen —Mîrîrî
warantî morî amîrî, Paapa —taiya pepîn, eepîremato'kon eta tîuya yai,
î' taaya'nîkon pe epu'tî tîuya pra tîwanî ye'nen. 17 Teuren eepîremakon
tanne morî pe tîîse, amaimukon etanen e'pîika'tî eserîke pra awanî,
maasa pra amaimukon epu'tî tîuya warantî pra.
18 —Morî pe man, Paapa —tauya Paapa pî'. Maasa pra tîîku'sen pepîn
mai ta epîrema ye'nen, amîrî'nîkon yentai mai ku'nen uurî. 19 Tîîse soosi
ta innape Jesus ku'nenan epere'sa' yai, mararî, mia'taikinan mai ke
neken to' anenupapai wai to' maimu ta, tu'kan 10.000 kaisarî mai ke,
tiaron mai tîpu'sen pepîn ta to' yenupauya yentai. Maasa pra î' taato'pe
umaimu wanî epu'tî to'ya yu'se wanî ye'nen.
20 Uyonpayamî', mîrîrî Morî Yekaton Wannî nîtîrîkon pî' moreyamî'
warantî teesenumenkai pra e'tî. Tîîse eesenumenkakon yu'se wai
a'yeke'ton pe tîwe'sen pemonkon esenumenka warantî tepu'se. Tîîse
imakui'pî ankupîkon pî' more pe awanîkon yu'se wai mîrîrî tepu'se pra.
⌞Tu'ke mai, tepu'sen pepîn ke eeseurîmakon ye'nen, kure'ne Paapa wakîri
pe awanîkon kai'ma teesenumenkai pra e'tî.⌟ 21 Maasa pra Paapa maimu
e'menukasa' man, taasai'ya man see warantî:

> —Insamoro upemonkonoyamî' pî' eseurîma taasa' Paapaya man.
> Eseurîma pe wai pemonkonyamî' ka'ran pe tîwe'sanon winîpai
> tîmaimukon ku'nenan winîpai.
> Tîîse mîrîrî warantî eseurîma tanne,
> upemonkonoyamî' ko'mamî umaimu tîpîinamai pra
>
> Is 28.11,12

—taasai'ya man, ⌞tîmaimu yawîronkon pepîn pî'.⌟
22 Mîrîrî ye'nen epu'tî'nîkon, tîku'sen pepîn mai ku'to' tîrî Morî Yekaton
Wannîya manni'kan Paapa maimu yawîronkon pepîn netaton pe, moropai
tîkupî'pîkon pî' to' esenumenkato'pe. Mîrîrî wanî pepîn imaimu yawîronkon
ton pe. Tîîse Paapa maimu ekareme'to'pe to'ya Morî Yekaton Wannîya
itîrî'pî, innape Cristo ku'nenan pia, iwakîri pe tîwanîkon epu'to'pe to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîîse innape Paapa ku'nenan pepîn pia itîîsai'ya pra man. 23 Esenumenkatî
maasa. Tamî'nawîronkon innape Jesus ku'nenan eseurîma ya tîku'sen pepîn
mai ta, moropai pemonkonyamî' erepamî akore'ta'nîkon, Paapa epu'nenan
pepîn. Mîîwîni pra awanî ya tiaron erepamî Morî Yekaton Wannî nîtîrî'pî pî'
esenupa'pî pepîn. Mîrîrî mai tîku'sen pepîn ta eeseurîmakon eta tîuya'nîkon
ya, inkamoroya taa eserîke wanî apî'nîkon: —Ayawî'pankon inkamoro —taa
eserîke awanî apî'nîkon, amaimukon epu'tî to'ya pra awanî ye'nen. 24 Tîîse
tamî'nawîrî amîrî'nîkonya Paapa maimu ekaremekî ya aronne, moropai
akore'ta'nîkon pemonkon erepamî Paapa epu'nen pepîn mîîwîni pra awanî ya
tiaron Morî Yekaton Wannî nîtîrî'pî pî' esenupa'pî pepîn pemonkon erepamî
ya, inkamoroya amaimukon eta, moropai to' esenumenka mîrîrî tîneta'pîkon
pî', imakui'pî pe tîwanîkon pî'. Mîrîrî ye'nen innape awanî kupî to'ya, yairon
pe awanî epu'tî tîuya'nîkon ye'nen. 25 Mîrîrî wenai inkamoro yeseru imakui'pî
pe tîwe'sen yenpo Paapaya. Moropai inkamoro e'sekunka Paapa yapurîkonpa.
Taa to'ya: —Yairî pu'kuru see Paapa man amîrî'nîkon pia —taa to'ya.

Î' Kai'ma Soosi Ta E'nî Yeseru

26 Uyonpayamî', tamî'nawîrî eseurîma'pî seeni'. Î' ankapai uurî e'to'
wanî sîrîrî see warantî: A'kî, soosi ta eemurukuntîkon yai Paapa yapurîi,
tiwin uyonpakon moro awanî teeserenkasen. Moropai tiaron moro
awanî yenupaton. Moropai tiaron moro wanî tîpî' Paapa nekaremekî'pî
anekareme'painon. Moropai tiaron moro wanî itekare anekareme'painon
tîku'sen pepîn mai ta. Moropai tiaron moro awanî tîku'sen pepîn mai
ta mîîkîrî nekaremekî'pî itekare anekareme'pai tîwe'sen î' taasa' maiya
epu'to'pe. Tamî'nawîrî mîrîrîkon kupî e'pai awanî tiaronkon innape Jesus
ku'nenan pîika'tîto' ton pe. 27 A'kî, akore'ta'nîkon tiaronkon teeseurîmasanon
tîku'sen pepîn mai ta wanî ya, inkamoro eseurîma e'pai man asakî'ne
eseurîwî'ne kaisarî neken, tamî'nawîronkon eseurîma pra. Tîîse to' eseurîma
e'pai awanî ese'ye'ma'pî pî'. Moropai tamî'nawîronkonya epu'to'pe, î' taasa'
mîrîrî maiya ekareme'nenya ekaremekî e'pai awanî, tîîpia Morî Yekaton
Wannî nîtîrî'pî wenai. 28 Tîîse î' taato'pe mîrîrî maiya ekareme'nen pe pra
awanî ya, to' eseurîma e'pai pra awanî, tîîse tîîwarîrî'nîkon neken Paapa
yarakkîrî to' eseurîma e'pai awanî tewankon ya'.
29 Asakî'nankon eseurîwî'nankonya itekare ekaremekî e'pai man.
Moropai tiaronkonya to' nekaremekî itekare eta e'pai man. 30 Mîrîrî to'
eseurîma tanne, Paapaya tekare ekaremekî ya, tiaron akore'tawon pia,
mîîkîrî e'mai' pe teeseurîmasen tî'napamî e'pai man, tiaron eseurîma etapa.
31 Mîrîrî warantî tiwin pî' si'ma eeseurîmakon e'pai man. Mîrîrî wenai
tamî'nawîronkonya epu'to'pe moropai epu'sa' tîuya'nîkon wenai, inî' panpî'
Paapa maimu yawîrî to' ko'manto'pe tîrumakai pra. 32 Teeseurîmasen itekare
Morî Yekaton Wannî nîtîrî'pî pî' mîîkîrî atî'napamî eserîke awanî, tiaron
teeseurîmasen pata'se' ton pe. 33 Maasa pra se' tapairî eseurîman yu'se pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa man, tiaronkon yaka'ma ye'ka pe. Tîîse morî pe eseurîman yu'se
awanî, e'to' yawîrî e'nîto'pe.
34 Tamî'nawîronkon Paapa pemonkonyamî' yenupa'pîuya warantî
ayenupauya'nîkon. Wîri'sanyamî' wanî e'pai awanî tîîtî'napanse soosi ta.
Maasa pra soosi ta inkamoro eseurîma tîrî annaya pepîn. Tîîse tînyokon
maimu yawîrî to' wanî e'pai awanî, pena Moisés nurî'tîya yenupato'
yawîrî. 35 Î' rî anekaranmapopai tîwanîkon ya, tînyokon pî' ekaranmapo
to'ya e'pai awanî tewî' ta si'ma, soosi ta pra. Maasa pra soosi ta wîri'
eseurîma e'pai pra man, uurî'nîkon yeppe'nîpîiya namai.
36 Sîrîrî tauya manni' amîrî'nîkon pî' kupîya'nîkon pra kenantî
innape? Amîrî'nîkon pî' neken Paapa yekare ekaremekî'pî to'ya kai'ma
eesenumenkakon? Kaane, tiaronkon pî' nîrî ekaremekî'pî to'ya. 37 A'kî,
anî' esenumenka ya Paapa maimu ekareme'nen pe tîwanî pî', Morî
Yekaton Wannî nîtîrî'pî ku'nen pe tîwanî pî'. Mîîkîrîya yairî seeni'
unmenuka'pî wanî epu'tî e'pai man, maasa pra umaimu pepîn sîrîrî, tîîse
Uyepotorîkon maimu. 38 Tîîse anî'ya unekaremekî'pî pîinama pra awanî
ya, mîîkîrî maimu nîrî kî'pîinamatîi.
39 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî' Paapa maimu ekaremekîya'nîkon yuwatî.
Tîîse tîku'sen pepîn mai ku'nen pî' eeseurîma e'pai pra man kîkatî.
40 Tîîse tamî'nawîrî morî pe e'to' yawîrî mîrîrî ayeserukon ku'tî soosi ta,
se' tapairon pe pra.

Cristo E'mî'sa'ka'pî Yekare

15 1 Uyonpayamî', Cristo yekare ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon,
manni' ekaremekîuya ne'tîkini moropai manni' innape
e'pîika'tînto' yekare kupî pî' aako'mamîkon manni'. 2 Mîrîrî itekare wenai
amîrî'nîkon e'pîika'tî, innape ikupî pî' aako'mamîkon ya. Tîîse manni'
unekaremekî'pî wanî ya, seru' pe, awe'pîika'tîkon pepîn. Î' pe pra rî
innape iku'to'ya'nîkon wanî e'painon.
3 Tîîse useruku pepîn, maasa pra î' uurî esenupa'pî moropai unepu'tî'pî
pî' amîrî'nîkon yenupa'pîuya itekare ipîkku pe tîwe'sen pî'. Mîrîrî wanî
Cristo sa'manta'pî yekare pe. Mîîkîrî sa'manta'pî imakui'pî unkupî'pîkon
mo'kapa kai'ma. Mîrîrî warantî awe'menukasa' Paapa maimuya taasa'
yawîrî. 4 Mîîkîrî sa'mantasa' tîpo yu'na'tî'pî to'ya uuruwai ya'. Moropai
aako'mamî'pî eseurîwî'ne wei kaisarî. Mîrîrî tîpo awe'mî'sa'ka'pî
isa'manta'san kore'ta pai, Paapa maimuya taasa' yawîrî. 5 Moropai
tîwe'mî'sa'ka tîpo, e'mai' pe eesenpo'pî Pedro pia. Moropai mîrîrî tîpo
tiaronkon tînaipontî'san pia eesenpo'pî. Era'ma'pî to'ya. 6 Moropai inî'rî
eesenpo'pî mararonkon pepîn 500 yentainokon tapurînenan pia. Mîrîrî yai
tu'kankonya era'ma'pî. Sîrîrîpe tu'kankon to' yonparî'sankon sa'mantasa'
pra man, sîrîrî tîpose enen to' ko'mamî, tîîse tiaronkon to' yonparî'san
sa'mantasa' sîrîrî. 7 Moropai inkamoroya era'masa' tîpo, eesenpo'pî Tiago

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pia tiwinsarî tîîse. Moropai maasa panpî' inî'rî eesenpo'pî tamî'nawîronkon
tînaipontî'san pia.
8 Tamî'nawîronkon pia teesenpo tîpo, tiwinkano'pî pe uupia eesenpo'pî,
inîmîkîuya pra tîîse. Maasa teesenpoto' weiyu erepamî pra tîîse, more
esenpo warantî eesenpo'pî uupia, anî'ya inîmîkî pra tîîse. 9 Maasa pra uurî
sa'ne wanî Cristo naipontî'san warantî pra, tîîse to' ma're wanî, to' kaisarî
e'kupî eserîke pra wai. Maasa pra uurî wanî yapurînenan taruma'tîtîpon
pe. Mîrîrî ye'nen Cristo naipontî'pî pe uyesatî to'ya pepîn e'painon.
10 Mîîwîni tîîse Paapaya utaruma'tî pra awanî'pî tîîse upîika'tî'pîiya morî
pe. Moropai tiaron, uyeseru ton itîrî'pîiya, morî pe tîwe'to' yawîrî. Moropai
uyaipontî'pîiya esenyaka'mato'pe Cristo naipontî'san warantî. Esenyaka'ma
pra uuko'mamî pra wanî'pî. Tîîse esenyaka'masa' wai tamî'nawîronkon
Cristo naipontî'san yentai. Tîîse uuwarîrî ikupîuya pepîn. Tîîse Paapaya
ikupî'pî, tîmeruntîri tîrî'pîiya uupia, esenyaka'mato'pe itu'se tîwanî ye'nen.
11 Sîrîrî epu'tî, itekare unekaremekî'pî wanî tiaronkon Cristo naipontî'san
nekaremekî'pî warantî. Mîrîrî ye'nen uurîya itekare ekareme'sa' ya,
inkamoroya ekareme'sa' ya, mîrîrî rî itekare wanî. Moropai ipîkku pe
panpî' mîrîrî kupî'pîya'nîkon innape.

Uurî'nîkon E'mî'sa'kato' Yekare

12 Sîrîrî itekare anna nekaremekî'pî wanî Cristo e'mî'sa'ka'pî
ekareme'nen pe. Mîrîrî ye'nen o'non ye'ka pe tiaronkonya taa:
—Isa'manta'san e'mî'sa'ka pepîn? 13 Maasa esenumenkatî. Isa'manta'san
e'mî'sa'ka pepîn kai'ma eesenumenkakon ya, moriya Cristo e'mî'sa'kasa'
pepîn e'painon. 14 Moropai Cristo e'mî'sa'kasa' pra awanî ya, ipî' anna
eseurîmato' wanî e'painon î' pe pra rî. Moropai innape iku'to'ya'nîkon
wanî e'painon, î' pe pra rî. 15 Moropai mîrîrî warantî seru' pe anna
eseurîma e'painon Paapa winîkîi, maasa pra Cristo pîmî'sa'ka'pî Paapaya
taa annaya ye'nen. Innape see isa'manta'san e'mî'sa'ka pra awanî ya,
Paapaya Cristo pîmî'sa'ka'pî pepîn e'painon. 16 Innape isa'manta'san
e'mî'sa'ka pepîn kai'ma eesenumenkakon ya, Cristo nîrî e'mî'sa'ka'pî
pepîn e'painon. 17 Mîrîrî warantî Cristo e'mî'sa'kasa' pra awanî ya,
innape iku'to'yakon wanî î' pe pra rî, amakuyikon yapai amo'kasai'ya
pepîn e'painon. Tîîse aako'mamîkon e'painon imakui'pî ankupî'pîkon
yarakkîrî. 18 Innape mîrîrî wanî ya, mîrîrî warantî nîrî ayonpayamî'kon
isa'manta'san innape Cristo ku'nenan ko'mamî e'painon aataka'ma'san pe
ipatîkarî. 19 Innape Cristo kupî ya, morî intîrî yapisî sîrîrî, tarî enen e'nî
tanne. Tîîse sîrîrî neken yapisî ya, mararî pra esewankono'man e'painon,
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' esewankono'ma yentai. Maasa pra
iwinîpai ipatîkaron ko'mannîto' yapisî kai'ma, esenku'tî'nî'pî e'painon.
20 Tîîse mîrîrî warantî pra awanî, maasa pra innape Cristo e'mî'sa'ka'pî
wanî. E'mai' pe awe'mî'sa'kasa' ye'nen, epu'tî'nîkon ite'ma'pî pî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'mî'sa'kan, ipatîkarî ko'mannîto'pe yarakkîrî. 21 Maasa pra tiwinan
warayo' Adão nurî'tîya imakui'pî kupî'pî wenai tamî'nawîronkon
wanî tîîsa'mantasanon pe. Mîrîrî warantî nîrî tiwinan warayo' Cristo
e'mî'sa'ka'pî wenai, tamî'nawîronkon isa'manta'san e'mî'sa'ka pe man.
22 See warantî awanî: Paapa maimu yawîrî pra Adão nurî'tî wanî ye'nen,
tamî'nawîronkon uurî'nîkon tîpayanî'san sa'manta emapu'tî'pîiya. Mîrîrî
warantî Paapa maimu yawîrî Cristo ko'mamî'pî ye'nen, tamî'nawîronkon
uurî'nîkon tîpemonkonoyamî' e'mî'sa'ka ipatîkarî ko'manto'pe
emapu'tî'pî Cristoya. 23 Tîîse uurî'nîkonya inîmîkî e'pai awanî. Maasa
pra e'mai' pe Cristo e'mî'sa'ka'pî tamî'nawîronkon e'mî'sa'ka rawîrî.
Mîrîrî tîpo inîmîkî pî' ko'mannî î' pensa Cristo iipî yai, ipemonkonoyamî'
e'mî'sa'kato' weiyu eseporî. 24 Mîrîrî tîpo sîrîrî pata yaretî'ka Cristoya
weiyu erepamî. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon ipîkku pe tîwe'sanon,
moropai meruntî ke tîwe'sanon, taataipontîsanon, teesera'masanon
moropai teesera'masanon pepîn yaretî'kaiya. Moropai tamî'nawîronkon
rumakaiya tîyun Paapa yenya', to' esa' pe awe'to'pe. 25 Maasa pra
tamî'nawîronkon esa' pe Cristo ko'mamî e'pai awanî, tamî'nawîronkon
iteyatonon yaretî'ka Paapaya pîkîrî. 26 Tamî'nawîron imakui'pî yaretî'ka
tîuya tîpo, sa'mantanto', itu'se Paapa e'to' pepîn, inewanmarî yaretî'kaiya
pe man. 27 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa' yawîrî taasai'ya man:

—Paapaya tamî'nawîronkon esa' pe Cristo kupî pe man to'
ko'mannî'nen pe awe'to'pe

Sl 8.6

—taasai'ya man. Tamî'nawîron yentai Cristo ena taasa' Paapaya ya,
ikupîiya tîîse tentai Cristo ena pepîn taasai'ya pra awanî. Maasa pra
mîîkîrî Paapaya ikupî'pî tamî'nawîronkon esa' pe. 28 Tamî'nawîronkon
esa' pe Cristo ena yai, mîîkîrî eturumaka Paapa yenya' tesa' pe awe'to'pe.
Manni' Paapa ipîkku pe Cristo kupîtîpon tiaronkon yentai. Mîrîrî yai
Paapa ena kupî sîrîrî tamî'nawîronkon esa' pe.

29 Tarîpai isa'manta'san e'mî'sa'ka pra awanî pî' eesenumenkakon
ya, ayekaranmapouya'nîkon. Î' ton pe pemonkonyamî' esenpatakona'pî
tonpayamî', isa'manta'san ton pe? Î' pe pra rî awanî e'painon. 30 Moropai
anna kanan, î' ton pe see anna esenyaka'ma ko'mannîpî, anna moron
tepu'se? Isa'manta'san e'mî'sa'ka pepîn epu'tî ya, î' pe pra rî awanî
e'painon. 31 Tîîse uyonpayamî', uurî tamî'nawîron e'taruma'tîto'
yapîtanîpîuya sîrîrî wei kaisarî. Useruku pepîn. Uyepotorîkon Jesus Cristo
pemonkono pe awanîkon wenai, innape ayapurîuya'nîkon warantî, innape
awanî sîrîrî. 32 A'kî, tarî uurî esenyaka'ma ko'mannîpî Éfeso po. Mararî pra
tewai'se kaikusi yarakkîrî teepîsen kaisarî. Tîîse mîrîrî kupîuya ya, tarî
neken sîrîrî non po morî pe uuko'manto'pe, î' eporîuya pepîn e'painon.
Innape see isa'manta'san e'mî'sa'ka pepîn ta'nîkon ya, moriya taa e'painon:

Entamo'kanpai'nîkon moropai uwukukon enî'pai'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Maasa pra penane sa'mantan pe man

Is 22.13

taa e'painon. Tîîse mîrîrî taa eserîke pra man maasa pra isa'manta'san
e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. 33 Mîrîrî ye'nen teesenku'tîi pra e'tî. Ayonpakon imakui'pî
ku'nen wenairî tuutîi, ayeserukon morî pe awe'to'kon kî'ma'tanî'tî. 34 Tîîse
morî pe aako'mamîkon yuwatî yairî. Imakui'pî ku'to'ya'nîkon mî'pannî'tî.
Akore'ta'nîkon tiaronkon man, Paapa epu'nenan pepîn. Sîrîrî tauya sîrîrî,
ayonpayamî'ya Paapa yeseru epu'tî pepîn pî' aweppepîkon e'pai man.

Î' Kai'ma Uyesa'kon E'mî'sa'kato' Yekare

35 Yai pra tiaronya ekaranmapo, î' ye'ka pe see isa'manta'san e'mî'sa'ka
e'painon, to' pi'pî, to' esa' kata'pî tanne? Tîîse î' ye'ka pe to' esa' wanî kupî
sîrîrî? taiya. 36 Pakko amîrî. Paapaya isa'manta'san pîmî'sa'ka pepîn kai'ma
eesenumenka. A'kî, î' ena'pî pîmîya'nîkon ya, mîrîrî aro'ta pepîn e'painon non
ke ya'si'sa'ya'nîkon pra awanî ya. 37 Maasa pra anpîmîkon wanî trigo ena'pî pe.
Mîrîrî warantî pra awanî ya, î' rî ena'pî pe tiwin mîrikkî. Mîrîrî pîmîya'nîkon
itena'pî pe, ite'ye' pe pra tîîse. 38 Tîîse Paapaya mîrîrî î' rî ena'pî pînsa'
yaro'tannîpî, ite'ye' ton pe, itu'se tîwanî pîkîrî. Maasa pra itîrîiya si'ta tiwin pî'
ikaisarî ite'ye' ton. 39 Moropai tamî'nawîronkon enenankon pemonkonyamî'
moropai kamoyamî' pun wanî to' kaisarî si'ta. Pemonkon pun wanî kamo pun
warantî pra. Kamo pun wanî toron pun warantî pra. Moropai toron pun wanî
moro'yamî' pun warantî pra. Moropai moro' pun wanî tiaron pe rî. Mîrîrî ye'nen
tamî'nawîrî si'ta to' pun wanî. 40 Tamî'nawîrî sîrîrî non ponkon wanî morî pe.
Moropai moro man nîrî ka' ponkon. Inkamoro wanî nîrî morî pe tîîse non
ponkon warantî pra. Tiaron pe to' wanî. 41 A'kî, wei ya'karu moro man iponaron
pata weiyu'maiya morî pe, kapoiya iweiyu'masa' warantî pra. Moropai kapoi
ya'karu moro man nîrî, pata ya'karu'maiya sirikkîyamî'ya ya'karu'ma warantî
pra. Moropai sirikkîyamî' ya'karu nîrî moro man tiaron pe ya'karu'manen.
Inkamoro nîrî ya'karu moro man tiwin pî' to' kaisarî e'warainon pepîn, tîîse
si'ta'non tiwin pî' to' tîîse.
42 Mîrîrî warantî nîrî isa'manta'san e'mî'sa'ka yai awanî. Maasa pra
isa'manta'pî yu'na'tîsa' ya, itesa'rî'pî wanî tîîsa'mantasen pe. Tîîse î' pensa
awe'mî'sa'ka ya, awe'mî'sa'ka inî' aasa'manta ton pe pra. Maasa pra tiaron pe
itesa' wanî kupî sîrîrî tîîsa'mantasen pe pra. 43 Moropai isa'manta'pî esa'rî'pî
tarî yu'na'tîsa' ya, nura pe awanî, moropai a'tu'mîra awanî. Tîîse manni'
yai, Paapaya i'mî'sa'ka yai, itesa' wanî morî pe pu'kuru, meruntî ke pu'kuru
awanî pe man. 44 Moropai tarî yu'na'tîsa' ya tarîron pe neken awanî. Tîîse
i'mî'sa'ka tîuya yai, Paapaya itîrî itesa' ton ipatîkarî ka' po tîîko'mansen
tîrîiya.
Inna seru' pepîn tarî awanî non po tîîko'mansen esa' wanî ya, moriya
ka' po nîrî awanî, ka' po tîîko'mansen esa' moro man. 45 Maasa pra Paapa
maimu e'menukasa'ya taasa' man:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—E'mai'non warayo' Adão nurî'tî koneka'pî Paapaya tarîron tîîko'mansen pe

Gn 2.7

—taasai'ya man. Tîîse ikînnî'non warayo' Cristo pîmî'sa'ka'pî Paapaya,
ipatîkarî aako'manto'pe. Mîrîrî ipatîkarî to' ko'manto' ton tîrîiya
tîpemonkonoyamî' pia. 46 Mîrîrî ye'nen e'mai' pe ka' poinon uyesa'kon
ton tîîsai'ya pra man. Tîîse sîrîrî non po tîîko'mansen uyesa'kon ton
itîrî'pîiya. Moropai maasa uyesa'kon ton, ka' po tîîko'mansen tîrîiya pe
man. 47 E'mai'non warayo' Adão nurî'tî koneka'pî Paapaya non ya'punu'pî
ke. Tîîse ka' poinon, ikînnî'non warayo' Cristo pîmî'sa'ka'pîiya. Moropai
tiaron itesa' ton tîrî'pîiya, ka' po tîîko'mansen pe. 48 Manni'kan tarî
tîîko'mansenon wanî manni' warayo' non ya'punu'pî konekasa' warantî.
Tîîse manni'kan ka' po aako'mamî tonkon wanî, manni' ka' poi iipî'pî
warantî. 49 Uyesa'kon wanî sîrîrî tarî tîîko'mansen Adão esa' warantî.
Mîrîrî warantî nîrî e'mî'sa'kan ya, amenan pe uyesa'kon wanî pe man,
ka' poi iipî'pî Cristo esa' warantî.

50 Uyonpayamî', sîrîrî ankapai e'to' pu'kuru tauya sîrîrî apî'nîkon.
Tarî tîîko'mansen uyesa'kon yarakkîrî si'ma ka' pona iko'manse wîtîn
eserîke pra man. Maasa pra uyesa'kon tîîsa'mantasen ko'mamî pepîn
ipatîkarî Paapa pia. 51 Maasa unekaremekî etatî, morî pe tepu'sen pepîn
pî' eseurîma. Tamî'nawîronkon uurî'nîkon sa'manta pepîn kupî sîrîrî.
Tîîse tiwin wei tiwinarî tamî'nawîronkon esa' etinyaka'ma pe man.
52 Ka'ne' pe uyenukonya pîriu taa manni' warantî, tiwinkano'pî pe
tîsinarîkon ye'nunpa inserîya pe, isa'manta'san e'mî'sa'ka pe man, inî'rî
aasa'mantaton pe pra. Mîrîrî yai tamî'nawîrî uurî'nîkon etinyaka'ma
pe man. 53 Maasa pra sîrîrî uyesa'kon tîîkatasen etinyaka'ma e'pai
man, tîîkatasen pe pra. Moropai tîîsa'mantasen etinyaka'ma e'pai
man, tîîsa'mantasen pe pra. 54 Mîrîrî ye'nen uyesa'kon tîîkatasen
etinyaka'ma yai tîîkatasen pe pra, moropai tîîsa'mantasen etinyaka'ma
yai tîîsa'mantasen pe pra, î' kai'ma Paapa maimu e'menukasa'ya taasa'
yawîrî awe'kupî mîrîrî.

55 Sa'mantanto' pî' eranne' pe pra man,
maasa pra aataretî'kasa' man.
Pemonkonyamî' enasa' man
tîîsa'mantasanon pe pra,
sa'mantanto' yentai to' enasa' ye'nen

Os 13.14

taasai'ya man. 56 Sa'mantanto' pî' eranne' pe e'nî imakui'pî unkupî'pîkon
wenai, maasa pra Paapaya utarumatîkon, tîmaimu yawîrî pra e'nî ye'nen.
57 Tîîse Uyepotorîkon Jesus Cristo nîkupî'pî wenai, sa'mantan pî' eranne'
pe pra e'nî, maasa pra Paapaya utaruma'tîkon pepîn. Mîrîrî ye'nen
—Morî pe pu'kuru man —taa pî' ko'mannî Paapa pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

58 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', innape ikupî pî' ako'mantî, tîwî tîku'se pra.
Meruntî ke ako'mantî. Uyepotorîkon esenyaka'mato' pî' eesenyaka'makon
pî' ako'mantî tîrumakai pra. Maasa pra epu'tî pî' naatîi Uyepotorîkon ton
pe eesenyaka'makon ya, î' pe pra rî eesenyaka'mato'kon wanî pepîn.

Innape Jesus Ku'nenan Judeuyamî' Pîika'tîto' To'ya

16 1 Judéia pata ponkon innape Jesus ku'nenan pîika'tîto' ton
pe anapisîkon pî' eseurîma sîrîrî. Manni'kan Galácia ponkon
innape Jesus ku'nenan pî' ta'pîuya yawîrî ikupîya'nîkon yu'se wai.
2 Domingo kaisarî mîrîrî antîrîkon pe anapisîkon yapi'tî, moropai
ikonekatî yeporîya'nîkon pîkîrî, tiwin pî' akaisarî'nîkon. Anî'ya
kure'ne panpî' yapisî ya, mîîkîrîya itîrî kure'ne panpî', moropai
mararî panpî' yapi'nenya itîrî mararî panpî'. Mîrîrî yannu'tî maasa pra
akore'ta'nîkon erepamî yai, yannukuya'nîkon namai. 3 Moropai erepansa'
ya akore'ta'nîkon, kaareta yarimauya, manni'kan pemonkonyamî'
yaanenan pe amenka'pîkon yarakkîrî attî ton, mîrîrî tîniru yaato'pe to'ya
Jerusalém pona. 4 Mîrîrî yai itîpai wanî ya, uutî moropai inkamoro wîtî
uyarakkîrî.

Paulo Esenumenkato' Î' Kai'ma Tîwanî Pî'

5 Maasa e'mai' pe uutî Macedônia pata poro, mîrîrî poro uutîto'
man mîîto'pe. Mîrîrî tîpo amîrî'nîkon kore'ta erepamî. Mîrîrî yai
ayeporîuya'nîkon. 6 Yai pra akore'ta'nîkon uuko'mamî eserîke wanî
tu'ke wei kaisarî. Mîîwîni pra awanî ya, tamî'nawîrî kono' yaretî'kauya
akore'ta'nîkon. Mîrîrî warantî amîrî'nîkonya upîika'tî epu'tî pî' wai,
o'non poro uutîto' manni' pî'. 7 Maasa pra ka'ne' pe rî amîrî'nîkon
anera'mapai pra wai. Tîîse akore'ta'nîkon iko'manpai wai kure'ne, itu'se
Uyepotorîkon wanî ya akore'ta'nîkon uuko'mamî. 8 Tîîse maasa tarî Éfeso
po uuko'mamî sîrîrî, Judeuyamî' festarî, Pentecoste itese' weiyu erepamî
pîkîrî. 9 Uuko'mamî sîrîrî tarî, maasa pra Paapa maimu ekaremekîuya
anetapai pemonkonyamî' wanî ye'nen. Teuren tu'kankon pemonkonyamî'
man, itu'sankon pepîn wanî uma'nîpapai.
10 Akore'ta'nîkon Timóteo erepansa' yai, mîîkîrî yapi'tî morî pe
pu'kuru. Maasa pra uurî esenyaka'ma warantî teesenyaka'masen pe nîrî
Timóteo wanî, Uyepotorîkon ton pe. 11 Mîrîrî ye'nen ipîinamaya'nîkon
e'pai awanî. Moropai ipîika'tîtî o'non poro attîto' yairî, morî pe
tîîwanmîra attîto'pe eerepanto'pe tarîwaya uupia. Maasa pra mîîkîrî iipî
nîmîkî pî' wanî sîrîrî tiaronkon uyonpakon pokonpe.
12 Moropai uyonpakon Apolo pî' ta'pîuya, tu'ke ite'ka amîrî'nîkon
era'mapî'se attîto'pe tiaronkon uyonpakon yarakkîrî. Tîîse sîrîrî pu'kuru
tuutî taiya pra man. —Î' pensa uutîto' weiyu eseposa' ya, uutî —taa pî'
man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tiwinano'pî Paulo Maimu Coríntio Ponkon Pia

13 Mîrîrî ye'nen tîwarî panpî' ako'mantî. Moropai innape ikupî pî'
ako'mantî. Meruntî ke ako'mantî a'tu'mîra tîwe'se pra. 14 Tamî'nawîron
eesenyaka'mato'kon konekatî, awe'sa'namato'kon yarakkîrî.
15 A'kî, uyonpakon Estéfanas moropai itonpayamî' epu'tîya'nîkon.
Inkamoroya e'mai' pe innape Jesus kupî'pî tiaronkon rawîrî Grécia pata po.
Moropai mîîkîrî eturumaka'pî Paapa esenyaka'mato' kupîpa kai'ma, Paapa
pemonkonoyamî' pîika'tîpa kai'ma. 16 Mîrîrî ye'nen, uyonpayamî', mîîkîrîya
apanamato'kon yawîrî ako'mantî. Moropai tiaronkon iwarainonkon
teesenyaka'masanonya apanamakon yawîrî ako'mantî. 17 Uurî atausinpasa'
wai kure'ne, Estéfanas moropai Fortunato moropai Acaico pokon erepansa'
pî' uupia. Maasa pra amîrî'nîkon ton pra awanî tanne, inkamoroya
upîika'tî'pî ayenta'nîkon. 18 Inkamoroya teerepansa'kon yai ayekarekon
ekaremekî'pî upî', î' kai'ma aako'mamîkon yekare. Mîrîrî ye'nen uurî
wanî'pî kure'ne taatausinpai. Moropai inkamoroya amîrî'nîkon yausinpa'pî
epu'tî pî' wai. Inkamoro ye'kakon pemonkonyamî' yapurî e'pai awanî.
19 Innape Jesus ku'nenan, Ásia pata po tîîko'mansenonya tîmaimukon
yarima pî' man aapia'nîkon. Moropai Áquilaya moropai Priscilaya nîrî
tîmaimukon yarima pî' man. Moropai innape Jesus ku'nenan Áquila,
Priscila yewî' ta Paapa yapurîi teeperepî'senonya tîmaimukon yarima
pî' man nîrî. 20 Mîrîrî warantî tarîronkonya tîmaimukon yarima pî' man.
Mîrîrî ye'nen ayonpakon yenya pî' atapi'tî tamî'nawîrî moro akore'ta'nîkon.
21 Tarîpai seeni' menukauya sîrîrî uyenya ke pu'kuru. “Umaimu man
aapia'nîkon”.
22 Anî' Uyepotorîkon yapurînen pepîn wanî ya, mîîkîrî ko'mamî Paapa
yewanma pe e'pai awanî. Uyepotorîkon, ka'ne' pe asi'kî.
23 Tamî'nawîron morî pe tîwe'to' tîrî Uyepotorîkon Jesus Cristoya yu'se
wai aapia'nîkon.
24 Moropai uurîya a'nînmato'kon wanî kure'ne, uyonpa pe amîrî'nîkon
ku'sa' Uyepotorîkon Jesus Cristoya ye'nen. Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA ITAKON ITE'KA PE PAULO NÎMENUKA'PÎ

CORÍNTIO PONKON PIA

Pauloya, Jesus Cristo naipontî'pîya sîrîrî kaareta menuka'pîiya moropai yarima'pîiya innape Jesus ku'nenan pia cidade itese' Coríntio ponkon.

Î' wani' awanî wenai sîrîrî kaareta menuka'pîiya, maasa pra to' yekare etasa' wanî'pî, î' kai'ma tiaronkon pemonkonyamî' wîtîsa' inkamoro Coríntio ponkon pia. Moropai mîî pe inkamoro yenupapîtî'pî, Jesus naipontî'san pe kai'ma. Tîîse Jesus naipontî'san pe pra to' wanî'pî. Seru'ye' pe to' wanî'pî. Inkamoro yenku'tî'pî to'ya. Moropai Paulo yeseru pî' to' o'ma'ta'pî. Jesus naipontî'pî pe pra Paulo wanî taapîtî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Paulo maimu pîinama pra e'tî, taapîtî'pî to'ya. Mîrîrî warantî inkamoro yenku'tî'pî to'ya.

Mîrîrî epu'tî tîuya ye'nen, sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya. Ekaremekî'pîiya innape rî Jesusya yaipontî'pî, tîmaimu ekareme'se. Moropai inkamoro seru'ye'kon wanî pepîn Jesus naipontî'san pe ekaremekî'pîiya.

Moropai tiaron pî' eeseurîma'pî nîrî sîrîrî kaareta po. Inkamoro esenumenka'pî tîniru yapisî pî' tonpayamî' nîtîrî moropai î' ton pînon Jerusalém soosi tawonkon pia yarimato'pe to'ya. Mîrîrî pî' Paulo eseurîma'pî, morî pe to' esenumenkato' wanî.

Mîrîrî pî' teeseurîmasen sîrîrî kaareta.

---

1 [1]Uurî Paulo, Jesus Cristo naipontî'pî itu'se Paapa wanî ye'nen. Uurîya sîrîrî kaareta menuka sîrîrî uyonpakon Timóteo uupia tîîse. Sîrîrî kaareta yarimauya aapia'nîkon innape Jesus ku'nenan Coríntio po tîîko'mansenon pia. Moropai tamî'nawîronkon Grécia pata poro tîîko'mansenon Paapa pemonkonoyamî' pia nîrî yarimauya sîrîrî. [2]Paapa pî' esatîuya moropai inmu Jesus Cristo pî'. Tamî'nawîron morî pe tîwe'to'kon moropai tîwanmîn tîîto'pe to'ya aapia'nîkon. Sîrîrî warantî esatîuya Paapa pî' moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo pî'.

Pauloya Paapa Pî' Morî Pe Man Taa

[3]Uyepotorîkon Paapa, Jesus Cristo yepotorî moropai itun, mîîkîrî yapurîpai'nîkon man. Maasa pra mîîkîrî uyunkonya uurî'nîkon sa'nama ko'mannîpî. Moropai mîîkîrî wanî upîika'tînenkon pe. [4]Mîîkîrîya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamî'nawîron uurî'nîkon esewankono'mato' winîpai upîika'tîkon.
Moropai mîrîrî upîika'tîtoi'ya'nîkon ke, manni'kan uurî'nîkon warantî,
teesewankono'mai tîwe'sanon pîika'tîto'pe, manni' iwinîpai unapisî'pîkon
ke. 5 Innape pu'kuru man, e'taruma'tîn Cristo pemonkono pe e'nî ye'nen.
Tîîse e'taruma'tî'nîkon ya, iwinîpai e'pîika'tînto' yapisî'nîkon. 6 Anna
e'taruma'tîto' wenai amîrî'nîkon e'pîika'tî. Maasa pra anna pîika'tî'pî
Paapaya, amîrî'nîkon pîika'tîto'pe annaya, innape ikupîkonpa. Mîrîrî ye'nen
amîrî'nîkonya nîrî awe'pîika'tîto'kon yapisî, annaya yapisî'pî warantî,
awe'taruma'tîkon yapîtanîpîkonpa. 7 Mîrîrî ye'nen epu'tî pî' anna man,
anna e'taruma'tî'pî warantî awe'taruma'tîkon ya, Paapaya ayausinpakon,
eesewankono'makon winîpai, anna yausinpa'pî tîuya warantî.
8 Uyonpayamî', î' kai'ma anna yarakkîrî e'kupî'pî Ásia pata po
epu'tîya'nîkon e'pai man. Kure'ne anna e'taruma'tîto' wanî'pî, yapîtanîpî
annaya yentai. Anna sa'manta yonpa'pî mîrîrî wenai. 9 Mîrîrî epu'tî'pî
annaya, anna wîîto'pe awanî. Tîîse mîrîrî e'kupî'pî anna yenupato'pe.
Anna warîrî anna e'pîika'tîto' yuwa annaya namai, tîîse Paapa
winîpai anna e'pîika'tîto' ton epoto'pe annaya, manni' isa'manta'san
pîmî'sa'kanen winîpai. 10 Mîîkîrîya anna pîika'tî'pî mîrîrî nari'
sa'mantanto' winîpai. Moropai epu'tî pî' anna man, tîwîrî anna pîika'tî
pî' aako'mamî, 11 amîrî'nîkon epîrema ko'mannîpî tanne, anna pona.
Mîrîrî warantî arinîkon epîremato' yuuku Paapaya. Moropai tu'kankonya
"Morî pe man" taa Paapa pî', morî pe anna pîika'tîiya wenai.

Pauloya Coríntio Pona Tuutîto' Teseru Mo'tanîpî

12 Anna atausinpato' man kure'ne, maasa pra tiaronkon winîkîi yairon
kupî'pî annaya wenai. Moropai inî' panpî' amîrî'nîkon kore'ta anna
ko'manpîtî'pî seru' pe pra. Anna esenumenkato' wanî yairî epu'tî pî'
anna man, anna yewan ya'. Maasa pra ipîkku pe epu'nenan esenumenka
yawîrî pra ikupî'pî annaya. Tîîse morî pe anna pîika'tî'pî Paapaya
wenai, ikupî'pî annaya. 13 Sîrîrî anna nîmenuka'pî pî' esenumenkatî.
Î' pensa erenkaya'nîkon yai, aronne etaya'nîkon, moropai î' taato'pe
awanî epu'tîya'nîkon. Tiaron pe awanî pepîn. 14 Tiaronkon amîrî'nîkon
kore'tawonkonya epu'tî, yairî eseurîma. Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon
amîrî'nîkonya epu'tî yu'se wai. Moropai î' pensa Uyepotorîkon Jesus
Cristo ii'to' weiyu erepamî yai, anna, ayenupatîponkon pî' aatausinpakon.
Mîrîrî anna nîkupî'pî wenai anna pî' aatausinpakon, apî'nîkon anna
atausinpa manni' warantî.
15 Mîrîrî warantî epu'tîuya ye'nen, e'mai' pe uurî esenumenka'pî
amîrî'nîkon era'mapî'se uutî pî'. Mîrîrî uutîsa' yai, amîrî'nîkon atausinpa
itakon te'ka pe. 16 Maasa pra esenumenka'pî Macedônia pona uutî pe
amîrî'nîkon anera'mapî'pai wanî pî'. Moropai esenumenka'pî enna'po
yai, inî'rî amîrî'nîkon poirî ii'pai wanî. Moropai mîrîrî yai, pîika'tînan

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ton yu'se wanî, Judéia pata pona enna'po yai. 17Î' kai'ma yairî uurî
esenumenkato' kupîya'nîkon pra naatî? Manni' se' tapairî teesenumenkasen
esenumenka warantî uurî esenumenka pepîn. Taiya mîîkîrîya inna tîîse
teseru miakanmaiya tiwinarî moropai taiya kaane. Moropai tîmaimu
mana'pokaiya mîrîrî pe rî. Mîrîrî warantî uurî esenumenka pepîn.
18Î' ta'pîuya amîrî'nîkon pî' wanî pepîn mîrîrî warantî. Unekaremekî
wanî yairon pe, inna moropai kaane tauya pepîn mîrîrî pe rî. Tîîse
yairon pe pu'kuru Paapa eseurîma warantî, eseurîma. 19Maasa pra
Jesus Cristo, Paapa munmu pî' anna eseurîma'pî amîrî'nîkon kore'ta.
Silas moropai Timóteo moropai uurî eseurîma'pî, ekaremekî'pî annaya.
Taasa' annaya pra man —Yai pra innape awanî, kaane ka'rî mîrîrî pe
rî. Moropai mîrîrî warantî Jesus Cristoya tîmaimu mana'pokaiya pepîn
nîrî. 20Maasa pra Cristo nîkupî'pî wenai, epu'tî'nîkon tamî'nawîrî î'
kupî tîuya ta'pî Paapaya pena, ikupîiya. Jesus Cristo pemonkono pe e'nî
ye'nen ikupîiya innape. Mîrîrî wenai —Innape man, mîrîrî warantî man
—taa uurî'nîkonya Paapa pî', kure'ne upîika'tîiya'nîkon ye'nen. 21Maasa
pra mîîkîrî Paapaya Cristo pemonkono pe anna ko'mamî, moropai
amîrî'nîkon ko'mamî emapu'tî. Moropai mîîkîrî Paapaya uurî'nîkon
menka'pî tîmîrî pe e'nîto'pe'nîkon. 22Mîîkîrî ko'mamî uyesa'kon pe.
Uyesa'kon pe tîwanî wenai, mîîkîrîya uurî'nîkon yeki'ka'pî tîmîrî pe
e'nî ekareme'nen pe. Uyewankon ya' Morî Yekaton Wannî tîîsai'ya,
tamî'nawîrî î' tîrîuya ta'pî tîuya tîrî Paapaya ekareme'nen pe. ⌊Mîrîrî
ye'nen uurî'nîkon esenku'tîn pepîn.⌋
23Paapaya epu'tî pî' man, î' kai'ma uurî esenumenkato' wanî. Sîrîrî
tîpose uutî pra wanî Coríntio cidaderî pona akore'ta'nîkon, maasa pra
amîrî'nîkon aneppe'nî'pai pra awanî ye'nen. 24Mîrîrî tauya pepîn,
amîrî'nîkon yaipontînen pe î' yapurîkonpa. Mîrîrî ye'ka pe pra, tîîse anna
wanî amîrî'nîkon pokonpe teesenyaka'masen pe, amîrî'nîkon e'to'pe
taatausinpai. Maasa pra innape ikupî pî' aako'mamîkon, tîrumakai pra.

2 1Mîrîrî ye'nen uurî esenumenka'pî inî'rî, amîrî'nîkon pokonpe
eseporî eserîke pra awanî pî', yairî ma're amîrî'nîkon anku'pai
pra awanî ye'nen. 2Maasa pra yairî ma're amîrî'nîkon kupîuya ya, yairî
ma're nîrî uurî ena. Mîrîrî warantî awanîkon tanne, anî'ya uyausinpa
e'painon? Amîrî'nîkon neken, unewankono'ma'sanya uyausinpa mîrîrî.
3Mîrîrî ye'nen manni' e'mai'non kaareta menuka'pîuya aapia'nîkon.
Maasa pra amîrî'nîkon yewankono'mai itîîpai pra wanî'pî. Maasa
pra uyausinpatonkon pemonkonyamî'ya uyewankono'ma yu'se pra
wanî'pî. Maasa pra epu'tî pî' wai, î' pensa taatausinpai uurî wanî yai,
amîrî'nîkon nîrî wanî taatausinpai. 4Mîrîrî kaareta menuka'pîuya
kure'ne apî'nîkon esewankono'ma ye'ka pe, moropai ukarau ye'ka pe.
Tîîse mîrîrî menukasau'ya pra wai, amîrî'nîkon yeppe'nî'to'peuya. Tîîse
imenuka'pîuya, î' kai'ma amîrî'nîkon sa'namauya epu'tîkonpa.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Imakui'pî Kupîtîpon Yausinpa E'pai Man

5 Tîîse manni' pemonkon, amîrî'nîkon kore'ta yairî ma're ukupîtîpon,
tîîse uurî neken pepîn, tiaronkon amîrî'nîkon kore'tawonkon nîrî
kupî'pîiya mararî pra yairî ma're. Sîrîrî warantî imenukauya, meruntî ke
pu'kuru eseurîmato'pe pra ipî'. 6 Aasîrî arinîkon amîrî'nîkonya yenpa'ka'pî
akore'tapai'nîkon. Mîrîrî wenai kure'ne eesewankono'ma'pî imakui'pî
tînkupî'pî pî'. Aasîrî man. 7 Tarîpai aawanmîra'nîkon inkupî'pî kupîya'nîkon
e'pai man. Moropai yausinpaya'nîkon e'pai man, mararî pra yairî ma're
yapîtanîpîiya yentai awanî namai. 8 Mîrîrî ye'nen esatîuya sîrîrî apî'nîkon,
î' kai'ma kure'ne tîsa'namaya'nîkon epu'to'pe mîîkîrîya, isa'namakonpa.
9 Moropai mîrîrî wenai manni' kaareta menuka'pîuya aapia'nîkon.
Anepu'pai uurî wanî'pî, innape umaimu yawîrî awanîkon. 10 Î' pensa
tiaron nîkupî'pî imakui'pî kupîya'nîkon ya, aawanmîra'nîkon, uurîya nîrî
uuwanmîra ikupî. Uuwanmîra mîîkîrî nîkupî'pî, (imakui'pî ku'sai'ya ya)
mîrîrî kupîuya, amîrî'nîkon wenai, Jesus Cristoya era'ma tanne. 11 Mîrîrî
kupîuya uuwanmîra, maasa pra Makui ena namai uyentai'nîkon. Epu'tî
man, î' kai'ma mîîkîrî esenyaka'mato' yeseru upî'nîkon.

Coríntio Ponkon Pî'
Paulo Esenumenka Ko'mannîpî Trôade Po Si'ma

12 ⌊To'sarî aapia'nîkon uutî pra tîîse,⌋ Trôade cidaderî pona uutî'pî
Cristo yekare ekareme'se. Miarî erepansa' yai epu'tî'pîuya, î' kai'ma
itekare pî' esenyaka'ma pata'se' ton tîrî'pî Paapaya. 13 Mîîwîni tîîse
kure'ne esenumenka ye'ka pe esenyaka'ma'pî, maasa pra uyonpakon
Tito yarakkîrî eseporî pra wanî wenai. Mîrîrî ye'nen esekaremekî'pî
mororonkon pî' moropai uutî'pî Macedônia pata pona.

Cristo Wenai Tamî'nawîron Yentai E'nî

14 Tîîse —Morî pe man —tauya Paapa pî', maasa pra Cristo pemonkono
pe uku'sai'ya'nîkon ye'nen. Mîrîrî wenai Cristo wanî teyatonon
yentai ekaremekî Paapaya tamî'nawîronkon pî'. Uurî'nîkon pinunpa
ko'mannîpîiya itekare ekareme'se. Manni' a'pusin soroka anî'ya ya, a'pusin
pu'nîku tamî'nawîronkonya. Mîrîrî warantî e'nî maasa pra uwenai'nîkon
itekare, tamî'nawîron yentai Cristo wanî yekare epu'tî tamî'nawîronkon
pemonkonyamî'ya. 15 Maasa pra anna wanî, manni' a'pusin Cristo nîtîrî
Paapa pia warantî tîwe'sanon pe. Manni' a'pusin wîtî pata po warantî,
itekare anna nekaremekî eta manni'kan awe'pîika'tîtonkonya, moropai
aasa'mantatonkonya eta nîrî. 16 Itu'sankon pepîn pia awanî imakui'pî pe,
morî pe pra, innape ikupî to'ya pra awanî ye'nen. Mîrîrî wenai Paapa pia
tîîko'manto'kon ton eporî to'ya pepîn. Tîîse manni'kan awe'pîika'tîtonkon
pia awanî morî pe, maasa pra innape ikupî to'ya ye'nen. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ipatîkarî enen tîîko'manto'kon eporî to'ya. Mîrîrî ye'nen anî'ya sîrîrî ye'ka
esenyaka'mato' kupî kin e'painon? 17 Tîîse annaya ikupî, maasa pra anna
wanî Paapa naipontî'san pe. Yairî pu'kuru ipî' teeseurîmasen pe anna
wanî irawîrî si'ma. Mîrîrî ye'nen anna wanî pepîn manni'kan tu'kankon
pemonkonyamî' warantî. Se' tapairî Paapa maimu ekaremekî pî' anna
esenyaka'ma pepîn, manni'kan pemonkonyamî' se' tapairî tîwe'repasanon
esenyaka'ma warantî. Tîîse anna wanî Cristo poitîrî pe.

Paapa Yarakkîrî Esetanto' Amenan

3 1 Inî'rî annaya ekaremekî e'pai pra man, anî' pe anna wanî.
Tiaronkonya pemonkonyamî' yaipontî kaareta menukato'pe to'ya,
Cristo naipontî'san pe tîwanîkon pî' teeseurîmasen. Tîîse mîrîrî warantî,
tiaronkon esatî annaya pra man, imenukato'pe, amîrî'nîkonya epu'to'pe.
2 Maasa pra amîrî'nîkon rî wanî anna kaaretarî warantî. Ayeserukon
era'ma tamî'nawîronkonya wenai, epu'tî to'ya, anna wanî Paapa
naipontî'pî pe itekare ekareme'se. Maasa pra anna yewan ya' awanîkon,
anna wakîri pe awanîkon. Maasa pra anna winîpai innape iku'sa'ya'nîkon.
Yairî ayeserukon wanî wenai, Cristoya apîika'tîsa'kon epu'tî to'ya. 3 Mîrîrî
wanî Cristo nîmenuka'pî warantî. Mîrîrî erenka to'ya ya, Cristo yarakkîrî
aako'mamîkon epu'tî to'ya. Î' kupî'pî Cristoya ayarakkîrî'nîkon, ikupîiya
pepîn kaareta menukato' ke. Tîîse Morî Yekaton Wannî meruntîri yai
ikupî'pîiya, manni' ipatîkaron tîîko'mansen winîpainon. Kure'nan tî' pî'
imenukasa' pe awanî pepîn, Moisés nurî'tîya imenuka'pî warantî pra, tîîse
uyewankon ya' itîrî'pîiya, yairî uyeserukon enato'pe.
4 Mîrîrî taa annaya sîrîrî, maasa pra innape pu'kuru Paapaya ikupî,
Jesus Cristo wenai. Mîrîrî epu'sa' annaya innape. 5 Mîrîrî ye'nen —Anna
warîrî anna esenyaka'mato' koneka annaya sîrîrî —taa annaya eserîke
pra awanî. Tîîse ikoneka annaya yeseru wanî Paapa winîpai tui'sen
pe, anna winîpai pra. 6 Maasa pra mîîkîrîya neken anna kupî, amenan
tarakkîrî esetanto' yekare ekareme'to'pe annaya. —Manni' pena Moisés
nurî'tî nekaremekî'pî yawîrî ako'mantî —taa annaya pepîn, tîîse
—Manni' Morî Yekaton Wannî yapi'tî, ameruntîri ton tîîto'peiya —taa
annaya. Maasa pra manni' Moisés nurî'tî nekaremekî'pî wanî taruma'tî
ton pe moropai sa'mantanto'pe, yawîrî pra e'nî ye'nen, maasa pra
uurî'nîkon yentai awanî ye'nen. Tîîse manni' Paapa winîpainon, Morî
Yekaton Wannî nîtîrî wanî ipatîkarî enen ko'mannîto' tîînen pe.
7 Pena Moisés nurî'tî pia Paapaya tîmaimu tîrî'pî, kure'nan tî'
pona imenukato'peiya. Moropai mîrîrî ekaremekî Moisésya yai,
pemonkonyamî'ya epu'tî'pî, î' kai'ma ipîkku pe Paapa e'to' wanî.
Epu'tî'pî to'ya kure'nan a'ka wenai, Paapa winîpainon. Mîrîrî era'ma'pî
to'ya Moisés yenpata pî'. Mararî pra inke' pe awanî'pî, era'ma to'ya
yentai. Tîîse mîrîrî wanî'pî tîîko'mansen pe pra, ka'ne'no pe. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîrîrî Moisés nekaremekî'pîya pemonkonyamî' taruma'tî'pî. 8 Tarîpai
esenumenkan, mîrîrî yentai Paapa winîpainon Morî Yekaton Wannî
nîkupî wanî. ⌊Mîrîrî pî' ekaremekî annaya.⌋ 9 Pena Moisés nurî'tî
esenyaka'mato' wanî'pî morî pe pu'kuru teuren pemonkonyamî' e'tî'ka'pî,
yawîrî pra tîwe'sanon. Mîrîrî ye'nen itentai pu'kuru, morî pe Morî
Yekaton Wannî esenyaka'mato' wanî, yairî uurî'nîkon kupî pî', uurî'nîkon
sa'manta namai. 10 Maasa pra manni' Moisés nurî'tî nekaremekî'pî e'mai'
pe mîrîrî enasa' î' pe pra rî, maasa pra itentainon erepamî'pî. Ikaisaron
ton pra tîîse, ite'ma'pî pî' Morî Yekaton Wannî nîkupî wanî itentai, morî
pe pu'kuru. 11 Inna seru' pepîn Moisés nurî'tî nekaremekî'pî wanî'pî
morî pe, tîîse mîî pîkîrî neken, tîîko'mansen pe pra awanî'pî. Tîîse
ite'ma'pî pî' Morî Yekaton Wannî nîkupî wanî ipatîkarî tîîko'mansen pe,
taataretî'kasen pe pra. Mîrîrî ye'nen itentai pu'kuru morî pe awanî.
12 Mîrîrî ye'nen meruntî ke pu'kuru itekare ekaremekî annaya. Yairî
uurî'nîkon kupî Paapaya epu'tî annaya ye'nen, ekaremekî annaya teweppe'se
pra. 13 Ekaremekî annaya pepîn, manni' Moisés nurî'tîya ekaremekî'pî
warantî. Mîîkîrîya tenpata yettapurî'pî kamisa api'tîmî ke. Mîrîrî kupî'pîiya,
maasa pra Israel ponkonya tenpata ya'karu tîpamî era'ma namai,
yenonpîtî'pîiya. 14 Inkamoro Israel ponkonya epu'tî pra awanî'pî maasa
pra to' esenumenkato' wanî'pî kamisa api'tîmî ke yettapusa' warantî. Sîrîrî
tîpose Israel pemonkonoyamî'ya epu'tî pra awanî, Paapa maimu e'menukasa'
erenka tîuya'nîkon yai. Tîîse inkamoroya epu'tî e'painon innape Cristo kupî
tîuya'nîkonya yai. 15 Mîrîrî ye'nen Moisés nurî'tî nîmenuka'pî erenka to'ya yai,
epu'tî to'ya pepîn, maasa pra tenpatakon yettapusa' warantî to' esenumenkato'
wanî sîrîrî tîpose. 16 Tîîse mîrîrî emo'ka e'painon, î' kai'ma Paapa maimu
e'menukasa'ya taasa' manni' warantî. Ta'pîiya: —Moisés nurî'tî yenpata
yettaputo' emo'ka'pî, î' pensa Uyepotorîkon yarakkîrî eseurîmai awenna'posa'
yai. Mîrîrî warantî epu'nen pe e'nî, ma'nîpanen emo'ka innape Uyepotorîkon
kupî yai. Moropai epu'tî. 17 Sîrîrî Uyepotorîkon taato' wanî Morî Yekaton Wannî
pe. Moropai uyesa'kon pe Morî Yekaton Wannî wanî ya, mîîkîrî maimu yawîrî
e'nî, Moisés nekaremekî'pî yawîrî pra. 18 Tamî'nawîronkon uurî'nîkon yenpata
wanî inaponkasa' warantî tîwe'sen pe. Morî pe Paapa e'to' era'ma'pî Moisésya
warantî, morî pe Uyepotorîkon e'to' era'ma uurî'nîkonya, aronne. Mîrîrî ipîkku
pe Uyepotorîkon e'to' wanî tui'sen pe iwinîpai, manni' Morî Yekaton Wannî
winîpai. Moropai mîîkîrîya uurî'nîkon kupî tîwarantî e'nîto'pe. Moropai mîrîrî
warantî uurî'nîkon kupî pî' aako'mamî, inî' panpî' morî pe uyeserukon enato'pe.

Paapaya Itîrî'pî Uupia'nîkon
Tiaronkon Pî' Cristo Yekare Ekareme'to'pe

4 1 Teesewankono'mai anna wanî pepîn, maasa pra Paapaya
teetî'noko'mato' yai anna esenyaka'mato' ton tîîsa' ye'nen. 2 Mîrîrî
ye'nen ama' pe anna esenyaka'ma pepîn teesenonse. Seru'ye' pe anî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yenupa annaya pepîn, Paapa maimu tepanî'pî'se. Tîîse annaya ekaremekî
yeseru wanî yairî tîwe'sen kupî annaya tîwîrî yairî. Mîrîrî kupî annaya
Paapa rawîrî si'ma, tamî'nawîronkonya anna yako'menka tanne. 3 Maasa
pra sîrîrî itekare anna nekaremekî'pî esepu'tî pra awanî ya, moriya
manni'kan ataka'ma'sanya epu'tî pra awanî, innape ikupî to'ya pra
awanî ye'nen. 4 Inkamoroya innape ikupî pepîn maasa pra sîrîrî pata
po imakui'pî yepotorîya to' esenumenkato' sa'mannî'sa'. Mîîkîrîya to'
ma'nîpa Cristo yekare epu'tî to'ya namai, manni' Cristo wanî yairon pe
pu'kuru Paapa pe tîwe'sen pe. Enkaru'nanya era'ma eserîke pra awanî
warantî to' wanî, Cristo epu'tî to'ya pra awanî ye'nen. 5 Mîîkîrî Jesus
Cristo, Uyepotorîkon pe tîwe'sen yekare ekaremekî annaya. Moropai
anna wanî sîrîrî apoitîrîkon pe ekaremekî annaya. Maasa pra mîrîrî anna
winîpainon, anna yekare pî' anna eseurîma pepîn. 6 Pena ta'pî Paapaya:

—Ewaron pe tîwe'sen ena kupî sîrîrî a'ka pe

Gn 1.3

—ta'pîiya. Mîrîrî a'ka awitta warantî, teseru epu'tî annaya emapu'tî'pîiya
anna yewan ya'. Maasa pra morî pe Jesus Cristo yeseru wenai, morî pe
Paapa e'to' era'ma annaya.

7 Mîrîrî ye'nen anna wanî sîrîrî manni' itekare ekareme'nen pe,
teuren î' pe pra rî anna esepu'tî, non ka'sa' warantî tîwe'sanon pe. Tîîse
non ka'sa' ya' awanî morî pe pu'kuru tîwe'sen. Mîrîrî warantî anna ya'
tîwe'sen, Paapa winîpainon, ekaremekî annaya, meruntî ke pu'kuru Paapa
wanî esepu'to'pe. Anna warîrî anna esenumenkato' ekaremekî annaya
pepîn tîîse iwinîpainon neken. 8 Tu'ke ite'ka anna pona sa'man epu'nîto'
erepamî tîîse anna yenumîiya pepîn. Moropai tiaron pensa epu'tî annaya
yentainon erepamî tîîse tîwî ikupî annaya pepîn mîrîrî pî'. 9 Tu'ke anna
winîkîi îri pe tîwe'sanon wanî tîîse moro awanî tiwin, morî pe tîwe'sen
anna pî', anna rumakanen pepîn. Tiaron pensa anna pa'tîpîtî to'ya tîîse
anna wîî to'ya pepîn. 10 Tîwîrî anna asarî nari' sa'mantanto' kore'ta pî'
î' kai'ma Jesus asarî yai nari' kore'ta pî' warantî. Mîrîrî anna pîika'tî
Jesusya wenai, pemonkonyamî'ya aako'mamî anna yewan ya' epu'tî.
11 Uurî'nîkon ko'manto' wanî sîrîrî tîpose nari' pe, maasa pra innape
Jesus kupî'nîkon wenai sa'mantan eserîke awanî. Tîîse sa'mantan pepîn
uuko'mannîpîiya'nîkon ye'nen. Mîrîrî wenai esepu'tî enen Jesus wanî.
12 Mîrîrî warantî e'taruma'tînto' yapîtanîpî pî' anna ko'mamî sîrîrî. Mîrîrî
yapîtanîpî annaya wenai, amîrî'nîkonya aako'manto'kon ton eposa' man.

13 Mîrîrî warantî nîrî Paapaya upîika'tîkon kupî'pî annaya innape.
Mîrîrî ye'nen ipî' anna eseurîma'pî, Paapa maimu e'menukasa'ya taa
warantî. Maasa pra ta'pîiya:

—Innape ikupî pî' wai, mîrîrî ye'nen ipî' eseurîma'pî

Sl 116.10

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—ta'pîiya. 14Maasa pra epu'tî'nîkon man Paapa Uyepotorîkon, Jesus
pîmî'sa'ka'tîponya uurî'nîkon nîrî pîmî'sa'kaiya sa'mantanto' yapai.
Moropai amîrî'nîkon yarakkîrî uurî'nîkon yarîiya Paapa pia. 15Tamî'nawîrî
anna yarakkîrî e'kupî'pî wanî morî pe amîrî'nîkon ton pe. Mîrîrî ye'nen
inî' panpî' e'pîika'tînto' yekare, anekaremekîkon eta tîuya'nîkon ya, innape
ikupî pemonkonyamî'ya. Mîrîrî ye'nen inî' panpî' tu'ke pemonkonyamî'ya
Paapa yapurî teepîremakon ke. —Morî pe pu'kuru man —taa to'ya.

Î' Tera'masen Pepîn Kupî Innape

16Mîrîrî ye'nen tiwin kin teesewankono'mai anna wanî pepîn. Teuren
a'yeke'ton pe anna ena anna poi'pîta anna esenyaka'mato' pî' tîîse
anna yekaton poi'pîta pepîn wei kaisarî amenan pe eena. 17Maasa pra
sîrîrî mararon rî teesuwa'kasen esewankono'manto' mîrîrîya kure'ne
atausinpanto', aataretî'ka ton pepîn yenepî tarî non po esewankono'ma'nî'pî
yentainon. 18Maasa pra î' teesera'masen wanî tarîron mîî pîkîrî
tîîko'mansen pe. Tîîse teesera'masen pepîn awanî ipatîkarî tîîko'mansen
pe, taataretî'kasen pe pra. Mîrîrî ye'nen kure'ne anna esenumenka pepîn
tarî teesera'masen pî', tîîse î' teesera'masen pepîn pî' anna esenumenka.

5 1Maasa pra epu'tî man, see warantî awanî pe man. Warayo'ya
tappîi yaranka, tîîmo'ta yai amenan tewî' ta. Mîrîrî warantî î' pensa
ita ko'mannîto', upi'pîkon ataretî'ka ya, Paapaya amenan uyesa'kon ton
tîrî, ita ko'mannîto'pe ka' po, taataretî'kasen pepîn. Maasa pra mîîkîrîya
ikupî'pî, pemonkonya pra. 2Tarî anna ko'mamî tanne, anna eseka'nunka
mararî pra uyesa'kon pe inkoneka'pî ka' po, mîrîrî ta iko'manpai. 3Ipon
pra tîwe'senya yeka'ma warantî uurî'nîkonya yeka'ma itesa' pra esepu'nî
namai. 4Tarî upi'pîkon ke anna ko'mamî pîkîrî, teesenumenkai anna
ko'mamî. Sa'mantapai anna wanî pepîn, tîîse amenan morî pu'kuru anna
esa' ton yu'se anna wanî, Paapa winîpainon. Mîrîrî yeka'ma'nîkon ya,
tarîron uyesa'kon taataretî'kasen miakanmaiya, taataretî'kasen pe pra,
ipatîkarî ko'mannîto'pe Paapa pia. 5Mîîkîrî Paapaya mîrîrî koneka'pî
anna ton pe, anna miakanmapa kai'ma. Moropai mîîkîrîya Morî Yekaton
Wannî tîrî'pî tamî'nawîrî î' tîrî tîuya anna pia ekareme'nen pe awe'to'pe.
6Mîrîrî ye'nen tîwîrî kure'ne taatausinpai anna wanî anna pona
tamî'nawîrî tui'sen pî'. Epu'tî man, tarî ko'mannîto' uyesa'kon ta si'ma,
aminke ko'mannî Uyepotorîkon piapai, amenan uyesa'kon, ipatîkaron
ke pra. 7Aminke Uyepotorîkon piapai ko'mannî ye'nen, innape Paapa
kupî pî' ko'mannî, era'ma pra tîîse. 8Tîîse teesewankono'mai pra anna
ko'mamî. Maasa pra upi'pîkon piapai, Paapa pia iko'manse itîîpai anna
wanî ye'nen. 9Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron yu'se e'nî yentai Paapa yapurî
e'pai awanî tarî ko'mannî ye'ka pe. Mîîwîni pra awanî ya, iipia ko'mannî
ye'ka pe Paapa yapurî. 10Maasa pra tamî'nawîrî uurî'nîkon ko'manto'
esera'ma kupî sîrîrî. Cristoya uurî'nîkon yako'menka tiwin pî' uurî'nîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîîse. Mîrîrî yai ukaisarî'nîkon ko'mannîto' morî wenai, ko'mannîto' î' pe pra rî wenai, yapisî iwinîpai. Cristoya uurî'nîkon repa kupî sîrîrî.

Cristo Nîkupî'pî Wenai
Paapaya Tîwanîyakon Ukupîkon

11 Cristoya anna yako'menka epu'tî annaya ye'nen, Paapa nama
annaya. Mîrîrî ye'nen, yairon pî' pemonkonyamî' yenupa pî' anna wanî,
to' anpîika'tîpai anna wanî ye'nen. Mîrîrî kupî annaya epu'tî pî' Paapa
man yairî pu'kuru. Moropai ayewankon ya' epu'tîya'nîkon, yairî nîrî
ikupî pî' anna man. 12 Anna yeseru pî' atapurî pepîn, ipîkku pe anna wanî
epu'tîkonpa. Tîîse tiaronkon yuukukonpa î' kai'ma anna yapurîya'nîkon,
manni'kan taatapurîsanon pî'. Maasa pra inkamoro atapurî morî
pe teeseurîmato', ipîkku pe tîwe'to'kon wenai. Tîîse tewankon ya'
tîîko'mansen, imakui'pî teserukon pî' to' esenumenka pepîn. 13 Tiaron pe
anna yeseru era'maya'nîkon ya, pakko pe anna wanî kai'ma tiaronkon
esenumenka'pî anna pî'. Tîîse anna wanî Paapa wakîri pe e'pai. Moropai
mîrîrî warantî anna ko'mamî. Yairon pî' anna eseurîma amîrî'nîkon
pîika'tîto'pe annaya. 14 Maasa pra mîrîrî kupî annaya Cristoya anna
sa'nama ye'nen. Epu'tî pî' anna man, tiwin pemonkon sa'manta'pî
tamî'nawîronkon pata'se' ya', tamî'nawîronkon sa'manta e'pai tîîse.
Mîrîrî wenai epu'tî'nîkon tamî'nawîronkon sa'manta'pî Cristo yarakkîrî.
15 Mîîkîrî sa'manta'pî tamî'nawîronkon ton pe, mîrîrî ye'nen inî'rî
manni'kan enen tîwe'sanon, inkamoro ko'mamî namai tîîwarîrî'nîkon
itu'se tîwanîkon pî', tîîse itu'se Cristo e'to' pî' to' ko'mamî. Manni'
isa'manta'pî moropai tîîsa'manta'pî tîpo, e'mî'sa'ka'pî ton pe to' ko'mamî.
16 Cristo yarakkîrî uurî'nîkon sa'manta'pî ye'nen, anna esenumenka
pepîn pemonkonyamî' pî', tîpî'nîkon sîrîrî pata po tîîko'mansenon
esenumenka warantî. Teuren pena Cristo pî' anna esenumenka'pî
inkamoro Paapa epu'nenan pepîn esenumenka warantî. Tarîpai inî'rî
mîrîrî warantî anna esenumenka pepîn. 17 Maasa pra anî' wanî ya Cristo
yarakkîrî tîîko'mansen pe, mîîkîrî wanî amenan teseru ton yapisîtîpon
pe. Penaro' imakui'pî iteseru, mîrîrî ataretî'ka'pî. Tarîpai amenan
teseru ton yapisî'pîiya iwinîpai. Mîrîrî wanî kure'ne esenumenkanto'
pe. 18 Tamî'nawîrî mîrîrî kupî'pî Paapaya Cristo nîkupî'pî wenai. Anna
miakanmaiya teeyaton pe anna wanî winîpai tîwanîyakon pe anna
e'to'pe. Moropai anna pia anna nîkupî ton tîrî'pîiya, î' kai'ma tiaronkon
nîrî ena emapu'tîto'pe Paapa wanîyakon pe. 19 Anna nekaremekî itekare
wanî see warantî: Paapaya unkupî'pîkon imakui'pî era'ma pepîn,
tîwanmîra iku'sa' tîuya ye'nen. Maasa pra Cristo nîkupî'pî wenai ikupî'pî
Paapaya tamî'nawîrî tîwanîyakon pe e'nîto'pe. Mîrîrî ekareme'to'pe
annaya, Paapaya itîrî'pî î' kai'ma ikupî tîuya pemonkonyamî' yarakkîrî,
tîwanîyakon pe to' kupîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Mîrîrî ye'nen anna wanî sîrîrî Cristo naipontî'san pe ipî'
teeseurîmasanon pe. Akore'ta'nîkon si'ma, Paapa eseurîma warantî, esatî
Paapaya anna wenai. Tîwî Paapaya amîrî'nîkon miakanma iteyaton pe
awanîkon wenai, tîwanîyakon pe ayinyakanmato'peiya'nîkon. 21 Maasa
pra mîîkîrî Cristo wanî'pî tiwin kin imakui'pî ton pra. Tîîse Paapaya
umakuyikon rumaka'pî ipona, iwenai tîmoron epu'to'peiya kai'ma. Mîrîrî
miakanno'pî pe, yairon yapi'to'pe uurî'nîkonya, Paapa winîpainon. Mîrîrî
wenai tîwanîyakon uyapisîiya'nîkon.

6 1 Paapa esenyaka'mato' pî' teesenyaka'masanon pe anna wanî
ye'nen, esatî annaya apî'nîkon see warantî: Epe'mîra Paapa nîtîrî
yapi'sa'ya'nîkon yai, apîika'tî'pîiya'nîkon. Mîrîrî ye'nen î' pe pra rî
anapisî'pîkon kî'ku'tî. 2 Mîrîrî warantî taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya:

> Amîrî pîika'tîto' weiyu eposa' yai,
> amaimu, anesatî'pî eta'pîuya.
> Moropai manni' weiyu yai, apîika'tî'pîuya,
> imakui'pî ankupî'pî winîpai.
>
> Is 49.8

ta'pî Paapaya pena. Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî. Sîrîrîpe awanî, Paapa
winîpainon e'pîika'tînto' yapi'to'pe. Umaimu etatî, aasîrî eeseposa' man,
e'pîika'tînto' weiyu.

3 Î' pe pra rî anna esenyaka'mato' kupî tiaronya yu'se pra anna man.
Mîrîrî ye'nen tiaronkon yaka'ma yu'se anna wanî pepîn anna yeseru ke.
4 Tîîse tamî'nawîrî Paapa esenyaka'mato' pî' anna esenyaka'ma yeseru
ekaremekî annaya, mararon pepîn yapîtanîpîi'ma. Anna e'taruma'tî
ye'ka pe kure'ne, î' yu'se anna wanî wenai, moropai sa'man erepamî
tanne anna pona, yapîtanîpî annaya. 5 Tiaron pensa anna po'pîtî'pî to'ya,
anna yarakkamo'pî to'ya, moropai mararonkon pepîn pemonkonyamî'
eperepî'san ekore'ma'pî anna pî'. Moropai anna esenyaka'ma'pî mararî pra
anna wetun pîn, moropai anna yekkari yonpa annaya pîn. Tamî'nawîrî
mîrîrî yapîtanîpî'pî annaya Paapa poitîrî pe anna wanî wenai. 6 Moropai
mîrîrî wenai morî pe, nura pe pra anna yeseru e'to'pe yuwa annaya, yairî
itekare ekareme'to'pe annaya. Moropai teekore'masen pe pra, moropai
eranmîra anna e'to'pe yuwa annaya. Moropai Morî Yekaton Wannîya anna
pîika'tî ye'ka pe, tiaronkon sa'nama annaya, Paapaya anna sa'nama warantî.
7 Moropai yairî pu'kuru itekare ekaremekî annaya. Moropai Paapa meruntîri
pe pu'kuru anna esenyaka'ma mîîkîrî tonpe. Moropai yairî pu'kuru anna
yeseru wanî itekare ekaremekî yai moropai tiaronkon Paapa epu'nenan
pepîn maimu yuuku yai, anna yeseru wanî yairî. 8 Tiaron pensa tiaronkonya
anna yapurî anna yeseru wenai tîîse tiaronkonya anna yewanmîrî. Moropai
tiaronkonya anna mu'tunpa, tiaronkonya anna sa'nama tanne. Tiaronkonya
taa anna pî' seru'ye'kon, tîîse yairon pî' anna eseurîma tanne. 9 Paapaya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anna epu'tî mîrîrî morî pe tîîse tiaronkon pemonkonyamî' esenumenka î' pe
pra rî tîwe'sanon pe anna wanî kai'ma. Tu'ke ite'ka anna esenumenka anna
sa'manta kai'ma, tîîse sîrîrî tîpose enen anna ko'mamî sîrîrî. Teuren tiaron
pensa anna taruma'tî to'ya tanne, tîîse anna sa'mantasa' pra man. 10 Tiaron
pensa anna wanî teesewankono'mai teuren. Tîîse taatausinpai anna
ko'mamî tîwîrî. Anna esera'ma'pî î' ton pînon warantî, tîîse tu'ke ipîkku
pe tiaronkon kupî'pî annaya. Î' ton pra warantî anna esepu'tî tanne tîîse
tamî'nawîron, Paapa winîpainon esa' pe anna wanî. Tamî'nawîron mîrîrî
yapîtanîpî annaya tanne, Paapa esenyaka'mato' pî' anna ko'mamî yairî.
11 Uyonpayamî', Coríntio cidaderî ponkon, anna eseurîma'pî
ayarakkîrî'nîkon tamî'nawîrî anna nepu'tî pî'. Moropai î' kai'ma kure'ne
amîrî'nîkon sa'nama annaya ekaremekî'pî annaya. 12 Tîwîrî amîrî'nîkon
sa'nama pî' anna ko'mamî. Tîîse amîrî'nîkonya anna sa'nama pra man,
pena anna sa'nama'pîya'nîkon warantî. 13 Eseurîma apî'nîkon unmukuyamî'
pî' eseurîma warantî. Amîrî'nîkon sa'nama'pî annaya warantî anna
sa'namaya'nîkon yuwatî, î' kai'ma ayewankon tîsa'mannî'se pra.

Paapa Epu'nenan Pepîn Yeseru Yawîrî Pra E'nî

14 Inî'rî innape Cristo ku'nenan pepîn yarakkîrî pra e'tî. Maasa pra
imakui'pî ku'nenan pe to' wanî, tîîse amîrî'nîkon, innape iku'nenan
ko'mamî imakui'pî tîku'se pra. Mîrîrî wanî manni' paakayamî' pîmî
ye'pî pona tîtîsen warantî, paaka yarakkîrî kaware pona itîîsa' ya, morî
pe awanî pepîn. Mîrîrî warantî morî ku'nen ko'mamî pepîn imakui'pî
ku'nen yarakkîrî. Maasa era'matî î' kai'ma a'ka ko'mamî ewaron
yarakkîrî? Aako'mamî pepîn. Mîrîrî warantî Paapa epu'nen pepîn
yarakkîrî Paapa epu'nen ko'mamî pepîn maasa pra to' yeseru wanî tiaron
pe, se' kaisarî pra. 15 Moropai o'non ye'ka pe morî pe Cristo ko'mamî
e'painon Makui yarakkîrî? Aako'mamî pepîn, maasa pra to' esenumenka
tiaron pe, se' kaisarî pra. Innape tîku'nenan pia morî tîrî Paapaya, tîîse
innape tîku'nenan pepîn pîika'tîiya pepîn. 16 Paapa yapurînen pe si'ma,
mia' ke ikonekasa' yapurî eserîke pra awanî, Paapa epu'nenan pepîn
warantî. Maasa pra mia' ke ikonekasa' yarakkîrî Paapa eseta pepîn,
eeseurîma pepîn. Moropai tewî' pe uurî'nîkon konekasai'ya, uya'nîkon
tîîko'manto'pe. Mîrîrî pî' Paapa eseurîma'pî pena:

> Uurî ko'mamî pe wai to' pokonpe.
> Moropai asarî inkamoro kore'ta.
> Uurî wanî pe wai to' yepotorî pe,
> uyapurîto'pe to'ya,
> moropai inkamoro wanî pe man upemonkono pe

Lv 26.12; Jr 32.38; Ez 37.27

ta'pîiya. 17 Moropai mîrîrî wenai inî'rî Uyepotorîkonya taa:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amîrî'nîkon atarima e'pai man,
inkamoro ye'ka piapai.
To' rumakatî, mîrîrî ye'ka nura kupîya'nîkon namai.
Tîîse tiaron, morî teseru ke ako'mantî.
Moropai mîrîrî yai amîrî'nîkon yapisîuya uwanîyakon pe

Is 52.11; Ez 20.34,41

taiya. 18 Moropai taa Uyepotorîkonya, meruntî pu'kuru manni'ya:
Uurî wanî pe wai ayunkon pe
moropai amîrî'nîkon wanî pe man unmukuyamî' pe

2 Sm 7.14; 7.8

taiya. Mîrîrî warantî taa Uyepotorîkonya upî'nîkon.

7 1 Uyonpayamî', uwakîrikon pu'kuru tamî'nawîrî sîrîrî î' ta'pî Paapaya wanî uurî'nîkon ton pe. Mîrîrî ye'nen morî pe e'nî'nîkon yuwa sîrîrî. Nura kupî pî' ko'mannîto' rumakapai'nîkon, imakui'pî pî' esenumenkanto' rumakapai'nîkon, imakui'pî ko'mamî namai uyewankon ya'. Tîîse morî pe ko'mannîpai'nîkon Paapa wakîri pe e'nîto'pe, inamai'ma.

Paulo Atausinpato' Coríntio Ponkon Pî'

2 Morî pe enatî anna pokonpe, maasa pra anî'kan taruma'tîsa' annaya pra man amîrî'nîkon kore'ta. Anî'kan yenku'tîsa' annaya pra man tiwin kin. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. 3 Moropai amîrî'nîkonya imakui'pî ku'sa' taasau'ya pra wai tiwin kin. Maasa pra pena ta'pîuya see warantî, amîrî'nîkon wanî uwakîrikon pe pu'kuru. Î' rî ton pra man uurî'nîkon pantakanen ton. Mîrîrî warantî e'nî tanne, enen e'nî pîkîrî moropai sa'mantan pîkîrî. 4 Yairî aako'mamîkon epu'tî pî' wai. Mîrîrî pî' esenumenka ya, atausinpasa' wanî. Mîrîrî wenai upîika'tîsa'ya'nîkon. Inî' panpî' taatausinpai ko'mannî pî' wai, e'taruma'tî tanne.

5 A'kî, anna erepamî'pî pata pai Macedônia pata pona anna erî'ka'sa' pra man. Maasa pra tamî'nawîronkon patakon poro teesuwa'kasen sa'man wanî'pî. Ekore'manto' moro awanî'pî, moropai eranne' pe anna kupî'pîiya. 6 Tîîse manni' Paapa, yairî ma're tîwe'sen yausinpanenya anna atausinpato' ton tîrî'pî, uyonpakon Tito erepamî weiyu yai. 7 Moropai mîîkîrî Tito erepanto' neken pî' pra, tîîse itekare etauya ye'nen iwinîpai. Î' kai'ma amîrî'nîkonya yausinpa'pî yekare pî' atausinpa'pî. Mîîkîrîya ayekarekon ekaremekî'pî. Î' kai'ma uurî anera'mapai awanîkon yekare, moropai î' kai'ma kure'ne teesewankono'mai awanîkon, imakui'pî ankupî'pîkon pî', moropai î' kai'ma uurî anpîika'tîpai awanîkon yekare ekaremekî'pîiya. Mîrîrî pî' inî' panpî' taatausinpai uurî wanî.

8 Î' kai'ma uurî esewankono'ma pra wai kaareta menukasau'ya pî' aapia'nîkon. Tîîse amîrî'nîkon esewankono'ma'pî ipî' epu'sau'ya ya, esewankono'ma'pî, ukaaretarîya ayewankono'ma'pîkon ye'nen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Tîîse mîrîrî ye'ka pe pra, uurî wanî sîrîrî taatausinpai. Ukaaretarîya
ayewankono'ma'pîkon pî' pra tîîse mîrîrî eesewankono'mato'kon wanî
amîrî'nîkon esenumenkato'pe. Maasa pra mîrîrî esewankono'manto' tîrî'pî
Paapaya aapia'nîkon imakui'pî ankupî'pîkon rumakakonpa. Moropai
mîrîrî wenai amîrî'nîkon taruma'tîsa' annaya pra man tiwin kin. 10 Maasa
pra mîrîrî esewankono'manto' wanî Paapa winîpai tui'sen imakui'pî
unkupî'pîkon winîpai e'pîika'tînto' eporî emapu'tînen pe. Mîrîrî ye'nen
mîrîrî pî' teesewankono'mai e'nîpai pra man. Tîîse Paapa epu'nenan pepîn
pia awanî sa'mantanto'pe, maasa pra imakui'pî tînkupî'pîkon winîpai to'
esewankono'masa' pra awanî ye'nen. 11 Maasa era'matî î' kupî'pî Paapaya
amîrî'nîkon esewankono'mato' winîpai. Ka'ne' pe imakui'pî ankupî'pîkon
anrumakapai amîrî'nîkon wanî'pî, pemonkon yairon pe awanîkonpa.
Moropai ka'ne' pe anna pî' morî pe eekoneka'pîkon anekareme'pai awanîkon.
Moropai î' kai'ma teekore'mai awanîkon imakui'pî ankupî'pîkon pî' moropai
eranne' pe awanî'pîkon Paapaya ataruma'tîkon pî', moropai uurî iipî yu'se
awanî'pîkon aapia'nîkon. Moropai yairon kupî pî' iko'manpai awanîkon,
moropai imakui'pî taruma'tîpai awanîkon. Tamî'nawîrî mîrîrî wenai
ekaremekîya'nîkon morî pe, î' rî ton pra awanîkon epu'to'pe annaya. 12 Mîrîrî
ye'nen mîrîrî kaareta menukasau'ya manni' imakui'pî kupîtîpon neken wenai
pra, moropai manni' inkupî'pî imakui'pî wenai tîmoron epu'tîtîpon wenai
pra, tîîse imenuka'pîuya aronne Paapaya epu'to'pe, kure'ne amîrî'nîkonya
anna sa'nama. 13 Mîrîrî wenai kure'ne taatausinpai anna wanî.

Mîrîrî tîîse inî' panpî' anna ena'pî taatausinpai Tito pokonpe. Maasa
pra morî pe mîîkîrî pîika'tî'pîya'nîkon inî'rî apî'nîkon eesewankono'ma
namai. 14 Maasa pra apî'nîkon eseurîma'pî morî pe. Tarîpai akore'ta'nîkon
attîsa' yai, innape eseurîma'pî yawîrî awanî'pîkon. Uyeppe'nîpîya'nîkon
pra awanî'pîkon. Moropai î' kai'ma Tito pî' ayekarekon ekareme'sa'
annaya mîrîrî nîrî wanî'pî innape. 15 Mîrîrî wenai inî' panpî' Tito
e'sa'namato' ena kure'ne î' kai'ma tamî'nawîrî ayeserukon epu'tî tîuya
wenai. Moropai imaimu yawîrî awanîkon epu'tî tîuya wenai moropai î'
kai'ma yapisî'pîya'nîkon, eerepamî yai akore'ta'nîkon iwakîri pe. Mîîkîrî
nama'pîya'nîkon moropai mîî pe pra awanî'pîkon iwinîkîi. 16 Mîrîrî wenai
kure'ne taatausinpai uurî wanî, maasa pra yairî awanîkon epu'tîuya
ye'nen.

Pauloya Panamanto' Tîniru Tîîto' Pî'

8 1 Uyonpayamî', î' kupî'pî Paapaya epu'tîya'nîkon yu'se wai Macedônia
pata ponkon pî', innape tîku'nenan yarakkîrî. Kure'ne inkamoro
pîika'tî'pîiya. 2 Maasa pra miarîronkon uyonpakonya sa'man teesuwa'kasen
epu'tî'pî tarakkîrî'nîkon. Mîrîrî pî' to' esewankono'ma pra awanî'pî, tîîse
to' atausinpa'pî inî' panpî'. Teuren î' ton pra to' esepu'tî tanne, tîntîrîkon
tîrî'pî to'ya inî' panpî' antîîpai tîwanîkon pîkîrî. 3 Tauya amîrî'nîkon pî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inkamoroya itîrî'pî tamî'nawîrî, anî'ya esatî pra tîîse. Moropai itentai panpî'
itîrî'pî to'ya kure'ne antîîpai tîwanîkon ye'nen. 4 Moropai esatî'pî to'ya anna
pî' tîntîrîkon tîrîkonpa Paapa pemonkonoyamî' Judéia po tîîko'mansenon
pîika'tîkonpa kai'ma. Mîrîrî kupîkonpa esatî pî' to' ko'mamî'pî. 5 Moropai
mîrîrî kupî'pî to'ya kure'ne inîmîkî'pî annaya yentai. Maasa pra e'mai' pe
to' eturumaka'pî Paapa yenya', itu'se Paapa e'to' yawîrî tîîko'mamîkonpa.
Mîrîrî tîpo anna pia to' eturumaka'pî, anna maimu yawîrî to' e'to'pe. Maasa
pra mîrîrî yu'se Paapa wanî epu'tî'pî to'ya. 6 Mîrîrî ye'nen esatî'pî annaya
Tito pî' maasa pra e'mai' pe mîîkîrî esenyaka'ma pia'tî'pî amîrî'nîkon
kore'ta. Mîrîrî ye'nen tîwîrîrî aako'mamî apîika'tîkonpa mîrîrî antîrîkon
yapi'to'peiya aretî'ka tîuya pîkîrî. 7 Moriya tamî'nawîron ankupîkon pî'
eesekaremekîkon, tiaronkon yentai awanîkon. Innape iku'to'ya'nîkon,
moropai itekare ekareme'to'kon, moropai epu'nen pe awe'to'kon î' kai'ma
tiaronkon anpîika'tîpai awe'to'kon. Moropai anna sa'namato'ya'nîkon
wanî. Moropai inî' panpî' ikupîya'nîkon yu'se wai. Tiaronkonya itîrî yentai
antîrîkon tîrîya'nîkon yu'se wai, yarimakonpa manni'kan î' ton pînon pia.
8 Amîrî'nîkon yaipontîuya pepîn mîrîrî tîrîkonpa, tîîse tiaronkon
atausinpa mîrîrî pî' epu'tîkonpa. Mîrîrî warantî amîrî'nîkon e'sa'namanto'
esera'ma yairî pu'kuru awanî. 9 Maasa pra epu'nenan amîrî'nîkon,
kure'nan Uyepotorîkon Jesus Cristo e'sa'namato'. Mîîkîrî wanî'pî ipîkku
pe tîîse, mîîkîrîya ipîkku pe tîwe'to' nîmî'pî. Î' ton pra tîwe'sen pe
eena'pî. Amîrî'nîkon wenai, mîrîrî ku'sai'ya amîrî'nîkon e'to'pe ipîkku pe.
Mîrîrî kupî'pîiya, amîrî'nîkon pîika'tîpa.
10 Sîrîrî uurî esenumenkato' mîrîrî ankupîkon ton pî': Morî pe awanî uupia
amîrî'nîkonya aretî'ka ya, isara'tî'pîya'nîkon kono' eesuwa'ka'pî manni' pî'.
Î' ton pînon pîika'tîkonpa antîrî'pîkon tîrî'pîya'nîkon e'mai' pe tiaronkonya
itîrî rawîrî. Moropai mîrîrî neken pra tîîse e'mai' pe amîrî'nîkon wanî'pî
nîrî to' anpîika'tîpai. 11 Mîrîrî ye'nen mîrîrî eesenyaka'mato'kon yaretî'katî.
Mîrîrî ku'tî awakîrikon pe pu'kuru, taatausinpai e'mai' pe itîrî'pîya'nîkon,
mîrîrî warantî itîîtî. Î' aapia'nîkon tîwe'sen yawîrî itîîtî. 12 Maasa pra anî'
itîînen nîtîrî yapisî Paapaya antîîpai tîwanî ye'nen. Tîntîrî kaisarî itîrîiya
yu'se Paapa wanî. Intîrî ton esatîiya pepîn ipî' î' ton pra tîîse.
13 Tauya pepîn tiaronkonya itîrî namai amîrî'nîkonya neken itîîto'pe.
Moropai mîrîrî kupîkonpa tauya ya, amîi'ne pe awanî e'painon
amîrî'nîkon pia. Tîîse tîmenkai pra tamî'nawîronkon amîrî'nîkon e'to'pe
se' kaisarî. 14 Sîrîrîpe amîrî'nîkon pia awanî mararî pra, mîrîrî ye'nen
manni'kan î' ton pînon pîika'tîya'nîkon e'pai awanî. Î' pensa itesa' pe
inkamoro enasa' ya, inkamoroya nîrî amîrî'nîkon pîika'tî eserîke awanî.
Mîrîrî warantî awe'pîika'tîkon ya, se' kaisarî awanîkon. 15 Mîrîrî pî' pena
Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man: Ta'pîiya:

—Manni'kan tu'ke tekkarikon ton mo'ka'tîponkonya imo'ka'pî tîîse
itonparî'pî e'kupî pra awanî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai manni'kan tu'ke pra tekkarikon ton mo'kanenanya
imo'ka'pî. Tîîse to' ma're awe'sa' pra awanî'pî.
Êx 16.18

—ta'pîiya. Mîrîrî warantî e'pai awanî amîrî'nîkon pokonpe.

Tito Moropai Tiaronkon Ayonpakon Wîtî Coríntio Pona

16 Paapa yapurî pî' wai kure'ne, maasa pra Tito wanî ye'nen
amîrî'nîkon anpîika'tîpai, anna wanî manni' warantî. Paapaya ikupî'pî.
17 Mîîkîrî Titoya î' taato' annaya tîpî' inna ta'pî. Mîrîrî pî' neken pra, tîîse
amîrî'nîkon yarakkîrî esepopai awanî'pî mararî pra. 18 Mîîkîrî yarakkîrî
tiwin uyonpakon yarima annaya sîrîrî. Mîîkîrî wanî kure'ne tînamasen
pe eesenyaka'mato' wenai. Maasa pra mîîkîrî esenyaka'ma Cristo yekare
ekaremekî pî'. 19 Mîrîrî tîîse mîîkîrî uyonpakon wanî imenkasa' pe
attîto'pe anna pokonpe, anna pîika'tînen pe. Maasa pra antîrî'pîkon yarî
annaya î' ton pînon pia tîîto'pe annaya. Mîrîrî wenai epu'tî to'ya, kure'ne
inkamoro anpîika'tîpai anna wanî, sîrîrî esenyaka'mato' pî', Paapa
yapurî pe. 20 Anna yarakkîrî mîîkîrî wîtî tiaronkon eseurîma namai,
anna winîkîi, seeni' î' ton pînon pîika'tîto'pe anna narî wenai. 21 Anna
esenyaka'ma yeseru wanî yairî epu'tî Paapaya, tîîse mîîkîrîya neken pra,
tîîse pemonkonyamî'ya nîrî epu'tî yu'se anna wanî.
22 Mîrîrî ye'nen inkamoro pokonpe tiaron uyonpakon yarima
annaya sîrîrî. Tu'ke ite'ka mîîkîrî nîkupî ton tîrî'pî annaya
mîîkîrîya ikupî'pî awe'to' yawîrî. Mîrîrî ye'nen epu'tî'pî annaya
pemonkonyamî' anpîika'tîpai awanî. Moropai mîîkîrî wanî sîrîrîpe
kure'ne amîrî'nîkon anpîika'tîpai tîwanî pî' eesenumenka. 23 Tarîpai
Tito pî' ayeurîmauya'nîkon sîrîrî. Mîîkîrî wanî esenyaka'ma
wanîyakon pe, amîrî'nîkon pîika'tînen pe. Moropai manni'kan, to'
wîtî mannan yarakkîrî, inkamoro wanî soosi tawonkon nîmenka'san
pe. Moropai inkamoro wanî Cristo yapurînenan pe. 24 Mîrîrî ye'nen
inkamoro uyonpakon erepamî yai akore'ta'nîkon, to' yapi'tî morî pe,
awe'sa'namato'kon ke. Mîrîrî kupîya'nîkon yai, tiaron pata po soosi
tawonkonya awe'sa'namato'kon epu'to'pe, anna eseurîma'pî yawîrî
ikupî'pîya'nîkon esepu'to'pe.

Judéia Ponkon Innape Jesus Ku'nenan Pia To' Nîtîrî

9 1 Tîntîrîkon ke Judéia ponkon Paapa pemonkonoyamî' pîika'tî to'ya
pî' imenukauya e'pai pra man. 2 Maasa pra epu'tî pî' wai, î' kai'ma
to' anpîika'tîpai awanîkon. Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon yapurî'pîuya kure'ne.
Macedônia pata ponkon innape iku'nenan pî' ta'pîuya wai apî'nîkon, Grécia
ponkon pî', î' ton pînon anpîika'tîpai awanî'pîkon, eesuwa'ka'pî manni' kono'
pata pai. Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' taatausinpai pu'kuru to' wanî'pî. Moropai
kure'ne to' anpîika'tîpai nîrî to' ena'pî. 3 Tarîpai insamoro uyonpakon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yarimauya sîrîrî aapia'nîkon to' wîtîto'pe ⌊Tito pokonpe⌋. Mîrîrî ye'nen î'
ta'pîuya yawîrî inkamoroya antîrîkon muurukuntîsa'ya'nîkon epoto'pe,
iku'tî. Apî'nîkon eseurîma'pî ayapurî'pîuya'nîkon e'to'pe yairî. Iku'tî î' pe pra
rî eseurîmasa' pe wanî namai. 4 Tîîse î' pensa uutî ya, insamoro tiaronkon
Macedônia ponkon pokonpe. Mîrîrî yai aawanmîra'nîkon ayeporîkon annaya
namai ikonekatî. Î' konekasa'ya'nîkon pra tîîse, anna erepansa' ya anna
eppepî e'painon. Teuren apî'nîkon morî pe eseurîmasa' tanne, yawîrî pra
awe'sa'kon ya, eppepî e'painon. Mîrîrî warantî nîrî aweppepîkon e'painon.
5 Mîrîrî ye'nen insamoro uyonpakon pî' esatîuya to' wîtîto'pe e'mai' pe
urawîrî, mîrîrî antîrîkon pe ankonekakon mîrîrî konekai to' wîtîto'pe. Î'
pensa miarî ya' erepansa' ya, epoto'peuya tamî'nawîrî ankoneka'pîkon
ta'pîya'nîkon yawîrî. Moropai tamî'nawîronkonya epu'to'pe mîrîrî antîrîkon
tîrîya'nîkon, itu'se awanîkon ye'nen, anî'ya esatî pî' pra.
6 Maasa enpenatatî sîrîrî pî'. Manni' mararî ipînenya mararî tînpîmî'pî
yeperu mo'ka. Tîîse manni' mararî pra ipînenya mararî pra tînpîmî'pî
yeperu mo'ka. Mîrîrî warantî anne' pe, mararî tîntîrî tîînenya, mararî
nîrî yapisîiya tiaronkon winîpai. Tîîse morî pe, anne' pe pra tîntîrî
tîînenya, mararî pra morî yapisî tiaronkon winîpai. 7 Mîrîrî ye'nen tiwin
pî' si'ma antîîpai awe'to'kon pîkîrî teesenumenkai ayewankon ya' itîîtî.
Teesewankono'mai pra moropai esatî pî' neken pra, tîîse awakîrikon
pe itîîtî. Maasa pra tîwakîri pe itîînen sa'nama Paapaya mararî pra.
8 Moropai mararî pra itîînen pe Paapa wanî itu'se e'nîto' tamî'nawîrî itesa'
pe awanîpa. Moropai itu'se e'nîto' yentai itîrîiya. Tiaronkon itu'sankon
pia itîrîkonpa itîrîiya. 9 Mîrîrî warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':

> Mararî pra ipînenya tînmîri ya' tînpîmî pînsa' warantî,
> manni' Paapa yapurînenya itîrî mararî pra
> manni'kan î' ton pînon sa'ne pia.
> Mîrîrî inkupî'pî wenai, ipatîkarî Paapaya irepa morî ke,
> iwanmîra awanî pepîn

Sl 112.9

ta'pîiya. 10 Moropai Paapaya tîpînsen ena'pî tîrî anpîmî ton moropai
yekkari awanî tîrîiya. Mîrîrî warantî nîrî aapia'nîkon morî tîrîiya
tiaronkon pia antîrîkon ton. Moropai inkamoro pîika'tîsa'ya'nîkon
wenai, inî' panpî' morî yapisîya'nîkon Paapa winîpai. 11 Mîrîrî ye'nen
mîîkîrî Paapaya amîrî'nîkon kupî ipîkku pe awanîkonpa, mîrîrî ye'ka
pe awanîkonpa. Moropai anna wenai mîrîrî anarima'pîkon yapi'sa'
Paapa pemonkonoyamî'ya yai, Paapa yapurî to'ya, mîrîrî antîrîkon
yarimasa'ya'nîkon wenai. —Morî pe man —taapîtî to'ya awenai'nîkon.
12 Mîrîrî anarimakon wanî pepîn Paapa pemonkonoyamî' neken
pîika'tîto'pe. Tîîse mîrîrî wanî inî' panpî' kure'ne Paapa pî' —Morî pe
man —taa to'pe to'ya awanî. 13 Inkamoroya Paapa yapurî. Maasa pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîrîrî to' pîika'tîto'ya'nîkonya ekaremekî'pî, innape ikupîya'nîkon neken pra, tîîse î' kai'ma Cristo maimu yawîrî awanîkon ekaremekîiya. Moropai nîrî Paapa yapurî to'ya kure'ne antîrîkon tîpîika'tîto'kon wenai moropai tamî'nawîronkon tiaronkon pîika'tîya'nîkon wenai. 14 Moropai inkamoro epîrema ya, apona'nîkon, kure'ne to' atausinpa apî'nîkon. Moropai aapia'nîkon î' kai'ma Paapaya morî pe tîwe'to' tîîsa' wenai, amîrî'nîkon sa'nama to'ya. 15 —Morî pe man —taapai'nîkon Paapa pî', maasa pra morî intîrî'pî, manni' ikaisaron ton pîn wenai.

Ipîkku Pe Cristo Naipontî'pî Pe Tîwanî Pî' Paulo Eseurîma

10 1 Uurî manni' Paulo esatîuya sîrîrî apî'nîkon, morî pe Cristoya esatî warantî. Teuren tiaronkonya taa tanne upî': —Tîweppe'sen mîîkîrî akore'ta'nîkon awanî ya, tîîse aapiapai'nîkon aminke awanî yai, teekore'mai nari' pe e'koi mîîkîrî —taa to'ya. 2 Anna pî' tiaronkon esenumenka see warantî: Paapa epu'nenan pepîn yeseru warantî Paulo yeseru wanî kai'ma. Mîrîrî wenai erepamî ya akore'ta'nîkon, inkamoro yeurîmauya meruntî ke, nari' pe. Tîîse amîrî'nîkon esatîuya morî pe, nari' pe pra, yairî ako'mantî, mîrîrî warantî ayeurîmauya'nîkon namai. 3 Inna seru' pepîn, pemonkon pe tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî warantî, anna wanî nîrî. Tîîse anna warîrî, anna meruntîri ke anna ekore'ma pepîn anna yeyatonon pî', inkamoro Paapa epu'nenan pepîn ekore'ma warantî. 4 Anna ekore'mato' wanî imakui'pî yarakkîrî. Tîîse anna meruntîri wanî pepîn sîrîrî pata pon meruntîri pe. Tîîse awanî Paapa meruntîri pe, sa'man pe tîwe'sen yaretî'kanen pe. 5 Mîrîrî ye'nen inkamoro seru'ye'konya yenupanto' yaretî'ka annaya Paapa meruntîri ke. Yairî pra to' yenupato' wanî inkamoro ekaremekî'pî annaya Paapa meruntîri ke. Mîrîrî epu'sa' to'ya yai, innape Cristo kupî'pî to'ya. Maasa pra innape ipîkku tenupato'kon kupî'pî pemonkonyamî'ya emapu'tî'pî to'ya, Paapa nekaremekî'pî pepîn. Paapa epu'tî to'ya ma'nîpanen tî'napannîpî annaya. Moropai to' esenumenkato'kon etinyaka'ma'pî Paapa meruntîri ke. Moropai Cristo maimu yawîrî to' ena'pî. 6 Moropai amîrî'nîkon kore'ta anî' wanî Cristo maimu yawîrî epu'sa' annaya yai, imaimu yawîron pepîn taruma'tî annaya.

7 A'kî, amîrî'nîkon pî' esenumenkatî. Anî' esenumenka ya, Cristo maimu pe teeseurîma pî', moriya eesenumenka e'pai awanî anna pî' nîrî. Maasa pra anna eseurîma nîrî Cristo maimu pe, amîrî'nîkon neken pra. 8 Yai pra uurî atapurî Uyepotorîya ipîkku pe e'to' ton tîîsa' wenai. Tîîse sîrîrî intîrî'pî ipîkku pe e'to' wanî amîrî'nîkon pîika'tîto'peuya, inî' panpî' aarentakonpa innape iku'to'ya'nîkon wenai. Mîrîrî wanî pepîn amîrî'nîkon taruma'tîtou'ya pe. Mîrîrî ye'nen tîweppe'se wanî pepîn tiwin kin, maasa pra yairî eseurîmasa' ye'nen. 9 Uurî esenumenka pra wai tiwin kin, î' taatou'ya ukaaretarî wenai teesi'nî'se awanîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yu'se pra wai. 10 Tiaronkonya taa see warantî: —Sîrîrî kaareta Paulo
nîmenuka'pî wanî meruntî ke eeseurîmato'pe. Tîîse ukore'ta'nîkon tîwanî
yai, eeseurîma pepîn, eranne' pe tîwanî ye'nen. Mîrîrî ye'nen î' pe pra
rî imaimu eeseurîmato' wanî —taa to'ya. 11 Tîîse inkamoroya epu'tî
e'pai awanî, î' kai'ma kaareta po eseurîma wanî akore'ta'nîkon wanî yai
eseurîma warantî, tiaron pe pra.
12 A'kî, ipîkku pe anna atapurî kai'ma anna e'ku'pîtî pepîn tiwin kin,
inkamoro ye'kakon e'ku'pîtî manni' warantî ipîkku pe tîwanîkon kai'ma.
See warantî ipîkkukon wanî pî' to' esenumenka. Moriya mîrîrî warantî uurî
wanî ye'nen, —Ipîkku pe pu'kuru anna wanî —taa to'ya. Tîîse pakkokon
kinî inkamoro. 13 Î' pî' anna atapurî pepîn, tîîse anna esenyaka'mato' pî',
Paapaya itîîsa' anna nîkupî ton, mîrîrî pî' neken anna atausinpa. Moropai
amîrî'nîkon pî' nîrî anna atausinpa maasa pra Paapaya anna yarima'pî
akore'ta'nîkon esenyaka'mato'pe. 14 Amîrî'nîkon kore'ta esenyaka'mato'
pî' anna eseurîma pepîn se' tapairî maasa pra e'mai' pe anna erepamî'pî
akore'ta'nîkon tiaronkon erepamî pra tîîse. Mîrîrî pî' anna eseurîma
taatausinpai eserîke awanî. 15 Tiaron nîkupî'pî pî' anna eseurîma pepîn
mîî pe, mîrîrî ku'sa' annaya kai'ma. Tîîse anna nîkupîton Paapa nîtîrî'pî
pî' neken anna atausinpa. Maasa pra inî' panpî' innape ikupîya'nîkon
yu'se anna wanî'pî. Mîrîrî amîrî'nîkon wenai anna esenyaka'mato' ena
inî' panpî', tiaronkonya itekare etato'pe. Mîrîrî yu'se anna wanî'pî tîwîrî
rî. 16 Mîrîrî yai anna wîtî tiaron pata pona Cristo yekare ekareme'se, o'non
pata anî'ya ekaremekî pra sîrîrî tîpose. Mîrîrîya mîî pe anna atapurî pepîn
tiaron esenyaka'mato' pî', maasa pra anî' wîtîsa' pra man mîîto'pe.
17 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' see warantî:
—Anî' atapurî yai mîî pe, mîî pe aatapurî e'pai awanî manni' Paapa
nîkupî'pî wenai

Jr 9.24

—ta'pîiya. 18 Maasa pra anî' yapurî Paapaya ya, mîîkîrî tînapurî yapisîiya
tîwakîri pe. Tîîse manni' tîîwarîrî taatapurîsen yapisî Paapaya pepîn,
maasa pra î' pe pra rî awanî.

Paulo Eseurîmato' Manni'kan Seru'ye'kon Pî'

11 1 Eseurîmato' pakko warantî yapîtanîpîya'nîkon yu'se wanî
sîrîrî, upî'rî eseurîma tanne. Uurî eseurîmato' yapîtanî'tî. 2 Î'
kai'ma Paapaya a'nînmakon tîuya wenai, asa'namakon warantî, uurîya
nîrî a'nînmakon. Maasa pra amîrî'nîkon wanî manni' maasaron wîri'
warayo' yarakkîrî si'pî pepîn warantî. —Ano'pî pe mîîkîrî wîri' tîrîuya
neken tiwinan warayo' pia —ta'pî itunya warantî tauya nîrî. Mîrîrî
warantî tiwinan Cristo pia neken amîrî'nîkon tîrîuya yu'se wai. Mîrîrî
ye'nen mîîkîrî maimu yawîrî neken aako'mamîkon e'pai man. 3 Maasa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pra eesenku'tîkon nama pî' wai, î' kai'ma Eva nurî'tî yenku'tî'pî Makuiya
warantî. Tu'ke yenupatonkonya ayenupakon wenai, yairon Cristoya
yenupanto' kupîya'nîkon nama pî' wai tîwî. 4Maasa pra amîrî'nîkon man
anî'rî akore'ta'nîkon teerepansen pî' taatausinpasen pe, manni'kan Jesus
pî' teeseurîmasanon tiaron pe rîse. Tîîse mîrîrî warantî Jesus pî' anna
nekaremekî pepîn. Moropai —See warantî yekaton awanî yapisî e'pai man
—taa to'ya tanne, mîrîrî ye'ka itekare etaya'nîkon. Tîîse mîîkîrî wanî pepîn
Paapa yekaton pe, manni' anapisî'pîkon eesenpatakonasa'kon yai. Moropai
mîrîrî itekare, inkamoro nekaremekî wanî pepîn anna winîpai aneta'pîkon
pe, tiaron pe awanî. Mîîwîni tîîse to' maimu anetapai awanîkon.
5Moriya inkamoro ye'kakon eseurîmato' etaya'nîkon manni' warantî,
uurî nîrî eseurîmato' etatî, maasa pra uurî wanî pepîn inkamoro ye'kakon
yaipontîsa' pe tîwe'ku'sanon ma're. Ipîkku pe to' wanî pî' eesenumenkakon.
6Yai pra uurî wanî pepîn morî pe teeseurîmasen pe. Tîîse epu'nen pepîn
uurî, tauya pepîn. Maasa pra Paapa epu'tîuya, moropai itekare epu'tîuya,
ta'pîuya amîrî'nîkon pî'. Yairon pî' eseurîma'pî epu'tî'pîya'nîkon.
7Î' pensa akore'ta'nîkon Paapa maimu ekaremekîuya yai mîrîrî
ekaremekî'pîuya epe'mîra, uyepe'pî tiwai pra. Uurî esenyaka'ma'pî
uyenya ke, akore'ta'nîkon wanî yai, amîrî'nîkon pîika'tîto'peuya.
Mîrîrî warantî ipîkku pe pra uyera'ma'pîya'nîkon. Mîrîrî kupî'pîuya
ipîkku pe awanîkonpa. Mîrîrî kupî'pîuya wanî imakui'pî pe kai'ma
eesenumenkakon? 8Mîrîrî yai akore'ta'nîkon esenyaka'ma tanne,
tiaronkon soosi tawonkonya uye'ma'pî. Mîrîrî pî' taaya'nîkon e'painon,
yama'runpa'pîiya. Tîîse mîrîrî kupî'pîuya amîrî'nîkon pîika'tîto'peuya
kai'ma. 9Moropai amîrî'nîkon kore'ta uuko'mamî yai, utînirurî ton esatî
pî' uuko'mansa' pra wai anî' pî'. Tîîse uyonpakon Macedônia poinokonya
enepî'pî tamî'nawîrî itu'se uurî e'to' kaisarî. Mîrîrî warantî awanî pe
man, e'mai' pe akore'ta'nîkon wanî yai, moropai inî'rî tiaron pensa
uutîsa' yai, mîrîrî wanî kupî sîrîrî anî' pî' esatî pî' anna ko'mamî pepîn.
10Ta'pîuya wai yairî apî'nîkon, yairî Cristo eseurîma warantî. Maasa pra
ipemonkono pe wanî ye'nen. Î' pensa esenyaka'ma'pî yepe' pî' esatîuya
pepîn tiwin kin. Mîrîrî pî' eseurîma ko'mannîpî tamî'nawîrî Grécia pata
po wanî yai. Anî'ya uyeseru miakanma eserîke pra man. Î' kai'ma itekare
ekaremekî pî' esenyaka'mato' yeseru pî' eseurîma taatausinpai, uyepe'
ton esatîuya pra. 11Î' wani' awanî ye'nen mîrîrî tauya mîrîrî? Maasa
pra amîrî'nîkon sa'namauya pra awanî wenai? Kaane, mîrîrî wenai pra.
Paapaya epu'tî pî' man, î' kai'ma amîrî'nîkon sa'namauya.
12Î' kupî pî' uuko'mamî manni', mîrîrî kupî pî' uuko'mamî tîwîrî.
Inkamoro seru' yenupatonkon yaipontîsa' pe tîwe'ku'sanon inkamoro
ye'ka pata'se' ton tîrî annaya namai. Moropai inkamoroya taa namai,
teesenyaka'mato'kon wanî anna esenyaka'mato' warantî, taa to'ya
namai. 13Maasa pra inkamoro warayo'kon e'kupî yaipontîsa'kon pe tîîse

seru'ye'kon inkamoro, yairon pî' teeseurîmasanon pepîn. Inkamoroya
tiaronkon yenku'tî, Cristo maimu pe teesenyaka'masanon pe tîwe'ku'se.
14 Mîrîrî ye'ka inkamoro wanî pepîn taa e'pai pra man. Maasa pra Makui
nîrî etinyaka'ma eserîke awanî. Eesenpo inserî warantî, morî pe, a'ka
pe, tiaronkon yenku'tîpa kai'ma. 15 Mîrîrî warantî tu'ke Makui maimu pe
teesenyaka'masanon yeseru wanî mîrîrî. Inkamoroya morî kupî tiaronkon
yenku'tîkonpa kai'ma. Tîîse inkamoroya mîrîrî ku'pî tîuya'nîkon
miakanno'pî pe e'taruma'tînto' yapisî kupî sîrîrî itepe'pî pe.

Tîwe'taruma'tîto' Pî' Paulo Eseurîma

16 Tu'ke ite'ka apî'nîkon tauya, pakko pe pu'kuru wanî pî' anî'
esenumenka namai. Mîî winî tîîse anî' esenumenka ya, moriya pakkokon
maimu etaya'nîkon warantî umaimu etatî. Mîrîrî etaya'nîkon ya,
eseurîma sîrîrî, uurî yeseru pî'. 17 Upî' eseurîma ya, eseurîma pepîn
mîrîrî Uyepotorîkon maimu pe. Tîîse eseurîma sîrîrî mîî pe e'nîto' yeseru
pî', pakko pe tîwe'sen eseurîma warantî. 18 Mîrîrî warantî uyeyatonon
wanî teeseurîmasanon tîpî'nîkon. To' eseurîma teserukon yawîrî. Mîrîrî
warantî nîrî uurî eseurîma. 19 Maasa pra amîrî'nîkon wanî epu'nenan
pe pu'kuru. Tîîse insamoro pakkokon maimu etaya'nîkon, epu'nen pe
awanîkon kai'ma eesenumenkakon wenai. 20 Inkamoroya ayenku'tî'pîkon,
moropai ayesa'kon pe ayaipontî'pîkon to'ya, moropai ayentai'nîkon to'
e'kupî'pî. Mîrîrî warantî ataruma'tîkon to'ya tanne, ayeppe'nîpîkon to'ya
tanne, î' taaya'nîkon pepîn to' pî'. 21 Anna wanî'pî mîrîrî ye'ka pe pra.
Maasa pra anna wanî'pî eranne' pe, mîrîrî ye'ka kupî eserîke pra.

Inna seru' pepîn. Tiaronkon eseurîma ya, tîpî'nîkon mîrîrî ye'ka. Mîrîrî
warantî nîrî uurîya ikupî pakko warantî eseurîma upî'. 22 Taa to'ya ya:
—Hebreu pe anna wanî, uurîya nîrî taa, —Hebreu uurî. Moropai —Israel
ponkon pe anna wanî —taa to'ya ya, uurîya nîrî taa: —Israel pon uurî.
Moropai —Abraão nurî'tî payanyamî' pe anna wanî —taa to'ya ya, uurîya
nîrî taa: —Abraão nurî'tî parî'pî uurî. 23 Inkamoro wanî Cristo poitîrî
pe? Tîîse uurî wanî inkamoro yentai Cristo poitîrî pe. (Teuren pakko
warantî eseurîmasa' tanne). Maasa pra inkamoro esenyaka'ma yentai
uurî esenyaka'ma'pî. Moropai inkamoro yentai atarakkannîto' yewî' ta
uutîpîtî'pî. Tu'ke ite'ka u'po'pîtî'pî to'ya inkamoro yentai. Moropai tu'ke
ite'ka uusa'manta yonpa'pî. 24 Mia'taikin ite'ka Judeuyamî'ya u'po'pîtî'pî
po'pînnîto' ke, 39 ite'ka'ne. 25 Eseurîwî'ne ite'ka Romanoyamî'ya u'po'pîtî'pî
yei ke. Moropai tiwin ite'ka tî' ke upa'tîpîtî'pî to'ya. Eseurîwî'ne ite'ka
apo'yen ya' uutî tanne, eeseuronka'pî. Moropai tiaron pensa tiwin wei kaisarî
uuko'mamî'pî kure'nan pîrana ka', apo'yen eseuronkasa' yai. 26 Tu'ke ite'ka
itekare ekaremekî pî' asarî yai, nari' esuwa'ka'pî uyarakkîrî. Iren mairontasa'
winîpai urukkutî yai, moropai tu'kankon ama'ye'kon winîpai, moropai
tiaronkon pepîn uyonpayamî', Judeuyamî' winîpai moropai Judeuyamî' pepîn

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

winîpai. Moropai cidade po uutîsa' yai, to' nîkupî winîpai moropai keren po
nari' winîpai, tiaron pensa apo'yen ya' uutî tanne, nari' esuwa'ka'pî. Moropai
yonparî wanîyakonkon seru'ye'kon winîpai, nari' esuwa'ka'pî uyarakkîrî.
27 Esenyaka'mapîtî'pî mararî pra taapî'ka'se. Tiaron pensa uwetun pîn,
umoron epu'tî'pîuya emi'nan pî', moropai upata'se' ton ton pra awanî pî',
moropai komi' pe awanî pî', tu'ke upon ton pra awanî ye'nen. 28 Tamî'nawîron
mîrîrîkon tîîse, uurî esenumenka ko'mannîpî wei kaisarî. Esewankono'ma
manni'kan innape Jesus ku'nenan pî', soosikon kaisarî. 29 Maasa pra î' pensa
tiaron wanî ya a'tu'mîra, uurî nîrî esepu'nî pî' wai a'tu'mîra ikaisarî. Moropai
tiaronya imakui'pî ku'sa' ya, uurî wai teesewankono'mai ipî' mararî pra.
30 Upî'rî atapurî ya, moriya mîrîrî atapurîto'ya a'tu'mîra wanî
ekaremekî. 31 Mîrîrî epu'tî pî' Uyepotorî, Jesus yun, Paapa man. Manni'
morî pu'kuru ipatîkaronya, î' kai'ma seru'ye' pe eseurîma pepîn epu'tî pî'
man. 32 Pena Damasco cidaderî po wanî yai, manni' pata esa'ya surara
tîrî'pî cidade mana'ta pona uyapi'nen ton, manni' rei Aretas nîmenka'pî
pata esa' pe awe'to'pe manni'ya. 33 Tîîse uyonpayamî'ya uyara'tî'pî
waikara'pî ya'. Inkamoroya uyenu'tî'pî cidade yiwa'to' a'ta yai, poro po
winîkîi, waikara'pî ya' wanî tanne. Mîrîrî warantî to' yenya pai atarî'ka'pî.

Paapa Winîpainon Tîwe'ne'pî'to' Pî'
Paulo Eseurîma

12 1 Upî'rî uurî atapurî e'painon, teuren î' pe pra rî atapurîto'
wanî. Tîîse eseurîmapai wai î' kai'ma uwe'ne', visão Uyepotorî
nekaremekî'pî pî'. 2 Pena Paapaya uyarî'pî ka' ratai pona, paraíso itese'.
Awanî sîrîrî asakîrîrî pu' pona tîîmo'tai kono' esuwa'kasa'. Tîîse epu'tîuya
pra wai awe'to' yawîrî, uyesa' yarî'pîiya, uyekaton neken ka'rî yarî'pîiya.
Anî'ya mîrîrî epu'tî, Paapaya neken. 3 Inî'rî tauya Paapaya uyarî'pî
uyesa' yarakkîrî ka' pona, uyekaton neken ka'rî yarî'pîiya epu'tîuya pra
wai. Paapaya neken epu'tî. 4 Miarî eta'pîuya anî'ya ekaremekî eserîkan
pepîn, see ye'ka pe rî mai ke, î' kai'ma anî'ya ekaremekî Paapaya itîrî
pepîn. 5 Mîrîrî etasau'ya wenai, atapurî mîrîrî pî'. Tîîse atapurî eserîke
pra wai tiwin kin uurî pî'. Tîîse atapurî a'tu'mîra uurî e'to' pî' neken.
6 Mîrîrî ye'ka pî' atapurîpai wanî ya, atapurî e'painon maasa pra yairon
pî' eseurîma mîrîrî. Mîrîrî wenai pakko pe wanî pepîn mîrîrî. Tîîse mîrîrî
ye'ka pî' eseurîmapai pra wai. Maasa pra mîrîrî wenai anî'ya uyapurî
yu'se pra wai. Tîîse uyeseru era'ma tîuya'nîkon wenai moropai eta
tîuya'nîkon wenai, mîrîrî pî' to' esenumenka yu'se wai.
7 Tîîse mîrîrî warantî kure'ne atapurî namai, uyakinpanen ton ne'ne'
erepamî'pî upona. Paapaya itîîsa' upun yai, mî'nî ewonsa' warantî. Mîrîrî
erepamî epu'tî'pîuya Makui narima'pî pe awanî utaruma'tîto'pe. 8 Mîrîrî yai
eseurîwî'ne ite'ka Uyepotorî pî' epîrema'pî. Esatî'pîuya ipî', uupiapai mîrîrî
mo'kato'peiya kai'ma. 9 Tîîse umaimu yuuku'pîiya: —Kaane, imo'kauya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepîn. Tîîse apîika'tî pî' uuko'mamî, mîrîrî ye'ka yapîtanîpîpa. Aasîrî aapia untîrî pî' man. Maasa pra umeruntîri wanî meruntî ke a'tu'mîra eesepu'tî tanne —ta'pîiya upî'. Mîrîrî ye'nen uurî ena'pî inî' panpî' taatausinpai, a'tu'mîra uurî e'to' pî' uurî atapurî. Mîrîrî warantî Cristo meruntîri esera'mato'pe uwenai. 10 Mîrîrî ye'nen taatausinpai uuko'mamî a'tu'mîra e'to' pî', moropai umu'tunpato' pî', moropai itu'se e'to' pî', moropai upokonomato' pî', moropai tiaron uyarakkîrî teesuwa'kasen pî' Cristo wenai, taatausinpai uuko'mamî. Mîrîrî ye'nen î' pensa a'tu'mîra esepu'tî ya, tîîse meruntî ke esepu'tî maasa pra Cristoya itîrî ye'nen uupia.

Paulo Esewankono'ma Ko'mannîpî Coríntio Ponkon Soosi Tawonkon Pî'

11 Eseurîma pî' wai pakko pe tîwe'sen eseurîma warantî. Maasa pra amîrî'nîkonya mîrîrî warantî eseurîma emapu'tî'pî. Tîîse amîrî'nîkon eseurîma e'pai awanî'pî, î' kai'ma morî pe uyeseru e'to' pî' taaya'nîkon e'pai awanî'pî. Inna seru' pepîn, î' pe pra rî uurî wanî. Tîîse inkamoro, yaipontîsa' pe tîwe'ku'sanon ma're uurî wanî pepîn tiwin kin. 12 Moro akore'ta'nîkon wanî yai, Paapaya tu'kan kupî'pî uwenai. Tera'masen kupî'pîiya, esenupanto' ton, moropai teesewankono'mai esenumenkanto' ton kupî'pîiya. Moropai anî' nîkupî eserîkan pepîn kupî'pîiya akore'ta'nîkon, tînaipontî'pî pe wanî epu'tîkonpa. Inaipontî'pî pe uuko'mamî'pî tîrumakai pra. 13 Yai pra amîrî'nîkon esenumenka ka'rî, tiaronkon pîika'tî'pî annaya, amîrî'nîkon pîika'tî'pî annaya yentai. Î' kai'ma anna wanî'pî? Amîrî'nîkon kore'ta anna yeseru kupîya'nîkon pe naatî, ayewanmakon pe? Mîrîrî warantî anna kupî'pîya'nîkon ya, Î' tesa'se pra anna ko'mansa' wenai, aawanmîra'nîkon anna ko'mamî'pî ku'tî.

14 Inî'rî teeseurînon ite'ka pe amîrî'nîkon era'mapî'se uutî. Mîrîrî yai nîrî î' anesa'pai pra wai amîrî'nîkon pî'. Atînirurîkon yu'se pra wai tîîse amîrî'nîkon neken yu'se wai kure'ne. Maasa era'matî moreyamî' yunkonya neken tîniru yannuku e'pai awanî, î' tînmukuyamî' e'to' itu'se yennapa. Moropai mîîkîrî munkîyamî'ya tîyun ton pe yannuku pepîn e'painon. 15 Mîrîrî warantî uurîya nîrî ayunkon warantî, uwakîri pe taatausinpai tamî'nawîrî itesa' pe e'to' aretî'kauya. Uurî rî ataretî'ka pe wai, amîrî'nîkon pîika'tîto'peuya. Yai pra mîrîrî kupîuya wenai, uyapurîya'nîkon pepîn e'painon, kure'ne amîrî'nîkon sa'namatou'ya wenai?

16 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkonya innape epu'tî, î' kai'ma amîrî'nîkon yenyaka'mai uutî pîn. Tîîse tiaronkonya taa amîrî'nîkon yenku'tîsau'ya, uupia atînirurîkon tîrîkonpa kai'ma taa to'ya. 17 Î' pensa insamoro uyonpakon yarimasau'ya yai aapia'nîkon, uurî ton pe atînirurîkon era'mai to' yaipontîsau'ya pra wai. 18 Uurîya mîîkîrî Tito yarima'pî moropai tiaron uyonpakon, innape Jesus ku'nen wîtîto'pe yarakkîrî. Tîîse mîîkîrî wanî'pî yairî teesenumenkasen pe anna esenumenka sa'nîrî. Mîrîrî ye'nen Titoya amîrî'nîkon tenku'tîi atînirurîkon mo'kasa' pra man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19 Yai pra eesenumenkakon amîrî'nîkon rawîrî anna e'wapu'tî
kai'ma, tîîse kaane. Anna eseurîma Cristoya anna eseurîmato'pe ta'pî
yawîrî, Paapa rawîrî si'ma. Moropai tamî'nawîrî anna nîkupî'pî wanî
uyonpayamî', uwakîrikon pu'kuru amîrî'nîkon pîika'tîto'pe. 20 Tîîse
eppe'nî pî' wai kure'ne, î' kai'ma yairî pra awanîkon anepopai pra
wanî pî'. Eranne' pe wai mîrîrî akore'ta'nîkon ekore'manto' eporîuya
pî', moropai kinmuwanîto', moropai esewanmîrînto', moropai
aawarîrî'nîkon teesenumenkai awe'to'kon, moropai e'mu'tunpanto',
eseurîmanto', moropai mîî pe awe'to'kon, moropai pîrai' pî' tîmurukun
pe pra awanîkon anepopai pra wanî pî' eranne' pe wai. Mîrîrî
warantî ayeporîuya'nîkon ya, awakîrikon pe wanî pepîn, maasa pra
ekore'ma kupî, mîrîrî imakui'pî ayeserukon pî'. 21 Eranne' pe wai nîrî
inî'rî akore'ta'nîkon uutîsa' ya, eppe'pai pra wai Paapa rawîrî si'ma
awenai'nîkon. Moropai mîrîrî pî' tîweppe'se ukarunpai pra wai mararî
pra awenai'nîkon. Maasa pra pena imakui'pî kupî'pîya'nîkon, moropai
mîrîrî pî' tîwenpenatai irumakaya'nîkon pra aako'mamî'pîkon. Mîrîrî
imakui'pî kupîya'nîkon se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî awanîkon ke,
moropai tiaron nura ayeserukon kupî pî' aako'mamîkon tîrumakai pra.
Mîrîrî wenai eppe'pai pra wai.

Tiwinkano'pî Pauloya Panamanto'

13 1 Sîrîrî wanî iteseurîno ite'ka pe uutîto' amîrî'nîkon era'mapî'se.
Erepansa' ya, ikupîuya, î' kai'ma Paapa maimu e'menukasa'ya
taasa' warantî. See warantî taasai'ya:

> —Anî'ya î' rî ku'sa' ya, mîîkîrî esepu'to'pe innape,
> asakî'nankon pemonkonyamî'ya. Mîîwîni pra awanî ya,
> eseurîwî'nankonya taa e'pai man

Dt 19.15

—taasai'ya man. 2 Itakon ite'ka pe aapia'nîkon uutîsa' yai, ta'pîuya î'
kupîuya manni'kan imakui'pî kupîtîponkon yarakkîrî. Mîrîrî warantî
inî'rî tauya pe wai, aapia pra si'ma. Inî'rî erepamî yai, —aka sa'ne
—tauya pe pra wai anî' pî' tiwin kin, tamî'nawîronkon imakui'pî
iku'nenan pî'. 3 Maasa pra î' kai'ma Cristo eseurîma warantî uurî
eseurîma anepu'pai awanîkon. Maasa era'matî, Cristo wanî pepîn
a'tu'mîra. Tîîse mîîkîrîya tîmeruntîri yenpo, akore'ta'nîkon erepamî yai.
4 Tîîse a'tu'mîra awanî'pî, î' pensa pakî'nan pona ipokapîtî to'ya yai. Tîîse
sîrîrîpe aako'mamî Paapa meruntîri yai. Mîrîrî warantî nîrî anna wanî
a'tu'mîra Cristo wanî'pî warantî. Tarîpai anna ko'mamî ye'nen yarakkîrî,
imeruntîri yai anna ko'mamî, amîrî'nîkon pîika'tîto'pe annaya.
5 Mîrîrî ye'nen aawarîrî'nîkon rî esera'matî ayewankon ya', innape ikupî pî'
aako'mamîkon epu'tîkonpa. Innape ayewankon ya' Cristo wanî epu'tî pî' naatîi,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ipemonkono pe awanîkon ya. 6 Mîrîrî ye'nen mîrîrî epu'tîya'nîkon ya, anna
yeseru wenai, Cristo pemonkono pe anna wanî, epu'tîya'nîkon, anna yewan
ya' aako'mamîkon ye'nen. 7 Esatî annaya Paapa pî' imakui'pî kupîya'nîkon
namai. Mîrîrî esatî annaya maasa pra morî pe anna esera'mato'pe pra, tîîse
morî kupî pî' awanîkonpa yairon. Moropai anna esenyaka'mato' esera'ma ya î'
pe pra rî, î' wani' awanî pepîn. 8 Maasa pra Cristo maimu pe anna esenyaka'ma
tanne, î' koneka annaya eserîke pra man yairon Paapa maimu yawîrî pra. Tîîse
mîrîrî yawîrî neken anna wanî. 9 Aasîrî yairî ayeserukon wanî ya, meruntî
ke annaya ayaipontîkon pepîn e'painon. Mîrîrî pî' anna atausinpa e'painon.
Mîrîrî ye'nen anna epîreman pî' man apona'nîkon yairon pe ayeserukon
enato'pe. 10 Mîrîrî ye'nen sîrîrî kaareta menukauya sîrîrî aapia'nîkon e'mai' pe,
uutî rawîrî amîrî'nîkon era'mapî'se. Maasa pra î' pensa uutîsa' ya, meruntî ke
ataruma'tîuya'nîkon namai, Uyepotorî maimu pe. Maasa pra sîrîrî Uyepotorî
maimu wanî inî' panpî' amîrî'nîkon ena emapu'tînen pe morî pe panpî'. Mîrîrî
wanî pepîn innape iku'to'ya'nîkon rumakaya'nîkon emapu'tînen pe pra.

Paulo Esekaremekî

11 Uyonpayamî', ko'mannî'nîkon. Tamî'nawîrî Paapa pî' esatî pî'
ako'mantî, morî pe amîrî'nîkon ku'to'peiya, morî pe tîwanî manni'
warantî Paapaya aku'to'kon pe. Sîrîrî apanamatou'ya etatî, mîrîrî
taasau'ya manni'. Moropai morî pe tîwanmîra ako'mantî ayonpakon
pokonpe. Teesiyu'pî'se pra ako'mantî ayonpakon pokonpe. Mîrîrî warantî
aako'mamîkon ya, ayarakkîrî'nîkon Paapa ko'mamî. Mîîkîrî Paapa wanî
e'sa'namanto' tîînen pe, moropai tîwanmîn tîînen pe.
12 Ayonpakon yenya yapi'tî morî pe, eeseporîkon yai.
13 Tamî'nawîronkon uyonpakon Paapa yapurînenanya uupia tîwe'sanonya
aapia'nîkon tîmaimukon yarima sîrîrî.
14 Esatî annaya Uyepotorîkon Jesus Cristo pî', tamî'nawîrî morî pe
tîwe'to' tîîto'peiya aapia'nîkon. Moropai Paapaya morî pe teetî'nînmai
aako'mamîkon emapu'tîto'pe esatî annaya. Moropai Morî Yekaton Wannîya
tiwin eesenumenkato'kon e'to'pe tamî'nawîrî si'ma, esatî annaya sîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

GALÁCIA PONKON PIA

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya moropai innape Jesus ku'nenan Galácia poronkon pia yarima'pîiya. Mîîkîrî Paulo wanî'pî Jesus naipontî'san yonpa pe. Inkamoro pia Paulo wîtîsa' wanî'pî itekare ekareme'se. Morî pe yapisî'pî to'ya moropai innape ikupî'pî to'ya. Mîrîrî tîpo Paulo wîtî'pî to' piapai. Moropai tîîko'mamî tîpo, to' yekare eta'pîiya, î' kai'ma tiaronkon erepamî'pî inkamoro pia amenan yekare ekareme'se. Taapîtî'pî to'ya, e'mai'pe to' neta'pî Paulo winîpai wanî'pî morî pe teuren tîîse mîî pîkîrî neken. Inî' panpî' itu'se awanî. Judeuyamî' yeseru kupî to'ya e'pai awanî, ta'pî to'ya. Circumcisado pe e'pai to' wanî Paapaya inkamoro yapi'to'pe tînmuku pe, ta'pî to'ya.

Moropai inî' ta'pî to'ya, Pauloya to' yenupato' wanî pepîn Paapa maimu pe maasa pra Paapa winîpainon pepîn mîrîrî. Pemonkonyamî' winîpainon mîrîrî Paulo nekaremekî'pî, ta'pî to'ya. Mîrîrî warantî inkamoro yenupa'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen sîrîrî kaareta yarima'pî Pauloya inkamoro esenku'tî namai. Moropai to' yenupa'pîiya î' kai'ma yairî to' ko'manto'pe.

Umaimu Man Aapia'nîkon

1 [1] Uurî Pauloya sîrîrî kaareta menuka aapia'nîkon. Uurî wanî imenkasa' pe, yaipontîsa' pe, anî'rî pemonkon nîmenka'pî pe pra, tîîse Jesus Cristo nîmenka'pî pe wanî. Moropai Paapa, itun nîmenka'pî pe wanî, manni' Paapa, isa'manta'san kore'tapai Jesus pîmî'sa'ka'tîpon. [2] Tauya tamî'nawîronkon uyonpakon, tarî uupia to' wanî manni'kanya tîmaimukon yarima pî' man amîrî'nîkon Galácia soosirîkon tawonkon pia.

[3] Morî epe'mîra tîntîrî tîrî Paapaya yu'se wai aapia'nîkon. Moropai tîwanmîra tîwe'to' tîrî Uyunkonya moropai Uyepotorîkon Jesus Cristoya itîrî yu'se wai aapia'nîkon. [4] Mîîkîrî Cristo eturumaka'pî tîîsa'mantapa kai'ma, uurî'nîkon pîika'tîpa umakuyikon winîpai. Mannankan sîrîrî pata po tîîko'mansenon pemonkonyamî' imakui'san warantî e'nî namai, uurî'nîkon mo'kapa kai'ma aasa'manta'pî. Î' kai'ma itu'se Paapa, uyunkon e'to' yawîrî ikupî'pîiya. [5] Jesus nîkupî'pî wenai, —Morî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe pu'kuru man, Paapa —taapai'nîkon man tîwîrî rî. Mîrîrî warantî
taapai'nîkon.

Tiwinan Itekare Yairon

6 Mararî pra esenumenkan pî' wai teesewankono'mai uyewan ya'.
Maasa pra manni' amîrî'nîkon yannotîpon morî pe, epe'mîn ke, mîîkîrî
rumakasa'ya'nîkon tiwinarî. Moropai mîîkîrî tîrumakai tiaronkon
nekaremekî yapi'sa'ya'nîkon. 7 Tîîse tiaron Cristo yekare ye'ka ton
pra man. Mîrîrî pî' eseurîma, maasa pra mîrîrî kai'ma amîrî'nîkon
yaka'manenan moro to' man. Inkamoro eseurîma ko'mannîpî
akore'ta'nîkon. Yairon Cristo yekare miakanma yu'se to' ko'mamî. 8 Tîîse
anî'ya mîrîrî ye'ka miakanma ya, annaya, mîîwîni pra awanî ya, inserî
ka' poinonya ekaremekî ya tiaron pe, anna nekaremekî'pî warantî pra,
mîîkîrî e'taruma'tî apo' ya' yu'se wai. 9 Sîrîrî pî' pena anna eseurîma'pî.
Inî'rî tauya sîrîrî. Anî'ya tiaron pe itekare ekaremekî ya, î' yapi'sa'ya'nîkon
warantî pra, ipatîkarî mîîkîrî e'taruma'tî apo' ya' yu'se wai.
10 Sîrîrî warantî eseurîma ya, pemonkonyamî' yapurîuya sîrîrî? Kaane,
tiwin kin mîrîrî pî' pra! Tîîse Paapa yapurîuya pe eseurîmato' yu'se
wanî sîrîrî. Pemonkonyamî' yapurîuya pe eseurîma ya, morî pe upî' to'
eseurîmato'pe, moriya Cristo poitîrî pe wanî pepîn e'painon.

Î' Kai'ma Yaipontîsa' Pe Tîwanî Pî' Paulo Eseurîma

11 Uyonpayamî', tauya sîrîrî apî'nîkon. Sîrîrî Cristo yekare
ekaremekîuya manni', mîrîrî wanî pepîn tiwin kin pemonkon
esenumenkato'. 12 Tiwin kin anî' winîpai moropai anî'ya uyenupasa'
pra man. Tîîse Jesus Cristo winîpai neken eta'pîuya. Moropai mîîkîrîya
yenpo'pî uupia, mîrîrî ekareme'to'peuya kai'ma.
13 Pena î' kai'ma uuko'manpîtî'pî yekare epu'tî'pîya'nîkon, anna
Judeuyamî' yeseru ya' uuko'manpîtî yai. Moropai î' kai'ma Cristo
yapurînenan taruma'tîpîtî'pîuya mararî pra îri pe to' winîkîi. Moropai
tamî'nawîron anku'pai e'to' ku'pîtî'pîuya to' winîkîi, to' tî'kato'peuya.
14 Uurî e'pîtî'pî tamî'nawîron Judeuyamî' yeseru yawîron pe, tiaronkon
uyonpayamî' yentai. Moropai î' kai'ma tamî'nawîrî yawîrî ikupîuya
yuwapîtî'pîuya, î' kai'ma utamorî'san yeserurî'pî.
15 Tîîse morî pe tîwe'to' wenai Paapaya umenka'pî pena, maasa
esenpo pra tîîse usan ro'ta yapai. Moropai uyanno'pîiya î' kai'ma tîmîrî
ton pe e'to'pe. 16 Moropai î' pensa sîrîrî anekareme'pai Paapa wanî
yai upî' tînmu yenpo'pîiya. Ta'pîiya tekare ekaremekîuya yu'se tîwanî
mannankan Judeuyamî' pepîn pî'. Mîrîrî etasau'ya pata pai, anî' winîpai
upanamanen ton yuwasau'ya pra wai. 17 Moropai Jerusalém pona uutîsa'
pra wai mannankan taipontîsanon pe, inmenkasa'kon pia, manni'kan
urawîrî tîwe'sanon. Inkamoro pia uutîsa' pra wai upanamato'pe to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîîse uutî'pî Arábia pata ya' keren pona. Miarî uuko'mamî'pî. Moropai
mîrîrî tîpo, enna'po'pî Damasco cidaderî pona. 18 Miarî uuko'mamî'pî
eseurîwî'ne kono' kaisarî. Mîrîrî tîpo, uutî tu'ka'pî Jerusalém pona, Pedro
anepu'pai wanî ye'nen. Moropai miarî uuko'mamî'pî asakî'ne domingo
kaisarî. 19 Moropai mîrîrî yai, tiaronkon Jesus naipontî'san era'masau'ya
pra wai, tîîse Tiago neken, manni' Uyepotorî yakon era'ma'pîuya.
20 Mîrîrî warantî awanî'pî, useruku pepîn. Sîrîrî menukauya sîrîrî,
Paapaya epu'tî tanne, î' kai'ma yairî eseurîma sîrîrî. 21 Moropai mîrîrî
tîpo, uutî'pî Síria pata poro moropai Cilícia pata poro. 22 Mîrîrî yai, uurî
asarî tanne, Judéia soosirî tawonkonya uyepu'tî pra awanî'pî. 23 Eta
pe neken uyekare eta'pî to'ya, tiaronkon eseurîma pî'. Taapîtî'pî to'ya:
—Tarîpai manni' uurî'nîkon taruma'tîpîtîtîponya innape iku'sa' tîuya
ekareme'pîtî'pî man, manni' uurî'nîkonya innape iku'to' anaretî'kapai
e'pîtî'pî ya —taapîtî'pî to'ya. 24 Moropai uwenai inkamoroya taa pî'
man Paapa pî': —Morî pe nai, Paapa. Kure'nan amîrî, mîîkîrî anna
taruma'tîtîpon pîika'tîsa'ya nai —kai'ma Paapa yapurî'pî to'ya.

Paulo Moropai Tiaronkon Jesus Naipontî'san Eporî Tu'ka Pauloya

2 1 Asakîrîrî pu' pona tîîmo'tai (14) kono' uuko'mamî tîpo, enna'po
tu'ka'pî Jerusalém pona Barnabé yarakkîrî. Moropai Tito nîrî yarî'pîuya
uyarakkîrî. 2 Miarî ya uutî'pî, maasa pra Paapaya ekaremekî'pî upî' miarî ya
uutîto'pe. Miarî erepansa' yai, anna emurukuntî'pî manni'kan soosi esanon
neken pokonpe. Anna emurukuntî'pî anna eseurîmato'pe iponarî. Mîrîrî yai
to' pî' Cristo yekare ekaremekî'pîuya tamî'nawîrî manni' Judeuyamî' pepîn
pî'. Î' kai'ma unekaremekî ko'mannîpî ekaremekî'pîuya. Maasa pra mîrîrî
esenyaka'manto' wanî yu'se pra awanî'pî î' pe pra rî. Tîîse inna, mîrîrî warantî
ikupî pî' ako'mankî, taa to'ya yu'se awanî'pî. 3 Mîrîrî eta tîuya'nîkon ya, eta'pî
to'ya morî pe, innape ikupî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen uwanîyakon Tito, Judeu pepîn
tîîse Grego, mîîkîrî ena e'pai man Judeu yeseru ya', taa to'ya pra awanî'pî.
4 Tîîse tiaronkon wanî'pî moro, innape Jesus ku'nenan pe tîwe'ku'sanon
moropai inkamoro emurukuntîsa' wanî'pî anna pokonpe. Tîîse inkamoroya taa
ko'mannîpî Tito ena e'pai man Judeuyamî' yeseru ya'. Inkamoro warayo'kon
ewonsa' wanî'pî ama' pe anna yako'menkakonpa kai'ma. Î' kai'ma ikupî annaya
anera'mapai tîwanîkon ye'nen, Jesus yarakkîrî anna e'to' wenai. Inkamoro
wanî'pî î' kai'ma Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî anna wanî yu'se. Tîîse
Cristo pemonkono pe e'nî ye'nen, unkupîkon ton Moisés nurî'tî nekaremekî'pî
kupî pepîn. 5 Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' inna, mîrîrî yawîrî ku'pai'nîkon man,
taasa' annaya pra man. Maasa pra yairon Cristo yekare, manni' aneta'pîkon
ko'manto'pe aapia'nîkon, tiaron pe miakanma anî'ya namai.
6 Tîîse manni'kan soosi esa' pe tîwe'sanon, uyentainokon pe
ankupî'sanya upanamasa' pra man, amenan esenumenkato' ke. (Tîîse

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

uurî pia anî' wanî pepîn tiaron yentai tîîse Paapaya ukupî'pîkon
se' kaisarî e'nîto'pe'nîkon.) 7 Tîîse inkamoroya î' kai'ma Paapaya
esenyaka'mato' ton tîîsa' era'ma'pî, Jesus Cristo yekare ekaremekî
pî' manni'kan Judeuyamî' pepîn pî'. Î' kai'ma Paapaya Pedro kupî'pî
Judeuyamî' pî' itekare ekareme'to'peiya warantî. 8 Maasa pra Paapa
esenyaka'ma manni' warantî Pedro yarakkîrî Judeuyamî' pî' itekare
ekaremekî pî'. Mîrîrî warantî nîrî uurî wenai Paapa esenyaka'ma
Judeuyamî' pepîn pî' itekare ekareme'to'peuya. 9 Mîrîrî ye'nen Tiagoya
moropai Pedroya moropai Joãoya manni'kan soosi esa' pe tîwe'sanonya
epu'tî'pî, î' kai'ma Paapa nîkupî'pî pe awanî. Moropai inkamoroya
tenyakon tîrî'pî uurî pia moropai Barnabé pia. Mîrîrî ye'nen inna ta'pî
annaya î' kai'ma Judeu pepîn kore'ta anna esenyaka'ma pî', moropai
inkamoro esenyaka'ma tanne Judeuyamî' kore'ta. 10 Tîîse esatî'pî
inkamoroya anna pî', anna wanmîra manni'kan î' ton pînon sa'ne, to'
kore'tawonkon kupî annaya namai. Tîîse mîrîrî kupî yuwa pî' uuko'mamî
sîrîrî, uuwanmîra ikupîuya pra itu'se wanî ye'nen.

Paulo Eseurîma Pedro Pî' Meruntî Ke Antioquia Cidaderî Po

11 Antioquia cidaderî po uuko'mamî tanne, Pedro erepamî'pî miarî
ya. Mîîkîrî pî' eseurîma'pî meruntî ke, tamî'nawîronkon rawîrî
si'ma. Maasa pra iteseru wanî'pî yairî pra. 12 Pena iteseru wanî'pî see
warantî. Maasa inkamoro Tiago narima'san erepamî pra tîîse, Pedroya
tekkari yonpapîtî'pî manni'kan innape Jesus ku'nenan pokonpe,
Judeuyamî' pepîn pokonpe, Judeuyamî' yeseru yawîrî pra. Tîîse
inkamoro warayo'kon erepamî'pî pata pai inî'rî tekkari anonpapai
pra eena'pî Judeuyamî' pepîn pokonpe. Maasa pra eranne' pe eena'pî
inkamoro warayo'kon Jerusalém poi iipî'san pî', to' yeseru anku'pai
tîwanî ye'nen. Judeuyamî' yeseru yawîrî innape Jesus ku'nenan
ko'mamî e'pai awanî, taa to'ya. Mîrîrî ye'nen inî'rî Judeuyamî' pepîn
pîinamaiya pra eena'pî. 13 Moropai tiaronkon Judeuyamî' innape
Jesus ku'nenan e'menka'pî Pedro pokonpe tîwanîkonpa Judeuyamî'
pepîn pokonpe tekkarikon anonpapai pra. Moropai Barnabé ena'pî
to' warantî nîrî anî' pîinamaiya pra. Eranne' pe eena'pî inî'rî yairon
anku'pai pra.
14 Mîrîrî era'mauya yai, epu'tî'pîuya yairî pra awanî. Cristo yekare
nekareme'to' yawîrî pra awanî. Mîrîrî ye'nen ta'pîuya Pedro pî'
tamî'nawîronkon rawîrî si'ma. —A'kî, Judeu pe pu'kuru awanî, tîîse
aako'mamî pepîn Judeuyamî' yeseru yawîrî. Ayekkari yonpapîtî'pîya
Judeuyamî' pepîn pokonpe to' warantî. Tîîse “Taatarimai to' piapai”,
taaya, “Judeuyamî' yeseru kupîya'nîkon e'pai man”, taaya to' pî', to'
piapai taatarimai. Tîîse mîrîrî wanî pepîn yairî —ta'pîuya ipî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Judeuyamî' Moropai Judeuyamî' Pepîn E'pîika'tî Innape Ikupî To'ya Wenai

15 Ta'pîuya Pedro pî': —Uurî'nîkon wanî Judeuyamî' pe esenpo'san
pe. Manni'kan imakui'san, Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî pra
tîwe'sanon, Judeuyamî' pepîn pe esenpo'san pe pra e'nî. 16 Tîîse epu'tî,
uurî'nîkon innape Jesus ku'nenanya pemonkon yapisî Paapaya pepîn
Moisés nurî'tîya yenupanto'rî'pî konekaiya wenai, tîîse innape Jesus
Cristo ku'toi'ya wenai yapisîiya morî pe. Mîrîrî ye'nen Judeuyamî' pepîn
warantî uurî'nîkon nîrî yapisî Paapaya innape Jesus Cristo ku'sa' wenai,
mîrîrî Moisésya yenupanto' rî'pî koneka wenai pra. Maasa pra anî' kupî
Paapaya pepîn morî pe Moisésya yenupanto' rî'pî kupîiya wenai.
17 Judeuyamî' esenumenka see warantî, î' pensa morî pe ukupîkon Paapaya
yuwa ya, innape Jesus Cristo kupî wenai, uurî'nîkon wanî imakui'san pe
Judeuyamî' pepîn warantî. Imakui'pî pe e'nî, maasa pra Moisésya yenupanto'
rî'pî yawîrî pra ko'mannî wenai. To' esenumenka mîrîrî warantî, tîîse to'
esenku'tîsa' man. Maasa pra Cristoya imakui'pî pe e'kî, Paapa maimu yawîrî
pra e'kî taasa' pra man. 18 Manni' pena esuwa'ka'pî ku'se enna'po eserîke
pra man. Mîrîrî ye'nen taa eserîke pra man, Moisés nurî'tîya yenupanto' rî'pî
yawîrî e'nîpai'nîkon. Maasa pra mîrîrî ta'nîkon ya, imakui'pî pe rî ko'mannî,
mîrîrî yawîrî ko'mannî eserîke pra man. 19 Tarîpai uurî, mîrîrî Moisés nurî'tîya
yenupanto' winîkîi inî' î' ton pra wai. Manni' isa'manta'pî warantî wanî sîrîrî
iwinîkîi. Tarîpai enen esepu'tî sîrîrî Paapa winîkîi neken. Uurî sa'manta'pî
Cristo yarakkîrî pakî'nan po aasa'manta yai. Maasa pra morî pe uurî'nîkon
yapisî Paapaya pepîn, mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî ko'mannî
wenai. 20 Mîrîrî ye'nen uuwarîrî uuko'mamî pepîn enen, tîîse manni' Cristo
enenan ko'mamî sîrîrî uyarakkîrî. Moropai sîrîrî uuko'mamî manni' innape
Paapa munmu kupîuya ye'ka pe. Manni' usa'namatîpon moropai uurî ton pe
tîîwarîrî eturumaka'pî tîîsa'mantapa. 21 Morî pe uku'to' Paapaya kupî pî' wai
innape. Maasa pra Moisés nurî'tîya yenupanto' kupî wenai morî pe Paapaya
uurî'nîkon yapisî ya, moriya î' pe pra rî Cristo sa'manta'pî kupî mîrîrî.

Morî Yekaton Wannî Iipî Innape Jesus Kupî Wenai Uyewankon Ya'

3 1 Tarîpai eseurîma etatî Galácia ponkon. Pakkokon amîrî'nîkon. Anî'ya
amîrî'nîkon ma'tanîpî'pî mîîto'pe mîrîrî warantî awanîkonpa. Maasa pra
pena amîrî'nîkonya unekaremekî'pî epu'tî'pî aronne, î' kai'ma pakî'nan po Jesus
Cristo sa'manta'pî yekare epu'tî'pîya'nîkon. 2 Tarîpai ayekaranmapouya'nîkon
sîrîrî, Paapa winîpainon Morî Yekaton Wannî yapisî'pîya'nîkon Moisés
yenupanto' rî'pî kupîya'nîkon wenai? Innape Jesus Cristo yekare kupîya'nîkon
wenai ka'rî? Tarîpai umaimu yu'tî. 3 Yapisî'pîya'nîkon innape Jesus kupîya'nîkon
wenai. Tîîse î' ton pe Moisésya ayenupa'pîkon yawîrî anku'pai awanîkon mîrîrî?

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aawarîrî'nîkon morî pe e'pai awanîkon? 4Innape Jesus kupî'pîya'nîkon patapai,
tamî'nawîron î' e'kupî'pî ayarakkîrî'nîkon, amoronkon, aatausinpato'kon, mîrîrî
kupî pî' naatî î' pe pra rî? Î' pe pra awe'sa' pra man. 5Paapaya Morî Yekaton
Wannî tîrî aapia'nîkon, moropai anî' nîkupî pepîn kupî ya akore'ta'nîkon, mîrîrî
Moisésya yenupanto' rî'pî kupîya'nîkon wenai? Mîrîrî wenai pra, tîîse Cristo
yekare etaya'nîkon wenai, innape ikupî'pîya'nîkon wenai.
6Mîrîrî warantî Abraão nurî'tî wanî'pî. Paapa maimu e'menukasa'ya
taasa' man:

—Mîîkîrîya innape Paapa maimu kupî'pî moropai innape tîkupîiya
wenai,
Paapaya yapisî'pî yairî pu'kuru iku'sa' tîuya ye'nen

Gn 15.6

—taasai'ya man. 7Mîrîrî ye'nen epu'tî man, yaironkon pe e'nî Abraão
nurî'tî payannî'san pe pu'kuru, innape ikupî ye'nen. 8Pena Paapa
maimuya ta'pî î' kai'ma Judeuyamî' pepîn kupî tîuya yairon pe. Mîrîrî
ekaremekî'pîiya e'mai' pe Abraão pî'. Ta'pîiya see warantî:

—Amîrî wenai tamî'nawîron pata ponkon pemonkonyamî' ton pe
morî kupîuya pe wai

Gn 12.3; 18.18; 22.18

—ta'pîiya. 9Mîrîrî ye'nen mîrîrî yawîrî awanî. Abraão nurî'tî, manni'
innape tîku'sa' Paapaya warantî tamî'nawîronkon innape tîku'nenan
kupîiya, morî pe Abraão kupî'pî tîuya warantî.
10Manni'kan Moisésya yenupanto' rî'pî yawîrî tîîko'mansenon
taruma'tî Paapaya pe man. Maasa pra imaimu menukasa'ya taasa' man:

—Tamî'nawîronkon yawîrî pra tîîko'mansenon tîwîrî manni'
awe'menukasa' ya' manni' tîwe'sanon,
inkamoro ye'ka taruma'tîuya pe man

Dt 27.26

—taasai'ya man. ⌞Epu'tî man, tamî'nawîronkon wanî imaimu yawîrî pra.⌟
11Inna, seru' pepîn, anî' kupî Paapaya pepîn yairon pe, mîrîrî Moisésya
yenupanto' rî'pî kupîiya wenai. Maasa pra imaimu e'menukasa'ya taasa' man:

—Paapa pia morî pe tîwe'sen ko'mamî e'pai man innape ikupî tîuya
wenai

Hc 2.4

—taasai'ya man. 12Tîîse Moisésya yenupanto' rî'pîya taa pepîn tiwin kin.
—Innape Jesus ku'tî yairon pe awanîkonpa —taiya pepîn. Tîîse taiya:

—Seeni' konekakî, seeni' kî'kupîi

—taiya.

—Mîrîrî yawîrî tîwe'sen ko'mamî pe man morî pe

Lv 18.5

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—taasai'ya man.
13 Mîrîrî warantî uurî'nîkon wanî'pî Paapa nîtaruma'tîkon pe teuren
tîîse upata'se' ya' Cristoya imo'ka'pî tîpona uurî'nîkon pîika'tîpa kai'ma,
uye'ma'pîiya'nîkon pakî'nan pona tîsa'manta yai. Î' kai'ma Paapa
e'menukasa'ya taasa' man:
—Tamî'nawîronkon manni'kan imakui'san yei pî' e'weyokka'san
wanî Paapa nîtaruma'tîkon pe

Dt 21.23

—taasai'ya man. 14 Mîrîrî e'kupî'pî î' kai'ma morî kupî tîuya ta'pî
Paapaya Abraão pî' e'ku'to'pe mîîkîrî Jesus Cristo wenai manni'kan
Judeuyamî' pepîn ton pe. Moropai uurî'nîkon tamî'nawîronkonya
innape ikupî wenai Paapaya itîrîuya ta'pî Morî Yekaton Wannî yapi'to'pe
awe'kupî'pî.

Î' Ta'pî Tîuya Kupî Paapaya Abraão Yarakkîrî

15 Uyonpayamî' anepu'tîkon ton ekaremekîuya sîrîrî î' kai'ma ko'mannî
yekare. A'kî, î' pensa asakî'nankon pemonkonyamî' yai to' eseta.
Teeseurîma'pîkon kupî to'ya î' kai'ma ta'pî tîuya'nîkon yawîrî. Anî'ya î'
kai'ma ta'pî tîuya miakanma eserîke pra awanî tiaron pe î' ta'pî tîuya.
16 Mîrîrî warantî Paapaya tîmaimu tîrî'pî Abraão nurî'tî pia moropai ipa
rî'pî pia. Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' tu'kankon pemonkonyamî'
iparî'san pî' pra taasai'ya man. Tîîse tiwinan pî' neken, iparî'pî Cristo pî'
eeseurîma'pî. 17 Î' ankapai uurî e'to' pî' tauya sîrîrî. Paapaya esetanto' ton
kupî'pî moropai mîrîrî yawîrî ikupî tîuya ta'pîiya. Mîrîrî tîpo 430 kono'
esuwa'kasa' tîpo, Paapaya unkupîkon ton tîrî'pî Moisés nurî'tî pia. Mîrîrî
wenai inî'rî kupîuya pepîn î' ta'pîuya Abraão yarakkîrî taiya pra awanî'pî.
Mîrîrî ye'nen tîwî ikupî'pîiya taa eserîke pra man. 18 Maasa pra uurî'nîkon
yapisî Paapaya pepîn Moisésya yenupanto' yawîrî ko'mannî wenai. Mîrîrî
yawîrî awanî ya moriya î' ta'pî tîuya Abraão nurî'tî pî' tîmaimu kupîiya
pepîn e'painon. Tîîse epe'mîra Paapaya itîrî'pî Abraão pia, ta'pî tîuya
ye'nen.
19 Mîrîrî wenai uurî'nîkon yapisî ye'ka pe pra, tîîse î' ton pe mîrîrî
Moisésya yenupanto' ton tîrî'pî Paapaya? Mîrîrî tîrî'pîiya î' kai'ma Paapa
e'to' itu'se yawîrî pra e'nî epu'tîpa kai'ma itîrî'pîiya. Tîîse ipatîkarî
aako'manto'pe pra, aako'manto'pe manni' Abraão parî'pî, ipî' Paapa
eseurîma'pî, manni' erepamî pîkîrî. Mîrîrîya î' pensa Moisés nurî'tî pia
tîmaimu tîîsai'ya ya, Paapaya itîrî'pî tîmîrî ton pe teeseurîmasanon
inserîyamî' wenai. 20 Tîîse Abraão nurî'tî yarakkîrî Paapa eseta yai, tîmîrî
pe eeseurîma'pî yarakkîrî, anî' tiaron wenai pra. ⌞Mîrîrî ye'nen ipîkku pe
panpî' Paapa esetato' wanî Abraão nurî'tî yarakkîrî, Moisés pia intîrî'pî
yentai.⌟

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moisésya Yenupanto' Wanî
Imakui'pî Pe E'nîto' Epu'to'pe

21 Mîrîrî ye'nen î' kai'ma esenumenkan mîrîrî pî'? Innape Moisés nurî'tî
pia Paapa nîtîrî'pî wanî, innape Abraão nurî'tî yarakkîrî Paapa esetato'
wanî warantî? Inna, sa'nîrî to' wanî innape. Maasa pra Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî tîîko'mansenonya Paapa winîpai tîîko'manto' ton yapisî
e'painon, teuren tîîse yapisî to'ya pepîn, maasa pra Paapa maimu yawîrî to'
wanî pepîn tiwin kin. 22 Mîrîrî warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa'
imakui'pî ku'sa' tîuya'nîkon ye'nen, tamî'nawîronkon yentai imakui'pî
enasa' mîrîrî wenai. Mîrîrî ye'nen manni'kanya neken innape Jesus Cristo
ku'nenanya tîwe'pîika'tîto'kon yapisî, ikupî tîuya ta'pî Paapaya yawîrî.
23 Tîîse maasa Cristo erepamî pra tîîse, pena Moisésya yenupanto'
rî'pîya uurî'nîkon pîika'tî'pî, î' kai'ma ko'mannîto'pe ekaremekî'pîiya.
Mîrîrî Moisésya yenupanto' rî'pî wanî'pî uurî'nîkon yenupato'pe awanî'pî,
Cristo erepamî pîkîrî sîrîrî non pona. 24 Tîîse Cristo erepansa' ye'nen,
epu'tî man, innape ikupî wenai, yairon pe Paapaya uurî'nîkon yapisî,
Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî ko'mannî wenai pra. 25 Tarîpai
eerepansa' man. Mîrîrî ye'nen inî'rî Moisésya yenupanto' rî'pî wanî pepîn
uyenupanenkon pe, maasa pra innape Cristo kupî ye'nen.
26 Maasa pra innape ikupîya'nîkon wenai tamî'nawîrî amîrî'nîkon wanî
Paapa munkîyamî' pe manni' Jesus Cristo yarakkîrî tîîko'mansenon pe
awanîkon. 27 Î' pensa amîrî'nîkon esenpatakona yai ta'pîya'nîkon: —Tarîpai
uurî Paapa pemonkono, penaro' uyeserurî'pî kupîuya pepîn tîîse amenan
pe uyeseru ton yapisîuya sîrîrî. Amenan pon wanî yeka'ma warantî uyeseru
ton yapisîuya Cristo winîpai. 28 Mîrîrî wenai taa eserîke pra awanî uurî
Judeu, Judeu pepîn yentainon taa pepîn. Taa pepîn nîrî uurî anî' poitîrî
pepîn, to' poitîrî yentainon taa pepîn. Moropai taa pepîn uurî warayo', wîri'
yentainon taa eserîke pra awanî. Maasa pra Paapaya tamî'nawîronkon
amîrî'nîkon era'ma, se' kaisarî Jesus Cristo yarakkîrî aako'mamîkon wenai.
29 Aasîrî amîrî'nîkon wanî Cristo pemonkono pe tîwe'sanon pe. Mîrîrî
ye'nen amîrî'nîkon wanî nîrî Abraão nurî'tî payanî'san pe Cristo warantî.
Mîrîrî ye'nen Abraão pî' Paapa nekaremekî'pî yapisîya'nîkon pe naatîi.

4 1 Î' amîrî'nîkon pî' ankapai e'to' pî' tauya sîrîrî. Maasa era'matî. More
pe tîîse itun sa'manta yai, tamî'nawîrî temanne pe awanî, tîîse itesa'
pe aako'mamî eserîke pra awanî, more pe awanî ye'nen. 2 More pe awanî
tanne, tiaron pemonkonya ko'mannîpî e'pai awanî. Mîîkîrî wanî more esa'
pe. Moropai itemanne esa' pe awanî. Imaimu yawîrî more ko'mamî î' pensa
kure'ne teenasa' pîkîrî, iku'to'peiya ta'pî itun nurî'tîya pîkîrî. 3 Mîrîrî warantî
nîrî anna Judeuyamî' wanî'pî, more wanî kaisarî, maasa Cristo yekare eta
pra tîîse. Mîrîrî yai ko'mannî'pî î' kai'ma pata yeserु yawîrî e'pîika'tînto'pe
kai'ma. 4 Tîîse î' pensa Paapa munmu erepanto' weiyu eseporî'pî, eesenpo'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

more pe wîri' yai. Moropai mîîkîrî ko'mamî'pî Moisés nurî'tîya yenupanto'
yawîrî. 5 Mîrîrî yawîrî aako'mamî'pî maasa pra uurî'nîkon mo'kapa kai'ma
mîrîrî Moisésya yenupanto' rî'pî winîpai. Mîrîrî yawîrî pra e'nî ye'nen
e'taruma'tîn kupî tanne uurî'nîkon mo'ka'pîiya. Moropai uye'ma'pîiya'nîkon
tîîsa'manta ke, Paapa munkî pe uurî'nîkon enato'pe.
6 Uurî'nîkon wanî tarîpai Paapa munkîyamî' pe. Mîrîrî ye'nen uyewankon
ya' Paapaya Morî Yekaton Wannî yarima'pî. Mîîkîrî wanî inmu yekaton pe.
Mîîkîrîya taa —Paapa, uyun —taiya. Mîrîrî wenai uyunkon pe Paapa wanî
epu'tî. 7 Moriya amîrî'nîkon wanî pepîn ipoitîrî pe. Tîîse inmukuyamî' pe
pu'kuru awanîkon. Moropai inmukuyamî' pe awanîkon ye'nen, Paapaya
tamî'nawîronkon tînmukuyamî' pia temanne tîrî aapia'nîkon.

Paulo Esewankono'ma
Galácia Po Tîîko'mansenon Pî'

8 Pena amîrî'nîkonya Paapa epu'tî pra awanî yai, mia' ke ikonekasa'
yapurî'pîya'nîkon. Ipoitîrî warantî aako'mamî'pîkon tîîse Paapa pe pra
tîîse. 9 Tîîse tarîpai amîrî'nîkonya Paapa epu'sa' man. Taapai'nîkon man
Paapaya amîrî'nîkon epu'sa' man. Tîîse î' wani' awanî ye'nen tiaron poitîrî pe
awe'to'pe enna'popai awanîkon? Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî awanîkon
ya, awe'pîika'tîkon kai'ma eesenumenkakon? Awe'pîika'tîkon pepîn. 10 Î' ton
pe taaya'nîkon, ipîkku pe iweiyu ton tîmo'kapî'se? Judeuyamî' yeseru yawîrî
e'pai naatî? Kapoi era'tî pe yapurî moropai kono' mo'ta yai yapurî, amenan
kono' ewomî yai yapurî taaya'nîkon, î' pe pra rî tîîse? 11 Mararî pra apî'nîkon
esewankono'man pî' wai. Teuren kure'ne akore'ta'nîkon uuko'mamî'pî
esenyaka'ma pî' itekare ekaremekî pî' mîrîrî yawîrî pra awanîkon sîrîrî. Mîrîrî
ye'nen aapia'nîkon î' pe pra rî mîrîrî unekaremekî'pî wanî sîrîrî.
12 Uyonpayamî', esatîuya sîrîrî apî'nîkon î' kai'ma uurî wanî warantî, Moisés
nurî'tîya yenupanto' yawîrî pra awanîkon yu'se wai. Inna seru' pepîn uurî
ena'pî amîrî'nîkon warantî mîrîrî Moisésya yenupanto' rî'pî yawîrî pra. Mîrîrî
yai î' kai'ma imakui'pî pe uwinîkîi eeseurîmasa'kon pra naatîi. 13 Manni' yai
Jesus Cristo yekare ekareme'se akore'ta'nîkon erepamî'pî e'mai' pe, pri'ya
pra wanî ye'nen. 14 Tîîse mîrîrî wenai uyewanmarîya'nîkon pra awanî'pîkon.
Uyu'se awanîkon pîn, pri'ya pra esepu'tî tanne. Tîîse uyapisî'pîya'nîkon
awakîrikon pe manni' Paapa narima'pî inserî yapisîya'nîkon warantî
moropai Jesus Cristo erepamî akore'ta'nîkon yapisîya'nîkon warantî pu'kuru
uyapisîya'nîkon. 15 Amîrî'nîkon wanî'pî kure'ne taatausinpai. Mîrîrî yai tîîse
î' kai'ma eenasa'kon mîrîrî? Tauya apî'nîkon kure'ne aatausinpa'pîkon î'
antîîpai awanî'pîkon uupia mararî pra kure'ne ayenukon rî tîmo'kai antîîpai
awanî'pîkon uupia. 16 Mîrîrî warantî awanîkon tîpo, ayeyatonkon pe enasa'
sîrîrî moriya. Maasa pra yairî eseurîma ye'nen, uyu'se pra eenasa'kon mîrîrî?
17 A'kî, insamoro warayo'kon wanî kure'ne amîrî'nîkon winîkîi tîîse
inkamoro esenumenkato' wanî morî pe pra. To' esenumenka amîrî'nîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pantaka yu'se inî'rî upîinamaya'nîkon namai. Upîinamaya'nîkon yentai
tîpîinamakonpa apantakon to'ya. 18 Inna, seru' pepîn kure'ne amîrî'nîkon
winîkîi to' esenumenka ya, morî kupîkonpa, î' wani' pra man. Mîrîrî
warantî uurî esenumenka, ayarakkîrî'nîkon neken uurî wanî yai pra,
tîîse o'non pata aminke wanî tanne. 19 Uyonpayamî', unsa'namakon,
kure'ne apî'nîkon esenumenka, unmukuyamî' warantî awanîkon ye'nen.
Uurî wanî asankon warantî. Manni' wîri', more yanya tîmoron epu'tî
tînre yenpoto' tîuya weiyu yai warantî umoron epu'tîuya awenai'nîkon.
Maasa pra kure'ne itu'se wanî amîrî'nîkon ena Cristo warantî iteseru
warantî aako'mamîkonpa. 20 Kure'ne esenumenkan pî' wai akore'ta'nîkon
e'pai wanî pî' ayarakkîrî'nîkon eseurîmato'pe, uurî pe pu'kuru, kure'ne
apî'nîkon teesewankono'mai uuko'mamî wenai.

Agar Moropai Sara Yekare Pî' Eeseurîma'pî Uurî'nîkon Yenupato'pe

21 Amîrî'nîkon manni'kan Moisésya yenupanto' rî'pî yawîrî e'pai'nîkon.
Maasa ka'tî upî'. Etasa'ya'nîkon pra naatî, î' kai'ma Moisés nurî'tîya
yenupanto' yekare? 22 Mîrîrîya ta'pî pena Abraão nurî'tî munkîyamî'
wanî'pî asakî'ne warayo'kon. Tiwinan wanî'pî ipoitîrîpa' Agar more pe.
Moropai tiaron wanî'pî ino'pî pu'kuru Sara more pe, ipoitîrîpa' pepîn.
23 Mîîkîrî ipoitîrîpa' more esenpo'pî î' kai'ma pemonkon esenpo warantî,
tiaron pe pra. Tîîse ipoitîrîpa' pepîn ino'pî more esenpo'pî î' kai'ma kupî
tîuya ta'pî Paapaya yawîrî.
24 Mîrîrî to' yekarekon wanî yenupanto'pe. Inkamoro asakî'nan wîri'sanyamî'
yekare wanî î' kai'ma Paapa esetato'pe pemonkonyamî' yarakkîrî. Tiwin wanî
manni' wî' po Moisés nurî'tî pia tîmaimu rumakaiya ekareme'nen pe, mîîkîrî
Agar wanî. Mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî tîîko'mansenon pe wanî
to' poitîrîtonon warantî. 25 Manni' wî', Sinai itese' wanî Arábia pata po tîwe'sen
pe. Mîrîrî yekare ekareme'nen pe Agar wanî. Moropai manni'kan Jerusalém
po tîîko'mansenon, Judeuyamî' ko'mamî mîrîrî yawîrî to' poitîrîkon warantî.
26 Tîîse manni'kan Cristo pemonkonoyamî' wanî Moisésya yenupanto' rî'pî
yawîrî tîwe'sanon pe pra, to' poitîrî pe pra. Inkamoro ko'manto' wanî ka' po,
tarîron Jerusalém yentai tîwe'sen. Mîrîrî amenan Jerusalém wanî usankon pe.
Mîrîrî ekareme'nen pe Sara, Abraão no'pî rî'pî wanî, maasa pra ipoitîrîpa' pra
tîwanî ye'nen. 27 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man:

> Amîrî wîri', manni' î' pensa more yenpotîpon pepîn
> taatausinpai e'kî.
> Amîrî î' pensa more morontasa' epu'tîtîpon pepîn.
> Mararî pra entaimepî'kî aatausinpasa' wenai.
> Maasa pra manni' wîri', inyo nîrumaka'pî,
> mîîkîrî payanî'san wanî kupî sîrîrî mararî pra,
> manni' tînyo yarakkîrî tîîko'mansen payanî'san yentai

Is 54.1

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taasai'ya man.
28 Tarîpai uyonpayamî', amîrî'nîkon wanî manni' Abraão munmu,
Isaque warantî. Maasa pra eesenpo'pî Paapa maimuya taasa' yawîrî.
Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon wanî Paapa munkîyamî' pe, innape
imaimu kupîya'nîkon ye'nen. 29 Isaque esenpo'pî Morî Yekaton Wannî
wenai tîîse Ismael esenpo'pî tîyun wenai. Mîrîrî pîkînsa' takon taruma'tî
pia'tî'pî Ismaelya. Mîrîrî warantî Moisésya yenupanto' rî'pî yawîrî
tîwe'sanonya Cristo pemonkono pe tîwe'sanon taruma'tî sîrîrî. 30 Tîîse î'
kai'ma Paapa maimu e'menukasa'ya nai? Taasai'ya man see warantî:

—Tîwî ano'pî poitîrîpa' yarimakî attîto'pe tînre yarakkîrî.
Maasa pra mîîkîrî poitîrîpa' moreya tîyun winîpai
intîrî yapisî eserîke pra man manni' ipoitîrîpa' pepîn
ano'pî pu'kuru moreya intîrî yapisî manni' warantî

Gn 21.10

—ta'pî Paapaya Abraão pî' pena. 31 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', uurî'nîkon
wanî pepîn tiwin kin manni' ipoitîrîpa' munkîyamî' warantî tîwe'sanon
pe. Tîîse manni' ipoitîrîpa' pepîn, ino'pî pu'kuru munkî warantî e'nî.

Moisés Yenupanto' Rî'pî Yawîronkon Maimu Tetai Pra E'tî

5 1 Cristoya uurî'nîkon mo'ka'pî penaro' uyeserukon winîpai inî'rî
mîrîrî yawîrî eseka'nunkan yuwa namai. Maasa pra pena mîrîrî
warantî e'nî'pî yairon pe e'nîto'pe teuren. Tîîse Cristoya neken ukupîkon
yairon pe. Mîrîrî ye'nen sa'me e'tî, inî'rî penaro' ayeserukon yawîrî
awanîkonpa tîwenna'poi pra e'tî.
2 Maasa etatî. Yairon pî' uurî Paulo eseurîma sîrîrî see warantî.
Amîrî'nîkon eturumaka ya, amerekon pi'pî pottî ya'tî pî' yairon pe
eenakonpa Paapa pia, Judeuyamî'ya ikupî warantî. Mîrîrî kupîya'nîkon
wenai, morî pe Cristoya akupîkon pepîn. Mîrîrî yawîrî aako'mamîkon ya,
Cristo nîkupî'pî wanî e'painon î' pe pra rî aapia'nîkon. 3 Inî'rî ankapai wai
mîrîrî rî apî'nîkon. Mîrîrî ye'ka ku'nen pemonkon wanî ya, moriya mîîkîrîya
tamî'nawîrî mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupato' yawîrî ikupî ko'mannîpî e'pai
awanî tîwa'kai pra. 4 Inkamoro esenumenka mîrîrî ku'sa' tîuya'nîkon wenai
Paapaya uyapisîkon kai'ma to' esenumenka, maasa pra Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî tîwanîkon ye'nen, tîîse inkamoro atarimasa' mîrîrî mîîkîrî
Cristo morî pe ku'to' ton piapai, mîrîrî epe'mîra Paapa nîtîrî anapi'pai pra
tîwanîkon wenai. 5 Tîîse uurî'nîkonya inîmîkî î' kai'ma Paapaya uurî'nîkon
yapisî, yairon pe uku'sai'ya'nîkon ye'nen. Uurî'nîkon yapisîiya, epu'tî
emapu'tî Morî Yekaton Wannîya. Mîrîrî pîkînsa', moropai innape iku'to'
wenai, Moisésya yenupanto' rî'pî kupî wenai pra, uurî'nîkon yapisîiya morî
pe. 6 Mîrîrî warantî Cristo yarakkîrî uurî'nîkon wanî tiaronkon yentai e'ku'nî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pî' pra. Mîrîrî ye'nen mîrîrî amerekon pi'pî pottî ya'tîto' wanî î' pe pra, tîîse
e'sa'namanto', moropai innape Cristo ku'to' wenai uurî'nîkon e'pîika'tîn.
7 A'kî uyonpayamî', pena amîrî'nîkonya Cristo nîkupî'pî kupî'pî innape,
moropai mîrîrî kupî pî' aako'manpîtî'pî, awe'pîika'tî'pîkon. Tîîse anî'ya
mîrîrî kupîya'nîkon pra awanî emapu'tî'pî, yairon yawîrî aako'mamîkon
namai? 8 O'non ye'ka pe amîrî'nîkon yeka'nunka'pîiya tîwî ikupîkonpa?
Mîrîrî kupîtîpono'pî wanî amîrî'nîkon yarakkîrî Paapa pe pra, manni'
amîrî'nîkon yannotîpon pe pra. 9 Taa to'ya manni' warantî: —Mararon
kîsere'na yai'meto' ke yai'mesa' ya, tamî'nawîrî mîrîrî kîsere'na
yai'mesai'ya wanî —taa to'ya. Mîrîrî warantî tamî'nawîrî amîrî'nîkon
esenku'tî eserîke awanî seru'ye'kon pî'. 10 Tîîse uyonpayamî', mîrîrî ye'ka
kupî pî' aako'mamîkon eserîke pra akupîkon pî' wai. Tîîse î' kai'ma
yairî eesenumenkato'kon ton erepamî kupî pî' wai yairî. Maasa pra
Cristo yarakkîrî e'nî ye'nen. Moropai manni' pemonkon, mîrîrî ye'ka
kupîya'nîkon emapu'tîtîpon, mîîkîrî ye'ka taruma'tî Paapaya eserîke
awanî epu'tî pî' wai. Mîrîrî kupîiya anî' pe awanî tepu'se pra.
11 Uyonpayamî', tiaronkon esenumenka amerekon pi'pî pottî ya'tî
ekaremekî pî' uuko'mamî kai'ma. Tîîse e'pîika'tînto'pe mîrîrî Judeuyamî'
yeseru ekaremekîuya ya, Judeuyamî' ekore'ma pepîn e'painon,
eseurîmato' pî'. Tîîse Cristo sa'mantato' yekare ekaremekîuya ye'nen,
Judeuyamî' ekore'ma mîrîrî pî'. 12 Moropai î' kai'ma inkamoro ye'ka
pemonkonyamî'ya Judeuyamî' yeseru ya' amerekon pi'pî pottî ya'tî
yu'se to' wanî ya, uurî pia ipi'pî neken ya'tî to'ya e'pai pra awanî, tîîse
tamî'nawîrî tîmerekon ya'tî to'ya to' esemuka e'pai awanî tiwin ite'ka.
13 Amîrî'nîkon yanno'pî Paapaya uyonpayamî', Moisés nurî'tîya yenupanto'
yawîrî eeseka'nunkakon namai. Tîîse mîrîrî ye'ka winîpai eemo'kasa'kon
pî' ke'wapu'tîtî penaron ayeserukon rî'pî maimu pe. Tîîse mîrîrî warantî
pra eetî'nînmakon e'pai man. Mîrîrî wenai tiaronkon pîika'tîtî. 14 Maasa pra
tamî'nawîron Moisés nurî'tîya yenupanto' wanî tiwin. Ta'pîiya see warantî:
—Awanîyakon sa'namakî aawarîrî awe'sa'nama manni' warantî

Lv 19.18

—ta'pîiya. 15 Tîîse eesiyu'pîtîkon pî' aako'mamîkon ya, morî pe Cristo
yarakkîrî aako'mamîkon pepîn. Mîrîrî ye'nen aka, tîwarî e'tî mîrîrî
warantî aako'mamîkon namai.

Morî Yekaton Wannî Nama Tarîron Ka'rî Uyeserukon Yawîrî Ko'mannî

16 Î' ankapai e'to' mîrîrî pî' tauya sîrîrî. Tîwî Paapa winîpainon
Morî Yekaton Wannîya amîrî'nîkon pinunpa o'non poro itu'se tîwanî
pîkîrî. Mîrîrî kupî mîîkîrîya tanne, tarî itu'se awe'to'kon maimu yawîrî
pra awanîkon. 17 Maasa pra tarî itu'se e'nîto' uyeserukon wanî Paapa
winîpainon Morî Yekaton Wannî yewanma pe, moropai itu'se Morî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yekaton Wannî e'to' wanî uurî'nîkon yewanma pe. Mîrîrî ye'nen inkamoro
wanî sa'nîrî eseyaton pî'. Mîrîrî pîkînsa' amîrî'nîkonya itu'se awe'to'kon
kupî eserîke pra man. 18 Tîîse Morî Yekaton Wannî maimu yawîrî
awanîkon ya, tiwin kin Moisésya yenupanto' rî'pî yawîrî pra awanîkon.
19 A'kî, maasa era'matî. Imakui'pî teserukon yawîrî tîwe'sanon yeseru
wanî teesera'mai. To' yeseru wanî se' tapairî tîwe'sanon pe wîri'sanyamî'
yarakkîrî. Se' tapairî wîri'sanyamî' wanî warayo'kon yarakkîrî. Nura
kupî to'ya, to' eppepî pepîn. 20 Moropai mia' ke ikonekasa' yapurînenan
pe to' wanî. Moropai pia'sanyamî' yapurînenan pe to' wanî. Mîrîrî kupî
tîuya'nîkon wenai pemonkon yeyaton pe to' wanî. Teepîsanon pe to'
wanî. Teekore'masanon pe to' wanî. Moropai tîkinmuwasenon pe to'
wanî. Moropai tu'ke î' yu'se tîwe'sanon pe to' wanî. Inkamoro ye'kakon
wanî tîwe'pantakakon tîîwarîrî'nîkon tiaronkon yarakkîrî. 21 Inkamoro
wanî î' kai'ma tiaron yemanne yu'se tîwe'sanon pe. Teetînsenon pe
to' wanî. Teesiyu'pî'sanon pe to' wanî. To' ko'mamî mararî pra mîrîrî
ye'kakon imakui'pî kupî pî'. Mîrîrî ye'nen tauya inî'rî pena ta'pîuya
warantî. Mîrîrî ye'kakon ku'nenan esa' pe Paapa wanî pepîn. Inkamoro
wîtî eserîke pra awanî Paapa pia. Ipatîkarî yarakkîrî to' ko'mamî pepîn.
22 Tîîse Morî Yekaton Wannî maimu yawîrî e'nî'nîkon ya, e'nî see
warantî: e'sa'naman, atausinpan, tîwanmîra e'nî, teekore'masen pe
pra e'nî, nari' pe pra e'nî, morî pe e'nî yairî î' ta'pî yawîrî e'nî, 23 mîî
pe tîwe'sen pe pra e'nî, uuwarîrî'nîkon wanî teetî'nînmasen pe e'nî.
Mîrîrî warantî morî pe e'nî ya, anî'kanya yenupanto' puremekî pepîn.
24 Manni'kan Jesus Cristo yapisîtîponkonya penaro' imakui'pî teserukon
rumaka'pî. Maasa pra pakî'nan pona Cristo sa'manta'pî wenai, morî pe
uurî'nîkon kupîpa. Mîrîrî ye'nen inî' imakui'pî anku'pai pra enanî'pî.
25 Morî Yekaton Wannîya upîika'tîsa'kon ye'nen imaimu yawîrî ko'mannî
yuwapai'nîkon. Tîwî mîîkîrî esenyaka'ma ko'mannîto' ya' tîîpai'nîkon.
26 Uurî'nîkon atapurî eserîke pra man tiaron uyonpakon yentai ipîkku pe
e'nî pî'. Anî' ekore'ma eserîke pra man mîrîrî warantî. Tiaron warantî
ipîkku pe e'pai e'nî pî' o'ma'tan eserîke pra man. Mîrîrî warantî ikupî pî'
ko'mannî e'pai'nîkon pra man.

Awe'pîika'tîkon Yuwatî

6 1 Uyonpayamî', anî'ya amîrî'nîkon kore'ta imakui'pî kupî eposa' ya,
manni' Morî Yekaton Wannî maimu yawîrî tîwe'senya mîîkîrî pîika'tî
e'pai awanî, inkupî'pî wenai. Imakui'pî pe tînkupî'pî wanî epu'to'peiya
moropai irumakato'peiya. Tîîse mîrîrî kupîiya e'pai awanî mîî pe tîwe'se
pra, tîîse morî pe. Moropai tîwarî si'ma ikupîiya e'pai awanî, imakui'pî
ya' nîrî teena namai. 2 Awe'pîika'tîkon yuwatî ayonpakon pokonpe. To'
meruntîtannîpî yuwatî to' atausinpato'pe. Moropai mîrîrî warantî ikupî
pî' aako'mamîkon ya, Cristoya ta'pî yawîrî ikupîya'nîkon mîrîrî. ⌊Maasa

pra ta'pîiya: —Ayonpakon sa'namatî, tîwî tîku'se pra.⌟ 3 Anî' esenumenka
ya, tîîwarîrî ipîkku pe tîwanî pî', ipîkku pe pra si'ma, mîîkîrî esenku'tîsa'
sa'ne mîrîrî tîîwarîrî. 4 Mîrîrî ye'nen tiwin pî' si'ma warîrî wanî esera'man
e'pai awanî. Î' rî ku'sa', morî ku'sa' imakui'pî ku'sa' era'mapai man. Morî
ku'sa' epu'tî ya, moriya mîrîrî pî' atapurîn. Morî pe tiaron yeseru wenai
iwarantî atapurîn eserîke pra man. 5 Maasa pra tiwin pî' si'ma uyeserukon
unkupî'pîkon esera'ma kupî sîrîrî. Mîrîrî ye'nen Cristo pia erepannîsa' ya,
uurî'nîkonya rî unkupî'pîkon ku'sa' ekaremekî kupî sîrîrî ipî'.
6 Amîrî'nîkon kore'ta Cristo yekare pî' ayenupanenkon wanî ya, mîîkîrî
pîika'tîya'nîkon yuwatî, tamî'nawîrî itu'se awe'to' pî' morî pe. Itekkari
ton pî' ito' ton ke, ipata'se' ton ke, mîrîrîkon ke ipîika'tîya'nîkon yuwatî.
7 Tauya sîrîrî see warantî. Paapa yenku'tîya'nîkon kai'ma kîsenku'tîtî,
tamî'nawîrî Paapaya epu'tî tanne. Maasa era'matî. Warayo'ya tînmîri
pîmî ya, mîrîrî inpîmî'pî aro'ta moropai eepeta. Mîrîrî tînpîmî'pî
mo'kaiya. Tiaron pe eepetasa' pra awanî. 8 Mîrîrî warantî nîrî anî'ya morî
ku'sa' ya, Morî Yekaton Wannî atausinpato' yawîrî morî eporîiya Morî
Yekaton Wannî winîpai, ipatîkarî tîîko'manto' ton. Tîîse anî'ya imakui'pî
ku'sa' ya, itu'se teesenumenka yawîrî, mîîkîrîya imakui'pî yepe' pe
e'taruma'tînto' eporî, aasa'manta ipatîkarî. 9 Mîrîrî ye'nen morî kupî pî'
ko'mannî teeseta'kai pra. Tîwîrî ikupî pî' e'nîpai man, maasa pra î' pensa
yapisî weiyu erepamî yai, yapi'to'pe'nîkon. 10 Mîrîrî ye'nen tîwîrî ikupî
eserîkan wanî ya, morî ku'pai'nîkon man tamî'nawîronkon yarakkîrî.
Tîîse ikupî ya, manni'kan uyonpakon innape Jesus Cristo kupîtîponkon
pîika'tî yuwapai man, maasa pra inkamoro wanî ye'nen uyonpakon pe.
Moropai innape iku'nenan pepîn nîrî pîika'tîtî.

Paulo Esekaremekî
Moropai Tiwinkano'pî Pe Panamaiya

11 Uurîya sîrîrî kaareta menuka sîrîrî uyenya ke pu'kuru aapia'nîkon.
Maasa era'matî î' kai'ma inonkon pe imenukasau'ya.
12 Tarîpai tauya sîrîrî apî'nîkon insamoro ayenupanenkon pî'. Inkamoro
wanî ipîkku pe tîwe'ku'sanon pe. —Amerekon pi'pî pottî ya'tîtî, —taa pî'
to' ko'mamî teeseka'nunkai. Mîrîrî kupîya'nîkon yu'se to' wanî tîpî'nîkon
Judeuyamî' o'ma'ta namai. Maasa pra Cristo sa'mantato' yekare neken
ekaremekî to'ya ya, Judeuyamî'ya to' taruma'tî e'painon. 13 Tîîse mîrîrî
warantî amîrî'nîkon ena yu'se tîwe'sanonya tamî'nawîrî Moisés nurî'tîya
yenupanto' kupî pepîn. Tîîse tîmaimukon pe mîrîrî ku'sa'ya'nîkon wenai
atapurîpai to' wanî. Taa to'ya: —Anna maimu pe iku'sa' to'ya —taa to'ya.
Mîrîrî kupîya'nîkon yu'se to' wanî, poro po neken teesera'masen ton api'pîkon
pî'. 14 Tîîse uurî wanî pepîn inkamoro warantî. Jesus Cristo sa'mantato'
neken ku'nen pe wanî innape. Maasa pra Jesus sa'manta'pî wenai uurî nîrî,
uusa'manta'pî iwarantî. Mîrîrî ye'nen Paapa yapurînenan pepîn warantî e'pai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pra wai. Moropai mîrîrî wenai tîîpia'nîkon uurî yu'se pra to' wanî, Cristo
warantî wanî ye'nen. 15 Î' wani' awanî pepîn Paapa pia, mîrîrî warantî e'nî ya,
Judeuyamî' yeseru ya' e'nî tanne, to' yeseru ya' pra e'nî tanne. Tîîse Paapa
wanî pemonkon yeseru miakanmapai amenan pe awe'to'pe. 16 Moropai
tamî'nawîronkon manni'kan sîrîrî yawîrî yapurînenan wanî ya, inkamoro
pia tîwanmîn moropai tî'noko'manto' wanî mîrîrî. Tamî'nawîronkon Paapa
pemonkonyamî', innape yapurînenan pia Paapaya itîrî yu'se wanî.

17 Mîrîrî ye'nen anî'ya taa: —Cristo naipontî'pî pepîn amîrî, yu'se
pra wai. Maasa pra sîrîrî uyesa'ya ekaremekî sîrîrî î' kai'ma erekî'
pe wanî. Mîrîrîya Jesus Cristo wanîyakon pe wanî ekaremekî sîrîrî,
uyera'manenanya uyera'mato'pe.

18 Uyonpayamî', morî epe'mîn tîrî Uyepotorîkon Jesus Cristoya
yu'se wai tamî'nawîronkon amîrî'nîkon pia. Moropai ayarakkîrî'nîkon
aako'mamî yu'se wai. Mîrîrî warantî e'pai man. Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

ÉFESO PONKON PIA

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya moropai yarima'pîiya innape Jesus ku'nenan Éfeso ponkon pia. Roma po atarakkannîto' yewî' ta tîwanî tanne, imenuka'pîiya. Î' kai'ma Paapa esenumenkato' wanî ekaremekî'pîiya. Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' esa' pe Jesus kupîiya pî' eeseurîma'pî. Moropai ta'pîiya nîrî inkamoro wanî Jesus yarakkîrî, tiwin to' enasa' ye'nen, tiaronkon pemonkonyamî'ya morî to' yeseru era'ma e'pai awanî.

---

1 1 Uurî Paulo, Jesus Cristo naipontî'pî itu'se Paapa wanî ye'nen. Sîrîrî kaareta menukauya amîrî'nîkon pia, Paapa nîmo'ka'san tîmîrî ton pe, Éfeso cidaderî ponkon pia. Amîrî'nîkon wanî innape Jesus Cristo kupî pî' tîîko'mansenon pe.

2 Manni' epe'mîra Paapa nîtîrî moropai tîwanmîra e'nîto' tîrî Uyunkon Paapaya moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo yunya yu'se wai aapia'nîkon.

Upîika'tî Tîuya'nîkon Pî' Paapa Esenumenka'pî Cristo Wenai

3 Paapa, Uyepotorîkon Jesus Cristo yun yapurîpai'nîkon. Maasa pra ka' winîpainon, Morî Yekaton Wannî tîrî tîuya wenai uurî'nîkon koneka'pîiya morî pe. Ikupî'pîiya Cristo nîkupî'pî wenai. 4 Maasa pra pena, sîrîrî pata koneka tîuya rawîrî, Paapaya uurî'nîkon menka'pî, Jesus Cristo nîkupî ton wenai. Morî pe pu'kuru e'nîto'pe moropai î' rî imakui'pî unkupî'pîkon ton pra e'nîto'pe tîrawîrî umenka'pîiya'nîkon. Paapaya uurî'nîkon sa'nama'pî kure'ne. 5 Mîrîrî ye'nen eesenumenka'pî pena tînmukuyamî' pe uurî'nîkon kupî tîuya pî', Jesus Cristo wenai. Mîîkîrî esenumenka'pî itu'se tîwanî ye'nen. 6 Mîrîrî ye'nen uurî'nîkonya yapurî e'pai awanî kure'ne. Maasa pra morî tîrî'pîiya epe'mîra, tînmu kure'ne tînsa'nama wenai.

7 Maasa pra uurî'nîkon wanî Jesus Cristo ne'ma'san pe, tîmînî i'kamo tîuya yai pakî'nan pona. Mîrîrî wenai unkupî'pîkon imakui'pî kupî'pî Paapaya tîîwanmîra. Mîrîrî kupî'pîiya maasa pra upî'nîkon morî pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pu'kuru tîwanî ye'nen. 8 Mararî pra tîwakîri pe pu'kuru uurî'nîkon
pia itîrî'pî Paapaya, epu'nen pe pu'kuru tîwanî ye'nen. 9 Moropai anî'
nepu'tî pepîn epu'to'pe uurî'nîkonya ikupî'pîiya. Î' kai'ma ikupî tîuya pî'
Jesus Cristo nîkupî'pî wenai, manni' pî' eesenumenka'pî pena. Mîrîrî
yenpo'pîiya uupia'nîkon. 10 Moropai tamî'nawîrî ekonekasa' yai, ikupîiya
ta'pî tîuya yawîrî. Tamî'nawîronkon rumakaiya Cristo yenya'. Tamî'nawîrî
ka' po tîîko'mansenon moropai non po tîîko'mansenon rumakaiya itenya',
tamî'nawîronkon esa' pe awe'to'pe. 11 Tamî'nawîrî sîrîrî kupî'pî Paapaya,
pena î' kai'ma teesenumenka'pî yawîrî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya uurî'nîkon
menka'pî tîpemonkono pe e'nîto'pe Cristo wenai. Mîrîrî kupî'pîiya itu'se
tîwanî ye'nen. 12 Mîrîrî kupî'pîiya tapurîto'pe uurî'nîkon ⌞Judeuyamî'ya,⌟
morî pe, ipîkku pe Paapa e'to' yapurîto'pe. Maasa pra e'mai' pe innape
Cristo ku'sa'nîkon, moropai inîmîkî pî' ko'mannî, iipia ko'mannîto'pe.
13 Amîrî'nîkon yarakkîrî nîrî awe'kupî'pî mîrîrî warantî. Î' pensa yairon
Cristo yekare e'pîika'tînto' eta'pîya'nîkon yai, ikupî'pîya'nîkon innape.
Moropai mîrîrî yai, Paapaya Morî Yekaton Wannî tîrîuya taasa' tîuya yawîrî
itîrî'pî aapia'nîkon. Tîmîrî pe awanîkon ekareme'nen pe itîrî'pîiya. 14 Morî
Yekaton Wannî tîrî'pîiya imakui'pî yapai tîpemonkonoyamî' ye'ma'pî
tîuya ekareme'nen pe. Moropai tîîpia inkamoro yarî tîuya ekareme'nen pe
itîrî'pîiya. Mîrîrî wenai uurî'nîkonya epu'tî î' taasa' tîuya yawîrî Paapaya
ikupî. Mîrîrî ye'nen morî pe Paapa e'to' pî' yapurî e'pai awanî kure'ne.

Paulo Epîremato'

15,16 Mîrîrî ye'nen uurî epîrema sîrîrî. Innape Uyepotorîkon Jesus Cristo
kupî pî' awanîkon moropai tamî'nawîrî manni'kan innape iku'nenan
sa'namaya'nîkon yekare etasau'ya pata pai, epîrema pî' uuko'mamî
tîîtî'napanse pra. —Morî pe man —tauya Paapa pî' amîrî'nîkon wenai.
Sîrîrî warantî uurî enpenata tîwîrî rî amîrî'nîkon pî'. 17 Moropai Paapa
Uyepotorîkon Jesus Cristo yun manni' morî pu'kuru pî' esatîuya.
Amîrî'nîkon pia epu'nen pe awe'to'kon ton tîîto'peiya. Î' kai'ma tîwanî
ekareme'nen ton Morî Yekaton Wannî tîîto'peiya. Mîrîrî warantî neken î'
kai'ma Paapa wanî epu'tîya'nîkon inî' panpî'. 18 Epîrema sîrîrî. Esatîuya
Paapa pî' mîîkîrîya anepu'tîkon pepîn epu'tîya'nîkon emapu'to'pe.
Maasa pra amîrî'nîkon yanno'pîiya ipatîkarî aako'mamîkonpa Cristo pia,
moropai tamî'nawîrî intîrî yapisîkonpa. Tamî'nawîrî mîrîrî epu'tîya'nîkon
emapu'to'peiya esatîuya sîrîrî. 19 Moropai epîrema sîrîrî î' kai'ma kure'ne
Paapa meruntîri wanî epu'tîkonpa. Mîrîrî tîmeruntîri tîrî'pîiya uurî'nîkon
pia, innape tîku'nenan pia, (morî pe uyewankon konekato'pe tîuya).
20 Mîrîrî tîmeruntîri yenpo'pî Paapaya pena kure'nan, î' pensa Cristo
pîmî'sa'ka tîuya yai. Moropai mîrîrî tîmeruntîri ke mîîkîrî tîrî'pîiya
tîmeruntîri winî eereutato'pe ka' po. 21 Miarî si'ma tamî'nawîronkon
yentai ikupî'pîiya. Manni'kan epu'nenan, moropai ipîkkukon, moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tiaronkon esa' pe tîwe'sanon, tamî'nawîronkon inkamoro sîrîrî pata po
tîîko'mansenon yentai ikupî'pîiya. Moropai inkamoro yentai neken pra,
tîîse maasa amenan pata koneka Paapaya yai, ipîkku pe tîwe'sanon wanî
kupî sîrîrî. Inkamoro yentai nîrî ikupî'pîiya. 22 Paapaya tamî'nawîron
kupî'pî Cristo ma're awe'to'pe, moropai Cristo maimu yawîrî to'
ko'manto'pe. Maasa pra Cristo neken tîrî'pîiya tînmenka'san ton pe,
inkamoro tîpemonkonoyamî' tamî'nawîronkon yepotorî pe awe'to'pe.
23 Maasa pra imenka'san wanî Cristo waikatoi pe, itesa' warantî. Moropai
inkamoro pu'pai pe Cristo ko'mamî tîmîrî pe to' wanî ye'nen. Mîrîrî
warantî tamî'nawîrî awe'to' yawîrî to' wanî, tîîse Cristo ton pîn awanî
ya, awe'to' yawîrî awanî pepîn. Maasa pra mîîkîrî ko'mamî tamî'nawîrî
tînkoneka'pî yepoi, tamî'nawîronkon ko'mannî'nen pe.

Sa'mantanto' Winîpai E'pîika'tînto'

2 1 Pena amîrî'nîkon wanî'pî isa'manta'san pe, maasa pra Paapa maimu
yawîrî aako'mansa'kon pra awanîkon ye'nen, imakui'pî kupî pî'
aako'mamîkon ye'nen. 2 Mîrîrî yai, sîrîrî pata po tîîko'mansenon ko'mamî'pî
warantî aako'mamî'pîkon. Inkamoro yaipontînen, Makui maimu yawîrî
aako'mamî'pîkon. Mîîkîrî Makui wanî sîrîrî pata po o'ma'kon, tîpoitîrîtonon
yaipontînen pe, moropai Paapa maimu yawîrî pra tîîko'mansenon yaipontînen
pe. 3 Tamî'nawîrî uurî'nîkon nîrî ko'mamî'pî pena, imakui'pî kupî pî' inkamoro
ko'mamî'pî warantî. Itu'se e'nîto' yawîrî anku'pai uurî'nîkon esenumenka'pî. Î'
kai'ma esenumenkan yawîrî ko'mannî'pî. Tiaronkon pî' teekore'ma'pî warantî
uurî'nîkon pî' nîrî Paapa ekore'ma'pî, mîrîrî imakui'pî pe e'nîto' wenai. Mîrîrî
wenai uurî'nîkon antaruma'tîpai Paapa wanî'pî. 4,5 Tîîse mîîkîrîya uurî'nîkon
era'ma'pî tî'noko'pî pe, kure'ne usa'nama tîuya'nîkon ye'nen. Ipatîkarî enen
ko'mannîto' ton tîrî'pîiya. Teuren pena imakui'pî unkupî'pîkon wenai,
isa'manta'san warantî e'nî tanne, uurî'nîkon ko'manto' ton tîrî'pîiya Jesus
Cristo yarakkîrî. Mîrîrî epe'mîra Paapa nîtîrî'pî wenai, awe'pîika'tîsa'kon.
6 Paapaya Jesus Cristo pîmî'sa'ka yai, uurî'nîkon nîrî pîmî'sa'ka'pîiya
yarakkîrî. Moropai upata'se'kon ton tîrî'pîiya, ka' po si'ma tamî'nawîronkon
ko'mannî'nen pe e'nîto'pe Cristo pokonpe. 7 Paapaya mîrîrî kupî'pî maasa pra
tîwîrî tamî'nawîronkonya epu'to'pe, mararî pra morî tîrî tîuya uupia'nîkon
epe'mîra. Kure'ne usa'nama'pîiya'nîkon moropai upî'nîkon mîrîrî yenpo'pîiya
Jesus Cristo nîkupî'pî wenai. 8 Maasa pra epe'mîra Paapa nîtîrî'pî wenai
amîrî'nîkon e'pîika'tîsa', innape ikupîya'nîkon ye'nen. Itu'se amîrî'nîkon e'to'
wenai pra, î' ankupî'pîkon wenai pra, tîîse amîrî'nîkon repa'pîiya epe'mîra.
9 Awe'pîika'tîsa'kon pepîn, morî ankupî'pîkon wenai. Mîrîrî ye'nen anî'
wanî pepîn mîî pe mîrîrî pî'. 10 Maasa pra morî pe uurî'nîkon wanî Paapa
nîkoneka'san pe, Jesus Cristo piawonkon pe e'nî ye'nen. Moropai mîîkîrî
yarakkîrî ko'mannî wenai, morî kupî pî' ko'mannîto'pe ukoneka'pîiya'nîkon.
Mîrîrî morî pî' Paapa esenumenka'pî pena ikupî pî' ko'mannîto'pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cristo Pemonkono Pe Judeuyamî' Pepîn Ena

11 Enpenatatî î' kai'ma pena awanî'pîkon pî'. Amîrî'nîkon esenposa' pra
man Judeuyamî' pe. Mîrîrî ye'nen Judeuyamî' mîî pe tîwe'sanonya taa
apî'nîkon: —Paapa pemonkono pe pra awanîkon maasa pra amerekon
pi'pî ya'tî to'ya pra awanî'pî —taa to'ya. Tesa'kon pî' neken to' atapurî,
⌊tewankon yawon pî' pra⌋. 12 Enpenatatî, pena aako'mamî'pîkon aminke
Cristo pî'. Paapa pemonkonoyamî' imenka'san yonpa pe pra awanî'pîkon.
Mîrîrî ye'nen î' ta'pî Paapaya to' pî' yawîrî ikupî'pîiya tîpemonkonoyamî'
ton pe, tîîse amîrî'nîkon ton pe pra. Iwinîpainon morî nîmîkîya'nîkon
pra awanî'pîkon. Aako'mamî'pîkon sîrîrî pata po Paapa tepu'se pra.
Mîrîrî warantî awanî'pîkon pena. 13 Pena amîrî'nîkon ko'mansa' aminke
Paapa pî' tîîse Cristo sa'manta'pî, imînî eti'kamo'pî pakî'nan pona. Mîrîrî
inkupî'pî wenai tîîpia amîrî'nîkon enepî'pîiya.

14 Maasa pra mîîkîrî rî Cristoya tîwanmîra awe'to'kon ton tîrî'pî.
Akupî'pîiya'nîkon Judeuyamî' moropai Judeuyamî' pepîn yarakkîrî
tiwinan warantî. Tiwin pemonkon warantî aako'mamîkonpa teesiyu'pî'se
pra. Mîîkîrîya eseyaton pî' awe'to'kon yaretî'ka'pî. 15 Maasa pra Moisés
nurî'tîya yenupanto', Judeuyamî' yeseru yaretî'ka'pîiya. Tarîpai
Jesus Cristo wenai tiwin akupî'pîiya'nîkon. Mîrîrî ye'nen amenan
pe amîrî'nîkon kupî'pîiya tîpemonkono pe. Mîrîrî warantî tîwanmîn
tîrî'pîiya. 16 Pakî'nan pona tîîsa'manta yai, Cristoya eseyaton pî' e'nîto'
yaretî'ka'pî. Maasa pra morî pe uurî'nîkon, Judeuyamî', Judeuyamî'
pepîn ena emapu'tî'pîiya Paapa yarakkîrî, tînkupî'pî wenai. Moropai
ukupî'pîiya'nîkon tiwinan pemonkon warantî. 17 Mîrîrî ekareme'se
Cristo iipî'pî. Moropai mîrîrî ekareme'pîtî'pîiya tamî'nawîronkon pî'
tîwanmîra aako'mamîkonpa. Ekaremekî'pîiya amîrî'nîkon Judeuyamî'
pepîn pî', aminke Paapa pî' tîwe'sanon. Moropai Judeuyamî' pî' nîrî
ekaremekî'pîiya, aminke pra ipî' tîwe'sanon pî'. 18 Cristo nîkupî'pî wenai
uurî'nîkon tamî'nawîronkon Judeuyamî' moropai Judeuyamî' pepîn wîtî
tarîpai Paapa pia. Maasa pra Morî Yekaton Wannîya uurî'nîkon yarî,
mîîkîrî rîya. Inî'rî uma'nîpanenkon ton pra.

19 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn wanî pepîn ka'ran pe
tîwe'sen warantî. Tîîse amîrî'nîkon wanî tarîpai Paapa pemonkonoyamî'
pe. Inmukuyamî' pe awanîkon! 20 Amîrî'nîkon wanî Paapa yewî' konekasa'
warantî. Moropai anna, Jesus naipontî'san moropai profetayamî' wanî tî'
warantî yapîtanî'to'pe itîîsa'. Maasa pra anna winîpai itekare etasa'ya'nîkon
ye'nen. Tîîse Jesus Cristo wanî kure'nan tî' warantî tamî'nawîrî uurî'nîkon
yapîtanî'nen pe. 21 Mîîkîrîya uurî'nîkon ko'mannîpî tamî'nawîrî morî pe
e'nîto'pe. Moropai mîîkîrîya inî' panpî' tepu'to'pe uurî'nîkonya ikupî tîmîrî
tonpe tîîpia eturumakanto'pe. 22 Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon wanî itewî'
pe, Jesus Cristo yarakkîrî awanîkon ye'nen. Tiaronkon innape iku'nenan

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pokonpe tiwin itewî' pe ukonekaiya'nîkon, ita Paapa ko'manto' ton, Morî
Yekaton Wannî wenai. Mîrîrî warantî uurî'nîkon wanî.

Pauloya Itekare Ekaremekî Judeuyamî' Pepîn Pî'

3 1 Mîrîrî ye'nen uurî Paulo, Jesus Cristo poitîrî wanî sîrîrî tarî
atarakkannîto' ta itekare ekaremekîuya ye'nen amîrî'nîkon,
Judeuyamî' pepîn pî'. 2 Upî' morî pe tîwanî ye'nen, iku'to'peuya
Paapaya itîrî'pî uupia, epu'tî pî' naatîi. Amîrî'nîkon Judeuyamî' pepîn
kore'ta esenyaka'mato'pe itîrî'pîiya. 3 Paapaya î' kai'ma ikupî tîuya
ekaremekî'pî upî' Judeuyamî' pepîn yarakkîrî. Sîrîrî itekare, sîrîrî
tîpose anî' nepu'tî pepîn menuka'pîuya aapia'nîkon mararî, kure'ne pra.
4 Mîrîrî erenkasa'ya'nîkon ya, epu'tî'pîya'nîkon sîrîrî. Î' kai'ma manni'
anî' nepu'tî pepîn, Cristo wenai Paapa nîkupî ton pî' esenumenka
epu'tî'pîya'nîkon. 5 Pena patapai anî' nepu'tî'pî pepîn sîrîrî. Tîîse sîrîrî
patapai, Morî Yekaton Wannî wenai Paapaya yenpo'pî, sîrîrî epu'to'pe
tînaipontî'sanya moropai Paapa maimu ekareme'nenanya. 6 Anî' nepu'tî
pepîn wanî see warantî: Cristo nîkupî'pî yekare eta tîuya'nîkon wenai
Judeuyamî' pepînya tîwe'pîika'tîto'kon ton yapisî e'painon Judeuyamî'
pokonpe Paapa winîpai. Inkamoro wanî nîrî Paapa munkîyamî' pe,
tiwin pemonkon warantî to' e'to'pe Judeuyamî' yarakkîrî. Moropai Jesus
Cristo nîkupî'pî wenai, inkamoro nîrî pîika'tî Paapaya. 7 Epe'mîra tîntîrî
tîrî'pî Paapaya uupia, moropai kure'ne meruntî ke urepa'pîiya, tîmaimu
ekareme'to'peuya. Mîrîrî wenai, Paapaya uurî yaipontî'pî sîrîrî itekare
ekareme'to'peuya.

8 Teuren uurî wanî tanne tamî'nawîronkon Paapa pemonkonoyamî'
ma're, tîîse Paapaya itîrî'pî uupia tîmaimu ekareme'to'peuya
Judeuyamî' pepîn pî'. Kure'ne anî'ya epu'tî yentai Cristo nîtîrî ton mîrîrî
ekaremekîuya Judeuyamî' pepîn pî'. 9 Moropai î' kai'ma Judeuyamî'
pepîn pîika'tî Paapaya ekaremekîuya tamî'nawîronkonya epu'to'pe,
manni' anî' nepu'tî pepîn pena patapainon. Paapaya neken epu'tî'pî pena,
tamî'nawîron konekatîponya. 10 Tîîse sîrîrî innape iku'nenan Judeuyamî'
moropai Judeuyamî' pepîn tîmo'ka'san wenai, tîwîrî epu'nen pe tîwanî
epu'tî ipîkkukonya. Manni'kan ka' po tîîko'mansenonya, inserîyamî'ya
taa: —Kure'ne epu'nen pe Paapa wanî. Mîrîrî taa to'ya, innape Paapa
ku'nenan era'ma tîuya'nîkon wenai. 11 Mîrîrî epu'nen pe awanî esepu'tî.
Uyepotorîkon Jesus Cristo yarima'pîiya wenai, tîwîrî teesenumenkato'
yawîrî. 12 Mîrîrî ye'nen Cristo yarakkîrî e'nî wenai, innape ikupî ye'nen,
Paapa pia uurî'nîkon erepamî e'painon eranne' pe pra. 13 Mîrîrî ye'nen
tauya sîrîrî apî'nîkon. Teesewankono'mai pra e'tî, tarî uurî e'taruma'tîto'
pî', maasa pra amîrî'nîkon ton pe e'taruma'tî sîrîrî. Tîîse tamî'nawîrî
uyarakkîrî awe'kupî manni' pî' taatausinpai e'tî, amîrî'nîkon ton pe
e'taruma'tî ye'nen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kure'ne Cristoya Uurî'nîkon Sa'nama

14 Tamî'nawîrî mîrîrî wenai Paapa yapurîuya, epîrema irawîrî si'ma
uyese'mu pona teenai. 15 Manni' Paapa, tamî'nawîrî tîpemonkonoyamî'
ka' ponkon pia itîînen moropai non ponkon. Tînmukuyamî' kai'ma to'
esatî'pîiya. 16 Mararî pra antîrî ton moro awanî aapia, anî'ya iku'ne'tî
yentai. Mîrîrî yawîrî to' meruntîri ton tîîkî tauya Paapa pî'. Morî
Yekaton Wannî wenai itîîkî to' yewan ya' tauya. 17,18 Esatîuya nîrî innape
ikupîya'nîkon wenai Cristo ko'manto'pe ayewankon ya'. Moropai epîrema
sîrîrî amîrî'nîkonya Cristo e'sa'namato' epu'to'pe inî' panpî'. Maasa
pra mîîkîrî Cristoya asa'nama'pîkon epu'tî pî' naatîi, kure'ne. Mîrîrî
ye'nen amîrî'nîkon rumakaiya pepîn, ayapîtanîpîkon pî' aako'mamî.
Mîrîrî epu'tîya'nîkon yu'se wanî sîrîrî morî pe, tamî'nawîronkon Paapa
pemonkonoyamî' pokonpe si'ma, î' kai'ma Cristo e'sa'namato' wanî
kure'ne. Awene' tuna wanî warantî, moropai tu'na awanî warantî,
moropai kusan ikî'pî ton pra awanî warantî, moropai kawîne wî'
wanî warantî, Cristoya usa'namato'kon wanî ikî'pî ton pra. 19 Inna,
epîrema sîrîrî amîrî'nîkon pona, maasa pra sîrîrî Cristo e'sa'namato'
epu'tîya'nîkon yu'se wanî ye'nen, teuren tamî'nawîrî epu'tîya'nîkon
eserîke pra tîîse. Tîîse inî' panpî' epu'tîya'nîkon yu'se wanî, Paapa pia
eeturumaka ye'ka pe e'to' yawîrî, tîwarantî aako'mamîkonpa, tiaronkon
sa'nama pî'. Sîrîrî warantî esatîuya Paapa pî'.
20 Moropai kure'ne taatausinpai Paapa yapurîuya. Imeruntîri
uurî'nîkon, inmo'ka'san pia intîrî'pî wenai, moropai Jesus Cristo
nîkupî'pî wenai yapurîpai'nîkon man. Mîîkîrîya unesatî'pîkon yentai
itîrîiya epu'tîuya. Moropai î' kai'ma esatî pî' esenumenka'nî'pî yentai
itîrîiya. 21 Mîrîrî ye'nen kure'ne Paapa yapurî pî' ko'mannî yu'se wai.
Tamî'nawîronkon Cristo piawonkonya yapurî e'pai man tîwîrîrî,
tîrumakai pra, sîrîrî pankonya moropai maasa teesenposanonya. Mîrîrî
warantî awe'kupî yu'se wai.

Tiwin E'nî Cristo Yarakkîrî

4 1 Mîrîrî ye'nen esatîuya sîrîrî apî'nîkon. Atarakkannîto' yewî' ta
Jesus Cristo wenai awanî manni'ya esatî morî pe aako'mamîkonpa,
î' kai'ma itu'se Paapa e'to' yawîrî. Mîrîrî yu'se awanî'pî amîrî'nîkon yanno
tîuya yai. 2 Mîrîrî ye'nen tîwîrî ako'mantî mîî pe pra, eranmîra moropai
teekore'masen pe pra. Morî pe tiaronkon sa'namatî, moropai î' taato' to'ya
yapîtanîpî pî' ako'mantî teekore'mai pra. 3 Tiwin eesenumenkato'kon
ku'tî. Maasa pra mîrîrî warantî awanîkonpa Morî Yekaton Wannîya itîrî'pî
aapia'nîkon. Teesiyu'pî'se aako'mamîkon namai tîwanmîra ako'mantî.
4 Tiwin uurî'nîkon wanî Paapa pemonkonoyamî' pe, teuren arinîke
e'nî tanne.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai tiwin uurî'nîkon pinunpanen wanî Morî Yekaton Wannî.
Moropai tiwin ka' pona wîtînto' nîmîkî pî' ko'mannî. Miarî morî pe e'nî kupî sîrîrî. Mîrîrî ton pe uurî'nîkon yanno'pî Paapaya.
5 Moropai Uyepotorîkon wanî tiwin.
Moropai innape Cristo ku'sa'nîkon, tiaron pepîn.
Moropai tiwin uurî'nîkon esenpatakonato' wanî, Cristo pemonkono pe e'nî ekareme'nen pe.
6 Moropai Paapa, mîîkîrî yapurî, tiaron yapurî pepîn. Mîîkîrî rî wanî tamî'nawîronkon uurî'nîkon yun pe moropai uyesa'kon pe awanî, moropai itu'se tîwe'to' kupî emapu'tîiya. Moropai uupia'nîkon aako'mamî.
7 Tiwin pî' si'ma, uurî'nîkonya ukaisarî'nîkon Cristo nîtîrî yapisî'pî, itîrîiya pîkîrî. 8 Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' yawîrî itîrî'pîiya. Taasai'ya man:
Teenuku yai ka' pona,
mîîkîrî Cristo ena'pî teyatonon yentai,
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' rawîrî.
Moropai pemonkonyamî' pia tîntîrî tîrî'pîiya

Sl 68.18

taasai'ya man. 9 Î' kai'ma esenumenkan pî' naatî Cristo enuku'pî pî' ka' pona? E'mai' pe awautî'pî non yo'koi. 10 Mîrîrî tîpo mîîkîrî rî enuku'pî ka' pona tamî'nawîron yepoi, ipîkku pe tîwanîpa kai'ma. Moropai tamî'nawîrî pata kaisarî non po, ka' po aako'mamî sîrîrî, tamî'nawîronkon yentai tîwanîpa. 11 Moropai tîntîrî tîrî'pîiya tîpemonkonoyamî' pia, pata ponkon kaisarî, to' esenyaka'mato'pe tînaipontîkon pe, moropai tiaronkon e'to'pe Paapa maimu ekareme'nenan pe, moropai tiaronkon kupî'pîiya tîpemonkono pe pemonkonyamî' mo'kanenan ton pe. Moropai tiaronkon kupî'pîiya tîpemonkonoyamî' ko'mannî'nenan ton pe, moropai to' yenupanen ton pe. 12 Insamoro kupî'pîiya tîpemonkonoyamî' pîika'tînenan ton pe teesenyaka'mato' ku'to'pe to'ya. Moropai morî pe Cristo wanî warantî to' e'to'pe iwaikkatoi pe to' wanî ye'nen, itesa' warantî. 13 Mîrîrî ye'nen uyenupakon to'ya yai tamî'nawîrî uurî'nîkon ena tiwin esenumenkanto' yarakkîrî innape ikupî ye'nen. Moropai uyenupakon to'ya yai, mîîkîrî Paapa munmu epu'tî uurî'nîkonya kupî sîrîrî inî' panpî'. Moropai uurî'nîkon akîpî kupî sîrîrî Cristo warantî e'nîto'pe. Morî pe Cristo yeseru wanî manni' warantî uyeserukon ena. 14 Mîrîrî warantî uurî'nîkon yenupasa' to'ya wenai, moreyamî' warantî uurî'nîkon wanî pepîn, î' epu'nenan pepîn warantî. Maasa pra seru'ye'kon warayo'konya yenupanto' pî' inna taa, uurî'nîkon yenku'tî to'ya mîrîrî yenupanto' to'ya wenai. Mîrîrî wanî inna warantî tîîse inna taatîponkon yarî to'ya ataka'manto' ya'. Tîîse inî'rî inna taa pepîn yenupanto' to'ya pî', innape Paapa kupî ye'nen. 15 Tîîse

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eseurîman yairon pî' neken, yairî uyonpakon sa'namai'ma. Mîrîrî warantî
ikupî'nîkon ya, tamî'nawîrî morî pe e'nî Cristo ton pe. Manni' uurî'nîkon
yaipontînen, upu'paikon pe tîwanî ye'nen. 16 Moropai uurî'nîkon wanî
itesa' warantî. Tamî'nawîrî e'to' yawîrî, ma'tîkî' pe pra. Tîîse tamî'nawîrî
e'waikkatoimîrî uyesa'kon wanî ya, morî pe aako'mamî. Esenyaka'manto'
kupî morî pe maasa pra tamî'nawîrî morî pe e'to' yawîrî awanî ye'nen.
Mîrîrî warantî Cristo waikatoi pe e'nî ye'nen. Imaimu yawîrî ko'mannî ya
morî pe esenyaka'man, maasa pra tiaronkon sa'nama pî' ko'mannî ye'nen.

Cristo Nîtîrî Amenan Ko'mannîto'

17 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon pî' tauya sîrîrî Uyepotorîkon maimu pe.
Taa pî' uuko'mamî meruntî ke see warantî: Inî'rî manni'kan Paapa
epu'nenan pepîn ko'mamî manni' warantî aako'mamîkon namai. Maasa
pra inkamoro esenumenkato' wanî î' pe pra rî. 18 Moropai inkamoro
esenumenka imakui'pî kupî pî'. Ipatîkaron Paapa nîtîrî'pî inkamoro
ko'manto' ton pra awanî. Maasa pra pakko pe Paapa epu'tî to'ya pra to'
wanî ye'nen. Moropai itu'se pra to' wanî maasa pra sa'man pe to' yewan
wanî ye'nen. 19 Inkamoro enasa' man aweppe'to' ton pra tamî'nawîron
imakui'pî tînkupîkon pî'. Nura teserukon kupî pî' to' ko'mamî. Moropai
inî' panpî' ikupîkonpa to' eturumakasa' wanî. Mîrîrî warantî itu'se
tîwe'to'kon pî' to' ko'mamî, tone' imakui'pî anku'pai to' wanî. Mîrîrî
warantî Paapa epu'nenan pepîn yeseru wanî.
20 Mîrîrî kupî pî' aako'mamîkonpa Cristoya ayenupasa'kon pra
man. 21 Tîîse amîrî'nîkonya eta'pî Cristo yekare. Moropai innape
ikupî'pîya'nîkon imaimu yairon pî' eesenupa'pîkon, iteseru pî'. 22 Moropai
pena amîrî'nîkon esenupa'pî î' kai'ma penaro' ayeserukon kupî pî'
aako'mamîkon rumakakonpa. Mîrîrî ayeserukonya ataruma'tî'pîkon
iwinîkîi pra inî' panpî'. 23 Mîrîrî winîpai ayewankon moropai
eesenumenkato'kon miakanma'nîkon e'pai awanî amenan pe. 24 Mîrîrî
ye'nen amenan aponkon yeka'maya'nîkon warantî amenan ayeserukon
ton yeka'matî ayewankon ya' manni' Paapa yeseru warantî. Mîrîrî ye'nen
yairî aako'mamîkon, yairî Paapa ko'mamî warantî.
25 Mîrîrî ye'nen seru'ye' pe teeseurîmai pra e'tî inî'rî. Eeseurîmakon ya,
yairî eeseurîmakon yuwatî ayonpakon yarakkîrî. Maasa pra tamî'nawîrî
uurî'nîkon wanî Cristo waikatoi pe, ipemonkonoyamî' yonpa pe.
26 Î' pensa eekore'makon ya, ayentai eekore'mato'kon kî'tîrîi imakui'pî
kupîya'nîkon namai.

Sl 4.4

Eekore'makon ya, wei ewomî pîkîrî kako'mantî. Tîîse eekonekakon
yuwatî. 27 Mîrîrî warantî imakui'pî pata'se' ton kî'tîîtî ayewan ya',
Makui esenyaka'ma ko'mannîpî namai. 28 Anî' e'sa' ya ama'ye' pe, inî'rî
mîîkîrîya yama'runpa e'pai pra man. Tîîse eesenyaka'ma neken e'pai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî, morî pe tîîko'mamîpa. Moropai mîrîrî warantî mîîkîrîya î' ton
pînon pîika'tî e'painon.
29 Eeseurîmakon ya se' tapairî nura mai pî' eeseurîmakon e'pai
pra man. Tîîse morî mai yapurîya'nîkon yuwatî. Mîrîrî ke tiaronkon
pîika'tîkonpa, moropai inî' panpî' epu'nen pe to' e'to'pe. 30 Moropai yairî
ma're Paapa winîpainon Morî Yekaton Wannî tîku'se pra e'tî. Maasa pra
mîîkîrî Morî Yekaton Wannî wanî Paapa pemonkono pe uurî'nîkon wanî
ekareme'nen pe. Moropai mîîkîrî wanî ye'nen, Paapaya uurî'nîkon mo'ka
imakui'pî yapai epu'tî'nîkon, umo'kaiya'nîkon weiyu yai. 31 Mîrîrî ye'nen
tamî'nawîrî eekore'mato'kon rumakatî. Moropai awe'mu'tunpato'kon
rumakatî. Moropai aatasi'sirunpato'kon rumakatî. Mîrîrî ye'ka wenai
tîwentaimepî'se pra e'tî. Tiaronkon winîkîi eeseurîmato'kon rumakatî.
Moropai tamî'nawîrî mîrîrî imakui'pîkon rumakatî. 32 Tîîse morî pe e'tî,
tiaronkon yarakkîrî eranmîra. Moropai î' rî to' nîkupî'pî awinîkîi'nîkon
mîrîrî ku'tî aawanmîra'nîkon. Î' kai'ma tîîwanmîra Jesus Cristo wenai
Paapaya ankupî'pîkon kupî'pî warantî iku'tî.

Paapa Munkîyamî' Ko'mamî Yeseru

5 1 Amîrî'nîkon wanî Paapa munkîyamî' pe iwakîri pe pu'kuru. Mîrîrî
ye'nen o'non ye'ka pe Paapa wanî manni' warantî awanîkon yuwatî.
2 Mîrîrî warantî î' rî kupîya'nîkon kaisarî, morî pe tiaronkon sa'nama
pî' aako'mamîkon yu'se wai. Maasa pra Cristoya uurî'nîkon sa'nama'pî.
Mîîkîrî e'tîrî'pî uurî'nîkon ton pe tîîwarîrî. To' nîtîrî a'pusin Paapa wakîri
pe, moropai Paapa yapurî pe to' nîpo'tî warantî aasa'manta'pî, kure'ne
usa'nama tîuya'nîkon ye'nen. Mîrîrî warantî tiaronkon sa'namaya'nîkon
e'pai awanî.
3 Paapa pemonkono pe awanîkon ye'nen, imakui'pî pe se' tapairî
wîri'sanyamî' yarakkîrî ke'tî, moropai wîri'sanyamî', se' tapairî warayo'kon
yarakkîrî ke'tî. Moropai nura tîku'se pra e'tî, moropai kure'ne î' yu'se
kîseka'nunkatî. Mîrîrî warantî Paapa pemonkonoyamî' ko'mamî e'pai pra
man. 4 Moropai eeseurîmakon ya, nura pî' kîseurîmatî, tîîse Paapa pî' —Morî
pe man, Paapa —ka'tî neken. 5 Mîrîrî warantî wîri'sanyamî' yarakkîrî
tîwe'sanon tîno'pî pepîn yarakkîrî, moropai nura pî' teesenumenkasanonya,
moropai kure'ne î' yu'se teeseka'nunkasanonya Paapa winîpainon î' yapisî
pepîn, î' pensa aaipî ya tamî'nawîronkon esa' pe. Maasa pra inkamoro
ye'kakon wanî mia' ke ikonekasa' yapurînenan pe. Paapa yapurî to'ya pepîn.
6 Mîrîrî ye'nen morî pe ko'manpai'nîkon, anî'ya uyenku'tîkon namai se'
tapairon mai ke. Maasa pra Paapaya tîmaimu yawîronkon pepîn taruma'tî
kupî sîrîrî. 7 Mîrîrî ye'nen inkamoro ye'kakon kore'ta tîwe'se pra e'tî.
8 Maasa pra pena amîrî'nîkon ko'mamî'pî inkamoro ko'mamî manni'
warantî ewaron ya'. Tîîse î' pensa Paapa pemonkono pe eena'pîkon
patapai morî pe ayeserukon enasa' a'ka ta. Mîrîrî ye'nen ako'mantî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

morî pe, Paapa pemonkono pe awanîkon ye'nen. 9 Mîrîrî warantî
aako'mamîkon ya, tiaronkon pîika'tîya'nîkon morî pe to' e'to'pe moropai
ayeserukon wanî yairî moropai eeseurîmato'kon wanî morî pe, seru'ye'
pe pra. 10 Î' rî Paapa wakîri pe tîwe'sen epu'tîya'nîkon yuwatî. 11 Moropai
imakui'pî to' yeseru, se' tapairon kî'ku'tî. Tîîse aronne ekareme'tî yairî
pra awanî epu'to'pe to'ya. 12 Mîrîrî ye'ka ama' pe to' nîkupî pî' eseurîman
eserîke pra awanî. Maasa pra yeppe'nî'ton pe awanî ye'nen. 13 Uurî'nîkon
wanî to' yeseru yenponenan pe ta'nîkon ya to' pî': —Mîrîrî wanî morî
pe pra. Manni' a'ka pe tîwe'senya tamî'nawîrî tera'masen pepîn yenpo
manni' warantî. 14 Maasa pra a'ka pe tîwe'senya tamî'nawîron esera'ma
emapu'tî. Mîrîrî ye'nen pena awe'menuka'pî see warantî:

Amîrî awetun ko'mannîpî manni' apakakî.
Amîrî tîîsa'mantai tîîko'mansen e'mî'sa'kakî.
Moropai Cristoya amîrî kupî a'ka ta aako'mamîpa
taasai'ya man.

15 Mîrîrî ye'nen maasa era'matî morî pe î' kai'ma aako'manto'kon
menkakonpa. Pakko pe kako'mantî tîîse epu'nen pe ako'mantî. 16 Morî
kupîya'nîkon yuwatî, maasa tîkai pra. Maasa pra tu'ke imakui'pî
ku'nenan man akore'ta'nîkon. Inkamoroya aama'tînîpîkon namai iku'tî.
17 Pakko pe tîwe'se pra e'tî. Tîîse î' kupîya'nîkon yu'se Uyepotorîkon
e'to' mîrîrî epu'tî. 18 Kure'ne mai' pî' teetînse pra e'tî. Maasa pra mîrîrîya
aako'manto'kon taruma'tî. Tîîse Morî Yekaton Wannî esenyaka'mato'pe
apî'nîkon eturumakatî iipia. 19 Tiaronkon innape Jesus ku'nenan yarakkîrî
eseurîmatî eren ke. Eserenkatî Paapa maimu e'menukasa' erenkato' pî'
moropai Paapa yapurîto' pî'. Moropai Jesus yeseru pî' teeseurîmasen eren
pî' eserenkatî Paapa yapurî pe. —Morî pe pu'kuru man, Paapa —kai'ma
eserenkatî. 20 Mîrîrî warantî Paapa uyunkon yapurîtî tîwîrî, tamî'nawîron
ku'sai'ya wenai moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo wenai.

Warayo'kon Moropai To' No'pîtonon

21 Ayonpakon nîrî maimukon yawîrî ako'mantî, Cristo namaya'nîkon wenai.
22 Amîrî'nîkon wîri'sanyamî' pî' tauya sîrîrî, tînyo kenankon pî',
anyokon maimu yawîrî ako'mantî, Uyepotorîkon namaya'nîkon wenai.
23 Maasa pra inyo wanî tîno'pî pu'pai pe, tîpemonkonoyamî' pu'pai
pe Cristo wanî manni' warantî. 24 Mîrîrî ye'nen ipemonkonoyamî',
inmo'ka'san ko'mamî Cristo maimu yawîrî. Mîrîrî warantî nîrî tînyo
kenankon wîri'sanyamî' ko'mamî e'pai awanî î' taasa' tînyoya yawîrî.
25 Tîno'pî kenankon warayo'kon pî' tauya: ano'pîkon sa'nama pî' ako'mantî,
tîpemonkono pe tînmo'ka'san sa'nama'pî Cristoya warantî. To' sa'nama
tîuya ye'nen tîîwarîrî awe'tîrî'pî, inkamoro pîika'tîpa. Aasa'manta'pî morî pe
to' e'to'pe. 26 Innape tîmaimu kupî to'ya era'ma tîuya ye'nen, imakui'pî to'
nîkupî'pî rona'pîiya, morî pe to' e'to'pe. 27 Mîrîrî warantî ikupî'pîiya tîîpia to'

enepîpa morî pe teken, imakui'pî ton pra. Tîmîrî pe to' wanî ye'nen, imakui'pî,
nura tîku'se pra to' ko'mamî yu'se awanî'pî, tîwarantî. 28 Mîrîrî warantî
tîno'pîkon sa'nama pî' warayo'kon ko'mamî e'pai awanî. Tîwe'sa'namakon
manni' warantî tîno'pîkon sa'nama to'ya e'pai awanî mîrîrî. Tîno'pî
sa'namanen wanî ya, awe'sa'nama nîrî. 29 Anî' esewanmîrî pepîn tîîwarîrî,
tîîse awe'sa'nama. Mîrîrî warantî nîrî tîpemonkonoyamî' sa'nama Cristoya.
30 Ipemonkono pe e'nî ye'nen usa'namaiya'nîkon mîrîrî. 31 Pena Paapaya ta'pî:

—Warayo' no'pîta yai, eemo'ka tun moropai tîsan piapai moropai
tîno'pî yarakkîrî eena.
Asakî'ne to' tîîse tiwinan warantî to' enasa' mîrîrî

Gn 2.24

—taasai'ya man. 32 Esenumenkanto' mîrîrî kure'nan, maasa pra Cristo pî'
eseurîma moropai inmo'ka'san pî'. 33 Moropai amîrî'nîkon warayo'kon pî'
tauya nîrî, ano'pîkon sa'namatî awe'sa'namakon manni' warantî. Moropai
wîri'sanyamî' pî' tauya, anyokon namaya'nîkon e'pai awanî.

Moreyamî' Moropai To' Yunkonyamî'

6 1 Moreyamî' pî' tauya sîrîrî moropai maasaronkon pî': Ayunkon asankon
maimu yawîrî ako'mantî, Cristo nîmo'ka'san pe awanîkon ye'nen. Mîrîrî
kupî pî' aako'mamîkon ya, yairî aako'mamîkon. 2,3 Pena Paapaya tîmaimu
ekaremekî'pî unkupîkon pe: —Ayunkon asankon namatî —ta'pî Paapaya.

—Mîrîrî warantî aako'mamîkon ya, morî pe aako'mamîkonpa
akupîuya'nîkon moropai kusan pe aako'manto'kon wanî sîrîrî non po

Dt 5.16

—ta'pîiya. Mîrîrî wanî ipîkku pe unkupîkon pe, maasa pra Paapaya ta'pî
e'mai' pe mîrîrî yawîrî e'nî ya, morî tîrîiya, taasa' tîuya yawîrî.
4 Moropai to' yunkonyamî' pî' tauya: wei kaisarî anmukukon panamatî
Uyepotorîkon yeseru ke irumaka pata pe pra. Tîîse to' tekatonkai pra e'tî,
tîîse morî pe to' yenupatî.

Ipoitîrî Moropai Ikaraiwarî

5 Amîrî'nîkon to' poitîrîtonon akaraiwarîkon maimu yawîrî iku'tî to'
namaya'nîkon ye'nen. Moropai mîrîrî kupîya'nîkon yai, aawo'ma'takon
pe pra, yairî iku'tî Cristo yapurîya'nîkon manni' warantî iku'tî. 6 Aapia
awanîkon yai neken inamaya'nîkon kai'ma ke'tî. Tîîse aapia'nîkon pra tîîse
inamatî. Manni' itu'se Paapa e'to' yawîrî iku'tî awakîrikon pe, maasa pra
Cristo pemonkono pe awanîkon ye'nen. 7 Tîîse awakîrikon pe esenyaka'matî,
akaraiwarîkon ton pe, î' kai'ma Uyepotorîkon ton pe eesenyaka'makon
manni' warantî. Manni'kan warayo'kon ton pe pra neken eesenyaka'makon.
8 Maasa pra amîrî'nîkonya tiwin pî' si'ma akaisarî'nîkon Uyepotorîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

winîpainon yapisî kupî sîrîrî, manni'kan tesa' kenankonya moropai itesa'
pînonya. Yapisîya'nîkon kupî sîrîrî, î' kai'ma ankupî'pîkon yepe'pî pe.
9 Amîrî'nîkon, to' karaiwarîyamî', apoitîrîkon tîwakîmai e'tî. Yairî
pra iteseru era'maya wenai, ipî' teekore'mai pra see warantî ikupîya
pra awanî ya, ataruma'tîuya, tekai pra. Mîrîrî tî'napannî'tî. Maasa pra
amîrîya epu'tî mîrîrî moro to' esa' moropai ayesa' wanî ka' po. Mîîkîrîya
tamî'nawîronkon ko'mannîpî se' kaisarî, e'sentai pra.

Surara Warantî Ekore'manto'

10 Tarîpai tauya sîrîrî apî'nîkon. Meruntî ke ako'mantî Uyepotorîkon
meruntîri kure'nan yarakkîrî, ipemonkono pe awanîkon ye'nen. 11 Mîrîrî
ayuwa'nen ton aponkon yeka'matî, manni' surara epontîsa' manni'
warantî. Tamî'nawîrî mîrîrî Paapa nîtîrî yapi'tî, meruntî ke awanîkonpa,
Makuiya ayenumîkon namai. Maasa pra mîîkîrîya uurî'nîkon yenku'tî
tîuya yuwa ko'mannîpî tu'ke ite'ka. 12 Maasa pra uurî'nîkon epîto' wanî
pemonkon yarakkîrî pra tîîse Makui meruntîri winîkîi moropai tîpoitîrî
pe uurî'nîkon yaipontînenan winîkîi, moropai manni'kan imawariyamî'
moropai maariwa'yamî' winîkîi. Manni'kan ka' poro taasa'senon
meruntîkon, imakui'san winîkîi uurî'nîkon ekore'ma. 13 Mîrîrî ye'nen
tamî'nawîrî Paapa nîtîrî yapi'tî. Yapi'sa'ya'nîkon ya, imakui'pî erepamî
yai apona'nîkon meruntî ke awanîkon, ayenumîiya'nîkon pepîn. Teuren
amîrî'nîkon yarakkîrî eekore'ma tîîse ayenumîiya'nîkon pepîn. Mîrîrî
ye'nen meruntî ke e'tî.
14 Mîrîrî ye'nen teekonekai e'tî. Paapa winîpainon yairon pe tîwe'sen
aworîmî yewa'tîkî, seru'ye' pe tîwe'sen winîkîi eeseya'namapa. Moropai
yairî ayeseru ton yeka'makî, mîrîrî sa'man aroppo'ta yuwa'nen ton
yeka'maya warantî. 15 Moropai ekonekatî î' kai'ma Paapaya upîika'tîsa'kon
ekaremekîkonpa tiaronkon pî', morî pe to' enato'pe Paapa yarakkîrî.
Mîrîrî itekare ekaremekîya wanî a'sa'sa' yeka'maya warantî satippe
aako'mamîkonpa aatare'mokon namai. 16 Moropai innape ikupî pî'
ako'mantî. Mîrîrî wanî manni' awapu pe yapi'sa'ya manni' warantî. Mîrîrî
ye'nen tamî'nawîrî Makui rupeya apo'tîkon eserîke pra awanî. Tîîse
apona'nîkon eerepamî yai, eesi'nîpî. 17 Moropai mîrîrî awe'pîika'tîto'kon ton
yapi'tî, manni' aro' apu'paikon yuwa'nen ton yeka'makonpa yapisîya'nîkon
warantî. Moropai Morî Yekaton Wannî nîtîrî yapi'tî akasuparaikon pe.
Mîrîrî wanî Paapa maimu pe. 18 Tamî'nawîrî sîrîrî ku'tî eepîremakon ke.
Paapa pî' awe'pîika'tîto'kon ton esatî. Epîrematî tîwîrîrî Morî Yekaton
Wannî meruntîri yai. Mîrîrî ye'nen ari'ke' pe e'tî, yairî ma're teenai pra.
Moropai epîrematî tîwîrîrî tamî'nawîronkon innape Paapa ku'nenan pona.
19 Moropai epîrematî nîrî upona, Paapaya tîmaimu ekaremekîuya
umeruntîri ton tîîto'pe eranne' pe si'ma ekaremekîuya namai. Mîrîrî
unekaremekî e'to'pe aronne epu'to'pe to'ya. Mîrîrî to' nepu'tî'pî pepîn

epu'to'pe to'ya, epîrematî. 20 Mîrîrî ekaremekîuya wenai tarî wanî
sîrîrî atarakkannîto' yewî' ta. Tîîse upona epîrematî tarî si'ma itekare
ekaremekî pî' uuko'manto'pe, meruntî ke, eranne' pe pra e'to'pe. Maasa
pra mîrîrî itekare ekareme'to'peuya uurî yaipontî'pî Jesusya.
21 Uyonpakon Tíquico manni' yairon, Uyepotorîkon esenyaka'mato' pî'
teesenyaka'masenya tamî'nawîrî uyekare ekaremekî apî'nîkon, î' kai'ma tarî
uuko'mamî yekare epu'tîkonpa. 22 Mîrîrî ekareme'se akore'ta'nîkon yarimauya
sîrîrî. Î' kai'ma tamî'nawîrî anna yekare ekaremekîiya yai, aatausinpakonpa.

Paulo Esekaremekî

23 Uyunkon Paapaya moropai Uyepotorîkon Jesus Cristoya amîrî'nîkon
pia tîwanmîn tîrî yu'se wai, uyonpayamî'. Moropai î' kai'ma tiaronkon
sa'nama pî' aako'manto'kon ton tîrî to'ya yu'se wai. Moropai innape
tîkupîkon pî' aako'mamîkonpa itîrî to'ya yu'se wai. 24 Moropai epe'mîra
Paapa nîtîrî ko'mamî yu'se wai tamî'nawîrî manni'kan Uyepotorîkon
Jesus Cristo yapurî pî' tîîko'mansenon pia.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

FILÍPOS PONKON PIA

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya moropai yarima'pîiya innape Jesus ku'nenan Filípos ponkon pia. Miarî Paulo wîtîsa' wanî'pî Jesus yekare ekareme'se. Moropai innape ikupî'pî to'ya imakui'pî teserukon tîrumakai. Atos capítulo 16 ya' eeseporî mîrîrî.

Mîrîrî tîpo itekare ekaremekî pî' pinunpa'pîiya. Tîîko'mamî tîpo yapisî'pî to'ya, atarakkannîto' yewî' ta yawonnîpî'pî to'ya. Mîrîrî yekare Filípos ponkonya eta'pî moropai tonpakon itese' Epafrodito yarima'pî to'ya iipia. Mîrîrî yai sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya tarakkannîto' yewî' ta si'ma. Taatausinpai imenuka'pîiya, î' kai'ma tîwinîkîi morî ku'sa' to'ya pî' eeseurîma'pî morî pe man kai'ma. Moropai to' panama'pîiya î' kai'ma Jesus yeseru yawîrî to' ko'manto' pe.

---

1 1 Uyonpayamî', Filípos ponkon, uurî Pauloya kaareta menuka sîrîrî Timóteo yarakkîrî si'ma. Cristo Jesus poitîrî pe anna wanî. Amîrî'nîkon, Jesus Cristo nîmo'ka'san pia yarima annaya sîrîrî. Moropai yarima annaya nîrî Paapa munkîyamî' ko'mannî'nenan pia moropai to' pîika'tînenan pia nîrî.

2 Uyonpayamî', Paapa, Uyunkonya tamî'nawîron morî tîrî yu'se wai aapia'nîkon. Moropai tîwanmîra e'nîto' tîrîiya yu'se wai. Mîrîrî warantî itîrî Uyepotorîkon Jesus Cristoya yu'se wai aapia'nîkon.

Paulo Epîremato'

3 Amîrî'nîkon pî' enpenata kaisarî tauya Paapa pî': —Morî pe to' pîika'tîsa'ya, Paapa —tauya ipî'. 4 Moropai apona'nîkon epîrema kaisarî, atausinpasa' wanî amîrî'nîkon pî'. 5 Maasa pra upîika'tîpîtî'pîya'nîkon Cristo yekare ekaremekî pî'. Pena upîika'tîpîtî'pîya'nîkon Cristo yapisî'pîya'nîkon pata pai sîrîrî tîpose. 6 Morî pe Paapa esenyaka'ma pia'tî'pî ayewankon ya'. Mîrîrî warantî eesenyaka'ma ko'mannîpî yaretî'ka tîuya pîkîrî, Jesus Cristo iipî pîkîrî. Mîrîrî epu'tî pî' wai.

7 Ayapurîuya'nîkon maasa pra upîika'tî'pîya'nîkon Jesus yekare ekaremekî pî', anetapai'nîkon pî' moropai anetapai'nîkon pepîn pî' nîrî. Mîrîrî rî kupî'pîya'nîkon moro akore'takon wanî tanne. Moropai tarî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

atarakkannîto' yewî' ta wanî tanne, ikupî pî' aako'mamîkon. Mîrîrî
ye'nen kure'ne ayapurîuya'nîkon. 8 Cristo Jesusya asa'namakon warantî
asa'namauya'nîkon. Innape man, useruku pepîn, mîrîrî epu'tî Paapaya.
9 Epîrema sîrîrî apona'nîkon. Tauya Paapa pî': —Inî' panpî' tonpakon
sa'namato'pe to'ya. Moropai inî' panpî' yairî epu'to'pe to'ya, pakko pe
pra to' e'to'pe —tauya Paapa pî'. 10 Mîrîrî warantî amîrî'nîkon yenupasa'
Paapaya ya, morî kupîya'nîkon tiwin. Mîrîrî ye'nen Cristo enna'po yai,
nura pe pra awanîkon. Aweppepîkon pepîn Cristo eporîya'nîkon yai.
11 Mîrîrî warantî morî pe aako'mansa'kon imakui'pî tîku'se pra, maasa
pra ameruntîrikon ton tîîsa' Jesus Cristoya. Mîrîrî pî' taa to'ya: —Morî
amîrî, Paapa, apemonkonoyamî' pî'. Inkamoro yairî to' ko'mamî mîrîrî.
Tamî'nawîronkon yentainon amîrî, Paapa —taa to'ya.

Paulo Eseurîma Tîwe'taruma'tîto' Pî'

12 A'kî, uyonpayamî', utaruma'tî'pî to'ya Paapa maimu ekaremekîuya
wenai, moropai uyarakkamo'pî to'ya. Mîîwîni tîîse tu'ke
pemonkonyamî'ya Paapa maimu eta ko'mannîpî moropai yapisî to'ya.
13 Mîrîrî warantî î' wani' awanî ye'nen tarî wanî atarakkannîto' yewî'
ta, epu'tî tamî'nawîronkon surarayamî'ya. Moropai tiaronkonya epu'tî
nîrî. 14 Tîîse eranne' pe arinîkon uyonpayamî' wanî pepîn mîrîrî pî'.
Tîîse meruntî ke to' ena'pî. Uyarakkansa' to'ya yekare etasa' tîuya'nîkon
ye'nen, inî' panpî' Paapa maimu ekaremekî to'ya teweppe'se pra.
15 Tîîse tîkinmukon pe ekaremekî tiaronkonya. Upî' tîwo'ma'takon pe,
Cristo yekare ekaremekî pî' to' wanî. Tîîse mîrîrî warantî pra tiaronkon
wanî. 16 Morî pe ekaremekî to'ya, tîwakîri pe. Inkamoroya usa'nama
maasa pra Cristoya uyarima'pî tîmaimu ekareme'se epu'tî to'ya. Moropai
epu'tî to'ya nîrî, mîrîrî wenai uyarakkamo'pî to'ya. 17 Tîîse tiaronkonya
usa'nama pepîn. Uyentai to' e'kupî Cristo yekare ekaremekî to'ya. Mîrîrî
pî' yairî ma're Paulo ena kai'ma to' esenumenka.
18 Tîîse esewankono'ma pra wai mîrîrî pî'. Î' wani' pra man uupia. Morî pe,
imakui'pî pe ekaremekî to'ya ya, atausinpa sîrîrî. Maasa pra Cristo yekare
ekaremekî to'ya. Inna, mîrîrî pî' atausinpa ko'mannîpî. 19 Maasa pra epa'ka
kupî sîrîrî. Eepîremasa'kon ye'nen, moropai Morî Yekaton Wannîya upîika'tîsa'
ye'nen, epa'ka kupî sîrîrî. 20 See warantî iko'manpai wai. Î' rî kupîuya ya, morî
pe ku'to'peuya eppepî namai. Moropai imakui'pî pe tiaronkon eseurîma namai
Cristo pî'. Tîîse eranne' pe pra iko'manpai wai, uusa'manta ya, enen wanî ya,
Paapa yapurîto'pe tiaronkonya mîrîrî wenai. 21 Maasa pra uurî pia, morî pe awanî
Cristo yapurî pî' uuko'mamî ya. Mîrîrî warantî uusa'manta ya, itentai panpî' morî
pe awanî uupia, maasa pra Cristo pia pu'kuru uuko'mamî. 22 Tîîse uusa'manta pra
wanî ya, esenyaka'ma ko'mannîpî Cristo ton pe, mîîkîrî yapi'to'pe tiaronkonya.
Mîrîrî ye'nen î' kupîuya epu'tîuya pra wai. 23 Maasa pra uurî esiwa'sa' sîrîrî uwoi.
Mîrîrî ye'nen î' koneka epu'tîuya pra wai, uuko'mamî ka'rî tarî, uusa'manta

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ka'rî. Tîîse tauya apî'nîkon, tarîpai itîîpai wai kure'ne maasa pra iko'manpai wai
Cristo yarakkîrî. Mîrîrî wanî morî pe, tarî uuko'mamî yentai. 24 Mîîwîni tîîse
amîrî'nîkon pî' esenumenka ya, inî'rî tarî iko'manpai wai, inî' panpî' amîrî'nîkon
yenupato'peuya. 25 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon kore'ta uuko'mamî sîrîrî amîrî'nîkon
pîika'tîto'peuya, inî' panpî' Cristo epu'tîkonpa. Innape awanî epu'tî pî' wai.
26 Moriya mîrîrî pî' aatausinpato'kon eporîya'nîkon Cristo Jesus piawon pe
awanîkon ye'nen. Aatausinpakon uurî erepamî akore'ta'nîkon pî'.
27 Mîrîrî ye'nen î' taasa' Cristoya, yawîrî ako'mantî. Mîrîrî warantî
amîrî'nîkon pia uutîsa' pra awanî ya, mîrîrî epu'tîuya morî pe, yairî
aako'mamîkon. Moropai epu'tîuya amîrî'nîkon esenyaka'ma kure'ne
Cristo yekare ekaremekî pî', tiwin eesenumenkato'kon innape
iku'to'yakon tîîse. 28 Mîrîrî ye'nen eranne' pe pra e'tî ayeyatonkon pî'.
Eranne' pe pra awanîkon ya, amîrî'nîkon pîika'tîsa' Paapaya epu'tî
to'ya. Moropai tîtaruma'tîkon Paapaya epu'tî to'ya nîrî. 29 Maasa pra
Paapaya amîrî'nîkon mo'ka'pî innape tîkupîkonpa neken pra, tîîse mîîkîrî
wenai awe'taruma'tîkonpa nîrî amo'ka'pîiya'nîkon. 30 Mîrîrî wenai
awe'taruma'tîkon sîrîrî, pena uurî e'taruma'tî'pî, manni' anera'ma'pîkon
warantî. Moropai mîrîrî pî' uuko'mamî sîrîrî epu'tî pî' naatîi.

Tiaronkon Ma're Jesus Cristo E'kupî'pî

2 1 Innape awanî, ameruntîrikon ton tîrî Cristoya eesewankono'makon
namai. Moropai kure'ne asa'namaiya'nîkon. Moropai tiwin
awanîkon emapu'tîsa' Morî Yekaton Wannîya. Moropai a'noko'pîkon
pe tiaronkon era'maya'nîkon, ayewankon ya' Morî Yekaton Wannî
ko'mamî ye'nen. Mîrîrî warantî Cristo wanî aapia'nîkon. 2 Mîrîrî ye'nen
tauya apî'nîkon, tîmurukun pe e'tî. Teesiyu'pî'se pra ako'mantî. Tiaron
yu'se e'tî, amîrî'nîkon yu'se Cristo wanî warantî. Tiwin ayeserukon nîsi
Cristo yeseru warantî. Mîrîrî warantî awanîkon ya, inî' panpî' atausinpa
mîrîrî pî'. 3 Moropai mîî pe pra e'tî, tiaronkon yentai awanîkon pî'
teesenumenkai pra e'tî. 4 Î' itu'se awe'to' pî' neken teesenumenkai pra e'tî
tîîse itu'se tiaronkon e'to' pî' nîrî esenumenkatî.
5 Jesus Cristo esenumenka'pî warantî esenumenkatî.
6 Maasa pra mîîkîrî Jesus wanî'pî Paapa kaisarî pena.
Tîîse, —Ipîkku pe uuko'mamî ipatîkarî —taiya pîn.
7 Mîrîrî ye'nen ipîkku pe tîwe'to' kupî'pîiya tîwî.
Tamî'nawîrî rumaka'pîiya,
moropai ipîkku pe pra eena'pî,
Paapa poitîrî pe.
Maasa pra pemonkon pe eena'pî,
uurî'nîkon warantî.
8 Pemonkon pe tîwanî yai,
tiaronkon ma're eena'pî, mîî pe pra.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aako'mamî'pî Paapa maimu yawîrî tîîsa'manta pîkîrî.
Moropai pakî'nan pona aasa'manta'pî,
ama'ye' sa'manta warantî.
9 Mîrîrî ye'nen Jesus pîmî'sa'ka tîuya yai,
ipîkku pe Paapaya ikupî'pî, tamî'nawîronkon yentai.
Moropai tamî'nawîronkon ipîkkukon ese' yentai
itese' ton tîrî'pî Paapaya, uyepotorîkon pe.
10 Mîrîrî ikupî'pîiya
tamî'nawîronkonya Jesus yapurîto'pe teesekunkai'ma.
Ka' ponkonya, non ponkonya, non yo'konya,
tamî'nawîronkonya taato'pe:
—Ipîkku pe Uyepotorî Jesus man,
tamî'nawîronkon yentainon —taato'pe to'ya.
11 Moropai mîrîrî yai,
tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya taa Jesus Cristo pî':
—Anna yepotorî amîrî, Jesus,
anna yaipontînen —taa to'ya.
Mîrîrî warantî Paapa, uyunkon atausinpa kure'ne mîrîrî pî',
yapurî to'ya ye'nen.
Tîwakîri pe etaiya.

Morî Kupî pî' Iko'manpai'nîkon

12 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', akore'ta'nîkon wanî yai, umaimu yawîrî aako'mamî'pîkon. Mîrîrî warantî ako'mantî inî' panpî', uurî ton pra tîîse. Aawarîrî'nîkon morî ku'tî, Paapa namai'ma. Imaimu yawîrî ako'mantî, Paapa wakîri pe pra awanîkon namai. 13 Maasa pra Paapa esenyaka'ma ko'mannîpî ayewankon ya', itu'se tîwe'to' anku'pai awanîkonpa. Mîrîrî warantî nîrî kupîiya, itu'se tîwe'to' kupîkonpa.
14 Tamî'nawîrî î' taasa' Paapaya ku'tî teesiyu'pî'se pra, tîîwo'ma'tai pra moropai teekore'mai pra iku'tî. 15 Moropai mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya, imakui'pî pe tiaronkon eseurîma eserîke pra awanî apî'nîkon. Maasa pra Paapa munkîyamî' pe awanîkon, imakui'pî ton pra. Tarî aako'mamîkon ama'ye'kon kore'ta, imakui'pî ku'nenan kore'ta. Tîîse morî aako'manto'kon era'ma to'ya. Mîrîrî yai ka' pî' siirikkîyamî' esera'ma ewaron ya' warantî, ayeserukon era'ma to'ya morî pe, imakui'pî ku'nenan kore'ta. 16 Moropai inkamoro pî' itekare ekaremekî pî' aako'mamîkon, ko'mannîto' ton tîînen. Mîrîrî warantî aako'mansa'kon ya, kure'ne atausinpa apî'nîkon. Tarîpai Cristo iipî yai, kure'ne atausinpa apî'nîkon. Maasa pra î' pe pra rî esenyaka'masa' pra awanî ye'nen, maasa pra innape iku'sa'ya'nîkon.
17 Penaronkonya Paapa repa'pî tekînon ke. Mîrîrî pî' Paapa atausinpa'pî. Mîrîrî warantî aatausinpa nîrî, innape tîku'to'ya'nîkon pî'. Moropai tîmîrî ton pe eesenyaka'mato' pî', innape Paapa ku'sa'ya'nîkon uurî wenai. Mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wenai uwî to'ya yai pra. Tîîse atausinpa mîrîrî pî' moropai amîrî'nîkon pî'
atausinpa. 18 Mîrîrî ye'nen aatausinpakon e'pai awanî uurî pokonpe.

Timóteo Moropai Epafrodito Yekare Pî' Paulo Eseurîma

19 Ka'ne' pe Timóteo anarimapai wai amîrî'nîkon pia, ayekarekon
etai attîto'pe. Mîrîrî yu'se Uyepotorî Jesus wanî ya, ikupîuya. Mîîkîrîya
î' kai'ma ayekarekon ekaremekî upî'. Mîrîrî pî' atausinpa. 20 Mîîkîrî,
Timóteo warainon ton pra awanî. Mîîkîrîya neken kure'ne tî'noko'pî
pe ayera'makon. 21 Maasa pra tamî'nawîronkon esenumenka itu'se
tîwe'to'kon pî' neken. Tîîse itu'se Jesus Cristo e'to' kupî to'ya pepîn.
22 Mîrîrî warantî pra Timóteo wanî. Morî iteseru epu'tî pî' naatîi. Timóteo
esenyaka'mapîtî'pî uyarakkîrî, teesenyaka'masen tun yarakkîron warantî.
Morî pe mîîkîrî esenyaka'mapîtî'pî uyarakkîrî, Cristo yekare ekaremekî
pî'. 23 Tarîpai anarimapai wai ka'ne' pe aapia'nîkon. Tîîse maasa î'
kupî to'ya upî' epu'sau'ya yai, mîîkîrî yarimauya. 24 Moropai uutî nîrî
aapia'nîkon, itu'se Paapa wanî ya.

25 Tîîse e'mai' pe Epafrodito yarimapai wanî sîrîrî. Mîîkîrî wanî
uyonpakon pe, teesenyaka'masen uyarakkîrî, Paapa esenyaka'mato' kupî pî'
aatapi'sa'. Mîîkîrî anarima'pîkon uupia upîika'tînen pe awe'to'pe. 26 Mîîkîrî
yarimauya sîrîrî maasa pra amîrî'nîkon anera'mapai awanî. Mîîkîrî
esewankono'ma'pî pri'ya pra tîwanî yekare etasa'ya'nîkon pî'. Mîrîrî ye'nen
kure'ne anera'mapai awanî. Mîrîrî ye'nen yarimauya sîrîrî era'makonpa.
27 Inna pri'ya pra awanî'pî kure'ne. Aasa'manta yonpa'pî. Tîîse tî'noko'pî
pe era'ma'pî Paapaya moropai yepi'tî'pîiya. Mîîkîrî neken pepîn tîîse uurî
nîrî era'ma'pîiya tî'noko'pî pe, inî' panpî' esewankono'ma namai. 28 Mîrîrî
ye'nen uwakîri mîîkîrî yarimauya sîrîrî taatausinpai era'makonpa, moropai
ipî' teesenumenkai pra uuko'manto'pe. 29 Tarîpai mîîkîrî yapi'tî taatausinpai
Cristo pemonkono pe awanî ye'nen amîrî'nîkon warantî. Mîîkîrî yapurîtî
moropai tiaronkon iwarainokon nîrî yapurîtî. 30 Aaipîkon eserîke pra awanî
ye'nen, mîîkîrî yarima'pîya'nîkon upîika'tînen pe. Itekare ekaremekî pî'
eesenyaka'ma'pî tîwîrî, tîîsa'manta epu'tîi'ma. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî yapurîtî.

Paapa Wakîri Pe E'nî Pî' Paulo Eseurîma

3 1 Sîrîrî panpî' neken eseurîmato' sîrîrî, uyonpayamî'. Kure'ne
atausinpatî, uyepotorîkon piawon pe awanîkon ye'nen. Î' menuka'pîuya
pena, inî'rî imenukauya sîrîrî. Mîrîrî pî' eseta'ka pepîn, maasa pra inî' panpî'
yairî epu'tîkonpa, eesenku'tîkon namai. 2 Aka, uyonpayamî', tîwarî e'tî
warayo'kon arinmaraka warainokon pî' amîrî'nîkon yenku'tî to'ya namai.
Inkamoro yeseru wanî imakui'pî pe. Inkamoroya taapîtî: —Amere pi'pîkon
ya'tîtî Paapa munkî pe awanîkonpa. Mîrîrî api'pîkon ya'tîsa'ya'nîkon pra
awanî ya, Paapa munmu pe pra awanîkon —taa to'ya. 3 Tîîse uurî'nîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wanî Paapa munkîyamî' pe pu'kuru. Maasa pra Paapa yapurî uurî'nîkonya,
Morî Yekaton Wannî meruntîri wenai. Mîrîrî ye'nen taatausinpai uurî'nîkon
ko'mamî Jesus Cristo nîkupî pî', ipîkku pe awanî ye'nen. Tîîse unkupîkon
pî', upi'pîkon ya'tîsa' wanî ipîkku pe pra, î' pe pra rî awanî. 4Tînkupî'pîkon
wenai Paapa munkî pe tîwanîkon pî' to' esenumenka kai'ma.
Tîîse mîrîrî warantî uurî nîrî esenumenka e'painon, morî pe e'to'
wenai. 5Maasa pra uurî esenposa' tîpo, umere pi'pî ya'tî'pî to'ya Moisés
nurî'tî taasa' yawîrî eseurîwî'ne mia' pona tîîmo'tai wei tîîse. Uyun,
usan wanî Israel pa'ri rî'san pe. Uurî wanî Benjamim nurî'tî paarî'pî pe.
Tamî'nawîronkon utamokon wanî'pî Abraão pa'rirî'san pe, tiaronkon
pepîn. Moropai fariseu pe wanî'pî, Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîron.
6Kure'ne esenyaka'mapîtî'pî Paapa ton pe, Moisés nurî'tîya yenupanto'
yawîrî. Jesus yapurînenan taruma'tîpîtî'pîuya. Tamî'nawîrî î' taasa'
Moisés kaaretarîya, mîrîrî ku'pîtî'pîuya yairî. Morî pe Paapa pemonkono
pe wanî kai'ma esenumenkapîtî'pî, imakui'pî ton pra.
7Tîîse Cristo eporî'pîuya pata pai, epu'tî'pîuya manni' uyeserurî'pî wanî
î' pe pra rî. Morî pe Cristo wanî epu'tî'pîuya, maasa pra imîrî pe enasa'
ye'nen. Tamî'nawîrî uyeserurî'pî yentai awanî'pî. 8Tarîpai tiaron morî
panpî' eporî'pîuya. Uyepotorî pe Jesus ena'pî. Imaimu yawîrî iko'manpai
wai tarîpai. Tamî'nawîrî morî unkupî'pîkon yentai Jesus wanî. Mîrîrî ye'nen
uyeserurî'pî unkupî'pî, tamî'nawîrî irumaka'pîuya. Î' rî nura sorokauya
warantî uyeserurî'pî yenumî'pîuya Cristo neken anepu'pai wanî. 9Moropai
Jesus pemonkono pe e'pai wanî. Maasa pra, Jesus rawîrî erepansa' yai,
—Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî awanî ye'nen, upemonkono pe awanî
—taiya pepîn upî'. Tîîse taiya: —Innape uku'sa'ya wenai, upemonkono pe
awanî —taiya. Yairî uyeseru eporî'pîuya Paapa winîpai. Mîrîrî tîrî'pîiya
uupia innape tîkupîuya yai. 10Moropai Cristo neken anepu'pai wai kure'ne.
Moropai Paapaya tînmu pîmî'sa'ka'pî meruntîri nîrî yu'se wai. Cristo
e'taruma'tî'pî uurî ton pe. Mîrîrî warantî e'taruma'tîpai wai mîîkîrî wenai.
Mîîkîrî sa'manta'pî uurî tonpe, mîrîrî warantî sa'mantapai wanî mîîkîrî
wenai. 11Mîrîrî warantî e'pai wai, uusa'manta yai u'mî'sa'kato'pe Paapaya.
Mîrîrî yu'se wanî kure'ne.

Ikî'pî Pîkîrî Paulo Ko'mamî Paapa Nîtîrî Yapisîpa

12Tamî'nawîrî itu'se Paapa e'to' pepîn uurî. Tîîse mîrîrî pî' uuko'mamî
sîrîrî. Jesus Cristoya ukupî'pî tîpemonkono pe, morî pe pu'kuru e'to'pe.
Mîrîrî ye'nen pemonkon teeka'tunsen e'ma taawîrî ikî'pî tîpose warantî uurî
eka'tumî to'sarî Jesus pîkîrî, iwarantî e'to'pe. 13Uyonpayamî', tamî'nawîrî
itu'se Paapa e'to' ku'sau'ya pepîn sîrîrî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' uuko'mamî
sîrîrî, pena esuwa'ka'pî pî' tîwenpenatai pra. Tîîse maasa tui'sen pî'
esenumenka ko'mannîpî. 14Teeka'tunsen eka'tumî eka'tunnîto' ikî'pî pîkîrî,
epe'mîra to' nîtîrî yapisîpa kai'ma, uurî wanî mîrîrî warantî. Epe'mîra Paapa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nîtîrî yapi'to'peuya, imaimu yawîrî uuko'mamî. Maasa pra pena Paapaya
uyanno'pî uuko'manto'pe tîîpia. Mîrîrî kupî'pîiya Jesus Cristo nîkupî'pî
wenai. Mîrîrî ye'nen ipatîkarî enen ko'mannîto' tîrîiya uupia.
15 Mîrîrî ye'nen, mîrîrî warantî esenumenkanpai'nîkon. Uurî'nîkon
yairon epu'nenan, Jesus pemonkono pe e'nî ye'nen. Tîîse mîrîrî warantî
eesenumenkakon pra awanîkon ya, mîrîrî ekaremekî Paapaya apî'nîkon.
16 Tîîse unepu'tîkon yawîrî ko'mannîpai'nîkon.
17 Uyonpayamî', uuko'mamî warantî ako'mantî. Moropai uwarainokon
yeseru era'matî, tenupa'pîuyakon yawîrî to' ko'mamî. 18 Tîîse uurî
warantî pra tiaronkon wanî, ta'pîuya sa'rî. Inî'rî tauya apî'nîkon,
manni'kan pî' kure'ne esewankono'masa' sîrîrî. Maasa pra Cristo
yeyatonon inkamoro, Jesus sa'manta'pî yekare anetapainokon pepîn.
19 Apo' ya' to' wîtî kupî sîrîrî. Itu'se tîwe'to'kon pî' neken to' esenumenka
taatausinpai. Nurakon pî', imakui'pî tînkupîkon pî' to' atausinpa. Mîî
pe ikupî to'ya, to' eppepî e'pai tîîse. Tarî sîrîrî non ponkon yeseru pî'
to' esenumenka. 20 Tîîse uurî'nîkon wanî ka' ponkon pemonkonoyamî'
pe tarî non po. Mîrîrî ye'nen Upîika'tînenkon Jesus Cristo iipî nîmîkî
pî' ko'mannî. Mîîkîrî, uyepotorîkon anera'mapai uurî'nîkon wanî
kure'ne. 21 Mîîkîrî meruntî. Tamî'nawîrî tîma're kupîiya e'painon. Mîrîrî
tîmeruntîri ke uurî'nîkon miakanmaiya morî pe, tîwarantî. A'tu'mînan,
tîîsa'mantasanon upi'pîkon tîîse upi'pîkon miakanmaiya tîpi'pî warantî.

To' Nîkupîkon Ton Ekaremekî Pauloya

4 1 Mîrîrî ye'nen morî pe yapîtanî'tî, Paapa maimu yawîrî ako'mantî tîwî
tîkai pra. Apî'nîkon kure'ne atausinpasa' wanî, uyonpayamî'. Tîwîrî
ayapurîuya'nîkon, unsa'namakon. Kure'ne amîrî'nîkon anera'mapai wanî.
2 Evódia, apanamauya sîrîrî. Moropai Síntique, amîrî nîrî panamauya
sîrîrî. Sa'nîrî amîrî'nîkon wanî Cristo yonpa pe. Mîrîrî ye'nen teekore'mai
pra e'tî, tîîse morî pe ekonekatî. 3 Inna, uyakon, tauya nîrî apî', inkamoro
Evódia moropai Síntique pîika'tîkî, to' panamakî morî pe to' ko'manto'pe
tîmurukun pe. Maasa pra inkamoro wîri'sanyamî' esenyaka'mapîtî'pî
uyarakkîrî Paapa maimu ekaremekî pî'. Clemente yarakkîrî nîrî to'
esenyaka'mapîtî'pî. Moropai tiaronkon yarakkîrî nîrî. Inkamoro ese'
menuka'pî Paapaya, mîrîrî kaareta ipatîkarî enen ko'mannîto' pona.
4 Paapa pemonkono pe awanîkon ye'nen atausinpatî. Inî'rî tauya
apî'nîkon, taatausinpai ako'mantî teeseta'kai pra. 5 Cristo iipî kupî
sîrîrî. Mîrîrî ye'nen morî ku'tî tamî'nawîronkon pî' eranmîra awanîkon
epu'to'pe to'ya. 6 Tamî'nawîron yu'se awanîkon pî' teesewankono'mai
pra e'tî. Tîîse Paapa yarakkîrî eseurîmatî. Î' itu'se awe'to'kon esa'tî
Paapa pî'. Mîrîrî esatîya'nîkon ya: —Morî pe man, Paapa —ka'tî ipî'.
7 Mîrîrî warantî eepîremakon ya, ayewankon ereutanîpîiya. Moropai
morî pe eesenumenkato'kon konekaiya eranne' pe awanîkon namai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî tîîwanmîra e'nîto', intîrî wanî kure'ne, esenumenkan yentai. Mîrîrî
warantî uyewankon, esenumenkanto' ko'mannîpîiya morî pe.
8 Uyonpayamî', sîrîrî eseurîma mîrîrî epu'tîkonpa. Tamî'nawîron morî
tekenan pî' esenumenkatî. Î' wanî seru'ye' pe pra, moropai î' wanî morî pe
tiaronkon napurî ton, moropai î' wanî yairî, moropai î' wanî nura pe pra,
moropai î' wanî tiaron atausinpato'pe, î' wanî morî pe tiaronkon nera'ma
ton, moropai î' wanî imakui'pî pe pra, tamî'nawîrî mîrîrî morî tekenan
pî' esenumenkatî. 9 Î' eesenupa'pîkon moropai anapisî'pîkon moropai
aneta'pîkon, moropai anera'ma'pîkon uurî winîpai, mîrîrî warantî iku'tî.
Maasa pra Paapa, uupia'nîkon tîwanmîn tîînen ko'mamî aapia'nîkon.

—Morî Pe Man —Taa Pauloya

10 Uyepotorîkon pî' atausinpan pî' wai, maasa pra urepa'pîya'nîkon
inî'rî Paapa yapurîya'nîkon ye'nen. Pena pata pai uurî anrepapai
aako'mamî'pîkon î' ton pra si'ma. Tarîpai sîrîrî urepa'pîya'nîkon
usa'namaya'nîkon ye'nen. 11 Awinîpai'nîkon î' rî esa'sau'ya pra wai, î' ton
pra si'ma. Maasa pra î' awanî ya mararî, kure'ne mîrîrî pî' atausinpa. Mîrîrî
mîîrî esenupa'pî. 12 Î' ton pra uuko'manpîtî'pî. Moropai tu'ke temanne
ke nîrî uuko'manpîtî'pî î' tui'sen pî'. Teesewankono'mai pra uuko'mamî.
Emi'ne, asare'tîsa' wanî ya, taatausinpai uuko'mamî. Mîrîrî kure'ne, mararî
wanî ya, taatausinpai uuko'mamî. Mîrîrî esenupa'pî. 13 Tamî'nawîron upona
tui'sen yapîtanîpîuya, maasa pra tîmeruntîri tîrî Cristoya uupia.
14 Tîîse e'taruma'tî tanne, upîika'tî'pîya'nîkon. Mîrîrî era'mauya
uwakîri. 15 Uyonpayamî', Filípos ponkon, pena Paapa maimu ekaremekî
pia'tîuya yai amîrî'nîkonya yapisî'pî. Mîrîrî ye'nen upîika'tî'pîya'nîkon.
Macedônia poi ese'ma'tî'pî pata pai Paapa pemonkonoyamî'ya upîika'tî
pîn, tîîse amîrî'nîkon neken. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. 16 Tessalônica po wanî
yai, antîrîkon yarima'pîya'nîkon tiwin ite'ka pra, î' ton pra wanî namai.
17 Mîrîrî antîrî'pî pî' neken esenumenka pepîn. Tîîse aapia'nîkon inî' panpî'
morî tîrî Paapaya yu'se wai morî pe upîika'tîsa'ya'nîkon ye'nen. Mîrîrî
pî' esenumenka. 18 Mîrîrî antîrî'pîkon enepî'pî Epafroditoya moropai
yapisî'pîuya. Kure'ne itu'se uurî e'to' yentai anarima'pîkon wanî. Uwakîri
pe yapisî'pîuya. Pena tîpemonkonoyamî' nîtîrîkon a'pusin yapisî'pî Paapaya
warantî, mîrîrî antîrî'pîkon nîrî yapisîiya tîwakîri pe. 19 Moropai Uyun,
Paapa mîîkîrî tamî'nawîron esa' pe tîwe'sen. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî
itu'se awe'to'kon tîrîiya aapia'nîkon, Cristo Jesus nîkupî'pî wenai.
20 Uyunkon Paapa pî', —Morî pu'kuru amîrî —taa e'pai awanî wei
kaisarî. Ipatîkarî Paapa yapurî e'pai awanî. Innape pu'kuru awanî.

Paulo Esekaremekî

21 Tamî'nawîrî amîrî'nîkon Jesus pemonkonoyamî' pia umaimu man.
Moropai tîmaimukon nîrî yarima uyonpayamî'ya, uupiawonkonya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Tîmaimukon yarima tamî'nawîronkon Jesus pemonkonoyamî'ya,
moropai inkamoro kore'ta César poitîrîtononya yarima nîrî.
23 Moropai ayewankon ya' morî tîrî Uyepotorîkon Jesus Cristoya yu'se
wai. Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

COLOSSOS PONKON PIA

Atarakkannîto' yewî' ta Paulo wanî yai, sîrîrî kaareta menuka'pîiya. Moropai innape Jesus ku'nenan Colosse ponkon pia yarima'pîiya. Maasa pra inkamoro yenku'tî tiaronkonya etasa' tîuya ye'nen. Tiaron to' nîkupî ton ekaremekî'pî to'ya Paapa yapurîto'pe to'ya. Mîrîrî ye'nen Pauloya to' panama, tiaron tînkupîkon ton yapisî to'ya namai, maasa pra Jesus wanî to' pia, aasîrî mîîkîrî neken, tiaron yu'se pra awanî.

---

1 1 Uurî Paulo, Jesus Cristo naipontî'pî pe wanî, itu'se Paapa wanî
ye'nen. Uyonpakon Timóteo yarakkîrî wanî sîrîrî.
2 Sîrîrî kaareta menukauya sîrîrî aapia'nîkon, Paapa nîmo'ka'san tîmîrî
ton pe, Colossos cidaderî ponkon pia. Amîrî'nîkon innape Jesus Cristo
kupî pî' tîîko'mansenon pia yarimauya sîrîrî.
Manni' epe'mîra Paapa Uyunkon nîtîrî morî aapia'nîkon, moropai
tîwanmîra awe'to'kon ton tîrîiya yu'se wai aapia'nîkon.

Paulo Epîremato'

3 Apona'nîkon anna epîrema kaisarî, Paapa, Uyepotorîkon Jesus
Cristo yun, yapurî pî' anna man tîwîrî, 4 maasa pra innape Jesus Cristo
ku'sa'ya'nîkon wenai moropai tamî'nawîronkon Paapa pemonkonoyamî'
sa'namaya'nîkon ye'nen. 5 Sîrîrî kupîya'nîkon maasa pra epu'tîya'nîkon,
tîntîrî pe, Paapa nîkoneka'pî ka' po yapisîya'nîkon kupî sîrîrî. Mîrîrî
nîmîkî pî' aako'mamîkon, sîrîrî e'pîika'tînto' yekare, yairon pu'kuru
eta'pîya'nîkon pata pai. 6 Itekare etaya'nîkon yai, mîrîrî yapisî'pîya'nîkon
moropai innape awanî epu'tî'pîya'nîkon. Mîrîrî warantî nîrî ekaremekî
to'ya tiaronkon pî' tamî'nawîrî pata po. Moropai innape ikupî to'ya.
Mîrîrî warantî inî' panpî' pemonkonyamî' e'pîika'tî'pî, amîrî'nîkon
e'pîika'tî'pî warantî, epe'mîra Paapa nîtîrî'pî yapisîya'nîkon yai.
7 Sîrîrî itekare eta'pîya'nîkon uyonpakon Epafras winîpai. Mîîkîrî
wanî teesenyaka'masen pe anna pokonpe Cristo ton pe. Mîrîrî pî'
teesenyaka'ma pî' aako'mamî amîrî'nîkon ton pe. 8 Mîîkîrîya, î' kai'ma

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amîrî'nîkon e'sa'namato' ton tîîsa' Morî Yekaton Wannîya aapia'nîkon,
ekaremekî'pî anna pî'.
9 Mîrîrî ye'nen tîwîrî esatî pî' anna ko'mamî Paapa pî' amîrî'nîkon ton
pe. Ayekarekon eta'pî annaya pata pai, esatî annaya Paapa pî', aapia'nîkon
epu'nen tîîto'peiya, itu'se tîwe'to' epu'tîkonpa. Moropai tamî'nawîrî
Morî Yekaton Wannîya itîrî epu'tîkonpa. 10 Mîrîrî wenai amîrî'nîkonya
epu'tî, î' kai'ma Uyepotorîkon e'to' itu'se yawîrî aako'mamîkon, moropai
tîwîrî ikupî pî' aako'mamîkonpa. Mîrîrî warantî ikupî pî' aako'mamîkon
ya, tamî'nawîrî morî pe ayeserukon esera'ma moropai Paapa yeseru
yai epu'nen pe panpî' awanîkon. 11 Moropai Paapa pî' esatî annaya,
tamî'nawîrî meruntî ke awanîkonpa imeruntîri ya'. Mîrîrî Paapa meruntîri
wanî tamî'nawîronkon meruntîri yentai. Mîrîrî wenai tamî'nawîrî
apona'nîkon tui'sen yapîtanîpîkonpa teekore'mai pra, 12 moropai "Morî pe
man" taakonpa taatausinpai, mîrîrî esatî pî' anna man Paapa pî'. Maasa
pra amîrî'nîkon ku'sai'ya tarîpai tîpemonkono pe, tîîpia aako'mamîkonpa
a'ka ya'. 13 Mîîkîrîya uurî'nîkon mo'ka'pî Makui winîpai, ewaron ta
ko'mannî tanne. Moropai uurî'nîkon enepî'pîiya tînmu, tînapurî'pî
pia, uyesa'kon pe awe'to'pe. 14 Mîîkîrî tînmu sa'mantasa' ke, imakui'pî
unkupî'pîkon ye'ma'pîiya moropai tîîwanmîra ikupî'pîiya.

Paapa Yenponen Pe Cristo Wanî

15 Cristo wanî î' kai'ma Paapa wanî yenponen pe,
manni' Paapa, teesera'masen pepîn, yenponen pe.
Ipîkku pe pu'kuru mîîkîrî wanî inmu pe,
tamî'nawîronkon inkoneka'pî yentai.
16 Maasa pra mîîkîrîya tamî'nawîron koneka'pî
ka' po moropai sîrîrî non po.
Teesera'masen koneka'pîiya,
moropai teesera'masen pepîn koneka'pîiya.
Inkamoro kore'ta tamî'nawîronkon inserîyamî' koneka'pîiya,
moropai manni'kan ipîkkukon yepuru ton
inserîyamî' koneka'pîiya.
Mîîkîrîya ikupî'pî tîmîrî ton pe,
kure'ne tamî'nawîronkonya tapurîto'pe.
17 Tamî'nawîron kupî tîuya rawîrî Cristo wanî'pî.
Moropai tamî'nawîron ko'mannîpî pî' aako'mamî sîrîrî
itu'se tîwanî yawîrî tîma'tanî'se pra.
18 Pemonkon esa' yaipontî pî' ipu'pai ko'mamî manni' warantî,
mîîkîrîya innape tîku'nenan yaipontî ko'mannîpî sîrîrî.
Mîîkîrî wanî ko'mannîto' esa' pe tîwe'sen pe.
Mîîkîrî e'mî'sa'ka'pî e'mai' pe isa'manta'san rawîrî, ipîkku pe tîwanîpa
tamî'nawîronkon yentai. 19 Î' kai'ma Paapa wanî yenponen pe awanî,

maasa pra Paapa pe pu'kuru awanî mîîto'pe, itu'se Paapa e'to' yawîrî.
20 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî tînmu wenai Paapaya tamî'nawîron tînkoneka'san
mana'po yu'se awanî'pî tîîpia. Tarîpai mîîkîrî Paapa enasa' man morî pe
pemonkonyamî' yarakkîrî. Maasa pra tînmu mînî eti'kamo'pî pakî'nan
po aasa'manta yai. Mîrîrî wenai tamî'nawîronkon tînkoneka'san
mana'po'pîiya tîîpia sîrîrî non po tîwe'sanon moropai ka' po tîwe'sanon
mana'po'pîiya.
21 Pena amîrî'nîkon ko'mamî'pî aminke Paapa pî'. Paapa yeyaton pe
awanî'pîkon. Maasa pra imakui'pî ankupîkon ko'mannîpî wenai moropai
imakui'pî eesenumenkato'kon wenai. 22 Tîîse tînmu sa'mantato' wenai
amîrî'nîkon kupî'pî Paapaya tîwakîri pe, amîrî'nîkon yarîpa tîîpia, morî
pe imakui'pî ton pra. Mîrîrî yai anî'ya taa eserîke pra awanî: —Imakui'pî
mîîkîrî —taiya pepîn. 23 Mîrîrî kupîiya, tîîse innape ikupî pî' aako'mamîkon
e'pai awanî, teeseta'kai pra. Mîîkîrî nîmîkî pî' aako'mamîkon, manni'
itekare aneta'pîkon wenai. Manni' eta pî' tamî'nawîronkon ko'mamî, mîrîrî
itekare ekareme'nen pe uurî Paulo enasa' sîrîrî.

Paulo Esenyaka'mato'
Innape Jesus Ku'nenan Ton Pe

24 Atausinpan pî' wai e'taruma'tîto' pî' amîrî'nîkon wenai. Maasa pra
Cristo e'taruma'tî'pî warantî, e'taruma'tî ko'mannîpî, unkupî ton pe
inekaremekî'pî yawîrî. Ipemonkonoyamî' ton pe, inmo'ka'san ton pe
e'taruma'tî sîrîrî. Inkamoro, inmo'ka'san wanî itesa' warantî, iwaikkatoi
pe to' wanî. 25 Moropai mîrîrî warantî e'taruma'tî, maasa pra Paapaya
uku'sa' sîrîrî Jesus nîmo'ka'san poitîrî pe. Mîrîrî tîrî'pîiya unkonekaton
pe amîrî'nîkon pîika'tîton pe, 26 mîrîrî tamî'nawîrî tîmaimu ekaremekî
pî' uuko'manto'pe. Sîrîrî itekare inonomî'pî, tamî'nawîronkon nepu'tî'pî
pepîn. Mîrîrî yenposai'ya sîrîrî tîpemonkonoyamî' pia. 27 Mîrîrî yenpo
tîuya ta'pîiya, see warantî ipemonkonoyamî'ya mîrîrî esenomî'pî
epu'to'pe kai'ma. Mîrîrî tîrî'pîiya tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pia,
Judeuyamî' pia neken pra. Pena anî' nepu'tî pepîn mîrîrî Cristo ko'mamî
tamî'nawîronkon tîpemonkonoyamî' ya'. Mîrîrî wenai morî pu'kuru
yapisîya'nîkon Paapa winîpai epu'tîya'nîkon.
28 Sîrîrî warantî Cristo yekare ekaremekîuya tamî'nawîronkon
pî'. Tamî'nawîrî epu'nen pe e'to' ke apanamauya'nîkon, moropai
ayenupauya'nîkon tiwin pî' awanîkon tanne, Cristo piawonkon pe
awanîkonpa, tamî'nawîrî morî pe awanîkonpa e'to' yawîrî, Paapa pia
amîrî'nîkon yenpouya yai. 29 Mîrîrî yaino ton pe esenyaka'ma ko'mannîpî
sîrîrî. Umoron epu'tîuya ko'mannîpî sîrîrî tîîse Cristo nîtîrî'pî umeruntîri
pe, mîrîrî ke esenyaka'ma sîrîrî.

2 1 Teeseka'nunkai uurî esenyaka'ma amîrî'nîkon ton pe
epu'tîya'nîkon yu'se wai. Paapa maimu ekaremekî pî' uuko'mamî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîwe'taruma'tîi. Moropai manni'kan Laodicéia ponkon tonpe, moropai
tamî'nawîronkon tiaronkon uyera'matîponkon pepîn tonpe esenyaka'ma.
2 Epîrema ko'mannîpî inkamoro ko'manto'pe meruntî ke taatausinpai
moropai inkamoro ko'manto'pe tîwe'sa'namai tonpakon yarakkîrî.
Moropai Cristo yekare, pena anî' nepu'tî pepîn, Paapa winîpainon
tepu'se to' ko'manto'pe innape, mîîkîrî epu'to'pe to'ya yairî. Mîîkîrî,
Paapa winîpainon wanî Cristo pe. Mîrîrî warantî Paapa pî' esatî pî'
uuko'mamî apona'nîkon. 3 Maasa pra mîîkîrî Cristo neken wanî Paapa
winîpainon, anî' nepu'tî pepîn epu'tîya'nîkon emapu'tînen pe. Paapa
nepu'tî epu'tîya'nîkon emapu'tîiya. Maasa pra mîîkîrî ton pra si'ma mîrîrî
epu'tîya'nîkon eserîke pra awanî. 4 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî amîrî'nîkon
pî', tiaron seru'ye' erepansa' pî' akore'ta'nîkon, mîîkîrî eseurîma, morî
pe mîîkîrî maimu pî' eesenku'tîkon namai. 5 Maasa pra uurî wanî sîrîrî
aminke apî'nîkon. Tîîse esenumenkato' ya' amîrî'nîkon pokonpe eseporî.
Moropai kure'ne atausinpan pî' wai morî pe aako'mamîkon pî', moropai
innape Cristo kupî pî' aako'mamîkon yekare etauya pî'.

Cristo Yarakkîrî Ko'mannîto'

6 Î' kai'ma Jesus yapisî'pîya'nîkon ayepotorîkon pe? Innape
ikupî'pîya'nîkon. Mîrîrî warantî yarakkîrî ako'mantî. 7 Ipona
apîtatî manni' yei apîtasa' warantî manni' tîkara ke tîwanî ye'nen.
Aako'manto'kon rumakatî iipia inî' panpî' meruntî ke awanîkonpa,
innape ikupî pî' î' kai'ma eesenupa'pîkon yawîrî. Moropai —morî pe
pu'kuru man, Paapa —taa pî' ako'mantî tîwîrîrî.
8 Aka, epu'nenan pe tîwe'ku'sanon pemonkonyamî' maimu pî',
teesenku'tîi pra e'tî. Maasa pra mîrîrî wanî î' pe pra rî epu'nen pe
to' e'to'. Pemonkonyamî'ya neken tenupato'kon pî' ayenupakon yu'se
to' wanî. Moropai sîrîrî pata po tîîko'mansenon esenumenkato' ke
ayenupakon to'ya. Tîîse mîrîrî wanî pepîn Cristoya yenupanto'pe.
Inkamoroya ayenupakon pî' teesenku'tîi pra e'tî. 9 Maasa pra tamî'nawîrî
î' kai'ma Paapa wanî manni' warantî Cristo wanî mîrîrî. Awanî Paapa
pe tîîse pemonkon pe eena'pî tîpun ke. 10 Moropai amîrî'nîkonya
aako'manto'kon yapisî'pî Paapa winîpai, Cristo pemonkono pe awanîkon
ye'nen. Î' ton pra awanîkon pepîn, maasa pra mîîkîrî, ayesa'kon wanî
tamî'nawîronkon inserîyamî', o'ma'kon, meruntîkon, nari'kon yentai.
Moropai tamî'nawîronkon ka' po tîwe'sanon yentai awanî.
11 Pena amîrî'nîkon Judeuyamî' esenposa' yai, amerekon pi'pî pottî
ya'tî'pî to'ya Paapa pemonkono pe awanîkonpa kai'ma. Mîrîrî warantî
nîrî tîpemonkono pe Cristoya amo'ka'pîkon yai, imakui'pî anku'pai
awe'to'kon mo'ka'pîiya imakui'pî kupîya'nîkon namai. Mîîkîrî Cristoya
ikupî'pî, pemonkonya pra. 12 Amîrî'nîkon esenpatakona yai, penaron
imakui'pî ayeserukon yaretî'ka'pîya'nîkon. Maasa pra Cristo sa'mantasa' ya,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moropai eesu'na'tî'pî ya, amîrî'nîkon esu'na'tî'pî. Moropai Paapaya Cristo
pîmî'sa'kasa' yai, amîrî'nîkon pîmî'sa'ka'pîiya aako'mamîkonpa, innape
meruntî ke Paapa wanî kupî'pîya'nîkon ye'nen. 13 Amîrî'nîkon wanî'pî pena
isa'manta'san warantî itu'se apunkon e'to' yawîrî ikupî pî' aako'mamîkon
ye'nen. Mîrîrî imakui'pî kupî'pîya'nîkon wenai isa'manta'san warantî
awanî'pîkon Paapa pemonkono pe pra. Tîîse Paapaya Cristo pîmî'sa'kasa'
yai, amîrî'nîkon nîrî pîmî'sa'ka'pîiya. Moropai ankupî'pîkon imakui'pî
kupî'pîiya tamî'nawîrî tîîwanmîra. 14 Moropai uurî'nîkon sa'mantato' yentai
awanî'pî. Maasa pra Moisés nurî'tîya yenupanto'ya taasa' see warantî:
—Anî'ya imakui'pî ku'sa' ya, mîîkîrî sa'manta e'pai man —ta'pîiya. Imakui'pî
unkupî'pîkon wenai sa'mantan e'pai tîîse yaretî'ka'pî Cristoya, inî' sa'mantan
namai. Pakî'nan pona tîîsa'manta yai, imakui'pî unkupî'pîkon ye'ma'pîiya
tamî'nawîrî. 15 Moropai pakî'nan pona tîîsa'manta yai, Cristoya teeyatonon
yuwa'ka'pî. Manni'kan o'ma'kon, uyaipontîkon pî' tîîko'mansenon,
meruntîkon, nari'kon, tamî'nawîrî inkamoro meruntîri yuwa'ka'pîiya.
Inkamoro kupî'pîiya tamî'nawîronkonya era'ma tanne, î' pe pra rî to'
enato'pe. Mîrîrî warantî to' yentai Cristo ena'pî tîîsa'manta'pî wenai.
16 Mîrîrî ye'nen anî'ya taa ya apî'nîkon, sararu yanîya'nîkon ya,
imakui'pî kupîya'nîkon mîrîrî, taa to'ya. Moropai awukukon enîrîya'nîkon
ya, imakui'pî pe nîrî awanî. Moropai eesenyaka'makon ya, Paapa ton
pe tîku'ne'tîto' weiyu yai pra, moropai teera'tîsen pe kapoi wanî yai
eesenyaka'makon ya, moropai erî'kannîto' weiyu yai eesenyaka'makon
ya, imakui'pî pe awanî, taa to'ya. Inkamoro ye'kakon pîinamaya'nîkon
e'pai pra man. 17 Maasa pra pena, sîrîrî pî' Paapa eseurîma'pî seru' pepîn,
î' kai'ma Cristo iipî ekareme'to'peiya. Tarîpai Cristo iipî'pî. Mîrîrî ye'nen
mîîkîrî neken yapurîpai'nîkon, manni' aaipî ekareme'nenan tapurîi pra.
18 Tiaronkonya ayenupakon yairî pra kî'tîîtî. Tîwe'ne' tînera'ma'pîkon pî'
ayenupakon to'ya ya, tîpîinamai pra e'tî. Taa to'ya apî'nîkon amîrî'nîkon
teka'nunkai amîrî'nîkon anenupapai to' wanî inserîyamî' yapurîkonpa
kai'ma. Moropai tepu'se awe'taruma'tîkon yu'se to' wanî. Teesenupa'pîkon
pî' mîî pe to' wanî teuren. Tîîse inkamoro ye'kakonya ayenupato'kon
tîpîinamai pra e'tî. Maasa pra pemonkon esenumenkato' wanî warantî
to' esenumenka. 19 Inkamoro ye'kakon wanî pepîn Cristo pemonkono pe.
Maasa pra Cristo wanî pepîn to' pu'pai pe. Upu'paikon winîpai tamî'nawîrî
uyesa'kon wanî e'waikkatoi pe, tîpun ke. Mîrîrî warantî nîrî Cristo
meruntîri winîpai uurî'nîkon ipemonkonoyamî' wanî tiwin. Moropai
uurî'nîkon ko'mannîpî Cristoya inî' panpî' epannîto'pe moropai epu'to'pe
itu'se Paapa e'to' yawîrî. ⌊Tîîse inkamoro seru'ye'kon atarima Cristo piapai.⌋

Sa'mantan Tîpo Cristo Yarakkîrî Ko'mannî

20 Cristo pemonkono pe awanîkon ye'nen aasa'mantasa' yai, amîrî'nîkon
sa'manta'pî ayeserukon winîpai. Mîrîrî ye'nen inî'rî inkamoro sîrîrî pata

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

po tîîko'mansenon meruntîkon amîrî'nîkon yaipontî pî' tîîko'mansenonya
ayaipontîkon eserîke pra awanî. Tîîse î' ton pe mîrîrî ye'ka warayo'kon
maimu yawîrî iko'manpai awanîkon? Inkamoro pemonkono pe awanîkon
pepîn. 21 Taa to'ya apî'nîkon mîrîrî ye'ka kîsapi'tî. Moropai mîrîrî ye'ka
kîsena'tî, mîrîrî ye'ka tappîi pra e'tî, taa to'ya apî'nîkon. 22 Tîîse mîrîrî
ye'kakon wanî ipatîkarî tîîko'mansenon pepîn. Taataretî'kasen pe mîrîrîkon
wanî. Mîrîrî ye'nen —Mîrîrî ye'ka kîsapî'tî, mîrîrî ye'ka kîsena'tî —taa to'ya
ya, î' pe pra rî awanî. Maasa pra mai pe neken awanî ye'nen, warayo'konya
yenupanto'pe neken awanî ye'nen. 23 Mîrîrî ye'nen yai pra mîrîrî taa to'ya
wanî, mîrîrî kîsapi'tî, moropai mîrîrî kîsena'tî, moropai mîrîrî kîsapî'tî,
moropai inserîyamî' yapurî e'pai man, moropai tepu'se amoronkon
epu'tîya'nîkon e'pai man, taa to'ya wanî epu'nen pe kai'ma. Tîîse mîrîrî
ye'kaya imakui'pî anku'pai esenumenkanto' yuwatî eserîke pra awanî.

3 1 Amîrî'nîkon e'mî'sa'ka'san Cristo yarakkîrî, penaron ayeserukon
rî'pî winîpai. Mîrîrî ye'nen ka' pon yu'se e'tî, o'non pata Cristo
ereutasa' manni' Paapa meruntîri winî. 2 Cristo winîpainon pî' neken
esenumenkatî, inî'rî tarîron yeseru pî' teesenumenkai pra. 3 Maasa
pra tarîron yeseru pî' isa'manta'san warantî awanîkon. Tarîpai
aako'manto'kon wanî Cristo yarakkîrî. Moropai Cristo ko'mamî Paapa
yarakkîrî. Mîrîrî ye'nen aako'manto'kon era'ma anî'ya pepîn. 4 Tîîse î'
pensa Cristo iipî yai, tamî'nawîronkonya era'ma. Morî pe pu'kuru aaipî
era'ma to'ya. Mîrîrî yai Cristo yarakkîrî amîrî'nîkon nîrî era'ma to'ya
morî pe pu'kuru, Cristo wanî manni' warantî.

Uyeserukon Penaro' Moropai Amenan

5 Imakui'pî kî'ku'tî, isa'manta'pî warantî e'tî, maasa pra imakui'pî kupî
pî' isa'manta'pî ko'mamî pepîn. Mîrîrî warantî e'tî. Pena awanî'pîkon see
warantî: Se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî warayo'kon wanî, tîno'pîkon
pepîn yarakkîrî. Moropai wîri'sanyamî' nîrî wanî warayo'kon yarakkîrî,
tînyokon pepîn. Moropai tiaron nura kupî pî' warayo'kon ko'mamî
imakui'pî pe teesenumenkato'kon yawîrî. Moropai kure'ne î' yu'se
eesenumenkakon ko'mannîpî ayemannekon ton. Mîrîrî ayemannekon
neken anapurîpai awanîkon Paapa tapurîi pra, manni'kan mia' ke
ikonekasa' yapurînenan warantî. Mîrîrî ye'nen isa'manta'pî warantî e'tî,
mîrîrî ye'kakon yapurîya'nîkon namai, imakui'pî anku'pai awanîkon
namai. 6 Maasa pra mîrîrî ye'ka kupî pî' tîîko'mansenon taruma'tî
Paapaya kupî sîrîrî. 7 Pena amîrî'nîkon ko'manpîtî'pî mîrîrî imakui'pî kupî
pî'. Maasa pra penaron ayeserukon pî' aako'manpîtî'pîkon.

8 Tarîpai tamî'nawîrî mîrîrîkon rumakatî. Eekore'mato'kon mararî pra
teekore'mai awe'to'kon tiaronkon yarakkîrî rumakatî. Ayewanmakon
pe tiaronkon ku'to'ya'nîkon rumakatî. Moropai anî'rî eseurîma e'pai pra
man tiaron winîkîi imakui'pî pe. Mîrîrî ye'ka nura pî' teeseurîmai pra

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e'tî. 9 Seru'ye' tiaronkon pî' tîwe'se pra e'tî. Maasa pra amîrî'nîkonya
penaron ayeserukon rî'pî rumaka'pî. Tamî'nawîrî imakui'pî ankupî'pîkon
rumaka'pîya'nîkon. 10 Moropai amenan ayeserukon ton yapisî'pîya'nîkon
ayewankon ya'. Moropai morî pe amîrî'nîkon kupî pî' Paapa ko'mamî
sîrîrî, tîwarantî amîrî'nîkon e'to'pe kai'ma, moropai tamî'nawîrî
tepu'tîkonpa. 11 Mîrîrî warantî amenan pe awanîkon ye'nen Judeu pe
awanîkon ya, moropai Judeu pe pra awanîkon ya î' wani' awanî pepîn
Paapa pia. Moropai amerekon pi'pîkon ya'tîsa' to'ya ya, ya'tîsa' to'ya pra
awanî ya, î' wani' awanî pepîn Paapa pia. Moropai pakko pe awanîkon ya,
moropai eranne' pe awanîkon ya, moropai to' poitîrîtonon pe awanîkon
ya, moropai to' poitîrî pe pra awanîkon ya, î' wani' awanî pepîn Paapa
pia. Tîîse Cristo ko'mamî ya, ayewankon ya' mîrîrî neken wanî ipîkku pe.
Maasa pra tamî'nawîronkon uurî'nîkon yewan ya' Cristo ko'mamî.
12 Paapa nîmenka'san pe awanîkon tîpemonkono pe. Morî pe tîwe'sanon
pe awanîkon, insa'nama'san kure'ne. Mîrîrî ye'nen tiaronkon sa'namatî.
Tiaronkon winîkîi morî ku'tî, moropai tiaronkon winîkîi mîî pe tîwe'se pra
e'tî. Tîîse eranmîra e'tî, moropai teekore'masen pe pra e'tî, î' rî etaya'nîkon
pî'. 13 Î' rî tiaronkon nîkupî awinîkîi'nîkon yapîtanî'tî, moropai î' ta'pî to'ya
ku'tî aawanmîra'nîkon. Tîwanmîra Uyepotorîkonya ankupî'pîkon imakui'pî
kupî'pî warantî iku'tî. 14 Moropai mîrîrîkon tamî'nawîrî tauya manni'
yentai tîwe'sa'mamai ako'mantî tiaronkon pokonpe. Maasa pra mîrîrî
e'sa'namato' wenai, tamî'nawîrî morî pe aako'mamîkon tîmurukun pe.
15 Tamî'nawîrî amîrî'nîkon wanî Cristo pemonkono pe, tiwin pî' awanîkon
tîîse. Paapaya amo'ka'pîkon morî pe aako'mamîkonpa tîmurukun pe. Mîrîrî
ye'nen tîwanmîn Cristo winîpainon ko'manto'pe ayewankon ya' eturumakatî,
ayeserukon epu'tîkonpa. Moropai —Morî pe man, Paapa —taa pî' ako'mantî
Paapa pî'. 16 Moropai Cristo yekare epu'tî pî' aako'mamîkon yu'se wai inî'
panpî' epu'nen pe awanîkonpa. Moropai tamî'nawîrî mîrîrî anepu'tîkon
ke tiaronkon yenupa pî' moropai to' panama pî' aako'mamîkon yu'se wai.
Eserenkatî Paapa maimu e'menukasa' erenkato' pî' moropai Paapa yapurîto'
pî'. Moropai Jesus yeseru pî' teeseurîmasen eren pî' eserenkatî, Paapa yapurî
pe. —Morî pe pu'kuru man Paapa —kai'ma eserenkatî. 17 Mîrîrî tamî'nawîrî
ikupîya'nîkon manni' moropai î' taaya'nîkon manni' warantî, iku'tî
Uyepotorîkon Jesus maimu pe. Moropai ka'tî Paapa pî': —Jesus Cristo wenai
anna pîika'tîsa'ya nai morî pe —ka'tî Paapa pî'.

Î' Kai'ma Ko'mannî Amenan Uyeserukon Yarakkîrî

18 Tarîpai wîri'sanyamî' tînyo kenankon panamauya sîrîrî. Anyokon
maimu yawîrî tîwe'sen pe e'tî, wîri'sanyamî'. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon
e'pai awanî, maasa pra mîrîrî yu'se Uyepotorîkon wanî ye'nen.
19 Moropai warayo'kon tîno'pî kenankon panamauya sîrîrî. Ano'pîkon
sa'namatî. To' ekore'mato' ton tepose pra morî pe e'tî to' yarakkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Tarîpai moreyamî' panamauya sîrîrî Cristo pemonkono pe si'ma
ankupîkon ton pî'. Ayunkon moropai asankon maimu yawîrî iku'tî.
Î' taasa' to'ya ya, to' maimu yawîrî iku'tî. Maasa pra mîrîrî warantî
ikupîya'nîkon ya, Paapa ka' pon wakîri pe awanî.
21 Tarîpai amîrî'nîkon to' yunkonyamî' panamauya sîrîrî. Imakui'pî
anmukukon nîkupî yako'menkaya'nîkon yai, inkamoro tekatonkai pra
e'tî, tîîse to' pîika'tîya'nîkon yuwatî, to' esewankono'ma namai.
22 Tarîpai amîrî'nîkon tîkaraiwarî kenankon panamauya sîrîrî.
Akaraiwarîkon maimu yawîrî e'tî tamî'nawîron ankupîkon pî'. —Uyera'maiya
ye'nen ikupîuya aatausinpato'pe —kai'ma, teesenumenkai pra. Tîîse imaimu
yawîrî iku'tî ayera'maiya'nîkon pra tîîse. Cristo pemonkono pe awanîkon
ye'nen, yairî iku'tî. Maasa pra mîîkîrî namaya'nîkon ye'nen. 23 Tamî'nawîron
î' rî ankupîkon kupîya'nîkon ya, iku'tî taatausinpai pu'kuru. Morî pe
esenyaka'matî Uyepotorîkon ton pe, warayo'kon ton pe pra neken. 24 Maasa
pra Uyepotorîkonya arepakon kupî epu'tîya'nîkon. Tîpemonkonoyamî' pia
itîrî tîuya ta'pî tîuya pantakaiya yai yapisîya'nîkon kupî sîrîrî. Maasa pra
Uyepotorîkon pe Cristo wanî ye'nen, mîîkîrî ton pe eesenyaka'makon mîrîrî.
25 Moropai manni'kan imakui'pî kupîtîponkon pemonkonyamî' tepu'se pra,
inkamoro repaiya kupî sîrîrî e'taruma'tîto' ke, to' nîkupî'pî wenai. Maasa pra
Paapaya tiaronkon yuwa'ka pepîn, tîîse tamî'nawîrî to' taruma'tîiya.

4 1 Tarîpai manni'kan tîpoitîrî kenankon panamauya sîrîrî. Yairî e'tî
apoitîrîkon pî', morî pe to' konekaya'nîkon yuwatî. Maasa pra moro
man ayepotorîkon ton ka' po. Mîîkîrîya ayera'makon.

Panamanto'

2 Ako'mantî tîwîrî eepîremakon pî'. Moropai î' kai'ma taaya'nîkon,
manni' amaimukon pî' teesenumenkai epîrematî. Morî pe man Paapa,
ka'tî eepîremato'kon ya'. 3 Moropai eepîremakon ya, anna pona epîrematî.
Paapaya tîmaimu ekaremekî annaya pata'se' ton tîîto'pe. Moropai Cristo
yekare, sîrîrî tîpose anî' nepu'tî pepîn ekareme'to'pe annaya epîrematî.
Mîrîrî wenai uurî wanî sîrîrî tarî atarakkannîto' ta. 4 Mîrîrî ye'nen epîrematî
uurîya Cristo yekare ekareme'to'pe aronne panpî', morî pe epu'to'pe
to'ya. Mîrîrî warantî ekaremekîuya e'pai awanî mîrîrî. 5 Amîrî'nîkon nîrî
tepu'se awanîkon e'pai man manni'kan Paapa epu'nenan pepîn yarakkîrî
eeseurîmakon ya. Moropai Cristo yekare ekaremekî yuwatî, to' yarakkîrî
eeseurîmakon kaisarî. 6 Tiaronkon yarakkîrî eeseurîmakon ya, morî pe
eseurîmatî, inî' panpî' amaimukon anetapai to' e'to'pe. Moropai inkamoro
eseurîma yai, yairî to' maimu yuuku epu'tîya'nîkon yu'se wai.

Tiwinkano'pî Pe Paulo Esekareme'to'

7 Uyonpakon, uwakîrikon pu'kuru Tíquico, esenyaka'ma'pî yairî
pu'kuru uyarakkîrî, Uyepotorîkon esenyaka'mato' pî'. Mîîkîrîya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamî'nawîrî amîrî'nîkon pî' uyekare ekaremekî. 8 Mîîkîrî yarimauya sîrîrî
akore'ta'nîkon ayausinpai'nîkon attîto'pe. Moropai tamî'nawîrî tarî anna
ko'mamî ekareme'to'peiya, aatausinpakonpa. 9 Mîîkîrî yarakkîrî Onésimo
wîtî, manni' uwakîri moropai yairî tîwe'sen. Mîîkîrî wanî ayonpakon,
akore'ta'nîkon tîîko'mansen pe. Inkamoroya tamî'nawîrî î' kai'ma tarî
tîwe'ku'sen ekaremekî apî'nîkon.

10 Tarîpai Aristarco, uyarakkîrî tîwe'sen atarakkannîto' ta, mîîkîrîya
tîmaimu yarima sîrîrî aapia'nîkon. Moropai Marcos, Barnabé yakon manen,
mîîkîrîya nîrî tîmaimu yarima. Mîîkîrî yekare epu'tî pî' naatîi akore'ta'nîkon
tuutî pî' eeseurîmasa'. Mîrîrî ye'nen aakore'ta'nîkon eerepamî yai morî
pe mapi'tîi. 11 Moropai Josué manni' Justo kai'ma tesa'sen, mîîkîrîya nîrî
tîmaimu yarima aapia'nîkon. Uyarakkîrî teesenyaka'masanon kore'ta
insamoro neken wanî Judeuyamî' pe. Insamoroya kure'ne upîika'tî'pî, î'
kai'ma tesa'kon pe Paapa wanî epu'to'pe pemonkonyamî'ya ekaremekî pî'.
12 Moropai Epafras, manni' ayonpakon akore'ta'nîkon tîwe'sen, mîîkîrî wanî
Jesus Cristo poitîrî pe. Mîîkîrîya nîrî tîmaimu yarima aapia'nîkon. Mîîkîrî
epîrema ko'mannîpî. Paapa pî' esatî pî' aako'mamî kure'ne amîrî'nîkon
ton pe. Esatîiya innape Paapa kupî pî' aako'mamîkonpa tîwîrî. Inî' panpî'
epu'nen pe eenakonpa moropai î' taasa' Paapaya yawîrî ikupîkonpa kai'ma
eepîrema ko'mannîpî. 13 Epu'tî pî' wai mîîkîrî esenyaka'ma'pî yeseru.
Sa'man kupî'pîiya amîrî'nîkon tonpe moropai Laodicéia ponkon moropai
Hierápolis ponkon tonpe nîrî. Mîrîrî epu'tî pî' wai. 14 Tarîpai uwakîrikon
pu'kuru Lucas, manni' pri'yawonkon pepîn pî' teesenyaka'masenya, moropai
Demasya nîrî tîmaimu yarima pî' man. 15 Moropai umaimu yarima pî'
wai uyonpakon Laodicéia ponkon pia, moropai Ninfa pia nîrî moropai
manni'kan itewî' ta teeperepî'senon pia yarima pî' wai.

16 Sîrîrî kaareta erenkasa'ya'nîkon tîpo, marimatîi Laodicéia ponkonya
nîrî erenkato'pe. Moropai Laodicéia pona nîrî unarima'pî erenkaya'nîkon
e'pai man.

17 Moropai ka'tî Arquipo pî': —Ankupî pe Paapa nîtîrî'pî, mîrîrî kupî pî'
ako'mankî morî pe, tamî'nawîrî yaretî'kaya pîkîrî —ka'tî ipî'.

18 Tarîpai sîrîrî menukauya sîrîrî uyenya ke pu'kuru. Umaimu man
aapia'nîkon. Aawanmîra'nîkon uurî kî'ku'tî tîîse atarakkannîto' ta wanî pî'
enpenatatî. Moropai tauya Paapa pî': —Morî pe to' pîremakî, Paapa —tauya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA E'MAI'NON PAULO NÎMENUKA'PÎ

TESSALÔNICA PONKON PIA

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya innape Jesus ku'nenan Tessalônica ponkon pia. Inkamoroya itekare eta'pî Pauloya ekaremekî yai, miarî attîsa' yai. Mîrîrî yai innape ikupî'pî to'ya, Judeuyamî' yonpakon moropai Judeuyamî' pepîn yonpakon. Miarîpai tuutîsa' tîpo Pauloya Timóteo yarima'pî to' pia, inkamoro meruntîtannî'to'peiya. Timóteo enna'posa' yai Paulo pia, inkamoro yekare ekaremekî'pîiya. Taatausinpai eta tîuya pe sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya.

Paulo eseurîma itakon ite'ka Cristo ii'to' pî'. Moropai innape iku'nenan panamaiya mîrîrî weiyu nîmîkî pî' to' ko'manto'pe. Morî pe to' ko'mamî e'pai awanî, imakui'pî tîku'se pra, maasa pra î' pensa Cristo iipî eesepu'tî pepîn.

---

1 [1]Uurî Pauloya sîrîrî kaareta menuka sîrîrî Silas moropai Timóteo pokon pe tîîse uupia to' tîîse. Sîrîrî kaareta yarimauya sîrîrî aapia'nîkon uyonpayamî', Tessalônica ponkon. Amîrî'nîkon Uyunkon Paapa moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo pemonkono pe tîwe'sanon pia yarimauya sîrîrî.

Morî pe Paapa e'to' wanî aapia'nîkon yu'se anna man. Moropai tîwanmîra awe'to'kon ke arepaiya'nîkon yu'se anna man.

Tessalônica Ponkon Ko'manto' Pî' Paulo Eseurîma

[2]Tîwîrî rî taapîtî annaya Paapa pî': —Morî pe man, Paapa, inkamoro Tessalônica ponkon ayapurînenan wenai. Amîrî'nîkon pona anna epîrema ko'mannîpî. [3]Taa annaya Paapa Uyunkon pî': —Inkamoro esenyaka'ma ko'mannîpî innape aku'sa' tîuya'nîkon ye'nen. Mararî pra to' esenyaka'ma amîrî ton pe, asa'nama tîuya'nîkon ye'nen. Moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo iipî nîmîkî pî' to' ko'mamî teeseta'kai pra, Paapa. Morî pe man —taa annaya sîrîrî Paapa pî', apî'nîkon anna enpenata ye'nen.

[4]Uyonpayamî', Paapa nîsa'namakon, amîrî'nîkon menka'pî Paapaya tîmîrî ton pe epu'tî pî' anna man. [5]Maasa pra itekare ekaremekî annaya yai, meruntî ke ekaremekî'pî annaya anna maimu ke neken pra, tîîse Morî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yekaton Wannîya anna meruntîri ton tîrî'pî, innape ikupîkonpa, yairî awanî
epu'tîkonpa. Î' kai'ma anna ko'mamî'pî akore'ta'nîkon anna wanî yai, epu'tî pî'
naatîi. Amîrî'nîkon pîika'tî ton pe anna ko'mamî'pî. 6Mîrîrî yai anna yeseru
era'masa'ya'nîkon ye'nen, mîrîrî warantî aako'mamîkon pia'tî'pî anna yeseru
kupî pî', moropai Uyepotorîkon Jesus yeseru kupî pî' nîrî. Mîrîrî warantî
itekare yapisî'pîya'nîkon moropai mîrîrî wenai kure'ne awe'taruma'tî'pîkon.
Mîîwîni tîîse aatausinpato'kon ton tîîpîtî'pî Morî Yekaton Wannîya. 7Mîrîrî
ye'nen amîrî'nîkon ko'mamî warantî iko'manpai tamî'nawîronkon Paapa
pemonkonoyamî' ena'pî, Macedônia pata ponkon moropai Grécia pata ponkon.
8Maasa pra amîrî'nîkon wenai Paapa maimu etasa' Grécia pata ponkonya
moropai Macedônia pata ponkonya. Moropai inî' panpî' pata kaisaronkonya
etasa' î' kai'ma innape Paapa kupî'pîya'nîkon yekare eta'pî to'ya. Mîrîrî
warantî ayekarekon epu'tî tamî'nawîronkonya annaya ekaremekî pra tîîse.
9Maasa pra mîrîrî ekaremekî pî' to' ko'mamî amîrî'nîkon pî'. Î' kai'ma anna
yapisî'pîya'nîkon morî pe, moropai î' kai'ma mia' ke ikonekasa' anapurîkon ton
pe rumaka'pîya'nîkon, Paapa yapurîkonpa. Moropai î' kai'ma Yairon, Paapa
Tîîko'mansen poitîrî pe eena'pîkon ekaremekî pî' to' ko'mamî. 10Moropai î'
kai'ma Paapa munmu enna'poto' ka' poi nîmîkî pî' awanîkon ekaremekî pî' to'
ko'mamî. Mîîkîrî munmu, ini'mî'sa'ka'pî sa'manta'san kore'tapai, mîîkîrî Jesus
wanî Upîika'tînenkon pe. Manni' wei yai, pemonkonyamî' yenumî tîuya yai,
uurî'nîkon yenumîiya pepîn upîika'tîsai'ya'nîkon ye'nen.

Tessalônica Po Teesenyaka'mato' Pî'
Paulo Eseurîma

2 1Uyonpayamî', akore'ta'nîkon anna wanî yai, anna esenyaka'ma'pî
e'sa' pra man î' pe pra rî. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. 2Akore'ta'nîkon
anna erepamî rawîrî, anna e'taruma'tî'pî epu'nenan amîrî'nîkon Filípos
cidaderî po. Miarî inkamoro Filípos ponkon eseurîma'pî îri pe anna
winîkîi. Mîîwîni tîîse anna erepamî'pî aapia'nîkon, moropai Paapa
winîpainon itekare ekaremekî'pî annaya apî'nîkon. Maasa pra Paapaya
anna meruntîtannîpî'pî. 3Esenku'tî'san pe pra anna wanî. Innape
ekaremekî'pî annaya apî'nîkon imakui'pî anku'pai pra awinîkîi'nîkon.
Moropai amîrî'nîkon anenku'tîpai pra anna wanî. 4Tîîse itu'se Paapa e'to'
yawîrî anna eseurîma. Maasa pra tîmaimu ekareme'to'pe annaya ta'pîiya,
maasa pra yairî ikupî annaya epu'tî'pîiya. Sîrîrî itekare ekareme'sa'
annaya pra man pemonkonyamî' yapurî pe, tîîse ekaremekî annaya
Paapa yapurî annaya ye'nen. Manni' Paapa anna esenumenkato' epu'nen.
5Mîrîrî anna eseurîmato' epu'nenan amîrî'nîkon. Morî pe amîrî'nîkon
yausinpato'pe anna eseurîmasa' pra man. Î' yu'se anna wanî wenai anna
eseurîmasa' pra man. Tîniru yu'se anna wanî wenai anna eseurîmasa' pra
man. Mîrîrî epu'tî pî' Paapa man tamî'nawîrî. 6Moropai anna eseurîmato'
wenai amîrî'nîkonya moropai tiaronkonya anna yapurî e'pai pra man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Tîîse anna wanî Cristo naipontî'san pe. Mîrîrî ye'nen î' rî esatî
annaya e'painon apî'nîkon tîîse sîrîrî tîpose î' esa'sa' annaya pra man,
akore'ta'nîkon anna wanî yai. Tîîse anna wanî'pî eranmîra akore'ta'nîkon
manni' wîri' tînmuku kenanya tînmukuyamî' sa'nama morî pe. Mîrîrî
warantî anna wanî'pî amîrî'nîkon pokonpe. 8 Amîrî'nîkon sa'nama pî'
anna man kure'ne. Mîrîrî ye'nen itekare Paapa winîpainon ekaremekî'pî
annaya apî'nîkon. Moropai inî' panpî' ikupî'pî annaya. Itu'se anna e'to'
tîku'se pra anna ko'mamî'pî. Amîrî'nîkon pîika'tîpîtî'pî annaya, kure'ne
asa'namakon annaya ye'nen. 9 Uyonpayamî', akore'ta'nîkon itekare
Paapa winîpainon ekareme'pîtî annaya yai, anna esenyaka'mapîtî'pî
kure'ne. Wei kaisarî moropai ewaron kaisarî anna yekkari yepe' ton pî',
amîrî'nîkon winîpai anna yekkari ton esatî annaya namai. Mîrîrî epu'tî pî'
naatîi.
10 Amîrî'nîkon innape Jesus ku'nenan winîkîi anna ko'mamî'pî
yeseru epu'tî pî' naatîi. Morî pe anna ko'mamî'pî yairî. Mîrîrî ye'nen
anî' eseurîma eserîke pra awanî anna winîkîi. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi
tamî'nawîrî moropai Paapaya nîrî epu'tî pî' man. 11 Moropai epu'tî
pî' naatîi î' kai'ma tiwin pî' awanîkon tanne, amîrî'nîkon panama'pî
annaya, manni' warayo'ya tînmukuyamî' panama warantî. 12 Itu'se
Paapa e'to' yawîrî aako'mamîkonpa apanama'pîkon annaya. Moropai
ameruntîtannîpî'pîkon annaya innape iku'to'ya'nîkon rumaka namai.
Moropai kure'ne ayeka'nunka'pîkon annaya Paapa wakîri pe ayeserukon
enato'pe, manni' Paapa uurî'nîkon yannotîpon tîpemonkono pe e'nîto'pe
moropai ipîkku pe tîwe'to' yarakkîrî ko'mannîto'pe, morî a'ka ta.
13 —Morî pe man —taa annaya Paapa pî', maasa pra akore'ta'nîkon
anna wanî yai, anna nekaremekî'pî itekare kupî'pîya'nîkon innape.
Mîrîrî ku'sa'ya'nîkon pra awanî anna maimu pe, tîîse apî'nîkon Paapaya
taasa' warantî ikupî'pîya'nîkon. Seru' pepîn, mîrîrî Paapa maimu
pu'kuru wanî, innape man. Mîrîrî ye'nen Paapa esenyaka'ma ko'mannîpî
amîrî'nîkon innape tîkupîtîponkon yewan ya'. 14 Uyonpayamî',
ayonpakonya amîrî'nîkon taruma'tî'pî. Mîrîrî warantî Judeuyamî'ya
tonpakon innape Jesus ku'nenan, Paapa pemonkonoyamî' taruma'tî'pî
nîrî. Mîrîrî e'kupî'pî miarî manni' Judéia pata po amîrî'nîkon kore'ta
awe'kupî warantî. 15 Inkamoro Judeuyamî'ya Uyepotorîkon Jesus
wî'pî moropai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî'
nurî'tîyamî' wî'pî nîrî. Inkamoroya rî anna taruma'tî'pî. Paapa wakîri
pe pra inkamoro nîkupî'pî wanî. Iteyaton pe to' wanî, moropai
pemonkonyamî' yeyaton pe nîrî to' wanî. 16 Mîrîrî ye'nen inkamoroya
itekare e'pîika'tînto' yekare ekaremekî annaya yu'se pra to' wanî
Judeuyamî' pepîn pî'. Mîrîrî tînkupîkon imakui'pî wenai, inî' panpî'
ikupî pî' to' ko'mamî Paapa eseta'ka pîkîrî. Mîrîrî ye'nen Paapaya to'
yenumî pe man apo' ya'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tessalônica Cidaderî Pona Itîîpai Paulo Wanî.

17 Uyonpayamî', mararî anna ko'mamî akore'tapai'nîkon tuutîi.
Tîîse aminke anna wanî pî' tîwî akupîkon annaya pra man. Anna
esenumenkato' man amîrî'nîkon yarakkîrî moropai anna enpenatan pî'
man apî'nîkon. Mîrîrî ye'nen itîîpai anna wanî sîrîrî, kure'ne amîrî'nîkon
anera'mapai anna wanî ye'nen. 18 Enna'popai anna wanî'pî akore'ta'nîkon
inî'rî. Moropai uurî wanî'pî enna'popai. Mîrîrî ye'nen tu'ke ite'ka enna'po
yuwa'pîuya tîîse sîrîrî tîpose Makuiya umanenpapîtî'pî enna'po namai.
19 Amîrî'nîkon anera'mapai anna wanî kure'ne maasa pra amîrî'nîkon
nîrî wanî anna atausinpato'pe tiaronkon innape ikupîtîponkon kore'ta.
Uyepotorîkon Jesus iipî yai, anna atausinpa kupî sîrîrî, maasa pra
innape Jesus kupî'pîya'nîkon ekaremekî annaya wenai. 20 Mîrîrî ye'nen
amîrî'nîkon yapurî annaya, anna atausinpato'pe awanîkon ye'nen.

3 1 Amîrî'nîkon anera'mapai anna wanî kure'ne yapîtanîpî annaya
yentai awanî. Mîrîrî ye'nen anna esenumenka'pî uurî e'nîmî
tiwinsarî Atena cidaderî po. 2 Moropai uyonpakon Timóteo yarima'pî
annaya aapia'nîkon. Mîîkîrî esenyaka'ma'pî anna pokonpe Paapa maimu
itekare ekaremekî pî', Uyepotorîkon Jesus Cristo pî' teeseurîmasen.
Mîîkîrî yaipontî'pî annaya amîrî'nîkon yausinpai moropai apîika'tîi'nîkon
innape iku'to'ya'nîkon pî'. 3 Maasa pra awe'taruma'tîkon wenai innape
ikupîya'nîkon pra awanîkon namai. Amîrî'nîkonya epu'tî î' kai'ma itu'se
Paapa e'to' yawîrî e'taruma'tîn. 4 Amîrî'nîkon kore'ta anna wanî yai,
mîrîrî ekaremekî'pî annaya apî'nîkon e'taruma'tîn kupî. Mîrîrî ye'nen
epu'tîya'nîkon mîrîrî ye'ka e'kupî yai akore'ta'nîkon. 5 O'non ye'ka
pe aako'mamîkon epu'tîuya pra wanî'pî. Mîrîrî yapîtanîpîuya eserîke
pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen Timóteo yarima'pîuya ayekarekon epu'se
attîto'pe, innape Jesus kupî pî' aako'mamîkon epu'se attîto'pe. Makui,
uyeka'nunkanenkonya ataruma'tîsa'kon wenai irumaka'pîya'nîkon
kai'ma esenumenka'pî. Mîrîrî wenai î' pe pra rî anna esenyaka'mato'
kupîya'nîkon kai'ma wanî'pî.

To' Yekare Enepî'pî Timóteoya Paulo Pia.

6 Tîîse Timóteo erepansa' wanî'pî Tessalônica cidaderî poi. Mîîkîrîya
ayekarekon enesa' wanî'pî morî pe, î' kai'ma innape ikupî pî' aako'mamîkon
yekare. Moropai î' kai'ma eetî'noko'makon mîrîrî ekaremekî'pîiya. Moropai
anna pî' awenpenatapîtîkon anna anera'mapai awanîkon ye'nen. Mîrîrî
warantî amîrî'nîkon anera'mapai anna wanî'pî. 7 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî',
anna e'taruma'tî ye'ka pe ayekarekon etasa' annaya wenai, anna atausinpa
amîrî'nîkon pî'. Maasa pra innape iku'to'yakon wenai, anna atausinpan
pî' man. 8 Mîrîrî ye'nen, innape ikupî pî' aako'mamîkon etasau'ya wenai
anna ko'mamî sîrîrî taatausinpai. Mîrîrî warantî ikupî pî' aako'mamîkon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya uyepotorîkon ton pe, anna ko'mamî taatausinpai. 9 Mîrîrî ye'nen
awenai'nîkon anna atausinpa ye'nen —Morî pe man —taa annaya Paapa
pî'. 10 Mîrîrî warantî anna epîremapîtî wei kaisarî moropai ewaron kaisarî
kure'ne teeseka'nunkai. Maasa pra amîrî'nîkon anera'mapai anna wanî
ayenupato'konpe annaya. Inî' panpî' innape iku'to'ya'nîkon e'to'pe yairî.
11 Uyunkon Paapaya moropai Uyepotorîkon Jesus Cristoya anna ye'marî
ton ekaremekî yu'se anna wanî, amîrî'nîkon era'mapî'se anna wîtîto'pe.
12 Inî'rî itu'se wanî Uyepotorîkonya inî' panpî' awe'sa'namato'kon ton tîrî
yu'se wanî, î' kai'ma tamî'nawîronkon sa'namato'ya'nîkon e'to'pe. Mîrîrî
awe'sa'namato'kon wanî kure'ne î' kai'ma kure'ne asa'nama'pîkon annaya
warantî yu'se anna wanî. 13 Moropai ameruntîrikon ton tîrî Paapaya yu'se
anna wanî, morî pe awanîkonpa, imakui'pî ton pra awanîkonpa Jesus
Cristo iipî yai, tamî'nawîronkon tîpemonkonoyamî' pokonpe aaipî yai.

Paapa Wakîri Pe Ko'mannî Pî' Paulo Eseurîma.

4 1 Tarîpai uyonpayamî', î' kai'ma ayeserukon e'pai awanî pî'
ayenupa'pîkon annaya Paapa wakîri pe awanîkonpa epu'tîya'nîkon.
Moropai morî pe aako'mamîkon mîrîrî warantî. Mîrîrî ye'nen esatî
annaya sîrîrî moropai apanamakon annaya sîrîrî Uyepotorîkon Jesus
maimu pe, mîrîrî kupî pî' ako'mantî. 2 Maasa pra ayenupa'pîkon annaya
Uyepotorîkon Jesus maimu pe. Mîrîrî epu'nenan amîrî'nîkon.
3 Morî pe aako'mamîkon yu'se Paapa wanî. Morî pe awanîkonpa tamî'nawîrî
imakui'pî ton pra tiaronkon wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra, tiaronkon
warayo'kon yarakkîrî tîwe'se pra. 4 Tiwin pî' si'ma amîrî'nîkon esenumenka
e'pai awanî aano'pîtakonpa tiwinan neken wîri' yarakkîrî, morî pe, Paapa
wakîri pe awanîkonpa. Moropai nura pe pra aako'mamîkon, ayonpayamî'
wakîri pe nîrî awanîkonpa. 5 Tu'kankon wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se
pra, tu'kankon warayo'kon yarakkîrî tîwe'se pra, Paapa epu'nenan pepînya
ikupî manni' warantî pra aako'mamîkon yu'se Paapa wanî. 6 Mîrîrî warantî
ayonpakon winîkîi imakui'pî kupîya'nîkon yu'se pra Paapa wanî, to' no'pîtonon
yarakkîrî tîwe'se pra. Mîrîrî ta'pîuya pena apî'nîkon inî'rî tauya sîrîrî. Mîrîrî
ye'ka ku'nenan taruma'tî Uyepotorîkonya pe man. 7 Maasa pra Paapaya
uyannosa'kon pra man mîrîrî ye'ka ku'to'pe. Tîîse uyanno'pîiya'nîkon morî
pe ko'mannîto'pe imakui'pî ton pra. 8 Mîrîrî ye'nen anî'ya sîrîrî esenupanto'
yewanmîrî ya, pemonkonya yenupanto' yewanmîrîiya pepîn, tîîse Paapaya
yenupanto' yewanmîrîiya, manni' Paapa amîrî'nîkon repanen Morî Yekaton
Wannî ke. ⌊Mîrîrî ye'nen mîrîrî ye'ka ku'nenan taruma'tîiya pe man.⌋
9 Inî'rî amîrî'nîkon pia kaareta anmenukapai pra wai, awe'sa'namato'kon
pî' teeseurîmasen. Maasa pra Paapaya ayenupa'pîkon yawîrî ikupî pî'
aako'mamîkon ye'nen, î' kai'ma tiaronkon sa'namaya'nîkon ye'nen.
10 Mîrîrî awe'sa'namato'kon ke tiaronkon sa'namaya'nîkon Macedônia pata
po. Mîrîrî ye'nen tauya uyonpayamî', mîrîrî kupî pî' ako'mantî inî' panpî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Tîîwanmîra aako'mamîkon yuwatî. Eesenyaka'mato'kon pî' morî pe
e'tî, tiaronkon esenyaka'mato' ya' teewonpî'se pra. Tîîse teesenyaka'mai
neken eporîya'nîkon, tiaronkon pî' î' esatî pî' tîwe'se pra. Pena mîrîrî
ta'pî annaya yawîrî ako'mantî. 12 Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya,
tiaronkon innape Paapa ku'nenan pepînya ayeserukon era'ma. Mîrîrî
wenai ayapurîkon to'ya. Moropai mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya,
ayekkarikon ton eporîya'nîkon aawarîrî'nîkon tiaronkon pî' tesa'se pra.

Uyepotorîkon Ii'to' Yekare Pî' Eeseurîma.

13 Uyonpayamî', isa'manta'san yekare pî' anna eseurîma sîrîrî yairî awanî
epu'tîkonpa. Î' kai'ma manni'kan isa'manta'san wanî kupî ekaremekîuya,
maasa pra teesewankono'mai awanîkon namai. Manni'kan innape
Paapa ku'nenan pepîn, sa'manta'san e'mî'sa'ka pe pra tîwe'ku'sanon
esewankono'ma warantî awanîkon namai ekaremekîuya sîrîrî. 14 Tîîse
uurî'nîkon innape Jesus sa'manta'pî ku'nenan moropai awe'mî'sa'ka'pî
ku'nenan. Mîrîrî warantî innape Paapaya Jesus enepî epu'tî'nîkon.
Manni'kan innape iku'nenan sa'mantasa' pokonpe aaipî epu'tî'nîkon.
15 Uyepotorîkonya taasa' yawîrî apî'nîkon taa annaya sîrîrî see warantî:
Uyepotorîkon ii'to' weiyu yai, uurî'nîkon enen tîwe'sanon wîtî pepîn
iipia, isa'manta'san rawîrî. Tîîse isa'manta'san wîtî e'mai' pe. 16 Maasa
pra Uyepotorîkon iipî yai, imaimu eta kupî sîrîrî moropai inserîyamî'
yepotorî e'mai'non maimu eta moropai Paapa waiyi eta kupî sîrîrî. Mîrîrî
yai inkamoro innape Jesus Cristo ku'nenan sa'manta'san pîmî'sa'kaiya
kupî tîponaya e'mai' pe. 17 Mîrîrî tîpo inkamoro ye'ma'pî pî' uurî'nîkon
enen tîwe'sanon eseporî kupî sîrîrî to' pokonpe e'nîto'pe'nîkon katupuru
po. Mîrîrî yai to' pokonpe eseponî'nîkon kupî sîrîrî Uyepotorîkon pokonpe.
Moropai mîrîrî tîpo ipatîkarî ko'mannî kupî sîrîrî yarakkîrî. 18 Mîrîrî
ye'nen sîrîrî tauya manni' pî' taatausinpai e'tî. Meruntî ke e'tî. Tiaronkon
meruntîtannî'tî teesewankono'mai to' wanî namai isa'manta'san yekare pî'.

Tîwarî E'pai Awanî Uyepotorîkon Ii'to' Pî'

5 1 Uyonpayamî', î' pensa Uyepotorîkon ii'to' weiyu eseporî
ekaremekîuya e'pai pra man, maasa pra esepu'tî pra awanî epu'tî
pî' naatîi. 2 Mîrîrî epu'tîya'nîkon morî pe Uyepotorîkon ii'to' weiyu
manni' ama'ye' iipî warantî. Maasa pra tuipî ekaremekîiya pepîn. Tîîse
inîmîkî pra tîîse aaipî. Mîrîrî warantî inîmîkî pra tîîse, Uyepotorîkon iipî
pe man. 3 Mîrîrî yai tîîko'mansenon pemonkonyamî'ya taa kupî sîrîrî:
—Tamî'nawîrî man morî pe. Morî pe ko'mannî man î' e'kupî pra —taa
to'ya. Tîîse mîrîrî yai ka'ne' pe to' e'taruma'tîto' wanî kupî sîrîrî. Manni'
wîri' more yan pe tîwe'sen moronta ka'ne' pe inîmîkîiya pra tîîse, ne'ne'
pe eena. Mîrîrî warantî e'taruma'tînto' wanî pe man. Anî' esuwa'ka
eserîke pra awanî pe man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Tîîse uyonpayamî', amîrî'nîkon innape Jesus ku'nenan ko'manto' awanî,
manni'kan imakui'pî kupî pî' tîîko'mansenon ko'mamî warantî pra. Mîrîrî
ye'nen Uyepotorîkon iipî yai, aawanmîra'nîkon awanîkon pepîn, inîmîkî
pî' aako'mamîkon ye'nen. Ama'ye' iipî warantî pra aaipî. 5 Tamî'nawîrî
amîrî'nîkon ko'manto' wanî Paapa pemonkono pe a'ka ta tîîko'mansenon
pe. Mîrîrî ye'nen morî pe aako'mamîkon, morî ayeserukon tîrumakai pra.
Ewaron ta tîîko'mansenon paakokon ko'mamî warantî pra ko'mannîto'
wanî. Imakui'pî kupî pî' ko'mannî pepîn. 6 Mîrîrî ye'nen uurî'nîkon wanî
e'pai pra man manni'kan tîwe'nasanon warantî. Maasa pra tîwe'nasanon
wanî inîmîkî to'ya pra. Inkamoro warantî pra uurî'nîkon e'pai wanî.
Tîîse enpen moropai tîwarî ipî' e'nîpai'nîkon. 7 Inkamoro tîwe'nasanon
wetun ewaron ya'. Moropai ewaron ya' nîrî teetînsenonya tîwukukon enîrî
teetînmîkonpa. 8 Tîîse mîrîrî warantî pra uurî'nîkon e'pai awanî. Maasa
pra ewaron ya' tîîko'mansenon pepîn uurî'nîkon, Jesus nîmîkî pî' ko'mannî
ye'nen. Mîrîrî ye'nen innape ikupî pî' ko'mannîpai'nîkon. Paapa sa'nama pî'
ko'mannîpai'nîkon, moropai inîmîkî pî' ko'manpai'nîkon. Manni' suraraya
tîpon sa'man moropai tarakko yeka'ma teeyatonya tîwî namai, mîrîrî
warantî Makuiya utî'kakon pepîn maasa pra epu'tî, Jesusya upîika'tî'nîkon
iwinîpai, innape iku'sa' wenai moropai Paapaya usa'namakon wenai.
9 Maasa pra Paapaya uurî'nîkon menkasa' pra man uurî'nîkon
taruma'tîpa kai'ma. Tîîse umenka'pîiya'nîkon Uyepotorîkon Jesus Cristo
wenai e'pîika'tînto'pe. 10 Mîîkîrî Cristo sa'manta'pî uurî'nîkon ton pe,
tîîpia ko'mannîto'pe. Î' pensa tuipî yai, aaipî enen e'nî tanne, mîîwîni
pra awanî ya, isa'manta'san pe e'nî tanne aaipî ya, î' wani' awanî pepîn.
Iipia ko'mannî. 11 Mîrîrî ye'nen atausinpatî mîrîrî pî' moropai tiaronkon
meruntîtannî'tî, mîrîrî ikupî pî' aako'mamîkon manni' pî'.

Tiwin Kono'pî Pe To' Panama Pauloya.

12 Uyonpayamî', esatî annaya apî'nîkon kure'ne. Manni'kan akore'ta'nîkon
teesenyaka'masanon Uyepotorîkon nîmenka'san ayenupanenkon pe,
apanamanenkon pe, inkamoro namatî. 13 Inkamoro ayenupanenkon
konekatî morî pe. Moropai to' sa'namatî akore'ta'nîkon to' esenyaka'ma
wenai. Ako'mantî tîwanmîra tiaronkon pokonpe. 14 Inî' panpî' esatî annaya
sîrîrî see warantî: Manni'kan pemonkonyamî' esenyaka'makoi'kon pepîn
panamaya'nîkon yu'se anna wanî, enya'ne to' wanî namai. Moropai eranne'
pe tîwe'sanon meruntîtannîpîya'nîkon yu'se anna wanî, eranne' pe to' wanî
namai. Moropai a'tu'mîra tîwe'sanon pîika'tîya'nîkon yu'se anna wanî,
imakui'pî kupî to'ya namai. Moropai tamî'nawîronkon pokonpe morî pe
awanîkon yu'se anna wanî teekore'mai pra to' pokonpe. Tîîse morî pe
eeseurîmakon to' pokonpe. 15 Imakui'pî kupî tiaronya ya awinîkîi'nîkon,
itenta imakui'pî kî'ku'tî. Tîîse morî pe aako'mamîkon yarakkîrî yuwatî.
Moropai tamî'nawîronkon yarakkîrî morî pe e'tî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Taatausinpai ako'mantî. 17 Eepîremakon pî' ako'mantî tîwîrî,
tîrumakai pra. 18 Moropai “morî pe man Paapa”, ka'tî tamî'nawîrî
aapia'nîkon tui'sen pî'. Mîrîrî taaya'nîkon yu'se Paapa wanî, Jesus Cristo
pemonkono pe awanîkon ye'nen.
19 Morî Yekaton Wannî esenyaka'mato' akore'ta'nîkon kî'ma'tanî'tî.
20 Paapa maimu ekareme'nenan nekaremekî kîsewanmarîtî.
21 Tamî'nawîrî aneta'pîkon itekare yako'menkatî. O'non wanî morî pe
tîwe'sen pe, mîrîrî morî epu'tîya'nîkon ya, mîrîrî yarakkîrî ako'mantî.
22 Moropai imakui'pî pe tîwe'sen epu'tîya'nîkon ya, mîrîrî yu'se pra e'tî.
23 Manni' Paapa tîwanmîn esa' pe tîwe'senya akupîkon yu'se wai
imakui'pî ton pra. Moropai ayekatonkon moropai ayewankon moropai
ayesa'kon kupîiya yu'se wai morî pe Uyepotorîkon Jesus Cristo ii'to'
weiyu yaino ton pe. 24 Mîrîrî kupî mîîkîrî uyannokontîponya, î' taasa'
tîuya yawîrî. Maasa pra seru'ye' pepîn mîîkîrî.
25 Uyonpayamî', anna pona nîrî epîrematî. 26 Uyonpayamî', umaimu man
amîrî'nîkon pia. 27 Esatîuya sîrîrî tamî'nawîronkon uyonpayamî'ya eta tanne,
sîrîrî kaareta erenkaya'nîkon yu'se wai itu'se Uyepotorîkon wanî ye'nen.
28 Morî pe Uyepotorîkon Jesus Cristo e'to' wanî aapia'nîkon yu'se wai.
Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA ITAKON ITE'KA PE PAULO NÎMENUKA'PÎ

TESSALÔNICA PONKON PIA

Tessalônica ponkon pia kaareta menuka'pî Pauloya itakon ite'ka. E'mai'non yapi'sa' tîuya'nîkon tîpo, morî pe epu'tî to'ya pra awanî'pî. Î' kai'ma Jesus iipî epu'tî tîuya'nîkon pra awanî ye'nen, to' esi'nîpî'pî. —Aasîrî Jesus ii'sa' man —kai'ma to' esenumenka'pî.

Mîrîrî ye'nen inî' panpî' Pauloya menuka'pî, morî panpî' epu'to'pe to'ya. Aasîrî Jesus ii'sa' pra awanî'pî. Maasa aaipî pra tîîse, imakui'sanya imakui'pî kupî inî' panpî'. Moropai Jesus iipî ya, inkamoro taruma'tîiya mararî pra, to' tîma'tanî'se.

Mîrîrî ye'nen Pauloya innape Jesus ku'nenan yeurîma see warantî: —Morî pe ako'mantî, eepîremakon pî' ako'mantî. Moropai Paapaya amîrî'nîkon ko'mannîpî morî pe, imakui'pî kupîya'nîkon namai.

---

1 [1]Uurî Pauloya sîrîrî kaareta menuka, Silas moropai Timóteo pokon pe tîîse uupia. Uyonpayamî', aapia'nîkon Tessalônica cidaderî ponkon pia imenukauya. Amîrî'nîkon wanî Paapa, uyunkon pemonkono pe moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo pemonkono pe.

[2]Amîrî'nîkon repa to'ya yu'se anna man morî pe tîwe'to'kon ke moropai tîwanmîra tîwe'to'kon ke.

Awe'taruma'tîto'kon Wenai Morî Pe Aako'mamîkon Kupî Sîrîrî

[3]Uyonpayamî', awenai'nîkon Paapa yapurî annaya sîrîrî tîwîrî. Sîrîrî kupî pî' anna man maasa pra ayeserukon era'ma annaya wenai, inî' panpî' innape ikupî pî' aako'mamîkon ye'nen, moropai aawarîrî'nîkon tiaronkon sa'namaya'nîkon ye'nen. Mîrîrî ye'nen —Morî pe man —taa annaya Paapa pî'. [4]Mîrîrî ye'nen apî'nîkon anna eseurîma sîrîrî anna wakîri pe pu'kuru Paapa yapurînenan pî' soosikon kaisarî. Anna eseurîma amîrî'nîkon pî' maasa pra tamî'nawîrî apona'nîkon tui'sen yapîtanîpîya'nîkon ye'nen. Amoronkon epu'to'ya'nîkon moropai kure'ne awe'taruma'tîto'kon kore'ta innape ikupîya'nîkon ye'nen. Mîrîrî pî' anna wakîri pe anna eseurîma.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 See warantî esepu'tî yairî Paapa wanî. Apî'nîkon Paapa, uyesa'konya
taa: —Î' pe pra rî awanîkon pepîn. Ewontî tarîwaya upata ya' —taiya.
Mîrîrî ton pe awe'taruma'tîkon sîrîrî. 6 Yairî Paapa wanî maasa pra
manni'kan amîrî'nîkon taruma'tîtîponkon taruma'tîiya kupî sîrîrî. 7,8 Tîîse
amîrî'nîkon erî'ka'to' ton tîrîiya kupî sîrîrî. Moropai anna erî'ka'to' ton
nîrî tîrîiya anna e'taruma'tîto' winîpai. Mîrîrî kupîiya kupî sîrîrî î' pensa
ka' poi Uyepotorîkon Jesus Cristo iipî yai tîpemonkonoyamî' inserîyamî'
meruntîkon pokonpe. Mîrîrî yai apo' kure'nan enepîiya kupî sîrîrî tarakkîrî
manni'kan innape Paapa ku'nenan pepîn taruma'tîi. Moropai Uyepotorîkon
Jesus maimu yawîrî pra tîîko'mansenon taruma'tîi aaipî. 9 Inkamoro
e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra tînkupî'pîkon imakui'pî yepe'pî pe.
Moropai inkamoro wanî aminke Uyepotorîkon pî', morî, meruntî piapai
aminke to' ko'mamî ipatîkarî tîwe'taruma'tîkon pî'. 10 Mîrîrî kupî Paapaya
pe man manni' tînekaremekî'pî weiyu yai, tîpemonkonoyamî', innape
tîku'nenanya tapurîto'pe Jesus iipî yai. Mîrîrî yai kure'ne to' esenumenka
ipî' taatausinpai. Amîrî'nîkonya nîrî yapurî mîrîrî inkamoro pokonpe,
maasa pra innape itekare anna nekaremekî'pî ku'sa'ya'nîkon wenai.
11 Mîrîrî ye'nen anna epîrema sîrîrî amîrî'nîkon pona. Esatî annaya
Paapa pî', manni' Paapa amîrî'nîkon yannotîpon tîîpia aako'mamîkonpa.
Morî pe amîrî'nîkon kupîiya aapia'nîkon tîntîrî yapisîkonpa kai'ma esatî
annaya. Innape Jesus kupîya'nîkon ye'nen, tamî'nawîron morî anku'pai
awanîkon. Mîrîrî ye'nen ameruntîrikon ton tîîto'pe Paapaya esatî annaya
mîrîrî kupîkonpa. 12 Mîrîrî warantî tamî'nawîronkonya Uyepotorîkon
Jesus yapurî morî ankupîkon wenai. Moropai ayapurîkon to'ya nîrî
ipîkku pe akupî'pîkon mîîkîrîya wenai. Maasa pra Paapaya moropai
Uyepotorîkon Jesus Cristoya amîrî'nîkon repa'pî morî ke.

Paapa Yeyaton Pe Tîwe'sen

2 1 Mîrîrî ye'nen, uyonpayamî', î' kai'ma Uyepotorîkon Jesus Cristo ii'to'
weiyu ekareme'nen menukauya sîrîrî. Moropai î' kai'ma iipia epere'nî
kupî ekaremekîuya sîrîrî apî'nîkon. 2 Maasa pra teesenku'tîi awanîkon
yu'se pra anna man, moropai teesi'nî'se awanîkon yu'se pra anna man.
Tiaronkonya taa apî'nîkon: —Aasîrî Uyepotorîkon weiyu erepansa' man.
Mîrîrî ekaremekî'pî itekare ekareme'nenya —taa to'ya. Moropai tiaronya
ekaremekî'pî, Pauloya ekaremekî'pî, taa to'ya ye'nen. Innape kî'ku'tî
mîrîrî itekare. 3 Tîîse inkamoro ye'kakonya ayenku'tîto'kon pî' teesenku'tîi
awanîkon e'pai pra man. Maasa pra Uyepotorîkon ii'to' weiyu eseporî
rawîrî, tu'kankon pemonkonyamî' wanî pe man Paapa yewanmîrînenan
pe. Maasa pra imaimu yawîrî tîwe'sanon pe pra to' wanî. Moropai tiwin
pemonkon iipî pe man, Paapa yeyaton pe tîwe'sen. Tîîse maasa mîîkîrî tî'ka
Paapaya pe man. 4 Mîîkîrîya tamî'nawîronkon napurî yewanmîrî. Moropai
inkamoro yentai tîwanî kai'ma eesenumenka. Mîîkîrî wanî kupî sîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa pe e'pai tamî'nawîron yentai. Paapa pe tîwanîpa kai'ma eereuta
kupî sîrîrî Paapa soosirî ta ipata'se' ya', tamî'nawîronkon esa' pe tîwanîpa
kai'ma. Mîîkîrîya taa kupî sîrîrî: —Uurî Paapa —taiya kupî sîrîrî.
5 Mîrîrî pî' awenpenatakon pra naatî? Sîrîrî ekaremekî'pîuya pena
akore'ta'nîkon wanî yai apî'nîkon. 6 Mîîkîrî pemonkon erepamî
akore'ta'nîkon ma'nîpanen moro man. Mîrîrî ye'nen eeseporî pra
aako'mamî. Moropai anî' pe awanî epu'tî pî' naatîi. Tîîse mîîkîrî
esenpo pe man teesenpoto' pata'pî weiyu yai, eesenpo pe man. 7 Tîîse
aasîrî Makui esenyaka'ma ko'mannîpî sîrîrî. Pemonkonyamî'ya Paapa
maimu yewanmîrî emapu'tî pî' aako'mamî ama' pe, anî'ya epu'tî pra.
Tîîse mîîkîrî ima'napa pî' tîîko'mansenya ima'napa ko'mannîpî sîrîrî,
Paapaya tîmo'ka pîkîrî. 8 Mîrîrî tîpo Paapaya imo'kasa' pata'pî ya,
mîîkîrî pemonkon, Paapa yeyaton esenpo pe man. Moropai mîîkîrî
pemonkon esenposa' tîpo, Uyepotorîkon Jesus iipî. Mîrîrî yai iwîiya pe
man tîmaimu ke. Tamî'nawîrî morî pe tîwe'to' ke tiwinarî ima'tanîpîiya
pe man. 9 Mîîkîrî pemonkon Paapa yeyaton iipî pe man Makui meruntîri
yarakkîrî. Moropai mîîkîrîya tu'kan tera'masen pepîn kupî kupî sîrîrî.
Ikupî eserîkan pepîn kupîiya kupî sîrîrî moropai esenumenkanto' kupîiya
kupî sîrîrî, pemonkonyamî' yenku'tî ye'ka pe. 10 Mîrîrî kupîiya kupî sîrîrî
pemonkonyamî' ata'ka'ma'san yenku'tîpa kai'ma imakui'pî pe. Inkamoro
esenku'tî maasa pra yairon maimu anetapai pra tîwe'sa'kon wenai. Mîrîrî
ye'nen inkamoro pîika'tî Paapaya pepîn. 11 Moropai mîrîrî wenai Paapaya
ikupî kupî sîrîrî inkamoro seru'ye'kon maimu pî' inna taato'pe to'ya.
12 Mîrîrî kupîiya inkamoro taruma'tîpa, maasa pra yairon pî' inna taasa'
to'ya pra awanî ye'nen, moropai imakui'pî yapurî pî' to' ko'mansa' ye'nen.

Yairon Yekare Yawîrî Ako'mantî.

13 Uyonpayamî', Paapa nîsa'nama'san, —Morî pe man —taa annaya
Paapa pî' tîwîrî awenai'nîkon. Maasa pra amîrî'nîkon menka'pî
Paapaya e'mai' pe awe'pîika'tîkonpa. Morî Yekaton Wannîya Paapa
ton pe amo'ka'pîkon wenai moropai innape yairon ku'sa'ya'nîkon
wenai, apîika'tîiya'nîkon. 14 Paapaya amîrî'nîkon yanno'pî anna
nekaremekî'pî itekare wenai, Uyepotorîkon Jesus Cristo yarakkîrî ipîkku
pe awanîkonpa. 15 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', mîrîrî aneta'pîkon yairon
yawîrî ako'mantî. Mîrîrî eta'pîya'nîkon anna nekaremekî'pî wenai
moropai anna nîmenuka'pî wenai. Mîrîrî yawîrî ako'mantî.
16 Esatî annaya sîrîrî Uyepotorîkon Jesus Cristo pî', moropai Uyunkon
Paapa pî'. Manni' uurî'nîkon sa'namatîpon, morî pe awe'to' wenai.
Moropai tîwinîpainon tui'sen nîmîkî pî' ko'mannî emapu'tînen, manni'
pî' esatî annaya. 17 Aatausinpato'kon ton, ameruntîrikon ton tîîto'pe to'ya
morî kupî pî' aako'mamîkonpa. Moropai morî pî' eeseurîmakonpa esatî
annaya sîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tîpona To' Epîremato'pe Esatî Pauloya.

3 1 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', anna pona epîrematî itekare anna
nekaremekî'pî etato'pe pemonkonyamî'ya, moropai yapi'to'pe
to'ya î' kai'ma amîrî'nîkonya yapisî'pî warantî. 2 Moropai epîrematî
imakui'san pemonkonyamî' winîpai Paapaya anna pîika'tîto'pe. Maasa
pra tamî'nawîronkonya innape itekare ikupî pepîn. 3 Tîîse Uyepotorîkon
ko'mamî yairî. Mîîkîrîya î' ta'pî tîuya yawîrî ikupî. Amîrî'nîkon kupîiya
meruntî ke awanîkonpa. Moropai amîrî'nîkon ko'mannîpîiya morî pe
Makui piapai. 4 Anna nekaremekî'pî yawîrî aako'mamîkon mîrîrî. Moropai
mîrîrî warantî ikupî pî' aako'mamîkon maasa pra Uyepotorîkonya ikupî
epu'tî pî' anna man. 5 Moropai Uyepotorîkonya apîika'tîkon yu'se anna
wanî yapurîkonpa, moropai tamî'nawîron tui'sen yapîtanîpîkonpa Cristoya
yapîtanîpî'pî warantî. Mîrîrî kupî Uyepotorîkonya yu'se anna man.

Enya'ne Pe Tîwe'sen Pî' Eeseurîma.

6 Uyonpayamî', Uyepotorî Jesus Cristo maimu pe taa annaya sîrîrî
apî'nîkon. Uyonpakon enya'ne'kon piapai atarimatî. Maasa pra
inkamoro enya'ne'kon wanî î' kai'ma ayenupa'pîkon annaya yawîrî pra,
iko'manpai to' wanî. 7 Maasa pra amîrî'nîkonya epu'tî morî pe î' kai'ma
akore'ta'nîkon anna ko'mamî'pî yeseru. Mîrîrî kupîya'nîkon e'pai awanî.
Maasa pra anna ko'mansa' pra man akore'ta'nîkon enya'ne'kon warantî.
Moo teesenyaka'mai pra, anna ko'mamî pra awanî'pî. Mîrîrî epu'tî pî'
naatîi. 8 Î' esatî pî' anna ko'mansa' pra man anî'kan pî' epe'mîra. Tîîse
anna esenyaka'ma'pî moropai anna eke'nepamî'pî anna esenyaka'ma ke.
Anna emî'pamî pra wei moropai ewaron kaisarî anna esenyaka'ma'pî
anî' pî' anna yekkari ton esatî annaya namai. 9 Inna seru' pepîn.
Anna yekkari ton esatî annaya e'painon apî'nîkon tîîse esatî annaya
pîn. Maasa pra sîrîrî anna yeseru warantî ikupîya'nîkon yu'se anna
wanî. 10 Akore'ta'nîkon anna wanî yai, ankupîkon ton kupî'pî annaya
ikupîkonpa. Anî' wanî ya, teesenyaka'mai pra iko'manpai, mîîkîrîya
tekkari yonpa pepîn e'pai awanî.
11 Sîrîrî pî' anna eseurîma sîrîrî maasa pra akore'ta'nîkon inkamoro
ye'kakon enya'ne'kon warantî tîwe'sanon wanî yekare etasa' annaya
ye'nen. Î' tîkonekai pra iko'manpai to' wanî tîîse tiaronkon ko'manto' pî' to'
eseurîmapîtî ko'mannîpî. 12 Inkamoro pî' taa annaya sîrîrî, mîrîrî kupî to'ya
namai. Uyepotorîkon Jesus Cristo maimu pe taa annaya sîrîrî. Tîîse morî pe
to' ko'manto'pe tiaronkon pokonpe teesenyaka'makon pî', to' ko'manto'pe
teesenyaka'mai neken tekkarikon eporî to'ya. 13 Tîîse amîrî'nîkon
uyonpayamî', Paapa maimu yawîrî morî kupî pî' ako'mantî teeseta'kai pra.
14 Yai pra moro awanî akore'ta'nîkon tîwe'sen mîîkîrî wanî ta'pî annaya
yawîrî pra iko'manpai. Mîîkîrî era'matî morî pe î' kai'ma iteseru wanî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai yairî pra awanî ya, iipiapai atarimatî, mîrîrî teseru wenai
aweppe'to'pe. 15 Tîîse mîîkîrî kî'ku'tî ayeyatonkon pe, tîîse ipanamatî.
Ayonpakon panamaya'nîkon warantî ipanamatî.

Paulo Esekaremekî

16 Mîîkîrî Paapa, tîîwanmîn esa'ya tîwanmîn tîrî yu'se wai aapia'nîkon.
Apona'nîkon tui'sen tamî'nawîron erepamî tanne, tîwîrî rî tîrîiya yu'se
wai. Moropai aapia'nîkon Uyepotorîkon ko'mamî yu'se wai.
17 Sîrîrî warantî uyenya ke imenukauya sîrîrî. Tauya apî'nîkon, umaimu
man aapia'nîkon. Sîrîrî warantî imenukanen uurî tamî'nawîron ukaaretarî
pî'. Sîrîrî umaimu menukauya, uurîya innape imenukasa' epu'tîkonpa.
18 Morî pe Uyepotorîkon Jesus Cristo e'to' wanî aapia'nîkon yu'se wai.
Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA E'MAI'NON PAULO NÎMENUKA'PÎ

TIMÓTEO PIA

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya maasaron Timóteo pia. Innape Jesus ku'nenan esa' pe Timóteo wanî'pî. Mîîkîrîya innape Jesus kupî'pî itekare eta tîuya yai Pauloya ekaremekî wenai.

Mîrîrî ye'nen Pauloya ipanama, î' kai'ma iteseru e'pai awanî, moropai î' kai'ma innape Jesus ku'nenan ko'mannîpî e'pai awanî. Tu'ke soosi esanon yeseru ekaremekîiya Timóteo pî'. Anî' e'pai awanî soosi esa' pe ekaremekîiya. Ipîkkukon pepîn, tu'ke temanne esanon pepîn tîîse morî pe teseru kenankon, Paapa maimu yawîronkon, inkamoro neken e'pai awanî soosi esa' pe.

Moropai Paulo eseurîma no'santonon pî' moropai wîri'sanyamî' inyo sa'manta'san pî'. Innape Jesus ku'nenanya insamoro pîika'tî e'pai awanî kai'ma Timóteo panamaiya. Moropai î' kai'ma soosi esanon namapai awanî, maasa pra Paapa yeseru pî' uurî'nîkon panama to'ya ye'nen, morî pe e'nîto'pe.

Paulo Nîmenuka Timóteo Pia

1 [1] Uurî Pauloya sîrîrî kaareta menuka sîrîrî aapia, Timóteo. Uurî wanî Cristo naipontî'pî pe maasa pra Upîika'tînenkon Paapaya ta'pî upî', moropai Cristo Jesus unnîmîkîkonya nîrî ta'pî upî': —Atîkî umaimu ekareme'se. Mîrîrî ye'nen uurî wanî Cristo naipontî'pî pe.

[2] Timóteo, amîrî wanî unmu pe pu'kuru, maasa pra innape Cristo kupî'pîya uurî wenai.

Apona epîrema sîrîrî. Tauya Paapa, Uyunkon pî', moropai Cristo Jesus uyepotorîkon pî' nîrî: —Tamî'nawîron morî pe awe'to'kon ke Timóteo repatî. Moropai a'noko'pîkon pe era'matî, moropai tîwanmîn tîîtî iipia —tauya.

Yairon Pepîn Esenupanto' Pî' Paulo Eseurîma

[3] Pena ese'ma'tî pe Macedônia pona ta'pîuya apî': —Tarî Éfeso po ako'mankî. Moro manni'kan yairon pepîn ke to' yenupa to'ya, inkamoro pî' mîkai inî'rî to' yenupa to'ya namai. [4] Ta'pîuya manni' warantî tauya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sîrîrî inî'rî, mîkai inkamoro pî' penaronkon tîtamokon yekare rî'pî pî' to'
yenupa to'ya namai, to' ese'kon rî'pî pî' to' esenupa namai. Maasa pra
Paapa yeseru epu'to'pe to'ya, innape iku'to'pe to'ya, to' pîika'tî to'ya pra
awanî. Tîîse to' esiyu'pî'to'pe neken to' yenupa to'ya. 5 Tîîse apanamauya
see warantî: innape Cristo yekare yairon ku'to'pe to'ya inkamoro
yenupakî. Moropai mîrîrî kupî to'ya ya, imakui'pî ton pra si'ma, yairî
to' ko'mamî ya, ne'ne' pe tewankon tîku'se pra, inî' panpî' Paapa yapurî
to'ya, moropai innape pu'kuru tonpakon sa'nama to'ya. 6 Tîîse mîrîrî
winîpai tiaronkon, inkamoro yonpayamî' atarima'pî, yairon Cristo yekare
kupî to'ya pepîn innape. Moropai to' eseurîma ko'mannîpî î' pe pra rî.
7 Maasa pra epu'tîi'ma pra to' eseurîma, tînepu'tîkon pe pra. Tîîse epu'nen
pe tîwe'ku'se to' eseurîma teuren, tîîse epu'tî to'ya pepîn. Mîîwîni tîîse
to' anenupapai to' wanî Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'.
8 Mîrîrî Moisés nurî'tîya yenupanto' epu'tî'nîkon man yairon pe pu'kuru.
Mîrîrî ye'nen pemonkonyamî' yenupa ya, morî pe awanî, tîîse yapurî
epu'tî'nîkon ya. 9 Mîrîrî epu'tî'nîkon e'pai awanî, Moisés nurî'tî pî' Paapaya
ekaremekî'pî morîkon yenupato'pe pra, tîîse imakui'san yenupato'pe.
Inkamoro Moisés nurî'tîya yenupanto' pureme'nenan yenupato'pe,
moropai Paapa maimu pîinamanenan pepîn yenupato'pe, Paapa
namanenan pepîn yenupato'pe, moropai Paapa wakîri pe pra tîwe'sanon,
imakui'pî kupî pî' tîîko'mansenon yenupato'pe, moropai manni'kan innape
Paapa moro awanî ku'nenan pepîn yenupato'pe, moropai pemonkonyamî',
tîyunkon, tîsankon wîînenan yenupato'pe, ekaremekî'pîiya. 10 Moropai
tiaron no'pî, tînyo yarakkîrî tîwe'sanon, moropai warayo' yarakkîrî
taasa'senon nura ku'nenan moropai nura ku'nenan o'ma'kon yarakkîrî
taasa'senon yenupato'pe, moropai tîwe'repato'kon ton pemonkon
yama'runpanenan yenupato'pe, seru'ye'kon yenupato'pe, moropai
tamî'nawîron mîrîrî ye'ka Paapa maimu, yairon esenupanto' yawîrî pra
ku'nenan yenupato'pe ekaremekî'pî Paapaya Moisés nurî'tî pî'. 11 Sîrîrî
itekare Moisés nurî'tîya yenupanto' tauya manni' wanî sîrîrî Jesus Cristo
maimu ke panamanto'pe. Sîrîrî ekareme'to'peuya ta'pî Paapaya. Morî
amenan itekare, morî pu'kuru Paapa, unapurîkon winîpainon sîrîrî.

Uurî'nîkon Era'ma Paapaya Tî'noko'pî

12 Moropai —Morî pe man —tauya Uyepotorîkon Jesus Cristo pî'.
Maasa pra meruntî tîrî'pîiya uupia. Moropai tîmaimu rumakauya pepîn
epu'tî'pîiya. Mîrîrî ye'nen ukupî'pîiya esenyaka'mato'pe tîmîrî ton
pe. 13 Tîîse pena eseurîmapîtî'pî imakui'pî pe Jesus winîkîi. Moropai
ipemonkonoyamî' taruma'tîpîtî'pîuya. Moropai ekore'mapîtî'pî to'
winîkîi. Mîîwîni tîîse uyera'ma'pî Cristoya tî'noko'pî pe. Maasa pra pena
mîrîrî imakui'pî ku'pîtî'pîuya epu'tîuya pra awanî ye'nen. Maasa pra
innape ikupîuya pîn. 14 Mîîwîni tîîse urepa'pî Uyepotorîkonya kure'ne

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

morî pe tîwe'to' ton ke. Mîrîrî ye'nen Cristo kupîuya innape tarîpai,
moropai yapurîuya ipemonkono pe wanî ye'nen.
15 Sîrîrî panamanto' wanî yairon pe pu'kuru. Mîrîrî ye'nen
tamî'nawîronkonya innape ikupî eserîke awanî. Tauya see warantî: —Jesus
Cristo erepamî'pî sîrîrî pata pona imakui'pî ku'nenan pîika'tîi. A'kî,
inkamoro imakui'pî ku'nenan yentai, imakui'pî kupîtîpon pe uurî wanî.
16 Tîîse uurî, imakui'san yentainon era'ma'pî Cristoya tî'noko'pî pe. Tîwî
ukupîiya pra awanî'pî. Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
kupîiya pepîn tîwî. Tî'noko'pî pe uyera'ma'pî Cristoya warantî, tiaronkon
nîrî era'maiya tî'noko'pî pe. Mîrîrî epu'tî manni'kanya, maasa innape
ikupîtonkonya. Moropai ipatîkarî enen tîîko'manto'kon ton eporî to'ya.
17 Mîrîrî ye'nen epîrema sîrîrî. —Paapa, tamî'nawîronkon esa' pe awanî
ipatîkarî. Aasa'manta ton pepîn amîrî. Eesera'maton pepîn amîrî. Amîrî
neken wanî Paapa pe. Ayapurî pemonkonyamî'ya moropai ipîkku pe
awanî ekaremekî to'ya ipatîkarî, amém —tauya Paapa pî'.
18 Moriya Timóteo, mîrîrî ta'pîuya mîkupîi apî' eseurîma'san Paapa
maimu ekareme'nenanya taasa' yawîrî. Meruntî ke e'kî, Makui yentai
awanîpa. 19 Innape ikupî pî' ako'mankî. Moropai morî kupî pî' ako'mankî,
ne'ne' pe ayewan wanî namai. Maasa pra tiaronkonya ikupî pepîn mîrîrî
warantî. Tîîse yairon pepîn kupî pî' to' ko'mamî. Mîrîrî ke ne'ne' pe
tewankon kupî to'ya. Mîrîrî ye'nen innape ikupî to'ya pepîn tarîpai. Tîîse
yairon pepîn kupî to'ya innape. 20 Mîrîrî warantî Paapa winîkîi imakui'pî
pe teeseurîmasanon Himeneu, Alexandre. Inkamoro rumaka'pîuya Makui
yenya', to' e'taruma'tîto'pe, mîrîrî warantî imakui'pî pe Paapa winîkîi
teeseurîmakon pî' to' ko'mamî namai.

Epîremanto' Pî' Paulo Eseurîma

2 1 Eseurîma sîrîrî ayeseruko ton pî', î' kai'ma soosi ta awanîkon ya
ikupîkonpa. E'mai' pe pu'kuru eepîremakon yu'se wanî sîrîrî. Î' itu'se
awe'to'kon esatî Paapa pî', mîrîrî tîîsai'ya pî' —Morî pe man, Paapa —ka'tî.
Moropai epîrematî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pona. 2 Epîrematî
pata esa' pe tîwe'sanon reiyamî' pona, tamî'nawîron ipîkku pe tîwe'sanon
pona epîrematî morî pe ko'mannîto'pe. Tîîwanmîra ko'mannîto'pe, itu'se
Paapa e'to' yawîrî uyeserukon e'to'pe, to' pona epîrematî. 3 Mîrîrî warantî
ikupî'nîkon ya, morî pe awanî. Paapa, Upîika'tînenkon wakîri pe awanî.
4 Maasa pra Paapa wanî tamî'nawîronkon anpîika'tîpai, moropai imaimu
wanî yairon pe epu'tî to'ya nîrî yu'se awanî.
5 Maasa pra Paapa tiwinan,
tiaron iwarainon ton pra awanî.
Moropai pemonkon nîrî moro wanî tiwin,
morî pe Paapa yarakkîrî uurî'nîkon ena emapu'tînen,
itese' Jesus Cristo mîîkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Mîîkîrî rî e'tîrî'pî tîîwarîrî tîîsa'mantapa
tamî'nawîronkon pîika'tîpa kai'ma.
Mîrîrî ye'nen mîîkîrî sa'mantato'
ekaremekî'pî Paapaya,
manni' tînku'ne'tî'pî weiyu yai,
tamî'nawîronkon nepu'tî ton pe.
Mîrîrî wenai Paapa wanî
tamî'nawîronkon anpîika'tîpai epu'to'pe to'ya.
7 Uurî wanî yarimasa' pe, Paapa narima'pî pe Judeuyamî' pepîn
yenupanen pe, amenan itekare, yairon innape iku'to' yekare ekareme'nen
pe. Inna pî' rî eseurîma sîrîrî, seru'ye' pe wanî pepîn sîrîrî.
8 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon warayo'kon epîrema yu'se wai pata
kaisarî. Imakui'pî tîku'se pra to' epîrema yu'se wai. Moropai tonpakon pî'
teekore'mai pra to' epîrema yu'se wai. Tonpakon yarakkîrî teesiyu'pî'se
pra to' epîrema yu'se wai.
9 Wîri'sanyamî' nîrî ko'mamî yu'se wanî morî pe teepontîi tîponkon
ya', mîîpankon warantî tîwanîkonpa pra. Maasa pra inkamoro mîîpankon
wanî morî pe teepontîi, epe'ke'kon tîponkon ya'. Moropai to' atakina
tîpu'paikon yari'kutî to'ya ouro ke, pérola ke ema'non pe teesera'makonpa.
10 Mîrîrî warantî pra ikupî wîri'sanyamî'ya yu'se wai. To' pon wenai
pra tîîse to' yeseru wenai, tiaronkonya epu'to'pe, morî pe to' ko'mamî.
Moropai morî pe tiaronkon yarakkîrî to' yeseru wanî yu'se wai. Morî pe
to' ko'mamî e'pai awanî, Paapa yapurînenan pe tîwanîkon ye'nen.
11 Moropai wîri'sanyamî' Paapa maimu pî' to' esenupato'pe yu'se wai,
moo si'ma, mîî pe pra. 12 Tîîse tauya, warayo'kon yenupa wîri'sanyamî'ya
yu'se pra wai, to' yentai to' wanî namai. Tîîse wîri'sanyamî' yu'se
wai soosi ta moo. 13 Maasa pra Adão nurî'tî koneka'pî Paapaya e'mai'
pe. Mîîkîrî tîpo Eva nurî'tî koneka'pîiya. 14 Moropai Adão yenku'tîsa'
Makuiya pra man, tîîse mîîkîrî wîri' yenku'tî'pîiya. Moropai imakui'pî
kupî'pî wîri'ya Paapa maimu yawîrî pra. 15 Tîîse inkamoro pîika'tî
Paapaya imakui'pî yapai, tîmoronkon epu'tî to'ya tîîse tînmukukon yenpo
tîuya'nîkon ya. Innape ikupî pî' to' ko'mamî ya, to' pîika'tîiya. Morî pe to'
ko'mamî ya moropai tiaronkon sa'nama pî' to' ko'mamî ya, to' pîika'tîiya.

Soosi Esa' Pe Tîwe'sen Yeseru Pî' Paulo Eseurîma

3 1 Tarîpai eseurîma sîrîrî soosi esa' pe tîwe'sen yeseru pî'. Sîrîrî wanî
yairon pe pu'kuru. Anî' esenumenka ya, soosi esa' pe e'pai, mîrîrî
morî esenyaka'mato' yu'se mîîkîrî wanî. 2 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî yeseru
e'pai awanî morî pe, tiaronkon eseurîma namai imakui'pî pe iwinîkîi.
Mîîkîrî e'pai awanî tiwin tîno'pî yarakkîrî tîwe'sen pe, tiaron yarakkîrî
pra. Tîîwarîrî eetî'nînma e'pai awanî, teseru epu'nen pe. Moropai mîîkîrî
e'pai awanî tamî'nawîronkon nînama pe, yairî iteseru wanî wenai. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîîkîrî yeseru e'pai awanî pemonkonyamî' teerepansenon tîîpia yapi'nen
pe morî pe. Moropai mîîkîrîya pemonkonyamî' yenupa e'pai awanî morî pe.
3 Mîîkîrî e'pai awanî kure'ne mai' enî'nen pe pra, teetînsen pe pra. Moropai
mîîkîrî e'pai awanî tonpa yarakkîrî teekore'masen pe pra. Tîîse mîîkîrî
e'pai awanî tamî'nawîronkon yarakkîrî morî pe tîwe'sen pe. Moropai
mîîkîrî e'pai awanî teesiyu'pî'sen pe pra tonpa yarakkîrî, î' rî etasa' tîuya
pî'. Mîîkîrî e'pai awanî kure'ne tîniru yu'se teeseka'nunkasen pe pra. 4 Tîîse
mîîkîrî e'pai awanî morî pe, tîpemonkonoyamî' ko'mannîpî epu'nen pe.
Mîrîrî wenai morî pe tînmukuyamî' panamaiya e'pai awanî. Mîrîrî warantî
iteseru wanî wenai, inmukuyamî'ya inama, î' taiya ya to' pî'. 5 Maasa pra
anî' wanî ya, tînmukuyamî' ko'mannî'nen pe pra, î' kai'ma see mîîkîrîya
Paapa pemonkonoyamî' ko'mannîpî e'painon? Mîrîrî ye'nen morî pe iteseru
era'makî. 6 Amenan pe innape Jesus kupîtîpon pepîn menkakî, soosi esa'
pe. Maasa pra amenan menkaya ya, mîîkîrî atapurî e'painon. Tiaron yentai
e'pai tîwanî pî' mîî pe awanî. Mîrîrî wenai mîîkîrî taruma'tî Paapaya.
Mîrîrî warantî Makui atapurî'pî pena. Moropai Paapaya yenumî'pî. Mîrîrî
warantî awanî namai, amenan pe innape Jesus kupîtîpon kî'tîrîi soosi esa'
pe. 7 Mîrîrî ye'nen morî pe iteseru era'makî. Innape Jesus ku'nenan pepînya
inama e'pai awanî, imakui'pî pe iwinîkîi to' eseurîma namai. Maasa pra
imakui'pî pe iteseru wanî ya, imakui'pî pe to' eseurîma. Moropai mîîkîrî
ena Makui yenya'. Teseru ku'to'peiya Makuiya yenku'tî. Mîrîrî namai, morî
iteseru wanî wenai, innape Jesus ku'nenan pepînya inama e'pai awanî.

Soosi Esa' Tîwe'sen Pîika'tînen Yeseru Pî'
Paulo Eseurîma

8 Mîrîrî warantî nîrî soosi esa' pe tîwe'sen pîika'tînen yeseru e'pai awanî
nîrî morî pe. Yairî mîîkîrî eseurîma e'pai awanî se' tapairî pra. Kure'ne mai'
enî'nen pe pra e'pai awanî. Î' rî tama'runpai tîwe'sen pe pra, kure'ne itu'se
tîwanî ye'nen. 9 Tîîse innape Cristo yekare kupî pî' to' ko'mamî e'pai awanî.
Mîrîrî itekare, unepu'tîkon pepîn ekaremekî'pî Paapaya. Innape ikupî pî'
to' ko'mamî e'pai awanî, morî pe tewankon wanî epu'tîi'ma, ne'ne' ton pîn,
morî tîku'se. 10 Mîrîrî ye'nen morî pe to' yeseru era'makî, Timóteo. Innape
yairî to' yeseru wanî ya, inkamoro mîkupîi soosi esanon pîika'tînenan pe.
11 Wîri'sanyamî' nîrî esenumenka e'pai awanî morî pe. Kure'ne
teeseurîmasen pe pra se' tapairî tiaronkon winîkîi. Moropai
tîîwarîrî'nîkon to' etî'nînma e'pai awanî. Tamî'nawîrî î' kupî tîuya ya,
ikupîiya e'pai awanî yairî tiaronkon tenku'tîi pra.
12 Mîîkîrî soosi esanon pîika'tînen no'pî e'pai awanî tiwin. Mîîkîrî soosi
esanon pîika'tînenya tînmukuyamî' ko'mannî pî' e'pai awanî morî pe.
Moropai tewî' tawonkon nîrî ko'mannîpîiya e'pai awanî. 13 Mîrîrî warantî
inkamoro soosi esanon pîika'tînenan esenyaka'mato' wanî ya, morî pe
tiaronkonya to' yeseru era'ma yairî to' wanî. Mîrîrî wenai to' nama to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî ye'nen inî' panpî' meruntî ke inkamoro soosi esanon pîika'tînenan eseurîma emapu'tî to'ya Jesus Cristo yekare pî'.

Pena Epu'sa' Pepîn Pî' Paulo Eseurîma

14 Sîrîrî kaareta menukauya aapia, Timóteo, innape Jesus ku'nenan yeseru pî' teeseurîmasen. Mîrîrî pî' eseurîmai itîîpai wai miarî aapia. 15 Tîîse erepamî pra uuko'mamî ya, mîrîrî kaaretaya taasa' wenai, epu'tîya î' kai'ma uurî'nîkonya ikupî soosi ta. Uurî'nîkon wanî Paapa pemonkono pe, manni' Paapa, enen tîîko'mansen soosirî pe. Uurî'nîkon wanî imaimu yawîrî tîîko'mansenon pe. Uurî'nîkon wanî innape yairon ku'nenan pe, tiaronkon pemonkonyamî'ya yairon epu'to'pe. 16 Unapurîkon esepu'tî pepîn Paapaya yenpo pîkîrî. Unapurîkon wanî uyenupanenkon pe î' kai'ma ko'mannî itu'se Paapa e'to' yawîrî. Maasa pra unapurîkon wanî tiwinan pî' teeseurîmasen pe see warantî:

Mîîkîrî esenpo'pî pemonkon pe
moropai mîîkîrî pî' Morî Yekaton Wannî eseurîma'pî.
—Imakui'pî ton pîn mîîkîrî —ta'pîiya ipî'.
Moropai mîîkîrî era'ma'pî inserîyamî'ya.
Moropai mîîkîrî yekare ekaremekî'pî pemonkonyamî'ya
tu'kankon Paapa epu'nenan pepîn pî',
pata kaisaronkon pî'.
Moropai mîîkîrî yekare eta tîuya'nîkon yai,
innape ikupî'pî to'ya.
Moropai mîrîrî tîpo, Paapaya ka' pona yarî'pî.
Mîîkîrî wanî unapurîkon pe ipîkku pe.

Yairon Pepîn Pî' Yenupatonkon Yeseru Pî' Paulo Eseurîma

4 1 Morî Yekaton Wannî eseurîma'pî aronne see warantî: —Maasa panpî' sîrîrî pata atareti'ka winîkîi tiaronkon Paapa yapurînenanya yapurî pepîn kupî sîrîrî, irumaka to'ya kupî sîrîrî. Mîrîrî yai tiaronkon Makui poitîrîtonon nenku'tî'san maimu eta to'ya. Mîrîrî pî' "inna" taa to'ya —ta'pî Morî Yekaton Wannîya. 2 Inkamoro warayo'kon wanî Makui poitîrîtonon nenku'tî'san pe. Mîrîrî ye'nen seru'ye' pe to' wanî. Mîrîrî seru'ye' pe tîwe'to'kon epu'tî to'ya pepîn tewankon ya', maasa pra kure'ne ikupî pî' to' ko'mamî. 3 Inkamoro warayo'konya taa: —No'pîtan wanî morî pe pra —taa to'ya. —Moropai yekkari wanî yonpato' wanî morî pe pra —taa to'ya. Tîîse mîrîrî Paapa nîkupî'pî uyekkarikon pe wanî morî pe ena'to'pe. —Morî pe man —taa e'pai awanî, uurî'nîkon innape Paapa ku'nenanya ena'to'pe, uurî'nîkon yairon epu'nenanya. 4 Maasa pra Paapa nîkupî'pî wanî morî pe. Yewanmîrî'nîkon e'pai pra awanî. Tîîse yapisî e'pai awanî morî pe. —Morî pe man —taa e'pai awanî. 5 Maasa pra Paapa pia morî pe awanî taasai'ya ye'nen, teepîremai yapisî ye'nen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yairon Jesus Cristo Poitîrî Pî' Paulo Eseurîma

6 Mîrîrî pî' uyonpakon innape Jesus ku'nenan panamaya ya, morî
pe ikupîya mîrîrî. Mîrîrî warantî ikupîya ya, Jesus poitîrî pe pu'kuru
awanî. Moropai inî' panpî' amîrî ena meruntî ke, mîrîrî yairon
esenupanto' kupîya wenai innape, moropai mîrîrî yawîrî aako'mamî
wenai. 7 Tîîse tauya apî', penaronkon tîtamokon yekarerî'pî pî'
teeseurîmasanon eseurîma kîsetai. Maasa pra to' eseurîmato' wanî
Paapaya taasa' yawîrî pra, se' tapairî to' eseurîma ko'mannîpî. Mîrîrî
ye'nen mîrîrî ye'ka kîsetai. Tîîse morî kupî pî' ako'mankî. Inî' panpî'
eesenupa pî' ako'mankî, itu'se Paapa e'to' yawîrî awanîpa. 8 Anî'
esenupa ya, î' rî amîi'ne yanunpîtî pî' mîîkîrî esenupa e'painon
meruntî ke tîwanîpa. Mîrîrî ye'nen teesenyaka'mato' konekaiya morî
pe. Tîîse mîrîrî yentai morî pe awanî, morî kupî pî' aako'mamî ya,
itu'se Paapa e'to' yawîrî. Maasa pra mîîkîrî ko'mamî sîrîrî morî pe,
moropai sîrîrî tîîko'mamî yentai, maasa aako'mamî ipatîkarî Paapa
pia.
9 Sîrîrî esenupanto' wanî yairon pe pu'kuru. Mîrîrî kupî eserîke
awanî innape tamî'nawîrî uyewankon ke. 10 Mîrîrî ton pe uurî'nîkon
esenyaka'ma sîrîrî umoronkon tepu'se kure'ne, maasa pra anî' pe
Paapa wanî epu'tî'nîkon man, mîîkîrî enen tîîko'mansen. Mîîkîrî
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pîika'tîton moropai innape tîku'nenan
pîika'tînen epu'tî'nîkon man. 11 Mîrîrî ye'nen mîrîrî ka'kî to' pî' moropai
to' yenupakî.
12 Timóteo, amîrî wanî maasaron pe tîwe'sen pe. Mîîwîni tîîse
tamî'nawîronkonya ayeseru era'mato'pe iku'kî. Mîrîrî kupîya wenai
apîinamato'pe to'ya. Mîrîrî wenai innape Jesus ku'nenanya ayeseru
era'mato'pe eeseurîmato' wenai, ayeseru wenai, tiaronkon sa'namaya
wenai, innape Paapa kupîya wenai, nura pe pra ayeseru wanî wenai
epu'to'pe to'ya. 13 Timóteo, innape Jesus ku'nenan emurukuntî'sanya
eta tanne, Paapa maimu erenka pî' aako'mamî yu'se wai, miarî ya
erepamî pîkîrî. Mîrîrî Paapa maimu ke to' yenupa pî', to' panama pî'
ako'mankî. 14 Ankupî pe Paapa nekaremekî'pî kî'kupîi aawanmîra. Maasa
pra aapia epu'nen tîrî'pîiya ikupîpa. Pena manni'kan Paapa maimu
ekareme'nenanya ekaremekî'pî, soosi esanon epîrema yai apu'pai pona
tenyakon tîtîse, Paapa esenyaka'mato' kupîpa. Mîrîrî yai ta'pî to'ya:
—Amîrî menkasa' Paapaya tîmîrî ton pe eesenyaka'mapa.
15 Mîrîrî ye'nen mîrîrî kupî pî' ako'mankî. Mîrîrî kupî pî' aako'mamî ya,
morî pe panpî' ayeseru era'ma tamî'nawîronkonya. 16 Ayeseru epu'nen pe
e'kî, moropai eesenupato' epu'nen pe nîrî. Mîrîrî kupî pî' aako'mamî ya
awe'pîika'tî. Moropai ayeseru era'matîponkon moropai etatîponkon nîrî
pîika'tîya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Innape Jesus Ku'nenan Yeurîmato' Pî'
Paulo Eseurîma

5 1 Timóteo, a'yeke'tonon pe tîwe'sanon yarakkîrî eeseurîma ya, morî
pe eseurîmakî. To' panamakî ayun warantî to' tîku'se. To' panamakî
meruntî ke, to' maimu tîyu'se pra. Moropai maasaronkon warayo'kon
yarakkîrî eeseurîma ya, to' yarakkîrî eseurîmakî morî pe nîrî. Inkamoro
ku'kî ayakonon warantî. 2 Moropai wîri'sanyamî' nîrî, no'santonon
yarakkîrî eeseurîma ya, eseurîmakî morî pe. Inkamoro ku'kî asanon
warantî, to' panamakî. Moropai wîri'sanyamî' maasaronkon moropai
tînyo kenankon yarakkîrî eeseurîma ya nîrî, morî pe eseurîmakî.
Inkamoro ku'kî awîrîsitonon warantî to' panamakî. Î' kai'ma to' winîkîi
imakui'pî pe teesenumenkai pra to' panamakî.

3 Moropai wîri'sanyamî' inyo isa'manta'san pîika'tîya'nîkon yu'se wai, inkamoro
ipîika'tînen ton pînon. 4 Tîîse manni'kan inyo isa'manta'san tînmuku kenankon,
tîpayan kenankon, inkamoro ye'ka pîika'tîya eserîke pra nai. Maasa pra to'
munkîyamî'ya, to' payanyamî'ya to' pîika'tî e'pai awanî. Mîrîrî kupî to'ya ya,
tîyunkonya tarentanîpî'pîkon miakanma to'ya, tîsankon ko'mannîpî pî'. Mîrîrî
wanî morî pe Paapa pia. 5 Tîîse tiaronkon inyo isa'manta'san inmuku, ipayan ton
pînon wanî tiwinsarî, ipîika'tînen pra. Inkamoro pîika'tîya'nîkon e'pai awanî. To'
yeseru wanî morî pe. Paapa pî' tîîko'manto' ton esatî pî' aako'mamî. Eepîrema wei
kaisarî moropai ewaron kaisarî tîpîika'tîto'pe Paapaya kai'ma. 6 Tîîse tiaron inyo
isa'manta'pî nîrî wanî tîwe'pîika'tîto' yu'se pra. Maasa pra itu'se tîwe'to' yawîrî
ikupîiya sîrîrî pata yeseru pî' aatausinpa kure'ne. Tîwe'pîika'tîto' ton esatîiya pepîn
Paapa pî'. Mîrîrî ye'nen Paapaya mîîkîrî era'ma î' pe pra rî. Isa'manta'pî warantî
era'ma Paapaya teuren, enen rî eesepu'tî tanne. 7 Mîrîrî ye'nen ka'kî, Timóteo, to'
pî' î' kai'ma to' nîkupî ton pe ta'pîuya iku'to'pe to'ya. Mîrîrî yawîrî ikupî to'ya ya,
morî pe awanî to' winîkîi anî' eseurîma pepîn. 8 Tîîse anî'ya tonpakon pîika'tî pra
awanî ya, tewî' tawonkon pîika'tî pra awanî ya, imakui'pî pe awanî. Teuren Paapa
yapurînen pe e'nî taa tanne, ikupîiya pra awanî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî wanî Paapa
epu'nenan pepîn yeseru yentai imakui'pî pe.

9 Inkamoro inyo isa'manta'san no'santonon sa'ne ese'kon mîmenukai
kaareta pona, Timóteo, to' pîika'tîto'pe soosi tawonkonya. Manni'kan 60
kono' yentainon ikono pî' tîwe'sanon. Manni'kan tiwin ite'ka etiyoma'san
eturumakasa' inyo pra. 10 Inkamoro epu'tî tamî'nawîronkonya morî
kupî pî' tîwe'sanon pe. Morî pe tînmukukon panamatîpon pe, moropai
tiaronkon pemonkonyamî' teerepansenon yapi'nenan pe moropai Jesus
nîmo'ka'san pîika'tînen, to' puu ronanen pe awanî teserukon ta. Moropai
tîpakkori'tasanon pîika'tînen pe moropai tamî'nawîron morî ku'nen pe
awanî epu'tî to'ya. Inkamoro ye'ka ese'kon mîmenukai.

11 Tîîse manni'kan tiaronkon inyo isa'manta'san maasa to' tîîse, inkamoro
ye'kakon ese'kon kî'tîrîi kaareta pona. Maasa pra inkamoro esenumenka inî'rî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

niyotapai tîwanîkon pî'. Mîrîrî ye'nen Cristo ton pe esenyaka'mapai tîwe'to'kon
yentai, niyotapai to' ena. 12 Mîrîrî warantî awanî ye'nen, ikupîuya ta'pî tîuya Paapa
pî' kupî to'ya pepîn. Mîrîrî wanî morî pe pra. 13 Inkamoro ye'ka wanî ya, mîrîrî
warantî imakui'pî pe awanî. To' asarî ko'mannîpî wîttîkon kaisarî enya'ne pe
tîwanîkon ye'nen. Moropai inkamoro esenupa inî' panpî' imakui'pî pî'. Eseurîmaikî
pe to' wanî, teeseurîma pî' tîîko'mansen tînepu'tî pepîn pî', eseurîmanpai pra tîîse.
14 Mîrîrî ye'nen inkamoro ye'ka inyo isa'manta'san, maasaronkon niyota yu'se
wanî sîrîrî, tînmuku ke to' e'to'pe, moropai tewî'kon ko'mannî'nen pe to' e'to'pe.
Mîrîrî warantî to' wanî ya, imakui'pîya to' taruma'tî pepîn. Moropai uwinîkîi'nîkon
uyeyatonkon eseurîma pepîn. 15 Tîîse tiaronkon inyo isa'manta'san wîri'sanyamî'
atarimasa' man ukore'tapai'nîkon, Makui yeseru kupîkonpa.

16 Tîîse wîri', innape Jesus ku'nen yewî' ta, tonpa, inyo isa'manta'pî
wanî ya, mîîkîrî pîika'tî e'pai awanî. Moropai tonpa pîika'tîiya ye'nen,
soosi tawonkonya mîîkîrî pîika'tî pepîn. Tîîse anî' itonpa ton pîn,
tiwinsaron sa'ne pîika'tî soosi tawonkonya.

17 Innape Jesus ku'nenanya soosi esa' pe tîwe'sanon nama e'pai awanî.
Moropai mîîkîrî pîika'tî to'ya e'pai awanî, iipia tîntîrîkon ke. Maasa pra
inkamoro esenyaka'ma morî pe itekare ekaremekî pî', moropai innape
Jesus ku'nenan yenupa pî'. Mîrîrî ye'nen î' tîrî to'ya e'pai awanî kure'ne
panpî' to' pia. 18 Maasa pra Paapa maimuya taasa' man see warantî:

—Anî' esenyaka'ma ya, tekîn paaka yarakkîrî,
mîîkîrîya inta yewa'tî e'pai pra man,
tekkari yonpaiya namai.
Tîîse teesenyaka'ma tanne,
tîwî tekkari yonpato'peiya
itu'se tîwanî pîkîrî.

Dt 25.4

Moropai inî'rî taiya see warantî:

—Teesenyaka'masenya teesenyaka'ma'pî yepe'pî yapisî e'pai awanî.

Lc 10.7

⌊Mîrîrî warantî soosi esa' pe tîwe'sanonya yapisî e'pai awanî nîrî.⌋
19 Timóteo, soosi esanon winîkîi teeseurîmasen wanî ya, imaimu kîsetai.
Tîîse asakî'nankon eseurîwî'nankon eseurîma ya, inkamoro maimu
etakî morî pe. Mîrîrî wanî ya innape, moriya ikonekakî. 20 Mîrîrî ye'nen
inkamoro imakui'pî kupîtîponkon panamakî tamî'nawîronkonya eta tanne.
Mîrîrî wenai imakui'pî anku'pai pra eranne' pe to' yonpayamî' e'to'pe.

21 Paapaya eta tanne, moropai Jesus Cristoya eta tanne, moropai
inserîyamî' Paapa nîmenka'sanya eta tanne, taa pî' uuko'manpîtî apî',
tamî'nawîrî iku'kî tauya manni' esenupanto' ku'kî yairî. Inkamoro
panamakî tiwin pî' to' tîîse se' kaisarî, e'sentai pra.

22 Moropai tauya apî', ka'ne' pe teesemi'tapai uyepotorîkon
esenyaka'mato' ku'nen ton kî'tîrîi iteseru epu'tîi'ma pra. Soosi esa' pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awe'to'pe ayenya kî'tîrîi ipu'pai pona, iteseru epu'tîya pra awanî tanne.
Yai pra imakui'pî iteseru wanî. Mîrîrî ye'nen —Mîîkîrî morî —tawon
pe awanî, imakui'pî pe awanî tanne. Mîrîrî wenai imakui'pî pe awanî,
mîîkîrî wanî kaisarî. Mîrîrî warantî awanî namai, iteseru era'makî morî
pe epu'tîpa. Moropai aawarîrî esera'makî, morî pe awanîpa.
23 Moropai tauya apî', teken pu'kuru tuna enîrî pî' kako'mamîi, tîîse
vinho nîrî, mararî neken menîrîi, pri'ya aako'mamîpa, ne'ne' pe ayewan
wanî namai. Maasa pra pri'ya pra e'koi amîrî tu'ke ite'ka.
24 Tiaronkon pemonkonyamî' nîkupî'pî imakui'pî teesera'masen aronne,
ikupî to'ya era'masa' ye'nen. Moropai mîrîrî wenai to' e'taruma'tî,
Paapaya to' taruma'tî rawîrî. Tîîse tiaronkon nîkupî'pî esera'ma pepîn
aronne, maasa pra ikupî to'ya era'masa' pra awanî ye'nen. Tîîse maasa
panpî' eesera'ma, Paapaya to' taruma'tîto' weiyu eseposa' yai. 25 Mîrîrî
warantî nîrî morî kupî pî' tîwe'sen yeseru esera'ma aronne, tu'kankonya
era'ma. Tîîse tiaronkonya ikupî ama' pe. Morî kupî to'ya, eesera'ma pra
tîîse. Tîîse maasa panpî' eesera'ma to' nîkupî'pî.

6 1 Tîkaraiwarîkon yentai to' poitîrîtonon wanî e'pai pra awanî.
Tîîse tamî'nawîrî to' maimu yawîrî to' wanî e'pai awanî. Maasa
pra inkamoro wanî to' namanenan pe. Mîrîrî warantî ikupî e'pai man,
inkamoro yeseru wenai anî' eseurîma namai imakui'pî pe Paapa winîkîi,
moropai imaimu esenupanto' winîkîi. 2 Moropai manni'kan Paapa
yapurînen pe tîwe'sanon to' karaiwarîyamî', inkamoro poitîrîyamî'ya
taa e'pai pra awanî: —Uurî Paapa yapurînen moropai ukaraiwarî nîrî
Paapa yapurînen nîrî, mîrîrî ye'nen anna wanî e'warantî, e'kaisarî. Mîrîrî
ye'nen inamauya pepîn —taiya e'pai pra awanî. Tîîse eesenyaka'ma e'pai
awanî morî pe panpî' mîîkîrî ton pe. Maasa pra mîîkîrî ikaraiwarî wanî
innape Jesus ku'nen pe, mîîkîrî tîpoitîrî pîika'tînen pe. Mîrîrî wenai morî
pe panpî' eesenyaka'ma e'pai awanî, mîîkîrî ton pe, manni' insa'nama'pî.
Timóteo, mîrîrî warantî ikupî pî' to' ko'manto'pe, makai to' pî'.

Yairon Pepîn Pî' Paulo Eseurîma
Moropai Ipîkku Pe E'nîto' Pî' Eeseurîma

3 Tîîse tiaronkonya tiaron pe to' yenupa ya, inkamoroya yairî Uyepotorîkon
Jesus Cristo maimu wanî kupî pepîn. Maasa pra yairî pra teserukon wanî
ye'nen. 4 Inkamoro pemonkonyamî' wanî mîrîrî warantî, to' anenupapai mîî
pe tîwanîkon ye'nen. Tîîse î' epu'nenan pepîn inkamoro. Tonpakon yu'pî'pai
to' wanî. Tîmaimukon wenai inkamoro esiyu'pîtî, moropai to' ekore'ma tu'ka
mîrîrî wenai. Mîrîrî warantî to' e'to'ya to' kinmuwato' enepî, to' e'mu'tunpato'
enepî. Mîrîrî ye'nen tonpakon maimu kupî to'ya pepîn innape. 5 Mîrîrî ye'nen
inkamoro ye'ka wanî pepîn morî pe, tonpakon yarakkîrî teesiyu'pî'to'kon
wenai. To' esenumenkato' ya' morî ton pra awanî. Inkamoro esenumenka
mîrîrî: —Paapa esenyaka'mato' pî' e'nî ye'nen ipîkku pe enanto' —kai'ma.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Tîîse Paapa yeseru ku'to'ya ipîkku pe pemonkon kupî. Imaimu yawîrî
ko'mannî ya, ipîkku pe e'nî, î' rî see Paapa winîpainon yapisî pî' —Morî
pe man —taa ya, moropai —Inî' panpî' yu'se wai —tîkai pra yapisî ya. 7 Î'
kin enepî'pî uurî'nîkonya esenpon yai sîrîrî non pona? Î' ene'sa' pra man.
Tarîpai î' yarî uurî'nîkonya kupî sîrîrî non poi? Î' rî yarî pepîn. 8 Mîrîrî
ye'nen tauya, uyekkarikon wanî ya, moropai uponkon wanî ya, mîrîrî
pî' taatausinpai e'nîpai'nîkon, itesa' pe e'nî ye'nen. 9 Maasa pra ipîkku pe
e'pai tîwe'sanonkon wanî ya, inkamoro ye'kakon enan pî' man imakui'pî
ya'. Tîîse mîrîrî itu'se tîwe'to'kon eporî to'ya yai, mîrîrîya to' taruma'tî.
10 Maasa pra sîrîrî non po kure'ne temannekon pî' teesenumenkasanonya
kure'ne mîrîrî yapurî. Tîîse mîrîrî wanî mîrîrî tamî'nawîron imakui'pî
parakon pe. Mîrîrî yu'se tîwanîkon wenai tiaronkon esenumî innape
Paapa ku'to' tîuya'nîkon winîpai. Mîrîrî ye'nen to' e'taruma'tî kure'ne.

Timóteo Panama Pauloya

11 Tîîse amîrî, Timóteo, Paapa pemonkono pe tîwe'sen. Mîrîrî ye'nen tu'kan
mîrîrî ye'kakon yu'se tîwe'sanon kaisarî kasi. Tîîse yairî iku'kî itu'se Paapa e'to'
yawîrî. Innape ikupîi'ma, tiaronkon i'noko'makî. Moropai apona teerepansen
yapîtanî'kî, imakui'pî tîku'se pra. Morî pe tiaronkon yarakkîrî e'kî, teekore'masen
pe pra. 12 Meruntî kupî pî' ako'mankî innape ikupîi'ma. Mîrîrî wenai innape
eporîya ipatîkarî enen aako'manto' ton. Mîrîrî ton pe Paapaya amîrî menka'pî,
manni' yai, innape ikupîya ekaremekî'pîya yai, tu'kankonya ayera'ma tanne.
13 Tamî'nawîron ko'manto' ton tîînen Paapaya eta tanne, moropai manni' Jesus
Cristo eseurîma'pî Pôncio Pilatos nurî'tî rawîrî si'ma, mîîkîrîya eta tanne, sîrîrîpe
tauya apî'. 14 —Iku'kî —ta'pîuya kupîya yu'se wanî sîrîrî. Mîrîrî kupî pî' ako'mankî
tîwî tîku'se pra, imakui'pî pe awinîkîi tiaronkon eseurîma namai. Ikupî pî'
ako'mankî Uyepotorîkon Jesus Cristo enna'poto' weiyu erepamî pîkîrî. 15 Paapaya
ikupî kupî sîrîrî maasa pra iweiyu ku'ne'tîsa' tîuya ye'nen.

Manni' Paapa morî moropai tiwinsaron ipîkku,
ipîkkukon reiyamî' yentainon
moropai uyesa'kon pe tîwe'sanon yentainon mîîkîrî.
16 Mîîkîrî neken wanî ipatîkarî tîîko'mansen pe
aasa'manta ton pe pra aako'mamî.
Mîîkîrî ko'manto' wanî morî pe,
a'ka pe pu'kuru, imakui'pî ton pra.
Mîrîrî ye'nen imakui'pî pe si'ma
iipia erepannî eserîke pra awanî.
Anî'ya Paapa era'masa' pra man.
Mîrîrî ye'nen sîrîrî warantî si'ma era'ma pepîn.
Mîîkîrî neken yapurî e'pai awanî, taapai'nîkon.
Meruntî ke aako'mamî ipatîkarî!
Mîrîrî warantî awanî!

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Sîrîrî pata po ipîkku pe yemanne ke tîwe'sanon pî' mîkai, Timóteo. Mîî
pe tîwanîkon kai'ma to' wanî namai. Moropai temannekon atareti'ka pepîn
kai'ma to' wanî namai, maasa pra mîrîrî wanî taatareti'kasen pe. Tîîse mîkai
to' pî' Paapa neken yapurîto'pe to'ya. Maasa pra mîîkîrî wanî taatareti'kasen
pe pra. Tîîse mîîkîrî wanî tamî'nawîron esa' pe. Mîîkîrîya itîrî uurî'nîkon
pia, tu'ke itu'se e'nî pîkîrî, atausinpanto'pe. 18 Morî kupî pî' to' ko'manto'pe,
mîkai to' pî', mararî pra tiaronkon pîika'tîto'pe to'ya. Moropai tîwakîrikon
pe, î' rî temannekon yonpa tîîto'pe to'ya mîkai. 19 Mîrîrî warantî ikupî to'ya
ya, maasa mîrîrî yentai yapisî to'ya, taatareti'kasen pepîn. Moropai enen
tîîko'manto'kon ton eporî to'ya ipatîkarî.
20 Timóteo, iku'kî ta'pî yawîrî, ikupî pî' ako'mankî tinyaka'mapî'se pra.
Tiaronkon eseurîmato' itu'se Paapa e'to' yawîrî pra teeseurîmasen maimu
kîsetai. Maasa pra epu'nen pe to' e'ku'sa'kon eseyu'pîtî ya, to' eseurîmato'
wanî î' pe pra rî, mîî pe neken to' wanî. 21 Inkamoro esenku'tî'pî kure'ne
morî pe teesenumenkakon kai'ma, mîrîrî ye'nen innape Paapa yapurî
to'ya pepîn. Mîrîrî warantî inkamoro atarima'pî Paapa piapai aminke,
innape ikupî tîuya'nîkon warantî pra.
Apona'nîkon epîrema sîrîrî. Tauya Paapa pî'. —Tamî'nawîron morî pe
awe'to' ke to' repakî —tauya Paapa pî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA ITAKON ITE'KA PE PAULO NÎMENUKA'PÎ

TIMÓTEO PIA

Tiwin kano'pî pe Pauloya imenuka Timóteo pia. Tamî'nawîron kaaretakon menukaiya tîpo, sîrîrî imenuka'pîiya.

Pauloya Timóteo panama eesenyaka'mato' pî'. Î' kai'ma eesenyaka'ma e'pai awanî Paapa ton pe ekaremekîiya. Imenuka'pîiya atarakkannîto' ta tîwanî tanne. Sa' ite'ka yapisî'pî to'ya, miarî Roma cidaderî po. Atarakkannîto' yewî' ta tîwanî tanne, kaareta menuka'pîiya Timóteo pia, morî pe innape Jesus ku'nenan ko'mannî'to'peiya.

Inî'rî Paulo Nîmenuka'pî Timóteo Pia

1 [1]Uurî Paulo, Jesus Cristo naipontî'pî itu'se Paapa wanî ye'nen.
Maasa pra Paapaya ta'pî: —Innape Jesus ku'nenan pia ipatîkarî
enen ko'mannîto' tîrîuya —ta'pîiya. Jesus Cristo nîkupî'pî wenai, mîrîrî
itekare ekareme'se uyarima'pîiya.

[2]Timóteo, sîrîrî kaareta menukauya aapia, maasa pra unmu pe amîrî wanî uwakîri pe, innape Jesus Cristo ku'sa'ya ye'nen.

Paapa pî' esatîuya, moropai Jesus Cristo Uyepotorîkon pî':
—Tamî'nawîrî morî pe awe'to'kon tîîtî. Moropai a'noko'pîkon pe era'matî,
tîwanmîn tîîtî —tauya, apona itîîto'pe to'ya.

Pauloya Timóteo Panama Yairî Aako'manto'pe.

[3]Apî' enpenata ya, taapîtîuya Paapa pî', manni' unapurî utamokonya yapurî'pî warantî. Yairî yapurîuya imakui'pî tîku'se pra. Paapa pî' tauya:
—Uwakîri pe man, Paapa, Timóteoya innape akupî'pî. [4]Wei ewaron kaisarî epîrema apona ya, anera'mapai wanî. Maasa pra akaruwa'pî pî' enpenatapî'nî pî' wai. Mîrîrî ye'nen amîrî anera'mapai wanî, Timóteo, atausinpato'pe. [5]Maasa pra innape Jesus ku'nen pe awanî pî' enpenata'pî. E'mai' pe ano' Lóide itese'ya ikupî'pî innape. Mîrîrî tîpo asan Eunice itese'ya ikupî'pî innape. Tarîpai amîrîya nîrî innape ikupî'pî, epu'tî pî' wai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Mîrîrî ye'nen mîrîrî Paapa nîtîrî'pî pî' awenpenata yu'se wai.
Ikonekakî, amîrî nîkupî ton pe Paapa nîtîrî'pî. Mîrîrî tîrî'pîiya
manni' yai Paapa esenyaka'mato' kupîpa apu'pai pona uyenya tîrîuya
ne'tîkini yai. 7 Mîrîrî ku'kî, maasa pra Morî Yekaton Wannî, Paapa
nîtîrî'pî uupia'nîkonya ukupîkon pepîn eranne' pe. Tîîse meruntî ke
e'nî emapu'tîiya, moropai tiaronkon sa'nama emapu'tîiya, moropai
uuwarîrî'nîkon tîwe'panamai e'nî emapu'tîiya, imakui'pî kupî namai.
8 Mîrîrî ye'nen teweppe'se pra e'kî Uyepotorîkon yekare pî'. Moropai
uurî pî' nîrî teweppe'se pra e'kî uurî atarakkansa' ye'nen, Uyepotorîkon
yekare ekaremekîuya wenai. Tîîse meruntî ke yapîtanî'kî, awe'taruma'tî
ya itekare ekaremekîya wenai. Awe'taruma'tîto' pî' eranne' pe pra e'kî.
Tîîse uurî e'taruma'tî warantî awe'taruma'tî, Paapaya ameruntîri ton tîîsa'
ye'nen. 9 Paapaya uurî'nîkon pîika'tîsa', moropai uyannosai'ya'nîkon morî
pe ko'mannîto'pe. Mîrîrî ikupî'pîiya morî unkupî'pîkon wenai pra, tîîse
tîîwarîrî morî antîîpai tîwanî ye'nen. Pena pata ekonekasa' pra tîîse, mîrîrî
morî tîrî tîuya pî' eesenumenka'pî Jesus Cristo yai. 10 Moropai sîrîrî tîrî'pîiya
Uyepotorîkon Cristo Jesus iipî wenai. Mîîkîrî Uyepotorîkon ena'pî sa'mantanto'
yentai. Mîrîrî wenai iipia enen ko'mannî ipatîkarî. Innape itekare kupî wenai
sa'mantan pepîn. Mîrîrî ye'nen upi'pîkon kata pepîn ipatîkarî. 11 Mîrîrî yekare
ekareme'se umenkasa' Paapaya. Uurî Paapa narima'pî, pemonkonyamî'
yenupato'peuya itekare pî'. 12 Mîrîrî ye'nen teweppe'se pra wai, e'taruma'tî
ye'ka pe. E'taruma'tîto' pî' eppepî pepîn, maasa pra Cristo Jesus unapurîkon
ku'nen uurî innape. Mîîkîrî epu'nen uurî. Meruntî mîîkîrî. Mîrîrî ye'nen manni'
untîrî'pî iipia ko'mannîpîiya tuipî pîkîrî. Mîrîrî epu'tî pî' wai.
13 Yairî itekare ekareme'kî manni' aneta'pî uwinîpai. Ekareme'kî innape
Cristo tîku'se, tiaronkon sa'namakî Cristo Jesus nîtîrî'pî ke. 14 Manni' itekare
Paapa nîtîrî'pî ko'mannî'kî tiaronya inyakanma namai tiaron pe. Iko'mannî'kî
Morî Yekaton Wannî meruntîri ke. Maasa pra aako'mamî uupia'nîkon.
15 Tamî'nawîronkon innape Jesus Cristo ku'nenan Ásiaponkonya
unîmî'pî epu'tî pî' nai. Figelo moropai Hermógenesya nîrî unîmî'pî.
16 Tîîse Onesíforo kaane, tî'noko'pî pe era'ma Paapaya yu'se
wai Onesíforo, moropai itonpayamî' nîrî. Maasa pra tu'ke ite'ka
uyausinpapîtî'pîiya yairî ma're ena namai. Mîîkîrî eppe'sa' pra man
uurî atarakkansa' pî'. 17 Mîîkîrîya teerepansa' yai tarî Roma pona, uurî
yuwa'pî mararî pra uyeporî tîuya pîkîrî. 18 Mîrîrî ye'nen Uyepotorîkonya
mîîkîrî sa'nama yu'se wai, tamî'nawîron aretî'ka tîuya weiyu yai. Mîîkîrî
yeseru epu'tî pî' nai morî pe, uurî pîika'tî'pîiya Éfeso po tîwanî yai.

Jesus Cristo Surarari Pe E'nî

2 1 Moropai amîrî unmu, meruntî ke e'kî umeruntîrikon Jesus
Cristo nîtîrî'pî ke. 2 Sîrîrî itekare ayenupa'pîuya tu'kankon
pemonkonyamî'ya era'ma tanne, mîrîrî aneta'pî uwinîpainon mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ke tiaronkon yenupakî. Manni'kan warayo'kon innape ikupîtonkon
tîrumakai pra yenupakî, tiaronkon yenupato'pe to'ya mîrîrî ke nîrî.
3 Awe'taruma'tîto' yapîtanî'kî uurî yarakkîrî si'ma, Jesus Cristo poitîrî pe
awanî wenai. Suraraya tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpî manni' warantî yapîtanî'kî.
4 Manni' suraraya, taipontînen maimu yawîrî ikupî, tîîwarîron tînkoneka
pî' teesenumenkai pra. Taipontînen wakîri pe tîwanîpa ikupîiya. 5 Manni'
pemonkon teeka'tunsen eka'tumî e'painon teeka'tunto'pe ta'pî yawîrî î' rî
yapisîpa kai'ma. Tîîse yawîrî pra eeka'tunsa' ya, mîîkîrîya tînapisî yapisî pepîn
e'painon. Mîrîrî warantî nîrî amîrîya iku'kî ta'pî yawîrî ikupî e'pai awanî,
Jesus Cristo winîpainon yapisîpa. 6 Moropai warayo' umî ya' teesenyaka'masen
esenyaka'ma mararî pra tîmoron tepu'se. Moropai mîîkîrîya teesenyaka'ma'pî
epetasa' mo'ka tekkari ton e'mai' pe, mîrîrî ton pe teesenyaka'masa' ye'nen.
⌊Mîrîrî warantî amîrî esenyaka'masa' ya, amoron tepu'se, Jesus Cristo
winîpainon nîrî yapisîya⌋. 7 Mîrîrî apî' tauya manni' pî' esenumenkakî. Maasa
pra mîrîrî pî' eesenumenka ya, Uyepotorîkonya tamî'nawîron epu'tîya emapu'tî.
8 Enpenatakî Jesus Cristo pî', manni' awe'mî'sa'ka'pî pî', manni' Davi paarî'pî
pî'. Mîrîrî ekareme'nen itekare ekaremekîuya sîrîrî. 9 Sîrîrî ekaremekîuya wenai
e'taruma'tî sîrîrî. Tarî wanî sîrîrî ewa'tîsa' pe sa'man ferro ke, manni' pemonkon
wîîtîpon yewa'tî to'ya warantî. Tîîse Paapa maimu man yewa'tîsa' pe pra
ekareme'to'pe ekareme'nenanya. 10 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî yapîtanîpîuya
tîpemonkono pe Paapa nîmenka'san ton pe. Mîrîrî yapîtanîpîuya maasa pra
Jesus Cristoya to' pîika'tîto'pe moropai to' ko'manto'pe ipatîkarî tîîpia morî pe.
11 Sîrîrî esenupanto' wanî yairon pe pu'kuru:
Jesus Cristo sa'mantasa' wenai,
uurî'nîkon sa'mantasa' yarakkîrî.
Mîrîrî ye'nen ko'mannî pe man yarakkîrî.
12 Moropai mîrîrî wenai e'taruma'tînto' yapîtanîpî ya,
tamî'nawîronkon esa' pe enan pe man
Cristo yarakkîrî nîrî.
Tîîse "Unepu'tî pepîn mîîkîrî", ta'nîkon ya,
mîîkîrîya taa nîrî: "Unepu'tîkon pepîn mîîkîrî",
taiya kupî sîrîrî upî'nîkon.
13 Moropai yairî e'nî'nîkon pra awanî ya,
mîîwîni tîîse Cristo ko'mamî yairî.
Maasa pra seru'ye' pe tîwe'sen pepîn mîîkîrî.
Î' taasa' tîuya ya, ikupîiya.

Teesenyaka'masen Wanî Paapa Wakîri Pe

14 Tiaronkon yenupanenan pe ankupî'san pî' ka'kî sîrîrî unekaremekî'pî.
Moropai to' panamakî Paapa rawîrî si'ma, teesiyu'pî'se to' wanî namai
tîmaimukon ke. Maasa pra mîrîrî warantî to' wanî ya, morî pe awanî
pepîn tiaronkon esenumenkato' taruma'tî to'ya. 15 Mîrîrî kupîya yuwakî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamî'nawîrî Paapa wakîri pe awanîpa. Manni' warayo' teesenyaka'mato'
pî' mîîkîrî eppepî pepîn maasa pra teesenyaka'ma epu'tî tîuya ye'nen.
Mîrîrî warantî epu'kî morî pe, tamî'nawîronkon panamato'pe yairon
Paapa maimu ke, teweppe'se Paapa winîkîi awanî namai.
16 Tîîse î' pe pra rî itu'se Paapa e'to' pepîn pî' teeseurîmasanon maimu
kîsetai. Maasa pra mîrîrî ye'ka wanî pemonkonoyamî' taruma'tînen
pe. To' ataka'ma emapu'tîiya. 17 Maasa pra inkamoro ye'kakonya
yenupanto' wanî erekî' pe tîwe'sen warantî, ne'ne' pe awanî. Mîrîrî
ere'ya itesa' yanî warantî awanî. Asakî'ne to' man, warayo'kon mîrîrî
ye'ka pî' yenupatonkon, Himeneu moropai Fileto to' ese'. 18 Inkamoroya
yairî tîwe'to'kon rumakasa' man. Yairon pepîn pî' tiaronkon yenupasa'
man. Aasîrî Paapaya isa'manta'san pîmî'sa'ka'pî kai'ma to' yenupasa'
to'ya. Mîrîrî ye'nen to' yaka'masa' to'ya man, innape yairon kupî to'ya
pra awanî temapu'tîi. 19 Tîîse Paapa maimu wanî yairon pe pu'kuru
tîîko'mansen pe. Wîttî yanraki' nîrî yu'na'tîsa' itu'na meruntî ke
aako'manto'pe. Mîrîrî warantî Paapa maimu wanî meruntî ke aako'mamî.
See warantî awe'menukasa' mîrîrî:

—Uyepotorîkonya tîmîrî ton pe tîwe'sanon epu'tî.

Nm 16.5

Moropai awe'menukasa' nîrî: —Manni'kan Jesus pî' Uyepotorî kon
taawonanya yairî pra tîwe'to'kon rumaka e'pai awanî, inî'rî ikupî
tîuya'nîkon namai. Mîrîrî warantî ko'mannî yairî, mo'tan pepîn.
20 Ipîkku pe tîwe'sen yewî' kure'nan ta awanî pisakon Teken pra ouro
pe moropai prata pe awanî pepîn, tîîse awanî yei konekasa' moropai non
ka'sa' nîrî. Tîîse mîrîrî kore'ta wanî tiaron pensa tînapurî pe imenka'pî.
Ipîkku pe tîwe'sen erepansa' yai mîrîrî ourokon, pratokon yapurîiya.
Tîîse yei konekasa' moropai non ka'sa' yapurîiya wei kaisarî. 21 Mîrîrî
ye'nen Paapa ton pe anî' esenyaka'mato'pe, nura pe tîwe'to' rumaka e'pai
awanî, morî kupî pî' aako'mamîpa. Mîrîrî pisakon, ouro ka'sa' yapurî
to'ya warantî, Paapaya mîîkîrî yapurî ipîkku pe.
22 Mîrîrî ye'nen itu'se maasaronkon e'to' imakui'pî tîpîinamai pra
ako'mankî. Tîîse yairon kupî pî' ako'mankî, innape ikupî pî' ako'mankî.
Tiaronkon sa'nama pî' ako'mankî, moropai Paapa yapurî pî' ako'mankî.
Moropai tîîwanmîra ako'mankî morî pe tîîko'mansenon pokonpe.
Uyepotorîkon winîpai tîwe'pîika'tîto'kon ton esa'nenan pokonpe
ako'mankî. 23 Pakkokon se' tapairî teeseurîmasanon yarakkîrî kîseurîmai.
Eseurîma ya, esiyu'pî'nîto' eseporî. Maasa pra î' taa tîuya'nîkon epu'tî
to'ya pepîn. Mîrîrî ye'nen kîseurîmai to' yarakkîrî. 24 Maasa pra
Uyepotorîkon poitîrî pe tîwe'sen esiyu'pîtî e'pai pra man. Tîîse mîîkîrî
e'pai awanî morî pe teekore'masen pe pra. Morî pe pemonkonyamî'
yenupanen pe e'pai awanî. Taatasi'sirunpasen pe pra e'pai awanî î' etasa'
tîuya pî'. 25 Tîîse mîîkîrîya itekare anetapai'nîkon pepîn yeurîma e'pai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî tînîn pî'. Maasa pra mîrîrî wenai Paapaya to' enpenatato' ton tîrî
yai pra. Mîrîrî tîpo innape ikupî to'ya. 26Moropai esenku'tî'san pe pra to'
ena. Maasa pra Makuiya to' yenku'tî'pî. Uurî'nîkonya kamo ye'marî ta
iwîto' ton tîrî yai, aronne itîrî pepîn tîîse tenonse tîtîsen, kamoya era'ma
namai. Mîrîrî warantî Makuiya teseru ku'to'pe uyenku'tîkon. Mîrîrî ye'nen
inkamoro mo'kato'pe itenya yapai itekare ekaremekî e'pai awanî to' pî'.

Jesus Ii'to' Weiyu Winîkîi Sa'me Ena

3 1Timóteo, sîrîrî tauya pî' epu'kî. Maasa panpî' Jesus ii'to' winîkîi
sa'me pu'kuru awanî pe man mîrîrî yai. 2Sa'me awanî maasa pra
teetî'nînmakon pî' pemonkonyamî' wanî kupî sîrîrî tîîwarîrî'nîkon. Sa'me
awanî maasa pra pemonkonyamî' eseka'nunka kupî sîrîrî kure'ne tîniru
yu'se tîwanîkon pî'. Mîrîrî yu'se to' eseka'nunka mararî pra, maasa pra
mîî pe tîwanîkonpa kai'ma to' eseka'nunka. Mîî pe tîwanîkon ye'nen,
to' eseurîma mararî pra tîpî'nîkon epu'nen pe tîwanîkon pî'. Sa'me
awanî maasa pra to' eseurîma imakui'pî pe tiaronkon pemonkonyamî'
winîkîi. Sa'me awanî maasa pra —Morî pe man —taa to'ya pepîn
tonpakon pî', moropai Paapa pî' nîrî taa to'ya pepîn. Tîîse tîîwarîrî'nîkon
tîîko'mamîkon pî' to' ko'mamî. Sa'me awanî maasa pra to' munkîyamî'
wanî pepîn tîyunkon maimu yawîrî. Sa'me awanî maasa pra Paapa nama
to'ya pepîn kupî sîrîrî. 3Sa'me awanî maasa pra tonpakon sa'namato'
ton pra to' wanî. Î' ta'pî tîuya'nîkon tonpakon pî' mana'poka to'ya
pepîn sa'me to' wanî. Imakui'pî pe tiaronkon esenumenka emapu'tî
to'ya tonpakon winîkîi. Inkamoro etî'nînma pra awanî teserukon pî'.
Inkamoro wanî sokoro' pe tîwe'sanon pe. Mîrîrî ye'nen inkamoroya morî
yewanmîrî, itu'se pra to' wanî. Tonpakon yenku'tînenan pe to' wanî.
4Sa'me awanî maasa pra î' kupî to'ya teesenumenkai pra, yairon to'
esenumenkato' ton pra awanî. Tiaronkon yentai epu'nen pe tîwanîkon pî'
to' esenumenka. Kure'ne tarî taatausinpato'kon pî' to' atausinpa Paapa pî'
taatausinpakon yentai. 5Tîîse taa to'ya: “Paapa yapurînenan anna” taa
to'ya tîntakon ke neken, tewankon ya' yapurî ye'ka pe pra.

Mîrîrî ye'nen inkamoro ye'ka kore'ta kasi. 6Inkamoro ewomî pe man
tiaronkon kore'ta. Mîrîrî yai wîri'sanyamî', a'tu'mîra to' yewan tîwe'sanon
yenku'tî to'ya kupî sîrîrî. Maasa pra to' esewankono'ma'pî imakui'pî kupî
tîuya'nîkon pî'. Mîrîrî ye'nen, to' yenku'tî to'ya teserukon ke. To' panama
to'ya moropai innape to' maimu kupî to'ya teesenku'tîi. 7Inkamoro
wîri'sanyamî' ko'mamî yairon itekare eta pî', ipî' to' esenupa teuren tîîse
innape ikupî to'ya eserîke pra awanî imakui'pî anku'pai tîwanîkon ye'nen.
8Inkamoro warayo'konya yairon pî' yenupanto' yewanmîrî manni'kan
Janes moropai Jambres nurî'tî Moisésya tenupato'kon yewanmîrî'pî
warantî. Maasa pra to' esenumenkato' ton pra awanî. Moropai innape
yairon maimu kupî to'ya pepîn. Mîrîrî ye'nen tîwe'pîika'tîto'kon eporî to'ya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepîn. 9Tîîse inkamoro ko'mamî kupî pepîn sîrîrî mîrîrî kupî pî'. Maasa pra
tamî'nawîronkonya to' nîkupî'pî epu'tî kupî sîrîrî yairon pe pra awanî. Mîrîrî
warantî Moisés nurî'tîya tîpanamato'kon yewanmîrîtîponkon esepu'tî'pî.

Tiwin Kono'pî Pe Pauloya Timóteo Panama.

10Tîîse amîrî, pemonkonyamî' panamatou'ya epu'nen, uyeseru
epu'nen amîrî. Uuko'mamî'pî yeseru, î' yu'se wanî, moropai î' kai'ma
innape ikupî'pîuya moropai teekore'masen pe pra wanî epu'nen amîrî.
Pemonkonyamî' sa'namanen pe wanî epu'nen amîrî. Moropai upona
teerepansen yapîtanîpî'pîuya epu'nen amîrî. 11Tiaronkonya utaruma'tî'pî
epu'nen amîrî. Moropai e'taruma'tî'pî epu'nen amîrî. Tamî'nawîrî î'
e'kupî'pî Antioquia cidaderî po wanî yai, Icônio po wanî yai, Listra
po wanî yai, kure'ne utaruma'tîto' yapîtanîpî'pîuya epu'nen amîrî.
Tîîse tamî'nawîron winîpai Uyepotorîya umo'ka'pî epu'nen amîrî.
12Tamî'nawîronkon Jesus Cristo maimu yawîrî iko'manpai'nîkon
ko'mamî kupî sîrîrî tîwe'taruma'tîi, Jesus pemonkono pe tîwanîkon
ye'nen. 13Tîîse manni'kan imakui'san warayo'konya, moropai yairon
pepîn pî' yenupanenanya pemonkonyamî' yenku'tî ko'mannîpî inî' panpî'
teesenku'tîi.
14Tîîse amîrî, Timóteo, yairon kupî pî' ako'mankî, manni' eesenupa'pî pî'.
Innape ikupî'pîya maasa pra mîrîrî pî' ayenupatîponkon epu'tî pî' nai innape
to' wanî yairî. 15Moropai more pe awanî'pî pata pai sîrîrî Paapa maimu
e'menukasa' pî' eesenupa'pî. Mîrîrî epu'tîya wenai epu'nen pe akupîiya.
Mîrîrî wenai innape Cristo Jesus kupî'pîya. Mîrîrî ye'nen awe'pîika'tîsa'
epu'tîya. 16Maasa pra tîmaimu menuka warayo'konya emapu'tî'pî Paapaya
tamî'nawîrî. Mîrîrî ye'nen morî pe awanî uurî'nîkon yenupanen pe yairon
pî'. Morî pe awanî uyako'menkanen pe nîrî. Morî pe awanî yairon kupî
pî' ko'mannî emapu'tînen pe. 17Mîrîrî warantî sîrîrî Paapa maimu man
tîpemonkono yenupanen pe. Mîrîrî wenai tamî'nawîrî morî kupî pî'
aako'mamî, tiaronkon pîika'tî pî', maasa pra ipî' teesenupasa' ye'nen.

4 1Paapaya era'ma tanne, moropai Jesus Cristoya era'ma tanne,
ankupî ton ekaremekîuya sîrîrî. Maasa pra Cristo enna'po kupî sîrîrî
tamî'nawîronkon esa' pe tîwanîpa. Mîrîrî yai taiya kupî sîrîrî anî' wanî
morî pe, anî' wanî imakui'pî pe taiya kupî sîrîrî to' pî', pemonkonyamî'
enenankon pî' moropai isa'manta'san pî'. 2Mîrîrî ye'nen yairon esenupanto'
ekaremekî pî' ako'mankî tîîtî'napanse pra, pemonkonyamî' anetapainokon
pî' moropai anetapainokon pepîn pî' nîrî. Eseurîmakî inkamoro imakui'pî
kupî pî' tîwe'sanon pî' to' tî'napanto'pe. Tîîse to' yausinpakî moropai
inkamoro yenupakî morî pe to' ko'manto'pe, teeseta'kai pra. 3Sîrîrî kupî
pî' ako'mankî, maasa pra maasa panpî' yairon esenupanto' anetapai pra
pemonkonyamî' ena kupî sîrîrî. Inkamoroya tu'ke tenupanenkon ton yuwa
kupî sîrîrî î' anetapai to' wanî etakonpa, moropai itu'se tîwe'to'kon yawîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ikupîkonpa. 4 Mîrîrî ye'nen inkamoroya yairon esenupanto' rumaka kupî
sîrîrî inkamoroya tenupato'kon etakonpa kai'ma. Tîîse mîrîrî to' yenupato'
to'ya wanî î' pe pra rî, panton pe neken awanî. 5 Tîîse amîrî, tîwarî e'kî
tamî'nawîrî tui'sen pî' teesenumenkai. Sa'man yapîtanî'kî. Tiaronkon pî'
itekare ekareme'kî. Tamî'nawîron ankupî ton ku'kî tîwî tîku'se pra.
6 Tarîpai tarî uuko'manto' ataretî'ka sîrîrî. Umînî ikamouya pe wai.
Mîrîrî ke Paapa repauya manni'kanya tîwukukon ke Paapa repa'pî warantî.
7 Tamî'nawîronkon pokonpe unkupî ton pe ta'pî Paapaya ku'sau'ya wai.
Mîrîrî ye'nen yaretî'kasau'ya sîrîrî, manni' teeka'tunsenya teeka'tunto'
yaretî'ka warantî. Moropai innape pu'kuru Paapa kupî pî' uuko'mansa' wai
sîrîrî tîpose. 8 Tarîpai uurî ton pe ikonekasa' yapisîuya kupî sîrîrî. Manni'
warayo' teeka'tumî yaretî'katîponya tîîpia to' nîtîrî yapisî warantî uupia
Uyepotorîkon nîtîrî yapisîuya maasa pra yairî imaimu yawîrî uuko'mansa'
ye'nen. Mîîkîrî pemonkonyamî' yenunnen, yaironya itîrî tui'sa' weiyu yai.
Moropai uupia neken itîrîiya pepîn, tîîse tamî'nawîronkon tînîmîkî pî'
tîwe'sanon tîwakîrikon pe, taatausinpai, inkamoro pia nîrî itîrîiya.

Tîîpia Timóteo Ii'to'pe Pauloya Esatî

9 Ka'ne' panpî' aaipî yuwakî, Timóteo, tarîwaya uupia. 10 Maasa pra
Demasya unîmî'pî. Mîîkîrî atausinpa'pî kure'ne sîrîrî pata yeseru pî'.
Mîrîrî ye'nen attî'pî man Tessalônica cidaderî pona. Moropai Crescente
nîrî wîtî'pî man Galácia pata pona. Moropai Tito wîtî'pî man nîrî
Dalmácia pata pona. 11 Tîîse Lucas neken man uyarakkîrî. Mîrîrî ye'nen
tauya apî'. Aaipî yai, Marcos yuwakî ayarakkîrî enepîpa. Maasa pra
mîîkîrîya upîika'tî tarî esenyaka'mato' pî'. 12 Tîîse Tíquico yarima'pîuya
wai miarî ya', Éfeso cidaderî pona. 13 Aaipî yai Trôade cidaderî po, Carpo
yewî' ta unîmî'pî uya'san menepîi. Moropai ukaaretarîkon menepîi.
Ipîkku pe manni' paaka pi'pî ikonekasa' yu'se wai.
14,15 Timóteo, tîwarî mîsi' Alexandre pî', manni' ferro pî'
teesenyaka'masen. Mîîkîrî man kure'ne îri pe itekare unekaremekîkon
winîkîi. Uwinîkîi imakui'pî kupî'pîiya mararî pra. Tîîse mîîkîrî taruma'tî
Uyepotorîkonya pe man imakui'pî inkupî'pî wenai.
16 E'mai' pe pemonkonyamî' esanon rawîrî wanî yai uyeseru pî' eseurîma'pî.
Mîrîrî yai tiwinsarî wanî'pî, anî' tiaron upîika'tînen ton pra. Tamî'nawîronkonya
upîika'tî pîn, tîwî ukupî'pî to'ya. Tîîse mîrîrî wenai Paapaya to' taruma'tî yu'se pra
wai tîîse tîîwanmîra to' nîkupî'pî kupîiya yu'se wai. 17 Tîîse tiwinsarî wanî pîn.
Maasa pra Uyepotorî wanî'pî uyarakkîrî. Mîîkîrîya umeruntîri ton tîrî'pî. Meruntî
ke itekare pî' eseurîmato'pe inî' panpî' tamî'nawîronkon Judeuyamî' pepîn neta
ton pe. Moropai mîîkîrîya umo'ka'pî nari' yapai kaikusi mata pia tîwe'sen mo'ka
warantî umo'ka'pîiya. 18 Mîîkîrî rî Uyepotorîya upîika'tî ko'mannîpî tamî'nawîron
imakui'pî winîpai. Moropai mîîkîrîya uyarî tîpata ya', ka' pona. Mîîkîrî yapurî pî'
ko'mannîpai'nîkon man ipatîkarî. Sîrîrî warantî yapurî e'pai man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paulo Esekaremekî

19 Timóteo, umaimu man Áquila pia moropai ino'pî Priscila pia nîrî.
Moropai umaimu man nîrî uyonpakon Onesíforo pia moropai tamî'nawîrî
ipemonkonoyamî' pia. 20 Uyonpakon Erasto nîmî'pîuya Coríntio cidaderî po.
Moropai Trófimo nîmî'pîuya Mileto po, maasa pra pri'ya pra eenasa' wanî'pî.
21 Timóteo, aaipî yuwakî uupia ka'ne' pe panpî', kono'pîtî e'sara'tî
rawîrî. Uyonpakon man tarî uupia. Êubulo, moropai Prudente moropai
Lino moropai Cláudia, inkamoroya tîmaimukon yarima aapia moropai
tamî'nawîronkon tiaronkonya nîrî tîmaimukon yarima aapia.
22 Timóteo, tauya Paapa pî': —Iipia ako'mankî, Paapa, tauya. —Moropai
tamî'nawîrî morî pe awe'to' tîîkî to' pia, tauya ipî'. Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

TITO PIA

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya Tito pia. Tito wanî'pî Judeu pe pra moropai Paulo wanîyakon pe awanî'pî. Mîîkîrî Tito nîmî'pî Pauloya Creta kîrî po, miarîronkon innape Jesus ku'nenan yenupato'peiya moropai morî pe to' ko'mannî'to'peiya. Mîrîrî ye'nen sîrîrî kaareta wenai Pauloya yeurîma'pî, î' kai'ma morî pe aako'manto' e'pai awanî. Mîrîrî warantî morî iteseru era'ma tîuya'nîkon wenai, innape Jesus ku'to'pe tiaronkon nîrî.

Pauloya Imenuka Tito pî'

1 1 Uurî Pauloya sîrîrî kaareta menuka sîrîrî. Paapa poitîrî pe wanî, moropai Jesus Cristo naipontî'pî pe wanî. Uyarima'pîiya Paapa nîmo'ka'san pia innape Jesus ku'to'pe to'ya, Paapa maimu yairon epu'to'pe to'ya moropai imaimu yawîrî to' ko'manto'pe uyarima'pîiya. 2 Mîrîrî ton pe uyarima'pîiya. Maasa pra innape ikupî wenai enen ko'mannî kupî ye'nen ipatîkarî. Mîrîrî epu'tî pî' man maasa pra pena pata ekonekasa' pra tîîse Paapaya ta'pî: —To' ko'mamî pe man ipatîkarî enen uupia —ta'pîiya. Paapa mîîkîrî seru'ye' pepîn. Mîrîrî ye'nen inîmîkî pî' ko'mannî. 3 Mîrîrî itekare anekareme'pai Paapa enasa' ya, ekaremekî me'po'pîiya. Mîrîrî itekare ekareme'se uyarima'pî mîîkîrî Paapa, upîika'tînenkonya.

4 Sîrîrî kaareta yarimauya sîrîrî aapia, Tito. Amîrî wanî unmu pe pu'kuru maasa pra innape Jesus ku'sa'ya ikupî'pîuya warantî.

Apona epîrema sîrîrî. Paapa pî' esatîuya: —Mîîkîrî Tito era'makî morî pe, tîîwanmîra awe'to'pe, moropai tamî'nawîron morî pe awe'to' ke irepakî. Mîrîrî warantî tauya Uyunkon Paapa pî', moropai Jesus Cristo upîika'tînenkon pî'.

Tito Esenyaka'mato' Creta Wono Po

5 Amîrî pokonpe wanî yai, esenyaka'ma'pî tîîse aretî'kauya pra wanî'pî. Mîrîrî ye'nen amîrî nîmî'pîuya Creta po yaretî'kapa. Mîrîrî yai ta'pîuya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

apî': —Innape Jesus ku'nenan era'manen pe warayo'kon mo'kakî pata
kaisarî Creta wono po —ta'pîuya. Mîrîrî ye'nen manni'kan morî pe iteseru
tîwe'sanon ta'pîuya yawîrî to' mo'kakî. 6 Innape Jesus ku'nenan era'manen
e'pai awanî morî pe ipî' anî' eseurîma namai imakui'pî pe iwinîkîi.
Tiwin tîno'pî kenan e'pai awanî, inmukuyamî' e'pai awanî innape Jesus
ku'nenan pe. Moropai anî'ya "imakui'pî ku'nenan mîîkîrî munkîyamî'",
taa eserîke pra awanî. Tîyun, tîsan maimu yawîronkon pe e'pai to' wanî,
imakui'pî pe anî' eseurîma namai to' pî'. 7 Paapa esenyaka'mato' pî'
mîîkîrî wanî. Mîrîrî ye'nen morî pe iteseru e'pai awanî, ipî' tiaronkon
eseurîma namai imakui'pî pe. Mîî pe pra e'pai awanî, sokoro' pe pra e'pai
awanî, teetînsen pe pra e'pai awanî. Eekore'ma pra e'pai awanî, temanne
ton yu'se tîwanî ye'nen tiaronkon yenku'tîiya e'pai pra awanî. 8 Tîîse morî
pe pemonkonyamî' teerepansenon tîîpia yapisîiya e'pai awanî, morî Paapa
yeseru era'ma tîuya pî' taatausinpasen pe e'pai awanî, imakui'pî era'ma
tîuya pî' pra. Morî pe awe'panama e'pai awanî imakui'pî kupî tîuya
namai. Tonpayamî' winîkîi imakui'pî kupîiya pra e'pai awanî tîîse itu'se
Paapa e'to' yawîrî aako'mamî e'pai awanî. 9 Innape yairon esenupanto'
kupîiya e'pai awanî meruntî ke teesenupa'pî yawîrî. Mîrîrî warantî
tiaronkon meruntîtannîpîiya yairon esenupanto' yenupa tîuya wenai.
Moropai Paapa maimu yu'sankon pepîn yako'menkaiya e'pai awanî, yairî
pra to' e'to' pî'.

10 Maasa pra tu'ke pemonkonyamî' anî' anetapai'nîkon pepîn se' tapairî
to' eseurîmapîtî, tiaronkon yenku'tî to'ya. Arinîke to' man, Judeuyamî'
yeseru yawîrî tîwe'sanon kore'ta. 11 Inkamoro tiaronkon yenupa'pî,
to' ko'mamî yairî pra. Tiaronkon yewî'kon tawonkon yenku'tî to'ya
tamî'nawîrî. To' yenupa to'ya tîniru yapi'to'pe to'ya tiaronkon tenku'tîi.
Mîrîrî wenai tu'ke tonpakon atarima emapu'tî to'ya Jesus piapai. Mîrîrî
ye'nen to' pî' taa me'poya e'pai awanî, mîrîrî kupî to'ya namai inî'rî.
12 Maasa pra tiwinan to' yonpa ipîkku teeseurîmasen nurî'tîya ta'pî: —Creta
ponkon seru'ye'kon, o'ma'kon warainokon, enya'ne'kon, entamo'kapai
neken to' wanî kure'ne, teesenyaka'mai pra —ta'pîiya. 13 Iseruku pepîn
mîrîrî. Mîrîrî ye'nen to' yako'menkakî meruntî ke, innape Jesus ku'to'pe
to'ya yairî. 14 To' yako'menkakî tîpantonikon tîpîinamai pra to' e'to'pe,
Paapa maimu yu'san pepîn nekaremekî'pî tîpîinamai pra to' e'to'pe.
15 Maasa pra morî pe anî' yewan wanî ya, morî pe aako'manto' wanî
tamî'nawîrî. Tîîse nura pe anî' yewan wanî ya, moropai innape Paapa
kupîiya pra awanî ya, tamî'nawîrî aako'manto' wanî nîrî nura pe. Nura
pe mîîkîrî esenumenkato' wanî ye'nen tamî'nawîron era'maiya nura pe.
16 "Paapa epu'nenan anna", taapîtî to'ya teuren. Tîîse imakui'pî to' nîkupî'pî
wenai, tamî'nawîronkonya epu'tî, Paapa epu'tî to'ya pepîn. Tewanmakon
pe Paapa nîkupî kupî to'ya, Paapa maimu yuuku to'ya pepîn. Mîrîrî ye'nen
tiwin kin morî kupî to'ya pepîn.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yairon Esenupanto'

2 1 Tîîse amîrî Tito, pemonkonyamî' yenupakî yairon esenupanto' pî'.
2 A'yeke'tonon panamakî teetînsen pe to' wanî namai, tepu'se to'
e'to'pe, tîpona'nîkon tui'sen kupî to'ya namai. To' panamakî to' pî' tiaronkon
eseurîma namai imakui'pî pe. Tîîse morî pe to' yeseru e'to'pe to' panamakî,
innape Jesus ku'to'pe to'ya, tiaronkon sa'namato'pe to'ya to' panamakî.
Mîrîrî wenai tîpona'nîkon tui'sen yapîtanî'to'pe to'ya to' panamakî.
3 Mîrîrî warantî no'santonon panamakî, morî pe to' ko'manto'pe Paapa
nama pî'. Imakui'pî pe to' eseurîma namai tiaronkon pî', kure'ne mai'
enîrî to'ya namai. Mîrîrî warantî to' panamakî tiaronkon wîri'sanyamî'
maasaronkon panpî' yenupato'pe to'ya, morî pî' to' panamakî. 4 Mîrîrîya
wîri'sanyamî' maasaronkon panpî' yenupato'pe to'ya, tînyokon
sa'namato'pe to'ya, moropai tînmukukon sa'namato'pe to'ya, to'
panamakî. Tîîwarîrî'nîkon to' etî'nînmato'pe, teserukon tepu'se to'
ko'manto'pe, to' panamakî. 5 Tînyokon pî' neken to' atausinpato'pe tiaron
pî' pra, tewî'kon ta to' esenyaka'mato'pe mîrîrî poro tuutîi pra, morî pe
eranmîra to' ko'manto'pe, tînyokon maimu yawîrî to' ko'manto'pe. Mîrîrî
warantî to' ko'manto'pe, imakui'pî pe tiaronkon eseurîma namai Paapa
maimu winîkîi, to' panamakî.
6 Mîrîrî warantî warayo'kon, maasaronkon nîrî panamakî tîîwarîrî'nîkon
to' etî'nînmato'pe teserukon tepu'se. 7 Amîrî nîrî tamî'nawîrî yairon kupî
pî' ako'mankî, tiaronkonya ayera'mato'pe moropai ankupî'pî warantî
iku'to'pe to'ya. Tepu'se to' panamakî seru'ye' pra. 8 Yairî to' yeurîmakî,
"Iseruku mîrîrî", taa to'ya namai. Apî', "Yairon pepîn mîrîrî", taa to'ya
namai. Yairon pe eeseurîma ya, inkamoro ayeyatonon eppepî eserîke
awanî, maasa pra apî' to' eseurîma eserîke pra awanî imakui'pî pe.
9 Moropai tîkaraiwarîkon poitîrîtonon pe tîwe'sanon panamakî.
Tîkaraiwarîkon maimu yawîrî to' e'to'pe, tamî'nawîrî itu'se awe'to' yawîrî
to' e'to'pe imaimu tîyu'pî'se to' wanî namai. 10 To' panamakî tîkaraiwarîkon
yemanne yama'runpa to'ya namai, tîîse morî pe tîkaraiwarîkon yemanne
ko'mannî'to'pe to'ya. Mîrîrî wenai to' nîkupî era'ma tamî'nawîronkonya morî
pe. Mîrîrî ye'nen Paapa, upîika'tînenkon pî' yenupanto' eta to'ya nîrî morî pe.
11 Mîrîrî warantî innape Jesus ku'nenan ko'mamî e'pai awanî maasa
pra tamî'nawîronkon pemonkonyamî' anpîika'tîpai tîwanî pî' Paapa
esekaremekî'pî. Jesus Cristo yarimasai'ya wenai, epu'tî î' kai'ma
uurî'nîkon sa'nama'pîiya, moropai uurî'nîkon pîika'tî'pîiya. 12 Mîrîrî
ye'nen imakui'pî unkupîkon rumakapai'nîkon man. Imakui'pî anku'pai
pra e'nîpai'nîkon man. Tîîse morî pe ko'mannîpai'nîkon tîwe'panamai,
imakui'pî kupî'nîkon namai. Yairî Paapa maimu yawîrî ko'mannîpai'nîkon
man. 13 Mîrîrî warantî iku'pai'nîkon, uurî'nîkon ko'mamî tanne Jesus iipî
nîmîkî pî', manni' Jesus unapurîkon, kure'nan upîika'tînenkon. 14 Tîîwarîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aasa'manta'pî uurî'nîkon ye'mapa kai'ma tamî'nawîron imakui'pî
kore'tapai, moropai morî pe uurî'nîkon ronapa tîmîrî ton pe e'nîto'pe, morî
ku'to'pe taatausinpai.
15 Mîrîrî unekaremekî'pî ke to' yenupakî. Tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' yeurîmakî meruntî ke. To' yako'menkakî, to' panamakî,
to' yenupanen pe e'kî, amîrî tîpîinamai pra to' ko'mamî namai.

Innape Jesus Ku'nenan Yeseru Ton

3 1 Innape Jesus ku'nenan yenpenatanî'kî, tesa'kon pe tîwe'sen manni'
ipîkku pe tîwe'sen maimu yawîrî to' e'to'pe morî anku'pai to' e'to'pe
inkamoro tesa'kon ton pe. 2 To' yenpenatanî'kî imakui'pî pe to' eseurîma
namai, tiaronkon yarakkîrî, to' esiyu'pîtî namai, sokoro' pe to' wanî
namai, eranmîra to' e'to'pe, morî pe to' e'to'pe tiaronkon pokonpe to'
yenpenatanî'kî.
3 Pena innape Jesus kupî rawîrî pakko pe uurî'nîkon wanî'pî, anî'
anetapai pra e'nî'pî. Esenku'tînsa' wanî'pî, imakui'pî pî' eseka'nunka'nî'pî,
uwakîrikon pe imakui'pî kupî'pî uurî'nîkonya. Tiaronkon uyonpakon
mu'tunpa'pî. To' yemanne yu'se e'nî wenai kinmuwanî'pî. Tiaronkon
wanî'pî uyewanmakon pe ipîra moropai uurî'nîkon kupî'pî tiaronkonya
nîrî tewanmakon pe. 4 Tîîse mîrîrî ye'ka pe e'nî tanne, Paapaya
upîika'tînenkonya usa'nama'pîkon. 5 Moropai upîika'tî'pîiya'nîkon,
imakui'pî yapai umo'ka'pîiya'nîkon. Morî unkupî'pîkon wenai upîika'tîiya
pra awanî'pî. Tîîse kure'ne tî'noko'pî pe uurî'nîkon era'ma'pîiya. Mîrîrî
ye'nen upîika'tî'pîiya'nîkon. Morî Yekaton Wannîya umakuyikon rona'pî
moropai uurî'nîkon yenpo'pîiya enenan pe e'nîto'pe Paapa winîkîi. Moropai
amenan uyeserukon ton yeka'ma'pîiya morî pe ko'mannîto'pe. 6 Mîîkîrî
Morî Yekaton Wannî yarima'pî Paapaya upîika'tîto'peiya'nîkon, Jesus
Cristo upîika'tînenkon nîkupî'pî wenai. 7 Morî pe tîwanî ye'nen, “Yairon
pe awanîkon tarîpai”, taasa' Paapaya wanî'pî upî'nîkon, î' rî morî kupî pra
tîîse. Mîrîrî ta'pîiya enen ko'mannîto'pe tîîpia ipatîkarî. Mîrîrî nîmîkî pî'
ko'mannî.
8 Ayenku'tîuya pepîn. Innape tauya sîrîrî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî
unekaremekî'pî ke to' yenupakî innape Jesus ku'nenan pî', morî kupî pî'
to' ko'manto'pe. Maasa pra mîrîrî unekaremekî'pî wanî morî pe pu'kuru.
Moropai tamî'nawîronkon pîika'tîiya. 9 Tîîse teesiyu'pî'se pra ako'mankî
tiaronkon yarakkîrî, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî', utamokon ese'kon
rî'pî pî'. Maasa pra î' pe pra rî esiyu'pî'nîto' wanî. Mîrîrî wanî imakui'pî
pe. Mîrîrî tîpîinamai pra e'kî. 10 Esiyu'pî'nî emapu'tînen moro awanî ya
akore'ta'nîkon, mîîkîrî yeurîmakî. Moropai amaimu yuukuiya pra awanî
ya, inî'rî yeurîmakî. Mîrîrî tîpo, yuukuiya pra aako'mamî ya, tîwî nîsi.
Inî'rî mîîkîrî yarakkîrî kasarîi. 11 Maasa pra imakui'pî ku'nen mîîkîrî.
Paapa maimu pîinamaiya pepîn. Imakui'pî inkupî'pî wenai eesepu'tî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tiwinano'pî Pe Tito Panamaiya

12 Aapia Ártemas ou Tíquico yarimasau'ya yai, mattîi Nicópolis po
eseponîto'pe. Maasa pra miarî Nicópolis po kono' aniwa'kapai wai.
13 Pemonkonyamî' ton pe teeseurîmasen Zenas moropai Apolo pîika'tîkî. To'
ataponka ko'mannîpî. Mîrîrî ye'nen î' yu'se to' wanî ya, itîîkî, î' ton pra to'
wanî namai. 14 Uyonpakon innape Jesus ku'nenanya morî kupî e'pai awanî.
Tîwe'taruma'tîsanon pîika'tî to'ya e'pai awanî. Mîrîrî kupî tîuya'nîkon pî'
to' esenupa e'pai awanî, morî pe tiaronkon pîika'tîto'pe to'ya, moropai î'
ton pra tîwanîkon namai, to' esenyaka'ma e'pai awanî, enya'ne pe pra.
15 Tarîpai tauya apî'nîkon. Tamî'nawîronkon uupiawonkon maimu
man aapia. Anna maimu man uyonpayamî' innape Jesus ku'nenan pia,
aapiawonkon pia. Anna sa'namanenan inkamoro.

Moropai epîrema sîrîrî apona. Tauya Paapa pî': —Tamî'nawîrî morî pe
awe'to' tîîkî to' pia —tauya Paapa pî'. Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA PAULO NÎMENUKA'PÎ

FILEMOM PIA

Sîrîrî kaareta yarima'pî Pauloya tîwanîyakon Filemom pia. Atarakkannîto' yewî' ta si'ma imenuka'pîiya maasa pra Filemom poitîrî epe'pî wanî'pî tesa' piapai moropai attî'pî Roma cidaderî pona. Tesa' yemanne yama'runpa'pîiya. Miarî Roma po itekare eta'pîiya Paulo winîpai. Moropai innape Jesus kupî'pîiya. Imakui'pî teseru ruma'ka'pîiya moropai Paulo pîika'tî pî' iko'manpai awanî'pî.

Mîrîrî ye'nen itesa' Filemom pia sîrîrî kaareta menuka'pî Pauloya. Ipoitîrî Onésimo pî' eeseurîma'pî. Iteseru etinyaka'mato' yekare ekaremekî'pîiya. Moropai Filemom pî' esatî'pîiya, morî pe yapi'to'peiya Onésimo enna'posa' yai. Maasa pra ipoitîrî pe neken pra, tîîse itonpa pe pu'kuru awanî, innape Jesus ku'sai'ya ye'nen.

Moropai sîrîrî kaareta yarî'pî Onésimoya tesa' pia tîwenna'posa' yai. Onésimo yekare wenai esepu'tî î' kai'ma uyeserukon etinyaka'ma innape Jesus kupî ya. Moropai enna'po uyesa'kon Paapa pia ipoitîrî pe neken pra tîîse, inmukuyamî' pe pu'kuru.

---

1 Uurî Paulo nîmenuka'pî sîrîrî. Uurî atarakkannîto' yewî' tawon,
Cristo Jesus yekare ekaremekîuya wenai. Uyonpakon Timóteo yarakkîrî
si'ma, kaareta menuka annaya sîrîrî. Mîrîrî kaareta yarima annaya
aapia, Filemom. Amîrî wanî anna wakîri pe, moropai Paapa ton pe
teesenyaka'masen pe awanî anna warantî. 2 Moropai Áfia nîrî pia yarima
annaya. Uyonpa pe mîîkîrî wanî, uwîrisi warantî. Moropai Arquipo
pia nîrî kaareta yarima annaya. Mîîkîrî wanî anna warantî, mararî pra
teesenyaka'masen pe Cristo esenyaka'mato' pî'. Moropai ayewî' ta Paapa
yapurîi teeperepî'senon pia nîrî sîrîrî kaareta yarima annaya.
3 Moropai morî ke arepakon Paapaya yu'se wai. Moropai tîîwanmîra
awe'to'kon tîrîiya yu'se wai. Mîrîrî warantî Uyepotorîkon Jesus Cristoya
nîrî itîrî yu'se wai.
4,5 Paapa yarakkîrî eseurîma ko'mannîpî amîrî ton pe. Tauya see warantî:
—Paapa, morî pe man. Uwakîri pe man maasa pra innape Jesus ku'nen
Filemom taapîtî tiaronkonya. Moropai apemonkonoyamî' sa'namanen
mîîkîrî, taa to'ya nîrî —tauya Paapa pî'. 6 Mîrîrî ye'nen, innape ikupîya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ye'nen, tiaronkon pî' itekare ekaremekî pî' aako'mamî yu'se wai. Mîrîrî
warantî ekaremekîya ya, morî Paapa nîtîrîkon epu'tîya. Uurî'nîkon ton
pe itîîsai'ya, Cristo pia e'nî ye'nen. 7 Moropai, uyonpa, atausinpasa' wanî
tiaronkon sa'namaya ye'nen. Paapa pemonkonoyamî' yausinpaya kure'ne.

Pauloya Filemom Esatî Onésimo Ton Pe

8 Mîrîrî ye'nen tauya e'painon see warantî. Mîrîrî ku'kî tauya ya apî', yairî
awanî, maasa pra Cristo narima'pî pe wanî ye'nen. Tîîse mîrîrî warantî tauya
pepîn. 9 Mîrîrî mîkupîi tauya, maasa pra kure'ne asa'namauya. Mîrîrî warantî
tauya a'yeke'ton pe wanî ye'nen, atarakkannîto' yewî' ta wanî ye'nen. 10 Mîrîrî
warantî esatîuya sîrîrî. Onésimo pî' eseurîma sîrîrî. Mîîkîrîya Jesus yapisî
emapu'tî'pîuya atarakkannîto' yewî' ta si'ma. Mîrîrî wenai unmu pe awanî
mîrîrî. 11 Pena morî pe pra mîîkîrî e'pîtî'pî apî'. Tîîse tarîpai morî pe eenasa'
sîrîrî apî', moropai upî' nîrî. Apîika'tînen pe pu'kuru eenasa' man tarîpai.
12 Mîîkîrî sa'namauya kure'ne. Tîîse yarimauya sîrîrî aapia. 13 Mîîkîrî pî'
taapai wanî'pî: —Tarî ako'mankî upîika'tîpa atarakkannîto' yewî' ta wanî
tanne. Tarî wanî Jesus yekare ekaremekîuya wenai. Uyarakkîrî Filemom wanî
ya, upîika'tîiya eserîke awanî. Mîrîrî ye'nen ako'mankî upîika'tîpa Filemom
yenta. 14 Tîîse mîrîrî warantî tauya pra wai, mîrîrî makai taasa'ya pra tîîse.
Apoitîrî yu'se pra wai, itu'se pra awanî tanne. Tîîse î' rî itu'se wanî ya, mîrîrî
nîrî yu'se wai. 15 A'kî, aapiapai apoitîrî Onésimo epe'pî tîîse mararî aako'mamî.
Tarîpai awenna'po sîrîrî iko'manse ipatîkarî aapia. 16 Awenna'po aapia apoitîrî
pe awe'to'pe, tîîse apoitîrî yentai awe'to'pe nîrî. Ayonpa pe pu'kuru awe'to'pe
tarîpai awenna'po. Mîîkîrî sa'namauya yentai sa'namaya e'painon, maasa pra
apoitîrî pe neken pra awanî, tîîse ayonpa pe pu'kuru awanî, Jesus yapi'sai'ya
ye'nen. Yai pra mîrîrî wenai aapiapai attî tîrî'pî Paapaya. Mararî aako'mamî'pî
aapiapai, tîîse aapia aako'mamî ipatîkarî tarîpai.
17 Mîrîrî ye'nen morî pe yapi'kî ayewî' ta. Uutîsa' ya, morî pe uyapisîya
e'painon, awanîyakon pe wanî ye'nen. Mîrîrî warantî rî Onésimo apoitîrî
yapi'kî. 18 Moropai awinîkîi imakui'pî ku'sai'ya ya, epe'mîra aapia awanî
ya, mîkai upî' moropai aye'mauya. Uurîya aye'ma. 19 Inna pî' tauya sîrîrî.
Aye'mauya. Uurî Pauloya imenuka, seeni' kaareta yonpa, aye'mauya pî'
teeseurîmasen. Tîîse enpenatakî kure'ne epe'mîra wanî'pî uye'maya pra
awanî ye'nen. Uye'maya ya, î' pe pra awanî, amîrî ke uye'maya e'pai
awanî maasa pra Jesus yapisîya emapu'tîsau'ya ye'nen. 20 Tîîse uyonpa,
mîrîrî warantî tauya sîrîrî apî'. Mîrîrî mîkupîi kure'ne atausinpato'pe,
Cristo pemonkono pe e'nî ye'nen. 21 Umaimu yawîrî amîrî wanî epu'tî
pî' wai. Mîrîrî ye'nen seeni' kaareta menukauya sîrîrî eranne' pe pra. Î'
taasau'ya neken kupîya pepîn, tîîse inî' panpî' esa'sau'ya yentai.
22 Moropai inî'rî esatîuya sîrîrî, upata'se' ton konekakî. Yai pra uutî
kupî sîrîrî aapia. Maasa pra eepîremasa'kon ye'nen, Paapaya upîika'tî
aapia uutîto'pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Tarîpai Epafras uupiawon atarakkannîto' yewî' tawonya tîmaimu
yarima sîrîrî. Tarî mîîkîrî wanî Cristo Jesus yekare ekaremekî tîuya
wenai. 24 Moropai uyarakkîronkon teesenyaka'masanon Marcos,
Aristarco, Demas, Lucas, inkamoroya tîmaimukon yarima sîrîrî nîrî aapia.
25 Ayewankon ya' morî tîrî Uyepotorîkon Jesus Cristoya yu'se wai.
Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA WANÎ

INNAPE JESUS KU'NENAN JUDEUYAMÎ' TON PE

Anî'ya sîrîrî kaareta menuka'pî esepu'tî pepîn. Tîîse imenuka'tîponya yarima'pî Judeuyamî' pia, innape Jesus ku'nenan, maasa pra to' yonpayamî' ko'mamî'pî teserukon ta, tîtamokonya tenupato'kon yawîrî. Mîrîrî ye'nen innape Jesus ku'nenanya epu'tî pra awanî'pî, î' kai'ma Paapa yapurî to'ya. To' nenepî tekîn yu'se pra Paapa wanî naka? Teepîremasen wenai Paapa pî' esatî to'ya ka'rî? Mîrîrî warantî to' esenumenka maasa pra e'mai'nokon, innape Jesus ku'nenan munkîyamî' tîwanîkon ye'nen. Jesus era'masa' pra to' wanî'pî, eesenpoto', aasa'mantato', awe'mî'sa'kato' era'manenan pepîn, insanan tîyuntononya era'ma warantî pra. Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' teeseurîmasen pe sîrîrî kaareta wanî. Imenukatîponya to' maimu yuuku see warantî.

Jesus Cristo eturumaka'pî tîîsa'mantapa tamî'nawîronkon ton pe. Morî pe pu'kuru mîrîrî wanî, penaronkon nenepî teepîremasenya iwîto'pe yentai. Moropai tamî'nawîronkon teepîremasanon yentai Cristo wanî. To' tamokon Moisés nurî'tî yentai awanî. Maasa pra Cristo nenepî'pî wanî tekîn mînî pepîn, tîîse tîmînî ti'kansa', tîîsa'manta yai. Moropai ka' pona Paapa pia pu'kuru yarî'pîiya uurî'nîkon ton pe. Morî pe Paapaya yapisî'pî tîwakîri pe. Mîrîrî ye'nen Jesus ko'mamî Paapa meruntîri winî ipîkku pe.

Uurî'nîkon ton pe tamî'nawîrî Cristo inkupî'pî wenai, innape Jesus ku'nenan ko'mamî e'pai man innape ikupî pî'. Mîrîrî innape Jesus ku'to' wanî yairon pe, tiaron yairon ton pra man.

Tînmu Wenai Paapa Eseurîma Sîrîrî

1 [1]Pena Paapa eseurîmapîtî yai penaronkon utamokon nurî'tî yarakkîrî tu'ke teeseurîmato' yeseru ton eporî'pîiya inkamoro yarakkîrî teeseurîmapa kai'ma. Tu'ke ite'ka eeseurîmapîtî'pî penaronkon tîmaimu ekareme'nenan nurî'tî yarakkîrî mîrîrî ekareme'to'pe to'ya. [2]Tîîse sîrîrî, ⌊Cristo, tînmu erepansa' yai⌋, uyarakkîrî'nîkon eeseurîma'pî mîîkîrî tînmu wenai. Moropai tînmu wenai Paapaya pata koneka'pî. Mîîkîrî menka'pîiya tamî'nawîrî itesa' pe awe'to'pe kai'ma. [3]Mîîkîrî inmu wenai, kure'ne ipîkku pe tîyun Paapa wanî epu'tî. Iwarantî tîwanî wenai, î' kai'ma tîyun wanî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ekaremekîiya upî'nîkon. Mîîkîrîya tamî'nawîron sîrîrî pata yapîtanîpî
ko'mannîpî meruntî pu'kuru tîmaimu ke. Moropai mîîkîrîya pemonkonyamî'
nîkupî'pî imakui'pî mo'ka'pî. Mîrîrî mo'kasa' tîuya tîpo ka' po eereuta'pî ipîkku
pata'se' ya'. Tamî'nawîronkon esa' tîwe'sen, Paapa meruntîri winî eereuta'pî.

Ipîkku Pe Paapa Munmu Wanî Inserîyamî' Yentai

4 Epu'tî'nîkon, tîyun pia eereutasa' ye'nen, eena'pî ipîkku pe,
inserîyamî' yentai. Moropai Paapaya mîîkîrî ese' ton tîrî'pî tînmu pe,
inserîyamî', tîpoitîrîtonon ese' yentai. 5 Maasa pra Paapaya taasa' pra
man tiwin kin inkamoro inserîyamî' pî' tîîse tînmu pî' neken ta'pîiya:
Unmu pu'kuru amîrî.
Sîrîrîpe tamî'nawîronkon pî'
ekaremekîuya sîrîrî,
ayun pe pu'kuru wanî
Sl 2.7
ta'pîiya. Moropai taasai'ya pra man tiwin kin inserîyamî' pî':
Ayun pe wanî ekaremekîuya sîrîrî
Mîîkîrî wanî unmu pe pu'kuru
2 Sm 7.14; 1 Cr 17.13
taasai'ya pra man to' pî'.
6 Î' pensa Paapaya e'mai'non tînmu yarima yai sîrîrî non pona,
mîîkîrîya ta'pî:
Tamî'nawîronkon inserîyamî'ya
mîîkîrî yapurîto'pe kai'ma
Dt 32.43
ta'pîiya. 7 Moropai Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':
Paapaya inserîyamî' yaipontî
tîpoitîrîtonon pe to' wîtîto'pe, to' ii'to'pe kai'ma.
Imaimu pe inkamoro wanî.
A'situnya ya'se'ma imaimu pe warantî
moropai apo' awittasa' imaimu pe warantî,
Paapa maimu yawîron pe to' wanî.
Sl 104.4
taasai'ya man. 8 Tîîse tînmu pî' taasai'ya, imaimu e'menukasa'ya:
Amîrî wanî Paapa pe pu'kuru.
Tamî'nawîronkon esa' pe aako'mamî
ipatîkarî tîwe'tî'kasen pe pra.
Mîrîrî yai tamî'nawîronkon ko'mannîpîya yairî.
9 Morî ku'nen pe awe'to'pe awe'kupî'pî.
Moropai imakui'pî,
Paapa maimu yawîrî tîwe'sen pepîn piapai
aatarima'pî,

ayewanma pe ikupî'pîya.
Mîrîrî kupî'pîya ye'nen, Paapa,
ayepotorîya amîrî menka'pî
tamî'nawîronkon esa' pe awanîpa.
Ipîkku pe pu'kuru
inkamoro ayonpayamî' yentai
akupî'pîiya taatausinpai.

Sl 45.6,7

Mîrîrî warantî Paapaya ta'pî tînmu pî'. 10 Moropai inî'rî mîîkîrî pî' ta'pîiya:
Yepotorî Wannî, tamî'nawîron
konekatîpon amîrî.
Esippia'tî yai, pata moropai ka'
koneka'pîya ayenya ke pu'kuru.
11 Mîrîrî ankoneka'pî tamî'nawîron
esonomî kupî sîrîrî
tîîse amîrî ko'mamî ipatîkarî.
Tamî'nawîrî teesera'masen ena ipoi'pî pe
pon ena manni' warantî.
12 Mîrîrî yanmako'maya kupî sîrîrî,
mîrîrî mo'kapa moropai inyakanmapa pon miakanma warantî.
Tîîse amîrî ko'mamî ipatîkarî,
î' pensa ipoi'pî pe eena pepîn

Sl 102.25-27

ta'pîiya. 13 Moropai Paapaya taasa' pra man inserîyamî' pî':
Ereutakî umeruntîri winîkîi
ayeyatonon kupîuya pîkîrî ama're

Sl 110.1

taasai'ya pra man inserîyamî' pî' tîîse tînmu pî' neken ta'pîiya. 14 Mîrîrî ye'nen anî'kan pe inkamoro inserîyamî' wanî? Inkamoro inserîyamî' wanî tamî'nawîrî, pemonkon esa' warantî pra tîîse yekaton pe. Paapa poitîrîtonon pe to' wanî. Moropai inkamoro wanî yarimasa'kon pe. Paapa nîpîika'tîkon, ipemonkonoyamî' pîika'tîi yarimasa'kon pe to' wanî. ⌈Tîîse inkamoro yentai Paapa munmu wanî.⌋

Paapa Munmu Winîpai E'pîika'tînto' Iipî

2 1 Mîrîrî ye'nen kure'ne esenumenkan e'pai awanî mîrîrî e'pîika'tînto' yekare Jesus winîpainon uneta'pîkon pî'. Mîrîrî yairon yekare winîpai atariman namai esenumenkanpai'nîkon. 2 Pena Moisés nurî'tî pî' inserîyamî' nekaremekî'pî itekare wanî'pî yairon pe pu'kuru. Maasa pra ikupî tîuya taasa' tîuya yawîrî, Paapaya penaronkon tîmaimu yawîronkon pepîn taruma'tî'pî. 3 Mîrîrî yentai o'non ye'ka pe e'pîika'tî'nîkon e'painon

Jesus winîpainon mîrîrî e'pîika'tînto' yekare yewanmîrîsa'nîkon ya?
E'pîika'tîn pepîn. Maasa pra Uyepotorîkon Jesus Cristoya ekaremekî'pî
e'pîika'tînto' yekare upî'nîkon. Moropai manni'kan etatîpono'sanya
innape ikupîtîpono'sanya yairî awanî ekaremekî'pî upî'nîkon. 4 Moropai
yairî awanî epu'tî'nîkon maasa pra Paapaya anî' nîkupî eserîkan pepîn
tu'kan kupî to'ya emapu'tî'pî. Moropai tiwin pî' to' tîîse to' nîkupî ton
meruntî tîrî'pî Paapaya si'ta to' kaisarî Morî Yekaton Wannî wenai. Î'
kai'ma itu'se tîwanî yawîrî itîrî'pîiya. Mîrîrî ye'nen yairon pe pu'kuru
awanî epu'tî uurî'nîkonya.

Pemonkon Pe Cristo Ena'pî
Pemonkonyamî' Pîika'tîpa

5 Inserîyamî'ya pata ko'mannî'to'pe Paapaya meruntî tîîsa' pra man,
manni' amenan pe ikoneka tîuya kupî manni', amenan inkoneka pî'
eseurîman sîrîrî. 6 Tîîse Paapa maimu e'menukasa' po ta'pî tiaronya:
Paapa, anî'kan pemonkonyamî',
to' pî' eesenumenkapa ipîkku pe?
Î' ton pe morî pe to' munkîyamî' pî' awanî,
inkamoro pîika'tîya?
7,8 Pemonkonyamî' kupî'pîya inkamoro
inserîyamî' ma're tîwe'sanon pe.
Tîîse mîrîrî tîpo ipîkku pe to' kupî'pîya,
tamî'nawîrî ankoneka'san e'to'pe
to' maimukon yawîrî

Sl 8.4-6

taasai'ya. Tamî'nawîrî tînkoneka'san esa' pe pemonkonyamî' ku'sa'
Paapaya ye'nen, tiwin kin tiwinanya to' maimu yuwa'ka pepîn. Tîîse sîrîrî
tîpose inkamoro pemonkonyamî'ya tamî'nawîron ko'mannîpî era'ma
pra man. 9 Tîîse tiwinanya tamî'nawîron ko'mannîpî era'ma'nîkon sîrîrî,
mîîkîrî Jesus. Pemonkon pe inserîyamî' ma're ikupî'pî Paapaya, maasa pra
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ton pe aasa'mantato'pe kai'ma. Mîrîrî
wenai morî pe Paapa e'to' esera'ma pemonkonyamî' yarakkîrî. Tarîpai
ipîkku pe, morî pe Jesus wanî era'ma uurî'nîkonya. Tamî'nawîronkon esa'
pe eenasa', maasa pra tîwe'taruma'tîi aasa'mantasa' wenai.
10 Î' ton pe Jesus e'taruma'tî yu'se Paapa wanî'pî? Manni' Paapa
tamî'nawîron koneka'tîpon, moropai tamî'nawîron ko'mannî'nen.
Mîîkîrî rî wanî'pî tu'kankon tînmukuyamî' yu'se to' ko'manto'pe
tîîpia tamî'nawîron esa' pe. Mîrîrî kupîpa, tînmu yarima'pî Paapaya
awe'taruma'tîto'pe. Mîrîrî wenai tîpemonkonoyamî' yarîton pe eena'pî
ka' pona, tîwe'taruma'tîi tîîsa'mantato' wenai. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî
neken ena'pî e'pîika'tînto' esa' pe. 11 Mîrîrî ye'nen Jesus yonpa pe e'nî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Maasa pra morî pe pemonkonyamî' ku'nen wanî Paapa munmu pe.
Moropai ipemonkonoyamî', morî pe Jesus nîkupî'san wanî nîrî Paapa
munkî pe. Mîrîrî ye'nen Jesus eppepî pepîn tîpemonkonoyamî' pî',
"uyonpayamî'" taapa. 12 Mîrîrî warantî esatîiya epu'tî'nîkon, maasa pra
pena teeseurîma yai tîmaimu e'menukasa' po ta'pî Jesusya:

Paapa, eseurîma kupî sîrîrî
uyonpayamî' pî' ayekaremekîuya
moropai apî' eserenka
tamî'nawîronkon emurukuntî'san kore'ta si'ma

Sl 22.22

ta'pîiya. 13 Inî'rî ta'pîiya:

Innape mîîkîrî ku'nen uurî

Is 8.17

ta'pîiya. Moropai inî'rî ta'pîiya:

Tarî wanî sîrîrî, Paapa,
uupia anrumaka'san
uyonpayamî' yarakkîrî.

Is 8.18

Mîrîrî warantî Jesus eseurîma'pî upî'nîkon Paapa maimu e'menukasa'
po.

14 Pemonkon pe itonpayamî' wanî ye'nen tîpun ke, moropai tîmînî ke,
inkamoro warantî Jesus ena e'pai awanî'pî pemonkon pe. Pemonkon pe
eena'pî tîîsa'mantapa kai'ma pemonkonyamî' ton pe. Mîrîrî tîîsa'mantato'
wenai, Makui, pemonkonyamî' sa'mantato' ton ene'nen yaretî'kapa
kai'ma pemonkon pe eena'pî. 15 Tîwîrî pemonkonyamî'ya imakui'pî
kupî, itu'se Makui e'to' yawîrî, tîîko'mamîkon pîkîrî. Mîrîrî wenai
eranne' pe to' wanî tîîsa'mantato' pî', tîwe'taruma'tîto' pî'. Mîrîrî ye'nen
tîîsa'mantato' wenai inkamoro pîika'tî'pî Jesusya. Makui meruntîri
winîpai tîpemonkonoyamî' mo'ka'pîiya. 16 Inna seru' pepîn inserîyamî'
pîika'tîi aai'sa' pra man. Tîîse aaipî'pî pemonkonyamî', Abraão nurî'tî
payannî'san pîika'tîi, manni'kan innape Paapa ku'nenen Abraãoya
ikupî'pî warantî. 17 Mîrîrî ye'nen pemonkon pe eena'pî tonpayamî'
warantî teepîremasanon esanon yepotorî pe teenapa. Tonpayamî' tonpe
teeseurîmasen pe awanî wenai Paapaya inkamoro yapisî emapu'tînen pe
eena'pî. Mîîkîrî tonpayamî' tonpe teeseurîmasen wanî pemonkonyamî'
sa'namanen pe moropai innape to' nîkupî ton. Moropai imakui'pî to'
nîkupî'pî ye'mapa, aasa'manta'pî inî'rî Paapa ekore'ma namai to' pî',
tîîse tîmîrî ton pe to' yapi'to'peiya. 18 Mîrîrî ye'nen Jesus wanî uurî'nîkon
pîika'tînen pe uyepu'to'kon, uyonpato'kon winîpai. Maasa pra pena mîrîrî
ye'ka tonpato' epu'tî'pîiya. Mîrîrî wenai awe'taruma'tî'pî tîîse itentai
eena'pî, mîrîrî ye'nen upîika'tîiya'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jesus Yapurî E'pai Awanî Moisés Nurî'tî Yentai

3 1 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', tîmîrî pe amo'ka'pîiya'nîkon. Moropai
tîntîrî yapisîkonpa amenka'pîiya'nîkon. Mîrîrî wenai Jesus pî'
esenumenkatî kure'ne. Mîîkîrî wanî Paapa narima'pî pe teepîremasanon
esanon yepotorî pe awe'to'pe uurî'nîkon ton pe. Mîîkîrî rî kupî
uurî'nîkonya innape. 2 Mîîkîrî wanî'pî Paapa naipontî'pî pe, imaimu yawîrî
tîîko'mansen pe, pena Paapa pemonkonoyamî' esa' pe tîwanî yai Moisés
nurî'tî ko'mamî'pî warantî. 3 Tîîse Jesus wanî tîpoitîrî Moisés nurî'tî yentai
tîwe'sen pe. Epu'tî'nîkon maasa pra manni' pata esa' yapurî kure'ne ipoitîrî
yapurî yentai. Mîrîrî warantî Jesus, pata esa' munmu yapurî e'pai awanî,
Moisés, Paapa poitîrî yapurî yentai. 4 Inna seru' pepîn tamî'nawîron pata
wanî tesa'kon ke, tiwin pî' kaisarî. Tîîse Paapa wanî tamî'nawîron esa' pe.
5 Moropai Moisés nurî'tî wanî'pî pena teesenyaka'mato' pî'. Yairî pu'kuru
awanî'pî. Paapa maimu yawîrî ikupî'pîiya Paapa pemonkonoyamî' esa' pe.
Î' kai'ma Paapa yapurî to'ya ekaremekî'pîiya. Tamî'nawîrî inekaremekî'pî
wanî'pî maasa awe'kupîton pî' ekareme'nen pe. 6 Mîrîrî warantî nîrî
Cristo wanî, Paapa maimu yawîrî. Tîîse Paapa poitîrî neken pepîn Cristo
wanî, Paapa munmu pe pu'kuru awanî, moropai tamî'nawîronkon
tîpemonkonoyamî' esa' pe awanî. Uurî'nîkon wanî ipemonkono pe, innape
ikupî pî' ko'mannî ya, tîrumakai pra. Moropai Paapa winîpainon morî
yapi'se nîmîkî pî' ko'mannî ya, ipemonkono pe e'nî.

Paapa Pemonkonoyamî' Erî'ka'to'

7 Mîrîrî ye'nen etatî î' kai'ma Morî Yekaton Wannîya ta'pî mîrîrî innape
ikupî rumakato' pî'. Ta'pîiya:
Sîrîrîpe Paapa maimu etaya'nîkon ya yai,
8 anetapai pra ke'tî, pena
atamokon wanî'pî anetapai pra warantî.
Tesa'kon pe Paapa yu'se pra to' wanî'pî.
Moropai Paapa yonpa pî' to' ko'mamî'pî keren po si'ma.
9 Miarî î' itu'se tîwe'to'kon tîrîuya
anepu'pai to' wanî'pî.
Innape ukupî to'ya pra awanî'pî.
Teuren asakî'ne pemonkon kono' kaisarî,
î' rî kupîuya to' pîika'tîto'pe era'matîpo'nîkon.
10 Mîrîrî ye'nen mararî pra ekore'ma'pî
inkamoro upemonkonoyamî' winîkîi.
Moropai ta'pîuya, insamoro wanî sîrîrî, teesenumenkato'kon yawîrî.
Moropai î' pensa umaimu yawîrî pra to' ko'mamî.
Uyeseru anepu'pai pra to' wanî.
11 Mîrîrî ye'nen to' winîkîi ekore'ma'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai ta'pîuya, tiwin kin insamoro ewomî pepîn manni' pata ya',
untîrî'pî ya'.
Teerî'ka'to'kon eporî to'ya pepîn uupia.

Sl 95.7-11

Mîrîrî ta'pîiya tînena'poka ton pe pra. Mîrîrî warantî Morî Yekaton
Wannîya ta'pî manni'kan utamokon pî'.
12 Aka uyonpayamî', mîrîrî warantî pra e'tî. Imakui'pî pe
teesenumenkai innape ikupîya'nîkon pra ke'tî. Paapa, ipatîkarî
tîîko'mansen piapai aatarimakon namai, tîwarî e'tî. 13 Tîîse amîrî'nîkon
kore'ta tiaronkon yausinpaya'nîkon yuwatî, innape ikupî pî' to'
ko'manto'pe. Sîrîrîpe, penanan wei tînîmî'se pra, to' meruntîtannî'tî,
imakui'pîya to' yenku'tî namai. To' yewan ya' eewonsa' ya anpîinamapai
pra to' wanî namai. 14 Maasa pra innape ikupî pî' ko'mannî ya, Cristo
yapisî'pî pata pai ataretî'kan pîkîrî, mîrîrî yai iwanîyakon pe pu'kuru
e'nî. Tamî'nawîrî î' tîrîiya yapisî, imîrî pe e'nî ye'nen.
15 Enpenatatî, Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' pî'. Ta'pîiya:
Sîrîrîpe imaimu etaya'nîkon ya, anetapai pra ke'tî.
Penaron atamokon wanî'pî warantî pra e'tî.
Eta tîuya'nîkon yai to' ekore'ma'pî,
tesa'kon pe Paapa yu'se pra to' wanî'pî.
Mîrîrî warantî pra e'tî

Sl 95.7,8

taasai'ya man.
16 Anî'kan inkamoro Paapa maimu etatîpono'san moropai yawîrî pra
esi'san? Tamî'nawîronkon manni'kan Moisés nurî'tî nîmo'ka'san Egito
pata poi. 17 Anî'kan yarakkîrî Paapa ekore'ma'pî asakî'ne pemonkon
(40) kono' kaisarî? Manni'kan imakui'pî ku'se enna'po'san moropai
imakui'pî ya' ena'san manni'kan e'tî'ka'san keren po, inkamoro yarakkîrî
Paapa ekore'ma'pî. 18 Anî'kan yarakkîrî Paapa eseurîma'pî moropai
ta'pîiya tîmaimu tînena'poka ton pepîn. —Tiwin kin uupia eerî'ka'to'kon
eporîya'nîkon pepîn —ta'pîiya. Eeseurîma'pî manni'kan tîmaimu yawîrî
tîwe'sanon pepîn pî'. 19 Mîrîrî ye'nen epu'tî'nîkon, inkamoroya Paapa
nekaremekî'pî teerî'ka'to'kon eposa' pra awanî'pî, maasa pra innape
iku'sa' to'ya pra awanî wenai.

4 1 Pena î' tîrî tîuya ta'pî Paapaya warantî, sîrîrîpe tîpemonkonoyamî'
pia tîrî tîuya taa pî' aako'mamî. Tînkoneka'pî, to' erî'ka'to'kon ton
eporî to'ya yu'se Paapa wanî. Mîrîrî ye'nen aka, tîwarî e'tî, tamî'nawîrî
Paapa nîtîrî yapisîkonpa, tiwinanya yapisî pra awanî namai. 2 Maasa pra
penaronkonya sîrîrî itekare eta'pî warantî, uurî'nîkonya e'pîika'tînto'
yekare etasa' man. Pena inkamoroya itekare eta yai, eta'pî to'ya, î' pe
pra rî awanî'pî to' pia. Maasa pra eta pe neken eta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen
teerî'ka'to'kon ton eporî to'ya pra awanî'pî, innape ikupî to'ya pra awanî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ye'nen. 3 Tîîse inkamoro warantî pra uurî'nîkon wanî maasa pra innape
ikupî'nîkon wenai. Mîrîrî ye'nen eporî pe man Paapa pia erî'ka'nîto' ton,
taasai'ya manni' yawîrî. Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':
Î' pensa umaimu mana'pokauya pepîn,
teekore'mai eseurîma'pî:
Innape ukupî to'ya pra awanî ye'nen,
tiwin kin uupia teerî'ka'to'kon
eporî to'ya pepîn

Sl 95.11

taasa' Paapaya man.
Mîrîrî ta'pîiya tamî'nawîrî erî'ka'nîto' ton, tîntîrî koneka yaretî'kasa'
tîuya tîîse. Maasa pra pena, pata koneka tîuya patapai, mîrîrî antîîpai
Paapa wanî'pî innape iku'nenan pia. 4 Mîrîrî epu'tî'nîkon maasa
pra Paapa maimu e'menukasa' po tiaron pata awe'menukasa' man.
Teeseurîmasen asakî'ne mia' pona'no wei pî'.
Asakî'ne mia' pona'no wei yai Paapa erî'kapî'pî tamî'nawîron
teesenyaka'mato' konekasa' tîuya tîpo

Gn 2.2

kai'ma awe'menukasa' wanî'pî. 5 Moropai mîrîrî pî' rî eeseurîma'pî:
—Inkamoroya untîrî teerî'ka'to'kon ton eporî pepîn tiwin kin —ta'pîiya.
6 Manni'kan e'mai' pe eta'tîpono'sanya itekare eta'pî tîîse innape ikupî
to'ya pra awanî'pî. Mîrîrî wenai eporî to'ya pra awanî'pî. Mîîwîni tîîse
tiaronkonya eporî pe man, iipia teerî'ka'to'kon. 7 Mîrîrî epu'tî'nîkon
maasa pra pena mîrîrî esuwa'kasa' tîpo, Paapaya wei mo'ka'pî sîrîrîpan
weiyu pe awe'to'pe. Sîrîrî pî' eeseurîma'pî pena tu'ke kono' tîpo mîrîrî
menukato'pe Davi nurî'tîya. Ta'pîiya o'non pata eeseurîmasa' manni'
pata:
Sîrîrîpe Paapa maimu etaya'nîkon ya,
innape anku'pai pra ke'tî.
Imaimu yawîrî pra ke'tî

Sl 95.7,8

ta'pîiya. 8 Josué nurî'tîya pemonkonyamî' yarî'pî pena to' erî'ka'to' pata'se'
Canaã pona. Tîîse mîrîrî to' erî'ka'to' pî' neken Paapa eseurîmasa' pra
man, tîîse tiaron erî'ka'nîto' pî' eeseurîma'pî, maasa uurî'nîkon erî'ka'to'
weiyu pî'. 9 Mîrîrî ye'nen mîrîrî erî'ka'nîto' weiyu ko'mamî Paapa
pemonkonoyamî' erî'ka'to' tonpe, î' kai'ma teesenyaka'ma tîpo Paapa
erî'kapî'pî warantî, asakî'ne mia' pona'no wei yai eerî'kapî'pî warantî.
10 Maasa pra anî'ya Paapa pia teerî'ka'to' ton eposa' ya, mîîkîrî eseka'nunka
pepîn, teerî'ka'to' ton eporîpa. Tîîse eerî'kapî, Paapa erî'kapî'pî warantî,
tamî'nawîron konekasa' tîuya tîpo. 11 Mîrîrî ye'nen tîwarî e'nîpai'nîkon
Paapa pia erî'ka'nîto' yuwa'ka namai. Aka, Paapa maimu yu'se pra e'nîpai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pra man, manni'kan penaronkonya Paapa maimu yuwa'ka'pî warantî pra.
Moropai mîrîrî wenai teerî'ka'to'kon ton eporî to'ya pra awanî'pî Paapa pia.
12 Maasa pra Paapa maimuya enen ko'mannîto' ton enepî uupia'nîkon.
Meruntî ke awanî, moropai kasupara ipokasa' se' yataimîrî ike' yentai
awanî. Mîrîrî kasuparaya uyesa'kon ya'tî e'painon itu'na, uye'pîkon
yawon ukase'kon pîkîrî. Tîîse mîrîrî yentai Paapa maimu wanî yaso'katon
pe, itu'nawon esenumenkanto' moropai uyekatonkon mîrîrî eseporî
emapu'tîiya sa'nîrî. Moropai uyeserukon era'maiya yairon ku'sa' era'maiya
moropai yairon pepîn ku'sa' era'maiya, uyewankon ya' tîîko'mansen.
13 Mîrîrî ye'nen inaponkasa' pe awanî tamî'nawîrî Paapa yenu ya'. Î' yenomî
eserîke pra awanî Paapa yenu kaisarî. Tamî'nawîron tînkoneka'pî era'ma
Paapaya. Tamî'nawîron wanî a'ta ke itenu kaisarî î' yenomî pata'se' ton
pra. Mîrîrî ye'nen enpenatanpai'nîkon mîîkîrî pî', tamî'nawîron uurî'nîkon
nîkupî'pî ekaremekî pe man, yairî e'nî yairî pra e'nî, manni' Paapa pî'
enpenatanpai'nîkon. Maasa pra uurî'nîkon nîkupî'pî yenpoiya kupî sîrîrî.

Jesus Wanî Kure'ne Teepîremasen

Uurî'nîkon Ton Pe

14 Mîrîrî ye'nen innape ikupî pî' ko'mannîpai'nîkon, yairî ma're teenai
pra. Maasa pra moro man kure'nan uurî'nîkon ton pe teepîremasanon
esanon yepotorî. Manni' to'sarî eewomî'pî Paapa pia, Jesus mîîkîrî Paapa
munmu. 15 Mîîkîrî teepîremasanon esanon yepotorî uurî'nîkon ton pe
ko'mamî tî'noko'pîkon pe uyera'makon pî', maasa pra a'tu'mîra e'nîto'
wenai. Maasa pra pena mîîkîrî yonpa'pî Makuiya tu'ke teseru ton tuwai,
sîrîrîpe uurî'nîkon yonpa pî' aako'mamî manni' warantî. Tîîse mîîkîrî
wanî'pî imakui'pî ku'nen pe pra. 16 Mîrîrî ye'nen erepannîpai'nîkon man
iipia eranne' pe pra Paapa nîtîrî yapi'se. Maasa pra uurî'nîkon era'maiya
tî'noko'pî pe. Morî pe tîwe'to' wenai uurî'nîkon pîika'tîiya. Mîîkîrî
yarakkîrî eseurîmanpai'nîkon. Tîwîrî mîîkîrî winîpai upîika'tîto'kon
yapisî pî' ko'mannî, itu'se e'nîto' pîkîrî.

5 1 A'kî, insamoro teepîremasanon esanon yepotorîkon pî'
esenumenkanpai'nîkon. Inkamoro wanî tonpayamî' warantî
pemonkon pe. Moropai Paapaya inkamoro menka tiaronkon kore'tapai.
Moropai to' esenyaka'mato' ton tîrîiya, tapurîto'pe to'ya kai'ma,
yarakkîrî teeseurîmasen pe to' wanî, tonpayamî' ton pe. Moropai
inkamoroya tîîpia'nîkon tiaronkon nenepî'pî po'tî, to' nîkupî'pî imakui'pî
ton pe. 2 Morî pe inkamoro wanî tonpayamî' yarakkîrî. Maasa pra
to' warantî rî a'tu'mîra tîwe'sanon pe inkamoro wanî. Mîrîrî ye'nen
tiaronkon pakkokon pî' to' ekore'ma pepîn imakui'pî ku'nenan pî'.
Tîîse tî'noko'pîkon pe to' era'ma to'ya. 3 Maasa pra a'tu'mîra tîwanîkon
wenai inkamoroya nîrî imakui'pî tînkupî'pîkon ton pe ipo'tî e'pai awanî,
tonpayamî' neken imakui'pî kupîtîpono'san nîkupî'pî ton pe pra.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Anî'ya taa eserîke pra awanî tîîwarîrî: —Teepîremasen pe e'pai wai
ipîkku pe —taiya eserîke pra awanî. Tîîse Paapaya neken imenkasa' yai,
itu'se tîwanî yawîrî, mîîkîrî wanî kure'nan teepîremasen pe. Î' kai'ma
Arão nurî'tî yanno'pî Paapaya warantî to' menkaiya. 5 Mîrîrî warantî nîrî
Cristoya taasa' pra man: —Teepîremasanon esanon yepotorî pe e'pai wai
—taasai'ya pra man. Tîîse Paapaya neken imenka'pî teepîremasanon esa'
pe awe'to'pe. Ta'pî Paapaya ipî' see warantî:

Unmu pe pu'kuru awanî sîrîrî,
moropai sîrîrîpe tamî'nawîronkon pî'
ekaremekîuya,
ayun pe uurî wanî

Sl 2.7

ta'pîiya. 6 Moropai inî'rî tîmaimu e'menukasa' po tiaron pata ya':

Teepîremasen pe awanî ipatîkaron pe,
imo'kauya pata pe pra.
Manni' teepîremasen Melquisedeque
wanî'pî warantî awanî

Sl 110.4

ta'pîiya.

7 Pena tarî non po tîîko'mamî yai Jesus epîrema'pî. Meruntî ke,
moropai tîkarau ye'ka pe Paapa pî' esatî'pîiya tîîsa'mantato' winîpai
tîpîika'tîto'peiya. Moropai Paapaya mîîkîrî maimu eta'pî maasa pra
tîîpia eeturumakasa' epu'tî tîuya ye'nen. 8 Teuren Paapa munmu pe si'ma
tîwe'taruma'tîto' epu'tî'pîiya. Mîrîrî wenai î' kai'ma Paapa maimu yawîrî
tîwanî pî' eesenupa'pî. 9 Moropai teekonekasa' yai, tamî'nawîrî tîyun
maimu yawîrî teenasa' yai, mîîkîrî ena'pî ipatîkaron e'pîika'tînto' esa' pe,
tamî'nawîrî manni'kan morî Paapa maimu yawîrî tîwe'sanon pîika'tînen pe
awe'to'pe. 10 Moropai Paapaya mîîkîrî Jesus kupî'pî teepîremasanon esanon
yepotorî ton pe, pemonkonyamî' pîika'tîto'pe, manni' teepîremasanon
esanon yepotorî Melquisedeque wanî'pî warantî ikupî'pîiya.

Innape Iku'to' Kupî Ya Tîwî, Nari' Pe Awanî

11 Tu'ke man Melquisedeque yekare pî' ayenupato'kon tîîse î' kai'ma
ekaremekî eserîke pra man. Maasa pra sa'man pe awanî, moropai
enya'ne pe awanîkon. Eesenupapai pra aako'mamîkon sîrîrî tîpose.
12 Teuren pena pata pai eta pî' aako'mansa'kon naatîi. Aasîrî yenupaton
pe awanîkon e'painon teuren. Tîîse î' kai'ma inî' panpî' ayenupanenkon
ton yu'se awanîkon. Sa'man pepîn Paapa maimu pî' ayenupakon yu'se
awanîkon. Mîrîrî ye'nen moreyamî' warantî awanîkon, sararu pî'
awentamo'kakon eserîke pra naatîi tîîse amîrî'nîkon man mana' pî'
tîwe'sen more warantî. 13 Mîrîrî tauya sîrîrî maasa pra sa'man pepîn
Cristo yekare pî' eesenupa'pîkon neken. Inî' panpî' yu'se pra awanîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî ye'nen pakkokon moreyamî' warantî awanîkon, î' wanî yairon pe,
î' wanî imakui'pî pe epu'tîya'nîkon pra naatîi. Mîrîrî pî' eesenupakon
pra awanîkon ye'nen. 14 Tîîse tiyo' ton yu'se more pe pra tîwe'sen wanî
warantî, mîîkîrî Paapa maimu pî' teesenupasen wanî. Sa'me panpî' Paapa
yeseru pî' eesenupasa' awanî. Mîrîrî ye'nen morî epu'tîiya moropai î'
wanî imakui'pî pe epu'tîiya, mîrîrî pî' teesenupasa' ye'nen.

6 1 Mîrîrî warantî arentan yuwapai'nîkon man, more pepîn esenupasa'
epu'nen pe warantî, epu'nen pe e'nîto'pe'nîkon. E'mai' pe
esenupanî'pî ya' ko'mannîpai pra man. Pena itekare eta'pî see warantî.
Penaron imakui'pî uyeserukon rumakato' moropai innape Paapa ku'to'
eta'pî uurî'nîkonya. 2 Moropai eta'pî uurî'nîkonya, esenpatakonanto'
yekare eta'pî, moropai î' kai'ma tiaron Paapa yapurînen pe tîwe'sen pona
mia' tîîto' yekare eta'pî. Moropai sa'mantan tîpo e'mî'sa'kanto' yekare
eta'pî. Moropai tiwinano'pî wei yai, tuipî yai, Paapaya pemonkonyamî'
yenunto' ipatîkarî e'taruma'tînto' yekare eta'pî uurî'nîkonya. 3 Mîrîrî
etasa' pata pai epu'tî'nîkon. Tarîpai inî' panpî' epu'tî e'pai man. Moriya
mîrîrî pî' esenupanpai'nîkon man, Paapaya itîrî ya.

4 Tiaron pensa Paapaya tiaronkon esenupa tîrî pepîn. Maasa pra o'non
ye'ka pe pena innape Paapa kupîtîpono'san enna'posa' ya te'ma'pîkon pî',
î' kai'ma mîrîrî tînkupî'pîkon pî' to' enpenata e'painon inî'rî? To' enpenata
eserîke pra awanî. Maasa pra inkamoro wanî'pî Paapa epu'nenan pe.
Moropai Paapa nîtîrî'pî ka' poinon epu'tî'pî to'ya. Moropai inkamoroya
Morî Yekaton Wannî yapisî'pî. 5 Inkamoroya epu'tî'pî, Paapa maimu wanî
morî pe. Moropai Paapa nîkupî'pî tîmeruntîri ke era'ma'pî to'ya, ikupîiya
kupî warantî amenan pata ya'. 6 Tîîse tamî'nawîrî mîrîrî epu'tî tîuya'nîkon
tîpo, inkamoroya innape iku'to' tîuya'nîkon rumaka ya, î' kai'ma to' enepî
e'painon inî'rî to' enpenatato'pe? To' enepî eserîke pra awanî. Maasa pra
inkamoro ye'ka wanî inî'rî itakon ite'ka pe Cristo pokapî'nenan warantî.
Moropai mîrîrî kupî to'ya era'ma tîuya'nîkon pî' tiaronkon wo'ma'ta Cristo
pî' emapu'tî to'ya tamî'nawîronkon rawîrî si'ma. Mîrîrî warantî ikupî to'ya
ya, ipatîkarî tîwe'taruma'tîto' winîpai to' epa'kato' ton pra awanî.

7 Maasa era'matî. Pemonkonyamî' wanî non warantî. Kono' rena tu'ke
ite'ka amansa' yai morî pe eena moropai î' ena'pî pîmî mîrîrî aro'tasa'
epeta. Mîrîrî mo'ka mîrîrî umî esa'ya tîwakîri pe. Mîrîrî warantî tîwakîri
pe uurî'nîkon yapisî Paapaya, innape tîkupî pî' ko'mannî ya. 8 Tîîse
eepeta pra awanî ya, moropai mî'nî ye' aro'ta, parî' aro'ta mararî pra,
mîrîrî wanî pepîn morî pe. Moropai mîrîrî era'ma itesa'ya î' pe pra rî.
Mîrîrî po'tî itesa'ya mîrîrî. ⌊Mîrîrî warantî inkamoro pemonkonyamî'
tîrumakatîponkon yenumî Paapaya.⌋

9 Tîîse uyonpayamî', mîrîrî warantî eseurîma tanne nari' pî', mîrîrî
warantî awanîkon kupîuya pra wai. Maasa pra morî ankupî'pîkon
wenai, epu'tî pî' wai î' kai'ma morî pe Paapaya amîrî'nîkon ku'sa',

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

apîika'tîiya'nîkon ye'nen. 10 Paapa wanî pepîn yairî tîwe'sen pe pra.
Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya tîîwanmîra amîrî'nîkon esenyaka'mato' kupî
pepîn. Moropai tiaronkon ipemonkonoyamî' sa'namato'ya'nîkon to'
pîika'tîto'ya'nîkon wenai, innape Paapa yapurîya'nîkon esepu'tî. Moropai
sîrîrî tîpose awanîyakonkon pîika'tîto'ya'nîkon kupîiya pepîn tîîwanmîra.
11 Mîrîrî ye'nen kure'ne anna esenumenka tiwin pî' awanîkon tanne,
akaisarî'nîkon. Yairî ma're teenai pra ikupî pî' ako'mantî aasa'mantakon
pîkîrî, Paapa winîpainon morî pu'kuru annîmîkîkon yapisîkonpa. 12 Mîrîrî
ye'nen enya'ne pe awanîkon e'pai pra man. Innape iku'nenan nîkupî
anku'pai pra ke'tî. Tîîse e'tî manni'kan innape ikupî pî' tîîko'mansenon
warantî, moropai teeseta'kai pra inîmî'nenan warantî. Mîrîrî kupî pî'
aako'mamîkon ya, î' tîntîrî pe Paapa nekaremekî'pî yapisîya'nîkon pu'kuru.

Î' Ta'pî Tîuya Ku'nen Paapa Wanî

13 Epu'tî'nîkon, seru'ye' pe pra î' kupî taa ya, uurî'nîkonya taa
uyentainon ipîkku pe tîwe'senya eta tanne. Mîrîrî wenai innape
umaimukon wanî eesepu'tî. Mîrîrî warantî pena Paapaya ta'pî Abraão
nurî'tî pî' î' kupî tîuya. Moropai tîmaimu tîrî'pîiya iipia, tînena'poka ton
pe pra tînkupî tonpe. 14 Tîîse etato'peiya tentainon ton pra awanî ye'nen,
Paapaya ta'pî tîmaimu mana'poka tîuya pe pra:

—Paapa uurî. Uyentainon ton pra man.
Mîrîrî ye'nen tauya apî'
morî pe apîremauya seru' pepîn.
Moropai mararî pra anmukuyamî'
apayanyamî' epamî kupî sîrîrî

Gn 22.17

—ta'pîiya Abraão nurî'tî pî'. 15 Mîrîrî taasa' Paapaya ye'nen pena pata pai
Abraão nurî'tîya inîmîkî ko'mannîpî'pî teeseta'kai pra. Moropai mîrîrî
ta'pî Paapaya yawîrî Paapa winîpainon yapisî'pî Abraão nurî'tîya.
16 Mîrîrî warantî tiaronya —Ikupîuya —taa ya, ipîkku pe tîwe'sen
itentainonya eta tanne, innape awanî epu'tî, —Ikupîiya pepîn naka —tîkai
pra. Mîrîrî ye'nen anî' esiyu'pîtî pepîn imaimu pî'. 17 Mîrîrî warantî nîrî
tîpemonkonoyamî' pî' Paapaya tîmaimu ekaremekî'pî aronne epu'tî
to'ya yu'se tîwanî ye'nen. Î' kupî tîuya taasa' tîuya manni' yapi'nenanya
yapi'to'pe. Moropai tîwîrîrî teeseurîma'pî mo'tanîpîiya pepîn. Mîrîrî ye'nen
eeseurîma'pî. —Paapa uurî, uyentainon ton pra man innape ikupîuya
—ta'pîiya. Ikupî tîuya ta'pîiya moropai î' pensa tîmaimu mana'pokaiya
pepîn. 18 Mîrîrî ye'nen asakî'ne man. Î' ta'pî Paapaya, inî'rî inyakanmaiya
eserîke pra. Maasa pra î' pensa Paapa wanî pepîn seru' pe. Moropai mîrîrî
wenai uurî'nîkon, iipia eturumaka'sanya upîika'tîiya'nîkon epu'tî, “yai pra
itîrîiya” tîkai pra. Mîrîrî ye'nen inîmîkî pî' ko'mannî teeseta'kai pra. 19 Manni'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

apo'yen ye'se' pe to' nîtîrî warantî, mîrîrî innape iku'to' wanî sa'man pe.
Uyapîtanî'nenkon pe awanî uyewankon ya'. Mîrîrî wenai Paapa pia pu'kuru
erepannî nîmîkî pî' ko'mannî, sîrîrî innape iku'to' rumaka pepîn tiwin kin.
20 Maasa pra aasîrî pemonkon ewonsa' man Paapa pia pu'kuru urawîrî'nîkon,
mîîkîrî Jesus. Teepîremasanon esanon yepotorî pe eenasa' man. Uurî'nîkon
ton pe eeseurîma sîrîrî moropai ipatîkarî aako'mamî upîika'tîkon pî', pena
teepîremasanon esanon yepotorî Melquisedeque e'pîtî'pî warantî eena'pî.

Melquisedeque Wanî'pî Ipîkku Pe Moropai Teepîremasen Pe

7 1 Tarîpai eseurîma sîrîrî Melquisedeque yekare pî'. Melquisedeque
mîîkîrî Salém ponkon esa' pe tîwe'sen. Moropai pemonkonyamî'
tonpe teepîremasen pe awanî'pî. Inkamoro tonpe eeseurîmapîtî'pî
Paapa yarakkîrî, tamî'nawîronkon yentainon pu'kuru. Pena Abraão
nurî'tî enna'po ko'mannîpî tanne, pata esanon tî'ka tîpo, mîîkîrî ponaya
Melquisedeque wîtî'pî epose. Moropai mîîkîrî eporî tîuya pe, morî pe
Abraão nurî'tî e'to'pe ta'pîiya Paapa pî'. 2 Mîrîrîya Abraão nurî'tîya
inkamoro tîntî'ka'san yemanne pantaka'pî mia' tamî'nawîrî yonpa kaisarî
moropai tiwin itonpa tîrî'pîiya iipia, itonparî'pî yarakkîrî awe'nîmî'pî.
Mîrîrî warantî itîrî'pîiya Melquisedeque pia. Mîîkîrî ese' wanî'pî
Melquisedeque pe, taato' yairon esa' pe tîwe'sen. Moropai tiaron itese'
wanî'pî Salém ponkon esa' pe awe'to'. Taato' wanî morî tîwanmîn esa' pe
tîwe'sen. Mîrîrî warantî asakî'ne itese' wanî'pî. 3 Mîîkîrî Melquisedeque
wanî'pî o'non pata pai esenpo'pî pe eesepu'tî pra. Itun moropai isan
moropai tiaronkon itamorî'san esepu'tî pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen
eesenpo'pî esepu'tî pra awanî. Moropai aasa'manta'pî esepu'tî pra nîrî.
Tîîse mîîkîrî ko'manto' wanî Paapa munmu warantî. Awanî teepîremasen
pe ipatîkarî taatareti'kasen pe pra.

4 Maasa era'matî, î' kai'ma kure'ne Melquisedeque wanî'pî. Maasa pra
pena utamokon Abraão nurî'tîya teyatonon tî'kasa' tîuya yai, to' yemanne
mo'kasa' tîuya yonpa mo'ka'pî iipia tîntîrî ton. ⌊Ipîkku pe Melquisedeque
wanî'pî.⌋ 5 A'kî, Moisés nurî'tî kaaretarîya taasa' yawîrî, teepîremasanon,
manni'kan to' yemanne yonpa Levi payanî'sanya tonpakon winîpai
yapisî e'pai awanî tiwin. Teuren to' yonpayamî' pe tîwanîkon ye'ka pe
Abraão nurî'tî payanî'san pe si'ma. 6 Tîîse mîîkîrî Melquisedeque wanî'pî
Levi nurî'tî payanî'pî pe pra. Mîîwîni tîîse Abraão nurî'tîya te'mato'pe
esatî'pîiya manni' inmo'ka'pî iteyatonon piapai yonpa ke. Moropai morî
pe Abraão nurî'tî ko'manto'pe ta'pîiya Paapa pî' manni' Abraão nurî'tî
Paapa nîtîrî'pî yapisîtîpono'pî. 7 A'kî, mîîkîrî tiaron pîremanen wanî
pepîn inpîrema'pî ma're, tîîse itentainon pe awanî. Mîrîrî ye'nen ipîkku
pe Melquisedeque wanî'pî Abraão nurî'tî yentai, morî pe aako'manto'pe
taasai'ya ye'nen. 8 Moropai tiaron esenumenkanto' wanî. Manni'kan Levi

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nurî'tî payanî'san tonpakon winîpai to' nîtîrî yapi'nenan wanî warayo'kon
pe, tîîsa'mantasanon pe. Tîîse mîrîrî warantî pra Melquisedeque wanî'pî.
Maasa pra Paapa maimu e'menukasa' ya' eeseporî pepîn Melquisedeque
sa'mantato' pî' teeseurîmasen. 9 Moropai taa e'painon Abraão nurî'tîya
ye'ma'pî temanne yonpa ke. Moropai Levi nurî'tîya nîrî ye'ma'pî mîrîrî yai.
Teuren ipayanyamî' rî'sanya te'mato'kon yapisî. 10 Maasa pra pena Levi
nurî'tî esenposa' pra tîîse Abraão nurî'tîya ye'ma'pî. Mîrîrî ye'nen taa'nîkon
e'painon Abraão nurî'tî yarakkîrî Levi nurî'tî wanî'pî Melquisedeque
yarakkîrî eeseporî yai. Mîrîrî yai Levi nurî'tîya nîrî ye'ma'pî.
11 Moisés nurî'tî nîmenuka'pî wanî'pî Levi nurî'tî payanî'san yonpa
wanî pe man teepîremasen pe taato'. Maasa pra inkamoro wanî'pî Arão
nurî'tî payanî'pî pe mîîto'pe. Tîîse inkamoro esenyaka'mato' wenai
pemonkonyamî' e'pîika'tîsa' ya, inî'rî tiaron teepîremasen ton iipî'pî pepîn
e'painon. Tîîse mîrîrî pîkînsa' aaipî e'pai awanî'pî, manni' Melquisedeque
wanî'pî warainon, Arão nurî'tî wanî'pî warainon pepîn. 12 Mîrîrî ye'nen
mîîkîrî erepamî'pî pata pai, Moisés nurî'tî maimu rî'pî, î' kai'ma Paapa
yapurî pî' teeseurîmasen, etinyaka'ma e'pai awanî maasa pra teepîremasen
etinyaka'ma ye'nen. 13 Mîîkîrî Uyepotorîkon Jesus pî' eseurîma sîrîrî.
Mîîkîrî e'sa' pra man Levi nurî'tî parî'pî pe tîîse tiaron paarî'pî pe awanî'pî.
Moropai inkamoro yonpa esenyaka'masa' pra man teepîremasanon warantî
to' nîpo'tî po'tî pî'. 14 Mîîkîrî esenpo'pî Judá nurî'tî paarî'pî pe. Moropai î'
pensa inkamoro Judá nurî'tî payannî'san pî' Moisés nurî'tî eseurîmasa' pra
man, pena teepîremasanon ton pî' teeseurîma yai.

Tiaron Teepîremasen Melquisedeque Warainon

15 Moropai esepu'tî aronne, amenan pe itîrî'pî Paapaya î' kai'ma
pemonkonyamî' wîtî tîîpia. Maasa pra tiaron teepîremasen ii'sa' man,
Melquisedeque warantî, Levi payanî'san warantî pra. 16 Mîîkîrî enasa'
pra man teepîremasen pe Levi nurî'tî paarî'pî pe tîwanî ye'nen. Moropai
pemonkonyamî' maimu pe eenasa' pra man. Tîîse tîîsa'mantato' yentai
tîîko'manto' wanî ye'nen, mîîkîrî ena'pî teepîremasen pe. Mîrîrî ye'nen
tîîsa'mantasen pe pra awanî. 17 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya
taasa' man:

> Amîrî wanî pe man teepîremasen pe ipatîkarî
> manni' Melquisedeque wanî'pî warantî
>
> Sl 110.4

taasai'ya man.
18 Mîrîrî ye'nen mîrîrî mai penaro' yawîrî to' e'to' mîrîrî e'tî'ka'pî,
maasa pra upîika'tîiya'nîkon eserîke pra awanî ye'nen. 19 Maasa pra Moisés
nurî'tî pî' Paapa nekaremekî'pî unkupîkon ton e'sa' pra awanî'pî yairon pe
pemonkon ku'nen pe. Morî pe anî' kupîiya pepîn. Tîîse mîrîrî yentai tiaron
esenpo'pî morî moropai mîîkîrîya uurî'nîkon yarî Paapa pia pu'kuru.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Moropai tiaron esenumenkanto' wanî teepîremasen Jesus pî'. Mîrîrî
tîîse Paapaya ta'pî tînena'poka tonpe pra Jesus pî', teepîremasen pe
awe'to'pe ipatîkarî. Mîrîrî warantî taasai'ya pra awanî'pî tiaronkon Levi
nurî'tî payannî'san pî'. 21 Tîîse teepîremasen pe Jesus kupî tîuya yai,
Paapaya ta'pî tînena'poka tonpe pra. Pena Paapa maimu e'menukasa'ya
taasa' see warantî:

Paapaya ta'pî î' pensa inna'poka tîuya pata pe pra:
—Amîrî wanî pe man
teepîremasen pe ipatîkarî

Sl 110.4

—ta'pîiya ipî'. 22 Mîrîrî warantî eeseurîmasa' ye'nen, epu'tî'nîkon Jesus
ko'mamî iipia ipatîkarî, uurî'nîkon pîika'tînen pe. Paapaya taasa' yawîrî
ikupî'pîiya. Mîrîrî wanî Paapa yarakkîrî wanî morî pe e'nî emapu'tînen
pe. Amenan esetanto' pe awanî, morî pe panpî' manni' unkupîkon ton pe
inekaremekî Moisés nurî'tî pî' yentai.
23 Moropai tiaron esenumenkanto' wanî teepîremasen Jesus pî'. Inkamoro
teepîremasanon wanî'pî tu'ke. Maasa pra tîîsa'mantasen pe to' wanî ye'nen.
E'mai' pe teepîremasen pe tîwe'sen ko'mamî eserîke pra awanî'pî ipatîkarî.
24 Tîîse mîrîrî warantî pra Jesus wanî ipatîkarî teepîremasen pe aako'mamî.
Mîrîrî ye'nen aasa'manta'pî pata'pî ya' tiaron ena teepîremasen pe taa
eserîke pra awanî. 25 Mîîkîrî ko'manto' wanî sîrîrîpe moropai ipatîkarî.
Mîrîrî ye'nen manni'kan Paapa pia itîîpainokon pîika'tî pî' aako'mamî.
Mîîkîrîya pemonkonyamî' ton pe esatî ko'mannîpî Paapa pî', maasa pra
teepîremasen pe ipatîkarî tîîko'mamî ye'nen ikî'pî ton pra.
26 Mîrîrî ye'nen Jesus wanî ipîkku pe, teepîremasanon esanon yepotorî
pe itu'se e'nîto'pe'nîkon. Mîîkîrî wanî morî pe pu'kuru. Î' nura ton pra iipia.
Moropai î' pensa imakui'pî kupîtîpon pe pra awanî. Mîîkîrî ko'mamî'pî
pena imakui'pî ku'nenan kore'ta tîîse mîîkîrî nîkupî'pî imakui'pî ton pra
awanî'pî. Moropai mîîkîrî yarî'pî Paapaya ka' pona ipîkku pe aako'manto'pe
miarî. 27 Mîîkîrî e'sa' pra man pena teepîremasanon esanon yepotorîkon
e'mai'nokon wanî'pî warantî. Maasa pra wei kaisarî î' po'tî to'ya yu'se
awanî'pî tînkupî'pîkon imakui'pî ton pe. Moropai mîrîrî tîpo tonpayamî'
nîkupî'pî ton pe ipo'tî'pî to'ya. Inkamoro warantî pra awanî'pî, imakui'pî
tînkupî'pî ton pe î' po'tîiya yu'se pra awanî'pî. Tîîse mîîkîrî Jesusya ikupî'pî
tiwin ite'ka tamî'nawîronkon tonpe. Eeturumaka'pî tiaronkonya tîwîto'pe
kai'ma tamî'nawîronkon nîkupî'pî imakui'pî ye'mapa. 28 Pena Moisés nurî'tî
maimuya taasa' yawîrî teepîremasanon esanon yepotorîkon ton menka'pî
to'ya, warayo'kon. Pemonkon pe tîwanîkon ye'nen e'to' yawîronkon pepîn,
a'tu'mînan pe to' wanî. Tîîse mîrîrî tîpo Paapaya tîmaimu tînena'poka ton
pepîn wenai tînmu menka'pî teepîremasen pe awe'to'pe. Morî, e'to' yawîron
tînmu menka'pîiya, tiaronkon teepîremasanon yentainon. Mîrîrî ye'nen

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mîîkîrî ko'mamî sîrîrîpe teepîremasanon esanon yepotorî pe ipatîkarî, î' pensa aatareti'ka tonpe pra.

Jesus Wanî Uurî'nîkon Ton Pe Teepîremasanon Esanon Yepotorî Pe

8 1 Tamî'nawîron yentai sîrîrî taa annaya manni' wanî Jesus pî' teeseurîmasen pe awanî. Mîîkîrî Jesus wanî ipîkku pe, kure'nan uurî'nîkon tonpe teepîremasen esanon yepotorî pe awanî. Mîîkîrî ereutasa' ko'mamî tamî'nawîronkon esa' pe Paapa yaponse' meruntî winî. 2 Moropai miarî si'ma Paapa pata'se' pu'kuru ya' mîîkîrî esenyaka'ma ko'mannîpî teepîremasanon esanon yepotorî pe. O'non pata Paapa yapurîto' pu'kuru pata, intîrî'pî pata si'ma, pemonkonyamî' nîtîrî'pî pe pra awanî.

3 Tamî'nawîronkon manni'kan teepîremasanon esanon yepotorî wanî'pî imenkasa'kon pe, to' esenyaka'mato'pe Paapa pia tîntîrîkon tîrî pî'. Moropai tînpo'tîkon tekînkon po'tîto'pe to'ya tonpakon nîkupî'pî imakui'pî ton pe, mîrîrî wanî'pî to' esenyaka'mato'pe. Mîrîrî warantî uurî'nîkon ton pe Jesus teepîremasen kure'nanya î' tîrî e'pai awanî'pî uurî'nîkon tonpe. 4 Tarî non po tîwanî ya, teepîremasen pe awanî pepîn e'painon. Maasa pra tarî teepîremasen, mîrîrî ku'nenan, wanî tîntîrîkon tîînenan î' kai'ma Moisés nurî'tîya ta'pî yawîrî ku'nenan wanî mîîto'pe. Jesus esenyaka'mato' wanî pepîn Moisés nurî'tî nekaremekî'pî yawîrî. 5 Tîîse inkamoro teepîremasanon esenyaka'mato' wanî tarî. Mîrîrî wanî ka' po tîwe'sen patakanen pe neken, moropai itekatono'pî pe awanî. Mîrîrî ye'nen î' pensa Paapa yewî' konekaiya ya, Paapaya ta'pî Moisés pî':

> Aka, e'to' yawîrî tamî'nawîrî î' ta'pîuya moropai yenpo'pîuya aapia era'mapa manni' wî' po mîrîrî yawîrî mîkupîi
>
> Êx 25.40

ta'pîiya. 6 Tîîse Jesusya morî teesenyaka'mato' ton yapi'sa' manni'kan teepîremasanon esenyaka'mato' yentai. Maasa pra Moisés nurî'tî maimu yawîrî to' esenyaka'ma'pî. Tîîse mîîkîrî Jesus ko'mamî sîrîrî Paapa moropai pemonkon yarappana tîwe'sen pe î' kai'ma morî pe pemonkon ena emapu'tîpa kai'ma Paapa yarakkîrî. Mîrîrî warantî eesenyaka'mato' wanî morî pe, e'mai' pe Moisés nurî'tî pia tîmaimu esetanto' tîntîrî'pî yentai. Maasa pra morî panpî' tîrîuya pe wai aapia'nîkon taasai'ya ye'nen.

7 Sîrîrî e'mai'non î' ta'pî Paapaya Moisés nurî'tî pî' e'sa' ya, e'to' yawîrî, amenan pe inî'rî î' taa Paapaya pepîn e'painon. 8 Tîîse Paapaya era'ma'pî î' kai'ma yairî pra pemonkonyamî' yeseru wanî. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya:

> —Î' pensa amenan mai to' nîkupî tonpe
> konekauya kupî sîrîrî Israel ponkon tonpe.
> Moropai Judá nurî'tî pemonkonoyamî' ton pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ikonekauya kupî sîrîrî,
9 manni' pena atamokon tonpe ikupî'pîuya warantî pra,
î' pensa Egito pata yapai to' mo'kauya yai ikupî'pîuya warantî pra.
Maasa pra inkamoro e'sa' pra man mîrîrî yawîrî.
Mîrîrî wenai inkamoro yewanmîrî'pîuya,
to' piapai atarima'pî —ta'pî Uyepotorîkonya.
10 —Sîrîrî kupîuya maasa to' nîkupîton pe
insamoro Judeuyamî' tonpe.
Awanî pe man see warantî —ta'pîiya.
—Itîrîuya to' esenumenkato'kon ya',
umaimu to' nîkupîkon ton tîrîuya
to' yewan ya' aako'manto'pe,
yawîrî iko'manpai to' e'to'pe,
tiaronya to' yaipontî pra tîîse.
Mîrîrî yai uurî wanî to' yepotorî pe
moropai inkamoro wanî upemonkonoyamî' pe.
11 Mîrîrî yai anî'ya tîîko'mamî yonpa yenupa eserîke pra awanî.
Moropai taiya eserîke pra awanî tîwanîyakon pî':
"Paapa epu'kî," taiya eserîke pra awanî.
Maasa pra mîrîrî yai tamî'nawîronkonya uyepu'tî kupî sîrîrî
tewankon ya'.
Manni'kan ipîkku pe pra tîwe'sanonya
moropai ipîkku pe tîwe'sanonya uyepu'tî kupî sîrîrî.
12 Mîrîrî yai tamî'nawîrî uuwanmîra to' nîkupî'pî imakui'pî kupîuya
tiwin kin ipî' enpenata pepîn

Jr 31.31-34

—ta'pîiya.
13 Inî'rî eesetato'kon kupîuya pe wai amenan pe taasa' Paapaya yai,
e'mai'non inkupî'pî epu'tî'nîkon tarîpai, penaro' pe awanî moropai
aataretî'ka kupî sîrîrî.

Paapa Yapurîto' Yeseru Sîrîrî Non Po Si'ma

9 1 Pena e'mai' pe Paapaya etanto' pî' esenumenkanpai'nîkon.
Moisés nurî'tî pia itîrî'pîiya, î' kai'ma tapurîto' ekareme'nen pe.
Mîrîrî ekaremekî'pîiya î' kai'ma pemonkonyamî'ya tapurîto'pe Paapa
ko'manto' ton tînkoneka'pîkon ta si'ma sîrîrî non po. 2 Ekaremekî'pîiya
manni' Paapa ko'manto' bodeyamî' pi'pîrî'pî ke ikonekasa' arakkitawon
e'mai'non yuwa'to' wanî'pî tamî'nawîronkon ewonto'pe pra tîîse manni'kan
teepîremasanon neken ewomî Paapa yapurîi. Mîrîrî morî ta awanî'pî apo',
to' kuma'tu, moropai moro rî awanî'pî trigo puusa' to' nîtîrî'pî Paapa tonpe
itaponse' po. 3 Mîrîrî tîpo itakon ite'karon wanî'pî yuwa'sa' pe anî' ewomî
namai. Iratai ta awanî'pî morî pu'kuru Paapa ko'manto' pata'se'. 4 Mîrîrî ese

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

winî awanî'pî ouro konekasa' a'pusin to' nîpo'tî yaponse'. Moropai ita nîrî
awanî'pî to' esetato' Paapa nîkupî'pî yense'. Tamî'nawîrî ouro pe awanî'pî
ita, iporo. Mîrîrî ya' to' yuu pe Paapa nîtîrî'pî yense' wanî'pî. Moropai
mîrîrî ya' Arão nurî'tî yenyawon rî'pî yei wanî'pî manni' areta'pî. Moropai
asakî'ne awene'kon tî' wanî'pî o'non pata Paapa maimu e'menukasa'
manni' yaponse' pî'. 5 Mîrîrî Paapa maimu yense' po to' wanî'pî asakî'ne
ese' yenpata winî tîwe'sanon ouro konekasa'kon inserîyamî' pe, manni'kan
Paapa pia pu'kuru tîîko'mansenon. Inkamoro yapî'sa' yarappana î' kai'ma
pemonkonya teseru koneka Paapa yarakkîrî pata'se' pe awanî'pî. Mîrîrî
pata Paapaya tîîwanmîra imakui'pî kupî pata'se' pe awanî'pî. Tîîse
tamî'nawîrî î' moro tîwe'sen ekaremekî eserîke pra awanî sîrîrîpe.
6 Tamî'nawîron Paapa yewî' konekasa' tîuya'nîkon tîpo teepîremasanon
ewomî pia'tî'pî wei kaisarî e'mai'non yuwa'to' morî ta neken. To' ewomî
e'pîtî'pî mîrîrî tîntîrîkon yeserukon yawîrî mîrîrî ku'se. 7 Tîîse itakon
ite'karon yuwa'to' ta, teepîremasanon esanon yepotorî ewomî e'pîtî'pî tiwin
ite'ka tiwin kono' tîîse. Mîîkîrî ewomî pîn mîn ton pra. Tîîse mîîkîrîya
anî'rî wîîsa' tîuya mînî yarî e'pîtî'pî Paapa pî' ekareme'se. Mîrîrî yarîiya
imakui'pî tînkupî'pî ton pe. Moropai tonpayamî' nîkupî'pî imakui'pî
tînepu'tîkon pe pra iku'sa' to'ya ton pe yarî'pîiya. 8 Mîrîrî Paapa yewî' ta,
to' nîkupî wenai Morî Yekaton Wannîya uyenupakon aronne epu'to'pe
kai'ma. Manni' itakon ite'karon yuwa'to', morî pu'kuru Paapa ko'manto'
ta, anî' ewomî pîn. Aatarakkanmoka eserîke pra aako'mamî e'mai'non
yuwa'to' ta neken teepîremasanonya teeserukon kupî tanne. Mîrîrî
pî' uyenupa'pîkon Morî Yekaton Wannîya, maasa Paapa pia ewonnîto'
atarakkanmokasa' pra tîîse. 9 Mîrîrîya ekaremekî sîrîrîpe uurî'nîkon pî',
epu'to'pe kai'ma. Pena Paapa pia to' nîtîrîya moropai tekînkon po'tî to'ya
ya, morî pe e'to' yawîrî pemonkon yewan miakanma eserîke pra awanî'pî,
manni'kan Paapa yapurînenan yewan. Paapa pia pu'kuru to' ewomî eserîke
pra. 10 Tamî'nawîron to' nîkupî yeseru wanî'pî yekkari wanî tonpe neken,
moropai to' wuku tonpe, moropai î' kai'ma teserukon ya' tenyakon rona
to'ya tonpe. Moropai tiaron to' yeseru mîrîrî wanî'pî poroporo neken
pemonkon e'ronato' yeseru pe. Mîrîrî kupî'pî to'ya, î' pensa Paapaya
amenan pe mîrîrîkon yeseru mîrîrî miakanma pîkîrî.
11 Tîîse mîrîrî tîpo Cristo iipî'pî teepîremasanon esanon yepotorî pe
uurî'nîkon tonpe. Moropai amenan ewonnîto' yarakkanmoka'pîiya.
Mîîkîrî ewomî'pî mîrîrî Paapa yewî' ta, ka' pon pu'kuru. Miarî uurî'nîkon
ton pe Paapa pî' esatî pî' aako'mamî, manni' morî e'to' yawîrî yapurîto'
pata'se' ta, pemonkon nîkoneka'pî pata pra. Uupia'nîkon morî tîrî
Paapaya emapu'tînen pe awanî, taasai'ya yawîrî. 12 Î' pensa teewomî
yai, Cristo ewomî'pî tiwin ite'ka neken tamî'nawîronkon tonpe mîrîrî
morî pu'kuru Paapa ko'manto' pata'se' ya'. Miarî ya' teewomî yai
bode mînî moropai paaka more mînî yaasai'ya pra man tiwin kin

Paapa pî' ekaremekîpa. Tîîse yarî'pîiya tîmînî tîni'kamo'pî pu'kuru.
Moropai mîrîrî ke uurî'nîkon ye'ma'pîiya ipatîkarî tîîpia ko'mannîto'pe.
13 Mîrîrî bodeyamî' mînî, moropai paakayamî' yuntonon mînî, moropai
paaka tînre yenpotîpon pepînon tekînkon po'tîsa' to'ya ya, urunu'pîri
wanî to' nîkututuma pe pemonkonyamî' poro. Mîrîrî kupî to'ya yai,
pemonkonyamî' yarakkîrî nura pe to' e'to' ronaiya tîîse poro po itu'na
pra. 14 Maasa esenumenkatî, mîrîrî yentai Jesus mînî ini'kamo'pîya
uurî'nîkon rona. Morî Yekaton Wannî meruntîri yai Paapa pia mîîkîrî
eturumaka'pî tîîwarîrî tîîsa'mantapa. Morî pe e'to' yawîron imakui'pî
ton pîn eeturumaka'pî. Mîrîrî wenai imînîya imakui'pî uyewankon ya'
tîîko'mansen ronaiya. Manni' ne'ne' pe esenumenkanto' ku'nen mo'kaiya.
Mîrîrî wenai yairî Paapa, manni' ipatîkaron tîîko'mansen yapurîto'pe
ikupî'pîiya. Mîrîrî warantî uurî'nîkon pîika'tîiya.

15 Mîrîrî ku'sa' tîuya wenai, Cristo wanî Paapa yarakkîrî pemonkon
yarappana. Amenan esetanto' tîîsai'ya wanî, morî pe pemonkon enato'pe
Paapa yarakkîrî. Mîrîrî ye'nen penaro' yawîronkon nîkupî'pî imakui'pî
mo'kapa kai'ma aasa'manta'pî. Moropai inkamoro Paapa nanno'sanya
ipatîkaron inekaremekî'pî yapi'to'pe aasa'manta'pî.

16 Epu'tî'nîkon enen anî' wanî tîîse, itemanne rî'pî yapisî pepîn.
Tîîse aasa'manta tîpo neken, itonpa pe tîwe'senya mîîkîrî isa'manta'pî
yemanne rî'pî yapisî e'pai awanî. —Uusa'manta'pî ya, uyonpa rî'pîya
uyemanne rî'pî yapisî e'pai man —taasai'ya ye'nen. 17 Tîîse yapisîiya
mîîkîrî sa'manta'pî pata'pî pe neken. Maasa, aasa'manta pra tîîse,
yapisîiya eserîke pra awanî maasa pra î' pe pra awanî, enen aako'mamî
pîkîrî. Tîîse aasa'manta ya, mîrîrî yai neken yapisî e'pai awanî. 18 Mîrîrî
warantî nîrî pena imakui'pî anî' nîkupî'pî mo'ka Paapaya pepîn, tekîn
wîîsai'ya pra tîîse. Itekîn mînî rî'pî wenai neken, Paapaya ikupî, taasa'
tîuya yawîrî. 19 Mîrîrî ye'nen e'mai' pe Moisés nurî'tîya to' nîkupîton
ekareme'sa' yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pî', tamî'nawîrî Paapa
nekaremekî'pî, paaka more mînî yapi'sa' tîuya moropai bode mînî yapi'sa'
tîuya yense' yapisî'pîiya. Mîrîrî yai'me'pîiya tuna yarakkîrî. Moropai
mîrîrî ke mîrîrî kaareta tînmenuka'pî yaponse' moropai tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' kuyukuyuma'pîiya. Hissopo yare moropai carneiro si'po
suuyu ikî'pasa' i'ka' ke ikuyukuyuma'pîiya. 20 Mîrîrî kupî tîuya ye'ka pe
ta'pîiya to' pî':

> —Sîrîrî mîn wanî esetanto' ton Paapa nîkupî'pî ekareme'nen pe.
> Manni' upî' inekaremekî'pî ikupîkonpa
>
> Êx 24.8

—ta'pîiya. 21 To' pona ikupî'pî tîuya warantî, Moisés nurî'tîya mîn
kuyukuyuma'pî mîrîrî Paapa yewî' poro, moropai ita tîwe'sen
tamî'nawîron to' napurîkon poro. 22 Innape man. Moisés nurî'tîya
yenupanto' yawîrî tamî'nawîronkon wanî ironasa' pe mîrîrî mîn ke.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai to' makui, to' nîkupî'pî kupî'pî Paapaya tîîwanmîrî mîrîrî wenai.
Maasa pra anî' wîîsa' pra awanî ya, umakuyikon ronaiya eserîke pra
awanî. Tîîse mîn iti'kamo'pî wenai neken e'ronan esepu'tî.

Cristo Ni'kamo'pî Imînîya Neken Umakuyikon Rona

23 Inna seru' pepîn tarî Paapa ko'manto' kupî'pî to'ya morî pe tekînon
mînî ke. Tîîse mîrîrî wanî'pî ka' po tîwe'sen patakanen pe neken. Morî pe
ironapîtî'pî to'ya Paapa yapurîkonpa mîrîrî warantî. Tîîse to' yekînnon
mînî yentai morî pe ronaton yu'se ka' pon wanî, manni' pata pemonkon
yarakkîrî Paapa esepoto'. 24 Maasa pra Cristo ewonsa' pra man morî pu'kuru
Paapa pata'se' ya pemonkon nîkoneka'pî ya' pra, mîrîrî ka' po tîwe'sen
patakasa' ya' pra. Tîîse mîîkîrî ewomî'pî ka' po tîwe'sen ya' pu'kuru.
Moropai sîrîrîpe Paapa pia aako'mamî uurî'nîkon tonpe teeseurîma pî',
upîika'tîiya'nîkon. 25 Mîrîrî warantî pra pena teepîremasanon esanon
yepotorî ewonpîtî'pî. Kono' kaisarî eewonpîtî'pî mîrîrî morî pu'kuru Paapa
pata'se' ya', tîmînî yaase pra tîîse paaka more mînî yaapîtî'pîiya. Tîîse mîrîrî
warantî Cristo ewonsa' pra man tu'ke ite'ka. 26 Mîrîrî warantî ewonpî'sa'
ya, kono' kaisarî moriya tu'ke ite'ka Cristoya tîmoron epu'tî e'pai awanî
e'painon pata ekoneka'pî pata pai. Tîîse mîîkîrî ewomî'pî tiwin ite'ka
neken tamî'nawîronkon tonpe. Sîrîrî yai tamî'nawîron atareti'ka kupî yai
eesenpo'pî imakui'pî pe tamî'nawîronkon e'to' mo'kapa kai'ma. Tîîwarîrî
tiwin ite'ka tîîsa'mantapa eeturumaka'pî. 27 Tamî'nawîronkon uurî'nîkon
sa'manta e'pai awanî tiwin ite'ka neken. Moropai mîrîrî tîpo Paapaya
uurî'nîkon yenunto' wanî. 28 Mîrîrî warantî nîrî Cristo eturumaka'pî
tîîwarîrî tiwin ite'ka tîîsa'mantapa. Moropai pemonkonyamî' nîkupî'pî
imakui'pî mo'ka'pîiya tîpona. Mîrîrî tîpo mîîkîrî esenpo itakon ite'ka pe
tarîpai imakui'pî mo'kai pra, tîîse tînîmîkî pî' tîîko'mansenon pîika'tîi aaipî.

10 1 Pena Moisés nurî'tîya yenupato' wanî maasa Cristo nîkupî
ekareme'nen pe. Mîrîrî wanî'pî itekatono'pî pe neken, morî pe
tui'sen yekatono'pî pe awanî'pî, ima're tîwanî ye'nen. Maasa pra kono'
kaisarî iku'pîtî to'ya e'pai awanî'pî. Mîrîrî ye'nen o'non ye'ka pe mîrîrî
Moisés nurî'tî nîmenuka'pîya pemonkon kupî e'painon morî pe e'to'
yawîrî, Paapa pia erepannîto'pe. 2 Sîrîrî Paapa yapurînenan e'sa' ya,
morî pe e'to' yawîrî ironasa' pe imakui'pî tînkupî'pîkon winîpai, mîrîrî
tînkupîkon ko'mannîpî mî'pannîpî'pî to'ya e'painon. Maasa pra morî
pe to' wanî e'painon teuren. 3 Tîîse mîîwîni pra awanî kono' kaisarî
tîmakuyikon yepe' ton tekînkon ene'pîtî pemonkonyamî'ya. Mîrîrîya to'
yenpenatanîpî'pî tîmakuyikon rona pî'. 4 Maasa pra paaka mînîya moropai
bode mînîya anî' nîkupî'pî imakui'pî mo'ka eserîke pra awanî tiwin kin.
5 Mîrîrî ye'nen Cristoya ta'pî Paapa pî' tarî non pona teerepansa' yai:
—Paaka mînî moropai anî'rî mînî yarîuya

yu'se pra awanî ye'nen,
uyesa' ton kupî'pîya, Paapa, untîrî tonpe aapia.
6 Maasa pra o'ma'kon to' nîpo'tîkon
itaponse' po
inkamoro yu'se pra awanî inî'rî
to' nîkupî'pî imakui'pî mo'kanen pe.
7 Mîrîrî ye'nen tauya apî':
Paapa, uurî tarî wai
itu'se awe'to' ku'to'peuya.
Î' kai'ma amaimu yaponse' po
upî' teeseurîmasen e'menukasa'
manni'ya taasa' yawîrî ikupîuya

Sl 40.6-8

—ta'pîiya. 8 Mîrîrî pî' esenumenkanpai'nîkon. E'mai' pe ta'pîiya: —Paaka wîî to'ya yu'se pra awanî. Anî' enepî to'ya yu'se awanî pepîn aapia tînpo'tîkon ton. (Mîrîrî ta'pîiya mîrîrî ku'to'pe to'ya kai'ma Moisés nurî'tî nîmenuka'pîya taasa' tanne.) 9 Moropai mîrîrî tîpo ta'pîiya: —Uurî tarî wai Paapa, itu'se amîrî e'to' ku'to'peuya —ta'pîiya. Mîrîrî warantî tamî'nawîrî to' nîkupî ko'mannîpî yaretî'ka'pî Paapaya. Moropai mîrîrî pata'pî ya' Cristo sa'mantato' tîrî'pîiya. 10 Itu'se Paapa wanî wenai Cristo sa'manta'pî. Mîrîrî aasa'mantato' wenai, uurî'nîkon nîkupî'pî imakui'pî mo'ka'pîiya. Moropai morî pe uurî'nîkon kupî'pîiya. Maasa pra eeturumaka'pî tîîsa'mantapa tiwin ite'ka tamî'nawîronkon nîkupî'pî imakui'pî tonpe.

11 Mîrîrî ye'ka pe pra manni'kan teepîremasanon Judeuyamî' nîpo'tî wanî. Iko'noro wei kaisarî teserukon yawîrî ikupî pî' to' e'pîtî. Tîîse mîrîrî to' nîkupîya anî' nîkupî'pî imakui'pî mo'ka eserîke pra awanî tiwin kin. 12 Tîîse mîîkîrî teepîremasanon esanon yepotorî Jesus Cristo eturumaka'pî tiwin ite'ka neken imakui'pî tamî'nawîronkon nîkupî'pî mo'kapa. Mîrîrî ku'sa' tîuya tîpo eereuta'pî ipîkku pata'se' ya', Paapa meruntîri winîkîi. 13 Miarî mîrîrî pata pai, mîîkîrî Jesus ko'mamî. Î' pensa Paapaya imaimu yawîrî iteyatonon kupî inîmîkî pî' aako'mamî, to' yentai awanî ye'nen. 14 Maasa pra mîrîrî tiwin ite'ka eeturumaka'pî wenai tîpemonkonoyamî' kupî'pîiya morî pe e'to' yawîrî ipatîkarî imakui'pî ton pra. Manni'kan innape iku'nenan makuyikon mo'kaiya.

15 Moropai Morî Yekaton Wannî eseurîma'pî mîrîrî yekare pî'. E'mai' pe ta'pîiya:

16 —Sîrîrî wanî esetato' ton pe to' yarakkîrî
manni' wei esuwa'kasa' tîpo ikupîuya —ta'pî Paapaya.
—Umaimu yeka'mauya to' yewan ya' aako'manto'pe,
moropai î' pona imenukasa' warantî
to' esenumenkato' ya' itîrîuya
tîîwanmîra'nîkon ikupî to'ya namai,

Jr 31.33

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—ta'pîiya. 17 Moropai inî'rî ta'pîiya:
—Î' pensa imakui'pî pe to' e'to' pî'
enpenata pepîn inî'rî
moropai to' nîkupî'pî imakui'pî pî'
enpenata pepîn tiwin kin

Jr 31.34

—ta'pîiya. 18 Mîrîrî warantî tîîwanmîra imakui'pî unkupî'pîkon ku'sai'ya
tîpo inî'rî tîmakuyikon yepe' pe to' nîpo'tî yu'se pra awanî tarîpai.

Paapa Pia Erepannîpai'nîkon

19 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', Jesusya pakî'nan pona tîmînî kamo'pî pata
pai, î' rî umanenpanenkon ton pra man morî pu'kuru Paapa pata'se' ya'
ewonnîto'pe. 20 Maasa pra mîîkîrîya amenan e'ma arakkanmoka'pî ewonnîto'
ton. Aasa'manta'pî yai, tîpata'se' yuwa'to' kamisa karaka'pî Paapaya. Mîrîrî
ye'nen Paapa pia pu'kuru ewonnî tarîpai. Maasa pra pemonkon pe Jesus
sa'mantato' wenai imakui'pî unkupî'pîkon mo'ka'pîiya. Moropai uupia'nîkon
morî pe tîwe'to' tîîsai'ya ye'nen, ewonnî Paapa pia ko'manse. 21 Tarîpai moro
man tiwin kure'nan teepîremasanon esanon yepotorî uurî'nîkon tonpe miarî
Paapa yewî' esa' pe tîwe'sen. 22 Mîrîrî ye'nen aminke pra erepannîpai'nîkon
man Paapa pia. Yairî uyewankon ya' esenumenkan ye'ka pe moropai innape
ikupîi'ma. Maasa pra morî pe esenumenkanto' enasa' man ironasa' pe.
Moropai morî pu'kuru tuna ke ironasa' pe uyesa'kon wanî warantî, itu'na,
uyewankon ya' morî pe ko'mannî inî'rî imakui'pî kupî pî' ko'mannî pepîn.
Mîrîrî ye'nen iipia pu'kuru erepannîpai'nîkon man. 23 Moriya innape ikupî
pî' ko'mannîpai'nîkon man. Manni' ipî' eseurîman ko'mannîpî manni' maasa
pra epu'tî man î' kai'ma yairî î' ta'pî tîuya kupî Paapaya. 24 Moropai morî
pe e'nî yuwapai'nîkon tiaronkon yarakkîrî. Tiaronkon pîika'tîpai'nîkon
tamî'nawîrî morî pe to' sa'nama wenai moropai tiaronkon nîrî sa'namato'pe
to'ya. Moropai to' pîika'tî yuwato'pe to'ya. 25 Tiaronkon wîtî pra awanî wenai
epere'pî'nîto' pata'se' ya' —Uurî nîrî uutî pepîn —tîkai pra e'nîpai'nîkon
man. Tîîse inkamoro yausinpapai'nîkon man. Inî' panpî' itîîpai to' e'to'pe,
to' yausinpapai'nîkon man. Maasa pra aminke pra Uyepotorîkon ii'to' weiyu
eseponî pî' man mîîto'pe. Mîrîrî ye'nen to' tarumakai pra to' yausinpa
yuwapai'nîkon man.

26 Maasa pra yairon pu'kuru Paapa maimu eta tîpo tîpu'se imakui'pî
kupî pî' ko'mannî ya, inî'rî mîrîrî mo'kanen ton eporî eserîke pra man.
Paapa maimu pîinama pra tanne tiaron untîrîkon ton pra man imakui'pî
yepe' ton. 27 Mîrîrî ye'nen eranne' pe e'nî kupî sîrîrî. Maasa pra apo' ya'
teyatonon yenumî Paapaya nari' ya', apo' î' pensa eesi'nîpî neporî ton
pepîn ya'. 28 Maasa era'makî. Pena Moisés nurî'tî nîmenuka'pî yawîrî
pra tîwe'sen wanî ya, mîîkîrî ye'ka wî'pî to'ya tî'nînmai pra. Tîîse mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ku'pîtî'pî to'ya pena anî'ya imakui'pî ku'sa' era'ma asakî'nankonya ya.
Mîîwîni pra awanî ya, eseurîwî'nankonya era'masa' ya. 29 Tarîpai o'non
ye'ka pe awanî kupî sîrîrî Paapa munmu yewanmîrîtîpon yarakkîrî?
Inkamoro ye'kaya imînî tîrona tonkon kupî î' pe pra rî. Manni' imînî
wenai upîika'tîiya'nîkon yekare esepu'tî, amenan esetato' yawîrî.
Moropai o'non ye'ka pe e'pai awanî Paapa Yekaton, isa'namanen, winîkîi
tîwo'ma'tasen yarakkîrî? Maasa esenumenkatî. Penaronkon Moisés nurî'tî
maimu yawîrî pra esi'san yentai tîwe'taruma'tîto' yapisîiya kupî sîrîrî.
30 Maasa pra Paapa manni'ya epu'tî man. Ta'pîiya:

—Ese'ma kupî sîrîrî inkamoro,
umaimu yewanmîrîtîponkon, yarakkîrî

Dt 32.35

—ta'pîiya. Moropai ta'pîiya inî'rî:

—Uyepotorîkonya tîpemonkonoyamî' yeseru yenpo kupî sîrîrî.
Moropai imakui'pî to' nîkupî'pîkon wenai,
inkamoro yenumîiya kupî sîrîrî

Dt 32.36; Sl 135.14

—ta'pîiya. 31 Akan neken taamî mannankan Paapa tîîko'mansenya to'
yenumî kupî pe man.

32 Maasa enpenatatî. Pena Jesus yekare etaya'nîkon yai, innape
ikupî'pîya'nîkon, yairî awanî epu'tî'pîya'nîkon. Mîrîrî wenai tu'ke
awe'taruma'tî'pîkon. Tîîse mîrîrî rumakaya'nîkon pra awanî'pîkon.
Yapîtanîpî pî' aako'mamî'pîkon. 33 Tiaron pensa amîrî'nîkon mu'tunpa'pî
to'ya mararî pra. Moropai ataruma'tî'pîkon to'ya tamî'nawîronkon
rawîrî si'ma. Moropai amîrî'nîkonya tiaronkon e'taruma'tî era'ma'pî
a'noko'pîkon pe. Mîrîrî ye'nen to' wanîyakon pe to' pîika'tî
yuwa'pîya'nîkon. Mîrîrî wenai to' kaisarî awe'taruma'tî'pîkon. 34 Moropai
amîrî'nîkonya atarakkamo'san pîika'tî'pî. Tamî'nawîrî itesa' pe awe'to'kon
mo'ka'pî to'ya tanne, mîrîrî yapîtanîpî'pîya'nîkon aatausinpakon ye'ka pe.
Aatausinpa'pîkon maasa pra mîrîrî yentainon morî panpî' eporîya'nîkon
epu'tî'pîya'nîkon, tîwe'tî'kasen pepîn tîrî tîuya taasa' Paapaya yawîrî.

35 Mîrîrî ye'nen meruntî ke e'tî a'tu'mîra teenai pra. Innape ikupî
pî' aako'mamîkon ya, kure'ne morî yapisîya'nîkon kupî sîrîrî. 36 Mîrîrî
yapisîya'nîkon nîmîkî pî' ako'mantî teeseta'kai pra. Itu'se Paapa e'to'
kupî pî' moropai î' tîrîuya ta'pî Paapaya yapisîya'nîkon pîkîrî ako'mantî.
37 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man:

Tîko'man pe aako'mamî pe pra man, tîîse mararî aako'mamî.
Moropai manni' tui'sen, mîîkîrî iipî.
Mîîkîrî ko'mamî pepîn tîîse aaipî.

38 Mîrîrî yai upemonkonoyamî' morî pe pu'kuru tîwe'sanon
ko'mamî pe man innape ukupî pî'.
Tîîse inkamoro enna'po ya te'ma'pîkon pî',

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inkamoro pî' atausinpa pepîn

Hc 2.3,4

ta'pîiya. 39 Tîîse uurî'nîkon wanî pepîn inkamoro ye'ka tîwenna'posanon
warantî. Inkamoro wanî awe'tî'katonkon pe. Tîîse uurî'nîkon wanî
innape iku'nenan pe moropai innape iku'sa' wenai, uurî'nîkon wanî
e'pîika'tî'san pe.

Penaronkonya Innape Paapa Ku'to'
Yeseru Ton Tîrî'pî

11 1 Tauya sîrîrî innape Paapa ku'to' wanî see warantî. Innape Paapa
winîpainon yapisî kupî sîrîrî, manni' inîmîkî pî' ko'mannî manni'
epu'tî'nîkon. Moropai yapisîton moro awanî epu'tî teesera'masen pepîn,
innape Paapa kupî wenai. 2 Mîrîrî warantî penaronkonya innape Paapa
kupî'pî. Mîrîrî wenai Paapaya to' era'ma'pî tîwakîri pe.
3 Innape ikupî wenai epu'tî'nîkon î' kai'ma Paapaya tamî'nawîron
koneka'pî tîmaimu ke. Ka' koneka'pîiya, kapoi, wei, sirikkîyamî' anî'
nera'makon pepîn koneka'pîiya tera'masen tonpe to' koneka'pîiya. Mîrîrî
epu'tî, innape Paapa kupî ye'nen.
4 Mîrîrî warantî nîrî pena Abel nurî'tîya innape Paapa kupî'pî. Mîrîrî
ye'nen Paapa pia tîntîrî tekîn po'tî'pîiya manni' tîrui Caim nurî'tî nîpo'tî
yentainon. Innape Abel nurî'tîya ikupî ye'nen, tîwakîri pe yairon pe
Paapaya intîrî'pî era'ma'pî. Innape iku'to' tîuya wenai tîîsa'manta tîpo
inî'rî teeseurîmasen pe Abel nurî'tî wanî. —Innape Paapa ku'nen pe e'tî
—taiya upî'nîkon.
5 Mîrîrî warantî nîrî Enoqueya innape Paapa kupî'pî. Mîrîrî wenai
aasa'mantato' winîpai Paapaya yarî'pî. Moropai mîîkîrî esa'rî'pî yuwa'pî
itonpayamî'ya tîîse eporî to'ya pra awanî'pî. Maasa pra Paapaya yarî'pî
wanî'pî. Yarîiya rawîrî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' wanî'pî:
—Tîwakîri pe Paapaya era'ma'pî innape iku'toi'ya wenai. 6 Anî'ya innape
Paapa kupî ye'ka pe pra, tîwakîri pe era'maiya pepîn tiwin kin. Maasa pra
Paapa pia tuutîsenya innape moro Paapa wanî ikupî e'pai awanî. Moropai
Paapa nîtîrî ton moro awanî, manni'kan tîwanenan pia epu'tîiya e'pai awanî.
7 Mîrîrî warantî nîrî Noé nurî'tîya Paapa maimu eta tîuya yai innape
ikupî'pî. Ta'pî Paapaya: —Pata yaretî'kauya pe wai tuna ke —ta'pîiya.
Tîîse maasa î' e'kupî era'masa' Noéya pra awanî'pî. Tîîse innape
imaimu kupî'pîiya. Moropai kure'nan kanau koneka'pîiya. Mîrîrî ya'
tîpemonkonoyamî' tarakkîronkon e'pîika'tîto'pe kai'ma. Mîrîrî ku'sai'ya
wenai tiaronkon pata ponkon tî'ka'pî Paapaya. Moropai innape tîku'sai'ya
wenai yairon pe ikupî'pî Paapaya.
8 Mîrîrî warantî nîrî Abraão nurî'tîya innape Paapa maimu kupî'pî.
Mîîkîrî yanno'pî Paapaya moropai eese'ma'tî'pî tiaron pata pona. Attî'pî
se' tapairî tuutîsen pemonkon wîtî warantî, o'non pata tuutî epu'tî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ye'ka pe pra. Tîîse apata ton tîrîuya ta'pî Paapaya pata pona attî'pî.
Mîîkîrîya tîpata nîmî'pî. 9 Innape Paapa kupî tîuya wenai aako'mamî'pî
miarî ka'ran pe, mîrîrî itîrî tîuya taasa' Paapaya manni' pata ya'. Mîîkîrî
ko'mamî'pî tappîi konekasa' ta. Mîrîrî warantî nîrî Isaque nurî'tî moropai
Jacó nurî'tî ko'mamî'pî tappîi konekasa' ta. Maasa pra inkamoro pî' nîrî
ta'pî Paapaya to' pata'se' ton itîrî tîuya pî' mîîto'pe. 10 Mîrîrî warantî
to' ko'mamî'pî maasa pra Abraão nurî'tîya ikoneka tîuya ta'pî Paapaya
nîmîkî'pî tîpata'se' ton. Manni' Paapa nîkoneka'pî aako'mamî pata'se' ton,
sa'man ite'se'kon aataretî'ka neporî ton pepîn mîrîrî nîmîkî'pîiya.
11 Innape ikupî pî' Abraão nurî'tî ko'mamî wenai tînmu ke eena'pî
a'yeke'ton pe si'ma. Moropai ino'pî Sara nurî'tî nîrî, tînre yenponen pe
pra si'ma tînre ke eena'pî. Mîîkîrîya innape î' kupî tîuya ta'pî Paapaya
epu'tî'pî. 12 Mîrîrî warantî mîîkîrî Abraão nurî'tî ena'pî tu'kankon yunkon
pe a'yeke'tonon pe si'ma. Mararî pra ipayanyamî' ton esenpo'pî ka' pî'
sirikkîyamî' wanî warantî. Moropai tu'ke kasapan wanî warantî pîrana
ka, iku'ne'tî yentai ipayanyamî' epamî'pî.
13 Sîrîrî warantî tamî'nawîronkon inkamoro penaronkon e'tî'ka'pî innape
ikupî ye'ka pe. Teuren î' tîrî tîuya ta'pî Paapaya era'masa' to'ya pra man
tîîse innape ikupî'pî to'ya. Maasa yapisî tîuya'nîkon epu'tî'pî to'ya. Moropai
to' esepu'tî'pî tarîron pe pra tîwanîkon moropai to' esekaremekî'pî ka'ran
pe tîwanîkon pî' sîrîrî pata po, tuutîsanon pe sîrîrî pata poi to' wanî.
14 Mîrîrî warantî anî'kan esenumenka ya, tîpata'se'kon ton yuwa pî' to'
ko'mamî eesepu'tî. 15 Inkamoro esenumenkasa' pra man tîwenna'pokon
pî' tîpata'se'kon ya'. Enna'popai tîwanîkon ya, to' enna'po'pî e'painon.
16 Tîîse tîpatakon ton yuwa'pî to'ya tiaron, itentainon morî ka' pon. Mîrîrî
wenai Paapa eppepî pepîn to' yunkon pe, to' napurî pe tîwanî pî' maasa pra
mîîkîrîya to' pata'se' ton koneka'pî miarî morî pu'kuru.
17 Abraão nurî'tîya innape Paapa kupî'pî wenai, tînmu Isaque nurî'tî
tîrî'pî Paapa pia ipo'tîpa. Maasa pra innape tîkupîiya epu'tîpa tînmu Isaque
nurî'tî wîîto'peiya tîîpia esatî'pî Paapaya. 18 Teuren Paapaya taasa' wanî'pî,
ipî' mîîkîrî inmu Isaque nurî'tî wenai tu'ke payanyamî' ton wanî kupî sîrîrî
taasai'ya wanî'pî. Mîîwîni tîîse mîîkîrî tiwinan tînmu wîî yonpa'pî Abraão
nurî'tîya Paapa maimu pe. 19 Innape Abraão nurî'tîya ikupî'pî. Tînmu
wîîsa' tîuya tîpo, Paapaya i'mî'sa'ka eserîke ikupî'pîiya innape. Mîrîrî
ye'nen Paapa nîkupî'pî wanî'pî isa'manta'san kore'ta pai mîîkîrî tînmu
Isaque nurî'tî e'mî'sa'ka warantî, iwîsa' tîuya ya. Innape mîrîrî ku'sa' tîuya
wenai tînmu yapisî'pîiya isa'manta'pî e'mî'sa'kasa' warantî.
20 Mîrîrî warantî nîrî innape Paapa kupî tîuya wenai Isaque nurî'tîya
ta'pî tînmukuyamî' pî'. Morî tîîto'pe Paapaya maasa to' pia ta'pîiya Jacó
nurî'tî pî' moropai Esaú nurî'tî pî'.
21 Mîrîrî warantî nîrî innape Jacó nurî'tîya Paapa kupî'pî. Mîrîrî ye'nen
tîîsa'manta ye'ka pe Jacó nurî'tîya José nurî'tî munkîyamî' pî' ta'pî morî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîîto'pe Paapaya to' pia tiwin pî' to' tîîse. Mîrîrî taa ye'ka pe mîîkîrî
apîtasa' wanî'pî tîme'sipu pona moropai Paapa yapurî'pîiya.
22 Mîrîrî warantî nîrî José nurî'tîya innape Paapa kupî'pî. Mîrîrî ye'nen
tîîsa'manta rawîrî Israelyamî' epa'kato' pî' eeseurîma'pî Egito pata poi.
Tîmaimu tîrî'pîiya to' pî' î' kupî to'ya e'pai awanî tîîsa'mantasa' tîpo te'pî
rî'pî yarakkîrî, yaato'pe to'ya tarakkîrî'nîkon.
23 Mîrîrî warantî nîrî innape Paapa kupî'pî Moisés yuntonon nurî'tîya.
Mîrîrî wenai eesenposa' tîpo yenomî'pî to'ya eseurîwî'ne kapoi kaisarî.
Maasa pra mîîkîrî era'ma'pî to'ya morî pe pu'kuru. Mîrîrî ye'nen pata esa'
pe tîwe'senya taasa' yawîrî iwî to'ya pra awanî'pî. Inama to'ya pra to'
wanî'pî.
24 Mîrîrî nîrî innape Paapa kupî'pî Moisés nurî'tîya. Mîrîrî ye'nen kure'ne
teenai mîîkîrî pata esa' Faraó yensi more pe tesatî to'ya yu'se pra awanî'pî.
25 Tîîse mîîkîrî wanî'pî Paapa pemonkonoyamî' e'taruma'tî kaisarî
e'taruma'tîpai, mararî Egito ponkon kore'ta iko'manpai tîwanî yentai,
imakui'pî kupî tîuya pî' taatausinpai. Paapa pemonkonoyamî' yarakkîrî
tîwe'taruma'tî era'ma'pîiya morî pe panpî' awanî. 26 Morî pe panpî'
awanî epu'tî'pîiya, tamî'nawîrî Egito po tîwe'sanon esa' pe tîwanî yentai.
Maasa pra mararî tîwe'taruma'tî epu'tî'pîiya Paapa pemonkonoyamî'
pokonpe, manni'kan kore'tapai maasa tîmenka'pî pîika'tîton Paapa narima
epu'tî'pîiya. Moropai tîîpia Paapa nîtîrî kure'nan nîmîkî pî' aako'mamî'pî.
27 Innape Paapa kupî tîuya wenai Egito pata yapai Moisés nurî'tî epa'ka'pî
pata esa' namaiya pra. Tamî'nawîron yapîtanîpî'pîiya maasa pra Paapa anî'
nera'ma pepîn epu'tî tîuya ye'nen. 28 Innape Paapaya tîpemonkonoyamî'
pîika'tî kupî tîuya ye'nen, tekînkon tî'kato'pe to'ya ta'pîiya. Moropai
inkamoroya tînna'takon kî'pato'pe to'ya mîn ke ta'pîiya. Maasa pra Egito
pona inserî iipî ya to' tî'kai, to' munkîyamî' e'mai'nokon tî'kaiya namai.
29 Mîrîrî warantî innape Paapa kupî'pî Israelyamî'ya. Mîrîrî ye'nen
kure'nan pîrana suuyu itese' rukku'nîpî'pî to'ya a'mun po. Moropai to'
ye'ma'pî pî' tui'sanon Egito ponkon ena'pî. Inkamoro yeuronka'pî tunaya.
To' tî'ka'pîiya.
30 Mîrîrî warantî innape Paapa kupî to'ya wenai Jericó cidaderî yuwa'to'
kawînan ena'pî. Asakî'ne mia' pona wei kaisarî mîrîrî yuwa'to' woi to' wîtî
ko'mannî'sa' tîpo eena'pî. ⌊Paapa maimu yawîrî mîrîrî kupî'pî to'ya.⌋
31 Mîrîrî warantî nîrî innape Paapa kupî'pî Raabe nurî'tîya. Manni'
se' tapairon wîri' warayo'kon yarakkîrî tîwe'sen. Mîîkîrî sa'mantasa'
pra man manni'kan tîpata yawonkon sa'manta yai. Inkamoro wanî'pî
Paapa maimu yawîrî pra. Tîîse morî pe manni'kan pata era'manenan
Israelyamî' yapisî'pîiya tewî' ta.
32 Î' tauya e'painon inî' panpî' sîrîrî pî'? Maasa pra kure'ne eseurîma eserîke
pra wai mararî wei man. Eseurîma eserîke pra wai Gideão nurî'tî nîkupî'pî
pî', moropai Baraque nurî'tî nîkupî'pî pî', moropai Sansão nurî'tî nîkupî'pî pî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moropai Jefté nurî'tî nîkupî'pî pî' moropai Davi nurî'tî nîkupî'pî pî' moropai
Samuel nurî'tî nîkupî'pî pî', moropai manni'kan Paapa maimu ekareme'nenan
profetayamî' nurî'tî pî'. 33 Mîrîrî warantî innape Paapa kupî'pî to'ya. Mîrîrî
wenai to' eseya'nama mararonkon pepîn tiaron pata ponkon yarakkîrî.
Moropai to' yentai to' wanî'pî. Yairon kupî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Paapa
winîpainon, itîrî tîuya ta'pî Paapaya, yapisî'pî to'ya. Innape ikupî to'ya wenai
kaikusiyamî' mata yettapurî'pî Paapaya. 34 Innape ikupî tîuya'nîkon wenai
kure'nan apo' awittasa' yi'nîpî'pî Paapaya, to' aramî namai. Moropai to' e'tî'ka
yai tiaronkon sa'manta tanne, to' sa'manta pra awanî'pî. Teuren a'tu'mîra to'
wanî'pî. Tîîse meruntî ke to' ena'pî. Teeseya'namakon yai meruntî ke pu'kuru
to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen tiaron pata ponkon mararonkon pepînon yentai
to' wanî'pî. 35 Mîrîrî warantî innape Paapa kupî'pî wîri'sanyamî'ya. Mîrîrî
ye'nen to' yonpakon isa'manta'san pîmî'sa'ka'pî Paapaya inî'rî. Tiaronkon
taruma'tî'pî to'ya tîwî innape iku'to' tîuya'nîkon rumakato'pe to'ya. Tîîse
tîwî irumaka to'ya pra awanî'pî. Maasa epu'tî'pî to'ya tîwe'taruma'tîkon
tîpo tîîsa'mantasa'kon ya, morî yapisî tîuya'nîkon tîwe'mî'sa'kasa'kon yai.
36 Moropai tiaronkon yeppe'nîpî'pî to'ya. Moropai tiaronkon po'pîtî'pî to'ya.
Tiaronkon yewa'tîpîtî'pî to'ya. Moropai atarakkannîto' yewî' ta to' yarî'pî
to'ya. 37 Moropai to' sa'manta pîkîrî tiaronkon pa'tîpîtî'pî to'ya tî'kon ke.
Tiaronkon sara'mo'pîtî'pî to'ya saasa ke arakkita pairî. Tiaronkon wî'pî to'ya
kasupara ke. Tiaronkon ataimerunpa'pî mararî pra. To' asarî ko'mannîpî'pî
se' yentakaya, tîponkon ton carneiro moropai bode pi'pî rî'pî yeka'ma'pî
tîuya'nîkon ye'ka pe. Î' ton pra tîwe'sanon pe to' wanî'pî. Itaruma'tîsa' pe to'
wanî'pî ipîra. To' e'taruma'tîto' wanî'pî tu'ke, tiwin pra. 38 Inkamoro asarî'pî
keren poro moropai wî' poro. Moropai to' ko'manpîtî'pî yarantana pî'. A'takon
non yakasa' yapî' to' ko'mamî'pî. Morî pe, yairon pe to' wanî'pî, sîrîrî pata
ponkon imakui'san kore'ta to' ko'mamî yentai.
39 Inkamoro yeseru era'ma'pî Paapaya tamî'nawîrî tîwakîri pe. Maasa
pra innape tîkupî to'ya wenai to' pî' aatausinpa'pî. Tîîse inkamoro
e'tî'ka'pî maasa î' tîrîuya ta'pî Paapaya tapi'se pra. 40 Maasa pra Paapa
esenumenka'pî tiaron pe maasa uurî'nîkon koneka tîuya yai morî pe
awe'to' yawîrî, inkamoro nîrî konekaiya. Mîrîrî yai morî yapisî to'ya pe
man uurî'nîkon yarakkîrî.

Paapa Uyunkon Mîîkîrî

12 1 Mîrîrî ye'nen uurî'nîkonya inkamoro mararonkon pepîn
nîkupî'pî yekare eta'pî. Mîrîrî warantî uurî'nîkonya iku'to'pe
ekareme'nen pe awanî. Mîrîrî ye'nen tî tamî'nawîrî innape ikupî
manenpanen rumakapai'nîkon man. Moropai imakui'pî unkupîkon
kupî e'pai pra man atare'mon namai. Inî' ipî' enpenatanpai pra man.
Tîîse meruntî ke e'nîpai'nîkon man manni'kan teeka'tunsenon eka'tumî
warantî. To'sarî uye'marîkon ta ko'mannîpai'nîkon yairî ma're teenai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pra. 2Innape ikupî pî' ko'mannîpai'nîkon Jesus era'mai'ma. Maasa pra
innape Paapa kupî wenai, mîîkîrîya uurî'nîkon pîika'tî'pî. Moropai
upîika'tîkon pî' aako'mamî tîîpia erepannî pîkîrî. Mîîkîrî yeseru pî'
esenumenkanpai'nîkon. Î' pensa mîîkîrîya pakî'nan pona tîîsa'mantato'
yewanmîrîsa' pra man. Tîîse aatausinpa'pî maasa pra î' kai'ma tîîpia
itîrîuya ta'pî Paapaya yapisî tîuya kupî ye'nen. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma
eesenumenka pra awanî'pî kure'nan tîweppe'to' pî', tîîsa'mantato' pî'.
Tarîpai mîîkîrî ereutasa' sîrîrî, ipîkku pata'se' ya', Paapa, tamî'nawîronkon
esa' pe tîwe'sen, yaponse' po imeruntîri winî. 3Maasa esenumenkatî î'
kai'ma awe'taruma'tî'pî pî'. Î' kai'ma imakui'san kore'ta tîwanî yai tîpî' to'
wo'ma'tato' yapîtanîpî'pîiya. Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkonya yapîtanîpî
e'pai awanî, yairî ma're teenai pra, moropai tîrumakai pra.

4Epu'tî pî' wai seru' pepîn. Imakui'sanya ataruma'tî'pîto'kon pî'
yapîtanîpî pî' aako'mamîkon. Tîîse ipîra amîrî'nîkon tîwîi amînîkon
ti'kanse ataruma'tîsa'kon to'ya pra man sîrîrî tîpose. 5Î' ta'pî Paapaya
ku'sa'ya'nîkon aawanmîra'nîkon. Meruntî ke awanîkonpa Paapaya
tîmaimu ke ta'pî yairî ma're eenakon namai, tînmukuyamî' pe
amîrî'nîkon tîku'se. Ta'pîiya see warantî:

Maasa etakî unmu,
î' pensa Paapaya ataruma'tî wenai
î' kai'ma ayenupaiya etatî.
Ipîinamaya'nîkon pra kenantî.
Moropai î' pensa apî' taiya ya:
—Yairî pra nai —taiya ya apî',
kîsewankono'mai.
6 Maasa pra Paapa wanî
tîsa'namanenan yako'menkanen pe,
morî pe to' enato'pe.
Moropai tamî'nawîronkon tînmu pe
tînapisî'san panamaiya,
yairî pra to' yeseru wanî namai

Pv 3.11,12

ta'pîiya.

7Mîrîrî ye'nen e'taruma'tînto' yapîtanî'tî, Paapaya apanamato'kon eta
ye'ka pe. Maasa pra î' kai'ma apî'nîkon Paapa esenyaka'ma tînmukuyamî'
pe awanîkon ye'nen. Moro awanî sîrîrî more itun nako'menka'pî pepîn
iteseru? Kaane, iteseru yako'menkasai'ya mîrîrî, itun pe tîwanî ye'nen. Mîrîrî
warantî tamî'nawîronkon tînmukuyamî' yako'menka Paapaya. 8Mîrîrî ye'nen
yako'menkasa' pe pra awanîkon ya, inmuku pe pu'kuru awanîkon pepîn. Tîîse
tiaron munkî pe awanîkon. 9Uyunkon tarîronya uurî'nîkon yako'menka'pî.
Moropai mîîkîrî nama'pî. Mîrîrî yentai Paapa nama'nîkon e'pai man, manni'
uyunkon ka' pon uyako'menkanenkon. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moriya iipia ko'mannîto' pu'kuru eporî. 10 Uyunkon tarîronya uurî'nîkon
yako'menkapîtî'pî more pe e'nî'nîkon tanne teesenumenkato' yawîrî. Morî
pe uyeserukon yu'se tîwanî ye'nen yako'menkapîtî'pî to'ya epu'tî tîuya'nîkon
pîkîrî. Tîîse Paapaya uurî'nîkon yako'menkato' wanî tîwîrî yairon pe. Morî
pe tarakkîrî ko'mannîto'pe, tîwarantî ukupîiya'nîkon. 11 Î' pensa uurî'nîkon
yako'menkanenya ya, uyako'menkato'kon wanî uurî'nîkon yewankono'manen
pe. Yai pra yairî ma're enan, atausinpanto' ton pra. Tîîse maasa panpî'
uurî'nîkon yako'menkasa'kon yeseru ena morî pe. Moropai tîwanmîra e'nîto'
esera'ma, maasa pra Paapaya uyako'menkasa'kon wenai.

Panamanto'

12 Mîrîrî ye'nen tauya amîrî'nîkon wanî itenya ike'nepamî'san warantî
ayenyakon pîmî'sa'katî taatausinpai. Moropai e'mî'sa'katî apîtatî ike'ne
tîwe'sen warantî pra. Tîîse meruntî ke enatî ayewankon ya'.
13 To'sarî aye'marîkon konekaya'nîkon warantî ayeserukon konekatî
morî pe yawîrî aako'mamîkonpa yairî ma're teenai pra.
Pv 4.26
Aako'mamîkon yai ayeserukon era'manenan a'tu'mînan esenomî namai,
tîîse morî pe taatausinpai to' ko'manto'pe.
14 Tîîwanmîra awanîkon yuwatî tamî'nawîronkon pokonpe. Moropai
morî pe pu'kuru, itu'se Paapa e'to' yawîrî aako'mamîkon yuwatî. Maasa
pra mîrîrî ku'sa' anî'ya pra awanî ya, Uyepotorîkon era'maiya pepîn
tiwin kin. 15 Aka tîwarî e'tî, anî'ya tîîpîika'tîto' Paapaya yewanmîrî
namai, iipiapai aatarimakî namai. Aka mîîkîrî ke'nen manni' mî'nî ye'
aro'tasa' manni' warantî maasa pra mîrîrî mî'nî ye' arentasa' ya morî pe
tîwe'sen kore'ta mîrîrîya to' taruma'tî. Mîrîrî warantî pra e'tî teekore'mai
pra tiaronkon winîkîi. 16 Moropai tauya aka se' tapairî wîri'sanyamî'
yarakkîrî awanî tonpe anî' ke'nen. Moropai wîri'sanyamî' ke'nen se'
tapairî warayo'kon yarakkîrî. Moropai Paapa nîtîrî yewanmîrî anî'ya
ke'nen. Maasa pra mîrîrî warantî Esaú nurî'tîya ikupî'pî. Tîîpia Paapa
nîtîrî'pî yewanmîrî'pîiya. Eesenumenka pra awanî'pî e'mai'non pe
tîwanî pî' e'mai'non pia î' tîrî tîuya ta'pî Paapaya pî'. Maasa pra tiwinan
prato awentamo'kanto' miakanma'pîiya mîrîrî ke takon Jacó nurî'tî pia.
17 Mîrîrî tîpo î' kupî'pîiya epu'nenan amîrî'nîkon. Mîrîrî entamo'kanto'
miakanma'pî tîuya mana'poka yu'se awanî'pî. Mîrîrî esatî'pîiya tun
nurî'tî pî': "Inî'rî morî pe uuko'manto'pe ka'kî Paapa pî'", ta'pîiya tun pî'.
Tîîse yewanmîrî tîpo, î' kai'ma inna'pokaiya eserîke pra awanî'pî. Teuren
tu'ke iteserukon yuwa'pîiya tîkauware esatî'pîiya. Tîîse yapisîiya pîn.
18 Î' pensa amîrî'nîkon erepansa' pra man Paapa pia manni'kan
penaronkon Judeuyamî' erepamî'pî warantî. Aminke pra inkamoro
erepamî'pî mîrîrî wî' pia. Tîîse mîrîrî yai eranne' pe to' wanî'pî. Mîrîrî
apo' era'ma'pî to'ya moropai katupuru îrikkutun wanî'pî nari' pe. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

miarî ewaron pe awanî'pî mararî pra a'situn wanî'pî. 19 Mîrîrîya eta'pî to'ya
trombeta e'nato'. Mîrîrî kore'ta teeseurîmasen mai eta'pî to'ya. Mîrîrî eta
tîuya'nîkon pe ta'pî to'ya eranne' pe tîwanîkon wenai inî'rî eeseurîma namai.
20 Maasa pra yapîtanîpî to'ya eserîke pra to' wanî'pî î' kai'ma eeseurîmato'.

Ta'pî Paapaya tiwin kin anî'ya manni' wî' yapî namai
maasa pra wî' yapîsa' anî'ya ya,
iwî e'pai awanî tîpa'tîpî'se tî' ke,
pemonkonyamî' neken pepîn tîîse to' yekînnon nîrî ta'pîiya.

Êx 19.12,13

21 Mîrîrî to' nera'ma'pî wanî'pî nari' pe. Mîrîrî pî' ta'pî Moisés nurî'tîya:

—Mararî pra e'kîkî'ma sîrîrî eranne' pe wanî pî'

Dt 9.19

—ta'pîiya.

22 Tîîse mîrîrî ye'ka pata amîrî'nîkon ii'sa' pra man. Tîîse aaipî'pîkon
morî pu'kuru Paapa pata ya' tiaron wî' itese' Sião pona pena awe'kupî'pî
warantî pra. Tîîse morî Paapa cidaderî pona, amenan Jerusalém ka'
pon pia aaipî'pîkon manni'kan mararonkon pepîn iku'ne'tî yentainokon
inserîyamî' kore'ta. 23 Amîrî'nîkon iipî'pî manni'kan e'mai'nokon
Paapa munkîyamî' epere'sa' kore'ta taatausinpai pu'kuru manni'kan
itese' e'menuka'san ka' po. Aaipî'pîkon Paapa pia manni' Paapa ipîkku
tamî'nawîronkon yenunnen. Moropai o'non pata Paapa nîkupî'san yairî
ipemonkonoyamî' yekaton ko'mamî morî pe awe'to' yawîrî. Mîrîrî pata
pona aaipî'pîkon. 24 Amîrî'nîkon iipî'pî Jesus pia manni' amîrî'nîkon
yarakkîrî moropai Paapa arappana' tîwe'sen. Manni' Jesus nîkupî'pî
amenan pe eseponîto'pe Paapa yarakkîrî. Moropai manni' tîmînî ke
uurî'nîkon kuyu kuyu ma'tîpon pia aaipî'pîkon. Manni' imînî wanî morî
pe manni' Abel nurî'tî mînî ti'kamo'pî yentai. Maasa pra Abel mînî rî'pî
era'ma tîuya yai Paapaya iwîtîpon taruma'tî'pî. ⌈Tîîse Jesus mînî rî'pî
era'ma tîuya yai imakui'pî unkupî'pîkon kupîiya tîîwanmîra.⌋
25 Mîrîrî ye'nen aka moropai anetapai pra ke'tî teeseurîmasen eseurîmato'.
Maasa pra manni'kan anetapai pra esi'san wî' poi teeseurîmasenya taasa'
tanne, inkamoro e'pîika'tî pîn tîîse to' e'tî'ka'pî. Mîrîrî ye'nen uurî'nîkon
kanan, yewanmîrîsa' ya ka' pon eseurîmato' o'non ye'ka pe e'pîika'tîn
e'painon? E'pîika'tîn pepîn. 26 Manni' yai wî' pia to' wanî yai mîîkîrî
teeseurîmasen maimuya non eserentîkî'ma emapu'tî'pî. Tîîse tarîpai ta'pîiya:

—Inî'rî tiwinkano'pî pe eeserentîkî'ma emapu'tîuya kupî sîrîrî tîîse
non neken pepîn tîîse ka' nîrî

Ag 2.6

—ta'pîiya. 27 Sîrîrî wanî Paapa maimu pe inî'rî eeseurîma'pî tamî'nawîron
inkoneka'pî eserentîkî'ma yai aataretî'ka kupî sîrîrî. Tîîse mîrîrî kore'ta
ipatîkarî tîîko'mansen ko'mamî kupî sîrîrî aataretî'ka pepîn.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Mîrîrî ye'nen —Morî pe man, Paapa, anna pata'se' ton tîrî pî'
nai anna pia —taa pî' ko'mannîpai'nîkon. Maasa pra uyesa'kon
taatareti'kasen pepîn yapi'sa' ye'nen, ipatîkarî ko'mannî yarakkîrî.
—Morî pe man, Paapa —taa pî' ko'mannî wenai, yapurîpai'nîkon man. Î'
kai'ma tîwakîri pe epu'to'pe Paapaya inamai'ma yapurîpai'nîkon man.
29 Maasa pra Paapa wanî nari' pe,
manni' apo' warantî.
Manni'kan innape tapurînenan pepîn po'tîiya.

Dt 4.24

⌊Mîrîrî ye'nen inamai'ma Paapa yapurîpai'nîkon man.⌋

Paapa Yapurî Pî' Ko'mannî E'pai Awanî Uyeserukon Ke

13 1 Uyonpakon sa'nama pî' ko'mannî e'pai awanî Cristo pemonkono
pe e'nî'nîkon ye'nen. 2 Moropai tiaronkon teerepansenon
ayewî'kon ta yapi'to'ya'nîkon tîrumakai pra to' yapisî pî' ako'mantî.
Maasa pra penaronkon tiaronkon nurî'tîya tewî'kon ta teerepansenon
tera'mapî'se'nîkon yapisî'pî. To' yapisî'pî to'ya anî'kan pe to' wanî tepu'tîi
pra ese ye'kakon pemonkonyamî' kai'ma tîîse inserîyamî' kinî. 3 Moropai
enpenatatî nîrî mannankan atarakkannîto' ta atarakkamo'san pî'. To'
kore'ta si'ma amoronkon epu'tîya'nîkon warantî to' pî' enpenatatî. Moropai
enpenatatî nîrî mannankan sa'ne tîwe'taruma'tîsanon pî'. Inkamoro
e'taruma'tîto' ku'tî amîrî'nîkon e'taruma'tî to' yarakkîrî warantî.
4 Tarîpai tauya sîrîrî manni'kan tîno'pîtasenon pî' moropai teetinyomasenon
pî', tîno'pîtasen no'pîta wanî morî pe tîno'pî yarakkîrî tîwanîpa. Moropai
wîri' e'to'pe tînyo yarakkîrî nîrî. Maasa pra imakui'pî pe awanî tîno'pî pepîn
wîri' yarakkîrî warayo' wanî ya. Moropai wîri' wanî ya tînyo pepîn yarakkîrî,
inkamoro taruma'tî Paapaya mîrîrî imakui'pî kupî to'ya ye'nen. 5 Tarîpai
eseurîma sîrîrî yemanne awanî pî'. Kure'ne ayemannekon pînînmaya'nîkon pî'
kîsenumenkatî atînirurîkon yapisîkon pî'. Tîîse morî pe man ka'tî mîrîrî itesa' pe
awe'to'kon pî' itentai pu'kuru itu'se teeseka'nunkai pra. Maasa pra Paapaya ta'pî:
Î' pensa tiwin kin arumakauya pepîn
moropai apîinamauya pra wanî pepîn

Dt 31.6

ta'pîiya. 6 Mîrîrî ye'nen meruntî ke sa'man pe apî'tan yuwapai'nîkon
eseurîmanto' ke. Taapai'nîkon tiaronkon pî':
Paapa wanî sîrîrî upîika'tînen pe.
Mîrîrî ye'nen eranne' pe e'to' ton pra man.
Mîrîrî ye'nen î' kupî pemonkonya
e'painon uyarakkîrî?
Ikupîiya pepîn

Sl 118.6,7

taapai'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Maasa enpenatatî. Manni'kan e'mai' pe erepamî'san itekare
ekaremekîtîponkon amîrî'nîkon pî'. Inkamoro ko'mamî'pî pî' enpenatatî.
To' ko'mamî'pî moropai inkamoro sa'manta'pî innape ikupîi'ma. Mîrîrî
ye'nen inkamoroya innape ikupî'pî warantî innape ikupîya'nîkon
yuwatî. 8 Maasa pra Jesus Cristo wanî sîrîrî pena tîwanî'pî warantî.
Mîîkîrî rî ko'mamî sîrîrîpe mîrîrî warantî. Moropai mîrîrî warantî rî nîrî
aako'mamî ipatîkarî eetinyaka'ma'pî pra.
9 Mîrîrî ye'nen tiaronkonya ayenupato'kon tu'kan yeseru pî'
kîsetatî. Maasa pra mîrîrî etaya'nîkon ya, yairî awe'to'kon winîpai
apantakaiya'nîkon. Tîîse morî pe awanî Paapa nîtîrî winîpai meruntî ke
ayekatonkon ena ya. Tîîse ankupîkon winîpai aaipî pepîn. Maasa pra
mîrîrî ye'ka panamanto' yekkari awanî ena'to' pî' seeni' wanî morî pe,
seeni' wanî imakui'pî pe taato' yawîrî awanîkon ya, mîrîrîya amîrî'nîkon
pîika'tî pepîn. 10 Uurî'nîkon wanî e'pîika'tî'san pe Jesus Cristo sa'mantato'
wenai. Tîîse tîwe'pîika'tîkonpa tekînkon po'tînenan e'pîika'tî pepîn,
innape Jesus kupî tîuya'nîkon pra awanî ye'nen.
11 Teepîremasanon esanon yepotorîya Judeuyamî' tonpe paaka mînî
yarî yai Paapa pata'se' morî pu'kuru ta imakui'pî to' nîkupî'pî yepe' pe,
inkamoro o'ma'kon esa'rî'pî po'tîpîtî'pî to'ya poro po, cidade ta pra.
12 Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî nîrî Jesus sa'manta'pî cidade po pra tîîse
poro po. Manni'kan imakui'pî kupîtîponkon tonpe tîmînî kamo'pîiya
to' nîkupî'pî ronapa kai'ma. 13 Mîrîrî ye'nen wîtînpai'nîkon man Jesus
wenairî. Inkamoro tîwo'ma'tasanon wo'ma'tato' yapîtanî'pai'nîkon
man, penaronkonya mîrîrî kupî yapîtanîpî'pî Jesusya warantî. 14 Maasa
pra sîrîrî pata po ko'mannîto' ipatîkaron ton pra man. Tîîse sîrîrî tîpo
ipatîkaron ko'mannîto' nîmîkî pî' ko'mannî manni' aaipî kupî manni'.
15 Mîrîrî ye'nen Paapa yapurîpai'nîkon man tîwîrî rî Jesus Cristo
nîkupî'pî wenai. Mîrîrî yapurîto' wanî unpo'tîkon pe tîwe'sen warantî
itîrî uurî'nîkonya. Ipî' eseurîman ye'ka pe, morî Paapa anna pîika'tînen
taa ye'ka pe, yapurî'nîkon imîrî pe e'nî ye'nen. 16 Tîwî morî ku'to'ya'nîkon
tîku'se pra ikupî pî' aako'mamîkon e'pai man tiaronkon pîika'tîkonpa.
Maasa pra mîrîrî kupî pî' aako'manto'kon wanî Paapa wakîri pe, manni'
antîrîkon ayekînkon yentai.
17 Mîrîrî ye'nen tauya manni'kan aye'mai'norîkon pe tîwe'sanon
inkamoro maimu yawîrî ako'mantî. Maasa pra inkamoro esenyaka'ma
tîwîrî rî amîrî'nîkon tonpe. Maasa pra epu'tî to'ya kupî tîuya'nîkon
amîrî'nîkon pî' Paapaya to' ekaranmapo kupî sîrîrî. Innape to' maimu
yawîrî awanîkon ya, moriya inkamoro esenyaka'ma tîwakîrikon pe pu'kuru
taatausinpai. Tîîse to' maimu yawîrî pra awanîkon ya, teesewankono'mai
to' esenyaka'ma amîrî'nîkon pîika'tî eserîke pra tiwin kin.
18 Mîrîrî ye'nen tauya eepîremakon pî' ako'mantî. Esa'tî Paapa pî'
anna ton pe nîrî. Maasa pra innape pu'kuru anna yewan ya' morî pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

awanî epu'tî pî' anna man. Maasa pra tîwîrî rî yairon anku'pai anna
wanî ye'nen. 19 Moropai esatîuya apî'nîkon î' kai'ma amîrî'nîkon kore'ta
enna'poto'pe Paapaya iku'to'pe eepîremakon yu'se wai ka'ne' panpî'
mîrîrî ku'to'peiya eepîremakon yu'se wai.

Epîremanto'

20,21 Paapa, anna yunkon, manni' tîwanmîra e'nîto' tîînen amîrî.
Manni'kan itu'se awe'to'kon pia amaimu yawîrî inkamoroya iku'to'pe.
Moropai Jesus Cristo sa'manta'pî wenai tamî'nawîrî itu'se awe'to' ku'to'pe
annaya anna pîika'tîkî. Maasa pra Paapa anna yepotorî Jesus Cristo
pîmî'sa'ka'pîya sa'mantanto' yapai. Mîrîrî tîîsa'mantato' wenai kure'ne
ikupî'pîiya apemonkonoyamî' pî' eesenyaka'ma ko'mannîpî. Moropai
ini'kamo'pî imînî wenai amaimuya taasa' yawîrî ikupî'pîiya. Mîrîrî ye'nen
î' pensa mîrîrî inkupî'pî ena pepîn î' pe pra rî. Mîrîrî warantî Cristo
yapurî e'pai man ipatîkarî mîî pîkîrî pra. Mîrîrî warantî e'pai man.

Panamanto' Ikî'pî

22 Uyonpayamî', esatîuya sîrîrî apî'nîkon tîîtî'napanse panamanto'
yekare etakonpa teeseta'kai pra. Maasa pra sîrîrî kaareta unmenuka'pî
wanî kure'ne pu'kuru tîwe'sen pe pra.
23 Moropai epu'tîya'nîkon yu'se wai î' kai'ma uyonpakon Timóteo
epa'ka'pî yekare atarakkannîto' tapai. Ka'ne' pe mîîkîrî ii'sa' ya uupia,
uyarakkîrî attî amîrî'nîkon era'mapî'se uutî yai.
24 Tarîpai umaimu yarimauya tamî'nawîronkon manni'kan
aye'mai'norîkon pe tîwe'senon mororonkon pia. Moropai tamî'nawîrî
Paapa pemonkonoyamî' pia. Moropai uyonpakon, Itália ponkonya nîrî
tîmaimukon yarima pî' man aapia'nîkon.
25 Paapaya epe'mîra tîntîrî tîrî yu'se wai tamî'nawîronkon amîrî'nîkon
pia. Mîrîrî neken.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA
TIAGO NÎMENUKA'PÎ

Morî pe anî' nîmenuka'pî sîrîrî kaareta esepu'tî pra awanî. Seurîwî'nankon warayo'kon to' ese' Tiago eseporî Bíblia po, tîîse tu'kankon esenumenka Tiago, Jesus yakon nîmenuka'pî pe awanî. Mîîkîrî pî' Paulo eseurîma (Gl 1.19).

Mîîkîrî Tiagoya imenuka'pî tiaronkon Judeuyamî' pia, manni'kan e'pîraipîka'san tiaron pata poro. Inkamoro panamaiya morî kupî to'ya wenai, tiaronkonya epu'tî, innape Paapa pemonkono pe to' wanî. Innape Jesus ku'to' wanî yairî pu'kuru. Innape ikupî to'ya neken pepîn, tîîse tewankon ya' iko'mannîpî to'ya yairî.

---

1 1 Uurî Tiago wanî Paapa poitîrî pe, moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo poitîrî pe nîrî. Uurîya kaareta yarima sîrîrî tamî'nawîronkon Judeuyamî' pia, pata kaisarî e'paraipîka'san Judeuyamî' pepîn kore'tawonkon pia. Umaimu man aapia'nîkon.

Epu'nîto'kon

2 Uyonpayamî', sa'man erepamî ya apona'nîkon, teesewankono'mai pra e'tî, tîîse atausinpatî ipî'. 3 Maasa pra sa'man yapîtanîpîya'nîkon ya, meruntî ke eenakon. Mîrîrî epu'nîto' yapîtanîpîya'nîkon e'pai awanî. Mîrîrî ye'nen innape ikupî pî' aako'mamîkon tîwî tîku'se pra. Moropai meruntî ke eenakon, sa'man yapîtanî'nenan pe. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. 4 Mîrîrî ye'nen sa'man yapîtanî'tî, meruntî ke awanîkonpa, tamî'nawîrî morî pe awanîkonpa itu'se Paapa e'to' yawîrî.

5 Tîîse anî'rî akore'ta'nîkon manni' wanî ya, epu'nen ton pra, Paapa pî' esatîiya e'pai awanî, epu'nen tîîto'peiya. Maasa pra anne' pepîn mîîkîrî. Tîwakîri pe mîîkîrî repaiya teeseta'kai pra, tako'menkai pra. 6 Tîîse innape pu'kuru ikupîi'ma esatîiya e'pai awanî, itîrîiya naka tîkai pra. Innape ikupîi'ma Paapa pî' esatî anî'ya pra awanî ya, mîîkîrî wanî ike'ne, tuna yaapîtî a'situnya manni' warantî. 7 Mîrîrî warantî tîwe'sen ya, Paapa winîpainon yapisî tîuya kai'ma eesenumenka e'pai pra awanî. Maasa pra Î' rî yapisîiya pepîn. 8 Innape iku'nen pepîn esenumenkato' wanî pepîn tiwin. Ike'ne tîwe'sen î' rî yaapîtî a'situnya warantî eesenumenkato' wanî. Î' rî kupî tîuya epu'tîiya pepîn.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ipîkkukon Moropai Î' Ton Pînon

9 Uyakon, amîrî î' ton pra sa'ne wanî. Tîîse teesewankono'mai pra e'kî.
Atausinpakî maasa pra Paapaya ayannosa' tîîpia aako'mamîpa. 10,11 Ipîkku
kanan? Tu'ke temanne kenan tîîse mîîkîrî sa'manta. Parî' yari'ku ya'pi'ta
warantî ipîkku sa'manta. Wei teepa'kasen a'ne' moropai yei yari'ku
ya'pi'tanîpîiya, moropai awe'soroka. Moropai morî pe awe'to' ton pra awanî.
Mîrîrî warantî ipîkku e'tî'ka mîrîrî, itu'se tîwe'to' kupî pî' aako'mamî tanne.
Mîrîrî ye'nen —Temanne kenan uurî teuren. Tîîse Paapa pia î' pe pra man.
Yairon pepîn uurî —kai'ma eesenumenka ya, aatausinpa e'pai awanî.

Epu'nîto'kon Moropai
Imakui'pî Kupî Emapu'tînenan

12 Taatausinpasen mîîkîrî pemonkon meruntî ke tîîko'mansen sa'man
kore'ta si'ma. Maasa pra sa'man yentai tîwanî ye'nen, ipatîkarî tîîko'manto'
ton yeporîiya. Mîrîrî Paapa nîtîrî tapurînenan pia, pena ta'pî tîuya yawîrî.
13 Imakui'pî anku'pai anî' wanî ya, —Sîrîrî esenumenkato' iipî Paapa winîpai
—kîkatî. Maasa pra imakui'pî kupîya'nîkon emapu'tî Paapaya pepîn. Morî
mîîkîrî. Imakui'pî anku'pai Paapa wanî pepîn. Moropai anî'ya imakui'pî kupî
emapu'tînen pepîn mîîkîrî. 14 Mîrîrî ye'nen imakui'pî anku'pai anî' wanî ya,
—Sîrîrî esenumenkato' uwinîpainon —ka'kî. Maasa pra imakui'pî anku'pai
eesenumenka tîîwarîrî. 15 Mîrîrî pî' eesenumenka ko'mannîpî ya, imakui'pî
kupîiya. Mîrîrî ya imakui'pî kupî pî' aako'mamî, maasa pra imakui'pî enasa'
ye'nen itentai. Mîrîrî wenai aako'mamî pepîn Paapa pia.
16 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', unsa'namakon, mîrîrî pî' teesenku'tîi
pra e'tî. 17 Tamî'nawîrî morî tekenan Paapa winîpai tui'sen. Mararî
mîrikkî imakui'pî ton pîn. Pata weiyu ton konekatîpon mîîkîrî,
morî. Moropai pata weiyu mo'ta warantî Paapa wanî pepîn. Teseru
miakanmaiya pepîn. Tîîse morî teseru kupî pî' aako'mamî. 18 Tîîwarîrî
uurî'nîkon kupî'pîiya tînmukuyamî' pe yairon tîmaimu ekaremekî
tîuya wenai. Mîrîrî kupî'pîiya itu'se tîwanî ye'nen. Tamî'nawîronkon
tînkoneka'san pemonkonyamî' kore'tapai uurî'nîkon mo'ka'pîiya tîmîrî
pe e'nîto'pe.

Etapai'nîkon Moropai Iku'pai'nîkon

19 Uyonpayamî', unsa'namakon, sîrîrî epu'tî. Tiaron eseurîma ya, morî
pe etatî e'mai' pe, ka'ne' pe teeseurîmai pra, ka'ne' pe teekore'mai pra.
20 Maasa pra teekore'masa'kon ya, morî itu'se Paapa e'to' kupîya'nîkon
pepîn. 21 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron î' imakui'pî pe tîwe'sen rumakatî.
Ayewankon ya' tîîko'mansen nura ankupîkon rumakatî. Moropai Paapa
ma're tîwe'ku'se imaimu yapi'tî. Paapa neka'ma'pî ayewankon ya' yapi'tî,
maasa pra mîrîrî wenai awe'pîika'tîkon e'painon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Imaimuya taasa' yawîrî iku'tî, eta pe neken pra, teesenku'tîi pra.
23 Maasa pra anî'ya imaimu eta, tîîse imaimu yawîrî ikupîiya pepîn, mîîkîrî
wanî mîrîrî wanamari yai teesera'masen warantî. 24 Mîîkîrî teesera'ma
tîpo attî. Moropai ka'ne' pe o'non ye'ka pe tîwanî'pî kupîiya tîîwanmîra.
25 Tîîse Paapa maimu pî' anî' esenupa ya, moropai mîrîrî yawîrî aako'mamî
ya, tîîwanmîra tîku'se pra, mîîkîrî ko'mamî taatausinpai. Maasa pra Paapa
maimu morî tekenan. Imakui'pî yentai e'nî emapu'tînen.
26 Anî'ya taa: —Crente uurî —taiya ya, tîîse imakui'pî pe eeseurîma,
mîîkîrî esenku'tîsa' mîrîrî. Moropai —Uurî crente —taiya se' tapairî. Î'
pe pra rî awanî. 27 Tîîse anî'ya yun pînon moropai isan pînon pîika'tî ya,
moropai inyo sa'manta'san pîika'tî ya to' e'taruma'tî tanne, mîrîrî yu'se
Paapa wanî. Moropai sîrîrî non po tîîko'mansenon ko'mamî warantî pra
aako'mamî yu'se Paapa wanî, imakui'pî tîku'se pra. Mîrîrî ye'nen mîrîrî
warantî aako'mamî ya, —Uurî crente —taiya ya, yairî awanî.

Se' Kaisarî Morî Pe Tiaronkon Yapi'pai'nîkon

2 1 Uyonpayamî', tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yapi'tî morî pe
e'sentai pra. Maasa pra amîrî'nîkonya Uyepotorîkon Jesus Cristo
kupî innape. Mîîkîrî Jesus morî pu'kuru, tamî'nawîronkon yentainon.
Mîîkîrî wenai morî pe tiaronkon yapi'tî. 2 A'kî, eepere'sa'kon kore'ta
ipîkku warayo' ewomî morî pe teepontîi moropai epe'ke ouro itenya
yeperu pokon. Moropai ite'ma'pî pî' tiaron warayo' ewomî ipoi'pî
tîpon ya' teepontîi. 3 Moropai mîîkîrî morî pe epontî'pî pî' taaya'nîkon:
—Seeni' pata ereutakî morî ya' —taaya'nîkon moropai itaponse' ton
yenpoya'nîkon. Tîîse ipoi'pî sa'ne ipon pî' taaya'nîkon: —Satippe e'kî,
mîrîrî ye'ka pe pra non pona ereutakî uyaponse' pia —taaya'nîkon.
4 Mîrîrî warantî taaya'nîkon ya, se' kaisarî to' kupîya'nîkon pepîn. E'sentai
to' kupîya'nîkon. Pemonkonyamî' aako'menkanen pe awe'ku'sa'kon
imakui'pî pe. Amîrî'nîkon imakui'pî pe teesenumenkasanon.
5 Etatî uyonpayamî', inkamoro î' ton pînon tîwe'taruma'tîsanon
menka'pî Paapaya tîmîrî pe. Mîrîrî ye'kakon menka'pîiya kure'ne innape
tîku'to'pe to'ya. To' menka'pîiya tîpata ponaron pe to' e'to'pe. Mîrîrî
epu'tî pî' naatîi maasa pra pena ta'pîiya: —Uyapurînenan pia upata
tîrîuya, ipatîkarî to' ko'manto'pe uupia —ta'pîiya. 6 Tîîse amîrî'nîkonya
inkamoro tîwe'taruma'tîsanon yewankono'ma. To' yeppe'nîpîya'nîkon.
Tîîse anî'kanya kin ataruma'tîkon, moropai ayarîkon surarayamî' esa'
pia? Ipîkkukon, temanne kenankonya ataruma'tîkon. Î' ton pînonya
aataruma'tîkon pepîn. 7 Moropai Jesus morî winîkîi to' eseurîma
imakui'pî pe. Mîîkîrî aponaronkon Jesus pî' to' eseurîma îri pe.
8 Tîîse Paapa nekaremekî'pî yawîrî, morî pe tamî'nawîronkon
yapisîya'nîkon ya se' kaisarî, morî pe awanîkon. Maasa pra Paapa maimu
e'menukasa'ya taa:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Tiaronkon sa'namatî aawarîrî'nîkon awe'sa'namakon manni' warantî

Lv 19.18

—ta'pîiya. 9 Tîîse morî ipîkku pe tîwe'sen wanî rî'pî pî' tiaron yentai
ikupîya'nîkon ya, imakui'pî kupîya'nîkon mîrîrî. Unkupîkon ton, Paapa
nekaremekî'pî pureme'nenan amîrî'nîkon tarîpai. 10 Maasa pra anî' wanî
ya, tamî'nawîron Paapa nekaremekî'pî yawîrî, tîîse tiwin inekaremekî'pî
yonpa pureme'sai'ya ya, inekaremekî'pî pureme'sai'ya mîrîrî. 11 Maasa
pra Paapa nekaremekî'pî:

—Tiaron no'pî, tiaron niyo yarakkîrî kîsi

Êx 20.14; Dt 5.18

—ta'pîiya. Moropai inî'rî mîîkîrî rîya ta'pî:

—Tiaron kî'wîi.

Êx 20.13; Dt 5.17

Mîrîrî ye'nen tiaron no'pî yarakkîrî pra tîîse tiaron wîî anî'ya ya, mîrîrî
wenai Paapa nekaremekî'pî pureme'sai'ya mîrîrî.
12 Moropai tiwinano'pî wei yai, uurî'nîkon ekaranmapo Cristoya: —Î'
ton pe see umaimu yawîrî pra aako'mamî'pîkon? —taiya upî'nîkon.
Mîrîrî namai ako'mantî Cristo maimu yawîrî. Moropai morî pe eseurîmatî
itu'se Cristo e'to' yawîrî. Maasa pra Cristo maimu imakui'pî yentai e'nî
emapu'tînen. 13 Maasa pra o'noko'pî pe tiaronkon era'masa' pra e'nî ya,
uurî'nîkon nîrî era'ma Paapaya pepîn tî'noko'pî pe. Tîîse o'noko'pî pe
uyonpakon era'masa' ya, mîrîrî wenai e'taruma'tînto' yuwa'ka'nîkon.

Inna Taatîponkon

14 Uyonpayamî', î' pe pra rî awanî pemonkonya taa: —Uurî inna taawon
—taiya morî kupîi'ma pra. Morî iteseru ton pra si'ma mîrîrî inna taatoi'ya
ya neken awe'pîika'tî pepîn. 15,16 See warantî awanî. Ayonpa warayo',
wîri' wanî ya ipon ton pra, itekkari ton pra, moropai ipî' taaya'nîkon:
—Morî pe ako'mankî. Tîîwanmîra e'kî. Emi'ne pra ako'mankî. Komi' pe
pra ako'mankî. Mîrîrî taaya'nîkon tanne, itu'se mîîkîrî e'to' tîîsa'ya'nîkon
pra awanîkon ya, mîîkîrî pîika'tîya'nîkon pepîn. 17 Mîrîrî warantî inna
taatîponya anî' pîika'tî pepîn. Inna taiya se' tapairî Paapa pemonkono pe
pra si'ma. Mîrîrî warantî inna taato' neken wanî isa'manta'pî warantî.
18 Yai pra anî'ya taa: —Inna taatîpon mîîkîrî, tîîse tiaron pî' taiya:
—Morî teseru kenan mîîkîrî —taiya. Mîrîrî pî' tauya apî'nîkon. O'non
ye'ka pe epu'to'peuya innape iku'nen pe awanî iteseru morî pe pra
si'ma? Epu'tîuya eserîke pra. Tîîse aronne epu'tîuya innape ikupîiya morî
iteseru wenai. 19 Innape tiwin Paapa wanî ku'nen amîrî? Morî pe man.
Tîîse o'ma'kon, Makui poitîrîtonon nîrî innape Paapa ku'nenan. Moropai
mararî pra to' esi'nîpî ipî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Inna taawon neken morî kupîi'ma pra e'pîika'tî pepîn. Pakko amîrî.
Inna taato' neken wanî î' pe pra rî. Mîrîrî epu'tîya pra nan? 21 Î' wenai
Paapaya Abraão nurî'tî utamokon era'ma'pî yairon pe? Mîîkîrî Abraãoya
tînmu, Isaque, tîrî'pî Paapa pia tînpo'tî pata'se' pona. Mîrîrî kupî'pîiya
Paapa maimu yawîrî, innape ikupî tîuya ye'nen. Mîrîrî kupîiya wenai,
morî pe, yairon pe era'ma'pî Paapaya. 22 Innape imaimu kupî'pî Abraãoya
epu'tî pî' naatîi inkupî'pî wenai. Moropai inkupî'pî wenai yairî innape
tîku'toi'ya epu'tî'pî Paapaya. 23 Mîrîrî warantî eesera'ma pena î' ta'pî
Paapa kaaretarîya yawîrî. Ta'pîiya:

—Innape Paapa kupî'pî Abraãoya.
Mîrîrî ye'nen yairon pe era'ma'pî Paapaya

Gn 15.6

—ta'pîiya. Taato' mîrîrî Paapa kaaretarî. Moropai tîwanîyakon pe Abraão
esatî'pîiya. 24 Mîrîrî ye'nen pemonkon era'ma Paapaya yairon pe, tîmaimu
yawîrî aako'mamî wenai. Tîîse inna taawon morî kupîi'ma pra, mîîkîrî
era'maiya pepîn yairon pe.
25 Mîrîrî warantî Raabe nurî'tî e'pîika'tîsa' wanî'pî. Pena mîîkîrî Raabe
wanî'pî eseporo rî tîwe'sen wîri'. Tîîse Paapa pemonkonoyamî' pata
era'manenan yapisî'pîiya tewî' ta morî pe. To' pîika'tî'pîiya tiaron e'ma ta
pî' to' wîtîto'pe ta'pîiya. Mîrîrî ku'sai'ya wenai Raabe era'ma'pî Paapaya
yairon pe. 26 Isa'manta'pî wanî itekaton ton pra. Mîrîrî warantî awanî inna
taatîpon Paapa maimu yawîrî pra si'ma. Tîwe'pîika'tîto' eporîiya pepîn.

Unukon

3 1 Uyonpayamî', uurî'nîkon tiaronkon yenupanenanya imakui'pî
kupî ya, utaruma'tîkon Paapaya tiaronkon taruma'tî tîuya yentai.
Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. Mîrîrî ye'nen tiaronkon yenupanenan pe tu'ke
amîrî'nîkon e'pai pra awanî. 2 Maasa pra tamî'nawîronkon uurî'nîkonya
imakui'pî kupî unukon ke, uyeserukon ke, esenumenkanto' ke, tu'ke.
Tîîse anî'ya tîwî imakui'pî teeseurîmato' rumakasa' ya, tamî'nawîrî
imakui'pî teseru rumakasai'ya mîrîrî. Moropai morî pe pu'kuru awanî.
3 A'kî, uurî'nîkonya bridia yeka'ma sokoro'pan kaware mata ya'
attîto'pe o'non poro itu'se e'nîto' yawîrî. 4 Moropai apo' yen pî'
esenumenkanpai'nîkon. Kure'nan mîrîrî a'situnya itukka. Tîîse itesa'ya
yarî si'mîrikkî naire ke, o'non poro itu'se tîwe'to' yawîrî. 5 Mîrîrî warantî
uurî'nîkon wanî. Si'mîrikkî pe unukon wanî. Tîîse kure'ne imakui'pî pî'
eseurîman eserîke awanî tiaronkon tîma'tanî'se.
A'kî, kure'nan yu' aramî si'mîrikkî apo' yarîn wenai. 6 Mîrîrî warantî
unukon wanî, apo' warantî. Imakui'pî pe pu'kuru unukon wanî uyawonkon
pe. Mîrîrî imakui'pî sorokaiya mîrîrî tamî'nawîrî uuko'manto'kon ya'.
Uyewankon kî'paiya. Mîrîrî imakui'pî Makui winîpai tui'sen.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 A'kî, tamî'nawîronkon o'ma'kon toronyamî', îkîiyamî', moro'yamî'
esepannîpî pemonkonyamî'ya tekînkon ton. 8 Tîîse anî'ya tînu esepannîpî
eserîke pra awanî imakui'pî pe teeseurîma namai. Nari' pe awanî. Mai'
warantî wîî ton pe awanî. Anî'ya ikoneka eserîke pra awanî.
9 Unukon ke Paapa, Uyepotorîkon yapurî moropai mîrîrî ke nîrî
uyonpakon pî' eseurîman imakui'pî pe. Inkamoro uyonpakon Paapa
nîkoneka'san tîwarantî. 10 Untakon yapai umaimukon epa'ka morî pe
moropai imakui'pî pe nîrî. Mîrîrî warantî e'pai pra awanî, uyonpayamî'.
11 A'kî, tiwinan yani yapai tuna epa'ka pepîn morî moropai inî'ne nîrî.
12 Moropai paruru ye' epeta pepîn laranja pe. Moropai kuwai ye' epeta
pepîn paruru pe. Mîrîrî warantî yani inî'ne pe teepa'kasen yapai morî tuna
epa'ka pepîn. Mîrîrî warantî untakon yapai tiwin epa'ka e'pai awanî, morî.

Yairon Epu'nen Pu'kuru

13 Moro nai epu'nen akore'ta'nîkon? Moriya tauya, morî pe ako'mankî,
innape epu'nen pe awanî epu'to'peuya. Mîî pe pra, morî kupî pî' aako'mamî
ya, ayeseru era'mauya. Moropai mîrîrî wenai, epu'nen pe awanî epu'tîuya.
14 Tîîse mîî pe awanîkon ya, itu'se awe'to'kon pî' neken eesenumenkakon ya:
—Epu'nen uurî. Uurîya ayenupakon sîrîrî —kîkatî. Seru'ye' pe awanîkon,
mîrîrî warantî taaya'nîkon ya. 15 Maasa pra mîrîrî esenumenkanto' Paapa
winîpainon pepîn. Tîîse sîrîrî non po tîîko'mansenon winîpainon, Makui
winîpai tui'sen mîrîrî esenumenkanto'. 16 Maasa pra tiaronkon yentai e'pai
awanîkon ya, moropai itu'se awe'to'kon pî' neken eesenumenkakon ya,
eekore'makon, eesiyu'pîtîkon. Moropai tamî'nawîrî imakui'pî kupîya'nîkon.
17 Tîîse epu'nen Paapa winîpainon mîrîrî ye'ka pepîn. Tekenan morî
mîrîrî esenumenkanto'. Moropai ayewankon konekaiya tiaronkon pî'
eekore'makon namai. Eranmîra amîrî'nîkon kupîiya. Se' kaisarî tiaronkon
kupî emapu'tînen, e'sentai pra. Tiaronkon maimu yawîrî aako'mamîkon
emapu'tînen. Tiaronkon sa'namaya'nîkon emapu'tînen. Tiaronkon
pîika'tîya'nîkon emapu'tînen. Mîrîrî warantî ikupî pî' Paapa winîpainon
ko'mamî, yairî, seru' pe pra. 18 Tiaronkon pîika'tînenan ko'mamî morî
kupî pî', tiaronkon ekore'ma namai. Mîrîrî ye'nen arinîke inkamoroya
morî kupî pia'tî.

Sîrîrî Non Po Tîîko'mansenon Yeseru Yu'sankon

4 1 O'non pata pai tui'sen eekore'mato'kon, eesiyu'pîtîto'kon?
Aya'nîkon tîîko'mansen mîrîrî. Mîrîrî wenai itu'se awe'to'kon pî'
eeseka'nunkakon mîîto'pe. 2 Mîrîrî warantî aako'mamîkon tîîse î' ton
pra awanîkon. Tiaron wîîya'nîkon tîîse î' itu'se awe'to'kon eporîya'nîkon
pepîn. Tiaronkon yemanne yu'se awe'pîtîkon tîîse yapisîya'nîkon
eserîke pra awanî. Mîrîrî pî' eekore'makon moropai eesiyu'pîtîkon
pî' aako'mamîkon. Aapia'nîkon î' ton pra awanî, maasa pra Paapa pî'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

esatîya'nîkon pra awanîkon. 3 Esatîya'nîkon, tîîse yapisîya'nîkon pra
awanîkon. Amîrî'nîkon pe aatausinpakonpa itu'se awanîkon ye'nen
yapisîya'nîkon pepîn. Maasa pra yairî pra esatîya'nîkon.
4 Amîrî'nîkon wanî see poro rî wîri'sanyamî' pî' tîwe'sanon warantî.
Maasa pra imakui'san yeseru era'maya'nîkon awakîrikon pe, Paapa
pemonkono pe si'ma. Îri pe awanîkon wenai, Paapa yeyaton pe eenakon.
Maasa pra sîrîrî non po tîîko'mansenon yeseru yu'se awanîkon. Mîrîrî
warantî anî' wanî ya, sîrîrî non po tîîko'mansenon yarakkîrî e'pai,
Paapa yeyaton pe awanî. 5 Moropai Paapa maimu e'menukasa'ya taa see
warantî: —Morî Yekaton Wannî tîrî'pî Paapaya uyewankon ya'. Kure'ne
uurî'nîkon yu'se awanî moropai uurî'nîkon ko'mannî'nen pe awanî
imakui'pî kupî namai —taiya. Mîrîrî ye'nen —Se' tapairî taasai'ya mîrîrî
—kîkatî. 6 Moropai uurî'nîkon pîika'tî Paapaya. Inî' panpî' umeruntîrikon
tîrîiya. Sîrîrî warantî Paapa maimu e'menukasa':

Mîîpankon winîkîi Paapa ekore'ma
tîîse mîîpankon pepîn pîika'tîiya

Pv 3.34

taato' mîrîrî.
7 Mîrîrî ye'nen Paapa ma're e'ku'tî. Imaimu yawîrî ako'mantî. Meruntî
ke e'tî Makui winîkîi, moropai eepe aapiapai'nîkon. 8 Aminke pra Paapa
pia erepantî, moropai aapia'nîkon aako'mamî. Imakui'pî ku'nenan
pî' tauya, erepantî tîwî amakuyikon tîku'se. Moropai amîrî'nîkon
asakî'ne teesenumenkasanon pî' tauya, ayewankon ke innape iku'tî
imakui'pî tîrumakai. Tîwî tiwin eesenumenkato'kon nîsi. 9 Imakui'pî
ankupî'pîkon pî' teesewankono'mai e'tî. Akaruntî. Aatausinpa'pîkon
ra'tîtî akaruwato'kon pe. Esewankono'matî. 10 Paapa ma're tîwe'ku'se e'tî.
Moropai amîrî'nîkon yapurîiya.

Tonpayamî' Pî' Teeseurîmasanon Imakui'pî Pe

11 Uyonpayamî', imakui'pî pe kîseurîmatî ayonpakon winîkîi. Anî'
eseurîma ya imakui'pî pe tonpa winîkîi, imakui'pî pe eeseurîma nîrî
unkupîkon ton pe Paapa nekaremekî'pî winîkîi. Paapa nekaremekî'pî
yawîrî pra awanîkon ya itentai awe'kupîkon. —Morî pe pra man
—taaya'nîkon Paapa maimu pî' ipureme'sa'ya'nîkon wenai. 12 Tîîse Paapa
neken unkupîkon ton ekareme'nen. Mîîkîrî neken uyesa'kon pe uurî'nîkon
pîika'tîiya, kaane ka'rî yenumîiya itu'se tîwe'to' yawîrî. Tîîse amîrî
kanan? O'non ye'ka pe ayonpakon esa' pe awe'kupîkon Paapa warantî?
13 A'kî, see warantî taawonan: —Sîrîrîpe penane anna wîtî sîrîrî
sinpata cidade pona. Miarî tiwin kono' yuwa'ka annaya esenyaka'mai
kure'ne tîniru yapi'to'pe —kai'ma taawonan. 14 Tîîse î' e'kupî penane
epu'tîya'nîkon pepîn tiwin kin. Maasa pra aako'manto'kon wanî katupuru
warantî. Kure'ne aako'mamî pepîn, tîîse ka'ne' pe attî. 15 Mîrîrî ye'nen

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

see warantî taaya'nîkon e'pai wanî: —Enen uuko'mamî yu'se Paapa
wanî ya, uuko'mamî. Moropai î' kupîuya yu'se Paapa wanî ya, ikupîuya
—taaya'nîkon e'pai awanî. 16 Tîîse aawarîrî'nîkon eeseurîmakon taatapurîi.
Mîrîrî eeseurîmato'kon wanî imakui'pî pe. 17 Mîrîrî ye'nen anî'ya morî kupî
pra awanî ya, morî kupî epu'tîi'ma, imakui'pî kupîiya nîrî mîrîrî.

Ipîkkukon

5 1 Moropai eseurîma sîrîrî ipîkkukon pî'. Eseurîma etapai'nîkon.
Awe'taruma'tîkon kupî sîrîrî. Mîrîrî ye'nen akaruntî, entaimepî'tî
teesewankono'mai. 2 Maasa pra ayemannekon e'tî'ka pe man. Aponkon yaku
o'ma'konya pe man. 3 Ayemannekon ouro pe, prata pe tîwe'sen karawa pe
man. Mîrîrî ayemannekon karawasa' era'maya'nîkon ya, awe'tî'kakon kupî
epu'tîya'nîkon. Akaraukon kupî sîrîrî tîwe'taruma'tîi. Ayemannekon e'tî'ka
kupî sîrîrî moropai amîrî'nîkon nîrî e'tî'ka kupî sîrîrî. Tu'ke ayemannekon
konekaya'nîkon, Cristo ii'to' weiyu aminke pra tîîse. 4 A'kî, apoitîrîtonon
teesenyaka'masanon anmîrikon pî' ye'maya'nîkon pra awanîkon, inkamoro
yenku'tîi'ma. To' karau eta'pî Paapaya. Mîîkîrî Uyepotorîkon meruntî
tamî'nawîronkon yentainon. 5 Amîrî'nîkon ko'manpîtî'pî tarî sîrîrî non
po tu'ke ayemannekon pî', aya're'kon pî' taatausinpai. Î' itu'se awe'to'kon
eporî'pîya'nîkon. Aakaiwantanî'sa'kon Paapaya awîkon kupî tanne. 6 Moropai
morîkon pemonkonyamî' wîî me'po'pîya'nîkon, awinîkîi'nîkon î' ku'sa' to'ya pra
tîîse. Inkamoroya î' kupî eserîke pra awanî'pî maasa pra to' yentai awanîkon.

Uyepotorîkon Ii'to' Nîmîkî Pî' Ko'mannî

7 Mîrîrî ye'nen, uyonpayamî', e'taruma'tînto' pî' teesewankono'mai pra
e'tî. Moropai Cristo iipî nîmî'tî teesemi'tapai pra, mîî esa'ya tînpîmî'pî
yeperu nîmîkî warantî. Inîmîkî pî' aako'mamî kono' renato'pe, moropai
inî'rî inîmîkîiya tînpîmî'pî epetato'pe. 8 Mîrîrî warantî teesemi'tapai pra
e'tî. Ayewankon meruntîtannî'tî. Maasa pra Uyepotorîkon iipî kupî sîrîrî.
9 Uyonpayamî', tîwo'ma'tai pra e'tî. Maasa pra imakui'pî pe
eeseurîmakon ya, ayonpa winîkîi ataruma'tîkon Paapaya. Aka, mîîkîrî
ayesa'kon moro man mana'ta po. Aaipî kupî sîrîrî.
10 Uyonpayamî', penaronkon tîmaimu ekareme'nen pe Paapa nîmenka'san
pî' esenumenkanpai'nîkon. Kure'ne to' e'taruma'tî'pî Paapa maimu
ekaremekî tîuya'nîkon wenai. Mîîwîni tîîse mîrîrî pî' to' ko'mamî'pî tîwî
tîku'se pra. 11 A'kî, tamî'nawîronkon anî'kan meruntî ke tîîko'mansenon,
taatausinpasanon. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. Enpenatanpai'nîkon Jó nurî'tî
yekare pî'. Tîwe'taruma'tîi'ma innape Paapa kupî pî' aako'mamî'pî tîwî tîku'se
pra. Mîrîrî tîpo tî'noko'pî pe era'ma'pî Paapaya, moropai morî tîrî'pîiya Jó pia.
Maasa pra Paapa wanî morî pe, pemonkonyamî' sa'namanen pe.
12 Uyonpayamî', tamî'nawîrî ayeurîma'pîuya'nîkon yentai ekaremekîuya
sîrîrî. ⌊Paapa pemonkono pe awanîkon ye'nen yairî teeseurîmasanon

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

amîrî'nîkon.」 Mîrîrî ye'nen inna taapai awanîkon ya, inna neken ka'tî.
Moropai kaane taapai awanîkon ya, kaane neken ka'tî. Inî' panpî',
—Useruku pepîn, useruku pepîn —kai'ma kîkatî. Innape eeseurîmakon
epu'tî tiaronkonya yu'se awanîkon ya, inna, kaane, neken ka'tî, juro tîkai
pra. Mîrîrî warantî eseurîmatî Paapaya ataruma'tîkon namai.

Epîrematî

13 Anî' tîwe'taruma'tîsen moro nai akore'ta'nîkon? Paapa yarakkîrî
eeseurîma e'pai man. Anî' taatausinpasen moro nai akore'ta'nîkon? Paapa
yapurîiya e'pai man teeserenka pe. 14 Anî' pri'yawon pepîn moro nai
akore'ta'nîkon? Soosi esanon yannoiya e'pai man. Inkamoro epîrema ipona
e'pai man moropai ikarapaima to'ya kara' ke. Mîrîrî warantî ikupî to'ya
Uyepotorîkon ese' yai, mîîkîrî Uyepotorîkonya yepi'tîto'pe. 15 Mîrîrî warantî
to' epîrema innape Paapa kupîi'ma moropai mîîkîrî pri'yawon pepîn esepi'tî
eserîke awanî. Mîîkîrî yepi'tî Uyepotorîkonya. Moropai imakui'pî ku'sai'ya ya,
tîîwanmîra ikupî Paapaya. 16 Mîrîrî ye'nen imakui'pî ankupî'pîkon ekareme'tî
ayonpakon pî'. Moropai epîrematî ayonpakon pona eesepi'tîkonpa. Maasa pra
morî ku'nen epîrema ya, imaimu yawîrî ikupî Paapaya.
17 Mîrîrî warantî Elias nurî'tî wanî'pî pena. Uurî'nîkon warantî awanî'pî
pemonkon pe. Moropai mîîkîrî epîrema'pî kono' rena namai. Kure'ne
eepîrema'pî. Moropai kono' rena pra awanî'pî eseurîwî'ne kono' arakkita
pairî kaisarî. 18 Mîrîrî tîpo eepîrema'pî inî'rî kono' ii'to'pe. Moropai kono'
yarima'pî Paapaya. Moropai inî'rî yei ena'pî teperu ke tamî'nawîrî.
19,20 Uyonpayamî', anî' amîrî'nîkon kore'tawon atarima ya Paapa
piapai, moropai inî'rî awenna'po emapu'tî tiaronya ya, mîîkîrî imakui'pî
ku'nen pîika'tî mîîkîrîya aasa'manta namai. Moropai imakui'pî inkupî'pî
mo'ka Paapaya. Mîrîrî pî' enpenatanpai'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA E'MAI'NON
PEDRO NÎMENUKA'PÎ

Pedroya sîrîrî kaareta menuka'pî innape Jesus ku'nenan pia, manni'kan to' nîtaruma'tî'san innape iku'to' to'ya wenai. Inkamoro yenpenatanîpî'pî Pedroya anî' pe to' wanî. Paapa, tamî'nawîronkon yentainon munkî pe pu'kuru to' wanî. Moropai maasa kure'ne morî yapisî to'ya kupî Paapa winîpai. Mîrîrî ye'nen innape ikupî pî' to' ko'mamî e'pai awanî, tîîko'mamîkon pîkîrî. Moropai morî pe to' ko'mamî e'pai awanî, imakui'pî tîku'se pra, kai'ma to' yeurîma'pî Pedroya sîrîrî kaareta pî'.

---

1 1 Uurî Pedro, Jesus Cristo naipontî'pî. Sîrîrî kaareta menukauya
aapia'nîkon Paapa pemonkonoyamî' pîrai'pî tîîko'mansenon
apatakon ya' pra, ka'ran pe awanîkon manni' pia. Manni'kan Ponto
pata po awanîkon mannan pia, moropai Galácia pata po awanîkon
mannan pia, Capadócia pata po awanîkon mannan pia, Ásia pata po
awanîkon mannan pia, moropai Bitínia pata po awanîkon mannan pia
imenukauya sîrîrî. 2 Amîrî'nîkon wanî Paapa, Uyunkon nîmenka'san pe,
î' kupî tîuya pî' teesenumenka yawîrî. Moropai Morî Yekaton Wannî
wenai, ipemonkono pe pu'kuru, morî pe awanîkonpa amenka'pîiya'nîkon.
Uyepotorîkon Jesus Cristo maimu yawîrî aako'mamîkonpa
amo'ka'pîiya'nîkon, mîîkîrî mînî ini'kamo'pî wenai, imakui'pî yapai
imo'kasa' pe awanîkonpa.

Uyonpayamî', inî' panpî' morî pe tîwe'to' tîrî Paapaya yu'se wai
epe'mîra, moropai tîwanmîra e'nîto' tîrîiya yu'se wai aapia'nîkon.

Pedroya To' Yenpenatanîpî
Ipatîkarî Ko'mannîto' Nîmî'nen Pe E'nî

3 Paapa, Uyepotorîkon Jesus Cristo yun, yapurîpai'nîkon, kure'ne
uurî'nîkon i'noko'masai'ya wenai. Isa'manta'san kore'tapai Jesus Cristo
pîmî'sa'ka tîuya yai ⌊tîîsa'mantato' ke ine'ma'pî yapisî'pîiya tîwakîri pe.⌋
Mîrîrî ye'nen uurî'nîkon esenpo emapu'tî'pîiya tînmuku pe e'nîto'pe.
Tarîpai innape tîpemonkonoyamî' pia Paapa nîtîrî yapisî kupî sîrîrî.
Mîrîrî ye'nen iwinîpainon yapisî nîmîkî pî' ko'mannî sîrîrî. 4 Amîrî'nîkon
ton pe mîrîrî koneka ko'mannîpîiya ka' po. Î' pensa tîîtîpansen pe pra,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

î' pensa aama'ta ton pe pra, moropai î' pensa aataretî'ka neporî ton pe
pra man miarî. 5Moropai sîrîrî non po awanîkon tanne, amîrî'nîkon
ko'mannîpîiya nîrî tîmeruntîri yai. Tamî'nawîron ataretî'ka pîkîrî
aako'mannîpîiya'nîkon, tîîpia aako'mamîkonpa, innape ikupîya'nîkon
wenai. Moropai mîrîrî yai tamî'nawîronkonya era'ma, î' kai'ma morî pe
inkoneka'pî wanî, tamî'nawîrî awe'to' yawîrî.
6Mîrîrî pî' taatausinpai pu'kuru awanîkon e'pai awanî teuren,
e'taruma'tînto' iipî tanne. Yairî ma're awanîkon tiaron pensa, maasa pra
tu'kan e'taruma'tînto' si'ta'non iipî amîrî'nîkon taruma'tînen ton. 7Mîrîrî
tu'kan e'taruma'tînto' iipî, yairî innape ikupîya'nîkon epu'to'pe. Maasa
era'matî. Ouro yeka'ma to'ya apo' ya' teken ouro pe awanî epu'tîkonpa.
Aaramî pra awanî ya, innape ouro pe awanî epu'tî to'ya. Mîrîrî warantî
innape ikupî pî' aako'mamîkon awe'taruma'tîkon ye'ka pe. Mîrîrî
amîrî'nîkonya innape iku'to' wanî ouro tîwe'tî'kasen yentai tîwe'tî'kasen
pe pra awanî ye'nen. Mîrîrî ye'nen ayonpaiya'nîkon awe'taruma'tîto'kon
ke innape ikupî pî' aako'mamîkonpa. Moropai amîrî'nîkonya
e'taruma'tînto' yapîtanî'sa' tîpo, Paapaya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: —Morî
pe pu'kuru man —taiya Jesus Cristo ii'to' weiyu eseposa' yai. Mîrîrî
yai tamî'nawîronkonya era'ma emapu'tîiya î' kai'ma morî pe, ipîkku
pe akupî'pîiya'nîkon. 8Mîîkîrî Paapa era'manen pe pra awanîkon, tîîse
yapurî ko'mannîpî amîrî'nîkonya. Maasa era'maya'nîkon ye'ka pe pra,
innape Cristo kupî pî' aako'mamîkon ye'nen, aatausinpakon ko'mannîpî
mararî pra. O'non ye'ka pe ekaremekî yentai aatausinpato'kon wanî.
9Maasa pra morî pe e'to' yawîrî amîrî'nîkon koneka yaretî'kaiya kupî
sîrîrî, tîwarantî awanîkonpa. Moropai apata'se'kon tîrîiya kupî sîrîrî
tîîpia aako'mamîkonpa. Tamî'nawîrî mîrîrî kupîiya innape Cristo
kupî'pîya'nîkon wenai.
10,11Mîrîrî e'pîika'tînto' anepu'pai penaronkon profetayamî' nurî'tî
wanî'pî. Mîrîrî ye'nen kure'ne yuwa'pî to'ya. Inkamoroya ta'pî: —Î'
ye'ka see mîrîrî Paapa nîtîrî e'pîika'tînto'? Î' pensa yarimaiya kupî
sîrîrî? Mîrîrî e'pîika'tînto' yekare ekaremekî'pî to'ya pena, tîîse morî pe
epu'tîi'ma pra. Tîîse Morî Yekaton Wannîya ekaremekî'pî to' pî', î' pensa
mîrîrî e'kupî. —Maasa awe'kupî Cristo e'taruma'tî e'pai awanî. Moropai
mîrîrî tîpo teeyatonon yentai eenasa' yai, ipîkku pe ikupî Paapaya
—ta'pîiya. 12Inkamoro penaronkon tîmaimu ekareme'nenan pî' sîrîrî
aneta'pîkon ekaremekî'pî Paapaya pena. Paapaya ta'pî: —Amîrî'nîkon
ton pe awe'kupî pepîn, tîîse manni'kan maasaronkon ton pe awe'kupî pe
man —ta'pîiya to' pî'. Mîrîrî ye'nen manni'kan itekare ekareme'nenanya
ekareme'sa' sîrîrî apî'nîkon tarîpai. Inkamoroya ekaremekî'pî apî'nîkon
ka' poinon, Morî Yekaton Wannî, Paapa narima'pî meruntîri yai.
Sîrîrî e'pîika'tînto' yekare wanî morî pe pu'kuru, mîrîrî anepu'pai nîrî
inserîyamî' wanî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapaya Uyannokon Imakui'pî Ton Pra E'nîto'pe

13 Mîrîrî epu'tîya'nîkon ye'nen, aka, tîwarî e'tî, aawarîrî'nîkon
etî'nînmatî, ayeserukon epu'nenan pe. Moropai tamî'nawîrî morî pe
Paapaya akupîkon nîmîkî pî' aako'mamîkon, î' pensa Cristo iipî weiyu
yaino ton pe. 14 Paapa munkî pe awanîkon ye'nen, imaimu yawîrî
ako'mantî. Pena imakui'pî yu'se awe'to'kon yawîrî aako'manpîtî'pîkon,
maasa pra î' kai'ma aako'mamîkon yu'se Paapa wanî epu'tîya'nîkon pra
awanî'pî. Tîîse epu'tîya'nîkon tarîpai, mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî pra
ako'mantî. Imakui'pî yu'se tîwe'se pra ako'mantî. 15 Morî pe e'tî, maasa
pra morî pe pu'kuru Paapa wanî, imakui'pî ton pra. Mîîkîrî rî amîrî'nîkon
yannotîpon warantî e'tî. Imakui'pî winîpai atarimatî moropai tamî'nawîrî
î' kupîya'nîkon kaisarî morî ku'tî. 16 Mîrîrî warantî Paapa maimu
e'menukasa'ya taa:

—Imakui'pî winîpai atarimatî,
imakui'pî winîpai atarimasa' pe uuko'mamî warantî.
Morî pe e'tî, morî pe pu'kuru tîwe'sen pe uuko'mamî warantî

Lv 11,44,45; 19.2; 20.7

—taa Paapaya.

17 Eepîremakon ya, Paapa esa'nenan amîrî'nîkon ayunkon pe. Manni'
Paapa wanî yairî, yairî pra tamî'nawîronkon ko'manto' wanî ekareme'nen
pe, anî' tîmenkai pra. To' nîkupî'pî yako'menkaiya tiwin pî' to' kaisarî.
Mîrîrî ye'nen tîwarî e'tî, mîîkîrî namatî aako'mamîkon pîkîrî. 18 Maasa
pra pena aako'manpîtî'pîkon ayeserukon yarakkîrî, î' kai'ma penaronkon
atamokonya ayenupa'pîkon yawîrî. Mîrîrî aako'manto'kon wanî'pî î' pe
pra rî. Tîîse epu'tîya'nîkon ye'masa'kon pe awanîkon mîrîrî ayeserukon
winîpai, manni' epe'ke aataretî'kasen pepîn. Mîrîrî ke aye'masa'ya'nîkon,
ouro ke moropai prata ke pra, taataretî'kasen ke pra. 19 Tîîse amîrî'nîkon
wanî ye'masa'kon pe moropai imo'kasa'kon pe morî pu'kuru Jesus Cristo
mînî ke. Mîîkîrî wanî carneiro, Paapa pia to' nîtîrî warantî tîwe'sen pe.
Î' rî ima'tîkî ton pra tîwe'sen pe awanî, imakui'pî ton pra. 20 Mîîkîrî wanî
pena Paapa nîmenka'pî pe sîrîrî non pona yarimapa, maasa sîrîrî pata
koneka tîuya rawîrî. Moropai mîîkîrî yenpo'pîiya amen pata ataretî'ka
rawîrî, amîrî'nîkon pîika'tînen ton pe. 21 Mîîkîrî wenai amîrî'nîkonya
Paapa yapurî. Innape ikupîya'nîkon manni' Cristo pîmî'sa'ka'tîpon,
tamî'nawîron yentai ikupîtîpon. Mîrîrî warantî innape ikupîya'nîkon
moropai î' tîrîuya ta'pî Paapaya yapisîya'nîkon nîmîkî pî' aako'mamîkon.

22 Tarîpai amîrî'nîkon wanî yairon Paapa maimu yawîrî. Mîrîrî wenai
imakui'pî ayeserukon rumakasa'ya'nîkon. Mîrîrî ye'nen seru'ye' pe
pra ayonpakon, manni'kan innape Jesus ku'nenan, sa'namaya'nîkon
kure'ne. Mîrîrî warantî awe'sa'namato'kon yuwatî inî' panpî', tamî'nawîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ayewankon ke. 23 Maasa pra mîîkîrî Paapa î' pensa aasa'manta ton
pepînya amîrî'nîkon esenpo emapu'tî'pî, tînmuku pe awanîkonpa. O'non
ye'ka pe ikupî'pîiya? Ayunkon tîîsa'mantasen wenai pra tîîse innape
imaimu kupîya'nîkon wenai, Paapaya ikupî'pî. Mîrîrî imaimu wanî
ipatîkarî enen ko'mannîto' ton tîînen pe, aataretî'ka pepîn. 24 Mîrîrî
warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taa:

Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî
parî' keren po tîwe'sen warantî.
Moropai inkamoro esera'ma morî pe
mîrîrî parî' yari'ku warantî.
Tîîse tiwin wei parî' a'pi'ta moropai yari'ku e'soroka.
Mîrîrî warantî to' wanî, tîîsa'mantatonkon pe.
25 Tîîse Uyepotorîkon maimu wanî
ipatîkarî tîîko'mansen pe,

Is 40.6-8

taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya. Mîrîrî ekaremekî'pî to'ya
eta'pîya'nîkon sîrîrî itekare Paapa maimu.

Yewanmîrîsa' Tî' Wanî
Ipatîkarî Ko'mannîto' Tîînen Pe

2 1 Mîrîrî imakui'pî ayeserukon winîpai amo'kasai'ya'nîkon ye'nen,
tamî'nawîronkon imakui'pî piapai epa'katî. Tamî'nawîron tiaronkon
pî' imakui'pî esenumenkato' pia pai epa'katî, yenku'tîton piapai, seru'ye'
pe e'nîto' yapai, uyewanmakon pe tiaron era'mato' piapai, moropai
tiaronkon winîkîi imakui'pî eseurîmanto'. Mîrîrîkon piapai epa'katî.
2 Moropai Paapa maimu yu'se e'tî kure'ne. Manni' more esenposen wanî
tîsan manatî yu'se warantî e'tî. Mîrîrî warantî awanîkon ya, inî' panpî'
Paapa epu'tîya'nîkon. Moropai mîrîrî wenai amîrî'nîkon pîika'tîiya tu'se
tîwanî pîkîrî. 3 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taa:

Amîrî'nîkonya morî pe Paapa e'to' epu'tî tarîpai

Sl 34.8

taiya. Mîrîrî ye'nen imaimu anetapainon pe e'tî.
4 Erepantî Uyepotorîkon pia, mîîkîrî to' newanma'pî, itu'se pra to' wanî'pî
tîîse Paapa pia imenkasa' pe awanî'pî, ipîkku pe awanî'pî. 5 Erepantî iipia,
Paapaya amîrî'nîkon yenyaka'mato'pe, tîîko'manto'pe akore'ta'nîkon. Manni'
tî' ke wîttî konekanen esenyaka'ma warantî eesenyaka'ma uurî'nîkon ke.
Tîîse Paapa nîkoneka esera'ma pepîn. Moropai tîmîrî ton pe teepîremasen
pe akupîiya'nîkon, antîrîkon enepîkonpa Paapa pia. Mîrîrî antîrîkon wanî
Paapa wakîri pe pu'kuru, maasa pra amîrî'nîkon ton pe Cristo nîkupî'pî
kupî'pîya'nîkon innape. 6 Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taa:

Uurî nîmenka'pî, tiwinan tî' wanî
ipîkku pe pu'kuru, tiaronkon tî' yentai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî tîrîuya Sião cidaderî po,
unkoneka yapîtanî'nen pe.
Anî'ya mîîkîrî kupî ya innape,
mîîkîrî eppepî pepîn tiwin kin,
ipî' yairî ma're eena pepîn,

Is 28.16

taasai'ya mîrîrî. 7 Sîrîrî tî', innape ikupîya'nîkon manni' wanî morî pe
pu'kuru, amîrî'nîkon pia. Tîîse manni'kan innape iku'nenan pepîn pia,
nari' pe awanî mîrîrî. Paapa maimu e'menukasa'ya taa:
Manni' tî' wîttî konekanenan newanmîrî'pî,
mîrîrî enasa' man ipîkku pe pu'kuru tiaronkon yentai.

Sl 118.22

taasai'ya. 8 Moropai tiaron pata Paapa maimu e'menukasa'ya taasa':
Sîrîrî tî' wanî ipona pemonkonyamî' e'pu'mato'pe
moropai ipona atare'moto'pe,

Is 8.14

taasai'ya man. Inkamoro e'pu'ma maasa pra innape ikupî to'ya pra awanî
ye'nen. Mîrîrî wenai to' newanmîrî'pî Cristoya to' taruma'tî'pî.
9 Tîîse amîrî'nîkon wanî pepîn mîrîrî warantî. Amîrî'nîkon wanî
imenka'san pe tiaronkon kore'tapai. Moropai tamî'nawîronkon esa'
Paapa ton pe teepîremasen pe awanîkon. Mîîkîrî pemonkono pe
awanîkon, Paapa epu'nen pe. Tîmîrî ton pe inmo'ka'san pe awanîkon.
Amîrî'nîkon menka'pîiya tînkupî morîkon ekareme'nen pe. Mîîkîrîya
amîrî'nîkon pakkokon mo'ka'pî, ewaron ta awanîkon tanne, Paapa
epu'tîya'nîkon pra awanîkon tanne. Moropai amîrî'nîkon tîrî'pîiya morî
ta, a'ka ta aako'mamîkonpa, morî pe Paapa wanî tepu'se. 10 Maasa pra
pena amîrî'nîkon e'sa' pra man Paapa pemonkono pe. Tîîse tarîpai
amîrî'nîkon wanî ipemonkono pe pu'kuru. Pena Paapaya aai'noko'makon
epu'tîya'nîkon pîn. Tîîse aai'noko'mato'kon Paapaya epu'tîya'nîkon tarîpai.

Paapa Poitîrî Pe E'nî

11 Uyonpayamî', Paapa epu'nenan pepîn kore'ta aako'mamîkon, to'
yonpa pe pra. Mîrîrî ye'nen apî'nîkon esatîuya sîrîrî, inî'rî î' itu'se
awe'to'kon yawîrî ikupîya'nîkon namai, maasa pra mîrîrîya ayekatonkon
taruma'tî, aminke Paapa piapai aatarimakon emapu'tîiya. 12 Tîîse morî
pe ako'mantî inkamoro Paapa epu'nenan pepîn kore'ta awanîkon ye'nen.
Morî pe ayeserukon e'pai awanî era'mato'pe to'ya. Teuren apî'nîkon to'
eseurîma imakui'pî pe amu'tunpakon to'ya. Tîîse yairî ayeserukon era'ma
tîuya'nîkon wenai to' esenumenka, moropai Paapa yapurî to'ya î' pensa
aai'to' weiyu erepamî yai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ipîkkukon Maimu Yawîrî Ako'mantî

13 Uyonpayamî', Uyepotorîkon nîkupî'pî wenai tamî'nawîronkon
ipîkku tîwe'sanon sîrîrî non ponkon maimu yawîrî e'tî. Manni' rei,
tamî'nawîronkon esa', mîîkîrî maimu yawîrî e'tî. 14 Moropai manni'kan
mîîkîrî nîmenka'san tiaronkon esa' pe to' e'to'pe, inkamoro maimu
yawîrî e'tî. Maasa pra inkamoro wanî manni'kan imakui'pî kupîtîponkon
taruma'tînen pe, moropai morî kupîtîponkon yapurînen pe inkamoro
wanî. 15 Mîrîrî warantî morî kupîya'nîkon yu'se Paapa man. Maasa pra
morî ayeserukon era'ma to'ya wenai, manni'kan Paapa epu'nenan pepîn,
apî'nîkon imakui'pî pe teeseurîmakon atî'napamî. 16 Tarîpai imakui'pî
unkupî'pîkon wenai tîwe'taruma'tîsanon pe e'nî pepîn maasa pra Cristoya
umo'ka'pîkon iwinîpai. Mîîwîni tîîse —Paapaya utaruma'tî pepîn tarîpai
—kai'ma, itu'se e'nîto' yawîrî ko'mannî e'pai pra man. Tîîse Paapa poitîrî
pe, imaimu yawîrî ako'mantî. 17 Tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
yapurîya'nîkon yuwatî. Moropai ayonpakon, innape Jesus ku'nenan
sa'namatî. Moropai Paapa nama pî' ako'mantî. Moropai tamî'nawîronkon
esa' pe tîwe'sen namatî. Mîrîrî warantî ikupî pî' ako'mantî.

Cristo E'taruma'tî'pî Warantî
E'taruma'tîn E'pai Awanî

18 Tarîpai amîrî'nîkon to' poitîrîtonon apanamauya'nîkon sîrîrî. Inkamoro
akaraiwarîkon maimu yawîrî e'tî moropai to' namatî. Manni' amîrî'nîkon
konekanen morî pe, mîîkîrî maimu yawîrî e'tî. Tîîse mîîkîrî neken pepîn tîîse
manni' tiaron imakui'pî pe amîrî'nîkon taruma'tînen mîîkîrî maimu yawîrî
nîrî e'tî. 19 Î' ku'sa'ya'nîkon wenai pra awe'taruma'tîto'kon yapîtanîpîya'nîkon
ya morî pe awanî. Maasa pra mîrîrî warantî itu'se Paapa e'to'pe awanî
epu'tîya'nîkon. Mîrîrî wenai mîîkîrîya amîrî'nîkon koneka morî pe. 20 Tîîse
tiaron pensa imakui'pî ku'sa'ya'nîkon ya, mîrîrî wenai awe'taruma'tîkon
e'pai awanî. Moropai yapîtanîpîya'nîkon e'pai awanî teesewankono'mai pra,
maasa pra iku'sa'ya'nîkon ye'nen. Moropai mîrîrî wenai anî'ya ayapurîkon
pepîn. Tîîse anî' e'taruma'tî ya, î' rî imakui'pî ku'sai'ya wenai pra, moropai
mîrîrî yapîtanîpîiya morî pe, teesewankono'mai pra, mîrîrî yapîtanî'sai'ya
tîpo, Paapaya mîîkîrî koneka morî pe. 21 Maasa pra mîrîrîto'pe, î' rî
tîku'se wenai pra amoronkon epu'tîkonpa Paapaya amenka'pîkon. Maasa
esenumenkatî uurî'nîkon e'pîika'tîto'pe Cristo e'taruma'tî'pî yeseru pî'.
Imakui'pî tînkupî'pî wenai pra yapîtanîpî'pîiya amîrî'nîkonya tîwarantî
yapîtanîpîkonpa. 22 Mîîkîrî yeseru wanî'pî see warantî:

Î' pensa mîîkîrîya imakui'pî ku'sa' pra man tiwin kin.
Moropai î' pensa seru'ye' pe
mîîkîrî eseurîmasa' pra man tiwin kin,

Is 53.9

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya. 23 Pena iwinîkîi imakui'pî pe to'
eseurîma yai î' kai'ma imakui'pî pe to' maimu yu'sai'ya pra man. Pena
tîpa'tîpîtî to'ya yai taasai'ya pra man to' pî': —Tarîpai ese'ma —kai'ma
eesenumenkasa' pra man. Tîîse Paapa yenya' eeturumaka'pî tamî'nawîrî
to' nîkupî'pî ye'ma Paapaya epu'tî'pîiya. Yairî ikupîiya epu'tî'pîiya.
24 Moropai mîîkîrî Cristoya imakui'pî unkupî'pîkon mo'ka'pî tîpona,
pakî'nan pona tîîsa'manta yai. Tamî'nawîrî imo'ka'pîiya inî'rî ikupî'nîkon
namai, isa'manta'pîya î' kupî pepîn warantî e'nîto'pe imakui'pî winîkîi.
Moropai mîrîrî pata'pî ya', morî kupî pî' ko'mannîto'pe umo'ka'pîiya'nîkon.
Mîîkîrî ya'so'kato' wenai amîrî'nîkon e'pîika'tî'pî. 25 Maasa pra pena
amîrî'nîkon wanî'pî ataka'ma'san pe Paapa piapai, tîko'mannî'nen piapai
carneiro ataka'masa' warantî. Tîîse tarîpai awenna'posa'kon sîrîrî,
ayesa'kon pe tîwe'sen pia, manni' ayekatonkon ko'mannî'nen pia.

Pedroya Tînyo Kenankon Panama

3 1 Mîrîrî warantî nîrî amîrî'nîkon wîri'sanyamî' tînyo kenankon
panamauya. Anyokon maimu yawîrî e'tî. Yai pra Paapa epu'nen pe
pra anyokon wanî, tîîse ayeserukon wenai eesenumenka ya, Paapa maimu
epu'tîiya, mîîkîrîya innape ikupî. Tîîse morî pe ayeserukon neken era'ma
tîuya wenai, yarakkîrî Paapa maimu pî' eeseurîma yu'se awanî pepîn. 2 Maasa
pra inkamoroya ayeserukon era'ma morî pe, î' rî imakui'pî kupîya'nîkon
pra awanîkon. Moropai innape Paapa namaya'nîkon era'ma to'ya. 3 Mîrîrî
ye'nen morî pe, ema'non pe awanîkon tuwai pra e'tî. Moropai apu'paikon
tîkinai, moropai ouro ke, epe'ke taatari'ku'tîi, aponkon morî pu'kuru teka'mai
teekonekai pra e'tî. 4 Tîîse morî pe awe'to'kon nîsi ayewankon ya'. Maasa
pra mîrîrî î' pensa aataretî'katon pepîn. Mîrîrî ye'nen eranmîra moropai
tîîwanmîra awanîkon yuwatî. Mîrîrî warantî ayeserukon wanî wenai kure'ne
tîwakîri pe Paapaya akupîkon. 5 Maasa pra pena penaronkon wîri'sanyamî'
Paapa yapurînenan nurî'tî ekonekapîtî'pî eranmîra tîwanîkonpa moropai
tîîwanmîra tîwanîkonpa. Mîrîrî ye'nen inkamoro e'pîtî'pî tînyokon maimu
yawîrî, 6 pena Sara nurî'tî e'pîtî'pî mîrîrî warantî. Tînyo Abraão nurî'tî
maimu yawîrî awanî'pî. Mîrîrî ye'nen esa'pîtî'pîiya tepotorî pe, inama tîuya
ye'nen. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya anyokon yarakkîrî, moriya mîîkîrî
Sara payanî'san pe awanîkon. Iwarantî awanîkon morî ayeserukon wanî ya,
moropai innape ikupîya'nîkon wenai, teesewankono'mai pra aako'mamîkon.

Tîno'pî Kenankon Panamaiya

7 Tarîpai amîrî'nîkon warayo'kon tîno'pî kenankon panamauya sîrîrî,
ano'pîkon yarakkîrî aako'manto'kon pî'. Epu'tîya'nîkon e'pai man
inkamoro wanî a'tu'mîra panpî', amîrî'nîkon warantî pra. Mîrîrî ye'nen
morî pe ano'pîkon ko'mannîpîya'nîkon e'pai man. Maasa pra tarakkîrî
ipatîkarî aako'manto'kon tîrî Paapaya sa'nîrî, amîrî pia, ano'pî pia, itu'se

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîwanî ye'nen. Mîrîrî ye'nen ano'pîkon yapurî ye'ka pe, morî pe mîîkîrî ko'mannî'tî, î' pensa eepîremakon yai awe'manenpakon namai.

Morî Kupî Wenai Umoronkon Epu'tî

8 Sîrîrî eseurîmato' yaretî'kauya sîrîrî. Tauya apî'nîkon tamî'nawîrî si'ma eesenumenkato'kon e'pai awanî tiwin. Moropai ayonpakon wanî ya, tîmoron epu'nen mîîkîrî kaisarî amoronkon epu'tîya'nîkon e'pai awanî. Moropai ayonpakon yarakkîrî tîwe'sa'namai e'tî. Moropai a'noko'pîkon pe esera'matî. Moropai tiaronkon yentai tîwe'ku'se pra e'tî. 9 Mîrîrî ye'nen anî'ya imakui'pî kupî ya awinîkîi'nîkon, mîîkîrî winîkîi imakui'pî tîku'se pra e'tî. Apî'nîkon teeseurîmasen wanî ya, iwinîkîi imakui'pî teeseurîmai pra e'tî. Tîîse imakui'pî pe awinîkîi'nîkon eseurîma'pî maimu miakanmatî morî ke. Maasa pra Paapaya ayanno'pîkon arepakonpa morî ke. 10 Innape awanî epu'tî'nîkon, maasa pra mîrîrî warantî Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' ye'nen. See warantî taasai'ya:

Anî' wanî ya, morî pe tîîko'manto' yu'se taatausinpai,
mîîkîrîya morî pe teeseurîma yuwa e'pai awanî,
imakui'pî pe eeseurîma namai.
Moropai mîîkîrî eseurîma e'pai pra awanî
seru'ye' pe, tiaronkon yenku'tî pî'.
11 Mîrîrî ye'ka imakui'pî winîpai
eepe e'pai awanî.
Tîîse morî î' yu'se Paapa wanî neken
kupîiya e'pai awanî.
Tîîwanmîra aako'mamî
yuwaiya e'pai awanî.
Moropai teesiyu'pî'se pra aako'mamî
yuwaiya e'pai awanî.
12 Maasa pra inkamoro ye'ka yaironkon
koneka pî' Uyepotorîkon ko'mamî
tîwîrî wei kaisarî,
moropai tîwîrî to' epîremato'
eta pî' aako'mamî.
Tîîse Uyepotorîkon ekore'masa' ko'mamî
imakui'pî ku'nenan winîkîi,

Sl 34.12-16

taasa' Paapa maimu e'menukasa'ya man.

13 Morî anku'pai awanîkon wenai, awinîkîi'nîkon anî'ya imakui'pî kupî e'painon? Anî'ya ikupî pepîn tiwin kin. 14 Mîîwîni pra awanî ya, kure'ne taatausinpai e'pai awanîkon morî ayeserukon wenai awe'taruma'tîkon tanne. Maasa pra Paapaya arepakon morî ke.

Mîrîrî ye'nen atausinpatî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ataruma'tînenkon pî' eranne' pe pra e'tî,
teesi'nî'se pra e'tî.

Is 8.12

15 Tîîse Cristo nama pî' ako'mantî ayewankon ya', moropai itenya'
eeturumakatî tîwîrî ayepotorîkon pe awe'to'pe. Moropai tîwîrî tepu'se
ako'mantî, î' kai'ma Paapa winîpai morî yapisî pî' nîmîkîya'nîkon
anepu'pai pemonkon e'to' ekaremekîkonpa. 16 Mîrîrî ye'nen sîrîrî
ku'tî morî pe, tiaronkon yentai awe'kupîkon ye'ka pe pra. Morî pe
eeseurîmakon eesewankono'mato'kon epu'tîyakon namai ayewankon ya'.
Mîrîrî warantî apî'nîkon teeseurîmasen wanî ya, mîîkîrî eppepî, maasa
pra ayeserukon era'ma tîuya'nîkon wenai, morî pe ayeserukon wanî
Cristo pemonkono pe awanîkon ye'nen. 17 Mîrîrî morî kupîya'nîkon wenai
awe'taruma'tîkon ya, morî pe panpî' awanî. Imakui'pî ku'sa'ya'nîkon
wenai awe'taruma'tîto'kon yentai awanî, awe'taruma'tîkon yu'se Paapa
wanî ya. 18 Maasa pra mîrîrî warantî Cristo e'taruma'tî'pî tîîsa'manta yai
amîrî'nîkon ton pe. Aasa'manta'pî tiwin ite'ka tamî'nawîronkon ton pe
imakui'pî to' nîkupî'pî wenai. Maasa era'matî. Mîîkîrî morî teken ku'nen
sa'manta'pî uurî'nîkon, yairî pra tîwe'sanon, imakui'pî ku'nenan ton pe.
Aasa'manta'pî uurî'nîkon yarîpa kai'ma Paapa pia. Mîîkîrî wî'pî to'ya
tarî, pemonkon pe awanî tanne, tîîse aasa'mantasa' tîpo Paapaya amenan
pe itekaton ko'manto'pe ikupî'pî. 19 Moropai mîîkîrî wîtî'pî itekare
ekareme'se itekatono'pî pe si'ma. Manni'kan pemonkonyamî' e'tî'ka'san
yekatono'pî pî' ekaremekî'pîiya. 20 Manni'kan inkamoro e'tî'ka'san
yekatono'san pena innape Paapa maimu yawîrî esi'san pepîn teuren,
Paapaya to' nîmîkî'pî innape tîkupî to'ya pena tîkanau ton koneka pî',
Noé nurî'tî ko'mamî yai. Tîîse innape ikupî to'ya pîn. Tu'kankon pepîn
pemonkonyamî'ya eseurîwî'ne mia' pona tîîmo'tai'nîkonya neken innape
ikupî'pî. Moropai inkamoro e'pîika'tî'pî kure'nan tuna winîpai. 21 Mîrîrî
tuna wanî esenpatakonanto' pî' teeseurîmasen pe. Sîrîrî esenpatakonato'
wanî pepîn nura upi'pîkon pî' tîwe'sen ronato'pe, tîîse imakui'pî
uyeserurî'pîkon rumakato'pe awanî. Tîîwanmîra imakui'pî unkupî'pîkon
ku'sa' Paapaya epu'tî'nîkon, Jesus Cristo pîmî'sa'ka'pîiya wenai. 22 Mîîkîrî
yanu'nîpî'pî Paapaya ka' pona. Moropai eereutasa' wanî Paapa meruntîri
winî. Mîîkîrî wanî tamî'nawîronkon inserîyamî' esa' pe ipîkku pe
tîwe'sanon moropai meruntî ke tîwe'sanon esa' pe aako'mamî ka' po.

Uyeserukon Etinyaka'masa' Morî Pe

4 1 Mîrîrî ye'nen Cristoya tîmoron epu'tî'pî tarî pemonkon pe tîwanî
yai. Mîrîrî warantî amoronkon epu'tîkonpa apîtatî, Cristoya tîmoron
epu'tî'pî warantî. Maasa pra anî'ya tîmoron epu'sa' ya, mîîkîrî wanî pepîn
imakui'pî anku'pai, itentai imakui'pî wanî pepîn inî'rî. 2 Mîrîrî ye'nen sîrîrî
pata pai aako'mamî tarî itu'se Paapa e'to' yawîrî, itu'se tîwe'to' yawîrî pra.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Maasa pra pena kure'ne aako'manpîtî'pîkon î' pe pra rî imakui'pî kupî pî',
manni'kan Paapa epu'nenan pepînya ikupî ko'mannîpî warantî. Mîrîrî yai
aako'mamî'pîkon se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî, itu'se apunkon e'to'
kupî pî'. Kure'ne awukukon mai' enîrî pî' awanî'pîkon, eesiyu'pîtîkon pî'
aako'mamî'pîkon, moropai eetîmîkon pî' aako'mamî'pîkon. Moropai nura pî'
aako'mamî'pîkon, mia' ke ikonekasa' yapurî ye'ka pe. 4 Tarîpai manni'kan
Paapa epu'nenan pepîn wanî kure'ne teesenumenkai apî'nîkon. Moropai
inkamoro eseurîma apî'nîkon imakui'pî pe, maasa pra inî' tînkupîkon
kupîya'nîkon pra awanîkon wenai. 5 Tîîse maasa inkamoroya tînkupî'pîkon
ekaremekî kupî sîrîrî Paapa pî', tamî'nawîronkon enenankonya moropai
isa'manta'sanya ekaremekî. Moropai inkamoro yenumîiya kupî sîrîrî to'
nîkupî'pîkon wenai. 6 Mîrîrî ye'nen sîrîrî Cristo yekare esekaremekî'pî.
Tamî'nawîronkonya eta'pî. Isa'manta'sanya nîrî eta'pî. Inkamoro
sa'manta'pî, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' sa'manta warantî, imakui'pî
tînkupî'pîkon wenai. Mîîwîni tîîse to' yekaton ko'mamî enen ipatîkarî,
manni' Paapa ipatîkarî tîîko'mansen warantî, innape iku'sa' to'ya ya.
7 Tîîse tamî'nawîron ataretî'kato' man aminke pra. Mîrîrî ye'nen
amîrî'nîkon e'pai man morî pe ayeserukon tepu'se, teetî'nînmai,
eepîremakonpa. 8 Tamî'nawîron î' yentai tiaronkon yarakkîrî
awe'sa'namakon e'pai awanî. Maasa pra anî' sa'naman ya, uwinîkîi'nîkon
imakui'pî inkupî'pî kupî uuwanmîra'nîkon. 9 Moropai tiaronkon
teerepansenon yapi'nen pe e'tî awakîrikon pe, teekore'mai pra. 10 Moropai
morî pe eesenyaka'mato'kon pe aapia'nîkon tiwin pî' si'ma, Paapa
nîrumaka'pî yapurîya'nîkon yuwatî. Mîrîrî yapurî wenai morî pe awanî,
tiaronkon pîika'tîya'nîkon, itu'se Paapa e'to' yawîrî. 11 Anî' wanî ya itekare
ekareme'nen pe mîîkîrîya ekaremekî e'pai awanî, morî pe Paapaya
tîmaimu pu'kuru ekaremekî warantî. Moropai anî' wanî ya tiaronkon
pîika'tî pî' tîwe'sen pe, mîîkîrîya to' pîika'tî e'pai awanî, tîmeruntîri Paapa
nîtîrî'pî ke. Mîrîrî ku'tî. Mîrîrî kupîya'nîkon wenai, Paapa yapurîto'pe
tiaronkonya Uyepotorîkon Jesus Cristo wenai. Manni' Paapa morî pu'kuru
tîwe'to' pî' yapurî tamî'nawîronkon e'pai awanî. Moropai imeruntîri
pu'kuru, ikî'pî ton pîn pî' yapurî e'pai man. Mîrîrî warantî e'pai man.

Innape Jesus Kupî Wenai E'taruma'tîn

12 Uyonpayamî' uwakîrikon pu'kuru, tauya sîrîrî apî'nîkon. Kure'ne
yairî ma're teesenumenkai pra e'tî awinîkîi'nîkon tui'sen pî', î' kai'ma
amoronkon epu'tîya'nîkon manni' pî'. Mîrîrî wanî pepîn anepu'tîkon
pe pra tîîse epu'nenan amîrî'nîkon. 13 Tîîse tenyaka ya taatausinpai
e'tî awe'taruma'tîto'kon pî'. Maasa pra Cristo e'taruma'tî'pî warantî
awe'taruma'tîkon mîrîrî. Mîrîrî ye'nen î' pensa aaipî yai, kure'ne
aatausinpakon, morî pe, meruntî ke awanî era'maya'nîkon pî'.
14 Amîrî'nîkon wanî taatausinpai teuren, amu'tunpasa'kon tanne, Cristo

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yapurînen pe awanîkon wenai. Maasa pra mîrîrî wenai epu'tîya'nîkon
morî pu'kuru Paapa winîpainon Yekaton Wannî ko'mamî aapia'nîkon.
15 Awe'taruma'tîkon ya, ⌊awe'taruma'tîkon e'pai awanî Cristo
yapurîya'nîkon wenai⌋. Tiaronkon wîîsa'ya'nîkon wenai pra, moropai
ama' pe awe'sa'kon wenai pra, moropai î' rî imakui'pî ku'sa'ya'nîkon
wenai pra, moropai tiaronkon ko'manto' pî' eeseurîmakon wenai pra.
16 Tîîse amîrî'nîkon e'taruma'tî ya, innape Jesus kupîya'nîkon wenai.
Mîrîrî pî' tîweppe'se pra e'tî. Tîîse kure'ne Paapa yapurîtî, maasa
pra ayesatîkon to'ya ye'nen, Cristo piawon pe tîwe'sanon taa to'ya
pî'. Teesewankono'mai pra e'tî. 17 Maasa pra î' kai'ma tiwin pî' si'ma
unkupî'pîkon era'mato' weiyu erepamî kupî sîrîrî. E'mai' pe manni'kan
Paapa yapurînenanya tînkupî'pîkon era'ma kupî sîrîrî. Mîrîrî e'kupî ya
uurî'nîkon yarakkîrî, itentai awe'kupî sîrîrî manni'kan Paapa maimu
ku'nenan pepîn yarakkîrî. ⌊To' e'pîika'tî pepîn tiwin kin.⌋ 18 Mîrîrî warantî
Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man:

Sa'me awanî morîkon yentai imakui'pî ena namai,
to' e'taruma'tî tîrî Paapaya ya,
î' kai'ma inî' panpî' Paapa maimu yawîronkon pepîn
e'taruma'tî e'pai awanî?
Moropai imakui'pî ku'nenan
e'taruma'tî e'pai awanî nîrî, kure'ne

Pv 11.31

taasa' Paapa maimuya man.

19 Mîrîrî ye'nen manni'kan tîmoronkon epu'nenan maasa pra itu'se
Paapa wanî wenai, morî kupî to'ya wenai, inkamoro eturumaka e'pai
awanî Paapa tîkupîtîponkon pia, manni' î' ta'pî tîuya yawîrî ku'nen tîwîrî.
Mîîkîrî pia to' eturumaka e'pai awanî. Moropai morî kupî pî' to' ko'mamî
e'pai awanî tîrumakai pra.

Paapa Pemonkonoyamî' Wanî
Carneiroyamî' Itekînnan Warantî

5 1 Tarîpai manni'kan soosi esa' pe tîwe'sanon panamauya sîrîrî. Maasa
pra uurî nîrî wanî mîrîrî warantî soosi esa' pe. Uurîya Cristoya
tîmoron epu'tî era'ma'pî itaruma'tî to'ya yai. Moropai î' pensa aaipî yai,
tamî'nawîronkonya era'ma, î' kai'ma ipîkku pe yapurî Paapaya. Uurî
nîrî yapurîiya pe man apokonpe. 2 Mîrîrî ye'nen morî pe aapia'nîkon
Paapa nîtîrî'san ipemonkonoyamî' ko'mannî'tî, manni' carneiroyamî'
ko'mannî'nenya tekînon ko'mannîpî warantî. Mîrîrî ku'tî morî pe itu'se
Paapa e'to' yawîrî. Mîrîrî kî'ku'tî eekore'makon kore'ta pairî. Moropai
mîrîrî pî' kîsenyaka'matî tîniru yu'se awanîkon pî' pra tîîse to' pî'
esenyaka'matî kure'ne to' anpîika'tîpai awanîkon ye'nen. 3 Inkamoro
aapia'nîkon Paapa nîrumaka'san yentai tîwe'se pra eesenyaka'matî. Tîîse

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

morî ayeserukon era'ma to'ya wenai, awarantî'nîkon e'pai to' e'to'pe,
inkamoro ko'mannî'tî. 4 Mîrîrî warantî î' pensa kure'nan tiaronkon
yentainon uyesa'kon iipî yai, mîîkîrî nîtîrî morî pu'kuru yapisîya'nîkon kupî
sîrîrî î' pensa aataretî'ka ton pe pra. Aako'mamî tîwîrî morî pe ipatîkarî.
5 Tarîpai amîrî'nîkon maasaron panpî' panamauya sîrîrî. Ayentai'nîkon
tîwe'sanon a'yeke'tonon panpî' ku'tî ayesa'kon pe, inkamoro maimu
yawîrî iku'tî. Moropai mîî pe pra e'tî, tiaronkon yentai tîwe'ku'se pra.
Maasa pra Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man:

Mîî pe tîwe'sanon wanî Paapa yeyaton pe.
Tîîse manni'kan mîîpankon pepîn pîika'tî Paapaya

Pv 3.34

taasa' man. 6 Mîrîrî ye'nen mîî pe tîwe'se pra e'tî, ayepotorîkon pe Paapa
ku'tî, imaimu yawîrî aako'mamîkonpa moropai ipîkku pe amîrî'nîkon
yapurîto'peiya, î' pensa tînku'ne'tî'pî weiyu yai. 7 Moropai tamî'nawîrî
kure'ne eesenumenkato'kon mîrîrî rumakatî Paapa yenya', maasa pra
mîîkîrîya neken tamî'nawîrî ikoneka amîrî'nîkon ton pe.
8 Mîrîrî ye'nen tîwarî e'tî moropai teetî'nînse e'tî, ayeserukon tepu'se. Maasa
pra ayeyatonkon Makui moro man akanaimî'tîkon pî', manni' kaikusiya
tîkamo kanaimî'tî warantî. Akanaimî'tîiya'nîkon ayapisîkonpa. 9 Tîîse
meruntî ke e'tî. Innape Paapa kupî pî' ako'mantî, î' pensa Makui erepamî yai
itentai awanîkonpa. Maasa pra tiwinsaronkon pepîn amîrî'nîkon, pata kaisarî
ayonpakon innape Jesus ku'nenan e'taruma'tî ko'mannîpî awarantî'nîkon.
10 Tîîse amoronkon epu'tîya'nîkon e'pai awanî mararî. Moropai mîrîrî
tîpo morî pe Paapaya akonekakon. Ameruntîrikon tîrîiya meruntî ke
awanîkonpa, innape tîkupî pî' aako'mamîkonpa. Manni' Paapa kure'ne
morî pe tîwe'to' tîînen moropai amîrî'nîkon yannotîponya ipatîkarî morî
ya' aako'mamîkonpa, Jesus Cristo piawon pe awanîkon ye'nen. 11 Mîîkîrî
Paapa meruntî pu'kuru, ipatîkaron tamî'nawîronkon esa' pe tîwe'sen
yapurîpai'nîkon man. Mîrîrî warantî e'pai awanî.
12 Sîrîrî kaareta menukauya sîrîrî Silasya upîika'tî tanne. Maasa pra
mîîkîrî uyonpa wanî yairî pu'kuru tîwe'sen pe. Sîrîrî kaareta ke, anausipapai
wanî sîrîrî. Tauya sîrîrî, innape uurî'nîkon pîika'tî Paapaya, morî pe tîwe'to'
yawîrî. Mîrîrî ye'nen innape iku'tî, apîika'tîiya nîmîkî pî' ako'mantî.
13 Moropai innape Jesus ku'nenan Paapa nîmenka'san "Babilônia"
ponkonya tîmaimukon yarima sîrîrî. Moropai uyonpa, Marcosya tîmaimu
yarima nîrî. 14 Mîrîrî ye'nen tauya tiaronkon ayonpakon yarakkîrî se'
yenya pî' taatapi'se e'tî.

Mîrîrî warantî tamî'nawîrî manni'kan Cristo pemonkono pe tîwe'sanon
pia tîwanmîn wanî yu'se wai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA ITAKON ITE'KA PE

PEDRO NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta menuka'pî Pedroya Judeuyamî' pepîn innape Jesus ku'nenan pia. Inkamoro esatîiya innape Jesus kupî pî' to' ko'manto'pe moropai imaimu yawîrî to' ko'manto'pe imakui'pî tîku'se pra. Maasa pra tamî'nawîrî î' itu'se e'nîto' tîrî'pî Paapaya yairî ko'mannîto'pe. Mîrîrî warantî to' ko'mamî yu'se Paapa wanî taa Pedroya to' pî'.

Moropai Pedroya ekaremekî î' kai'ma tiaronkon seru'ye'konya inkamoro yenupa pî' yuwa ko'mannîpî, Paapa piapai to' atarimato'pe. Inkamoroya taa —Tamî'nawîrî eesenumenkato'kon yawîrî aako'mamîkon ya, î' wani' pra man. Imakui'pî pî' aatausinpapai awanîkon ya, î' wani pra man —taa to'ya. Tîîse Pedroya to' yenpenatanîpî î' kai'ma Jesus yarima Paapaya kupî sîrîrî tewanmîrînenan yenumîi. Inkamoro seru'ye'konya taa: —Aa Jesus iipî pepîn. Mîrîrî ye'nen imaimu tîpîinamai pra ko'mannî —taa to'ya. Tîîse innape Jesus ku'nenan ko'mamî Jesus iipî nîmîkî pî'. Maasa pra ta'pî tîuya yawîrî Paapaya ikupî, Jesus yarimaiya kupî sîrîrî.

---

1 1 Sîrîrî kaareta menukauya aapia'nîkon. Uurî wanî Simão Pedro pe, Jesus Cristo poitîrî pe moropai inaipontî'pî pe. Imenukauya aapia'nîkon, innape pu'kuru ikupî pî' tîîko'mansenon pia innape ikupî pî' anna ko'mamî warantî. Paapaya moropai Upîika'tînenkon Jesus Cristoya upîika'tî'pîkon anî' tîmenkai pra, yairî tîwanîkon ye'nen.

2 Apona'nîkon epîrema, aapia'nîkon morî pe tîwe'to' moropai tîîwanmîn tîîto'pe Paapaya epe'mîra, inî' panpî', kure'ne Paapa moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo epu'tîya'nîkon ye'ka pe.

Paapaya Yannoto' Moropai Imenkantoi'ya

3 Uyonpayamî', Paapa pe tîwanî ye'nen, tamî'nawîrî itu'se e'nîto' tîîsai'ya man tîmeruntîri yai. Itîrî'pîiya ipatîkarî enen ko'mannîto'pe, moropai morî pe itu'se Paapa e'to' yawîrî ko'mannîto'pe. Inî' panpî' mîîkîrî epu'tî'nîkon wenai itîrî'pîiya. Uurî'nîkon yanno'pîiya morî pe tîwarantî e'nîto'pe maasa pra morî pe pu'kuru tîwanî ye'nen. 4 Mîrîrî warantî mîîkîrîya itîrîuya ta'pî tîuya yawîrî itîrî'pî. Mîrîrî kure'nan

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pu'kuru inkupî'pî wenai, imakui'pî anku'pai e'nîto' kupî namai itîrî'pîiya,
sîrîrî non po tîwe'sanon nîkupî ko'mannîpî kupî namai. Moropai
itîrî'pîiya morî pe tîwarantî uurî'nîkon e'to'pe.
5 Mîrîrî ye'nen morî pe awanîkon yuwatî, innape iku'to'ya'nîkon
ye'ka pe morî pe awanîkonpa. Moropai morî pe awanîkon ye'ka pe
epu'nen pe awanîkon yuwatî. 6 Moropai epu'nen pe awanîkon ye'ka pe
aawarîrî'nîkon eetî'nînmakon yuwatî. Aawarîrî'nîkon eetî'nînmakon
ye'ka pe innape ikupî pî' ako'mantî tîrumakai pra. Moropai innape
tîrumakai pra aako'mamîkon ye'ka pe, itu'se Paapa wanî warantî
aako'mamîkon yuwatî. 7 Moropai itu'se Paapa wanî warantî
aako'mamîkon ye'ka pe ayonpakon yarakkîrî ese yu'se aako'mamîkon
yuwatî. Moropai ese yu'se ayonpakon yarakkîrî awanîkon ye'ka pe,
to' sa'namaya'nîkon yuwatî. 8 Sîrîrî kupîya'nîkon e'pai awanî mîrîrî.
Tamî'nawîrî sîrîrî kupîya'nîkon ya, inî' panpî' morî kupîya'nîkon
esepu'tî Uyepotorîkon Jesus Cristo wenai. Morî kupîya'nîkon wenai î'
pe pra rî awanîkon pepîn. Tîîse inî' panpî' Uyepotorîkon Jesus Cristo
epu'tîya'nîkon yairî. 9 Tîîse manni' sîrîrîkon ton pîn wanî ya, mîîkîrî wanî
mîrîrî enkaru'nan warantî. Mîîwîni pra awanî ya, manni' pemonkon
mararî era'manen warantî awanî. Maasa pra mîîkîrî wanmîra imakui'pî
inkupî'pî pena mîrîrî rona'pî Jesusya epu'tîiya pra eenasa' mîrîrî.
10 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', yairî awanîkon yuwatî inî' panpî'.
Mîrîrîto'pe Paapaya amîrî'nîkon yanno'pî moropai amenka'pîiya'nîkon.
Mîrîrî kupîya'nîkon ya, yairî, aatare'mokon pepîn ipatîkarî, innape
iku'to'ya'nîkon rumakaya'nîkon pepîn. 11 Mîrîrî warantî aako'mamîkon
ya, î' rî amanenpanenkon ton pra awanî ka' pona eewonto' pî'.
Uyepotorîkon pîika'tîton Jesus Cristoya ayapisîkon yarakkîrî
aako'mamîkonpa ipatîkarî.
12 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon anenpenatanî'pai wai sîrîrîkon pî', teuren
tamî'nawîrî epu'tîya'nîkon tanne, moropai meruntî ke aako'mamîkon
tanne, maasa pra innape yairon itekare ku'sa'ya'nîkon ye'nen.
13 Esenumenka, yairî awanî amîrî'nîkon yenpenatanî'to'peuya enen
uuko'mamî pîkîrî. 14 Maasa pra uusa'manta kupî epu'tî pî' wai. Jesus
Uyepotorîkonya ta'pî upî': —Aasa'manta kupî pe nai. 15 Mîrîrî ye'nen
uusa'manta rawîrî tamî'nawîron pî' amîrî'nîkon enpenatato'pe sîrîrî
menukasau'ya moropai sîrîrîkon pî' awenpenatakon tîwîrî yu'se wai,
uusa'mantasa' tîpo.

Inke' Pe Jesus Etinyaka'ma'pî Pî' Pedro Eseurîma

16 Uyonpayamî', anna nera'ma'pî ekaremekî annaya sîrîrî. Î' kai'ma
meruntî ke Uyepotorîkon Jesus Cristo wanî, moropai î' kai'ma aaipî kupî
ekaremekî annaya. Î' kai'ma anna nepoppîtî'pî ekaremekî annaya pepîn
apî'nîkon. Maasa pra anna yenu ke era'ma'pî annaya, ipîkku pe awe'to'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

era'ma'pî annaya. 17 Wî' po anna wanî tanne, Paapaya Jesus yapurî
era'ma'pî annaya. Manni' ipîkku, tamî'nawîronkon yentainon Paapa
maimu eta'pî annaya, ka' winîpai eeseurîma'pî. Ta'pîiya:
—Mîserî unmu, uwakîri pu'kuru.
Kure'ne ipî' atausinpato'

Mt 17.5; Mc 9.7; Lc 9.35

—ta'pî Paapaya. 18 Mîrîrî mai ka' poinon eta'pî annaya Uyepotorîkon
Jesus Cristo pokonpe anna wanî tanne wî' po, o'non pata a'ka pe
eetinyaka'ma'pî morî pe Paapa warantî.
19 Mîrîrî ye'nen epu'tî'nîkon sîrîrî itekare wanî yairî pu'kuru.
Manni'kan Paapa maimu ekareme'nenan penaronkon profetayamî'
nurî'tî nekaremekî'pî pe awanî mîrîrî. Mîrîrî inkamoro nekaremekî'pî
pîinamaya'nîkon ya, morî pe yairon pe awanîkon. Maasa pra mîrîrî
itekare wanî ewaron ta e'nî ya uweiyukon warantî, ewaron weiyu'manen
pe. Maasa pra î' e'kupî epu'tî'nîkon emapu'tînen pe awanî. Ewaron
ta asarî ya uweiyukon ton yuwa uye'marîkon era'mato'pe, pata
erenmapî pîkîrî. Mîrîrî warantî uweiyukon pe itekare wanî, î' kai'ma
ko'mannîto' ekaremekîiya Uyepotorîkon Jesus Cristo iipî pîkîrî. Mîrîrî
yai tamî'nawîron epu'tî aronne, manni' kaiwano' pata erenmapîyakanya
pata erenmapî ekaremekî warantî. 20 Anî'ya tiwin kin sîrîrî itekare Paapa
maimu e'menukasa' profetayamî' nekaremekî'pî ekaremekî eserîke pra
man tîîwarîrî. Mîrîrî epu'tîya'nîkon yu'se wai, î' epu'tî yu'se awanîkon
yentai. 21 Maasa pra sîrîrî itekare profetayamî' eseurîma'pî wanî epu'nen
pe tîwanîkon wenai pra, tîîse inkamoro yeurîma'pî Morî Yekaton
Wannîya, sîrîrî itekare Paapa winîpainon pî' to' eseurîmato'pe.

Seru'ye' Pe Yenupatonkon Wanî Soosi Ta
(Jd 4-13)

2 1 Pena seru'ye' pe teeseurîmasanon profetayamî' esenpo'pî penaronkon
pemonkonyamî' kore'ta. Moropai sîrîrîpe nîrî mîrîrî ye'kakon seru'ye'
pe yenupatonkon esenpo kupî sîrîrî akore'ta'nîkon. Inkamoroya ayenupakon
kupî sîrîrî seru'ye' pe tîwe'to'kon ke ayaka'makon to'ya. Inkamoroya
taa: —Imakui'pî yapai uurî'nîkon mo'kapa Uyepotorîkon sa'manta pra
awanî'pî —taa to'ya. Mîrîrî wenai Paapa piapai aatarimakon kupî. Mîrîrî
ye'nen inkamoroya mîrîrî kupî wenai, ka'ne' pe to' pona to' taruma'tîto'
Paapaya erepamî kupî sîrîrî. 2 Inkamoro ye'kakonya tenupato'kon yawîrî
tu'ke pemonkonyamî' ko'mamî akore'ta'nîkon. To' yeseru nura kupî pî'
to' ko'mamî. Se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî to' ko'mamî. Inkamoro
nîkupî'pî wenai, tiaronkon eseurîma pia'tî kupî sîrîrî imakui'pî pe innape
Paapa maimu yairon winîkîi. 3 Kure'ne tîniru yu'se tîwanîkon wenai
inkamoro seru'ye' pe yenupatonkonya amîrî'nîkon yenyaka'ma, moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

seru'ye' pe tînepoppîtîkon pî' ayenku'tîkon pî' to' ko'mamî. Tîîse pena pata
pai Paapa wanî to' yenumî yu'se. Imakui'pî to' nîkupî ko'mannîpî epu'tîiya
mîrîrî. Maasa pra era'ma pî' aako'mamî sîrîrî tîpose, awe'nasa' pra man. To'
taruma'tîto' tîuya weiyu erepamî nîmîkî pî' aako'mamî.
4 Maasa pra pena mîrîrî warantî nîrî ikupî'pî Paapaya inserîyamî'
yarakkîrî. Manni'kan inserîyamî' imakui'pî kupîtîponkon yenumî'pîiya
ewaron pe tîwe'sen tu'nakan ya', tîwî to' kupîiya pra. Inkamoro
yewa'tîpîtî'pîiya sa'man ferro ke, inkamoro ko'manto'pe î' pensa
tamî'nawîronkon yenumî tîuya weiyu erepamî pîkîrî. 5 Mîrîrî warantî
nîrî Paapaya penaronkon kupî pra awanî'pî tîwî. Tîîse to' taruma'tîto'
ton tîrî'pîiya kure'nan tuna ke, tîmaimu yawîrî pra to' wanî wenai. Tîîse
Paapaya Noé nurî'tî neken pîika'tî'pî. Mîîkîrî Noéya ekareme'pîtî'pî.
—Yairî ako'mantî —taapîtî'pîiya to' pî'. Mîîkîrî Noé pîika'tî'pîiya. Moropai
ipokonpe asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî neken, to' pîika'tî'pîiya.
6 Moropai pena mîrîrî warantî nîrî Paapaya Sodoma moropai Gomorra
cidaderî taruma'tî'pî apo' ke, kure'ne imakui'pî pe mîrîrî pata ponkon
wanî wenai. Inkamoro aramî'pî tamî'nawîrî. Mîrîrî kupî'pîiya î' kai'ma
sîrîrî pankon pemonkonyamî' itu'se tîwe'to' yawîronkon pepîn yarakkîrî
ikupî tîuya ekaremekîpa kai'ma. 7 Inkamoro kore'tapai tiwin warayo'
Ló nurî'tî, yairî tîwe'sen pîika'tî'pî Paapaya. Mîîkîrî e'pîtî'pî mararî pra
teesewankono'mai mîrîrî pata po tîîko'mansenon yeseru wanî ye'nen
imakui'pî pe. 8 Maasa pra to' kore'ta aako'manpîtî'pî. Moropai wei
kaisarî mîîkîrî esewankono'mapîtî'pî tewan ya' to' nîkupî era'ma tîuya
yai, moropai to' eseurîma eta tîuya yai imakui'pî pe. 9 Mîrîrî warantî
Paapaya manni'kan warayo'kon morî kupîtîponkon pîika'tî'pî. ⌞Noé
nurî'tî pîika'tî'pîiya moropai Ló nurî'tî pîika'tî'pîiya.⌟ Mîrîrî warantî
morî pe tîwe'sanon, tîmaimu yawîronkon sîrîrîpankon pîika'tîiya to'
esewankono'mato' winîpai. Moropai î' kai'ma manni'kan imakui'pî
kupîtîponkon koneka Paapaya to' pata'se' ton ya', î' pensa tamî'nawîronkon
yenumî tîuya weiyu erepamî pîkîrî, to' ko'manto'pe. 10 Paapaya inkamoro
taruma'tî yentai manni'kan teserukon itu'se tîwe'to'kon yawîrî nura
anku'pai tîwe'sanon taruma'tîiya. Moropai ipîkku pe Paapa e'to'
namanenan pepîn, imaimu yawîronkon pepîn taruma'tîiya kure'ne.
Insamoro eppepî pepîn tînkupîkon pî', moropai mîî pe to' wanî.
Moropai inkamoro eseurîma imakui'pî pe inserîyamî' winîkîi. To' nama
to'ya pepîn. 11 Tîîse insamoro inserîyamî' wanî meruntî ke pu'kuru
inkamoro yentai. Mîîwîni tîîse insamoro yenupatonkon seru'ye' pe
winîkîi to' eseurîma pepîn imakui'pî pe Paapa rawîrî si'ma. 12 Tîîse
insamoro warayo'kon wanî teserukon yawîrî anku'pai, teesenumenkai
pra, manni' o'ma' nari' yu' yawon warantî. Mîîkîrî wanî wo'nannî yai
teposen pe moropai tîwîsen pe, nari' pe awanî ye'nen. Mîrîrî warantî
inkamoro yeseru wanî, maasa pra teesenumenkai pra to' eseurîma

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ko'mannîpî tînepu'tîkon pepîn winîkîi. Mîrîrî wenai inkamoro wîîto'
erepamî kupî sîrîrî manni' o'ma' yu' yawon wîî warantî.
13 Moropai inkamoroya tiaronkon taruma'tî'pî tîuya'nîkon ye'ma kupî sîrîrî
tîwe'taruma'tîkon ke. Maasa pra Paapa yapurî tîuya'nîkon kai'ma, inkamoroya
itu'se tîwe'to'kon kupî itu'se tîwanîkon pîkîrî. A'ka ya', aronne, tîweppe'se pra
tîîse tîwakîri pe ikupî to'ya. Mîrîrî ye'nen akore'ta'nîkon tekkarikon yonpa
to'ya yai, kure'ne yeppe'nî'tonkon pe to' wanî. 14 Inkamoro ye'kakon wanî se'
tapairî wîri' yarakkîrî e'pai tîwanîkon pî' to' esenumenka tîwîrî. Imakui'pî
kupî tîuya'nîkon pî' to' eseta'ka pepîn. Moropai inkamoroya pemonkonyamî',
a'tu'mîra tîwe'sanon yenku'tî. Imakui'pî kupî to'ya emapu'tî to'ya. Î' yu'se
tîwe'to'kon pî' to' eseka'nunka ko'mannîpî, maasa pra mîrîrî pî' to' esenupasa'
ye'nen. Inkamoro ye'ka mîrîrî ku'nenan tî'ka tîuya taasa' Paapaya man.
15 Maasa pra inkamoro asarî ko'mannîpî taataka'mai yairon ko'mannîto'
winîpai taatarimai. Inkamoro esenumenka penaron manni' Beor munmu
Balaão nurî'tî esenumenka'pî warantî. Mîîkîrî esenumenka'pî imakui'pî kupî
tîuya pî' kure'ne tîniru yapisî tîuya pî'. 16 Tîîse mîîkîrî yuwatî'pî Paapaya,
itu'se Paapa e'to' anku'pai pra awanî wenai. Attî yaponse' itekîn eseurîmato'pe
ikupî'pîiya. Mîrîrî warantî mîîkîrî nîkupî ma'nîpa'pî Paapaya.
17 Inkamoro seru'ye'kon yenupatonkon wanî tuna yakasa' tuna ton
pîn warantî. Moropai katupuru yarî a'situnya warantî to' wanî. ⌊Maasa
pra inkamoro yenupanto'ya tiaronkon yenku'tî.⌋ Inkamoro ye'ka pata'se'
ton konekasa' Paapaya itu'nakan ya', ewaron pe pu'kuru tîwe'sen ya'
to' ko'manto'pe. 18 Maasa pra inkamoro eseurîma mîî pe si'ma, moropai
to' eseurîmato' wanî î' pe pra rî. —Î' wani' awanî pepîn nura yu'se
awanîkon ya —taa to'ya. Mîrîrî wenai amen imakui'pî rumakatîponkon
esenumenka teserurî'pî pî' emapu'tî to'ya. 19 Inkamoro eseurîma morî pe.
—Anî' maimu yawîrî pra uuwarîrî'nîkon ko'mannîto' wanî morî pe —taa
to'ya. Tîîse to' esenku'tîsa' wanî, maasa pra mîrîrî nura tînkupîkon kupî
pî' to' ko'mamî ye'nen. Maasa pra tiwin pî' to' tîîse to' yentai to' yeseru
nura enasa' ye'nen. Anî'ya taa ya, itesa' pîn uurî, tîîse iteseru moro
awanî, inkupî ko'mannîpî. Mîrîrî maimu pe awanî, maasa pra itentai
pu'kuru awanî ye'nen. 20 Tîîse imakui'pî, nura teserukon winîpai anî'
e'pîika'tî ya, innape Uyepotorîkon, Upîika'tînenkon, Jesus Cristo ku'sa'
tîuya'nîkon wenai, moropai mîîkîrî enna'po ya, te'ma'pî pî', imakui'pî
kupî pî', itentai pu'kuru imakui'pî ena. Mîîkîrî yeseru ena pena e'mai'
pe teseru wanî'pî yentai, imakui'pî ya' awenna'posa' ye'nen. 21 Morî pe
panpî' awanî e'painon yairon yekare etasai'ya pra awe'sa'ya. Maasa
pra itekare eta'pîiya moropai irumaka'pîiya. Awenna'po'pî te'ma'pî pî'.
Mîrîrî warantî aatarima'pî morî Paapa maimu tîneta'pî winîpai. 22 Mîrîrî
ye'kakon pemonkonyamî' pî' teeseurîmasen sîrîrî yairon itekare:
—Arinmaraka enna'pokoi tînarakka'pî ena'se.

Pv 26.11

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai porco ronasa' ya morî pe, tîîse awenna'po inî'rî kuisa' ta esenunse e'kî'pai —taato' sîrîrî itekare.

Uyepotorîkon Erepanto' Weiyu

3 1 Uyonpayamî', uwakîrikon pu'kuru, sîrîrî kaareta menukauya itakon te'ka pe aapia'nîkon. Sîrîrî kaareta unmenuka'pî manni' e'mai'non moropai sîrîrî itakon ite'karon, mîrîrî ke amîrî'nîkon yenpenatanîpîuya yairî eesenumenkakonpa mîrîrî ye'kakon pî'.
2 Awenpenatakon yu'se wai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan nekaremekî'pî pî' moropai Uyepotorîkon Upîika'tîton nîtîrî'pî pî'. Mîrîrî inaipontî'sanya ekaremekî'pî apî'nîkon, ankupîkon tonpe.
3 E'mai' pe epu'tîya'nîkon yu'se wai. Aminke pra Jesus ii'to' weiyu tîîse, pemonkonyamî' esenpo kupî sîrîrî akore'ta'nîkon. Inkamoro wanî imakui'pî itu'se tîwe'to'kon ku'nenan pe, mararî pra itentai'nîkon eenasa' ye'nen. Inkamoro o'ma'ta kupî sîrîrî apî'nîkon, innape iku'sa'ya'nîkon pî'. 4 Taa to'ya apî'nîkon: —Mîîkîrîya tuipî ta'pî pena innape nai? Tîîse o'non pata mîîkîrî nai? Mîrîrî yekare eta'pî penaronkon utamokonya, tîîse to' sa'manta'pî man, inî'rî to' e'mî'sa'ka pra awanî'pî. Î' ta'pîiya yawîrî î' e'ku'sa' pra man, mîrîrî warantî ko'mannî pî' man. Î' pensa pata ekoneka'pî pata pai sîrîrî tîpose ko'mannî pî' man. Mîîkîrî iipî pe pra man —taa to'ya. 5 Inkamoro ye'kakon amîrî'nîkon pî' tîwo'ma'tasanon enpenata pepîn tîku'se î' e'kupî'pî pî'. To' enpenata pepîn pena Paapa nekaremekî'pî pî' moropai î' kai'ma Paapaya tîmaimu ke ka' moropai non koneka'pî pî'. To' enpenata pepîn î' kai'ma non koneka'pî Paapaya tuna winîpai moropai tuna arakkita. 6 Moropai to' enpenata pepîn nîrî mîrîrî tuna ke Paapaya penaronkon tî'ka'pî pî'. 7 Tîîse ka' moropai non sîrîrîpe awanî manni' konekasa' Paapaya man tîmaimu ke, manni' imaimu ka' moropai non koneka'pî tîuya ke. Î' pensa itaruma'tîto' tîuya apo' ke weiyu yainon ton pe iko'mannîpîiya, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' imakui'san yenumî tîuya yaino ton pe.
8 Uyonpayamî', uwakîrikon pu'kuru, sîrîrîkon tîku'se pra e'tî aawanmîra'nîkon. Maasa era'matî. Paapa pia tiwinan wei wanî mîrîrî 1.000 kono' warantî. Moropai mîrîrî 1.000 kono' kaisaron wanî mîrîrî tiwinan wei warantî. Uurî'nîkon esenumenkato' warantî Paapa esenumenkato' wanî pepîn. 9 Î' koneka tîuya ta'pî tîuya konekapa Paapa ko'mamî pepîn sîrîrîpe tiaronkon esenumenka warantî. Tîîse mîîkîrîya anîmîkîkon ko'mannîpî maasa pra anî' e'taruma'tî yu'se pra tîwanî ye'nen. Tîîse imakui'pî teserukon pî' tamî'nawîronkon enpenata yu'se awanî, moropai irumaka to'ya yu'se awanî.
10 Tîîse Uyepotorîkon ii'to' weiyu wanî ama'ye' ii'to' warantî, anî'ya epu'tî pra tîîse. Mîrîrî weiyu yai ka' esera'ma kupî pepîn sîrîrî. Kure'nan teesetasen yi'nî' ton wanî kupî sîrîrî. Moropai tamî'nawîron kawîne tîwe'sen moropai non po tîwe'sen aramî kupî sîrîrî apo' ke. Non moropai tamî'nawîron non po tîwe'sen esonomî kupî sîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron ataretî'ka epu'tîya'nîkon ye'ka pe,
o'non ye'ka pe ayeserukon e'pai awanî? Ayeserukon e'pai man morî
pe, imakui'pî ton pra, itu'se Paapa e'to' yawîrî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî
tînamai, iipia eeturumakakon e'pai awanî mîrîrî. 12 Moropai Paapa ii'to'
weiyu nîmîkî pî' ako'mantî. Moropai tamî'nawîron itu'se Paapa e'to'
kupî pî' ako'mantî, teesemi'tapai ka'ne' panpî' aai'to'pe. Maasa pra mîrîrî
weiyu erepamî yai, ka' ataretî'ka pe man apo' ke. Moropai tamî'nawîron
pata po tîwe'sen awai'na kupî sîrîrî apo' ke. 13 Tîîse Paapaya amenan
ko'mannîto' ka' moropai pata koneka tîuya ta'pî. O'non pata yaironkon
ko'mamî pata'se' ton ta'pîiya. Mîrîrî nîmîkî pî' ko'mannî sîrîrî.
14 Mîrîrî ye'nen uyonpayamî', uwakîrikon pu'kuru, mîrîrî weiyu yaino
nîmîkî pî' aako'mamîkon pe tamî'nawîron konekatî morî pe, yairî Paapa pia
awanîkonpa. Morî ku'tî, —Imakui'pî mîîkîrî —taa to'ya namai apî'nîkon.
Moropai tîwanmîra yarakkîrî aako'mamîkonpa, morî pe ako'mantî. 15 Epu'tî,
maasa tuipî pra tîîse, pemonkonyamî' e'pîika'tî nîmîkî pî' Paapa ko'mamî.
Sîrîrî itekare pî' uwakîrikon pu'kuru uyonpakon Paulo eseurîma'pî. Epu'nen
pe awe'to' ton tîrî'pî Paapaya. Mîrîrî menuka'pîiya aapia'nîkon, sîrîrî yekare
pî' teeseurîmasen. 16 Moropai sîrîrî yekare pî' teeseurîmato' menuka'pîiya
tamî'nawîron tîkaaretarî po. Mîrîrî inmenuka'pî ikaaretarî pon tiaron pensa
sa'me awanî, anî'ya epu'tî yentai. Mîrîrî ekaremekî manni'kan epu'nenan
pepînya yairî pra. Inkamoro wanî itekare ku'nenan pe teuren, tîîse a'tu'mîra
to' wanî, ka'ne' pe irumaka to'ya. Inkamoroya Paulo nîmenuka'pî ekaremekî
tiaron pe, itu'se tîwe'to'kon pîkîrî. Mîrîrî warantî Paapa maimu, tiaronkon
nîmenuka'pî, ekaremekî to'ya nîrî yairî pra. Mîrîrî wenai tîîwarîrî'nîkon rî
tîwe'taruma'tîto'kon eporî to'ya.
17 Tîîse uyonpayamî', aasîrî mîrîrî epu'tîya'nîkon pu'kuru. Mîrîrî ye'nen
tauya, aka tîwarî e'tî, inkamoro imakui'sanya ekaremekî'pî yawîrî tîwe'se
pra innape iku'to'ya'nîkon yapai amîrî'nîkon mo'ka to'ya namai. 18 Tîîse
inî' panpî' epe'mîra Paapa nîtîrî'pî pî' epu'tî pî' ako'mantî. Moropai inî'
panpî' Uyepotorîkon Jesus Cristo epu'tî pî' ako'mantî, [imaimu yawîrî
awanîkon wenai]. Mîîkîrî yapurîpai'nîkon morî pe awe'to' pî' sîrîrîpe
moropai ipatîkarî. Mîrîrî warantî yapurî e'pai man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA E'MAI'NON
JOÃO NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta menuka'pî Joãoya, manni' Jesus nenupa'pî, Jesus yarakkîrî taasa'sen tarî awanî yai. Mîîkîrî Joãoya imenuka'pî moropai tiaronkon innape Jesus ku'nenan pia yarima'pîiya. Maasa pra tiaronkonya inkamoro yenku'tîsa' awanî'pî. Seru'ye' pe taapîtî'pî to'ya: —Paapa narima'san anna, anna maimu etatî, —taapîtî'pî to'ya. Tîîse Paapaya to' yarimasa' pra awanî'pî. Seru'ye' pe inkamoroya to' yenupa'pî. Mîrîrî ye'nen Joãoya imenuka'pî to' esenku'tî namai. Moropai tonpayamî' sa'namato'pe to'ya, morî pe to' ko'manto'pe imakui'pî tîku'se pra imenuka'pîiya. Paapa munkîyamî' pe to' wanî ye'nen, morî tîku'se to' ko'mamî e'pai man. Mîrîrî ekareme'se imenuka'pî Joãoya.

Enen Ko'mannîto' Tîînen

1 [1]Kaareta menuka annaya sîrîrî, Jesus Cristo, ko'mannîto' tîînen
yekare ekareme'nen. Tamî'nawîron koneka Paapaya pra tîîse Cristo
wanî'pî iipia. Sîrîrî non po tîwanî yai, Cristo eseurîma etapîtî'pî annaya.
Era'ma'pî annaya anna yenu ke pu'kuru. Mîrîrî yai î' kai'ma Cristo
ko'manto' era'mapîtî'pî annaya. Moropai Cristo yapîpîtî'pî annaya anna
yenya ke. Mîîkîrî pu'kuru Paapa nekaremekî'pî, enen ko'mannîto' tîînen.
[2]Mîîkîrî ko'mannîto' tîînen erepamî'pî sîrîrî non pona. Era'ma'pî annaya.
Ipatîkarî ko'mannîto' tîînen era'ma'pî annaya. Innape awanî taa annaya
tamî'nawîronkon pî'. Mîîkîrî ekaremekî annaya sîrîrî apî'nîkon. Pena pata
pai Cristo ko'manpîtî'pî Paapa yarakkîrî. Mîrîrî tîpo eerepamî'pî anna
kore'ta. [3]Anna nera'ma'pî, imaimu anna neta'pî tauya manni', mîîkîrî
ekaremekî annaya apî'nîkon innape ikupîkonpa, annaya ikupî'pî warantî.
Mîrîrî wenai morî pe aako'mamîkon anna yarakkîrî anna wanîyakon pe.
Moropai Paapa yarakkîrî morî pe ko'mannî iwanîyakon, moropai inmu Jesus
Cristo wanîyakon pe ko'mannî nîrî. [4]Seeni' kaareta menukauya aapia'nîkon
anna atausinpa kaisarî aatausinpakonpa awe'to' yawîrî Paapa nîkoneka'pî pî'.

A'ka pe Paapa Wanî

[5]A'kî, a'ka wanî mararon ewaron ton pra. Mîrîrî warantî Paapa wanî
a'ka pe pu'kuru, maasa pra imakui'pî ton pra tîwanî ye'nen. Mîîkîrî wanî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

morî pe pu'kuru ewaron ton pra. Mîrîrî ekaremekî'pî Cristoya anna pî'
pena. Mîrîrî ekaremekî annaya sîrîrî, apî'nîkon nîrî. 6Morî pe ko'mannî
pî' wai Paapa yarakkîrî ta'nîkon ye'ka pe, imakui'pî kupî pî' ko'mannî
ya, seru'ye' pe eseurîman moropai yairon maimu yawîrî ko'mannî pepîn.
Tîîse ewaron ta ko'mannî. 7Tîîse a'ka ya' Paapa ko'mamî warantî morî
pe ko'mannî ya, imaimu yawîrî, ko'mannî morî pe uyonpakon yarakkîrî,
î' wani' pra. Moropai tamî'nawîron imakui'pî unku'pîtîkon rona Paapaya,
tînmu Jesus mînî wenai.
8Tîîse ta'nîkon ya: —Imakui'pî kupîtîpon pepîn uurî. Morî uurî
—ta'nîkon ya, uuwarîrî'nîkon esenku'tîn. Moropai yairon maimu
wanî pepîn uyewankon ya'. 9Tîîse Paapa pî' imakui'pî unkupî'pîkon
ekaremekî'nîkon ya, tîîwanmîra ikupîiya, taasa' tîuya yawîrî, maasa
pra yairî tîwanî ye'nen. Moropai yairon pepîn uyeserukon ronaiya, tîpî'
ekaremekî yai, uyewankon ya' aako'mamî namai. 10Tamî'nawîronkonya
imakui'pî ku'sa' taasa' Paapaya man. Tîîse ta'nîkon ya: —Imakui'pî
unkupî'pî ton pîn —ta'nîkon ya, Paapa wanî seru'ye' pe kai'ma
ekaremekî'nîkon. Mîrîrî ye'nen Paapa maimu wanî pepîn uyewankon ya'.

Cristoya Upîika'tîkon

2 1Unmukuyamî', sîrîrî kaareta menukauya aapia'nîkon imakui'pî
kupîya'nîkon namai. Tîîse imakui'pî kupîya'nîkon ya, uurî'nîkon ton
pe Jesus eseurîma Uyunkon Paapa yarakkîrî umakuyikon yaretî'kapa.
Mîîkîrî Jesus Cristo, yairî pu'kuru tîwe'sen. 2Moropai imakui'pî wenai
uurî'nîkon pî' Paapa ekore'mato' yi'nîpî'pî Jesusya tîîsa'manta ke. Moropai
mîrîrî yai umakuyikon yepe' pe neken Jesus sa'mantasa' pra man. Tîîse
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' nîkupî'pî imakui'pî yepe' pe aasa'manta'pî.
3Moropai Jesus nekaremekî'pî yawîrî ko'mannî ya, innape iku'nen pe
e'nî epu'tî. 4—Innape Jesus ku'nen uurî —taa ya, inekaremekî'pî yawîrî
pra si'ma, seru'ye' pe e'nî. Yairon maimu wanî pepîn uyewankon ya'.
5Tîîse imaimu yawîrî anî'rî wanî ya, innape Paapa sa'namaiya tewan ke.
Mîrîrî warantî ipemonkono pe e'nî epu'tî'nîkon. 6—Paapa piawon uurî
—kai'ma anî' eseurîma ya, morî pe aako'mamî yu'se Paapa wanî, Cristo
ko'mamî warantî.

Cristo Nekaremekî'pî Unkupîkon Ton

7Uyonpayamî', pena Cristo pemonkonoyamî' pe eenakon yai, tiwinan
Paapa nekaremekî'pî ayeserukon ton pe eta'pîya'nîkon. Mîrîrî ekareme'nen
pe sîrîrî kaareta menukauya aapia'nîkon. Amenan ekaremekîuya pepîn,
tîîse penaron. 8Mîîwîni tîîse amenan pe imenukauya aapia'nîkon. Amenan
pe Cristoya ekaremekî'pî moropai amenan warantî eta'pîya'nîkon. Pata
erenmapî pe, ewaron ya' unera'ma'pîkon mararî era'ma morî pe panpî'.
Mîrîrî warantî unepu'tî'pîkon Cristo iipî rawîrî epu'tî tarîpai morî pe panpî'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9—A'ka ya' iko'mankoi uurî, morî ya' —taawon pemonkon wanî ya,
tîîse mîrîrî tanne tonpa kupîiya tewanma pe, mîîkîrî ko'mamî ewaron ta,
imakui'pî ya', sîrîrî tîpose. 10 Tîîse tonpa sa'namanen ko'mamî a'ka ya',
morî ya'. Imakui'pî ya' aatare'mo pepîn. 11 Tîîse tewanma pe tonpa ku'nen
ko'mannî pî' man ewaron ta aminke Paapa pî'. Ewaron ta aasarî teseru
kupî pî' tîîse o'non pata tuutî epu'tîiya pra awanî, maasa pra enkaru'nan
warantî awanî, ewaron wenai. Te'marî ton era'maiya pepîn.

12 Unmukuyamî', seeni' kaareta menukauya aapia'nîkon.
Maasa pra imakui'pî ankupî'pîkon kupî'pî Paapaya tîîwanmîra
uurî'nîkon ton pe, tînmu nîkupî'pî wenai.

13 Moropai a'yeke'tonon pia nîrî sîrîrî kaareta menukauya,
Jesus epu'nenan pe awanîkon ye'nen,
manni' Paapa piawon mîîkîrî Jesus,
pena tamî'nawîron koneka Paapaya rawîrî.
Moropai amenankon panpî' warayo'kon pia nîrî,
sîrîrî kaareta menukauya,
Makui yentainon pe eena'pîkon ye'nen.

14 Moropai moreyamî' pia imenukauya,
uyunkon, Paapa epu'nenan pe awanîkon ye'nen.
A'yeke'tonon pia nîrî imenukauya,
Jesus epu'nenan pe awanîkon ye'nen, manni' Paapa piawon,
pena tamî'nawîron koneka Paapaya rawîrî.
Moropai amenankon panpî' warayo'kon pia imenukauya,
meruntî ke awanîkon ye'nen.
Paapa maimu ko'mannî pî' man ayewankon ya'.
Moropai eena'pîkon Makui yentaino pe.

Sîrîrî Non Po Tîîko'mansanon Yeseru Yu'se Pra E'nî

15,16 Tiaronkonya Paapa sa'nama pra awanî. Iteyaton pe to'
wanî. Imakui'pî itu'se tîwe'to'kon pî' to' eseka'nunka. Moropai î' rî
tînera'makon anapi'pai to' wanî. Moropai mararon pepîn temannekon
wenai, mîî pe to' wanî. Uyunkon piapainon pepîn to' yeseru. Paapa
sa'namanenan pepîn yeseru pe awanî. To' yeseru kî'ku'tî awakîrikon
pe. To' yemanne yu'se pra e'tî. 17 Moropai tamî'nawîronkon imakui'pî
ku'nenan moropai î' yu'se to' e'to' ataretî'ka. Tîîse itu'se Paapa e'to'
yawîrî tîîko'mansen ko'mamî ipatîkarî Paapa pia ka' po.

Cristo Yeyatonon

18 Unmukuyamî', sîrîrî non pona Cristo enna'po kupî sîrîrî. Moropai
aminke pra aai'to' eseporî tanne, iteyaton iipî kai'ma itekare eta'pîya'nîkon.
Aasîrî Cristo yeyatonon esenposa' man, arinîke. Mîrîrî ye'nen ka'ne'
pe Cristo enna'po epu'tî'nîkon. 19 Pena, ukore'ta'nîkon inkamoro Cristo

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yeyatonon wanî'pî. Tîîse to' wîtî'pî ukore'tapai'nîkon. Mîrîrî warantî
ukaisarî'nîkon pe pra to' wanî epu'tîkon. Maasa pra ukaisarî'nîkon pe to'
e'sa' ya, to' wîtî'pî pepîn e'painon ukore'tapai'nîkon. Tîîse to' wîtî'pî.
20 Tîîse mîrîrî warantî pra amîrî'nîkon wanî. Maasa pra Morî Yekaton
Wannî ewomî'pî ayewankon ya' innape Cristo kupîya'nîkon yai. Moropai
imaimu innarî epu'tîya'nîkon. 21 Innarî epu'nenan pepîn amîrî'nîkon,
tauya pra wai. Mîrîrî taato'peuya kai'ma imenukauya pra wai. Tîîse
seeni' kaareta menukauya aapia'nîkon maasa pra innarî epu'tîya'nîkon
ye'nen. Moropai seru'ye' pe eseurîmakoi wanî pepîn yairon ekareme'nen
pe. Epu'nenan amîrî'nîkon. 22 Anî' wanî seru'ye' pe ekaremekîuya sîrîrî.
Seru'ye' manni' pemonkon Jesus wanî Paapa nîmenka'pî pepîn taawon.
Mîîkîrî wanî Cristo yeyaton pe. Uyunkon Paapa epu'tîiya pra awanî.
Moropai inmu Jesus epu'tîiya pra awanî. 23 —Paapa munmu epu'tîuya
pra wai. Unepu'tî pepîn mîîkîrî —taawon wanî ya, Uyunkon Paapa wanî
pepîn iipia. —Tîîse Paapa munmu yapurînen uurî. Ipemonkono uurî
—taawon pia Uyunkon Paapa ko'mamî.
24 Pena innape Jesus kupî'pîya'nîkon Paapa maimu eta'pîya'nîkon
yai. Ayewankon ya' aneta'pîkon ko'mannî'nen pe e'tî. Ayewankon ya'
aneta'pîkon Paapa maimu ko'mamî ya, Paapa munmu pia aako'mamîkon
moropai Uyunkon pia. 25 Mîrîrî warantî pena Jesusya ta'pî upî'nîkon:
—Ka' po aako'mamîkon ipatîkarî enen —ta'pîiya.
26 Tiaronkon wanî amîrî'nîkon anenku'tîpai. Mîrîrî ye'nen seeni'
kaareta menuka pî' wai aapia'nîkon eesenku'tîkon namai. 27 Morî
Yekaton Wannî, Jesus naipontî'pî ayewankon ya' tauya manni', mîîkîrî
ko'mamî ayewankon ya'. Tamî'nawîron pî' ayenupaiya'nîkon. Yairon
pu'kuru Mîîkîrî, seru'ye' pepîn. Tiaronya ayenupakon e'pai pra man. Morî
Yekaton Wannîya ayenupa'pîkon yawîrî Jesus pia ako'mantî.

Paapa Munkîyamî'

28 Tarîpai unmukuyamî', Jesus pia ako'mantî. Mîrîrî warantî ko'mannî ya,
Jesus nama pepîn eerepamî yai, moropai unkupî'pîkon wenai eppe'nî pepîn,
aaipî yai. 29 Yairon pe pu'kuru Paapa wanî epu'tîya'nîkon. Mîrîrî ye'nen
yairon kupî pî' ko'mannî ya, inmuku pe e'nî. Mîrîrî nîrî epu'tîya'nîkon.

3 1 A'kî, uurî'nîkon sa'nama uyunkon Paapaya kure'ne. Innape awanî
epu'tî'nîkon, tînmukukon pe uku'sai'ya'nîkon ye'nen. Moropai innape
inmuku pe e'nî. Paapa epu'nenan pepîn imakui'sanya epu'tî pra awanî
inmuku pe e'nî, maasa pra Paapa epu'tî to'ya pra awanî. 2 Uyonpayamî', sîrîrî
Paapa munkî pe e'nî. Î' warantî enan kupî sîrîrî ka' po, ekaremekîiya pra
Paapa wanî. Tîîse inî'rî Jesus erepamî yai, era'ma'nîkon î' ye'ka pe awanî.
Mîrîrî warantî Jesus era'ma wenai, iwarantî enan kupî sîrîrî, era'ma yai.
3 Innape mîrîrî warantî Jesusya ukupîkon teerepamî yai kai'ma esenumenkan
ya, imakui'pî rumaka, morî pe e'nîto'pe morî pe Jesus wanî warantî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Imakui'pî kupî pî' anî'rî ko'mamî ya, Paapa maimu yawîrî pra
aako'mamî nîrî. Tiwinan uyeserukon mîrîrî, imakui'pî kupî pî' ko'mannîto'
moropai Paapa maimu yawîrî pra ko'mannîto'. 5 Moropai Jesus iipî'pî sîrîrî
non pona imakui'pî unkupî'pîkon mo'kai. Mîrîrî epu'tî pî' naatîi. Moropai
Jesus pia imakui'pî ton pra awanî. 6 Mîrîrî ye'nen Jesus pia tîîko'mansen
ko'mamî pepîn imakui'pî kupî pî'. Mîrîrî imakui'pî kupî pî' anî' ko'mamî
ya, Jesus epu'nen pe pra awanî. Moropai Jesus era'manen pe pra awanî.
7 Unmukuyamî', morî kupî pî' tîîko'mansen wanî morî pe, morî
pe Cristo wanî warantî. Mîrîrî warantî pra awanî kai'ma tiaronya
ayenku'tîkon kî'tîîtî. 8 Imakui'pî kupî pî' tîîko'mansen wanî makui poitîrî
pe. Makui wanî'pî imakui'pî kupî pî' pena tamî'nawîron koneka Paapaya
yai. Moropai ikupî pî' aako'mamî sîrîrî tîpose. Paapa munmu erepamî'pî
sîrîrî non pona makui esenyaka'ma'pî pemonkonyamî' pî' yarankai.
9 Uyunkon pe Paapa wanî ya, imakui'pî kupî pî' ko'mannî pepîn.
Enen tîîko'manto' tîrî'pî Paapaya uuko'manto'kon ton pe, tîwarantî
ko'mannîto'pe kai'ma. Mîrîrî ye'nen imakui'pî kupî pî' ko'mannî pepîn,
inmuku pe e'nî ye'nen. 10 Morî kupî pî' tîîko'mansen pepîn wanî pepîn
Paapa munkî pe. Moropai tonpa sa'namanen pepîn wanî pepîn Paapa
munkî pe nîrî. Mîrîrî warantî anî'kan wanî Paapa munkî pe moropai
anî'kan wanî makui munkî pe esepu'tî.

Ese' Yu'se Ako'mantî

11 Ese' yu'se ako'mantî kai'ma itekare eta'pîya'nîkon innape Jesus
kupîya'nîkon yai. 12 Penaro' Caim nurî'tî wanî'pî makui pemonkono pe.
Moropai takon wî'pîiya. Mîîkîrî warantî kako'mamîtî. Î' wani' awanî
ye'nen takon wî'pî Caimya? Morî ku'nen pe takon wanî ye'nen, iwî'pîiya
maasa pra Caim wanî'pî imakui'pî ku'nen pe.
13 Mîrîrî ye'nen imakui'pî ku'nenanya tewanmakon pe akupîkon pî' teesi'nî'se
pra e'tî. 14 Innape Jesus kupî rawîrî isa'manta'san warantî e'nî'pî Paapa winîkîi.
Tarîpai enen e'nî iwinîkîi. Mîrîrî epu'tî ipemonkonoyamî' sa'nama ye'nen.
Tonpa sa'namanen pepîn ko'mamî isa'manta'pî warantî Paapa winîkîi, enen
awanî pepîn. 15 Moropai tewanma tonpa ku'nen wanî tonpa wîînen warantî.
Moropai tonpa wîînen wanî ipatîkarî Paapa pia aako'manto' ton pra. Mîrîrî
epu'tî pî' naatîi. 16 Î' kai'ma uyonpakon sa'naman epu'tî'nîkon, maasa pra
Cristoya usa'nama'pîkon kure'ne. Uurî'nîkon ton pe enen tîîko'manto' tîrî'pîiya.
Aasa'manta'pî uurî'nîkon ton pe. Mîrîrî warantî ipemonkonoyamî' uyonpakon
pîika'tîto'pe kai'ma sa'mantan ya, î' wani' pra awanî. Sa'mantanpai'nîkon.
17 Tekkari ke, temanne ke anî' wanî ya, yai pra î' ton pra tonpa wanî era'maiya,
tîîse tî'noko'pî pe pra, Paapa sa'namaiya pra awanî mîrîrî. 18 Unmukuyamî',
yai pra uyonpakon sa'nama umaimukon ke neken. —Asa'nama pî' wai —taa
tanne, ipîika'tî pra awanî. Mîrîrî warantî pra e'nîpai'nîkon. Innape uyonpakon
sa'namanpai'nîkon unkupîkon ke, seru' pe pra.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19,20 Mîrîrî warantî ko'mannî ya, innape yairon pe e'nî epu'tî. Moropai
Paapa maimu yawîron pepîn uurî kai'ma esenumenkan ya, uyewankon
ya, mîîwîni tîîse esi'nî'nî pepîn Paapa pî'. Maasa pra esenumenkanto'
uyewankon yentai Paapa wanî moropai tamî'nawîron epu'tîiya moropai
uyapisîiya'nîkon. 21 Uyonpayamî', ⌊imakui'pî unkupî'pîkon uyewankon
yawon rona pî' Paapa man⌋. Tamî'nawîrî tîîwanmîra ikupî pî' man kai'ma
esenumenkan ya uyewankon ya', eranne' pe pra e'nî mîrîrî Paapa pî'.
22 Moropai itu'se e'nîto' esatî Paapa pî' moropai itîrîiya, maasa pra imaimu
yawîrî e'nî, moropai iwakîri pe tîwe'sen kupî pî' ko'mannî. 23 Moropai
innape tînmu Jesus Cristo kupî uurî'nîkonya yu'se Paapa wanî moropai
uyonpakon sa'nama yu'se awanî. Mîrîrî Jesus nekaremekî'pî unkupîkon
pe. 24 Moropai inekaremekî'pî yawîrî tîîko'mansen ko'mamî Paapa pia
moropai Paapa ko'mamî nîrî iipia. Morî Yekaton Wannî yarima'pî Paapaya
uyewankon ya'. Mîrîrî ye'nen uupia'nîkon Paapa ko'mamî epu'tî.

Seru'ye'kon Moropai Yaironkon

4 1 Aapia'nîkon pemonkon erepansa' ya moropai —Morî Yekaton Wannî
maimu pe uui'sa' sîrîrî amîrî'nîkon yenupai —taiya ya, innape imaimu
kî'ku'tî, mîrîrî warantî taiya ye'nen. Tîîse maasa, esenumenkanpai'nîkon
yenupatoi'ya pî', innape Paapa winîpainon epu'to'pe. Maasa pra mararonkon
pepîn Paapa maimu ekareme'nenan pe tîwanî seru'ye' pe to' wanî. Pata
poro to' asarî arinîke. 2 Mîîkîrî pemonkonya taa ya: —Jesus wanî Paapa
nîmenka'pî pe, mîîkîrî esenpo'pî pemonkon pe —taiya ya, Paapa maimu pe
taiya mîrîrî. —Innape Morî Yekaton Wannî maimu pe —taaya'nîkon. Mîrîrî
warantî eesenumenkakon. 3 Tîîse mîrîrî warantî Jesus pî' eeseurîma pra
awanî ya, Paapa maimu pe eeseurîma pepîn. Tîîse Cristo yeyatonon maimu
pe eeseurîma. Pena eta'pîya'nîkon Cristo yeyaton iipî kupî sîrîrî. Aasîrî tu'ke
pemonkonyamî' esenumenka mîîkîrî esenumenka warantî.
4 Unmukuyamî', Paapa pemonkono pe awanîkon. Eesenku'tîsa'kon
pepîn to' maimu wenai. Mîrîrî warantî awanî maasa pra Paapa ko'mamî
ayewankon ya'. Moropai Paapa wanî imakui'pî ku'nenan yewankon
ko'mannî'nen yentai. 5 Inkamoro imakui'pî ku'nenan. Mîrîrî ye'nen to'
eseurîma teesenumenkato'kon yawîrî. Moropai mîrîrî wenai, imakui'pî
ku'nenanya to' eseurîma eta tîwakîrikon pe. 6 Tîîse uurî'nîkon Paapa
munkîyamî'. Paapa epu'nenya anna eseurîma eta tîwakîri pe. Tîîse
Paapa pemonkonoyamî' pepînya anna eseurîma eta pepîn. Mîrîrî wenai
eesepu'tî anî' yewan ya' Morî Yekaton Wannî ko'mamî moropai anî'
yewan ya' yenku'tînen ko'mamî.

Pemonkonyamî' Sa'namanen Paapa

7 Uyonpayamî', asa'namauya'nîkon kure'ne. Ese' yu'se e'nîpai'nîkon maasa
pra Paapa wanî uyonpakon sa'nama emapu'tînen pe. Moropai mîîkîrî tonpa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sa'namanen pe Paapa munmu wanî, moropai Paapa epu'nen pe mîîkîrî
wanî. 8 Tonpa sa'namanen pepîn wanî Paapa epu'nen pe pra, maasa pra
Paapaya tamî'nawîronkon sa'nama. Mîrîrî warantî iteseru wanî. 9 Paapaya
tiwinan tînmu yarima'pî sîrîrî non pona aasa'mantato'pe, ipatîkarî uurî'nîkon
ko'manto'pe iipia. Mîrîrî ye'nen ta'nîkon: —Innape Paapaya usa'namakon
—ta'nîkon. 10 See warantî Paapaya usa'nama'pîkon, uurî'nîkonya tîîsa'nama
wenai pra. Mîîwîni tîîse tîîwarîrî usa'nama'pîiya'nîkon. Moropai tînmu
yarima'pîiya aasa'mantato'pe imakui'pî unkupî'pîkon ye'mapa kai'ma. Mîrîrî
ye'nen î' kai'ma uyonpakon sa'naman epu'tî'nîkon.
11 Uyonpayamî', mîrîrî warantî Paapaya usa'nama'pîkon kure'ne. Mîrîrî
ye'nen ipemonkono pe, uyonpakon sa'namapai'nîkon. 12 Anî'ya Paapa
era'ma pra awanî'pî sîrîrî tîpose. Tîîse uyonpakon sa'nama uurî'nîkonya
ya, Paapa ko'mamî uyewankon ya'. Moropai innape isa'nama uurî'nîkonya.
Moropai uyeserukon era'ma tiaronkonya, Paapa yeseru pe awanî warantî.
13 Paapaya tekaton yarima'pî uyewankon ya'. Mîrîrî ye'nen uurî'nîkon
ko'mamî iipia epu'tî, moropai aako'mamî uyewankon ya' epu'tî.
14 Uyunkon, Paapaya tînmu yarima'pî tamî'nawîronkon pîika'tînen
pe awe'to'pe. Mîîkîrî inmu era'ma'pî annaya. Moropai mîîkîrî yekare
ekaremekî pinunpa annaya tamî'nawîronkon pî'. 15 Anî'ya taa ya:
—Innape Jesus wanî Paapa munmu pe —taiya ya, Paapa ko'mamî
itewan ya'. Moropai mîîkîrî ko'mamî Paapa pia. 16 Moropai Paapaya
usa'namakon epu'tî —Innape uurî'nîkon sa'namaiya —ta'nîkon.
Tamî'nawîronkon yu'se Paapa wanî. Iteseru pe awanî. Tamî'nawîronkon
sa'namanen ko'mamî Paapa pia. Moropai Paapa ko'mamî itewan ya'. 17 Tarî
sîrîrî non po Cristo warantî ko'mannî, imakui'pî kupî pra, uyonpa tîîsa'namai.
Mîrîrî ye'nen eranne' pe pra e'nî. Imakui'pî ku'nenan taruma'tî Paapaya
yai, uurî taruma'tîiya pepîn, ta'nîkon. Mîrîrî ye'nen inî' panpî' Paapa yu'se
e'nî. 18 Paapa yu'se e'nî ya, eranne' pe pra e'nî. Tîîse imakui'pî ku'nenan
taruma'tîiya ya, uurî taruma'tîiya kai'ma esenumenkan ya, kure'ne Paapa
yu'se e'nî pepîn. Tîîse innape Paapa yu'se e'nî ya, eranne' pe e'nîto' atareti'ka.
19 Paapa yu'se pra e'pîtî tanne, uurî'nîkon yu'se awanî'pî. Mîrîrî ye'nen
itu'se e'nî sîrîrî. Moropai ipemonkonoyamî' yu'se e'nî. 20 Tîîse anî'ya,
tewanma pe tonpa ku'nenya taa: —Paapa yu'san uurî —taiya ya, seru'ye'
pe awanî. Maasa pra wei kaisarî tonpa era'ma tîuya ye'ka pe isa'namaiya
pepîn. O'non ye'ka pe Paapa sa'namaiya e'painon, era'maiya pra tîîse?
21 Moropai Paapaya ta'pî upî'nîkon: —Uurî yu'se awanîkon ya, ayonpakon
nîrî yu'se e'tî —ta'pîiya.

Imakui'pî Yentainokon

5 1 Anî'ya innape Paapa nîmenka'pî pe Jesus wanî kupî ya, mîîkîrî
wanî Paapa munkî pe. Uyunkon Paapa sa'nama anî'ya ya, Paapa
munkîyamî' sa'namaiya nîrî tamî'nawîrî. 2 Mîrîrî ye'nen Paapa sa'nama

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya, moropai imaimu yawîrî ko'mannî ya, —Uurî Paapa munkîyamî'
sa'namanen —ta'nîkon, seru'ye' pe pra. 3 Maasa pra innape Paapa
sa'nama ya, imaimu yawîrî tamî'nawîron kupî pî' ko'mannî. Paapa
maimu pî' eseta'kakon pepîn, —Uyeta'kanen —taa pepîn Paapa maimu
pî'. 4 Paapa munkî pe e'nî. Mîrîrî ye'nen uyeserukon wanî pepîn imakui'pî
ku'nenan yeseru warantî. Paapaya ukupîkon meruntî ke, imakui'pî
ku'nen yeseru warainon kupî pî' ko'mannî namai. Innape Jesus kupî pî'
ko'mannî ye'nen, sîrîrî non pon imakui'pî yentai e'nî. 5 Anî' wanî sîrîrî
non po tîwe'sen imakui'pî yentai ekaremekîuya apî'nîkon. Innape Paapa
munmu pe Jesus wanî ku'nenan, inkamoro wanî imakui'pî yentai.

Jesus Cristo pî' Ekareme'nenan

6 Paapa nîmenka'pî, Jesus pî' eseurîma mîrîrî. Mîîkîrî pu'kuru iipî'pî sîrîrî
non pona, eesenpatakona'pî tuna kata. Moropai teesenyaka'mato' kupî pî'
tîîko'mamî tîpo, mîîkîrî pu'kuru sa'manta'pî uurî'nîkon ton pe. Mîîkîrî,
eesenpatakona'pî manni', mîîkîrî sa'manta'pî nîrî uurî'nîkon ton pe. Tîmînî
kamo'pîiya. Innape pu'kuru awanî epu'tî'nîkon, maasa pra Morî Yekaton
Wannîya ekaremekî, mîîkîrî Morî Yekaton Wannî, seru'ye' pepîn. 7,8 —Innape
Paapa munmu pe Jesus wanî —taa Morî Yekaton Wannîya uyewankon
ya'. Moropai innape awanî epu'tî uurî'nîkonya î' kai'ma eesenpatakona'pî
wenai, moropai î' kai'ma aasa'manta'pî wenai. Eseurîwî'ne to' wanî innape
awanî ekareme'nenan. Eseurîwî'ne to' wanî tîîse se' kaisarî ekaremekî
to'ya, tiaron pe rî pepîn. 9 Î' rî pî' pemonkonyamî' eseurîma ya, se' kaisarî,
mîrîrî pî' uurî'nîkonya taa: —Innape awanî to' eseurîma'pî. A'kî, tu'ke to'
tîîse se' kaisarî ekaremekî to'ya era'makî —taa. Moriya Paapa eseurîma'pî
ku'pai'nîkon innape, pemonkonyamî' yentainon mîîkîrî mîîto'pe. Moropai
ta'pî Paapaya. —Unmu pu'kuru mîseni' warayo' —ta'pîiya.
Tînmu pî' eeseurîma mîrîrî. 10 —Innape Paapa kupî pî' wai —kai'ma
esenumenkan ya uyewankon ya', innape awanî epu'tî uurî'nîkonya Paapa
eseurîma'pî tînmu pî'. Anî'ya innape Paapa eseurîma'pî kupî pra awanî
ya —Seru'ye' pe Paapa wanî —taiya. Maasa pra Paapa nekaremekî'pî
tînmu yekare kupîiya pra awanî innape. 11 Paapaya ipatîkarî enen
ko'mannîto' ton tîrî'pî uurî'nîkon pia. Mîrîrî enen ko'mannîto' eporî inmu
pia, innape ikupî wenai. Mîrîrî itekare Paapa nekaremekî'pî. 12 Paapa
munmu yapisîtîpon ko'mamî nîrî ipatîkarî Paapa pia. Tîîse Paapa munmu
yapisîtîpon pepîn ko'mamî pepîn ipatîkarî Paapa pia.

Ipatîkarî Enen Ko'mannîto'

13 Mîrîrî ekareme'nen pe sîrîrî kaareta menukauya aapia'nîkon,
innape Paapa munmu ku'nenan pia. Imenukauya ipatîkarî Paapa pia
aako'manto'kon ton esa' pe awanîkon epu'tîkonpa. 14 Î' rî esatî ya itu'se
Paapa e'to' yawîrî, tîwakîri pe eseurîmanto' etaiya. Mîrîrî ye'nen eranne'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pe pra itu'se e'nîto' esatî ipî'. 15 Itu'se Paapa e'to' yawîrî esatî ya, innape
umaimukon etaiya epu'tî. Moropai innape unesatî'pîkon tîrîiya epu'tî nîrî.
16,17 Yairî pra e'nîto' wanî imakui'pî pe Paapa pia tamî'nawîrî. Moro awanî
imakui'pî anî'ya ikupî ya Paapaya ikupî pepîn tîîwanmîra. Moropai awanî
imakui'pî, mîrîrî ye'ka kupî yai ekaremekî ya Paapa pî' tîîwanmîra ikupîiya.
Mîrîrî ye'ka imakui'pî kupî tiaronya era'maya'nîkon ya, ipî' meseurîmatîi Paapa
yarakkîrî. Mepîrematîi. Paapa pî' mesatîi ipatîkarî tîîpia mîîkîrî ko'manto' ton
tîîto'peiya. Tîîse imakui'pî moro man tiaron. Mîrîrî ye'ka kupî anî'ya ya, Paapaya
ikupî pepîn tîîwanmîra. Mîrîrî ye'ka kupîtîpon ko'mamî pe man ipatîkarî apo'
ya'. Mîrîrî ye'ka kupîtîpon pî' meseurîmatîi Paapa yarakkîrî tauya pepîn.
18 Paapa munkî pe tîwe'sen ko'mamî pepîn imakui'pî kupî pî'. Mîrîrî epu'tî
uurî'nîkonya. Paapa munmuya iko'mannîpî morî pe. Moropai makuiya yapisî
eserîke pra awanî. 19 Paapa munkî pe e'nî epu'tî mîrîrî. Tîîse imakui'pî kupî
pî' tîîko'mansenon wanî makui poitîrî pe tamî'nawîrî. 20 —Paapa munmu
iipî'pî sîrîrî non pona, seru' pepîn. Innape awanî —taa uurî'nîkonya. Epu'nen
tîrî'pîiya uyewankon ya' Paapa epu'to'pe, yairon pe awanî. Moropai mîîkîrî
yairon pia e'nî maasa pra inmuya upîika'tî'pîkon. Paapa pe pu'kuru mîîkîrî
wanî. Moropai tîîpia ipatîkarî ko'mannîto'pe emapu'tînen pe mîîkîrî wanî.
21 Unmukuyamî', î' rî kîsapurîtî Paapa pe tîku'se.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA ITAKON ITE'KA PE JOÃO NÎMENUKA'PÎ

Itakon ite'ka pe João, Jesus nenupa'pîya imenuka'pî. E'mai'non kaareta menuka tîuya warantî, itakon ite'ka pe imenuka'pîiya. Sîrîrî kaareta yarima'pîiya wîri' pia. Anî' pe awanî'pî esepu'tî pepîn. Yai pra soosi taato' pe mîîkîrî wîri' wanî.

---

1 Uurî João, a'yeke'ton, apanamanenkon. Sîrîrî kaareta menukauya
sîrîrî aapia, moropai anmukuyamî' pia nîrî. Amîrî Paapa nîmenka'pî
tîpemonkono pe awe'to'pe, ma'non. Innape iku'nenan pe e'nî ye'nen,
asa'namauya'nîkon. Moropai tiwinsarî asa'namanenkon pepîn tîîse
tamî'nawîronkon Paapa maimu epu'nenanya asa'namakon nîrî. 2 Mîrîrî
warantî awanî maasa pra Paapa maimu ko'manpîtî uyewankon ya'.
Ipatîkarî aako'mamî uyewankon ya'.
3 Morî tîrî pî' Paapa man upona'nîkon tîîwarîrî antîîpai tîwanî ye'nen.
Tî'noko'pî pe uyera'makon pî' awanî. Morî pe uyewankon ereutanîpî
pî' man. Mîrîrî ye'ka ko'mannîto' ton eporî pî' man uyunkon Paapa
winîpai moropai inmu Jesus Cristo winîpai. Moropai innarî epu'to'pe
emapu'tîiya'nîkon. Moropai uyonpakon sa'namato'pe emapu'tîiya'nîkon.

Yairon maimu yawîronkon

4 Tiaronkon anmukuyamî' ko'mamî yairon maimu yawîrî eporî pî'
wai. Mîrîrî pî' atausinpa'pî. Mîrîrî warantî ko'mannî e'pai taa pî' Paapa
man. 5 Tarîpai amenan Paapa nekaremekî'pî menukauya pepîn aapia
tîîse penaron. Mîrîrî eta'pî annaya innape Jesus kupî'pî annaya yai.
—Ese' yu'se e'nîpai'nîkon —mîrîrî taato' eta'pî annaya. Mîrîrî warantî
ko'manpai'nîkon, ma'non. 6 Paapa maimu yawîrî ko'mannî ya, uyonpakon
sa'nama innape. Paapaya ta'pî: —Ayonpakon sa'namatî —ta'pîiya.
Mîrîrî eta'pîya'nîkon innape Jesus kupî'pîya'nîkon yai. Mîrîrî yawîrî
aako'mamîkon yu'se Paapa man.
7 Sîrîrî non poro arinîke yenku'tî tonkon epa'kasa'. Innape Jesus Cristo
esenpo'pî pemonkon pe kupî to'ya pepîn. Mîrîrî warantî taa pemonkonya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya, mîîkîrî wanî pemonkonyamî' yenku'tînen pe, Cristo yeyaton pe. 8 Tîwarî
ako'mantî, ayenupa'pîkon annaya kupîya'nîkon namai tîwî, eesenku'tîkon
namai. Tîîse itu'se Paapa e'to' kupî pî' ako'mantî aapia'nîkon Paapa nîtîrî
ton ayepe'pîkon pe yapisîkonpa tamî'nawîrî, Jesus pia eerepamîkon yai.
9 Cristoya ayenupa'pîkon yawîrî anî' ko'mamî pra awanî ya, tîîse Cristo
maimu yuwa'kaiya ya, mîîkîrî pia Paapa wanî pepîn. Tîîse Cristoya
uyenupa'pîkon yawîrî tîîko'mansen pia Uyunkon Paapa wanî moropai
inmu wanî. Sa'nîrî to' wanî iipia. 10 Moropai ayenupakonpa kai'ma
akore'ta'nîkon tiaron erepamî yai, tîwarî e'tî. Cristoya ayenupa'pîkon
yawîrî pra eeseurîma ya, akore'ta'nîkon aako'manto'pe kî'tîîtî ayewî'kon
ta. —Uwakîri pe aai'sa' nai. Morî pe ako'mankî —tîkai pra e'tî ipî'.
11 Maasa pra Cristoya ayenupa'pîkon yairî pra ayenupaiya'nîkon tanne,
—Morî pe ako'mankî —taa pî' aako'mamîkon ya, ipîika'tîya'nîkon mîrîrî.
Mîîkîrî pokonpe imakui'pî kupîya'nîkon mîrîrî.
12 Tu'ke itekare man apî'nîkon unekaremekî ton, tîîse kaareta ke
anekareme'pai pra wai. Maasa pra aapia'nîkon itîîpai wanî sîrîrî. Mîrîrî
yai ekaremekîuya apî'nîkon, se' kaisarî atausinpanto'pe mararî pra.
13 Tîmîrî pe Paapa nîmenka'pî apasi, mîîkîrî munkîyamî' maimu man
aapia'nîkon.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA TEESEURÎNON
JOÃO NÎMENUKA'PÎ

Teeseurîno ite'ka pe João, Jesus nenupa'pîya kaareta menuka'pî. Sîrîrî kaareta yarima'pîiya tonpa itese' Gaio pia. Mîîkîrî Gaio panama'pîiya î' kai'ma soosi tawonkon, innape Jesus ku'nenan ko'mannî'to'peiya.

---

1 Uurî João, a'yeke'ton, apanamanenkon. Aapia sîrîrî kaareta
menukauya sîrîrî, Gaio. Innape asa'namauya.
2 Uyonpa, apona epîremakoi uurî. —Inkupî ton pona morî tîîkî
—tauya Paapa pî'. —Morî pe iko'mannî'kî moropai pri'ya iko'mannî'kî
eeseparantî namai —tauya Paapa pî'. Tarakkîrî aako'manto' ko'mannîpî
Paapaya morî pe epu'tî pî' wai. 3 Tiaronkon uyonpakon Jesus epu'nenan
erepamî'pî aapiapai rî iipî'san. —Yairon pu'kuru mîîkîrî Gaio, yairon
maimu yawîrî tîîko'mansen —taapîtî'pî to'ya. Mîrîrî pî' atausinpa'pî
mararî pra. 4 Yairon maimu kupî pî' uyonpayamî' ko'mamî etauya
uwakîri pe. Mîrîrî kaisaron tiaron atausinpato' ton pra wai.

Gaio Yeseru

5 Uyonpa, tîwîrî Jesus pemonkonoyamî' pîika'tîya'nîkon pî' aako'mamî,
inkamoro epu'tîya pra tîîse. 6 —Morî pe anna sa'nama'pîiya anna pokonpe
e'pîtî yai —kai'ma, ankoneka'pî yekare ekaremekî'pî aapiapai iipî'sanya
tarî soosi ta eperepî'san pî'. 7 To' ese'ma'tî'pî Jesus yekare ekareme'se.
Paapa pemonkono pe pra tîwe'sanon pî' î' rî esatî to'ya pra man. 8 Mîrîrî
warantî inkamoro Jesus yekare ekaremekî pî' teesenyaka'masanon
pîika'tîpai'nîkon. Itu'se to' e'to' ton tîîpai'nîkon to' pia. Mîrîrî warantî to'
pîika'tî ya, to' pokonpe esenyaka'man yairon maimu ekaremekî pî'.

Diótrefes Moropai Demétrio

9 Mororonkon Jesus pemonkonoyamî' pia kaareta menuka'pîuya tîîse
apanamanenkon pe uyapurîiya pra Diótrefes wanî. Tonpayamî' yentai e'pai
awanî. Moropai umaimu pîinamaiya pra awanî. 10 Mîrîrî ye'nen inkoneka'pî
pî' eeseurîma kupî sîrîrî aapia erepamî yai. Seru'ye' awe'seru'tî upona.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai mîrîrîya yepi'tî pepîn. Tîîse Jesus pemonkonoyamî' aminkankon erepamî ya, tonpa pe to' yapisîiya pepîn. Moropai morî pe to' anapi'pai tiaron wanî ya, —Kaane, tîwî to' nîsi. To' yapi'se pra e'kî —taiya. Moropai imaimu tîpîinamai pra tiaronya to' anapi'pai awanî ya, —Inî'rî soosi ta kewomîi —taiya mîîkîrî to' yapisîtîpon pî'.

11 Uyonpa, imakui'pî ku'nenan warantî pra e'pai man. Morî ku'nenan warantî e'nîpai'nîkon. Morî kupî pî' ko'mannî ya, Paapa pemonkono pe e'nî. Tîîse imakui'pî kupî pî' ko'mannî ya, Paapa pemonkono pe e'nî pepîn. Paapa epu'sa' pepîn mîrîrî.

12 Tarî tamî'nawîronkon eseurîma morî pe Demétrio pî'. Yairon maimu yawîron mîîkîrî. Mîrîrî ye'nen morî pe awanî epu'tî. Anna eseurîma nîrî ipî'. Morî pe iteseru wanî, useruku pepîn, mîrîrî epu'tî pî' naatîi.

Aapia'nîkon umaimu man

13 Tu'ke itekare man apî' unekaremekî ton, tîîse kaareta ke anekareme'pai pra wai. 14 Tîîse aapia itîîpai wai. Mîrîrî yai esera'man moropai eseurîman.

15 Paapaya tîwanmîn tîrî yu'se wai aapia. Tarîronkon Paapa pemonkonoyamî' maimu man aapia. Umaimu nîrî aapiawonkon Paapa pemonkonoyamî' pia. Mekareme'kîi to' pî' tiwin pî' to' tîîse.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

SÎRÎRÎ KAARETA
JUDAS NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta menuka'pî Judasya, manni' Jesus yakon. Innape Jesus ku'nenan pia yarima'pîiya maasa pra tiaronkon tenupasanonya to' yenku'tî'pî. Taapîtî'pî to'ya: —Innape Jesus ku'sa'ya'nîkon wenai awe'pîika'tîsa'kon. Mîrîrî ye'nen î' rî kupîya'nîkon ya imakui'pî pe itu'se awe'to'kon pîkîrî, î' wani' awanî pepîn. Aasîrî awe'pîika'tîsa'kon. Mîrîrî ye'nen Judasya to' yeurîma'pî. Seru'ye' pe inkamoro to' yenupasanon wanî. Imakui'pî ku'sa' to'ya ya, Paapaya to' taruma'tî, penaronkon imakui'san taruma'tî'pî tîuya warantî. Mîrîrî ye'nen morî pe to' ko'manto'pe imakui'pî pe pra ekaremekî'pîiya.

---

1 Uurî Judas Jesus Cristo poitîrî moropai Tiago yakon pe wanî. Sîrîrî
kaareta menukauya manni'kan Paapa nanno'san pia, isa'nama'san,
moropai Jesus Cristo nîko'mannîpîkon pia imenukauya.
2 Amîrî'nîkon pia inî' panpî' e'tînnî'mato'kon moropai tîwanmîra
awe'to'kon ton moropai awe'sa'namato'kon tîrî Paapaya yu'se wai aapia'nîkon.

Seru'ye' Yenupatonkon Wanî Soosi Ta
(2 Pe 2.1-17)

3 Uyonpayamî' uwakîrikon pu'kuru, tamî'nawîrî î' anku'pai e'to'
menukauya sîrîrî aapia'nîkon, î' kai'ma uurî'nîkon e'pîika'tîsa' pî'. Mîrîrî pî'
eseurîmapai wanî tanne, epu'tî'pîuya tiaron pî' eseurîma e'pai awanî. Tauya
apî'nîkon, meruntî ke e'tî. Innape yairon yekare kupî pî' ako'mantî, tiaron pe
tînyaka'ma pra. Manni' Paapa nîtîrî'pî tamî'nawîronkon tîpemonkonoyamî'
pia tiwin ite'ka to' pîika'tîto'pe. Tiaronkon panamatî, tiaron pe mîrîrî yairon
yekare kupî to'ya namai. 4 Maasa pra tiaronkon warayo'kon Paapa epu'nenan
pepîn erepansa' man, to' erepamî era'masa' pra tîîse uyonpakon kore'ta.
Inkamoroya yairon Paapa maimu mo'tanî'sa' man tiaron pe. Inkamoroya taa
see warantî: —Imakui'pî unkupîkon kupî Paapaya tîîwanmîra. Mîrîrî ye'nen
î' rî imakui'pî kupî ya, î' wani' pra awanî —taa to'ya. Mîrîrî kupî inkamoroya
maasa pra imakui'pî tînkupî'pîkon esera'ma namai tîwapukon. Moropai
inkamoroya Jesus Cristo tiwinan uyenupanenkon Uyepotorîkon yewanmîrî,
mîrîrî to' e'wapu'tîto' wenai. Pena Paapa maimu e'menukasa'ya taasa' man î'
kai'ma to' taruma'tî tîuya e'taruma'tînto' ya'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Amîrî'nîkon anenpenatanî'pai wai tamî'nawîrî epu'tîya'nîkon tanne,
teuren Paapaya tîpemonkonoyamî' pîika'tî'pî Egito pata poi to' mo'ka
tîuya yai. Tîîse mîrîrî tîpo, manni'kan innape tîmaimu kupîtîpono'san
pepîn tî'ka'pî Paapaya tamî'nawîrî. 6 Maasa enpenatatî inserîyamî' Paapa
nîkupî'san inkamoro wanî pra awanî'pî, tîpata'se'kon pe Paapa nîtîrî'pî
ya'. Maasa pra to' atarima'pî mîrîrî tîpata'se'kon yapai. Tarîpai inkamoro
yewa'tîpî'sa' Paapaya sa'man ferrokon ke ipatîkarî inkamoro ko'mamî
tu'nakan ewaron pe tîwe'sen ya'. Î' pensa tamî'nawîronkon taruma'tî
Paapaya weiyu erepamî pîkîrî to' ko'mamî. 7 Enpenatatî inî'rî î' kai'ma
Sodoma po moropai Gomorra po moropai tamî'nawîrî iwoi tîîko'mansenon
kupî'pî Paapaya pî'. Inkamoro inserîyamî'ya imakui'pî kupî'pî warantî ikupî
to'ya. Se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî moropai warayo'kon yarakkîrî to'
wanî'pî. Mîrîrî wenai ipo'tî'pî Paapaya apo' ke. Mîrîrî yai awe'kupî'pî warantî
awe'kupî kupî ekareme'nen pe awanî sîrîrî tamî'nawîronkon pî' aronne.
8 Mîîwîni tîîse insamoro pemonkonyamî' ko'mamî Sodoma ponkon
moropai Gomorra ponkon ko'mamî'pî warantî. Inkamoro we'ne'pîtî
tîwetunkon ya' î' kai'ma inî' panpî' imakui'pî kupî to'ya. Mîrîrî wenai
tewankon kî'pa to'ya nura ke mîrîrî kupî tîuya'nîkon yai. Inkamoroya
ipîkku pe Paapa e'to' yewanmîrî, innape ikupî to'ya pepîn. Moropai
inkamoro eseurîma imakui'pî pe inserîyamî' winîkîi, tîweppe'se pra.
9 Mîrîrî ye'ka kupî inserîyamî' yepotorî Miguelya pepîn e'painon. Tiwin
ite'ka Miguel esiyu'pîtî'pî Makui yarakkîrî, epu'tîkonpa kai'ma anî' e'nîmî
Moisés pi'pîrî'pî yarakkîrî. Tîîse mîrîrî yai Miguelya taa pra awanî'pî
Makui pî' imakui'pî pe. Tîîse ta'pîiya: —Paapaya amîrî yuwatî —ta'pîiya.
10 Tîîse insamoro pemonkonyamî' eseurîma ko'mannîpî tînepu'tîkon
pepîn pî'. Tînkupîkon teserukon kupî ko'mannîpî î' pî' teesenumenkai
pra, manni'kan o'ma'konya ikupî ko'mannîpî warantî. Mîrîrî wenai
inkamoro e'taruma'tî ko'mannîpî, tîwe'tî'kakon pîkîrî.
11 Aka sa'ne inkamoro. Inkamoro ko'mamî î' kai'ma Caim nurî'tî ko'mamî'pî
warantî. Inkamoro eturumaka tîniru yu'se tîwanîkon ye'nen, î' kai'ma Balaão
nurî'tî eturumaka'pî yairî pra tîniru yu'se tîwanî ye'nen warantî. Moropai
Coré nurî'tî wanî'pî tîpanamato' yawîrî e'pai pra. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî wî'pî
Paapaya mîrîrî wenai. Mîrîrî warantî inkamoro wanî nîrî. Tîpanamato'kon
yawîrî e'pai pra to' wanî. Mîrîrî ye'nen inkamoro tî'ka Paapaya.
12 Inkamoro wanî ya, akore'ta'nîkon ayekkarikon yonpaya'nîkon ya yai,
tîmurukun pe si'ma, ayeppe'nî'nenkon pe to' wanî nura teserukon wenai.
Tîpî'nîkon neken inkamoro esenumenka, tiaronkon pî' teesenumenkai
pra. Inkamoro wanî manni' a'situn narî, katupuru warantî tîwe'sanon
pe. Katupuru iipî ya, kono' rena kai'ma esenumenkan teuren, tîîse
aarena pepîn, a'situnya yarî ye'nen. Moropai inkamoro wanî manni' yei
teperu tîînen pepîn warantî. Teperu tîîtoi'ya yai, itîînen pepîn warantî
to' wanî. Moropai inkamoro wanî yei yarokasa' moropai mîrîrî yenunsa'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a'pi'tasa' warantî to' wanî isa'manta'san pe. 13 Moropai inkamoro wanî
nura warantî, tuna apasa' ya, nura esera'ma. Mîrîrî warantî to' nîkupî
nura esera'ma. Moropai inkamoro wanî nîrî manni' kaiwano'yamî'
tîpata'se'kon yapai teepa'kasenon warantî. Mîrîrî ye'nen Paapaya to'
pata'se' ton koneka'pî ipatîkarî to' ko'manto'pe tu'nakan pe tîwe'sen ya'
ewaron pu'kuru ta. Mîrîrî warantî inkamoro ko'mamî pe awanî.
14 Pena Enoque eseurîma'pî inkamoro e'taruma'tî kupî pî'. Manni'
Enoque wanî'pî Adão nurî'tî payanî'pî pe. Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non
ipayanyamî' esenpo'pî tîpo, Enoque esenpo'pî. Mîîkîrî eseurîma'pî manni'kan
imakui'san pî'. Ta'pîiya: —Uyepotorîkon iipî kupî sîrîrî tu'kankon inserîyamî'
yarakkîrî. 15 Mîîkîrîya tamî'nawîronkon nîkupî'pî yako'menkaiya. Moropai
imakui'san yenumî kupî sîrîrî e'taruma'tînto' ya' imakui'pî pe to' yeseru wanî
ye'nen moropai imakui'pî pe Paapa winîkîi to' eseurîma ye'nen, to' yenumîiya
kupî sîrîrî —ta'pîiya. 16 Insamoro pemonkonyamî' wanî tîwîrî teekore'makon
pî', moropai taa pî' to' ko'mamî tiaronkon pî' amîrî pu'kuru mîîto'pe. Mîrîrî taa
inkamoroya maasa pra itu'se tîwanîkon pîkîrî taa pî' to' ko'mamî. To' eseurîma
ko'mannîpî mîî pe si'ma tiaronkon yentai tîwanîkon pî' moropai tiaronkon
yapurî to'ya tîwakîrikon pe tîku'to'pe'nîkon to'ya. Maasa pra to' yausinpa to'ya
teeseurîmato'kon ke tîwakîrikon pe to' kupî tîuya'nîkon pe tîwe'ku'se.

Tiaron Uyeserukon Ton Pî' Panamanto'

17 Tîîse uyonpayamî', awenpenatakon yu'se wai î' kai'ma itekare
ekareme'nenan Uyepotorîkon Jesus Cristo naipontî'san nekaremekî'pî
pî'. 18 Ta'pî to'ya pena: —î' pensa tiwinano'pî wei erepamî rawîrî tu'ke
warayo'kon esenpo kupî sîrîrî amîrî'nîkon kore'ta. Paapa epu'nenan
pepîn, manni'kan warayo'kon itu'se tîwanîkon yawîrî tîwe'sanonya Paapa
mu'tunpa pe man —ta'pî to'ya. 19 Inkamoroya amîrî'nîkon pîrai'pîka pe
man. Maasa pra inkamoro nîkupî yeseru wanî to' yentai pu'kuru tarîron
pî' neken to' esenumenka. Inkamoro esenumenka pepîn tiwin kin Paapa
winîpainon pî'. Mîrîrî ye'nen Morî Yekaton Wannî ko'mamî pepîn to' pia.
20 Tîîse amîrî'nîkon uyonpayamî', ako'mantî inî' panpî' innape
iku'to'ya'nîkon kupî pî'. Moropai eepîremakon pî' ako'mantî Morî
Yekaton Wannî meruntîri yai. 21 Moropai ako'mantî e'sa'namanto' Paapa
winîpainon kupî pî'. Moropai Uyepotorîkon Jesus Cristo nîtîrî nîmî'tî.
A'noko'ma tîuya'nîkon ye'nen, ipatîkarî enen ko'mannîto' tîrîiya nîmî'tî.
22 Moropai manni'kan innape anku'pai si'ma innape iku'nenan pepîn
tîwe'namasanon, inkamoro ye'ka era'matî a'noko'pîkon pe. 23 Inkamoro
ye'kakon pemonkonyamî' mo'katî e'taruma'tînto' pata'se' ya' to' wîtî
namai. Moropai inkamoro sa'namatî, moropai tiaronkon nîrî sa'namatî.
Tîîse imakui'pî to' nîkupî tînamai e'tî maasa pra iku'sa' to'ya itu'se
tîwanîkon yawîrî. Mîrîrî ye'ka namatî. Mîrîrî to' nîkupî anku'pai tîwe'se
pra yewanmîrîtî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epîremanpai'nîkon Paapa Yapurî Pe

24,25 Mîîkîrî tiwinan Paapa, Upîika'tînenkon yapurîpai'nîkon man,
Uyepotorîkon Jesus Cristo wenai. Mîîkîrîya neken amîrî'nîkon ko'mannîpî
imakui'pî ya' eenakon namai. Moropai Paapaya neken amîrî'nîkon kupî morî
pe awanîkonpa, imakui'pî ton pra. Moropai mîîkîrî Paapaya amîrî'nîkon
yausinpa, morî pe pu'kuru tarakkîrî awanîkonpa ka' po. Manni' Paapa a'ka
pe pu'kuru tîwe'sen, moropai kure'nan ipîkku pe tîwe'sen, moropai meruntî
pu'kuru, moropai ipîkku pe tîwanî wenai, tamî'nawîronkon esa' pe tîwe'sen.
Pena, pata ekoneka pra tîîse, aako'mamî'pî meruntî ke. Sîrîrîpe mîrîrî
warantî aako'mamî ipatîkarî. Mîrîrî warantî mîîkîrî yapurîpai'nîkon man.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

APOCALIPSE WANÎ

PAAPA NENPO'PÎ JOÃO PIA INNAPE TÎKU'NENAN NEPU'TÎ TON PE

Tiwinkano'pî pe sîrîrî kaareta wanî Paapa maimu e'menukasa' kînî'pî pe. Jesus nenupa'pî Joãoya imenuka'pî a'yeke'tonon pe si'ma. João wanî'pî Jesus Cristo naipontî'pî pe, imaimu yawîrî itekare ekaremekî tîuya wenai yapisî'pî to'ya. Moropai yarî'pî to'ya ikîrî pona, kure'nan pîrana araikkitawon pona. Itaruma'tî'pî tîuya'nîkon pe tiwinsarî aako'mamî emapu'tî'pî to'ya, Jesus maimu yawîrî awanî ye'nen.

Joãoya imenuka'pî î' ekaremekî'pî Jesusya tîpî'. Mîrîrî Jesus nekaremekî'pî wanî'pî esenomî'pî pe pena pata pai, anî'ya epu'tî pra awanî'pî. Tîîse Joãoya era'ma'pî tenu ke, iwe'ne'pî'to' warantî tîîse taapaka'se awanî'pî. Mîrîrî inera'ma'pî anî'ya ikupî eserîkan pepîn, tiaronkon e'kupî'san moropai tiaronkon e'kupî sîrîrî moropai tiaronkon e'kupî kupî sîrîrî. Tamî'nawîrî mîrîrî Joãoya ekaremekî'pî soosi tawonkon pî', asakî'ne mia' pona tîîmo'tai soosikon kaisarî. Mîrîrî imenuka'pîiya tîîwanmîra to' e'to'pe, moropai innape Jesus kupî pî' to' ko'manto'pe. Maasa pra kure'ne inkamoro e'taruma'tî'pî Jesus maimu yawîrî tîwanîkon ye'nen. Mîrîrî ye'nen sîrîrî kaareta erenka tîuya'nîkon yai, meruntî ke to' ena'pî. Maasa pra tamî'nawîronkon yentaino pe Jesus ii'to' pî' teeseurîmasen mîrîrî, sîrîrî kaareta. Tiwin wei tamî'nawîronkon ipîkkukon yentai Paapa wanî era'ma kupî sîrîrî. Moropai Makui yentai awanî nîrî. Aasîrî mîrîrî pe awanî sîrîrî tîîse sîrîrîpe era'ma pepîn. Tîîse tiwin wei era'ma'nîkon kupî sîrîrî.

Mîrîrî Jesus nenpo'pî Joãoya era'mato'pe wanî ipîkku pe. Î' kai'ma imakui'pî pe pu'kuru Makui wanî era'ma'pîiya. Moropai Makui poitîrîtonon epî kupî sîrîrî Paapa yarakkîrî era'ma'pîiya. Moropai Paapa nîkoneka'pî ko'mannîto'kon ton pe itese' Nova Jerusalém era'ma'pîiya. Morî pe, inke' pe, yari'kusa' pe awanî era'ma'pîiya.

Sîrîrî kaareta erenkaya'nîkon ya, tu'ke inekaremekî'pî wanî sa'me, yai pra epu'tî yentai awanî. Tîîse tamî'nawîrî erenkaya'nîkon ya, epu'tîya'nîkon Paapa wanî tamî'nawîronkon meruntîkon yentai, moropai ipatîkarî aako'mamî mîrîrî warantî. Moropai inmu nîrî, Paapa yekîn carneirinho taa to'ya ipî' manni' wanî tamî'nawîron yentai. Moropai amîrî nîrî ena tamî'nawîron yentai, Paapa munmu pe eenasa' ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 [1]Sîrîrî kaareta po awe'menukasa' wanî tamî'nawîrî î' e'kupî ekareme'to'
Jesus Cristoya. Paapaya epu'toi'ya ton tîrî'pî Jesus pia, î' e'kupî kupî
ekaremekîpa kai'ma tîpoitîrîtonon pî'. Jesus Cristoya inserî yarima'pî tîpoitîrî
João pia, tamî'nawîrî mîrîrî awe'kupî kupî manni' epu'tî Joãoya emapu'tîto'peiya
kai'ma. [2]Tamî'nawîrî mîrîrî tînera'ma'pî, tîneta'pî ekaremekî'pî Joãoya. Sîrîrî
wanî yairon, Paapa maimu pe moropai Jesus Cristo nekaremekî'pî pe. [3]Anî'ya
sîrîrî kaareta erenkasa' ya, morî yapisîiya Paapa winîpai. Moropai anî'kanya
sîrîrî eta ya, moropai mîrîrîya taasa' yawîrî to' ko'mamî ya, inkamoro wanî
atausinpa'san pe, maasa pra Paapa winîpai morî yapisî to'ya. Maasa pra aminke
pra tamî'nawîron e'ku'to' weiyu eseporî kupî sîrîrî.

Kaareta Wanî
Asakî'ne Mia' Pona Tîîmo'tai'non Soosikon Pia

[4]Uurî Joãoya sîrîrî kaareta menuka asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non
soosikon Ásia pata po tîwe'sanon pia.
Epe'mîra morî pe tîwe'to' tîrî Paapaya yu'se wai aapia'nîkon. Moropai
tîwanmîn tîrîiya yu'se wai, uyonpayamî'. Manni' Paapa tîîko'mansen
ipatîkarî. Pena awanî'pî moropai aako'mamî ipatîkarî aasa'mantaton
pe pra. Moropai Morî Yekaton Wannîya nîrî itîrî yu'se wai, manni' morî
pu'kuru, e'to' yawîron, Paapa yaponse' piawon. [5]Moropai Jesus Cristoya
nîrî itîrî yu'se wai, mîîkîrî, yairon Paapa yekare ekareme'nen, manni'
Paapa nîpîmî'sa'ka'pî e'mai' pe, tamî'nawîronkon isa'manta'san rawîrî,
inî'rî aasa'manta namai. Moropai mîîkîrîya tamî'nawîronkon pata esa' pe
tîwe'sanon esanon sîrîrî pata ponkon ko'mannîpî.
Mîîkîrîya uurî'nîkon sa'nama kure'ne. Pakî'nan pona tîîsa'manta'pî
patapai umo'ka'pîiya'nîkon umakuyikon winîpai, tîmînî kamo'pî tîuya
wenai. [6]Moropai mîîkîrîya uurî'nîkon kupî'pî tîpemonkono pe e'nîto'pe.
Moropai teepîremasenya Paapa yapurî warantî, yapurîto'pe'nîkon
ukupîiya'nîkon, tîyun maimu yawîrî e'nîto'pe. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî, Jesus
Cristo yapurîpai'nîkon man. —Morî pe man, meruntî man —taapai'nîkon
ipatîkarî aataretî'ka ton pe pra. Mîrîrî warantî man.

[7] A'kî, mîîkîrî iipî kupî sîrîrî katupuru po,
tamî'nawîronkonya era'ma tanne.
Manni'kan itaruma'tîtîpono'sanya nîrî
era'ma kupî sîrîrî.
Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pata ponkon
karau kupî sîrîrî era'ma tîuya'nîkon pî'.
Mîrîrî warantî man.

[8]Taa Uyepotorîkon Paapaya: —Uurî wanî e'mai'non pe pu'kuru moropai
aataretî'kato'pe. Eesippia'tîto'pe wanî moropai tamî'nawîron kî'pî pe
—taiya, manni' Paapa ipatîkaronya, moropai manni' pena esi'pîya, moropai
manni' Paapa awanîtonya, meruntî tamî'nawîronkon yentainonya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Joãoya Jesus Era'ma

9 Uurî mîîkîrî João, ayonpakon. Uyesa'kon Jesus nîmo'ka'san yonpa
pe wanî apokonpe'nîkon. Mîrîrî wenai e'taruma'tîto' yapîtanîpîuya
awe'taruma'tîto'kon yapîtanîpîya'nîkon kaisarî. Mîrîrî ye'nen
itekare ekaremekî'nîkon tîwî tîku'se pra. Mîrîrî wenai uurî yapisî'pî
to'ya uyenumîkonpa iwono pona. Manni' iwono ese' Patmos. Miarî
uuko'mamî'pî yairon Jesus Cristo nekaremekî'pî ekaremekîuya ye'nen.
10 Uyepotorîkon weiyu yai, epîreman weiyu yai, uyesa' pe Morî Yekaton
Wannî ena'pî. Moropai uyeurîma'pîiya. Moropai mai eta'pîuya unpo winî.
Aronne, meruntî ke mîrîrî mai wanî'pî trombeta e'nato' warantî. 11 Mîrîrî
maiya ta'pî upî': —Mîrîrî era'maya manni' menukakî. Moropai mîrîrî
anmenuka'pî yarimakî soosikon asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nonkon
kaisarî, Éfeso cidaderî pona, moropai Esmirna pona, moropai Pérgamo
pona, moropai Tiatira pona moropai Sardes pona moropai Filadélfia pona
moropai Laodicéia pona —ta'pîiya upî'.
12 Mîîkîrî era'mai uurî era'tî'pî unpo winî si'ma teeseurîmasen. Moropai
era'ma'pîuya asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non apo' yaponse'. Mîrîrî
wanî'pî ouro konekasa' pe. 13 Mîrîrîkon kore'ta warayo' era'ma'pîuya
manni' pemonkon pe eesenpo'pî warainon kusan ipon irupukon pîkîron
era'ma'pîuya. Ipîkku pon warantî ipon wanî'pî. Moropai imota woinon
woromî ton era'ma'pîuya. Mîrîrî wanî'pî ouro pe nîrî. 14 Mîîkîrî pu'pai
wanî'pî aimutun pe kato'ka warantî. Mîîkîrî yenu wanî'pî apo' awittasa'
warantî inke' pe. Nari' pe awanî'pî. 15 Mîîkîrî puu wanî'pî apo' ya' ferro
yeka'masa' yai, aarîntasa' apo' yarîn pe tenai warantî. Moropai mîîkîrî
maimu wanî'pî kure'ne tuna kumasa' meru warantî meruntî ke. 16 Mîîkîrî
yenya' meruntî winî, asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaiwano'yamî' wanî'pî.
Mîîkîrî mata yapai kasupara warainon epa'ka'pî se' yataimîrî ipokasa'.
Mîîkîrî yenpata wanî'pî a'ka pe pu'kuru ineka'ta pairî wei wanî ya'karu
warantî.
17 Mîîkîrî era'mauya pe esi'nîpî'pî kure'ne. Mîrîrî ye'nen esenumî'pî
irawîrî, i'pu pia isa'manta'pî warantî. Tîîse mîîkîrîya tenya tîrî'pî meruntî
winon upona. Ta'pîiya upî': —Eranne' pe pra e'kî. Maasa pra uurî mîîkîrî
tamî'nawîron e'kupî pra tîîse esi'pî. Moropai tamî'nawîron atareti'kasa'
tîpo uuko'mamî ipatîkarî —ta'pîiya. 18 —Uurî mîîkîrî manni' ipatîkarî
tîîko'mansen. Uurî sa'manta'pî teuren tîîse e'mî'sa'ka'pî. Mîrîrî ye'nen
sa'mantanto' yentai wanî, ipatîkarî tîîko'mansen pe. Uurî wanî sa'mantanto'
esa' pe, moropai sa'mantanto' pata'se' arakkanmokanen pe wanî sîrîrî.
19 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî mîrîrî anera'ma menukakî. Mîrîrî awe'kupî
manni', moropai awe'kupî kupî manni' nîrî menukaya e'pai man. 20 Mîrîrî
asakî'nan mia' pona tîîmo'tai'non kaiwano' anera'ma'pî uyenya meruntî
winon ya' moropai asakî'nan mia' pona tîîmo'tai'non apo' yaponse' pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

anera'ma'pî wanî see warantî: Manni'kan asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nonkon kaiwano'yamî' wanî inserîyamî' pe. Inkamoro wanî asakî'nan mia' pona tîîmo'tai'non soosi tawonkon ko'mannî'nen pe. Moropai mîrîrî asakî'nan mia' pona tîîmo'tai'non apo' yaponse' wanî mîrîrî soosikon pe —ta'pîiya.

Éfeso Ponkonya Itekare Eta

2 1 Moropai ta'pîiya: —Éfeso pon soosi ko'mannî'nen inserî pia kaareta menukakî, see warantî taato':

Sîrîrî itekare wanî umaimu pe. Uurî manni' asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non kaiwano'yamî' wanî uyenya meruntî winon ya'. Moropai era'mapî'se asarî ko'mannîpî manni' asakî'nan mia' pona tîîmo'tai'non konekasa' ourokon apo' yaponse' kore'ta pî'. 2 Epu'tî pî' wai tamî'nawîrî î' ankupî'pîkon. Kure'ne eesenyaka'masa'kon epu'tî pî' wai, tîrumakai pra. Teuren tu'ke amîrî'nîkon yonpa tonkon seru'ye'kon erepamî'pî aapia'nîkon unaipontî'san pe tîwe'ku'se. Tîîse inkamoro wanî'pî seru'ye' pe. Seru'ye' pe inkamoro wanî epu'tî'pîya'nîkon. Mîrîrî ye'nen, to' maimu pîinamaya'nîkon pra awanîkon. 3 Moropai mîrîrî wenai irumakaya'nîkon pra awanî'pîkon. Tamî'nawîrî awe'taruma'tîto'kon yapîtanîpîya'nîkon uwenai, tîrumakai pra, moropai yairî ma're teenai pra.

4 Tîîse î' taatou'ya man tarîpai apî'nîkon. Inî'rî kure'ne uyapurîya'nîkon pra eenasa'kon naatîi e'mai' pe uyapurî'pîya'nîkon warantî. Moropai ayonpakon sa'namaya'nîkon pra eenasa'kon. Mîrîrî man morî pe pra. 5 Tîîse maasa enpenatatî, î' kai'ma amîrî'nîkon atarimasa' pî' uupiapai. Mîrîrî pî' teesenumenkai ayeserukon mo'tanî'tî imakui'pî winîpai. Moropai e'mai' pe ikupî'pîya'nîkon warantî iku'tî. Tîîse ayeserukon mo'tanîpîya'nîkon pra awanîkon ya, uuipî aapia'nîkon moropai amo'kauya'nîkon apata'se'kon yapai, moropai manni' apo' yawittanîpî yaponse' mo'kauya. 6 Tîîse morî moro man aapia'nîkon. Amîrî'nîkonya manni'kan nicolaítayamî' nîkupî'pî yewanmîrî, yairî pra to' yeseru wanî ye'nen. Mîrîrî warantî nîrî uurîya yewanmîrî yairî pra to' yeseru wanî ye'nen.

7 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî anetapainon wanî ya, sîrîrî itekare etakî, î' kai'ma Morî Yekaton Wannî eseurîma soosikon tawonkon pî'.

Moropai imakui'pî yentai eena'pî ya, Paapaya itîrî, tînmîri ya' tîwe'sen yekkari wanî ena'to'peiya. Mîrîrî tauya manni', ipatîkarî enen ko'mannîto' tîînen eporîiya
—ta'pîiya.

Esmirna Ponkonya Itekare Eta

8 Inî'rî ta'pîiya: —Esmirna pon, soosi ko'mannî'nen, inserî pia kaareta menukakî, see warantî taato':

Sîrîrî itekare wanî umaimu pe. Uurî manni' tamî'nawîron e'kupî rawîrî esi'pî, moropai tamî'nawîron ataretî'kasa' tîpo uuko'mamî.

Uurî manni' isa'manta'pî tîîse enen wanî sîrîrî tarîpai. 9 Epu'tî pî' wai
tamî'nawîrî î' kai'ma awe'taruma'tîto'kon. Inna seru' pepîn, î' ton pra
tîwe'sanon pe awanîkon, tîîse î' kai'ma ipîkku pe awanîkon Paapa pia.
Moropai manni'kan Judeu pe to' esenposa' ye'nen, Paapa pemonkono
pe tîwe'ku'sanon epu'tî pî' wai. Tîîse Paapa pemonkono pe pra kinî to'
wanî. Inkamoro eseurîma ko'mannîpî imakui'pî pe apî'nîkon. Inkamoro
wanî manni'kan Makui pemonkonoyamî' epere'to' tawonkon pe.
10 Tîîse inkamoro ye'ka pî' eranne' pe pra e'tî ataruma'tîto'kon to'ya
pî'. Maasa pra ataruma'tîkon to'ya kupî sîrîrî mararî pra. Maasa etatî,
mîîkîrî Makuiya amîrî'nîkon yonpayamî' taruma'tî kupî sîrîrî ayapi'sa'
tîuya'nîkon yai atarakkannîto' ta ayonpakonpa kai'ma. Tîîse ipatîkarî
ayapisîiya'nîkon pepîn. Mîî pîkîrî neken mia' tamî'nawîrî wei kaisarî
neken aako'mamîkonpa tîkî'pî ke awanî kupî sîrîrî. Mîrîrîya meruntî
ke e'tî, yairî ayeserukon aasa'mantakon pîkîrî. Mîrîrî warantî yairî
tîwe'sanon wanî ya, inkamoro pia ipatîkarî enen ko'mannîto' tîrîuya.
11 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon anetapainon wanî ya, etakî î'
taa Morî Yekaton Wannîya soosikon tawonkon pî'. Tamî'nawîrî mîrîrî
yapîtanîpîtîpon wanî ya, mîîkîrî sa'manta pepîn Paapa piapai. Tîîse
aako'mamî ipatîkarî iipia
—ta'pîiya.

Pérgamo Ponkonya Itekare Eta

12 Inî'rî ta'pîiya: —Pérgamo pon soosi ko'mannî'nen inserî pia kaareta
menukakî, see warantî taato':
Sîrîrî itekare wanî umaimu pe. Uurî manni' kasupara se' yataimîrî
ipo'kasa' esa' pe tîwe'sen. 13 Aako'manto'kon epu'tî pî' wai tamî'nawîrî.
Aako'mamîkon manni' pata, makui ko'mamî manni' ya'. Mîrîrî
patawonkon ko'mamî Makui maimu yawîrî. Ayonpakon Antipas nurî'tî
wî'pî to'ya yairî umaimu ekaremekîiya wenai. Irumakaiya pra awanî
ye'nen, apata'se'kon ya' iwî'pî to'ya, manni' pata Makui ko'mamî pata
ya'. Mîîwîni tîîse innape pu'kuru ukupî pî' aako'mansa'kon naatîi.
14 Tîîse moro man amîrî'nîkon pî' taatou'ya, itu'se pra uurî e'to'.
Moro to' man tiaronkon ayonpakon Balaão nurî'tîya tenupato'kon
yawîrî tîwe'sanon. Î' kai'ma Israelponkonya imakui'pî kupî
emapu'tîto'pe Balaque nurî'tîya ta'pî to'ya, mia' ke ikonekasa' pia to'
nîtîrî'pî sararu yanto'pe to'ya tîkai, moropai se' tapairî wîri'sanyamî'
yarakkîrî to' e'to'pe tîkai. 15 Mîrîrî warantî nîrî akore'ta'nîkon
nicolaítayamî'ya ayenupato'kon yawîrî tiaronkon ayonpakon wanî.
16 Mîrîrî ye'nen tauya apî'nîkon, enpenatatî. Ayeserukon miakanmatî.
Mîîwîni pra awanî ya, ka'ne' pe uuipî mîrîrî inkamoro, yairî pra
tîwe'sanon, inkamoro yenunse, mîrîrî unta yapai teepa'kasen
umaimu ke, kasupara warainon ke.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Mîrîrî ye'nen tauya apî'nîkon. Anetapainon wanî ya, etatî, î'
taa Morî Yekaton Wannîya mîrîrî soosikon tawonkon pî'. Moropai
imakui'pî yentai ena'pî pia, ayukon ton maná tîrîuya Paapa
winîpainon. Manni' maná yenonsa' pe esi'pî. Moropai tiwin pî' to'
kaisarî tî' aimutun tîrîuya. Moropai mîrîrî tî' pî' ese' wanî e'menukasa'
wanî, anî' nepu'tî pepîn. Tîîse mîîkîrî neken, yapi'nenya epu'tî
—ta'pîiya.

Tiatira Ponkonya Itekare Eta

18 Inî'rî ta'pîiya: —Tiatira soosirî ko'mannî'nen inserî pia kaareta
menukakî, see warantî taato':
Sîrîrî itekare wanî uurî Paapa munmu yekare pe. Uurî manni'
apo' arîntasa' inke' pe warantî uyenu wanî. Moropai u'pu wanî
bronze yawai'nanî'sa' inke' pe tîku'se apo'ya warantî esi'pî pe.
19 Tamî'nawîrî î' ikupîya'nîkon manni' mîrîrî epu'tî pî' wai. Kure'ne
morî pe aako'mansa'kon awe'sa'namakon pî'. Yairî aako'mansa'kon.
Eesenyaka'masa'kon mararî pra tîwî tîku'se pra, yapîtanîpî pî'
tîrumakai pra. Mîrîrî kupî pî' aako'mamîkon epu'tî pî' wai. Pena
e'mai' pe ikupî'pîya'nîkon yentai sîrîrîpe ikupîya'nîkon.
20 Tîîse apî'nîkon î' taatou'ya moro man, morî pepîn. Manni' wîri'
imakui'pî Jezabel nurî'tî warainon, Paapa maimu ekareme'nen pe
tîwe'ku'senya upemonkonoyamî' innape uku'nenan yeka'masa'
yairon pepîn e'ma taawîrî. To' yenupasai'ya se' tapairî wîri'sanyamî'
yarakkîrî to' e'to'pe kai'ma. Moropai mia' ke ikonekasa' pia to'
nîtîrî'pî yanto'pe to'ya, taasai'ya. Mîrîrî kî'kupîi taasa'ya'nîkon pra
awanîkon. Mîrîrî wanî morî pe pra. 21 Teuren mîrîrî imakui'pî tînkupî
rumakato'peiya ta'pîuya ipî' teuren. Tîîse irumakaiya pra aako'mamî,
mîrîrî imakui'pî ku'to' tîuya. 22 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî taruma'tîuya
kupî sîrîrî paran ke, moropai manni'kan, yarakkîrî esi'san pokonpe
to' tîîse, inkamoro e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra, ikaisaron ton
pra. Mîrîrî kupîuya to' yarakkîrî imakui'pî tînkupî'pîkon winîpai,
to' enpenata pra awanî ye'nen. 23 Mîîkîrî warainokon tî'kauya
kupî sîrîrî. Mîrîrî kupîuya yai tamî'nawîronkon soosi tawonkon,
innape uku'nenanya uyepu'tî kupî sîrîrî. Î' kai'ma esenumenkanto'
moropai itu'se pemonkon e'to' epu'nen pe wanî epu'tî to'ya. Mîrîrî
ye'nen ankupî'pîkon yawîrî untîrî tîrîuya aapia'nîkon. 24 Tîîse
amîrî'nîkon kore'ta moro Tiatira po tiaronkon man imakui'pî yawîrî
tîîko'mansenon pepîn. Î' taa inkamoro ye'kaya, to' maimu yawîrî
pra to' wanî. To' yeseru pî' to' esenupasa' pra awanî, mîrîrî Makui
yeseru, manni' yenonsa' esi'pî, kupîkonpa. Inkamoro pî' tauya sîrîrî:
"Tiaron ankonekakon ton tîrîuya pepîn". 25 Tîîse mîrîrî aapia'nîkon,
manni' yairon pî' ayenupa'pîkon yawîrî ko'mantî uuipî pîkîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26,27 Tamî'nawîrî mîrîrî yapîtanîpîtîponkon wanî ya, moropai
inkamoro ko'mamî ya, itu'se uurî e'to' kupî pî', tamî'nawîron
ataretî'ka pîkîrî. Inkamoro pia itîrîuya, tamî'nawîronkon pataponkon
esa' pe to' enato'pe.

Mîrîrî tenya' manni' ferro ke
inkamoroya imakui'san ya'punuka kupî sîrîrî,
non ka'sa' îinî pe
iku'sa' ya'punuka warantî.

Sl 2.9

28 Inkamoro repauya morî untîrî ke, manni' kaiwano' erenmapîyakan
warainon. 29 Mîrîrî yekare anetapainon wanî ya etakî, î' kai'ma Morî
Yekaton Wannîya taa soosikon tawonkon pî'
—ta'pîiya.

Sardes Ponkonya Itekare Eta

3 1 Inî'rî ta'pîiya: —Sardes soosirî ko'mannî'nen inserî pia kaareta
menukakî, see warantî taato':

Sîrîrî itekare wanî umaimu pe. Uupia morî pu'kuru, e'to' yawîron,
Paapa Yekaton man. Moropai asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nonkon
kaiwano'yamî' man uyenya'. Epu'tî pî' wai tamî'nawîrî î' kupî pî'
aako'mamîkon. Tiaronkonya taa: “Enenankon inkamoro, Paapa
pemonkonoyamî' inkamoro” taa to'ya apî'nîkon teuren, tîîse
isa'manta'san pe awanîkon tanne, aminke Paapa piapai aatarimasa'kon
tanne. 2 Mîrîrî ye'nen tauya enpen e'tî. Aako'manto'kon pî' enpenatatî.
A'tu'mîra awanîkon. Moropai meruntî ke enatî aako'manto'kon
konekatî morî pe awanîkonpa, tîwî ikupîya'nîkon namai. Maasa
ipatîkarî aasa'mantakon rawîrî mîrîrî yuwatî. Maasa pra tamî'nawîrî
ankupî'pîkon epu'tî pî' wai. Mîrîrî ankupîkon ko'mannî pî' man
e'to' yawîrî pra Uyun Paapa pia. 3 Mîrîrî ye'nen tauya enpenatatî
î' kai'ma eesenupa'pîkon pî' moropai aneta'pîkon pî'. Mîrîrî yawîrî
ako'mantî. Moropai ayeserukon miakanmatî morî pe. Mîrîrî
warantî aakurantakon pra awanîkon ya, ama'ye' iipî warantî, uuipî
aapia'nîkon. Î' pensa uuipî weiyu epu'tîya'nîkon pra naatîi.

4 Tîîse epu'tî pî' wai tiaronkon ayonpakon man moro Sardes po
morî pe tîwe'sanon tîponkon tîkî'pai pra tîîko'mansenon. Inkamoro
ko'mamî pe man uyarakkîrî, morî pu'kuru aimutun tîponkon ya'.
Maasa pra morî pe to' yewan wanî, ikî'pasa' pe pra. 5 Tamî'nawîrî
manni' imakui'pî yentai ena'pî ya, epontî pe man inkamoro warantî,
morî pu'kuru aimutun tîpon ya'. Itese' mo'kauya pepîn tiwin kin,
ipatîkarî enen ko'mannîto' kaareta poi. Tîîse Uyun Paapa moropai
inserîyamî' rawîrî si'ma, eseurîma ipî': “Mîîkîrî upemonkono” tauya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ipî'. 6 Mîrîrî yekare anetapainon wanî ya, etakî î' taa Morî Yekaton
Wannîya soosikon tawonkon pî'
—ta'pîiya.

Filadélfia Ponkonya Itekare Eta

7 Inî'rî ta'pîiya: —Filadélfia soosirî ko'mannî'nen inserî pia kaareta
menukakî, see warantî taato':

Sîrîrî itekare wanî umaimu pe. Uurî morî pu'kuru Paapa piawon,
moropai yairon pu'kuru yepuru. Meruntî man uupia. Umaimu pe
Paapa ko'manto' mana'ta yarakkanmokauya, anî' ewonto'pe. Moropai
yarakkamouya ya, anî' ewomî pepîn tiwin kin. 8 Anî'ya imo'ka eserîke
pra awanî. Tamî'nawîrî î' kupî pî' aako'mamîkon epu'tî pî' wai. Kure'ne
ameruntîrikon ton pra man epu'tî pî' wai. Mararonkon amîrî'nîkon, î'
ton pînon pe awanîkon. Tîîse umaimu tîwa'kai pra awanîkon. "Jesus
epu'nen pepîn uurî" taaya'nîkon pra awanîkon. Mîrîrî ye'nen apata'se'kon
ton tîîsau'ya wai. 9 Maasa etatî, manni'kan Makui pemonkono epere'to'
tawonkon wanî seru'ye' pe. Inkamoro eseurîma Judeuyamî' pe tîwanîkon
ye'nen, Paapa pemonkono pe tîwanîkon, taa to'ya. Tîîse inkamoro
wanî pepîn upemonkono pe. Tîîse inkamoro iipî emapu'tîuya kupî sîrîrî
arawîrî'nîkon tese'mukon pona tenai. Moropai mîrîrî yai, inkamoroya
epu'tî kupî sîrîrî, î' kai'ma upemonkono pe kure'ne asa'namanenkon pe
uurî wanî. 10 Amîrî'nîkon e'sa' man umaimu yawîrî î' ta'pîuya yawîrî.
Yapîtanî'sa'ya'nîkon naatîi teekore'mai pra. Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon
pîika'tîuya î' pensa e'taruma'tînto' erepamî yai, sîrîrî non pona. Maasa pra
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' epu'to' wanî kupî sîrîrî, sîrîrî non po.

11 Ka'ne' pe uuipî kupî sîrîrî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî innape ukupî pî'
aako'mamîkon manni' warantî, ako'mantî, tîrumakai pra. Mîrîrî
iku'tî, anî'ya epe'mîra untîrî mo'ka namai aapiapai'nîkon. 12 Manni'
meruntî ke yapîtanîpîtîpon wanî ya, mîîkîrî kupîuya pe wai manni'
uyun yewî' yapîtanî'to' yanraki' warantî aako'manto'pe. Î' pensa
mîîkîrî epa'ka pepîn inî'rî mîrîrî pata pai. Moropai mîîkîrî pona
Uyepotorî Paapa ese' menukauya. Moropai aako'manto' ipata ese'
manni' amenan cidaderî Jerusalém ese' menukauya ipona. Manni'
ka' poi aaipî kupî manni' Paapa winîpainon. Moropai amenan
uyese' menukauya nîrî mîîkîrî pî', ipatîkarî aako'manto'pe upata ya'.
13 Mîrîrî ye'nen sîrîrî itekare anetapainon wanî ya, etakî î' taa Morî
Yekaton Wannîya soosikon tawonkon pî'
—ta'pîiya.

Laodicéia Ponkonya Itekare Eta

14 Inî'rî ta'pîiya: —Laodicéia soosirî ko'mannî'nen inserî pia kaareta
menukakî, see warantî taato':

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sîrîrî itekare wanî umaimu pe. Uurî wanî sîrîrî Amém, mîrîrî
warantî awe'kupî taato'pe. Uurî yairon pu'kuru teeseurîmasen.
Tamî'nawîron Paapa nîkoneka'pî, uurî winîpainon. 15 Tamî'nawîrî
epu'tî pî' wai î' kupî pî' aako'mamîkon. Kure'ne Paapa yeseru yu'se pra
awanîkon pepîn. Moropai tiwin kin Paapa yeseru yu'se pra awanîkon
pepîn. A'ne' warantî pra, moropai i'nî' warantî pra, tîîse tîkuinan
warantî awanîkon. Mîrîrî ye'nen o'non ye'ka warantî awanîkon yu'se
wai. 16 Tîîse tîkuine awanîkon ye'nen a'ne' pe pra moropai i'nî' pe
pra, ayarakkapîtîuya'nîkon unta yapai, uwakîri pe pra awanîkon
ye'nen. 17 Amîrî'nîkonya taa aawarîrî'nîkon: "Ipîkku pe anna wanî,
tamî'nawîron esa' pe anna wanî. Î' itu'se anna e'to' wanî anna pia",
taaya'nîkon. Tîîse epu'tîya'nîkon pepîn, imakui'pî pe eesenumenkakon,
imakui'san amîrî'nîkon. Î' ton pînon amîrî'nîkon, ipon pînon. Moropai
enkaru'nankon itenu pînon warainonkon. 18 Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon
panamauya sîrîrî. Upî' ayemannekon ton yennatî. Maasa pra morî
uwinîpainon wanî ouro apo' ke yaimenkasa' warantî, imakui'pî pe pra.
Mîrîrî ye'nen ipîkku pe pu'kuru awanîkon pe man uupia. Upî' yennatî
aponkon ton, aimutun aneka'makon ton, imakui'pî pe awe'to'kon
napontînen ton, aweppepîkon namai. Moropai ayenukon yepi' ton
yennatî upî', morî pe î' era'makonpa, yairon uupiapainon epu'tîkonpa.
19 Uurî wanî tamî'nawîrî ayako'menkanenkon pe moropai
taruma'tîton pe nîrî. Tamî'nawîrî unsa'namakon kupîuya mîrîrî
warantî. Mîrîrî namai tepu'se e'tî moropai ayeserukon mo'tanî'tî
tîwenpenatai. 20 Maasa etatî. Uurî wanî aminke pra aapia'nîkon.
Aako'manto'kon ta ewonpai wai. Mîrîrî ye'nen anî' mana'ta pa'tîuya ya,
moropai anî'ya umaimu eta ya, mana'ta yarakkanmoka moropai uurî
ewomî iipia. Moropai mîîkîrî yarakkîrî uyekkari yonpauya. Moropai
mîîkîrîya uyarakkîrî tekkari yonpa, tîmurukun pe ko'mannî ye'nen.
21 Tamî'nawîron yapîtanî'sa' anî'ya ya, mîîkîrî ereutato'pe tauya,
uyaponse' pona uyarakkîrî, ipîkku pe awe'to'pe. Tamî'nawîron
yapîtanî'sau'ya ye'nen, uyunya tarakkîrî ereutato'pe ta'pî warantî
nîrî, uurîya ereutatî taa apî'nîkon. 22 Mîrîrî yekare anetapainon wanî
ya, etakî î' taa Morî Yekaton Wannîya soosikon tawonkon pî'
—ta'pîiya.

Paapa Yapurîto' Ka' Po

4 1 Mîrîrî tîpo era'ma'pîuya inî'rî. Mîrîrî yai ka' mana'ta
atarakkanmokasa' era'ma'pîuya. Moropai mai eta'pîuya. Mîrîrî
wanî'pî meruntî ke, to' waiyi trombeta e'nato' warantî. Pena e'mai' pe
uyarakkîrî eseurîma'pî pe manni' wanî'pî. Mîîkîrîya ta'pî upî': —Enu'kî
tarîwaya. Moropai apî' ekareme'to'peuya î' awe'kupî ton sîrîrî tîpo
—ta'pîiya. 2 Mîrîrî pe rî Morî Yekaton Wannî ena'pî uyesa' pe. Mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yai ka' po era'ma'pîuya ereutanto'. Mîrîrî pona ereuta'pî pemonkon
era'ma'pîuya. 3Mîîkîrî yenpata wanî'pî inke' pe, manni' morî pu'kuru
tî' jaspe moropai sardônio warantî. Mîrîrî ereutanto' woi merenmere'
wanî'pî inke' pe pu'kuru manni' tî' esmeralda sakari warantî. 4Mîrîrî
ereutanto' woi tiaronkon ereutanto'kon wanî'pî eseuwarapo 24 kaisarî.
Moropai mîrîrî po eseuwarapo 24 kaisarî ipîkkukon ereutasa' wanî'pî.
Inkamoro ponkon wanî'pî aimutunkon pe. Moropai inkamoro pu'pai
po to' yarakko pe ouro konekasa' wanî'pî. 5Mîrîrî arakkita tîwe'sen
ereutanto' piapai, sisiuppan epa'kapîtî'pî wara'napi warantî. Mai epa'ka'pî
tîrîn taa wara'napiya warantî. Mîrîrî rawîrî asakî'ne mia' pona tîîmo'tai
kaisarî apo'ya wittanî'sa' wanî'pî. Mîrîrî wanî Paapa Yekaton pe, manni'
morî pu'kuru, e'to' yawîron pe. 6Mîrîrî ereutanto' rawîrî awanî'pî
kure'nan pîrana warainon, tî' cristal manni' awai'nan warantî awanî'pî.
Mîrîrî woi se' yataimîrî e'winî pairî asakîrîrî tîîko'mansenon wanî'pî.
Inkamoro yenu wanî'pî tamî'nawîrî taretî'kai iporo. E'mai' pe irawîrî
moropai ite'ma'pî pî'. 7Mîîkîrî e'mai'non wanî'pî Leão, kaikusi warantî.
Moropai ite'ma'pî pokon wanî'pî paaka yunkon warantî. Moropai to'
eseurîno wanî'pî warayo' yenpata ke. Moropai to' saakîrîrîno wanî'pî
kuwanu awainunsa' warantî. 8Tamî'nawîrî tiwin pî' insamoro tîîse
to' yapî'sa'kon wanî'pî to' kaisarî eseuwarapo'ne tiwin mia' pona
tîîmo'tai'ne. Mîrîrî pî' yenu ton wanî'pî tamî'nawîrî taretî'kai iporo
moropai itu'na pî'. Moropai inkamoro eserenka ko'mannîpî'pî wei kaisarî
moropai ewaron kaisarî. To' eserenkato' atî'napamî pepîn. Tîîse taa pî'
to' ko'mamî see warantî:

—Anna Yepotorî Paapa, tiwinan amîrî,
tiaron awarainon ton pîn.
Morî pu'kuru amîrî, imakui'pî ton pîn.
Meruntî tamî'nawîron yentainon amîrî.
Pena esi'pî amîrî,
moropai sîrîrîpe tîîko'mansen amîrî,
moropai ipatîkarî aako'mamî kupî sîrîrî, Paapa
—taapîtî'pî to'ya. 9Mîrîrî warantî teeserenkakon kaisarî inkamoro
asakîrîronkonya Paapa yapurî'pî. —Morî pe pu'kuru man —ta'pî to'ya
tamî'nawîron pî'. Manni' ereutanto' pona teereutasen pî', manni' pî',
ipatîkarî tîîko'mansen pî' ta'pî to'ya. 10Moropai inkamoro eseuwaraponkon
24 kaisaronkon ipîkkukon e'sekunka'pî irawîrî, moropai inkamoroya
yapurî'pî. Moropai inkamoroya tîpu'paikon poi tarakko pe tîwe'sen ouro
konekasa' mo'ka mîîkîrî, ipatîkarî tîîko'mansen rawîrî moropai taapîtî to'ya:

11 —Anna Yepotorî Paapa, morî pe amîrî wanî ye'nen,
ayapurî e'pai anna wanî.
Mîrîrî ye'nen ayapurîto' annaya yapi'kî etakî.
Ayapurî annaya maasa pra tamî'nawîron koneka'pîya

itu'se awanî ye'nen.
Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron ko'mamî
mîrîrî itu'se awanî ye'nen, Paapa
—taapîtî to'ya.

Kaareta Moropai Carneiro

5 1 Moropai mîîkîrî ereutanto' pona eereuta'pî era'ma'pîiya. Mîîkîrî yenya'
meruntî winî kaareta yanmako'masa' wanî'pî. Mîrîrî kaareta wanî'pî
se' yataimîrî imenukasa' pe. Moropai ipona yapi'sa' pe awanî'pî asakî'ne mia'
pona tîîmo'tai'nonkon kaareta ke. 2 Moropai inserî meruntî era'ma'pîuya.
Mîîkîrîya ekaranmapopîtî'pî meruntî ke pu'kuru: —Anî' moro nai morî pe
pu'kuru, sîrîrî kaareta yarakkanmokato'pe? —ta'pîiya. 3 Tîîse anî' ton pra
awanî'pî ka' po. Moropai non po mîrîrî kaareta yarakkanmoka ton moropai
ya' tîwe'sen era'maton ton pra awanî'pî. 4 Mîrîrî ye'nen ukaruwa'pî mararî
pra. Maasa pra mîrîrî kaareta yarakkanmokanen ton pra awanî'pî. Moropai
ya' tîwe'sen era'manen ton pra awanî'pî mîîto'pe. 5 Mîrîrî ye'nen tiwinan,
ipîkku pe tîwe'senya ta'pî upî': —Tîkarawai pra e'kî. A'kî, leão, kaikusi
warainon era'makî. Mîîkîrî wanî Judáyamî' yonpa pe pu'kuru. Moropai Davi
nurî'tî paarî'pî pe awanî. Mîîkîrî tamî'nawîron yentai tîwe'sen. Mîrîrî ye'nen
kaareta yarakkanmokaiya. Mîrîrî asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non kaareta ipo
awanî manni' waikatîiya moropai yarakkanmokaiya —ta'pîiya.
6 Mîrîrî yai carneiro era'ma'pîuya iwîsa' pe. Satippe awanî'pî mîrîrî
ereutanto' kore'ta. Mîîkîrî woima'tîsa' inkamoro asakîrîronkonya wanî'pî,
moropai ipîkkukonya nîrî. Mîîkîrî retîkon wanî'pî asakî'ne mia' pona
tîîmo'tai kaisarî. Moropai itenu wanî'pî mîrîrî warapo nîrî. Mîrîrîkon
wanî'pî morî pu'kuru, e'to' yawîron Paapa Yekaton pe, tamî'nawîrî sîrîrî
pata po yarimasa' pe. 7 Moropai mîîkîrî carneiro wîtî'pî mîîkîrî ereuta'pî
yenyawon, meruntî winî tîwe'sen kaareta yapisî'pîiya. 8 Mîrîrî kupî
mîîkîrîya era'ma tîuya'nîkon ye'nen inkamoro asakîrîronkon moropai
manni'kan 24 kaisaronkon ipîkkukon e'sekunka'pî tese'mukon pona
irawîrî. Tiwin pî' to' tîîse to' kaisarî to' yenya' harpa moropai ourokon
konekasa' wanî'pî, a'pusin, to' nîpo'tî yense'. Mîrîrî a'pusin yaa tîwe'sen
wanî Paapa pemonkonoyamî' epîremato' pe. 9 Inkamoro eserenka
ko'mannîpî'pî amenan eren eserenkanto' pî'. Ta'pî to'ya:

Morî pe amîrî neken wanî
sîrîrî kaareta yapisîpa
moropai yapi'to'kon mo'kapa.
Maasa pra iwîsa' pe awanî'pî.
Mîrîrî amînî kamo'pîya wenai
pemonkonyamî' yenna'pîya Paapa ton pe.
Tamî'nawîron pata ponkon kore'tapai,
manni'kan tamî'nawîron mai ku'nenan kore'tapai,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

inkamoro yenna'pîya to' tîmenkai pra.
10 Inkamoro kupî'pîya Paapa,
anna yepotorî yapurînenan pe to' e'to'pe,
teepîremasanon pe to' e'to'pe.
Moropai inkamoro enato'pe pata esa' pe to' kupî'pîya
kai'ma to' eserenka'pî mararî pra.
11 Moropai inî'rî era'ma'pîuya. Mîrîrî yai eta'pîuya tu'kankon inserîyamî'
o'non pata iku'ne'tî yentainokon eta'pîuya. Inkamoro wanî'pî asakîrîronkon
yaponse' woi. Moropai ipîkkukon woi to' wanî'pî. 12 Moropai inkamoro
eserenka ko'mannîpî'pî meruntî ke to' maimu wanî'pî. Ta'pî to'ya:
Manni' carneiro iwî'pî wanî morî pe pu'kuru,
î' pe pra rî awanî pepîn.
Mîrîrî ye'nen meruntî ke tîwe'to' pî',
moropai ipîkku pe tîwe'to' pî',
moropai epu'nen pe tîwe'to' pî',
moropai kure'nan morî pe tîwe'to' pî'
atausinpanpai'nîkon.
Mararî pra yapurîpai'nîkon man
ta'pî to'ya.
13 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ka' ponkonya moropai
non yo'konkonya moropai tuna kawonkonya. Moropai tamî'nawîronkon
pata ponkon eserenka ko'mannîpî eta'pîuya. To' eserenka'pî see warantî:
Itaponse' pona eereutasa' manni'
moropai mîîkîrî carneiro wanî morî pe pu'kuru,
annaya yapurî e'pai awanî.
Morî pe tîwe'to' pî',
ipîkku pe tîwe'to' pî',
moropai meruntî ke pu'kuru tîwe'to' pî'
yapurî pî' anna man, tî'napanse pra
kai'ma to' eserenka'pî. 14 Mîrîrî warantî taa to'ya tanne, inkamoro asakîrîronkon
enenankonya yuuku'pî. —Inna, mîrîrî warantî e'pai man. Moropai inkamoro
asakîrîronkon e'sekunka'pî tese'mukon pona to' ena'pî. Moropai yapurî'pî to'ya.

Kaareta Yapi'to'kon

6 1 Mîrîrî yai mîîkîrî carneiroya e'mai'non kaareta yapi'to' asakî'nan
mia' pona tîîmo'tai'non yonpa yarakkamo era'ma'pîuya. Moropai
inkamoro asakîrîronkon yonpaya ta'pî meruntî ke. Imaimu wanî'pî
tîrîn taa wara'napiya warantî. —Asi'kî —taiya eta'pîuya. 2 Moropai
era'ma'pîuya. Mîrîrîya kaware aimutun era'ma'pîuya. Mîîkîrî kaware po
tîwe'sen yenya' yurapa wanî'pî. Moropai mîîkîrî pia aro' tîrî'pî to'ya,
tamî'nawîron yentai awanî ye'nen. Moropai mîîkîrî epa'ka'pî meruntî ke
teyatonon yarakkîrî eseya'namai. Teeyatonon yentai tîwanîpa eepa'ka'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Moropai mîrîrî tîpo mîîkîrî carneiroya itakon ite'kanon kaareta
yapi'to' yarakkanmoka'pî. Moropai inkamoro yonpa itakonya taa
eta'pîuya upî', asi'kî kai'ma. 4 Mîrîrîya tiaron kaware epa'ka'pî. Mîîkîrî
wanî'pî suuyu pe. Ipo tîwe'senya meruntî yapisî'pî. Tînepî ton sîrîrî non
pona kure'nan eseya'namanto', î' kai'ma tiaronkon e'tî'kato'pe tonpakon
yarakkîrî. Mîîkîrî yenya' kure'nan kasupara e'tîrî'pî.
5 Moropai inî'rî carneiroya iteseurîno ite'ka kaareta yapi'to'
yarakkanmoka'pî. Moropai inkamoro eseurînoya taa eta'pîuya, asi'kî
kai'ma. Mîrîrîya kaware îrikkutun era'ma'pîuya. Mîîkîrî po tîwe'sen
yenya' î' rî ku'ne'tîto' wanî'pî. 6 Mîrîrîya mai warainon eta'pîuya
inkamoro asakîrîronkon kore'tapai eta'pîuya. Mîrîrîya ta'pîiya: —Tiwin
trigo ku'ne'tîto' tîîse tiwin wei kaisarî esenyaka'mannî'pî yepe'pî pe
awanî, epe'ke pe pu'kuru. Moropai eseurîwî'ne cevada ku'ne'tîto' tîîse,
mîrîrî nîrî wanî tiwin wei kaisarî esenyaka'mannî'pî yepe'pî pe. Epe'ke
pe pu'kuru awanî maasa pra mararî mîrikkî awanî'pî. Tîîse tîwarî e'tî,
kaiwan moropai vinho ama'ta namai. —ta'pî to'ya.
7 Moropai mîrîrî tîpo carneiroya itasakîrîrîno ite'ka kaareta yapi'to'
yarakkanmoka'pî. Mîrîrîya inkamoro saakîrîrînoya taa eta'pîuya, asi'kî kai'ma.
8 Mîîkîrî era'ma'pîuya. Mîrîrîya kaware enkaimu'nan era'ma'pîuya. Mîîkîrî po
tîwe'sen esatî'pî to'ya sa'mantanto' kai'ma. Moropai iwenairî tamî'nawîronkon
sîrîrî pata ponkon sa'manta'san wanî'pî. Inkamoroya meruntî yapi'sa' arakkita
pairon rataikasa' kaisarî sîrîrî pata ponkon pemonkonyamî' wîîkonpa teepîkon
yai. Moropai to' e'tî'ka iwan pî'. Moropai inkamoro e'tî'ka paran pî'. Paran pî'
neken pepîn tîîse o'ma'konya kaikusiyamî'ya to' tî'ka.
9 Mîrîrî tîpo carneiroya mia'taikinon kaareta yapi'to' yarakkanmoka'pî.
Mîrîrîya to' nîpo'tî Paapa yapurîkonpa yaponse' yo'koi Paapa maimu
ekareme'nenan ekaremekî to'ya wenai, to' nîtî'ka'san yekaton
era'ma'pîuya. Manni'kan yairî pu'kuru esi'san wîîsa' to'ya yekatono'san.
10 Inkamoro entaimepîtî ko'mannîpî meruntî ke pu'kuru. Taa pî' to'
ko'mamî: —Anna Yepotorî Paapa tamî'nawîron yentainon meruntî
pu'kuru. Moropai morî pu'kuru imakui'pî ton pîn. Moropai yairon pu'kuru.
Î' pensa sîrîrî pata po tîîko'mansenon pemonkonyamî' taruma'tîya kupî
sîrîrî? Mîrîrî yai manni'kan anna tî'katîponkon pemonkonyamî' pî' ese'ma
kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya. 11 Inkamoroya tîkaisarî'nîkon tîponkon ton
yapisî'pî, aimutunkon. Moropai inkamoro pî' ta'pî Paapaya: —Erî'kapîkon
e'pai man inî' panpî' manni'kan ayonpakon esenyaka'man yonpayamî'
moropai manni'kan ayonpakon amîrî'nîkon sa'manta'pî warantî, to'
sa'manta kupî mannan erepamî pîkîrî —ta'pîiya to' pî'.
12 Moropai mîrîrî tîpo, mîrîrî pe rî carneiroya tiwin mia' pona
tîîmo'tai'non kaareta yapi'to' yarakkanmoka era'ma'pîuya. Yarakkamosai'ya
tîpo, meruntî ke pata eserentîkî'ma'pî mararî pra. Moropai wei ena'pî
ewaron pe, teesewankono'masenya îrikkutun tîpon yeka'masa' warantî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai kapoi ena'pî suuyu pe, mîn warantî. 13 Moropai sirikkîyamî'
e'soroka'pî ka' poi non pona. Kure'ne a'situn wanî ya, teperu kenan yei
yeperu ya'pîre sorokaiya warantî to' e'soroka'pî. 14 Mîrîrî tîpo ka' esera'ma
pra eena'pî, kaareta atanmoko'ma warantî eesera'ma pra inî'rî eena warantî.
Moropai tamî'nawîron wî'kon moropai iwonokon mo'tapîtî'pî tîpata'se'kon
yapai tiaron pata', meruntî ke eeserentîkî'ma ye'nen.
15 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' esenomî'pî tî' ta a'ta ya'.
Ipîkkukon reiyamî' sîrîrî pata po tîwe'sanon, moropai pemonkonyamî'
esanon, moropai surarayamî' esanon ipîkkukon, moropai ipîkkukon,
yemanne ke'kon sîrîrî non po, moropai meruntîkon pu'kuru, moropai
pemonkonyamî' poitîrîtonon moropai itesa' pînon, tamî'nawîrî inkamoro
esenomî'pî mararî pra eranne' pe tîwanîkon ye'nen. 16 Moropai inkamoro
entaimepîtî ko'mannîpî. Taapîtî'pî to'ya wî'kon pî', moropai tî'kon
pî': —Anna pona enatî anna wîîpa, anna yenontî. Mîîkîrî ereutasa'
manni' yenu yapai anna yenontî. Moropai mîîkîrî carneiro ekore'mato'
winîpai anna yenontî —taapîtî'pî to'ya teuren. 17 —Maasa pra kure'nan
e'taruma'tînto' weiyu erepansa' man, Paapaya utaruma'tîkon weiyu.
Anî'ya mîrîrî yapîtanîpî eserîke pra man —taapîtî'pî to'ya.

144.000 Kaisaronkon Israelyamî'

7 1 Mîrîrî tîpo asakîrîronkon inserîyamî' era'ma'pîuya. Inkamoro wanî'pî
satippe, patakon kî'pî ya', wei epa'ka winî, moropai wei ewomî winî,
moropai meruntî winî, moropai kamai' winî kai'ma. Inkamoroya a'situn
yapîtanîpî'pî, aata'se'ma namai. Mararî pîrana poro ya'se'maiya namai.
Moropai yeikon ya'se'maiya namai. 2 Moropai inî'rî tiaron inserî esenpo'pî
wei epa'ka winîpai. Era'ma'pîuya Paapa tîîko'mansenya tîpemonkono
yeki'kato' yarakkîrî. Mîîkîrî entaime'pî meruntî ke pu'kuru, manni'kan
asakîrîronkon inserîyamî' pata kî'pîya tîwe'sanon pî', manni'kan meruntî
yapisîtîponkon sîrîrî pata po, moropai pîrana po imakui'pî kupî tonkon
pî'. 3 Mîîkîrîya ta'pî: —Maasa imakui'pî kî'ku'tî pata po moropai pîrana po
moropai yeikon pî'. Maasa Uyepotorîkon Paapaya tîpoitîrîtonon yeki'ka
tanne to' yepin pî' —ta'pîiya. 4 Mîrîrî tîpo î' warapo kaisarî inkamoro,
to' yepin pî' tîpemonkono tonpe, Paapa neki'ka'san ekaremekî'pî to'ya
upî'. Inkamoro wanî'pî eseuwarapo 144.000 kaisarî. Inkamoro wanî'pî
tamî'nawîronkon Israel pari'pî pe, ipemonkono pe tiwin pî' to' tîîse.
5-8 Tiwin pî' to' tîîse eseuwarapo 12.000 kaisarî'ne to' wanî'pî:
Judá payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Rubem payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Gade payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Aser payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Naftali payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Manassés payanyamî' 12.000 kaisarî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moropai Simeão payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Levi payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Issacar payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Zebulom payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai José payanyamî' 12.000 kaisarî,
moropai Benjamim payanyamî' 12.000 kaisarî.
Eseuwarapo'ne to' wanî'pî Paapa poitîrîtonon.

Arinîkon Iku'ne'tî Yentainokon

9 Mîrîrî tîpo arinîkon pemonkonyamî' o'non pata iku'ne'tî yentainokon
era'ma'pîuya. Inkamoro wanî'pî tamî'nawîron pata ponkon pe. Tepu'se pra
to' wanî'pî si'ta mai wanî'pî. Inkamoro wanî'pî satippe mîrîrî ereutanto'
rawîrî moropai carneiro rawîrî to' wanî'pî. Inkamoro epontîsa' wanî'pî
aimutun tîponkon ya'. Moropai inkamoro yenya' yu' yare wanî'pî, imakui'pî
yentai tîwanîkon ye'nen. 10 Inkamoro entaimepîtî'pî meruntî ke pu'kuru:
—Anna Yepotorî Paapa taponse' po manni',
moropai carneiro winîpai anna e'pîika'tîto' iipî.
Kure'ne anna pîika'tî'pî to'ya
—ta'pî to'ya. 11 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon inserîyamî' wanî'pî satippe
Paapa ereutato' taponse' woi, moropai inkamoro ipîkkukon yaponse' woi,
moropai asakîrîronkon manni'kan enenankon woi. Mîrîrîya inkamoro
inserîyamî' esenumî'pî Paapa ereutato' rawîrî non pona, tenpatakon
tîrennu'se. Moropai inkamoroya Paapa yapurî'pî. 12 Ta'pî to'ya:
—Inna, mîrîrî warantî e'pai man.
Yapurîpai'nîkon man!
Morî pe, ipîkku pe nai.
Epu'nen pe nai, Paapa.
“Morî pe man, Paapa”, taapai'nîkon man!
Anna nînama amîrî.
Meruntî pu'kuru amîrî Paapa, anna yepotorî.
Mîrîrî warantî taa pî' ko'manpai'nîkon ipatîkarî, tî'napanse pra.
Inna mîrîrî warantî nîsi
—ta'pî to'ya.
13 Mîrîrîya tiwin ipîkkukon yonpaya uyekaranmapo'pî: —Anî'kan see
insamoro aimutunkon to' pon? O'non patapai to' ii'sa' mîrîrî? —kai'ma.
14 —Inna pa'ye, Uyepotorî. To' epu'tîuya pra wai. Amîrîya neken to'
epu'tî —ta'pîuya.
Mîrîrî ye'nen ta'pîiya upî': —Insamoro wanî manni'kan kure'nan
e'taruma'tînto' kore'tapainonkon pe. Tarîpai insamoro e'pîika'tîsa'
mîrîrî winîpai. Morî pe to' e'ronasa', tîponkon ronasa' to'ya aimutun pe,
carneiro mînî ke. Imakui'pî to' nîkupî'pî mo'kasai'ya wanî'pî.
15 Mîrîrî ye'nen carneiro yaponse' ereutanto' rawîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

satippe to' wanî mîrîrî.
Moropai inkamoroya epîremanto' yewî' ta si'ma
yapurî ko'mannîpî'pî wei kaisarî moropai ewaron kaisarî.
Mîrîrî ye'nen mîîkîrî taponse' pona eereutasa' manni' ya',
to' koneka ko'mannîpî,
to' yarakkîrî tîwanî ye'nen.
16 Mîrîrî ye'nen inkamoroya inî'rî emi'nan epu'tî pepîn.
Moropai inî'rî tuna aninnîpai to' wanî pepîn.
Moropai inî'rî a'ne' pe wei epu'tî to'ya pepîn.
Weiya to' yeki'ka pepîn inî'rî.
17 Maasa pra mîîkîrî carneiro,
ereutanto' kore'ta wanî manni',
mîîkîrî ko'mamî to' esa' pe.
Moropai mîîkîrîya to' pinunpa,
to' yarîiya tîîwarîrî teepa'kasen
ipatîkaron ko'mannîto' tuna enî'se.
Moropai Paapaya inkamoro yenu ya'mananîpî
to' karawato' winîpai.
Mîrîrî tîpo inî'rî to' karau pepîn
—ta'pîiya upî'.

Asakî'ne Mia' Pona Tîîmo'tai'no Kaareta Yapi'to'

8 1 Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non yonparî'pî tiwinano'pî
yarakkamo carneiroya yai, tamî'nawîron atî'napamî'pî ka' po.
Tiwin hora yonpa wanî'pî moo, î' awe'kupî nîmîkî pî' tamî'nawîronkon
ko'mamî'pî.
2 Mîrîrîya inserîyamî' era'ma'pîuya asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nîkon
Paapa rawîrî to' wanî'pî satippe. Inkamoroya asakî'ne mia' pona
tîîmo'tai'non te'nunpasen trombeta yapisî'pî tîkaisarî'nîkon.
3 Moropai tiaron inserî iipî'pî. Mîîkîrî yenya' ouro konekasa' wanî'pî,
pisa warantî to' nîpo'tî yense'. Moropai mararî pra a'pusin tîrî'pî to'ya
iipia, ipo'tîto'peiya tamî'nawîronkon Paapa pemonkonoyamî' epîremato'
pokonpe. Moropai mîrîrî rumaka'pîiya Paapa yapurîto'pe to' nîpo'tî
yaponse' ouro konekasa' pona, manni' ereutanto' rawîrî tîwe'sen
pona. 4 Moropai mîîkîrî inserî Paapa rawîrî awanî manni', yenyapai
mîrîrî tîpo'tîsen a'pusin ure'tîrî enuku'pî ka' ekaya. Manni'kan Paapa
pemonkonoyamî' epîremato' pokonpe awanî'pî. 5 Mîrîrî ye'nen inserîya
mîrîrî ouro konekasa' pisa warantî yapisî'pî. Mîrîrî yannîpî'pîiya, apo'
mîrîrî Paapa yapurî pe to' nîpo'tî yaponse' po tîwe'sen ke. Moropai ka'
po si'ma mîrîrî yenumî'pî mîîkîrîya non pona. Mîrîrî yenunsai'ya tîpo,
mararî pra wara'napiyamî' e'mopîtî'pî. Moropai sisiuppan wanî'pî mararî
pra. Moropai pata eserentîkî'ma'pî mararî pra.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

To' Ne'nunpa Trombetakon

6 Mîrîrî pe rî inkamoro inserîyamî' asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nonkon
ekoneka'pî trombeta ye'nunpakonpa kai'ma.
7 Mîrîrîya e'mai'non inserîya trombeta ye'nunpa'pî. Moropai
ye'nunpasai'ya tîpo, apo' moropai kono' rena'pî tî'kon pe. Mîrîrî wanî'pî
mîn pokonpe atai'me'pî pe. Mîrîrî e'soroka'pî non pona. Mîrîrîya arakkita
pairî yonpa pata po tîwe'sen yarannîpî'pî. Yeikon yarannîpî'pîiya.
Moropai tamî'nawîrî parî'kon enenankon yarannîpî'pîiya.
8 Moropai tiaron inserîya trombeta ye'nunpa'pî. Mîrîrîya wî' taransen
warainon wanî'pî. Moropai mîrîrî yenumî'pî to'ya kure'nan pîrana ka.
Mîrîrî yenunsa' to'ya tîpo, arakkita pairî yonpa pîrana ena'pî mîn pe.
9 Mîrîrî ye'nen mîrîrî tuna katawonkon o'ma'kon e'tî'ka'pî arakkita pairî
yonpa. Moropai arakkita pairî yonpa tuna poro tîwe'sanon apo'yenkon
aramî'pî, to' e'tî'ka'pî tamî'nawîrî.
10 Moropai to' eseurîno inserîya trombeta ye'nunpa'pî. Mîrîrîya kure'nan
kaiwano'ya apo' yapi'sa' taaramîpa warainon ena'pî ka' poi iren ka' arakkita
pairî yonpa. Moropai tuna yeutta eepa'kato' ka eena'pî. 11 Mîrîrî kaiwano'
ena'pî ese' wanî'pî mai' pe. Mîrîrî ye'nen arakkita pairî yonpa tuna ena'pî
mai' pe. Mîrîrî ye'nen tu'ke pemonkonyamî' e'tî'ka'pî, mîrîrî tuna tenî'se.
12 Moropai to' saakîrîrîno inserîya trombeta ye'nunpa'pî. Moropai
mîrîrîya arakkita pairî yonpa wei moropai kapoi moropai kaiwano'
yi'nîpî'pî. Mîrîrî ye'nen arakkita pairî yonpa a'ka pe awe'to' esi'nîpî'pî.
A'ka pe pra awanî'pî wei arakkita pairî yonpa. Moropai ewaron arakkita
pairî yonpa aako'mamî'pî, a'ka pe pra.
13 Mîrîrî tîpo era'ma'pîuya toron kure'nan kuwanu awainunsa'
wanî'pî kawîne ka'ra'ta. Moropai meruntî ke eeseurîma'pî. Mîîkîrîya
ta'pî: —Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' non po tîîko'mansenon,
eeseka'nunkakon pe naatîi. “Ekenne” taaya'nîkon pe naatîi. Te'nunpasen
trombeta ye'nunpa inserîyamî' yonparî'san, eseurîwî'nankonya
etaya'nîkon ya yai, “ekenne” taaya'nîkon pe naatîi.

9 1 Moropai mia'taikinon inserîya tîwayi trombeta ye'nunpa'pî.
Mîrîrîya kaiwano', manni' non pona ena'pî ka' poi era'ma'pîuya.
Mîîkîrîya nari' itu'nakan yettapuru yarakkanmokato' yapisî'pî. 2 Moropai
mîîkîrîya mîrîrî itu'nakan yettapurîka'pî. Mîrîrî yapai ure'tî epa'ka'pî
mararî pra kure'nan apo' tîrukasa' ure'sin warantî. Mîrîrî ure'sinya
wei moropai pata ewaronpannîpî'pî ewaron pe. 3 Mîrîrî ure'tî kore'ta
wa'napi'yamî' epa'ka'pî mararî pra. Inkamoro e'soroka'pî non pona.
Moropai inkamoro wanî'pî eki'katonkon pe, mari'tîya eki'kansa' warantî
ne'ne' pe. 4 Inkamoro pî' ta'pî to'ya, parî' moropai yeikon taruma'tî
to'ya namai. Moropai tiaron taro'tasen taruma'tî to'ya namai. Tîîse
pemonkonyamî' neken taruma'tîto'pe to'ya, manni'kan Paapa neki'ka'san

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pepîn to' yepin pî', inkamoro taruma'tîto'pe to'ya. 5 Moropai ta'pî
to'ya, inkamoro pemonkonyamî' tî'ka kairayamî'ya namai. Tîîse to'
taruma'tîto'pe to'ya neken. Mia'taikin kapoi kaisarî inkamoroya ne'ne'
epu'to'pe mari'tîya yeki'kansa' kaisarî. 6 Mîrîrî yai tîwe'taruma'tîkon kapoi
pî' inkamoro wanî isa'mantapai mîrîrî wenai. Tîîse to' sa'manta pepîn
tiwin kin. Maasa pra sa'mantanto' epe to' piapai, to' wîiya eserîke pra.
7 Inkamoro wa'napi'yamî' wanî'pî kawareyamî' warantî, teepîkonpa
ekoneka'san warantî. Inkamoro pu'paikon po wanî'pî aro' pe ouro
konekasa' warainonkon. Moropai inkamoro yenpata wanî'pî warayo'
yenpatakon warantî. 8 Moropai to' pu'pai si'po wanî'pî wîri' pu'pai
warantî. Moropai inkamoro yee wanî'pî kaikusi yeekon warantî. 9 Moropai
inkamoro rippo'ta pon to' e'napontîto' teyatonkon namai wanî'pî sa'man
ferro warantî. Moropai inkamoro yapî'sa' e'nato' wanî'pî mararon pepîn
kawareyamî'ya tararan yeku'nasa' teeka'tunsen epîi tuutîkonya e'nato'
warantî. 10 Moropai inkamoro yaukî pî' to' yekîkon wanî'pî mari'tî yekî
warantî. Mîrîrî taukîkon pî' wanî manni' tekîkon ke pemonkonyamî'
yeki'ka to'ya e'pai awanî mia'taikin kapoi kaisarî. 11 Inkamoro wanî'pî
tesa'kon ke mîîkîrî to' esa'ya to' ko'mannîpî'pî. Mîîkîrî wanî'pî inserî
pe, Makui poitîrî pe, manni' nari' itu'nakan ko'mannî'nen pe tîwe'sen.
Mîîkîrî ese' wanî'pî hebraico maimu pe Abadom kai'ma. Moropai Grego pe
awanî'pî Apoliom kai'ma. Taruma'tîton taato' mîrîrî.
12 E'mai'non e'taruma'tînto' esuwa'kasa' man. Tîîse mîrîrî tîpo inî'rî
panpî' asakî'ne ite'ka itentainon e'taruma'tînto' iipî pe man kure'nan.
13 Moropai mîrîrî tîpo, tiwin mia' pona tîîmo'tai'nonya trombeta
ye'nunpa'pî. Mîrîrîya mai eta'pîuya saakîrîron iretîkon winîpai tiwinan
maimu. Manni'kan mîrîrî Paapa yawîrî tîwe'sen to' nîpo'tî yaponse' ouro
konekasa' winîpai. 14 Mîrîrî maiya ta'pî tiwin mia' pona tîîmo'tai'non inserî
pî', mîîkîrî trombeta yarakkîrî awanî manni' pî': —Inkamoro saakîrîronkon
inserîyamî' rumakakî ewa'tîsa' pe to' wanî mannan. Mîrîrî kure'nan
iren Eufrates pia to' wanî mannan —ta'pîiya. 15 Mîrîrî ye'nen inkamoro
inserîyamî' saakîrîronkon rumaka'pî to'ya. Inkamoro wanî'pî ekoneka'san
pe mîrîrî horarî yai, moropai mîrîrî Paapaya iku'ne'tîsa' weiyu yai,
moropai mîrîrî kono' pî' teepîkonpa. Arakkita pairî yonpa pemonkonyamî'
tî'kakonpa kai'ma. 16 Moropai to' pemonkonoyamî' iipî eta'pîuya. Inkamoro
wanî'pî eseuwarapo 200 milhões kaisarî kawareponkon, mararon pepîn.
17 Moropai kawareyamî' era'ma'pîuya. Moropai inkamoro ponkon
era'ma'pîuya. Inkamoro rippo'ta ya'san iwa'to' wanî'pî suuyu pe, apo'
warantî. Moropai awanî'pî rora pe nîrî, tî' safira itese' warantî. Moropai
enkai'mu'ne awanî'pî, enxofre warantî. Moropai kawareyamî' pu'pai wanî'pî
nari' pe, kaikusi, leão pu'pai warantî. Inkamoro mata yapai apo' epa'kapîtî'pî.
Moropai ure'tî epa'ka'pî. Moropai enxofre epa'ka'pî. 18 Mîrîrî eseurîwî'nan
e'kupî'pî e'taruma'tînto'ya pemonkonyamî' tî'ka'pî. Arakkita pairî yonpa

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to' wî'pîiya. Apo'ya moropai ure'tîya moropai enxofreya kawareyamî' mata
yapai teepa'kasenya. 19 Inkamoro kawareyamî' meruntîri wanî'pî to' mata
ya', moropai to' yaukî pî'. Inkamoro yaukî wanî'pî îkîiyamî' warantî tîpu'pai
ke. Mîrîrî ye'nen pemonkonyamî' yeparantî'pî to'ya mîrîrî ke.
20 Tîîse isa'manta'san pepîn pemonkonyamî' yonparî'sanya imakui'pî
ku'to' tîuya'nîkon rumaka pra to' wanî'pî. Makui poitîrîtonon yapurî pî' to'
ko'mamî'pî. Moropai mia' ke ikonekasa' bronze pe, moropai yei konekasa'
pemonkon warantî tenu ke, tîîse era'manen pepîn. Tîpana kenan tîîse
etanen pepîn, moropai tî'pu kenan tîîse asakoi pepîn yapurî'pî to'ya.
21 Moropai imakui'pî tînkupî'pîkon pî' tîwenpenatai teserukon mo'tanîpî
to'ya pra to' wanî'pî. Pemonkonyamî' wî'pî tîuya'nîkon wenai to' enpenata
pîn. Moropai pia'san pe tîwe'to'kon rumaka to'ya pra to' wanî'pî. Moropai
se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'to'kon rumaka to'ya pîn. Moropai
ama'ye' pe tîwe'to'kon rumaka to'ya pra nîrî to' wanî'pî.

Inserî Moropai Kaareta Si'mîrikkî

10 1 Mîrîrî tîpo tiaron inserî meruntî autî era'ma'pîuya ka' poi.
Mîîkîrî e'wontîsa' wanî'pî katupuru ke, aimutun pe tîponya wanî
warantî. Moropai mîîkîrî pu'pai yepoi merenmere' wanî'pî. Moropai
itenpata wanî'pî inke' pe, wei warantî. Moropai i'si ye'pî wanî'pî apo'
e'tîrukasa' kakîsiya esera'ma warantî. 2 Mîîkîrî yenya' kaareta si'mîrikkî
yarakkanmokasa' wanî'pî. Moropai mîîkîrîya tî'pu meruntî winon tîîsa'
wanî'pî pîrana pona. Moropai kamai' winon i'pu wanî'pî non pona.
3 Moropai mîîkîrî entaime'pî meruntî ke. Kaikusi, leão etun warantî.
Mîîkîrî entaimesa' tîpo, asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nîkon wara'napiyamî'
e'tîrînka'pî, imaimu yuuku'pî to'ya. 4 Inkamoro eseurîma'pî. To'
eseurîmato' menukauya mîrîrî teuren, tîîse mai eta'pîuya ka' winîpainon.
Ta'pîiya upî': —Mîrîrî konekakî tîmenukai pra. Î' taa inkamoro asakî'ne
mia' pona tîîmo'tai'nîkon wara'napiyamî'ya, manni' kî'menukai —ta'pîiya.
5 Moropai mîîkîrî inserî satippe pîrana po moropai non po unera'ma'pîya
meruntî winon tenya yanumî'pî ka' ekaya. 6 Moropai innape mîîkîrî
eseurîma'pî Paapa ipatîkarî tîîko'mansen ese' pî', manni' tamî'nawîron
konekatîpon, ka' moropai pata moropai tuna moropai tamî'nawîron patapon
konekatîpon ese' pî'. Mîîkîrî inserîya ta'pî: —Inî'rî tîko'man pe aako'mamî
pra man —ta'pîiya. 7 Î' pensa asakî'ne mia' pona'no ite'ka inserîya trombeta
ye'nunpa yai, î' kai'ma taasa' tîuya manni' yawîrî ikupî Paapaya pe man,
manni' anî' nepu'tî pepîn. Pena î' kai'ma ta'pî tîuya yawîrî, tîpoitîrîtonon
penaronkon profetayamî' nurî'tî pî' taasa' tîuya yawîrî ikupîiya pe man.
8 Mîrîrî mai uneta'pî wanî'pî ka' winîpainon pe. Eeseurîma'pî inî'rî
uyarakkîrî. Ta'pîiya upî': —Atîkî moropai mîîkîrî inserî pîrana po tî'pu
tîîsai'ya manni', moropai non po i'pu wanî manni', yenya' kaareta
yarakkanmokasa' pe wanî manni' yapi'ta —ta'pîiya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Mîrîrî ye'nen uutî'pî moropai mîrîrî kaareta esatî'pîuya ipî'. Mîîkîrîya
ta'pî upî': —Maa, sîrîrî kaareta yapi'kî moropai ya'kî. Sîrîrî yakuya ya,
yenno'masa'ya pe aro'ta ya', so'ri ke ikupîiya. Tîîse anta ya' awanî ya,
a'ki'ku pe pu'kuru awanî, wan warantî —ta'pîiya. 10 Moropai mîrîrî
kaareta si'mîrikkî yapisî'pîuya mîîkîrî inserî yenya pai. Moropai mîrîrî
yaku'pîuya. Unta ya' awanî tanne, a'ki'ku pe awanî'pî wan warantî. Tîîse
mîrîrî kaareta yenno'masau'ya tîpo, uro'ta ya' so'ri ke awanî'pî. 11 Mîrîrî
ye'nen upî' ta'pîiya: —Tarîpai inî'rî î' kupî Paapaya pe man ekaremekîya
e'pai man arinîkon pemonkonyamî' pî', tamî'nawîronkon pata ponkon pî',
manni'kan tu'kan mai ku'nenan tepu'se pra pemonkonyamî' pî', moropai
ipîkkukon pata esanon reiyamî' pî' ekaremekîya e'pai man —ta'pîiya.

Asakî'nankon Paapa Maimu Ekareme'nen

11 1 Moropai mîrîrî tîpo î' ku'ne'tîto' yapisî'pîuya, kusan yei warainon.
Moropai ta'pî to'ya upî': —E'mî'sa'kakî moropai epîremanto' yewî'
ku'ne'tîpî'kî. Moropai Paapa yapurî tîuya'nîkon pe to' nîpo'tî yaponse'
ku'ne'tîkî. Moropai epîremanto' yewî' ta teepîremasanon nîrî ku'ne'tîkî. 2 Tîîse
poro po winî tîwe'sen kî'ku'ne'tîi. Maasa pra mîrîrî wanî Judeuyamî' pepîn
erepanto' pata'se' pe. Inkamoroya morî pu'kuru cidade taruma'tî pe man
eseuwarapo 42 kapoi kaisarî. 3 Mîrîrî yai asakî'ne kaisarî upî' teeseurîmasanon
yarimauya pe man, saaku ya' teepontîi teesewankono'masa'kon ekareme'to'pe
to'ya to' kore'ta. Moropai inkamoroya Paapa maimu ekaremekî kupî sîrîrî
eseuwarapo 1.260 wei kaisarî to' pî' —ta'pîiya upî'.
4 Inkamoro asakî'nankon upî' teeseurîmasanon wanî manni' yei, oliveira
ye' asakî'nan warantî. ⌊Manni'kan pî' Paapa maimu ekareme'nen Zacarias
nurî'tî nekaremekî'pî.⌋ Moropai asakî'nan apo' yaponse' warantî to' wanî,
manni'kan satippe Uyepotorî, pata ponkon ko'mannî'nen rawîrî tîwe'sanon.
5 Inkamoro antî'kapai anî'kan wanî ya, inkamoro mata yapai apo' epa'ka,
moropai mîrîrî ke teyatonkon tî'ka to'ya. Mîrîrî warantî anî'kan wanî ya
to' taruma'tî yu'se, inkamoro, to' taruma'tînenan e'tî'ka pe man. 6 Maasa
pra inkamoro pia meruntî wanî. Mîrîrî to' maimu pe kono' rena eserîke pra
awanî ka' poi, Paapa maimu ekaremekî pî' to' ko'mamî pîkîrî kono' rena
pepîn. Moropai inkamoro pia meruntî wanî, to' maimu pe mîn pe tuna
yanikon enato'pe. Moropai inkamoro pia meruntî wanî, tîmaimukon ke,
tu'ke si'ta e'taruma'tînto' ii'to'pe non pona, itu'se tîwanîkon pîkîrî.
7 Î' pensa inkamoro asakî'nankonya Paapa maimu ekaremekî
tîuya'nîkon yaretî'ka yai, itu'nakan nari' ya' tîwe'sen o'ma' iipî pe man.
Moropai eeseya'nama to' yarakkîrî. Moropai mîîkîrî o'ma'ya inkamoro
tî'ka pe man. 8 Moropai inkamoro esa'rî'pî ko'mamî pe man e'ma ta
kure'nan cidade po. O'non pata to' yepotorî pokapîtî'pî to'ya manni'
cidade po. Mîrîrî cidade esatî to'ya manni' imakui'pî kupî'pî to'ya pata'pî
Sodoma moropai Egito warantî, imakui'pî pe awanî ye'nen. 9 Mîrîrî yai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamî'nawîron patakon ponkonya to' esa'rî'pî era'ma ko'mannîpî pe man
eseurîwî'ne wei arakkita pairî kaisarî. Anî'ya to' esa'rî'pî yu'na'tî tîrî
to'ya pepîn mîrîrî yai. 10 Mîrîrî kupî to'ya pî' tamî'nawîron pata ponkon
pemonkonyamî' wanî taatausinpai, mararî pra inkamoro sa'mantasa'
ye'nen. Mararî pra taatausinpai, tiaronkon pia î' rî tîrî to'ya epe'mîra.
Maasa pra inkamoro asakî'nankon profetayamî', pemonkonyamî'
yewankono'matîponkon ataretî'kasa' ye'nen, to' atausinpa pe man.
11 Tîîse mîrîrî tîpo, eseurîwî'ne wei arakkita pairî kaisarî tîîse, inkamoro
yettapusin ton iipî'pî Paapa winîpai, inî'rî enen to' e'to'pe. Mîrîrî ye'nen
inkamoro e'mî'sa'ka'pî inî'rî. Moropai era'masa' tamî'nawîronkonya
yai, kure'ne eranne' pe to' ena'pî. 12 Moropai inkamoro asakî'nankon
profetayamî'ya mai eta'pî ka' winîpainon. Ta'pî maiya: —Enu'tî tarîwaya
—kai'ma mai eseurîma'pî. Moropai teera'makon teyatonkonya tanne,
inkamoro profetayamî' enuku'pî katupuru po ka' pona.
13 Mîrîrî pe rî kure'ne pata eserentîkî'ma'pî. Mîrîrîya iwaikkatoi pe
cidade yanka'pî. Mîrîrî cidade ponkon isa'manta'san wanî'pî eseuwarapo
7.000 kaisarî pemonkonyamî'. Mîrîrî e'kupî era'masa' tîuya'nîkon pe, to'
yonparî'san e'nîmî'sanya Paapa ka' pon yapurî'pî, ipîkku pe awe'to' wenai.
14 Sîrîrî itakon ite'karon e'taruma'tînto' esuwa'kasa' man. Tîîse era'matî
maasa itentainon, iteseurîno ite'ka iipî pe man ka'ne' pe, tîîko'manse pra.

To' Asakî'neno Mia' Pona Tîîmo'tai'no Trombeta

15 To' yonparî'pî inserîya asakî'neno mia' pona tîîmo'tai'no trombeta
ye'nunpa'pî. Moropai tu'kankon maimu wanî'pî ka' po, meruntî ke
pu'kuru. Taapîtî'pî maiya:

—Tarîpai Uyepotorîkon Paapa pia
meruntî pu'kuru man,
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ko'mannî'nen pe,
moropai inmenka'pî Cristo pia nîrî.
Inkamoro esa' pe aako'mamî ipatîkarî,
ikî'pî ton pra

—ta'pîiya. 16 Mîrîrî taa to'ya tanne, inkamoro ipîkkukon eseuwaraponkon
24 kaisaronkon Paapa rawîrî taponse'kon pona ereuta'san, inkamoro
e'sekunka'pî tese'mukon pona, moropai itenpatakon rennuku'pî non
pona. Moropai inkamoroya Paapa yapurî'pî. 17 Ta'pî to'ya:

Anna yepotorî Paapa,
meruntî pu'kuru tamî'nawîron yentainon amîrî.
Ipatîkarî tîîko'mansen amîrî.
Moropai pena esi'pî,
sîrîrîpe nîrî aako'mamî.
“Morî pe pu'kuru man”, taa annaya apî'.
Maasa pra meruntî ke pu'kuru awe'to' ke,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamî'nawîronkon esa' pe eenasa' ye'nen,
ayapurî annaya, Paapa.
18 Innape aku'nenan pepîn,
inkamoro ekore'masa' ko'mamî mararî pra,
maasa pra inkamoro taruma'tîto'ya erepansa' ye'nen.
Isa'manta'san yenunto'ya weiyu erepansa' man.
Moropai apemonkonoyamî', innape akupîtîponkon penaronkon
profetayamî' ye'maya weiyu erepansa' man.
Moropai tamî'nawîronkon ayapurînenan,
moropai tamî'nawîronkon innape aku'nenan anama tîuya'nîkon
ye'nen,
manni'kan ipîkkukon, moropai ipîkkukon pepîn ye'maya,
to' nîkupî'pî wenai mîrîrî yai.
Tîîse manni'kan non ponkon ma'tanîpîtîponkon
taruma'tîto'ya weiyu erepansa' sîrîrî
ta'pî to'ya.
19 Mîrîrî tîpo Paapa yapurî yewî' esettapuruka'pî, ka' po awanî manni'.
Moropai ita tîwe'sen, Paapa yarakkîrî esetanto' imaimu yense' manni',
mîrîrî esera'ma'pî, eesettapurîkasa' tanne. Mîrîrîya mararî pra sisiupan
wanî'pî. Tîrîn tîrînpan wanî'pî mararî pra. Moropai wara'napiyamî' wanî'pî.
Moropai pata eserentîkî'ma'pî. Moropai mararî pra kono' rena'pî tî'kon pe.

Wîri' Moropai O'ma'

12 1 Mîrîrî yai kure'nan anî' nepu'tî pepîn tera'masen ton esenpo'pî
ka' po. Mîîkîrî wanî'pî wîri' pe. Mîîkîrî epontî'pî wei ya'.
Mîîkîrî puu yo'koi kapoi wanî'pî. Moropai mîîkîrî pu'pai po aro' wanî'pî,
kaiwano'yamî' ke, asakî'ne pu' pona tîîmo'tai kaisarî. 2 Mîîkîrî wanî'pî
more yan pe. Mîrîrî ye'nen awentaimepîtî ko'mannîpî'pî ne'ne' more
wanî pî', tînre yenpo tîuya yai. 3 Moropai tiaron tera'masen ton esenpo'pî
ka' po, o'ma' itese' dragão, kure'nan kuratu warainon. Mîîkîrî wanî'pî
suuyu pe. Mîîkîrî pu'pai wanî'pî asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî.
Moropai iretî wanî'pî mia' tamî'nawîrî kaisarî. Moropai mîîkîrî pu'pai po
nîrî aro' wanî'pî, inke' pe ipu'paikon kaisarî. 4 Mîîkîrîya taukî ke arakkita
pairî yonpa sirikkîyamî' woroka'pî ka' poi. Inkamoro soroka'pîiya non
pona. Moropai mîîkîrî emî'pamî'pî wîri' rawîrî î' pensa tînre yenpo
wîri'ya ya, yanîpa kai'ma. 5 Moropai wîri'ya tînre yenpo'pî warayo' pe.
Mîîkîrîya tamî'nawîronkon ko'mannîpî pe man meruntî ke, mîrîrî tenya'
awanî manni', sa'man ferro yarakkîrî si'ma. Nari' pe awanî pe man. Tîîse
mîîkîrî mo'ka'pî Paapaya moropai yarî'pîiya tîîpia. Moropai taponse'
pona itîrî'pîiya. 6 Moropai mîîkîrî wîri' epe'pî o'non pata pemonkon ton
pîn ya'. Mîîkîrî pata'se' ton konekasa' Paapaya, miarî aako'manto'pe.
Miarî Paapaya mîîkîrî ko'mannîpî eseuwarapo 1.260 wei kaisarî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Mîrîrî tîpo to' epî'pî ka' po. Inserîyamî' esa' Miguel epî'pî tiaronkon
inserîyamî' pokonpe si'ma, mîîkîrî dragão yarakkîrî. Moropai mîîkîrî
dragão epî'pî yarakkîrî mararî pra, tîpemonkonoyamî' pokonpe si'ma.
8 Tîîse mîîkîrî dragão yentai to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen dragão moropai
inserîyamî', ipemonkonoyamî' ko'mamî eserîke pra awanî'pî ka' po,
to' ma're tîwanîkon ye'nen. 9 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî kure'nan dragão
yenumî'pî to'ya poro pona. Manni' mîîkîrî penaro' îkîi, makui, seru'ye'
tamî'nawîronkon yenku'tî pî' tîîko'mansen mîîkîrî. Mîîkîrî yenumî'pî
to'ya non pona. Moropai ipemonkonoyamî' nîrî yenumî'pî to'ya yarakkîrî.
10 Mîrîrî tîpo mai eta'pîuya meruntî ke ka' winîpai. Ta'pîiya:
—Tarîpai Paapa winîpai e'pîika'tînto' erepansa' man!
Moropai Paapaya î' kai'ma tîmeruntîri,
moropai î' kai'ma tamî'nawîronkon ko'mannî'nen pe tîwe'to'
yenposai'ya man.
Moropai î' kai'ma inmenka'pî,
Cristoya tamî'nawîronkon ko'mannîpî tîmaimu pe,
manni' yenposai'ya man.
Maasa pra manni'kan uyonpakon pokonoma pî' tîîko'mansen
Paapa pî' wei kaisarî moropai ewaron kaisarî,
mîîkîrî yenumî'pî to'ya man ka' poi non pona.
11 Mîrîrî ye'nen uyonpakon ena'pî mîîkîrî yentai,
carneiro mînî wenai.
Maasa pra aasa'manta'pî inkamoro ton pe.
Moropai mîrîrî pî' to' eseurîma ko'mannîpî'pî,
tîsa'mantato'kon tînamai pra.
12 Mîrîrî ye'nen taatausinpai e'tî,
innape Paapa yapurînenan, tamî'nawîronkon ka' po to' wanî manni'kan.
Tîîse non ponkon, amîrî'nîkon atausinpa pepîn.
Maasa pra awe'taruma'tîkon pe naatîi,
moropai tamî'nawîronkon tuna kawonkon nîrî.
Maasa pra Makui erepansa' man amîrî'nîkon kore'ta.
Mîîkîrî ekore'masa' man mararî pra,
maasa pra mararî neken non po tîîko'manto' epu'tî tîuya ye'nen.
13 Non pona tenunsa' to'ya epu'tî tîuya pe, dragãoya mîîkîrî wîri', warayo'
pe tînre yenpotîpon pokonoma pia'tî'pî. Moropai iwenairî attî'pî yapisîpa
kai'ma. 14 Tîîse mîîkîrî wîri'ya asakî'ne tapî'sa' ton yapisî'pî, kure'nan
kuwanu yapî'sa' warainon, awainumîpa tîpata'se' pe Paapa nîkoneka
ya', o'non pata pemonkon ton pîn ya'. Mîîkîrî ko'mannîpî Paapaya miarî,
eseurîwî'ne kono' arakkita pairî kaisarî, mîrîrî warapo kono' kaisarî mîîkîrî
îkîi, makuiya ipokonoma namai. 15 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî îkîiya tuna kamo'pî
tînta yapai kure'ne iren warantî, mîîkîrî wîri' ye'ma'pî pî' mîrîrî tunaya
yaato'pe kai'ma. 16 Tîîse nonya mîîkîrî wîri' pîika'tî'pî. Non esenkaramo'pî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moropai mîrîrî tuna, dragão mata yapai teepa'kasen tuna yenno'ma'pîiya.
17 Mîrîrîya mîîkîrî wîri' pî' dragão ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen
ipayanyamî' rî'san pî' teese'ma kupî'pî dragãoya, manni'kan Paapa maimu
yawîrî tîwe'sanon, yairon Jesus nekaremekî'pî yawîrî tîwe'sanon pî'.
18 Moropai mîrîrî tîpo, mîîkîrî dragão wanî'pî satippe kasapan po,
pîrana ena po.

Asakî'nankon O'ma'kon

13 1 Moropai mîrîrî tîpo, kure'nan tuna katapai o'ma' eseuka era'ma'pîuya.
Mîîkîrî retî wanî'pî mia' tamî'nawîrî kaisarî. Moropai ipu'pai wanî'pî
asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî. Moropai iretîkon kaisarî tiwin pî' tîîse
aro' pe wanî'pî, rei pe. Moropai ipu'pai pî' awe'menukasa' wanî'pî Paapa pe
tîwanî pî' teeseurîmasen, seru'ye' pe. 2 Mîîkîrî o'ma' unera'ma'pî wanî'pî kaikusi
warantî araremene. Mîîkîrî puukon wanî'pî inonkon pe, tiaron o'ma' urso puu
warantî. Moropai mîîkîrî mata wanî'pî leão mata warantî. Mîîkîrî pia dragãoya
tîmeruntîri tîrî'pî. Moropai taponse' pona eereutato'pe ikupî'pîiya. Moropai
tamî'nawîrî tîmaimu pe î' ku'to'peiya ikupîiya. 3 Tiwin mîîkîrî o'ma' pu'pai
yonpa wanî'pî erekî' pe aasa'mantato' teuren. Tîîse aasa'manta pra, erekî' pe
tîwe'sen esepi'tîsa' wanî'pî. Mîîkîrî esepi'tîsa' era'ma'pî tamî'nawîronkon sîrîrî
nonponkonya. Mîrîrî pî' to' esenumenka'pî mararî pra teesewankono'mai.
Moropai mîîkîrî o'ma' wenairî to' wîtî pia'tî'pî. 4 Moropai dragão yapurî'pî
tamî'nawîronkonya, maasa pra tamî'nawîrî tîmaimu pe î' ku'to'pe o'ma'ya
tîmeruntîri tîîsai'ya ye'nen. Moropai mîîkîrî o'ma' yapurî'pî nîrî to'ya. Ta'pî
to'ya: —Anî' moro nai meruntî pu'kuru mîserî o'ma' warainon? Anî' moro nai
yarakkîrî eeseya'nama ton, meruntî pu'kuru itentainon? —ta'pî to'ya.
5 Moropai mîîkîrî o'ma' pia tîmeruntîri ton e'tîsa' wanî'pî, taatapurîpa
Paapa pe tîwe'ku'se. Mîrîrî ye'ka tîmaimu pe imakui'pî kupî pî'
aako'mamî eseuwarapo 42 kapoi kaisarî neken. 6 Mîîkîrî eseurîma
pia'tî'pî imakui'pî pe Paapa winîkîi moropai Paapa ese' winîkîi, moropai
Paapa pata, o'non pata aako'manto' winîkîi seru'ye' pe eeseurîma
pia'tî'pî. Moropai tamî'nawîronkon ka' po tîîko'mansenon winîkîi
imakui'pî pe eeseurîma pia'tî'pî. 7 Meruntî pu'kuru yapisî'pîiya, tîmaimu
wenai tamî'nawîronkon Paapa pemonkonoyamî' yarakkîrî teepîpa,
moropai to' yentai teenapa. Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'
esa' pe e'tîrî'pî iipia. Manni'kan tamî'nawîronkon pata ponkon, si'ta mai
ku'nenan, manni'kan pemonkonyamî' tepu'se pra, tamî'nawîronkon esa'
pe eena'pî. 8 Tamî'nawîronkon tarî non po tîîko'mansenonya mîîkîrî
yapurî pe man. Manni'kan ko'mannîto' kaareta po itese' ton pînonya
yapurî pe man. Manni' kaareta esa' wanî carneiro pe. Mîîkîrî wanî
aasa'mantaton pe pena, maasa pata koneka pra tîîse.
9 Mîrîrî ye'nen tauya apî'nîkon sîrîrî anetapai awanîkon ya, etakî morî
pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Anî' yarakkamo to'ya ya,
mîîkîrî yarakkamo to'ya e'pai awanî mîrîrî.
Moropai anî' wîî to'ya ya kasupara ke,
mîîkîrî sa'manta e'pai man kasupara kamo pe.
Mîrîrî ye'nen mîrîrî yapîtanîpîya'nîkon yuwatî. Paapa pemonkono pe
awanîkon wenai, yairî awanîkon yuwatî.
11 Moropai mîrîrî tîpo tiaron o'ma' e'mî'sa'ka era'ma'pîuya non poi.
Mîîkîrî retî wanî'pî asakî'ne carneiro retî warantî awanî'pî. Tîîse
mîîkîrî maimu wanî'pî dragão maimu warantî. 12 Mîîkîrîya tamî'nawîrî
e'mai'non o'ma' meruntîri yapurî'pî mîrîrî yai. Mîîkîrîya tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' pî' ta'pî pata ponkon pî'. Mîîkîrî e'mai'non o'ma'
yapurîto'pe to'ya ikupî'pîiya, manni' aasa'mantato' erekî' tîwe'to' yapai
o'ma' esepi'tî'pî yapurîto'pe to'ya. 13 Kure'ne anî' nîkupî eserîkan pepîn
kupî'pî itakon ite'karon o'ma'ya. Mîîkîrîya kure'nan apo' ena emapu'tî'pî
ka' poi sîrîrî non pona, era'ma tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya tanne.
⌊Mîrîrî pî' to' esi'nîpî'pî mararî pra.⌋ 14 Mîrîrî wenai tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' sîrîrî non po tîîko'mansenon yenku'tî'pîiya, mîîkîrî
e'mai'non o'ma' ton pe. Moropai mîîkîrî itakon ite'karon o'ma'ya ta'pî
tamî'nawîronkon sîrîrî pata ponkonya tînapurîkon ton konekato'pe kai'ma,
manni' erekî' pe esi'pî tîîse aasa'manta pra esi'pî warantî. 15 Mîîkîrî
itakon ite'karon o'ma'ya meruntî yapi'sa' tîuya ke, mîrîrî to' nîkoneka'pî,
tînapurîkon pî' mîrîrî puuma'pî, enen awe'to'pe, moropai eeseurîmato'pe.
Moropai mîîkîrîya manni'kan innape tapurînenan pepîn tî'kato'pe
kai'ma tamî'nawîrî, ikupî'pîiya. 16 Moropai mîîkîrîya tamî'nawîronkon
pemonkonyamî'ya tenyakon meruntî winon pî' moropai tepinkon pî'
eesera'ma ton yeki'kato'pe ta'pî. Pemonkonyamî' ipîkkukon pî' moropai
mîîpankon pepîn pî', moropai yemanne ke'kon pî' nîrî, moropai î' ton
pînon pî' nîrî, moropai to' poitîrîtonon pî', moropai to' poitîrîtonon pepîn
pî' ta'pîiya, itu'se pra to' tîîse to' teka'nunkai. 17 Maasa pra anî'ya î' yenna
eserîke pra awanî'pî. Moropai anî' e'repa eserîke pra awanî'pî, mîrîrî
tera'masen ton pra si'ma tenyakon pî' moropai tepinkon pî'. Mîrîrî wanî'pî
mîîkîrî o'ma' ese' pe. Moropai itese' ku'ne'tîto'pe awanî'pî.
18 Mîrîrî epu'to'pe, kure'ne epu'nen pe e'nî yu'se awanî mîrîrî. Anî'
wanî ya, pakko pe pra epu'nen pe, o'ma' ese' ku'ne'tînen pe awanî ya,
mîîkîrîya iku'ne'tî. Maasa pra mîrîrî wanî pemonkon ese' pe. Mîrîrî
iku'ne'tîto' wanî eseuwarapo 666 kaisarî awanî.

E'pîika'tî'san Eserenkato'

14 1 Mîrîrî tîpo carneiro era'ma'pîuya satippe o'non pata epîremanto'
yewî' konekasa' to'ya manni' wî' po itese' Sião. Mîîkîrî yarakkîrî
eseuwaraponkon 144 mil kaisaronkon pemonkonyamî' wanî'pî. Mîîkîrî ese'
wanî'pî moropai iyun ese' nîrî e'menukasa' wanî'pî to' yepin pî'. 2 Mîrîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yai ite'nato' ka' poinon eta'pîuya kure'nan tuna kumasa' etun kaisarî
awanî'pî. Moropai tîrîn taa wara'napiya warantî awanî'pî. Ite'nato' wanî'pî
nîrî manni' tîsinarî harpa ye'nunpanen kaisarî ite'nato' eta'pîuya. 3 Mîrîrî
yai inkamoro eseuwaraponkon 144 mil kaisaronkon wanî'pî ereutanto'
rawîrî. Moropai manni'kan asakîrîronkon enenankon nîrî wanî'pî. Moropai
manni'kan eseuwaraponkon 24 kaisaronkon ipîkkukon nîrî wanî'pî.
Inkamoro eserenka ko'mannîpî'pî amenan eserenkanto' pî'. Maasa pra
inkamoro wanî Carneiro nenna'san pe tarî non po. Inkamoro neken
esenupa e'pai awanî'pî mîrîrî eserenkanto' pî'. 4 Insamoro wanî yaironkon
pe pu'kuru tîwe'sanon pe. Maasa pra î' pensa wîri' yarakkîrî esi'san pe pra
to' wanî. Tîîse mîîkîrî carneiro wenairî tuutîsanon pe to' wanî o'non poro
attî ya. Inkamoro wanî Carneiro nenna'san pe tiaronkon pemonkonyamî'
kore'tapai. Moropai inkamoro wanî e'pîika'tî'san pe, Paapa pia to' nîtîrîton
pe e'mai' pe moropai carneiro pia nîrî. 5 Inkamoro wanî seru'ye' pe pra
tîwe'sanon. Tîîse to' wanî yairon pe pu'kuru tîwe'sanon pe.

Eseurîwî'nankon Inserîyamî'ya Itekare Ekaremekî

6 Mîrîrî tîpo tiaron inserî awainunsa' era'ma'pîuya kawîne. Mîîkîrîya
morî itekare, Paapa winîpainon ipatîkaron yekare, ekaremekî'pî. Mîrîrî
ekaremekî'pîiya tamî'nawîronkon pemonkonyamî' non po tîîko'mansenon
pî'. Tamî'nawîron pata ponkon pî' tepu'se pra, si'ta mai ku'nenan pî'
ekaremekî'pîiya. 7 Mîîkîrîya ta'pî meruntî ke pu'kuru: —Paapa namatî
moropai ipîkku pe Paapa e'to' pî' yapurîtî. Maasa pra pemonkonyamî'
yenunto' Paapaya weiyu erepansa' man. Mîrîrî ye'nen Paapa yapurîtî
manni' ka' moropai non konekatîpon. Moropai pîrana ton konekatîpon
moropai ya'mî yapai tuna epa'ka emapu'tîtîpon yapurîtî —ta'pîiya.
8 Moropai tiaron inserî wîtî'pî e'mai'non ye'ma'pî pî'. Mîîkîrîya
ta'pî: —Kure'nan Babilônia itese' esenunsa' man. Iwuku enîrî'pî
tamî'nawîronkon pata ponkonya. Paapa piapai to' atarima'pî mararî pra.
Tînyo piapai se' tapairon wîri' wîtî warantî inkamoro atarima'pî Paapa
piapai. Tarîpai mîrîrî Babilônia atareti'kasa' man —ta'pîiya.
9 Moropai tiaron inserî to' eseurîno wîtî'pî mîîkîrî ite'ma'pî pî' itî'pî
wenairî. Mîîkîrîya ta'pî meruntî ke pu'kuru: —Anî'ya o'ma' yapurî
ya, moropai iwarantî mia' ke ikonekasa' yapurî ya, moropai tepin pî'
imîrî pe tîwanîpa yapi'sa' ya mîîwîni pra wanî ya tenya pî' yapisîiya
ya, 10 mîîkîrîya nîrî tamî'nawîron Paapa ekore'mato' yapisî. Manni'
tense' ya' ini'kamo'pî teekore'mai. Tamî'nawîronkon mîrîrî warantî
ikupîtîponkonya e'taruma'tînto' yapisî kupî sîrîrî apo' ya', moropai
enxofre ya' tîmoronkon epu'tî to'ya morîkon inserîyamî' rawîrî si'ma
moropai mîîkîrî carneiro rawîrî. 11 Mîrîrî apo' ure'sin ko'mamî ipatîkarî
eesi'nîpî pepîn. Mîrîrî kore'ta anî' erî'kapî pepîn. Tîîse aako'mamî wei
ewaron inkamoro o'ma' moropai mia' ke ikonekasa' yapurînenan tîîse

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ikore'ta, moropai manni'kan to' yepin pî' teesera'masen itese'. 12 Mîrîrî
yai yairî pu'kuru Paapa pemonkono ko'mamî e'pai wanî yapîtanîpî pî'.
Yairî Paapa maimu ku'nenan innape Jesus ku'nenan e'pai awanî yairî.
13 Moropai mai eta'pîuya ka' poinon. Ta'pîiya: Sîrîrî menukakî: "Tarîpai
morî pe pu'kuru manni'kan Uyepotorîkon pemonkonoyamî' sa'manta
innape ikupîi'ma" —ta'pîiya.
—Inna seru' pepîn —kai'ma yuuku'pî Morî Yekaton Wannîya. —Inkamoro
erî'kapî tarîpai teesenyaka'mato'kon winîpai. Maasa pra inkamoroya
teesenyaka'ma'pîkon yepe'pî yarî kupî sîrîrî tarakkîrî'nîkon —ta'pîiya.

Emîrî'pî Mo'ka To'ya

14 Moropai era'ma'pîuya. Mîrîrîya katupuru aimutun era'ma'pîuya. Mîrîrî
kore'ta pemonkon warainon ereutasa' era'ma'pîuya. Mîîkîrî pu'pai po
aro' pe ikonekasa' ouro wanî'pî. Moropai mîîkîrî yenya' arroz ya'tîto'pe
iku'sa' ike' ipokasa' wanî era'ma'pîuya. 15 Moropai tiaron inserî epa'ka'pî
epîremanto' yewî' tapai. Moropai awentaime'pî meruntî ke pu'kuru mîîkîrî
katupuru kore'ta ereuta'pî pî'. Ta'pîiya: —Mîrîrî ayenya manni' yapurîkî
mîrîrî ya'tîkî aasîrî ya'tîpai eenasa' man. Aasîrî sîrîrî pata pon mo'kapai
eenasa' man —ta'pîiya. 16 Moropai mîrîrî taasai'ya tîpo mîîkîrî katupuru po
ereuta'pîya non pon ya'tî'pî mîrîrî tenya' manni' ke. Moropai imo'ka'pîiya.
17 Mîrîrî tîpo tiaron inserî epa'ka'pî epîremanto' yewî' tapai ka' poi.
Moropai mîîkîrî yenya' nîrî ike' pe ipokasa' wanî'pî. 18 Mîrîrî tîpo
tiaron inserî mîrîrî apo' esa' pe tîwe'sen epa'ka'pî Paapa yapurî pe to'
nîpo'tî yaponse' piapai. Mîîkîrî entaime'pî meruntî ke pu'kuru. Mîîkîrî
inserî ike' pe ipokasa' itenya tîwe'sen pî'. Ta'pîiya: —Mîrîrî ayenya
manni' ke mîrîrî uva yeperu yaponse' te'pokon ya'tîkî. Maasa pra aasîrî
tamî'nawîrî uva yeperu emîsa' man. 19 Mîrîrî ye'nen mîîkîrîya uva ya'tî'pî
tamî'nawîrî sîrîrî non po. Moropai mîrîrî yenumî'pîiya kure'nan Paapa
ekore'manto' yense' ya'. Mîrîrî uva yekku yasu'ka to'ya yense' warainon
ya' yasu'kato'pe to'ya. 20 Moropai mîrîrî uva yasu'ka'pî to'ya warantî
manni'kan pemonkonyamî' e'tî'ka'pî cidade po pra. Mîrîrî itense' ya'
mîn wanî'pî uva yekku warantî. Eepa'ka'pî mararî pra. Eseuwarapo 300
quilómetros kaisarî mîn eka'tunsa' kî'pî wanî'pî. Moropai mai winîkîi
awanî'pî tiwin metro arakkita pairî kaisarî imairono wanî'pî.

Inserîyamî' Moropai Tiwinano'pî E'taruma'tînto'

15 1 Mîrîrî tîpo tiaron kure'nan anî' nepu'tî pepîn tîwe'ku'sen
era'ma'pîuya ka' po. Inkamoro wanî'pî asakî'ne mia' pona
tîîmo'tai'nonkon inserîyamî' e'taruma'tînto' yense' yarakkîrî tîwe'sanon
pe. Mîrîrî wanî tiwinkano'pî Paapa ekore'mato' pe awanî. Mîrîrî warantî
tamî'nawîron Paapa ekore'mato' yaretî'kasa' wanî'pî. 2 Mîrîrî tîpo kure'nan
tuna, pîrana era'ma'pîuya, pattîre warainon. Mîrîrî wanî'pî apo' yarakkîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yai'mesa' warantî. Moropai manni'kan o'ma' moropai iwarantî mia' ke
ikonekasa' yentai yapurîtîponkon pepîn era'ma'pîuya. Manni'kan o'ma' ese'
ku'ne'tîto' yarakkîronkon pepîn era'ma'pîuya. Inkamoro wanî'pî satippe pîrana
ena po, mîrîrî tuna awai'nan, pattîre warainon. Inkamoroya tîîpia'nîkon Paapa
nîtîrî'pî tîsinarîkon harpa ye'nunpa'pî. 3 Inkamoroya Moisés nurî'tî, Paapa
poitîrî yeremu kupî'pî. Moropai Carneiro erenkato' pî' to' eserenka'pî:

Paapa, anna yepotorî, amîrî wanî
meruntî ke pu'kuru tamî'nawîron yentai tîwe'sen pe.
Î' kai'ma ipîkku pe pu'kuru awanî ye'nen
kure'nan esenumenkanto' ton ku'sa'ya, Paapa.
Moropai tamî'nawîronkon esa' pe tîwe'sen pe awanî, Paapa.
Yairon pu'kuru amîrî, tamî'nawîron pî'
moropai yairon pu'kuru eesenumenkato' amîrî,
î' pensa seru'ye' pepîn!
4 Anî' anamanen pepîn ton pra man, Paapa.
Tîîse tamî'nawîronkonya anama
ipîkku pe pu'kuru awanî ye'nen.
Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon wanî
ipîkku pe awe'to' anekareme'pai
ipîkku pe pu'kuru awanî epu'tî tîuya'nîkon ye'nen.
Maasa pra morî pu'kuru, imakui'pî ton pîn
amîrî neken tamî'nawîronkon yentainon, Paapa.
Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon pata ponkonya ayapurî
yairon pe pu'kuru awanî epu'tî tîuya'nîkon ye'nen.
Yairon pe pu'kuru ayeseru wanî
era'ma tamî'nawîronkonya, Paapa

kai'ma to' eserenka'pî.
5 Mîrîrî pe rî ka' pon epîremanto' yewî' atarakkanmoka'pî. Moropai mîrîrî
tawon yuwa'to' tarakkanmokasa' wanî'pî ita Paapa ko'manto' era'ma'pîuya.
6 Mîrîrî tapai asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nonkon inserîyamî' epa'ka'pî.
Inkamoro kaisarî to' yenya' pata ponkon e'taruma'tîto' yense'kon wanî'pî.
Inkamoro pon wanî'pî morî pe pu'kuru, aimutun pe. Moropai inke' pe to'
pon, teepîremasanon pon warantî wanî'pî. Moropai inkamoro pia woromî ton
wanî'pî ouro konekasa'. To' mota woinokon wanî'pî. 7 Inkamoro inserîyamî'
pia to' kaisarî Paapa ekore'mato' yense'kon tîrî'pî, manni'kan asakîrîronkon
enenankon yonpaya. Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî itîrî'pîiya to' pia.
Manni' Paapa ipatîkarî tîîko'mansen ekore'mato' tîrî'pîiya. 8 Mîrîrî tîpo,
mîrîrî epîremanto' yewî' ta ere'tî wanî'pî, mararî pra tannî'se. Mîrîrî wanî'pî
morî pe pu'kuru Paapa wanî ekareme'nen pe. Moropai meruntî ke pu'kuru
awanî. Mîrîrî ye'nen anî' ewomî eserîke pra awanî'pî, mîrîrî pata ponkon
e'taruma'tîto' tîpamî pra tîîse, inkamoro asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nonkon
inserîyamî' nenepî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapa Ekore'mato' Yense'kon

16 1Mîrîrî tîpo mai meruntî pu'kuru eta'pîuya, epîremanto' yewî'
ta teeseurîmasen. Inkamoro asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nonkon
inserîyamî' pî' ta'pîiya: —Atîtî moropai mîrîrî asakî'ne mia' pona
tîîmo'tai'non Paapa ekore'mato' yense' ya', manni' kantî non pona.
2Mîrîrîya e'mai'non inserîya tenya' manni' kamo'pî non pona. Mîrîrî
wanî'pî paran pe awîi'pî'nîto'pe wanî'pî mararî pra ne'ne' pe awanî'pî.
Mîrîrî epa'ka'pî manni'kan o'ma' pemonkono pe tîwanîkonpa tepinkon
pî' tera'masen tîrî tîpono'san pî', moropai mîîkîrî o'ma' konekasa'
yapurîtîpono'san pî'.
3Moropai itakon ite'karon inserîya tenya' tîwe'sen kamo'pî kure'nan pîrana
ka'. Tiwinarî tuna ena'pî pemonkon sa'mantasa' mînî eti'kansa' warantî mîn
pe. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî tuna kawonkon enenankon o'ma'kon e'tî'ka'pî.
4Moropai iteseurînon ite'ka inserîya tenya' tîwe'sen kamo'pî iren ka'
moropai tuna teepa'kasen ya'mî ya'. Mîrîrî ye'nen mîrîrîkon irenkon
era'tî'pî mîn pe. 5Moropai mîîkîrî imaimu yawîrî tuna e'to' inserî
eseurîma eta'pîuya. Ta'pîiya see warantî:

—Yairon pu'kuru amîrî,
ikupîuya ta'pîya yawîrî ikupîya ye'nen,
e'taruma'tînto' kupîya ye'nen.
Morî pu'kuru see amîrî, imakui'pî ton pîn.
Ipatîkaron tîîko'mansen,
pena aako'mamî'pî
moropai sîrîrîpe aako'mamî ko'mannîpî ipatîkarî.
6 Inkamoroya Paapa pemonkonoyamî' tî'ka'pî.
Moropai penaronkon imaimu ekareme'nenan
profetayamî' nurî'tî mînî kamo'pî to'ya.
Mîrîrî wenai inkamoro e'taruma'tî,
mîn pe to' wuku wanî.
Mîrîrî enî'to'pe to'ya iku'sa'ya,
maasa pra mîrîrî yu'se inkamoro e'sa' ye'nen.

7Moropai inî'rî mai eta'pîuya. Tîîse mîrîrî wanî'pî Paapa yapurî to'ya to'
nîpo'tî yaponse' winîpai tui'sen wanî'pî. Ta'pîiya:

—Paapa, anna yepotorî,
meruntî pu'kuru tamî'nawîron yentainon.
Innape pu'kuru ayeseru man
î' kupîuya ta'pîya yawîrî ikupîya ye'nen.
Yairî pu'kuru nai, Paapa

—ta'pîiya.
8Moropai to' saakîrîrîno inserîya tenya' tîwe'sen kamo'pî wei ya'. Mîrîrî
ye'nen pemonkonyamî' yeki'kato'peiya ikupî'pîiya a'ne' pe awe'to'pe

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

apo' pe. 9 Mîrîrîya inkamoro pemonkonyamî' yeki'ka'pî apo'ya. Moropai
inkamoro ekore'ma'pî Paapa winîkîi. Imakui'pî pe to' eseurîma'pî
Paapa pî', mîrîrî e'taruma'tînto' esa' pe tîwe'sen pî'. Tîîse imakui'pî pe
tîwe'to'kon rumaka to'ya pra to' wanî'pî. Ipîkku pe Paapa e'to' pî' yapurî
to'ya pra to' wanî'pî tiwin kin.
10 Moropai to' mia'taikinon inserîya tenya' tîwe'sen kamo'pî o'ma'
yaponse' pona. Mîrîrî ye'nen ipemonkonoyamî' pata'se' ena'pî ewaron
pe. Mîrîrî yai inkamoroya tînukon ye'kapîtî'pî mararî pra ne'ne' pe epu'tî
tîuya'nîkon wenai. 11 Mîrîrî wenai imakui'pî pe Paapa, ka' pon winîkîi
inkamoro pemonkonyamî' wanî'pî, ne'ne' pe tîwanîkon wenai moropai
erekî' pe tîwanîkon wenai. Tîîse tîwî imakui'pî kupî pî' tîîko'mamîkon
tîrumakai, Paapa yapurî to'ya pra to' wanî'pî.
12 Mîrîrî tîpo to' tiwin mia' pona'no inserîya tenya tîwe'sen kamo'pî
kure'nan iren Eufrates ka. Mîrîrî ye'nen iren kure'nan apa'pî, awa'muna'pî.
Ipîkkukon pata esanon tui'sanon wei epa'ka winîpai ye'marî ton pe
aapa'pî. 13 Mîrîrîya imakui'san yekaton eseurîwî'ne awanî nurakon pîretîku
warainonkon era'ma'pîuya. Inkamoro iipî'pî dragão mata winîpai, moropai
o'ma' mata winîpai, moropai seru'ye' profeta mata winîpai to' iipî'pî.
14 Inkamoro wanî'pî Makui poitîrîtonon yekaton pe, manni' anî' nîkupî
eserîkan pepîn ku'nenan pe. Inkamoro eseurîwî'nankon yekaton awanî
wîtî pe man tamî'nawîrî pata poro, pata esanon kaisarî. Inkamoroya
tamî'nawîronkon muurukuntîi teepîkonpa, tiwinano'pî kure'nan wei yai,
Paapa, meruntî pu'kuru tamî'nawîron yentainon weiyu yainon tonpe.
15 —Maasa etatî —ta'pîiya. —Uuipî pe wai ama'ye' iipî warantî. Mîrîrî
yai morî pu'kuru manni'kan enpen tîwe'sanon ekoneka'san, tîponkon
yapisîtîponkon wanî. Maasa pra inkamoro asarî pepîn ipon pra. Moropai
to' eppepî pepîn tamî'nawîronkon rawîrî —ta'pîiya.
16 Mîrîrî tîpo inkamoro eseurîwî'nankon yekaton wannîya inkamoro
ipîkkukon pata esanon muurukuntî to' pata'se' ya'. Itese' hebraico pe
Armagedom kai'ma tesa'sen ya'.
17 Moropai to' ataretî'kato' tiwinano'pî inserîya tenya' tîwe'sen kamo'pî
kawîne pata po. Mîrîrî yai meruntî mai eseta'pî ereutanto' epîremanto'
yewî' ta tîwe'sen winîpai. Ta'pîiya: —Tamî'nawîron e'ku'sa' man —kai'ma.
18 Mîrîrî yai sisiupan wanî'pî. Mararî pra teesetasen wanî'pî moropai
wara'napi wanî'pî. Moropai kure'nan pata eserentîkî'mato' wanî'pî. Î'
pensa pena Paapaya warayo' ton koneka yai, e'kupî'pî pepîn. Mîrîrî wanî'pî
tiaronkon e'taruma'tînto'kon yentai pu'kuru awanî'pî. 19 Mîrîrîya kure'nan
cidade rataikapîtî'pî eseurîwî'ne ne kaisarî. Moropai tamî'nawîron pata
cidadekon kaisaron yaretî'ka'pî. Mîrîrî yai Paapa enpenata'pî kure'nan
Babilônia itese' pî'. Moropai teekore'mato' yense' intapîkîrî tannî'se tîrî'pîiya,
mîrîrîya kure'ne to' taruma'tîto'pe kai'ma. 20 Mîrîrî yai tamî'nawîron iwono
pe tîwe'sanon esenomî'pî, eesera'ma pra eena'pî. Moropai tamî'nawîron

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wî'kon esenomî'pî, eesera'ma pra eena'pî. 21 Mîrîrî yai kono' rena'pî kure'nan
inonkon pe tî'kon kaisarî awe'soroka'pî pemonkonyamî' pona. Mîrîrî
tî'kon yamai'natî wanî'pî 50 quilos kaisarî. Mîrîrî wenai pemonkonyamî'
ekore'ma'pî Paapa winîkîi. Moropai to' eseurîma'pî imakui'pî pe, ipî' kono'ya
tîtaruma'tîkon wenai, maasa pra kure'ne e'taruma'tînto' wanî ye'nen.

Se' Tapairon Wîri'

17 1 Mîrîrî tîpo asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'nîkon yonpa pata
ponkon e'taruma'tîto' yense' itenya' tîwe'sen mîîkîrî iipî'pî uupia
upî' kai. —Asi'kî uupia, î' kai'ma mîserî wîri' se' tapairon e'taruma'tîto'
ekareme'to'peuya. Manni' kure'nan cidade tu'kan irenkon ena po
ikonekasa' pe wîri' wanî. 2 Mîîkîrî yarakkîrî pata esanonkon esanon
reiyamî'ya imakui'pî kupî'pî, ipî' tîwanîkon ke. Moropai sîrîrî pata po
tîîko'mansenon pemonkonyamî' etînsa' wanî'pî imakui'pî se' tapairî
wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwanîkon ke.
3 Moropai Morî Yekaton Wannî wanî'pî uyarakkîrî uyesa' pe. Moropai
inserîya uyarî'pî keren pona. Miarî wîri' ereutasa' era'ma'pîuya o'ma' suuyu
pe tîwe'sen pona. Mîîkîrî pî' awe'menukasa' wanî'pî Paapa ese'kon maasa pra
imakui'pî pe Paapa pe mîîkîrî e'kupî'pî. Moropai mîîkîrî o'ma' pu'pai wanî'pî
asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî. Moropai iretî wanî'pî mia' tamî'nawîrî
kaisarî. 4 Mîîkîrî ipo tîwe'sen wîri' epontîsa' wanî'pî suuyu tîpon ya'. Mîrîrî
ipon poro yari'ku'tasa' pe wanî'pî ourokon ke. moropai morîkon pu'kuru
epe'ke'kon tî'kon ke, moropai pérolakon ke. Mîîkîrîya tenya' yanunsa' wanî'pî
tu'kan î' kon nurakon yense' intapîkîrî tannî'se. Mîrîrî wanî'pî inkupî'pî
imakui'pî yense' pe, se' tapairî warayo'kon yarakkîrî awanî'pî yense' pe.
5 Mîîkîrî yepin pî' awe'menukasa' wanî'pî, anî' nepu'tî pepîn ekareme'nen.

BABILÔNIA WANÎ KURE'NE IPÎKKU PE.

MÎSERÎ WANÎ TAMÎ'NAWÎRONKON SE' TAPAIRONKON WÎRI'SANYAMÎ' YANKON PE.

MOROPAI TAMÎ'NAWÎRON IMAKUI'PÎ SÎRÎRÎ PATA PO TÎWE'SEN YENTAI IMAKUI'PÎ PE AWANÎ.

6 Mîrîrî yai mîîkîrî wîri' etînsa' era'ma'pîuya, Paapa pemonkonoyamî'
mînî pî'. Manni'kan yairî pu'kuru Jesus yapurî to'ya wenai, to' nîtî'ka'san
mînî pî' eetînsa'.
Mîîkîrî era'mauya pe mararî pra esi'nîpî'pî ipî'. 7 Moropai inserîya
uyekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Î' wani' awanî ye'nen eesi'nî'sa' mîrîrî?
Apî' ekaremekîuya î' taato'pe mîrîrî anî' nepu'tî pepîn wîri' yekare wanî.
Moropai o'ma' yekare wanî. Wîri' ereutasa' manni' ipona, asakî'ne mia' pona
tîîmo'tai'non ipu'pai, moropai mia' tamî'nawîron iretîkon. 8 Manni' o'ma'
era'maya manni' enen mîîkîrî wanî'pî. Tarîpai enen pra man. Mîîkîrî epa'ka
kupî sîrîrî kure'nan itu'nakan yapai. Moropai aatîpamî kupî sîrîrî. Moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sîrîrî pata po tîîko'mansenon pemonkonyamî' Paapaya pata koneka'pî pata
pai to' ese'kon imenukasa'kon pepînkon ipatîkarî enen ko'mannîto' kaaretarî
po, inkamoro esi'nîpî kupî sîrîrî o'ma' era'ma tîuya'nîkon ya pî'. Mîîkîrî
wanî'pî enen, tîîse mîîkîrî man enen pra. Tîîse eesenpo kupî sîrîrî inî'rî.
9 Sîrîrî epu'tîto'pe mararî pra epu'nen pe e'nî e'pai awanî. Mîrîrî asakî'ne
mia' pona tîîmo'tai'non ipu'pai wanî asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non wî'kon
pe ipona wîri' ereutasa' manni'. Moropai mîrîrîkon wanî nîrî asakî'ne mia'
pona tîîmo'tai'nonkon ipîkkukon pata esanon, reiyamî' pe. 10 Mia'taikin to'
yonpayamî' sa'manta'pî. Tiwinan wanî pata esa' pe. Moropai tiaron esenpo
pra man maasa. Tîîse mîîkîrî esenposa' ya, kure'ne aako'mamî pe pra man.
Mararî neken aako'manto' wanî pe man. 11 Moropai mîîkîrî o'ma' enen esi'pî
e'mai' pe, tîîse mîîkîrî man enen pra tarîpai, mîîkîrî wanî mîrîrî o'ma'kon
asakî'ne mia' pon tîîmo'tai'nîkon yonpa pe, to' eseurîwî'ne mia' pona
tîîmo'tainorî pe. Mîîkîrî sa'manta kupî sîrîrî, aako'mamî pepîn.
12 Manni' o'ma' mia' tamî'nawîron iretî anera'ma'pî wanî mia'
tamî'nawîronkon reiyamî' pe, maasa pata esanon pe esi'san pe pra. Tîîse
inkamoroya meruntî yapisî kupî sîrîrî, meruntî ke sîrîrî pata esa' pe
tîwanîkonpa mîîkîrî o'ma' yarakkîrî. Tîîse kure'ne to' ko'mamî pepîn.
Mararî neken to' ko'mamî. 13 Tamî'nawîrî insamoro reiyamî' eseta pe
man. Inkamoroya meruntî tîrî pe man o'ma' pia, pemonkonyamî' esa'
pe awe'to'pe. 14 Inkamoro eseya'nama pe man carneiro yarakkîrî, tîîse
to' yentai awanî pe man. Maasa pra tamî'nawîronkon ipîkkukon yentai
tîwanî ye'nen, to' yepotorî pe tîwanî ye'nen, pemonkonyamî' esanon esa'
pe tîwanî ye'nen. Tamî'nawîronkon tapurînenan tîmenka'san pokonpe
si'ma to' yentai eena pe man.
15 Moropai inî'rî inserîya ta'pî upî': —Manni' tunakon anera'ma'pî o'non pata
se' tapairon wîri' ereutasa' manni', inkamoro wanî arinîkon pemonkonyamî'
pe. Tu'kankon pata ponkon, tamî'nawîron si'ta mai ku'nenan arinîkon
pemonkonyamî' tepu'se pra to' wanî. 16 Moropai o'ma' retî anera'ma'pî
moropai o'ma'ya mîîkîrî se' tapairon wîri' pokonoma pe man. Tamî'nawîrî
itesa' awe'to' mo'ka to'ya kupî sîrîrî. Moropai î' ton pra inîmîkî to'ya ipon pra.
Moropai yanî to'ya, apo' ke itîpannîpî to'ya pe man. 17 Maasa pra Paapaya
inkamoro esenumenkato' ton tîrî'pî mîrîrî ku'to'pe to'ya. Mîrîrî ye'nen to'
esenumenka'pî o'ma' pia meruntî tîrî tîuya'nîkon pî', pemonkonyamî' esa' pe
awe'to'pe. Moropai mîîkîrî ko'mamî pe man, itu'se Paapa e'to' pîkîrî, î' pensa
î' ta'pî Paapaya e'kupî pîkîrî. 18 Mîîkîrî wîri' anera'ma'pî wanî kure'nan cidade
pe. Tamî'nawîronkon pata esanon ipîkkukon reiyamî' esa' pe awanî —ta'pîiya.

Babilônia Cidaderî Ataretî'ka

18 1 Moropai mîrîrî tîpo tiaron inserî autî era'ma'pîuya ka' poi. Mîîkîrî
wanî'pî meruntî ke pu'kuru. Moropai mîîkîrî ya'karuya tamî'nawîron
ya'karu'ma'pî tamî'nawîrî. 2 Moropai mîîkîrî entaimepîtî'pî meruntî ke pu'kuru.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Kure'nan Babilônia itese' ataretî'ka pe man!
Tarîpai Makui poitîrîtonon ko'manto'pe eena pe man.
Moropai imakui'pî yekatonyamî' nurakon ko'mamî moro.
Tamî'nawîronkon toronyamî' nurakon
itarumai'san ko'mamî miarî.
3 Maasa pra mîîkîrîya tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wo'papîtî'pî,
tîîpia tîwe'sen tenî'sen ke.
Moropai tamî'nawîronkon ipîkkukon pata esanon,
reiyamî'ya imakui'pî kupî'pî yarakkîrî.
Se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî to' wanî'pî.
Moropai manni'kan warayo'kon
yemanne ke'kon tîwe'repasanon ena'pî ipîkku pe,
maasa pra tu'kankon wanî'pî imakui'pî iteseru yu'se
—ta'pîiya.
4 Mîrîrîya tiaron mai eta'pîuya ka' poi. Ta'pîiya:
Epa'katî upemonkonoyamî'.
Imakui'pî tînkupî'pîkon wenai
tîwe'taruma'tîsanon kore'tapai
epa'katî sîrîrî cidade poi.
To' pokonpe awe'taruma'tî namai epa'katî.
5 Maasa pra kure'ne imakui'pî ku'sa' to'ya man Paapa winîkîi.
Mîrîrî pî' Paapa enpenatan pî' man,
tîîwanmîra iku'sai'ya pra.
6 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ese'ma e'pai man
inkupî'pî yepe'pî pe.
Tîîse ye'ma e'pai awanî e'mai' pe inkupî'pî kaisarî pra
tîîse itentai asakî'ne ite'ka.
Moropai mîrîrî itenya' manni' yannîpî e'pai awanî mai' ke,
awe'taruma'tîto'pe mararî pra,
tiaronkon taruma'tî tîuya yentai.
7 Mîîkîrî e'taruma'tî moropai esewankono'ma e'pai awanî
e'mai' pe aatausinpa'pî moropai aatapurî'pî warantî.
Maasa pra mîî pe eeseurîmapîtî'pî tîîwarîrî:
—Uurî wanî sîrîrî ipîkkupa' rainha warantî ereutasa' sîrîrî.
Moropai taapîtî'pîiya: —Uurî wanî pepîn inyo isa'manta'pî pe.
E'taruma'tî pepîn tiwin kin
tîîse tîwanmîra uuko'mamî
—taapîtî'pîiya, aatapurî ye'ka pe.
8 Mîrîrî ye'nen tiwin wei tîîse
kure'nan pata ponkon e'taruma'tîto' erepamî pe man.
Moropai kure'nan iwan erepamî,
moropai esewankono'manto' erepamî,

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

moropai sa'mantanto' erepamî,
inîmîkîiya pra tîîse.
Moropai mîîkîrî yarannîpî apo'ya pe man.
Maasa pra mîîkîrî yenumî Uyepotorîkon Paapaya,
meruntî ke pu'kuru tîwanî ye'nen
ta'pî mai ka' poinonya.
9 Moropai inkamoro ipîkkukon pata esanon reiyamî' yarakkîrî
imakui'pî kupîtîponkon, moropai iwenai Paapa piapai atarima'san tiaron
yapurîkonpa, inkamoro entaimepîtî pe man mararî pra. Moropai to'
karau pe man, apo' awittasa'ya mîîkîrî arannîpî'pî era'ma tîuya'nîkon
pî'. 10 Inkamoro ko'mamî pe man aminke iipiapai, maasa pra mîîkîrî
e'taruma'tîto' nama tîuya'nîkon ye'nen. Moropai taa to'ya:
—Ane! Ekenne, amîrî wanî ipîkku pe pu'kuru.
Meruntî ke tîwe'sen pe Babilônia cidaderî wanî teuren.
Tîîse tiwin hora kaisarî
ataruma'tîto' ton erepansa' sîrîrî tiwinarî
—taa to'ya.
11 Moropai ipîkkukon yemanne ke'kon sîrîrî pata ponkon nîrî
entaimepîtî pe man. To' esewankono'ma mîrîrî wenai. Maasa pra inî'rî
anî'ya to' yemanne, to' e'repato', yenna eserîke pra awanî ye'nen.
12 Anî'ya to' ourorî, moropai to' pratarî, moropai tî' epe'ke'kon pu'kuru,
moropai pérolas yenna pra awanî ye'nen, to' esewankono'ma pe man.
Moropai anî'ya to' kamisarîkon morîkon pu'kuru, kamisa suuyukon,
moropai kamisa seeta rekkarukon, moropai kamisa ere'sinkon, moropai
to' e'repato'kon yeikon morîkon moropai ikonekapî'sa'kon epe'ke'kon
pu'kuru yeikon, moropai bronze moropai sa'man ferro, moropai tu'kan
yenna to'ya pra awanî ye'nen to' esewankono'ma. 13 Moropai canela
kuya'wari poro to' nîtîrî, moropai yo' wanî wosi, moropai to' nîpo'tî
a'pusin, moropai mirra, moropai kara'kon moropai to' wukukon
tenî'senkon, moropai kaiwan î' rî puuto'kon, moropai trigo kutupan,
moropai trigo yena'pî, moropai to' yekînnon paakayamî', moropai
carneiroyamî', moropai kawareyamî', moropai to' tararanikon, moropai
to' poitîrîtonon, moropai tiwin kin pemonkon ke to' e'repato' yenna to'ya
pra to' wanî ye'nen, to' esewankono'ma.
14 Mîrîrî pî' inkamoro yemanne ke'konya ta'pî mîrîrî ipîkku cidade pî':
—Tamî'nawîrî itu'se awanî'pî manni' morîkon itu'se eeseka'nunka'pî, mîrîrî
ataretî'kasa' man. Moropai tamî'nawîrî ipîkku pe awe'to' ataretî'kasa' man,
ipatîkarî inî'rî eporîya pata pe pra. Tamî'nawîron ourokon yennapîtî'pîya
tarîpai inî'rî eporîya pe pra nai. 15 Moropai inkamoro mîrîrî cidade po si'ma
ipîkku pe ena'san, inkamoro ko'mamî pe man aminke mîîkîrî e'taruma'tîto'
pî', eranne' pe tîwanîkon ye'nen. Inkamoro entaimepîtî pe man moropai to'
esewankono'ma mararî pra ipî'. 16 Inkamoroya taa:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Ane, ekenne amîrî wanî'pî
kure'nan cidade pe ipîkku pe pu'kuru.
Morîkon kamisa ke epontî'pî pe epe'ke'kon ya'.
Moropai kamisa suuyukon ya'
moropai kamisa epe'ke ere'sinkon ya' epontî'pî pe.
Moropai morî pe pu'kuru aatari'ku'tî'pî
ourokon tî'kon epe'ke ke.
Moropai pérolakon ke aatari'ku'tî'pî.
17 Teuren tîîse tiwin hora wanî tanne,
tamî'nawîrî ipîkku pe awe'to' ataretî'kasa' man
—taa to'ya pe man.

Moropai tamî'nawîronkon apo'yen ya' teesenyaka'masanon esanonyamî' moropai tamî'nawîronkon apo'yen ya' tuutîsanon, tuna po teesenyaka'masanon, inkamoro wanî'pî aminke ipî' era'mapî'se. 18 Mîrîrî cidade awittasa' ure'sin era'ma tîuya'nîkon yai, inkamoro entaimepîtî'pî. —Î' pensa sîrîrî ye'ka cidade kaisaron era'masa' pra man —kai'ma to' entaimepîtî'pî. 19 Moropai inkamoroya kutupan yenunpîtî'pî tîpu'paikon pona teesewankono'makon ye'nen. Inkamoro entaimepîtî'pî mararî pra moropai to' karawa'pî.

—Ane, ekenne amîrî kure'nan cidade
o'non pata ipîkku pe pu'kuru anna ena pata'se'.
Anna ena'pî ipîkku pe apo'yen esa' pe,
tamî'nawîrî kure'nan tuna po.
Teuren tîîse tiwin hora wanî tanne,
aatareti'kasa' man tamî'nawîrî.
Inî'rî eesera'ma pepîn
—taapîtî'pî to'ya.
20 Tîîse taatausinpai pu'kuru e'tî
pemonkonyamî' ka' ponkon,
sîrîrî cidade imakui'pî pata'se' ataretî'ka ye'nen.
Taatausinpai pu'kuru e'tî,
Paapa pemonkonoyamî' inaipontî'san
moropai manni'kan imaimu ekareme'nenan profetayamî'.
Maasa pra Paapaya mîrîrî cidade ponkon yenunsa' sîrîrî tarîpai,
awinîkîi'nîkon inkupî'pî wenai.
21 Mîrîrîya tiwin inserî meruntî pu'kuru e'mî'sa'ka'pî kure'nan tî' yarakkîrî tenya'. Moropai mîrîrî tî' yenumî'pîiya kure'nan tuna, pîrana ka. Moropai ta'pîiya:

—Sîrîrî warantî kure'nan Babilônia cidaderî
yenumî to'ya kupî sîrîrî teekore'mai,
inî'rî eesera'ma pe pra man.
22 Mîrîrî yai anî'ya te'nunpasen harpa ye'nunpanen eta pepîn.
Moropai tiaron te'nunpasen to' sinarî ye'nunpa eseta pepîn.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai flauta to' ne'nunpa ye'nunpanen eta pepîn.
Moropai trombeta ye'nunpanen eta pepîn.
Moropai teesenyaka'masanon esera'ma pepîn inî'rî.
Moropai a' pî' teesenyaka'masanon eseta pe pra man.
23 Moropai a'ka ton pra awanî pe man,
a'kuma'tu lamparinha ton pra tiwin kin.
Moropai taatausinpai tîwe'marimasanon maimu eseta pepîn kupî sîrîrî,
maasa pra tamî'nawîrî atareti'kasa' man.
Maasa pra manni'kan yemanne ke'kon tîwe'repasanon
tamî'nawîronkon yentai esi'san,
inkamoroya tamî'nawîronkon sîrîrî pata ponkon yenku'tî'pî
tetarumukon ke —ta'pî inserîya.
24 Mîrîrî wenai manni' kure'nan Babilônia e'taruma'tî'pî.
Maasa pra mîrîrî cidade po Paapa pemonkonoyamî' taruma'tî'pî
to'ya ye'nen,
moropai manni'kan Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' wî'pî
to'ya ye'nen,
Paapaya to' taruma'tî'pî.

19 1 Moropai mîrîrî tîpo mai eta'pîuya meruntî pu'kuru, tu'kankon
ka' ponkon maimu warainon. Ta'pî to'ya:
—Paapa yapurîtî,
iipia e'pîika'tînto' wanî ye'nen.
Iipia morî pe pu'kuru tîwanî wenai,
moropai meruntî ke pu'kuru tîwanî wenai
upîika'tîiya'nîkon.
2 Paapa yapurîtî,
maasa pra î' ikupî tîuya taasai'ya manni' wanî
yairon pe pu'kuru, seru'ye' pe wanî pepîn.
Manni' se' tapairon wîri'
imakui'pî kupî pî' tîîko'mansen yenunsai'ya man.
Mîîkîrî wîri'ya tamî'nawîronkon pemonkonyamî' kî'pa'pî,
imakui'pî tînkupî'pî wenai,
Paapa poitîrîtonon tî'kasai'ya wenai,
mîîkîrî yenunsai'ya man.
3 Moropai inî'rî inkamoro entaime'pî:
—Paapa yapurîtî mararî pra, maasa pra mîîkîrîya mîrîrî kure'nan
cidade arannîsa' ye'nen.
Mîrîrî ure'tîrî enuku ko'mannîpî ipatîkarî
esi'nîpî ton pe pra.
4 Mîrîrî yai inkamoro eseuwaraponkon 24 kaisaronkon ipîkkukon moropai
manni'kan asakîrîronkon enenankon ena'pî tese'mukon pona. Moropai
inkamoroya Paapa yapurî'pî. Manni', taponse' po ereutasa' manni' pî' ta'pî to'ya:

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

—Amém, mîrîrî warantî Paapa yapurî e'pai man
—ta'pî to'ya.

Carneiro Yarakkîrî Eseponîto'

5 Mîrîrî tîpo ereutanto' winîpai tui'sen mai eseta'pî. Ta'pîiya:
—Uyepotorîkon Paapa yapurîtî
tamî'nawîronkon ipoitîrîtonon. Tamî'nawîronkon pemonkonyamî' inamanenan
manni'kan ipîkkukon moropai
manni'kan mîîpankon pepîn, Paapa yapurîtî
—ta'pîiya.
6 Inî'rî teesetasen mai eta'pîuya arinîkon pemonkonyamî' maimu warainon. Moropai kure'nan tuna kumasa' etun warantî nîrî awanî'pî. Moropai meruntî ke wara'napi e'tîrînkasa' warantî nîrî awanî'pî. Ta'pîiya:
—Paapa yapurîtî,
maasa pra Uyepotorîkon manni' Paapa meruntî pu'kuru wanî
tamî'nawîronkon pata ponkon esa' pe awanî.
7 Mîrîrî ye'nen kure'ne taatausinpai e'nîpai'nîkon man.
Moropai ipîkku pe pu'kuru Paapa e'to' pî' yapurîpai'nîkon man.
Maasa pra kure'nan atausinpan weiyu erepansa' man,
Carneiro e'marima weiyu erepansa' man.
Moropai mîîkîrî yawasirî ekonekasa' man,
yarakkîrî teeseporîpa.
8 Mîîkîrîya tîpon ton yapi'sa' man
morî pu'kuru kamisa, inke' pu'kuru,
nura pe pra tîwe'sen teepontîpa kai'ma.
Mîrîrî kamisa morî pu'kuru ipon wanî, î' kai'ma morî pe pu'kuru yairî imakui'pî ton pra Paapa pemonkonoyamî' nîkupî'pî wanî ekareme'nen pe.
9 Moropai inserîya ta'pî upî': —Sîrîrî menukakî. “Taatausinpai manni'kan pemonkonyamî' wanî tawasirî yarakkîrî Carneiro e'marimato' festarî pî' etasa'kon wanî.” Moropai inî'rî inserîya ta'pî: —Sîrîrî Paapa maimu wanî yairon pe pu'kuru tîwe'sen pe —ta'pîiya.
10 Mîrîrî etauya pe, uyese'mu pona ena'pî yapurîto'peuya kai'ma. Tîîse mîîkîrîya ta'pî upî': —Kaane. Mîrîrî warantî uurî tapurîi pra e'kî. Maasa pra uurî wanî awanîyakon pe. Moropai ayonpayamî' wanîyakon pe nîrî, manni'kan Jesus nekaremekî'pî yawîrî tîîko'mansenon. Paapa yapurîtî, maasa pra Jesus nekaremekî'pî yairon wanî manni' profetayamî' nekareme'kî'pî pe, tiaron pepîn.

Aimutun Kaware Po Tîwe'sen

11 Mîrîrî pe rî ka' esettapurukasa' era'ma'pîuya. Moropai kaware aimutun esenpo'pî tiwin. Mîîkîrî kaware po tîwe'sen esatî'pî to'ya î' ta'pî tîuya yawîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tîwe'sen, moropai yairon pu'kuru kai'ma. Mîrîrî ye'nen yairî mîîkîrîya
pemonkonyamî' watî, moropai to' winîkîi yairî eeseya'nama. 12 Mîîkîrî yenu
wanî'pî apo' awittasa' warantî. Moropai mîîkîrî pu'pai po tu'kan aro' wanî'pî,
rei pe. Moropai mîîkîrî pî' ese' wanî, e'menukasa' wanî'pî anî' nepu'tî pepîn.
Tîîse mîîkîrîya neken epu'tî'pî tîîwarîrî. 13 Mîîkîrî ya'san wanî'pî mîn ka'
yamannî'sa' pe. Mîîkîrî ese' wanî Paapa maimu pe. 14 Mîîkîrî pokonpe
arinîkon surarayamî' warainonkon iipî'pî ka' poi aimutunkon kawareyamî'
po. Moropai inkamoro epontîsa' wanî'pî aimutun kamisa, morî pu'kuru
nura pe pra tîwe'sen ya'. 15 Mîîkîrî mata yapai kure'nan kasupara warainon
se' yataimîrî ipokasa' epa'kapîtî'pî. Mîrîrî ke tu'ke pata ponkon yarakkîrî
eeseya'namato'pe. Mîîkîrî ena tamî'nawîronkon esa' pe.

Kusan yei warainon sa'man ferro ke to' ko'mannîpîiya.

Sl 2.9

Moropai mîîkîrîya to' yeki'tîpapîtî, itense' ya' uva yeki'tîpa to'ya warantî.
Mîîkîrî Paapa tamî'nawîronkon yentainon ekore'mato' yense' ya' tîîse.
16 Mîîkîrî pon pî' moropai i'si pî' e'menukasa' wanî'pî. Taato' see warantî:

REI PU'KURU MÎÎKÎRÎ,
TAMÎ'NAWÎRONKON REIYAMÎ' YENTAINON.
MOROPAI UYEPOTORÎKON PU'KURU MÎÎKÎRÎ,
TAMÎ'NAWÎRONKON YEPOTORÎ WANNÎ YENTAINON.

17 Moropai tiaron inserî era'ma'pîuya satippe wei ya'. Mîîkîrî entaime'pî
meruntî ke pu'kuru tamî'nawîronkon toronyamî' kawîne awainumî'san
pî': —Asi'tî ka'ne' pe emurukuntîtî kure'nan entamo'kanto', Paapa
nîkoneka pî' awentamo'kakonpa. 18 Entamo'kai asi'tî insamoro ipîkkukon
pata esanon reiyamî' pî', moropai ipîkkukon surarayamî' esanon,
moropai surarayamî' pî', moropai to' yekînnon kawareyamî' pî', moropai
to' po esi'san pemonkonyamî' pî', moropai itesa' pînon pî'. Ipîkkukon pî',
moropai manni'kan mîîpankon pepîn pî', tamî'nawîronkon inkamoro pî'
entamo'kai asi'tî —ta'pîiya.

19 Moropai o'ma' era'ma'pîuya. Moropai pata esanon reiyamî', moropai
surarayamî', inkamoro emurukuntîsa' wanî'pî. Inkamoro epere'sa'
wanî'pî manni' kaware po tîwe'sen moropai isurarariyamî' yarakkîrî
pokonpe teepîkonpa kai'ma. 20 Tîîse mîîkîrî o'ma' yarakkamo'pî to'ya,
mîîkîrî seru'ye' profeta pokonpe tîîse, manni' kure'nan esi'nî'nîto'
ton kupîtîpon mîîkîrî o'ma' ton pe. Moropai mîrîrî inkupî'pî wenai,
o'ma' pemonkonoyamî' yenku'tî'pîiya, manni'kan tepinkon pî' o'ma'
ese' yapisîtîponkon, o'ma' yapurîtîponkon. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî o'ma'
moropai seru'ye' profeta yenumî'pî to'ya apo' ya', enen to' tîîse, enxofre
pokonpe to' aranto'pe. 21 Moropai mîîkîrî surarariyamî' tî'ka'pî to'ya
kasupara ke, manni' aimutun kaware po tîwe'sen mata yapai eepa'ka
manni' ke. Moropai tamî'nawîronkon toronyamî'ya inkamoro yanî'pî
mararî pra, itu'se tîwe'to'kon yentai, itu'se pra teenai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mil Kono' Kaisarî

20 1Mîrîrî tîpo ka' poi inserî autî era'ma'pîuya kure'nan itu'nakan
yarakkanto' chave yarakkîrî awanî'pî. Moropai sa'man karena
amîi'ne yarakkîrî awanî'pî. 2Mîîkîrîya o'ma' dragão yapisî'pî. Manni'
penaro' îkîi pe esi'pî Makui, Satanás. Moropai mîîkîrî yewa'tî'pîiya
eseuwarapo mil kaisarî kono' aako'manto'pe yewa'tîsa' pe. 3Moropai
mîîkîrî inserîya makui yenumî'pî kure'nan itu'nakan ya'. Mîrîrî
itu'nakan mana'ta yettapurî'pîiya mîrîrî yarakkamo'pîiya tenyawon
chave ke. Maasa pra inî'rî sîrîrî pata ponkon pemonkonyamî' yenku'tî
pî' aako'mamî namai, mîrîrî mil kaisarî kono' ataretî'ka pîkîrî. Mîrîrî
warapon mil kaisaron kono' ataretî'kasa' yai inî'rî eeturumaka e'pai
awanî, tîîse mararî aako'manto'pe, kure'ne pra.
4Moropai mîrîrî pe rî tiaronkon ereutanto'kon era'ma'pîuya. Mîrîrîkon
pona ereuta'sanya meruntî pu'kuru yapisî'pî pemonkonyamî' yenumîi.
Moropai manni'kan innape Jesus ku'nenan isa'manta'san yekatono'pî
era'ma'pîuya. Inkamoro pîmîrîkkîtî'pî to'ya Paapa maimu ekaremekî
to'ya wenai. Manni'kan yairî esi'san o'ma' moropai mia' ke ikonekasa'
yapurîtîponkon pepîn, moropai tepinkon pî' moropai tenyakon pî' o'ma'
winîpainon eesera'ma ton yapisîtîponkon pepîn, inkamoro e'mî'sa'ka'pî
enen. Moropai inkamoro ena'pî tamî'nawîronkon esa' pe Cristo yarakkîrî
mil kono' kaisarî. 5(Tîîse tiaronkon isa'manta'san ena pra awanî'pî enen
maasa, mil kono' ataretî'ka pîkîrî to' ko'mamî'pî.) Mîrîrî wanî e'mai'non
e'mî'sa'kanto' pe. 6Morî pe pu'kuru inkamoro wanî taatausinpai,
e'mai'non e'mî'sa'kanto' yai to' e'mî'sa'ka ye'nen. Maasa pra inî'rî to'
sa'manta pepîn sa'mantanto' yentai to' enasa' ye'nen. Inkamoro wanî pe
man teepîremasanon Paapa moropai Cristo rawîrî teesenyaka'masanon.
Moropai Cristo pokonpe si'ma inkamoroya pata ponkon ko'mannîpî mil
kono' kaisarî.

Makui Yentai Cristo Wanî

7Moropai tamî'nawîrî mîrîrî mil kono' kaisarî ataretî'kasa' tîpo,
Makui eturumaka taatarakkanto' yapai. 8Moropai mîîkîrî wîtî pata poro
tamî'nawîronkon pemonkonyamî' yenku'tîi tamî'nawîrî patakon kaisarî.
Mîrîrî kupîiya Gogue pata po moropai Magogue pata po. Mîîkîrî Makuiya
inkamoro pemonkonyamî' yannuku teepîkonpa. Mararî pra iku'ne'tî
yentai to' wanî, tu'ke kasapan warantî. 9Inkamoro e'paraipîka pata kaisarî.
Moropai inkamoroya Paapa pemonkonoyamî' ko'manto' woima'tî, manni'
cidade Paapa nîsa'nama kure'ne. Tîîse ka'ne' pe kure'nan apo' autî'pî ka'
poinon. Moropai mîrîrîya inkamoro tî'ka'pî. 10Mîrîrî yai mîîkîrî makui,
yenku'tîton yenumî'pî to'ya kure'nan apo' iku'pî pe tîwe'sen ka', enxofre
yarakkîrî, o'non pata manni' o'ma' moropai ipoitîrî profeta seru'ye' yenunsa'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

to'ya manni' pata. Moropai miarî inkamoro ko'mamî tîmoronkon epu'tî'pî
ipatîkarî aataretî'ka tonpe pra, wei kaisarî moropai ewaron kaisarî.

Tiwinano'pî Pe Paapaya Yenumîto'

11 Moropai inî'rî kure'nan ereutanto' aimutun era'ma'pîuya. Moropai
ipona ereuta'pî era'ma'pîuya nîrî. Moropai pata teesera'masen
ataretî'ka'pî moropai ka' ataretî'ka'pî nîrî. Inî'rî eesera'ma pra eena'pî,
aatîpamî'pî ye'nen. 12 Moropai isa'manta'san nîrî era'ma'pîuya. Manni'kan
ipîkkukon moropai ipîkkukon pepîn, manni'kan ereutanto' rawîrî
satippe esi'san era'ma'pîuya. Moropai kaaretakon yarakkanmoka'pî to'ya
moropai tiaron kaareta yarakkanmoka'pî to'ya nîrî, mîrîrî ipatîkarî
enen ko'mannîto' kaaretarî. Mîrîrîya inkamoro isa'manta'san yenumî'pî
to'ya î' to' nîkupî'pî wenairî. Î' kai'ma kaareta pona awe'menukasa'
manni' yawîrî ikupî to'ya. 13 Moropai tuna ka isa'manta'san yekatono'pî
e'mî'sa'ka'pî. Moropai tamî'nawîronkon isa'manta'san pata'se' yawonkon
e'mî'sa'ka'pî. Moropai to' nîkupî'pî wenai to' yenumî'pî Paapaya. 14 Mîrîrî
ye'nen inkamoro isa'manta'san yenumî to'ya iku'pî pe tîwe'sen apo' ya'.
(Mîrîrî iku'pî pe tîwe'sen apo' wanî itakon ite'ka pe sa'mantanto', maasa
pra aminke Paapa pî' e'taruma'tîn ipatîkarî.) 15 Mîrîrî ye'nen anî' itese'
ton pra tîwe'sen mîrîrî ipatîkarî enen ko'mannîto' kaareta po, mîîkîrî
yenumî'pî to'ya iku'pî pe tîwe'sen apo' ya'.

Amenan Ka' Moropai Pata

21 1 Moropai amenan ka' moropai amenan pata era'ma'pîuya.
E'mai'non ka' moropai e'mai'non pata esera'ma pra eena'pî.
Moropai kure'nan tuna pîrana esenomî'pî inî'rî eesera'ma pra. 2 Moropai
morî pu'kuru Jerusalém cidaderî amenan era'ma'pîuya. Mîrîrî autî'pî ka'
poi. Paapa piapai aaipî'pî, morî pe pu'kuru taatari'ku'tîi. Moropai teepontîi
morî tîpon ya', manni' wîri' ekonekasa' tawasirî yarakkîrî teeseporîpa
warantî awanî'pî. 3 Moropai mai eta'pîuya meruntî ke pu'kuru. Mîrîrî
wanî'pî ereutanto' winîpai tui'sen pe. Moropai ta'pîiya: —Tarîpai Paapa
ko'manto' man pemonkonyamî' yarakkîrî. Mîrîrî ye'nen to' pokonpe
Paapa ko'mamî. Moropai inkamoro wanî ipemonkono pe. Mîrîrî ye'nen
to' yarakkîrî pu'kuru Paapa wanî. Moropai inkamoro yepotorî pe Paapa
wanî. 4 Mîîkîrî Paapaya to' karawato' ya'mananîpî to' yenu parukon inî' to'
karau namai. Tarî anî' sa'manta pepîn. Anî' esewankono'ma pepîn. Anî'
karau pepîn inî'rî. Anî'rî ne'ne' moronka pepîn. Maasa pra pena î' kai'ma
ko'mannîto', mîrîrî esuwa'ka'pî ye'nen —ta'pîiya.
5 Manni' ereutanto' pona ereuta'pîya ta'pî: —Tarîpai tamî'nawîron
konekauya amenan pe. Moropai uyarakkîrî eeseurîma'pî. —Sîrîrî
menukakî. Maasa pra sîrîrî mai wanî sîrîrî yairon pe pu'kuru tîwe'sen pe.
Moropai innape tîkupî yu'se tîwe'sen pe.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Moropai eeseurîma ko'mannîpî'pî: —Tamî'nawîron ekonekasa'
man aasîrî! Uurî wanî e'mai'non pe pu'kuru moropai tamî'nawîron
ataretî'kato'pe. Eesippia'tîto'pe moropai ikî'pî pe wanî. Anî' wanî ya tuna
aninnîpai mîîkîrî pia tuna tîrîuya, inenîrî ton, tuna epe'mîn tîîwarîrî
teepa'kasen enen ko'mannîto' tîînen. 7 Anî' e'sa' ya tamî'nawîron Paapa
maimu yawîrî pra tîwanî emapu'tînenan yentai, mîîkîrîya untîrî yapisî
mîrîrî. Uurî wanî itepotorî pe moropai mîîkîrî wanî pe man unmu pe
pu'kuru. 8 Tîîse eranne'kon, moropai yenku'tîtonkon, moropai î' imakui'pî
kupî pî' esenupa'san, moropai pemonkon wîîtîponkon, moropai tiaron nura
ku'nenan, moropai pia'san pe tîwanîkon wenai imakui'pî ku'nenan, moropai
mia' ke ikonekasa' yapurînenan, moropai tamî'nawîronkon seru'ye'kon,
inkamoro ye'ka pata'se' wanî pe man mîrîrî kure'nan apo' iku'pî pe tîwe'sen
moropai enxofre apo' yarakkîron. Mîrîrî wanî itakon ite'ka pe sa'mantanto'pe
wanî. Miarî tîmoronkon epu'tî to'ya ipatîkarî awanî pe man —ta'pîiya.

Amenan Jerusalém

9 Moropai manni' inserî to' asakî'ne mia' pona tîîmo'tai'non manni'
e'taruma'tînto' yense' itenya' wanî manni' iipî'pî. Moropai ta'pîiya: —Asi'kî,
mîserî Carneiro yawasirî, ino'pî ekareme'to'peuya apî'. 10 Mîrîrî ye'nen
Morî Yekaton Wannîya uyarî'pî kawînan wî' pona. Moropai mîîkîrîya morî
pu'kuru Jerusalém cidaderî ekaremekî'pî. Manni' ka' poi awautî unera'ma'pî
Paapa piapai tui'sen ekaremekî'pîiya upî'. 11 Mîrîrî wanî'pî inke' morî pe
Paapa ya'karu wenai. Mîrîrî cidade wanî'pî sisiu pe aawittapîtî'pî isarawire
tî' jaspe wanî warantî. Tu'ke aawittapîtî'pî manni' tî' cristal warantî awai'ne
awanî'pî. 12 Mîrîrî yuwa'to' wanî'pî kure'nan moropai kawînan. Moropai
mîrîrî mana'takon wanî'pî asakî'ne pu' pona tîîmo'tai kaisarî. Mîrîrî
mana'takon konekanen inserîyamî' wanî'pî asakî'ne puu pona tîîmo'tai
kaisarî. Mîrîrî mana'takon kaisarî asakî'ne puu pona tîîmo'tai'nonkon Israel
payanî'san ese'kon e'menukasa' wanî'pî. 13 Eseurîwî'ne'ne tiwin iratai tîîse
mana'takon wanî'pî. Eseurîwî'ne wei epa'ka winî, moropai eseurîwî'ne
kamai' winî, moropai eseurîwî'ne meruntî winî, moropai eseurîwî'ne wei
ewomî winî awanî'pî. 14 Mîrîrî cidade yuwa'to' konekasa' to'ya wanî'pî
asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'non tî'kon pona. Mîrîrî tî'kon pî' asakî'ne pu'
pona tîîmo'tai'nonkon Carneiro naipontî'san ese'kon e'menukasa' wanî'pî.
15 Manni' inserî uyarakkîrî eseurîma'pî mîîkîrî yenya kusan yei siruru
warainon ouro konekasa' wanî'pî. Mîrîrî wanî'pî mîrîrî cidade kî'pî
ku'ne'tîto'pe. Moropai mana'takon nîrî. Moropai yuwa'to' ku'ne'tîto'pe
awanî'pî. 16 Mîrîrî cidade wanî'pî se' kaisarî itawenetî ikonekasa' pe.
Mîrîrî kawînetî wanî'pî itawenetî kaisarî. Moropai mîîkîrî inserîya
tenya manni' ke cidade ku'ne'tî'pî. Mîrîrî kî'pî ikusano wanî'pî
eseuwarapo 1.200 kilômetros kaisarî ikusano. Moropai itawenetî moropai
ikawînnetî wanî'pî se' kaisarî e'sentai pra. 17 Moropai inserîya yuwa'to'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ku'ne'tî'pî. Mîrîrîya itîrî'pî eseuwarapo 74 metros kaisarî itawenetî,
pemonkonyamî'ya iku'ne'tî warantî inserîya iku'ne'tîsa' tanne. 18 Mîrîrî
cidade yuwa'to' wanî'pî tî' jaspe ke ikonekasa'. Moropai cidade pu'kuru
yuwa'to' pepîn wanî'pî teken ouro konekasa' pe. Awai'ne awanî'pî
pattîre warantî. 19 Moropai mîrîrî yuwa'to' yaponse' pe to' nîtîrî'pî tî'kon,
yari'ku'tasa' to'ya wanî'pî tu'ke si'ta morîkon tî'kon ke.
E'mai'non tî' wanî'pî jaspe pe.
Ite'ma'pî pokon tî' wanî'pî safira pe.
Iteseurînon wanî'pî tî' ágata pe.
Itasakîrîrîno wanî'pî tî' esmeralda pe.
20 Mia'taikinon wanî'pî tî' sardônio pe.
Tiwin mia' pona'no wanî'pî tî' sárdio pe.
Asakî'ne mia' pona'no wanî'pî tî' crisólite pe.
Eseurîwî'ne mia' pona'no wanî'pî tî' berilo pe.
Itasakîrîrîno mia' pona tîîmo'tai'non wanî'pî tî' topázio pe.
Mia'taikin mia' pona tîîmo'tai'non wanî'pî tî' crisópraso pe.
Tiwin pu' pona tîîmo'tai'non wanî'pî tî' jacinto pe.
Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'non wanî'pî tî' ametista pe.
Tamî'nawîrî inke'kon mîrîrîkon tî' ke yari'ku'tasa' pe awanî'pî, suuyu pe,
rora pe, tu'ke si'ta morîkon tî'kon ke. 21 Moropai mîrîrî mana'takon wanî'pî
manni' tî' epe'ke'kon pu'kuru pérola pe awanî'pî. Mîrîrî ye'nen teken
mîrîrî tî' ke ikonekasa' pe mîrîrî mana'ta wanî'pî. Tiwin pî' tîîse tiwinan
pérola ke ikonekasa' pe awanî'pî. Tîîse cidade ta wanî'pî iporo asanîto'
tekenan pu'kuru ouro konekasa' pe awai'ne, a'kare, pattîre warantî.
22 Miarî cidade po epîremanto' yewî' ton pra awanî'pî. Maasa pra
Uyepotorîkon Paapa wanî moro, meruntî pu'kuru manni' tamî'nawîron
yentainon. Moropai Carneiro nîrî wanî moro. To' ko'manto' wanî
epîremanto'pe. 23 Miarî cidade po wei yu'se wanî pepîn. Moropai
kapoi yu'se wanî pepîn iweiyu'manen ton. Maasa pra Paapa ya'karuya
iweiyu'masa' ko'mamî. Moropai Carneiro ya'karuya ya'karu'masa'
ko'mamî ye'nen. 24 Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron pata ponkon sîrîrî pata po
tîîko'mansenon asarî iweiyu ta. Moropai manni'kan ipîkkukon pata esanon
reiyamî'ya ipîkku pe tîwe'to'kon enepî mîrîrî yai. 25 Mîrîrî cidade mana'ta
ko'mamî ipatîkarî a'ta ke, aatarakkamo pepîn tiwin kin. Maasa pra miarî
ewaron ton pra awanî. 26 Mîrîrî yai tamî'nawîron pata ponkonya ipîkku pe
tîwe'to'kon enepî cidade pona. 27 Tîîse miarî manni'kan imakui'san ewomî
pepîn tiwin kin. Moropai manni'kan tîweppe'sanon ewomî pepîn. Moropai
seru' pe tîwe'sanon ewomî pepîn. Tîîse mîrîrî cidade pona manni'kan
neken tese'kon e'menukasa' ipatîkarî enen ko'mannîto' kaaretarî po
ewomî, inkamoro mîîkîrî Carneiro pemonkono pe tîwe'sanon.

22 1 Moropai inserîya enen ko'mannîto' tîînen, tuna iren yenpo'pî.
Mîrîrî wanî'pî inke' pe moropai awai'ne awanî'pî tî' cristal warantî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî tuna wanî'pî Paapa yaponse' moropai Carneiro yaponse' piapai tui'sen
pe. 2Moropai mîrîrî wanî'pî cidade arakkita pî' tuutîsen pe. Mîrîrî iren ratai
po tîwe'sen yeikon wanî'pî se' yataimîrî. Mîrîrî wanî'pî enen ko'mannîto'
tîînen pe. Moropai teepetasen pe awanî'pî tiwin kono' tîîse asakî'ne pu' pona
tîîmo'tai kaisarî. Kapoi kaisarî teperu tîrîiya. Moropai mîrîrî yei yare wanî'pî
tamî'nawîron pata ponkon pri'yawonkon pepîn tîmoronkon epu'nenan
yepi'tînen pe awanî'pî. 3Miarî cidade po Paapa nîtaruma'tî ton pra wanî,
tîîse tamî'nawîron wanî morî pe. Moropai Paapa yaponse' moropai Carneiro
yaponse' wanî pe man miarî. Moropai ipemonkonoyamî', yapurînenanya
yapurî miarî. 4Inkamoroya Paapa yenpata era'ma ko'mannîpî miarî. Moropai
mîîkîrî ese' e'menukasa' wanî inkamoro yapurînenan yepin pî'. 5Miarî
ewaron ton pra awanî pe man. A'ka pe pu'kuru, mîrîrî ye'nen uweiyukon
ton lamparinha yawittanîpî yu'se e'nî pepîn. Moropai wei ya'karu yu'se
e'nî pepîn. Maasa pra inkamoro ya'karu pe pu'kuru Paapa wanî. Inkamoro
ko'mamî ipatîkarî miarî. Inkamoro ko'mamî ipîkku pe, rei pe ipatîkarî.

Jesus Enna'poto' Sîrîrî Non Pona

6Mîrîrî ye'nen inserîya ta'pî upî': —Sîrîrî mai wanî sîrîrî yairî pu'kuru
tîwe'sen pe. Moropai innape pu'kuru ikupî yu'se wanî. Mîîkîrî Uyepotorî
Paapaya tekaton tîrî'pî manni'kan tîmaimu ekareme'nenan profetayamî'
pia. Mîrîrî warantî inserî yarima'pîiya tapurînenan pia, manni' awe'kupî
kupî manni' ekareme'to'peiya —ta'pî inserîya.
7Jesusya ta'pî: —Maasa etakî. Ka'ne' pe uuipî kupî sîrîrî. Mîrîrî ye'nen
morî tîrîuya pe wai, manni'kan innape iku'nenan pia. Innape awe'kupî
kupî manni' ku'nenan pia, manni' kaareta pona e'menuka'pî ku'nenan
wanî —ta'pîiya.
8Mîrîrî eta'pî uurî Joãoya. Moropai tamî'nawîrî mîrîrîkon era'ma'pîuya.
Mîrîrî etauya atareti'ka pe moropai era'mauya pe, uyese'mu pona
ena'pî inserî rawîrî, yapurîto'peuya kai'ma, tamî'nawîron yenposai'ya
ye'nen. 9Tîîse ta'pîiya upî': —Mîrîrî warantî uurî tapurîi pra e'kî. Maasa
pra awanîyakon uurî. Moropai ayonpayamî' manni'kan profetayamî'
wanîyakon uurî. Moropai tamî'nawîronkon manni'kan innape yairî kaareta
pona e'menuka'pî ku'nenan wanîyakon uurî. Tîîse Paapa neken yapurîkî.
10Moropai inserî eseurîma ko'mannîpî: —Mîrîrî kaareta anmenuka'pî
konekaya kai'ma kîsi. ⌞Tîîse ayonpayamî'ya erenka e'pai man.⌟ Maasa
pra î' e'kupî kupî sîrîrî taasai'ya manni' mîrîrî e'ku'to' eseporî pe man
aminke pra awe'ku'to'pe. 11Tamî'nawîron ataretî'kato' weiyu erepansa'
ye'nen, anî'ya imakui'pî kupî ya, mîîkîrîya rî imakui'pî kupî ko'mannîpî
mîrîrî. Moropai anî' wanî ya nura pe, mîîkîrî rî ko'mamî mîrîrî nura
pe. Tîîse anî' wanî ya morî ku'nen pe, mîîkîrîya morî kupî ko'mannîpî
mîrîrî. Anî' wanî ya morî pe yairon pe pu'kuru, imakui'pî ton pra, mîîkîrî
ko'mamî e'pai wanî mîrîrî warantî —ta'pî inserîya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Jesusya ta'pî: —Maasa etatî. Ka'ne' pe uuipî kupî sîrîrî. Uuipî yai
manni'kan î' to' nîkupî'pî wenairî, to' pia untîrî enepîuya uyarakkîrî,
to' kaisarî itîîto'peuya. 13 Uurî wanî e'mai' pe tîwe'sen pe. Moropai
aatareti'kato'pe wanî. Tamî'nawîron ye'mai'norî moropai tamî'nawîron
atareti'kato' moropai eesippia'tîto' moropai ikî'pî uurî.
14 Morî pe pu'kuru manni'kan tîponkon ronanenan wanî. Tîponkon
ronasa' to'ya warantî, ⌊imakui'pî to' nîkupî'pî eemo'kasa', Cristo mînî wenai.⌋
Mîrîrî ye'nen inkamoroya ipatîkarî enen ko'mannîto' tîînen yei yeperu enapî
î' wani' pra. Moropai î' wani' pra inkamoro ewomî mîrîrî cidade mana'ta
yai. 15 Tîîse manni'kan imakui'pî kupî pî' tîîko'mansenon arinmaraka
warainokon pia'sanyamî', moropai pemonkonyamî' yetarumu'tînenan,
moropai tu'ke nura ku'nenan, moropai pemonkon wîînenan, moropai mia'
ke ikonekasa' yapurînenan, moropai seru'ye'kon seru'ye' pe tiaronkon
yenku'tînenan teeseurîmato'kon ke moropai tînkupîkon ke, inkamoro ye'ka
wanî poro po. To' ewomî pepîn tiwin kin —ta'pîiya.
16 Jesusya ta'pî: —Uupiawon pu'kuru inserî yarima pî' wai, sîrîrî yekare
ekareme'se attîto'pe amîrî'nîkon pî' soosikon kaisarî. Uurî wanî Davi nurî'tî
parî'pî pe. Uurî wanî manni' kaiwano' erenmapîyakan warantî —ta'pîiya.
17 Mîrîrî pî' Morî Yekaton Wannîya moropai Carneiro yawasirîya taa:
—Asi'kî see! Moropai manni'kan etanenanya nîrî taa: —Asi'kî see! Manni'
tuna aninnîpainon wanî ya, asi'kî. Moropai anî' wanî ya tuna epe'mîn
aninnîpai, enî'tane'kî mîrîrî tuna ipatîkarî enen ko'mannîto' tîînen.

Sîrîrî Eseurîmato' Yaretî'kauya

18 Sîrîrî yairon pu'kuru pî' uurî João eseurîma sîrîrî. Î' kai'ma awe'kupî
ton pî' kaareta eseurîma etanenan pî' ekaremekîuya. Anî' wanî ya mîrîrî
esekaremekî'pî yepannî'pî'nen pe, mîîkîrî taruma'tîto' tîuya yakî'nîpî
Paapaya sîrîrî pona e'menuka'pî e'taruma'tînto' ke. 19 Moropai anî'ya
sîrîrî kaareta pona e'menuka'pî yonpa mo'ka ya, aasîrî awe'menukasa'
tanne, Paapaya mîîkîrî mo'ka, mîrîrî yei ipatîkarî enen ko'mannîto'
yeperu enapîiya namai. Moropai mîîkîrî mo'kaiya morî pu'kuru cidade
po aako'mamî namai, manni' kaaretaya imîrî pe tîwe'sen ekareme'sa',
manni' mo'kaiya.
20 Manni' tamî'nawîron ekaremekîtîponya taa: —Useruku pepîn ka'ne'
pe uuipî kupî sîrîrî.
Moriya mîrîrî warantî ka'ne' pe asi'kî, Uyepotorî Jesus!
21 Epe'mîra Uyepotorîkon Jesus Cristo nîtîrî, morî pu'kuru wanî
tamî'nawîronkon amîrî'nîkon pia, uyonpayamî'. Mîrîrî neken tauya sîrîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Vocabulário

Abel (Mt 23.35; Lc 11.51; Hb 11.4, 12.24) Abel wanî'pî Caim yakon pe, Adão munkîyamî'. Era'makî: CAIM.

Abraão Abraão mîîkîrî e'mai'non Israelyamî' yunkon. Pena ta'pî Paapaya Abraão pî' aako'manto' ton amenan pata tîrî tîuya, moropai apayanyamî' ko'manto'pe moro, to' pata pe rî awe'to'pe. Tîpata yapai epa'kato'pe ta'pî Paapaya, mîrîrî inekaremekî'pî yuwai attîto'pe. Abraão wanî'pî Paapa maimu yawîrî. Mîîkîrî epa'ka'pî tîpata yapai. Aminke attî'pî î' warapo kono' kaisarî mîrîrî pata eporî tîuya pîkîrî. Sîrîrîpe mîrîrî pata esatî to'ya Israel pata pe.

Mîîkîrî Abraão pî' ta'pî Paapaya e'mai' pe pena tamî'nawîron koneka tîuya, ta'pîiya. Mîîkîrî moropai ipemonkonoyamî' moropai ipa'rî'san wanî ipemonkonoyamî' pe pu'kuru inkamoro ko'mannîpî tîuya ta'pîiya. Morî pe tîmaimu yawîrî to' ko'mamî ya.

Abraão no'pîta'pî Sara yarakkîrî. A'yeke'ton pe Abraão ena'pî moropai Sara nîrî ena'pî no'santon pe inmuku pra si'ma. Tarîpai Paapaya tîmeruntîri ke ikupî eserîkan pepîn kupî'pî Saraya tînre ton yenpo'pî. Mîîkîrî esatî'pî to'ya Isaque pe.

Isaque ena'pî kure'ne, mîîkîrî no'pîta'pî Rebeca yarakkîrî. To' munkîyamî' wanî'pî asakî'ne esenpo'san pe. To' ese' wanî'pî Esaú moropai Jacó. Maasa panpî' Paapaya Jacó ese'tî'pî Israel pe. Moriya mîîkîrî winîpai Judeuyamî'ya tese'kon ton yapisî'pî Israel pemonkonoyamî' kai'ma.

Jacó no'pîta'pî asakî'ne wîri'sanyamî' yarakkîrî, ipasi moropai itakon yarakkîrî. To' ese' wanî'pî Lia moropai Raquel. Inî'rî asakî'ne to' wanî'pî ino'pîtonon. Tînmukuyamî' ton eporî'pîiya asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon. Inkamoro wanî Israelyamî' esanon pe. To' ese' esera'ma Ap 7.4-8.

Inkamoro asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkonya tînmukukon ton eporî'pî. Moropai to' payanyamî' epamî'pî mararî pra. Inkamoro wanî Israelyamî' pe.

Adão (Lc 3.38; Ro 5.14; 1Co 15.22,45; 1Tm 2.13,14; Jd 14) Adão mîîkîrî e'mai'non warayo' Paapa nîkoneka'pî non ke. Adão e'mai'non tîno'pî ke isi'pî, Eva itese'. Mîîkîrî atarima'pî Paapa maimu winîpai moropai

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

imakui'pî kupî'pî to'ya. Mîrîrî pata pai pemonkonyamî' ko'mamî imakui'pî kupî pî'.

(1Co 15.54) Jesus Cristo esesatî tiwinano'pî Adão pe. Maasa pra Adão nîkupî'pî wenai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî tîîsa'mantasenon pe tîîse Cristo nîkupî'pî wenai pemonkonyamî' wanî enen tîîko'mansenon pe ipatîkarî. Adão wanî'pî sa'mantanto' piama'pî moropai Cristo wanî e'mî'sa'kanto' piama'pî.

Agate (Jaspe) (Ap 21.19) Jaspe wanî morî pe, tî' pe awanî. Era'makî: JÓIA

Alabastro (Mt 26.7; Mc 14.3; Lc 7.37) Tiwin ite'ka wîri'ya a'pusin enepî'pî Jesus pia. Moropai i'pu yamannîpî'pîiya mîrîrî ke. Mîrîrî a'pusin yense' wanî'pî non ka'sa'. Sa'me awanî'pî tî' warantî. Mîrîrî a'pusin yense' esatî'pî to'ya alabastro kai'ma.

Aleluia (Ap 19.1-6) Paapa yapurî tîuya'nîkon yai Judeuyamî' entaimepîtî'pî, Aleluia kai'ma. Mîrîrî maiya taa, “Paapa yapurî” taato'.

Aliança —Paapaya Etanto' (1a aliança —Lc 1.72; At 3.25, 7.8; Gl 3.17; Hb 9.1. 2a aliança —Mt 26.28; Mc 14.24; Lc 22.20; Ro 11.27; 1Co 11.25; 2Co 3.14; Hb 7.22, 8.6-13, 9.15, 10.16,29, 12.24, 13.20) Aliança mîrîrî î' tîrîuya mîîwîni pra, ikonekauya kupî sîrîrî amîrî yarakkîrî taato' pemonkonya tiaron pî'. Mîrîrî koneka tîuya'nîkon ya, tiaronya taa mîrîrî konekauya amîrî ton pe taiya, uurî nîrî taa tiaronya. Mîrîrî warantî Paapaya ikonekasa' mîrîrî. Moropai ta'pîiya, ayepotorîkon pe wanî moropai ayunkon pe, ta'pîiya tîpemonkonoyamî' pî', imaimu yawîrî to' ko'mamî e'pai awanî.

Asakî'ne ite'ka ikoneka'pî Paapaya. E'mai'non koneka'pîiya Moisés wenai. Ta'pîiya tîpemonkono pe Israelyamî' yapisî tîuya tîmaimu yawîrî to' ko'mamî ya. Tîîse imaimu yawîrî pra tamî'nawîronkon wanî'pî. Î' ta'pî Paapaya koneka anî'ya eserîke pra awanî'pî. Moriya anî' ko'mamî pra awanî morî pe yairî Paapa yarakkîrî e'mai'non Paapa nîkoneka'pî aliança ya'.

Mîrîrî ye'nen tiaron aliança koneka'pîiya. Tînmu yarima'pîiya upata'se'kon pe aasa'mantato'pe imakui'pî unkupî'pîkon yepe' pe. Moropai itakon ite'ka pe ta'pî Paapaya. Moropai Jesus mînî ke sîrîrî tîmaimu tîrî'pîiya. Ta'pîiya: —Anî'ya innape Jesus ku'sa' ya, mîîkîrî yapisîuya imakui'pî kupî tîpono'pî pepîn warantî. Mîîkîrî era'maiya tîmaimu yawîron pe, maasa pra Cristo sa'manta yai, tamî'nawîrî imakui'pî pemonkonyamî' sîrîrî pata ponkon nîkoneka'pî yapîtannîpî'pîiya tîpona. Mîrîrî wanî Nova Aliança kai'ma.

Aloés (Jo 19.39) Aloés mîrîrî paran yepi'. Morî ita'pusin mîrîrî. Yei yekku pe awanî. Pemonkon sa'mantasa' yu'na'tî tîuya'nîkon rawîrî Judeuyamî'ya ikarapaimato'pe awanî'pî mîrîrî ke.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Altar —Paapa Yapurî Pe To' Nîpo'tî Yaponse' Judeuyamî'ya tîntîrîkon tîîpîtî'pî Paapa pia. Anî'rî wîîpîtî'pî to'ya, carneiro ou bode rî, ou paaka more rî tînpo'tîkonto' Paapa pia. Altar mîrîrî manni' tîntîrîkon po'tî to'ya yaponse'. Pena tî' ke ikonekapîtî'pî to'ya mîrîrî altar.

Jerusalém po kure'nan Paapa yewî' koneka'pî to'ya pata pai, tîntîrîkon po'tîpîtî'pî to'ya mîrîrî wîttî tawon itaponse' pona. Mîrîrî wanî'pî kure'nan moropai morî pe ikonekasa' bronze ke.

Moro wanî tiaron inke' tî' itese' ouro ke ipi'pî'tîsa' teepîremasanon esanonya Paapa pia tîntîrîkon itese' incenso. Mîrîrî po'tî to'ya yaponse'.

Amém —Mîrîrî Warantî Awanî (Ro 1.25, 9.5; 1Co 14.16; 2Co 1.20.) Judeuyamî' maimu ta mîrîrî mai wanî mîrîrî warantî nîsi taato'pe. Ou innape man taato'pe nîrî awanî. Tiaron epîrema ya, innape yairî epu'tî tîuya'nîkon ye'nen tiaronkonya yuuku, Amém kai'ma.

Ap 3.14. Jesus esesatî Amém kai'ma maasa pra innape, yairon pe tîwanî ye'nen.

Ametista (Ap 21.20) Ametista wanî morî atari'ku'tînto' warantî. Tî' mîrîrî morî inke'. Era'makî: JÓIA

Anjo —Inserî Inserîyamî' inkamoro Paapa maimu yaanenan moropai Paapa pia tîîko'mansenon ka' po. Inkamoro inserîyamî' pemonkon warantî ipun pe tîwe'senon pepîn. Itekaton pe tîwe'senon. Era'ma eserîke pra to' wanî tîîse esenpokoi pe to' wanî.

Paapaya inserîyamî' yarima tîmîrî pe to' esenyaka'mato'pe. To' esenyaka'mato' mîrîrî Paapa pemonkonoyamî' era'ma to'ya. (At 12.6-11, 27.23; Hb 1.14)

Tiaron pensa Paapaya to' yaipontî morî tîmaimu ekareme'se anî' pî' rî. (Lc 1.26,27) Inserî yepotorî esatî Miguel kai'ma. (Jd 9). Tiaron inserî ipîkku moro awanî itese' Gabriel (Lc 1.19-26)

Apóstolo —Jesus Naipontî'pî Jesusya e'mai' pe pu'kuru asakî'ne pu' pona tîîmo'tai tîpîkîrî aasarîtonkon menka'pî tînenupatonkon. Tekare ekaremekîtonkon tîpata'pî ya' awanîtonkon. (Mt 10.1-4; Mc 3.13-19; Lc 6.12-16)

Inkamoro pemonkonyamî' ko'mamî'pî Jesus yarakkîrî. Jesusya to' yenupa'pî. Jesus sa'mantasa' yai moropai awe'mî'sa'kasa' yai era'ma'pî to'ya tenukon ke. To' yaipontî'pîiya tînera'ma'pîkon ekareme'se tiaronkon pî', moropai itekare ekareme'to'pe to'ya. Innape Jesus ku'nenan esa' pe to' ena'pî.

Atos kaaretarî po Paulo moropai Barnabé, moropai tu'ke pra tiaronkon warayo'kon esatî'pî to'ya apóstolo pe nîrî. Inkamoro nîrî wanî'pî Jesus narima'san pe teesenyaka'mato' konekai. Karaiwa maimu ta eesesatî apóstolo kai'ma.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Arão (Lc 1.5; At 7.40; Hb 5.4, 7.11, 9.4) Arão wanî'pî Levi pa'rî'pî pe. Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon Jacó munkîyamî' yonpa pe awanî'pî. Arão wanî'pî Moisés rui pe. Sa'nîrî inkamoro esenyaka'ma'pî Israelyamî' wanî yai Egito ponkon tarumai'pî pe. Israelyamî' ye'mai'norî pe to' wanî'pî. Inkamoroya to' pîika'tî'pî to' e'taruma'tîto' yapai. Mîîkîrî wanî'pî e'mai'non pemonkon imenkasa' pe, teepîremasen pe Paapa yewî' ta eesenyaka'mato'pe. Mîrîrî pata pai Paapa maimu pe teepîremasanon menka'pî to'ya Arão payanî'san kore'ta pai. Era'makî: LEVI, MOISÉS

Arca da Aliança (Hb 9.4; Ap 11.19) Mîrîrî wanî'pî yei sara'mosa' konekasa' itese' caixa tî' itese' ouro ke ipi'pî'tîsa'. Mîrîrî yettapuru po asakî'ne inserîyamî' ouro konekasa' pe wanî'pî. Inkamoro yapîri yo'ko teepîremasanon esanon yepotorîya tînwî'pî mînî tîrî'pî tiwin ite'ka tiwin kono' tîîse.

Mîrîrî caixa ya' asakî'ne tî'kon wanî, awene', Paapaya tîmaimu menukasa' yaponse'. (Hb 9.4,5). Israelyamî' ya mîrîrî caixa yaapîtî'pî tarakkîrî'nîkon keren poro tuutîkon yai. Moropai mîrîrî koneka'pî to'ya Paapa yapurîto' yewî' ta. Mîrîrî caixa moropai ya' tîwe'sen mîrîrî morî imakui'pî ton pîn morî pe aako'mannîpîuya'nîkon ta'pî Paapaya Israelyamî' pî'. Mîrîrî yense' pe awanî'pî.

Mîrîrî arca koneka'pî to'ya Paapa ko'manto' ya', itewî' ta.

Areópago (At 17.19-23) Areópago mîrîrî ikîrî ese' cidade itese' Atenas po. Mîrîrî cidaderî ponkon, ipîkku pe tîwe'senon eperepîtî'pî mîrîrî ikîrî pona. Mîrîrî ye'nen inkamoro teeperepî'senon esatî'pî to'ya, aerópago kai'ma.

Baal (Ro 11.4) Baal mîrîrî tînapurîkon pe to' nîkupî'pî. Pena tîpatakon ya' Israelyamî' wîtî rawîrî. Pemonkonyamî' ko'mamî'pî Baal yapurî pî'. Mîrîrî iku'sa' yapurî to'ya pata ya'. Tu'ke ite'ka Paapa yapurîto' tîuya'nîkon rumakapîtî'pî Israelyamî'ya Baal yapurîkonpa to' pata ya'. Mîrîrî wenai Paapa ekore'masa' wanî'pî to' yarakkîrî.

Babilônia Babilônia mîrîrî kure'nan cidade ese'. Pena mîrîrî cidade ponkon epî'pî Israel ponkon yarakkîrî. Meruntî ke to' wanî'pî Israelyamî' yentai. Tu'ke Israelyamî' yaapîtî'pî to'ya tîpatakon ya' tîpoitîrîkon pe. Miarî to' ko'manpîtî'pî eseurîwî'ne pemonkon mia' tamî'nawîrî ipona kono' kaisarî, (70 anos). (Mt 1.11,12,17; At 7.43)

Apocalipse kaaretarî (Ap 14.8, 17.5, cap 18) eseurîma cidade itese' Babilônia pî'. Mîrîrî cidade ya' pemonkonyamî'ya Paapa pîinama pra awanî taiya mîrîrî inkamoro pemonkonyamî' wanî mîrîrî cidade penaro' Babilônia ponkon warantî.

E'mai'non Pedro kaaretarî eseurîma cap 5.13 ya' Babilônia pî' nîrî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Balaão (2 Pe 2.15; Jd 11; Ap 2.14) Balaão wanî'pî Paapa poitîrî pe, profeta pe. Mîrîrî tanne moro to' wanî'pî Israelyamî' yeyatonon Moabe pata yawonkon. To' esa' wanî'pî itese' Balaque. Balaqueya ta'pî Balaão pî' imakui'pî konekato'peiya to' winîkîi to' taruma'tîkonpa. E'mai' pe pu'kuru inna taiya pra Balaão wanî'pî. Tîîse attî pia'tî'pî Balaque pata ya'. Mîrîrî yai e'ma ta inserî esenpo'pî Balaão esuwa'ka namai. Itekînya inserî era'masa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen itîpai pra awanî'pî. Tarîpai itekîn era'tî'pî, tesa' yarakkîrî eeseurîma'pî imakui'pî kupîiya ye'nen. Balaãoya Israelyamî' taruma'tî eserîke pra awanî'pî. Maasa pra Paapa meruntîri yarakkîrî to' wanî eputî'pîiya. Amenan pe Paapa maimu e'menukasa' po taiya tîniru yu'se tîwanî wenai inna ta'pîiya, Paapa yeyaton pe awanî epu'tîi'ma. Erenkakî: Nm 22-24.

Baraque (Hb 11.32) Baraque wanî'pî Israelyamî' esa' pe. Pemonkonyamî' ye'mai'norî pe awanî'pî teepîto'kon pona tuutîkon ya, moropai teeyatonkon yentai meruntî ke to' wanî'pî. Erenkakî Juizes kaaretarî, capítulo 4, moropai 5.

Batismo —Esenpatakonanto' Bíblia po awe'menukasa' João Batistaya pemonkonyamî' yenpatakona'pî iren itese' Jordão ka'. Ta'pîiya to' pî' imakui'pî tînkupî'pîkon rumakato'pe to'ya moropai to' esenpatakonato'pe. Tiaronkon pemonkonyamî'ya innape imakui'pî tînkupî'pîkon winîpai teepa'kasa'kon epu'to'pe. Mîrîrî warantî pemonkonyamî' yewan ekoneka emapu'tî'pîiya, Jesus ii'to' nîmîkîto'pe to'ya.

Innape Jesus ku'nenan pia esenpatakonanto' wanî innape Jesus ku'nen ekareme'nen pe. Î' taato' esenpatakonanto'ya? Ekaremekîiya:

Imakui'pî uyeserukon rumakasa'
Innape Jesus ku'sa'
Imakui'pî unkupî'pîkon ku'sa' Jesusya tîîwanmîra
Jesus yarakkîrî iko'manpai e'nî

Belzebu —Makui Belzebu mîîkîrî o'ma'kon imakui'san yepotorî. Moropai itese' nîrî wanî Satanás pe. Mîîkîrî itese' Belzebu wanî'pî Israelyamî' yakontarî pe tîwe'senon napurîton pe.

Benjamim (At 13.21; Ro 11.1; Fp 3.5; Ap 7.8) Benjamim wanî'pî mia' tamî'nawîrî asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon (12) Jacó munkîyamî' ya'mi'pî pe. Inkamoro wanî'pî Judeuyamî' tamoyamî' pe. Era'makî: ABRAÃO

Berilo (Ap 21.20) Berilo mîrîrî tî', morî inke'. Jóia taato' mîrîrî karaiwa maimu ta'. Era'makî: JÓIA

Caim (Hb 11.4; 1Jo 3.12; Jd 11) Caim mîîkîrî e'mai'non Adão moropai Eva munkî. Itakon ese' wanî'pî Abel kai'ma. Mîîkîrî Caim kinmuwa'pî takon pî'. Maasa pra Paapa atausinpa'pî tîîpia intîrî'pî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

carneiro pî'. Tîîse Caim nîtîrî, inpîmî'pî yeperu pî' aatausinpa pra awanî'pî. Mîrîrî wenai Abel wî'pîiya. Mîrîrî ye'nen Paapaya ta'pî: —Tamî'nawîronkonya ayewanmîrî kupî sîrîrî —ta'pîiya.

Camelo (Mt 3.4, 19.24; Mc 10.25; Lc 18.25) Camelo mîîkîrî o'ma' kure'nan, kaware yentainon. Ipo pemonkonyamî' asato' mîîkîrî, moropai amîi'ne yarîiya nîrî. Tiaron pensa camelo si'po ke kamisa ton koneka'pî to'ya ure'sin pe.

Canaã (At 7.11, 13.19) Canaã pata ese'. Pena Paapaya ta'pî Israelyamî' pî': —Apatakon pe itîrîuya miarî aako'mamîkonpa —ta'pîiya. Sîrîrî itese' wanî Israel pe, tiaron pensa esatî to'ya nîrî Palestina kai'ma.

Carneiros Tarî Brasil po tu'ke carneiroyamî' moro man. Tîîse to' ko'mannî'nenan yeseru tiaron pe, Judeuyamî' yeseru warantî pra. Pena to' yekînnon era'manenan yeseru wanî see warantî:

To' yekînon carneiroyamî' era'manenan menka'pî to'ya moropai carneiroyamî' yaapîtî'pî to'ya keren pona o'non pata tu'ke parî' wanî, inkamoroya yakuto'pe.

Tiaron pensa to' ko'manpîtî'pî miarî keren po tekînnon pokonpe. Mîrîrî ye'nen morî pe tekînnon epu'tî'pî to'ya tiwin pî' to' tîîse.

Inkamoroya yewa'to' koneka'pî moropai ewaron ya' tekînnon yawonnîpî'pî to'ya, anî'ya to' taruma'tî namai. Moropai to' wetun mîrîrî iwa'to' ewonto' ya'. Tiaron pensa ama'ye' enuku mîrîrî iwa'to' carneiro yama'runpai.

Judeuyamî'ya carneiro yaapîtî'pî teepîremasanon pia Paapa yapurîkonpa.

Tiaron pensa Bíblia ya' eeseurîma Paapa pemonkonoyamî' wanî carneiroyamî' pe, moropai Jesus Cristo wanî inkamoro ko'mannî'nen pe. Era'makî: CORDEIRO DE DEUS.

César César wanî'pî Roma ponkon esa'yamî' yepotorî pe, Rei pe. Teepîkon yai Roma ponkon wanî'pî meruntî ke tiaron patakon yentai. César wanî'pî to' yepotorî pe. Mannankan to' yepotorî pe teenasen esatî to'ya e'pîtî'pî César kai'ma.

Circuncisão —Judeu Munkî Mere Pottî Pi'pî Ya'tîto' Judeuyamî' yeseru ya' eseurîwî'ne mia' pona tîîmo'tai wei tîpo, tînmukukon warayo' mere pottî pi'pî ya'tîpîtî'pî to'ya eesenposa' tîpo. Maasa pra Paapaya ta'pî Abraão pî' mîrîrî warantî iku'to'pe to'ya. Paapa pemonkono pe to' wanî ekareme'nen pe awanî. Erenkakî: Gn 17.9-24

Mîrîrî to' nîkupî wanî Judeu pe to' wanî yeseru pe. Judeuyamî' esatî'pî to'ya pemonkonyamî' circuncisão konekanen kai'ma. Jesus Cristo yekare ekaremekî inenupa'sanya pia'tî yai, Judeuyamî'ya ta'pî, innape Jesus ku'sa' Judeuyamî' pepînya ya, inkamoroya nîrî to' asa'tîpî'to' circuncisão koneka e'pai awanî, ta'pî to'ya. Pauloya inna taa pra awanî'pî. Gálatas ponkon pia kaareta menuka tîuya

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yai, mîrîrî pî' eeseurîma'pî, moropai tu'ke tiaron pata kaisarî nîrî. Moro wanî tiwinan neken. Mîrîrî koneka pemonkonyamî'ya e'pai awanî ta'pî Pauloya e'pîika'tînto'pe. Innape Jesus Cristo kupî e'pai awanî.

Corbã (Mc 7.11,12) Î' taato' pe seeni' to' yeseru corbã wanî epu'tî anî'ya pra awanî. Awe'menukasa' neken mîrîrî seeni' pata. To' yeseru pe awanî'pî Paapa pia tîniru tîrî to'ya yai. Mîîwîni pra teepîremasanon esanon ton pe mîrîrî koneka ye'ka pe, tewî' kon ta tîpemonkono, tîno'pîkon, tînmukukon ko'mannîpî to'ya eserîke pra. Mîrîrî esatî to'ya corbã kai'ma.

Cordeiro de Deus João Batistaya Jesus esatî'pî Paapa yekîn pe, carneiro kai'ma. (Jo 1.29,36). Teeserukon yawîrî tekîn carneiro mîrikkî wîîpîtî'pî to'ya, Paapaya imakui'pî tînkupî'pîkon ku'to'pe tîîwanmîra. Mîîkîrî carneiro sa'manta'pî imakui'pî ku'sa' tesa'ya wenai aasa'manta e'pai tîîse. Ipata'pî ya' itekîn sa'manta'pî. Mîîkîrî carneiro more mînîrî'pî wenai, mîîkîrî imakui'pî ku'nen ena'pî morî pe Paapa pia, imakui'pî tînkupî'pî tîronai. Jesus wanî mîrîrî warantî, Paapa yekîn pe awanî maasa pra aasa'manta'pî imakui'pî unkupî'pîkon mo'kapa.

Coré (Judas 11) Coré mîîkîrîya Moisés moropai Arão winîkîi tiaronkon pemonkonyamî' ekore'ma emapu'tî'pî, maasa pra tesa'kon pe inkamoro yu'se pra to' wanî'pî. Mîrîrî wenai Paapa ekore'ma'pî inkamoro winîkîi moropai non yarakkanmoka emapu'tî'pîiya Coré moropai ipemonkonoyamî' enato'pe itu'nakan

Crisólito Crisólito mîrîrî tî' pe awanî. Morî inke' pe awanî. Era'makî: JÓIA

Crisópraso (Ap 21.20) Crisópraso mîrîrî wanî tî' pe, inke' pe. Era'makî: JÓIA

Cristão —Innape Jesus Ku'nen (At 26.28; 1Pe 4.16) Mîrîrî mai Cristão taato' "Paapa munmu ku'nen innape, moropai imaimu yawîrî tîîko'mansen."

Cristo —Paapa Nîmenka'pî Karaiwa maimu ta' Cristo taato' wanî Messias kai'ma nîrî. Mîrîrî Cristo taato' mai tui'sen Grego maimu winîpai moropai Messias taato' tui'sen Judeuyamî' maimu winîpai. Mîrîrî mai Messias taato' pemonkon kara' ke ipu'pai pona ikarapaima'pî to'ya imenka pe awanî pata esa' pe. Rei mîrîrî maasa pra pena Paapaya tiwin pemonkon imenkapîtî mîrîrî warantî Rei ton Israel pata ya. Mîîkîrî pu'pai pona kara' ke ikarapaimapîtî'pî to'ya Paapaya imenkasa' ye'nen, Rei pe awe'to'pe. Pîika'tîton yarima tîuya ta'pî Paapaya tîpemonkono mo'kanen ton imakui'pî yapai moropai Paapa pia to' erepannîto'peiya. Mîîkîrî pemonkon ese' wanî'pî Cristo kai'ma maasa pra Paapa nîmenka'pî pe awanî'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cruz —Pakî'nan Roma ponkon yeseru wanî'pî anî'ya tonpa wîîsa' ya, mîîwîni pra tonpa yemanne yama'runpasai'ya ya tîtaruma'tîi. Mîîkîrî wîî to'ya e'pîtî'pî pakî'nan pona, asakî'nan yei pona ipokapîtî'pî to'ya. Mîîwinî pra e'seusa ke yaironpîtî'pî to'ya yei pona. Mîrîrî tîpo i'mî'sa'ka to'ya mîrîrî pakî'nan pemonkon yarakkîrî mîîkîrî ko'mamî moro tîmoron epu'tî pî' tîîsa'manta pîkîrî. Mîrîrî sa'mantanto' wanî'pî eppe'nî'to'pe.

Davi Davi wanî'pî tamî'nawîronkon Rei Israel ponkon yentaino pe. Jessé munkîyamî' ya'mi'pî pe awanî'pî. Rei pe awanî rawîrî, tîyun yekînnan carneiroyamî' era'manen pe awanî'pî. Tiwin ite'ka more pe si'ma eepî'pî teyaton kure'nan surara itese' Golias yarakkîrî, mîîkîrî wî'pîiya.

Davi wanî'pî Paapa yapurînen pe kure'ne. Tu'ke teremu Paapa yapurîto' tîuya menuka'pîiya. Mîrîrî iteremu esesatî Salmos kai'ma.

Jesus esenpo'pî mîîkîrî Davi pa'ri'tonon winîpai. (Ro 1.3; Ap 22.16). Pena Rei Davi pa'ri'tonon winîpai Paapa narima Cristo esenpo kupî sîrîrî, ta'pî Paapa maimu ekareme'nenanya. Moropai Rei pe awanî pe man, tamo Davi nurî'tî wanî'pî warantî, ta'pî to'ya.

Diana (At 19.24-35) Mîrîrî wanî to' napurî ton mia' ke ikonekasa', itese' Diana.

Discípulo —Anî' Nenupa'pî Discípulo inenupa'pî taato'. Jesus pîkîrî tuutîsanon inkamoro innape Jesus ku'nenan. Imaimu etanenan moropai ikonekanenan î' taasa' imaimuya yawîrî. Atos kaaretarî po tiaron mai ya' Jesus pîkîrî tuutîsanon pî' to' eseurîma nîrî innape Jesus ku'nenan kai'ma. Tiaron pensa Mateus kaaretarî po, Marcos, Lucas, moropai João ya' eeseurîma asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon Jesus nenupa'san. Inkamoro asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon Jesus nîmenka'san tarakkîrî aasarî tonkon. Moropai inenupa'san, inkamoro asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon esatî'pî to'ya Apóstolo kai'ma. Mt 10.1-4 po wanî manni' warantî. Apóstolo, manni' Jesus naipontî'pî itekare ekareme'se tîmaimu pe. Era'makî: APÓSTOLO.

Dragão Dragão mîîkîrî o'ma' nari'. Kure'nan akare warainon. Itekare wanî Ap 12.3 —13.4. Satanás pe awanî.

Egito Egito mîrîrî Israel pata ratai winî tîwe'sen. Israelyamî' wanî'pî Egito ponkon poitîrî pe to' tarumai'pî pe 400 kono' kaisarî. (At 7.34-38).

Elias (Mt 11.14; Mc 9.4; Ro 11.2; Tg 5.17) Pena Elias wanî'pî ipîkku Paapa maimu ekareme'nen profetarî pe. Mîîkîrî Elias yekare e'menukasa' wanî Tiago kaaretarî po, Tiago 5.17.

Eliseu (Lc 4.27) Mîîkîrî wanî'pî ipîkku Paapa maimu ekareme'nen pe. Î' ikupî eserîkan pepîn kupî'pîiya Paapa meruntîri ke. Pena aako'manpîtî'pî. Era'makî: NAAMÃ

Epicureus (At 17.18) Mîîkîrî Epicúrios pîkîrî tuutîsanon inkamoro pemonkonyamî' esatî'pî to'ya Estóico pe. Inkamoro pemonkonyamî' kure'ne esenupa'san moropai epu'nen pe tîwanîkon yuwanenan moropai yairî tîwanîkon yuwanenan. Ipîkku pe panpî' to' ko'mamî'pî mîrîrî ye'ka pî' teeseurîmakon pî'.

Esaú (Ro 9.13; Hb 11.20, 12.16-17) Abraão munmu, Isaque munkîyamî' wanî'pî asakî'ne esenpo'san monoi' pe. To' ese' wanî'pî Esaú moropai Jacó. Esaú wanî'pî irui pe.

Penaronkon yeseru wanî e'mai'non inmu pia temanne tîrî iyunya tîîsa'manta yai. Moropai tonpayamî' ye'mai'norî pe mîîkîrî inmu ena, moropai Paapa yarakkîrî teeseurîmasen pe eena tonpayamî' ton pe.

Mîrîrî warantî Esaú e'pai awanî, Jacó rui pe awanî ye'nen. Tîîse tiwin wei teemi'napansa' wenai, irui pe tîwe'to' ke awe'repa'pî Jacó, itakon pia. Tamî'nawîrî uyunkon nîtîrî mapisî amîrî pe, apî' abençoar taato'peiya tekkari yepe'pî pe. Mîrîrî wenai tîyun Jacó payanî'san wanî kupî mîrîrî Paapa nîmenka'san pe tîpemonkono pe, Esaú payanyamî' pepîn. Era'makî: ABRAÃO

Escravo —Itarumai'pî Pe Tîwe'sen Mîîkîrî escravo wanî'pî tesa' ke. Itesa'ya yenna'pî eesenyaka'mato'pe tîmîrî pe. Itesa' maimu yawîrî aako'manpîtî'pî tîwîrî. Î' rî kupîiya eserîke pra tîîwarîrî. Moropai teesenyaka'mato' yepe' yapisîiya pepîn. Tesa' yemanne pe kai'ma aako'manpîtî'pî.

Escriba —Moisés Nurî'tîya Yenupato' Pî' Yenupaton Inkamoro escribayamî' Judeuyamî' yenupatonkon. Pena tîmaimu tîrî'pî Paapaya Moisés pî' tîpemonkonoyamî' nîkupî ton. Mîrîrî e'menukasa' Bíblia po, Gênesis, Êxodo, Levítico, Números, Deuteronômio. Mîrîrî pî' neken pra to' yenupa'pî to'ya tîîse inî' panpî' teesenumenkato'kon yawîrî to' yenupa'pî to'ya nîrî. Tiaron to' nîkupî ton koneka'pî to'ya. Era'makî: LEI, MOISÉS.

Esmeralda (Ap 21.19) Esmeralda mîrîrî morî tî', epe'ke pu'kuru mîrîrî. Era'makî: JÓIA

Espírito Mal —O'ma' O'ma'kon, imakui'pî yekaton wannî, inkamoro makuiyamî' Satanás pîkîrî tuutîsanon, inserîyamî' pe. Inkamoro pemonkonyamî' antaruma'tîpai tîîko'mansenon, Paapa maimu yawîrî pra to' ko'manto'pe, itu'se makui e'to' neken kupî pî' pemonkonyamî' ko'mamî yu'se tîwe'senon. Isa'manta'san pemonkonyamî' yekatano'pî pe to' wanî pepîn. Tiaron pensa pemonkon ya' to' ewomî ipinunpakonpa itu'se tîwe'to'kon yawîrî. To' esenyaka'mato' morî pepîn, tîîse imakui'pî neken, itu'se makui e'to'. To' ese' wanî tu'ke, imariwayamî', maawariyamî', tu'kan o'ma'kon imakui'san.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Espírito Santo —Morî Yekaton Wannî (At 13.2; 16.6-7) Morî Yekaton Wannî mîrîrî Paapa Yekaton. Tiwin to' wanî Paapa, Jesus Cristo yarakkîrî. Mt 28.19. Morî Yekaton Wannî ko'mamî innape Jesus Cristo ku'nenan yarakkîrî. Eesenyaka'mato' wanî see warantî:

Yairon pî' pemonkonyamî' yenupaiya. (Jo 16.13; 1Co 2.10-13).

Eepîrema innape Jesus ku'nenan pona. (Ro 8.26)

Pemonkonyamî'ya î' kai'ma Paapa yeseru wanî epu'tî emapu'tîiya.

Meruntî tîrîiya innape Jesus ku'nenan pia, Paapa maimu pî' to' eseurîmato'pe moropai teesenyaka'mato' konekato'pe to'ya. (1Co 2.4-5; 1Co 12-14)

Estóicos Era'makî: EPICUREUS.

Eva (2Co 11.3; 1Tm 2.13) Eva wanî'pî Adão no'pî pe. Pata koneka Paapaya yai, Adão koneka'pîiya e'mai' pe moropai tiwin yara'ta ye'pî mo'ka'pîiya. Mîrîrî ke wîri' ton koneka'pîiya mîîkîrî Eva. Tîîse mîîkîrî yenku'tî'pî Makuiya. Mîîkîrîya seeni' kîsena'tî taasa' Paapaya tanne yenapî'pî. Moropai tînyo Adão pia itîrî'pîiya, mîîkîrîya nîrî yenapî'pî. Inkamoro e'mai'nokon pemonkonyamî' Paapa maimu pî' inna taatîpono'san pepîn. Mîrîrî pata pai tarîwaya pemonkonyamî' ko'mamî imakui'pî kupî pî'. Adão moropai Eva munkî warayo'kon wanî'pî Caim, Abel moropai Sete.

Faraó (At 7.10, 13, 21; Ro 9.17; Hb 11.24) Faraó mîîkîrî Egito ponkon esa' pe tîwe'sen. Rei mîîkîrî tîîse Faraó pe esatî'pî to'ya ipî'. Mîîkîrî sa'manta'pî ya, tiaron menka'pî to'ya Faraó pe awe'to'pe kai'ma.

Fariseu Fariseuyamî' inkamoro Judeuyamî' yeseru pî' esenupa'san. Paapa maimu manni' intîrî'pî Moisés pia epu'tî'pî to'ya morî pe. Moropai pemonkonyamî' yenupa'pî to'ya mîrîrî yawîrî to' ko'manto'pe. Tîîse inî' panpî' to' yenupa'pî to'ya to' nîkupî ton pî'. Tu'ke ite'ka inkamoro wanî'pî mîî pe, tonpakon yentai to' e'kupî'pî. Tu'ke ite'ka taapîtî'pî to'ya, Paapa maimu yawîrî e'tî, yawîrî pra tîwanîkon ye'ka pe. Mîrîrî wenai hipócrita pe esatî'pî to'ya maasa pra seru'ye' pe to' wanî'pî. Morî pe tîwanîkon kai'ma, tîîse to' esenumenkato' wanî imakui'pî pe. Inkamoroya Jesus yewanmîrî'pî moropai mîîkîrî anwîpai to' wanî'pî.

Tiaronkon wanî'pî Judeuyamî' kore'ta. Inkamoro ese' wanî'pî Saduceu kai'ma. Inkamoroya nîrî pemonkonyamî' yenupa'pî Paapa maimu Moisés pia intîrî'pî pî'. Tîîse tu'ke ite'ka to' esiyu'pîtî'pî Fariseuyamî' yarakkîrî. Maasa pra tiaron pe to' esenumenka'pî. Pemonkon sa'manta ya, aatîpamî ipatîkarî, inî'rî enen aako'mamî pepîn kai'ma to' esenumenka'pî. Moropai Makui ton pra man, inserîyamî' ton pra man, o'ma'kon makui poitîrîtonon ton pra nîrî man. Mîrîrî warantî Saduceuyamî' esenumenka'pî, innape ikupî'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Festa Judeuyamî' festarî wanî'pî tu'ke tiwin kono' tîîse to' atausinpato' weiyukon. Mîrîrî wanî'pî morî pe tarakkîrî'nîkon Paapa wanî'pî moropai î' tîîsai'ya tîîpia'nîkon pî' to' enpenata weiyukon pe awanî'pî. Mîrîrî to' festarîkon yonpa ese' wanî'pî moro:

Festa da Dedicação do Templo (Jo 10.22) Mîrîrî festa yai, Judeuyamî' enpenatato'pe awanî'pî warayo' itese' Judas Macabeusya epîremanto' yewî' rona'pî moropai yanpuruma'pîiya pemonkonyamî'ya Paapa yapurîto'pe ita'. Mîrîrî koneka'pîiya maasa pra tiaronkon moropai teyatonkon ewonsa' ya' wayai taasa' ye'nen.

Moropai Judeuyamî'ya mîrîrî festa esatî'pî "festa das luzes". Mîrîrî ye'nen mîrîrî festa yai Jesusya ta'pî: "Uurî a'ka, sîrîrî pata weiyu'manen." (Jo 9.5)

Festa da Páscoa (Mt 26.2,5,18,19) Festa mîrîrî itese' Páscoa wanî'pî ipîkku pe Judeuyamî' pia. Páscoa taato' mîrîrî, "itepoi esuwa'ka'pî" taato'. Mîrîrî festa yai Judeuyamî' enpenata'pî pena Egito pata yapai teepa'ka'pîkon pî'. Mîrîrî yai Paapaya inserî yarima'pî Egito ponkon munkîyamî' e'mai' pe esenpo'san, to' ruinankontonon tî'kai. Tîîse Paapaya ta'pî Judeuyamî' pî', carneiro wîîto'pe to'ya moropai tewî'kon mana'ta kî'pato'pe to'ya imînî ke. Tarîpai mîrîrî poro tuutî pe mîn era'ma inserîya. Mîrîrî ye'nen mîrîrî wîttî tawon, to' munkî wîiya pra inserî wanî'pî.

Mîrîrî ye'nen mîrîrî festakon kaisarî moropai wîttîkon kaisarî Judeuyamî'ya carneiro wîîpîtî'pî moropai teemurukuntîi to' entamo'kapîtî'pî. Pena î' warapo kono' mîrîrî esuwa'ka'pî pî' to' enpenata'pî.

Festa do Pão Sem Fermento Mîrîrî festa pão yai'masa' pepîn wanî'pî Festa itese', Páscoa koneka to'ya yai nîrî. Egito po tîwe'taruma'tîto'kon yapai Judeuyamî' epa'ka yai trigo tai'mai ipuru tîuya'nîkon nîmîkî to'ya eserîke pra to' esemi'tîpa'pî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî festa kaisarî Judeuyamî'ya pão yai'masa' pepîn ya'pîtî'pî.

Festa dos Tabernáculos (Jo 7.2-52) Mîrîrî festa yai Judeuyamî' atausinpa'pî maasa pra awe'to' yawîrî tînmîrikon yawon tînpîmî'pîkon yeperu mo'kasa' tîuya'nîkon ye'nen. Tîtappîikon ton konekapîtî'pî to'ya mîrîrî ta' teemurukuntîi. To' ko'mamî'pî tiwin semana kaisarî. Pena keren po tîtamokon ko'mamî'pî asakî'ne pemonkon (40) kono' kaisarî tîpatakon pe Paapa nekaremekî'pî ya' teerepamîkon rawîrî, tewî'kon ton tîkonekapî' se. Mîrîrî pî' to' enpenata weiyu pe awanî'pî.

Festa de Pentecoste (At 2.1, 20.16; 1Co 16.8) Mîrîrî festa Pentecoste itese' wanî'pî nîrî ipîkku pe Judeuyamî' pia. Mîrîrî pentecoste taato' wanî asakî'ne pemonkon mia' tamî'nawîrî ipona (50) wei kaisarî páscoa esuwa'ka tîpo, taato' pe awanî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mîrîrî festa Pentecoste yai trigo pikkasa' tîuya'nîkon pîremapîtî'pî Judeuyamî'ya. Moropai to' enpenatato'pe awanî'pî, Paapaya tîmaimu tîrî'pî Moisés pia Sinai yepin po.

Sîrîrîpe Pentecoste wanî innape Jesus ku'nenan enpenatato'pe Morî Yekaton Wannî erepamî'pî e'mai' pe pu'kuru ka' poi, innape Jesus kupîtîpono'san pona. (At 2.1-4)

Figo Figo mîrîrî yei a'ki'ku iteperu. Tiaron pensa Bíblia po figo erenka ya, Israel ponkon pî' eeseurîma.

Filho do Homem —Ka' Poi Iipî'pî Pemonkon Pe Penaron Paapa maimu ekareme'nen Daniel nîmenuka'pî ya' eeseurîma "Filho do Homem", taiya manni' pî' Paapa narima pîika'tîton pî'. Aaipî ka' poi pemonkonyamî' pîika'tîpa taiya.

Jesus eseurîmapîtî'pî tîpî' mîrîrî warantî. —Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe taapîtî'pîiya. Mîîkîrîya ta'pî manni' pemonkon Paapa narima. Mîrîrî ye'nen Paapa maimu pe aaipî'pî moropai Paapa maimu pe î' rî koneka'pîiya. Mîrîrî wanî pemonkon pe moropai Paapa pe nîrî. Era'makî: CRISTO.

Gentio —Judeu Pepîn Karaiwa maimu ta' Gentios mannankan Judeuyamî' pepînokon pî' gentios taiya. Grego maimuya taa patakon pî', tamî'nawîronkon taiya tîîse Judeuyamî' pepîn. Judeuyamî' wanî'pî mîî pe, tîpemonkono pe Paapa nîmenka'san pe tîwanîkon ye'nen. Tiaronkon Judeuyamî' pepîn pîinama to'ya pra awanî'pî.

Gideão (Hb 11.32) Pena mîîkîrî Gideão wanî'pî Israelyamî' ye'mai'norî pe. Kure'ne innape Paapa kupî'pîiya. Moropai Paapa pî' esatî'pîiya tonpayamî' yarîto'peiya morî pe. Teeyatonon yarakkîrî to' epî yai, Paapaya to' meruntîri ton tîrî'pî teeyatonon yentai to' e'to'pe. Mîrîrî yai mararonkon surarayamî' 300 kaisarî neken, moropai to' yeyatonon wanî'pî mararonkon pepîn, milhões kai'ma. Tîîse Paapaya to' pîika'tî'pî inkamoro yentai to' e'to'pe.

Gomorra Era'makî: SODOMA.

Grego Moro pa'wî wanî itese' Grécia. Atena pata ya' tîwe'sen pe awanî. Moropai Coríntio cidaderî nîrî wanî mîrîrî pa'wî po.

Pemonkonyamî' Grécia ponkon wanî'pî epu'nenan, morî pe esenupa'san. Mîrîrî wenai tiaronkonya to' namapîtî'pî. Tu'kankon pemonkonyamî' eseurîma'pî Grego maimu ta. Sîrîrî pata po Jesus asarî yai, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' esenupa'sanya mîrîrî mai kupî'pî. Amenan Paapaya Etanto', Novo Testamento menukanenanya imenuka'pî mîrîrî Grego maimu ta'.

Hagar (Gl 4.24,25) Abraão no'pî Sara poitîrîpa' wanî'pî itese' Hagar. Mîrîrî yai Sara wanî'pî inre pra. Saraya ta'pî Hagar pî' tînyo Abraão yarakkîrî awe'to'pe. Mîîkîrîya tînre ton yenpo'pî, ese'tî'pîiya Ismael kai'ma. Tîîse anmu ton tîrîuya ta'pî Paapaya pepîn mîîkîrî

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ismael. Tîîse maasa panpî' Saraya tînre ton yenpo'pî. Ese'tî'pîiya Isaque pe. Tarîpai mîîkîrî anmu ton tîrîuya pe wai ta'pî Paapaya mîîkîrî Abraão pî' moropai Sara pî'. Tînre yenposa' tîuya tîpo, Sara ekore'masa' wanî'pî Hagar winîkîi. Mîîkîrî yaipontî'pîiya attîto'pe. Hagar wîtî'pî wî' itese' Sinai prakon pona iko'manse. Mîrîrî wî' po tu'ke kono' tîpo Paapa eseurîma'pî Moisés yarakkîrî mia' tamî'nawîrî tîpemonkonoyamî' nîkupî ton tîmaimu tîrî'pîiya. Mîrîrî ye'nen Gálatas 4 po taiya Hagar mîîkîrî wîri' to' poitîrîpa' to' naipontî, mîrîrîya ekaremekî Paapa maimu naipontîkon warantî pemonkonyamî' wanî. Ipoitîrî warantî wanî maasa pra mîrîrî Moisés pia intîrî'pî imaimu neken koneka pemonkonya ya, mîîkîrî neken yapisî Paapaya tîpemonkono pe taa to'ya innarî tîîse Jesus yapisîtîponkon ena upemonkono pe. To' yapisîuya î' koneka tîpemonkono pepîn warantî ta'pî Paapaya kupî to'ya pra wanî innape.

Hebreu Hebreu taato' wanî Judeu taato' warantî rî. Inkamoro hebreuyamî' wanî Abraão pa'rî rî'san pe. Mîrîrî to' ese' iipî mîrîrî to' tamokon winîpai itese' Éber. Hebraica kai'ma nîrî penaronkon Judeuyamî' maimu esatî'pî to'ya. Penaro' Paapaya etanto', O Velho Testamento menuka'pî to'ya Hebreu maimu ta'.

Herodes Amenan Paapaya etanto' e'menukasa' ya' asakîrîrî pemonkonyamî' wanî to' ese' Herodes kai'ma.

Rei Herodes Manni' Herodes Ipîkku Taa To'ya. (Mt 2.1-11; Lc 1.5). Mîîkîrî wanî'pî rei pe Judéia pata ya' Jesus esenposa' yai. Mîîkîrî Jesus anwîpai awanî'pî, more pe tîîse.

Herodes Antipas Mîîkîrî wanî'pî Galiléia pata esa' pe. Jesusya itekare ekaremekî yai moropai pri'yawonkon pepîn yepi'tîiya yai. Mîîkîrî wanî'pî takon no'pî yarakkîrî Herodias itese'. Mîîkîrîya João Batista i'mîrikkîtî'pî. Mîrîrî tîpo Jesus yapi'sa' to'ya yai, ekaranmapopîtîkonpa kai'ma, mîîkîrî Herodes pia yarî'pî to'ya.

Herodes Agripa Primeiro Mîîkîrîya innape Jesus ku'nenan, e'mai'non soosi tawonkon taruma'tî'pî. Mîîkîrîya Tiago wî'pî, João yakon. (At 12.23)

Herodes Agripa Segundo (At 25.13-26.2, 26.19, 27-32) Mîîkîrî Paulo ekaranmapopî'tîpono'pî moropai yarima'pîiya Roma cidaderî pona, Césarya ekaranmapopî'to'pe kai'ma.

Hissopo (Jo 19.29; Hb 9.19) Hissopo mîrîrî yei teepîremasanon napurî mîn kore'ta pemonkon pona itîrîkonpa, mîîwîni' pra î' rî mo'ka tîuya'nîkon ya Paapa ton pe.

Hosana Mîrîrî Hosana taato' mai wanî. Pemonkonyamî' eseporî tonpakon yarakkîrî to' atapurî maimu pe. Hosana taato' wanî. Mîîkîrîya apîika'tî mîîwîni' pra mîîkîrî yapurîkî taato'pe awanî.

Isaías (Mt 3.3; At 8.30; Ro 9.27-29) Isaías mîîkîrî ipîkku Paapa maimu ekareme'nen profeta. Pena Jesus Cristo erepamî rawîrî sîrîrî pata pona, î' e'kupî Jesus yarakkîrî ekaremekî'pîiya.

Isaque (At 7.8; Ro 9.7; Hb 11.9) Isaque mîîkîrî Abraão munmu tîno'pî Sara yarakkîrî. Mîrîrî Isaque taato' wanî "Si'rannîto'" taato'pe. Era'makî: ABRAÃO.

Israel (Mt 3.3; At 8.30; Ro 9.27-29) Israel mîîkîrî Jacó ese' nîrî, manni' Paapa nîtîrî'pî. Mîîkîrî wanî'pî Isaque munmu pe. Isan wanî'pî Rebeca pe. Irui wanî'pî Esaú pe. Israel munkîyamî' asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nokon wanî Judeuyamî' tamoyamî' pe. Era'makî: ABRAÃO.

Inkamoro Israel payanî'san esatî to'ya, Israel ponkon taa to'ya moropai Judeuyamî' taa to'ya, moropai Hebreuyamî' taa to'ya nîrî. Era'makî: JUDEU.

Israelyamî' ko'manto' pata ese' wanî Israel kai'ma. Pena mîrîrî pata esatî'pî to'ya Canaã kai'ma. Moropai tiaron pensa esatî to'ya nîrî Palestina kai'ma.

Jacinto (Ap 21.20) Jacinto mîrîrî morî tî', epe'ke. Era'makî: JÓIA.

Jacó Jacó mîîkîrî Israel. Era'makî: ISRAEL, ABRAÃO.

Jaspe (Ap 21.11, 18, 19) Jaspe mîrîrî morî tî'. Suuyu mîrîrî. Era'makî: JÓIA.

Jefté (Hb 11.32) Jefté mîîkîrî ipîkku surara, Israel yemai'norî pe awanî'pî.

Jejum —Epîremanto' Uyekkarikon Tonpai Pra Jejum wanî'pî Judeuyamî' yeseru pe, tekkarikon tonpai pra to' ko'mamî yeseru. Tîîse Paapa yapurî pî' neken to' ko'mamî moropai teepîremakon pî'. To' esewankono'masa' imakui'pî tînkupî'pîkon pî' moropai Paapa ma're tîwe'ku'se'kon Paapa pî' ekaremekî to'ya yeseru.

Jeremias (Mt 2.17, 16.14, 27.9) Jeremias mîîkîrî Paapa maimu ekareme'nen profeta. Pena Jesus Cristo erepamî rawîrî sîrîrî pata pona eeseurîma'pî î' e'kupî Cristo iipî yai, manni' Paapa narima.

Jessé (Mt 1.5,6; Lc 3.32; At 13.22; Ro 15.12) Jessé mîîkîrî Rei Davi yun. Mîîkîrî Jesus Cristo tamorî'pî. Pena Jesus iipî rawîrî sîrîrî pata pona Isaías nurî'tîya eseurîma'pî, Jesus wanî pe man Jessé pa'rî'pî pe, moropai Davi parî'pî pe, ta'pîiya. Era'makî: DAVI.

Jesus Jesus ese' taato' mîrîrî, pîika'tîton, ou Paapa wanî upîika'tînen pe, taato' mîrîrî. Tiaron ese' Jesus esatî to'ya see warantî: Jesus Cristo, Paapa munmu, Ka' poi iipî'pî pemonkon pe (Filho do Homem), moropai Davi parî'pî.

João Tiaronkon pemonkonyamî' wanî'pî to' ese' João kai'ma, to' eseporî Amenan Paapaya Etanto' ya', Novo Testamento ya'. Inkamoro wanî:

João Batista (Mt 3.1-15, 11.2-19, 14.1-12, 17.13, 21.24-32; Mc 1.4-11, 6.14-29, 11.29-33; Lc 1.13-25, 57-80, 3.2-20, 7.18-33, 11.1;

Jo 1.6-8, 15, 19-36, 3.22-30) Mîîkîrî Paapa maimu ekareme'nen profeta, manni' Jesus ii'to' ye'marî ton konekatîpon. Mîîkîrî wanî'pî profeta Elias warantî maasa pra pena Eliasya taapîtî'pî pemonkonyamî'ya imakui'pî tînkupî'pîkon rumakato'pe moropai to' enna'poto'pe Paapa pia. Mîrîrî warantî taapîtî'pî João Batistaya nîrî.

João Mîîkîrî Zebedeu Munmu Moropai Tiago Yakon. (Mt 4.21-22, 10.2, 17.1-13; Mc 1.29, 3.17, 5.37, 9.1-13, 38, 10.35-41, 13.3; Lc 8.51, 9.28-36, 49, 54, 22.8; At 3.1-11, 4.1-22, 8.14-17; Gl 2.9; Ap 1.1, 4, 9, 22.8) Mîîkîrî João wanî'pî Jesus nenupa'san yonpa pe. Mîîkîrîya Jesus yekare menuka'pî, manni' Bíblia pon. Moropai eseurîwî'ne kaaretakon (Epístolas) menuka'pîiya nîrî, moropai Apocalipse menuka'pîiya.

João Marcos (At 12.12, 13.4-13, 15.37-39; Cl 4.10; 2Tm 4.11; Fm 24; 1Pe 5.13) Mîîkîrî Barnabé poitorî moropai Paulo wanîyakon. Mîîkîrî João Marcosya Jesus Yekare menuka'pî, manni' Bíblia pon Marcos itese'.

João Mîîkîrî Simão Pedro Yun. (Mt 16.17; Jo 1.42, 21.15-17)

João Mîîkîrî Teepîremasanon Esanon Yepotorî Anás Yonpa. (At 4.6)

Jóia Apocalipse kaaretarî ya' eeseurîma Jerusalém cidaderî pî', manni' ka' poi iipî. Mîrîrî cidade era'ma'pî Joãoya. Cidade wa'to' wanî tî' ke ikonekasa'. Morî tî'kon (12) kaisaronkon wanî'pî. Inke' pe awanî'pî, tu'ke si'ta. Mîrîrîkon tî'kon ese' wanî see warantî:

Ametista: O cor de roxo, azul-vermelho
Berilo: O cor de verde-azul
Calcedônia: de vários cores
Crisólito: O cor de amarelho
Crisópraso: O cor de cinza ou meia branca
Esmeralda: O cor de verde vivo
Jacinto: O cor de azul ou azul-verde
Jaspe: O cor claro ou verde
Safira: O cor de azul
Sárdio: O cor de vermelho vivo
Sardônio: de vários cores
Topázio: O cor de amarelho

Jonas (Mt 12.39-41, 16.4; Lc 11.29-32) Jonas mîîkîrî Paapa maimu ekareme'nen profeta. Pena Paapaya yarima'pî Nínive pona tîmaimu ekareme'se. Tîîse teyatonon pia itîpai pra Jonas wanî'pî. Mîrîrî ye'nen attî'pî apo'yen ya' tiaron pata pona. Mîrîrî tanne kure'nan a'situn yarima'pî Paapaya. Manni'kan apo'yen tawonkonya Paapaya yarimasa' epu'tî pra awanî'pî, Paapa ekore'ma'pî Jonas winîkîi mîîto'pe. Mîrîrî ye'nen Jonas yenumî'pî to'ya tuna

ka', tîîsa'mantakon namai. Moropai kure'nan moro'ya Jonas yenno'ma'pî, moropai Jonas ko'mamî'pî moro' ro'ta ya' eseurîwî'ne wei kaisarî. Mîrîrî tîpo moro'ya yarakka'pî kasapan pona. Mîrîrî tîpo Jonas wîtî'pî Nínive pona Paapa maimu ekareme'se, taipontîsai'ya yawîrî.

José Amenan Paapaya Etanto' ya', Novo Testamento, eeseurîma tiaronkon pemonkonyamî' to' ese' José kai'ma. Inkamoro wanî:

José Mîîkîrî Penaron Jacó Nurî'tî Munmu (At 7.9-14; Jo 4.5; Hb 11.21-22; Ap 7.8) Mîîkîrî wanî'pî asakî'ne pu' pona tîîmo'tainokon munkîyamî' yonpa pe. Mîîkîrî wanî'pî Benjamim rui pe, to' yan wanî'pî Raquel pe.

José Mîîkîrî Jesus Cristo Yan Maria Ninyo. (Mt 1.16; Lc 1.27)

José Mîîkîrî Jesus Yakontonon Yonpa. (Mt 13.55; Mc 6.3)

José Mîîkîrî Tiago Yakon. (Mt 27.56; Mc 15.40,47)

José Mîîkîrî Ipîkku, Arimatéia Pon. (Mt 27.57-60; Mc 15.42-46; Lc 23. 50-53; Jo 19.38-42) Mîîkîrî wanî'pî Judeuyamî' esanon yonpa pe. Moropai mîîkîrî ko'mamî'pî morî pe, Jesus maimu yawîrî. Moropai Jesus wîîsa' to'ya tîpo, mîîkîrî esa'rî'pî yu'na'tî'pîiya.

José Barsabás (At 1.23) Mîîkîrî Cristo pokonpe taasa'sen. Judas Iscariotes sa'manta'pî tîpo, tiaron apóstolo menkapai to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen asakî'ne warayo'kon mo'ka'pî to'ya, José Barsabás moropai Matias. Tîîse Matias menka'pî to'ya.

José —Tiaron Itese' Wanî'pî Barnabé. (At 4.36)

Josué (At 7.45; Hb 4.8) Pena Moisés sa'manta'pî tîpo, Josué ena'pî Israelyamî' ye'mai'norî pe Moisés pata'pî ya'. Mîîkîrîya tîpemonkonoyamî' yarî'pî Canaã pata pona, manni' pata Paapa nîtîrî pona. Teerepansa'kon ya, to' epî'pî miarîronkon pemonkonyamî' yarakkîrî, moropai meruntî ke to' wanî'pî. Mîrîrî yai mîrîrî pata pantaka'pî Josuéya tîpemonkonoyamî' pata'se' ton tîrî'pîiya, tamî'nawîronkon to' tîîse, Levi neken pia itîîsai'ya pra wanî'pî, maasa pra teepîremasanon pe to' wanî'pî. Mîîkîrî Josuéya, Paapa maimu yawîrî tîpemonkonoyamî' ko'mamî emapu'tî'pî. Ta'pîiya: "Uurî moropai uyonpayamî', anna ko'mamî Paapa maimu yawîrî" ta'pîiya.

Judá (Hb 7.14, 8.8; Ap 5.5, 7.5) Judá mîîkîrî wanî'pî Jacó munkîyamî' yonpa pe, mannankan asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon yonpa pe. Judá pemonkonoyamî' tamo pe awanî'pî. Inkamoro ko'manto' pata ese' Judá nîrî. Mîrîrî pata ya' Jerusalém cidaderî wanî. Inkamoro payanî'san winîpai Jesus Cristo esenpo'pî.

Judeu Judeuyamî' wanî Abraão payanî'san pe. Era'makî: ABRAÃO.

E'mai' pe Judeu ese' taato' mîrîrî, pata Judá po tîîko'mansenon, taato'. Judá ponkon wanî'pî asakî'ne pu' pona tîîmo'tai'nîkon Israel

munkîyamî' yonpa pe. Tîîse tu'ke kono' kaisarî esuwa'kasa' tîpo, Judeuyamî' esatî'pî to'ya tamî'nawîronkon Israel payannî'san pî'. Era'makî: ISRAEL.

Júpiter (At 14.12) Júpiter o'ma'kon ye'mai'norî ese', manni' gregoyamî' napurî'pî. Mîîkîrî Júpiter naipontî'pî Mercúrio itese'.

Lei(s) —Moisés Nurî'tîya Yenupanto' Tîmaimu unkupîkon ton Paapa nîtîrî'pî Moisés nurî'tî pia e'menukasa' wanî Bíblia po. Gênesis, Êxodo, Levítico, Números moropai Deuteronômio kaaretakon Moisés nîmenuka'pî. Mîrîrî wanî "leis", Paapa pemonkonoyamî' ko'manto'pe mîrîrî yawîrî.

Tîîse mîrîrî to' yeseru ton Paapa nekaremekî'pî kore'ta moro awanî ipîkku pe tîwe'senon, Os Dez Mandamentos, taato'. Paapaya ekaremekî'pî Moisés pî' moropai imenuka'pîiya tî' pona. Mîrîrî wanî Êx 20.1-17 see warantî:

Uurî Paapa, Ayepotorî, uurî neken yapurîkî, tiaron î' rî' kîsapurîi.
Anapurîkon ton î' rî kî'konekai, tî' ke, yei ke, moropai î' rî mia' ke ikonekasa' kîsapurîi.
Uurî Paapa, ayepotorîkon, uyese' pî' kîseurîmai î' pe pra rî.
Moropai Sábado, erî'ka'nîto' weiyu mo'kakî uurî ton pe.
Ayunkon, asankon yapurîkî, to' namai'ma...
Anî'rî kî'wîi.
Ano'pî pepîn yarakkîrî kîsi, anyo pepîn yarakkîrî kîsi.
Ama'ye' pe pra kîsi.
Seru'ye' pe teeseurîmai pra e'kî ayonpakon winîkîi.
Î' rî ayakontarî yemanne yu'se pra e'kî ayemanne pe.

Leprosia Mîrîrî paran ese'. Pemonkon pi'pî ena erekî' pe. Mîrîrî paran pokonkon yenpa'ka to'ya tîkore'tapai'nîkon, moropai tiwinsarî to' ko'manpî'tî'pî. Inkamoro pî' esatî'pî to'ya, nurakon. Era'makî: MOISÉS.

Levi (Hb 7.5, 9, 10; Ap 7.7) Levi mîîkîrî asakî'ne pu' pona tîîmo'tainon Jacó munkîyamî' yonpa. Mîîkîrî payanî'san menka'pî Paapaya to' esenyaka'mato'pe epîremanto' yewî' ta. Moropai inkamoro kore'ta Arão payanî'san menka'pîiya teepîremasanon pe to' e'to'pe. Era'makî: ARÃO.

Asakî'ne pu' pona tîîmo'tainon Jesus nenupa'san yonpa wanî'pî Levi itese'. Moropai mîîkîrî esatî to'ya nîrî Mateus kai'ma. (Mt 9.9-13; Mc 2.14; Lc 5.27-29).

Ló (Lc 17.28-32; 2Pe 2.7) Ló mîîkîrî Harã, Abraão yakon munmu. Abraão wîtî yai tiaron pata pona, manni' Paapa nekaremekî'pî pata, Ló wîtî'pî nîrî yarakkîrî. To' erepamî'pî tîpo, Ló wîtî'pî ko'manse Sodoma cidaderî pona. Miarîronkon pemonkonyamî' wanî'pî imakui'pî pe. Mîrîrî wenai Paapaya ta'pî inkamoro taruma'tî tîuya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Inserî yarima'pîiya ekareme'se Ló pia, moropai Ló epe'pî tonpayamî' pokonpe miarî pai. Mîrîrî tîpo Paapaya apo' yarima'pî moropai tamî'nawîrî mîrîrî cidade po'tî'pî. Tuutîkon yai, Ló no'pî era'tî'pî apo' era'mapî'se moropai tiwinarî eetinyaka'ma'pî pan tîpu pe, tî' warainon. Maasa pra inserîya taasa' wanî'pî aye'ma'pî pî' teera'tîi pra. Era'makî: ABRAÃO.

Maná (Jo 6.31, 49; Hb 9.4; Ap 2.17) Pena Egito pata poi Paapa pemonkonoyamî' Israelyamî' epesa' yai, inkamoro ko'manpîtî'pî keren po taasarîkon pî' asakî'ne pemonkon (40) kono' kaisarî. Mîrîrî yai Paapaya to' ya're' ton tîrî'pî. Mîrîrî to' yuu ese' wanî'pî man kai'ma. Mîrîrî maná autî'pî ka' poi wei kaisarî inkamoroya ena'to'pe, tîîse to' erî'ka'to' weiyu yai, sábado yai, awautî pra awanî'pî. Mîrîrî pî' eeseurîma Êx 16.13-36.

Mar Vermelho Mîrîrî parau, suuyu itese' wanî'pî Israel Egito yarakkita. Mîrîrî tuna pantaka'pî Paapaya tîpemonkonoyamî' ye'marî ton konekapa. Moropai inkamoroya mîrîrî kure'nan tuna nuurukkutî'pî. Mîrîrî warantî inkamoro mo'ka'pî Paapaya to' yeyatonon Egito ponkon yenya pai. Era'makî: MOISÉS.

Maria Tiaronkon wîri'sanyamî' amenan Paapaya etanto', Novo Testamento ya' to' ese' wanî Maria kai'ma. Inkamoro wanî:

Maria Mîîkîrî Jesus Yan.

Maria Madalena (Mt 27.55,56; Mc 16.9; Lc 8.2; Jo 20.1-2) Mîîkîrî Madala pata pon. Jesusya asakî'ne mia' pona tîîmo'tainon o'ma'kon yenpa'kasa' wanî'pî mîîkîrî yapai. Moropai mîîkîrî ena'pî Jesus wenairon pe.

Maria Mîîkîrî Betânia Pon. (Jo 11.1-5, 12.1-7) Mîîkîrî wanî'pî Marta yakon pe, moropai Lázaro wîrisi pe. Mîîkîrî ereuta'pî Jesus puu pia moropai tenupatoi'ya eta'pîiya.

Maria Mîîkîrî Tiago Moropai José Yan. (Mt 27.56; Mc 15.40, 16.1; Lc 24.10). Yai pra mîîkîrî wanî'pî Cléopas no'pî pe tîîse eesepu'tî pepîn innape.

Maria Mîîkîrî João Marcos Yan. (At 12.12-17) Mîîkîrî ko'mamî'pî Jerusalém cidaderî po o'non pata Jesus nenupa'san eperepîtî'pî.

Melquisedeque (Hb capítulos 5-7) Tu'ke eesepu'tî pepîn Melquisedeque yeseru pî'. Tîîse Hebreus kaaretarî ya' eeseporî capítulos 5-7. Gênesis 14.17-20 ya' eeseurîma ipî'. Pena iteyatonon erepamî'pî epîi moropai Abraão poitorî Ló moropai itonpayamî', itemanne tamî'nawîrî yarî'pî to'ya. Mîrîrî yai Abraão wîtî'pî to' ye'ma'pî pî' moropai eepî'pî teyatonon yarakkîrî. Meruntî ke awanî'pî moropai tîpoitorî pîika'tî'pîiya. To' enna'po ya Melquisedequeya yeporî'pî e'ma ta. Moropai Abraão pia trigo puusa', iwuku ton

tîrî'pîiya moropai pîrema'pîiya, morî Paapa e'to' esatî'pîiya mîîkîrî ton pe. Abraãoya temanne, teeyatonon piapai inmo'ka'pî yonpa tîrî'pî Melquisedeque pia. Dízimo taa to'ya, maasa pra temanne pantaka'pîiya mia' tamî'nawîron yonpa kaisarî moropai tiwin itîrî'pîiya.

Hebreu kaaretarî ya' erenka î' kai'ma Jesus wanî teepîremasen pe Melquisedeque maasa pra ipîkku pe awanî, teepîremasanon Israel ponkon yentai.

Mercúrio (At 14.12) Mercúrio mîrîrî o'ma' ese', Gregoyamî' napurî. Inkamoro gregoyamî'ya taa tiaronkon o'ma'kon naipontî'pî mîîkîrî to' maimu ekareme'nen pe.

Messias Era'makî: CRISTO.

Mirra (Mt 2.11; Mc 15.23; Jo 19.39; Ap 18.13) Mirra mîrîrî kara' a'pusin. Mîrîrî koneka to'ya yei yekku ke. Pena Judeuyamî'ya yapurîpîtî'pî pemonkon yepi' ton pe. Pemonkon wetun emapu'tînen mîrîrî. Mîrîrî ye'nen ne'ne' epu'tî to'ya pepîn. Moropai inkamoroya yapurîpîtî'pî isa'manta'pî esa'rî'pî karapaimapa yu'na'tî to'ya rawîrî.

Moisés Moisés mîîkîrî ipîkku, Israelyamî' ye'mai'norî. Egito po itaruma'pî pe Israelyamî' wanî yai, Paapaya Moisés menka'pî tîpemonkonoyamî' mo'kato'peiya Egito yapai moropai to' yaato'peiya to' pata ya', manni' Paapa nîtîrî'pî pata ya'. Mîrîrî yai Paapa eseporî Moisés yarakkîrî keren po. Yei aramî era'ma'pî Moisésya tîîse mîrîrî yei aransa' pra awanî'pî. Mîrîrî ya' Paapa wanî epu'tî'pîiya. Moropai Paapa eseurîma'pî yarakkîrî, tîpemonkonoyamî' yaato'peiya Egito pata yapai. Moropai Moisésya tonpayamî' mo'ka'pî to' e'taruma'tîto' yapai.

Egito poi to' epa'ka yai keren pona to' wîtî'pî. Moropai Moisés yaipontî'pî Paapaya wî' itese' Sinai pona eenukuto'pe. Miarî Paapaya tîmaimu tîrî'pî iipia, tîpemonkonoyamî' nîkupî ton. Israelyamî' yeseru ton tîrî'pîiya. Moropai manni' mia' tamî'nawîrî unkupîkon ton menuka'pî Paapaya tî' pona. Mîrîrî tî' koneka'pî to'ya Paapa ko'manto' ya', ipî' to' enpenatato'pe.

Wî' poi Moisés autî tîpo, tamî'nawîrî Paapaya ekaremekî menuka'pîiya kaareta po. Mîrîrî wanî Bíblia po tîwe'senan: Gênesis, Êxodo, Levítico, Números e Deuteronômio. Era'makî: LEI.

Mostarda (Mt 13.31-32, 17.20; Mc 4.31; Lc 13.19, 17.6) Mostarda mîrîrî ipînsen. Israel po ipîmî to'ya. Itena'pî wanî si'mîrikkî pe pu'kuru, kawai ena'pî warantî. Tîîse aaro'ta ya, kure'ne eena, yei warantî.

Naamã (Lc 4.27) Naamã mîîkîrî wanî'pî surarayamî' esa' pe Síria pata po. Judeu pepîn mîîkîrî. Ipîkku pe awanî'pî tîîse paran itese' leprosia pî' awanî'pî. Pena attî'pî Paapa maimu ekareme'nen Eliseu pia yepi'tîto'peiya. Mîrîrî yai Eliseuya ta'pî attîto'pe Jordão ka'

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

eseuronkai asakî'ne mia' pona tîîmo'tai ite'ka. Mîîkîrî Naamãya ikupî'pî imaimu yawîrî moropai eesepi'tî'pî.

Nínive (Mt 12.41; Lc 11.30, 32) Nínive mîrîrî cidade ese', Ásia pata pon. Israel ponkon yeyatono pe inkamoro Nínive ponkon wanî'pî. Tîîse miarî ya' Paapaya Jonas yarima'pî tîmaimu ekareme'se. Paapaya ekaremekî'pî mîrîrî cidade ponkon tî'ka tîuya pî'. Maasa pra inkamoro wanî'pî mararî pra imakui'pî pe. Mîrîrî yekare etasa' tîuya'nîkon yai inkamoro esewankono'ma'pî, to' karawa'pî moropai imakui'pî teserukon rumaka'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen imakui'pî to' nîkupî'pî kupî'pî Paapaya tîîwanmîra moropai to' tî'kaiya pra awanî'pî. Era'makî: JONAS.

Noé —Noá (Mt 24.37-38; Lc 3.36, 17.26-27; Hb 11.7; 1Pe 3.20; 2Pe 2.5) Pena Noá ko'manpîtî yai, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî imakui'pî kupî pî' tîîko'mansenon pe. Mîrîrî ye'nen Paapaya ta'pî kure'nan kono' yarima tîuya inkamoro tî'kai. Tîîse Noá wanî'pî morî pe, Paapa maimu yawîron pe. Mîrîrî ye'nen Paapaya ta'pî Noá pî' kure'nan kanau konekato'peiya. Tamî'nawîrî o'non ye'ka pe ikonekato'peiya ekaremekî'pîiya. Moropai ta'pîiya tîno'pî, tînmukuyamî' pokonpe Noá ewonto'pe. Moropai tamî'nawîrî o'ma'kon, toronyamî' yawonnîto'peiya to' e'tî'ka namai. Tamî'nawîronkon ewomî'pî tîpo, Paapaya kono' yarima'pî. Mararî pra aarena'pî, tamî'nawîrî wî'kon, yeikon wanî'pî tuna yo'ko. Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pata po tîîko'mansenon e'tî'ka'pî, Noá moropai itonpayamî' neken e'pîika'tîsa' wanî'pî.

Tu'ke kapoi esuwa'kasa' tîpo, mîrîrî tuna apa'pî. Moropai Noá, tonpayamî' pokonpe epa'ka'pî kanau yapai. Moropai Paapa pia tîntîrî tîrî'pîiya Paapa yapurîpa. Mîrîrî yai Paapaya ta'pî, inî'rî tuna ke pata ma'tanîpîiya pepîn. Moropai merenmere' tîrî'pîiya, mîrîrî ta'pî tîuya pî' tamî'nawîronkon pemonkonyamî' enpenatato'pe.

Oliveira (Ro 11.17,24; Tg 3.12; Ap 11.4) Oliveira mîrîrî yei teperu tîînen. Iteperu ese' azeitona taa to'ya karaiwa maimu ta'.

Judeuyamî'ya mîrîrî yeperu koneka'pî kaiwan pe ta're'kon ya' itîrîkonpa. Mîrîrî wanî'pî ipîkku pe inkamoro Judeuyamî' pia.

Oliveira yepin wanî'pî Jerusalém pî' aminke pra. Miarî tu'ke oliveira ye'kon wanî'pî. Miarî Jesus wîtîpîtî'pî tînenupa'san pokonpe erî'kapî'se. Miarî surarayamî'ya Jesus yapisî'pî, yarî'pî to'ya iwîkonpa.

Pão Sem Fermento Era'makî: FESTA DO PÃO SEM FERMENTO.

Paraíso (Lc 23.43; 2Co 12.3; Ap 2.7) Paraíso taato' "morî pata". Mîrîrî paraíso esatî'pî to'ya manni' Éden pata pî'. Miarî Adão moropai Eva tîrî'pî Paapaya to' ko'manto'pe, pena pata koneka tîuya yai. Amenan

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paapaya etanto' ya' eeseurîma morî pe awanî, ka' warainon mîrîrî paraíso. Miarî innape Jesus ku'nenan wîtî to' sa'manta yai.

Páscoa Era'makî: FESTA DE PÁSCOA.

Pecado —Imakui'pî Unkupî (Ro 3.9-20, 6.23) Paapa maimu yawîrî pra anî' wanî ya, mîrîrî wanî imakui'pî pe. Yai pra uupia'nîkon mararî awanî tîîse Paapa pia, imakui'pî pe awanî.

Pentecoste Era'makî: FESTA DE PENTECOSTE.

Pérola (Mt 7.6, 13.45-46; Ap 17.4, 18.12, 16, 21.21) Pérola mîrîrî tî' warainon, epe'ke, morî pe. Inke' pe awanî moropai aimutun pe. Pemonkonyamî'ya yeka'ma tîmo'mo'kon pe, taatari'ku'tîkonpa.

Presbíteros —Soosi Esanon, Innape Jesus Ku'nenan Era'manenan Amenan Paapaya etanto' e'menukasa' po mîrîrî mai presbíteros eeseporî eseurîwî'nan tianporon to' yeseru pî'.

Jesus Yekare pî' teeseurîmasanon ya' presbítero mîîkîrî Judeuyamî' epîremato' ye'mai'norî pe tîwe'sen.

At 11-21 kaaretarî po moropai Paulo nîmenuka'pî soosikon pia, presbítero mîîkîrî imenkasa' soosi esa' pe awanî ton.

Apocalipse kaareta ya' tiwin pemonkon asakîrîrî mia' pona tîîmo'tai'non (24) presbíteroyamî' wanî Paapa yapurînenan kore'ta ka' po. Epu'tî'nîkon Paapa pemonkonoyamî' pe to' wanî.

Tarîpai presbítero ton menkato'pe moropai o'non ye'ka pe iteseru e'to'pe yenupanto' moro awanî. (1Tm 3, 5.1-25)

Profeta —Paapa Maimu Ekareme'nen Paapa maimu ekareme'nen mîîkîrî profeta. Paapa ton pe teeseurîmasen pemonkonyamî' yarakkîrî.

Pena Paapaya tu'ke profetayamî' yarima'pî, Samuel, Isaías, Jeremias moropai tiaronkon tu'ke. Inkamoro wenairî Paapaya ekaremekî'pî î' kai'ma pemonkonyamî' taruma'tî tîuya. Moropai tiaron pensa î' e'kupî tîpemonkonoyamî' yarakkîrî ekaremekî'pîiya awe'kupî rawîrî. Pena Jesus Cristo esenpo'pî rawîrî, inkamoro profetayamî'ya ekaremekî'pî î' e'kupî Jesus yarakkîrî. Moropai ekaremekî'pî to'ya î' e'kupî tiwinano'pî wei yai pata ataretî'ka kupî yai.

Tiaronkon pemonkonyamî'ya wanî Morî Yekaton Wannî meruntîri ke Paapa maimu ekaremekî, inkamoro nîrî profetayamî' esatî to'ya.

Publicanos —Tesa'kon Ton Tîniru Yapisî Pî' Teesenyaka'masanon

Inkamoro "Publicanoyamî'" esenyaka'ma'pî Romanoyamî' ton pe. Inkamoro Romanoyamî' wanî'pî tu'ke pata ponkon esa' pe. Judeuyamî' esa' pe nîrî to' wanî. Mîrîrî wenai tewanmakon pe Judeuyamî'ya to' kupî'pî. Mîrîrî ye'nen tiaronkon Judeuyamî' tesa'kon ton tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon kupî'pî to'ya nîrî tewanmakon pe, maasa pra teyatonon ton pe to' esenyaka'ma'pî.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moropai tiaron pensa ama'ye' pe to' wanî'pî. Kure'ne tîniru esatî'pî to'ya esa'to' yentai. Maasa pra tîmîrî pe itonpa yu'se to' wanî'pî.

Raabe (Hb 11.31; Tg 2.25) Pena Israelyamî' erepamî yai manni' pata ya' Paapa nîtîrî'pî pata ya', asakî'nan warayo'kon yarima'pî to'ya mîrîrî pata era'mapî'se ama' pe, î' kai'ma meruntî ke mîrîrî pata ponkon wanî epu'tîkonpa. Mîrîrî pata ya' wîri', ese poro tîwe'sen wanî'pî, itese' Raabe. Inkamoro warayo'kon erepansa' ya, mîîkîrî Raabeya to' pîika'tî'pî. Inkamoro yenomî'pîiya to' yeyatononya to' eporî namai. Mîrîrî kupî'pîiya maasa pra mîrîrî pata tîrî Paapaya to' pia epu'tî'pîiya. Moropai inkupî'pî wenai, mîîkîrî moropai itonpayamî' e'pîika'tî'pî, Israelyamî' eseya'nama yai. Tamî'nawîronkon mîrîrî cidade ponkon tî'ka'pî to'ya tîîse Raabe moropai itonpayamî' tî'ka to'ya pra awanî'pî.

Mîîkîrî Raabe pî' eeseurîma Mateus 1.5. Jesus Cristo wanî ipa'rî'pî pe.

Rabi Rabi mîrîrî Judeuyamî' yenupatonon ese'. Epu'nenan inkamoro. Tiaron mai Rabôni esatî'pî to'ya ipî' nîrî. Mîrîrî warantî awanî.

Raquel (Mt 2.18) Raquel mîîkîrî Jacó no'pîtonon yonpa. Mîîkîrî pînînma'pî Jacóya tiaronkon yentai. Mîîkîrî wanî'pî José moropai Benjamim yan pe. Moropai mîîkîrî ena'pî tamî'nawîronkon Judeuyamî' yantonon yan pe. Era'makî: ABRAÃO.

Rebeca (Ro 9.10-13) Rebeca mîîkîrî penaron Isaque, Abraão munmu no'pî pe. Mîîkîrîya tînre ton Esaú moropai Jacó yenpo'pî si'monoi' pe. Era'makî: ABRAÃO, ESAÚU, JACÓ.

Reino de Deus —Tamî'nawîronkon Esa' Pe Paapa Ii'to' Mîrîrî "Reino de Deus" taato' î' kai'ma Paapa wanî tîpemonkonoyamî' yarakkîrî. Inkamoro tîpemonkonoyamî' esa' pe awanî, rei pe. Inkamoro ko'mannîpîiya, tamî'nawîrî itu'se to' e'to'kon tîrîiya, inkamoro yarîiya, yaipontîiya. Moropai ipemonkonoyamî' wanî mannankan innape Paapa ku'nenan pe, imaimu yawîrî tîîko'mansenan pe. Jesus Cristo iipî'pî yai, pemonkonyamî' ye'marî ton yarakkanmoka'pîiya to' wîtîto'pe Paapa pia, moropai tarakkîrî to' ko'manto'pe morî pe. Mîrîrî wenai amenan pe eeseporî î' kai'ma Paapa wanî tîpemonkonyamî' yarakkîrî.

Mîrîrî "Reino de Deus" moro wanî, o'non pata pemonkonyamî' ko'mamî, mannankan Paapa wanî tesa'kon pe epu'nenan. Moropai maasa Jesus Cristo iipî inî'rî, tamî'nawîronkon ipemonkonoyamî' e'to' yawîrî wanî pe man, moropai inkamoro esa' pe eena. Aronne eesera'ma pe man, î' kai'ma Paapa wanî tamî'nawîronkon esa' pe.

Roma Roma mîrîrî cidade Itália pata pon, kure'nan. Jesus ko'mamî yai sîrîrî pata po, Roma ponkon wanî'pî meruntî ke. Tu'ke pata mo'ka'pî to'ya tîpatakon ton tiaronkon pemonkonyamî' winîpai.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mararî pra to' epî'pî tu'kankon pemonkonyamî' yarakkîrî moropai meruntî ke to' wanî'pî, inkamoro yentai. Mîrîrî ye'nen Israel pata esa' pe to' ena'pî. Inkamoro yewanma pe Israelyamî' wanî'pî moropai to' yenpa'kapai to' wanî'pî tîpatakon yapai. Tîîse meruntî ke Romanoyamî' wanî'pî, inkamoro Israelyamî' yentai. Inkamoro Romanoyamî' esanon esa' pe wanî'pî itese' César. Ipîkku pe awanî'pî tamî'nawîronkon reiyamî' yentai.

Sábado —Erî'ka'nîto' Weiyu Sábado mîrîrî weiyu wanî'pî ipîkku pe Judeuyamî' pia. Gênesis kaareta po eeseurîma î' kai'ma pata koneka'pî Paapaya, tiwin mia' pona tîîmo'tai wei kaisarî yarî'pîiya. Moropai itakon mia' pona tîîmo'taino weiyu ya, eerî'kapî'pî maasa pra teesenyaka'mato' yaretî'kasa' tîuya ye'nen. Tîpemonkonoyamî' pî' Paapaya ta'pî to' esenyaka'mato'pe tiwin mia' pona tîîmo'tai wei kaisarî moropai itakon mia' pona tîîmo'taino weiyu yai, to' erî'ka'to'pe moropai tapurîto'pe to'ya.

Mîrîrî ye'nen Judeuyamî'ya menuka'pî tu'ke tînkupîkon ton mîrîrî weiyu sábado yaino pe. Inkamoroya taapîtî'pî î' rî kupî eserîke pra, moropai to' ekore'ma'pî mararî pra manni' sábado yai î' rî kupîtîpon pî'. Mîrîrî warantî Jesus pî' to' ekore'ma'pî pri'yawon pepîn yepi'tîsai'ya ye'nen sábado yai. Inkamoroya ta'pî mîrîrî esenyaka'manto' mîrîrî.

Sacerdote —Teepîremasen Teepîremasanon inkamoro Paapa pia to' nîtîrî po'tînenan pemonkonyamî' ton pe. Jesus ko'mamî'pî yai, epîremanto' yewî' ta ipo'tîpîtî'pî to'ya Jerusalém po. Inkamoro teepîremasanon menka'pî to'ya Arão payanî'san kore'ta pai. Inkamoro wanî'pî Levi payanî'san pe. Inkamoro kore'ta pai tiaronkon menkasa' to'ya teepîremasanon esanon pe. Moropai to' yepotorî wanî'pî ipîkku pe. Sumo Sacerdote, taa karaiwayamî'ya. Era'makî: ARÃO e LEVI.

Mîîkîrî menka'pî to'ya tesa'kon pe awe'to'pe tiwin kono' kaisarî. Mîrîrî ye'nen kono' kaisarî tiaron menka'pî to'ya. Tiwin ite'ka tiwin kono' tîîse mîîkîrî neken ewomî'pî Paapa ko'manto', morî pu'kuru pata ya', iwa'tîto' ratai ta to' yekîn mînî yaato'pe Paapa pia. Mîrîrî yai imakui'pî pemonkonyamî' nîkupî'pî yepe' pe yarî'pîiya.

Sacrifício —Paapa Yapurî Pe To' Nîtîrî, Tekînkon Wîîto' Pena Paapaya etanto' ya', Velho Testamento ya', Paapaya tîpemonkonoyamî' yaipontî'pî, tekînkon wîîto'pe to'ya, imakui'pî tînkupî'pîkon yepe' pe. Maasa pra imakui'pî ku'nen sa'manta e'pai awanî, Paapa piapai aako'mamî. Jesus Cristo erepamî rawîrî Paapa pemonkonoyamî'ya tekînkon ene'pîtî'pî teepîremasanon pia iwîto'pe to'ya to' pata'se'kon ya'.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

To' yekînon, to' nenepî wanî'pî paaka yuntonon, carneiro, bode tîîse ma'tîkîpan pepîn. Morî neken enepî'pî to'ya. Moropai tiaron to' nenepî nîrî, a'pusin, to' nîpînto' tîrî'pî Paapa pia maasa pra morî tîîsa' Paapaya ye'nen to' pia.

Saduceu Era'makî: FARISEU.

Safira (Ap 21.19) Safira mîrîrî morî tî', epe'ke. Era'makî: JÓIA

Salmo Mîrîrî Salmo kaaretarî wanî penaron Judeuyamî' yeremu yaponse'. Daviya moropai tiaronkonya tu'ke yeremu menuka'pî. Moropai mîrîrî ke Paapa yapurî'pî to'ya teeserenkakon ye'ka pe.

Salomão (Mt 1.6-7, 6.29, 12.42; Lc 11.31, 12.27; At 7.47) Salomão mîîkîrî Davi munmu, ipîkku Israelyamî' esa'.

Paapa eseurîma'pî Salomão yarakkîrî awe'ne'pî'to' ya' moropai ekaranmapo'pîiya: —Î' tîrîuya yu'se awanî? —kai'ma. Moropai Salomãoya yuuku'pî: —Epu'nen tîrîya yu'se wai —ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen itîrî'pîiya moropai Salomão ena'pî epu'nen pe mararî pra tamî'nawîronkon yentai. Moropai itemanne ton tîrî'pîiya nîrî. Mararî pra temanne ke eena'pî.

Mîîkîrî Salomãoya e'mai'non epîremanto' koneka'pî Jerusalém cidaderî po. Morî pe ikoneka'pîiya moropai mîrîrî ta' pemonkonyamî'ya Paapa yapurîpîtî'pî.

Salvador —Pîika'tîton Jesus mîîkîrî esatî Pîika'tîton kai'ma, maasa pra uye'marîkon koneka'pîiya sa'mantan namai. Imakui'pî unkupî'pîkon wenai sa'mantan Paapa piapai ko'mannî e'pai awanî. Tîîse Jesus sa'manta yai, epe'mîra e'nîto' ye'ma'pîiya. Awe'taruma'tî'pî uurî'nîkon imakui'san ton pe. Mîrîrî inkupî'pî wenai imakui'pî unkupî'pîkon kupî Paapaya tîîwanmîra, tînmu kupî ya innape. Moropai uyapisîiya'nîkon tîîpia morî pe, imakui'pî tîmo'kai. Tîîsa'mantato' wenai pemonkonyamî' pîika'tî Jesusya Makui meruntîri yapai, apo' ya' to' wîtî namai.

Samaria Samaria mîrîrî pata ese'. Miarî Samaria ponkon wanî pepîn Judeuyamî' pe maasa pra pena to' tamokon no'pîta'pî Judeuyamî' pepîn yarakkîrî. Mîrîrî wenai inkamoro tewanmakon pe Judeuyamî'ya kupî'pî.

Samuel (At 3.24, 13.20; Hb 11.32) Samuel mîîkîrî Paapa maimu ekareme'nen. Ipîkku mîîkîrî. Mîîkîrîya Davi karapaima'pî óleo ke, rei pe Paapa nîmenka'pî ekareme'nen pe. Mîrîrî tîpo rei pe eena'pî. Israelyamî' esa' pe eena'pî ipîkku pe.

Sansão (Hb 11.32) Sansão mîîkîrî Judeuyamî' ye'mai'norî pena. Paapaya meruntî tîrî'pî iipia mararî pra.

Sara (Ro 4.19; 9.9) Sara mîîkîrî Abraão no'pî. More yenponen pe pra awanî'pî. Tîîse no'santon pe si'ma tînre Isaque yenpo'pîiya. Era'makî: ABRAÃO

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sárdio (Ap 21.20) Sárdio mîrîrî tî' morî inke'. Era'makî: JÓIA

Satanás —Makui Makui mîîkîrî imakui'san o'ma'kon esa'. Pemonkonyamî' yenku'tînen moropai imakui'pî kupî to'ya emapu'tînen. Innape Jesus ku'nenan taruma'tînen moropai taiya to' pî' imakui'pî to' nîkupî'pî kupî Paapaya pepîn, taiya seru' pe.

Tiaron mîîkîrî ese' diabo kai'ma. Mîrîrî taato' "Yeyaton Wannî" taato' mîrîrî. Paapa yeyaton mîîkîrî. Moropai sîrîrî pata po tîîko'mansenon esa' mîîkîrî.

Sião (Mt 21.5; Jo 12.15; Ro 9.33, 11.26; Hb 12.22; 1Pe 2.6 Ap 14.1) Sião mîrîrî yepin o'non pata Jerusalém cidaderî wanî. Miarî mîrîrî wî' po epîremanto' yewî' koneka'pî to'ya. Mîrîrî pata wanî ipîkku pe pu'kuru maasa pra mîrîrî wanî Paapa ko'manto' pe. Tiaron pensa Sião taa to'ya mîrîrî Jerusalém ka' pon pî'.

Sinai Sinai yepin wanî manni' Moisés enuku'pî ipona Paapa yarakkîrî eseurîmai moropai Paapaya tîmaimu tîrî'pî unkupîkon ton. Era'makî: MOISÉS.

Sinagoga —Judeuyamî' Epere'pî'to' Israel pata ya, tamî'nawîrî cidadekon kaisarî awanî'pî Judeuyamî' epere'pî'to' yewî' ta. Mîrîrî ta' to' eperepîtî'pî sábado kaisarî. Moropai Paapa maimu erenkapîtî'pî to'ya moropai pemonkonyamî' yenupa'pî to'ya Moisésya yenupanto' pî'. Moropai Paapa yapurîpîtî'pî to'ya.

Tabernáculo —Tappîi Paapa Ko'manto' Pena keren po Israelyamî' asarî yai, Paapaya ta'pî Moisés pî' tappîi ton konekato'pe to'ya. Tamî'nawîrî o'non ye'ka pe ikoneka to'ya ekaremekî'pî Paapaya. Kamisa ke, paaka pi'pî ke, bode pi'pî ke ikonekato'pe to'ya. Moropai tiaron pata to' asarî ya, mîrîrî tappîi yaranka to'ya moropai yaapîtî'pî to'ya o'non pata tuutîkon ya'. Moropai teerepansa'kon ya, inî'rî mîrîrî tappîi konekapîtî'pî to'ya.

Mîrîrî tappîi wanî'pî Paapa ko'manto' pe. Miarî Paapa yapurîpîtî'pî to'ya moropai tekînkon po'tîpîtî'pî to'ya. Mîrîrî kupî'pî to'ya epîremanto' yewî' koneka'pî Salomãoya Jerusalém po. Era'makî: ARCA.

Sinédrio —Judeuyamî' Panamatonkon (Mt 26.59) Mîrîrî sinédrio wanî'pî Judeuyamî' panamatonkon epere'to' pe. Inkamoro kore'ta Judeuyamî' esanon wanî'pî a'yeke'tononkon. Moropai tiaronkon fariseuyamî', saduceuyamî', Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon wanî'pî. Israelyamî' yeseru ton koneka'pî to'ya. Moropai inkamoro rawîrî teserukon yawîron pepîn enepî'pî to'ya itaruma'tîto'pe to'ya. Tîîse anî' wîî to'ya eserîke pra awanî'pî maasa pra Roma esa' pe tîwe'sen Césarya itîrî pepîn. Mîrîrî ye'nen Jesus wîî to'ya eserîke pra to' wanî'pî moropai yarî'pî to'ya Pilatos pia. Mîîkîrî Pilatos maimu pe iwî'pî to'ya.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sodoma (Mt 10.15; 11.23-24; Lc 17.29; Ap 11.8) Sodoma cidaderî mîrîrî Ló ko'manto' pata'. Tiaron cidade wanî aminke pra ipî' itese' Gomorra. Mîrîrî cidaderîkon ponkon wanî'pî imakui'pî pe. Mararî pra nura kupî'pî to'ya moropai Paapaya to' tî'ka'pî apo' ke. Era'makî: Ló.

Templo —Epîremanto' Yewî' Tiwin neken to' epîremato' yewî'. Jerusalém po awanî'pî. Miarî Judeuyamî' wîtîpîtî'pî ipîkku festa pî' taatausinpakonpa. Moropai to' nîtîrî enepî'pî to'ya miarî teepîremasanon pia. Mîrîrî epîremanto' yewî' wanî'pî kure'ne moropai morî pe pu'kuru.

Mîrîrî iku'sa' pata Judeuyamî' neken ewomî. Wîri'sanyamî' ewonpîtî iwaikkatoi ta, tîîse warayo'kon neken ewomî ita' pu'kuru. Moropai ita', morî pata' teepîremasanon neken ewomî. Moropai Paapa ko'manto' morî pu'kuru ta' teepîremasanon esanon yepotorî neken ewomî tiwin ite'ka tiwin kono' tîîse. Mîrîrî Paapa ko'manto' wanî'pî iwa'tîsa' pe morî kamisa ke. Mîrîrî kamisa e'karaka'pî kawîne winîpai non pîkîrî, pakî'nan pona Jesus sa'manta yai.

(Mt 27.51; Mc 15.38; Lc 23.45). Mîrîrî pata pai uye'marîkon yarakkanmokasa' wanî Paapa pia pu'kuru. Innape Jesus ku'nen wîtî to'sarî Paapa pia. Era'makî itekaton mo'kasa' página xxx

Topázio (Ap 21.20) Topázio mîrîrî morî tî', ipe' ke. Era'makî: JÓIA.

Urso (Ap 13.2) Urso mîîkîrî o'ma' kure'nan. Inkarî' ta tîîko'mansen tîîse tamî'nawîrî pata kaisarî pra. Brasil po urso ton pra awanî.

Uva Uva wanî î' yeperu pe mîrikkî. Mîrîrî uva ye' esatî videira kai'ma. Uva mîrîrî tenî'sen, itekku yenî'to'pe. Kure'ne ipînpîtî'pî Judeuyamî'ya tînmîrikon ya'. Moropai tu'ke eepatato'pe morî pe isa'namapîtî'pî to'ya.

Videira Era'makî: UVA.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

O Novo Testamento na língua Macushi do Brasil; 2a ed., © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.